

שאלה ברוח האמת וקול האמת ביער אולם

ספר

לבוש הבוץ ואהרמן

והוא הלבוש הרבועי שלבוש המלכות אשר חבר הנאמן
 מוה' ר' מרדכי יצ'ו נקרא יפה וקרא שסו לבוש
 הבוץ ואהרמן על שם הפסוק ומרדכי יצא לבוש
 שלכות ונוסר ותכריך בוץ ואהרמן וגו' והוא כולל
 כל דיני סדר נשים המבוארים בטור אבן
 העזר כמבואר בהקדמה ראשונה
 הנדפסת עם שנים לבושים
 הראשונים אשר המה
 לבוש
 התכלה ולבוש החור ע"ש :

נרפס פה קק פראג הבירה

תחת ממשלת אדונינו הקיסר רוסי רודולפוס י"ה ותהנשא מלכותו אכ"ר

ביום יום ד' י"ב ימים נראה חג סכטלפ'ק

על ידי משה בן מהר"רי בצלאל כ"ץ זצ"ל מחוקק

הקדמה

כאשר שמענו בן דאינו רב טוב לבית ישראל גמלם ה' ברחמיו וברוב חסדיו על ידי הנאון מרגאורבנא מוהר"ר סרדכי יפה ש'ן פעשה ידיו להתפאר כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר מודעת זאת בכל הארץ כי נפוצו בכל הפוזות ישראל ספריו ובכל הארץ יצא קונו קו החכמה הוליד והצטיחונתן זרע לזרוע ולחס לאכול כי הבין צידה ומזון לכל איש ואיש די סיפקו צרר בכנפיו את הכל וכח מעשיו הראה לעמו הפוך בה והפוך בה דכולה כה ולא ימוש ספר הזה ספך כי ממנה פנה ממנו יחד לא תחסר כל בו דבר גדול ולא דבר קטן ולמסגרתו עשה זו זהב ומלכושי כבוד בנדי משי בוך וארגמן לוח הרמזים סימני הימים הכין ופעל המחבר יצ' לבקש את נרדף ולהשיג אותו על נקלה אשר תעוף עין בו וימצאהו האיש חונה לצבאותיו באותותיו על פי הסימנים והציונים **אבן העזר** למבין ימצא מנוחה ומרגועה לנפשו ומאז נפון החיבור הנכבד הלזה על פני כל האדמה רבו עליו קופצים הרבה מאד והוצרך ליחזן שנית אל היושבים ראשונה במלאכת הדפוס הלא שתיים אלה יעידון יגידון על שלימות ומעלות החיבור ומחברו אשר ראה אור גדול ודר שמה וששון ויקר / ומרדכי יצא כלבו'ש מלכות וכבודו במקומו ינוח : ובכן אעתיר ואפרוש כפי אל ה' ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור דור למען יזכה יזכה עוד את הרכיב זה שבהו כל ימי חייו בכית ה' לאורך ימים : פי המדבר יוסף סופר מ'ל מפזנא כחכ וחותם :

הלכות פריה ורבייה

דיני פריה ורבייה שלא לעמר בלא אשה וכו' יד' סעיפים :

כשימצא האדם עצמו בן סו"ב שהוא י"ז או ימצא אשה והזקיק כשהיה פתולו שאז נשא אשה בכו של ישיע' אסר חי חי יודוך כמנוי היום אב לבנים ונוסר ומצוה מן המוכרח בן י"ג שנה שיבא באדם היצר הרע שחוא השמן ואז יאמר לו גירא בעינא דשמן' שאשתו תציל אותו ממנו אבל כפחות לא שעדיין אינו איש ואינו ראוי להוליד והוא בעלתו בעילת זנות ולכל היתור לא יעבור מליניטא עשרים שנה כמו שהיה אדם הראשון בעת הבריאה כבן עשרים כדלעיל ולא עוד אלא שאם עברו עליו עשרים שנה ולא נשא כ"ד כופין אותו לישא אשה כדי לקיים מצות פריה ורבייה אלא שבזמנינו זה אין דינו תקיפה כ"כ על היוונין לכך אין כופין שום אדם לישא אשה כבן עשרים וכן מי שלא קיים פריה ורבייה וכו' לישא אשה שאינה בת בניס כנון עקרה וקנהה וקטנה משום שחושק בה או משום סמון שלה אע"פ שפדינא היה לנו למחות בו לא נהנו בכמה דורות לדקוק בענין היוונים מפני שלא היה בידם למחות ואפילו כנשא אשה ושהיה עמה' שנים לא נהנו לכופ' אותו לגורשה אע"פ שלא קיים פריה ורבייה וכן כשאר ענייני זוננים ובלבד שלא תדא אסורה עליו איסור מפורסם :

מיהו מישודע בעצמו שאם ישא אשה לא יהא לו אפשרות ללמוד תורה שיצטרך לשרוה כמזנות אשתו ובניו והוא בן עשרים שנה אף על פי כן אינו חייב לישא אשה אם אין יצרו מתגבר עליו שהעוסק במצוה פטור מן המצוה עד זמן אשר ישער בנפשו שמלא כריסו כתורה ובלבד שלא יתבטל מפריה ורבייה מכל וכל אבל אם חשקה נפשו בתורה וידבק בה סאוד ויצרו אינו מתגבר עליו כלל אז הוא פטור ממצוה זו שהעוסק במצוה פטור ממצוה אחרת כ' ש' תלמוד תורה :

נשא אשה וישלו בניס ממנה כיון שיש לו זכר ונקבה יצא ידי חובתו כפריה ורבייה שבן בתחילת הבריאה לא כבראו יוהר שני' זכר אקבה בראם * ובלבד שהיו בני בניס אבל אם היה הזכר פרוס או הנקבה איילוגית שאינה ראויים להוליד לא קיים פריה ורבייה דעדיין העולם נתהוה בראה קיים בשימתו אלו :

היו לו זכר ונקבה בן וכת ומתו והניחו בניס בין שהניח הכן בן והבת בת בין שהניחה הבת בן והבן בת בין שניהם כנ' בין שניהם בנות או שמת אחד מהם והניח דוגמת השני וגם השני חי ואצל' אם הניח דוגמת עצמו הרי זה קיים פריה ורבייה שהרי מכת בן וכת באויש חולקין וסבידא להו שלעולם צריכין להיות זכר ונקבה אפילו הזכר מן הנקבה והנקבה מן הזכר אבל אם מת אחד מהם בלא בניס והשני הניח בן וכת או שהיו לו שני בני' או שתי בנות ומתו והניחו בן וכת לא קיים פריה ורבייה מי שיש לו בן מ' אפילו סמור ואפילו חרש ואפילו שוטה הרי זה קיים דאיכא שבת שנס החרש והשוטה יש להם נשמה ויוכלו להוליד בן הנס :

גד שהיו לו בניס בנותיו ונתגייר הוא ובניו ובנותיו הרי זה קיים מצוה זו שנס בגיורתו יש לה' יהוס ומתיחסין אחריו שנאמר בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן הרי שייחסו אחרי אביו ונת' עתה עודן בניו אבל אם לא נתגיירו בניו לא קיים שכיון שהוא ישראל והם גוים אינם נקראים בניו אבל ישראל שהיה לו בן ונשתמד ג' שקיים דאף על גב שחטא ישראל הוא מיהו בנר שנתגייר בניו עמו ותהו בניו לסורם יש להסתפק אם קיי' אם לא וצ' ע' עבר שהיו לו בניס בעבדותו אף על פי שנשתחררו הוא והם לא קיים שאינם מתייחסים אחריו אפילו בעבדותו דכתיב שבו לכם פה עם החמור עם הדומה' חמור והדי' כאילו אין לו בניס :

אף על פי שקיים אדם פריה ורבייה דאורייתא ומתה אשתו אסור לו לעמוד בלא אשה מדברי סופרי' ופמנ' :

א יתכרך שמו של הקב"ה אשר חפץ בסוכ כרותו כי יודע בשער חכמתו ית' שאין טוב לאדם היותו לבדו עשה לו עזר כנגדו דכתיב לא טוב היות אדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו' ומפני שהיתה אחת מן הכוונות בכריאת האדם שיפרה וירבה דכתיב כי לא לתוהו בראה לשבת יצר' עשה זה העזר בזה האופן שעל ידה יוכל לפרות ולרבות דכתי' ויבן את את הצלע עשאו כמו בנין קצר למעלה ורחב למטה לקבל הוולד וע"כ צוהו לדבק בעזר זה עשהש לו דכתי' ודבק באשתו שאז היתה לו גם היא לעזר ולהועיל בכל צרכיו לא לבד בענין הפריה ורבייה ולכך חייב כל אדם לישא אשה לפרות ולרבות וכל מי שאינו עוסק בפרי' ורבי' כאלו שופך דמי' דכתיב שופך דם האדם באדם דמו ישפך וסמ'ך ליה ואתם פרו ורבו כלומר ואחם לא תעשו כן אלא פרו ורבו' הא אם לא תפרו ותרבו הרי אתם כשופכי דמי' וכאלו שמעט בדמות אלדי' דכתי' כי בצלם אלקי' עשה את האדם וסמ'ך ליה ואתם פרו ורבו כלומר ואם לא תפרו ותרבו אז צלם אלקי' ממילא יתמעט כי הראשוני' ומתו וגורם לשכינ' שהסתלק מישראל דאמרינן אין השכינה שורה בפחות מ' אלפי' וכ' רבבות מישראל דכתיב ובנוחה יאמר שוכה ה' רבבו' אלפי ישראל מיעוט רבבות שנים ומיעוט אלפי שני' ואם כן הרי שהיו ישראל ב' אלפי' וכ' רבבות ומת אחד מהם וזה לא עסק כפריה ורבייה נמצא שזה גורם לשכינה שתסתלק מישראל אי נמי דכתיב להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו כזמן שזרעך אחריו שכינה יסורה אין זרעך אחריו על מי שורה על העצים או על האבני' ולא עוד אלא שחייב מיתה' דכתיב וכנים לא היו להם וימותו' הא אם היו להם בני' לא מתו / וכל מי שטורה בלא אשה שורה בלא טובה דכתי' לא טוב היות אדם לבדו / בלא ברכה דכתי' נבי יחזקאל להניח ברכה אל ביתך / בלא שמחה דכתיב ושמחת אתה ונתיך ואין בית אלא אשה כלומר שאין ישיבת וקביעת דירת ה' כי לא אשה כי צריך ה' בעצמו להיות מרוד לעסוק בצרכי ביתו ויש לו עצבון רוח גדול בזה והרי שריו גם כלא שמחה / בלא הורה דכתי' האם אין עזרתו בי ותושיה נדחה ממני כלומר שאם אין עזרתו שמו' אשתו אצלי תושייה התורה נדחה ממני כי צריך אני בעצמי לעשו צרכי ביתי ותלמודי משתכחת * בלא חוסה דכתי' נקבה תסובב נבר כלום' חקף עליו ותסובבנו כחוסה להצילו מהרהורי רע' ופנעים רע' שאם היא בעזרת צרכיו הרי היא לו לחימה ואם הוא שרוי בלא היא שרוי בלא חוסה / בלא שלום דכתיב וידעת כי שלום אהלך כלומר בזמן שיש לך אהל שהוא אשה דכתיב שובו לכם לאהליכם אזי ידעת שלום בתיך / ובלא אשה אינו נקרא אדם דכתיב זכר ונקבה בראם ויקרא את שפם אדם כלומר אחר שהיו זכר ונקבה בראם אדם וקודם לכך לא נקרא אדם וכיון שנרשא אשה עונותיו מתפקקין כלומר נסתמתין דכתי' מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' מלשון פוקקין נקבים :

ב ומפני שמצותה נדולה כל כך אחז' שאין מוכרין ס' ת אלא כדי ללמוד תורה ולישא אשה :

ג וקבעו חז' זמן למצוה זו עד שיהיה בן י' שנים שלישים דהיינו בשנת י"ח ואיפשר לי לאסמכיה על מקר' זה לא טוב היו' האדם לבדו טוב בנמרטי' י' כלומר אמר הש"י הרי אין האדם כבן טוב שיהיה לבדו שהרי ה' יותר מבן סו"ב שהרי הוא כבן עשרי' כמו שאמרו בסדר' על הן האדם היה כ'א' ממנו כלומ' בן עקרי' כמנין ה' והייב בעונשים מ' ש' דמבן סו"ב ואילך לא יהיה לבדו אלא ישא אשה וכת' מצא אש' מצא טוב כלומר

* לַבַּיִת הַבְּרוּךְ וְאֶרְגָּמָן הַלְבוּשׁ פְּרִיָה וְדָבִיָה *

אשת איש וכן אם אין הראשונה בת גרוסין כגון שגשחמדת או שהוא מן הרין גרשו ואינה רוצה לקבל הגט ממנו פתירין לו לישא אחרת וכי לאם היא ארוסה ואינה רוצה להנשא לו ולא ליפטר ממנו שפתירין לו לישא אחרת :

ב נשבע שלא ישא אחרת על אשתו ושהרהר עשר שנים ולא ילדה על סיוסקית :

ג אשה אינה מצווה על פריה ודביה שנאמר פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה הרי שלא צוה פרו ורבו אלא למי שדרכו לכבוש את הארץ דהיינו האיש ולא האשה ואף על גב דקרינן וכבשוה דמשמע לשון רבים ועל שניהם אומר שכל מקום מרמזיב וכבשוה חסרו ו' ומשמע האיש וכבש את הארץ דוכבש' על הארץ דלקמיה קא והוא דקרינן וכבשוה לשון רבים גל איירי שרתחיל הכתוב לדבר כלשון רבים פרו ורבו וגו' שהוצרך לומר כן מפני דאי אפשר בלא שניהם סיימינן נמי לקרות לשון רבים וכבשוה אבל לעולם היא אינה מצווה לפיכך אם היא שאחלת נש בטענת שאינה ראויה ליבונה ממנו אין סומעין לה כאשר יחבאר לקמן במסין קנ"ד בע"ז :

ד מ' לא שנפשה לא תעמד בלא איש משום חסדא :

ב שישתדל בלאדם לישא אשה הגונה וכו' י' א' סעיפים :

א לא ישא אדם אשה שישיבה שמץ פסול שבל הגושא אשה שיש בה פסול אליהו כותב והקבה חותם ואומר אוי לפסול את זרעו ופונם את משפחתו ולעתיד לבא אליהו כיפתו והק' כה רוצו כביכול בעצמו מעיד עליו שזרעו פסול שנ' שכשייה עדות לישראל אימתו היו עדות לישראל בזמן שהשכשי' שכשייה כלומר מעיד שהם שלו משפחתי ישראל הכשרים ואין משרה שכינתו אלא על משפחות המיוחסות שבישראל כלן שאין בהן שום פסול שנ' בעת ההיא גאוס ה' אהיה לאלקים לכל משפחות בית ישראל והם יהיו לי לעם כלום אוחם שהם משפחות בית ישראל הכשרים יהיו לי לעם שאין בהם שום פסול אבל אוחם שיש בהם שום פסול אינם עמ' ולא אמרן אלא בודאי פסולין שנתערבו במשפחות הכשרות שידעו בו שהיא פסול ואע"פ כהתחננו עמו אבל משפחה שנתערבה בה ספק פסול אין צריך לרחקה שכולם יהיו שהורים לעתיד לבא שבן אש' קלאכי הנביא כנבואתו חזק אותם בזה ובכסף והיה לה' מנישו מנחה בצדקה פ' ששם באותה פרשה התנב' על מלאך הבר' שהוא אליה הנביא כמו שאמר עליו בסוף הפרשה הנה אנכי שולח לבס את אליהו הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות וגו' שפי' שיניד ויודיע זה מכוני של זה היה סבנין של זה כרי שידעו הכל מאין שבט ומאיות משפחה הוא ודוקא אם הובשר אורזאי פסול אותו יגלה כמו שאמר קודם זה ומלאך הברית אשר אתם תפוצ' הנה בא אצל ה' צבאות וגו' וכתוב בתורה וישב מצרף ומספר כנסף ושהר את בני לוי וחקק אותם כזהב ונודקדקו ר'ל מהו לשון צדקה שייד לומר כאן גבי מנישי מנחה ואמת אלא הק' קרא שזוקק וישתד את שבטי ישראל מודאי ממורים אבל האחרים כולם יהיו שהורי אפי' אם נתערבו בהן ספק פסול וחמו צדקתו של הק' בה שייעט' צדקה עם משפחת ישראל שנתערבו שיטה את כולם מאחר שנדבקו בהן משפחות בשירות הרבה לא יבדילם מהם לעתיד לבא וכיון שהספקו שהורים לעתיד לבא ודאי אליה לא יפנום אותם ר'ל שלא יגלה אותם הספקוה אע"פ שלפני יהיו כולם גלויים לא יגלה אותם רק הודאות לפיכך אף בזמן הזה מ' שרואה אחד שנושא ספק פסול אין צריך למנעו ק' לגלותו לו שהרי תהיה בודאי כשרת לעתיד לבא אפי' יודע ולא עדיפין מאלו

הדור החטא ואסמכוה אקרא שנאמר לא טוב היות אדם לבדו מ' אלא שאין הבית דין מצווין לכפו אותו על כך ואפי' היו לו בנים כאשה פנויה שלא היתה אשתו מיוחדת לו אין כופין אותו לישא אשה דהא מ' קיים שבת אלא מצוה מ'ס הוא ואסמכוה אקרא דלא טוב היות אדם לבדו לומר לא היתה היותו ועסקי ביהו לבדו אלא לישא אשה בת בנים אם אין לו אשה מיוחדת בביתו לעזרו אבל אם יש לו אשה מיוחדת ושהה עמה' שנים ולא ילדה לו ויש לו בנים מאשה אחרת אינו חייב לישא אחרת דהא לא לבדו הוא נש' לא לנרש את זו כרי לישא אשה אחרת בת בנים דהא כבר קיים פרי' ורביה ואם אין ספק בידו לישא אשה בת בנים אצ' ימכור ספר הורה ימכור ס' תישא אשה בת בנים אע"פ שיש לו כמה בנים ואפי' אם מכיר בעצמו שאינו ראוי להוליד לא יעמיד בלא אשה אלא ישא אשה ואפילו שאינה בת בנים מפני הדור החטא אבל אינו רשאי למכור ס' כרי שישא אשה שאינה בת בנים נתאלפן וחויש לישא אשה והיא בת בנים שמה ירבה ריב וקטט בחוד ביתו שהתקוטט עם בניו ומתוך כך נשאו לבו לקחת אשה שהיא מיוחדת לכל שאינה בת מריבה אבל אינה בת בנים הרשות בידו כרי שלא להכניס קטמה וסריבה לתוך ביתו אבל אם לא יפצא אשה בזאת מדאנתו על הקטט אינו רשאי למנו' מלישא אשה כי השרוי בלא אשה שריו בלא טובה וכלא כרבה כו' ונש' שמא יחנכר עליו יצרו ויבא לירי הרהר עבירה :

ב דבר חודה סוהר לישא כמה נשים שלא נאמר זה בחורה אבל חכמים אסרו אם אין בידו לפרנס ולזון אותן ולא עוד אלא הרוצה לישא אשה על אשתו ואין בידו לפרנס את שתיהן יכולה אשתו לעכב עליו או יוציא ויחן כתובה אם יש לו לשים ואם אין לו תהיה עליו כחו' עד שידעה לו אבל אם הוא רוצה לנרשה והיא אינה רוצה להתגר' ואוסרת לו ההפיסי צרידו אטלסלין לאחריה' נדונייהו וכחוכהי אין כדבריה כלום אלא התגרס ואח' התכע כהוכה הואם אינה רוצה להתגרס אין מונעין אותו מלישא אחרת עליה אם לא התניתה עמו כן בשעת גישואין וכ' אם שהתה עמ' שנים ולא ילדה לו שאינה יכולה לעכב עליו מלישא אחרת עליה אם אין רצונה להתגרס ואם תרצה להתגרס כופין אותו אבל אם יש ספק בידו לזון ולפרנס את שתיהן אינה יכולה לעכב עליו ואפילו אם היא רוצה להתגרס אין כופין אותו לנרש וגם לא הוכל לומר לו ההפיסי משלסלין כאחרי' כחוכתי שאין כתובה ננבית מחיים אלא לאחר מיתה או לאחר גרוסין :

ג ואע"פ שקוהר לישא כמה נשים מן החורה מ'ס נחנו חכמים עצה טובה שלא ישא אדם חסוב יותר מד' נשים כרי שניעה לכל אחת עונה כחודש שהרי עונה ה' ח' אינה אלא משבת לשבת כמה דברים אמורים במקומו שידוע שלא נתפשטה שם הקנת רבינו גרשם שהחרים שלא ישא אדם ג' נשים בזמן הזה שתי נשים למעט המתלוקות והקטשו' בין איש לאשתו אבל בסחם מקומות נוהג ההקנה וכן נוהגין בכל מדינות אילו לקיי' הקנה ר'נ' אע"פ שהתקנה כבר בלתי בסוף האלף החמישי מ'ס נשאר המנהג :

ד וכיון שהמנהג כן קבל אלו הארצות אין מניחין שום אדם לישא אשה על אשתו דאימנא דמוכה הוא דאדעתא דהכי אנסיבה ליה דלא לינסוב אחרתא ואע"פ דלא התניה עמו בפירוש ומי שעובר ונושא כופין אותו בחרמות ונדירין לנרש אחת מהן ואם הראשונה אינה רוצה להתגרס כופין אותו לנרש השנייה וגם אותה כופין לקבל הנש' ומי שגמרדה אשתו ראשון פתירין לו לישא אחרת בלא גירושין דדאשונה מיהו נוהגין לזכות להנש' על ידי אחר שזכות הוא לה וכו' לאדם שלא כפניו דמושב לה שהזנה פנויה משחונ' :

כשיר' מותר לישא פהם ואין צריך לבדוק יותר ואם היחה משפחה זו שקרא עליה ערער לויס או ישראלים מוסף לבדוק עליהן עו' אחת נמצא בודק עשרה אמהות שהעירוב מצוי בלויים וישראלים יותר מבכהנים פפני שאינם פקפידין כ"כ על עירובו משפחותיהן והכהני' דרכן לסגל עצמן ביחוס יותר מלויים וישראלים להקפיד יותר על עירובי משפחותיהם לכך צריך לבדוק בלויים וישראלים יותר מבכהנים ודווקא באמהות צריך לבדוק כמו שאמרנו אבל האבנות כגון אביה ואבי אביה וכן כולם אין צריך לבדוק וטעמא דנשים כי מנצחו בהרי הדדי אין מבזות זו את זו אלא בעריית כגון שתאמר אחת להבדת את זנית ככך וכך ואין זכרון שום יחוס זו כנגד זו לפיכך אף אם יש שום חשש פסול לית ליה קלא לכך צריך להקוד ולבדוק אחריו אבל האנשים כי יריבין זה עם זה מבין זה את זה ביחוסין ואם איתא דהו חשש פסולות קלא הוה ליה ודווקא איש הכא לישא אשה צריך למעק כמו שאמרנו אבל אשה הבאה להנשא אינה צריכה לבדוק שלא הוזהרה כשרות לינשא לפסולים ואע"ל דלגבי מסורה ושתוקות הוזהרו נ' הנשים עליהם מ' לגבי חללין ונירות וחרורין לא הוזהרו אפילו כהנות כשרות לינשא להם מן הוזהרו זכיון דלא הקפיד חורה עליהן ליוחסין נכי אילו רבנן נמי לא עבדו כהו מעלה לאצרכוניהו בדוקא אפי' סהמת ממזרות ושתוקת דדוקא כי אתחזיק איסורא ביה הוזהרו אבל לחששא ולמדק לא אצרכוניה :

ה משפחת שנהערכ כה ספק חלל עשו חז"ל מעלה ככהני' ואמרו כל אשה בשירה שנשאת לאחר מאותה משפחה ונתאלמנה הרי היא ספק חללה ואסורה לכהן לכתחילה ואם נשאת לא תצא מפני שהם שני ספיקות שמא זו אלמנתה אוהו חלל שמא אינה אלמנתה ואת"ל שהיא אלמנתה שמא אינו חלל / י' אדווקא האלמנה לא תצא מפני שהיה לה חזקת כשרות כבר אבל בתה שלא היה לה חזקת כשרות אפילו נשאת תצא ויש מקולין אפילו בכת' אבל אם נתערב בה ודאי חלל וכל שאם נתערב בה ודאי ממזר כל אשה מהם אסורה לכהן עד שיבדוק ואפילו אם נשאת תצא ואפי' בספק ממזר / א' הוה הכי דינא לכהונה :

ו לעולם ישתדל אדם לישא בת תלמיד חכם ולהשיא בתו לת"ח שאם מת או נולה מוכסח לו שיהיה בני ת"ח לא מצא בת ת"ח ישא בת גדולי הורר שחם צדיק ואנשי מעשה לא מצא בת גדולי הדור ישא בת ראשי כנסיו' לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת נבאי צדקה שכודאיהם שוכים ונאמנים שדרך למנות אנשים כאלה לא מצא בת נבאי צדקת ישא בת מלמדי תינוקות ולא ישא בת עם הארץ ולא ישא בתו לעם הארץ שהן שקץ ונשותיהן שקץ שאינם זהירות כמצות ועל כנותיהם הוא אושר ארור שוכב עם בהמה לפי שהם דומות לבהמות שאין להם לב להבין שהיא חייך ואורך יסדך וכל זה בעם הארץ שאינו מרדק בטעו' אבל אם מרדק במצות מותר לישא בתו / מצוה על האדם לקרב קרוביו לפיכך מצוה שישא אדם בת אחיו או בת אחותו :

ז לא ישא אדם אשה לא ממשפחת מצורעו ולא ממשפחת נכפין והוא שהוחזקו שלש פעמים שיבאו בנייה לידו כך אבל אם לא הוחזקו ג' פעמי' הוחזקו ב' פעמים מותר :

ח עם הארץ לא ישא כהנה ואם נשא אין זונם עולה יפת שהמות וז"א או הוא פהר' או תקלה יבואו כיניהם אבל ת"ח שנשא כהנת הרי זה נאה ומשוכח תורה וכהנה במקום אחר :

ט לא ישא בחור זקנה שהרי אינה מולדת ויבטל הוא מפריה ורביה / ולא ישא זקן ילד' שרבו זה נורם לזנות שרוא חזנה תחתיו ועל זה הוזהרה רתורה אל תחז בתך להצותה ואמרו רבותינו ז"ל זה המשיא בתו לילד ליקון :

הנביא אף על נב דבוראי' צריך לנלות לו ולמנועו ולהכריו עליהן שיפרשו מהן כספקות אינו צריך מיהו למסורו לצנועו' בשה הדבר כשידע בהן שלא ינלוהו כמה דברים אמורים לישראל אבל לכהן עשו מעלה ביחוסיו ולא ישא מהן כמו שיכתבאר לקמן בסיומן זה א"ה :

ב כל המשפחות בחזקת כשרותהן ומותר לישא מהם לכתחילה מכל מקום נתנו חכמים ז"ל סימן לייחוס ואמרו איזה סימן לייחוס זה השומע חרפתו שמחרפין אותו בדבריו ולזולים שלא מעסקי הייחוס ושותק שכיון ששותק חזקתו הוא שמיחוס שמפני שהו' מיוחס לא הורגל בחירופין ואינו יודע לצאת לריב מהר ומתבייש לריב ולא איכפת ליה כמה שמחרפין אותו אבל אם אינו שותק ומריב תמיד הוא מפני שראה מנעוריו שהבריו' פירשו ממנו וממשפחתו ושנאה נשורה לו בלבבו על רוב הבריות וחושב תמיד להתנקם מהם ומתוך כך לא יוכל לשתוק ומריב תמיד וראוי להתרחק ממנו וכן משפחה בעלת מצה ומריבה תמיד וכן כל הפוסל אחרים א"מדי כגון שנותן שמץ פסול במשפחות או ביחודים ואומר עליהם שהם ממזרים או שאר פסולי' מכל אילו ראוי להתרחק מהם שהאומר על אחרים שהם ממזרים חוששים לו שמה הוא ממזר ואם אומר עליהם שהם עבדים חוששין לו שמה הוא עבד שכן הדרך כל הפוסל במומו שהוא יודע בעצמו פוסל או דמוליה חזי ביה שהוא בר הכי לפיכך הוא פוסל בו את האחרים עוד אמרו ז"ל אם ראית שתי משפחות מתגרות זו כזו תמיד או שני בני אדם שמתגריין זה בזה תמיד סמין פסולי' באחת מהם והשני מיוחס ומן השמים מטילין מריבה כיניהם ואין מניחין אותם לידבק זה בזה / עוד אמרו ז"ל מי שישי בו עזות פנים ואכזריות ושונא הבריות ואינו נופל חסד חוששין לו שמה נבעוני הוא שיש בהם כל המדות הללו כמו שנמצא גבי מיתת בני שאול שהופתו על ידם אבל סימני בני ישראל הם עם קדוש ביישנים רחמנים וגומלי חסדים :

ג והא דאמרינן דסימן הייחוס הוא השתיקה היינו כשמחרפין אותו בשאר זילולין וחרופין אבל מי שמחרפין אותו בפסול כגון שקורין אותו בחוך מריבה ממזר או נתין או חלל או עבד ושותק חוששין לו ולמשפחתו שמא הוא אחד מאילו ואין נושאין מהם אלא אם כן בודקין אורו ומשפחתו כמו שתכתבאר הבדיקה כסמוך וכל זה בפסול הננוע בעצמו אבל אם פוסליון זרעו כפניו ושותק אין זה הוראה שאין דרך הבריות לדקדק בכך כיון שהוא מחזק באשתו שהיא כשירה וי' אדאף בפסול עצמו בזמן הזה השתיקה יפה שלא אמרו כן עלא בדורות הראשונים שהיו ב' ד נזקקין על החרפות שהיה אדם מחרף לחבירו כגון עבד נדויו ממזר סופג את הארבעים כו' אבל עכשיו שאין ידונו תקיפה על המחרפין השת' בשעת מריבה הרי זה משוכח א"כ קורא לו כן שלא בשעת מריבה ושלא בשעת מריבה נסי לא אמרן אלא כששותק על פסול אחד וצווח על פסול אחר שנראין הרברים שיש בזה שום ממשות ששתק עליו ומודה בו אבל אם שותק על כולם הרי זה משוכח וי'א עוד דווקא משפחה שנתערב בה אחד מאילו וקורין כן לאחר מאותה משפחה ושותק דחוששין לשתיקתו דשטא חרדה הוא והוא הוא אבל אדם כעלמא שקורין אותו כן לא הוי שתיקתו הוראה ואין חוששין לה :

ד משפחה שקרא עליה עירעור והו' שיעידו שני' שנתערב בה ודאי ממזר או חלל או שיש בה עבדות הרי זו ספק וצריכה בדוקא וכיצד היא הבדיקה אם משפחות כהנים היא לא ישא ממנה אשה עד שיבדוק עליה ד' אמהות שהם שפנה והם אמה ואם אבי אמה ואמה וכן הוא בודק על אם אביה ואמה ואם אבי אביה ואמה ואם נמצא אילן בחזק'

מהני בזמן הזה דלא גרע ספסיה לפי תומו וכן מי שהעיד עליו שראוהו קורא ראשון בתורה או נושא כפיו הרי זה בחזקת כהן להאכילו תרומה דזמן הזה ולפי מהנהגתו שכתבתי למעלה שאנו קוראים בתורה ראשון ומניחין לישא כפיו לכל מי שיבא ויאמר כהן אני אין מאכילין אותו תרומה אפי' דזמן הזה אפילו על ידי עדים שהעידו שראוהו קורא בתורה ראשון או שנטא כפיו דשמא סמכו שם על פי עצמו נ"ל :

ג אם אחד מהאנוסים מעיד על חבירו האנוס שהוא מוחזק בכהונה מעלין אותו לקרות בתורה ראשון וליש' כפיו ואין חוששין שמא אמו נזיה דחוקה הוא אצלינו שכל האנוסים או רוכס נזהרים במדינתן להתחתן כגוים ולא חיישינן למיעושן דכל דפריש וחזר לרהו מרובה קפריש : שנים שבאו לפנינו והעידו כל אחד על חבירו שהוא כהן נאמנין ולא חיישינן לגמולין .

ה נאמן הנדול לומר זכורני כשהייתי תינוק שראיתי לפלוני טובל ואוכל בתרומ' ומעלין אותו על פניו להיות כהן דזמן הזה :

ו מי שבא ואמר כהן אני ועד אחד מעיד שיודע כאביו שהוא כהן אין מעלין אותו לכהונה על פי דשמא הלל הוא שכיון שגם אביו אינו מוחזק לכהן אלא על פי זה העד לא אלימא חזקתיה להכשר לכהונה גם הכן עד שיעיד העד על זה עצמו שהוא כהן אבל הוחזק לנו אביו ככהן או שהעידו עליו שנים שהוא כהן אלים' ליה חזקת אביו להחזיק גם איתו לכהן דהא שורפין וסוקלין על החזקה בכל מקום :

ז מי שהוחזק אביו ככהן ויצא עליו קול שאינו פוסק שהוא כהן נרושה או כן חלוצה חוששין לקול ומורדין אותו בא ער אחר והעיד שהוא כשר נתבטל הקול ומעלין אותו לכהונה על פי כן באו אחר כך שנים ומעדין עליו שהוא הלל מורדין אותו בא א"כ עוד עד אחד ואמר שה' כשר מצרפין זה העד האחרון עם הראשון והרי' שנים עדים שמעדין עליו שהוא כהן והרי שהוא כשר ויש גם כן שנים שמעדין עליו שהוא הלל והרי העדים מכחישין זה את זה דל עדים מהכא וגם הקול כבר נתבטל על ידי עדות הראשון וא"כ נשאר זה בחזקת האב (הרי הוא כהן) :

ח אשה שלא שהתה אחר בעלה שלש' חדש' ונשאת וילדה ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון והיה אחד מהן כהן הרי זה ספק כהן וכן אם נתערב הולד כהן עם ולד ישראל והגדילו התערבות כל אחד מהם ספק כהן ונתננין עליהם חומרי כהן וחומרי ישראל כיצד נושאין נשים דיוקא הכשרות לכהונה ואין מטמאין למתים ואין אוכלין בתרומה ואם נשאו נרושה או חללה מוציאין אותן ואין לוקין משום ספק דשכא ישראל הוא ואין כאן מלקות :

ט שנים כהנים שנתערבו ולהויתיהן או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת לכהן אחר וילדה ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון נתננין על הולד חומרי שניהן הוא אונן עליהם והם אוננין עליו דכל אחד שמא אביו הוא אינו מטמא' להם דהא כהן הוא ושמא זה אינו אביו והם אין מטמאין לו' כמה דברים אמורים בזמן שבאו מכה נישואין אבל כזנות משהיקין אותו מדין כהונה הואיל ובזנות הוא ואין ידוע ודאי מי הוא אביו גזרו ביה רבנן שלא ליחסו אחר הכהונה ואסמכותא אקרא דכתיב והיתה לו ולזרעו בריה כהונה עולם מי שזרעו מיוחס אחריו וניכר שהוא בנו מיהוסי' לכהונה לאפוקי זה שאין ידוע שהוא בנו כיצד עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל אף על פי שהוא ודאי בן כהן אלא שאין יודעין איזה אביו אין לודין כהונה ואין עובד ואינו אוכל בתרומה ומיהו אם נשמא למה או נשא נרושה לוקה דהא מכל מקום כן כהן הוא ונתנה עם כהן אחר וכתוב שלשה חדשים נשאת לכהן

א לא ישא אדם אשה ודעתו לגרשה ועל זה הזהיר שלמה ע"ה אל התורש על ריעך דעה והוא יושב לבטח אתך ואם הודיעה תחלה שהוא נושא אותה לימים ידועים מוהר' : לא ישא אדם אשה כמדינה זו וליך אחר כך וישא אשה כמדינה אחרת שמא יודונו הבנים זה לזה ונסצא אח' נושא אחרתו שלא יכירו זה את זה לפיכך אדם גדול ששמו ידוע וזרעו מפורסם אחריו מותר / מי שרוצה לישא אשה פסולה הרי זה פוגם משפחתו שאחר כך יאסרו על כל משפחתו שהם פסולי לפיכך יכולין בני משפחתו למחות בירו ואם אינו משגיח בהם רשאים הם לעשות איזה דבר מפורסם למימין שיודעו הכל שזרעם כשר' וזרעו של זה פסול ולא יתערב זרעם בזרעו לא ישא אדם אשה שאינה מהוגנת לו משום ספק ואם נשא הויין לו בני שאינה מהוגנים אבל נשא אשה הגונה אלא שנטא אות' קודם אחרת משו' ממון הרי זה פותר וכו' שפסקו לו ממון הרבה לגדולי' וחזרו בהן לא יענין בשביל זה את הכלה ולא יתקוט' בעבו' נכסי אשתו ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זוגו עולה יפה שאין עושר שלא במשפט יותר מזה שלא מצינו בשום מקום שישא אדם אשה כשביב' הגדולי' אדרבה זהו נקרא נושא' אשה לשום ממון שנ' עליו כי ענה ויבלם חדש ונאמר עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו ועובדו אלא כל מה שיתן לו חסיו או המוהו או קרוב' יקח בעין יפה אח' שכבר נתקשר עמה ואז יצליח :

ה דין בן שהוא ספק לכהונה ובוט' סעיפים :

א מי שבא ואמר כהן אני אינו נאמן אפי' בזמן הזה שאין עבודה ע"ג מזבח ואין מעלין אותו לכהונה על פי עצמו לא לקרות בתורה ראשון ולא לישא כפיו ולא לאכול בתרומה אפילו בזמן הזה שהיא מדרבנן ולא יאכל בקדשי הגבול עד שתורה לו עד אחד מהיו' אנו נזהרין לקרות לתורה ראשון ומניחין לישא כפיו לכל מי שיבא ויאמר כהן אני ושעמא משום דק'ל שלא אמרו חכמים ז"ל שלא לקרותו ראשון וכולו אלא משום נזירה שלא יאכילוהו תרומה דדינא הכי הוא דמעלין מקריאת התורה לתרומה ואנו האיל ואין תרומה מצויין בינינו כלל אין חוששין לקריאת התורה ראשון ואפילו לרוכז לא חיישינן ואף על פי שאינו נאמן על עצמו לאכול תרומה מכל מקום נאמן לאסור על עצמו בנרושה חללה וזונה דהא' שזניהו לנפשיה חתיכה דאיסורא ואינו מטמא' וזונה דהא' לפי דבריו ואם נשא אונס' לוקה והנבעלת לו מפסולו כהונה כגון נרושה או זונה הרי היא ספק חללה וזרע' פסול לכהונה מספק דשמא כהן הוא וחלל זרעו ואם זיה' מסיח לפי תומו נאמן כיצד מסיח לפי תומו כמעשה שהיה מסיח לפי תומו נאמן כיצד מסיח לפי תומו ואמר זכור אני כשהייתי דמעשה באחד שהי' מסיח על כהפשוט אבא הוציאנו מבית הספר תינוק והייתי מורכב על כתפו של אבא הוציאנו מבית הספר והפשיטנו את כתנתי והטבילי' לאכול בתרומה לערב וחכרי בדילים ממני פי' כדי שלא יחזרו וישמאונו בנגיעתם והיו קורין אותי ונחנן אוכל הלוח והעלהו רבינו הקדול' לכהונ' על פי עצמו :

ב היה עד אחד מעיד עליו נאמן אפי' להאכילו בתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן ואפי' אביו נאמן עליו לומר שהוא בנו מאשה כשרה להאכילו בתרומה מינו דאי בעי הוא מאכיל ליה בעצמו דהא כהן הוא ומחליקין ליה בתרומה ואפי' מששרות מעלין לכהונה בזמן הזה כיצד הרי שהיה כתוב בשטר פלוני כהן לווה חנה מפלוני או פלוני לווה מכה מפלוני כהן או כתוב כהן נבי שניהם ועדים חתומים עליו הרי זה בחזקת כהן אע"פ שאין עיקור העדות על הכהונ' רק על המנה לא אמרינן לא דייק וכתבי אלא הם בחזקת כהנים דזמן הזה וישא דאפילו אם חתם עצמו לפי תומו אינו פלוני כהן עד

לבוש הבוץ וארצמן

חז"ל עמיו מעמיו פי' הדהוה פצי קרא למיכתב בתולה עמיו יקה וכתב מעמיו אלא בא לרבות אפי' בתולה הבאה משני עממין ומעם שיש בו שני עממין דהיינו גר עמוני פי' דאי כתב עמיו לבד ועמיו הוא לשון רבים הוה דרשינן שבא לרבות לתתיר לכהן בתולה הבאה מגר עמוני שנשא גירות עמונית וכן מואבי ומואבית דאע"פ שה' בת גירים כיון שלא נולדה מביאת איסור מותרת לכהונה ובלבד שנולדה בקדושה והיינו עמיו לשון רבים מפני שאילו האומות אף על פי שכל אחת היא עפ' אהר מכל מקום נראים כשני עממין שהרי הזכירים אסורים לבא לקהל והנקבות מותרת דעמוני ולא עמונית ומואבי ולא מואבית וכל שכן בת גר גירות מאומה אחרת שמותרת לכהונ' שהרי שניהם כשרים לקהל אבל מכתב מעמיו מ"ס יתיר' דרשינן שבא לרבות בה יתיר לכהונה אפילו בתולה הבאה מישראלית שהיה לה שם גר שנא מעם שיש בו שני עממין דהיינו גר עמוני ומואבי שהיה לו בת עם ישראלית אף על פי שביאתו היתה באיסור שהרי הוא אסור לבא בקהל אפי' בתו מישראלית כשרה לכהונה זה"ה גר מצרי שני או אדומי שני שנשא ישראלית אף על פי שביאתו היתה באיסור בתו כשרה לכהונה דילפי' לה מגר עמוני שנשא ישראלית דבאי פרבא מה לעמוני שנשא ישראלית שכן נקבותיו מותרת מצרי שני שנשא מצרית שנייה יוכיח שגם הם שניהם אסורים לקהל ובתה כשרה לכהונה שהרי הוי' שלישיית מה למצרי שני שנשא מצרית שנייה שכן אין ביאתו בעבירה לאפוקי מצרי שני שנשא ישראלית שביאתו בעבירה עמוני שנשא ישראלית יוכיח וחזי הדין לא ראי זה כו' הצד השו' שבהן שאינן ברוב קהל כלומר שאינן כשאר רוב ישראלים שהרי יש בהן צד פגום ואף ע"פ כן בתו כשרה לכהונה אף אני אביא את זו והואיל והרי היא שלישיית וכשרה לקהל כשרה נמי לכהונה : וכן מצרית שנייה שנשאת לישראל וילדה הולד כשר מ"כ דאפילו שרית ליה הולד בתר אימיה המצרית הוי שלישיית אבל מצרי שני שנשא מצרית ראשונה הולד שני ופסול ומצרית שנייה שנשאה מצרי ראשון הולד שלישי וכשר אפי' לכהונה שהכל הולך אחר האם דבלויה תלא דחמנא דכתיב אשר יולדו להם כלומר אחר האם המולדת : ויש אומרים שגם בזו הולד שני דה"ק דור שלישי אשר יולדו להם כלום שיהיה שלישי לשניה' לאב ולאם שאין ליה בלא אב ואם וכל שאינו שלישי לאב ולאם אינו מותר :

עמוני שנשא מצרית בעודן בנייתן הולד עמוני ומצרי שנשא עמונית הולד מצרי שבאומות הלך הולד אחר הזכר וילפינן לה מקרא דכתיב וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו עבד ואמה פיר' דגבי' אומות שבארץ כנען כתבה התורה לא תחיה כל נשמה כל נשמה ונבי עבד עברי כתיב לא תרדה בו כפרך ואמר' התורה ואם תאמר כמה אשתמש בעבדי איני מושל באומות איני נוהל שחייב אני להרוג אותם דכתיב לא תחיה כל נשמה ועל זה אמרה התורה ועבדך ואמתך אשר יהיה לך מאת הגוים אשר סביבותיכם שאינן מ' אומות מהם תקנו עבד ואמה ומסדך ליה גם מבני התושבים וגומר כלומר ולא משאר אומות לבדם שאין בהם מעורבוב שבעה אומות אלא אף מבניהם שמולידים אותם תושבי' הבאים לגור עמכם ומולידין מן הכנעניות מהם תקנו עבדים וכל אף כנעני שבא על אחת משאר אומות וילד ממנה בן שאתה רשאי לקנותו לעבד ואי אתה מצווה שלא להתוותו ת"ל אשר הולידו בארצכ' בלום' מן הנולדים בארצכם אשר הולידו בני שאר אומות מבני' ארצכם שילדתן בארצכם דהיינו שאמותיהם כנעניות : ולא מן הגרים בארצכם כלומר שהולידו בני ארצכם במקומות אחרים מבנות שאר האומות ובאו הבנים לגור בארץ אבות' אותם לא תקנו אלא הם נם כן בכלל לא תחיה כל נשמה וש"מ שהולכים באומות אחר הזכר :

ד כמה דברים אמורים בעודן בנייתן אבל לאחר שנתגייר הולך אחר הפגום שבסביבה ולא עדיפי מנש' ישראלית או נשאת לישראל הדולכים אחר הפגום הכי נמי הכא ועוד דלהם כתיב כבולם משמע שהולכים אחריהם דהיינו הפגום כיצד גר עמוני שנשא גירות מצרית וילדה כן דינו כעמוני להיות אסור לעולם וכן כל הזכר הבאים ממנה ואם ילדה בת לא אמרין שהיא עמונית ושותרת מיד אלא דינה כמצרית ליאסר שני דורות :

וכן גר מצרי שנש' גויה עמונית הכן עמוני ולא עדיף מישראל שנשא גויה שהכן כמותה ואם היא בת היא מצרית דהיינו הפגום אף על גב דגבי ישראל שנשא עמונית היא כשרה היינו משום שג' אבל הכא כי תשרית לה בתר אבות דרי היא מצרית שנייה : אבל שאר כל האומות אחר שנתגיירו הרי הן כישראל מיד כיון זכר בין נקבה :

במה דברים אמורים בדורות הראשונים קודם שעלה סנהריב ובלבל את העולם שהיה חזקת כל אומה יושבת על ארצה והבנים מוחזקים אחריהם אבל האירנא אחר שעלה סנהריב ובלבל את העולם כל הארצות כשרות אחר שנתגיירו אפי' ארץ עמק ושבאב ואדום ומצרי וכבר העביר סנהריב כל האומות לערים ולארצות אחרות והושיב אחרים תחתם ואע"ג דוודאי מיעושים נשארין בפקומותם והוה ליה קבוע וכל קבוע במחצה על מהצה דמי' מכל מקום אוהו שמחגייר דרי הוא פור' מהם וכל דפריש מרובא קפריש ומותרים מיד ויש אומר' דוקא עמוני ומואבי ואדומי מותרים מיד מטעם כלכול סנהריב אבל מצרי נש' עתה הוא אסור עד דור שלישי ומעמא משום דמצרי' אף על גב שנתבלבלו כבר חזרו למקומן שהמחוב נתן להם קצב' לגלותם דכתיב מקץ ארבעים שנה אקבץ מצרים טן הגוים אשר נפוצו שם והואיל ונתן להם קצב' ודאי קיום הש"ל את דבריו ואף ע"ג דגבי עמון נמי כתיב ואחרי כן אשוב שבות בני עמון לא נתן להם קצבה :

עבד כנעני אף על פי שכל ומכל לגים יצירות ונתחייב במצות שהאשה הייבת בהו' ית' שפחה ששפחה לשם שפחה אסורים לבא בקהל שהכתוב המסילן החמור דכתיב שבו לכם פה עם החמור ודרשינן עט הדומה להמור כמר שנתבאר בלבוש עשרת זהב בהלכות עבדים לפיכך עבד אסור בישראלית ואפי' קדושין אין תופסין לו בה דהא הוי כבהמה ואם בא עליה וחוליד ממנה הולד כשר לבא בקהל שאין זרעו פזוחם אחריו רק כזרע חמור ומיחה אחר האם שכשרה לקהל ופגום לכהונה : ועל סעיף ה' ושפחה כנענית אסור לישראל ואין קדושין תופסין לו בה ואם בא עליה והוליד ממנה הולד מ'יחה אחריו ועבד או שפחה היא דכתיב גבי שפחה כנענית האשה וילדיה תהיה לאדוניה כלומר לעבדים עולם אף על פי שהם מעבד עברי שהוא ישראל נמור ואין חילוק בין עבד ושפחה שלו או של אחרים :

ולאחר ששחררו רבו הרי הוא בישראל לכל רבר ואם הפקירו רבו הרי הוא כשחרר' וקידושו קידושין שכיון שהפקירו מיד זוכה העבד בעצמו להיות בן חורין ואין ישראל אחר ולא רבו יכולין להחזיק בו לשם עבדות סיהווי' שאף על פי כן אסור לשהות עם אשתו עד שיהיה לו שחרור סרבו וקדושו קדושין ספק דשטא לא זכה בעצמו ואפילו אמר כן בפ' מספק' אם יש לו יד לזכות בעצמו ועדיין ספק עבד הוא ואין לו תקנה לא בשפחה ולא בישראלית וכופין את רבו לכתו' לו נש' שחרור להיות מותר בישראלית לקיים פריה ורביה דלא לתוהו כראה וגו' וכיון שאינו חייב במצות אלא במה שהאשה חייבת בהן דגמרינן לה לה מאש' ופשוט הוא ששאר כל המצות אם הניח לו רבו תפליין או שהיה רבו ש"ן וקראו לעל' בתורת או שהשיאו רבו בישראלית אמרינן אילצו דשחרריה לא הוי עבד איסורא בעבדיה שכל אילו אסור לעבד לעשותה וכו' :

* * * **דבישהבוי וארגמן** **הגבה פריה ורביה** * * * **ה**

בא עליה בעלה אחר שגירשה השני ואם זנתה תחת בעלה ואחר כך בא עליה בעלה אין הולד ממזר שאינו אלא מחייבי לאוין :

ז מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על אשת איש הולד אין לו תקנה דהא אתי צד חירות שבו ומשתמש באשת איש ומאוחזו צד הולד חצי ממזר ואסור בישראליות ומצד עבדות שבו היו הולד חצי כשר דהא אמרינן גוי ועבד הקא על בת ישראל אפילו על אשת איש הולד כשר כדכתיב למישר בסמך מלימוד הכתוב ומצד זה הוא אסור גם כן בממזרות ואם בא על ישראלית בנוי קמוהו לעולם ואם בא על ממזרת הולד ממזר הלא עדיף מישראל גמור ואם בא על השפחה הולד כמותה שהולדות מיוחסים אחריה בין אם הוא ממזר בין אם הוא כשר מכתוב האשה וילדיה תהיה לאדוניה :

ח ישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית הולד ממזר לעולם דכתיב כממזר דור עשירי לא יבא לומר שהולד כממזר לעולם מיוחס אחריו בין האב כממזר בין האם כממזרת :

ט וכן גוי ועבד שבאו על הממזרת הולד ממזר דהא הממזרת ישראלית היא וכבר אמרנו שאם באו על בת ישראל הולד כשר כמותה בין כפנויה בין כאשת איש וילפינן לה מקרא דכי יסיר וגו' כדלעיל סעיף ה' לפיכך גם אם היא ממזרת הולד כמותה :

י ממזר הבא על הגויה הולד גוי דהא אף על פי שממזר הוא בכלל ישראל הוא וכבר כתבנו ישראל הבא על הגויה הולד כמותהם נתיייר הולד הרי הוא בישראל וכשר לבא לקהל ה' כשאר גר אבל מכל מקום הממזר לבתולה אסור לישא לו גויה משום לאו דלא התחתן ואין קידושין חופסין לו בה ואם בא על השפחה הולד עבד דגבי שפחה לעולם אמרינן הולד כמות מכתוב האשה וילדיה תהיה לאדוניה נשתחרר הרי הוא בשאר עבד המשותף לפיכך ממזר נושא שפחה לבתוליה להתיר בניו לישראל שישתחררו והיו כותרת בישראל ואין להקשות אמאי מותר בשפחה לכר הילה שהרי ישראל הוא ומחוייב בכל לאוין שבהורה ובכתבין גבי גויה לאו דשפחה שאנו דלא אמרה רחמנא לא חקך שפחה אלא לא יהיה קדש ומדאפקיה רחמנא כלשון לא יהיה קדש משמע שאין ממזר בכלל שציון שיצירתו בעבירה כבר קדש ועומד הוא מיצירתו ואינו עובר עכשיו על לאו דלא יהיה קדש ודווקא ממזר מותר לבתוליה לישא שפחה ולא נזדו ביה רבנן כלו' משום תקנת הבנים אבל ממזרת אסורה בעבד מדרבנן דלא מתקנת בניה בכך דעכר אין לו יחוס וישארו כניה ממזר' לפיכך אם נשאת לעבד היא קדושה מדרבנן וגם כממזר שהתירו לו שפחה לא התירו לו אלא שפחה שהסבילה לשם עבדות וקבלה עליה הפצות שהיא חייבת בהן אבל אם לא טבלה לשם עבדות אף על פי שקבלה הפצות עדיין גויה היא ואסורה אפילו לעבד :

כא גוי הבא על אמו והוליד ממנה בן ונתנייר אף על פי שבעודו גוי היה ממזר נמור מחייבי מיתות בד שהרי בן נח מצווה על אסו בפירוש בתורה דכתיב על כן יעזוב איש את אביו ואם אמו ומצוה זו לאדם נאמרה ואם כן כל בני נח מותרין עליה וקל בן נח שעבר על אחת ממצוות בני נח נהרג עליה דאורחין זו הוא מיתתו מכל מקום אחר שנתנייר מותר לבא בקהל דגר שנתנייר בקשון שנוולד דמי וכאחר הוא :

כב גר ועבד משוחרר מותרין כממזרת וכן ממזר מותר בגויות ובממזרות משום דקהל גוי לא איקרי קהל דכתיב הקהל חוקה אחת לכם ולגר הגר כו' משמע הגר לאי בכלל קהל הוא וגבי ממזר לא יבא בקהל כתיב משמע אבל כגר מותר ואפילו היתה הוראתו וילדתו בקדושה כגון שהיה

אם הוא בעצמו נשא שפחה וחוששין בכל אילו סמ' שחררה רביה וחוששין לקידושין והיו דינו בהפקדו ואם הוא בעצמו הניח הפילו בפני רבו או קרא לפניו בתורה או נשא בפניו אשה אף על פי שרבו ראה ושוקא אינו משוחרר וי"א שנס באילו חוששין לקדושין שמא רבו הסבים עמו בדעתו לשחררה כיון ששתק :

כג איזהו ממזר זה הבא מאתה ככל הערוה בין מחייבי מיתות בית דין בין מחייבי כריתות דכתיב כפרשת בני חצא לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו לא יבא פצוע דבא וגו' ומסך ליה לא יבא ממזר בקהל ה' וגומר וק"ל דהא ולא יגלה כנף אביו בשומרת יבם של אביו שהיא ראויה לאביו הכתוב מדבר דהויה ליה אשת אחי אביו שהוא ככלל הכרת וכל הערוות הכתובים בפרישת אחרי מות וקדושי' והאי דהדר וכתביה כמשנה הויה משום למסך ליה לא יבא ממזר וגו' לא שמועין שיש ממזר מחייבי כריתות וכ"ס מחייבי מיתות בית דין חנין מהב' מן הגדה שאף על פי שהבא עליה בכרת אין הולד ממזר שאינה דומה לשאר ערוות דשאר ערוות אין קדושין תופסין בהן כדבעינן למישר לקמן בע' הגונה חופסין בה קידושין דכתיב ותחי נדתה עליו חה"ל הויה כלומר הויה קידושין עליו לומר שאפילו בשעה נדתה הפסו בה קידושין וכיון דתפסו בה קידושין אין הולד הבא ממנה ממזר אפילו מדרבנן אבל מ' פגום הוא לכהונה מידו הו' מדרבנן על סיסמ' סעיף ט' :

כד אשה שהיה בעלה כמדינות היס ושהה טס יותר מ"ב חדש וילד' אחר' יב' חדש הולד ממזר שאין הולד שוהה במעי אמו יותר מ"ב חדש וי"א שהוא ספק ממזר שמה בא בעלה ובעלה בצנעה והיו ספק ממזר אבל ה"ד יב' חדש בשק גמור דאמרינן נגמר לחשע' ואשה ה"ל כך במעי אמו והווקא שלא ראו בה דבר מנוער מוקמינן לה אחזקת כשרות' ואמרינן אשה ה' וכו' אבל אם ראו בה דבר מנוער אחר' לה חזקה גלא אמרינן ודאי אשתהו וחיישין ליה אשה שהיה בעלה כמדינות היס וכו' אליה כ"ה החדש וילדה בתחילת החדש השכיבי בנן שבה כסוף סיון וילדה בתחילת כסלו אף על פי שאין ביניהם רק חמשה חדשים שילמים לא חיישין לבנה לומר שהיתה מעוברת קודם לכן שהחדשים גרמים והויה ליה נולד לו ואפי' הפילה בתשרי ומעו הולד כוכה לא אמרינן כיון שהולד כוכה הרי הוא נגמר והיתה אמו מעוברת קודם לכן דק"ל שאיפשר לולד לבנות להמשה חדשים אלא שהוא נפול ואינו ראוי להיות קיים :

כה אשה איש שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה והכל מרננים אחריה אפילו הכי אין חוששין לבניה שמא הם ממזרי' שרוב בעילות תולין בכל אכל הוא בעצמה חוששין לה משום זונה וכהן חושש לה מדין תורה וגם חוששין לבניה שהם תלויים שאפילו הם שלו הרי הם בני זונה מכהן שהם תלויים וישראלים אם רוצה להתרחק מן הכיעור יתרחק ואם היא פרוצה ביותר חוששין אף לכנים' ומ"ס היא נאמנת לומר על בניה שהם כשרי' ואם היתה פרוצה כשהיתה ארוסה או כשהיתה פנויה ואינה פרוצה לאחר נישואין אע"פ שראוה פגאפת פעם אחת בניה כשרים הריב בעילה אחר הבעל וממנו נהעברה :

כו האשה שהלך בעלה למדינת היס ונישאת והרי בעלה קיים הולד מהשני ממזר נמור מאשת איש ומותר בממזרת שהרי הוא מקודשת לראשון ואין קידושין שני תופסין בה ואם הראשון חזר וכו' עליה קודם שגירש' השני וילדה הולד ממזר מדרבנן ואסור בבתי ישראל שהעולם מחזיקין אות' לנשואת' לשני וגזר' בזה נזירה משום נשואה נמורה אבל אסור גם כן בממזרת נמורה שמי' מכל מקום אינו ממזר מן התורה וישראל נמור הוא ומותר בממזרת מדרבנן כיוצא בו אבל אם

בבעלה וכשר הוא ומותר בקרובי אותו פלוני שאומרת עליה ששפטנו נתעברה :

כז ארוסה שנתעברה והיא בבית אביה אם אינה כפנינו לשאול אותה או שהיא אלמית או ששומרה או שאינה יודעת ממי נתעברה הוי הולד ספק ממזר ומסתמא לא מוקמינן לה אחזקה כשרות לומר שהארוס נתעברה שאין דרך סתם אשה להפקיר עצמה לפני ארוסה מכל מקום אם היא כפנינו ואומרת שמהארוס נתעברה נאמנת והולד כשר דמוקימין לה אחזקה וחזקה סתם אשה שאינה מונה וסרינן חזקה לדיבורה ומתרימין לה לא מבעיא אם הארוס מודה אלא אפי' אינו כפנינו או שהיא כפנינו ואינו מכחישה וגם אינו מודה אלא אומר שאינו זכר שכא עליה ברי טלה עריך משמא דיליה והיא נאמנת מטעם חזקה זו שסתם אשה אינה מזנה והולד כשר והוי בנו אפי' לירשו אבל לאם הוא מכחישה ואומר שאינו ממנו הולד הוא ונדאי ממזר שהרי אפי' כנשואה דאיכא למימר רוב בעילות אחריו האמינתה התורה לאב לומר על המיחזק לבנו שהוא ממזר דכתיב כי את הבכור בן השנואה יכיר וגומר שפירושו יכירונו לאחרים כלומר על איזה בן סבין הבנים שיכירונו לאחרים ויאמר עליו שהוא בכורו ראשית אוננו נאמן עליו להת לו פי שנים ואפילו יאמר על בן השלישי או הרביעי בין הבנים שהוא בכורו נאמן ואם בן ממילא לא הראשונה הם ממזרים ודאי בן התורה ודוקא על הבן והאמינתו התורה אבל על האש' אינו נאמן לשויה זוג לפיכך אם הראשון מכחישתו אינה זונה ואם נשאת לכהן אחר ששת בעלה זה לא תצא משום זונה והולד בן השני כשר לכהונה מיהו לכתחילה לא תנשא לכהן והני טילי דלא תצא אם נשאת לכהן אחר אבל לארוס או לבעלה זה אפילו הוא ישראל תצא במכחישה דהא שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא דהא ליכא נביה אלא חד ספק שמת באונס שמת ברצון וספקא דאורייתא לחומרא :

כח והא דבעינן לצרף דיבורה לחזקה להכשיר הולד לא אמרן אלא שלא היה נחשית כבר משו' אדם וגם לא ראינו שבא עליה ארוסה אבל אם ראינו שבא עליה ארוסה בבית אביה ולא היתה נחשלת מאחרים דהוי הרתי לשיבוחה הולד כשר אפי' בלא צירוף דבריה לחזקה כגון שאינה כפנינו בו אבל אם היתה נחשדת כבר והעם מרננין אחריה שזנתה עם אחרים ועם ארוסה אף על פי שראינו שבא עליה ארוסה בבית אביה הולד ספק ממזר מן הסתם כגון שאינה כפנינו בו שכיון שהעם מרננים אחריה אמרינן בעים שהפקירה עצמה לארוס כך הפקירה עצמה לאחרים מיהו אם היא כפנינו ונבדקה ואומרת לארוס נבעלתי אף על פי שהיתה נחשדת מאחרים מצדפינן דיבורה לחזקה ומהכנינן לה והולד כשר :

כט אשת איש שאומרת על העובר שאינו מבעלה אינה נאמנת לפוסלו שלא האמינתה התורה אבל ראב"ד שאמר על העובר שאינו ממנו או שאמר על אחר מבניו שאינו בנו כבר אמרו שגאמין לפוסלו והוא ממזר ונדאי דכתיב יכיר יכירונו לאחרים במה דברים אמורים שאין בניו לבן אבל אם יש לו בניו לבן אינו נאמן אפילו על הבן שלא האמינה התורה לאב אלא על פני דכתיב כי את הבכור בן השנואה יכיר ולא על בן בנו וכיון שלא יוכל לפסול בן בנו גם בנו נשאר בחזקה בשורות כשישלו בניו שלא האמינתו תורה על בנו אלא כשאין לו בניו ואם אחר שאינו ממנו אבל נתעברתי מגו או מעבד הולד כשר שאין הבעל יכול להכחישה כזה וכן נשאר בחזקה : ויא הא דאמרינן שאין האם נאמנת על בנה לפוסלו היינו דווקא בנשואה שיש לבן חזקה כשרות אבל בארוסה שאומרת על בנה

אכיו נר ונשא נידת ונולד הו' סמנה אפילו הכי מותר בממזרת ולא נקלה הוא והולד הוא ממזר דהא כתיב לו שהולך אחר הפגום כדלעיל ודווקא עד עשרה דורות של גרות מות בממזרת אבל במזג ואילך אסור מדרבנן שבכר נשתקע ממנו שם נידות ויבאו לומר ישראל נשא ממזרת ולהרפ"ם אינו תלוי בדורות אלא לעולם הוא מותר עד שנשתקע ממנו שם נידות מכל וכל ואחר גרים יאחד משוחזרים דין אחד להם והמשוחזרים גם כן גרים הם :

כג נר שנשא בת ישראל או ישראל שנשא נידת והולד הוא בישראל לכל דבר ואסור בממזרת ושעמא נר שנשא בת ישראל ק"ו הוא דהא אפילו גוי הבא על בת ישראל שהיתה ביאתו באיסור אפילו הכי הולד כשר וקרני בנג ואסור בממזרת כל שכן נר שנשא ישראלית שביאתו בהיתר שאסור בממזרת וישראל שכא על הנידת הרי יש קידושין ואין עבירה בסו בישראלית והולד הולך אחר הזכר דלמשתחות לבית אבותם כתיב בני ישראל :

כד ממזר נישא ממזרת במה דברים אמורים בשניהם ודאית אבל אם האחד ונדאי והשני ספק מותרין זה בזה מן התורה דבקהל ונדאי אמרה התורה ולא קהל ספק אבל חכמי עשו טעיה מוחסין ואסרו אפילו שניהם ספק אמורים זה בזה דשמת האחר ממזר והשני אינו ממזר וכיצד ספק ממזר כגון שבא מספק ערוה כגון שבא אביו על אשה שנתקדשה ספק קידושין כגון זרק לה קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה שנתגרשה ספק גירושין ככה' :

כה יבמה שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשי ונתוייבמה וילדה הולד הראשון הוא ספק אם הוא בן מ' לראשון או בן ז' לאחרון וכשר ממנו דכל היכא דשרית ליה הוא כשר אבל אם חזר היבם ובא עליה עוד אחר כך והוליד ממנה הולד השני הוא ספק ממזר ואסור בממזרת ובנישואלית שנשא' שמת הולד הראשון היה מן הבעל השני ולא היו לראשון בני זכרין יבמה ואם כן הולד השני נ"כ כשר ואסור בממזרת או שמת היה הולד הרצון מן הבעל הראשון ולא היתה בת יבום כלל הרי פגע היבם באשת אחיו שלא במקום מצוה שהוא בכרת והולד ממזר ואסור בישראלית :

כו פנוייה שנתעברה וילדה אם אינה כפנינו לכודקה או שהיא שומה או שהיא אלמית דבר תורה כשר דשרית ליה בתר רוב דעלמא שהם כשרים אצלו אבל חכמים שוויה לספק ממזר מדרבנן דשמת לפסול נבעלה ואסור בממזרת ונדאי ובישראלית ואפילו אם אומרת האם של פלוני הוא ואנו יודעין שאם היה מאותו פלוני שהיה ממזר ונדאי כגון שהוא ממזר או אחר מן העריות אצלה אין זה הולד ונדאי כגון שהוא דלא אשכחן שהאמינת' תורה את האם על בנה לומר ששומר הוא ולהתירו בממזרת ואפילו אם אותו פלוני מודה שנבעלה לו אינו אלא ספק ממזר דאמרינן כשם שזינתה עם זה כך זנתה עם אחר ואם אותו פלוני שאומרת עליו הוא כשר מאמינן לדבריה והולד כשר שכיון שמן התורה הוא כשר מאמינן לדבריה להכשירו מכלשקס אין אנו מחזיקין אותו בכנו ונדאי לירשו אם אינו מודה שהוא בנו אבל חוששין לדבריה ואסור מדרבנן בקרובות אותו פלוני שהם עליו עריות ואפילו היתה מיוחדת לו אינה נאמנת עליו להורישו דכשם שהפקירה עצמה לזה כך הפקירה עצמה לפני אחר ואפילו עד אחר אינו נאמן עליו להורישו אם מכחישו שאין מוציאין ממנו על פי אחד אבל אם הוא מודה שהוא בנו אינו נאמן עליו ליבום אבל נאמן עליו לירשו שהתורה האמינתו לאב לירשו דכתיב אם בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים ופירס יכירונו לאחרים לענין חלק בכורה וה' החלק פשוט ודוקא בפנויה והולד הוא ספק ממזר אבל אשה שזנתה תחת בעלה אפילו היא אומרת של פלוני הוא וממזר הוא אין חוששין לדבריה דחולו רוב בעילות

❁ לבוש הבוץ וארגמן הלבות פריה ורביה ❁

שם אסופי ובשנת רעבון אפי' אחר שנאסף מן השוק נאמנים
 שמפני שהרבה נשלכ' לא רצו חכמי לפוסלו מחסיציות קול
 דאמרי' הואיל שמפני הרעב השליכותו הם דושים שיונו אותם
 אהרים ולפיכך שתקיע עד שנאסף :

לג האסופי שנמצא בעיר שיט בה גי'ם וישראלים בין
 שהיו רוב גי'ם אחרב ישראל' הרי זה ספק גוי לענין
 יוהסין ואם קידש אשה צריכה נש מספק דשמיא ישראל הוא
 אפילו מצאוהו בעיר שרובה גי'ם דאף על פי שרובו גי'ם הרי
 המיעוט ישראל הם קבועים וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי
 וספק ישראל הוא וצריכה נש מספק השביליהו בית דין
 לשם גרות או ששכל עצמו משהגדיל הרי הוא לענין יוהסין
 כשאר אסופי הנמצאים בערי ישראל דשמיא ישראל שלא
 נמול היה ואין השבילה מועלה אלא להוציא מידו גוי :

לד וכל זמן שלא הושכל בבית דין ולא שכל את עצמו אם
 היה רוב העיר גי'ם כוהר להאכילו נבילות בידים
 דאזלינן בחר רובא אף על גב דהמיעוט קבוע הוא כיון שהוא
 עצמו אוכל הוי ליה כפורש מעצמו וכרובא קא פריש הירובין
 וישראלים מחזירין לו אבידתו כישראל מחצה על מחצה מצוה
 להחיותו כישראל דכתוב ביה וחי אחיך עמך הכי נמי מבח
 ספק אזלי לחומרא ומצו להחיותו דשמיא ישראל הוא ומפקחין
 עליו את הגל בשבת ובספק נפשות אזלי לקולא ויש אומרים
 דאפילו ברוב גי'ם מפקחין עליו את הגל בשבת דאין הולכים
 בפיקוח נפש אחר הרוב ולענין להחיותו אין מצווין להחיותו
 אבל ברוב ישראל ולענין נזיקים הרי הוא ככל ספק ממון
 שהמוציא לחבירו עליו הראייה ואין הולכין בסמוך אחר הרוב
 לפיכך אם נגח תורא דידן לתורא דידה פטור אפילו ברח
 ישראל דהא ק"ל שור של ישראל שנגח שור של גוי פטור דשור
 של רעהו אמר רחמנא הלכך יכול לומר לו ישראל לזה אייתי
 ראייה דישאל את וסקול אף על גב שנמצא בעיר שרוב
 ישראל הא אמרי' אין הולכין בממון אחר הרוב ואם נגח תורא
 דידה לתורא דישאל אינו משלם אלא פלגא אפילו מצאוהו
 ברוב גי'ם ממה נפשך דאם ישראל הוא הא חייב חצי נוק
 בהם ואם גוי הוא כוליה הוה ליה לשלמי דהא קיימא לן
 שור של גוי שנגח שור של ישראל חייב כוליה אפילו הוא הגם
 ועל אידך פלגא יכול הוא לומר לישראל אייתי ראייה דלא
 ישראל אגא ואתן לך דשמיא ישראל אני וישאל אינו משלם
 אלא חצי נוק בהם ויש אומרים דהוקא ברוב ישראל
 ובמחצה על מחצה אמרינן הכי אבל אם נמצא ברוב גי'ם
 משלם הכל דאזלי בחר רובא ולא דמי לנגח תורא דידן לתורא
 דידה דאמרינן שהישראל פטור אפילו נמצא ברוב ישראל
 משום שיכול לומר אייתי ראייה דישאל את וסקול ולא אזלי
 בחר רובא דהתם הישראל הוי ודאי מחוק בממון ושוען
 ודאי חזקה והוא ספק ורוצה להוציא אזלי בחר חזקה ודאית ואין
 מוציאין מבח ספק אבל הכא כנגח תורא דידה לתורא דידן
 והוא נמצא ברוב גי'ם הוא עצמו אינו מחזיק בממון זה שהזיק
 בשענת חזקה ודאיה שהרי הוא עצמו אינו יודע אלא בשענת
 שמיא הוא ישראל בא ואין חזקה זו נחשבת לגבי רובא רוב
 גי'ם ורובה דהבא עדיף מחזקה זו ומשלם הכל :

לה נשים שילדו בבית אחד אשת כהן ולו וישראל ומכר
 נאמנת היתה לומר זה הוא כהן כהן וזהו בן לוי וזהו
 ישראל וזהו ממזר ולאו מדין תורה אלא דהימנו רבנן לפי
 שעל הרוב א' א' בענין אחד והילדים הללו אף על פי שאין להם
 שום חזקה כבר אלא על פיהם מחזיקין אותה על פיה כפי
 שהיא אומרת כמה דברים אמורים כשהחזקה נאמנת ולא
 קרער עליה אדם אבל אם קרער עליה אפילו ואמר בסקר
 מעידה אינה נאמנת והבנים אם אין בהן ממזר כלה בחזקה
 כשאר הן ואין להם ייחוד כהונה או לוויה ואם יש בהן ממזר
 כולם בספק ממזר עומדים :

נגח שהוא ממזר אף על פי שארס מכחישה ואמר שהוא בנו
 שלא זור ידו מתוך ידה אפילו הכי הוי הולד ספק ממזר שבסם
 שחזקה שאין אשה מזנה כן הוא חזקה שאינה ספקת עזמה
 אפי' לארסו והרי היא אומרת שאינו שלו והייטיגן לרבירה
 ויא' שגם על זה לא נאמר כי יכירנו לאחרים שהוא שלו וכשר
 וכ"ש הוא שאם לפוסלו נאמן כל סכך להבשרו דהא חזקה
 דאמו דאית לה חזקה בשרות מסייען והא דאב נאמן
 על בנה לפוסלו דוקא ולא הוה ליה לכן חזקה אפוקא
 דאבה אלא על פי אחרים שהחזיקוהו בכך והאב שתק ואח"כ
 אמר שאינו בנו אלא ממזר הוא אז נאמן אבל אם החזק
 כבשרו אפוסה דאבה שאמר שהוא בנו ועל ידו כך החזיקוהו
 הבריות לבנו לא יוכל אחר כך לפוסלו שהרי הורה כבר שהוא
 בנו ולא אמרן נמי שהאב נאמן על בנה לפוסלו אלא כשהו'
 בחזקה שהו' אביו כגון באשתו נשואה אבל פנויה שנתעברה
 ואמר של פלוני זה הוא והוא אומר שאינו בנו אלא
 שפסור שנתעברה אינו נאמן לפוסלו והיא נאמ' עליו להבשרו
 דהא חזקה מסייעתא ואב שאמר על בנו שהוא ממזר ואח"כ
 חזר בו ונתן אמתלא לרביו לפה דבר כן בהתלה נאמן :
ל האומר על עצמו שהוא ממזר נאמן לאסור את עצמו
 בבת ישראל דהא שוינפשיה חתיכה דאיסורא אבל
 אסור במזרת דלאו כל כמיניה להתיר עצמו במזרת עד
 שיודע בוודאי שהוא ממזר וכנו כמותו דהא נאמן על בנו ואם
 יש לו בני בניו אינו נאמן לפסול בני בניו דהא התורה לא
 האמינהו על זה וכיון שאין רברו כלום לגבי בני בניו גם כנו
 נשארין בכשרותן כדל' ג' ואינו פוסל אלא את עצמו דשינפשי'
 חתיכה דאיסורא :

לא אסופי והוא תינוק שנמצא בשוק ואספיהו אל הבית
 ולא נודע מי השליכו לשם ושל מי הוא וסתמא אין
 אשה משלכת את בנה אלא משום רעבון שאין לה לפרנסו
 או אם הוא ממזר כדי שלא יתגלה קלונה ואם היא משליכתו
 משום ממזר דרבה להשליכו המקום סכנה כדי שימות ויחבער
 מן העולם ולא יתגלה קלונה ואם משליכתו משום רעבון היא
 מרחמה עליו וממנוחה במקום שכני אדם מצויים שימצאוהו
 וירחמו עליו ויאספיהו לביתם ויגלוהו לפיכך תינוק הנמצא
 ואין בו הוכחה שלא הושלך לשום מיתה יש להסתפק בו שמיא
 משום ממזרות הושלך לשם כדי שימות או משום רעבון כדי
 שימצאוהו ויפרנסוהו והוי ספק ממזר דשמא לשום מיתה
 הושלך אבל אם יש בו הוכחה שלא הושלך לשום מיתה בין
 שיש הוכחה בנפשו כגון שהוא סהול או שאביריו מתוקנים
 ופיו שרין כמו שעושי' לנערי' או שהוא משוח בשם' או ששמו
 לו כחול בעינו או שחלו לו קמיע בצוארו שכל אלו סוכותין
 שלא לשום מית' הושלך שם דא' ל' לא הוי משריתין בו לעשו'
 לו דברים אלו אם היתה הכונה שיומת בין שיש הוכחה במקו'
לג שנמצא במקום שרבים מצויין שם אמרינן וודאי כדי
 שימצאוהו מרה ויחיהו הושלך שם שאם למיתה הושלך
 היתה משלכת אותה במקום שאין רבים מצויין כדי שימות
 ברעב קדם שימצאוהו ויחיהו או שתלוי באילן במקום שאין
 היתה מנעת שם והוא סמוך לעיה אין בו משום אסופי כיון
 שמתושיין עליו לשומר ודאי לא הושלך שם אלא משום רעבון
 וכשר מיהו אף אם ימצאוהו במקום סכנה אין אומרים ודאי
 ממזר הוא שהרי הושלך למיתה דשמיא משום רעבון הושלך
 ואגב צערא לא אסקא אדעתא אם הוא מקום סכנה או לא ולא
 הוי אלא ספק ממזר :

לב הולד שהוא כושף בדרך כל זמן שהוא בשוק וביא אחר
 ואמר בני הוא ואני השלכתיו נאמן וכשר הוא הואיל
 תדעין לא יצא עליו שם אסופי וכן אם באהה אשה ואומרת בני
 הוא נאמנת אבל לאחר שנאסף מן השוק וכא' אביו או אמו או
 אפילו שניהם ואמרו בנינו הוא אינם נאמנין הואיל ויצא עליו

לביש הבוץ וארגמן

הלכות פריה ורביה

לו

כל אילו הספיקות שאמרנו כגון ספק ממזר ואסופי ושהוקי וכתי אפורים לכא זה כזה דשכא זה ממזר וזה אינו פסול ואם נשאו ויצאו והולד ספק כאביו ואין לספקות אילו תקנה אלא ישאו מהגרים שהרי גר מותר במסורת או איפכא כמו שאמרנו והולד הולך אחר הפנים כיצד שתוקי או אסופי שנשא נזירה או משוחררת או גר או משוחררת שנשא שתוקי או אסופית הולד לעולם שתוקי ואסופי כמו שנתבאר למעלה:

לז

כל מלינה שיש בה שפחה או גויה הראויות לילד ונמצא בה אסופי והאילו האסופי הנמצא שם הוא ספק ישראל וספק גוי או ספק עבד כשישא נזירה ויקרש אותה הרי היא ספק אשת איש דשכא הוא ישראל וקידושו קידושין או שמא הוא גוי ואין קידושו קידושין לפיכך הבא על אותה הנזירה פסול במיתה שאין הורגין על ספק וכן השתוקי שנשא אשה שאיפשר שהיא ערוה עליו הרי היא ספק אשת איש שהרי אין קידושין תופשין בערות / ואינו היא האשה שאיפשר שהיה ערוה עליו כל אש' שהיה אביה או אחיה קיים כשנתעבר' אמו ממנו שאם אביה קיי' חיישי' שמא זאת האש' היא אחותו דשמי' אמו מאכיה נתעברה וכן אם אחיה קיים חיישין שמא זאת אשה היא דורת' אחות' אכיו דשכא אמו מאחיה נתעברה / וכן כל אשה שנתגרשה או נתאלמנ' חיישין שמא זאת האשה אשת אביו הוא ומבעלה נתעברה אמו או שמא אשת אחי אביו הוא ומאחיה בעלה נתעברה אמו / הקראים אסור להתחתן בהם וכולם הם ספק ממזרים ואין מקבילים אותם אם רוצים לחזור וטעמא לפי שהם מקדשין נשואיהן ככסף או כביאה על פי פשט התורה ומגרשין אותן שלא כרת / ומשנים ממטבע שטבעו חכמים בנישין ואחר כך ינשאו הנשים לאחרים כחיי הכללים נמצאו חכמים ממזרים מאשת איש אבל האנוסין החתומים לתי ישראל סותר להתחתן בהם כמו בשאר גרים שהרי אין נוהגים ביניהם לא קידושין ולא נישין ועוד הובם מתחננים בגוים וכשחוזרים אינם אלא בגרים המתירים בישראל:

פצוע דכא לכא בקהל מה ממזר איסורו כא עי' אותו המקום אף אילו אין איסורן אלא עי' אותו המקום ולא במקום אחר ומה ממזר אין איסורו אלא עי' ביאת בני אדם אף מכות אילו אין איסורין אלא עי' מכות בני אדם אבל אם כאו בידי שמים עי' דעמי' וברד או ממעי' אמו כשרים אפי' אינם מולידים לפיכך אמרו איזה פצוע דכא כל שנפצע הגיד בסכין או במכת חרב או הכצים או אפי' אחת מהם או החושין שהכצים הליין בהם שבהם נתכשל השכבת זרע וכן אם נתמעך הגיד או הכצי' או אחת מהם או החושין או שנכרתה הגיד או אפי' אחת מהכצים או החושין או אפי' ניקבה ביצה אהה נקב מפולש או חסר' כל שהו' ככל אלו אם נעשה בידי אדם או הכהו קוץ דמעשו נרבו לו שהלך לשם או עשה עניין שהוכ' עי' הקוץ או כיוצא בו הל' נפי כמו עי' אדם וכל זה פסול אבל אם נולד כך ממעי אמו או שנעשה בידי שמים עי' רעס וברד וכיוצא בהם כגון שנולד בהם שחין והכס' אותן או הסריתו וניסקו הרי זה כר' לבא בקהל שכל אילו הו' בידי שמי' ואם בא עי' חולי שחלה בגופו ובטלה פסגו אבריו' אלו י'א' דהוי כמו בידי שמי' וכשר וי'א' דהוי כמו בידי אדם ופסול י'א' דכביצי' אחת דוקא אם מתחלה נפצע או נתמעך או נכרת מחיבורו עי' אדם והניחו כך מונח בכיס הוא דפסול שזהו פי' של נתוק או כרות כמו שיתבאר לקמן סעיף י'א' ואפילו אם נוטלה אחר כך כולה בין בידי אדם בין בידי שמים אינר חוזר להכשירו אבל אם נטלה ביצה אהה כולה אפילו בידי אדם בבת אחת בעוד שהיחה שלימה ולא היה בה אחת משלשה מכות אילו אלא מחמת כאב חתכוהו הרופאים שהוא כשר מידי דהוה אסחול דניקב בסומביה שריפה וניטלה כולה כשרה ואמרו עוד שהמה ראו כמה בני אדם שכרתו מהם ביצה אחת ונטלוהו לחוץ מיד ואחר כך היו מולידין ולפיכך אמרו ודאי שבשר הוא ובלבד שאוהו שנשאר יהא של ימינו וי'א' שאף על פי כן שראוהו שמוליד אין להכשירו בכך לבא בקהל ויש לחוש לדבריהם להחמי' באיסור דאוריית' דאע"פ שמוליד מ'ס' בכלל דלא יבש נתוק וכרות הוא ונראה לי אפילו לדברי האוסרים שאם עבר בעל ביצה אחת ונשא אשה ונסתייעא מן שמיא והוליד אף ע"פ שהוא עושה איסור לדבריהם אין פסול בולד מן החורה משו' לאו דלא יבא פצוע דכא וגו' להיות פסול לבא בקהל שהרי לא הזכירה התורה בלאו דפצוע דכא שום פסול דורות כמו בשאר לאוין אע"ג דסמכיה ללאוין דפסולי דורות לא ילפינן מהם לזה אלא הולד הח' כולדות שאר איסורי לאוין שהוא פגום לכהונה בעלמא כמו שיתבאר לקמן סימן ו' סעיף ה' :

ג כראש הגיד יש בשר ובחיבורו לגיד הוא גבו' ומקוץ סובב הגיד ואותו הנבזה נקרא עשרה וההיקף אינו בעגלה ישר אלא בעליוני של גיד פארבת כלפי הגוף ומתקצרת והולכת בחתיתה עד קרוב לראשו של גיד ואותו הכשר אין דינו כשאר הגיד שאפילו אם נחתך כולו ולא נשאר אלא מלא החוט על פני רוב היקף העשרה לצד הגוף כשר מפני שלא נגע עד מקום הנקב שהשכבת זרע יוצא משם ויש אומרים דגשתי' מלא החוט על פני כל היקף העשרה לצד הגוף בעיני' ולא סגי ברוב ויש להחמיר :

ד ואם נחתכה כלפי הגוף ונשתייר מלא חוט של רוב העשרה על פני היקף כל הגיד כלפי הקרקע פסול :
ה ואם ניקב אותו הכשר בחיקף הנוב' שהוצא סבוכ' לנקב שהשכבת זרע יוצא משם אם הנקב גדול כל כשהיה שכשפחאסף השכבת זרע יוצאת הוא דוחק וקודע את הנקב עד שהשכבת זרע יוצא משם כשרואה קר' פסול סבני' שהשכבת זרע יוצא מחסימות התאוה יוצא דרך דבקב קוץ ואינו יורה כחץ וקל' כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו מזרוע ואם אינו גדול לכ' כשר :
ו אבל אם הנקב למטה מן הנובה לצד הקרקע

ה

דין פצוע דכא וכרות שפכה וכו' יד סעיפים :

פצוע דכא וכרות שפכה אסורים לישא ישראלית שנא' לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי' ודוקא בישראלית אסורים שישראלים וישראליות נקראים קהל יי' אבל בגויות ומשוחררת שאין אילו נקראים קהל יי' מתירים ואפילו בהן פצוע דכא סותר לישא נזירה ומשוחררת דאף ע"ג דכהן כשר אסור בגויות ומשוחררת משום זונה שנבעלה מקודם בעודו בניוהו לפסולין בפצוע דכא שנפסל לכהונה לית ביה קדושה ומותרת לו ואינה אסורה לו משום זונה / וכן מותרין כנתינה שאין איסורן אחר שנתגירו מן התורה אלא שנזרו עליהם כמו שנתבאר בסימן שקודם זה לפיכך אמרי' כי נזרו בכשרים אבל בפסולים כגון בפצוע דכא וכרות שפכה לא נזרו וכן בספיקות שאמרנו כשי' הקודם לא נזרו מיהו בוודאי ממזר י'א' שאסור שאין דומה לאו דפסול השוה בכל ללאו דזונה גבי כהן שאינו שוה בכל ויש מתירין אפילו בוודאי פסורת דהא שניהם לא איקרו קהל ומותרין לבא זה בזה ולא נזרו עליו :

ב

ולשונות אילו פצוע דכא וכרות שפכה ג' עניינים הם פצוע לשון פצע בסכין או מכת חרב ודכא היא לשון נידך כלומר שנידך ונתמעט דבר סגופו וכרות שפכה לשון כריתה שנכרתה עי' הכרות' נשפך דב' ממנו ולמזן רז'ל שכולם הם באותו מקום והשפיק' היא הזרע ששותת ואינו יורה בחין עי' ביתה זו מראסרה תורה מסור לבא בקהל ואסרה גם כן

❁ לבוש הברך וארצנו ❁

אחר וברת חושי הכצים או נהקן או שאחד מעד הנד ובא אחר וברתו ובא אחר ונהקו כולן לוקין בין באדם בין בכהנת אף על פי שלא סירס האחרון אלא המסורס לוקה והבי ילפי לה מרכתיב ומעוד וכזות ונהקו וברת נומר וקיס להו לרזל שפי' נהקו הוא שנתקן למטרי מסקום חיבור אלא שעדיין הם בכיס וברת פירושו שלא נכרתו למטרי מסקום חיבורן אלא עדיין הם מעורין קצת לפיכך הקשו אם על כרות חייב נהקו לא כש'וא"כ נהקו לפה לו אלא להביא נהקו אחר ברת שהוא חייב וזה הכלום :

יב והמסרס את הנקיבה בין באדם בין בשאר מינים פטור שאין עיקר טעם של איסור הסירוס אלא משום שמבטלו מלידה ואשה כיון שאינה מצווה על פריה ורביה כדלפינן מוכבשה אינה מצווה נס כן על סירוס שלה וכיון דבאדם אינה מצו' על סירוס נקיבות וה' בכל המינים אבל איסור מירא איכא דהא לא לתורה בראה עוד אמרו ז"ל מרכתיב לא תעשו מטמע עשייה כידים שנוגע באברי ההולדה ומסרסן אכל המשקה כוס של עקרון לאדם או לשאר מיני זכרים כדי לסרסו אינו לוקה עליו שהרי אינו נוגע באברי הזרע אבל איסור מירא איכא אפילו אינו שותהו אלא לרפואה ואינו מכוי' לעקרו אע"פ דק"ל כר"ש בכל התורה דבר שאינו מתכוין מותר הא סוד'ה ר"ש בפסיק רישיה דאסור והבא פסיק רישיה הוא הוויא מיעקר ואע"פ דק"ל שאין ר"ש מודה אלא בפסיק רישיה דניחא ליה אבל הכא הא לא ניחא ליה ה"מ לענין שבת דכיון דלא אסרה תורה אלא מלאכת כחשבת היכי דלא ניחא ליה לא הוי מלאכת מחשבת אבל בשאר איסורין מודה אפילו בפסיק רישיה דלא ניחא ליה וכיון דבזכרים אינו אלא איסור בנקיבות מותר לכתילה לפיכך אמרו מתיר להשקה את האשה כוס של עקרון לסרסה כדי שלא תלד / ובזכרים רשאי מינין נמי לא אסרו דאסור אלא בכוס של עקרון שמיני' כח המשקה עד אברי ההולדה ומסרסן אבל ליטול כרבלתו של תרנגול או כיוצא בזה שמצוי להסרסו ע"כ מותר שהרי אינו נוגע כלל באברי השמיש ונרמא דחוקה היא זו :

יג מי שכפה את האדם או שאר זכרים וטסה בו את הכלב או שאר חיות עד שצנעה ברות שופכה או שהושיבו במים או בשלג וצננו עד שבטלו ממנו אברי ההשמיש אינו לוקה שהרי לא עשה ממש כידים מכל מקום ראוי להכותו מכה מרובה מדרכנו :

יד ק"ל כל מה שאסרה התורה לישראל לעשותו בין איסור סקילה בין איסור כרת בין איסור לאו אסור לנו לומר לנו לעשותו דאמירא לנוי שבות לפיכך אסור לומר לנוי לסרס בהמה שלנו ואם לקחה הגוי מעצמו וסרסה מותר לישראל לקיימה בד"א שאין שום ערמה בדבר אבל הערים הישראל פרבר או אפילו לא הערים הישראל והגוי לקחה וסרסה מהמת שהוא מכין את הישראל ופכוין לשיבת הישראל כגון שיכוין הגוי שיחרוט בה הישראל לכהנה מסורסת טובה לחרישה יותר משאינה מסורסת אסור מאתו ישראל לקיימה שלא יתנה מן העבירה הוא עשה כדו שיהא יפה לחרושי בה לפיכך קונסין אותו למיכרה ולא יחרושי בה ומותר לו למיכרה לישראל ואפי' לבנו הגדול מותר למיכרה אבל לבנו קטן לא ימכרו ולא יתנה לו דהוי כאילו לא מכר' ואין קונסין אותו למיכרה דווקא לשחיטה אלא אף לחרישת וכול למכר' ומותר להת בהמה לנוי למחיה שכן אע"פ שהגוי ודאי יסרסנה דכיון שיש חלק לגוי בה הגוי ארעהא דנפשיה קא עביד ומותר לפכרו לגוי בהמה וכן תרנגול' אע"פ דבבבאי הגוי קונה אותם לסרסם ויש אומר' בשניח' משו' דס"ל דבב' נת מצווין על הסירוס ואם הישראל מוסרם להם יסרסו יצא עובר משום לפני עור לא תתן מכשול מיהא אפי' הגוי

כשר אפילו הוא גדול שאין יציאה השכבת זרע פגעת לטם ואין יוצא משם בשדוא קרי דהא אפילו נכרתה כשר שם ואף על גב דנבי ביצה אחת אמרינן לעיל אע"פ שמוליד יש להחמיר היינו משו' דעיקר ההולדה ובישול הזרע תלוי בכצי' ובס' תלוי עיקר האיסור אע"פ שמוליד אבל כש'הוא אינו מערה זאינו מוריד לעניין בישול הזרע לפיכך אינו פוסל אא' כשמעכב ההולדה ומטעם זה נס כן אם נסחם הנקב שהיה בכשר זה אפילו בהיקף הנובה סמוך לנקב השכבת זרע חזר להכשירו שאינו מעכב אז ההולדה / ניקב נקב מפולש כראש הנד בעליונו בעניין שבעליונו של נד שהעטרה מארכת כלפי הגוף הוא לכסה מהעטרה ובחתימו של נד הוא למעלה מהעטרה פסול שהרי יש שם מקום יציאת הזרע וטותת שם ואינו יורה כחץ :

ז נחתך סת' למעלה מהעטרה פסול ואם נחתך בשפוע כקולטום או שנעשה כמרכז דהיינו שנחקק בסילון ויש לו שתי דפנות משני צדדין וחקק באמצע כמין צינור כשר להר"כ אע"פ דאמרינן בסמוך דאפילו אם ניקב בתוך העטרה שהוא עדיין למטה ממנה שהוא פסול היינו פשוט טע' אותו הנקב לא יוכל הזרע לירות כחץ אבל כשנתהך למטרי עדיף טפי שאין מי שפעכב את הזרע לירות כמו חץ ורש' והראש' מבשרין כקולטום מהטעם שאמרנו ועדיף מכפוזב דכיון שהחך שוה לא שליט אויר בתוך הנד ומתבטל הזרע בחימום כהלכתו אבל בכפוזב אע"פ שיוכל הזרע לירות כמו חץ מ"מ מכיון שנעש' כמרכז נכנס הרוח תוך הדפנות ומתקרר הנד לחובו ואין הזרע מתבטל ואינו מול' :

ח המטיל מים בשני מקומות במקום הוצאות מי רגלים ובמקום הוצאות הזרע אע"פ שניקב שביל המי רגלים כשר דהא יציאת הזרע נשאר במקומו וראוי להוליד אבל אם נפתח מקום יציאת הזרע ויוצא במקום יציאת מי רגלים זה אינו ראוי להוליד שאין הזרע יכול להתבטל שם ואם הוא פסוע אמו או ממילא כשר ואם הוא ע' חולי או לקוי פסול ? ואם לא נסחם למטרי אלא שהזרע יוצא משני מקומות ממקומו וממקום יציאת מי רגלים הרי ניקב שביל של זרע ויפס' שפסול שאין הזרע מתבטל כך ויש להחמיר' :

נכרתו חושי הכצים או אחת מהן או שנידך או שנפצע הרי זה פסול :

יא אסור להפסיד איברי הזרע שהם הנד או הכצים או החושין התלויין בהם בין באדם בין בהמה חיה ועוף שמיאם או שהורים בין בארץ בין בחוץ לארץ וכל העושה כן עובר בלא ולוקה מן התורה בכל מקום שנאמר ומעיד וכתות ונהקו וברתו נומר ובארצכם לא תעשו ואל' דכתי' ובארצכם לא תעשו דמשמע דווקא בא"י ולא בח"ל כבר למדנו דז"ל דהאי בארצכם כל שבארצכם קאמר ולא למעושי ח"ל קאתי והכי דרשו כתיב שו' ושה שרוע וקלוש'נו ומעוד וכתו' ונתוק נומר לא תקריבו ובארצכם לא תעשו פירש' לא תעשו דבר זה לסרס שום בהמה / אין לי אלא בהמה פ' דהא שור ושה כתיב וזה תעוף מניין ח"ל בארצכם כו' כל בעלי חיים שארצכם חיה ועוף כו' לא תסרסו שאין לפירש בארצכם דווקא למעושי ח"ל דהא סירוס חובת הגוף הוא וק"ל כל מה שהוא חובת הגוף נהרג בין בארץ בין בח"ל וכבר למדנו דמקראי ואין צריך להאריך וא"כ בארצכם למה לי אלא ללמד כל מה שיש לכם מבעלי חיים בכל מקום שאהם יושבים בכל הארץ דהיינו בכל העולם לא תעשו כן ר"ל לסרס ומניין אף באדם ח"ל כס' פ' כס' מבארצכם דרית דה"ל לשבת בארץ לא תעשו והיה פירושו כל שבארץ ומרכתיב כס' כאילו כתיב בארץ ומכתיב כס' משמע כלומר נס ככם בעצמכם דא תעשו כן / עור למדו ז"ל מקר' שאף המסרס אחר המסרס לוקה כגון אם א' ברת הנד ובא אחר אנהקו או כרת הכצים או נהקן ובא

* **לבוש חפץ וארגמן** * **הלכות אישות** *

הקונה אותם מסרסם בעצמו כן נוהגים לגוי אחר לסרסם מותר לכ' ע' שאין כאן עור וגומר כל דבר שעושה לרפוא' או לשאר דברים אין בו משום איסור צער בעלי חיים ולכן מותר למרוס נוצות האוחזות חיות ואין חוששין לצער בעלי חיים שהרי משום שבתן עושין ששבות יותר. שכל מקום יש גמגמין דחשיבה אכזריות גדולה :

* **הלכות אישות** *

ד נשים האסורות לכהן ודין אשת כהן וכו' י"ח סעיפים :

א כהן הדיוט אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה שנא' אמור אל הכהנים וגומר אשה זונה והללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כי קדוש הוא לאלקיו וכן כתיב גבי כהן גדול אלא שהוסיף לאסור עליו האלמנה ולא התיר לו אלא בתולה כדכתיב והוא אשה בבתולה בקה אלמנ' וגרושה וגומר וחללה זונה לא יקח כי אם בתולה מעמי יקח אשה וכיון שאסרה עליו התורה גרושה שנתגרשה מבעלה בחייו נזרזר כנן עליהם שלא יקחו אפילו חלוצה דמיא לגרושה שנתגרשה נ"כ מיבמה שהוא בעלה בחייו לפיכך אם עבר ונשא ספק חלוצה אין צריך להוציא דספק דרבנן לקולא אבל בגרושה אפילו ספק גרושה צריך להוציא דספק דאורייתא לחופרא וה"ה ספק זונה או ספק חללה דהו"ו ספקי' דאורייתא ומצייתא ולא שנא נתגרשה מן האירוסין או מן הנישואין נקראת גרושה ואסורה לו מן התורה ואפילו רוח הגט פוסל בביתנה ובזמן אותו להוציא היכי דמי רוח הגט כגון שאמר לה בעלה הרי את מגורשת ממני ואי את סתרת לכל אדם אף על גב' שלא הותרה כזה הגט לעלמה אפ"ה פסולה לכהונה כגון אם היה בעלה זה שאמר לה כן כהן אסור להתירה לו ואם הוא ישראל ומת אח"כ אסורה ליגישא לכהן אפילו להדיוט וילפינן זה מוכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו דהיא מאישה פוטר הוא אלא ה"ק אפילו אינה גרושה אלא מאישה לבדו ולא הותרה לעלמא אפ"ה לא יקחו ואפילו לא נתגרשה אלא מחמת שיצא עליה קול של קידושין בעלמא וע"פ שיהא ברור שאין מסש כמותן קידושין ולא ניתן הגט אלא לחופרא בעלמ' להפסיק הקהל והוא נקרא רוח הגט שדרכנן ופסלה לכהונה אבל אם נתן לה בעלה גט על הנאי ולא נתקיים התנאי נעקר הגט מעיקרו ואינו פוסל לכהונה דאפי' רוח הגט לא מקרי לפיכך יכול אפילו כהן לכתחילה לגרש את אשתו על תנאי ואם לא נתקיים התנאי יוכל להתירה :

ב קטנה שמת אביה והתקדשה ומיאנה פסולה מותרת לכהן שלא היו קידושה קידושין בעוד קטנה ואם גירשה בעלה בעודה קטנה אף על פי שאינה צריכה לגט ואין לגט כלום דבלאו הכי היא יכולה לצאת בשיאן אפה אמורה לכהונה מדרכנן. והא יצא עליה שם גרושה ואם אחר שגירשה החזיר בעודה קטנה ומיאנה בו מותרת לכהן שהמיואן מבטל הגט ולא מבעיא החזיר הוא אחר שנתגרש' ומיאנה בו מותרת אלא אפילו גיטת אחר שנתגרשה בעודה קטנה ומיאנה בו מותרת לכהן ואף על גב' דל' מיואן דחבריה לא מבטל נישא דיריה היינו לענין שאם מיאנה בשני לא תחזור לראשונה ושעמא דגזרו ביה רבנן מיסוך דמכרת כרמיזותיו ובקריצותיו חיישין דלמא אה' ומשבש' לה ועבד דמכאנת בחבריה והרר ואזיל ונסיב לה אכל' לענין דלהתירה לכהן דליכא למיחש להכילא תלקו בין מיואן דחבריה למיואן דיריה ויש אסרין דכיון דאסרו רבנן מיואן דחבריה לא מבטל נישא דיריה לא פלוג רבנן ולכל' פלוג אמרין :

ז יצא קול פלוני כהן גירש את אשתו והרי היא יבמה תחתיו ומשמשו אין מוציאין אות' מידו דלקלא דבתו נישואין או אפי' לכתר אירוסין לא חיישין ב' אם בת לא הנשא לכהן אחר ואפי' ניסת חצא דלגבי דיריה הוא קלא דקורס אירוסין ואסור לו דחיישין לקלא קמא :

ד יצא קול פלוני כהן כהב גט לאשתו אם קורין באותו מקום לנתינת הגט כתיבין אע"ג דלכתובה לחודיה נמי קרו כתיבה הוי כאילו יצא הקול פלוני גירש את אשתו שכיון שיצא הקול אמרין ודאי משום דנתן לה יצא הקול לה"ה שהוא מגורשת דאי לא נעשה אלא כתיבה לבד' לענין כהן הוציאו הקול פלוני כהן כהב גט כיון דהוא בספקו שאין קורין לנתינת הגט כתיבה אין חוששין לקלא :

ה יצא קול על אשה פניה שנתקדשה ונתגרשה חוששין לקול לאסר לכהן כ"א שיצא הקול סתם בלא אסרה' שלא נזכר בו שום צד לכשל הקדושין או הגירוסין אבל אם הזכיר בו שום צד לכשל כגון שיצא הקול שקידש על תנאי או גירשה על תנאי או שזרק לה קידושין או גשה ספק קרוב לו ספק קרוב לה הוי ליה קלא ושוברו עמו דס' לא נתקיים התנאי ולא הוי כהן קידושין או גירושין מעיקרא או סמא הוי הקדושין או הגט קרוב לוולא הוי כהן קידושין או גירושין מעולם ואוקמינן לה אחזקה ואין חוששין לקול זה לאוסרה לכהונה שאם יצא אסתלא מיד בקידושין ולא בגירושין הרי אין כאן קידושין כלל ופסי' שהגירוסין אין כלום ואם יצא אסתלא בגירושין ולא בקידושין חוששין לקול הקידושין לאסרה לעלמא חוץ מלאוהו האיש שיצא הקול עליו ואין חוששין לקול הגרושין לאוסרה לכהן ודוקא שיצא האסתלא עם הקול מיד שזהו הקול שיצא ושכרו עמו אבל אם יצא הקול משהחילה בברו ולאחר זמן יצא האסתלא אינה מבטלת הקול כיון שהקול כבר נהחזק נשארה כאיסורה ואין קול האסתלא מבטל אותו ודוקא שיצא הקול הרשון וצ"ל מבטלן אותו אפי' לא היה שם אסתלא וכל קול של החזק בכ"ד פי' שיצא הקול בדקבוק אחריו ולא מצאנו נכון או שאינו ברור כמו שקפודש לקס' סימן מ"ו אינו קול לאסרה כשכילו ודוקא לקול גירושין וקידושין חיישין שהם אסורים דאורייתא אבל אם יצא עליה קול חלוצה שהוא פסול דרבנן לא דלא חיישין ללאוסרה לכהונה :

ו כהן שנשא אחת מן הפסולות לו מחרימין אותו ומדפיין אותו בכל מיני הרדפות שאפשר ובחרימין כל הגוסא ונותן עמהם וכיוצא בחוסרות אלו עד שיגרשנה ואפילו גאסר לא נחא לו להיות כהן ואותר על קדושת הגה"ק אין משגיחין בו דהא כתיב וקדשתו בעל כרחו :

ז כהן שגרש את אשתו לא תדור עמו כמבין לפי שמכרת כרמיזותיו וקריצותיו ורסא יבא ליה עבודה דבהן אסורה בגרושה ואם היו דמים בשכירות או חצר של שניהם היא קדושת מפניו ואם החצר שלה הוא נדחה מפניה כמו שיתבאר דברים אילו על נכון בסימן ק"ט ע"ה :

ח איזו היא זונה שאסורה לכהן זו כתישאל שנבעלה לאדם שהיא אסורה לו איסור השווה לכל בין איסור לאו בין איסור עשה וכל שכן אם נבעלה לחיבוב כריתות ומיתה כ"ד שאסורין משום עיה כיון כגון שנבעלה קנה עמוני וסובאין מצרו ואדומי' ביהו נתין ומסור פצוע דבא וכרות שופכה וכן יבמה שנבעלה הר' שהיא בלאו דלא תהיה אשה כמת חוצה וכל חיבוב כריתות ומיתה כ"ד שהם ערוות טמאמו בתורה בכלול נקראת זונה ודבר זה לבדו דל' מקרא דכתיב ובה כהן כי תהיה לאיש זר היא כהרומם הקדשים לא האכל וקדקק על דהאי קרא מותר הוא ולבאי אתא דאי כתיב על דאסור

דשפחה חרופה ואנא ממילא ידעינן שהיא בשא' חייבי לאוויז
בגמר ביאה אלא למעושי שאר חייבי לאוויז דשוין בכל אחא
כמו שאמרנו חייבי לאוויז דכהונה שאינו שוין בכל סגלן
איתא קיחה קיחה פ' כתיב נבי חייבי לאוויז דכהונה לא יקחו
וכתיב נבי חייבי כריתות איש כי יקח את אחותו מה דהתם
אפילו בהערא' אף הכא נמי אפי' בהעריאה חייבי עשה סגלן
אתא ביאה ביאה פ' כתיב נבי חייבי לאוויז לא יבא ממזר
וכתיב נבי חייבי עשה דור שלישי ובא ונוסר מה חייבי לאוויז
בהעראה אף חייבי עשה דהעראה וכאילו כתיב דור שלישי
יערה הא דור שני לא יערה ומרחיב בכלה אאסור דדיהו
בהעראה מפני שנקראת ביאה ה'ה לענין לעשוהה זונה
לפסולה לכהונה נמי מיקרי ביאה והעראה זור'ל הבגנת
עמרה וי'א זו נשיקת אבר רצה לומר הגושק באבר במקום
התשמיש ויש להחמיר :

ב וקרא שהיתה הנבעלת בעת הביאה האסורה מכת
שנים ויום אחד ומעלה ויהיה הבעל מכן ש' שנים
יום ומעלה דהכי קים להו לחז'ל הל' בדפחת מכאן
אין בגנתן ביאה כלל שאין היא שועמת טעם ביאה קודם
ש'ש גם אפי' גדולה הנבעלת לפחות מכן ש' אינה שועמת
פמנו טעם ביאה לפיכך אין ביאתו נקראת גם כן ביאת זנות
מיהו גזרות ומשקרת אפי' נתגירה ונטחחרו פחותות
מבת שלשה שנים ויום אחד חשוכות כזונות ואסורת לכהונה
מפני שהגויס שטופזסה הם ובניהם ילדי זוננים המה
ונקראו זונות אפילו כלל בגי'ולות איסור ה'ה בסקילה אינה
אף על פי שאם הוא בעדים והתראה היא בסקילה אינה
נקראת זונה ואינה אסורה לכהונה וילפינן לה מקרא דכתיב
לא תביא אהנן זונה ומחירי כלב ונוסר ואמרו חז'ל אבל אהנן
כלב ומחירי זונה מותרין פ' שאם אמר אדם לזונה הילך שלה
זה והבעלי לכלבי ומחירי זונה שהחליף זונה בשלה מותרין
למזבח שנאמר גם שניהם שנים ולא ארבע ומרשרי רחמנא
אהנן כלב ש'ש נבעלה לכלב לאו זונה מיקריא הבא על
הגדה אף על פי שחייב עליה כרת לא עשאה זונה אפילו
מדרכנן ואינה אסורה לכהונה וילפינן לה מדכתיב אלמנה
וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקחו וכתיב ולא יחלל זרעו
בעמיו ודרשינן אלה למעושי נדה כלומר כהן שבא על אלה
אף על פי שאינו אלא איסורי לאוויז זרעו מחולל אחריו אבל
הבא על הגדה אף על פי שהוא איסור כרת אין זרעו מכבד
חלל וכיון שאין זרעו ממנה חלל גם היא לא נאסרה לכהונה
ואין להקשות לפי שיטתנו בת גר עמוני ומואבי מישראלית
הוכיח שהיא כשרה לכהונה ואמה פסולה כדלעיל סימן ד'
סעיף ה' דהתם הבעל הוא ז' אצלה מעיקרא שדרי אסור
לבא בקהל מה שאין כן בגדה וכת' שאר חייבי לאוויז כגון
נעשה פצוע דבא וכליות שופכה וכיוצא בהם יוכיח שאינם
זרים אצלה מעיקרה ופוסלין את האשה בכיאה וניסיה אף
נדה כן איכא למפרך מה לשאר חייבי לאוויז שפוסלין זרעם
מש'כ בגדה וכת' ניסא נבעלת לגר עמוני יוכיח שבהה כשרה
והיא פסולה ונילף מביניהו דשאר חייבי לאוויז ומגר עמוני
דלא ראי זה כראי זה כו' הצד השווה שבהן שבי'אהן ביאת
איסור ופוסלין את הנבעלת אף אני אביא נידה איכא למפרך
מה להצד השווה שבהן שכן פוסלין זרעם שגם הגר עמוני
פוסל זרעו הזכרים אבל נדה שאינה פוסלה זרעה גם היא
כשרה ל' והנבעלת לחלל אף על פי שאינה אסורה להנשא
לו דהא אין הכשרות נזהרות על הפסולים שבכהונה אפילו
הכי בעילה פסלה אחיה מן הכהנה ואסורה לכהן משום
חללה וטעמא דכיון שזרעו ממנה חלל כגון אפ' ילדה בת
אותה הבת אסורה לכהונה משום חללה שהיא זרע החלל
דולא יחלל זרעו כתיב גם היא נעשית חללה ופסולה א'
לכהונה שלא מצינו בבוס מקום שהיא הזרע חלל האיסור
כשירה

לאסור בת כהן שנישא' ללווי ולישראל בתרומה ההוא מוטבה
אל בית אביה נפקא דכתי' ובת כהן כי תהיה אלמנה ונרושה
וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו' שפירושו ושבה אל בית
אביה ותאכל בתרומה כדכתיב מלהם אביה תאכל מכלל
דמעיקרא לא אכלה וכי תימא אי מהתם ה' שאינו אלא
עשה לכך כתב בתרומות הקדשים לא האכל לעבור עליו
בלאו לא איצטרך דכר כתיב שני פעמים וכל זר לא יאכל
קודש ה' לישראל וחדא לבת כהן שנשאה לזר לכהונה
דהיינו ללווי או לישראל וא"כ כל זה הפסוק דוכת כהן ונוסר
מיותר הוא ודרשינן ליה הכי ובת כהן כי תהיה לאיש שהוא
זר אצלה כלומר שנבעלה למי שאסורה להנשא לו ע' אה
מן האיסורין שכתורה בין חייבים כריתות ומיתות בד' בני
חייבים לאוויז בין חייבי עשה דמדכתיב ההיה משמע אפילו
נבעלה למי שיש לה קדושין בו דהיינו זויבי לאוויז וזויבי
עשה שקדושין חופסין לו בה אפ'ה היא בתרומת הקדשים
לא תאכל שבעילתו פסלה מן התרומה אשכחן כהנת דכתיב
ובת כהן וגומר לוי' וישראלית מלגן מכת ובת פ' סדהוה
יכול לכתוב בת כהן וגו' בלא וי' וכתב ובת לרבות לוי'ה
וישראלית א' כ' כ' יתיר הוא דהא כתיב לעיל מיניה
וכת' כי יקנה ונוסר ויליד ביתו הם יאכלו כלחמם וכתו
נמי בכלל ויליד ביתו הוא והוי מצי למכתב אבתריה וכי תהיה
לאיש זר בת למ'ה לי אלא לרבות לוי'ה וישראלית אשכחן
לתרומה לכהונה מלגן קו' מגרושה ומה גרושה שמוחרת
בחרומה פ' כשרה בת כהן אפ'ה פסולה לכהונה זו שאסור'
בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה והקשו וכי מזהירין לעבור
עליה בלאומן הדין ותיצו גילוי מילתא בעלמא היא פ' ולא
דמילף ילפינן לאו לכהונה מתרומה כלומר דנימא כמו
דלענין תרומה עוברת בלאוה' לענין נישואי כהונה חעבור
בלאו והליקה אלא דממילא שמעינן כיון דאיפסלא לתרום'
ע' בעיית איסור איפסלה לכהונה דתרומה היינו קדושת
כהונה וכיון שאסרה התורה מקדושה כהונה דלא תיכול
בתרומה ע' ביאת איסור שמע מינה דזונה חשבה רחמנא
והרי היא ככלל זונה לא יקחו הנבעלת לגוי גם היא ככלל
זונה תיחשב לאיסור לכהונה והואיל ואסרה בתרומ' כדכתיב'
לעיל ס' ד' סעיף ה' וכל הנפסלת לכהונה ע' א' איסור
אין חילוק בין נבעל' באונס בין ברצון בין במזיד בין בשוגג
בין כדרכה בין שלא כדרכה ואפי' לא עשה בה אלא העראה
פסלה וטעמא הוא דשם זונה משמע שנבעלה בזנות אין
חילוק בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד דהא כ' מ'
ביאת זנות היא שהמאנס כוונתו לזנות הוא ובין כדרכה
ובין שלא כדרכה משמכני אשה ולפינן לה משכני לשון
דבים למדנו שהי משכנות יש באשה כדרכה ושלא כדרכה
והקשו להרדי כל הובא כדרכה חייבת שלא כדרכה נמי
חייבת והעראה דמיקרי ביא' ילפינן לה מדכתיב נבי נדה
ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה
הערה מכאן להעראה מן התורה אשכחן נדה שאר עריות
מניין אמר קרא כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה
ונכרתו וגו' היקשו כל העריות כולן לנד' דנד' גם כן כחובה
בפרשה מהנד' בהעראה אף כל בהעראה אשכחן עריות
שם חייבי כריתות ומיתות בית דין חייבי לאוויז מלגן מדגלי
רחמנא שכתב זרע נבי הבא על שפחה חרופה שהיא שפחה
כנענית המאוסה לעבד עברי שמוהר בה כתיב אם ארוניו
יתן לו אשה שחייבת את הבא עליה באשם וגליבה דלא
מייתי אשם עד שינמור ביאתו בה דכתיב שכתב זרע מכלל
דבשאינה חרופה שהיא בלאו בעלמ' דלא יהיה קדושין שאר
חייבי לאוויז כגון ממזר כו' מחייבי בהעראה ואין לומר ארובה
מדגלי רחמנא העראה בחייבי כריתות כמו שאמרנו מכלל
דחייבי לאוויז בגמר ביאה דאם כן לשתוק קרא משכת זרע

לבוש הבדח וארגמן הלכות אישות

מזנה עם פסולים הפוסלים אותה מן הכהונה כגון גר ועבר אין חוששין להדשם פריצות בעלמא הוא דמפקו עליה שראוה שטוחקה עמהם בטוק או מיבעו לה בין דדיה אבל אוקמינן לה אחזקה שלא נבעלה לו ואפילו הוציאה בעלה מבתו משום שעברה על דת יהודית או בעידי דבר מעובר ומת קודם שנחן לה גט הרי זו מותרת לכהונה דאוקמינן לה אחזקה דכשרה לכהונה :

פנייה שראוה שנבעלה לאחד והלך לו הבעול ואמר לה מי הוא זה שבא עליך ואמרה אדם כשר הוא הרי זו נאמנה ולא עוד אלא אפילו רואה מעוברת ואמרו לה ממי תמעוברת ואמר מאדם כשר הרי זו נאמנה ותהיה היא מותרת לכהן דסמכין אריכורה דיהה הואיל ורוב העם כשרים אצלה כמו שיהא באר בעה כמה דברים אמורים בשו"ת המקום שנבעלה בו פרשת דרכים או בקרונות שבשדות שהכל עובדים שם והיו רוב העובדים שם כשרים ורוב העיר שפירשו אילו העובדים ממנה גם כן כשרים שיש להם גמול רבבא שחכמים מעלה עטו ביוחסין ונזרו רוב העובדים שם רוב העיר לכהן והעיר רוב העובדים לאו רוב מעלה אצלה הוא רוב הקבוצה עם המיעוט כמו שכתב בסמוך לפיכך נאמנה העובדים גם כן לכהן והצריכו שני רובים אבל אצל הרוב העובדים פוסלים אותה כגון שהם גוים או ממוזים וכו' וצ"ל שיש מקום שבו ממנו כשרים או שהצריכו את המעלה פוסלים אף על פי שרוב העובדים שם כשרים והוספן לה ונאמר למי שפוסל אותה נבעלה ולא הנשא לכהן לכתחלה ואם נבעלה לא הנשא ויא' ובאומרת לכשר נבעלתו לכתחלה אפי' בחד רובא ובדיעבד מכשרין אפי' ברוב פסולים :

ראוה שנבעלה בעיר או שנתעברה בעיר אפי' לא היה שוכן שם אלא גוי אחד או הלל אחד ועבר וכיוצא בהם מי שפוסל אותה בביאה הרי זו לא הנישא לכתחלה אפי' היא אומר' לכשר נבעלתי שאין כאן רוב דכל קבוע כמחצ' על מחצה דמי וספק' דאורייתא לחומר' מיהו אם נשאת לא הנשא הואיל והיא אומרת לכשר נבעלתי והרוב מסייעה אע"ן דקבוע היא לא מחמירין כולו היא הוצי' היתה אלמית או חרש שאין יכולין לשאל את פיה קטנ' או שאמרה איני יודעת למי נבעל או שהיתה או שוטה שאינה מברת בין בשך לפסול הרי זו ספק זונה ואפי' ניסת לכהן הנשא דהא כמחצה על מחצ' דמי אא"כ היו שני רובים המצויין בעיר כשרים כגון רוב העיר כשר' ורוב שיירות העובדים שם במקו' אחר הם ג' כשרים לא הנשא אבל לכתחלה לא הנשא אפי' בשני רובים ויא' שאפי' נתעבר' בעיר אפי' אין שם אלא חד רובא אם הלך הבעל אליה ויש לומר' כל דפריש מרובאיא פריש תנט' לכהן אפי' לכתחלה אם אומר' לכשר נבעלתי ואם היתה אלמית או חרשת שאין יכולין לשאל את פיה ויש שם שני רובין גם כן הנשא לכתחלה דכיון שהלך הוא אליה אמרינן כל דפריש מאחד מהיו רובא קפריש ואם הלכה היא אליו שנשאר הוא במקומו הוי קבוע וכל קבוע כמחצ' על מחצ' דמי ואפי' בהרי רובא לא הנשא לכתחלה וכרבתנין לעיל ואם הוא שהמא שאין ידוע מי הלך למי אזלינן ג' לקולא כהרי רובא והנשא אפי' לכתחלה שכיון מן הדיון אפי' בחד רובא סגי אלא משום שמעלה עטו ביוחסין החמירו כל הוכח דלא ידעינן אזלינן לקולא הכהן שבא על פניו וילדה ממנו וישניהם בפניו ומודים בדבר הכן כשר לכהונה דכיון דשניהם מודים זיעו אחריו קרינן ביה ואין אומרים מדאפקר' נפשה גבי בעל זה אפקרה נפשה נמי גבי עלמא אם לא במזכרת ואף על גב דספק פניויה בזמן הזה בחזקת נדות הן א שאינן שובלות והוי הולד מהיובי כריהות דבעל נדה בכרת הא אמרינן לעיל דילפינן כאלה אחת עושה חלל ואי אחת עושה חלל מכה :

כשרה פנייה שזנתה אע"פ שהפקירה עצמה לזנות והיא במלקות מלאו דלא היתה קדישה לא נעשית זונה בכך דהא מותרת להינשא לו לאותה שנבעלה לו ויציבה אסורה לכהונה ויא' שאין נקראת זונה ליאסר לכהונה אלא הנבעלת למי שאין קידושין תופסין לו בה כגון גוי ועבר וחייבי כריהות וסיהות ב' דוכן יבמה הנבעלת לאיש אחר רא"כ למ' שאין קידושין תופסין בה דכתוב לא תהיה אשת המת הוצה אין בה היתה אבל חייבי לאוין ועשה דתפשי בה קידושין אפילו חייבי לאוין דשאר בשר כגון אנוסת אביו לרבי יהודה דהוי בלאו דלא יגלה כנף אביו וכן נושא חלוצתו דהוי בלאו דלא יבנה דכיון שלא כנה שוב לא יבנה לא עשאה זונה כיון דקידושין תופסין לו בה :

כשר אמרנו דלענין איסור' כהונ' אין חילוק בין ברית לרצון דאפילו באונס מתקריא זונה לפיכך אשה שנתאנסה ונבעלה אף על פי שמשום אישות היתה קודמת לה נבי אשת איש שנאנסה כתוב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ה' אשת ישראל היא נאנסה על בעלה כשנאנסה אבל אשת כהן נאסרה לבעלה משום כהונתו דבכלל זונה היא וצריך להוציאה : וכל שבין דאשת ישראל שנאנסה ומת בעלה אסורה לינשא לכהן דהא בכלל זונה היא : אשה כהן שאמרה לבעלה נאנסתי או שנתאנסה עלי אדם אחד או שבעד אחד והעיר לו עיר אחרת בין באונס כן בין אונס אחרת אע"פ שהעיר לו זונה בין דעתו בין אונס יוציא כרי' וצ"ל דמי שפק ואם אינו מאמין לדבר' יציבה אסורה לו שובל למר איני מאמין לא לה ולא לפי' הוצ' שאין דבר שבערוה פחות משנים ושמה עיניה כלהן באה' ועל סימן קטן וסימן קע"ז : ואם מת בעלה זה אסורה לינש' לכהן אחר בעדות עצמ' דהא שויתה נפשה חתיכה דאיסורה ואפילו נתנה אמתלא לדבריה ואמר לא אמרתי אלא כרי שגירשנו בעלי אינה נאמנת :

כהן שקדש אשה בין גדולה בין קטנה ואחר זמן בא עליה וטען שלא מצא לה בחולים נאסרת עליו מספק שאין כאן אלא ספק א' שמה קודם קידושין נבעלה שמה אחר קידושין וספקא דאורייתא לחומר ואין לומר נוקמא אחזקה שהיא כשרה לכהונה ונימא דקודם קידושין זינתה דאורכה איה לן למימר אוקמה אחזקה הנוף שויתה כחולה ועכשיו היא נבעלה אבל ישראל טענן שפיקח ולא נאסרה עליו שיש כאן שתי ספקיה דהא שמה קודם קידושין שמה אחר קידושין ואת' אחר קידושין שמה אחר קידושין ואין לומר דהא קיי' כהן גם כן ישנן שתי ספקיות שמה קודם קידושין שמה אחר קידושין ואת' אחר קידושין שמה מיכת עין היא מוכת עין לא שכיה ולא חלי' בה לפיכך קטנה שקדשה אכיה לישראל פחותה מבת שלש שנים ויום אחד וכא עליה לאחר זמן וטען שלא מצא לה בחולים אף יול פי שהיא אשת ישראל נאסרה עליו כספק שאין כאן אלא ספק אחד שמה באונס שמה ברצון וספק אחד באיסור' דאורייתא לחומר שאין לספק בה שמה קודם קידושין נבעלה כעוד היתה פחות מ' שנים ויום אחד והל' שתי ספקיות שאם היתה נבעלת פחות משלשה שנים היו בחוליה חזרות :

אשה שקנא לה בעלה ונסתרה ולא שתתה או שקנאו לה ב' שנינה בת שחייה אפ' האסורה לכהן משום ספק זונה ואפילו אם היא אשת ישראל אסורה לבעלה בחייו ואם מת אסורה לבעול וגם לכהונה דתלהא ונטמאה כתיבי לאוסרה לבעול ולבעול ולכהן : אשה שיצא עליה שם מזנה בעיר והקול הוא שהיא

שלא להטמאות ואח"ל נבעלו רובן שמה באונס ולא נתרצו והיו כמו ספק ספיקא והתירוהו לבעול אפילו לז' אבל בחד או בתרתי נשים או יותר אמרינן ודאי נבעל דורמת סוסים זרמתם ואין כאן אלא ספק אחד שמה באונס שמה ברצון וספיקא דאורייתא לחומרה ואסורות אפילו לבעליהן ישראל לפי סכרת היא ולסברא ראשונה אפילו באחת הוי ס' באשת ישראל חדא שמה נבעלה שמה לא נבעלה ואח"ל נבעלה שמה באונס לכך מותרת לבעלה ישראל אבל באשת כהן אין כאן אלא חד ספק שמה נבעלה שמה לא נבעלה ואם נבעלה אפילו באונס אסורה לפיכך אסורה לבעלה כהן דספיקא דאורייתא לחומרא ויש להחמיר בנשים מעטפות כדעת היא ובשעת שביית הקדרים שהיתה בע"ה מקרוב כמדינות אילו נהגו כ"א האחרונים שכיון שהיא סבורה שיפודה אינה מוסרת עצמה ברצונה והתירום לבעליהן ישראלים ואם נחכשה בירי נשים אפילו ע"י נפשו ויהודים נכנסים ויוצאים אצלה שרינן לבעלה דמרתתי מפני ההודי היוצאים ונכנסים אצלה ישראל שנשחמד הוא ואשתו וחזרו כהן אשתו מותרת לו ולא הייטינן שמה זינתה התתנו ואפילו בעלה כהן מפני שהוא מטמאה אבל אם היא נשמרה לבדה אסורה לבעלה אפילו ישראל אם לא שיש לה עד אחד שלא זינתה כמו בשבויה ויש מקילין ואומרים דלא הייטינן שמה זינתה כיון שהיתה ברשות עצמה ובשעת השטר שהמיר דתם מחמת אונס וחזרו כהן לאחר שעבר האונס יש להקל ולהתיר ואפילו לבעליהן כהנים ואם אשה נדרה עצמה להמיר ולבסוף לא המירה וחזרה בה מותרת לבעלה לבעול כ"ע שכל זמן שלא המירה אינה מנה דעדיין היא עצמה מסופקת אם תישאר אצל בעלה ויודעת שאם תזנה תיאסר עליו ויראה לזנות שמה יתע' לבעלה ואשה שנתייחדה עם נשים אפילו שאינה חייבת להם ממון אפילו בזמן הזה שירם תקיפה אין אסרין אותה על ההיחוד שהרי אינה מסורה כיון כמו נחכשה אע"פ שעשה שלא כרת ואפילו יצא עליה קול טל זנות כל קלא דבתר נשואין לא הייטינן לאוסרה על בעלה מיהו אם נתייחדה לשם זנות יש להחמיר :

א עיר שכאה במצור ונכבשה אם היו נשים מקיפס את העיר מכל רוחותיה כדי שלא תמלט אשה אחת עד שראו אותה ותיעשה ברשותם הרי כל הנשים שבהוכה כשבויות ופסולות לכהונה אפילו אומרת שחורה אני שאינה נאמנת על עצמה כשבויות דהייטינן שמה נבעלו לגוי בעל כרחם אם לא קשנת שהם פחותות מבנות שלשה שנים ויום אחד ואם היה איפסר שתמלט אשה אחת ולא ידעו בה או שהיה בעיר מחבואה אחת אפילו אינה מחזקת אלא אשה אחת הרי זו מצלת כל הנשים שכעיר כיצד מצלת שכל אשה שאמרה שחורה אני נאמנת ואף על פי שאין לה עד שמתוך שיכולה לומר נמלטתי כשנכבשה העיר או במחבואה הייתי ונצלת נאמנ' לומר לא נמלטתי אף לא נחבאתי ולא נשמאתי ואם הייתה אומרת נמלטתי או נחבאתי וסוררה אני הייתה נאמנת מס' חדא שמה האמת עמה שנמלטה אוןחבא ואת' לא נמלטה ולא נחבאה שמה לא נבעלה גמ' דברים אמורים בגדוד של אוהה מלכות שרוצים להתיישב בעיר ואין יראים אז הקיף עלייהו יצרייהו הואיל ויש להם פנאי לבעול לפיכך חוששין שמה בעלו אבל נקוד של מלכות אחרת שפסטה לגול ושטף ועבר לא נאסרו הנשים מפני שהם שרודין בעסקם לשלול ולקבץ בן ולקבץ אוראים פן יבאו עלוהם ויתפסקו ואף על גב דהקיף עלייהו יצרייהו אין להם פנאי לבעול דחמת השלל גוברת ואם שבו נשים ונעשו ברשותן אף על פי שרדפו אחריהן ישראל והצילו אצתם מידם אפ"ה הן אסורות ויש חולקים ואומרים שאף בגדוד של מלכות אחרת אסורות :

יב כתיב נבי כהן גדול אלמנה ונרשעה וחללה זונה את אלהיא יקח וגומר ודקדוקו דז' נרשעה וחללה זונה גבר כ"ג למה לי דהשתא לכהן הדיוט אסורין לכ"ג סכעיא דהא מהדיוטות כבר נאסרו עליו ואטו משם שנעשה כ"ג הותרה לווכי מרעא גרעא קרושתו והנה מה שהרצו על נרשעה זונה אין כאן מקומו ועיין שם פר' עשר יוחסין אך חללה כ"ג תרצו לומר לך שאין חללה אלא מאיסורי כהונה והכי פירשוהו כיון שכתב התורה נבי כהן הדיוט אשה זונה וחללה לא יקחו וגומר דדי הקדים זונה לחללה וכאן נבי כ"ג כתב אלמנה ונרשעה וחללה זונה וגומר הקדים חללה לזונה וכתב נבי אלמנה ונרשעה לומר לך שאין איסור חללה אלא הסיני דאיסור אלמנה ונרשעה מה אלמנה ונרשעה אין איסורין אלא גבי כהנים הנ"אין האשה נקראת חללה אלא מביאת איסור כהונה ולא מביאה איסור הגוה אף בישראל לאפוקי איסור זונה שגוה אף מביאת איסור בישראל כמו שכתבנו למעלה שכל שנבעלה ביאת איסור בישראל כגון מסורת נתין וכל חייבי הלאומין ועסה וחייבי עריות בכלל נקראת זונה דהא ביאת זנות הוא לפיכך אמרו איהו היא חללה אין חללה אלא שנבעלה או שנולדה מביאת איסורי כהונה כגון כהן הדיוט שבא על הזונה או על הנרשעה או כהן גדול שבא עליה או על האלמנה או שנשא בעולה ובא עליה והוליד ממנה ל' ש הוליד ממנה הכהן הזה שכא עליה תחלה או בא עליה אחר כך כהן אחר והוליד ממנה הולד חלל לים הוא זכר או נקיבה דמכתוב נבי כהן גדול ולא יחלל זרעו ולא כתיב לא יחלל בנו ש'ם זרעו מחולל בין שהוא זכר בין שהוא נקיבה ואחר כך ילפינן כהן הדיוט מכ"ג כ"ג כ"ג הכא נבי כ"ג זונה שהוא מותר ומפני' ונבי כהן הדיוט גם כן כתיב זונה אף על פי דהתם אינה מופנה דאצטרך לנפשה מכל מקום כיון דמופנ' מצד אחד ילפינן להו מהדדי מה כאן נבי כ"ג זרעו מאילו הפסולות חולין אף כאן נבי כהן הדיוט זרעו מאילו הפסולות חולין והיא עצמה נחללה בכיאתו מכתוב יחלל ועיקר חילול הנאמר כאן ביאת עצמה מסמך כלומר מה שהיה כשר נתחלל על ידי ביאה זו דהיינו הוא אבל הזרע מחולל מעיקרו הוא שלא היה כשר מעולם ואין זה לשון חילול אף על גב שודאי גם הזרע מחולל מן הכהונה מכתוב זרעו מכל מקום עיקר לשון לא יחלל עליה קאי ומשהערה בה נפסלה כמו שאמרנו למעלה מקרא שכל הפסולות מפסלי בהערה ונפסלה בין שבא עליה בשוגג בין במזיד בין כשנתם בין ב' דילפינן כולהו פשוטו זונה שמשמעה כן בין בשוגג בין במזיד נו' והוא שיהיה הכהן הבעול מכן ש' שנים ויום אחד ומעלה והנבעלת מכת שלש שנים ויום אחד ומעלה שכפוחת מכאן אין באיתן באיה כמו שנהבאר למעלה ודווקא בכיאה הוא מחלל אותה ולא יחלל זרעו כתיב חלל המביא ליד זרע קרי חילול שכל כהן שקדש אחד מאיסורי כהונה ונחארמלה או נתגרשה מן האיסורין לא נתחלל בכך אבל מן הנשואין אף על פי שלא נבעל נתחללה שכל נשוא' כחזקת בעולת היא אף על פי שנמצאת כותלה שמה הערה בה :

יג ודווקא האשה מתחללת מביאת איסורי כהונה כמו שאמרנו אבל כהן שבעל על אחת מאיסורי כהונה אף על גב שעבר עבירה לא נתחלל הוא בכך מכה' ודלא יחלל כתיב הוא מחלל לאחריק צדקה לומר אותה ואח זרעו אבל הוא אינו מחלל :

יד וכהן שכא אפילו על אחת שכל העריות לבעול או על יבמה לטוק שאין קידושין הופטין בה למ'ד ונהעכרה מסנו באוהה כיאה ראשונה אין הולד חלל שאין זה מאיסור כהונה אלא מאיסורים השצן בכל ישראל לפיכך לא היו אלא כמי שבא עליה ישראל הפסול לה כערה או כיכא לייק אבל

* לְבוֹשׁ הַבֵּית וְאֶרְצָנוֹ הַלְכוּת אִישׁוֹת * * לְבוֹשׁ הַבֵּית וְאֶרְצָנוֹ * * לְבוֹשׁ הַבֵּית וְאֶרְצָנוֹ *

א בל עשה אותה זונה בכיאה זוהא אחר כך חזר וכא עליה הוא או כהן אחר הולך גם חלל דהא חיתה זונה ע"י הכיאה דראשונה ונתחללה לכהונה אבל כהן הבא על הגיורת והמשוחררת אפילו נתעברה מכיאה ראשונה הולך חלל דהא קל דבחזקת זנות הן ומאיסורי כהונה הן כמו שכתבנו למעלה :

ב וכהן שבא על הגדה אף על גב שהיא בכרס הולך כשר לכהונה ואינו חלל כדלפינן מאלה • מאלה אתה עושה חלל ולא מניחה כמו שכתבנו למעלה :

ג חלל שנשא כשרה הולך סגנה חלל וכן בן בנו וכן בן בנו עד סוף כל הדורות כולם חללים דהא מתייחסים אחריו שהוא חלל ורעו אחריו חלל וכן אם ילדה בת אסורה לכהונה וכן כהן בנו וכתב בן בן בנו כולם אסורים לכהונה אבל אם אותה הבת נשאת לישראל וילדה ממנו בת אותה הבת מתייחסת אחר אביה וכשרה לכהונה שישראל שנשא חללה הולך כשר וילפינן לה מג' דבעמיו בעמיו נאמר כאן לא יחלל זרעו בעמיו ונאמר להלן לא יטמא בעל בעמיו מה להלן זכרים אף כאן זכרים ולא נקיבות פי' מה להלן לענין פוסמא הזכרים הוזהרו עליה ולא נקיבות דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן אף כפסולי חללות זכרים נפסלות ולא נקיבות ואין להקשות אם כן בת כהן גדול מאלמנה תשתרי וכן בת נרושה מכהן הדיוש תשתרי או בת החלל עצמו תשתרי דהא כבר אמרנו מרכיב לא יחלל זרעו ולא כתיב בנו ש"מ זרעו מתחיל בין זכר ובין נקיבה ואין לומר בת בנו תשתרי דהא כבר כתיב זרעו הקיש זרעו לו כלומר דהא במלת זרעו הווכחו האב והבן והוקשו להרדי מה הוא בתו פסולה אף בנו וה"ה בן בנו עד סוף כל הדורות בתו פסולה ואם כן ג' דבעמיו עמיו על על כרחך להכי אתא לישראל שנשא חללה וילדה לו בת שלא תהא אותה הבת חללה כאמה אלא תשרי לה אחר אביה וכשרה לכהונה :

ד גוי ועבד הבא על בת ישראל וילדה ממנו בת אף על פי שהיא כשרה לישראל כדלפינן לעיל כפי יסור את בכך מכל מקום פגומה היא לכהונה מקו' דבן אלמנה מכ' שאין איסורה שוה בכל בנה פגום לפגומה זו שאיסורה שוה בכל לא כל שכן כדכתבין לעיל והיא נתחללה ג' בכיאתו כדלפינן לעיל מבח כהן כי היהיה אלמנה ונרושה ונומר מי שיש לו בת גירושין יצא גוי ועבד שאין לו בה אלמנה וגיורושין :

ה כהן שנשא נרושה שהיתה מעוברת בין שתי מעוברות ממנו כבר ונירשה וחזר ונשאה בין שתי מעוברות פאחר וילדה אחר שנעשית חללה הולך כשר לכהונה שהרי היתה הורחתו בקרושה : ואשת כהן שיצא עליה קול שזינהה תחתיו קודם שנתעברה ואח"כ נתעברה הולך פגום לכהונה וחלל הוא אף על גב דנבי אשת ישראל הולך כשר דתלינן הולך כרוכ בעילות ורוכ בעילות אחר הבעל באשת כהן הולך פגום ממ' שאם נתעברה ע' הנחשר הרי הוא מסור נאם נשדינן ליה כרוכ בעילות ואחר בעלה כהן הרי הוא בן חללה שנתחללה לכהונה בזנות סן הראשון :

ו חלוצה אסורה לכהן מרבנן כמו שאמרנו למעלה לפיכ' אם בא עליה היא חללה מדבריהם ונס הולך חלל קדבריהם ודווקא חלוצה שאיסורה מדבריהם לכהונה חווקא והיא כמו איסורי כהונה אבל כהן שבא על אחת מהשניות סן העיריות שהן גם כן אסורות מדבריהם התאיל ומיסורה שיהי בכל כמו שנבי ישראל לא נזרו על הולך גם נבי כהן היא כשרה ולא נתחללה ורעו סגנה כשרים :

ז כהן שבא על ספק זונה או על ספק נרושה או ספק חלוצ' הרי זו ספק חללה וילדה ספק חלל ונתנים עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים אינו אוכל בתרומה שמיא ישראל הוא ואינו מטמא למתים שמיא כהן הוא וכן אינו נוסא אשה אלא

הראויה לכהונה ואם אכל הרומה או נסמ' או נשא נרושה מכין אותו מכות מדרבנן וכן הדין בחלל של דבריהם אבל הודאי חלל של חורח הרי הוא כזר'ל כישראל לכל דבריו נושא נרושה ומטמא למתים שנ' אל הכהנים בני אהרן אף על פי שהם בני אהרן אינם פוזהדים על כל מה שנאמר בפרשה אלא כשהם כהנים ראויים לכהונם :

ח כתיב ביחזקאל נבי דיני כהנים אלמנה ונרושה לא יקח להם לנשים כי אם כהולה מזרע בית ישראל ואמר חז'ל דהאי דכתיב מזרע בית ישראל ולא כתיב בתולה פביח ישראל יש לפרשו על שני פנים האחד מקצת זרע בית ישראל והשני משנאדעו בישראל כלומר סתהא הוותם בקרושה ולפי פי' הראשון הוי משמעו גר שנשא ישראלית או ישראל שנשא גיורת הבת מותרת לכהן לכתחלה מפני שיש כאן מקצת זרע בית ישראל או האב או האם אבל כשאין כאן זרע בית ישראל כלל כגון גר שנשא גיורת וילדה בת אפילו היתה הורחה ולידתה בקרושה פסולה לכהונה ואפילו נשאת חצא מרכיב קבלה וע'ל סיכ' ד' סעיף ו' ולפי פי' השני אפילו בת גר וגיורת שהיו הורחה ולידתה בקרושה מותר' דהא נזרעה בישראל לפיכך אמרו גר שנשא גיורת וילדה בת לכתחלה לא תנשא לכהן כפי פירוש הראשון אפילו בתה וכת בתה עד כמה דורות אם היו כולן גרים ואפילו הורחן ולידתן בקדושה אבל בדועבד אם נשאת לכהן לא תצא שיש לנו לסמוך על פירש האחרון כדעבד אבל אם יש בה צד אחד של ישראל כגון גר שנשא ישראלית או ישראל שנשא גיורת הבת מותרת אפילו לכתחלה לכהן זה"ה משוחרר שנשא ישראלית או ישראל שנשא משוחררת :

ט ודווקא הכהנים הוזהרו שלא ליטא הפסולות לכהונה אבל הכהנות לא הוזהרו ליטא לפסולי כהונה שנאמ' בני אהרן ולא בנות אהרן לפיכך כהנת מותרת אפילו כג' תכר משוחרר :

י משפחה שנתערב בה ספק חלל או דואי חלל וכן אם נתערב בה ספק ספק או ספק ודאי הכל נחבאר בסיומן ב' :

ח ככל ספק הולך הולך אחר הזכר וכו' ד' סעיפים :

א כלל העולה מכל מה שאמרנו מראש ההלכות האילו עדין כאן הוא זה • כהנים לויים וישראלים מותרים לבא זה בזה והולך הולך אחר הזכר בן הכהן כהן בן הלוי לוי בן הישראל ישראל דלביית אבותם כתיב :

ב וכן לויים וישראלים וחללים מותרים לבא זה בזה והולך הולך אחר הזכר :

ג וכן לויים וישראלים וחללים ונרים ועבדים משוחררים גם כן מותרים לבא זה בזה ומותרים ליטא אפילו כהנת וכת חלל כמותה ליפסל לכהונה והגר והמשוחרר שנשא כהנת או לוייה או ישראלית או חללה הולך הולך גם כן אחר הזכר וככלל ישראל יחשב ומותרים אפילו לכהונה ל' גר שנשא אחת מכל אילו או ישראל שנשא אחת מכל אילו או אפילו סנשא גיורת הולך אחריו ומותרת אפי' לכהונה וישראל או לוי או חלל שנשא גיורת או משוחרר הולך הולך אחר הזכ' אבל גר שנשא גיורת או משוחרר לכתחלה לא תנשא לכהונה ואם נשאת לא תצא :

ד וכל הנשואות באיסור הולך הולך אחר הפגום שבשניהם כגון הגולדים מפסולי כהונה או אלמנה לכהן גדול נרושה וחלוצה לכהן הדיוש הולך פגום לכהונה וישראל וכו' הנזכרים למעלה שנשא ממזרה או אחת מפסולי קהל או מסור וכל אחת מפסולי קהל שנשא ישראלית חללה אסור לבא

* לבוש הבדח וארזגמן * הלכות אישות *

לכא בקהל חוץ ממצרי ואדומי שני או שנייה שהולך מותר שהרי שלישי הוא ושפחה ונכרי ולדן כמותן ל' שנתעברו מכשר או מפסול ועבר ונכרי שבאו על בת ישראל הולך כשר אלא שהוא פגום לכהונה כמו שנתבאר הכל במה שקדם ודין הבטובה באחר מאילו שעברו ונשא לפסוליו יתבאר בדין היוצאת בלא כתובה בעלה בסימן ק"ו :

איה אשה נקראת קטלנית וכו' ב' סעיפים :

א אשה שנשא את נתארסה לשני אנשי ומתו לא תינשא לשלישי מפני הסכנה שמה ימות גם הוא שבכר הוזקה זו להיות אנשים בתים אע"ג דבכל מקום ק"ל תלתא זימנא דהו חזקה הכא דאיכא סגנוח נפשות ואיכא מ"ד במטנה דתרי זימנא הו חזקה אזלינן לחומר מהו אם נשאת לא תצא ואפי' נתקדשה יכנס דכולי האי לא מחמירין ומעמא דתלינן מיחתן באשה משום ראמינן מול רע שלה גורם שהשב היא עגונה לפיכך אמרו קצת דדוקא אם מתו מיתה עצמן שייך לתלות במזל רע שלה אבל אם אחד מהם מת והשני נהרג או מת בדבר או נפל ומתוכדום כאלה שבא מיחתו מסכה אחרת לא תלינן לה במזל רע שלה ומותרת להנשא וכן מקילי רבים בדברים אילו ואין מוחזק בידם יש אומרים ה"ה אשה שנתגרשה ב' פעמים אין לישא אותה ויש אומרים דדוקא מתו אנשיה וכן עיקר דבגירושין לא שייך לתלות במזל רע שלה שהרי הוא בבחירת המגרשין ואם מתו לה שני אנשי' ונשאה השלישי אם הכיר בה שמהו אנשיה ואף על פ"כ נשאה י"ל לה כתובה מסני לא הכיר בה שעות הוא לו ואין לה כתובה אבל מן השני יש לה כתובה ולא אמרינן שהחזירנה לו אם נכת' או אם עדיין לא נכתה לא חנכה עיר אע"פ שלא הכיר בה שהיא קטלנית כשנשאה שהרי לא ידע שימות גם הוא במזלה לא אמרינן אינלאי מילתא למפרע שהיא במזלה קטלנית היא ומקחו שעות היה מתחלה דאמינן הטחא הוא דאיהרע מזלה לפיכך יש לה כתובה מן השני :

ב איש שמתו לו שתי נשים אינו צריך למנוע עצמו מלישא השלישית דלא שייך למיסר גבי איש דקטלן הוא ומזל רע שלו גורם שנשיו ממות ומעמא נ"ל דבשלמא באשה שפרנסת' הלוייה כבעלה שהיא צריך לפרנס' מפני שהיא כלווה בבית ואינה יכולה להתפרנס אלא על ידי בעלה והחייביות ופרנסתה כבר ידעמה שתלו במזל באמרם חז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילת' אלא במזלה וספני שמזלה הוא שחיה כל ימיה בעוני מזל רע זה הוא גורם לה שימות בעלה ולא יהא לה מי שפרנס אותה אבל האיש אין פרנסתו תלוייה באשה הוא מפרנס את עצמו לפיכך לא שייך לתלות ביתה במזלו נ"ל :

איה גרושה מותרת לחזור לבעלה וכו' סעיפים :

א המגרש את אשתו ונשאת לאחר ונרשה גם השני או מת או אפילו לא נשאת לאחר אלא נתארסה לאחר אסורה לחזור לראשון שכן כתיב בפירוש בתרובכת לה ספר כריתות ונוסר ויצאה מביה והיתה לאיש אחר ונוסר לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחת ונוסר מדכתיב והיתה לאיש אחר משמע אפי' לא נשאת אלא נתקדשה דהויה לשון קדושין הוא כמו שיחבאר בע"ה בהלכות קדושין ודוקא נשאת או נתקדשה לאחר אסורה לחזור לו דהויה ואישות כתיב בה הויה דכתיב והיתה לאיש אחר אישות דכתיב או ימות האיש דאחרון ונוסר אבל אם זנה אחר הגירושין מותרת לחזור

לראשון וכן אם לא היתה נשואה או מקדשת לראשון אלא זנתה עמו אפילו היתה מיוחדת לו ונתקדשה לאחר וגירשה מותרת לחזור לראשון דכתיב כי יקח איש אשה ונוסר ובעלה ושנאה וכתב לה ספר כריתות ונוסר לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחת' משמע שהיתה אשה לראשון על ידי לקוחין דהיינו קדושין דכי יקח פירושו יקדש כמו שיחבאר בהלכות קדושין בע"ה ועליה קאי לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחת' ונוסר אבל אם לא היתה לראשון לאשה על ידי קדושין מותרת לשוב בעלה וגו' ואם לא נהגרשה מן הראשון מן הדין אלא מחמת שיצא עליה כ"ל קדושין שנתקדשה ולא היה ממט' בקדושין אלא לרווחה דמילתא מליחורו להת נש' ונשאת לאחר ונרשה אסורה גם כן לחזור לראשון מרכבן כי היודע שנתגרשה כשא אינו יודע שהגרשוין היו לרווחה דמילתא ויאמרו החזור גרושהו אחר שנשאת לאחר וכת' וכריוו שלא היתה צריכה נש' איכא דשמע בגמ' ולא שמע בהכרזה ויוציא לע' לפיכך אסורה לחזור לו ועל ס' ו' וסימן מ' סעיף ה' וסעיף ו' :

ב חרש שגירש ברמיה והלכה ונתקדשה לחרש אחר אף על גב שאין קדושי שניהם אלא דרבנן אסורה לחזור לבעלה הראשון ואין צריך לומר אם נתקדשה לפקח אחר גירושי חרש הראשון שאסורה לחזור לחרש הראשון אבל אשתו של פקח שנתגרשה והלכה ונשאת לחרש ונתגרשה מותרת לחזור לבעלה הפקח דקדושי החרש אינן קדושי לנבי קדושי הפקח ואינה אלא כדמילתא בעלמא ועל ס' ו' וסימן ק"ט אם נתגרשה ונשאת ונתגרשה אם מותרת לדור עם הראשון בחצר או בשכונה :

ג המוציא את אשתו משום שם רע שיצא עליה או מפני שהיא איילונית או מפני שהיא נדרנית שיאמר אי אפשר באשה נדרנית לא יחזור אפילו נמצאו דברים כדאים אף התיר חכם את נדרה אפילו הכי לא יחזור ודוקא שאמר לת משום שם רע או משום איילונית או משום נדרנית אפי' מוציא ונפל דבריו לומר אילמלא השם רע או איילונית או נדר לא דיהי מוציא אבל אם לא כפל דבריו יכול להחזירה וטעמא שלא יחזור אם אמר כן וכפל דבריו משום קלקלה שלא יקלקלה על בעלה לאחר שהנש' לאחר ויאמר אילו הייתי יודע שהדברים כדאים או שהנדר יטלו הפרת אפילו היו נותני לי מאה מנה לא הייתי מנרשך שהרי כן צמרתי בשעת גירושין שמפני כך אני מוציא וכשגרשתך היה כדעתך להחזורך אם ימצאו הדברים כדאים ונמצא הנש' פסול ובניה מן השני ממורים ואם כן אם אמר כן משום כך היא מגרשה וכפל דבריו הרי יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע כולא הייתי מנרשך לפיכך אמרו ז"ל שאם אמר כן שמפני כך הנש' מגרשה וכפל תנאו לא יחזירה עולמית אפילו לא הנשא לאחר ואז לא יוכל לומר אילו הייתי יודע כו' שהרי יודע שכיון שמשום כך הוא מנרש' תיאמר עליו עולמית וכדאי משום שלא היתה חביבה עליו גורשה ולכן לא חש להמתין לכדוק אחר הדבר' אם הם אמתיים או לא וכשמגרשה משום שם רע או איילונית או נדרנית אומרים לו בפירוש קודם גירושין הו יודע שלא תחזירנה עולמית ושוב איט נאמן לומר אלמלא הייתי יודע כו' שכיון שידע שאסור לו להחזירה אפילו לא הנשא לאחר ולא חש להמתין ולכרר אחר הדברים גילה דעתו שלא היתה חביבה עליו ואם לא כפל דבריו משום כך הוא מוציאה לא מצי מקלקלה שהרי ילד ההל' דבריו מביציאה משום שם רע או משום איילונית או נדרנית כיון שלא כפל' וכיון דלא מצי מקלקלה משניטת לא אסור לו להחזירה עד שלא ניסת ויש אומרים שאם אמר לה שמפני כך וכך אני מוציא אף על פי שלא כפל דבריו יכול לקלקלה ולכר' אינו יכול להחזירה אפילו לא ניסת ויש אומרים דאפילו לא

אמר לה כלל משום כך וכך אני מוציאך לא יחזיר דכיון דידוע שדבר זה איכא בהודאי מיטום כך הוא מגרשה וסחמו כפירושו רבול לקלקלה לפיכך מיד שנירשה אמרה שלא להחזירה עולמיה ואם כן לא יוכל לקלקלה :

ד המוציא את אשתו מפני שרואה דם בכל עת השמיש לא יחזיר גם כן משום קילקולה שמא תנשא והתרפא ויאמר אילו הייתי יודע כו' ועל סימן קיד :

ה כל אילו שאמר לא יחזור אם עבר והחזירה קודם שנתקדשה לאחר לא יוציא דכולי האי לא החמירו חכמים זל ואם הוציא אם היו לו בנים משהחזירה מותר להחזירה אחר כדי שלא יוציא לעז על הבנים שהיו לה אחר שהחזירה :

ו המוציא אשתו משום אחר מדברים הללו אומרים גירושין וכו' והריזו אותו הוי יודע שאין אתה לעולם וכבר נתבאר מעמא בסעיף ג' :

ז המוציא אשתו משום נדר שנגד להוציאה יכול להשכר קיניו שנגד להוציאה והרי הוציאה :

יג חזרת על אשתו

א הנחשה לאשה איש אם היו לה קנים מותר מבעלה ולא שחרה המרים הואיל ונאסרה בעלה בשבילו כמו שכתבנו בסיומן קע' ובעת היריה אסורה על זה שנתייהב לעולם כמו שהיא אסורה על בעלה דילפינן מקראי ונשואה ונשואה דכשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל כמו שכתבנו בסיומן הנזכר בע' הואם עבר ונשאה הנחשד מוציאין אותה מתחתיו בנש אפילו היו לה כמה בנים ממנו דכיון שאם נבעלה אסורה מן התורה על הבעל ועל הבעל כמו שאמרנו דילפינן לה מקראי ה' נמי אם נאסרה לבעל בשבילו על ידי קניו וסתירה אסרה נמי לו אלא לא קדם לה קניו וכאו עליה עדים שנסתרה עם איש זה ובאן ומצאו דבר מכווער בנח שנכנסו אחריו וסצאה עומדת מעל המטה והיא לובשת הסכנסים או חונת אזורה או שמצאו רוק למעלה מהכלה פירטלמעלה מן הכלה שעל מטה דאמרינן מי זרק הרוק למעלה כי אם השוכב ופניו למעלה הילכך ודאי זנתה זו ורקקה בשעת השמיש או טראו מקום הפגעים הפוכים פירט שרואין תחת המטה מקום ניכר בעפר שהיו שם מפגעים הפוכים אז אמרינן ודאי היה שם מי שהניחם שם והפכה פיהם למטה כו' שלא יכירם הרואה אם יבאו פתאום ויראום או שראו שהיו יוצאים ממקום אפל או מעלים זה את זה מן הכור ויוצא באלה מדרכי מעשה המנאפים בסתר או שראוהו מנסע על פי חלוקה שהוא סימן קירוב דעתם בניאוף וכל שכן שראו אותה מנסקים ממש זה את זה או שנכנסו זה אחר זה והניפו הדלתות במגעול וכו' וצא בדברים אילו לפי ראות עיני הדיינים אף על גב שאין מוציאין אותה מבעלה בשביל זה משום דכתיב דרכיה דרכי נועם וגומר אם הוציאה בעלה מעצמו בדבר מכווער כזה הרי זו לא תנשא לנשען ואם עבר ונשאה אם לא היו לו בנים ממנה תצא ואם היו לו בנים ממנה לא תצא שלא להוציא לעז על בניה כיון שלא היה כאן אלא דבר מכווער דכי מפקינן לה מחזקינן לקלא קמא והיי פנס לבנים במה דברים אמורים בשרננו בעיר עליה ועל הנשען ואמרו פלוגי זונה עם פלונית ולא פסק הקוליות ומחצה שרגנו כך קרובים הדברים שאמתיים הם מוציאין אותה מן הנשען והוא שלא היו לה או לנשען או לבעל אויבים שמעבירים את הקול אבל אם לא היה שם רינה לדבר זה בעיר או שפסק

החול תוך יום ומחצה ואמרו שהיא שקר והוא שפסק מעצמו שלא מחמת יראה או שיט אויבים לה או לנשען או לבעל דאיפשר לומר שהאויבים אפקוה ואם לא אפקוה דאהרים אפקוה והם אחזקוה לקלא אף על פי שלא פסק אם נשאת לנשען לא תצא אפילו אין לה בנים ואפילו בא עד אחד שזנתה עמו לא תצא שאין דבר שבערה פחות משנים דילפינן דבר דבר מממון כתיב הכא כו' מצא בה ערנית דבר וכתוב התם על פי שנים עדים יקום דבר מה ההם שנים אף כאן שנים ויש אומרים דאם היה בנאן קול כמש' דהיינו קלא דלא פסק על הדרך שנהבאר וגם יש עדי כיעור מוציאין אותה אפילו מבעלה אם אין לו בנים ממנה אבל אם יש לו בנים מנה אין מוציאין אותה מבעלה שלא להוציא לעז על הבנים קא כשיש בשניהם קלא דלא פסק ועדי כיעור אבל באחד אין מוציאין מן הבעל אלא אם הוציאה בעלה מעצמו הייתה וכינסה הנחשד כיון שכנסה איסור מוציאין הנחשד אפילו באחד מהן אם אין לו בנים ממנה ונשאה מעטרפין אף על גב שלא ראו בבת אחת אלא דבר אחד וכיעור רחוא האי לא חוא האי אפה מצטרפין דבר אחד וכיעור קמסהדי ואף על גב דלענין דיני מצטרפי לענין דיני ממונות מהני כמו שנתבאר כלל' שטון סימן ל' סעיף ו' ז' ו' ואפרושי מאיסור' לא גרע מדיני ממונות :

ב הוציאה הבעל בעדי דבר מכווער ונשאה לאחר ונרשה דרי זו לכתובה כדלעיל' לנשען שיצאת מחת בעלה הראשון בגללה וכו' וכו' בעודה תחת בעלה הראשון ונאסרה על ידי הבעל השני וכו' לא תצא אפילו אין לה בנים מן הראשון וכבר הנהגנו מעלת ממנו בעוד היתה תחת בעלה ראשון וכל זמן שהיתה תחת בעלה השני לא היתה נשענה ממנו יש הוכחה קצת לומר שגם הקול הראשון היה שקר ולא אסרינן לה עליו בדעבד אחר שנשאה אבל אשה שבאו עליה שני עדים והעידו שזנתה עם זה בשהיתה תחת בעלה הראשון הרי זו תצא מזה אף על פי שיש לה ממנו כמה בנים שהרי כבר נאסרת עליו עולמית מונטמא' לבעל :

ג כל מקום שאמרו תצא ר'ל תצא בלא כתובה ד יש אומרים שאם באו עדים שאשת איש זנתה צריכים דרישה וחקירה כמו בדיני נפשות דדבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בעוד דרישה וחקירה דכתיב מטפנ' אחד יהיה לכם ומפני מה אמרו דריני ממונות לא ליבעו דרישה וחקירה כרי שלא תגעול דלת בפני לוי'ן שלא ירצו ללוות זה לזה שיראו שמא יוכחשו העדי' על ידי ריבוי הדרישו וחקירות ולא יוכלו לנבוח חובם ואותו טעם לא שייך הכא לפיכך בעו דרישה וחקירה וגם לא יקבלו העדות שלא בפניה ושלא בפני בעלה כדן כל העדרות שיבא בעל השור ויעמוד על שורו ואין שתתקבל עדות כזו בפני גבולי ישראל הבקאים בדרישה וחקירה שידרשו וחקרו השיב ולא יסתירו עצה במחשכים להוציא לעז על אשה היושבת תחת בעלה ולאסור אותה עליו ואם קבלו אותו שלא בפניהם אינו עדות לדון על פיו וכל מעשיהם יהיו לשם שמים ולא להוציא לעז ופנס על בנות ישראל היושבת תחת בעליהן :

ד הנשען משפחה ונשתחרר ונכרית ונהניירה לא יכנס משום לעז שלא יאמרו איתנלאי מילתא לפרע סאמת היה הקול הראשון ונתיב הסר ממך עקשו' פה ולוזה שפיהם הרחק ממך ואם ננס לא יוציא דברננה לא מפק' אשה מבעלה משום דכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום כדכתיב סעיף א' ואם נירשה אסורה להזור לו ואם החזירה גם כן אין כופין להוציאה ואם יש לו בנים ממנה להחזירה

* לְבוֹשׁ הַבּוֹדֵן וְהַרְמֵז הַלְבוּשׁ אִישׁוֹת * * לְבוֹשׁ הַבּוֹדֵן וְהַרְמֵז הַלְבוּשׁ אִישׁוֹת *

א כתיב להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו ופירשו כנ
 חכמים זל אימתו יהיה לך לאלקים בזמן שזרעך
 מיוחס אחריו כלומר שאין השכינה שורה בישראל אלא בזמן
 שזרעו של כל אחד הוא מיוחס כודאי אחריו שרבל יודיעך
 כודאי לטוב בנו של זה אבל אם אין זרעו מיוחס אחריו בודאי
 אלא שספק אם זה בנו של זה אין השכינה שורה בישראל
 וכבר ידוע בחכמי המבע וקיים להו לחכמים זל שכל אשה
 שבאו עליה ב' אנשים זה הו' נ' חדשים אחר שבא עליה זה
 וילדה ולד לסוף ט' חדשים של ביאת הראשון יש להסתפק
 בולדה אם הוא גולד' לט' חדשים ומן הראשון הוא או גולד'
 לנ' חדשים ומן האחרון הוא אבל אם המתין נ' חדשים שלמים
 יצאו הביאות אז נוכל להבחין מאיז מהם נמעברה שאם
 היה מן הראשון היה עוברת ניכר לסוף שלשה חדשים
 ובא עליה השני דהכי קים להו שבדואי העובר ניכר
 לליש' עיבורה ואם הלד לט' חדשים עוברת ניכר לסוף
 שלשה חדשים ופסחם נשים יולדות לט' לפיכך אמרו חכמים
 שיש להם שנתאלמנה או נהגרשה הרג' ולא חניטא ולא
 חניטא עד שחמתין צ' יום מינ' פ' יום יום יום יום יום
 חמת בעלה או מיום סתירתה בו חזון
 מיום סתירתה סידוע אם היא מעוברת מבעלה
 הראשון או מן הבחין בין זרעו של ראשון לזרעו
 של אחרון ל' יום יום יום יום יום יום יום יום יום יום יום
 אחרון מאיז מהם יולדה ויציא א' יום יום יום יום יום יום
 יופט' את יבמ' לסוף נ' יום יום יום יום יום יום יום יום יום יום
 נ' חדשים איפשר שתהא מעוברת מבעלה הראשון ואומר
 בנו של אחרון הוא ופעמים יש לנו של ראשון שלא מעובר
 ונמצא שנשא אחרת מאיז ואיפשר שימת בנו של אחרון
 בלא זרע ומיבם זה את אשתו מתה שהיא מטה אחר
 מאיז והוא אינו אלא אחיו מאמו שרריתו בנו של הראשון
 ויפטר סימות זה האחרון בלא בניס ואשתו שהיא אמו זקוקת
 ליבום ומדמין שזה בנו של אחרון הוא ומצוי את אמו לשוק
 בלא חליצה וגם איפשר סימות בנו של ראשון בלא זרע ואין
 לווא אחר מן האב אלא זה והם מדמין שזה בנו של אחרון
 הוא ואין לאותו המת אח ליבם את אשתו ונמצאת יבמת
 נפט' לש' בלא חליצה לכך נזדו להבחין נ' חדשים שלמים
 להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של אחרון ונזדו עוד משום
 לא פלוג על כל הנשים שימתין נ' חדשים אפילו אשה שאינה
 ראויה לילד ואפי' נהגרשה או נתאלמנה מן הארוסין דודאי
 אינה מעוברת שלא בא עליה עדיין וכן אפי' קטנה או זקנה או
 עקרה או איילונית או אפי' היה בעלה בסדינה היס או סריס
 אדם או חולה או חבוש בבית האסורים והספלת אחר מיתת
 בעלה ואפי' בהולה מן הארוסין כולן צריכות להמתין צ' יום
 שלא רצו לחלק בנזות' לא שמונין לנרושה צ' יום מיום כתיב'
 הנט ואפי' היה על חנאיאו שלא הגיע לידה אלא לאחר כמה
 שנים מיום הכתיבה שהרי אינה מתיחד עמה מ' שכהכונן לה
 ו'א שמונין לה מיום נתינ' הנט לידה וכן אנו נוהגין להחמיר
 גדוקא להתארס אסורה הו' צ' יום אבל לעשות שידוכין בלא
 ארוסין מותרת רק ויהרו שלא יתנו רשות לשדך אם לא
 שישיבועו המסודך שלא יכנס לבית המסודך' עד סוף זמן צ'
 יום כדי שלא יבאו לידו הקלה :

ב יבמה שמת היבם צריכה להמתין נ' חדשים אחר מיתת
 היבם רשמה בא עליה יבמה והיא מעוברת ממנו :

ג פגויה שנעברה והוכר עוברת ואימת שר' אובן היא
 מעוברת וראובן מודה לה שפגויה היא מעוברת והלכה
 נחקרשה לשמעון ונירשה שמעון ורוצה להנשא לראובן אפי'
 צריכה להמתין צ' יום אחר גירושי שמעון' ושעמא בל' שלא
 להלק בין גרושה לגרושה :

להחזירה לכתחלה שלא יוציאו לעז ופגם על הבנים ויאמרו
 שנולדו באיסור :

ז גיוועבר הבא על בת ישראל אף על פי שחזר הגוי
 ונתגייר העבר ונשתחרר הרי זה לא ישאנה ואם כנס
 לא יוציא :

ח כל אותם שאמרו חכמים לא יכנס לא חדר עמו אפילו
 באותו מבוי שלא יבאו לידו הרגל עכירה וב'ש שלא
 תשמטנו :

ח כל היכא שהתרו בו ועבר וכנס לא מיקרי דיעבר
 ומפקינן לה מיניה המגרש אשה כדי שישאנ' אכירון
 הרי זה בכלל מחליף נשותיהם ואסור זה לישא אותה ועל
 מיסן קס' סעיף טו :

יב עדי גט וכן עדים שהעידו מיתה הבעל
 רשאי לישא האשה והיא וכו' סעיף טו :

א המכיא גט במקום שצריך שיאמר בפני הדיין
 נחתם פמו שיתבאר בהלכות גטין בעת הדין
 אותה על פיו וכן עד א' שהעיד לאשה שמת בעלה וצוין
 אותה על פיו הרי זה לא ישאנה משום חשד שיאמר
 העיד כדי שישאנה מכל מקום אם כנס לא יוציא מן הדין
 בחזקת כשרות הם אבל המביא גט במקום שאין צורך למר
 בפני נכתב ובפני נחתם מתר לישא אותה כיון שהדין יודע
 על פיו וישאנה מכל מקום אם כנס לא יוציא מן הדין
 שמתין וכן הדין שמתין לישא אותה שאין
 שנים יבמה בשביל אחר ויא' דאף בשני אף על גב
 דשרו יבמה ירחיק מזה שלא יאמרו הוא הטעה את
 הדין ויחזיר שוק :

ב אשה שגדה הטאה מבעלה ולא הפר לה וכאת לפני
 הבם להחזירה ואסור משום שלא מצא לה פתח להחזירה
 ונרשה בעלה לא ישאנה שמא יאמרו אסרה כדי שישאנה ואם
 כנס לא יוציא מן הטעם שכתבנו במעוף הקורם וה'ם ביחיד
 מומחה שאסרה דנביחיד איכא חשד אבל בי דינא תלתא
 שאסרה לא' חשידי ומוחר לאחד מהם שישאנ' והכא אפילו
 בעל נפט אין צריך להרחיק מזה דנבי דינא דתלתא ליכא
 למחש שאמרו האחד הטע' השנים ומטעם זה נ'כ אם מיאנ'
 או חליצה בפני בר' יכול אחד מהם לישא אותה !

ג וכל אילו שאסורות לינשא משום חשד שאסרנו אם נשא
 אחר כך הנשים לאחרים ונתאלמנו או נהגרשה מתרת
 לינשא לאילו דהא מוכח פילתא שלא הוציאו אותה מבעלה
 הראשון כדי לישא אותה שררי נשאו אח' כ' לאהריה :

ד וכן כל אילו שאמורים לישא משום חשד אם היו להם
 נשים באותה טעה להבם כשעה שאסרה ולזה בשעה שהביא
 הגט או העיד בה ואחר כך מתו נשותיהם מותרין לישא אותן
 הנשים דהשתא ליכא חשד כיון דבאותה טעה היתה אשתו
 קיימת וראי לא חשב את זו מיהו אם היו נשותיהם חולים
 באותה טעה יש חשד ולא ישאו את אילו ואם נרשו נשותיהם
 אם נרמו הם הנירושין כגון שהיו החול להקניט את אשתו
 והרגיל עמה קטשה יש לחוש משום שנתן עינו בזו שהתיר
 הרגיל קטש ונרם את הנירוש' כדי לישא את זו לפיכך אסורו'
 להם ואם נשותיהם נרמו הנירוש' שהם התחילו את הקטש
 והקניטו אותו הרי אלו מותרות לינשא להם לכתחלה שאין
 כאן חשד' וכל אחת מאילו הנשים מותרת לינשא לבן העד
 שהעיד לה או לבן החכם שאסרה על בעלה וכל שכן לשאר
 קרובים ליכא לחוש דם שיוציאו מבעליהן בשביל קרוביה' :

יג גרושה או אלמנה צריכה להמתין צ' יום טרם
 שתנשא ובני ד' סעיפים :

לבוש הברז וארומז **הליכות אישות** **יב**

ד. לכל המעמים שאמנו בהסתגות הנ' חדשים מחזיר נרושה אינו צריך להסתין אלא צריכה כאן להכונה :

ה. שפחה וזוירה שהיו נשואת לבעלי בניוין ועבדוהו ונתניירו או נשחררו צריכות להסתין ואפילו עבדוהו ונתניירו יחד מפרישין אותן צ' יום כדי להבזין בין זרע הנזרע בקדושה לזרע הנזרע שלא בקדושה :

ו. הממאנת אינה צריכה להסתין שהרי ודאי אינ' מעוברת ועודה קשנה היא ואי משום נזירה לא נזר' אלא כנרושה וכן באשה מזנה לא נזר' להסתין ג' חדשים סעת שזינת' משום דפת' מינה מהפכ' עצמ' מיד אחר החשמי' כדי שלא תעקב וכן אגוס' ומפות' אינה צריכה להסתין והיא לשבויה אפי' היא גדולה שכולן מתהפכו' ויא' שכל אילו צריכו להסתין אם הן גדול' והאוי' וההעב' דמ' לא נתהפכו ופה ונתעברו אשה שנאנסה תחת בעלה אם לא נבעלה לבעלה קודם לאונסה צריכה להסתין סעת שנאנס' דמ' מהאנס נתעבר' שאם נבעל' לבעלה אינ' פכה' בהסת' קמא כבר היא מעובר' מבעלה .

ז. פילגש שהיא מיוחדת לאיש אינה כמזנה ואינ' מתהפכ' דכיון שהיא ביוחדת לאיש לא איכפת לה אם תתעבר' לפיכך כשרוצה לינשא לאחר צריכה להסתין ג' חדשים :

ח. אשה שהיתה אסורה על אחד ונשאת לו במעות ואח"כ נודע שהיא אסורה לו והוציאה כ' מתחתיו אם קתה קשנה שאינה ראויה לילד אינה צריכה להסתין סזה דבר שאינו מצוי הוא ומילתא דלא שכיחא לא נזר' כורבנן :

ט. אשה שנתרשה ויצא קול פיסול על הנש והצריכה ג' אחר מפני הוצעו אע"פ שהראשון נש כשר היה כיון שהצריכה נש אחר צריכה להסתין ג' חדשים מנתינת נש שני ויא' כיון שהראשון נש כשר היה ולא הצריכה נש השני אלא לבטל הקול אינה צריכה להסתין אלא מנתינת נש הראשון ויש להחמיר כסבה הראשונה וכן אם לא נתרשה אלא סחמת קול קדושין בעלמא שיצא עליה צריכה להסתין ג' חדשים :

י. ואם קודם או נשא תוך ג' חדשי' יא' שמניין אותו ועומד בנידויו כל הנ' חדשי' ואין כופין אותו לגר' ויא' שכופין אותו שיגרש ואפי' אם הוא כהן שתרשה אסורה עליו להחזיר אפי' צריך לגרש ואם הוא ישראל וחזיר' לאחר הנ' חדשי' והא' כופין לגרש דקמ' שעבר במזיד אבל אם קדשה בשונג אין צריך לגרש ולא כפרישין אות' ויש מהמירין אפי' בשונג וכתב מהרמ"א ז"ל וז"ל ונ' דככהן שאסור להחזיר' יש לסמוך אדברי המקלוח ולא מצריכה לגר' וכישראל אין לסמוך אסאן דמקיל אלא כופין לגר' והאיל ויטל להחזירה ואם גרשה אסור לדור עמו במכוי' ואם לא כפו כ' לגרש עד שעברו הנ' חדשים מנתינת הנש אע"פ שקודם בעיירה שוב אין כופין אותו רכיון שעברו ג' חדשים עברו ואם כינס ונרש על סימ' זה סעיף י"ב פה דינו לענין כחובה ואם קידש תוך ג' חדשים וברח לא מספתי' ליה ואין כופין אלתו לגרש כיון שגילה דעתו שאינן רוצה לבונסה ויא' שמלמדין אותו אפילו לכחלה לברות וכשכנה יא' דבריה ו' צריכה שפתיה למרחוק שיהזיק עת' שלא יוכל לחזור אליה עד אחר ג' חדשים דאין סברא לומר שלקדש בעיר ו' וברת לעיר אחרת הממכה לה לא' ככללה תקנת חכמי' שאמרו שצריכה להסתין ג' חדשים כיון שיכולת לחזור אליה תוך ג' אם יצאה וטעמא דמסתבר הוא :

יא. נזר' תול' שלא ינשא אדם ולא יקדש מעובר' חבירו ולא מינתק חבירו אע"פ דאין קמ' משום הבחנה שיכניח האילת אם הוא של ראשון או של אחרון שהרי כבר הוכר' שהיא מעוברת מן הראשון מ' נזר' על מעוברת משום כניק' שהרי פופה להיות פניקה לכשתלד ועל פניקה נזר' משום סכנת חלד וחשו דילמ' מעברה קעודה מיניקה ותתעבר' חלבה ולא תוכל להניק וקטלה ליה לברה ברעובת' איה אפילו משתגמ' לא יכשש עמה בעוד שהיא מיניקה מהאי טעמא.

דמ' ותעבר' חלבה צומת בגל דברע' בולה רידיה לא חששי' להב' דמסתמא ליה כצ"ס ותלך אכל בולד דאחתמ' לא ינשא לה הבעל למסמס ליה ויסיה כרעב לפי' טקן שלא ינשא אדם ולא יקדש מעוברת חבירו ולא מינתק חבירו עד שיהיה נזר' כ' חדשים תוך מום שנולד בו יום שנתקדש' כו"ל ד' חדשי' אילו מנין כפי' מה שקובעין אותו בשנים דבינינו אחר מלא וא' חסר דהכי קים להו לחול דכל תיטק טי ליה בניק' כ' חדשים כאילו אפילו אם הסנה מעוברת חדש העיבור אעלה למנין הכ' חדש ולא אמרו' שתי שנים שלימות בעינינו כמו שהם סדורות אלא בתדשים תריא מילתא ויש חולקין ואמרו' דלכתחלה שתי שנים בעינינו נמשך העיבור הוא לתינוק ואם הסנה מעוברת נוהגין לו כ' חדשים עם חדש העיבור אבל כדיעבד אם נשאה לסוף כ' חדש אפילו בשנת העיבור אע"פ סברין אותו ולא קונסי' אותו ואין מפרשי' אותו סמנה חדש העיבור ובשיעור כ' חדשים הללו אין חילוק בין שהיו אלמנה בין שהיא נרושה בין שהיא מזנה ולא אמרינן כנרשום כיון דלא משתעבד להניק לבעלה נתיירנה לינשא וכן בסנה לא אמרו' כיון דלא משתעבד לבעלה נתיירנה להנשא לבעל שיטסור אותה שלא הזנה עוד דבבולדו נזר' משום סכנת הולד ואפילו אם נמלה הילד או נהנהו למינקת אסורה לינשא עד כ' חדש . נמלה אסורה שסא המהר לגמילה כדי שתנשא ויסתכן הולד יגהו למינקת חששין טמא תחזור בה המינקת ואפילו נשבעה המינקת או נדרה על דעת רבים אסורה שלא תחזור בה נזרינן משום היכר דלא נדרה ואפילו אם נשבעה לאדם גדול כמו אילו שהוליד' בחדש המלד' ולא אמרינן כיון שאדם גדול הוא התירא המינקת לחזור בה דאחו למיהלף להחזיר גם לאחרים אבל אם סמ' נגה' חזרת לינשא ואין חוששין אם נתיירנה כשמת הולד תהנהו כדי שתנשא דלא נחשדו ישראלים על כך וכן אם נמלה כחיי בעלה או שאינו חולכת לעולם כגון שיש לה צימיק קדים או שפסק חלב כחיי בעלה ושכרו לו מינקת אפי' יום אחד כחיי בעלה אינה צריכה להסתין כ' חדשי' דכל אילו לא מיקרו מינקת חבירו ולא שייך בהן נזירה שיש להם קול ולא נזרינן היכא דנמלתו כו' משום דילמא אחו למיהלף היכא דלא נמלתו אנאין לה צימיק קדים או לא פסקה חלבה כחיי בעלה דהאיל שיש להם קול מנכרו וידעי' ולא אהו למיהלף . אבל אם לא פסק חלבת כחיי בעלה אלא היא בעצמה פדשו מלהניקה כחיי בעלה ונהנהו למינקת אם נתנהו למינקת ג' חדשים קודם מיתת בעלה והיא לא הביקתו כלל תוך השלשה חדשים מותרת לינשא ואינה צריכה להסתין כ' חדש דקים להחלחכמים ז"ל דבשפסקה להניק שלש חדשים שוב צמקו דרית' ונא' ישובלת החלב אפילו אם הרצה להגיד ולהניק ואינה נקראת מינקת חבירו ולא היתה בכלל נזירת מינקת חבירו אבל תוך שלש חדשים איפשר שתתנהג לה החלב ותוכל לתנות ולהניק והיתה עדיין מינקת חבירו ודרי' היא בכלל הנזירה ואסורה לינשא תיב' ד' חדשים :

יב. עבר ונשא מעוברת או מינקת חבירו בתוך כ' חדש מנינן אותו עד שיצאנו' כנס ולא סמ' בהפרשה בעלמ' ואפילו אם הריר הבאת חשמיש עליו על דמ' רבים עד שעת שיגיע זמנו לכנס אפי' צריך להציא' בנש ואפילו אם הית כהן שלא יוכל להחזירה אח"כ אפי' צריך לגרש בצריך לתת לה כתובת' אם תתבענה לו ואם היה ישראל יוכל להחזירה אחר כ' חדש של מיניקה ויכתוב לה כתובה וחתם אפילו אם לא פרע לה הראשונה ולא קרעה אינה עולה לה דה'ל כשפסק שכתב שיעבור ואם נשא וברת והרתוק נזר' עד מקום שאינן יכול לחזור לה תוך כ' חדשים אין צריך להוציא' ולכ' שכתב אה' כיושב עם אשתו אין ככך כלום בשה דברים אמורים בעב' ונשאה אבל אם קדש מעוברת או מיניקה ולא נשאה אין

ב אמו אסורה לו מן התורה שכן כתיב כפי ערות אבך לא תגלה ואם אמו אינה אסורה לו מן התורה שלא אסרה התורה אלא אבך אבל חכמים נזרו עליה כדי שלא יפגע כאמו ונזרו בזו שלא יהא לה הפסק באיסורה ר"ל שאפי' אם אם אם אמו עד למעלה אסורה לו דכיון שיש בזה ערות אילו ערוה דאורייתא דהיינו אמו נזרו על כן ששום אמו דלא ליחיל לחלופי כאמו :

ג ואם אבי אמו נזרו עליה גם כן דמיא זולאם אם אמו ואם אם אמו כבר אכרנו שהיא ככלל אותן שנזרו עליהן משום אמו ואין זה נזירה לנזירה דהיא נזירה הא דמלכה אמא דבא קרו להו ונזרו סתם על אמה רבנא משום אמו מיהו כון באם אבי אמו לא נזרו אלא עליה לכה אבל על אם אם אבי אמו או על אם אפי אבי אמו לא נזרו ישעמא משום סבכל הדורו הללו סמך אבי האם אין בהן ערוה דאורייתא לא נזרו אלא על אחת שהיא דמי לאם אם אמו וקרובה לאיחלופי כאמה רבנא ולא יותר :

ד אם אביו גם כן אסורה לו מדרבנן שנזרו עליה משום אם אמו ולא עוד אלא שכזו אכרו שאפילו הפסק אין לה למעלה ואפילו אם אם אבי עד למעלה נזרו עליהן שיהו אסורין לו ואף על נכ דבכל אילו אין בזה ערות דאורייתא נזרו עליהן משום דקרובות הן לאיחלופי באם אם אמו וכאן הן אין להן הפסק למעלה נזרו באילו גם כן שלא יהא להן הפסק למעלה וחדא נזירה היא כמו שאמרנו אם אבי גם כן אסורה לו מדרבנן נזרו עליה משום דבחדא מדרגה היא עם אם אם אמו ואתו למיחלף בה אף על נכ ראם אם אמו נזרה משום אמו היא אין זה נזירה לנזירה וחדא נזירה היא כיון דבחדא מדרגה קיי מיהו כיון דבזה אין בהן איסור ערוה דאורייתא לא נזרו אלא עליה לכה אבל מכאן ואילך כגון אם אם אבי אביו או אם אבי אבי אביו מתורה לו :

ה אשת אביו אפילו אינה אמו גם כן אסורה לו מן התורה דכתי' ערות אשת אבך לא תגלה וגו' ולמה רחל סקראי דאשת אב אסורה לו בין שהיא אשתו מן הארסין בין שהיא אשתו מן הנישואין בין בחיי אביו בין בשמת אביו או נירשת והבי ילפי לה כתיב ערות אבך וערות אבך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערוה ערות אשת אבך לא תגלה ערות אבך היא ודרשו ז"ל ערות אבך לא תגלה דפסוק ראשון אשת אבך אחת אומר אשת אבך אז אינו אלא ערות אבך אפ"ש נאמר כאן ערות אבך לא תגלה ונאמר להלן ערות אבך אפ"ש נגלה מה להלן באישות דבכח סדר דף כאן באישות דבכח מדבר נא לאשר אשת אביו אף על פי שאינו אמו וכיו שלא נשעה לומר שלא אסרה התורה משום אשת אב אלא בחיי האב בעוד שהיא אשתו ודאי עליה חרוי משום אשת איש ומשום אשת אב אבל לאחר מיתת האב אינו חייב עליה כלום לפיכך חזר וכתב אחר כך פעם שנית ערות אשת אבך לא תגלה לכתוב אפילו כשאני עכשיו אשת אבך כגון שמת אביו או שנירשה תהא גם כן אסורה עליו מפני שהיה כבא אשת אביו חר למנו שאסורה עליו בין בחיי האב בין בשמת או נירשה האב ומדכתיב כי יקח איש אשה תודיל פינן מינה קידושיה דנמינן קחה קחה מעפרין כמו שיתבאר בהלכות קידושין בע"ה ש"מ שמיד שקדש אשה אשה נקראת אשה והוא הא כתיב ערוה אשה אבך ונמל שמע מינה מיד שנקראת אשת אביו דהיינו מיד שקדשה אף על פי שלא נמנה אשת אביו היא אסורה עליו וכל שכן מן הנישואין שהיא אשתו לכל דבר :

ו אשת אבי אביו אסורה עליו מדרבנן שנזרו עליה משום אשת אבך וזו אין לה הפסק עד לאפלה כגון אשת אבי אביו ואבי אבי אביו אביו עד למעלה עד יעקב אבינו

ב מין אותו להוציא ומני ליה בהפרשה בעלמא כיון דבלאו דבי אסורה ליה דבלא בלא ברנה אסורה לבעלה כנדה ולא יבגוס עד אחר זמן היניקה או עד שמת הולד ויא סקין חילוק בין קדשה לנשאה וכן עיקר ועל סיון זה סקין כיצד נהגין בהכחש וכן נהגין כון :

ג אלמנה שהיתה סניק אח בנה יכולה לומר ליורשי איני סניקה אלא שכר יכולה היא לחבועה כתובתה לאלהה אף על פי שאינה יכולה להנשא עד אחר כ"ד חדש נהגין לה בתובת' וסברה וצריכ' להניק ואין חילוק בין התחלה להניק בחיי בעלה ללא התחלה בחיי בעלה :

ד זכרונה סניקה ישי שאמר דרוקא כשהניקתו קודם שנתגרשה עד שהכירה הולד צריכה להניק כל הלבד וחדש ובשכר שכיון שהולד מכירה יש בו סכנת אם לא הניק אותו שכיון שהכירה טוב אין דרך ואלו לינק מאחרת ויסתכן אבל אם לא הניקתו בחיי בעלה עד שהכירה אינה צריכה להניק כלל אפילו בשכר שאין כאן סכנה לולד כיון שאינו מכירה ויכיר לו מניקה אחרת ויש מי שאומר דכין נזרשה שנתגרשה בעודה מעוברת ובין אלמנה שמת בעלה ועודה מעוברת וילדה ולא הניקתו כלל אפי' הצריכה להמתין כ"ד חדש דם בכלל נזירות מניקה חבירו היא שראויה להניק :

ה שלא ישא אשה תוך ימי האבל שלו וכו' סקין אחר :

א טי ששה לו אשתו או אחר מקרובי שחייב להאבל עליו שמיא אסור לישא אשה משום אבילו נתבאר בלבוש שערות זהב סימן שצ"ב ע"ש :

ט איסור ערוה דאורייתא ודרבנן וכו' לא סקופים :

א כתיב כפרשת עריות ואשה אל אחותה לא תקח ונזיר ולישנ' דקוח לשון קדושין משמע כרענין למימר לקמן בהלכות קדושין ואמרה תורה אשה אל אחותה לא תקח דמשמע כשיש לך אשה אח' לא תקדש את אחות' וע"כ פירושו לא יהא לך בה קדושין כלו' אין קדושין תופסין לך בה דאי דל' אסור הקידושין כלומר שלא יקדשנה אבל הקידושין תופסין בה ללא הוה מחייב על זה כרת ולא מצינו כרת בעריות אלא כשיבא עליה באיסור והכאה מחייב בכרת דכתיב בתורה ונכרתו הנפשות העושות ונזיר אלא על כרחך לא יהא לך בה קדושין קאמר כלומר לא יהא לך הקידושין תופסין באחת אשתך וכאותה פרשה הוקשו כל העריות להרדי דכתיב כל אשר יעשה מכל התועבת האלה ונכרתו הרי שהוקשו כולם לאחות אשה לום' מה אחות אשת לא תפשי בה קידושין אף כל העריות כולם לא תפשי בהן קידושין ולמדנו מכאן שכל אשה שהיא אסורה על האדם בין באיסור מיתה כ"ד בין באיסור כרת סחמת שהיא עליו באיסור ערוה סאחת מן העריות הכתובות בתורה גם קדושין אין תופסין לו בה שאפילו אם קדשה לאחר מרובי הקידושין שהם מן התורה שיתבאר לקמן בע"ה בהלכות קידושין אינה מקודשת לו ולא נאסרה על שום אדם מחמת קידושו ואינה צריכה נש' ממנו אלא מותרת לכל אדם כרא נש' ודוקא ערוה שהיא מן התורה אבל כל שהיא אסורה עליו מחמת ערוה מדרבנן כמו שיתבאר בע"ה קידושין תופסין לו בה דאף על נכ דרבנן אסורה לו לישא אותה לאו כל כמיניהו לאפקועי קדושה אלא צריכה ממנו נש' וכן המקדש ספק ערוה צריכה נש' מספק ואילו הן שהן אסורות מחמת ערוה מהן מן התורה ומהן מדרבנן :

ואפילו בא אביו על הערה והוליד ממנה בת אחרת היא נתייב עליה דבא מפורש הכל בפירוש דכתיב ערות אחותך בת אביך או בת אמן מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותך ופירוש מולדת בית או מולדת חוץ בין שאמרים לאביך קיים את האמה אף על פי שילדה בונה בין שאמרים לו הוציא את אמה מחמת שאמורה עליך מחמת עליה אחרת היא ולא תגלה ערותך אבל אחרת שהוליד אביו מן השפחה וכן הנהגות הנכריות אינה אמורה עליו משום ערות אחרת דכתיב ערות בת אמת אביך מולדת אביך אחרת היא לא תגלה ערותה מכתב בת אמת אביך ונוסח רצה לומר כי שיש לו אישות לאביך כאמה כלומר דתפסו לאביך בה קידושין באמה קרויה בהא אחותך פרט לשפחה ונכריות שאין קידושין תופשין לאביך בהן ואין בהן ממנו קרויה אחותך ואף על גב דאם בא אביו על הערה דחייבי כריתות והוליד ממנה בת אמרינן שהבת אמורה לו משום אחרת והרם נס כן אין קידושין תופשין לאביו בהן שאני התם רקדושין תופשין לערוה לאמרים לפיכך נתרבה בתולדות חוץ שבתה נקראת אחותך אבל השפחה והגריה אין קידושין תופשין בהן לטוס אדם אין בהן קרויה אחותך ואינו עובר משום ערות אחרת מיהו כתב מורי ז"ל לכתחילה אמורה לו לבא עליה משום דיש מסתפקין לומר דדווקא מדאורייתא הולד הולך אחר השפחה ואחר הנכריות אבל בכל מקום מדרבנן זרעו הוא ויש להחמיר לכתחילה עד כאן לשוננו : ולא ידעתי מאי קאמר דהא בית דמדאורייתא הולד הולך אחר הגויה והשפחה פירוש דלכתחילה אמור לבא עליה דתפיק ליה משום איסור שפחה וגויה ואי רצה לומר אחר שנתגיירה או נשתחררה הא כקסן שולד דמי וצריך עיון : יס אומרים במה דברים אמורים דבת השפחה אינה אמורה לו משום ערות אחרת הני מילי בשפחה דעלמא שאין לו קניין בה ואין בידו לשחררה אבל אם בא אביו על שפחה והוליד ממנה בת אחרת היא דאמרינן חזקה הוא שאין אדם עושה בעלתו בעילת זנות ומסתמא בסעיה שבא עליה אביו שחרר אותה סקודם לכן ונעשית כישראלית והולד ממנה כשר הוא ואחרתו נפורה הוא ואפילו אומר האב שלום זנות כיון ובא עליה אינו נאמן להתירה :

יא מותר אדם בבת אשת אביו שיש לה מאיש אחר ואפילו חורגו הגדלה בבית מותרת לאחין ולא חיישין לנראית העין לומר שהיא נראית כנאחיה דקלא מית להו והגב ודועין שאינה אחותם :

יב בתו ובת בתו ובת בנו אמורות לו מן התורה דכתיב ערות כנן או בת כחך לא תגלה ערותך כי ערותך הנה ואף ע"ג דאיסור בתו לא כתיבה בפירוש אתיא מקל וחומר דהא היא קרובה יותר מבן ובת בתו ובת בת בנו ובת בת בתו או בת בן בנו או בת בן בתו אמורות לו מרבנן שגזרו משום אילו ואין להן הפסק כגון בת בת בנו ובת בת בתו כולן אמורות לו עד עולם כגון אברהם אמור ככל נשי ישראל ושהיא אמורה לכל אנשי ישראל משום אם אם כו' והרמב"ם כתב שיש להן הפסק :

יג בת אשתו אף על פי שילדהה מאיש אחר נם כן אמורה לו כן הצורה וכן בת בנה ובת בתה כתיב בפירוש בתורה ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואח בת בתה לא תקח ולא אמרה התורה אלא בת אשתו מן הנישואין אבל אם אנס אשה מותר ליטא את בתה שכן דקדוקו דל' מקרא כתיב ערות-בת כנן או בת כחך לא תגלה ומשמע דווקא בת כנן ונוסח הא בת בן אשתך או בת בת אשתך גלי ואח"כ כתב ערוה אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואח"כ לא תקח קשו מהדדי ותידעו דא כתיב כעין

אביו שאפילו אשת יעקב אביו אמורה על כל אחד מאתנו דבין שיש בזה והיה ערוה אדורייתא דהיינו אשת אביו גזרו על כולן :

ד ואשת אביו אמו אף ע"פ שאינה אם אמו נזרו עליה משום אשת אביו אביו שאם יתירו אשת אביו אמו יבאו להתיר גם אשת אביו אביו דכחרא מדרגה הוא עמה דהרובייהו אבא דבה קרוליהו הילכך אמרו סתובין וחרא נזירה היא ואין זה נזירה לנזירה ודווקא אשת אביו אמו לכה אסרי אבל ככאן ואילך כגון אשת אביו אביו או אשת אביו אמו שנתת לו דכיון שאין בדרות אילו ערוה דאדורייתא לא גזרי אלא על אשת אביו אמו לכה שהיא דומה במדרגה לאשת אביו אביו כשואמרו ולא נזרו על שאר דורות באישות אביו האם משמע דדלמא אחו למיחלף אילו באילו שבשיתירו אש' אביו אביו אמו יבאו להתיר גם אשת אביו אביו האב עד למעלה לא חשו לזה משום דקים להו לחלל שרדך האדם להיות רגיל לילך אצל קרובותיו ממספחת אביו מפני טיודע שיש שם קרובה ואינו רגיל לילך אצל קרובותיו מפשפחת אמו ולא יצוי בעיניו קרובתו קרובה כל כך ונחשב בעיניו קרובה דמשפחת אב יותר מקרובה משפחת אמו ולא מחלפי קרובת אב כקרובת אמו אלא שבאש' אביו אמו נזרו משו' אשת אביו אביו פשפחה דאדורייתא אבא רב' קרו להו ואחו למיחלף כדאמרן וי' אשת אביו אמו אביו כגון ראובן בן שמעון בן דינה בת יעקב אמור באשת יעקב אביו דינה ואף ע"ג דאשה אביו אמו אשה אשה במדרג' ע"ס התירו הכא אמור דה' התירו משמע' שכתבו שאדם רגיל לילך אצל קרובותיו משפחת האב יודע שיש שם קרובה יותר משפחת אמו ולא אחו למיחלף וחס' לא שייך הוהא מעמא דכיון דלגבי דיריה קרובה דאב הוא אף ע"ג דלגבי אביו קרובה דאם הוא פ"מ אזיל לנכה יותר מלקרובה דהיא לאם דלילה כגון לאשת אביו אמו אמו לפיכך חשו ואסרו אשת אביו אמו אביו שיש יתירות יבאו להתיר גם אש' אביו אביו אביו שהרי הוא רגיל אצל אמו שהוא רגיל אצל אמו ומיחלפה ליה זו כזו :

ה אשת אחי אביו מן האב אמורה לו מן התורה שנאמר ערות אחי אביך לא תגלה אל אשתו לא תקרב ל' דודתך היא שפירש ערות אחי אביך לא תגלה וזהו ערותו אל אישתו לא תקרב ונוסח ולסור חכמים ז"ל מנזירה טיה שלא אמרה התורה אשת אחי אביו אלא באחיו מן האב אבל אם היה אחיו של אביו מן האם לא אמרה התורה והכילפינן לה בת' הכא ערות דודו גילה וכת' התם או דודו או בן דודו יגאלנו מה להלן מן האב ולא מן האם כלומר אחי אביו מן האב הוא קרוב לעניין גאולה יותר מן אשתו גאולה משל עליו יותר מקרובי האם אף כאן מן האב ולא מן האם היתה נופא כגילן אמר קרא שפחה יגאלנו משפחת אב קרויה משפחה ומשפחת אמו אשה קרויה משפחה דכתיב ויתלדו על משפחהם לבי' אבותם ע"ס חכמים נזרו על אשת אחי אביו מן האם משום אש' אחי אביו מן האב :

ו אשת אחי אמו כיון מן האם כיון מן האב נזרו נ"כ עליהן משום אשת אחי האב מן האב ודווקא על אילו נזרו אבל ככאן ואילך כגון אשת אחי אביו אביו מן האם ואשת אחי אמו אמו כיון מן האב כיון מן האם מותרות ואשת אחי אביו מן האב יש אפסרין ומשמע משום דכשלא אשת אחי אביו אביו מן האם דמותרת קיינו משום דלמטה ממנה שהיא אשת אחי אביו מן האם לא ערוה דאדורייתא היא אלא שנייה לכך לא נזרו בה אבל אשת אחי אביו אביו מן האב דלמטה ממנה ערוה דאדורייתא דהיינו אשת אחי האב מן האב נזרו עליה משום דהך דלמטה ממנה :

ז אחרת אמורה לו מן התורה לא שנא אחרת מאביו או מאמו לא שנא אחרת מן הנישואין או מהאנת

* לבוש הבוץ וארגמן * הלכות אישות *

לא אמרינן אם נתיר להם אשתו לחלף לומר כשם שאשתו מותרת להם גם נשתייהם מותרת לו ודרי הם אסורות עליו שהרי הן אשת אחי אביו ואחי אמו לא נאנין בהכי דאיהפליג דרי :

קז וכן באחות אבי האב בין מן האם בין מן האב ואחות אב האם לא נזרו מטעם דלעיל ומותרת ויש מי שאוסר באייל דפכירא ליה שנזרו בהוא משום הך דלמטה ממנה דהיינו אחות האב והאם שהיא ערוה דאורייתא אבל בבת אחי אביו ובבת אחי אמו אין למטה ממנה ולא למעלה ממנה ערוה דאורייתא לא נזרו בה דנתרחקה קורבה מאד *

קח אשת בנו אסורה לו מן התורה דכתיב ערות בלחך לא הנלה אשת בכך היא ונוטר ואשת בן בנו אסורה לו מדרבנן שנזרו עליה משום אשת בנו והואיל ויש כדורותיה איסור ערוה נזרו על אשת בן בנו ואין לה הפסק עד עולם עד שאשת אחר ממנו אסורה אפי' ער יעקב אבינו :

קט נזרו על אשת בן בתו משום אשת בנו והואיל ואין כדורותיה אוסר ערוה דאורייתא לא נזרו אלא עליה לבדה ולא יותר כגון אשת בן בן בתו מותרת לו :

קכ אשת בן אשתו מותרת לו וכן בן אשתו מותר באשתו לא נזרו כאילו משום אשת בנו דקלא אית להו ומידע ידיע דחקייהו ולא איתו למיחלף באשת בנו :

קכא אשת אחיו אסורה לו מן התורה סנאמר ערות אשת אחיך לא תנלה ומכרסם הפסוק לומר עוד פעם שנית ערות אחיך הוא בא לרבות שאשת האב אסורה לו בין

אם הוא אחיו מן האב בין הוא אחיו מן האם וכבר אמרנו בסעיף ג' כי אחותו שנקראת אחותו אפילו נולדה לאכיו בזנות או באיסור ילפ' טינה דהוא ידיו אהו וסאר עריות האסורות משום אחוה כגון אחות אב ואחות אב אסורה כולן נ אסורות לו משום אותו האיסור אפילו נולדה בזנות ובאיסור נמצאת אומר אשת אחיו אסורה לו בין אם הוא אחיו מן האם בין אם הוא אחיו מן האב בין מן הנישואין בין מן הזנות אלא שאשת אחיו מן האם אסורה לו מן התורה לעולם ואשת אחי מן האב אינה אסורה לו אלא כלשם והניח בניס אבל אם מת אחיו בלא בניס מותרת לו כפושטבאר לקמן בהלכות יבום בע"ה :

קכב שני חותני הנולד יחד בבית מותר כל עוד באשת חכירו ולא חייטילמציאת העין לומר שנראה כאיש אחיו דהכי קלא אית להו ומידע ידיע דחקייהו ולא איתו למיחלף להתיר אשת אחיו :

קכג מותר אדם באשת חמיו שהרי דוד נשא רצפה בת איה שזיתה של שלום חמיו והוא חזן שחמיו מותר באשתו ויש אוסרין בתייהן וחומרים שאשת חמיו אף על פי שנראה דוד אח"כ אסורה חז"ל וגזרו עליה מפני טריות העין שנראה כנושא חמתו וכן חמיו לא ישא אשתו מפני שנראה כנושא בתו :

קכד ומותר אדם באשת בן אחיו ובאשת בן אחותו ולא נאנין משום אשת אחיו דאתפלג דרא * וכת אחיו ובת אחותו יש אומרים דמצוה על האדם שישא אשתו על טיפוס ב' סעיף ג' :

קכה אחות אשתו אסורה לו מן התורה כל זמן שאשתו קיימת ואפילו נירשת שכן כתוב בפירוש בתורה ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות עתה עליה בחייה כל זמן שהיא בחיים אפי' גרשה וכל המגרש אשתו אפילו לא נהכרו הקידושין אלא גרשה מהמקל בעלמא נאסר באחותה ושאר קרובי ספק איסור דאורייתא ולא שנה אם היא אחותה מן האב או מן האם דילפינן לה מאשת אב שהיא דומה לא בשני עניינים חדא שאיסורה מאד

באנוסין כאן בנישואין פדיוש בת אנוסה מותרת וכת נשואה אסורה והקשו ואימא איפכא כלומר ואימא בת בגד רסמט לבת בנה כנשואתו מטתעי ואיך קרא דאסר לבת בנה ואף על גב דלאו מיניה באנוסה נוקמינן ליה ותירצו לא מצית למיסר הכי דהא עריות שאר בתיב בהו כל' לא אסרה התורה עריות אלא משום שאר בשר כתיב בפירוש בתחלת הפר' איש אל כל שאר בשר לא תקרבו וגומר לפיכך כשהאשה לו בנישואין סייד בבתה משום שאר בשר אבל כשהאשה לו באנוסין אין סייד בבתה שאר בשר לפיכך בת אנוסה מותרת לו מן התורה אפילו בחיי האם אבל מדרבנן אסורה לו בחיי האם שנזרו עליה משום נזירא שמא ישא את הבת ואז האם ערוה עליו כמו שיתבאר ושו"ל שמה יזנה גם עם האם לאחר שישא את הבת אבל לאחר מיתת האם מותרת לו אפילו מדרבנן דתו ליכא למינזר מידי ו'א אפילו בחייה אם כנס לא יוצא דאיסור חמתו חמיר עליה :

קכז ובת בת אשתו ובת בת בן אשתו או בת בן בן אשתו כולן אסורות לו מדרבנן שנזרו עליהן משום דראשונה ומכאן ואילך יש אומרים כולן אסורות ואין להן הפסק ולהרמ"ם יש להן הפסק כמו שכתבתי לעיל סעיף י"ב נבי בתו :

קכח אם אשתו אסורה לו מן התורה וכן אם אשתו ואם אבי אשתו כולן אסורות לו מן התורה דכולות הן גם כן בפסוק דלעיל דכתיב ערות אשה ובתה לא תנלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח דהיא כאילו כתוב גם כן ערות אשה ואמה לא תנלה את אמה לא תקח דבתה מדנה הן אלא שאילו למטה מאשתו ואילו למעלה מאשתו ודינן שוה וזרע שהרי גבי העונש בפרשת קדושים כתיב איש אשר יקח את אשה ואת אמה וגומר באש ישרפו וגומר והיכן הזהיר עליה אלא על כרחך על פסוק זה דערות אשה ובתה ספך דכולן כהרא מדריגה הן דכולן איסורן כאה לו פחמת אשתו הנשואה לו אבל אם אס אשתו ואם אביו אשתו ואם אביו אשתו אסורות לו מדרבנן מכאן ואילך יש אומרים כולן אסורות ואין להן הפסק ולהרמ"ם יש להן הפסק :

קכט אחות אביו ואחיו אמו אסורות לו מן התורה שנאמר בפ' אחרי מות באזהרות ערות אחות אביך לא תנלה שאר אביך היא ערות אחי אמך לא תנלה כי שאר אמך היא נדהחב' התורה וכתבה עוד פעם שנית אזהרה בפרשת קדושים ערות אהו אמך ואחות אביך לא תנלה מה שלא עשתה בן בשאר העריו' שלא כתבה בפרשת קדושים אלא העונשים ארז"ל שבה לרבו בערות אחות אמו ואחות אביו שהיא אסורה לו בין שהיא אחות אביו מן האב וכן באחות אמו שהיא אסורה לו בין שהיא אחו' אמו מן האב בין שהיא אחות אמו מן האם אף על פי שבערות אשת אחי אביו לא הזהיר אלא על אשת אחי אביו מן האב ולא מן האם כדכתבנן לעיל סעיף ח' הבא אסר כולן ועדיך לכתוב ריבוי בהריווייהו ולא סגי לכתוב כהרא וחתי אידך מיניה דאי כתב דחמנא באחות אב היא מינה משום שיש לה חיים כלומר דמיוחס אחרי דמשפחת אב קרויה משפחה דכתיב ויתילדו על משפחתם לבית אבותם אבל אחות אב אימא לא נאכתב דחמנא באחות אב היא משום שהיא דאית כלומר אהו' אם היא זרע קרובתו אבל אהו' אב אימא לא דטמא אין זה אביו צריכא :

קל ובעריות אילו דאחות אב ואם לא נזרו רבנן בשעיות להן משום דידהו לפיכך מותר אדם בבית אחי אביו ובבת אחי אמו ולא נזרינן בהו משום אחות אביו ואמו וטעמא משום דאיתפלגי דרא כלומר נתרחקה הקרובה ולא אתו למיחלף ומן אחי אביו ואחיו אמו מותרין באשתו ובבתו

בקימן יז בעה סעיף מ' וכן סאחה אשתו הנשואה צריכה
 ממנו נאסרה עליו גם אשתו דהא הי ליה אחות גרוכתה
 לא טנא היהא אשתו בנישואין או באירוסין ואיך לקרוב
 דהא טעמא באסת איש דעלמא שמיטו לה פת בעלה וניסאת
 אפילו על פי שני עדים וכא בעלה שצרכה נש מן השני הי
 משום דחיישנן שמא יאכרו גרוכה הראשון וניסאת לה
 אם תצא בלא נש יאמרו אשה איש יוצאה בלא נש וכיון
 שצריך זה לגרשה כנש נאסרה על בעלה הראשון אף על
 פי שהיתה אנוסה שלא יאמרו עליו שמחזיר גרוכה אחר
 שנשאה לאחד הוא והכי גבי אחות אשתו הנשואה הא לא
 שייך האי טעמא דכיון שכמה נש אשתו עס גיטו לא יוכלו
 לומר גיטו גירש אשתו ונסאת הוא דהא הי אחות אשתו ואין
 קידושין תופשין לו בה ואם כן נאמר תצא אחות אשתו ממנו
 בלא נש ואשתו נפיה היא מותרת לחזור אליו וגם גיטתו החוזר
 לגיטו ולא שייך למימר השה מחזיר גרושתו מן הנישואין
 הוא דמ' יש לחוש דזימנין דאתי גיטו תחלה שאז שייך
 למימר זה גירשה ונסאה זה אחר שמתה אשתו ש"י כבר
 אמרו שמתה אשתו וצריכה נש מיד שבא גיטו ואסור לחזור
 לגיטו שלא יאמר מחזיר גרושתו מן הנישואין הוא ואף אם
 אה"כ תבא אשתו כיון שכבר נתן נש לאחותה נאסרה אשתו
 עליו כי הרואה שגירש אחותה טמא אינו יודע א"י אשתו
 תחלה ונאמר שזה טמא אחות גרושתו וזה מחזיר גרושתו מן
 הנישואין :

כז אמרו לו מתי אסור ונשא את אחותה ואה"כ אמרו לו
 קיימת הית' ועכשיו מתי חלל הראשון ממזר הוא כהרי
 נולד מן הערוה והאחרון אינו כמזר :

ל מי שהיתה לו פלגש ואין עדים שקדשה הרי היא מותרת
 בקרוביו אבל אם יש עדים שאסרה היא קדשתי היא בפני
 שני עדים נאסרה לקרוביו דהיא טויה נפשה להם תחילה
 דאיסורא אבל אם אסרה קדשתי סתם ולא אמרה בפני שני
 עדים קדשתי אין כדבורה כלום דקידושין שלא בפני עדין לאו
 קידושין נינהו ואפי' האישה והאשה מודים דקיימא לן אין דבר
 שבערוה פהוה משנים :

לא המקדש אשה ונתכסל הקידושין מפני שהיו על הנאי
 ולא נתקיים הנאי או אב שקיבל הקידושין לבתו
 שלא מדעתה ונמצאת שהיתה כוגרת בשעה שקבל הקידושין
 אין ממש בקדושין אילו ומותר בקרובותיה ודוקא שנתכסלו
 הקידושין בלא נש אבל אם נתן נש אע"פ שלא היה צריך ככל
 בקרובותיה שלא יאמר קרובת גרושתו הוא נושא כמו שנתבאר

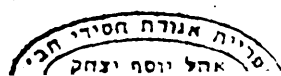
טז איסור ניה ושפחה וכו' סעיפים :

א ישראל שבעל ניה או ישראלית שנבעלה לגוי אם
 עושין כן דרך אישות לוקין מן התורה שנאמר לא
 תתחתן עם יש וחליקין ואומרים שאינן לוקין מן התורה דס"ל
 לא תתחתן לא נאמר אלא בו' אומות ודוקא אחר שנתגיירו
 דשייך בהו חיתוין ולא קודם לכן והבא על הגויה דרך זנות
 במקרה חייב מכת מרדות משום שעבר אגודה דרכנן
 שגזרו עליה משום גויה ומשום זונה ואם ייחרה לו שיהא
 מיוחדת לו לזנות אפילו בא עליה בצנעה החמירו בה וגזרו
 עליו שיכיר אותו פרוצו מחמת ד' איסורין הם נרה שפחה גויה
 זונה כלומר אף על גב דדמם כרס בהמה ואינה נדה מן התורה
 גזרו עליו שתהא עליו כאלו בעל נדה וכאלו היא שפחה כנעני'
 שיש עליה איסור בפני עצמה וכאלו עבר לאו דלא תתחתן ולאן
 דזונה דלא היה קדש וגומר האם הוא כהן אפילו בא עליה
 דרך מקדש לוקה עליה מן התורה משום לא דזונה דסתם
 ניה זונה היא :

באע"ליו ע"י קידושין שקדשה כמו איסור אשה אח שאיסורה
 באה עליו על ידי קדושין דהיינו קידושי אהיו ועוד שקרובתה
 באה לו על ידי עצמו לא מהסתמא אכיו ודמיא לקרובת אשת
 אח שנס כן קרובת לא באה לו מחמת אביו לפיכך ילפינן להו
 מהדרי אשה אח אסורה לו בין הוא אחיו מן האב או מן
 האם כדכתבנו טעמא לעיל סעיף כ"ב אף אחות אשה אסורה
 לו בין היא אחותה מן האב בין מן האם ודוקא בחיי אשתו
 אסורה לו אחותה אבל לאחר מיתה מותרת לו ואפילו רכנן
 לא אסורה לאחר מיתה כיון שהוא מפורש כל כך בפירוש
 בתורה לא חש טמא יבאו להתירה בחייה ולא רצו לגזור
 בה :

כז קדשה אשה והלכה למדינה אחרת ובאו עדים
 והעידו שמתה ונשא את אחותה ואחר כך נודע
 שלא מתה אסור בשתייהן וטעמא אף על גב
 דקידושי השנייה לא חוי קידושין שהרי אין קידושין תופשין
 לו בה והיא אחות אשתו מכל סקום כיון שהראשונה לא
 דתה נשואה לו רק מקודשת אסרי אינשי הק' קיימת הנאי
 היו לה כקדוסי' ולא נתקיים התנאי ונתכסלו הקידושין
 ויאמרו שפיר נסיב השנייה לפיכך שהיה אסירות לו השנייה
 אסורה לו מן התורה שהרי האמת הוא שלא היה תנאי
 בקדושה והנאייה אחות אשתו ממש היא והראשונה
 אסורה לו מפני מראית העין שאמרו תנאי היה בקדושה
 ונתכסלו וקדושי שנייה קידושין והרי היא אחות אשתו
 לפיכך שהיה צריכות היכני נש הראשונה מן התורה והשנייה
 פדרכנן שלא יאמר אשת איש יוצא בלא נש וכיון דאיצטריכ'
 נש איתסרה עליה ארסתו שלא יאמר שהוא יש אחות מ
 גרושתו וכל הדרכים האלו שיתבארו לקמן סימן יז סעיף
 כ"ו באסת איש הם נהגין בה אבל אם הלכה אשתו הנשואה
 למדינה אחרת ובאו עדים והעידו שמתה ונשא את אחותה
 שהיא פנייה ואחר כך נודע שלא כתה אשתו וכמה מותרת
 לחזור לו שהכל יודעים שבסעיף נשא את אחותה דהכא
 ליכא למימר שטמא אמרו תנאי היה בנישואין וכולי עלכא
 ידעי דאין אדם משים בעילתו בעילת זנות והלכך קים להו
 למלי עלמא דנישואי שנייה אינה כלום ולא נאסרה אשתו
 הראשונה עליו ואי טעמא שכא על השנייה תיאמר הראשונה
 לא דתה רביאה אלא כביאת זנות ואין זנות סמונה עם
 אחות אשתו אפילו כמזד אסר אשתו עליו רכתיב בסופה
 ושכב איש אותה שכיבה אסור אותה ואף שכיבת אחותה
 אסור אותה לפיכך הראשונה מותרת לו והוא סותר
 בקרובות שנייה והשנייה מותרת בקרובות שהרי ידועה לכל
 שלא היתה אשתו מעולם סתה בין הראשונה בין השנייה
 מותר בנשואת בין שהיתה אחות נשואתו בין שהיתה אחות
 גרושתו שהרי פקע איסור אחות אשה וכן הדין בכל שאר
 שיות שנשאן בחזקת היתר ונמצאו ערוה אינן צריכות נש
 שאין קידושין תופשין בערו' וכן כל אית שפונה עם הקרובות
 הנאסות עליו מחמת אשתו אפילו כמזד אין איסורין אשתו
 עליו ומותר בקרובות שנייה מטעמא דאין שכיבת אחת פוסל
 אותה דוסכב אחת כתיב ומיהו אם הקרובה רגילת
 לבא אצלו על ידי אשתו כופין אותה לגרש את אשתו להפרישו
 מן הנישואין :

כח דתה אחות אשתו נשואה והלכה אשתו ובעל אחות
 אשתו למדינה אחרת ובאו אסור לו סתה אסור
 וניסך בעל אחותה ועפר הוא ונשא אחות אשתו ואחר כך
 באו אשתו וניסו אחות אשתו צריכה ממנו נש לא שנא נשאת
 לו על פי שני עדים שאמרו לו ססת גיטו או נשאת לו על פי
 עד אחד שהתירוה לו בית דין על פי ד' דקיימא לן אשת איש
 אף על פי שכא שני עדים האמרו לה שפת בעלה זעמה
 ונישאת ובא בעלה צריכה נש משניהם כמו שיתבאר טעמא

א אשת איש בכלל ערויות היא דכתיב בפרשה ערויות ואיל
 אשת עמיחד לא תחזן שכבחד וגו' לפיכך לא תפשינה
 קידושין כמו בשאר ערויות במה דברים אמורים בוודאי אשת
 איש אבל אם היא ספק מקורשת או ספק כעורשת כגון
 שזרקו לה גט או קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה או
 שקבלה אחד מן הגיטין שהם ספק אם הם כשרים מן התורה
 או פסולים שהבארו בהלכות גיטין בכל אילו אם קבלה
 קידושין מאחד צריכה גט משניהם וכן אם קבלה אחד מן
 הגטין שהם כשרים מן התורה ופסולים מדרבנן וקבלה מן
 קידושין מאחד צריכה גט כן גט משניהם מהראשון מדרבנן
 ומשני מדאורייתא דהא קידושין שני מן התורה קידושין
 מעליא הוו ואם נשאת לשני יש מהן שהצ'יש מהן שלא תצא
 כמו שיבאר לפנינו בע"ה :

ב אשת איש שפסטה ידה וקבלה קידושין מאחד בפני
 בעלה הרי היא מקורשת לפני דהו כאלו אמר לבעלה
 גרשני וקיימא לו האשה שאמרה לבעלה גרשני נאמנת
 חזק אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה אבל אם קבלה קידושין
 מאחד שלא בפני בעלה אין קידושין הופשין בה עד שכתב
 ראייה שנתקדשה קודם שקבלה הקידושין שכל שלא בפני
 מעיזה וכתב הרא"ש דכל שהוא בעיד כשנתקדשה לאחר
 סיקרי בפניו אינה מעיזה ויש אומרים דחוקא בפני בעלה
 מסט אינה מעיזה אבל שלא בפניו אפילו הוא בעיד מעיזה
 והא דאמר דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה לומר גרשני
 הני מילי היכא דליכא רמסיעי עלה אבל היכא דאיכא אפילו
 אחר דמסיעי לה מעיזה ומעוזה ואין קידושה כלום :

ואם נשאת לאחר שלא בפני בעלה אף על פי שכסא בעלה
 אומרה לו בפניו גרשני אינה נאמנת דכיון שכבר נישאת
 מעיזה ומעוזה שלא תעשה עצמה זונה ויש מי שאמר
 שאפילו לא נישאת עריין לאחר אלא נתקדשה לאחר שלא
 בפני בעלה ואחר כך בא בעלה ואמרה לו בפניו גרשני
 אינה נאמנת דכדי להחזיק קידושה שלא תחבייט מחמת
 שקבלה הקידושין מעיזה ומעוזה ויש אומרים שאם היתה
 קטטה ביניהם או שתובעת כהובתה אפילו לא קבלה קידושין
 מאחד אינה נאמנת לומר גרשני אפילו בפני בעלה דמתוך
 הקטט מעיזה ומעוזה או כדי לנכות כתובתה מעיזה ומעוזה
 ויש אומרים דבזמן הזה דנפיש פריצתא וחוצפה אחרע
 חזקה דאינה מעיזה שאמרו רבנן ואין שום אשה נאמנת
 לומר בזמן הזה בשום ענין אפילו בפני בעלה גרשני
 להנשא לאחר וכל שכן לנכות כתובתה מיהו לחוסר כגון
 אם קבלה קידושין מאחד נאמנת על עצמה שיהו
 קידושין תופשין בה להצריכה גט משני רשויא נפשה חתמת
 דיאמרא :

ג מאד מאד חש חכמים זכרונם לברכה שלא יהו כנית
 ישראל יושבות ענוות לפיכך צירפו הרבה מעמים
 כדי להקל בעדות אשה שמת בעלה כפרניה אחרת לחתות
 לינשא ואמרו אשה שהלך בעלה למדינת הים ובא והשיב
 עליו שמת אפי' עד אחד אפילו העד עבד או שפחה או אשה או
 קרוב מתורת לינשא ואפילו עד מפי עד או אשה מפי אשה או
 עבד או שפחה או קרוב כשרים לעדות זו ופסולי עדות מחמת
 עכירה אם פסולים מדרבנן כשרים לעדות זו אבל פסולי
 עדות מחמת עכירה דאורייתא פסולים שהחורה פסלהם
 שלא להאמין להם ואם מסוים לפי תומם כשרים וכן גר
 ישראל משומד לע"ז ולכל התורה כולה אם הוא מסוים לפי
 תומו נאמן פיהו כל הדרכים הללו שהכשרו סמכו על יסוד
 אחר והוא זה דכל עדות כזה יש קצת רגלים לומר דהיה
 מילתא דעביד לגלויי בצירוף שאר מעמים כהבן מהר"ק
 ע"ט בשורש ל"ב סעיף ד' אבל אם לא בא עד מכל הדרכים
 הגזכר

ב הלכה למשה מסיני הוא שהבא על נזירה בפרהסיא
 דהיינו לעיני עשרה מישראל שהוא נקרא פרהסיא
 קנאין פוגעין בו כלומר כל הקודם להורנו הרי זה משוכח
 והוא טעמו יקנא להם ויפגע בו אבל אם בא לבית דין
 לשאול אין מורין לו לעשותו ואין דטאין לפגוע בו אלא
 בשעת מעשה כמעשה דפנחס אבל אם פירש ממנה אין
 הורגין אותו ואם הרגו נהרג עליו ולא עוד אלא אפילו בא
 הקנאי להרוג הובעל ונשסם הובעל והרג הקנאי להציל
 עצמו מידו אין הובעל נהרג עליו ועל כלבוש עיר שושן
 סימן תכה סעיף ד' וכלבוש עשרת זהב סימן קנ"ז :

ואם לא פגעו בו קנאין ולא הלקוהו בית דין הרי עונשו מפורש
 בקבלה שהוא בכרת שנאמר כי חילל יהודה את קדש
 ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר יכרת ה' לאיש אשר יעשה
 ולא יהיה לו ער ועונה וגומר פירש אם תלמיד חכם הוא לא
 יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים ואם כהן הוא לא
 יהיה כן מניש מנחה לה צבאות ועון זה אף על פי שאין בו
 סיחה בית דין אל יתא קל בעיניך שיש בו הפסד שאין בכל
 הערויות כמוהו שכן מן הערוה אף על פי שהוא מסור הוא
 בנו לקל דבר ובכלל ישראל הוא ובנו מן הגויה אינו בנו
 ופסור אותו לחי' אחר ע"ז ודבר זה גורם לידבק בגויה שהבדילנו
 מהם ולשוב מאחריה ולמעול בו :

ג העכרים והשפחות גוים שהסבירו אותם לט"ם עכרות
 וקבלו עליהם מצות שהעכרים חייב' בהם יצאו מכלל
 הגוים ולכלל ישראל לא באו כמו שנתבאר בלבוש ע"ז סימן
 רס"ז לפיכך השפחה אסורה לבן חורין אחד שפחתו ואחד
 שפחת חבירו והבא עליה מכין אותו מכת מרדות מדברי סופרי
 שלא חייבה התורה מלקות בשפחה אלא אם כן היתה נחרפת
 לאיש מכל מקום אף על פי שאין בו לאו אל יתא עון זה קל
 בעיני' שגם זה גורם לבן לסור מאחריה' שהכז הוא עבד
 ונמצא שגורם לזרע קודש להתחלל ולהיותם עכרים מ"מ הבא
 על השפחה אפי' בפרהסיא אין קנאין פוגעין בו שלא נאמרה
 הלכה למשה מסיני אלא בגויה זו משעה שטבלה וקבלה
 מצותיה יצאה מכלל גוים :

ד הנחפש עם שפחתו מציאין אותה מסמנו ומוכרים אותה
 ומפזרים דמיה לעניי ישראל וכלקין אותו מכת מרדות
 ומנלחין שערו לבזותו ומנדין אותו ל"ים :

ה נתעבר ולד ישראליה בולד של שפחה הרי שנתקן
 ספק וכל אחד מהם ספק עבד הוא ואסורין בישראליות
 לפיכך כופין בעל השפחה שיטחר את שניהם כדי שיוכלו
 לישא ישראליה ולא יבשל פריה ורביה ואם היה הבן ההוא בן
 האדון של העבד ומת האדון כשיגדלו יטחררו זה את זה שהרי
 אחד האדון ואחד העבד וכשיטחררו זה את זה שניהם מותרין
 לבא בקהל :

ו היו התערובות בנות הרי שתייהן ספק שפחות והבא על
 כל אחת מהן והוליד מפנה בן הולד ספק עבד ואז כופין
 בעל השפחה לטחרר הולדות שיה' מותר' לבא בקהל ויקיימו
 פריה ורביה אבל אין כופין לטחרר הספק שפחות שהרי אין
 הכפייה אלא משום ביטול פריה ורביה ואשה אינה מצווה על
 פריה ורביה מכל מקום אינו יכול להשתעבד בהן כלל
 מספק דהוי בעל השפחה המתצ' והמציא מחבירו עליו
 הראייה דכל אחת תאמר בת חורין אני אבל אם היתה
 התערובות כחו שנתעברה בולד שפחתו הרי יש לו בשתייהן
 הזכות שיש לאב בבתו משה נפשך וכן אם נתעבר ולד גויה
 בולד ישראל מטבילין את שניהם לט"ם גירות וכל אחד מהם
 ספק גר :

ז היתר אשת איש שמת בעלה ודיני העדות
 ובו נ"ח סעיפים :

לבוש הבוץ וארגמן הלכות אישות

מכירו ממי שאינו מכירו הילכך במכירו כל שאומר מת בלחוד
סני אף על גב דלא אמר קברתי ולא חיישנן דאמר כדדמי
אכל כשאין מכירו חיישנן דאמר כדדמי לפי שאין הרבנים
ברורים במי שאינו מכירו עד שיאמר קברתי דאז וודאי קרק
ואמר אבל במכירו כמת לחוד סני וכן פשוט ממנהג לעשות
מעשה ובאין מכירו נמי דאמרינן דכענין קברתי לאו דווקא
שיאמר בפירוש קברתי אלא כל שנתעסק בטל שלל ממונם
למקום כדרך המתים שלא היו נודד קנה ופוצה פה ומצפצף
על אפי' שהוא לא נתעסק אלא שנענו בו וידע שמת או שמעיד
תעסקו בו אחרים בהא סני דהשתא ליכא למיחש למידי
תעסקו בו הכיורתי שמת וליכא למיחש דאמר כדדמי
ליכא למיחש שלא מת כי שמתו ליה ברומחא או
לוי שמתו במים ואפשר שהמים בלביות ולא מת
וכרו שהוא מת שהרי התעסקו בו וראו בטוב שמת
או בני אדם כאחד כמי שהמת והם אמורים
נושאי נמלים וכיוצא בזה ולפיכך נמי נהסית
לפיכך נמנים שיש בהם ענין זה שיש בהם
לפיכך נמנים שיש בהם ענין זה שיש בהם
היא רוחו כמ"ד חיישנן דאמר מת

כא אהו שמת ויש סממנים כמקום פלוני
שאר אדם כמקום פלוני
שמת יוסף בן שמעון אצל אביו
מכירו ואינו יודע שהיה יהודי
כשם זה הרי מתוך אף אשה שלא אמר סימן שנכירו
על ידו ולא חיישנן שיש בהם ענין זה שהיא
שלא הוחזקו שהיו כשיש בהם ענין זה שהיה
ששירות מצויה לא חיישנן כיון שלא הוחזקו ואף על דבר
גם בחמירין בשירות מצויה כמו שיתבאר בסיומן ק"ל בע"ה
היינו משום שאיפשר שיכתוב בעל גס אחר אבל הכא משום
עיגונה שהיתה צריכה לההענין בלי שיהיה תקלוט וספק על
חוצר שהחמירו עליה והקילו עליה בתחלת' דהיודוק והינשא
כיון שלא הוחזקו שנים או שהוחזקו שהיו שם שנים וידע
שהאחד קיים או אמרינן השני מת אבל אם הוחזקו שם שני
יוסף בן שמעון ואין יודע בא' מהם שראו חי בודאי אין משיאין
אשתו של שום אחד מהם ואיזה מהם שינשאת תצא דהל'
פסק אשת איש י'א שכל זה דוקא כהזכיר הער שם עירו אבל
אם לא הזכיר שם עירו אף על פי שידועין שנאבד אחד לא מהני
אלע"פ שהזכיר שמו שמת יש אחר במקום אחר כיסם זה ואותו
מת שהיה לא הזכיר שם המקום ויש מקילין אפילו בזה משום
עיגונה' ומשן' תוס' שחמירין עליה כסופה כמו שיתבאר
ודאי דייק ופינסב' ויא' כמקום שזכיר שמו לבד תצ'
דבעינן שם עירו אבל אם מזכיר שמו ושם אביו לא בעינן
שזכיר שם העיר דלא שכיח שימצאו שנים שירא ששם ושם
אביהם שוין וכמקום שיש אומדנות והוכחות שזה הוא שמעידין
עליו אלע"פ שלא הזכיר שם אביו ולא שם עירו יש להקל ולסמוך
על האומדנות שישם עיגונה :

וישראל שאמר מת איש יהודי עמנו במקום פלו' כך וכך
צורתו וכך וכך היו סימניו אין אמרים באומר הערת
פלוני הוא דסימנין לאו דאווריה' ולא סמנינן בהו לענין אמור'
עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו או שאר
אומדנות מוכיחות שאמרנו אבל אם אמר א' יצא עמנו מעיר
פלוני וסת' מחפשין באותה העיר אם לא יצא משם אלא הוא
תנשא אשתו וכן הדין בניו הסמיח לפי תומו :

מי שהיה מערער על אשה לומר שהיא זקוקה ליבם ואח"כ
כא הוא בעצמו כפני כ'ד והעיד ששמע סיבם הסת'
ומן רב סומכין עליו כיון שהדברים הראשונים לא היו בפני
כ'ד אין זה נקרא חזרו ופעיד :

מתכוין לדבר אחר כגון שאומר הגוי לאחד עשה לי כך
וכך שלא אהרונ' אוחד כדרך שהרגתו לפלוני ואין זה נקרא
מסית לפי תומו שכוננת הגוי לירא ולהפיל אימה על זה
וכן אם שמע מערכאות של גוים שאמרו הרגנו לפלוני איננו
נאמנים מפני שהם מתפארים בזה לומר שהם עושין דין
ומשפט בערכאותיהם ורוצים להחזיק כהם וממשלה
בכזבים וכן כל כדצא בדברים אילו ולפי זה אם לא אמרו
הרגנו כו' אלא אמרו ערכאות אחרים הרגוהו נאמנים ס'
שיאננו מחזיקים ומפארים ממשלה של אחרים ויש אומרים
דבערכאות כולם איננו נאמנים אפילו אמרים שנת'
בדין אחרים שלא על ידם שתפאר' הוא לכולם כשערבא
עושים דין ומשפט מ'ם כל זה דווקא בערכאות ס'ם
להתפאר עצמם בממשלהם ומפרכסין וזאת זו אמרו
גוים מסיחים לפי תומם ואמרים פלוני גידור'
שלם נאמנים וכמקום שיש להוסיף לשקר
כך אין סומכין עליו :

גוי שהתהלך אסיה לפי תומו למי
אף על פי ששאלו אותו אחר כך וב' יוסף
המעשה עד שפירש להם כל המאורע אחר
הדברים נודעו על ידי שאלתם את הגוי
אם כך היה המעשה או כך היה המעשה
פיו כיון שמתחלה הוא בעצמו פתח לדבר משנה
אותו החלה להשי' את א' וזה מקרה ידוע
לפיכך א"ל ששאלו אותו בעצמו והוא השיב כפי
הט' אין זה נקרא מסית לפי תומו אבל אם שאלו גוי
אחר וזה המקרה בעיר אחר יהודי שנאב' ויצא הקול בזה
שהיה כהן אחר יהודי וכא' גוי ומסית לפי תומו
שמת' שהיה היה קודם לכן אצל הגוי או השופט
ששאלוהו אדר' אותו היהודי וכא' זה ואמר להם שמת מיקרי
מ'לתתיו עומדים בחכמה וסדרים ביתד בענין יהודי
פלוני ובא להם גוי ואמר להם כמה אתם מדברים ואמרו
לומן היהודי פלוני אם הוא חי או מת ואמר להם הוא שהרי
הוא מת לא מיקרי מסית לפי תומו דהוי כשאלו לו ואף על
פי שהוא ספק שאיפשר לומר שמת לא אמר להם כן מחמת
שאלתם אלא כוונתו בהחילה היה דעתו לומר להם כן מכל
מקום ספק הוא וקיימא לן בכל מקום שהוא ספק אם הסית'
לפי תומו אולא אין משיאין את אשתו דספיקא דאווריה'
לחומרא וכן בכל מקום דאיכא פלוגתא בדין ולא איפשר
דילכתא לא כמר ולא כמר אזלינן להומרא' / י'א הא דאמרינן
שאם שאלו את הגוי תחילה והשיב להם על פי שאלתם שמת
דלא מיקרי מסית לפי תומו היינו דווקא אם שאלו ישראל
משום דמרגיש כיון שהישראל שואלו שיש נפקותא בדבר
ומשקר בכונה אבל אם שואלו גוי והוא משיב לו שמת מקרי
מסית לפי תומו דחזקה לגוי אומר האמת ובלבד ששאלו אותו
הגוי שלא בפני ישראל אבל אם הגוי שואלו בפני ישראל דרכו
גם בן לשקר ולקלקל ואם שאלו אותו הגוי והישראל יחד ואמר
להם שמת ואומר להם אומדנות מוכיחות שאומר אמת אף על
דלא מיקרי מסית לפי תומו ואסורה לינשא לכהחילה מ'צם
עברה ונישא' על פי חכם שהמירה לא תצא ביון שיש אומדנות
המוכיחות שמת :

גוי שסמיח לפי תומו ואומר בשם גוי אחר שהסית לפי
תומו פלוני מת משיאין את אשתו ואפ' לא העיד כפ'
שהגוי הראשון מסית לפי תומו אזלינן לקולא ואמרי' מסתמא
מ'לת ויש חולקין בזה :

ישראל גוי שיצאו מעמנו למקום אחר ובא הגוי ואמר
איש שיצא מכאן עמי מת י'א שמשאין אשתו אף על
פ' שאין הגוי מכיר אותו האיש וי'א כיון שאינו מכירו צרי שיאמר
מת וקברתי ושעמא דסיתא שותר אדם בקי במי שהוא

לבוש חבוץ וארזמן הלכות אישות טז

כא עוד הקילו חז"ל בעדות אשה מסום חקנת עינונה ואמרו שכל הנא להעיד על עדות אשה אין צריך דרישה וחקירה שלא יבאו לידי הכחשה ותתענג זו ולא עוד אלא אפילו הכחשו בכדיקות כשרים ואמרו עוד שאפילו אסור לדרוש ולהקדו הרבה אם לא במקום שיש לחוש לערסה אז צריך דרישה וחקירה :

כב וכשפסחלין כצורתו להכירו כיו להעיד עליו בורקן אותו והואין אפי' כלילה לאור הגר או לאור הלכנה :

כג ראו אחד עומד מרחוק ואמר על עצמו שהוא פלוני פלוני או פלוני ממקום פלוני ונסכו נחש והדין והלכו שם ומצאוהו שנשתנה ולא הכירוהו אף על פי שיש להם משיאין את אשתו :

כד מצאוהו רדון אופת אם פדחתו וחושמו ופרסו קיימים והכירו בהם שהוא פלוני מעידין עליו את אשתו ואם נפל עמו מאליו אע"פ שיש להם מוכהקים ומוכחין וכלום דחישתו לשיעור השאירי' ופסחלין ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

כה אין מעידין על האדם שמת אלא כשראו שודאי מת ואין בו ספק כיצד ראוהו שנפל לנוכ אריות ונמרים בהם אין מעידין עליו שמת דשמא לא היו רעכים לזה והוצא חי אבל אם נפל להפירת נחשים ועקרבים שודאי מת שאפילו את ל סמא חבר הוא על ידי עליהם משיאין אותו ומה דחיי ואין מועיל אריות דרכו להיות רחב ואינו עומד עליהם ואינם רעכים אינם עושים לו מאמה :

כו מצאוהו רדון אופת אם פדחתו וחושמו ופרסו קיימים והכירו בהם שהוא פלוני מעידין עליו את אשתו ואם נפל עמו מאליו אע"פ שיש להם מוכהקים ומוכחין וכלום דחישתו לשיעור השאירי' ופסחלין ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

כז ראוהו צלוב והעיקר שיהיה צלוב ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

כח כתב רבינו תם בהדאין מעידין עליו אלא אם כן פדחתו וחושמו ופרצוף פניו קרומים הוקא כסאין שם אלא הראש אבל אם כל גופו שלם אפילו אין סם פרצוף ופדחתו וחושמו יכול להכירו כשכיעו עין ומעידין עליו וחלקן עליו האחרונים :

כט ראוהו צלוב והעיקר שיהיה צלוב ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

לא ראוהו צלוב והעיקר שיהיה צלוב ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

לב ראוהו צלוב והעיקר שיהיה צלוב ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

לג ראוהו צלוב והעיקר שיהיה צלוב ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו ופסחלין מעידין עליו :

* לבוש הבוץ וארזמן חלכות אישות *

כרקום וספינה שסבעה בים והיוצא ליהרג אין מעדין עליו
 דשם ניצל והרי הוא בספק חיים ונותנין עליו חומרי סתם
 וחומרי חיים :

לז בא עד אחד והעיד שמת בעלה והתירוה לינשא על פי
 ואח"כ בא עד אחד והכחיש את הראשון ואמר לא מת
 הרי זו לא תצא מרתירה הראשון ותנשא דכיון דהוימו רבנן
 עד אחד בעדות אשה כמו ב' עדים בשאר עדות שהרי התיר
 אותם על פיז הוה ליה הראשון כמו ב' עדים והאחרון אינו
 עד אחד ואין דבדאי של אחד כלום כמקום שנים מ"ט
 לזות שפתים לא הנשא לכהחלה שהעולם יאמר ימאי
 נמהאי מיהו אם נישאת לא תצא מרתירה הראשון ואם
 תתירוה לא עדיף עד הראשון מעד השני ודל עדים
 לזות אחזקת שהיא אשת איש ואפילו אם נישאת
 לה לא תצא מרתירה הראשון וידעך מלכה וידעך מלכה
 כיון שיש עד המכיר שיש עד המכיר וידעך מלכה וידעך
 מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 כשתהוה הוה מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 האמת שמתהוה מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 עד המעיד וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 עינא נהן מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 לא יוציא כן חשבונין מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה וידעך מלכה
 הצא ואינה נאמנת על חשבונין עצמה מחזקת ומפרישין
 לה מאיסורא עד אחד אפי' כשראשון מת ובאו שנים כשרים
 ואומרים לא מת אפילו התירוהו עד אחד הראשון ונשאת
 הצא לדברי הכל אפילו נישאת לעד שלה ואפילו היא אומרת
 כרי לי שמת דהכל פודים דהאי עד אחד לגבי תרי חשוב כחד
 ובשל ולא אפרישין בתרו והרי ניהו ותישאר היא בחתרה
 הראשון כד' שהיו השנים עדים כשרים אע"פ שהעד אחד
 ג"כ היה איש וכשר להעיד ואם ויעד שנשאה על פיז דיה עד
 פסול בנן עבד אי אשה או התירוה ע"פ עצמה וכא ב' נשים
 או שני פסולים של דבריהם ואמרו לא מת אע"פ שנישאת
 הצא דלעולם העד האחד אע"פ דחשבונין ליה לשני' השיאה
 על פיז אינו נחשב לשנים לגבי שנים כמש"א אפי' הם פסולים
 כיוצא בו והוא שהיא שוחקת אבל אם היא ג"כ אומרת כרי לי
 שמת הוה לה כתרי ותרי ואין שציאין אותה ע"פ פסולים ואם
 עד כשר אומר מת ונש' רבות אומרות לא מת או פסולי' רבים
 אישיים לא מת אינם חשובים אלא כעד אחד והרי זה כמחצה
 על מחצה והוי דינא כמו בעד אחד אומר מת ואחד אומר לא
 מת שכהבנו דינו בחחלת סעיף זה • וגוים המסתיים לפי
 חומס דינם כשאר פסולי עדות וכל שאינו מ"ל אינו נאמן לא
 לאיסור ולא להיתר :

לח ואם העד הראשון האומר מת הוא עבד או אשה אחרת
 או היא עצמה שאומרת מת בעלי והשני האומר לא
 מת הוא עד כשר לא דהווי דינא כעד אחד אומר מת ושנים
 אומרים לא מת ואפי' אם נישאת תצא ויא' דהוי דינא כמו עד
 אחד אומר מת ואחד אומר לא מת שכהבתי בחחלת סעיף
 הסמוך אבל אם באו החלה שתי נשים ואישיים מת
 ואח"כ בא עד אחד כשר ואמר לא מת כע' מהו דהוי דינא כעד
 אחד אומר מת ואח' אומר לא מת שכהבתי בחחלת סעיף הסמוך
 ואם שתיים נשים אומרות מת ואחת אומרת לא מת אע"פ
 שעדיין לא התירוה פתירין אותה ומשיאין אותה שאין אחת
 נחשבת לכלום נגד שתיים כמו באנשים שאין עד אחד נחשב
 לכלל' נגד שנים וכן הדין כעד הראשון האומר מת הוא עד
 אחד כשר והשני המכחישו ואומר לא מת הוא עבד או אשה
 או פסול אין העד הפסול במקום הכשר נחשב לכלום ואפילו
 אם בא השני קודם שהתירוה על פי הראשון מתירין אותה
 על

שנים או פוסקין על סביעת עיניהם דבשני עדים לא חיישינן
 שאומרים בדדמי אבל אם ראהו עד אחד סיד שדעלה מן
 הדמים אם אמר שיכירו על ידי סימן שיש לו בנפונאמן אבל
 אם אינו אומר שמכירו על ידי סימנין אלא על ידי סביעת עין
 אין סומכין עליו שיש לחוש שמא אומר בדדמי כד' שראהו
 העד שנפל שם דכיון שראהו העד שנפל שם אומר בדדמי
 אומר שהוא הוא אפי' אינו ברור לו לפיכך אינו נאמן אא"כ
 שראהו סיד אחר שהועלה ומכירו על ידי סימנים אבל אחר
 שלא ראהו טובע נאמן אפילו לא ראהו סיד אחר שהועלה
 ואפילו בסביעת עין בלא סימנים והו' שיראנו שלם בכל
 אבל אם אינו שלם אלא פריצוף פנים עם החוטם לא סמכין
 אשביעת עין לחוד בלא סימנין בעד אחד • עד אחד סמכין
 ראיתו שמת כשלחמה או כמפולת או שטבע בים הגדול
 ויוצא בדברים אילו שרוכס למיתה אם אמר קברתי
 דכיון שיאמר קברתי אינו אומר בדדמי אבל אם אמר
 קברתי חיישינן שמא אומר בדדמי ולא תינחם אלא אם
 נישאת לא תצא כיון שרובן למיתה הרי הוא כע' שראהו
 לד' וכן אשה שהעיד לה עד אחד שטבע בעד אחד
 להם סוף ולא עלה ואבר זכרו ונשחכה שראהו
 חיינשא על עדות זו כמו שנתבאר ואפילו אם אמר
 ועדיין לא תנשא ואם נשאת לא תצא ואפי' אם אמר
 חסור ואמר פלוגי נטבע בים אפי' אם אמר שראהו
 עדות הרינו לא נשאת ויהי' חסר לו במשות
 שסכנה מרתירה ונשאת ויהי' חסר לו במשות
 אם אמר אבל אם נשאת בעבריותה תצא וכל זה
 דוג' עליו שראהו טובע שמש במים שאין להם סוף
 אבל עליו שהיה בספינה שנשברה בים ולא
 ראהו שמש או כדומה לזה או אפילו ראהו שטבע רק
 לא הוה שראהו שוהה במים כדי שתצא נפשו אפילו נשאת
 הצא ואפילו העידו סתם שראהו טובע חוששין שמא לא
 יראו טובע שמש אלא אחד מדברים אילו וצורוב הע' קורין
 לדברים אילו סביעה ולכן מעדיין שטבע ואינו כן הילכך
 אפילו נשאת הצא אא"כ מעדיין כפירוש שראהו טובע ממש
 ושהה כדי שתצא נפשו ואע"ג דבעלמא אפרישין בעדות אשה
 הקלו פשו' עינוגה הכא וכיוצא בזה החמירו ולא חשו לעינוג
 וסעמא דמילתא כמקום שלשון נוף העדות נאמר באופן
 שנחבד פתוכו סמת ודאי לא חשו לפי שהוא חפניד ומשום
 עינוגה תלו לומר דהיי הדברים הם אמתיים ומילתא דעכיד
 לגלוי הוא ואין דרך העד לשקר בדברי כזה וצירופו לזה טעמא
 נחומא שהחמירו עליה בסופה כמו שיתבאר ותדוק להקור
 היסב וחנשא אבל אם מלשון העדות לא נתברר ודאי שמת
 אע"פ שכרו לו שהאומר נאמן ואומר אמת בכל מה שיאמר
 היאך יקילו בה להשיאה שמא לא מת ומה יועילו ההומרות
 שנחמיר עליה בסופה היא לא תוכל להקור יותר ממה שהגיד
 העד לפיכך החמירו ולא חשו לעינוגה • וכל מקום דאמרינן
 לכהחלה לא תינשא אם הורה בה חכם להשיאה לכהחלה
 אף על גב דאמרינן בה אם נישאת לא תצא מנדין אהו
 התבם שהתירה :

לה יש מי שאומר שאם נפל למים שאין להם סוף אף על
 פי שהוא אסורה לינשא היינו פשוט חומדא אשת איש
 אבל לענין ממון מחזקין ליה לכת וגובה כהובתה ואע"פ
 שאין יורשין וירדין לנחלה אלא על פי שני עדי' לענין כחוכה
 ולפינן לה מספר כהובתה דכתבינן לבשתנשא לאחד חיסול
 בתיבתה והכא כיון דק"ל אם נישאה לא תצא קרינן בה
 לכשתנשא לאחר כו' :

לו עיר שהקיפיה כרקום וספינה המסורפת בים והיוצא
 לדון הרי הן בחזקת חיים לפיכך אין מעדיין על אחד
 מאילן סמת להתירוה את אשתו אפי' על מי שהו' בעיר שבבשה

על פיראשון והינשא לכתחילה נ"ל :

ל ואם שנים אומרים מה ושנים אומרים לא מה אפילו באו האחרונים אחר שהתירוה לא תנשא ואם נשאת לסי שלא חזר לה תצא מפני שהיא ספק ואם נשאת לאחר מעודה היא נם היא אומרת כרי לי שמת הרי זו לא תצא לכ"ע אפי' לפי היא בעד אחד דלעיל סעיף ל"ז דאפ"ה תצא הכא כיון שהותרה ע"פ שנים והיא נם היא אומרת כרי לי כו' הכל מודים דלא תצא אשה שנשאת ע"י עדים או ע"י כ"ד שהתירוה בעד אחד וצא קול שבעה הראשון ח"אין מוציאין אותה מבעלה ע"י הקול בעלמא :

מ אשת אחת אומרת לא מת ושתו נשים אומרת מה הרי זו הינשא וכן אם אמרו אפי' עשרה נשים לא מת וי"א אמר מה הרי זו הינשא שהולכין אחר הרוב דעות אף על פי דקל שני עדים הם במאה לא אמרו כן אלא במקום דבעינן דווקא עתים כשרים אבל במקום שהכשירו פסולים הלך אחר רוב הדעות בין להקל בין להחמיר :

מא אם שנים מעידין ששמעו מפי ער אחד שמת פלוני ועוד אחד מעיר ששמע מפי אחד שהוא חי מותרת דקל הלך אחר הרוב דעות כיון להקל בין להחמיר :

מב הנשאת על פי ער אחד לא תקלו בה כ"כ שתנשא אלא בלשונות כ"ד ששומעין העדות ומתירין אותם דכולי' דלא יצאו להקל למסור העדות לכל אדם אלא דווקא לבית דין כשר של שלשה שיהיו כל הש"ס כשרים ולא קרובים זה לזה ולא לעדים מיהו י"א דווקא לכתחילה אבל ברעבך אם נישאת שלא בהודאת כ"ד אין מוציאין אותה מבעלה ואפילו בא אחר כך עד אחר ואמר לא מת :

מג האשה בעצמה נאמנת לומר שמת בעלה והנשא או התייבם על פיה ונותנין לה עיקר כתובתה ואם התייבם נכנס הרכס לנחלה על פיה דיקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי קם ואפי' אשה שהיא שישה נאמנת ובלבד שתהא יודעת כשיב גיטאין ואלמנות בד"א כשבאה לכ"ד ואמרה מה בעלי התירוני לינשא ולא הזכירה שם כתובתה אז מתירין אותה לינשא כדתי' וכיון שמתירין אותה לינשא משכייעין אותה ונותנין לה כתוב דקרינן בה לכשתנשאי לאודי בו אבל אם באה לכ"ד ואמרה מה בעלי הנו לי כתובתי ובריה נראין שאינה חוששת אלא לנכות כתובתה ולא דיקא אם באמת מת בעלה או לא ואף לינשא אין מתירין אותה כיון שעל עסקו כתובתה בלא והרי זו בחזקת שלא מת בעלה ואין דעתם לינשא אלא לישול כתובתה מחיים בלבד בא' וי"א דאפי' יש לה עד שמעיד שמת לא מהני ככה"ג :

מד באה לב"ד ואמרה מה בעלי התירוני לינשא והני לי כתובתי אע"פ שהזכירה שם כתובתה כיון שהתחילה בהתירוני לינשא אין כוונתה אלא שיתירוה וכתובתה זכרה אנכי לפיכך מתירין אותה לינשא ונותנין לה כתובתה נם כן מפני שעיקר דברים על עסקי הניכואין בא' אבל אם באו אמרה תנו לי כתובתי והתירוני לינשא כיון שהתחילה בדבריי בכתובתי עיקר כוונתה אינה אלא על הכתובה וס"מ נם היטתה רבנן לומר מה בעלי להשיעם לפיכך מתירין אותה לינשא ואין נוהגין לה כתובתה דעל סמך לא היטתה ומתוך דבריה משמע שהמטין הוא עיקר אצלה ס"מ כיון דהא מילתא גשאר בנ"מ כתיקו ולא איפשיט אם תפסס אין מוציאין מדה ויש מי שאומר כיון שהזכירה כתובתה בתוך דבריה בין התחילה בה בין הזכירה לבסוף אין מתירין אותה וכ"כ שאין נוהגין לה כתובתה כמו שכתבנו מעמא בסעי' הקודם :

מה מי שיש לו כ' נשים ובאה אחת מהן ואמרה מה בעלי הרי זו הינשא על פי עצמה וצרתה אסורה שאין צרה נאמנת להעיד לחמת כרת ביניה מעמא לעיל סעיף ד' ואפי' נאמנת :

נשאת זו תחלה אין אומרים אילו לא מת בעלה ודאי לא היתה אוסרת עצמה עליו דחיישין שמא מתוך גודל שנאתה כצרתה היא רוצה שיאסרו שתיהן עליו עד המות נפשי עם פלשתים ; **מז** באו שתי הצרות אחת אומרת מה ואחת אומרת לא מת זו שאמרה מה הנשא ואותה שאמרת לא מת לא הנשא וא"א כיון שמכחישין את צרתה האסור ג"כ צרתה כמו בשתי נשי' דעלמא שהעידו לה בכת אחת שאחת אומרה מה ואחת אומרה לא מת דאמרינן שאין מתירין אותה דכשם שאין הצרה מעיד' להתירה כך איני יכולה להעיד לה לאוסרה שכללו חכמים עדותם לגמרי לגבי צרה כשהיה מכחישה :

מז אחת אומרת מה ואחת אומרת נהרג אע"ג דמכחישות זו את זו באופן המיתה מ"מ הואיל ושתיהן מודות שאינו קיים לא מבעיה דכשהן צרות שאין אחת אומרת על חבירתה ושתיהן מותרות אלא אפי' כב' עדים דעלמא בין כשרות בין פסולים שמעידין כך לאשת אחת משיאין אותה כמו שכתבנו לעיל סעיף ט' :

מח בד"א שהאשה נאמנת לומר מה בעלי ומתירין אותה על פי עצמה כשיש שלום בינו לבינה ויש שלום בעולם אבל אם יש קטטה בינו לבינה אע"פ שיש שלום בעולם או שיש שלום בינו לבינה ויש מלחמה בעולם אינה נאמנת כיצד ידעים שיש קטטה בינו לבינה כגון שבאה ואמרה בעלי גרשני בפני פלוני ופלוני וכאו אותם העדים והכחישה אפי' אמרה כן בפניו גרשתי בפני פלוני ופלוני כיון שהעדים מכחישין אותה הרי זה סימן קטטה מעיזה ומעוזה ואינה נאמנת ואפי' יש שלום בעולם לא שנא התחילה היא הקטט או שהתחיל הוא לעולם אפי' כיון שנתתה אותו הה משקרת וכן אם נשחמך בעלה והניחה עגונה ואחר כך הלכה עמו למדינה אחרת ובאה ואמרה מה בעלי איני נאמנת אפי' אמרה קברתי דאמר' מתוך שנאתה אותו משקרת אע"פ שיש שלום בעולם דאיין שלום בעולם פשיטה שאינה נאמנת דאמרינן מתוך שנאתה אותו שדחה מצפה למהתו לא דייקא ואמרה ברמי שהוא מה מחכה רוב חשקה למיתה ואפילו בא עד אחד והעיד לה שמת בעלה לא הינשא שמא מתוך שנאתה אותו שכרה העד להעיד לה מיהו אם נישאת לא הצא כיון שיש לה עד המסיעה . וכן אם היתה מלחמה בעולם אע"פ שיש שלום בינו לבינה ובאה ואמרה מה בעלי במלחמ' אינה נאמנת דאע"פ שיש שלום בינו לבינה חיישינן שמא אומרת ברמי כלו' שמא חסמך בדעתה על דברים שראתה בבעלה שרובן למיתה ותאמר ודאי מה כגון שנהרגו הראשונים והאחרונים והיה בעלה באמצען ואמרה היא כיון שנהרגו אילו ואילו נהרג נם הו' בכללן לפי אינה נאמנת אפי' אומרה קברתי לדעת הרמב"ם ז"ל ונ"ל שעמו דכיון שהיא במלחמה עמו ורואה כל ההרונים ההם סביביו היא כהולה להמלט מרהר על נפשה אלא שמתוך אהבתה את בעלה היא רוצה להתעסק עמו לקוברו מרהר ולהמלט אה"כ ויכול להיות שמתוך רוב הבהלה קברה איש אחר וחשבה שבעלה הוא אבל למשקרת לא חיישינן לפיכך אמרינן אפי' קברתי אמרת ברמי במלחמה נ"ל וי"א שאם אמרה קברתי לא חיישינן לרדמי נאמנת ואם אמרה ליה במלחמה ושכ לביתו ומת על משהו נאמנת לדברי הכל דכיון שאומרת ששב לביתו מן המלחמה ומת בביתו על משהו הרי לא היתה כהולה בשעת מיתתו ולא חיישינן לומר שאמרה ברמי למשקרה לא חיישינן לה כל שאמר' שמת בעלה או נהרג רחוק מן המלחמה נאמנת שאין חשש לומר שאמרה ברמי אלא באומרת שמת או נהרג במלחמה ממש שהלך הוא להרוג או ליהרג וסברה שנהרג בין שאר הרוני' או מת כפורך לב אבל שלא במלחמה אפי' הלך עם קרוב למערכת המלחמה לקנת של סל' נאמנת :

לבוש הברז וארגמן חלבות אישות

מט אפי' לא הוחזקו מלחמה בעולם ובאה היא ואמרה מלחמה היתה במקום פלוגי וכת בעלי במלחמה לא הנשא לתחלה דאע"ג דלא הוחזקה מלחמה אלא על פיה לא אסמינן תהא נאמנת שמת במנו דאי בעילא אמרה מלחמה דבין דחיישין דאמרה כדמי לא שייך לומר מנו דשמא כדמי אמרה ולא הנשא מיהו אם ניטאת לא תצא אף על גב דבתחזקה מלחמה בעולם ק"ל אפילו ניטאת תצא היינו משום דלית לה מנו אבל הכא כיון שיש לה המנו כועיל לה המנו דלא תצא וי"א דאפילו הכי נמי תצא :

נ בעד אחד שאמר ראיתיו שמת במלחמה או במפולת שנפל הבית עליו אין משיאין אותה דבעד אחד נמי חיישין שמא יאמר כדמי עד שיאמר קברתיו ואז אם יאמר קברתיו אמרי' שיועד בודאי ולא יאמר כדמי אפילו למי דבאשמו אפילו בקברתיו חיישין שחאמ' כדמי היינו מטעם שכתבתי דבהנלה לקוברו מאכהתה אותו אבל בעד אחד לא חיישין להכי ובוודאי ברעה מיושכת קברו לפי' חנישא על פיו ואם לא אמר קברתיו לא תינשא אבל אם נטאת לא תצא אבל טנים אפילו יאמרו ראינוהו מת במלחמה ולא אמרו קברנוהו נאמנים דבשנים לא חיישין שיאמרו כדמי וי"א אפילו בעד אחד מהם אם אמר מת או נהרג וראיתיו אחר כך והכרתיו הישב במביעת עין וראיתו שמת הוי כאלו אמר' קברתיו ונאמן וגוי המסיה לפי תומו ואמר שמת במלחמה צריך ג"כ שיאמר קברתיו ויש מקילין בזה דבמסיה לפי תומו עדיף שפי' דלפי תומו לא יאמר כדמי :

נא זכן האשה שאמרה מת בעלי ככפולת אינה נאמנת דכפולת נמי חיישין שמא תאמר כדמי וכן אם אמרה שילוח נחשים ועקרבים היה ונשכחו ומת סחמת נשיכה אינה נאמנת דתסמוך דעתה נמי על רוב אנשים שדרכם למות כנשיכת נחשים ועקרבים ואמרה כדמי כמו במלקט ודינם ג"כ כל דין מלחמה יש להם בקברתיו ועל פטתו כמו שאמרנו :

נב אשה שאמרת עישנו הבית שהציתוהו באש ונחמלא הכית עשן ואני כרתתי והוא נשאר שם ומת אינה נאמנת דאמרינן הא בשנהמלא עשן ברחה ולא המתינה עד שתראוהו מת ואיכא למישר כי היכי דליריה אתרחיש ניסה וניצלת לירידה נמי אתרחיש ניסה וניצל :

נג היתה שנת רעבון ואמרה מת בעלי ברעב אינה נאמנת אפי' אמרה מה על משתי דאע"ג דגבי מלחמה אמרינן סעיף מ"ח דאמרה מת על משתו נאמנת לא דמי מלחמה לשנת רעבון כדכתבנו מטעם דבמלחמה כשמת על משתו ששב לביתו אינה בהלה כשעת מיתתו שכבר ברח וניצל ולמה הלכה היא ממנו אם לא שידעה דאי שמת אבל בשנת רעבון אמרינן שהלכה ממנו מפחד הרעב שמא חמת ברעב ולא הגיחה לו שום מאכל והגיחתו חולה וסכורה לומר היאך אפשר שיזיחה ואין עמו שום דבר לאכול ואמרת כדמי ודאי מת ברעב ויכול להיות שהוא יכול לסכול הרעב או מן השמים גדרמנה לו פרנסה וקוא חי לפיכך אינה נאמנת אבל אם אמרה קברתיו נאמנת שלא שייך לומר שקברה איש אחר וסכורה לומר בעלה היה כמו במלחמה לפיכך נאמנת והאומרת מת בצמא דינה כמו אמרה מת ברעב והוא :

נד אמרה נפלו עלינו גוים או לפשים והוא נהרג ואני נצלת נאמנת דכיון דמלחמה קטנה היא ואינה הוה בהדי לא אמר כדמי אלא נסרא וחזיא ליה עד שמת ולא אמרי' נמי כי היכי דלירידה אתרחיש ניסא וניצלת לירידה נמי אתרחיש ניסא וניצל שאין דרך לסטים להרוג נשים כדאמרינן בעלמא אשה כלי זיינה עליה לפיכך לא היתה יראה כ"כ לברוח ממנו וראתה שמת בעלה וניצלת היא ולא הוה :

נה היה דבר בעולם וכאה ואמר מת בעלי נאמנת דבדבר

אינה בורחת ממנו כל כך פתאום ודיקא דחזיא שמת וי"א דגם בדבר אינה נאמנת כמו במלחמה דסחמת יראת הדבר היא מסהרת לברוח ואמרה מת כדמי :

נו כבר אמרנו בסעיף ג' דחטו חז"ל לתקנת העונות והקילו מאד בעדות אשה שמת בעלה כמו שנתבאר בס' זה מ"ס מטום חומרא דאשת איש וחשש שמא מתוך זה באומכטולות וקלקולים להרבות סמזרים בישראל ודיקא ומצאו ז"ל קצת תיקון לזה ואמרו כיון שהקלנו עליה בתחלת נחמירה עליה בסופה כדרי שאף אם אנו נקל בעדותה ונחיר אותו לינשא ע"י קולי העדות שאמרנו היא בעצמה לא חניש' עד שתירוק ותחקור ותדרוש הישב הישב אם אמת היה דבר העדות שהתירא שמא תוכחש העדות או יבא בעלה הראשון ויבא לירי כל החומרות הללו שנחמיר עליה אם תנשא לאחר ויבא אח"כ בעלה הראשון ואילו הן החומרות שהשילו עליה אמרו ז"ל האשה שהלך בעלה לסרינה אחרת ובאו וצמרו לה מת בעלך ונטאת לשני ואח"כ בא בעלה אפי' עדיין לא נבעלה לשני תצא מזה וזמה וזמה דלא חלקו בניסואין וצריכה נש משניהם מן השני מרבנן שהרי לא חפשיבה קידושין זאלא מטום שחשו חז"ל שלא יאמרו העולם הראשון נירשה ונשאה השני ואם תצא ממנו בלא נש יאמרו אשת איש ויצארה בלא נש הצריכה נש משצריכין שצריכה נש משני אסורה מרבנן לחזור לראשון כדי שלא יאמרו מחזיר נחישתו אחר שנשאת לאחר הוא וכיון שאסורה לחזור לראשון על כרחך צריכה ממנו ג"כ ונשזה מן החורה הוא שהרי היתה אשתו בקידושין נמרוין ולפי השעמים הללו אין חילוק בין השיאה על פי עד אחד בין השיאה על פי בעדים ואע"פ דבשחטאות על פי שני עדים הויא לה אנוסה דמה הוה לה למיעכר הא סמכה על ב' עדים כדיון חתורה ודעדים המעוה שנשאת ונררי היא אנוסה ואם היא אשת ישראל היתה סותרת לחזור לראשון מ"מ מן השעם שכתבנו אסורה לחזור לו וצריכה נש משניהם והחמירו עוד עליה שתה' כעוברת על דת ולא תראה לה כחובה משניהם והפירוה שאכלו שניהם מנכסי מלוג שלה אף על פי שאינם חייבי' כפרקנה אינם צריכין לשלם אותה לה דקנסתה רבנן ודיוקא מה שאכל השני קודם שבא הראשון אבל מה שאכל השני אחר שבא הראשון צרי' להחזיר דידע דשלא כדן אכל ואף לא מוזנות אפי' מה שלותה ואכלה תחתיו ואינו צריך לשלם לא הוא ולא יורשיו דכיון שאין לה כתובה אין לה הנאי כתוב ואינו חייב ליתן לה הכלאות מנכסי צאן ברזל שלה והוא שבלו לנמרי אבל כה שיש מהם בעין נוטילתן שאם הי' זנתה בלאחיה לא זינו ואם נשלה מזה או מזה כתובה או פירות החזור ודיוקא שנשלה מהשני אחר שבא הראשון דשלא כדן נשלה אבל אם נשלה ממנו קודם שבא הראשון אינה צריכה להחזיר דבשעה שנשלה כדן נשלה / ושניהם אינם משמאין לה אם הם כהנים השני שהרי אינה אשתו והראשון שהרי נפסלה לו מן התורה דאשת כהן שזינתה אפילו באונס אסורה לבעלה דזונה היא ואין בהן משמא לאשתו פסולה כדילפינן מקרא דכתיב כי ישמא בעל בעמיו להחלו שפי' לא ישמא לאשתו פסולה שהוא מהולל בה כו' כמו שפרש"י בפ' החומס ושניהם אינם זכאין במציאה דטעמא מאי אכד רבנן מציאות אשה לבעלה כי היכי דלא תיהו לה עיבה הבא תיהו לה איכה ואיכה ואינם זכאין במעשה ידיה דטעמא מאי צמרו רבנן מעשה ידיה לבעלה מטום שנתן לה מזונות הבא כיון דמזונותיה לה מעשה ידיה נמי לאו ירדה אבל הראשון יורשה דע"כ לא קנסו לבעלה שלא חשא אלא במציאותה ובמעשה ידיה כדי שישנאה וירשה אבל ביחשת דאחר מיתה לא קנסוהו כלל ושגרום אינם מפדין נדריה דטעמא מאי אמרה דחמנא בעל מיפר נדרי אשה כדי שלא תתנהג על בעלה שהרי לא נתנה לו רשות להפר אלא ע"י עיני

דבישהבדח וארגמן הלכה אישות יח

סזו אחתו או בתו או אמו וכא עליה בשנים והתראה הרי זה לוקה או נשקר או נסקל אע"פ שאין כאן עדות וראייה נמורה סזו אחתו או בתו אלא חזקה א בלבד :

ב איש ואשה שכאו סמדינה היס היא מוסרת זה בעלי וזה אוקר זו אשה קבלו חז"ל אם הוחזק בעיר ליום סזו הרי אשתו הורגין עליה משום אשת איש דקים להו לחז"ל כיון שבליוס לא נחבר שכינה אשתו שוב לא יתברר לעולם שאינה אשתו והחזקה לאשתו ושעוד ה"ל יוס אסמכות אקראי כגון בניד כתוב ביה ודרשו ז"ל יהי גנים' ל' ללמד שאין נזירות פחות מ' יוס וכן בשאר מקומות אבל ג'ל שאינן אלא הלכה למשה מסיני ככל שאר השיעורים וקראי אינם אלא אסמכתות בעלמא ניטרו לפיכך נתגזל ככל דבר זמן כ"ד ל' יוס אפילו הרת עליו כגון הכא אבל חוץ שלשים יוס לא החזקה ואין הורגין עליה משום אשת איש דשם יתברר עוד שאינה אשתו :

בשחה ביאה חייב הבא על הערה וכו' בפעמים

א בתיב ומת זכר לא תשכב משכבי אשה לשון רבים לוטר דסתי משכבות יש באשה שחייבים עליה משום ערה והם כדרכה ושלא כדרכה ומה שהיא באשה קרוי שלא כדרכת כגון אותה ביאה הוא שחייב עליה בזכר והיה פיר' הפסוק את זכר לא תשכב באשה שמשכבי אשה ומפילא שפעניגן לביאת שלא כדרכה באשה נמי מתקרא ביאה לפיכך אמר הבא על אחת מן העריות או שבעל ביאה אסורה כגון חייבי לאוין וחייבי עשה בין בא עליה כדרכה בין שלא כדרכה חייבים שניהם כרת או מלקות או מיתת כ' רואם הרי אשת איש נאסרה על בעלה בת ששח שובבין בין שהיו עומדין עוד ארזל סרתיב נבי בעל נה את מקורה הערה וחייב עליה כמו על ביאה נמורה ש' מדהערא קרויה ביאה וזכר אסרנו שחוקטו כל העריות להדרי מכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה וגכרתו הנפשות העושות הרי לסרנו כל העריות מצדה שעל כולן חייבים העונש טלהם אפילו לא עשה בהם ביאה נמורה אלא הערה חייבים עליהם ומה היא העריות משהכניס העשרה מתניד אף על פי שפירש סד ולא נטר ביאהו ולא הוציא זרע חייבי ומפילא ט"מ שאם אשת איש היא נאסרה על בעלה חוץ מספתה חרופה ש' שאין חייבים עליה אלא כנמר ביאה דכתיב כה סכנת זרע אכל מי שבעל בלא קישוי אלא באבר מה שהכניסו בירו אינה נקראת ביאת ואין חייבים כלום וגם כאשת איש לא נאסרה על בעלה מן החיה אלא מדרבנן וגם מכין אותו מכת מרדות הבא על אחת מן העריות דרך איברים או שהבקר או נשק וכו'נ' בקדוש בטר הרי זה לוקה מן התורה שנ' לא תקרבו לגלות ערה קרוב דברים המביאים לידי גילוי ערה העושה דבר מתוקות גילו הרי זה חשוד על העריות וכל אף על פי דפרישות גרלות הם דברים אילו אין אסרין האשה על בעלה ט"מ אם האין אותם דבקים זה בזה כדרך המנאפים אף על פי שאין האין כמכחל בספורת נהרגין על זה והאשה נאסרת על בעלה :

ב נסים המפילות א כוון פי' מתחכמה א כוון ומשפשת נקמת א כוון דוד המשיח זכר ונקבה אסור ודא מעשה ארץ מצרים שהורגו עליו סנ' כמעשה ארץ מצרים אשר יטפתם בת לא תעשו ותחזיל מה היו עושים איש נשם איש ואשה נשמת אשה ואע"פ שהיא אסור אין לוקין עליו ולא שכללות הוא ואין אשה נאסרת על בעלה בכך אבל ראו לנרות ולדבתה מכת מרדות החזיל ועשו אסור ויש לאיש לחקיק על אשתו בדבר זה ולסנוע הגשים הדוקות בכך פליכנס לה ושלא לצאת היא אליהן כל אשה האסורה אם הרי

עניני נפס כמן שלא אוחך ושלא אתקשט ותכא התנהגה להתג' ונפסלה מן הכרונה שאפי' אם היא בת כהן אינ' אוכלת בתרומה וסעשאר ואפ' בתרומה ורבנן דקנסוה וכן אם היא בת לוי קנסוה שלא תאכל במעשר סתו אחיו של זה ואחיו של זה וזולצין ולא מייבמין ואחיו של ראשון חולץ מדאורייתא שהרי היא אשת אחיו ולא מייבם מדרבנן דקנסוה ואחיו של שני חולץ מדרבנן שהרי מדאורייתא לא רמיא קמיה שלא היתה אשת אחיו מעולם ולא חפשו בה קירושי אחיו ורבנן הוא דאצרכו הליצה מסום נזיה שסא יאמרו גירשה הראשון אגשאר זה וזרתה יבמתו של זה ואם לא יחלוץ יאמרו יבמה יצאה לשוק בלא חליצ' לפיכך חולץ ולא מייבם לא מדאוריית' ולא מדרבנן ואם הולידה מהשני הולד מסד מן התורה אם הולידו עד שלא נדסה הראשון אבל אם לא הולידו ולא נחעבדה עד לאחר שפ'ת ראשון או גירשה אין הולד מן השני מסד מן התורה אלא מדרבנן קנסוה לעשות סייג לחז' וגזא שיודא אסור בכה ישראל כעילו הוא מסד ואסור ג' כ בסמיות אפי' מן התורה שהרי הוא אינו מסד מן התורה וכן אם בא עליה הראשון קודם שגירשה השני והולידה מסנו הולד שיוליד סמנה הוא מסור מדרבניהם :

ג אפילו אם בת בעלך ונשאת ואח' באמרו לה כשאשתך לשני חיה בעלך הראשון קיים ועכשיו הוא מת הולד שהולידה קודם שמת הוא מסור מן התורה ושתולידה אחר סמ' אינו מסור ויא' שה' מסור מדרבנן דקנסוה ג' כ :

ד אם לא נשאת לשני אלא נתקדש' לבד וכא בעלה הראשון אינה צריכה נס מהשני ולא החסירו אלא אנישאת אע"פ שלא נבלעה אבל לא כנתקדשת לכר ומותרת לחזור לראשון ואם מת הראשון או גירש' מתחת לשני ולא נזח כלו' מקידושי שני בלא ניטואין או בלא יחוד אחר שנתקדסה לו ואשה שנתקדסה ונשאת לאחר ומת היתה משודכת כבר לאחר ונתן לה המסורד סכנת קודם' והיא סברה שאין זה קדושין וקבלה קדושין סד ונשאת לו או שהיתה מקודשת כבר זה ימ' רבים לאחר וסכחה וקבלה קדושין מזה וגם נשאת לו או נתייחדה עמי להיות לו לפלג'סק בקדושין בלא כתובה חרי זו תצא מזה ומה וכל הדברים המכרים הם בה שאין זו נקראת אנוס' הורה לה למידק אבל אם אנסה מס' להנשא לשני או שהורו לה ב'ד במעו' שאין בקדושי ראשון מס' וכה' ג נשאת על פיהם הרי זו אנסה נמורה היא ומותרת לבעלה הראשון אם הוא ישראל או לוי :

יח דין קדושי חייבי לאויגבנו סעיף אחד :

א כבר אמרנו בסעיף ס' דילפינן מקרא שאין קידושין חופשין בחייבי כריתות אבל בחייבי לארין וחייבי עשה וכל שכן שאין דרבנן חפשי כהו קידושין לפיכך אחד כאלו שנתקדשו אלמנה לכהן נחל נרשה וחלוצה לכהן הריש או סמיהו ונתנה לישראל או מחודד נחשתו מסנשאת לאחר אע"פ שאסרין עליו קידושין חופשין לו בה וצריכות מסנו נס ואפי' מקדש ובמה לשוק כאשר יתכאר לקטן ס' קנש בע"ה :

יט

א מיתקלן על חזקה שה' בחזקת ערה וכו' בפעמים מדסתבה התורה עונשין ככא על העריות א קאמר עונשין של חייב לאין ועשה ש'ם שסלקן וחזקתן וסוקלין וסורפיין על החזקה וא"ל כהו כל העונשין הכתובים בתורה לבטלה וכלי ספק א' לעולם להביא עדות נמורה שזו ודחת וזו חמותה או שאר קרובות ולמאי הילכתא כתיבנהו רחמנא אלא ודאי לסמוך על החזקה לפיכך מי שהחזק כשאר מ' בשאר רבין על פי חזקה אע"פ שאין שם ראייה בתורה מזה קרובו ובלקין וחזקתן וסוקלין על חזקה א כמד' תרי שהחזק

אחת נמי אסור כשו באשתו נדהויש מקלוין בכל אלה אומרים
שלא אסרו חז"ל כל אלה אלא במקלוייחוד אבל בפסקים שרוב
בני ארס מצווים כגון במרחץ מותר לרחוץ מגוית שפחות וכך
נוהגין במדינו אילו ואומרי' כיון שמתמסין בהן דרך שפחות
וכיוון אינן באין לידי הרהור ו'א עוד שכל דבר שאינו עושה
דרך חכה מותר אם כוונתו לשמים לכן נהגו להקל בדברי אילן
ורחמנא לכא בעי ו'א שאין לנהוג אפי' אם אשתו כדברי' של
חכה כפני אחרים מטום דנראה פריצותא :

אין שואלין בשלוס אשה כלל אפילו ע'י שליח ואפילו ע'י
בעלה אסור לשלוח לה דברי שלומים אבל מותר לשאול
לבעלה איך שלומה כמו שעשו המלאכים נבי אברהם
ששאלו לאברהם איה שרה וגו' :

המחבק או המנשק אחת מהעריות שאין לבו של אדם
נוקפו עליהן כגון אהותו הגדולה ואחותו אביו וכיוצא בהן
אע"פ שאין לגשום הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר
איסור הוא ומעשה שפשים הוא שאין קרבים לעוהה כלל
בין גדולה בין קטנה חוץ מהאב לבתו והאם לבנה דאהנו בית
אנשי קנסה הגדולה כיצד הרע דבריו והאם לבנה דלא מגרי
בקרובות כיצד האב מותר לחבק לבתו ולגשקה ולישן עמה
בקירוב בשר וכן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים הגדיל
שנעשה הבן גדול והבת גדולה עד שיהיו שרוים נכונן ושערך
צפה זה ישן בכסותו וזו ישנה בכסותו ואם היתה הגת בושה
לעמוד לפני אביה ערומה שהוא סימן שיש בה מעם ביאת
או נהקדשה והיא קטנה וכן אם האם כושה לעמוד בפני בנה
ערומה ואף על פי שהם קטנים משהגיעו להכלם מהם אין
ישנים עמהם אלא בכסותן :

כב איסור ייחוד ועם מי אסור להתייחד
ובוך סעיפים

א חכמים הראשונים ז'ל אכרו מ'י הקבלה שלא יתייחד
אדם עם שום ערוה מן העריו' בין זקנה בין ילדה שדבר
זה גורם להרגל עבירה חוץ מן תאב שמוהר להתייחד עם
בתו והאם עם בנה ואסמכוה אקרא דכתיב כ'י יסידך אחיך בן
אמך וגו' ודקדקו ז'ל וכי בן אמם מסית בן אב אינו מסית אלא
הלה ההסתחב בן אמ לפי שהבן מתייחד עם אמו כלו' שהבן
מצוי עם אמו חמיד ואתא לאשמעונן שהבן מותר להתייחד
עם אמו מפני שאין דרכה לבא עמו לידי הרגל עבירה וה'ה
האב עם בתו אבל אסור אדם להתייחד עם אחת מכל שאר
העריות שכתורה ואע"ג דעיקר קרא לאו להכי הוא דאתא כמר
סמפירש בסוף מס' קידושין מ' אסור גדול הוא מ'י הקבלה
ורמזוה החורה בפסוק זה ודוקא בשאר עריות אמרו
משום שאינ' סופו לבא לו לידי הוהר יצריה תקפיה ויבא לידי
הרגל עבירה אבל באשתו נדה ביון ססופה להיות מותרת לו
לא יצריה תקפיה ומותר להתייחד עמה וחזן שפירשה אשתו
נדה קודם שבעל יצריה תקפי' ואסור להתייחד עמה אלא היא
ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים ואם בא עליה ביאת
ראשונה נתקדד רוחיה ואח"כ אם נשמת מותר להתייחד עמה
וע'ל בלבוס העשרת זהב סימן קצב סעיף ד' :

ב כשארע מעשה אמנון ותמר נזר דוד וכיה דינו על ייחוד
פנויה ואע"פ שאינה ערוה בכלל איסור ייחוד ערו' היא
ושמאי והלל גזרו על ייחוד נוי'ה נמצא כל המתייחד עם
אשה שאסור להתייחד עמה בין ישראליות בין גויה מ'כין את
שניהם מכת מדרות האיש והאשה ומכריזין עליה חוץ מאשת
איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה אם נתייחד עמה אין
לוקזין שלא להוציא לעו עליה שוינת' ונמצאו מצויאין לעו על
בניה לומר שהם ממזרים שאם היא חטאה בניה לא חטאו
והא דמלקין בשאר נשים דוקא בידוע שנתייחד עמה אבל
היא

היא בת ג' שנים ומעלה גדול הבא עליה חייב והיא פשוטה
אלא אם כן היא גדולה אבל אם היא פחותה מ' שנים אין
ביאתה ביאה כלל שהרי בחולותיה חזרין לפיכך שניהם
פטורים וכן אשה גדולה טכא עליה קטן אם הוא כן מ' שנים
ומעלה ביאתו ביאה לפיכך היא חייבת והוא פטור שהוא קטן
ואם הוא מ'כין מ' שנים ולמטה שניהם פטורין שאין ביאתו
ביאה היה אחר מהם ער ואחד ישן הער חייב והישן פטור
אחד מזיד ואחד שונן הפזיד חייב והשונן מביא קרבן אחד
אגוס ואחד רצון האונס פטור :

כג להתרחק מן העריות וכו' ז' סעיפים

א כתיב לא תחורו אצרי לבכם וטמר לפי' אז'ל דבר תורה
צריך אדם להתרחק מאד מן הנשים ואסור לו לקרין
בידיו וברגליו ולרמוז בעינו לאחת מן העריות ואסור לשחוק
עמה או להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה ואפילו להריח
בגישמי' שעליה אסור ובל המסתכל באש' איש מכשול ומכחי'ש
כח יצרו השיב והוודו נהפך עליו למשחית שכך ארז'ל כל
המסתכל בעריות קשתו ננערת ואטר לא נשא עינו אל אשת
איש יזכה ותחזינה עינו כנועם ה' מדה כנגד מדה שכך אז'ל
כל הכובש עינו מן העריות זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר
עצם עליו מראות ברע וגו' ונאמר אחריו מלך ביופיו תחונה
עיניך ומלך ד'ל השכינה מלכו של עולם ואפי' בפנויה אסור
להסתכל מדברי קבלה שכן אמר איוב בריח כרהי לעיני ומה
אתכונן על כתולה ואסור מן התורה להרהר באשה אפי' בפנוי'
ודמר הרהור פנויה מסנעה שעל ההרהור עובר כלאו מן
התורה שא' ונשמרת מכל דבר רע ופירשו רבותינו ז'ל שלא
יהרהר אדם כיום ויבא לידי שומאה כלולה עוד אז'ל אסור
לאדם להסתכל כנשים בשעה שעומדות על הכניסה שמגלו'
רגליהם ויבא לידי הרהור ואסור להסתכל אפילו בכנדי
צבעונים של אשה שהוא מכירה אפילו אינן עליה שכיון
שסכירה יבא לידי הרהור כה פנע באשה בשוק אסור להלך
אחריה שיבא להרהר בה אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחוריו
ולא יעבור כפתח אשה וזנה אפילו כרחוק ד' אמות והמסתכל
אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכווין ליהנות ממנה כאילו
מסתכל בבית ההורף שלה ואסור לשמוע קול ערוה או לראות
שערה שכל אילו דברים מביאין הרהור והמחכוין לאחר
פאילו הרבים מ'כין אותו מכת מדרות ואלו הדברים אסורים
בחיובי לאוין :

ב לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק אחת פנויה
ואחת אשת איש שזה הוא פריצות לאשה וגם יש בזה
סוד על פי הקבלה

ג ומותר להסתכל בפני הפנויה לכודקהאם היא יפה כרי
שישאנ' בין שהיא בתולה או בעולה ולא עוד אלא שראוי
לעשות בן שלא ישא אשה עד שיראנה מקודם לכן שתמצא
חן בעיניו סמא חתונה עליו וישנאיה ורחמנא אמר ואהבת
לדעך כבוד אבל לא יסתכל בה דרך זנות ועל זה נאמר גם כן
בריית כרהי לעיני ומה אתכונן על בתולה :

ד וכן מותר לאדם להביט באשתו אע"פ שהי' נדה ואז היא
ערוה עליו ואע"פ שיט' לו הנאה כראייתה דואיל והיא
פותרת לו לאחר זמן אינו בא כזה לידי מכשול אבל לא ישחוק
ולא יקל ראש עמה שלא יבא לידי הרגל עבירה :

ה עוד אז'ל אסור להשתמש באשה כלל בין גדולה בין
קטנה בין שפחה בין משוחררת שמא יבא לידי הרהור
עבירה באיזה שמוש אמרו כרחיצת פניו וידו ורגליו אפילו
ליצוק לו מים לרחוץ פניו וידו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו
והצעת המטה בפניו ומזינת הכוס שאין עושה לאיש דברים
אילו אלא אשתו לבד' וי' דה'ה לאכול עם ערוה מן קערת

ג שנים ותינוק שראו פתוח מכן ש' מותר להתייחד עמהן :
ב אנדרונינוס לא יתייחד עם הנשים לכהחלה אבל אם
 נתייחד עמהן איז מכן אחרו מדרות מפני שהוא ספק
 אם הוא בכלל הנזירה האילו ואינו ודאי איש אבל האיש
 מתייחד עם האנדרונינוס ועם המוכסום מפני שאינם ראיים
 לביאה *

ג תקנו חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בבית הכסא
 כדו שלא יכנס שם איש ויתייחד עמהן ויש אומרים שזה
 דווקא בימיהם שהיו כתי כסאות שלהן בשדות אבל שלנו
 שהם בעיר אין לחוש :

ד לא תהא אשה מהלכת כשיק ובנה קטן אחריה שמא
 יתפשו בנה מאחריה ותלך היא אחריו להחזירו
 ותעוללו בה הרשעים שחפשוהו :

ה אין ממנין אפי' אדם כשר ונאמן להיות שופר בחצר שיש
 בהנש' אפי' הוא עומד בחוץ שאין אפשרותו לערוי' :

ו לא יסנה אדם אפשרותו על ביתו שלא ינהוג אשתו
 לדבר עבירה :

ז לא ידור ה'ח בחצר שיש בו אלמנה אפילו אינו מתייחד
 עמה מפני החסד אלא אם כן אשתו עמו :

ח אלמנה אסורה לגדל כלב בכיה מפני חסד רביעה :
ט ולא תקנה אשה עבדים זכרים אפילו קטנים מפני
 החסד :

ך אשה לא תלמד קטנים מפני שאבותיהם באים בשביל
 בניהם ונמצאת מתייחדים עמהם וכן איש שאין להאשה
 לא ילמד תינוקות מפני שאמותיהם של הבנים באות לבית
 הספר ונמצא מתנדה בנשים ואם יש לו אשה יכול ללמד
 תינוקות אפילו אינה עמו בבית הספר אלא הוא בכיתה והוא
 מלמד במקומו . אשה המשרתת בכיה בעל בית ויצא קול
 שמתייחד עמה כ'ד כנפץ אותו להוציאה מבינה כי דבר ידוע
 הוא שהיא בושח לשבול ונמצא בעל נדה לפיכך מוטל על
 הכ'ד להפרישו מאיסור וכ'ט שכני מספחתה יכולין למחות
 בידו שנגאי הוא להם שחדה קרובתם פלגש :

כג איסור הוצאת זרע לבטלה ודברי המביאים
 לכך וכו' סעיפים :

א אסור לאדם להציא שכבת זרעו לבטלה ועין זה עין
 גדול הוא שלא נכרא הזרע באדם אלא ליטב לו את
 העולם כילא לתורה כרא' לשבת יצרה וכשהוא משחיתו הרי
 הוא כמתחכ את העולם וזו היא ההסחה שעשו דור המבול
 שנ' בתן הסחית כל בשר דרכו על הארץ שהשחיתו את זרעם
 נידונו ברהחין מי הככול כי ברותחין חטאו וברחחין נידונו
 מדה כנגד מדה וכן יש הרבה פסוקים המורים על זה וילא
 לדרש' קאחיג' רק לעיקר דתי' קאחיג' לכן לא יהא אדם רש
 מכפנים חורה מבחון חורו חטאו של אונן עם חמר ודחיב כיה
 ושהת ארצה ונטר וימת אחריה ולא ישא אדם קטנה שאינה
 ראוייה לילד :

ב ואילו שמנאפי' ביר ומוציאי שכבת זרע לבטלה לא די
 להם האיסור הגדול שעוסיין אלא יוטב נ'כ כנידוי שנידוחו
 חכמים הראשונים ז'ל ונס הוא כאילו הרג את הנפש ועל עין
 זה נאמר ידיכם דמים מלאו :

ג אסור לאדם שיקטה עצמו לרעת או סיביא עצמו לירי
 הרעהו אלא אם יבא לו הרעהו יסיע לבו מרברי הכאי
 לדברי תורה כמו שאז'ל אם פגע בך מגול תוליכהו לבית
 הפרדס בו' שהיא אילת ארבים ויעלת חן לפיכך אסור לאדם
 ליטן על ערפו ופניו למעלה עד שישה מ'ג לצדו כדי שלא
 יבא לירי קיסוי ולא יסתבל בכהמה וחיה ועוף בשעה ש'
 • סודקקין זכר לנקבה מ'מ סותר למרביעי בהמה להכניס
 אפילו

ד אינה נאמנה עליו ואפי' עד אחד אינו נאמן ומ'ס במקום
 שנתנה לב'ד דאיכא למיחט לאיסורה צריך להפרישו ;
ה כל אשה שאסור להתייחד עמה אם היתה אשתו עמו
 הרי זה מותר להתייחד עמה מפני שאשתו משמרתו
 אבל לא תתייחד ישראלית עם גוי אף על פי שאשתו עמו שאין
 הנזירה משמרתו שאינה מקפדת *

ו אין מוסרין תינוק ישראל לגוי עוכר ע'ז ללמדו ספר או
 ללמדו אומנות מפני שהם חשודים על משכב זכור :

ז לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד
 שחזרה שם אשה של אחד מהם שאף ע'פ שהאנשים
 האחרים אין להם נשים לא תזנה היא עמהם שחזר' טזאת
 האשה וכעלה שהם ודאי לא יזנו והם יגלו סודה אם תזנה
 היא וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה אם אין
 אשתו עמו שאם אשתו עמו היא שמרתו מכל הנשים ו'א
 שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים אם הוא בעיר
 שנס אימת בני העיר עליהם שלא ירגישו מירו חסם אנשים
 כשרים הם זה לזה אבל אם הם פרוצים אפי' בעיר ואפילו כ'
 אסור וכל זה בעיר אבל בשדה או בלילה אפילו בעיר בעיני
 ג' אפילו בכשרים רבטנים בשדה יט לחוש שמא יצטרך אחד
 מהם להשיל מים ונמצא השני מתייחד עם הערוה וכן בלילה
 אפילו בעדיש לחוש ארנאים חד מינייהו אדל האחר ועכוד
 איסורא ויש מתיירן איש אחד עם נשים הרבה אם אין עסקיו
 בלאו הכי עם הנשים שאז כל אחת מתיירא מחברתה שהנלה
 סודה אבל אם עסקיו עם הנשים רהיניו שמ'אכת אומנתו
 נעשית לנשים והנשים צריכות לו לא יתייחד אפי' עם נשים
 הרבה לפי שלבן נס בו וכולן מחפות עליו ולא יגלו סודו אפי'
 אם יזנה עם אחת מהן :

ח נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין משום ייחוד
 דלפריצות גדול כזה לא חיישינן . שני בחים זה לפנים
 סזה והיו אנשים מכפנים ונשים מבחון או איפכא הנשים
 מכפנים והאנשים מבחון ופרשה אשה אחת לבין האנשים או
 איש אחד לבין הנשים אפורין משום ייחוד :

ט איש שעסקו עם הנשים שכבר אמרנו שלא יתייחד עם
 אנשים כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו שהיא
 משמרתו או יפנה למלאכה אחרת :

ך אשה שכעלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה מפני
 שאימת בעלה עליה ואם זה נס בה כנוץ שנדלה עמו
 או שהיא קרובתו לא יתייחד עמה אף על פי שכעלה בעיר וכן
 אם קנא לה בעלה מאיז זה לא תתייחד עמו אף ע'פ שכעלה
 בעיר דהאילו וקנא לה ועברה על דעתה חציפתה מ'קרי
 וחוששין לה שפי מכאשה אחרת :

ס בית שפתחו פתוח לרשות הרבים אין השט' להתייחדן
 שם עם הערוה דאימת נכנסים עליהם :

פ מותר להתייחד עם שתי יבמות או עם שתי צרות או עם
 אשה וחמותה או עם אשה וכת בעלה או עם אשה וכת
 חמותה מפני שכל אילו טנאות זו את זו ואין מחפית זו על זו
 ומתיירא לזנות בפניה ולפי' שעם זה אפשר אפילו מי שעסקו
 עם הנשים מותר להתייחד עם אלו נ'ל . וכן מותר להתייחד
 עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיודעת שעם ביאה ואינה
 מוסרת עצמה לביאה פי' כשתדע מה היא ביאה הרע לספר
 דברים בטוח ומתיירא זו לזנות בפניה שזו הקטנה תנלה סודה
 ותלא שקטנה זו היא כל כך קטנה שאינה מוסרת עצמ' לביאה
 מתוך קוטנה שלא לבשה יצר הרע עדיין הילכך אין כאן דעת
 קלה שלא תהא נוחה להתפתות לזנות נס היא אבל אם יודעת
 שעם ביאה לא תירא חכירתה מפניה שאמר דעתה קלה ואף
 היא תעסה כמותה :

צ לא נזר על הייחוד אלא באיש הראוי לביאה ואסור
 הראוייה לביאה לפיכך אמר תיטקת שהיא פחותה מבת

לבוש הבוץ וארגמן הלכות אישות

אפי' כמכחול בשפופרת מפני שהם עסקי' ומרודים במלאכתן
• ולא יבאו לידי הרהור :

ד אסור לאדם שאינו נשי' לשלות יד במכוסיו שלא יבא
לידי הרהור ואפי' מתחת שכורו לא יכניס ידו שמה יבא
לידי הרהור ואם השתין בים לא יאחזו באמה וישתין ואם
היה נשוי מותר שאינו דומ' מי שישי לו פת בסלו למי שאין לו
פת בסלו ובין נשוי ובין שאינו נשוי לא יושש ידו לאמה כלל
אלא בשעה שצריך לנקבו ועל' בלבוש התכלת סימן ג' סעיף
י' וט' וט"ז :

ה אשה שישי לה אדם ברחם ועל ידי כן כשבעלה משמש
עמה דש מכפנים וזרה מבחון הרי זה בכלל שחת ארצה
שעושה הרע בעיני ה' לפיכך אסור לשמש עמה מ"ם מותר
לשמש עם קטנ' ואילונו' הואיל ומשמש כדרך כל הארץ שרש
מכפנ' וזורה מכפנ' ואינו משחית ארצה' ונשאלתי על אשה
שישלה כאב מהמיד בבטן ולא הוכל לסבול שיכא בעלה
עליה הוא למעלה והיא למטה כדרך כל הארץ מחמת הכאב
המתמיד אם לא מאחוריה פנים כנגד אחור כמעט' בהם'
וחולי זה המחמיר בה ולא נמצא לה רפואה ואמרתי ל"ל שמותר
בעלה לשמש עמה מאחור' אע"ג דוראי לא מתעכר' כה"ג
לא הוי בכלל השחתת זרע כיון שהוא דרך מקו' התשמיש ולא
גרעה זו מקטנ' ואילונית ועוד דאשה זו אפילו היה יכול לבא
עליה כדרכה וראי לא היתה מתעברה מחמת החולי והרי היא
שמש כאילונית או עקרה שמתר' לשמש עמה ואין מעלה'או
מרוד בין כדרכה בין שלא כדרכה ל' :

ו אסור לרכיב על בהמה בלא אוכף מפני שמחמסם בניפו
ויבא לידי הרהור וקישוי ויוציא זרע לבטלה כתב מורי
שהרא"י ז"ל בנמרא פ' כל הירד משמע שאסור ללבוש מכנסים
קטנים אם לא שעשוין כבתי טוקיים משום שביבי לידי
חיכוך וחיסום והשחתת זרע ואע"פ שאפשר לרחות דנמרא
לא קאמרי אלא ביטתם ופשוט שהרת תרובה דאיכא למיחש
לשומאת הגוף מ"ם שדהביאו הראש בפסקי משמע דאף בזמן
הזה אסור ומה שנהגו היתר במרחץ אפ"ר דבשעה מועטת
לא אסרו עוד אסרו בנמרא לרחוץ עם אביו ואחיו ובעל אמו
ובעל אחיה ועכשו נהגו היתר בדבר דאיפשר בימיהם הוי
מרחיצין ערום כל הגוף ועכשו אנו מכסי' הערוה בבית
המרחץ לוכא למימר להרהור' ע"כ :

ז חסידים הראשונים ונדלוי החכמים התפאר אחד מהם
'שלא נסתכל כל ימיו במילה שלו ומהם מי שהתפאר שלא
התכוון בצורת אשתו מפני שלבו פונה ע"כ מרכיבו הבשר
לדברי האמת שהם אוחזות לבב הקדושים :

כך ישראל אינם חטוים על הרביעה ועל הזכור וכו' סעיף אחד :

א לא נתשדו ישראל על ששכב זכר ולא על משכב בהמה
לפיכך אין אסור להתייחד עמהם והמחמיר על עצמו
שלא להתייחד עם זכר והבהמה הרי זה משובה' ונדלוי
החכמים היו מרחיקין מייחוד הבהמה ובודות הללו שרבו
הפריצים יש להתרחק מלהתייחד עם הזכר :

כה לגדור גדר ושלא להרבות בתשמיש וכיצד יתנהג בשעת תשמיש וכו' סעיפים

א אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב בני
אדם לפרוש ממנו יותר מן העריות ומביאות האוסרות
וארז'ל נזל ועריות נפשו של אדם טמאה להן ומתהרז'ן לפיכך
ראוי לאדם למיץ יצרו ברבר הזה ולהרגיל עצמו בקרושה
יתירה ובמחשבה שחורה וברעת נטונה כדי להנצל מלהבטל

דבר ערוה ויזהר מן הייחוד שחא הגורם הגדול ונדלוי
החכמים היו אומרים לתלמידיהם השדו בי מפני כתי הזהר
בי מפני כלתי כלומר אל תניחוני להתייחד עם כתי אועם
כלתי ואף על פי שאין אסור בזה כמו שכתבנו לעיל סימן כ"א
סעיף ז' וכל שכן הם שלא נחשדו על זה מכל מקום אמרו כן
כדי ללמד לתלמידיהם שלא יתביישו בדבר זה ויתרחקו מן
הייחוד וכן יתרחק מן השחוק ומן הסברות ומדברי העונבים
שאלו גורסים גדולים הם והם מעלות הסודות להתרחק מן
הערינות ולא ישב בלא אשה שמנהג זה גורם לשהיה
יתירה' גדולה מכל זאת אמרו כל אדם יפנה עצמו ומחשבתו
לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבות העריות
מתנברות אלא בלב הפנוי מן החכמה ובחכמה שהיא
אומר אילת אהבים ויעלת חן דרחה ירוך בכל עת כאהבתה
חשנה המיד :

ב ואשהו של אדם מותרת לו ויכול לעשות עמה כל מה
שירצה בועל בכל עת שירצה ומנשק בכל אבר שירצה
וכא עליה בין כדרכה ובין שלא כדרכה בין דרך אברים
ובלבד שלא יוציא שפכת זרע לבטלה ויא דאפילו בהוצאת
שכבת זרע נמי מותר לשמש שלא כדרכה ובלבד שלא יהא
רגיל לעשות כן אלא אקראי בעלמא שמחאה לאשתו לשמש
שלא כדרכה אבל אסור להיות רגיל בכך ואף על פי שמתר'
בכל אלה המקדש עצמו כמותר לו קרוש יאמר לו ומרת
חסידות הוא שלא יקל אדם ראשו אפילו עם אשהו ולא יכל
פניו בדברי הבאי אפילו כינו לבינה שהכחוכ אומר מניד
לאדם מה שיחוי ואחז'ל אפילו שיחה קלה שכין אדם לאשתו
לעתיד ליהן עליו את הדיו ואל יספר עמה בשעת תשמיש
ולא קורם לכן כדי שלא יבא בתוך הדברים ליתן דעתו
כאשה אחרת ואם ספר עמה ושמש עמה מיד נס' על זה
נאמר מניד לאדם מה שידו אבל בעיני התשמיש יכול
לספר עמה כדי להרבות תאוהו או אם היה לו כעס עמת
וצריך לרצוהה שחפיים יכול לספר עמה כדי לרצוהה ועל
בלבוש ההכלת סימן ר"ם סעיף ט' ו' : ולא ירבה בתשמיש
להיות מצוי אצלה המיד שרבר זה פנום היא מאד ומעשה
בורות הוא אלא כל המכעט בתשמיש הריזה מטובת ובלבד
שלא יבטל עינה' אלא מדעת אשתו ודין זמני העונה
מביאים בלבוש ההכלת סימן ר"ם סעיף א' : ואף כשישמש
בשעת העונה לא יכוין להנאתו אלא כאדם דפירע חובו
שהוא חייב בעונתה ויקיים מצית בוראו כפריה ורביה
ושיהיו לו בנים עוסקים בהורה ומקיים מצות ישראל ולא
יבעול אלא מרצונה ואם היא אינה מרצונה יפייסנה עד
שתתרגה עיין בלבוש ההכלת סימן ר"ם סעיף ב' ויהיה צנוע
כאד בתשמיש ולא ישמש בפני שום אדם אפילו קטן אלא
אם כן הוא תינוק שאינו יכול לדבר : ועל בלבוש התכלת
סימן ר"ם סעיף ו' וז' :

ג לא ישמש עמה לא בתחלת הלילה ולא בסופה אלא
באמצע שעמא עיין בס' ר"ם דלעיל סעיף ו' :

ד אסור לשמש מטתו בשווק' וברחובות ובגני' ובפרדסים
אלא בבית דירה שלא יראה כוננת וירגילו עצמם לירד
זנות והבעול את אשתו במקומות אילו מכין אהרו מכת מרדות
על האפקידותא :

ה אסור לאדם לשמש מטתו לאור הנר אפילו ע' האפלת
טלית' הרי כהיה שבת ולא היה לו בית אחר והיה הנר
דלוק לא ישמש כלל ועל' בס' ר"ם דלעיל סעיף י"א וכן אסור
לשמש מטתו ביום מפני שהוא עזות פנים ועיין בס' סימן ר"ם
דלעיל סעיף י"א ובס' ט"ו סעיף א' :

ו אסור לשמש מטתו בשני רעבון אם לא לחשוכי בנים
ושעמא עיין בס' ר"ם דלעיל סעיף י"ב :
ז אכנסא

הלכות קידושין ב

בשטר ולא שירך תחלה או אפילו שירך וקידש בטוב אית ליה לרב כנסתא דהוה נשי פריצותא וכליקן אותו ואנו לא ק"ל הלכה ברב בזה אבל המקדש בכיאה ק"ל כותהי שמכין אוהו מרדות :

בז כיצד לשון הקידושין ושיאמר הוא ויתן תוא וכו' א סעיפים :

א בכסף כיצד נותן לה בפני שנים פרוסה או שיה פרוסה הן כסף הן כל דבר ואומר הריאת מקודשת לי בזה ויש אוכרים שיש לומר ג' כוח משה וישראל וכן נוהגין לכתחלה וה' אם אכר לה הריאת סאורסה לי או דרי את לי לאשה וכן בכל לשון שמסמקעוהו לשון קידושין בודאי בלשון של אותו המקום שהיא מקודשת פירו כיון שאין רגילות לקדש בזה הלשון שאר נשים צריך שהיא תבין שהוא לשון קידושין ואם היה מדבר עמה תחלה על עסקי קידושין ונתן לה אפילו בשתיקה הרי קידושין רבסחמא על פי אותן הדברים נתן לה וקדשה ונס היא מסהמא על דעת כן קבלתם והוא שעדיין עסקין באותו עניין יש אוכרים ולא בעינן מדברים עמה דחוקא באהו עניין ממש אלא אפילו מדברים מעניין לעניין באותו עניין דהיינו שאין מדברים בקידושין שלא בצרכי זיונס כגון כמה נדוניא וכה' ויש אומרים עוד דלא בעינן דחוקא מדברים עמה אלא כל שמדברים עם אחרים בפניה סגי ומקדשת וכן אפי' אם לא היו מדברים עמה תחלה בעסקי קידושין אם אמר לה לטן קידושין כל רגילו ודאי אלא שהיא אומרת שאינה מכינה אותו הל' גם כן הו' קידושין דכיון שאמר לשון שרגילות לומר לסאר נשים אינה נאמנת לומר שצאנה מכינה :

ב זה הכלל אם אכר הריאת מקודשת לי שהוא הלשון שאומרים לכל הגשים לעולם הוא מקודשת אפילו לא

דברו עמה תחלה מעסקי קידושין ואפילו היא אומרת שלא הכינה שלטם קידושין נתן אינה נאמנת ואם אמר לה הרי את אשתי הרי את זקוקתי הרי את קנויה לי הרי את ארוכתי הריאת שלי הריאת ברשותי הרי את לקיתני אם היא אומרת שהכינה דבריו או שדברו עמה תחלה מעסקי קידושין ונתן לה ואמר אחד מאילו הלשונות הרי זו מקודשת בפני כל שינא הללו הם בלשון הקדש לשון קידושין דאפי' אלא שאין הכל מכינים אות' לפיכך אם היא אומרת שהכינה אות' מקודשת אפילו לא דברו עמה תחלה מעסקי קידושין אבל אם אומרת שלא הבתה אות' נאמנת ואינה מקודשת רבנא ידעה שלטם קידושין אמר סרי' נסי' הרבה בני אדם שאינם מכירים אילו הלשונות והיא כגון רדע מאי קאמר לה אבל אם דברו עמה תחלה מעסקי קידושין ונתן לה ואמר אחד מאילו הלשונות הרי זו מקודשת ואינה נאמנת לומר שלא הכינה שלטם קידושין נתן לה וכל זה דחוקא באשה אבל האיש המקדש לעולם אינו נאמן לומר בלשונות אילו שלא כיון לטם קידושין כי לא ידע דכיון שהוא מוציא מפיו הלשונות הללו חזקה דלעולם לטם קידושין הוציאם :

ג ואם אמר לה הרי את מיועדת לי או מיועדת לי עזרתי נגדתי צלעתי סורתי החתי עצורתי תפסתי

הרופתי מיועדת הוא מלשון אשר יעדה שהוא לשון קידושין באמה העכרה מזהרת לטן והיא לכשר אחד עזרת מלשון צעקה לו עזר כנגדו וכן נגדתי מלשון כנגדו צלעתי מלשון ריקה אחת מצלעותיו סגורתי לטן ויסגר בשני תחנה החתי כמסמכו עצורתי לטן עצלת שהוא נאספה על מלכות תפסתי כמסמכו שהבשה להיות שלו הרופתי מלשון נחרת לאיש כל אילו הלשונות נאמני כגמר בחיקו אם הם לטן של קידושין אלא לפיכך יסגורתי

לבוש הפוך וארגמן

א כנסתי לאיש ששם שמו עד שיבא לביתו מעמא שם בסעיף ג' :
 ב לא יבא על אשתו והיא שנואה לו בשעת הטמישוכן אם גמר בלבו לנרעה אף על פי שאינה שנואה לו לא יבא עליה שם בסעיף ב' :
 ג לא יבא עליה והוא או היא שכורים שם בסעיף הג' :
 ד לא יטמט אדם עם אשתו ויתן דעתו על אשה אחרת אפי' שתיהן נשיו שם בסעיף ג' :

הלכות קידושין

כו שלא לקדש בכיאה ואיטו' ביאה על הפגויה אפילו אם יחד' לו ובוד' סעיפים :

א אין אשה נחשבת לאישה איש אלא עי' קידושין שנתקדש' כראוי אבל אם בא עליה בזנות בלא קידושין אינו כלום ואפילו בא עליה לטם אישה סיקרשה בכיאה זו אינו כלום ואף על גב דביאה אחת מדרכי הקידושין היא ה' אם כועלה בפני עדים ואמר שלטם קידושין הוא כועלה אבל כשכועלה בית לבניה אפילו פי' לטם קדושין אתו כלום שאין דבר שבעדה פחות משני כמו שיחבאר בע"ה ואפילו אם יחדה לו להיות פלגשו אינה נקנית לו בכיאה בלא עדים ואדרבה כופין אותו להוציאה מכינה כמו שנתבאר מעמא לעיל סימן כ"ב סעיף ב' אבל המיוחד אשה אלו להחת מיוחדת לו ושובלת אלו יש אומרים סמורת והיא הפלגש האמרה בתורה ויש אומרים כנס זה אכור ואדרבה אפילו לוקין עליה מן התורה משום לא היה קדשה טוה הוא לטן קדשה כמיוחדת עצמה לביאה בלא קידושין ואפילו שיחדה עצמה לאיש אחד וכ"ש הכופרת לכל שהיא נקראת קדשה והבא עליה לוקה משום לא זה גוי שנשא גויה בניכוס הגוים וכן מסומך שאם פשוטת בנימסיה ונהגירו אחר כך אין כאן חשש קידושין כלל ומותרת לצאה כסעו בלא נט אף על פי ששרה עמה כמה שנים אינו אלא כגזוז בעלמא ועל סימן קט' בסעיף ו' :

ב מסא ומתן יש כנסא פ'ק הקידושין אי הופה לברה היה כמו כסף ושטר וביאה שיחבארו בכמוך שאשה מתקדש' בהן ואשה מתקדשת כחופה כמו באילו השלם או לא ולדבר קצת לפי פירושם שיש הנמרא עלתה המסקנא שאין חופה דומה להם מחמת כמה פירכות ואינה קוג' ולפי פירוש קצתם נתיישבו הפירכות ודרי היו זומה להם וקונה ולא איפסיק הלכת' לא כבר ולא כפר לפיכך המכניס אשה לחופה ברא קידושין הרי זו ספק מקודשת :

ג ומשנתקדשה האשה בקידושין נכורין הרי היא נאמנת ויש לחייב הבא עליה וצריכה נט אכל אינה חשונה נאמנת איש לכל דבר כאשר יתבאר לקמן בע"ה :

ד דבר תורה האשה מתקדשת בכסף ובשטר ובכיאה דכלהו ילפינן להו מקראי בכסף מגלן ילפינן טיחה מה קיתה קיתה כתיב הכא כי יקח איש אשה וכתוב ההם נתייבסו השדה קח כפני מה קיתה דההם כסף אף כי יקח דהב' על ידי כסף בשטר מגלן אמר קרא ויצאה מביתו והיתה לאיש אחד מקיס היה ליציאה מה יציאה בשטר אף הרהבשתי ביאה בפירוש כתיב בה דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה תה' ויתשכו כי יקח איש אשה כנסף ברילפינן קיתה קיתה ו' שבעלה וניס' הרי זו היא אשתו וס' לה דין הכתיב בפירוש אבל תכנים אמרו לקדש בכיאה ככוס פריצות ולא עוד אלא אפילו אם עבר וקדש בכיאה אמרו אף על גב דהי קידושין קיחסי סכח אהו סבת מרדות משום דעבד פריצותא רבה ואפילו המקדש בכסף או

* לבוש הפודווארגמן הלכות קידושין *

ז"ל היתה לשם קידושין כמו שאמר'היא לפיכך אם ענה הבעל ואמר הן על דבריה בשעת נתינה הוודאי קידושין אפילו אין עסיקין באותו עניין *

ט ואם נתנה היא ואמר'הו הילך דינר זה מתנה ואתקדש אני לך ולקחו הוא ממנה ואמר'לה הרי את מקודשת לי כהיא הנאה שקבלתי הדינר ממך כמתנה אם הוא אדם חשוב מקודשת שהרי נתינת היא כמה שקבל הוא המתנה ממנה ואות ההנאה היא שיה פרוסה לפחות והוי כצילן קבלה היא ממנו הטה פרוסה ונתקדשה לו בו ואם אינו אדם חשוב אינה מקודשת וצריך חקירת חכם סי הוא הנקרא אדם חשוב או אינו חשוב להחירה לשוק כלא נשוי של פחמריץ אפילו לא אמרה חתלה כשנתנה ואתקדש אני לך רק נתינת ל'ס'תם ואמר'הו דתקדשי לי בהיא הנאה כו' ושאלתה מקודשת :

י שיעור הכסף שמקדשין בו הוא משקל חצי שיעורה כסף צרוף ועיין בלבוש העשרה זב"ס רצ"ו סעיף ו' ומה שנהגין לקדש כשבעת ישבו סוד על פי הקבלה כסוד פ' סתומה דלסרבה רמשרה עיין בתיקוני זוהר וישתיקון ה' :

כח המקדש בגזל או בפקדון או במלוה ובאיסורי הנאה דאורייתא ודלגן וכו' כג' סעיפים :

א הכסף שמקדש בו צריך שיהיה משלו ודכו"י יקח איש ונוצר ושחם מה שאדם קינה קונה בעד שלו אבל אם נגב או גזל או חסם וקירש בו קודם שנתיאשו הבעלים אפי' שירד אותה חתלה ונתרצית לו ואמר'לה התקדשי לי בזה אינה מקודשת ואם נתיאשו הבעלים ונדוע שהוא קנה אותו דבר ביאוש הרי זו מקודשת אע"פ דק"ל יאוש לחוד לא קני מקודשת שהרי כשהגיעה לידה יש לאין יאוש ושינוי רסו' וכיון שקנתה היא אף הוא קונה אותה אפילו לא שירד ואם קדשה בגזל או נתיבה של גוי אפילו לא נתיאש הגוי הרינו מקדש' דהא מן הדין אין צריכין להחזיר לו רק סכח קידוש השם לפיכך הוא נחשב שלו ומקודשת :

ב גזל את האשה או נגב ממנה או חסמה וחזר וקדשה בגזל או כנתיבה או בחסם שלה ואמר'לה הרי את מקודשת לי בו אם לא קדם בנייהם שדוכין ונשלה ושחקה אינ' מקודשת שכולה לומר אין שקליו ודידו שקלי אבל אם שירד חתלה ונתרצית לישא אותה אע"פ שעדיין לא היו שוין בסך הפרוניה ונתנו לה ונשלה ושחקה או אפילו לא שירד החלה וכשאמר'לה התקדשי לי כזה' נתנו לידה אמרה הן הרינו מקודשת דכתיבת קידושין קבלתו ונשלה' נשאר לה כחוב וצריך לשלם לה אבל אם איר' שגב לידה אמר'התקדשי לי בו אע"פ שאמרה הן אינה מקודשת אף ע"פ ששירד חתלה דהא בשעת שאמר'לה התקדשי לי בו אינו נותן לה כלום ומה שנחן לה כבר שלה היה שהחזירו לה ובמה התקדש והיא אינה נאמנת למפרע לומר שמתחלה קבלה לשם קידושין ולא זכר' כמינה דסמו חכמים דעתה דלא ניתא לה לאיקדושי בגזל דידה אם לא בדשירד ואמר'לה בשעת נתינתה התקדשי לי בו ונשלה ושחקה או שלא שירד ואמר'התקדשי לי בו ואמרה הן בשעת קבלת הקידושין :

ג וכן אם החז' לה חוב שהיה לה אצלו ואמ'לה כנסי' סלע זו שאני חייב ליכי ואח"כ אמר'הרי את מקודשת לי בו בשע' מתן מעו' ונשלתו ושחק' אם היו ביניהם שיתוכי הרינו מקדש' דכיון דשחקה ניתא לה להתקדש בו ואם לא היו ביניהם שדוכין אינה מקודשת עד שחאמר'הן אבל אם לאחר' שנתנו בידה אמרה הרי את מקודשת לי בו אפילו אמרה הן אינה מקודשת אף על פי ששירד שהרי לא הגיע לידה ממנו כלום אלא שית' נשלה וכבר נפרעת חובה משעה שנשלה ואינה יכולה לחזור ולחובשו

לה ואמר'לה אחר מלשונות הללו הרינו ספק מקודשת והוא שהיה מוכר עמה החלה על עסקי קידושין ואפילו הוא אמר שלשם קידושין נתן וגם היא אומרת שירעה שדעתו לשם קידושין היתה וגם היא קבלתו לשם קידושין אינו אלא ספק קידושין שהרי הלשון הוא ספק קידושין ואנן נתן הוא ואמר'הו לשון הקידושין בעינן כמו שכתבאר אף על פי שדבר עמה חתלה מעסקי קידושין ואם היה נותן לה סתם היתה מקודשת כמו שכתבנו בסעיף א' וכ' כיון שאמר אחד מלשונ' הללו מרע גרע דמא חזר מקידושין שדבר עמה וירדה ל' למלאכה דמשמעוה לשונות הללו הוא נס כן ייחוד לשם שהעשה עמו למלאכה הוא ושמה למלאכה ייחודה לו לכך לא הוה אלא ספק מקודשת אבל אם לא היה מוכר עמה חתלה על עסקי קידושין אין חוששין למלות הללו כלל לשם קידושין דמניין הרע דלשם קידושין נתן ואנן נבי קידושין דעתה ורצונה בענין שתרצה לו כמו שכתבאר בע' הוי' אומרי' דאף על גב דלשונות הללו לא מהני אם לא דבר עמה חתלה מעסקי קידושין מכל מקום אם היא אומרת שקבלה לשם קידושין הו' נמי ספק קידושין ואם אמר'לה הרי את נשואתי יש אומרים שלא אפר כלום שהכל יורעים שאין האש' נקראת בשואה עד שתבעל או עד שחכנס לחופה ואם אמר'לה שנתן לה כשביל אהבה וכתב חוששין לקידושין דמא אמר' שנתן לה שיהיה אהבה וכתב בנינו והוי' כאילו אמר' מיעודה לי או מיוצרת לי והו' ספק מקודשת / וכלל מקום דאמרינן דלא הו' קידושין אפילו אם חזר אחר כך ואמר'לה הרי את מקודשת לי אינו כלום כיון שלא אמר' כן בשעת נתינתה אלא צריך לחזור ולישול הכסף מידה ולחזור וליתן לה בחזרת קידושין :

ד אמר'לה הרי את מקודשת ולא אמר' לי יש אומרים שהיא מקודשת דמסתמא לעצמו קידוש דלא שביק איניש מדי דרמי עליה ועבד לאחריני ויש אומרים שאינה מקודשת דבעינן ידיים מוכיחות מתוך הלשון למי קדשה דמא יאמר' לא קדשתין לעצמי אלא לאיש אחר ששלח אותי לקדשך לו ואם היה מדבר עמה חתלה מעסקי קידושין הרינו מקודשת שהעניין מוכיח שקדשה לו ואם קדש חתלה אשה אחת קידושין נמרון ואמר'לה אהרת בפניה תהא מקודשת ולא אמר' לי הרינו ספק מקודשת שיש להסתפק כיון שקדשת הראשונה בקדושין נמרון או שיש אהרבה כיון שקדש הראשונה למה לו ומסתמא לאחר קדשה :

ה יש מי שאומר' שאם כשנתן לה הכסף אמר'לה הריני נותן לך בתורה קידושין הוי' כאומר' לי כל המקדש צריך שיאמר'לה לשון המוכיח דמשמעו להבא כגון שאמר'לה הרינו קידושין או יהיו קידושין אבל אם אמר'הן קידושין לתו' אינו כלום דמשמעו בספיר דברים כעלמא באומר' מעות אילו מעות קידושין הן שנתקדשה בהן כבר :

ו אמר'לה הריני אישך הריני בעלך הריני ארוסך אינו כלום דכתיב'כי יקח' איש אשה וגו' ולא שיקח אה עצמו ואפילו היה מוכר עמה חתלה על עסקי קידושין ואם היה נותן לה הכסף סתם כשתיקה היתה מקודשת דהואיל ואמר' לשון זה מרע גרע דעקר דין קידושין ואינה מקודשת :
ז נתנה היא לוכף ואמרה היא הריני מקודשת לך כזה אינה מקודשת דהא כו' יקח כתיב' הוא יקח אותה בכסף שיל' :

ח נתן הוא ואמר' היא אם היה מדבר עמה חתלה על עסקי קידושין הוי' ודאי קידושין דהא אפי' אם נתן לה בשתיקה הוי' מקודשת ומשום דאמרה היא שתרצה להתקדש בזה לא גרוע דהא מסתמא נס' הוא נתן לשם קידושין ואם לא יוכר עמה חתלה על עסקי קידושין הוי' ספק קידושין דמא דעתו

* לבוש הבוץ והרגמן * חלשת קידושין * כ"א

סננב או נאבד אף על פי שנתהיר ממנו טיה פרוסה אינה מקודשת דמסתמא לא נתרצית לו להקדש אלא בפנים הפקדון שהיתה יודעת שהוא בידה וזא דמי להא דאמרין לקמן סימן כ"ט סעיף ז' שהיא מקודשת דההם רוצה רואה שאינו נתון לה אלא דינר אחד וקבלרה אבל הבא אילו היתה יודעת שנאבד ולא נסאר רק טיה פרוסה שמא לא הולאה מתרצית ככך !

ז כמה דברים אמורים שאם אמרה הן לאחר כתיב מעשה שהיא מקודשת ה"ט בפקדון שהוא בעין בשעה שאמרה הן ונתנה בו אבל המקדש במלוה סבירה אפילו הוא מלוה בשטר ואמר לה הרי את מקודשת לי במלוה שיש לי אצלך אפילו אמרה הן אינה מקודשת דהא אין כאן דבר בעולם שהוא נתון לה אפילו עדיין המעות בידה ולא טלחה בהן יד אינו כלום דהני מעוה דידה נינהו דמלה להוצאה נהנה והוי כאילו הוציאה אף על פי שלא הוציאה והרי הסתא הוא לא יחויב לה מדידובה המקדש לא שגא מלוה לא שגא שכירות פעולה ואפילו תציע זמן השכירות והמלוה לנכות ואפילו החזיר לה המטר ויש בשטר עצמו טיה פרוסה אינה מקודשת כיון דלא הזכירו בשעת הקדושין לקדושי ביה סתמא כמקדש במלוה להצטרף כפי שלא היה דעתו אלא על מעוה המלוה לא על השטר ויש במחירין כזה :

ח אבל אם הזכיר לה השטר ואמר הרי את מקודשת לי בשטר חובה ונתנו לה שסין הנייר אם יש בו טיה פרוסה מקודשת בשטר עצמו ואם אין בו טיה פרוסה הרי היא ספק מקודשת דסתא הוא טיה פרוסה במקום אחר :

ט הלואה לה עתה מאתים וזו ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת זמן שאריות לך במלוה זו תהיה בידך כך וכך יום ואני איני תובעה ממך עד זמן פלוני הרי זו מקודשת שררי היתה נוחתה פרוסה כעד הלאה זו בהרחת זה הזמן ובאותה פרוסה מקודשת לו אבל אם לא עשתה כן מפני שהיא כריבית אבל ריבית נמור לא הוי כמו שיתבאר סעיף הסמוך :

י וכן אם היה לו מלוה אצלה כבר ומחל לה כולה ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מחילה מלוה שאני מחיל אותה לך באותה הנאה התקדש לי לא במלוה עצמה הרי זו מקודשת דאף על גב דאילו אמר לה להתקדש לי במלוה עצמה לא היתה מקודשת ולא יחויב לה מידידבעיה הנאה שהיה נתון לאחר שיסתדר לה כך או לו הריא בעין ומקודשת :

י"א וכן אם אמר לה הרי את מקודשת לי כמה שאני כרויה לך הזמן במלוה שאתה חייב לי כבר ואסור לעשות כן משום ריבית ויש אמרים שבאילו הסני' חילוקים שבסעיף זה אינה מקודשת שכיון שעכשיו אינו נתון לה כלום לא ערף הנאת ההנחה הזמן שפי סהמלוה עצמה וכיון דבמלוה עצמה אם היה מקדשה בה לא היא מקודשת גם בשוכת הנאה שלח אינה מקודשת דא"א שתועיל יותר הנאת מלוה סמלות עצמה וגם אין כזה אפילו איסור משום ריבית כיון דאינו שעת הלוואה וגם עתה אינה נתנת לו לברונם לא קץ לת סידי דדבר קציב אין כאן איסור כלל ולא דמי להנאת הרחבת זמן שבסעיף הקודם לזה דהתם כיון שהיא מלוה לה מעוה בעין ואילו היה רוצה לקדשה באותו המעו' אם היה נהנהג לה לסמ קידושין היתה מקודשת גם כשאיה מקדש במעוה עצמה אלא בהנאת הרחבת הזמן מקדשת בוונם כיון שהוא שעת הלוואה סחזיו יותר כריבית אבל ריבית נמור לא הוי כיון דלא קץ לה סידי כגון ד' בה' וגם לא סידי שקיל מיניד ויש לחס לוכרי שניהם ומקודשת מספק ואם אחר כך קבלת קידושין מאתר צריכה גם שניהם היתה חייבת מעוה לארס אחר והגיע זמן לפרוע וזא זהו נתון פרוסה למלוה לארעה לה זמן וקדשה באותה הנאה כלומר ששטר לת

זולתו בעוה במוב פנים אהרת וכמה התקדש וכל זה דווקא שאמר לה כנסי סלע זו שאני חייב לוכי והוסף כדכריי ואמר לו התקדש לי בו אבל אמר לה כנסי סלע זו סתמא והוסף אחר כך לה בשעת נתינה ואמר התקדש לי בו ונמלתו ושחקה אף על פי שחייב לה גם כן והגיע זמן הפרעון הרי זו מקודשת ואפילו לא טיך ואינה יכולה לומר לפרעון קבלתי כיון שלא הזכיר לה הפרעון כלל וכן אפילו הזכיר לה הפרעון אלא שתזר בו בפירוש כגון סכתחלה אמר כנסי סלע זו שאני חייב לך וקודם שהגיע ליה חזר בו ואמר לא לסמ פרעון אני נותן לך אלא התקדש לי בו ונמלתו ושחקה י' שהיא מקודשת אפילו לא טיך חתלה שררי חזר בו מן הפרעון והיא שתקה וקבלתו : אמר לאשה הלויני דינר על מסכתו ונתנה לו המעות וכאשר הוא נתון לה המסכתו אמר התקדש לי כזו וקבלתו ושחקה הרי זו ספק מקודשת דיש להסתפק אם זה דומה לכנסי סלע זו שאני חייב לוכי בו דכל' שיוכין אינה מקודשת טכילה לומר אין שקלי וירידי שקלי ה"ג הבא ל' ש או ג' כ'ט סמא לא דמי דהבא אם היה נהנהג לה מחמת הלוואה לא היתה שלה להלושין אלא בתורת מסכתו ועכשיו הא הוא נהנהג לה לחלושין והוי קידושין מעליהה :

י"ב נתן לה פקדון ואמר לה כנסי זה בפקדון וחזר ואמר לה הרי את מקודשת לי בו אם אמר לה כן קודם שנמלתו ונמלתו א"פ ששחקה הרי זו מקודשת דכיון שקבלתו על פי דכריי סמא כפוף הרי את מקודשת לי ושחקה ונמלתו איכא חזקה שנתרצית לו ויש אמרים דווקא שנמלתו בידה אבל אם זרק לה הקידושין אפילו להוך חיקה וזא שקלתינהו שחקה אלא אישתיק ואזלא לעלמא שחיקה כה"ג לאו הוכחת דיש שנתרצית לו אף על גב ששינוי זקלה קידושה קרוב לה מקדושה ה"ט היכא שנתרצית לו קודם שזרק אפל סתמא לאו כלום הוא ואפילו ספק קידושין לא הוו ואם לאחר מ שנמלתו בתורת פקדון אמר לה הרי את מקודשת לי בו אפילו נמלתו בידה אינה מקודשת שהרי בשעת אמירתו אינה זוכה בכלל רבעמירתו לא קנתה אבל אם אמרה הן מקודשת שררי הוא ברוחמה וכאמירה לקנת אותו זכמה בו ונתקדשת לו בו :

י"ג כמה דברים אמורים שבא לידה בתורת פקדון אבל אם בא לידה בתורת קידושין שאמר לה דהקדש לי בחפץ זה ואמרה לו הרי אינו טיה פרוסה ואמר הוא התקדש לי בארבע זוזים שבטיב ושהקה אף על פי שמה שאמר לה התקדש לי בארבע זוזים סבו היה אחר מתן מעוה הרי זו ספק מקודשת ולא מחמת ד' זוזים סבו שררי בשעת מתן מעוה לא ידע' מהן ועכשיו שנודע לה הוא אחר מהן מעוה וכבר אמרנו דשהיקה אחר כתיב מעוה אינה כלום אלא משום אישיטין איהו התפין סתנן לה אף על פי שאינו טיה פרוסה בפני סמא הוא טיה פרוסה במקום אחר לכך הו קידושין ספק ושפעם זה לאו דווקא שחזר ואמר לה אחר כך פעם שנית התקדש לי ב' זוזים סבו אלא אמר לה סתם הרי יש בו טיה פרוסה הרי ספק מקודשת מחמת התפין קמא הוא טיה פרוסה במקום אחר עשה סתמא' מעוה מאיכ אחר והוא בקש ממנה שתרשם לו ולא רצתה ואמר לה הרי את מקודשת לי בהם ושחקה והתקדשה רבע ת וליא החזירה לו לא הוי קידושין והרי שתיקה לאחד כתיב מעוה דלאו כלום הוא עד שתצטרף הן דאז היא מקודשת :

י"ד היה לו פקדון בידה או שהשאל לה חפץ ואמר לה התקדש לי בפקדון או בשאלה שכיון דאמרה הן ונסב' סננב או נאבד אם נשתהיר ממנו טיה פרוסה הרי זו מקודשת באותה טיה פרוסה וגם לא אינה מקודשת דווקא שאינה יודעת ככום הפקדון מסתמא מתרצית להתקדש בו הן אם הוא רב הן אם הוא מעט אבל אם יודעת ככום הפקדון ומסבא

לבוש הפיוץ והרגמן הלכות קדושים

בשעת מתן מעות למלוה התקדשי לי בפרושה זו שאני מתן למלוה ואמרה הן הרי זו מקודשת אבל אסור לפלוה לעשות בן משום ריבית דאף על גב דריבית נטור לא היה ולא ריבית הבא פמלוה ללוה הוא מכל מקום הרי כחוד נטול מן האסה שאסור לעשות כן :

יא היה לו משכון מפנה במלוה שיש לו אצלה וקודשה בו והחזיר לה המסכון או שהיה המסכון כרשותה הרי זו פקודשת לא מבעל אם משכנ' שלא בשעת הלוואה דמקודשת' דהא ק"ל גבי כ"ח משכנו שלא בשעת הלוואה קנה המסכון פדתיב ולך תהיה צדקה ואם כן שלו משם נתן לה אלא אפילו משכנה בשעת הלוואה מקודשת דאף על גב דמעות המלוה אינם בעין מכל מקום היא נהנית במשכן מעתה ופגיע הנאה לידה מה שלא היתה נהנית מקודש לכן ודווקא דמשא לידיה דמקדש כחנות משכון אבל אי לא משא לידיה כחנות משכון אף על גב דמדינ' מצוי למתפשיה אחזי דכל כמה דלא גלי דעתיה הנקשה ליה בתורת משכון אינה מקודשת ו'א שאפילו לא החזיר לה המסכון מקודשת בהנאת פחילה מלוה וכו' פשיטא דבהנאתו מקודשת דהא במחילת מלוה אפילו בלא משכון מקודשת ומאי ק"ל צריכה דסד'א דוכא דאיכא משכון גרוע ספיי דלא סמכט דעתה ב'ר' מ'א' סחזיר לה משכון קמ"ל :

יב היה לו משכון מאחרי' שהלוה להם עליו וקדש בחוב שיש לו עליו אסה חרי זו מקודשת ו'א דווקא משכון שהשכין שלא בשעת הלוואה דק"ל דקנה משכון והרי הוא שלו לפיכך הוא מקודשת דשלו נתן לה אבל משכון שהשכין בשעת הלוואה אינה מקודשת ולא קנה המסכון וחינו ע"ז וכמה התקדש לו ו'א אפילו משכנו בשעת הלוואה מקודשת דאע"ג דלא קנתו פ' ה' הסייעבור שיש לו עליו והתנאה שהוא בטוח כמעותיו הוא טוח פרושה וכו' היא מקודשת וכל מה מיירי במשכון שיש לו מישראל דקנה המסכון דתיב ולך תהיה צדקה שיש לו צדקה לפי פמלוה לו אבל במשכון של גוי כיון שאין לו צדקה בהלוואה אינו קונה המסכון לפיכך אם קדש בו אינה מקודשת :

יג היה לו חוב ביד אחרים ואמר לה חרי את מקודשת לי כחוב שיש לי ביד זה כמעמד שלשתן אפילו הוא פלוה על פה מקודשת דק"ל כמעמד שלשתן קנאה דחוב לגמרי דאף על גב דלא יתיב לה ולא מידי מתקדשת בהסת' המסכה וליכא לפיכך דעתא אחזי דלא אכריחן דמי אלא כמלתה דידה שכבר הית' מחייבת לו אבל כשהוא בא לקדשה כמלה דאחרי' אין דעתה להתקדש בחזי אלא בהנאה דאית בה אבל אם לא אמר לה כמעמד שלשתן אפילו הוא מלוה בשטר והקנה לה חספ' כראוי כתיבה ומסירה אינה מקודשת ודאי דכיון דק"ל המוכר שטר טוב לחבירו וחזר וסחלו מחול שמא לא סמכא דעת' ולא נתרצית דסברה אזיל ומחיל ליה פ"ם ספק מקודשת מ'הא הוא דשמא אינה חוששת וקבלתו לשם קידושין והכא לויכא למיטר שפי' את הנגיד כו' כדאמר' לעיל סעיף ה' גבי קופר חוב דידה דהא ק"ל שהנייר של ליה הוא כחנן שהלוה נתן את השטר וכשמשלם לה או מחול ליה ע"כ מהרר' ליה נירר' ואם כן אפילו הוא טוח פרושה עכשו לא מירי יתיב לה מה שאין כן בשטר דידה כשחזיר לה הספר שלה שהוא טוח פרושה הרי הוא נתנו לה פמט' כמחנה ומתקדשת בו שהרי אינו חייב להחזירו לה עד שהשלם לו :

יד היה לו מלוה אצלה ונתן לה עתה פרושה ואמרה לה התקדשי לי במלוה ופרושה הרי זו מקודשת ופשיטא דעתה אפרשת שהוא בעין :

טו נתנה לו זהב או כסף או שאר דברים לעשות לה מהם כלים ואמרה לו עשה לי מהם כך וכך בליים ואתקדש

אני לך בשכר המלאכה ועשאו לה ונתת לה וקדשה בשכר המלאכה אינה מקודשת דק"ל ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף פיר' שכל פרושה ופרושה המגיע בעד המלאכה כשנמדת המלאכה בעד פרושה נחתיב בה בעל המלאכה לפתול בשכירות עשיית המלאכה והוא בתורת מלוה על בעל המלאכה וכשחזיר לה הכלי ומקדשה בשכירות שיש לו אצלה ה' מקדש במלוה וכבר אמרנו המקדש בפלוה אינה מקודשת ואם דוסיף הוא שום דבר משלו או נתן שום דבר שיש בו שוה פרושה לצורך המלאכה ונתנו לה הרי זו מקודשת דה"ל מלוה ופרושה דרעתא ופרושה ויש אומרים אפילו לא הוסיף משלו כלום מקודשת דס' ל' אין לשכירות אלא לצורך כשהוא מחזירו לה והרי הוא מקדשה כו' בשעת חזרה לפיכך מקודשת ואפילו אינו שבי'ר זום על המלאכה אלא הוא קבלן על המלאכה ק"ל ואין אומן קונה בשבח כלי ואין לו אלא מלוה עליה ודינו כמו בשכר' שכבנו ואם הכלי עדיין אצלו וקדש' בשכרו הוה דינה כמלוה שיש לו עליו משכון שכתבנו בסעיף י"א עשה מלאכה אצל אחר ונתחייב לו פרושה וקדשה בנזרה דינו כדיון מלוה שיש לו אצל אחרים שכתבנו בסעיף י"ב ו'א :

טז קדש במלוה ובעל בעדים מתם דווינו בפני עדים שראו שנהיה עמה דאמרינן הן הן עירי ייחוד הן הן עירי ביאה צריכה נש' מספק ריש להספק ולומר שמא לא ידע דמקדש במלוה אינה מקודשת ובעל סתם על דעת אוחז הקידושין והרי אינה מקדשת או דילמא ידע דמקדש במלוה אינה מקודשת והבעילה שעשה עשה לשם קידושין דאין אדם עושה בעולתו בעילה זנות והרי היתה בעולתו ככפני עדים דק"ל הן הן עירי ייחוד כו' והרי היא מקודשת לכך צריכה נש' מספק' וכן חזין בכל כיוצא בזה כגון קדש כפחות מש' ובעל כו' או קדש על הנאי ובעל סתם כו' :

יז הנכנס לבית חבירו ולקח לו כלי או אוכל וכיוצא בהם וקדש בו אשחובא בעל הבית אף על פי שאמר לו לפת' לא נתת לה דבר זה שהוא טוב ממה שנתת לה אינה מקודשת שאין זה הנכחה שנתרצה לו הבעל כיח והקנת לו אהלו הרב' שלקח אלא אמרינן לא הקנתו לו ולא אמר לו דבר זה אלא כדו שלא להתבייש עמו ולזולו והואיל וקדש במסן חבירו שלא מדעת חבירו דדי זה גז' ואינה מקודשת ואם קדשת בדבר שאין דרך בעל הבית להקפיד עליו כגון חמרה או אונח הרי זו מקודשת מספק דשמא הקפיד ואורח שיושב אצל בעל הבית ונטול חלקו וקדש הוי מקודשת שכבר הקנתו לו בעל הבית שאכלנו ושלנו הוא :

יח דתה' לו חמרה ששוחפת כינו וכן חבירו וחלקה שלא מדעת חבירו וקדש בחלקו והואיל וצריכה שומט כ"ד אינה מקודשת שאין כח לזה ליטול לעצמו מה שירצה ויניח לחבירו מה שירצה ואפי' נתן לה כל החמרה סתם וידע שיש בחלקו בה יותר מפרושה אפי' אינה מקודשת ודאי דשמא אין רצונה להתקדש רק בכל החמרה שנתן לה עד שיאמר לה התקדשי לי בחלק שאז אם בחלקו ש' מקודשת ואם הוא דבר שהכל שוה ואין צריך שומט ב'ד אלא זה נטול אחד חת נטול אחד ונתן לה אחד הרי זו מקודשת :

יט השואל או המסכיר כלי לחבירו ולא ידע המשאל או המסכיר שרוצה לקדש בו אשה וקדש בו אינה מקודשת אלא אם כן השאלו לו או השכירו לו לזמן ידוע ונהן לו רשות להשאילו לאחר וכשקדש בו תאשה הודיעה שהוא שאל או משכיר כדו עד זמן פלוני והיא קבלה אותו ע"מ שחזרה היא בו עד אותו זמן ושמן אם יש בהנאת אותו קישים שוה פרושה משנתנו לה מקודשת אף על פי שאין החפץ שלו ואם לאו אינה מקודשת אבל אם המשאל או המסכיר ידע ששאל או שכר החפץ לקדש בו אשה מקודשת ככל

א הבטח של הקדושין צריך שיתנה לה כמתנה נמנית
 חס נחננו לה' ע"פ מהחזירנו לו צינן קידושין בין
 החזרתו בין לא החזירנו אל' כן התור' מתנה ע"פ להתור'
 שמהמתנה קידושין שאני שאם לא החזירנו לא נתקיים
 התנאי וחס וחזירנו הרי לא נהנית בקידושה ולא הגיע
 לידה כלום ובמה הקני ליה נפשה ברא' שנתן לה מה' ע"פ
 להתור' אבל אם נתן לה מתנה לזמן ידוע ואמר לה מקדשת
 לי בזהיא הגאט שאח נהנית עד אותו הזמן הרי זו מקודשת'
 וכן אשה שנתנה מתנה לאחד ע"פ להתזירה לה לאחר
 שלשים יום כדי שיקדש שותה בת חוך השלשים יום ונתנו
 להתוך השלשים יום לסם קידושין הוי מקודשת כהנא
 הגאה שיהיה לו בהונתנו לה :

ב אמרה לו חן מנה לפלוני ואתקדש אני לך ונתנו לו
 חסר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו סאלי
 נתן לפלוני על פיד הרי זו מקודשת ולמרנו זה מרין ערב
 כלומר מה שמצינו בתורה שערב משתעבד למלוה דהא
 אל' דלא משי הנאה לזוידערב אפ"ה קא משתעבד הך
 איתתא נמי אף על גב דלא משי רגאה לידה קא משתעבד
 ומקניא נפשה דוקא שאמר הוא הרי את מקודשת לי כו'
 כבו שכתבתי אבל אם נהנו סחם לפלוני על פי דבריה
 שאמרה לו חן ואתקדש אני לך לא עדיף מכשתנה לידה
 ואמרה היא שאינה אלא קידושי ספק ואם היו סדכרים עמת
 מקדש על עסק קידושה אף על פי שנתן לו סחם על פי
 צויה הרי זו מקודשת וכל זה דוקא שהתחילה היא לומר
 חן מנה לפלוני אבל אם התחיל הוא התלה ואם לא התקדשי
 לי כמנה זו ואמרה לו היא נתנה לפלוני אינה מקודשת ועל
 סימן ל' סעיף ח' ואם אמרה לו הלוח מנה לפלוני ואתקדש
 אני לך והלוח לפלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בו הוי
 נמי קידושין מרין ערב כמבטמתה ודוקא שנתן או הלוח
 כשעת אמרה כמו שאמרנו אבל אם הרווח זמן מלוח על
 פיה וקדשה בו אינה מקודשת דהא בדין ערב נמי לא
 משתעבדא כהנ' דהרי ערב שלא כשעת מתן מעות :

ג אמרה לו חן מנה לפלוני ואתקדש אני לזונה לו ואמר
 לה איהו פלוני הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו
 שאני סקלן כרצונך הרי זו מקודשת מרין ערב שאמרנו
 ופרין ערב כנעני סיתבאר בסעיף ה' ערב לאו אל' דלא
 מצי הנאה ליה משתעבד נפשיה הך איתתא נמי אל' דלא
 משי הנאה לידה קא מקניא נפשה וכל' סדמי ערב האוי
 נברא דקא קני ליה דהיינו סליה קא חסר מסונא אבל הכא
 הא נברא דקא קני להא איתתא לא קא חסר ולא מדי עבד
 כנעני סיתבאר בסעיף ה' ויכח דלא קא חסר כמנה וקא קני
 נפשיה וכל' סדמי והם בעבר כנעני הך דקא מקני דהיינו
 בעל העבד שהוא מקנה את העבד לחירות קא קני האי כסף
 שמקבל בפדיונו אבל הכא הך איתתא קא מקני נפשה ולא
 קני ולא סדמי ערב ויכח דאף על גב דלא קא משי הנאה
 לידה משתעבד נפשיה לזנה איתתא כו' וחזר הדין כול' לפיכך
 מקדשת בהו הנאה שיש לה הוה לקיים מצותה וזה
 מקימה :

ד אמרה ליה הילך מנה ואתקדש אני לך נתבאר בסיון
 כו' סעיף ט' :

ה אמר לה הילך מנה משלי ואתקדש לפלוני ואמר לה
 אותו פלוני הרי את מקודשת לי בהנאה זו שנתן לך
 פלוני כנללי כלומר יש לך הנאה מסני שנתן לך פלוני מנה
 זה כנללי ובאותה הנאה הוא מקודשת לי בין עשאו שליח
 בין לא עשאו שליח הרי זו מקדשת ואע"ג דמסונא לאו כו'
 משלח הוא מקדשת מרין ערב כנעני דהנן עבד כנעני
 קינה עזש ככס' ע"י אחרים שפדוים פירין אותו כנעני
 והא קינה עזש ורצו בו ולחזרו ואע"ג דלא חסר ידו כהנ'
 מסונא

א גבל ענין רכוש שהשאלה לו ארעתה לקדש בואת האסה
 אמן סדמי שאם גבל לתנו לו באותו ענין שיעיל לו ולענין
 מקדושתו שמה האסה מקדשה בו שאם לא יועיל לזמן
 שאלה שיזא בלשם מתנה ע"פ להתזיר ככו שיתבאר :
ב נתנו לו מתנה ע"פ להציל והלך וקדש בו אשה הרי זו
 מקדש וק'ל מתנה ע"פ להתזיר שמה אלה הרי רוצ'
 שלו ובשלו קדש אע"פ שצריך לקיים תנאו ולהחזיר קנשו
 מן האשה וחזירו או יחזיר לנותן דמיה :

כא המקדש באיסורי הנאה שראשון הוא כולו מרבנן
 ואין לו עיקר מן התורה כגון בחמץ דרבנן קודם שם
 בשעה ששית בע"פ שאין כגון שום איסור דאורייתא לא
 בחמץ ולא בזמן הרי זו מקדשת ואע"ג דרבנן אסרום בתנא'
 כיון שאין בהם שום איסור' התורה לא רצו להקל באיסור
 אשת איש לבטל הקדושין אבל אם יש בהם עיקר מן התור'
 כגון בחמץ דרבנן בשעות דאורייתא דהיינו בע"פ אחר שש
 שעות או בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן דהיינו בשעה ששית
 ואששין לקידושין וזריחה נש' ואע"ג דלענין ביטול לא
 אוקמה בלשונותיה כול' כריתתא בהלכות פסח סי' התלך
 סעיף ב' לענין קדושין חסדו אבל באיסורי הנאה דאוריית'
 לגמרי דהיינו בחמץ נמור בשעות דאורייתא אין כלום מכש'
 כלל ובחמץ בעלמא חשובין וינה מקודשת שאין בהן שום
 פירוש מן התורה :

כב עבר ומכר אפילו איסורי הנאה דאורייתא וקדש
 ברמיחם מקודשת שאין האיסור תופש דמיו והרמיס
 אינה אסורים בהנאה ה' סכסכס לניאו לישראל וידע
 הלוקח שהם אסורים הנאה ואע"ג לקח הוא המעות מהנה
 לפיכך מקדשת אבל אם סכסכס לישראל ולא ידע הלוקח
 שהם איסורי הנאה ולקח המכר רמיחם וקדש בהן אשה
 הרי המכר לא הל' דהוה סקח מעות ויש להסתפק כשעות
 הללו אם הם לטו נזל כיון והמקדש כגול אינה מקודשת או
 אם כחלואה כיון כיון שהלוקח נתנו לו להוציאם וכסודיע
 לו חייב לסלם מביטו והוה קדושין נמרין לפיכך היא ספק
 מקודשת וזריחה נש' וזה דוקא בשאר איסורי הנאה
 דאורייתא אבל אם מכר הישראל ע"ק'ל רמיס ע"ז הופס
 רמיח ספול' מכה לני אינה מקודשת ברמיח דגם דמיה
 אסורים בהנאה :

כג בכר בזמן הזה מספקין בואם הוא ממון בעלים או
 לא לפיכך אם בעלים קדשו בו אשה ה' אספק
 מקודשת אל' דק'ל בכל מקום העקר ביד הפקר מס' בקהל
 שתקנו ועשו תקנה בגיהם וחזק נחל שכל מי שיקדש
 בלא עשרה או כיוצא בזה יהיו הקדושין מיפקיעים והרמיס
 דיו הפקר וכאלו לא נתנו והפקיעום ככל מיני יפוי לשונות
 של הפקר ועמר אחר ועבר וקדש אל' דמדינה לא הוה
 קדושין ה' להלכה אבל למעשה לא רצו החכמי הראשונים
 לעשות מעשה להרירה בלא נש' משום חומרת אשת איש
 דזריחה נש' וכן אנו נוהגין בכל מקום אשה סגורה הנאה
 אשה אחר אשה סגורה כל מה שיתנו לו שלא בפני
 פלוני ופלוני יהיה עליה באיסור הנאה ועבר אחר וקדשה אף
 על פי שקבלת אינה מקדשת דהוי כשילו קדשה באיסורי
 הנאה דאורייתא שהרי הנד' חל מן ההורה ברא' שקדשה
 בחזק כסף אבל אם קדשה בשטר בתורת שטר סיתבאר
 בע"ז ח' מקדשת שאין קדושי השטר אלא הכתב
 כש' נש' ושל' כתוב אותו על איסורי הנאה כמו סיתבאר
 בע"ז ואין שייך בו איסור הנאה ועל סימן ל' סעיף א' :

כד שצריך ליתן לה כסף במתנה שלימה ודין
 המקדש כמשכח או כמנה ונסצא חסר או
 רעובו סעיפים :

* לבוש חבוץ ואתנמן * הלכות קידושין *

ראף על גב דמזכירין כוס מחשבתו על השמן שכתבו לברך וצריך להיות השמן בפני עצמו שזה פרושה ולא נאמר כיון שהשמן חשוב כל כך אם אין בשמן שוה פרושה נעדר הכוס עמו שהכוס בשל אצלו דכילי האי אין חשיבות השמן שיהא הכוס בשל אצלו לצדו עמו לפיכך אם אין בשמן שוה פרושה אינה מקודשת אלא מספק דשמא כיון שהזכיר כוס ואין בשמן שוה פרושה היה דעתו על שניהם אבל אם יש בשמן שוה פרושה אף על פי שאין בכוס שוה פרושה היא מקודשת ודאי בשמן אף על פי שהזכיר כוס ויש חלקין ואומרים כמים שאינן חשובים כלל צריך להיות הכלי לברך שוה פרושה להתקדש בו וכיון צריך שיהא יין שוה פרושה להתקדש בו שכן דרך לשתות היין ומחזירין הכוס בשמן או ציר של דגים טעשיים להוויח בכלי ימים רבים לשבול כו וצריך הכלי לשומר דעהו על שניהם יחד שאם יש בשניהם יחד שוה פרושה מצטרפין ומתקדשת בשניהם :

היו לו מיני כלים או מיני מאכל או שאר כל דבר ובאת אשה ואמרה לו נתן לי מעט סאילין ואמר לה אם אתן לך חתיה מקודשת ליואמרה הן נתן לה דהרי זו מקודשת אבל אם אמרה לו נתן חתן או חתן לי לברך או השלך לי או דברים שעניינים כאלו אמרה לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן לי לברך אינה מקודשת טררי נחתה דעתה שאינה רוצה להתקדש וכן אם היה סתה יין ובאת ואמרה תן לי כוס אחר ואמר לה אם אתן לידך הרי את מקודשת לי כו ואמרה הטקני השקות או תן או הסקה אינה מקודשת שאין דברים אלו נראין אלא כאלו אמרה השקני לברך ולא תשחק עמי בדבר אחר ואם בשעה שנתנו לה אמר הרי את מקודשת לי וקבלה מקודשת ואם קבלה בשתיקה רק חזרה ואמרה תן לי או השלך לי וכיוצא בזה אינה מקודשת וכל זה סידי דווקא שרתחילה היא לומר תן לי מעט כו' אבל אם התחיל הוא לדבר ולומר אם אתן לך חתקדש לי ואמרה לו בלשון צחוק תן וקבלה ממנו הרי זו ספק מקודשת דשמא בקושי קאמרת כיון שהוא התחיל עמה ענתה על דבריו בקושי אף על פי שאמרה בלשון צחוק :

ל לאיזה מקום צריך ליתן הכסף ודין אם קדשת בככר וכו' י' סעיפים :

א כבר כתבנו פעמים דילגינן פקדאי שחזרו' של אדם קונה לו ואין כאן מקומו להאריך לפיכך הכתוב את האשה בכסף או בכסר אינו צריך שיתן את הקידושין לתוך ידה שמש' אלא כיון שרצתה שידוקלה קידושה וירקן בין לתוך ידה בין לתוך חיקה או לתוך חצרה או לתוך סרת שלה הרי זו מקודשת דקנתה לה חצירה כאלו נהנה ליה :

ב היתה עומדת ברשות הבעל צריך שיתן הקידושין לתוך ידה או לתוך חיקה ואם השאיל לה הבעל מקום בחצירו דינו כמו לענין נדושי ועיין לקמן סימן קל"ט סעיף י"א :

ג היתה עומדת ברשות שהיא של שניהם ורקלה הקידושין מדעתה ולא הניעה ליה או לחיקה הרי זו מקודשת קידושי ספק טררי אין ברירה של מי הוא המקום שלואו שלה ואפילו אמרה לו הנח קידושי על מקום זה ואותו המקום הוא של שניהם הרי אילו קידושי ספק דשמא לאהקנתו לה :

ד היתה עומדת בסימטא או בצדו רשות הרבים חרקס לתוך ארבע אמותיה מקודשת דבמקומות אילו תקנו הכספים ז' שוה ארבע אמותיו של אדם קונת לו כמא

פמנא מידי ונילף מיניה להכא עבר כנעני לאו אע"ג דלא חסר מידי קא קני נפשיה האי גברא גמי אע"ג דלא חסר מידי קא קני להך איתתא :

ז אמר לה ותקדשי לי כדינר נתן לה משכון עד שתתן כדינר אינה מקודשת דמנה אין כאן משכון אין כאן בלומר המנה אינו ככאן גם נקף המשכון לא קנתה אלא שיצטרף יש לה עליו ודבר שאין בו מסס הוא וכמה התקדש זכ"ש אם נתן לה שטר על הדינר אפי' בקיבול קניין שאינה מקודשת דלא קבלה מיניה מידי שיש בה מסס / אבל אם אומר להתקדשי לי כדינר ודרי לך משכון עליו ותזכה בנף המשכון נדר דינר הרי זו מקודשת :

ח אמר לה הרי את מקודשת לי במאה דינרים ונתן לה אפי' דינר אחד וקבלתו הרי זו מקודשת מיד והוא יסלים לה השאר שזה כמי שאמר הרי את מקודשת לי כדינר זה על שנתן שאתן לך מאתים זה שהיא מקודשת לו מעכשיו דהאוס' על שנתן כאומר מעכשיו דמי הג' ל"ס ועל' סימן כ"ה סוף סעיף ו' י"א דה"ה אם לא חסר אלא דינר אחד או שנכצ' אחד רעו' א דבחסר דינר אחד או נמצא אחד רע אינה מקודשת שהיא לא היתה דעתה אלא על כל המאה ואם לא חסר אלא אחד היא בושא לתובעו ואינה מתקדשת כד"א כשאמר לה גמאה דינרים מתם אבל אם פירש ואמר לה הרי את מקודשת לי במאה דינרין אילו והתחיל למנות לתוך ידה אינה מקודשת עד שישלים לה ואפי' כדינר האחרון שניהם יכולין לחזור זה בזה שכיון שאמר אילו לא היה דעתה להתקדש אלא במאה שאמר לה שהיתה סכורה שהם כולם כירו הילכך אינה מקודשת אלא אם כן אפ"ל הדינר החסר והא עליו במלוה ונתרצית היא וכן אם לא מנה לתוך ידה אלא נתן לה הכל בבת אחת ליהד ומנאה היא וכמצא מאה חסר דינר או נמצא אחד מהם דינר של נחשת או רע ולא הכירה בו החלה וקבלתו אינה מקודשת וכלוין לחזור בהן ויש אומרים שאפי' חזרה אינה צריכה אלא אינה מקודשת כלל עד שיחזור ויאמר לה אחר כך התקדשי לי בזה והיא שתקה ולא החזירה שאין הוא ספק קידושין דמספקינן כיון ששתקה נתרצית או שמא על דבריו הראשונים היא פוסקת ואינה חוששת לדבריו אלה להשיב עליהם ואם יכולה להוציא על ידי הרחק הרי זו מקודשת אבל הוא עליו בחוב וצריך להתליו :

ט האומר לאשה התקדשו לי כדינר זה ע"מ שישלים לך מנה והיא אומרת על בית שתשלים לי מאתים והלך הוא לביתו והיא לביתה ואמר כך הבעו זה את זה וקדשה ונתן לה דינר שאמר ורוצה היא שישלים לה אם האיש תבע את האשה שתקבל הקידושין ועל פי תביעתו קדשה כדינר צריך להשלים כאתים כרצונה ודאי על דעת כן תבעה להשלים רצונה ואם האשה תבעה את האיש וקדשה על פי תביעתה יעשו דברי האיש ואין צריך להשלים אלא מנה כיון שחא התחילה לתבוע ודאי לעשות רצונה התחילה :

י אמר לאשה התקדשי לי בכוס זה והוא של חרס והוא מלא אם היה גלא מים מצטרפין שניהם לשוה פרושה ומתקדשת בשניהם יחד דאף על גב דלא אמר אלא בכוס זה ולא הזכיר מה שכתבו המים בשלים לנכי הכוס ולא הוצרך להזכירם בפירוש ואם היה מלא יין הרי זו מתקדשת ככוס לבדו וצריך שיהא בכוס לברך שוה פרושה שהיין חשוב בפני עצמו ואינו בשל לנכי הכוס שהזכיר לצדו עמו ודרי הוא לא קדשה אלא בכוס שהזכיר בדבריו ומכל מקום אינו חשיב כל כך שנאמר אף על גב שאמר בכוס דעתו היה על היין שכתבו לברך ולא על הכוס ותהא מתקדשת כיון אם הוא ש"פ ולא הכוס אין חשיבות היין כל כך שבשם זכירין הכוס שיהא מחשבתו על היין לברך בזכרון הכוס ואם היה מלא שמן מתקדשת בשמן ולא בכוס שהשמן הוא חשוב ביותר

במרא מלא מים ביהא הנאה רקא מציל לה מינה נמלא
 וסקניא נפשה או דילמא אמרה ליה חובי מחיבת לאצילין
 וסלקא כתיקו לפיכך הוי ספק מקודשת וימי סעיפם הללו
 סעיף ש' וסעיף י' א' מיירו דווקא כשהתחיל הוא ואמר ליה
 דתקדשתי לי נ' ואמרה לו תנהו על הסלע או תנהו לכלב
 אבל אם התחילה היא ואמרה לוהן כבר לכלב או הן דינר
 על הסלע ואתקדש אני לך יש אומרים דדינו כמו באמרה לך
 דינר לפלוני ואתקדש אני לך שנתכאר דינו לעיל סימן כ"ט
 סעיף כ' יש אומרים דלא דמי כלל להם ודחם לא הויא
 מקודשת אלא מדין ערב דאמרינן אף על גב דלא כשא
 הגאה לידה מכל סקום כיון דמטיא הגאה לאיניס אחתי
 כשהעבר הוא הדין נמי האשה אף על גב דלא כשא
 הגאה לידה מקניא נפשה ומקודשת הואיל ומטיא הגאה
 לאיניס אחתיא אבל הכא דלא מטיא הגאה לטום איניס
 לא מקניא נפשה ואינה מקודשת וכן הדין ככל כוציא ככין
 לשיכר על פי חבירו אף על גב דאמר בהדיא והחייב אני
 לך לאו כלום הוא והוא הדין באשה אם אמרה זרוק מנה לים
 ואתקדש אני לך אינה מקודשת ויש מחלקין בין סלע וכלב
 ואומרים דבתנהו על הסלע אפילו אמרה ואתקדש אני לך
 לאוכלום הוא רלאו מירי עובד אפימה אבל בתנהו לכלב
 אילו אמרה ואתקדש אני לך מקודשת כיון שרוציא ממנו על
 פיה ומקודשת מדין ערב ויש להחמיר בכולת להצריכה
 נט :

לא שאין מקדשין צפוחות משה פלטה ואם צריך שומאונות סעיפים :

א קבלו חכמים זכרונם לברכה שבכל מקום שנצמר כסף
 בתורה אינו פחות משה פיוטה לפיכך כסף קדושין
 נמי דלפני קיהה קיהה כעפרון אינו פחות משה פרושה
 ואין מקדשין אשה כפחות משה פרושה ומזה אם קדשה
 בחפץ סתם אין צריכין לטום אותו תחלה אם הוא כיה
 פרושה אם לא אלא אם חתן ששה פרושה אחר שקדשו בו
 מקודשת דמסתמא גם היא מסכה דעה בתחלה שאין בו
 פחות משה פרושה ומקניא נפשה בכעת הקדושין ולא
 עוד אלא אפילו אם אמרה לה התקדשי לי בחפץ זה ששה
 המסים וזו ונסלה ולא שמו אותו תחלה אם נמצא אחר
 כך ששה המסים זה אמרינן דמסכה דעתה מרהלה
 ומקדשת פירוהם לא נמצא ששה המסים זה אינה
 מקדשת והיא לא נוצרית וזו לתקדש כפחות כחמשים
 זה אמר :

ב יש אומרים דלא בעינן שומא מתחלה דדוקא
 בחפץ שסומחו דוע קצת ואין גילוח לשעות בליל
 כך נכון מלבושים וכיצא בהן אבל אם קדשה בדבר שאין
 בקצת כסיתו ופעמים ששועין בהן הרבה נכון אכנס
 מכות ושרגילות וכיצא בהן ואמרה לה התקדשי לי כאן זו
 ששה המסים זה צריך שומא ולא מסכה דעה ויש מי
 שאומר שאפילו קדשה באבן סתם ולא אמרה ששה
 המסים זה צריכה שומא רשכא פועה היא ומסכה היא
 שרוא סה הרבה יותר מאד ולכן נוצרית לו חללה זה לא
 היתה פרושה לו היתה קדושין פועה ופיכך נהני לקדש
 בשבעת שאין בה אבן ואם קדשה כשבעת סתם אבן או
 בסתם כשבעת נמצא שרוא סל נחשת אף על פי שאין הך
 לקדש בכך חייסין לקדושין דמסא נוצרית אפילו אינו
 שיה אלא פרושה ואפילו אמרו הערם תחת החופה שיה
 של אבן נמצא סל סתם אף על גב דאפשר ויהי

כמו שכתבנו נכמה מקומות ואם נשאלה הקדושין הך
 ארבע אמותיו אינה מקודשת אפילו נכנסה היא להך
 ארבע אמותיו כיון שקדש הוא לתוכו זנה הוא בהם
 והם שלו :

ד הו עומדים בראש הרבים או ברשות שאינה של
 סנייה חוקלה קדושה קרוב לו אינה מקודשת
 קרוב לה הרי זו מקודשת מחצה על מחצה או שהיו ספק
 קרוב לו ספק קרוב לה נאכר קודם שיגיע לידה הרי זו
 ספק מקודשת כיצד הוא קרוב לו וקרוב לה כל שהוא יכול
 לספור אותם היא אינו יכולה זה קרוב לה שניהם יכולין
 לספור אותם או שניהם אינם יכולים לספור זהו מחצה
 על מחצה :

ה זקלה לקדושה אפילו לתוך חיקה ולא שקלתינה
 לידה אלא שתקדש מי שאומר שאינו כלום כיון דלא
 ארצא מעיקרא לעיקרטי ליה :

ו אמרה להתקדש לי בדינר זה ונשלחו חרקה לים כפניו
 או אור או לכל דבר האכזר שם אינה מקודשת
 דאמרינן בחרקה הרגתה לו שאינה מתרצית לקדושין ולא
 אמרינן כיון שהיא חיבת לשלם לו ודן נשלחו לשם קדושין
 והיא רקא עכרת הני שזקתה סכרה או בקיח להאי נכרה
 א' החטא הוא אלא לא אמרינן רבי שאין דרך לעשות כן
 דחזיקה מוכחט שלא נוצרית לו וטום הכי דקתרו אף על
 פי שהייתה לשלם ואין צריך לומר אם זקתה בפניו למקום
 שאינו אכזר שאינה חיבת לשלם שהחיקה כונחת שאינה
 הוציאה בקדושו ועיין לקמן סימן ס"ב סעיף א' :

ז אמר להתקדש לי בכנה ואמרה לו הנייה לאבא או
 לאבך א' לפלוני ונהני להם אף על פי שאמרה לה
 לשעה שנתן להם הרי את מקודשת לי במנה שאני נתן
 להם אינה מקודשת ולא דמי להא דאמרינן לעיל סימן כ"ט
 סעיף ב' חן מנה לפלוני ואתקדש אני לך דמקודשת מדין
 ערב ודחם אינה קאמרה לה מעיקרא ונתן על פיה והיא
 כמו ערב אבל הכא אינה קאמר מעיקרא ואמרינן היא מסכה
 בו להשיב על דבריו לומר חן פועותך לאתרים אני איני יוצה
 בהם אבל אם אמרה תנהו לאבא או לאבך או לפלוני
 שיקבלם לי הרי זו מקודשת מד ננתינה להם בשליחותה
 אפילו לא חזר ואמר לה בשעת נתינה להם הרי את מקודשת
 לי במנה זו שאני נתן להם מקודשת הרי כנילו קבלם היא
 בשתיקה ואמרינן תחיל דבר עמה בתחלה מעסקי קדושה
 וקבלם בשתיקה דהיא מקודשת :

ח אמרה להתקדש לי בכנה ואמרה לו הגזיתו על
 הסלע אינה מקודשת ואם היה הסלע סלה מקודשת
 ויש דרו לה חצירה וחציה שם אדם קונה והרי היא כמו
 גזיתו לפיכך אם היה הסלע של שניהם הרי היא ספק
 מקודשת אומרים דהו מעמא דמקודשת בסלע סלה
 מסכה דעה יותר כשהסלע שלה לפיכך סכרה
 ליה חתונה סתירה לו הסלע כנגן סכרה לו חן על
 סלע א' על סלע שלי כלומר בסלע זה מסכה דעה
 לתורתה אבל אם אמרה חן על הסלע סתם אפילו נתן על
 סלע א' הו מקודשת והו כאלו אמרה ליה אלני תפצה
 מקודשין השליכה על הסלע :

ט הקדש שלי בכנר זה ואמרה לו תנהו לעני פלוגי
 אינה מקודשת אפילו בעני הסייל עליה לפתנו
 מישם וסלה לומר ליה כיהיבי דמחיבנא ביה אנט
 מחיבה ביה א' :

י וקדש לי נכני זה ואמרה לו חמא לכלב זה אם היה
 הכלב שלה הרי זו מקודשת ואם לא אינה מקודשת
 כלם היה הכלבן פרושה לנסכה חכרה כן כבעא לן

* לביש הבדיוארגמן הלכות קידושין *

לא היא מקודשת אפילו הכי יש להחמיר לענין מעשה ולפיכך נהגין תחת החופה לשאול לעדים אם המבעת שזה פרוטה כדי שתסע הכלה ותדע שאין מקדשה רק בשוה פרוטה נס נהגין לכמת פני הבלות הנגועות ואינן רואות במה מקדשין אותן מפני שאינן מקפידות בשוויו הקידושין ודעתן להתרצות אפי' לא יהיה שוה אלא פרוטה :

ג קדש אותה באוכל או בכלי וכיוצא בו דבר ששוה בכאן פחות מפרוטה הרי זו ספק מקודשת דשםא דבר זה שוה פרוטה במקום אחר ויש אומרים שאם קידוש בהכשיל או בירק שאינו מחקיים וכיוצא בהם אם לא היה שוה פרוטה באותו מקום אינה מקודשת כלל שהרי דבר זה אינו יכול להגיע למקום אחר עד שיפסיד ויאכר ולא יהיה שוה פרוטה לא בכאן ולא במקום אחר :

ד הא דאמרין שהיא מקודשת מספק שמא דבר זה ש"פ במקום אחר היינו מצריכה נט מזה להתירה לעלמא אבל אם רוצה לקיימה צריכה קידושין אחרים ואם קדשה אחר קידושין גמורין קודם שגירשה הראשון יגרש ראשון ונושא השני אבל לא יגרש שני וישא ראשון דכיון שיצא דקול שקדשה הראשון ואחר כך קדשה השני יאסרו שהראשון גירשה ונשאה השני וגירשה השני וחזרה ונשאה הראשון ונמצא זה מחזיר גרוסתו מן הנישואין וכל זה דווקא שלא בא עליה השני קודם גירושי הראשון אבל אם בא עליה השני קודם גירושי הראשון הרי נאסרה לראשון כדון אשת איש שזינתה וכשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל גל' סימן מ'ו סעיף ה' ויש אומרים שאם ילדה משני קודם שגירש הראשון הולך כשר דסכרמא ליה הא דחוששין שמא הוא שוה פרוטה במקום אחר ושוינן לה ספק מקודשת אינו אלא מדרבנן שגזרו במקום שאינו שוה פרוטה משום מקום שהוא שוה פרוטה דחששו שמא יש בכאן אחד מאנשי אותו המקום שהוא שוה פרוטה ואם יראו שאינן אנו תושבין לקידושין אלה בכאן אף במקומו לא יהוש להם אבל מן התורה אין בהם חשש קידושין כלל אפילו בידוע שהוא שוה פרוטה במקום אחר שאין להקדש אלא מקומו ושעתו דאשה לא מקני נפשה בפחות משה פרוטה במקומו לפיכך אף אם החמירו להצריך אותה נט כמו שאמרנו לא החמירו לפסול הולך :

ה האומר לאשה התקדשי לי בחמרה זו התקדשי לי בחמרה זו התקדשי לי בחמרה זו אם יש כאחת מהן שוה פרוטה הרי זו מקודשת ואם אין כאחת מהן לכה שוה פרוטה אף על פי שיש בכלן שוה פרוטה אינה מקודשת כיון שהזכיר בכל אחת בפני עצמה התקדשי לא היתה בוונתו לקדשה בצירוף כולן יחד אלא באחת מהן והרי היא אינה שוה פרוטה והוי ספק מקודשת דשםא אחת היא שוה פרוטה במקום אחר אבל אם אמר לה התקדשי לי בזו ובזו וכזו כולן מצטרפות ואם יש בכלן יחד שוה פרוטה הרי זו מקודשת ואם היתה אוכלת ראשונה קודם שבאה השנייה לידה וכן השנייה קודם השלישית אותן שאכלה כבר אינן מצטרפות לזו שקייסת שאותן שאכלה נעטובגמלוה גבה שלא חלו הקידושין עד שיגמור דבריו ונמצא שלא קבלהן בתורת קידושין והווי להו כמלוה וכבר אמרנו שאין קידושין במלוה ואם יש בגשארות שוה פרוטה מקודשת דהל' כמלוה ופרוטה ודעתה אפרוטה :

ו הוא דאמרין דאוכלת ראשונה דאין מצטרפות לפרוטה דווקא בדאמר לה כזו וכזו וכזו ולא נמרו קידושין ולא נקנו לה עד נתינת האחרונה שהיא נמר דיבור וקבר הוי הראשונה מלוה אבל אם אמר לה התקדשי לי באילו ואכלה אוהה ראשונה ראשונה גם אותה שאכלה מצטרפות לשוה

פרוטה דמידי שנמר דיבור הקנס לה בולם כחורת קידושין ובשמקבלת הראשונה לא כאת לידה כחורת מזה אלא כחורת קידושין וכי אכלה מידה כאכלה לפיכך אם יש בכלן שוה פרוטה אפילו אכלה ראשונה ראשונה מקודשת יש אומרים דהוא הדין כי אמר כזו וכזו כזו אם נמר כל דבריו קודם שקבלה אותן כולן מצטרפות אפילו אכלה ראשונה ראשונה ויש חולקין ואומרים אף על גב שנמר כל דבריו קודם שקבלה אותה ואכלה אותה ראשונה ראשונה אינם מצטרפות כיון שחלקן בניגוד זו מזו ולא אמר באילו :

ז סבעיאל' נמרא אמר לה חציך בחצי פרוטה וחציך בחצי פרוטה מה בין דאמר ליה חצי פרוטה פסקה ולא הווי קידושין שאין כאן אלא חצי פרוטה או דילמא מונה והולך הוא ומצרפין יחד והרי היא מקודשת אפי' חצי פרוטה לומר מונה והולך הוא חציך בפרוטה וחציך בפרוטה מהו כיון דאמר לה בפרוטה פסקה לפילתיה ולא קידש אלא חצייה ואינה מקודשת או דילמא כל ביושיה מנה והולך דהא חציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר מהו כיון דאמר לה למחר פסקה ואינה מקודשת לחצייה או דילמא דבי קאמר לה קידושין נתחלו מהאינא ומנמר לא ננכרו עד למחר שני חציך בפרוטה מהו מינימא דכא ודאי כוד זימנא קאמר לה או דילמא אין אשה סתקודשת להצאן כלל דאשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ונשארו כולן בתיקו ועבדינן לחומרא דהוה ספק מקודשת עוד סבעיאל' נמרא שתי בנותיו לשני בני בפרוטה מהו בחר נותן ובקבל אזלינן והאיכא כמינא ומקודשת או דילמא כתר דידהו אזלינן והא ליכא מכוונא ואינה מקודשת שלא יגיע פרוטה לכל אחת כהך ופירך בפרוטה מהו מי אפרינן כהך בחצי בפרוטה ופרך בחצי פרוטה קאמר ואינה מקודשת או דילמא כהך בפרוטה ופרך במשיכה קאמר ומקודשת כהך וקרקע בפרוטה מהו כהך בחצי פרוטה וקרקע בחצי פרוטה ואינה מקודשת או דילמא כהך בפרוטה וקרקע בחוקה קאמר ומקודשת נט כל אילו נשאר בתיקו ועבדינן לחומרא והווי ספק מקודשת :

ח האומר לאשה החקדשי לי לחצי הרי זו מקודשת דהוי באילו אמר לה הרי את אשתי ואי בעינא למינסב עוד אחת נסיבנא שהרי האיש יכול לישא כמה נשים אבל אם אמר לה חציך מקודשת לי אינה מקודשת כהרי את אשה אחת ראוייה לשנים בזמן אחר ולמי שיר החצי האחר לפיכך אינה מקודשת דיקח איש אשה כתיב דאף על גב דאיש אפי' חצי איש אשה שלימה בענין :

ט כבר אמרנו דאם קדשה במיני מאכל או בחפץ שאינו שוה פרוטה בכאן הויא ספק מקודשת שם שוה פרוטה במקום אחר אבל אם קדשה בכסף בפחות מפרוטה אינה מקודשת כלל דכסף מיקץ קיין ואם קדשה בכסף בפחות משה פרוטה אף על פי ששלה לה סבליגות אחר כך אין חוששין ששלה לה אותן סבלוגו לשם קידושין אלא אמרינן אדעת קידושין הראשונים שולה ואינה מקודשת כלל אבל אם קדשה בכסף בפחות משה פרוטה ואחר כך בא עליה סהם בפני עדים רצה לומר שיהיה עמה בפני עדים דהן ערוי וחוד הן ערוי ביאה וצריכה נט וכיון דאדם יודע שאין אשה מקודשת בפחות משה פרוטה אמרינן נמרו בעל לשם קידושין דאין אדם עושה בעילתו בפני עדים בעילת זנות והוא הדין קטן שקידש ונהגדל אצלה צריכה נט דאף על גב דקידושי קטן אינן כלום אמרינן בשנהגדל בעל לשם קידושין דאין אדם עושה בעילת זנות ודווקא ככי האי גונא שכל אדם יודע שיש קידושין

לבוש הבוץ והרגמן

חלבות קידושין

בד

לה אם הושגו כן יש אומרים הא דאמרין דביאה אנה עושה נישואין הגימלי כשכא עליה כבית חמו שאין כאן אלא ביאה אבל אם בנסה לבייתו ובא עליה היא הביאה והכניסה כמו קידושין והופה והביאה נוספת בה שהיה כמו נשואין לידשה ולמסע להוכן אם קידש בתחלה ואחר כך בא עליה לשם נישואין בלא חופה היא הביאה אחר הקידושין כמו חופה אחר הקידושין לעשותה נשואה :

ב פתם המקדש בביאה דעתו שלא הוא מקודשת לו עד נטר ביאה לפיכך אם קודם שנטר הביאה קביה קידושין מאחר מקודשת לפניו אבל אם הערה בה ופירש מיד הרגילה דעלו שאין דעתו על נטר ביאה או שאמר מתחלה שדעתו לקנות אותה בהעראה קנה מיד דילפינן קיהה דקידושין מקיחה דערייה ובעריות קיימא לן דמתחייב מיד בהעראה כמו שכתבנו לעיל סימן כ' סעיף א' אף קידושין קינה בהעראה יש אומרים דפניו הבא על הפניה בפני ערס' וחסין סמא כיון לשם קידושין משום חוקה שאין אדם עושה בעילתו בעילה זנות אבל אם כבר הוחזק לזנות או שיש לו אשה אחרת לא חייטנין ויש מקילין בכל עניין ועל סוף קמ"ש וקנ"ו וסעיף ב' ולעיל סימן ט"ו סעיף י' :

לד ברכת האירוסין ואם צריך עשרה וכו' סעיפים :

א כמו שבכרכין ברכת הנתיב על כל דבר הנאה שכאה לידו קודם שנהנה כמו שנהגו בלבוש הדכלה סימן ר"ג כן מברכין החלה על ברכת הנתיב על האשה שנאמרה לו בין קדשה על ידי עצמו כיון קדש עלי סולחו ואם קדשה על ידי עצמו הוא עצמו מברך ואם קדשה על ידי השריה השליח מברך במקומו כיון שהוא עושה שליחות הקידושין ואינו נוהגין שעתה מברך כמי מברך ברוך אתה ה' אלהינו מרדך העולם שקבו על העדיות יאמר לנו את הארוסות וההיר לנו את הנשואות על ידי חובתנו חושין ברוך אתה ה' בקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין פירש הכרחה ואפילו את הארוסות רצה לומר אפילו הארוסות שפרטנו לנו אם רות לארוסיהם מברכין שגזרו על יחיד של פנייה ואפילו היא ארוסה לו נא התירוה לו עד שהכנס עמו וזה לחיפה ואף על פי שאין אסורות אלא מדברין מברכין אחר קדשנו במצותו וצונו כדאשכחן כבר הצננה ואחר כך מסיימין וההיר לנו את הנשואה רצה לומר נשאתי ונשאתי הגטאות לו חזרו לנו על ידי חופה וקידושין וחושפין בברכה ברוך בלברכה ארוכה וכה שם קידושין לומר חופה קודם קידושין היינו פירושו חופה וקידושין שקדמו להרש פירשים בהגירסה היש חופה בקידושין בבית אלא בפני כד' ויקדים קודם לבית היא רצה מפני שהיא סמיכה להם כהיא מאוהיה אהיו וזכרונה בלד כפרת סעו דסיפיים וקראתה כילו' כתב הר"ם ח"ל' י"ג בקטן על נוסח ברכת זולמה אין מברכין אלא קדשנו במצותו ויצונו לקדש את האשה ועוד הוכן מצונו ברכת כואה שככרכין על מה שאסרו לנו הקדוש ברוך הוא והלא אין אנו מברכין שאסר לנו אנו מן החי וההיר לנו את השמים ועוד מה ענין להגדיר עריות כבאן ועוד מה לנו להזכיר חופה בבאן כיון שמברכין ברכת ארוסין כבית הארוסין בלא חופה ונראה לי כי ברכת א אינה ברכת לעשיית המצוה כי פריה ורביה היינו קיום המצוה ואם לקח אדם פילגש וקיים פריה ורביה אינה מחייב לקדש אשה וכן הנשוא וקנה איילנות או עקרה וכן פירש חסד שנסא מברכין ברכת החנים ואין חיוב במצוה א שאין בה קיום מצוה פריה ורביה והלכך לא נהקנה ברכת במצוה א ואף בנשוא אשה לשם פריה ורביה כיון שיש עשר לקיים

קידושין כפחות משהפריחה וכן כל אדם יודע ראין קידושין קפון כלום ולכן בעל לשם קידושין אכל במקום דאיכא למנע צריך קדושין אחרים ולא אמרין דלשם קידושין בעל כמו שנהגו סימן זה סעיף ד' :

לב כיצד האשה מתקדשת בשטר וכו' סעיפים :

א כבר נתבאר בסימן כ"ו סעיף ד' דילפינן מקרא האשה מתקדשת בשטר כיצד כותב לה על הנניר או על הדגס אף על פי שאין בו שוה פרושה הרי את מקודשת לי או אחר מטא לזנות הקידושין הנזכרים ונתנו לה בפני עדים וצריך לכתוב אותו לשם האשה המתקדשת ואם כתבו שלא לשמה אינה מקדשת כמו בנט דאיתקש הויה ליציא' ואינו כתבו אלא לדעת דאף על נכ דכנס לא בעינן כרעהא דהינו מסוס דנט איהא אפילו בעל כרחך אבל קידושין אינו יכול לקדשה בעל כרחא אלא כרעהה נס כתיבת השטר צריך להיות מרעהה והכי מקטינן הויה ליציאה מה יציאת בעינן דעת מקנה והיינו הכעל שהוא מקנה את האשה שחיה פשוטה בפניו רבי נמי נבי קידושין בעינן דעת מקנה והיינו האשה שהיא מקנה עצמה לו בקידושין על ידי שטר זה ותיכא מאן דאמר בנכרא שחילק על זה ואומר דלא בעינן מרעהה וקטנת הויה לנמרי ליציאה מה נט אין צריך לדעתה אף הויה אין צריך כתיבה לדעתה ולא איתכר' והלכא נמאן לפיכך אם כתבו שלא לדעתה וקדשה בו היא פסק מקודשת :

ב אם קדשה בשטר שפסול להתקדשו בו בחייה שטר שפסול להתקדש בו שוה פרושה הרי זו מקודשת אם אין בו שוה פרושה הרי זו פסק מקודשת דסמא שוה פרושה במקום אחר :

ג ואם היא קטנה או נערה וכקדשה בשטר עלי אביה כותב בכת קדשת לי :

ד ויש מי שאמר שצריך שיזכיר סמט האישה והאשה בשטר קידושין נכסם שצריך להזכירם נכס כתבו על דבר החומר לקעקע פסול כמו בנשואם נהנו על אשור הנאה יש אומרים שהיא פסולת משכרין שעיקר הוא הכתב ועל סימן קב' סעיף א' בנמי ואין צריך לכתוב אמן בשטר קידושין דשעם שצרכין לכתוב וכן בנט שיתבאר לקמן סימן קנ"ו סעיף א' לא שייך בקידושין נהן לח שטר קדושין ואמר לה על סנט שצריך שלי אינה א קדשת שהארוסות בלא ניר פרוחה באור ואינה כלום על סימן קנ"ג סעיף א' כתב ידו מקודשת כספק ועל סימן קנ"ג סעיף א' :

לג כיצד האשה מתקדשת בביאה וכו' סעיפים :

א כפי שכתבנו בסימן כ"ו סעיף ד' לחייה עשה לשם ביאה ואמר להשפיע עדים הרי את מקודשת לי בביאה זו או אחר ששאר השפיע קדושין הנזכרים וכתיתוד עשה בפני עדים דקיימא לן חוקה שיי יחד הן עדי ביאה ובעילה בין בברכה בין שלא כדעת הר"ם מקודשת רשלא בברכה נס בין בכלל ובעילה והוא נכתב מסבבי אשה שהי משכנתים באשה ודעו סדנה שלא כדרכה והקטו להדי דסחיהן קנתה מידו אף על נכשכא עליה לשם קידושין אינה נשואה אלא כדעתה לכל דבר שאינו יורשה וחינו כספא

* לבוש הפרווארגמן הלכות קידושין *

לקיים מצות פריה ורביה בלא קידושין ולא דמי לשחיטה שאינו מחוייב לשחוט ולאכול ואפילו הכי כשהוא שוחט לאכול מברך ההתם אי אפטר לו לאכול בלא שחיטה אבל הבא אפטר לקיים פריה ורביה בלא קידושין ועוד התם אפקיה קרא בלשון ציווי דכתיב חבת ואכלת אבל הכא כתיב בייקח איש ונימרו עוד דפקדטים אי אפטר בלא שחיטה הלכך מברכין על כל שחיטה ושחיטה וברכה זו ניתקנית לתת שכח להקדוש ברוך הוא אטר קידשנו במצוותינו והבדילנו מן יהעמים וצונו לקדש אשה המתרת לנו ולא אחת מן העריות והזכירו בו איסור ארוסות והותר נשואות בחופה ובקידושין שלא יטעה אדם לומר שהברכה של קידושין נתקנה להתירה לולכך הזכירו חופה לומר דווקא ברכת חופה היא המתרת הכלה ולהכי נמי הקדימו חופה לקידושין לומר והתירו לנו את הנשואות עי' חופה שאחר ברכת הקידושין עכ"ל :

ב ונהגו להסדיר ברכה זו על כוס של יין כיון שהיא ברכה של שמחה ומכרך על היין החלה ואחר כך מברך ברכה זו ואם אין סמ"ע נטל שכר ואם גם שכר אין שם מברך אותה בפני עצמה :

ג ואחר שיגמור הברכה יקדש ואם קדש ולא בריך לא יברך אותה אחר הקידושין והיו ברכה לבטלה דמה שנעשה כבר נעשה ועל מה יברך כמו שהוא הדין בכל ברכות המצות שמברכין עליהם עובר לעשייתן ויש שכתבו שצריך לברך אחר הקידושין דלמא הדרה בה האשה והיו ברכה לבטלה ועוד שכל המצות לפי שזכירין עשי' המצוה בפירוש מברך עליהן עובר לעשייתן שרעו הכל שרוצה לעשות אותה המצוה אבל כאן כיון שאין מברכין אטר קדשנו במצוותינו וצונו לקדש אשה שהיא עשיית המצוה אלא סתמה מקדש עמו ישראל בחופה ובקידושין אין צריך לברך עובר לעשייתן ונהגין עכשיו לברך ברכה זו שהיא ברכת אירוסין כשעה הנישואין תחת החופה אלא שנהגין ברוכ המקומות לברך אותה קודם שקדש ופה ק' פונא מברכין אותה אחר שיקדש ואם קידש אשה מזמן אירך אם לא בירך בטעת קידושין חוזרין ומקדשין בשעת חופה כדי שיהיו הקידושין סמוך לברכה ואין זו ברכה לבטלה שהרי לא נגמר היתר היתור אלא על ידי החופה ואם בירך כבר בשעת קידושין אף על פי שחזרו ומקדש תחת החופה וברכו תחת החופה בלא שם אלא אטר בירך אחה השם אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על העריות כו' וכן ראוי לנהוג :

ד ברכת אירוסין צריכים עשרה לכתחלה כמו שמיצינו בכוונת שלקח עשרה אנשים ונוטר אף על גב דלענין קידושין אין צריכין אלא שנים שיקדש בכניסתם שאין דבר שבערה פחות משנים וגם סני בשנים אפי' ברעכר לענין ברכה צריכים עשרה לכתחלה :

לח דיני שליחות לקידושין וכו' סעיפים :

א גבי נירושין כתיב ושלחה מביתו ודרשו חכמים ז"ל פדלא כתיב ונירשה מביתו וכתיב ושלחה בא ללמרנו שהאיש עושה שליח להוליד גט לאשתו ומרכיב ושלחה בה"א ולא כתיב ושלח בלא ה"א בא ללמרנו שהאשה עושה שליח לקבל גטה מיד בעלה דקרי ביה ושלחה בקמץ תחת השין ובלא ספיק ה"א ואחר כך כתיב עוד פעם אחרת בפירשת הגט ושלחה מביתו וקשיא לן שני פעמים למה לי בא לרבות שנים השליח עושה שליח וכן שליח שליח אפילו עד מאה שלוחים ומקשינן כגמרא אשכחן בנירושין בקידושין מנלן וכי תימא דילפינן מנירושין איכא למיפרך מה לנירושין שכן יסנה בעל כרחו הילכך איתינהו נמי עלידי שליח

ומשינינן אמר קרא ויצאה והיתה מקיש הויה ליציאה מה יציאה עושה שליח אף הויה נמי עושה שליח לפיכך יכול האיש לעשות שליח לקדש לואשה בין אשה סתם כלומר איזה שרצה השליח בין אשה פלונית כלומר שיאמר לו קדש לי אח אשה פלונית וילך השליח ויהיה לה הקידושין ויאמר לה השליח הריאת מקודשת לפלוני אבל אם איפשר לו לקדש בעצמו אסור לקדשה על ידי שליח אלא אם כן מכירה שמה אחר כך ימצא בה דבר מגונה ותתנגה עליו וישאננה והכתוב אומר ואהבת לרעך כמוך ומכל מקום אף על פי שמכירה מצוה הוא שיקדשנה בעצמו אם איפשר דהא קידושין מצוה היא ומוטב שיטעה המצוה בגופו משיטעה על ידי שליח :

ב והשליח נעשה עד דלא גרע נאמר רעלמא שהרי הוא יודע האמת ואומר שאינו נוגע בעדות לפיכך אם עשה שני שלוחים לקדש לואשה ה"ן הן שלוחיו והן הן עידיו ואין צריך עדים אחרים כמה דברים אמורים כשאין שם כפירת מסון אלא כפיות קידושין בגזן שקדשה בטסר או אפילו בכסף והיא כודה שקבלתו אלא שאומרת שלא קבלתו לשם קידושין אלא לשם פקדון והשלוחים מעידים שקבלתו לשם קידושין נאמנים אבל אם יש שם כפירת מסון שהיא אומרת שמעולם לא קבלה מהם שום כסף או טסר שיש בו שוה פרוטה אינם נאמנים דהא נוגעים הם בעדות שאם היא לא קבלה מהם כלום צריכים הם להחזיר המעות לבעל ששלחם או צריכים ליטבע שנתנו לה והרי נתעים הם בעדות ואינם נאמנים אבל קדושי ספק מיהא הוי רשמא הם קושמא קאמרי והרי זו ספק מקורסת להצריכה גס ולנכי המסון ישבעו השלוחים היסת שנתנו לה ועשו שליחותו ואם היא פודה בקידושין אלא שהם אמרים קדשנוה בכל המנה ששלחת עמנו והיא אומרת לא קדשו אותי אלא בפרוטה ישבעו הם היסת שנתנו לה המנה אבל היא אינה צריכה ליטבע כלל שהרי אפי' לדברים השלוחים מה שנתנו לה הכל הוא שלה דהא הם אמרי' שנתנו לה כל המנה כחוד קידושין והם שלה וכוון שנטו קידושין הוקשו להדדי הוקטן גם כן לענין דין שליחות לפיכך כשהאיש מכנה שליח לקדש לו אשה אין צריך לעשה מינוי השליח בפני עדים רק אם השליח המטלח פורים בפני עדים סוה שולחו והא קבל עליו השליחות סני אבל כשהאשה מסנה שליח לקבל קידושה צריך שהיא המינוי בפני עדו' ועמא נתכאר נבי גס בסי' קמ"א סעיף ט' ויא' שנים בשליחה האיש צריך עדי' ואם אין עדים בדבר והמטלח כופר ואומר שלא עשאו שליח יש אוכרים דהוי ספק מקדושת רשמא האמת עם השליח ששלחו לו שאינה מקודשת כלל דאפילו אהל שהאמת עם השליח כיון שנעשה שלא בעדים אין מסס בשליחות דבשם שהקידושין צריכין עדים דאין דבר שבערה פחות משנים דילפינן דבר דבר ממסון כך שליחו הקידושין צריכין עדים לא טנא שליחות דידיה לא טנא שליחות דידה ואם אין עדי קידושין בפנינו והאשה והשליח אומרים נחקדשה כראוי ובפני עדים עי' השליח דהוי מקודשת לו ואינה צריכה קידושין אחרים מכל מקום אם קבלה קידושין כאחד חוששין דקידושו עדי שיבאו עדים ויעידו בקידושין השליח שאין דבר שבערה פחות משנים וחזקת שלי' עושה שליחות לא נאמרה אלא לחומרה ולא לקולא :

ד יש מי שאמר שאפילו לא מינהו שליח בעדים כן האיש בין האשה שהרי זו מקודשת ולא עוד אלא אפי' לא מינהו כהריא שליח אלא שנילה דעתו שהוא חפץ באשה פלונית וא"ל לשרכה לו והלך השוכן וקדשה לו בשלל בלא מינוי שליחו' הבעל הרי זו מקודשת דמסתמ' ניהא ליה יונסה ומקני ליה עי' האש"מ שנוה' לה כמו שיתבאר בסעי' הסמוך

* לבוש הבין וארגמן חלכות קידושין * כה

שמעיה ויש שמחיר להצריכה נט :

ו ואם לא רצתה האשה להתקדש לפסלה וקדשה הסליח לעצמו אינו נקרא רמאות ולא אסרינו היה לו להודיע לפסלה תחלה שיכול לומר שהיה סתמיא סמא בתוך כך יבא איש אחר ויקדשה מ'מ'אם איפשר להודיעו תחלה יודיעו להוציא עצמו מחסר רמאות :

יא הערסה שליח לקדש לו אשה סתם ומת השליח ואינו יודע אם קדשה לו אשה או לא קדשה הרי זה כחוקת שקידש שחוקה שליח עושה שליחתו והואיל ואין ידועה אילו אשה קדש לו הרי זה אסור בכל הגשים שבעולם טיש להן קרובות שהן עתה עמה כגון שיש לה אם או בתא אחות וכיוצא בהן שאם תאמר ישא את זו שמא הסליח קדש לה עצמה או בתה או אחתה ' החוספות הקשוא אם כן כל הגשים שבעולם יאסרו שמא חשלו' הזה קדשה לזה ששלחו ואם תאמר שהן נאמנות לומר לא נתקדשו אם כן הרי נמי ידוע המשלח פוטר בכל הגשים שאופרת קרובות שלהן לא נתקדשו לו ותרצו ודאי כל הגשים נאמנות לומר לא נתקדשו אבל הבא לא אסרום על זה המשלח אלא משום קנס שעשה שלא כהגון לפיכך אסור בכל אילו ומותר באשה שאין לה קרובות כמו אילו היתה לה קרובה כגון אם או אחות וכיוצא בהן והיתה הקרובה אשת איש בשעת שעשה את השליח ונתגרשה או נתאלמנה אף על פי שנתגרשה או נתאלמנה קודם שמת השליח הרי זה מותר כוואין אומרים שמא קירש השליח את קרובתה אחר שנתגרשה או נתאלמנה מפני שלא היתה ראויה לקדש בשעה שעשה זה את השליח שאין אדם עושה שליח לקדש לו אלא אשה שהיה הוא יכול לקדשה בשעה שעשת השליחות ' אבל על אשה שפירו יכול לקדשה בשעת עשיית השליחות לא חל השליחות והיו כמי שמקנה דבר שלא בא לעולם ' וכן אם באו הקרובות ואמרו לא נתקדשו ועמדו ונשא מותר באשה זו דהא ודאי לא נתקדשו הקרובות שהרי נשאו אנשים וכולי האי לא קנסוהו ' יש אומרים דהוא הדין נמי אפילו לא אמר לקדש אשה סתם אלא צוה לקדש אשה פלונית ומת השליח קנסוהו ונאסר מיד בקרובות איתה פלונית מפעם חזקה שליח אותה שליחתו יש חולקין בזה דכולי האי לא קנסו דלמה לא יעשה אדם שליח לקדש אשה ידועה :

יב אמר לשליח קדש לי אשה פלונית והלך הוא בעצמו וקדשה את אמה או בתה או אחותה ואין ידוע אילו מהן נתקדשה ראשונה שהיה צריכות נס והנסות עליו משום ספק ערוה :

יג עשה שליח ובטל השליחות קודם הקידושין הרי הוא כשל ואין בקידושין שיער כך כלום ואם אין ידוע אם בטל השליחות קודם הקידושין או אחר הקידושין הרי זה ספק מקדשת :

יד אין לכפל השליחות אלא בפני השליח עצמו או משום תקנת העינין שאם יכפל שלא בפניו סמא אחר שיכפל ולא ידע השליח שיכפל לך וקדשה ולא יהיה ממש בקידושין והיא תחטוב שהיא מקדשת ולא ידע שנתבטל השליחות וחטב ותתענג ' או משום חשש סמאות דשמא ידעו הקידושין ליה קודם שיבטל והיא תשמע שבטל השליחות וסבירה שיכפל קודם לכן ותנשא בלא נס ואתי ליה מפרחת מה שאין כן כשיבטל בפני השליח טידע אם קידש קודם לכן או אחר כך ' מיהו אם כפל שלא בפניו מבטל :

טו העושה שליח לקדש לו אשה והלך וקדשה בשליח אדם לעצמו קדשתו והאשה אומר לראשון ששלחו נתקדשה ואם לא עשה השליחות בעד' שהרי השליח אסור בקרובות' דהא שני' לזה אנפשיה חתיכה דאיסור' והיא מותר בקרובותי

ה יש מי שאומר שאם האב הרצה דברים לפני הבן שהוא רצה לקדש לו אשה פלונית ושחק הבן והלך האב וקדשה הרי זה מקודשת דמסתא כיסופה דאב שתיקועטאו שליח לקדש לו אבל כאיניש אחריני כה'ה' הוי ספק מקודשת דסמא לא נרצה ומאי דשתיק משום ולא חש לריכוזו :

ז הכל כשרים לשליחות זו דקידושין חרף מחרש ששה וקטן לפי שאינם בני דעת והגוי לפי שאינו בן ברית העבד לפי שאינו בתורת קידושין כבר אמרנו דילפינן מקרא דשליח עושה שליח מיהו'א דחוקא אם מסרו לו השליח הראשון לפני אתה הקידושין שפסרו לו הבעל דומיא דגם שפסרו לו הגם שפסרו לו הבעל אבל אם לא מסרו לו הבעל קידושין לראשון רק צוה לו לקדשה בכל כסף שירצה אע"ג שהוא יכול לקדשה בשלו ואינו צריך שיהיו לו המשלח דבר כמו בגמ' היינו משום שכשהוא נותן לה דבר לשם קידושין גצוויו המשלח הוא מקנה אותו הדבר למשלח על ידי האשה האשה וזכה בו כשכילו וזכה בו נס לעצמו מן המשלח ומקנית כזאת עצמה למשלח אבל שיעשה השליח הזו שליח שני שיעשה כן כולו האי הוה מילי ומילי לא מסרין לשליח וי'א דבכל ענינין אין שליח ראשון עושה שליח שני אפילו כשנתן לו הקידושין ששלח הבעל דהוה מילי ומילי לא מסרין לשליח ואע"ג דבני נס קיל שליח עושה שליח ולא הוי מילי משום מסירת הגם ה'ה'נ'א ראיכא פסידת השבעת לא דמי דבני נס בעל כרחך לא הוה מילי שהרי השליח יכול לגרשה כעל כרחיה כמו הבעל אבל שליח קידושין אם לא תאבה האשה אינה מקודשת הלכך חולו עליה כתב כתב לחבירו ישראל ע'י'נו שסמנה אותו להיות שליח לקדש לו אשה י'א שרדנו כמו בגמ' שחבירו לקמן בסיון קמ'א סעוף לה בע'הו'א דבני קידושין לכ'ע'הו'א פקודשת מהאחייתא כיון שיכול לעשות שליח שיקדש לו ואין צורך לתת לו שום דבר אלא דברים בעלמא אין הגוי עושה כלום אלא מעשה קוף בעלמא מה שאין כן בגמ' שאי אפשר לו לגרשה אפילו ע'י' ישראל אלא ע'י' שישלח לו הגם כתוב ואם כתב לו הכתב ע'י' חסידי גוי באמצע השליח ואף על גב דלא עבד אלא מעשה קוף :

ח האומר לשליח קדש לי אשה במקום פלוני וקדש' במקום אחר אינה מקודשת וכן בכל מה שיסמנה כגון שאמר לו לקדש סתם וקדשה על תנאי או שאמר לו לקדשה על תנאי וקדשה סתם או שיסמנה בתנאי וכל כיוצא בזה אינה מקודשת שכיון ששינה בשליחותה לאו שלוחיה הוא ועל סיון קמ'א :

ט ואם אמר לו קדשה לי והרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר הרי את מקודשת שלשן זה אינו מסמך וקפיד אלא מראה מקום הוא לו :

ס העושה שליח לקדש לו אשה פלונית והלך השליח וקדשה לעצמו הרי זה מנהג רמאות אבל מה שעשה עשי' מקודשת לו והוא שלא קדשה במעו' שנתן לו המשלח שאם קדשה במעות שנתן לו המשלח הוה ליה גל ואין מקדשין בגל כמו שנתבאר לעיל ואם קדשה במעות שלו מקדשת אפילו אמר לה תחלה פלוני שלחני לקדש לו ובשעת נתינת הקידושין אמר לה הרי את מקודשת לי מקדש' לו לשליח ולא אסרינו לעולם קדשה לפסלה והא דאמר לי לעשות שליחותי לקדש לבטל שליח קאמר והוא מקודשת לראשון לא אסרינו הני אלא מקודשת לפני דחוקא שסמנה האשה והכינה יפה קודם קבלת הקידושין שאמר הרי את מקודשת לי שאם לא כן אדעתא דמה שאמר לה בתחלה לקדשה לפיני קבלה הקידושין אבל אם טעה השליח וכסהיה לו לומר את מקדשת לפלוני אמר לי אין כזו בית פירוש ר' פקדש בשעת לא הרי פקדש ונאמן השליח לומר

קידושין מאחר ואין ידוע איזה מהם קדמו אסורה לשניהם וצריכה גט משניהם ואם רצו אחד נותן גט ואחר כונס אבל צריך לקדשה קידוש שניים אחר גירושי השני שהרי אפשר שקדושי אותו שיגרש קדמו לקדושי כונס ולא חלו קידושי כונס הילכך צריך לחזור ולקדשה אחר גירושי האחר כמה דברים אמורים בדחוקי' אבל אם קדשה השליח לאב וקדשה היא בעצמה לבן או לאח שניהם נותנין גט ואסור לשניהם שהרי ממנ' היא ערוה על השני :

ח אשה נעשית שליח לחבירתה לקבל לה קידושין אע"פ שבשעת אותן הקידושין נעשית לה צרה כגון שמקדשה לשתייהן בבת אחת שתיהן מקודשות ולא מבעיא אם עשתה שליח בפירושו והיא נתרצית להיות שלוחה אלא אפילו לא נתרצית לה הוא בפירושו להיות שלוחה אלא כשאמרה לה חבירתה קבלי קידושין בשביל שנינו היא שתקה ולא אמרה הן אלא קבלה כסהם אפי' הני אמרינן בשביל שתייהן קבלה ולא אמרינן קיאל ואשה לא ניתח לה כצדקה וזו תיעש צרתה עי' קידושין אילו לא קבלה הקידושין לשם שתייהן אלא אמרינן כיון ששתקה קבלה בעד שתייהן ושתייהן מקודשות :

ט אשה שנעשית שליח לקבל קידושין לחבירתה ולאחר שנתן הקידושין לידה תוך כדי דיבור אמר לה ואת גמרי או וכן את וכו' צדקה כזה שתייהן מקודשות אבל אם לא אמר לה אלא ואת הרי חבירתה מקודשת וזו שקבלה הקידושין היא ספק מקודשת דיש לחסותה כלטון זה אם כוונתו לומר ואת גמרי היא מקודשת או שבא לא כיון עכשיו לקדשה אלא כיון לראות שה בלבה וכאלו אמר לה ואת מה אמרי כדבר זה תרצני' כ' להתקדס לי או לא והרי עדיין לא קדשה אלא שואל לפיכך היא בספק מקודשת :

י יש מי שאומר אף על גב דהאב יכול להיות שליח לבתו בנדרות לקבל לה קידושין אינו יכול ליעשו' שליח לאדם אחר לקדש לו את בתו בנדרת והטעם נזירה שבא לו' שבקבלתו הקידושין מתקדשת היא דומיא דקטנה ויש חולקי' ואומרים שיכול ליעשות ג' שליח לאחרים לקדש אותה :
יא ולא עוד אלא אפילו אם קבל האב קידושין לבתו בנדרת והיא לא עשאתו שליח יש מי שאומר שצריכה גט מספק דחיישינן שמא נתרצית היא בקבלתו .
יב אם האש' עושה שליח לקבל קידושין מיד שליח בעל א' הוי הדין כמו גבי גט ועל ס' קמ' סעיף א' :

לז כל דיני קידושין קטנה וכו' כ'ו סעיפים :

א באמה העבריה היוצאת פרשות ארוניה כסימני נערות כתוב ויצאה חנם אין כסף ורקדקי חזל לומר דהאי אין כסף יתיר' הוא דסני דהוה בוצאה חנם אין כסף למח לי ודרש בו דה' ק' אין כסף לאדון זה כשיוצאת ממנו שהרי יוצאת ממנו חנם אבל יש אדון אחר כשיוצאת מרשותו יש לו כסף וכפני זה הוא האב שכשיוצאת קצת מרשותו לרשות בעל דהיינו כשמקדשה שיוצאה מרשות אב לרשות בעל לענין הפרת נדרים שאביה ובעלה מפירין נדריה כדילפינן מקראי האב מקבל אותו כסף הקידושין ומקשינן ואימא הכסף הוא לידה והכי דוק מינה אין כסף ביציאה זו אבל יש כסף ביציאה אחרת אבל הוא לידה ומתרצינן מסתברא דכי קא ממעט קרא יציאה דכוותה קממעט פי' כי קממעט וציאת ארוסין מדין יציאת אמה העבריה ובא לומר כאן אין כסף אבל ביציאת ארוסין יש כסף יציאה דכוותה קממעט וציאת ארוסין דומיה דיציאת אמה קממעט מדין אמה ולמי שרדיש כסף בה ומה יציאת אמה העבריה אין כסף לאדון .
א דנפקא מרשותיה קאמר קרא אף טיעוש דיש כסף וקא דייק ליציאת ארוסין יש כסף למי שיוצאה ממנו קאמר ודיינו

ואף על פי שהשליח אומר שהוא אשתו לאו כל כמיני' לאסור אותם עליהם וכן האשה אומרת שנתקדשה לראשון אסורה בקרוביו והיא שוויהו אנפשה חתיכה דאיסור' המשלח מותר בקרובותיה שהרי השליח מסייע להתירן והיא לאו כל כמיניה לאוסרין עליו ויש חולקי' ואומרים שהמשלח אסור גם כן בקרובותיה כיון שמורה' בשליחות חוששין שמא עשה שליחותו ואם הוחזק השליח בעדים הרי זו מקודשת לראשון ואסור בקרובותיה דחזקה שליח עשה שליחותו אף על גב דהוא עומד וצדקה אף על פי שמיני שליח בפני עדים חזרתי משליחותי ולעצמי קדשתי אינו נאמן למפרע ואמרינן עכשיו הוא שחזר בו מיהו אע"פ כן השני אסור בקרובותיה דהא האומר שהוא מקודשת לו ושוויו לכל קרובותיה אנפשה חתיכה דאיסורא' ואם האשה אומרת אני יודעת למי נתקדשתי אם למשלח אם לשליח אם לא הוחזק השליח בעדים הרי זו מקודשת לשני ומסהמא לא נתרצית האשה לראשון שהרי אינו כאן וגם השליחות אינו מוחזק בעדים וסמא יכפור הראשון לפיכך כשאמרת איני יודע אמרינן דעתה שנתרצית לשני אבל אם הוחזק השליח בעדים היא סומכת על השליחות לפיכך אם אמרה אני יודעת חוששין שמא לא נתרצית אלא לראשון מכל מקום כיון שהראשון אינו בפניה והשני הוא בכאן המדבר עמה והוא אומר ברי שקדשה לו חוששין אף לשני ויד שניהם סוין בה ושניהם נזהרים גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס וצריך לקדשה קידושין שניים דשמא קידושי שני קידושין הילכך צריך הוא לקדשה שנית אחר גירושי האחד שליח שאמר קדשהיה למשלח והיא אומרת לא קדשני כלל המשלח אסור בקרובותיה על פי השליח שהרי האמינו עליו :

לז כל דיני שליחות לאשה וכו' סעי'

א האשה יכולה ג' לעשות שליח לקבל קידושה כדילפינן מקרא לעיל ומצוה' היא שתתקדשה היא עי' עצמה אם תוכל כמו שכתבנו גבי הבעל אבל איסורא ליבא אם לא תקבל בעצמה דגבי ידירה ליבא לפיחש שמא תראה בו דבר שגונה ויתגנה עליה כדחיישינן לגבי האיש לעיל דאשה בכל דהו ניתחא לה דאמרי סב למיתב טו דו מלמיתב ארכלא ואם עשתה שליח לקבל בקידושה אומר האיש לשליח כשנותן לו הקידושין הרי פלונית ששלחה אותך מקודשת לי והשליח אומר קדשתיה לך ואם אמר הן דיו ואפי' אם שתק אם הוה עסוקים באותו עניין ונתן לשליח ולא פירש ולא אמר דבר דיו ואם מקדשת בשטר אינו נותנו אלא מרעת השליח יש מי שאומר דלא סני מדעת שליח אלא צריך לכוהבו מדעת' כמו בגט דבעינן דעת מקנה שהיא האשה גבי קידושין :
ב וכן בכל הדברים של הקידושין דין האיש עם השליח כדיון האיש עם האשה :
ג אמה לשליח קבל הקידושין במקום פלוני הוי קפידא ואם קבלם הוא במקום אחר או בכל דבר שישנה בשליחותה אינה מקודשת :
ד אמרה לו הרי במקום פלוני וקבלם הוא במקום אחר מקודשת שמראה מקום היא לו :
ה אם שליח עושה שליח בקידושין על ס' לה סעי' ו' :
ו מי שקדש עי' שליח לא יקדש פעם אחרת כשעת חופה שלא להוציא לעז על קידושיו הראשונים שיאמרו אין בקידושי שליח כל' על סוף סימן ל' ד' חזר' וביטלה השליחו' קודם שקיבל הקידושין הרי הוא בטל ואינה מקודשת ואם אין ידוע אם בטלה השליחות קודם קבלת הקידושין אם לא הרי זו ספק מקודשת :

ז אם קבל שלוחה קידושין מאחד והיא בעצמה קבלה

הוא לא יוכל להיות נביא שם רע אם כתיב נהיה לישי
 זהה דמסמך שכל לחת אותה אפילו למנוול ולסוכה שחץ
 ש"ס שכול לקדשה אפילו שלא ברעתה כל זמן שהיא קמנה
 עבן כשהיא נערה וקראו אותה דמיניה דייקנא קריש כסף
 לארון אחר כיצאה מארובה בסמיני נערות קמיירי ואפילו הכי
 יש כסף קדושה לאביה כל שכן בקטנותה וכן הוא זכאי מן
 התורה במעשה דיה בין בקטנותה בין בשדוה נערה בקמת
 דהשתא זכוני מוכן לה דכתיב כי יסכור איש בתו לאמה
 מעשה יהיה מעניא וכשהיא נערה נמי דכתיב בתו לאמה
 הוקשה בתו לאמה מה אמה מעשה יהיה לארונה אף בת
 מעשה יהיה לאביה ועל כרחק הקדשה לנערה אתא דאי
 לקטנה לא אלספיד דהשתא זכוני מוכן לה מעשה יהיה
 סבעי אלא הקיטא לרבות אפילו נערה אתא מה מעשה יהיה
 של אביה וכן זכאי בכחוכבה אם נתאלמנה או נתגרסה מן
 הארמון וזכאי בנצחית מרבנן שתיקנו לו משום אביה
 דכיון דאינו תיבן במחנותיה ואי אסרה מצאונה שלא איכא
 איבה ולא זיק לה חוץ בכל אילו וזא זוכה עד שתיבגר
 לפיכך מקבל האב קדושי בתו מיום שתולד עד שתיבגר ואפילו
 דלתה חרשת או ששה וקדושה האב הרי היא אשת אב לכל
 דבר וכן וכל לקדשה בסטר ובכואב דכתיב והיה הוקש
 הוית להרד אבל לכיאה אינו יכול למסור לקדשה עד שתהא
 בת שלש שנים ויום אחד אבל פחות מכאן אם מסרה אביה
 לקדושי כיאה אינה מקדשת דביאתה אינה כיאה יש אומרים
 שאין קידושין תופסין בנפל שאינו בכלל אשה כל זמן שהוא
 נפל ואם קבל אביו בו קידושין והלך המקדש וקדש אח"כ את
 אחותו צריכה נש :

ב בגרה הבת אין לאביה עוד רשות בה הרי היא כשאר
 כל הנשים שאין מתקדשת אלא לדעתה על סימן
 קט"ס סעף י"א וסימן קנ"ה סעף ס"ו מי מעיד עליה שהיא
 בוגרת :

ג וכן אם השיאה אביה ונתאלמנה או נתגרסה כחיי אביה
 הרי היא ברית עצה אף על פי שעדיין היא קטנה
 וכיון שצאת יצאה מרשות אביה לנכרי ושוב אין לאביה
 רשות בה לעולם אבל אם קדשה ולא השיאה ונתאלמנה או
 נתגרסה כמה פעמים מן הארוכה קודם שתיבגר הרי לא
 יצא מרשותו לנכרי שהרי הוא ובעלה מפרין נדריה לפיכך
 בשמסתלק ממנה יד בעלה תחת לנכרי לרשות אביה :

ד ואם נתקדשה קודם שתיבגר שלא לדעת אביה אינה
 מקדשת :

ה קים להו לחכמים ז"ל שאין בין נערה לבגרות אלא
 ששה חדשים בלבד כלומר משהביאה סימן נערות
 אינה טיהרה להיות בוגרת אלא ששה חדשים ולא יותר
 ופירושו עיין במשנה פרק יצא דופן במגוא סם ואם יבאו
 דמיכנים הקדש השה חדשים יש אומרים שיסלה דין בוגרת
 יש אומרים שעדיין דין נערה יש לה לפיכך אם קדשה
 אביה בכרך והיא קדשה עצה כערב ושניהם כיום שגטלמו
 בו השה חדשים של ימי הנערות ובקנה לדעת אם היא
 בוגרת יצאה מרשות האב להיות קדושה קידושין ומצאונה
 הן הן כיום מחויקת אותה בחוקת בוגרת מהבקר שכל
 היום הן היא בחוקת שתיבא וקידושי האב אינן כלום יש
 כוונת אביו אפילו אינה מכחישה לו שראויה בנכר
 אלא שיש לה דוקא מכחישה שאושה כרי לו שהייתי כונן
 וזו היא כוונתה בנחשתו הרי היא לסנהם ספק מקדשת
 וצריכה נש משניהם :

בית המדרש חרשים של נערות קדשה אביה שלא

לדעת זה היא קדושה עצה שלא לדע אביה ונמצאו לה סימני
 בוגרת הרי כפי ספק וצריכה נש משניהם :

ז כשם שיכול האב לקדשה כך יכול לקדשה על ידי שליחו
 דשלומו כמותו או על ידי עצמה שיאמר לה צאי וקבלי
 קידושך ואף על גב דקיים לה אין שליחות לקמן כי אמרין
 אין שליחות לקמן הני סילף לכות לאחר בשליחותו אבל
 ככאן שהיא זוכה לעצמה בשליחות אביה מהגיא שליחות
 לעצמה באילוקל אביה קידושין בטבילה וצריך
 שיאמר לה בן בפני עדים שהרי שליח קבלה צריך עדים כמו
 שנתבאר לעיל סימן ל סעף נ"א ואם נלוו וידוע לכל שהאב
 שכן אותה לחופה ולקבל קידושה כאמור לה בפני עדים דפי
 ואין חילוק בין נערה לקטנה וכן עיקר אבל יש חילוקין א
 ואומרים דאין בה קטנה יכולת לקבל קידושה אלא האב
 בעצמו צריך לקבלם וכדי להוציא אדם את עצמו מפלוטא
 וחוקק האב יד הקטן בשעה שתקבל הקידושין או יעמוד אצלה
 כשתקבל דרו כבאלו קבל מעצמו והכי עדיף פיי שהרי יש
 אומרים שאסור לקדש בתו קטנה כמו שיתבאר בסמוך
 ובשם קדש הקטנה ואביה עומד אצלה אם יצאה אמר לה
 הרי את מקודשת לי ואם יאמר בהך מקודשת לי הו
 קידושין דררי היא כמקום אביה עומדת אף על גב שנותן
 לה הקידושין הרי מכה אביה חלין הקידושין והוא עומד
 אצלה והוי כבאלו מדבר עמו ואם מקדשה בשטר
 כותב בשטר בהך מקודשת לי ובשעה שנותן לה אומר לה
 הרי את מקודשת לי ואם שינה מרכוים האלה אפילו הכי הוי
 מקודשת וכששולחין הבנות הקטנות למקום אחר ואין האב
 אצלן כשמתקבלת קידושיהן הואיל והבינה להכניסה לחופה
 ולקידושין הוה כבאלו שהוקדש בידה בשעת קבלה מכל מקום
 אומר לה הרי את מקודשת לי כיון שאין האב כאן כי יאמר
 בתך נל :

ח ומצוה שלא יקדש אדם בתו כשהיא קטנה עד שתגדל
 ותאמר בפלוגיא רוצה דשמה לכשתגדל לא תחרצה
 בו ואף על גב דאמרין דניתא לה בכל דהו דשב למהיב
 סן דו מלטיחב ארמלו והם הוא בגדולה וכיון דשתייה שליח
 מרעהא סברה וקבלה ולא חיישינן לאימלוכי אבל בקטנה
 דשיא מרעהא איכא למיחש סמא לכשתגדל לא תחרצה
 בו יש אומרים מה שנהגין בזמן הזה לקדש בנותינו כשהן
 קטנות מיאם שאנו כגולה ואין לנו המיד סיוק כדי צרכי
 נדונא לכך משיאין אותה בעוד יש לגאירם ועוד אנו עתה
 מתי מעט ואין מוצאין המיד זיווג הנח לכך מקדישין ההגון
 קודם זכה וכן נוהגין :

ט האב שנתן רשות לשלומו לקדש בתו והלך הוא וקדשת
 לאחר ושלוחו קדשה לאחר איזו מהם שקודם לקדש
 חו קידושין ולא אמרינן כיון שנתן רשות לשליח ולא ביטל
 שליחותו שוב אין לו כח לקדשה לאחר ואם אין ידוע איזו
 מהם שקדם אסורה לשניהם וצריכה נש משניהם ואם רצו
 אחד מנרש ואחר כונס :

י וכן אי שני שליח אחרים לא בשליח לשליח ראשון כפי
 וזול כל חז מיניהו וקדש בעיא נשפתרווייהו ולא אמרי'
 ביטל שליחות הראשון :

יא קטנה או נערה שקדשה עצה או נישאת שלא לדעת
 אביה אינו כלום כמו שכבר כתבנו שרתורה זכתה את
 האב לקבל קדושה וקידושי עצה אינן כלום ואפילו מיוון
 אינה צריכה ואפי' שרבה אביה תחלה לזה ואפילו נתרצה האב
 כפירוש אור הקידושין ויש אומרים שאם נתרצה האב כששם'
 הו קידושין משעת שמעה אפילו אם לא שידך ואפי' אם לא
 נתרצה מיד כששמע אלא שתק ולא פיתה ואחר כך נתרצה
 אמרי' פופי מוכיח על תחלתו שבלבו נתרצה מיד והו קידושין
 משעת שמיעה

אפילו משעת שמיעה

אפילו נתקבלו המעות קודם שטיעה ויש אומרים דאם נתאכלו המעות קודם שטיעה לא הווי קידושין כיון שבטעם שחליץ הקידושין אין המעות בעולם במה חתקתם במה דברים אמורים בשלא מיחת' היא או אכיה קודם שנתרצה אבל אם חזרה בה ומיחת' היא או אכיה קודם שנתרצה לא הווי קידושין אפילו חזר ונתרצה האב אחר כך דכבר בטלו הקידושין למרי קתם שנתרצה :

יב קטנה שקדשה עצמה למי שגלה האב דעתו שהיה הפנן לקדשה לו חיישינן שמא נתרצה האב והווי קידושין :

יג נתקדשה לדעת אביה ונשאת שלא לדעתו בין שאביה כאן בין שהלך אינם נישואין ואם מהם אינו יורשה וזאינו מטמא לה ויש אומרים דהוא הדין אם מת האב קודם שנשאת ונסאת :

יד קטנה שהלך אביה למדינת הים והשיאוה אחרת ואמת' דהו קידושין דרבנן דתקנו רבנן נישואין לקטנה כי ליחיה לאב כי היכי דלא ינהגו בה מנהג הפקר וצריכה מיאון אם רוצה לצאת מבעלה ואם לא מיאנה אפילו כדאיתא אביה לא בעיא קידושין אחרים ויש אומרים שאינן קידושין ואפילו מיאון אינה צריכה דלא תקנו רבנן נישואין לקטנה אלא כשמת האב אבל בחייו אפילו הלך למדינת הים לא תקנו ומכל מקום אין לאוסרה עליו משום דתיחשב כפגומה ועומדת אצלו בזנות כיון שבדרך קידושין ונישואין היא אצלו ואפילו בא האב ומיחה והיא רוצה לישאר אצלו אין לאוסרה עליו ואין ביאתו ביאת זנות ויכול לעכבה אצלה עד שתגדיל ויגמור קידושיה אלא טאם קדשה האב לאחר קודם שתגדיל צריכה נש משניהם ויש להחמיר כסברא הראשונה ויש מחמירין עוד לומר דכל שאביה במדינת הים אפילו קדשה הקטנה את עצמה חיישינן שמא אם שמע האב היה מתרצה והוא ספק מקדשת' פעשה באחד סגירש את אשתו ופסק עמה שהיא מטפל בכנותו לזון ולגדלן ולהשיאן וכך עשתה השאמה בנותיה בעודן קטנות ובא האב ומיחה בנישואי בנותיה הקטנות ופסקו רבכתה טאם ציוה להשיאן ולהגדילן מה שעשתה עשו ואינו יכול למחות שחרי שליה שוויה ובלבד שצוה כן בפני עדים דשליח קבלה צריך עדים כמו שנתבאר לעיל סימן לה סעיף ג' אבל אם אמר שיהא כח בידה להשיאן כשהגדולות והיא השיאן בקטנותן אין במעשה כלום ויכול למחות שחרי שינתה משליחתה דמינת כזה שלוחו :

טז המקדש בתו סתם או שאמר לו אחת מבנותיך מקדשת לי אין הבוגרת בכלל ואפילו עשאתה הבוגרת שליה ולא מבעיא אם עשאתה שליה ולא אמרה שיהא בסוף הקידושין שלו דפשיטא ולא סביק איניש מידי דאית ליה חנאה מיניה דהא קידושי קטנה שלו ועביד מידי דלית ליה הנאה מיניה אלא אפילו אמרה לו לקבל קידושיה והכסף יהא שלו אפילו הכי אין הבגרת בכלל דלא סביק איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה דבתו קטנה רמיא עליה להשיאה ומצוה היא עליו סביק קבלה דכתיב ואת בנותיכם תנו לאנשים דבקטנה מידי שיש בידו ליהנה למי שירצה אבל בוגרת לא רמיא עליה אלא שליה בעלמא הוא ודווקא דשויתיה שליה לקבל קידושין סתם ולא אמרה לו קבל קידושין מפלוני זה והוא הלך וקבלם סתם אבל אם אמרה לו מפלוני ספהמא כי קביל מיכא ארעתה דדה בלחוד הוא דקביל מכל מ קום אל סכרע מילתא לאפקי השארות בלא נש אלא היא וכל הקטנות והגעירות מקדשת ספקין וסאר הבוגרת אינן בכלל :

יז מי שיש לו שתי בנות אפילו שתיהן קטנות וסידך את אחת מהן לראובן ואחר זמן קבל האב ממנו קידושין

ואמר סתם בהך מקדשת לי ולא פירוש איזו אפילו היו עסקי בעסק השירוכין הראשונים לא אמרינן סתמא הסתובב קדוש רטפא דעתו על האחרת היתה וסתיהו בספק קידושין וכל אחת אסורה לו משום ספק אשת אשתו ושתייהן צריכות נש ממנו ואפילו חזר בו הווי כד ידובר ופירש בתך פלונית אני מקדש אינו מועיל דקידושין סתפשימי מיר על המקדשת ואין תועיל חזרתו אפילו תוך כדי דוכר אינו מועיל וגם אינו נאמן לומר מתחלה היתה דעתי על זו לבדה ואפילו סוכח שכן הוא האמת שכן חת' דעתו אין מחשבתו סבבלת דיוורו דדבריו שבלב אינם דברים וכיון ששינה לשונו פלשתו העולם המבררם קידושיהם משמע דבריו סכונתו היתה על א שתיהן והווי קידושין שלא נמסרו לביאה טכופין אותה לגרש שתיהן :

יח מי שיש לו שתי בנות כמות משתי נשים טכסאן זו אחר שמתה זו וכלן כרשותו לקהשן כגון שכולן קטנות או נערות או שכולן בוגרות ונתנו לורשות לקדשן ואמר למקדש בשעת הקידושין קדשתי לי את בתי הגדולה ואיני יודע אם נפלה שבגדולות אם נדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות סחיא גדולה מן גדולה שבקטנות כולן סותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות דסתמא ביון שאמר בתי הגדולה סתם לנהלה שבגדולות קמכיון דלא מוחת איניש נפשיה לספקא להזכיר סם גדולה סתם אם לא נדולה שבכולן טאם וישתכח הדבר שלא יהא בספק :

יט וכי אם אמר לו קדשתי לך את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות אם קטנה שבגדולות אם נדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות כולן סותרות חוץ מקטנה שבקטנות כיון שהזכיר סתם קטנה וודאי לה קמכיון שטעמא דלא מוחת איניש נפשיה לספקא כו' :

כ מי שיש לו חמשה בנים ועשו כולם את אביהם שלוח לקדש להם נשים ואמר אבי הבנים למי שיש לו חמשה בנות אחת מבנותיך מקדשת לאחד מבני וקבל האב הקידושין ולא פירש איזה מן הבנות מקדשת לאיזה מן הבנים כל אחת צריכה נש מכל האחים תציל וכולם נתנו רשות לאביהם לקדש להם מת אחד מהם כל אחת צריכה ארבע נשינן מן הארבע אחין הנשארים וחליצה מאחד מהם לפטוי אותה מן הבת' הזה ואז משה נפסך מותרת לשוק טאם המקדש חי דדי נפטרה נש ואם מת אחד פוטרה בחליצה :

כד התורה האמינתה את האב לאומר את בתו הקטנה או נערה על כל העולם כשיאמר קדשתיה שנאמר את בתי נתתי לאיש ידי מיר שיאמר לאיש אסרה על כל העולם שהי אין אני יודעין למי וכשיאמר אחר כך היה דרי חזרה והאמינתו נש כן להתירה לזה לפיכך האב שאמר בעוד בתו קטנה או נערה קדשתי את בתי קטנה חייני יודע למי אסורה לכל העולם עד שיאמר כודע לי למי קדשתי ואפילו לא נודע לו עד שכירה דהא דכתיב נתתי פירוש שיאמר כן בעודה קטנה אף על פי שעכשיו כשהיא גדולה יאמר הזה ויש אומרים טאם החתן עמר בפניו תחילה ולא הכיר ואחר כך אמר שסבירו אינו נאמן :

כה בא אב ואמר בפני האב אני קדשתי ואין האב סכתיש אלא שאומר אני יודע נאמן ומותרת לו אפילו לבגומה דלא חציף איניש למימר לגבי האב שקבל הקידושין ססנו אם לא היא אפת דמיתהוה דולמא סכתיש ליה ויאמר ידענא דלאו את יהבת לי קידושין ואף על גב שאין דבר סבערשה פותח משנים הנימילי להוציאה מתקתה אבל זה שמעידה בחזקתה שחיא מקדשת אלא שנתקדשתה

א המקדש על תנאי אם נתקיים והנאי מקודשת ואם לא נתקיים התנאי אינה מקודשת בין שהיה התנאי כהאיש בין שהיה פהאשת דהא אינו יכול לקדשה אלא לרצונה :

ב וכלכך שיהא התנאי כהלכתו אבל אם אינו כהלכתו אינו כלום והקידושין קידושין אף על פי שלא נתקיים התנאי כיצד כל הנאי צריך להיות בו ארבע דברים ואילו הן : שיחיה בפול ושיהיה רהן שלו קודם ללאו ושיהיה ההנאי קודם למעשה ושיהיה התנאי דבר שאיפשר לקיימו ואם דסר התנאי אחד מכל אילו הרי התנאי בשל זכאילו :

ג אם סם הנאי כלל אלא ההיה מקודשת מיד כאילו לא ההנה כלל שכל הארבע דברים שאכינו שצריכין להיות בחנאי מצינו בחנאי שכתוב בהורה ושמע מינה שכל תנאי צריך להיות כן דכתוב בחנאי שדחנה משה רבנו עליו השלום עם בני גד ובני ראובן :

ד ואמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן אהכם ונמר כל חלוק נומר ונתתם להם את ארץ הגלעד לאחוזתו ואם לא יעברו חלוצים אתכם ותאחזו בחיכם ונומר : והכי פירושו צריך המתנה שיכפול דבריו ויאמר אם תעשה כך וכך אתן לך כך וכך ואם לא תעשה כך וכך לא אתן לך כך וכך כמו שאמר משה אם יעברו ונומר ואם לא יעברו ונומר כדוהוצרך משה לחזור ולומר ואם לא יעברו ונומר שסע מינה דאי לא כפל דבריו היתה מתנתו קיימת ונחלין ארץ הגלעד ואפילו לא יעברו את הירדן אף על פי שאמר כבר אם יעברו ונתתם לית לן פכלל הן אתה שמע לאו : ושסעינן נמי דבעינן דהן קודם ללאו מרלא אמר תחילה אם לא יעברו אל תהנו ואם יעברו ונתתם אלא הקדים הן שמע מינה שצריך להיות קודם : ושסעינן נמי דבעינן הנאי קודם למעשה מרלא אמר הנו לרם אם יעברו שסע דאי אמר הכי לא אתה הנאי ומכיל מעשה המתנה דקודמת :

ה ושיהיה התנאי דבר שאיפשר לקיימו כגון הבא שאמר על מנת שיעברו חלוצים ונומר והיה זה כידם לקיימו אבל אם התנה דבר שאי אפשר לקיימו כגון שאמר על מנת שהעלה לרקיע וכו' הני נחנאי אף כשם בחנאי והמעשה קיים אף על פי שצינו מקיים התנאי שבוין שאי אפשר בידו לעשותו לא כיון להנאי אלא להפליג ברכים בעלמא : ואם הזכיר הלאו קודם להן ונחנאי שזכיר הן חזר והזכיר הלאו אחר הן הני תנאי כאילו הזכיר הן לברו קודם הלאו דלא נרעי במה שהזכיר :

ו ראשונה נס כן : על פי הכללים האלה האומר לאשת אם תתני לי פנה הרי את מקודשת לי בדניר זה ואם לא תתני לי לא תהיי מקודשת זה הוא התנאי בכל הלכתו לפיכך אם נתנה לו מנה מקודשת לא נתנה לו כנה אינה מקודשת אכל אם אמר לה דרי את מקודשת לי אם נתת לי פנה ואם לא תתני לי פנה לא תהיי מקודשת אינו תנאי שדרי הקדים המעשה דהיינו הרי את מקודשת קודם לתנאי אף על פי שלא נתן הקידושין לידה עד שהשלים לדבר כל תנאי והרי המעשה קיים והיא מקודשת אף על פי שלא קיימה התנאי וכן אם לא כפל התנאי אלא אמר אם תתני לי מנה תהיי מקודשת ולא כפל לומר ואם לא תתני לי לא תהיי מקודשת או שקדים הלאו קודם להן שאמר אם לא תתני לי פנה לא תהיי מקודשת ואם תתני לי מנה תהיי מקודשת בכל אילו לא התינאי והקידושין חלק אף על פי שלא נתקיים התנאי :

ז וכן תנאי שאי אפשר לקיימו כגון אם תעלי לרקיע או תעבור הים בתלך תהא מקודשת לי ואם לאו לא תהא מקודשת לי אינו תנאי שלא כיון אלא להפליג בדברים כלומר כדי להקניטה בעלמא הוא פרהקה ונחנאי ונחה בדברים אבל אם התנה על דבר שאיפשר לקיימו

המקדשה לו נשמן וכשכונסה אינו צריך לחזור ולקדשה אבל אם באב מכח שאינו נאמן אפילו להצריכה נס כמגו שהרי החורה האמינתו לאב :

בב באו שנים וכל אחד אומר אני קדשתי שניהם נוחטים נס ואם רצו אחד נותן נס ואחר כונס וכשכונסה צריך לחזור ולקדשה האויל ונתגרשה לאחר :

בג בא אחד וכנסה ואחר כך בא אחר ואמר אני קדשהיה אינו נאמן לאסרה עליו : ויש אומרים אפילו לא כנסה ממש אלא כיון שהתירה ליכנס ככנסה דמי ואין אחר יכול לחזור ולאסרה עליו :

כד אשה שאמרה קדשתי את עצמי ואינו יודעת למי וכא אחר ואמר אני קדשתיך נאמן ליתן לה נס להתירה לעלמא אבל לא לנסה דלא רמי להא דאמרינן בסעיף כ"א גבי אב שאמר קדשתי את בתי ואינו יודע למי וכא אחר ואמר כפנאי אני קדשתיך נשמן אפילו לכנסה דהתם ודאי מרתת דאב וכיחיש לה ולא יחפת עליו אבל השה כיון שאינה יודעת למי תקדשה לא מרתת שיודע הוא שהיא חתפה עליו ונתרצה בו ונחנש אחר כך את כל הבא לומר אני הוא שקדשתיך לפיכך אין מתירין אותה להכניסה לו דכמא יצח הקפונם היא הרגילתו לה כרי שיגרשה אחר כך ויחזרה לכל העולם אבל ליתן לה נס האמינתו להתירה לכל העולם ולמה לו ליתן לה נס להתירה לכל העולם אם אין האמת אחר שגרשה אף על פי שסתזיקת אותה לפניה והיא מותרת לכל אדם אסורה היא לזה לפי שאם חתה מותרת לו אחר הגט יש לחוש לקניא סמא מתחלה לא נתן הגט אלא כדי להכניסה אחר כך מחמת שיצרו חקלא ואם עבר וכנסה אפילו קודם הגט אין מצויין אותה מירו מספק ואם יש לו עד אחד המסייע ואומר שהוא קדשה מותרת לו אפילו להתחלה לכונסה :

כה לא האמינתו החורה את האב על כתי שזכל לאוסייה אלא כקדושין שיכול לומר קדשתיך דנחיב את כתי נחנאי ואם והרי הוא אסורה מסילא על כל העולם אבל לאוסרה על הבריות מחמת שער אסורין כגון שיאמר עליה שהיא גרושה או שכרה היתה כדי לאוסרה על הכהנים לא האמינתו החורה בפה דברים אסורים שהיתה מיתוקת כבר לאשת איש וכא האב לאחר זמן בעודה קשנה או נערת ואמר גרשה בעלה וכן אם אמר נשכית ופרייתה לא הסיגיה רחמנא על זה לפסלה לכהונה אבל אם תוך כרי דיבור אמר בעודה קשנה קדשתיך תרשיה כלומר קדשתיך וקבלתי נס עברה נשמן שישאר פסולה על הכהנים דמיד שאומר קדשתיך האמינתו החורה לאוסרה על הגב בין לכהנים בין לישראלים ובשאר אחר כך נדרשתי אינו אוסרה על לי כהנים אלא מותרת לישראלים והרי דומיא דאמר לישא זה קדשתיך שהותרה לזה ונשאת באסורה על רגל הכא נמי אשתו לכל הישראלים והכהנים באישיהו קיים כן נרא' לי

שעמא :

כז ולא האמינתו תתדה לאב אלא בעודה קשנה או נערה ונערה כהיב כקרא אבל כמתרת לא כסתעי קדשתיך אם אחר עברה אפר קדשתיך תרשיה בעודה קשנה אינו נאמן :

כח אם שאמר שקדשתי את בתי סתם ואחר כך קדשה לאמר נסר קדושי ראשון הן בפסולי עדות האריות הן בהם משה נאמן במינו דאי כפי אפר לזה קדשתיך בתחלה אף אינו ספק כרי רכור גדעלל סעיף כ' נל :

כט המקדש על תנאי וכל דיני תנאי וכו' לפי סעיפים :

לח

לבוש חבוץ וארגמן הלכות קידושין

אף על פי שהתורה אוסרתו הוי תנאי כגון שאמר אם האכלי חזיר או חלב תהיי מקודשת לי בדינך זה ואם לאו לא יהיי מקודשת אם לא אכלה אינה מקודשת שאיפשר לה שתאכל וחלקה ואין כאן מהנה על מה שכתוב בהורה שהיי איפשר לה שלא תאכל ולא תתקדש לו : ההנה עמה בשעת קידושין על מנת שתיבעל לאכא הוי כמו שתעלי לרקיע ותנאו במל וקידושין קיימין שהיי אין בידה שבא אביו על העצה ונמצא מתנה בדבר שאין בידה לקיימה אבל אם התנה עליה על מנת שיהן לי פלוני חצירו או על מנת שישיא את בתו לכי וכיוצא בזה תנאו קיים ואינה מקודשת עד שיתקיים התנאי שהיי זה איפשר בידה לקיימו כגון שהתן לאותו פלוני מסוף דרכה עד שיהן לו את חצירו או ושיא בתו לבנו א ועיין לקמן סימן קמ"ג סעיף י"ב יש אומרים דאפילו לא פירש בפירוש כל דיני תנאי רק אמר שהם שמתנה כתנאי בני נד ובני ראובן סגי והוי תנאי נמור :

ב ואם לא אמר לה על מנת אלא אמר אם אתן לך מנה חוך שלשים יום תהא מקודשת לי בפרושה זו אין הקידושין חלין אלא משעה שנתן לה הכנה לפיכך אם קבלה קידושין מאחר קודם שיתקיים התנאי מקודשת לשני ועל כסמך סעיף ט' :

ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שירצה אבי פירושו ע"מ שמיד שיסמע אבי יאמר הן לפיכך אם רצה האב וסמך הן מיד שסמע הרי זו מקודשת לא רצה שאמר לאן או ששהק או טמט קודם שיסמע הרבר אינה מקודשת דהא על מנת שירצה אבי קאמר ור"ל שיאמר אבי הן מיד שיסמע מטמט והא לא אמר הן מיד :

ד על מנת שלא ימחה אבי מטמטוהו שלא ימחה מיד לפיכך אם טמע ומיחה אינה מקודשת לא מיחה מיד כשטמע אלא שישחק או טמט ולא טמע הרי זו מקודשת ועיין בסמוך בסעיף י' מה הבן ואחר כך טמע האב מלמדין את האב שיאמר אינו רוצה כדו שלא יהיו קידושין ולא תיזקק ליבם ואף על גב שלא ימחה מיד כשטמע שגלמרנו מכל מקום כיון שעסקוקן באותו עניין וכוהו כדו דיבור מלמדין אותו שימחה ומיחה מיד מרגי שלא תיזקק ליבם מה שאין כן בעל מנת שישתוק שיתבאר בסמוך ויש אומרים דהאומר על מנת שירצה אבי הרי זה כאומר על מנת שרא ימחה וכשטמע אפי' לא אמר הן מקודשת ויש אומרים שדינו כאומר ע"מ שישתוק שיתבאר בסמוך בע"ה :

ה ואם אמר על מנת שאמר אבי הן ואמר הן מקודשת אף על פי שחזרו בו אחר כך וצווח ואפילו אמר בתחילה איני רוצה וחזר ואמר אח"כ הן נתקיים התנאי ומקודשת דהא אמר הן לפיכך לזמן שלא אמר הן אף על פי שאמר איני רוצה קאי בספק מקודשת עד שיכוח האב דטמא יאמר הן והאומר על מנת שישתוק אבי אם טמע ושתק בשעת טמעה מקודשת אף על פי שחזר ומיחה אחר כך דהא מיד שטמע ושתק נתקיים התנאי דודאי הסכים בדעתו וז"ל הקידושין ושוב לא פקעי פיהו אם לא היה כביתו כשטמע ושתק וכשבא לביתו מיחה יש אומרי' דהוי מחאה דכה ששתק בתחלה לא משום שהסכים בדעתו ונתקיים בזה התנאי אלא משום שהיה שרוד כשהגידו לו מחסת שלא היה כביתו ולפי שאל לבו שתק ואם מיחה בשעת טמעה הרי עקר הקידושין דהא לא שתק לפיכך אפילו אם חזר אח"כ ונתחצה אינה מקודשת דהא נעקרו הקידושין מיד ואם מת האב עד שלא טמע מקודשת דכיון דתנאי זה טב ואל העשה הוא כיון שלא נעשה הפך התנאי מקודשת יש אומרים שהאומר על מנת שלא ימחה אבי וטמע ולא מיחה שאמרנו שהיי מקודשת לא דמקודשת ודאי אלא כל זמן שאינו מוחה עומדת בחזקת מקודשת אבל אם חזר אח"כ ומיחה הוי חזרה ונתבטל התנאי ואינה מקודשת ואפי' נתרצה בשעת טמעה ואמר הן אין זה קיים תנאי ויכול לחזור בו

ו ואם אמר על מנת שאמר אבי הן ואמר הן מקודשת אף על פי שחזרו בו אחר כך וצווח ואפילו אמר בתחילה איני רוצה וחזר ואמר אח"כ הן נתקיים התנאי ומקודשת דהא אמר הן לפיכך לזמן שלא אמר הן אף על פי שאמר איני רוצה קאי בספק מקודשת עד שיכוח האב דטמא יאמר הן והאומר על מנת שישתוק אבי אם טמע ושתק בשעת טמעה מקודשת אף על פי שחזר ומיחה אחר כך דהא מיד שטמע ושתק נתקיים התנאי דודאי הסכים בדעתו וז"ל הקידושין ושוב לא פקעי פיהו אם לא היה כביתו כשטמע ושתק וכשבא לביתו מיחה יש אומרי' דהוי מחאה דכה ששתק בתחלה לא משום שהסכים בדעתו ונתקיים בזה התנאי אלא משום שהיה שרוד כשהגידו לו מחסת שלא היה כביתו ולפי שאל לבו שתק ואם מיחה בשעת טמעה הרי עקר הקידושין דהא לא שתק לפיכך אפילו אם חזר אח"כ ונתחצה אינה מקודשת דהא נעקרו הקידושין מיד ואם מת האב עד שלא טמע מקודשת דכיון דתנאי זה טב ואל העשה הוא כיון שלא נעשה הפך התנאי מקודשת יש אומרים שהאומר על מנת שלא ימחה אבי וטמע ולא מיחה שאמרנו שהיי מקודשת לא דמקודשת ודאי אלא כל זמן שאינו מוחה עומדת בחזקת מקודשת אבל אם חזר אח"כ ומיחה הוי חזרה ונתבטל התנאי ואינה מקודשת ואפי' נתרצה בשעת טמעה ואמר הן אין זה קיים תנאי ויכול לחזור בו

ז הארבע דברים הללו שאמרנו שהם הלכות תנאי לא נאמרו אלא כשאמר התנאי בלשון הנאמר בפסוק כתנאי בני נד ונימר דהיינו שאמר בלשון אם העשה כך וכך כו' אבל אם יאמר מעכשיו כגון מעכשיו תהא מקודשת לי אם העשי לי כך וכך אינו צריך לכפול תנאי ולא להקדים תנאו למעשה אלא אף פי שלא כפל והקדים המעשה התנאי קיים והטעם דבאם אין המעשה חל עד שיתקיים התנאי שהתנאי בא במל המעשה שלא יחול מעכשיו עד שיתקיים התנאי לפיכך צריך חיזוק יותר אבל כשאומר מעכשיו המעשה חל מיד אלא שעל ידי קיום התנאי יתחזק קיום המעשה למפרע אבל צריך להתנות בדבר שאיפשר לקיימו והאומר על מנת שתיעשי לי כך וכך כו' בלא מעכשיו כגון מעכשיו דמי ויש חולקין ואומרים דאפי' כאומר מעכשיו או על מנת צריכים להיות בתנאי כל ה' דברים :

ח יש אומרים הא דכתב תנאי בני נד ובני ראובן בתורה לא כתבה שנלמד מפנו דיני תנאי שיהיה דווקא על ידי ארבע דברים הללו אלא כל תנאי שמתנין באיזה אופן שיהיה צריכין לקיימו הן כדוני איסור כגון גיטין קידושין הן כדוני כמנוח ואם אין מתקיי' התנאי אין במעשה כלום ופה שאמר כגמרא שצריכין בתנאי להיות אילו הארבע דברים ואם חסר אחד מן הארבע דברים המעשה קיים ומקודשת אפילו לא יתקיים התנאי היינו ברבר של איסור ולחומרא שתהא ספק מקודשת או ספק מנודשת לחומרא אם אין התנאי כהלכתו ואינו מתקיים אבל כסמך כל תנאי שבסמך קיים אפילו אין בו אחד מכל הארבע דברים אם אין התנאי מתקיים המעשה בטל ויש אומרים עוד לחומרא בעינין עוין דבר אחד יותר על הארבע דברים והוא זה צריך גם כן שיהא התנאי כדבר אחד והמעשה כדבר אחד אבל התנאי והמעשה כדבר אחד כגון שיאמר אם הדינר שאני מקדישך כו' הוא שלי תהיי מקודשת ואם לאו לא תהיי מקודשת אף על פי שבתנאי זה יש כל הארבע דברים אינו תנאי נמור הואיל והכל הוא כדבר אחד ואזלינן לחומרא והיא ספק מקודשת :

ט התנה בשעת הקידושין שלא יהא לה עלי' שאר או כסות תנאי קיים ואינו מחייב לה בהם אבל אם התנה שלא ותחייב בעונתה תנאו בטל וחייב בה אף על גב דכולם הם דאורייתא מכל מקום שאר וכסות שהם דברים שבכמון וממון ניתן למחילה לכך תנאו קיים אבל עונה דצערא דגופא היא לא ניתן למחילה לכך תנאו בטל :

י נתן לה פרושה ואמר לה התקדשי לי בפרושה זה על מנת שאתן לך מנה כשיתקיים התנאי חלין

הראה מסל אחרים מפי' ששכר אוחה הו' או שלקחה בשיריות
 אינה מקודשת ומכל מקו אינה שלו ואי מפסיד נמי וכול בעל
 הקרקע לסלוקיה אבל אם יש לו קרקע שמעלה ממנה מס
 לשר א' למלך הרי נוף קרקע זו שלו לגמרי הוא ומקודשת
 וכלכר שיהא לו בה כותר על שיווי המס שנתן בכרי בית כור
 עפר שאינו מעלה מס רעל מנה שיהא לו בית כור עפר שלו
 נמור משמע :

כב היה לו בית כור עפר והי' בו סלעי גבוה' עשרה ספרי'
 אינם נמדדין עמו בכלל בית כור שאמר שהרי אינם
 ראויים לזריעה וסחם בית כור עפר לזריעה משמע ואם היו
 בו בקעים עשוקים עשרה ספרי' אם הם מלאים מים הרי הם
 כסלעים ואין נמדדין בכלל בית כור עפר שאמר שיש לו מפני
 שאינם ראויים לזריעה ואם אינם מלאים מים נמדדין עמו
 מפני שהם ראוי לזריעה וכו' מלא מים אע"פ שאינו בר זריעה
 נמדד עמו דצורך חשרה ותיקנו הוא :

כג בית כור עפר שאמר צריך שיחה במקום אחד מידו
 אם יש בו כלעים וכקעים עשוקי' אע"פ דאינם נמדדין
 עמו בכלל בית כור וצריך להיות בית כור חוץ מן הסלעים
 והבקעים מכל מקום אינם מפסיקין ליחשב כשנים או שלשה
 מקומות אלא חשבוין במקום אחד שאינה מקפרה כל כך אבל
 אם היה הבית כור כשנים או שלשה מקומות מחלקים לגמרי
 אינם מצטרפין ליחשב בית כור :

כד על מנה שאני עשיר ומצא עני או עני ונמצא עשיר
 על מנה שאני כהן ונמצא לר' או ליו נמצא כהן נחין
 נמצא סמור סמור נמצא נחין בן עיר ונמצא בן כרך או בן
 כרך ונמצא בן עיר על מנת שביהיקרוב לפרחץ ונמצא רחוק
 דחוק ונמצא קרוב על מנת שישי' לו או שפחה גדולה או
 אופה ואין לו או על מנת שאין לו ויש לו או על מנת שישי' לו
 בנים ואין לו או ע"מ שאין לו ויש לו או שאמר התקרפי לי
 בכיס של יין ונמצא של רבש כגון שהיה מכוסה ולא הכירה
 כי עד אח"כ שאיזר ראהה אותו וקבלה סכרה וקבלה וכן דבש
 ונמצא מים כבולין או ככיוצא בהן אפילו אמרה היא בלבי היה
 להתקדש לו אפילו לא יתקיים התנאי אינה מקודשת לא שנא
 אם קבלה היא הקידושין ל'ט אמרה לשליח לקבלם כתנאי
 ושנה השליח ודוקא שאמרה בלבי היה להתקדש לו ולא
 הציעה כשפתייה דכריס שבלב אינם דברים לכסל התנאי
 אבל אם אמרה בן כשעת הקידושין ושפע הבעל ושחק
 נתכסל התנאי ומקודשת וכן הדין אם הוא השעתו כאותה מכל
 אלה וכיוצא בהם אפילו אמר הוא בלבו היה לקדשה אע"פ
 שרפעתני אינה מקודשת • אבל אם כנסה סתם ואמר אחר
 כך כסמך הייתי שהיא כהנת והיא ליה או ליה והיא כהנת
 עשירה והיא ענייה ענייה והיא עשירה הרי זו מקודשת
 הדברים שבלב אינם דברים :

כה על מנה שאני יודע לקדוש צריך שקר' בתורה ויתרנס
 אותה תרנס או נקלוס תר' ויש אמרים יודע לקדוש
 לתרנס סליפה פסוקי' סני חס אמר לה על מנה שאני קראה
 צריך להיות יודע תורה נכאי' וכתובי' בדקדוק יפה :

כו על מנה שאני יודע לסנת צריך להיות יודע המשנה
 ויש אמרים סתם יודע מרדכי התלמוד מקודשת
 דכרדשי התלמוד נמי משנת סיבך ואם אמר על מנה שאני
 תנאה צריך להיות יודע לקדוש המסנה ומפרי' וספרי' שהם
 הלכות של מרדכי ספר דקדוש והתסממא של ר' חייא ור' ארשי' :

כז על מנה שאני הולמד אינו אמר שהיא כן עושי וכבן
 וסמ' אלא כל שסולין אותו דבר אחד כחלמיה
 וחסמ' ואפילו בהלכות התוספתך שמלמדים אותן בריבוי
 מרובים הקלים סמוך לת' כרי שיחזי כל העם בקאיש
 סתם :

ללמדות אחר כן ולא חסי לאמר המקדש על מנת שיאמר אבי
 הן ואמר הן ודחם מיד שיאמר הן קיים תנאו ונחקימו
 הקידושין אבל הכה הרי תלח ככל זמן שלא ימחה וכל זמן
 שיצאה האב יכול למחות ויש חולקין האמרים ואפילו בעל
 מנת שלא ימחה כל שאמר האב פעם אחת הן טוב אינו
 יכול למחות :

כח מה הבן אף על פי ששמע האב כחיי הבן ושחק ולא
 שיחה למירון את האב שיסחה כרי שלא תאק ליום
 ועל נסעיף חסמוך :

כט נתן לה פחשה ואמר לה הרי את מקודשת לי כפרשה זו
 על מנה שאעשה עמך בפועל או שאכר עליך ל' שלשון
 אם יש ער' שעשה עמה בפועל או דבר עליה ל' שלשון מקודשת
 מדאי ואם אין עדים מקודשת מספק :

צ לא נתן לה כליס ואמר לה התקרפי לי בסכר שאעשה
 עמך בפועל או שאכר עליך לשלשון אינה מקודשת לפי
 שיטנה לשכירו' מחללה ועד סוף והל' במקדש כסל' והתקדש
 במילה אינה מקודשת כמו שנתבאר בס' כ"ח :

צא הריאת מקודשת לי על מנת שישי' לי סגה אם ידוע
 בער' שישי' לו מנה מקודש' בודאי ואם אין ידוע מקודשת
 מספק סמא יש לו ואפילו הוא אומר אין לי מקודשת מספק
 דחיישינן סמא נחירש ורוצה לבטל הקידושין הרי לו מנה
 אלא שהוא משועבד לבעל חובתו זו מקודשת והיא רבין
 צעדין לא הקנה לבעל חוב הרי הוא עדין שלו ומקודשת לו
 מעכשיו אע"פ שישי' לנו אה"כ לבעל חוב :

צב על מנה שישי' לי סגה כיר פלוני אם ידוע בעדים סיס
 לו מנה כיר פלוני מקודש' בודאי ואם אין ידוע מקודשת
 מספק ואמר אותו פלוני אין לו בידו חיישינן סמא נחירש
 ותו קנוניא כיניהם לומר כן ומקודשת מספק :

צג על מנה שאמר פלוני שישי' לי סגה כידו הרי לא הלה
 הדבר אלא באמירתו של פלוני לפיכך אם אמר אותו
 פלוני יש לו בידו מקודשת ואפי' אין לו ואם לא אמר יש לו
 בידו אפילו יש לו אינה מקודשת :

צד על מנת שישי' לי מנה במקו' פלוני אם יש לו באותו מקום
 חיי' מקודשת ואם אין לו באותו מקום שאמר אפי' הכי
 מקודשת מספק סמא יש לו מספק באותו מקום והוא מחירש
 או מחסין לקלקלם אי נמי שסא היו לו באותו מקום ונגנבו או
 נאבדו לאחר הקידושין :

צה על מנת שאראך מנה אינה מקודשת עד שיהאנה מנה
 שהוא שלוחו לא נחיצת לו אלא שיראנה מנה
 שהיא שלו ובכל אחרים מצי' נפקא לתמיניה ולא בשפטינה
 שיקינן ואפילו אם תראה לה מנה שיש לו בעיסקא מחצית
 מן באחרים אינה מקודשת ויש אמרים דאפילו הרייה ככר
 כשסא אילו רגיע לחלק כריח מנה אינה מקודשת שכל זמן
 שהחלק עדין לא חשב' שלו ורחוק לקרנא מאתערב ויש
 חוס' שיה' יחוד ויפסיד עד כלות זמן העיסקא לפיכך אינה
 מקודשת סמא לחעל מנה לחבאו לה מנה חיי' דגנב כמו
 בל' פת' שצריך וצריך להיות מסלו ואם הביא מסל אחרים
 אינה מקודשת :

צו על מנת שישי' לי בית כור עפר אם יש עדים שישי' לו הרי
 מקודשת דאי ואם לא הרי זו מקודשת מספק סמא
 אם לו אפילו הוא אומר אין לו חיישינן סמא נחירש או
 מחסין לקלקלה :

צא על מנת שישי' לי בית כור במקום פלוני אם יש לו כשות
 מקום מקודשת הוא ואם לאו הרי זו מקודשת מספק סמא יש
 לו הוא מחסין לקלקלה :

צב על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודשת וראנה
 מסלו דלא נתכנה הוא אלא שאמנה לה מסלו ואם

לבוש הבין וארגמן הלכות קידושין

כח על מנת שאני חכם אין אומרים כרכי עקיבא והבירוי אלא כל ששאלין אותו דבר חכמה פ' דבר התלוי בסברא ככל מקום ואומרת :

כט על מנת שאני נכור אין אומרים כאבנר ודאב אלא כל שחבירו מתייראים ממנו מפני נכורתו :

ל על מנת שאני עשיר אין אומרים כאלעזר בן חרסום אלא כל שכני עירו שמכדין אותו מפני עושרו :

לא על מנת שאני צדיק אפילו הו' רשע נמור הוי ספק מקודשת שמה הרהר חשונה בלבו :

לב על מנת שאני רשע אפילו הוא צדיק נמור הוי ספק קידושין שמה הרהר עבודה זרה בלבו :

לג על מנת שאני בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך על מנת שאני בשם ונמצא בשם ובורסקי על מנת ששמי יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון בכל אילו מקודשת דהא תנאי אמת הוא שהוא כך כמו שהחנה אלא שיש בו יותר אבל אם אמר שאני אלא בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך שאני אלא בשם ונמצא שהוא בשם ובורסקי שאין שמי אלא יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון אינה מקודשת :

לד המקדש את האשה חפשו בה הקידושין ומתפשטי בה חכפ ומיד נזכר שחפשו בה הקידושין הרי היא מקודשת ואין מועיל לו שום חזרה לפיכך אם חזרו בהם הוא או היא או אפילו שניהם יתר אפילו תוך כדי דיבור אין חזרתם כלום והרי היא מקודשת :

לה המקדש על הנאי וחזר אחר כמה ימים וכיטל החנאי אע"פ שבטלו בינו לבניה שלא בפני עדי החנאי בטל אבל הקידושין קיימין והרי היא מקודשת סתם כאילו קדשה בלא הנאי שהרי בטלו ובן אם היה החנאי מן האשה שהיא לא קלה הקידושין אלא על הנאי כך וכך ואחר כך חזרה בה אפילו לאחר כמה ימים החנאי בטל והקידושין קיימין לפיכך המקדש על הנאי וכנס אחר כך סתם או בעל סתם הרי זו צריכה גט מספק אף על פי שלא נהקיים החנאי דשטא בטל התנאי ומחלי כשבעל או כנס סתם גט כל מקום ספק הוא דשטא על דעת הנאי הראשון בעל והוא לא נהקיים ואם קבלה קידושין מאחר צריכה גט מסניחה :

לו אמר לה התקדשי לי בפדושה זו על מנת שאתן לך סנה ואח"כ אמר שאינו חוצה לקיים תנאו לעולם אין בוטין אותו לקיימו אלא קידושין בשלים ואינה צריכה גט ומכל מקום בעל נפש לא ישאנה בלא גט שטא אה"כ אמר שרוצה לקיים החנאי לקללה על הטני ואם אמר שרצונו חוצה לקיים אין יכולין לכופו כל י"ב חדש בדין זמן שנתחנן לבתולה כמו שיתבאר בסיומן ב"ב ע"ה ומ"כ חדש ואילך כותבין עליו אגרת מרד ואם מת קודם שיהקיים החנאי הרי הקידושין בטלין לגמרי ואפילו חליצה לא בעי ואם מחלה היא והתנאי בחייו נמרו הקידושין מיד כאלו קיימו כמו שנתבאר בסעיף הקודם וכל זה כשלא נכנסה אבל כנסה סתם מקודשת מיד דסתמא כשעת כניסתה לחופה אחרת אהלה לתנאי וחייב ליתן לה כתובהה ממה נפסק אם מחלה הרי נישואיה גמורין ואם לא מחלה באותה עת הרי עדיין יכולה למחול וכשתמחול איגלאי מילה למפרע דנישואין גמורין הוו וכתובה יש לה :

לז המקדשת את האשה על מנת שאין עליה נדרים וממזין ועל מי להביא ראיה אם נמצאו וכו' סעיפים :

א קדש על מנת שאין עליה נדרים אם נמצאו עליה אחר משלשה נדרים אילו הם שלא האכל בשר או שלא השתחייז או שלא תקקטט בכנר צבועין אינה מקודשת ואינה צריכה גט מפני שבאילו השלשה נדרים דרך בני אדם להקפיד עליהם שמתננה עליו בזה ובראי שהיה דעתו שאם יהיו אחד מהשלישה נדרים אילו עליה שלא תהיה מקודשת וה' לשאר נדרים שבינו לבניה דהוו בכלל נדרים שדרך בני אדם להקפיד עליהם ואינה מקודשת ואינה צריכה גט מפני גט ולא חיישינן שמא ה"ך אצל חכם ויתר את הגדר ונמצאו קידושים ראשונים חלוק למפרע דחוקה שאינה עשויה לקלקל את עצמה ואת בניה שהיו לה מן השני אבל אם נמצא עליה נדר אחר חזק מאילו אף על פי שהוא אומר מקפיד אני אפילו על זה לאו כל כמיניה דבטלה דעתיה אצל כל אדם והרי זו מקודשת ב"א שהתנה עליה סתם על מנת שאין עליה נדרים אבל אם אמר לה על מנת שלא ירא עליה שום נדר אפילו נמצא עליה נדר כל שהוא כגון שגדרה שלא לאכול חרובין אינה מקודשת ויש מי שאומר לעולם חרובין שטא ח"ך אצל חכם ויתר לה ותהיה מקודשת למפרע לפיכך אסורה להינשא בלא גט :

ב חיו עליה נדרים בשעת שקדשה על הנאי שצין עליה נדרים

כח על מנת שאני חכם אין אומרים כרכי עקיבא והבירוי אלא כל ששאלין אותו דבר חכמה פ' דבר התלוי בסברא ככל מקום ואומרת :

כט על מנת שאני נכור אין אומרים כאבנר ודאב אלא כל שחבירו מתייראים ממנו מפני נכורתו :

ל על מנת שאני עשיר אין אומרים כאלעזר בן חרסום אלא כל שכני עירו שמכדין אותו מפני עושרו :

לא על מנת שאני צדיק אפילו הו' רשע נמור הוי ספק מקודשת שמה הרהר חשונה בלבו :

לב על מנת שאני רשע אפילו הוא צדיק נמור הוי ספק קידושין שמה הרהר עבודה זרה בלבו :

לג על מנת שאני בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך על מנת שאני בשם ונמצא בשם ובורסקי על מנת ששמי יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון בכל אילו מקודשת דהא תנאי אמת הוא שהוא כך כמו שהחנה אלא שיש בו יותר אבל אם אמר שאני אלא בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך שאני אלא בשם ונמצא שהוא בשם ובורסקי שאין שמי אלא יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון אינה מקודשת :

לד המקדש את האשה חפשו בה הקידושין ומתפשטי בה חכפ ומיד נזכר שחפשו בה הקידושין הרי היא מקודשת ואין מועיל לו שום חזרה לפיכך אם חזרו בהם הוא או היא או אפילו שניהם יתר אפילו תוך כדי דיבור אין חזרתם כלום והרי היא מקודשת :

לה המקדש על הנאי וחזר אחר כמה ימים וכיטל החנאי אע"פ שבטלו בינו לבניה שלא בפני עדי החנאי בטל אבל הקידושין קיימין והרי היא מקודשת סתם כאילו קדשה בלא הנאי שהרי בטלו ובן אם היה החנאי מן האשה שהיא לא קלה הקידושין אלא על הנאי כך וכך ואחר כך חזרה בה אפילו לאחר כמה ימים החנאי בטל והקידושין קיימין לפיכך המקדש על הנאי וכנס אחר כך סתם או בעל סתם הרי זו צריכה גט מספק אף על פי שלא נהקיים החנאי דשטא בטל התנאי ומחלי כשבעל או כנס סתם גט כל מקום ספק הוא דשטא על דעת הנאי הראשון בעל והוא לא נהקיים ואם קבלה קידושין מאחר צריכה גט מסניחה :

לו אמר לה התקדשי לי בפדושה זו על מנת שאתן לך סנה ואח"כ אמר שאינו חוצה לקיים תנאו לעולם אין בוטין אותו לקיימו אלא קידושין בשלים ואינה צריכה גט ומכל מקום בעל נפש לא ישאנה בלא גט שטא אה"כ אמר שרוצה לקיים החנאי לקללה על הטני ואם אמר שרצונו חוצה לקיים אין יכולין לכופו כל י"ב חדש בדין זמן שנתחנן לבתולה כמו שיתבאר בסיומן ב"ב ע"ה ומ"כ חדש ואילך כותבין עליו אגרת מרד ואם מת קודם שיהקיים החנאי הרי הקידושין בטלין לגמרי ואפילו חליצה לא בעי ואם מחלה היא והתנאי בחייו נמרו הקידושין מיד כאלו קיימו כמו שנתבאר בסעיף הקודם וכל זה כשלא נכנסה אבל כנסה סתם מקודשת מיד דסתמא כשעת כניסתה לחופה אחרת אהלה לתנאי וחייב ליתן לה כתובהה ממה נפסק אם מחלה הרי נישואיה גמורין ואם לא מחלה באותה עת הרי עדיין יכולה למחול וכשתמחול איגלאי מילה למפרע דנישואין גמורין הוו וכתובה יש לה :

לז מי שרוצה לילך למדינת הים וקיים על הנאי אם באתי מבאן עד י"ב חדש תהיי מקודשת מעכשיו וקודם שחלך נתרצו שניהם להארך הזמן ועברו י"ב חדש ולא בא זכא אה"כ קודם כלות הזמן האחרון הוו קידושין דכסם שיכול לבטל החסאי כמו שאמרנו בסעיפים הקודמים בן יטול להוסיף או לגרוע ממנו ואפילו נתעכלו המעות הוו קידושין למפרע כשנתקיים החנאי השני :

לח כביטול תנאי וש חילוק בין גטין לקדושין דבגט בין

שקרטה הליכה אצל רעה וישא אותה אינה מקודשת רכין
סגולה דעתו שהוא סקפיד על המזין של עכשו אף אחר
סנתרפאות היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה סומין
אבל אם רתנה האשה ע'ם שאין בו סומין והיו בו סומין אפי'
בסעה שקרטה והלך אצל הופא ורפאו ריה ו מקודשת שאין
נגאי לאיך בסומין שכבר נתרפאו והאשה אינה מקדשת על
זאת ודיהתא בכל דהו ניהא לח :

קידשה ע'ם שלא יהיו בה סומין ע'ם שלא יהיו סומין
בחר הכי משמע כלומר סיכולו להתרפאו ולא ישאר בה
לעולם משמע לפיכך אם רפאו הרופע אח'כ ריה ו מקודשת
למפרע דהא לא יהו בהם סומין קאמר והרי אין בה :

ב דין המקדש לאחד זמן כגון לאחד שתלד
וחמיו וכו' ה' סעיפים

א **האיסור לאשה הרי נח מקודשת לי כפישה או לאחד לי**
יום אע"פ שנתאכלו המעות תוך הל' יום וכי מטי זמן
קידושין למיחל ליחיתו להני מעות בעולם אפילו הבי היא
מקודשת לאחר שלשים יום מ' ש' ודך פרושח לא רפי למלות
ולא רפי לפקוק לא רפי לסלוה הניסא המקדש כמלות אינה
מקודשת לא רפי למלוה להוצאה ניתנה כלומר מלוה משעה
ראשונה שלה היא להוציאה בכל מה שתוציה ע'ם לשלם לו
וכשהוא מקדשה בה לא מדי יחיב לה וכמאי תחקדש שהקנת
עצמה לו כו אבל הכא כמתחיה על רעת קידושין נחן לת
אע"ג דהשחא כי מטי זמן למיחל הקדושין ליחיתו לזוזי
בעולם מ' מעיקרא קנניא ליה נפשה כהנה וזוזי דיהיב לת
שלא ע'ם להחזיר ואפי' אם יחזור בו הוא אינה חייבת להחזיר
כמו שיתבאר וכי קא מצלה לקדושין רדה קאכלה ואע"פ שאם
תחזור בה היא תהא חייבת להחזיר המעות שכל מקום הדבר
ברשותה הוא ולכי מסא דמא מקדשת בההיא הגשה מת
שאין כן כמלוה הסתחלה לא הוה לה הנאה פיניה כשהוציא'
דהא ע"ך לשלם הוציא יעכשו אין דבר בעולם להקדש בו
ולפקוק נמי לא רפי הניסא אם נתאפל כולו ולא נשתיר בה
שהו פרשה בסעה שחלין הקדושין אינה מקודשת דפקוק כי
מתאכיל בראתו המריח מתאכיל לא רדה הוה והאי בראתו'
רדה מתאכיל ודירה הוא לפיכך כשיגיע הזמן מקודשת
בו מיהו אם חזר בו הוא או הוא תוך השלשים יום אלא שאם
חזר בו הוא אינה צריכה להחזיר המעות וכשתחזור בה היא
צריכה להחזיר המעות דהא לא לפתג' יהיב לה אלא ע'ם להתקדש
לו בו ודוקא בקדושה כסף הוא דממרין הכי משום מעמא
דכתיבנא אבל בקדושי טשר אם נקרעו או נאבר קודם הזמן
אינה מקדשת כיון דכשעתה דתילו הקדושין ליתה בעולם
סהיאם יש בניד' שהו פרשה ריה היא מקדשת דהל'
כמקדש בכסף :

ב בא אחד וקדשה תוך השלשים יום הרי זה מקדשת לפני
לעולם לפי שבסעה שקדשת השני לא היה מקודשת
ליום ארס ותפשו בה קידוש שני ונעשית אמת איש ולאחר
הקלים יום כשיבאו קדושי ראשון לחל' ימצא אותה אמת
איש ונמצא הואטן נבי' סקדש אמת איש שאין קידושין
הופטין בה אבל אם סת השני או גרשה תוך השלשים יום
תרו קידושי ראשון לפקדון וצריכה נג' מן והראשון רש'
חלקים משום דסביד' להו כיון סקבלה קידושי ס' השני הרי
חזרה בה מקדש ראשון ראין לך חזרה גדולה מה ונפקש
סיד קידושי ראשון וזכר אינן חלין :

ג אמר לח דהקדש לי מעכשו ולאחר ל' יום ובא אחר
וקדשה תוך שלשים יום מהם אסורה לשניהם לעולם
דאפילו לאחר שלשים ימים עישרת בכסף קדושי שניהם חסוד'
לשניהם כלא נג' מחד פרק' ולא אמרין ולאחר שלשים
יום

בדושים והלכה אצל חכם והתירם מקודשת למפרע ואפילו
אם היא אסורה פדושת בה גדולי צריכה נס' לא אמרין
נדאילו וראו כנגדוה דעתו ולא ניהא ליה כאשה גרונת
אפילו כשתתיר נדוה לא יקיימנה לתושב שמא תחזור ותור
במאן שלא יוכל להפי אפילו היא בת גדולים ותרשה לפיכך
כשהיא משפחה גדולים ניהא לא ניהא ליה דלהי קידושין
לקצרי' נג' כרי' ואמר בקדושה בהת' משפחה שהם
היטבין אלא אמרין הוא טפה ניהא ליה וסקודשת ולא
תרשה מחס' שהיא נדונית כיון שהיא משפחה גדולים
גד' א שתתירח חס' קדם שנתעו לבעל רכין שלא נדעו לו
קדם שהיה אינו מקפיד על מה שהיה עליה כבר אבל אם
נדעו לבעל קודם שתתיר הרי נתכסלו הקידושין סיד שנתעו
לו שסקפיד עליה וישאפרים שאם היא אסורה חסוכה אפי'
דחזרה החס' קודם שנתעו לבעל לא היא ודאי מקודשת
משעם דמא לא ניהא ליה דלהוי קידושין להצריכה נג' כרי'
ולא יאמר על קדושתה לפיכך הויא ספק מקדש' חס' קדשת
על מנת שאין עליה נד' ובעל סתם על ספול' סעיף לה'
אם קדשה סתם בלא חנאי ובעל בהגאי פשיטא דלא הוי
הגאי דהא כבר מקודשת לו סתם ולא כל כמיניה לעוקרה :
ד חקדשה נח האשה על קנה שאין בה סומין ונמצאו בת
אחר מן המסין הפסולים בגמים כמו שיתבאר בספק
היא מקודשת ואם נמצא בה מס' אחר חרין מאותן המסין
הל' שהיא אומר מקדש אני אפילו על זה לא כל כמיניה
דכפלה דעה אצל כל אדם והרי זו מקודשת :

ה **מסוהו המסין הפסולים בגמים כל המסין הפסולים**
כנהגים כמו שאם סבואים פסרא דבטרח פ'ו
הפיימיני בהלכות ביאת מקדש פ'ח פוס' ל' נ' בניס' ויחר
אליהם פסילין בגמים מפני שדרך הבעל להקפיד עליהם
למטננה עליו הם אילו ריה רעיה ריח' דאף ל' א
דח' החמש וקל ענה מס' באמה דכתיב נבי אהבת הרע' כי
קולך ערב מששעה ענה מטונה היא ודרים נס' מהכרחה
שמה ושפח בני דוד ונסכת כלב ותעסה מקימו צלקת פיה'
ששער ס' חס' כשתחת המכה ושכא שעל הפרחת אפי'
ויהא קטנה כיותר ואע"פ שאין בה סיער וזו היא השמא
שיחיה אשה של הבר' היא שפוסדה תחה כיפה שבהאשה
שפוסדה טיאת ופוסים אינה נראית שאם המיר נראה הרי
ראה ונתפישת אהם חמדי אינה נראית אינו מס' שאין דרך
להקפיד עליה אין סומין מבטלין הקידושין אלא אם כן היה
במקום סת' שיוכל למיר לא ידעיהם אבל אם הם במקום גורי
אין מבטלין הקידושין שהרי האה ונתפייס חס' יש מרחן כע'
אפילו מסין שכחתי אין מבטלין דמרנן דאי חקר וברק
שהו במרחן על ידי גשי רעס' ושיודעים סיס' לו בעיר שאה
איה במרחן כו' א נפקים שדרך הבנות לילך למרחן כגרי'
אנא נפקים שאין הבנות הולכות למרחן רק כליח
והחס' אפילו מסין סבגלוי מבטלין שהרי לא היה יכול
לברוח לרי' נשי רעיו וסודעיו' נכפח אם הוא לזמן קבוע
הנשים שפסדי שכאן הקבוע לה היה מתכיאה את עצמה
בכסף שיהי עד יעבור זמן ולא נדע' ליום ארס' ואם אינו
לזמן קבוע הרי פו' סבגלוי שהרי לא חיתה יכולה להחזיר וע'ל
ס' ק' ל' א תפסה וריח' רפה אין חלוקתן יש מרחן בעיר
א לא חללו השנים א' אפי' לו לברוקס כמרחן :

ו **המקדשה אשה סתם ונמצא עליה אחר מן המסין**
הפסולים בגמים או נמצא עליה אחר מן הגדרים
סדרך בני אדם להקפיד עליהם יש להסתפק שמא כיון שלא
תתנה אלא קדש סתם ראינו מקפיד וסקודשת זו סמא
אפילו לא התיב כהנה דמי רסהם בני ארס' מקפידן ואינה
מקודשת ולכן הוי ספק מקדשת :

ז קדשה על מנת שאין בה סומין והיו בה סומין בשעה

* לבוש הברוך וארומן הלכות קידושין *

עכשיו ואשתו כבר מקודשת לו ועומדת היא ולא שייך לקדשה עכשיו והיו ממס דבר שלא בא לעולם :

ח האומר לחבירו אם תלך אשתך נקבה תהא מקודשת לי אינו כלום דהוי מקנה דבר שלא בא לעולם ולהרמב"ם וקצת מפרשים דווקא שלא הוכר עוברת אבל אם היתה אשת חבירו מעוברת והוכר העובר דבר שנא לעולם מקרי הואיל והוכר העובר ומקודשת מיהו ס"ל שצרי' לחזור ולקדש מאביה בשתלך ברי שינסינת בקידושין שאין בהם דופי :

מ"א

דין המקדש שתי אחיות או תרבה נשים והיו בהן אחיות ונכריות וכו' ד'סעיפים :

א מקדש אדם כמה נשים כאחת והוא שיהיה שוה פרושה לכל אחת ואחת ויכולה אחת מהן לקבל הקידושין כשכיל כולן לדערי ששואה שלוחן :

ב המקדש שתי נשיבבת אחת מאותן נשים שאסור ליטא שתיהן כאחת פטים ערוה כדומר שאם ישא אחת מהן ה"ל השנייה ערוה עליו אין שום אחת מהן מקודשת דהא אין קדושין תופסין כערוה ואי נימא הכא כל אחת מהא מקודשת בפרושה וסגי על חלקה הא היא ערוה לו מחמת השני שקדש עמה בבת אחת ובבת אחת חלו לפיכך אין שום אחת מהן מקודשת דקידושין של זו מבטלין קידושי של חבירתה כיצד שקדש אשה ובהא או שתי אחיות כאחת ואמר שתי מקודשת לי אין שום אחת מהן מקודשת ואין שום אחת מהן צריכה נש ואם לא קדש שתיהן אלא אחת מהן אלא שלא פירש איך מהן כגוף שאמר להן אחת מכוונתך מקודשת לי וקבל האב הקידושין או אם שהים או שלט אחיות עשו אחת מהן שליח לקבל קידושהו ונתן בידה ואם לא אחת מהן מקודשת לי ולא פירש איזה כולן עומדות בספק קידושין וצריכות כולן נש ממנו ואסור לו לבא על שום אחת מהן דשמא דעתו היה על אחת וזו היא אחות אשתו :

ג קדש נשים רבות בבת אחת שקבלה אחת מהן הקידושין בשליחו' כולן והיו בהן שתי אחיות או אשה ובתה אם אמר הראויות מכן לביאה מקודשת לי הרי כולן מקודשת לו חוץ מן השתי אחיות או האשה וכתה וכיוצא בהן שהרי אילו שתיהן אינן ראויות לו לביאה ואפי' אם אמר כולכם מקודשות לו ג' הנכריות מקודשות והאחיות אינן מקודשות כדכתבנו שעמא בסעיף הקודם וי"א כשאמר כולכן מקודשות לי אף הנכריות אינן מקודשות דכיון דלא חלין הקידושין באחיות כל הקידושין בשלוח האויל ובבת אחת ובאמירה אחת קדשן אינן הופשין למחצה וכיון דבאחיות אינן תופשין נש בנכריות אינן תופשין וכיון דאפליגו בה ברכבתא הוו הנכריות ספק מקודשות ואם אמר אחת מכולכן מקודשת לי ולא פירש איז מהן אז כל אחת בין הנכריות בין האחיות עומדת בספק קידושין וכולן צריכות נש :

ד וכך אם היה בתוך הנשים שקדש שפחה או גולה או אחת מן הנשים שהיא ערוה עליו כגון אשת איש או בתו או אחותו וכיוצא בהן ואמר הראויה מיכן לביאה מקודשת לי שאר הנשים מקודשת והערוה אינה מקודשת ואם אמר כולכן מקודשת לי השאר נשים ספק מקודשות :

מ"ב

אין מקדשין אלא לרצון האשה וכפני שני עדים וכו' ה'סעיפים :

א אף על נכד דתיב כי יקח איש אשה דמשמע יקח אותה אפי' בעל כרחה שיכול לכופ אותה עד שתקבל הקידושין ותאמר רוצה אני א"כ אשה המתקדשת היא כמו מוכרת עצמה לזה ונבי מבר אמרינן תלוייה וזבין זבינה זבינא דאנא אונסיה :

זום פקעי קידושי שני ונמרי קידושי ראשון ושעמא משום דמספקא לן בלישנא דקידושי ראשון שאמר מעכשיו ולאחר שלשים יום אי הנאי הוה אי חזרה הוה פ"י האי לאחר שלשים יום דקאמר מספקא לן אי הנאי הוה והק"א לא אחו' בו חודך שלשים יום והיו קידושין מעכשיו או אי חזרה הוה פמאי דקאמר מעכשיו וקאמר אינו אומר מעכשיו אלא התקדשי לי לאחר שלש' הילכך לעולם היא בספק דאי הוה הנאי קידושי ראשון חיילי קידושי שני לא חיילואי חזרה הוי קידושי שני חיילי קידושי ראשון לא חיילי ברכבתא שעמא בסעיף הקודם לפיכך הווי ספק מקודשת לשניהם לעולם אלא אם כן יתן לה האחד נש אז תהא כותרת לשני אבל לעלמא אסורה עד שיתנו שניהם נש :

ב אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשים יום וכא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרת ימים ובא אחר ואמר הריאת מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרה ימים אפילו הם פאה על הסדר הזדכלו קידושי שני בהודך של ראשון ואם דראשון חזרה ה"ל דשני של אחריו קידושין דהא ראשון הדר בו ממעכשיו וכן כבולן ואי דראשון הנאי הוה קידושי ראשון חיילי ודאחרונים לא חיילי ואי חזרה הוה קידושי דאחרון חיילי ודראשונים לא חיילי ובהאי אחרון הוה הדין אם קדשה סתם דהואיל ולא בא אחר אחריו מה לי גלמנא והווי דינא כמו שכתבנו דהוי דראשון קידושין או דאחרון והצמצעים לא חיילי כלל אבל איכא למימר נמי דהאי לישנא משמע תרווייהו הנאי וחזרה יש אומרים אותו בלשון הנאי ויש אומרים אותו בלשון חזרה ושמא של זה היה הנאי ושל אחריו היה חזרה או איכא דדילמ' קמא לחזרה קאמכווין וחלו של שני ושני לחנאה סכין וחלו קידושין ואין של ראשון ואחרון קידושין ובעיא נישא מאמצע' ואיכא למימר דקמאי חנאו ושלו קיימין ואיכא למימר דכולהו חזרה ושל אחרון לבד קיימין לפיכך מספק חיישינן לקידושי כלום וצריכה נש מכל אחר ואחד מפני שהיא ספק מקודשת מכולן דמספקינן בלישני דכולהו אי הנאי הוה אי חזרה הוה כדתיבנא :

ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרושה זו לאחר שאתגנייר או לאחר שהתגניירי לאחר שאשתחרר לאחר שאשתחררי לאחר שמת בעליך לאחר שתמו' אחיהך אינה מקודשת לפי שאינו יכול לקדשה מעכשיו שאין קידושין תופסין לובה והווי דבר שלא בא לעולם וכבר ידעתה בכמה מקומות דק'ל שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם על בלוש עיר שושן ס' ר"ט :

ד והאומר ליבכה הריאת מקודשת לי בפרושה זו לאחר שיחלין לך יבמך דהיו זו ספק מקודשת משום דמספקא לן אי תפשו קידושין פיבמה כמו בשאר תיבי לאוין דק"ל ותפשו בהו קידושין ויבמה לשוק נמי חייבי לאוין היא דהויב לא תהיה אשת המת החוצה או אי נימא מדכתיב לא תהיה לא תהא בה הויה קאמר לומר שאין קידושין הפשין בה לפיכך הווי ספק מקודשת :

ה הנותן שתי ג' ושות לאשה ואמר לה הרי את מקודשת לי באחת היום ובאחת לאחר שאנרשך הרי זו מקודשת באחת מעכשיו וכשינרש אותה הרי היא ספק מקדש' מקידושי פרושה שנייה דמספקא לן מגו שיכול לקדשה מעכשיו עד עולם והיא נתרצית לו חלין נמי הקדושין שלאח' זמן מעכשיו ולאחר שהתגרש או דילמא כיון שעדיין לא נירשה' מקדושין של עכשיו ואף על גב דבידו לנרשה אין בידו לקדשה אה"כ דשמא לא תתרצה לו אז הווי לה קידושין שניים בסקנה דבר שלא בא לעולם ואינה מקודש' לפיכך הווי לה ספק מקודשת אבל אם נתן פרושה לאשת איש ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שינרשך בעליך או נתן פרושה לאשתו ואמר לה הרי את מקודשת לאח' שאנרשך אינו כלום דא"א אין בידו לקדשה

לשם קידושין יכולה לומר יודעת הייתי שצין קידושין תופסין בלא עדים ולא כזאתי אלא לצחק בו והוקא שאמרה לצחק בו בעלמא אבל אם סתתא ואמרת שלא קבלה כלום והעדים מעידים שקבלה שוב אינה נאמנת לומר לצחק בתבונתי והוי קידושין :

ד ואם קידוש בפני עדים ואפילו לא אמר אתם עדים מקודשת שלא אמר שצריך לומר אתם עדים אלא בהודאה כרי שלא יוכל לפעון אחר כך משטה הייתי כך או שלא להסביע את עצמי הודיתי כמבואר בלבוש עיר טושן סימן ל'ב ושני השענות לא שייפי הכא ואפילו יחד עדים פלוני ופלוני לעדות שקדש' והוי שם אחרים שראו המעשה והלכו להם אוהם עדים שייחד יכולין לסמוך על עדות האחרים שראו המעשה וצריכין העדים לדאור נתינת' ו הקידושין משם לידה ואף על פי ששמעו סאמר התקדש לי בחפץ פלוני ואחר כך יצא אותו החפץ מהתחת ידה והם לא ראו הנתינת' אינן קידושין עד שיראו הנתינת' משם ואין הולכין בזה אחר אומנות והוכחות דסנים עדים כרוזין בעיני' אשה אשה שפשתה ידה דרך חור ובא אחד ונהלה קידושין והיה החור צר שאי אפשר לראות אות' בשעת קידושין והיא אומרת שלא שמע' שקדש' נאמנת בסגור דיבולה לומר' שלא ידה היתה רק יד של אשה אחר' ובלבד שלא יהיו עדים הסכחיש' אוחה' כל עדות שלא נחקר בבית דין לא מיקרי עדות כמבואר בהלכות עדות לפיכך אפילו אמרו עדים חוץ לבית דין שנתקדשה כשיבאו אחר כך לפני בית דין יכולין לחזור בהם ולומר לא נתקדשה וסומכין עליהם וכל שכן איפכא כשיאמרו חוץ לבית דין שלא נתקדשה שיכלין לומר אחר כך נתקדשה וסומכין על עדותן שכבית דין עיד קידושין אינן צריכין דרישה וחקירה כמו בעידי מסוג דהא טעמא שלא הצריכו דרישה וחקירה במתן משום דלא הגעול דלת בפני לויג הוא שיתיראו שעל ידי החקירה והדרישה יתבטל העדות ולא ילוח אותו מעמא משם שייך הכא שעל ידי החקירה והדרישה יתבטלו כמה קידושין שלא כיון לפיכך יקבל העדות בלא דרישה וחקירה אם לא בדבר שנראה שיש בו רכאית אזראי לחקור ולדרוש הטיב' מצאו כתוב בשטר פלוני קידוש פלוני ועדים חתומים בו אין חוששין לקידושין מחמת עירידהחתימת' עד שישמעו העדים מפייהם דמפיהם ולא מפי כתבם בעיני מיהו זה דווקא כשאין השטר מקיים אבל אם השטר מקיים יט לחוש שכא כבר העירו כבית דין אחר ואחר כך חתמו וצריכה נש :

ה המקדש בפסולי עדות דאורייתא אינן קידושין דהוי כמו מקדש בלא עדים אבל המקדש בפסולי עדות דרבנן או בעדים שהם ספק פסולי תורה אם רוצה ליכנס חוזר ומקדש סגית בעדים בשמים שיהו קידושין שאין בהן חפי' ואם אינו רוצה ליכנס צריכה נש מספק ואם לא גירשה ועקר אחר וקדשה דרי היא מקודשת נש לשני מספק וצריכה נש בסניג'ם. להחירה לעלמא או מנרש ראשון ונושא שני אבל לגרש שני ולכנס ראשון לא שמא יאמרו הוא גירשה תחלה וקדשה האחר וגירשה נש כן ואחר כך חזר הוא ונשא והל מחזיר גירשהו מן האירוסין אחר שנתארסה לאחר החסור על הערוות אף על פי שאין עדים שכא על הערוה רק סחשוד בעלמא פסול לעדות אשה בן לעניין קידושין בין לעניין גירושין בגירושין הישיגין הגעיל וחשוד לזנות כיוני להוציאה כדי שתרא שכיחה ליה לזנות עמה כ בפרהסיא ונקדושין הישיגין איפכא שמא יצויה תקפיק ולא תרא שכיחה ליה כי אם כסתך פתחת בעלה וכתוב מים גנובים ימתקו ודעתו לצנות עמה בשתר' המקדש בפני פסולי עדות דאורייתא פתחת רשעה כגון אנשים ושאר רשעים יא דחישגין לקידושין ומה שאמרנו המקדש בפסולי

אנסייה נמר ומקני אפה אמרו חכמים שאין האשה מתקדשת אלא לרצונה והמקדש אשה בעל כרחא אף על גב שאנס אוהה עד שאמרה רוצה אני אינה מקודשת דאפקעינה רבנן קידושה מיניה דלא ליהוי קידושין רכיון שהוא עשה שלא כרצונן שהכריחה נעשה אנו עמו נ'כ שלא כרצונן כלומר שלא כרצון דאף על גב דמן התורה הוי קידושין רבנן עקרינהו והפקירו אותם ועשו המעות מתנה והמעס משום דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש כדת משה וישראל ורבנן אמר לא ליהו קידושין נמצא שלא קדשה זו שהרי בדעת חכמים חלה והם אינם חפצים בקידושין הללו' רש אומרים דאפי' מן התורה אינה מקודשת וכתוב והלכה והיתה ונ' משמע מרעתה אבל בעל כרחא לית בה הויה ודוק' באשה מפני שאם הוי הקידושין קידושין לא היה יכולה להפקיע עצמה ממנו טירגשנה אלא ברצונה אבל האיש הרי הוא יכול לגרשה בעל כרחא לפיכך איש שאנסוהו עד שקדש בעל כרחו הרי זו מקודשת ויא' שנס כאיש אינה מקודשת הילכך הוי ספק קידושין : היה חייב לה מעות ואמרה לו הן לי מעותיי וכאשר מתחיל ליתן לה אס' הרי את מקודש' ליונטלה היא המעות חוקק מידת אינן קידושין' אבל אם אמרה היא מתחלה קדשני וזרק הוא הקידושין להודן חיקה ואמר לה הרי את מקודשת ליונטעה הוא בגדיה להשליך הקידושין אפילו תוך כדי דיבור ואמרה שלא כיוונה מתחלה רק לשחוק בעלמא אפה היא מקודשת דכיון שהיא התחילה לומר קדשני אף על גב דבתר דנפול לתוך חיקה שדיתניהו איכא למיטר דמעיקרא קבלה לשם קידושין וכי שדיתניהו בתר הכי מהרר קא הדרה בה ואף על גב דאתא איש ק' לתוך כדי דיבור לאו כריבור דמי ואף על גב דאמרה בלבי לא היה אלא לשחוק ומעולם לא נחציתי לו דברים שבלב ניהו ואינם דברים ואף על גב דאיכא למיטר דאנן סהדי דלא נתכוונה אלא להתלוצץ נבי קידושין משום חומרא דא' לא נסמך על אומדן דעתה לומר שלא כיוונה לשם קידושין אף על גב דאיכא אומדנות מוכחות איכ' למיטר נמי איתתא בכל דהו נחא לה ומקודשת' לקח יד האשה בחזקה שלא לרצונה וקדשה והיא לא זרקה הקידושין היא מקודשת אף על פי שמתחלה באונס היה ונתן לה סתם ולא אמר לה כלום אפה מקודשת הואיל ובתחלה דבר עמה מעסק קידושין :

ב כהיב בערוות עדות דבר ובכמתן כתיב על פי שנים עדים יקום דבר וילפינן דבר דערוות מדבר דבמסן מה מ'ן על פי שנים עדים אף ערוות על פי שנים עדים לפיכך אמרו המקדש שלא בעדים ואפילו בפני עד אחד אינן קידושין ואפילו שניהם מודים דבר ואפילו קדשה בפני עד אחד ואחר כך קדשה עוד סגית בפני עד אחר זה שלא בפני זה אינה מקודשת שאין הקידושין מצטרפין דהא לא הוי שום קידושין דק בפני עד אחד ויש מחאירין במקדש בפני עד אחד אם שניחם מודים אבל אם אחד מהן סכודש העד היא או הגא אין חוששין לקידושין ובמקום דתק שיש לחוש לעינת' יש לסמוך על דברי המקילין ואין חילוק בין אם אומר העד שנתקדש' בפניו לבדו ובין שהעיד עד אחד שנעשו הקידושין בפניו ובפני חבירו וחבירו מכתישו וכן אם קדש בפני שנים ואחד מהם קרוב או פסול הוי כמקדש בפני עד אחד ועל ס' מ'ן סעיף ג' :

ג ונס איש עדים שראו הקידושין אינה מקודשת אלא אם כן ראו המקדש והמתקדשת את העדים אבל אם לא ראו שניהם את העדים אפילו ראה אחד מהם היא או הוא כגון שהכמתן עדים או ששנים ראו מן החלון שפלוני קדש את פלונית ולא היו העדים נראים לו או לא אינה מקודשת ואפילו נש אינה צריכה ואפילו שמעו העדים שאמרה שמקבלת היא

* לביש חבוץ וארזמן הלכות קידושין *

בפסולי עדות דאורייתא שאינן קידושין היינו פסולי עדות פחמת קורבה אבל פסול פחמת רשעה חיישינן דלמא חזרו בחטובה והוי עדות נמור ויש מקלין מיהו אילו האנוסים שהוצרכו להטיר דחם פחמת יראה ואי אפשר למלש על נפשם ובצנעה מקיימין המצות הם כשרים לעדות יש אומרים הא דאמרינן המקדש בפסולי עדות דרבנן דהיינו לקידושין היינו בקדושי דאורייתא אבל בקדושי רבנן כגון קידושי קטנה ועדים פסולים מרבנן אין חוששין לקידושין כלל :

בפסולי עדות דאורייתא שאינן קידושין היינו פסולי עדות פחמת קורבה אבל פסול פחמת רשעה חיישינן דלמא חזרו בחטובה והוי עדות נמור ויש מקלין מיהו אילו האנוסים שהוצרכו להטיר דחם פחמת יראה ואי אפשר למלש על נפשם ובצנעה מקיימין המצות הם כשרים לעדות יש אומרים הא דאמרינן המקדש בפסולי עדות דרבנן דהיינו לקידושין היינו בקדושי דאורייתא אבל בקדושי רבנן כגון קידושי קטנה ועדים פסולים מרבנן אין חוששין לקידושין כלל :

מג

אין קידושין לקטן ודיני קטן וקטנה אם הגדילו וכו' ב' סעיפים :

א . כבר נתבאר פעמים דמן התורה אין מעשה קטן וקטנה כלום ועוד בקידושין בהדיא כתיב כי יקח איש איש ולא קטן הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום וה'ה לקטן' דהוקשו אשה לאיש לכל התורה רק דלקטנה תקנו רבנן קידושין תישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר אבל קטן שקידש או נשא אינו כלום דלא תקינו רבנן נישואין לקטן דלית ביה שום חשש ואז'ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון דלא תקינו ליה נישואין פיהו אפ' כבר נשאה אין צריך לגרשה ומותרת לעמוד אצלו עד שיגדיל ואפילו שלח לה סכלונות אחר שיגדיל אינו כלום ולא חיישינן שמא שלח לה לשם קידושין דמסתמא שליחות הסכלונות על דעת קידושין הראשונים שלח כמה דברים אמורים שלא לא עליה או שלא נתייחד עמה בפני עדים אבל אם יש עדים שבא עליה משהגדיל או נתייחד עמה בעדים אמרינן הן הן עדיי ייחוד הן הן עדי ביאה ומסתמא אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואסיק אדעתיה דקידושי קטנות אינן כלום וכו'על לשם קידושין . ואם קיימה משהגדיל כהובתה הראשונה קיימת ואין צריך לכתוב לה כתובה אחרת ודווקא מנה ופאתים שהם הנאי כ'ד ומסתמא על דעת איהו החנאי בעלה כמו שכתב לה בכתובתה אבל תוספות אין לה אף על פי שכתב לה כבר בקטנותה לא גבי' ביה דשטר חספא בעלמ' הוא ולא קנתה בקטנותה אם לא כחדש לה בשטר ואם לא כתב לה כתובה כלל בקטנותה כשכא עליה סתם כשיגדיל אינו צריך לכתוב לה רק מנה דהא היא שעלה לאו בחולה היא ואין מאתם אלא לבתולה :

ב . כבר נתבאר פעמים דמן התורה אין מעשה קטן וקטנה כלום ועוד בקידושין בהדיא כתיב כי יקח איש איש ולא קטן הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום וה'ה לקטן' דהוקשו אשה לאיש לכל התורה רק דלקטנה תקנו רבנן קידושין תישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר אבל קטן שקידש או נשא אינו כלום דלא תקינו רבנן נישואין לקטן דלית ביה שום חשש ואז'ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון דלא תקינו ליה נישואין פיהו אפ' כבר נשאה אין צריך לגרשה ומותרת לעמוד אצלו עד שיגדיל ואפילו שלח לה סכלונות אחר שיגדיל אינו כלום ולא חיישינן שמא שלח לה לשם קידושין דמסתמא שליחות הסכלונות על דעת קידושין הראשונים שלח כמה דברים אמורים שלא לא עליה או שלא נתייחד עמה בפני עדים אבל אם יש עדים שבא עליה משהגדיל או נתייחד עמה בעדים אמרינן הן הן עדיי ייחוד הן הן עדי ביאה ומסתמא אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואסיק אדעתיה דקידושי קטנות אינן כלום וכו'על לשם קידושין . ואם קיימה משהגדיל כהובתה הראשונה קיימת ואין צריך לכתוב לה כתובה אחרת ודווקא מנה ופאתים שהם הנאי כ'ד ומסתמא על דעת איהו החנאי בעלה כמו שכתב לה בכתובתה אבל תוספות אין לה אף על פי שכתב לה כבר בקטנותה לא גבי' ביה דשטר חספא בעלמ' הוא ולא קנתה בקטנותה אם לא כחדש לה בשטר ואם לא כתב לה כתובה כלל בקטנותה כשכא עליה סתם כשיגדיל אינו צריך לכתוב לה רק מנה דהא היא שעלה לאו בחולה היא ואין מאתם אלא לבתולה :

ב המקדש את הקטנה שהיא יתומה ואין לה אב או יש לה אב ויצתה כבר מרשותו ועודה קטן' כגון שהשיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה שאין לו עוד רשות בה אימתי מפאנת וכל דיניה יתבארו בסימן קנ"ה בע"ה וע"ל סימן קס"ט מי נאמן על קטן וקטנה אם נתגדלו ואם ספק גדולים ספק קטנים הוו קידושי נם כן ספק . יכולין כ'ד לפטוק להשיא קטנה כמו שיש רשות לאחיה ולאמה ויכולין להתנו' שאם חמאן תאכר כל אשר לה תקינו לה כ'ד שלא ינהגו בה מנהג הפקר והפקר בית דין הפקר אבל אין להם רשות להשיא את הקטן דלא תקינו ליה כלום על ריש סימן קנ"ה :

מד

קדושי חרש שומע וקטן עריות וחייבי לאוין וכו' י"ב סעיפים :

א . כבר נתבאר פעמים דמן התורה אין מעשה קטן וקטנה כלום ועוד בקידושין בהדיא כתיב כי יקח איש איש ולא קטן הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום וה'ה לקטן' דהוקשו אשה לאיש לכל התורה רק דלקטנה תקנו רבנן קידושין תישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר אבל קטן שקידש או נשא אינו כלום דלא תקינו רבנן נישואין לקטן דלית ביה שום חשש ואז'ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון דלא תקינו ליה נישואין פיהו אפ' כבר נשאה אין צריך לגרשה ומותרת לעמוד אצלו עד שיגדיל ואפילו שלח לה סכלונות אחר שיגדיל אינו כלום ולא חיישינן שמא שלח לה לשם קידושין דמסתמא שליחות הסכלונות על דעת קידושין הראשונים שלח כמה דברים אמורים שלא לא עליה או שלא נתייחד עמה בפני עדים אבל אם יש עדים שבא עליה משהגדיל או נתייחד עמה בעדים אמרינן הן הן עדיי ייחוד הן הן עדי ביאה ומסתמא אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואסיק אדעתיה דקידושי קטנות אינן כלום וכו'על לשם קידושין . ואם קיימה משהגדיל כהובתה הראשונה קיימת ואין צריך לכתוב לה כתובה אחרת ודווקא מנה ופאתים שהם הנאי כ'ד ומסתמא על דעת איהו החנאי בעלה כמו שכתב לה בכתובתה אבל תוספות אין לה אף על פי שכתב לה כבר בקטנותה לא גבי' ביה דשטר חספא בעלמ' הוא ולא קנתה בקטנותה אם לא כחדש לה בשטר ואם לא כתב לה כתובה כלל בקטנותה כשכא עליה סתם כשיגדיל אינו צריך לכתוב לה רק מנה דהא היא שעלה לאו בחולה היא ואין מאתם אלא לבתולה :

א . כבר נתבאר פעמים דמן התורה אין מעשה קטן וקטנה כלום ועוד בקידושין בהדיא כתיב כי יקח איש איש ולא קטן הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום וה'ה לקטן' דהוקשו אשה לאיש לכל התורה רק דלקטנה תקנו רבנן קידושין תישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר אבל קטן שקידש או נשא אינו כלום דלא תקינו רבנן נישואין לקטן דלית ביה שום חשש ואז'ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון דלא תקינו ליה נישואין פיהו אפ' כבר נשאה אין צריך לגרשה ומותרת לעמוד אצלו עד שיגדיל ואפילו שלח לה סכלונות אחר שיגדיל אינו כלום ולא חיישינן שמא שלח לה לשם קידושין דמסתמא שליחות הסכלונות על דעת קידושין הראשונים שלח כמה דברים אמורים שלא לא עליה או שלא נתייחד עמה בפני עדים אבל אם יש עדים שבא עליה משהגדיל או נתייחד עמה בעדים אמרינן הן הן עדיי ייחוד הן הן עדי ביאה ומסתמא אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואסיק אדעתיה דקידושי קטנות אינן כלום וכו'על לשם קידושין . ואם קיימה משהגדיל כהובתה הראשונה קיימת ואין צריך לכתוב לה כתובה אחרת ודווקא מנה ופאתים שהם הנאי כ'ד ומסתמא על דעת איהו החנאי בעלה כמו שכתב לה בכתובתה אבל תוספות אין לה אף על פי שכתב לה כבר בקטנותה לא גבי' ביה דשטר חספא בעלמ' הוא ולא קנתה בקטנותה אם לא כחדש לה בשטר ואם לא כתב לה כתובה כלל בקטנותה כשכא עליה סתם כשיגדיל אינו צריך לכתוב לה רק מנה דהא היא שעלה לאו בחולה היא ואין מאתם אלא לבתולה :

ב . כבר נתבאר פעמים דמן התורה אין מעשה קטן וקטנה כלום ועוד בקידושין בהדיא כתיב כי יקח איש איש ולא קטן הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום וה'ה לקטן' דהוקשו אשה לאיש לכל התורה רק דלקטנה תקנו רבנן קידושין תישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר אבל קטן שקידש או נשא אינו כלום דלא תקינו רבנן נישואין לקטן דלית ביה שום חשש ואז'ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון דלא תקינו ליה נישואין פיהו אפ' כבר נשאה אין צריך לגרשה ומותרת לעמוד אצלו עד שיגדיל ואפילו שלח לה סכלונות אחר שיגדיל אינו כלום ולא חיישינן שמא שלח לה לשם קידושין דמסתמא שליחות הסכלונות על דעת קידושין הראשונים שלח כמה דברים אמורים שלא לא עליה או שלא נתייחד עמה בפני עדים אבל אם יש עדים שבא עליה משהגדיל או נתייחד עמה בעדים אמרינן הן הן עדיי ייחוד הן הן עדי ביאה ומסתמא אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואסיק אדעתיה דקידושי קטנות אינן כלום וכו'על לשם קידושין . ואם קיימה משהגדיל כהובתה הראשונה קיימת ואין צריך לכתוב לה כתובה אחרת ודווקא מנה ופאתים שהם הנאי כ'ד ומסתמא על דעת איהו החנאי בעלה כמו שכתב לה בכתובתה אבל תוספות אין לה אף על פי שכתב לה כבר בקטנותה לא גבי' ביה דשטר חספא בעלמ' הוא ולא קנתה בקטנותה אם לא כחדש לה בשטר ואם לא כתב לה כתובה כלל בקטנותה כשכא עליה סתם כשיגדיל אינו צריך לכתוב לה רק מנה דהא היא שעלה לאו בחולה היא ואין מאתם אלא לבתולה :

* לבוש הבד וארגמן * הלכות קידושין לא

בעינא נסיבנא אחרית' בהדך לפיכך מקודשת להציואכל
הבא הא לא חזיה לכולי גופיה דרא אסור' היא לצד עכרות
שבווכיון דלצד עבדות לא תפשי בה קידושין לא הפשי נ"כ
לצד חירות שבאו נימא איפכא דאפילו אם הל' בן חורין
דסקרש חצי אשה אינה מקודשת הכא מקודשת דלא דמי
לכולי בן חורין דהתם שייך בקניינו להבי אינה מקודשת כלל
והכא הא לא שייך בקניינו ומקודשת ולא איפשיטא לפיכך
הויא ספק מקדשת וצריכה נט' :

וכן המקדש מי שחציה ספחה וחציה בת חורין דריזו
ספק מקודשת וצריכה נט' ואם ער שלא נהן לה נט'
נשתתרה כולה ובא אחר וקידש' הרי היא מקודשת לטניהם
וצריכה נט' מסניהם או מנרש ראשון ונושא שני אכל מנרש
שני ונסי' ראשון לא סמא יאמרו הוא גירשה כבר קודם
שקדשה' ה'ל' מחזיר גרושתו אחר שנחארסה לאחר
האם סתו שניהם אחיו של אתר חולץ ואחיו של השני או חולץ
או מיבם אכל ליבם האחד בדישא קודם שיחלוץ השני לא
דילמא פגע ביבמה לטוק :

במה שחוששין לסבלונות ולכתיבה וכו' ג' סעיפים :

מקום שנהגו מקצת בני העיר לשלוח סבלונות לארסות
דווקא אחד סתמא דמשום דלא מסב דעתייהו לשרדו
סבלונות קודם קידושין ובאו עדים ונאמר שראו שהובלו לה
סבלונות חוששין שמא נתקדשה כבר אחר ששידכו אותה
לזה וצריכה נט' מספקאף על פי שהו אנשי העיר אין
משלחין סבלונות אלא קודם הקדושין ואף על פי ששלח לה
הסבלונות הללו שלא בעדים חוששין שמא על ספק קידושין
ראשונים שקרשה כבר בפני עדים שהלכו להם שלח מפני
שהוא מן המיעוט הנהגים בן זמננו על גב דבעלמא לא
חיישינן למיעוט הכא חיישינן לפי שאין רוב זה קבוע ומחוייב
כמו ברוב נשים מתעברות ויולדות ומיעוט מפילות שהוא
רוב קבוע מצד סכע העולם אבל רוב זה שאינו אלא מצד
המנהג והמנהג עשוי להשתנות אין זה רוב חשוב שלא להוש
למיעוט' אבל במקום שנהגו כולם לשלוח סבלונות בתחלה
ואחר כך מקדשין ואין מקפידין לקדש קודם סבלונות אף
על פי שלפעמים אידע דרך מקרה שראו ששלחו קצת אנשי
העיר סבלונות אחר הקדושין ובאו עכשיו עדים ואמרו
שראו שהובלו סבלונות לפלונית ואינם יודעים אם נתקדשה
כבר אם לא אין חוששין בסבלונות אילו שמא נתקדשה כבר
דלמיעוטא כי האי שהיה דרך מקרה לא חיישינן דרסי' פי' הא
דאמרינן בנמצא חוששין לסבלונות דייני דחיישינן שמא
הסבלונות עצמן שלח לסם קידושין ויש נפקותא בין שני
הפירושים דלפירוש הראשון דלסבלונות עצמן לא חיישינן
אלא משום שמא נתקדשה כבר לפי זה אפילו אם שלח
הסבלונות בלא עדים ואפילו אם אמר דטו' לחן לשם סבלונות
חוששין שמא נתקדש' כבר בעדים ולפירוש' דחוששין לסבלונות'
עצמן אם שלחן וניתנו לידה בלא עדים ליבא למיחש לכלום
שהרי אפילו במקדש בעד אחד אמרינן אין חוששין לקידושין
ואפילו שניהם מודים אם כן לאידך ניסא אם יש עדים שלא
קדשה זה אחר השידוכין כגון שלא זה ידס פהחת ידה או
פתחת ידומן השידוכין עד שילוח הסבלונות אפילו היה
השילוח והנתינה בעדים לפירוש הראשון לא חיישינן
לקידושין שהרי יש עזרת שלא נתקדשה כבר ולפירוש רס'
כיון שיש עזרת לשילוח ונתינת הסבלונות לידה או לחיקה
חוששין שמא עכשיו קרשה בסבלונות אילו עצמן והסכימו
הפוסקים שיש לחוש לשני הפירושי' להחמיר וכל זה ששלח
לה הסבלונות סתם אבל אם פירש בהדיא ששלח לה ליבם
סבלונות

המקדש אחת מכל העריות לא עשה ולא כלום שאין קידושין
חופשין בהן חוץ מן הגדה שהמקדש את הנדה הרי זו מקודשת'
קידושין נמרוין דכתיב גבי נדה ותיה נדחה עליו אפילו בשעת
נדחה היתה בהיותה פ' מ' א' ראויו לעשות בן לכתחלה לקדש
אשה בעודה נדה :

ודווקא עריות שהן בכרת אין קידושין חופשין בהן אבל
המקדש אחת מהשניות או מאיסורי לאוין או מאיסורי
עשה הרי זו מקודשת קידושין נמרוין חוץ טיבמה שנתקדשה
לזו שאע"פ שאינה אלא בלאו דלא תהיה אשת המת החוצה
ונומר אינה מקודשת אלא מספק דמספקינן בהאי לא תהיה
אשת המת החוצה אי ללאו בעלמא קאתי שלא הנשא לאיש
זו וא"כ קידושין חופשין בה שאין בה אלא איסור לאו או אי
נימא דלא תהא לה הויה לאיש זר קאתי כל' שלא יהו קידושין
העפסין בה לפיכך הוי ספק מקודשת לפי' כל אילו אם קידושין
אסור לכונסן וצריכות ממנו נט' :

מקרא ילפינן דמי ועבר וכן הגויה והספחה לאו בני
קידושין נינהו עבר ושפחה ילפינן מרכתיב שבו לכם
פה עם החמור והאי עם מיותר הוא דה"ל שבו לכם פה
החמור לפיכך דרשו בו עם הדומה לחמור כלום שאמ' אברהם
לעבדו ארע החמור טוין ובחמור פשיטא דאין שייך בו
קידושין' ושפחה היא כמנהג עבר' וגי גויה כמו לחיה
בכלל קידושין דכתיב בשבעה' מות לא תחתן כס לא יהא
לך בהם חתן ובשאר אומות כתיב ביפת תואר ואחר כן תבא
עליה ובעלתה שכלל דמעיקרא לית בה הויה וה' בני
לישראלית לפיכך אמרי המקדש נדה או שפחה וכן גי ועבר
שקדשו ישראלית אינו כלום :

ישראל משומר שקדש קידושין קידושין נמרוין דכתיב
חטאי ישראל אע"ג דחטא ישראל הוא וצריכה ממנו נט'
ואפילו דרעו שהוליד אחר שהמיר נט' כן בכלל ישראל הוא ואם
אוחז הבן קידש' ישראלית קידושין קידושין והווקא שהולידו
שישראלית אפילו היא נט' כן מסודרת אמל אם הולידו מן
הגויה הולך אחר אמו ודיני כנוי אפילו היה המוליד ישראל
שאינו משומר' וישראלית בין מסודרת בין שאינה משומרת
שיש לה בן מן הגוי היא ישראל כמוה ואם קידש אותה
הבן את ישראלית קדושין קידושין דהכי ילפינן מקרא דכתיב
בתך לא תחן לבנו ובתו לא תחן לבניך כי יסיר את בגד מאחרי
ונומר ודייקנן מדכתיב כי יסיר ונומר טו' אחר סתו לא תחן
לבניך הויה לולומר כי תסיר את בגד נומר כלומר כח הגוי
תסיר את בגד מאחרי ונומר דעליה קאו' וסרלא כתב הכי וכתב
כי יסיר מטמעה דקאי למעלה אכתך לא תחן לבט כי יסיר את
בגד נומר כלומר בן הגוי יסיר את הבגד שילוח מבהג מאחרי
וגו' וקורא הכתוב בן מתך שיש לה מן הגוי בנך ועל זה
סקפיד' פ' ויפירונו מאחרי ונומר אבל על הבן שיליד בנך סתו
לא קפיד קרא שמא תסירנו מאחרי ונומר מ' על ברחק משום
דבן הגולר לך מן הגויה אינו קרוי בנך אלא בנה והרי הוא גוי
כמוה לך אינו מקפיד עליו כי תסיר וכן בתך שיש לה מן
הגוי קורא בנך משום שחושב אותה ישראל כמוה לפיכך
סקפיד עליו ש' בן הגולר מכת ישראל פנוי הרי הוא כישראל
וקידושין קידושין והגולר לישראל מן הגויה הוא כנוי ואין
קידושין קידושין :

כחתי שקדש צריכה ממנו נט' שהצי גרים היו וחזרו לסורן
והי כישראל משומר' :
מי שחצו עבר וחצו בן חורין שקדש ישראלית כבעי'
לן כנמרא אי הויא מקודשת לחציו דהיינו לצד חירות
שבאו לא מי אמרינן אפילו אם הל' דבן חורין המקדש
אשה לחציו מקודשת אפ' הכא אינה מקודשת דלא דמי
לבן חורין דשאני התם כיון דחזו לכל גופו ואי בעי הויה
שקדש לה לכולת גפיה הויה מצי אלא דעכשיו ה' ק' לה אי

לבוש הברית והתקן הדבות קידושין

לשם קידושין וכן הוא פשוט בעינינו נ"ל :

2 וחושיין לכתובה כיצד אם כתב לה כתובה אף ע"פ שלא הניע לידה אם רדק מקצת אנשי העיר ואפילו מיעושים שמקדשין וא"כ כותבין בתובה חושיין למיעושים כמו שאמרנו בסבלנות שמה נתקדשה כבר ואע"פ שאין שם סופר מצור בעיר אין אומרים שמה סופר גודמן לו והקדים וכתב ואם דרף כל אנשי העיר שכותבין הכתובה קודם הקידושין אף על פי שלפעמים יקרה מקרה שאחרו הכתובה אחר הקידושין ודאי עכשיו כתובה של אחת יוצאה בטוב ואין יודעין אם נתקדשה כבר או לא אין חושיין לקידושין כיון שכולן כותבין והדר מקדשי למיעושים דמקרה לא חיישינן :

מד' דיני קלא בקידושין ואם מבטלין הקול וכו' י"ח טעמים

א פנייה שיצא עליה קול שנתקדשה לפלוני היום בעיריך חושיין להררי היא ספק מקודש אע"פ שאין שם ראייה ברורה מיהו כל קול שלא הוחזק בבית דין אין חושיין לו וכיצד הוא הקול שהחזק זה בו שהיא מקודשת מספק כגון ששמו שנים והעידו שראו אגרות דולקות ומסות מצעות ובני אדם נבגסים ויוצאים תשים שמותיה ואומרת נתקדשה פלונית היום לפלוני אבל אם שמעו אותן אומרת פלונית נתקדשה היום אין חושיין לה שמה נודעו יתרו כרי לקדשה ולא נתקדשה וכן אם לא אמרו לפלוני אלא אמרנתקדשה סתם אין שומעו בעיר אחרת ולא אמרו בעיר זו לא מקרי קול ואפי' ספק מקודשת לא היא :

ב עוד יש קול שתחזק בו שהיא מקודשת מספק אף על פי שלא ראו נרות דולקות בו כיצד כגון אם באו שנים ואמר זראינו כמו שמחת אירושין ושמענו קול הכרה שהיא אומרים שמענו מפלוני שישמע מפלוני שנתקדשה פלוני בפני פלוני ולפלוני לא יאומרו העדים שנתקדשה בפניהם הלכו למדינת אחרת או מתו הרי זה גם כן קול שמחזיק אותה בספק מקודשת ויש אומרים דלא הוי קול אלא כששמעו הדין מתרי אבל חד כתרי לא ואין חושיין לקול אלא כשהחזק בכ"ד שב"ד החזק ברבר ושמעו שיש כמסות בקול כמו שנתבאר אבל כל זמן שלא הוחזק בבית דין לא הוי קול לסווייה ספק מקודשת אם לא במקום שיש חזקה טובה שנתקדשה אצלה בעיני החזק בבית דין ויש לכ"ד לחזור אחר הקול כדי לכבד אם יש בו ממשות :

ג כמה דברי אמרי' שהחזקה בקול שאין אמת לא עמד אבל קול שיש עמו אמתלא ושמענו האמתלאה כששמענו הקול שנתקדשה לא החזקה אפילו ספק מקודשת פי' אמתלא שובר ששובר את הקול כיצד היא האמתלאה יצא הקול פלונית נתקדשה על תנאי או נתקדשה קידושין ספק כגון שאומרים שזרק לה קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה או כגון שאומרים שנתקדשה אבל יש להסתפק אם יש בקידושין טוה פרוטה או נתקדשה לפלוני ויש להסתפק אם הוא קטן או גדול בכל אלו לא החזקה בספק מקודשת אלא שאלו את פיה וסומכין על דבריה והאילו ואין שם ראייה ברורה ודאי קול חזק לוכא חסד דאשרינן ודאי לא נתקיים התנאי או עיינו אכמים בקידושה ודאי היו קרוב לה ארעינו חכמים ומתברר להם שלא היו טוה פרוטה או עיינו ונתברר שהיה קטן וכל כה"ג אין הקול אומרת :

ד כמה דברים אמורים שיצא האמתלא מיד עם הקול אבל אם יצא הקול בתחלה ברור ולאחר זמן יצא האמתלא אם נראין הדברים לביה דין שהוא כן סומכין על האמתלא ולא החזקה מקודשת כיצד כגון שפתחלה ב' כשהוציאו הקול אמרו פלוני זרק לו קידושין ואחר עשרה ימים

טבלונו לוכא למהש למידי לפרשיו וכל שכן אם אמר ששאלה לה לשם הדין בעלמא אפילו אמר השליח שהחתן שלחה לבלה וכל זה מיירי בשדרך תחלה אבל בלא שידוכין תחלה לבלה ע"כ לא לוכא למהש למידי דמנא ידעה דלשם קידושין שלח אם לא שהיו מדברים עמה על עסקי קידושין ועוסקין באותו עניין כמו שאמרנו לעיל סימן ואם אי אהה אומר בן אין לך נותן לפניהם סתם טוה פרוטה שאינה צריכה נשאלה הנחת בת לאברהם אבינו שלא תהא צריכה נש שאין כל אחת נזהרות מלקבל דורון מיד שום איש או שלוחו וכל היסוד דחיישינן אפילו אמרו שניהם שלא כיוונו לשם קידושין ואפי' נשבע על זה אין מאמינים להם שמה נהחריטו ויש לדעת דהיפוך מינה חורבה אם נפטרנ' בלא נש שמה יתלה אהיהם דלקידושין נהכווין אהר או שניהם יס אומרים שכל סבלנות ששלח מיד אחר השירוכין יום או יושנים אין לחוש להם כלל ואפילו שלח לה אחר כך גם כן דמאחר ששלח לה בתחלה מיד אחר השירוכין אנו רואין דמסבל ומהר כך מקדש ואין חושיין לכל סבלנותו : כל חשש דסבלנות אינו אלא להצריכה נש לכתחלה אבל אם כבר נשאת לא חצא ואוליגן בספיקא והלחלק שלא להוציאה קבעלה דספק חשש רחוק הוא זה דסבלונו אלא לפתחלה החמירו בו כסוס חומרי דאשת איש . יס אומרים דכל חששות דחיישינן בסבלנות לא מיירי כשהכלה בעצמה מקבלת דסבלנות אבל במקום שאין דרך הכלות לקבל הסבלנות בעצמן דק אחר מקבל בשבילן אין חושיין להם אף על פי שאחת האחד נותן אחר כך לכלה אין חושיין להם שלא כתורת שליחות מקבל אותן האחר לא בתורת שליחות מן החתן ולא מן הכלה אלא שהיא עצמו נותנת אחר כך להכלה ואין כזה בל' . וכמק' שחששין לסבלנות אין חילוק בין שהחתן בעצמו נותן לה ובין משלחן לה על ידי שליח דהדין טוה בו כמו בשליח לאפקרי כיש אומרים דכל חילוק החששות לא נאמרו אלא בשלחן על ידי שליח אבל בחתן עצמו לעולם חושיין לא ק"ל הכי יס אומרים דבמקום שיש למולחיש שעתה אצור אם היתה כונתו לקדש בשליחו הסבלנות כה שליח בסבת או שיש חרם בעיר שלא לקדש כי אם בעשרה אין חושיין לפרש' לסבלנות לומר שמה שלחן לשם קידושין דמסבל לא עכיר איסורא דאחזיקי איניש ברשיעי לא מחזקינן אפילו שליח לה דחתן בעצמו הסבלנות רק אבי החתן שלחן לא חיישינן לפרש' גם כן שמה הסבלנות בעצמן הן קידושין אפילו אמרו השליח החתן שלח לך דדאי ידוע שאינו כן ולעשאו החתן שליח למשלח כולי האי לא חיישינן וכל שכן באביו דכתבא שאין אדם מעז לעשות אביו שליח לקדש לזאשה . כל החששות שאמרנו מיירי ודעינן בודאי בשליחת הסבלנות אלא דלא ידעינן אם נתקדש כבר או שמה עכשו צאלה לישם קידושין וכמו שאמרנו . אבל בקלא דסבלנות לא משניחין ולא חיישינן כולי האי :

ה היה מנהג בעיר ונתבטל תלכך אחר מנהג של עכשו ואם לא היה מנהג בעיר כהן עיר חרשה נידה נמצאה על מחצה . וי' דיש להחמיר אפי' במקום דכ"ע מסבלי נהדי מקדשי אם לא שיש עור צד היתר אצל זה וכתבסחי סומכין ז"ל דנ"ל אם החתן אמר שלא שלח חק לסבלנות בעלמ' לזא למהש כנהג עכ"ל אבל אם הוא אומר שלשם קידושין שלח אע"פ שהכלה מבחישה ואומרת לא קבלה לשם קידושין ואינה נאמנת . העיר רבינו יוסף קאר' ז"ל בשלחן ערוך סו"ד נהגה האידן בכל מלכות ארץ ישראל ומצרים התרשה שיא לחוש לסבלנות וזלתי בקוספניניא שחוששין להם ע"כ ובמדינות אלו נ"כ יראה שאין חושיין וכן מעשים בכל יום שלפעמים תעורר כשידוכין ומחזיקי הסבלנות ולא נהגו להצריכה נש שטוס דכ"ע מסבלי והדר מקדשי ואין סוס התן אמר ששלח

לבוש חברי וארגמן

הלכות קידושין

לב

ימים יצא הקול ואמרו שהיו הקידושין קרובים לו הולין באמתלא ובתריין אורה ליג' כיון שמתחלה יצא הקול שהיו בזריקה יש מקום לומר שהיו קרוב לו וכן כל כיוצא בזה אבל אם לא יוכלו הב' לחלו' קול האמתלא בתחלה הקול קידושין שיצא כגון שמתחלה יצא הקול בלי שום אמתלא ולא שום תנאי בעולם שפלונית מקודשת ואח' יצא הקול שנתקדשה על התנאי כך וכך הואיל ולא נשמעה האמתלא בעת שנשמעו הקידושין אין חוששין לאמתלא . ואם יצא הקול מתחלה בלא אמתלא ותברר אחר כך ששקר היה אותו הקול כגון שבאו העדים שתלו בהן שראו הקידושין ונתקדשה בפניהם ואומרים שלא היו דברים בעולם מבטלין הקול כלומר מתירין אותה בלא נט' ומודיעין ששקר היה ויש אומרים דבזמן הזה אין מבטלין קלא אלא מצריכין נט' דטמא יסמעו קצת בקל ולא יסמעו הביטול ואיכא חסד איסור א"א . שלה לה פכלונות והוא בדרך שאמרנו שאין לחוש לאומץ פכלונות ששלח לה אף על פי שיצא עליה הקול מזה שנתקדשה אין חוששין לקל שכן דרך לקרא לסכלונות קידושין וכל מקום שאין צריכין להחמיר אין להחמיר גם בקול כלל כדי שלא ליתן יד לדשעים כוציאי ריבה טיוציאו קלות על בנת ישראל לענגן או להוציא מהם ממך :

ראינו שנתקדשה לפלוני אפי' כולם דרין עמה כחצרה היו מקודשת ולא תנשא לאחר ואם נשאה תצא דלא ראינו אינו ראייה ולא אמרינן אם נתקדשה דזה ליה קלא לכל הפחות לאותם שדרין בחצר שאיפשר שנתקדשה בצנע' והשנים ראו והשנים האחרים לא ראו ואין זו הבחשה .

ב אבל אם כתת העדים מכחישין או את זו כנת ששנים אמרינן נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה לא שנא שזרק לה קידושיה ושנים אומרים ד קרוב לה ושנים אמרים קרוב לו ל' אמרו השנים שמעולם לא וזה לה אפילו ספק קידושין כלומר אפילו לא זרק לה פעולם לא תנשא לאחר ואם נשאת תצא כיון ששנים אומרים נתקדשה ואם נשאת לאחד מעריה שאמרו לא נתקדשה ונס' היא אפילו כרי לי שלא נתקדשתי לא תצא ואם לאו תצא אבל כרי' סעיף הקודם אפילו היא אומרת כרי לא .

ג נתקדשה ונשאת לאחד מעריה אפילו אם נשאת תצא דהרי יש בהן שני עדים בלא הבחשה שאומרים נתקדשה ולא ראינו אינו ראייה :

ג ואם עד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה אם אומר העד שמעולם לא היה בה אפילו ספק קידושין כלומר לא זרק לה מעולם הרי זו הנשא .

ד לכהתלה שהרי שניהם אומרים שער עכשיו בחזקת פניה היתה והעד שאומר נתקדשה רוצה להציתה מחזקתה והרי החזקה והעד הטני מכחישין אותו ואין דברי כלום במקום ששנים כנגדו דה' ל' כמו שנים כנגדו העד והחזקה אבל אם שניהם מעידים שזיקה לה קדושין אלא שהאחד אומר קרוב לו והאחר אומר קרוב לה הרי שניהם טוציאין אותה מחזקתה טכיון ששניהם מעידים בזריקת הקידושין יכול להיות דהוה הקידושין קרוב לה אלא דעכיד אינשי דשעו וחיישינן שמא בשעת דקידושין שניהם ראו שקרוב לה היו זה טועה עכשיו לפיכך לכהתלה לא תנשא ואם נשאת לא תצא ועל ס' פ"ב סעיף כ' :

ד אמרה היא בעצמה נתקדשתי וחזרה ואמרה פניה אני תוך כדי דיבור נאמנת לאחר כדי דיבור אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדביה כגון שאומרת מה שאמרה כן תחלה כדי שלא יקפצו עליה אנשים שאינם מרוגזים וכיוצא בזה דהיא אינו שיש בדבריה ממש הרי זו נאמנת ואם לא נתנה אמתלא לדבריה או שנתנה ואין בה כמט אינה נאמנת ואם קדשה אחר הרי זו ספק קידושין לפיכך נותן יד נט' והחזיק אסורה עליה ועל הגל עד שיבא ארוסה . ויש אומרים שכל זה מיייר באמרה נתקדשתי סהם ואינה אומרת למי נתקדשת אבל אם אמרה נתקדשתי לפלוני שוב אינה נאמנת למ' פניה .

אפי' דלא כל כיטנה לחוב לו ולהפקיע עצמה ממנו :

ה יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני ובא אחד וקידשה בפנינו קידושין נמודין בודקין על קידושי הראשון שהם בקול אם באו עדים בנוריס כראייה בחרה שהיא מקודשת לראשון אין קידושי שני כלום ואינה צריכה נט' מסני ואם לא נתברר קידושי ראשון מנט' ראשון דאף על גב דקידושי שני קידושין נמודין ובנוריס לא מבטלינן הקול הראשון אפי' נשאה השני דקלא דקור' קידושין לא מבטלינן לכך צריכה נט' מן הראשון ואחר שנירסה הראשון אם לא נשאה השני אף על פי שקדשה יכול לישא אות' אם ירצה מכל מקום יחזור ויתן לה קידושין שניים שהיו בלא חפי אבל אם נשאה השני קודם שנירסה הראשון אסורה גם לשני אפי' אחר שנירסה הראשון טכיון שמצריכין אותה נט' מראשון הרי דהא בחזקת שהיתה אשתו ונמצא שכל עליה השני בזנות ואסורה לו לראשון עולמית ואם לא נשאה שני דאמרנן יגרס ראשון וישא שני אבל לא יגרס שני וישא ראשון שלא יאמר מחזיר נדחתו מן האירוסין אחר שנתארסה לשני הוא . ועל ס' ל"א סעיף :

ו ברא' שקדשה השני קידושין והאין ומחזקת אבל אם לא קדשה השני קידושין נמודין אלא שיצא לה קול שהיא מקודשת לראשון ואח' כך יצא קול אחד כמתנו שהיא מקודשת לאחר אחר מנט' ואחד כגם בין ראשון בין שני דכיון שהיא בספק בשניהם לא יצוינן לראשון משום מחזיר נדחתו :

ז יצא עדיה קול כבת אחת שנתקדשה לפלוני וחזר ונירסה דהי לעניין הקידושין ה' קול ושוכח עמו ומתרת לינשא לעילא אבל אסורה לישא סהם קול דניהשיך :

מה

אמר לה קדשתך והיא אומרת לא או להפק' ובז' סעיפים :

א האומר לאשה קדשתך בפני פלוני ופלוני הלכיליה למדינת הים הוא אסור בקרובתיה דשיטתו אנפשיה חתיכה דאיסור' בהוראתו והיא מתרת בקרובין דהיא לאו כל כמיניה לאסור קרובין עליה :

ב ובז' היא אומרת קדשתי בפני עדים הלכו לחם למדינת הים והיא אומר לא קדשתך היא אסורה בקרובין דשיטתו אנפשיה חתיכה דאיסורה והיא מתרת בקרובתיה :

ג הוא אומר קדשתך והיא אומרת לא קדשתי אלא בתי דהא אסור בקרובות האם והאם מתרת בקרובי והיא מתרת בקרובות הבת והבת מתרת בקרובי שאין האשה נאמנת

ח אשה שנשאת או נתקדשה לפלוני ואח' יצא עליה קול שנתקדשה לאחר קודם שקדשה זה אין חוששין לו בכלל ואפילו אם יצא הקול כבר קודם שקדשה אלא שלא הוחזק בבר' עד לאחר שנתארסה לזה אין בודקין אחר הקול .

ט להחזיקו האיל וקדשה אחר קידושין נמרי' ול' אם נשאה מיהו דוקא אם היא מבחשת הקול הראשון אבל אם היא מודה אחר כך שנתקדשה לראשון הרי שמייה נפשה חתיכה דאיסורא לגבי בעלה והאיל והקול מסייעה אסרינן לה עליו ועל סוף סימן ס"ח :

מי

עדים הבכחשין זה את זה בקידושין או היא אומרת נתקדשתי וחזרה ובז' סעיפים :

שנים אומרים ראינו שנתקדשה לפלוני ושני אומרים לא

* לבוש חבוץ וארגמן הלכות קידושין *

א המקדש אשה בכסף סתמא דעתו הוא שנתן לה כסף קידושה במסנה נמורה והיא הקנה עצמה לו בהנאת אותה המתנה לפיכך המקדש את האשה בין שחזרה היא בת ובין שחזר הוא בין שמת הוא בין שמתה היא או שנירסה אפילו ברצונה אין הקידושין חוזרין לעולם אפי' קדשה כאלף דינר שהרי נתנם לה במתנה נמורה שאין לה חזרה ואף על גב דכשחזרה בה איהו אנן סהדי דלאו אדעתא דהכי נתנם לה שחזרו- בה היא מכל מקום אמרו חכמים שיהו מתנת ולא החזירה גזירה שמא יאמרו קידושין חופשין באחותה ולומר שיאמרו קידושין הראשונה טעות היה מחלה ולא היה זו אשתו מעולם ולכך חזרו ונמצאו קדושין חופשין לך באחותה ומותרת לו שהרי אינה אחות אשתו ואף על גב שצריכה זו גש ממנו אפילו חזרה תוך כדי דיבור כמו שכתבנו בס' הקודם אפילו גזרו שלא החזרו הקידושין דשמא איכא דשמע בחזרת המעות ולא שמע בנש והם יאמרו קידושין חופשין לו באחותה ואם היו קידושי טעות שהיה סכור שהקידושין תפשיין ונתכבד אחר כך שאין הקידושין כלום המעות וחזרין דהא האמת הוא כן טקידושין חופשין לו באחותה ולא שייך למנוח וכן אם היתה כמאנת חחרים שעוקרת הקידושין וכן אם היו הקידושין על תנאי ולא נתקיים התנאי הרי נתבטלו הקידושין מעיקרא וכן אם היו קידושין ספק חחרים שהרי לא זכתה בהם מעולם כודאי והיו כאילו עדיין הם כרסותו ואין כחה יפה בהם וצריכה היא להכיא ראייה :

ב המקדש את אחותו אף על פי שאין כאן קידושין כלל שהרי אין קידושין חופשין לו בה אפ"ה המעות שלת דמסחמא לשם מתנה נתנן לה שהכל יודעין שאין קידושין חופשין בעריו ואין זה טועה אלא דאי נמר ונחן לשם מתנה : והדרונות ששולחין ירדו חכמים לסוף רעתן של כריות על איזה דעת שולחין ואמרו לפעמים חוזרין ולפעמים אינן חוזרין כיצד שלח לה בגדים וכלי מילת דברים טעובים להשתמש בהם בעודה בבית אביה ואפשר שתשמש בהן עד שיבולו קודם שיסאנה ושמסה בהן בבית אביה וכן אם שלח לה מיני מאכל או משקה אמרו חכמים אם אכל או שתה בבית חמיו שזה דינו אחר ששלח לה הסבלונות או אינה צריכה להחזירם אפילו הן עדיין בעין ואפילו הן שוין מאת מנה שמחמת חיבה שאכל ושתה ושמש עמהם מחל סבלונות כאלה העשויון ליכולה בעדה בבית אביה שהרי היה מתיישב מהם שיבולו קודם שישא אותה ומחל עליהם וישאמרו דמעות דין עשויים ליכולת יש להם דלהצאה ניהנו אבל אם לא אכל שם כלל או שאכל שם בפחות משה דינר אינו מוחל וצריכה להחזירם : במה דברים אמורים כשמת הוא או מתה היא או שחזר בו הוא ורוצה לגרשה שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרך נוי בלבד וע"י שמתה אכילה שם מחל עליהם אבל אם היא חזרת בה אפי' כישא דירקי ששלח לה מחזרת אפילו אם אכל שם הרבה דאדעתא שחזרו בה לא שלח לה ולא מחל לה באכילה וכן דווקא בדברים העשויון ליכולת ומאכל ומשקה מחל על ידי אכילה בבית חמיו אבל אם שלח לה כלי כסף וכלי זהב ובגדים שאינם עומדים ליכולת בעודה בבית אביה חוזרין בכל ענין אפילו אכל שם הרבה ואפילו חזר בו הוא ורוצה לגרש' שאינו מחל עליהם על ידי אכילה והוא לא שלח אלא על כנת לכשיכניסנה יש אומרים וככל זה לא פיירו אלא במה ששלח לה אחר קידושין אבל מה ששלח לה קודם הקידושין אפילו איכא שידוכין חחר הכל שאינו מחל כלום ואפילו אכל שם כיון דיכולה לחזור בה ויש חלקין : ובשם סלמ' לוד דברים העשויון ליכולת אינה מסלמת אלא בנול דהיינו בשליש פחות ממה שהיה טוח בל"ן טה שש מסלמת ארבע טנן שעירו חז"ל כל המחזירין אובלין :

באמת על בחה הקטנה לומר שקדשה כרי לאוסרה : הוא אומר קדשתי את כרך והיא אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות הבת והבת שותרת בקרובי והוא שותר בקרובות האם והאם אסורה בקרובי דשוניהו אנפשהו חתיבה דאיסורא :

ג כל אילו שמוענין בקידושין שאמרנו שאוסרין עצמן בהודאתן ה"מ כששען השיען שהיו שם עדים והלכו להם למדינה אחרת או מתו אבל אם הודו שהיו הקידושין בלא שני עדים אין כאן קידושין כמבואר לעיל ס' מ"ב :

ד כל מקום שאמרנו כשאמרה האשה לאיש קדשתי והיא אומר לא קדשתי הרי היא אסרה עצמה על כל העולם לפיכך מבקשין ממנו שיכתוב לה גש להתירה וכש"כ להגש אף על פי שהוא אינו מודה בקידושין וכבר אמרנו שהאסרת בקרובותיה אחר שיהן גש נאסר בקרובותיה כדי שלא יאמרו שהוא נושא קרובת גרושהו שלא ידעו שאינו נוהג הנש אלא בשבילה להתירה לעלמא וכתב מורי מהר"ם ז"ל ח"ל אבל אם הוא אומר קדשתי והיא אומרת לא קדשתי וכפאוהו ליתן גש משום חשש שהיו נמנעין מלנושאא אין האשה נאסרת בקרובי מחמת הנש עכ"ל וע' :

ה מעשה באחד שאמר קודם שקדשה את אשתו קדשתי את אחותה בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים ולא גירשתיה והרי היא נשואה בפנינו ויש לה בניס ואח"ל שאינו נאמן לאוסר' על בעלה כל זמן שלא יביא עדים ואפילו אם גם היא חאמר אמת הוא שקדשני אינה נאמנת לאסור עצמה על בעלה דלאו כל כמיניה לאפקועי עצמה מתחת יד בעלה ואפילו אם יביא עדים שקדשה אם היה הוא בחופתה ובפניו נתקדשה לאיש הזה שהיא עכשיו תחתיו מותרת היא על בעלה כיון שנתקדשה לאחר בפניו ודאי גרשה כבר רקל' אשה שקבלה קידושין מאחר בפני בעלה הווי קידושין דודאי נתגרשה כבר אבל זה אסור כאשתו שהרי הוא טויה אנפשיה חתיבא דאיסורא שאמר שכבר קידש אחותה תחלה ואסור הוא בקרובות שתיהן : ועל סוף סימן מ"ז :

מ"ט קידש אחת כחמש נשים וכל אחת אומרת אותי קידש וכו' סעיפים :

א המקדש אחת כחמש נשים ואינו יודע איזה מהן קידש וכל אחת אומרת אותי קדש אסור בקרובות כולן ונתנן גש לכל אחת ואחת ומניח כתובה ביניהן ומסתלק דהא מכל מקום אינו חייב אלא כתובה אחת במה דברים אמורים כשקדש בכסף או בשטר אבל קידש בכיאה דעביד פריצותה ואיסורא דרבנן דהא רב מנגיד שא"ן דמקדש בכיאה לפיכך קנסוהו חכמים שיחן כתובה לכל אחת ואחת והיא שכתב לה כתובה ואומרת כל אחת לי כתבת ואבדתיה דאילא כתב ק"ל ארוסה אין לה כתובה אלא אם כן כתב לה כתובה א"נ עבדתה עמה כפירוש' שיחן לה כתובה או הקנה לה בק"ס :

ב המקדש אשה וחזר בו אפילו מיד תוך כדי דיבור ואמר שהמעות יהיו מתנה אין חזרתו כלום וצריכה גש שתכף שרוציא הקידושין מפיו תפשי ומתפשטי בה וחומרא דרבנן היא או משום לעז ממזרת אם הינשא לאחר בלא גש :

ג כל מי שאינו בקי בש"ב גישין וקידושין לא יראה לו עסק עמה להורות בהם שבקל יוכל לשעות בהדיאה בה דתיראת הערוה וגורם להרבות ממזרים בישראל :

ד מתי חוזרין הקידושין והסבלונות ודיני קנסות וכו' סעיפים :

אוכלין הנאכלין מתחלה שלא לדעת חזרה שלא יסלם אלא שני שלישים ממה שהיה שזה דאמרין אילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו כל כך אלא אם כן היו בנתנין לו בזול לפיכך בול מיה צריך להחזיר ואם היה מנהג המדינה שעשה כל אדם מעודה ויאכיל לרעיו או יחלוק מעות לשמש ולחזנים וכיוצא בהם ועשה זה כדרך שעושים כל העם חזרה בו היא מסלמת לו הכל שהרי גרמה לו לאבד ממנו כמה שהוא דרך כל העולם לעשות להוציא בלא כונת שום ריווח פסנו והלכמו דינא דגרמי שחייב לשלם והוא שיהיו לו עדים כמה הוציא שאין זה בכלל הנשבעין ונפולין :

ד המשך בתולדותיו ושלא לו בגדים וחבישים ואחר כך נתכסלו השדוכין בין שחזר בו החתן בין שחזר בו אבי הבלה חייב להחזיר הכל דכי היכי דהדרי סכלונות דשלת איהו לה הבינמי הדומאי דשלתה איהו לרדיה דאומדן דעתיה הוא שלא טלחה אלא על מנת שיכניסנה לחופה פיהו מה שבלה בגנדי אפילו חזר בו הוא כשמשלם פוחת ממנו שלישי כדלעיל :

ה ראובן שירך בתו לשמעון בקניין וקנס ושבועה וקבעו זמן לחופה וקדם שהגיע זמן החופה יצתה בת ראובן אצחתי השדוכת מן הכלל וכפרה בעיקר והמירה דתה ורתת שמעון לחזור בו ואוכר דארעתא אונס כזה שיטא אחת פסומרת וישחית נחלתו ויפגום משפחתו לא עשה השירך הדין עמו אף על פי שלא פירש שום חנאי בשעת עשיית הקנס והשבועה דאנן סדרי שאם היה יודע שדבר זה שחזר להיות לא היה מוצא להוציא דבר כזה שיתבטלו השדוכין וצפי' בשעת מעשה שאם יארע דבר כזה שיתבטלו השדוכין וצפי' חזקו בשמחות שנמנו על עצמם ונתגזר ביד שלישי יחזיר השלישי לכל אחד שפרו ואפילו אם כבר נתן השלישי השמר לשדוכת לא עשה פלום וכן הדין אם נשתפית השדוכת יכול המשוך לחזור בו וכן אם המשוך לקבל מעטיו וכולה המשוך לחזור בה ופסורה מן הקניין ומהשבועה ומחוייב השמר שהשלישי ואם החזיר השלישי השמר למשוך לא עשה כלום ויש אומרים שכל זה לא מייירי אלא קודם יאחסין אבל לאחר אירוסין נשתתפה שדהווע' ל כלבוש ע' ז סימן רכ"ח סעיף ט"ו ושם סימן רל"ב סעיף י"ז :

ו במקומות שאין נתיב הקנס שעושים בשדוכין כשנשי התנאים שאנו ששין משום דפחשני ליה לריני אסמכתא כשרוצין לעשות הכפתון לשדוכין עושים בעניין שלא יהא בו אסמכתא והיינו טעוין שפרהם מן ההרץ שחייב לזה מנה ואחר כך פתנין שאם יקיים השדוכין ויכניס מסדוכתו זהה לחופה הרי החוב מחול לו מעכשיו ופן עושים שפר כצד הבלה שחייב לזה מנה והתנו עמו שאם יכניס בתו לחופה זה המשוך יהא החוב מחול לו ומניחין שתי שמרות אילו ביד שלישי עד שיקיימו תנאייהן ואם לא יקיימו יעשה השלישי שליחותו ויש אומרים דכל קנסות שעושים בשדוכין איתנהו כשום אסמכתא אלא שהם דמי כושתו שמכיישין אותו כשחזרו ממנו וכן המנהג פשוט כאלו הארצות לגנות הקנסות שעושים בשדוכין ועל כלבוש עיר ססן סימן ר"ז סעיף י"ו וכסיסן רמ"ג שם סעיף ז כתבתי שאחר שקבלו הקניין על השדוכין והקנסות כנהגו אף על פי שעומד אחד מהם אחר כך וטחה שלא להתם התנאים כדי לבטל השדוך גובין ממנו הקנס והוא מכל פקים נהביים זה שכבר יצא הקל דעדים מפקו לקלא ונבנה דמי כושתו מיהו דוקא כשנעשה הקניין בקנס כפרהמאי ברבים כמו שדרך לעשות אבל אם נעשה הקניין בפני עדים כשפתרים וצוו לעדים שלא יגלוהו כמו שהפעמים דרך לעשות כן שלא לגלות השדוך עד זמן כך וכך או כשעם אחר ואחר כך עמד אחד מהם וסיחה בעדים

שלא לחתום התנאים יכול לחכות ופסור מן הקנס כמו שנתבאר כלבוש עיר שישן בדין שאר שמרות כ' ל' פ' וסימן רמ"ג ע"ש נ"ל : מי שפסק על כחו או על בתו כהוא קרובתו בקנס ובשבועה שהנשא לפלוני ואחר כך אין הבת פתוצית יס אומרים שהפוסק פסור מן הקנס ופן השבועה שזה פקדי אונס אף על גב שלא התנה מחזרה דלא ש מסיק ארעותיה שלא התרצה ובלבד שלא יהא ערסה כדבר ועיין לעיל סוף סימן ע"ז . והוא הדין בשאר אונסים שפסורים כגון שמת הפוסק אף הירושין ולא הערכים צויכין לקיים ופסורים מן הקנס ודוקא שנכתבו התנאים בפסקא בעלמא כמו שאנו נוהגין לכתוב אבל אם התחייב עצמו כשפר שעשה כל אחד שפר חוב על עצמו והגיהותו ביד שלישי באם יעבור שיחן אותו לסכנדרו צריך השלישי לקיים שליחותו שכל אדם יכול להיב עצמו כמה שרצה וכיון שכתב עליו שאר חוב חייב לשלם לא פרטי סענת אונס כזה ועל סימן כ"א . שנים ששדכו ביניהם ועשו קנס ביניהם לישא זה את זו והיו בשעת הקניין דרים בעיר אחת ואחר כך יצא אחד מן העיר לדור בעיר אחרת וחצה שהשני ילך אחריו לינשא שם אם זה אינו רוצה פסור מן הקנס דמסתמא ארעתא דהכי לא נתקשר עמו רק לינשא במקום אלא אם כן התנו בפירוש :

ז ואם כל אחד נתן מסבן לחבירו על הקנס שמתחייב לו צריך לומר בלשון שיהא נוף השכתן קניו לו כיצד אם אמר זה לזה אם אחזור כי אני נושא לך כך וכך והרי זה החפץ בידך כשבל הקנס שמתחייב לך אם אחזור כי אינו כלום דכי האי גוונא לא קנה בוף המשכון כלום שאין זה אלא לשון שיעבוד ואין אדם יכול לשעבד נכסיו אלא כדבר שכבר נתחייב שיהא אותו השיעבוד שחל עליו לשלם חל על נכסיו דבבשדו דבר איניש אינון ערבאין כיה אבל בדבר שעריין לא נתחייב בו לא יחול השיעבוד גם על נכסיו דכמה ישתעבדו אלא צריך שיאמר לו אם אחזור כי תזכה בכך וכך כסח בגוף החפץ הזה שמקנה לו נוף הדופן על קנס זה . שנים שנשבעו זו לזה שינשא זו את זה ועבר אחד מהם או שאחד נשבע לבד נבאר הכל כלבוש ע"ז סימן רל"ז דיני שרכנות עיין כלבוש עיר שישן סוף סימן פ"ז וסוף סימן קפ"ה וסימן קר"ד :

נא

דברים שנקנו באמירה אם נתנו ליכתב ובו סעיף אחד :

א איש ואשה שנעשו שדוכין ביניהם ואמר לה כמה את מכנת לי כך וכך ואמרה לו וכמה אתה ע' ניתן לי או כותב לי כך וכך ואין חילוק בזה בין ניסואין ראשונים בין ניסואין שניים וכן האב שפוסק על בנו וברו כמה אתה ניתן לבגך כך וכך וכמה אתה ניתן לבתך כך וכך ועמך וקדשו קנו אהן הדברים באמירה בעלמא ואף על פי שלא היה ביניהם קניין דבהיה הנאה דקא מתחתני אהרדי נמרו ומקני להרדי בלא קניין אלא באמירה בעלמא סני והוא טיהו אחס הדברים מ' שפסקו ביניהם מצויין ברשותם שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכן דוקא בדברים כאלו שיש ביד האב לקיים אבל אם פוסק על בנו שעשה איזה דבר כגון שילך אחריו למקום אחר אין זה נקנה באמירה שאין זה תלוי באב אלא ככך וכשואן הכן רוצה לילך או שאינו רוצה לישא את זו הרי האב פסור דאנוס הוא וכן אם הבת גדולה ואינה מהרצית לנשא לזה אנוס היא ופסור כדכתבנו לעיל בק אס הבת איתנה מתרצית צריך הוא לקיים

ארוסתו שכל הפוסק אינו פוסק אלא על פנת לכבוס לפיכך הפוסק לחתנו או לבנו ומת קודם שיכנסו ונפלה לפני אחיו ליבם יכול האב לומר ליבם לאחיד היחיד רוצה ליתן ולך אינו רוצה ליתן ואפילו אם היה עם הארץ והשני חכם ואף על פי שהבת רוצה כו' אין האב צריך ליתן ליבם כלום :

ג יש מי שאומר שהפוסק לבתו כגון שאמרה בשעת קידושין כך וכך אני נותן לבתי קנתה הבת לעניין שאם נתיבמה לא מצוי לומר לאחיד הייתי רוצה ליתן שהרי לבתו פסק כשקדש' הראשון לכשתנשא ולא פקעיתן הקידושין שמכחם ייבמה אחיו :

ד הפוסק מעות לחתנו בשעת הקידושין ונחנס לו קודם שהבניסה לחופה ופתח הבת אף על פי שיש לה בן אין הבן יורשה אלא יחזור המעות לאב שכל הפוסק רעתו ע"מ לכנסו ויש מי שאומר דה"ס בפוסק לחתנו אבל מי שנותן לבתו סתם שתנשא בו ולא הזכיר ע"מ שתנשא לפלוני מיד שנתקדשה לאחר קנתה אותה שהנה ואף על פי שבכלל אותו הקידושין שמת הארום אין האב יכול לחזור שהרי נתן לה שיהיה שלה ואם מת זה תישא בו אחר * מי שגרר משעת להשיא יחוסה אחת ומתה עיין בלבוש ע"ז סימן רנ"ג * הפוסק מעות לחתנו או לבתו ובנסה ואח"כ מתה הבת ועדיין לא נתן לו יוש אומרים דאף על פי כן זכה בהן הבעל בבניסו אותה וצריך האב ליתן לו כל מה שפסק ור"ת פירש כיון שלא באה ליד הבעל לא זכה בהן שלא פסק ליתן אלא ע"מ שהנה בהר ממה שפסק לו כיון דאיכא פלוגת דרבנות' לא ספקינן לה כן האב מספק כל זמן שלא באו פעם אחת ליד החתן ואפ"י הונחו ביד שלישי שכתב שניהם יחזיר השלישי לאב ויש חולקי' ואומרי' שאם באו ליד השלישי זכה בהן הבעל וכן הדין אם העמיד לו ערבות אבל בלא הכי אפילו עשה האב עליו שטר וקפץ עליו במלוה ויש לו בנים מפנה לא זכה בהן הבעל ולא ספקינן מן האב אבל אם הפש החתן לא ספקינן מיניה שיוכל לומר קים לי כסברא הראשונה וכל זה שלא בא אפילו פעם אחת ליד החתן כחיי הבת אבל אם בא לידו פעם אחת אף על פי שהחזירו ליד האב אינו אלא פקדון או הלואה וצריך האב להחזירו לו ואין חילוק בכל זה בין פוסק לבתו או לבנו ומתו זהו מדינא אבל ר"ת וחכמי צרפת הקנו שאף אם כבר נתן האב הנדוניא ומתה האשה או האיש בלא זרע קיימא אם הוא בתוך שנה ראשונה יחזור הכל לאב או ליורשי המת ויש אומרי' עוד דאף בשנה שנייה יחזור חצי הנדוניא * וכן המנהג פשוט במדינות אילו שנהגין כזה תקנת קהלות ש"ס ורווקא מה שהוא עדיין כעין חוזר אבל מה שהוציא או נאכר פטור מלשלם :בלבד שלא בזכו לאחר מיתה רק לצדכני כבודתה * ויש אומרי' שאם החתן רוצה למכור תוך שנתים נכסיה שהכניסה לו יורשיה יכולין למחות מהאי פעמא * ועיין עוד מדינים אילו לקמן סימן ק"ה *

נב הפוסק מעות לחתנו ואינו רוצה ליתן לו ובוד' סעיפים :

א הפוסק מעות לחתנו וקדשה והלך האב למדינה אחרת או שאין לו לקיים הפוסק יכולה היא לומר לבעל אני לא פסקתי לך על עצמי כלום מה עלי לעשות לפיכך או כנס בלא נדוניא או פטרני בנש ולא אישב עונתה בשהדברים אמרי' שנס יד האשה אינה מסנת ליתן מה שפסק אביה אבל אם ידה מסנת ליתן מה שפסק אביה צריכה היא ליתן לו ואינה יכולה לומר לו או' כנס או פטור אבל אם היא פסקה על עצמה ולא הגיע ידה הרי זו יושבת עד שתמצא מה שפסקה או עד שהמות כמה דברים אמורים בנדולה אבל קטנה שפסקה על עצמה כופין אותו ליתן נט או יכנסו בלא נדוניא * וכל זה לא מיידי אלא קודם שנשאה אבל לאחר שנשאה ודאי לא יוכל לבגוד באשתו משום שלא נתנו לו מה שפסקו לו אלא ביוזם שנשאה חייב לה ככל דבר שאיש חייב לאשתו מי שפסק לתת לבתו ואחר כך אומר שנתן לבתו מה שפסק לה לא שהני לו אלא צריך לתת לזוג וע"ל סימן ב' סעיף ב' שלא יהקישש אדם בעבור נדוניא אף על פי שפסקו לו :

האב שפסק לבתו לא קנתה הבת אותה מתנה עד שיכנס אותה בעלה וכן הבן לא קנה עד שיכנס

נב דין הפוסק לבנו או לבתו ומתו ובו סעיף אחד :

א מי שצוה לתת לבתו כך וכך מעות לפרנסתה וליקח בהן קרקע בין שחיה שכל'ס בין שהיה בריא ומת והמעו' הם ביד שלישי ואמרה הבת חנו אותם לבעלי וכל כה שרצה יעש' בהם אם היה גדולה ונסאת דרשו' ביד' שהרי הוא שלה מסתנות אביה והיא גדולה ונסאת ואם עדיין מאורסת היא אין שומעין לה אלא יעשה השלישי מה שהשלישי בידו רמזוה דקיים דברי המת אף על פי שצוה כשהיה בריא לא נתן אלא על דעת לכשתנשא ואם עדיין קטנה היא אפילו נישאת אין פוקעין

לקיים כל מה שפסק אפילו בלא קניין שדברים אילו לא נתנו ליכתב * כן באמירה לפיכך גם אם נכתבו אינם כשאר חוב שימרוף בהם ממשועבדים שכיון שלא ניתנו ליכתב אין הלקוחות צריכין ליהרר מהם * כמה דברים אמורים בשפסק האב לבתו בין קטנה בין גדולה או לבנו ובנישואי' הראשונים דאגב חיבת נישואין הראשונים מתוך שמחה גמר ופקנה אבל בנישואין שניים אפילו באב או האח שפסק לאחותו או אשה שפסקה לבתו וכן שאר קרובים שפסקו אפילו בנישואין ראשונים לא קנו אותן הדברים עד שיקנו מיד אפוסק שיתן כך וכך יש אומרים הא דאמרינן עמרו וקדשו קנו דווקא עמרו וקדשו מיד ולא הפסיקו בדברים אחרים אבל אם הפסיקו בדברים אחרים לא יוכן אם קדשו ואחר כך פסקו לא מקני ברכים ויש אומרי' דבעינן נפ' כן שרתנו כן זה עם זה בתורת תנאי על פנת שהתן אתה כך וכך ואני כך וכך אבל אם עשו בלא תנאי אלא כל אהר אומר מעצמו אני אתן כך וכך אינו נקנה באמירה אלא כשאר חוב שצריך קניין :

והדברים הנקנין באמירה או בפסיקת האב וקנו מיד הרי הוא כשאר חוב ואפילו מה האב קודם שנשאת החתן מוציא מן היורשים ואפילו ממשועבדי כשאר חוב כשקנו מיד * יש אומרים שאם היא בת יורשת עם שאר אחיות אין מנכיף לה פירוש' מה שנתן לה אביה לנדוניא הואיל זכתה בה כחיי האב אבל אם אמר אתן כך וכך וכן החתן שפסק לעשות לה כתובה כך וכך ובשעת הנישואין תחזירם בהם עיין בלבוש עיר ששן סימן רמ"ה אם צריך לקיים מצד הקניין אבל מצד הקנס שפסקו על עצמן ודאי צריך לקיים ולכן נהגו לעשות הנאים חדשים קודם הנישואין כל הדברים שנתבאר בסעיף זה שאינן נקנים באמירה היינו דווקא כשהנה מרובה ולעשיר אבל הפוסק לעני צריך לקיים משום דהוי כגור לצדקה שמתקיים באמירה בעלמא דדרשינן בפ"ז צדקה * וכן בעשיר ומתנ' מועפת אית ביה משום מחוסרי אמנה אם חוזר בו ועיין בלבוש עיר שושן סימן רמ"ט בהלכות מתנה * התנאים שנכתבו אם לא נכתבו אלא פעם אחת צריך החתן לשלם שטר הכתיבה ואם נכתבו שנים כל אחת משלם את שלו * וכל מה שיפסקו צריכין ליתן קודם שיכנסו ולא יוכל לומר כנסו ואחר כך אתן אבל אם רוצה להשליש המעות ארשות בידו :

נב הפוסק מעות לחתנו ואינו רוצה ליתן לו ובוד' סעיפים :

א הפוסק מעות לחתנו וקדשה והלך האב למדינה אחרת או שאין לו לקיים הפוסק יכולה היא לומר לבעל אני לא פסקתי לך על עצמי כלום מה עלי לעשות לפיכך או כנס בלא נדוניא או פטרני בנש ולא אישב עונתה בשהדברים אמרי' שנס יד האשה אינה מסנת ליתן מה שפסק אביה אבל אם ידה מסנת ליתן מה שפסק אביה צריכה היא ליתן לו ואינה יכולה לומר לו או' כנס או פטור אבל אם היא פסקה על עצמה ולא הגיע ידה הרי זו יושבת עד שתמצא מה שפסקה או עד שהמות כמה דברים אמורים בנדולה אבל קטנה שפסקה על עצמה כופין אותו ליתן נט או יכנסו בלא נדוניא * וכל זה לא מיידי אלא קודם שנשאה אבל לאחר שנשאה ודאי לא יוכל לבגוד באשתו משום שלא נתנו לו מה שפסקו לו אלא ביוזם שנשאה חייב לה ככל דבר שאיש חייב לאשתו מי שפסק לתת לבתו ואחר כך אומר שנתן לבתו מה שפסק לה לא שהני לו אלא צריך לתת לזוג וע"ל סימן ב' סעיף ב' שלא יהקישש אדם בעבור נדוניא אף על פי שפסקו לו :

האב שפסק לבתו לא קנתה הבת אותה מתנה עד שיכנס אותה בעלה וכן הבן לא קנה עד שיכנס

שומעין לה אלא יעשה השליש כמו שצוה האב דאין מעשה קטנה כלום ולא דבעינן שהשולש מתחלה לשם כך כלומר ששפר המעות מתחלה ליד שליח לשם כך ועל בלבוש עיד שמשן סימן רצ"ב :

דין הארוסה לענין מוננות וקבורה וירושה ואם יש לה כתובה וכו' סעיפים :

א כמה פסוקים למרנו שאין האשה נקנית להיות אשתו לגמרי ע"א אחד מרדכי הקידושין עד שיסאנ' ויכניסנה לביתו שכן כתוב במערכי המלחמה מי הציט ארש אשה ולא לקחה וגומר וכן חילק הכהוב בין נערה המאורסה לאשה בעולה בעל וכן בנדרים כבר כתבנו בלבוש ע"ז סימן רל"ד סעיף ה' דילפינן מקראי דאשה אע"פ שנהקדשה בנדר מרדכי הקידושין לא נכנסה עדיין לגמרי לרשות הבעל לענין הפתר נדרים מדכתוב ואם היה תהיה לאיש וגו' וכבר ידעת דהיה לסוג קידושי הוא ואע"פ איך יהיה בעל יכול להפך נדרה לכווער שיכניסנה לביתו וכתוב אחריו ואם בית אשה נדרה וגומר והיינו נישואין שיכניסנה לביתו וש"ס דקידושין לחוד ונישואין לחוד לפיכך האשה שנחטרסה אף על פי שהיא כאשת איש לחייב הבא עליה ואינה יוצאה בלא גט אסור לו חול' לכא עליה בעודה ארוסה מעני שהיא פריצות ואפילו ליחד עמה אפרו בעודה בבית אביה נידחה שמא יבא עליה עד שיכניסה לביתו ויחיד עמה לחוד פחות ופרשנה לו להיות לו לאשה ויחיד זה שיכניסנה לביתו הוא הנקרא כניסה לחופה והוא שקראוה נישואין בכל מקום ומברכין עליו קודם לכן ברכת נישואין בבית החתן כמו שכתבנו בע"ה והבא על ארוסתו קודם כניס לחופה שלא לשם נישואין מכאן אותו מרחת מפני שעבר ארגמן שאסרוה ואפי' אם קדשה בכיאה אסור לו לכא עליה כיאה שניה עד שתכניס עמו לחופה ויא דאין צריך יחיד לחוד עמה אלא כל שהביאה החתן לביתו לשם נישואין סגי ויא כשפורסין סוד על ראסם בשעת הברכה והו חופה ודיו דלא דוקא שהנישואין יהיו הנכנסה לבית אלא שיעשה דבר שנראה ממנו שמייתה להכניסה לביתו דיו ה' אדחות בתולה משיצאת כהינמא ואלמנה מסנת יחוד והכנת הפשוט עכשיו לקר' חופה למקום שפורסין ידעה או סלית על גב קלונכין ומכניסין החתמה החתמה הבלה מבי' ויפקדשה שם ומברכין שם ברכת אירוסין וברכת נישואין ואח"כ מוליקן אותם לביתם ואוכלין ביחד במקום צנועה היא החופה הגוהנת עכשיו ועל סימן ס' א סעיף ס' וסימן ס' אסאם בא על אחסתו בלא חופה לשם נישואין אחר שנהקדשה כבר היו זה נכ' נקרא נישואין דלא נרע מכנסה לביתו וסוד שיערה בה קצתה ונעשית נשואה והרי הוא אשתו לכל דבר כדילפינן מקראי לעיל סימן ל"ג סעיף ב' דהעראה קונה בכל מקום בגמר כיאה ויא ארוס סוד עם ארוסתו בכיה אחד מברכין פרו' ברכת פן יתחדו ויא ארוס סוד עם ארוסתו בבית אחד מברכין פרו' ברכות פן יתחדו ויא ארוס סוד עם ארוסתו בבית ביחד פן יקצו זו כזה ואפילו כשידוכן בעלמא בלא אירוסין יש לחוש לזה :

ב המאיר את האשה וברך ברכת התנים ולא נתייחדה עמו בביתו או בחופה עדיין היא ארוסה שאין הברכות עושין נישואין אלא הכניסה לביתה או לחופה :

ג אדם וכינס לחופה ויא בירך ברכת התנים הריזו נשואה שאין הברכות מעכבות וחדו וברך אפילו אחר כמה ימים וצריך לכתוב כתיבה קודם כניסה לחופה ואח"כ יהיה מותר באשתו דק' ל' כר' שאיר שאסר לשהות עם אשתו בלא כתובה אפי' שעה אחת שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ועל סימן ס' :

ד הארוס כל זמן שלא נתחייב בעונה לא נתחייב בשאר ד' רגבי הרדי כתיב לפיכך אין הארוס חייב במוננות ארוסה וא"כ היתה יתומה הגיונית מן האחין דהוי דינה שאין לה מוננות מן האחין אלא עד שתאירם או עד שתכנה חו אינה בוגרת שהזק עצמה אלא קטנה או נערה לפיכך צריך להס' לזון אותה דעל דעת כן קידשה שיוזן אותה אף על פי שלא פירש דמסתמא אין אדם רוצה שתתכוזה ארוסתו וחלד ותסאל על הפתחים ויש חולקין :

ה ארוסה שמתה אם היה הארוס כהן אינו מסבא לה דגבי מומחה שארו כתוב כלומר שהיתה עמו בקידוש בשר וא לא שארו היא ועל בלבוש ע"ז סימן שצ"ג סעיף ד' וכן אם מת הוא אינה חייבת ליסבא לו ואינו יורשה רגב יורשתו שארו כתוב וכיון שאינו יורשה נ"כ אם מתה היא אינו חייב בקבורתה אלא אכיה חייב לקבורה וכן אם נשאה במקום שלא זכה בנתיבא כדרך שנהבאר סוף ס' נ"ד נס' כן אינו חייב בקבורתה :

ו הפאיר את האשה וכתב לה כתובה ולא נכנסה לחופה עדיין ארוסה היא ויניה נשואה שאין כתיבת כתובה עושה נישואין ואם מת' לו יורשה גובה עיקר כתובתה מבני חוריו הואיל וכתב לה דמל' זכתה לה שפר כהנ' כיון דכלא כתיבת לא היה לה כתובה מל' אף הכתיבה עושה אותה שפר מעליא לנכות כמשעבר אלא מהני הכתיבה דחגבי לפחות עיקר כתיבה מבני חוריו אבל תופט' אינה גובה כלל שלא כחבלה הגוספות אלא ע"מ לנכסיה והרי עדיין לא כינסה אבל אם אירס אשה ולא כתב לה כתובה ומת או יורשה בעודה ארוסה אין לה כלום ואפילו העיקר שלא תיקנו לה עיקר כתובה עד שתניסא או עד שיכתוב לה בעודה ארוסה וכן נתיבא ע"ז דיש חולקין :

ז הפאיר את בתו ונתאלמנה מן האירוסין אפילו כמה פעמים קודם שתכנה כתובתה של אביה דהא לא יצאה עדיין לגמרי מרשות אביה כל זמן שלא ניסאת כמו שנתבאר בע"ז סימן רל"ד וכיון שפח הארוס חוזרת לגמרי לרשות אביה וכל שבח נעדרים של אביה הוא דבעעוריה בית אביה כתיב אבל אם נשאה ונתאלמנה או נתגרסה מן הנישואין הרי יצאה לגמרי מרשות אביה ושוב אין לאביה בת כלום אפילו בעצם ראסון שנתאלמנה או נתגרסה :

כה זמן נותנים לארוסה וכו' סעיפים :

א המאיר את האשה ושהה אפי' כמה שני' וחכמה לנישואין ועודנה נערה נוהגין לה זמן י"ב חדש מיזם התביעה לפרנס את עצמה לתקן מה שהיא צריכה לה לחופה כגון הכשיטין וקיסוטין ואחר כך הנשואה מסבאה אקרא שכן מצינו בזוונן הקדוש הראשון בתורה שצפר ויאמר אחיה ואכהה שב הנערה אהנו ימים או עסור מאימים איליכה חרוימי מסחעי אינש הכי אמרי ליה חרוימי אמר להו נא אמרי ליה עשרה יומי אלא מאי ימים שנה דכתיבימים הויה גאלותו ופרכין ויאמר באי ימים חרש דכתיב עד חדש ימים ועשרה ימים ותצוין דנין ימי סהם מימים סתם ואין דנין ימים מימים שנ' ליהן חדש ואע"ג דהתם לא נתנו לה זמן שהרי לקחה מיד היינו משום שלא בקט בהם פרינסה שה א משלוח לואם הבעה אחר שבג' נתיבין לה י"ב חדש מיו' הכנה דמיו' שנתכנה' הרי היא כתובה לה כיון עצמה לחופה וכן אם קדשה ביום הבג' הרי היא כתובה פרו' ונתבין לה י"ב חדש מיום הקדושין שהוא הכנה קדשה אחר שכנה עם עבר עליה י"ב חדש כגנחתה ואח"כ נתקדשה אמרנן מסבא בג' הכנה כל תבשייה וקישויה ואין נתיבין לה זמן רק שלשים

* לבוש חבוץ וארגמן * חלכות קידושין * לה

ח'קם סעין א'וכן אסר לכן ליעקב אבינו ע"ה שלא שברנו זאת וניתנה לך נס את זאת וכן אין לעשות חופה שתי אחיות ביהר"א מעמא משום עין הרע ו"א אפילו שתי נכריות יש ליהרשע עשות) ביחד מסום איבה דשמא יכבדו אחת יותר מחברתה והיה קנאה ושנאה אבל אין נזהרין מזה ואדרבה יש מכוננים לעשות חופות עניות עם חופות עשירות משום מצוה ואין כאן קנאה :

ג' ואם יש שני חתנים ביהרמכרין כרכת חתנים אחת לא לשניהם ואפילו לא היו החתנים ביהרמכר אלא שהיה רש"י על שניהם כמו שכתבנו בלבוש ע"ז סימן רס"ה לענין פילה ק"א אומרים שאין לברך לשני חתנים ביהרמכר מסום עין הרע וכן נזהרין לעשות לכל אחד חופה בפני עצמו ולברך לכל חופה שלו אבל לאחד הסעודה כשרם ביהרמכר אפילו ביהרמכר ואכלו בסעודה אחת מכרכין כרכת חתנים אחת לכלם ולא שיד שם עין הרע כיון דבלאו הכי הרכ' בני אדם ישנם שם ואוכלין בסעודה אחת וכולם יוצאין בברכה אחת ע"ז שם עין הרע לחתנים יותר ג' :

ד' אין מכרכין כרכת חתנים אלא ב' ברילפנין מכוזן וצריכין שיהיו עשרה גדולים ובני חרין וחתנים מן המגין בן כשאומרים איתה בשעה נישואין בין כשאומרים בשעת הסעודה אחד כרכת המזון אבל בשאר ימים אחר כרכת המזון כל ה' כרכת אלא כרכת אשר ברא לברך כמו שיה' אינו צריך עשרה וכוזן לא לקח עשרה אלא ככניסת לברה אבל שלשה מיהא בעינן כמוזן :

ה' מכרכין שהשטחה במעט ושבע כרכת חתנים כבית חתנים אחד כרכת המזון כיום ראשון בכל סעודה וסעודה שאוכלין שם ואין מכרכין כרכה זו לא עברים ולא קטנים דאנשים כתיב בני חרין וגדולים משמע :

ו' ע"ז כמה מכרכין ברכה זו אם היה אלמון שנשא אלמנה מכרכין אחת כיום ראשון בלבד ולא יותר אפילו באו פנים חדשות שאין שמהן מריבה כל כך אבל בחודש שאלמנה או אלמין נישא כהורה וכל שכן בהור נישא כהולה דהיי שמהו מרובה מכרכין אותה כל שבעה ימי המשהה אם באו פנים חדשות ואם לא באו פנים חדשות אין מכרכין ז' כרכת גם כן אלא ביום ראשון ואחר כך כל שבעה מכרכין שהשטחה במעט ובלכה אחת מן השבעה כמו שיתבאר ואילו שבעה ימים כהחליץ ביד אחר שבע' כרכות שביד כראשונה בבית החתן :

ז' וברכה אחת שאמרנו שבסופין כבית חתנים כל שבעה ימי המשהה עם שהשטחה במעט היא כרכת אחרונה מן השבעה כרנות שהיא אסר ברא יש אומרים דאף אסר ברא אין מסיפין כל שבעה אלא כשמוזן אחר לסעוד עם החתן אבל אם אוכל עם בני ביתו בלבד אין מכרכין אפילו אסר ברא וכן אנו נזהרין כמה דברים אחרים כשהת האוכלים הם שהיו שם ברכת הנישואין ושכע"ז הברכה אבל אם היו האוכלים אחרים שלא שמעו ברכת נישואין בשעת נישואין הם הגקראים פנים חדשות ומכרכין בשכלם אחר ברכת המזון כל השבע' ברכו בדרך שמכרכין בשעת הנישואין והוא שהיו עשרה והחתן מן המגין ושאומרים אפילו שהיו כשעת החופה ושמינו הכרכות אם לא אכלו שם כבר ע"ז עתה מקרו פנים חדשות ומכרכין בשכלם שבעה כרכות אחר כרכות המזון ויש אומרים עוד שאם היו שם פנים חדשות אף על פי שאין אוכלין שם מכרכין בשכלם שבעה כרכות לילה וזו :

ח' יש אומרים שאינם נקראים פנים חדשות אלא אם אכלו הם בני אדם שמכרכין בשכלם ודאי משמע עשרה יש אומרים דרכת יום טוב ראשון ושני הוא ככניסת חתנים מסום דאמרינן למדרש מסורו של לויט חשבה אסר הקדוש ברוך

שתהא חופה הראויה לביאה שהרי אסור לשהות עם אשתו בלא כתובה ואף על גב דלמאן דאמר דחופת נדה היא חופת אף על פי שאינה ראויה לביאה ואמנ הכי נהגין ומ"כ ה"ה אם לא כתב כתובה מ'נהגין לכתולה לכותבה קודם לכן אשה חולנית חלת מות אף על פי שכנסה תחת החופה בתוך המטה כדי שירשה בעלה אינה חופה כלל דגרוע היא מנדה דנדה אורח הוא וידע הזמן שתהא ראויה לביאה וכן לכשתהרין אפ"ר שאינה ראויה לביאה כלל לפיכך אין בעלה יורשה נהנו שהחתן והכלה מתענין ביום חופתו ושמעא כדי שלא יאכלו וישתו וישתכרו ויאסר קדושי מעות הן אנ' משום שהוא להם יום מחילת חטאם כמו ב' ככמו שאמרנו במדרש מחלת בת יסמעאל כו' ועל ב' ב' ח' סימן תקס"ד אם קירש בטעות ואחר כך כנסה מחמת חרין הקידושין ואחר כך נודע שהקידושין היו בטעות אף על פי שצריך לקדשה פעם שנית אין צריך לברך ז' ברכת פעם שנית רס"ה ליה בברכות הראשונות דמ"ס בירך על כניוס אשה זו"א שיש לעשות החופה תחת השמים לפיכך טוב שיהא זרעם ככוכבי השמים :

י' מנהג כשר הוא שלא תנשא נדה עד שתהרר ועכשיו אין נוהגין לדקוק מ"ס טוב להוריע לחתן חלה שהיא נדה שלא יאסר אחר כך אלו היתה יודע שהיא נדה לא היתה כונסה עתה וקדושי מעות היו וכסונסה כשהיא נדה מכרכין כרכת חתנים אבל אינה נכנסת עמו בחוד אלא הוא יושן בין האנשים והיא ישנה בן הגשים ועל ב' ב' ע"ז סימן קצ"ב :

סו

מתי מכרכין כרכת חתנים ואם אוכלים בחדשה בתום ובז' סעופים :

א' ככעז כשרצה לכנוס את הרה כתיב ויקח בועז עשרה אשים סוקני העיר ונכר ואר"ל שקכצן כדי לברך כרכת חתנים בעשרה מאן שמכרכין על כניוס האשה כמו שמכרכין על כל פילה טובה שנוהגין ה"י לאדם שנתבאה בלבוש החלפת כהלית פרכת ז' כן מכרכין כרכת חתנים כיום החתן קודם נישואין הן שם ברכות וזה נסחון בא"י אמ"ה שהכל ברא לברכה בא"י אמ"ה יוצר האדם בא"י אמ"ה אסר יציר את האדם בצלמו בצלם דמות חכמתו ודקדקן לו סמנו בניו ע"ז בא"י יוצר האדם שוש תשים והגל העקרה בקיבוץ גויה לתוכה כשמה בא"י משמח ציון בגויה שמח תשמח רעים הארזים כשחך יצרך בנן ע"ז פ"ס בא"י משמח חתן וכלה בא"י אמ"ה אסר ברא שסח ושמח חתן וכלה גילה רינה רינה תודה אהבה ואחתה ושיום וריעות מהרה"ה אלקינו שמע בערי וזדה ובחוצות ירושלים קול ששן וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול כשהלות חתנים מתנחמים ונערים משמחה נגניתם בא"י משמח חתן עם הכלה ע"כ היא ראיה להאריך בפדוס' כי ארך הוא וקבל זכרון מסע שכולם שייט' לענין היוזמן וע"י בפדוסה דרבני ר"י והן ז' ואם היה שם יין מביאין כוס של יין ומכרך על היין חלה ומסדר טולן על הכוס ומצא מכרך ז' כרכות ואם אין יין מצוי מכרך על השכר שהכל ואנו נזהרין לברך על הברכות בין כרכת אירוסין בין כרכת נישואין תחת החופה וכל על שבר אם אין יין מצוי :

ב' במקום שנהגין לישא הרבה נשים יכול אדם לישא נשים רבות כאחת ליום אחר ומכרך כרכת חתנים לכולם כאחת אבל לשמח צריך לשמח עם כל אחת טמחה הראויה לה עם בתולה שבעה ימים ועם בעולה נ' ימים כמו שיתבאר לקמן סימן ס"ג בע"ה ואין סעריבן טמחה ששטחה ברילפנין מושמחת בחגן כמבאר בל"ט החור סי'

לבוש הבוץ וארזמן

הלכות קידושין

כל ימסל עוד זר במעין חתום על כזאלת אהבים שמה
במהרה וחק לא הפרה בוך הבוחר בורעו של אברהם ויא
שאין מברכין אותה בלא כוס :

כחך הוא פנים חדשות באו לכאן והקא בפעודה הלילה
והחירת אבל לא בסעודה שלישית כיון שאין צדיק פת
שהרי יוצאין בפניו תרנימה ואנו במדינות אילו נוהגין לברך
כל השבעה ברכות אפילו בסעודה שלישית ואיפשר מטום
שתליק ללא לזו הסעודה פנים חדשות ויש אומרים הטעם
מטום שרגילין לדרוש והדרסה היו בפנים חדשות :

כג זמן נישואי בתולה וברכתה ואלמנה ואם
אינו רוצה לעשות סעודה וכו' מעיפים :

יש אומרים שאין לומר השש ברכות התנים על הכוס
של ברכת הסוזן שאין לעשות הפנות חבילות חבילות
אלא מברכין ברכת הפזון ופסיימין אותו על כוס אחד ומניחו
לפניו ומביאין לו כוס אחד ואומר עליו שש ברכות התנים
והחזר ולוקח כוס של ברכת הפזון ואומר עליו בורא פרי הגזן
וכן נוהגין במדינות אילו ויש אומרים דאפילו לאשר ברא לחד
בענין שני כוסות וכן נוהגין וכן ברכת איהוין וברכת התנים
שתחת החופה אומרים אותן על שני כוסות ופסיקין
ביניהם בקריאת הכתובה :

כד מצינו ביעקב אבינו שאמר לו לכן מלא סכונת זאת
וכתיב בשמשון שבעת ימים המסחה לויכך הנושא
את הבהולה הצריכהו חזל לשמוח עמה שבעת ימים כדי
שימסחה ואותן ה' ימים יהיו לו כ'פ שלו שלא יעשה
מלאכה ולא ישא ויחזן בשוק ולא יצא יחידי לשוק מפני
שהחזן דומה למלך מה מלך אינו עושה מלאכה ואינו נושא
ונתן בשוק ואינו יוצא יחידי לשוק כן הוא החזן אלא אוכל
ושאתה ושטח עמה בין אם הוא בחור בין אם הוא אלמן
נושא בתולה :

יש אומרים שאם החתן יוצא מחופתו לבית אחר אפילו
כלתו עמו שהלכין לאכול בבית פחד שאין הסעודה
בשביל הנישואין א' שם ברכת התנים ח'פ בשדעתו לחזור
אחר כך לחופתו אבל אם הולך לגמרי לבית אחר וכל החבור
עמו עד שנעשה אותו בית שם עיקר ג' שם נקרא חופה
ומברכין ברכת התנים וכן לעשים שהלכין החתן והכלה
לעיר אחרת צריך לברך שם ברכת התנים אם הוא עדיין תוך
שבעת ימי המסתה מנין דעתו לחזור :

כה והג'פס בעולה אין שמחתו כל כך הצריכוהו לסמח
עמה שלשה ימים בין הוא בחור בין הוא אלמן ויש
אומרים דאפילו בורא נושא בעולה שמחתו מרובה וצריך
לשמוח עמה שבעת ימים וכל מה שתקנו לא תקנו אלא
לכבודה לפיכך יכולה האשה למחול על שמחתה דמחילת
על כבודה :

בני החופה שנתחלקו לחביות אפי' אם אכלו בכתיס
שאינם פתוחים למקום שהחזן אוכל כולם מברכין
ברכת התנים והוא כולם מסעורת חזן אכלי לא מבעיא אם
הסמם מצדן אלא אפילו אין השמם מצדן כיון שהתחילו
לאכול אותם שכשאר בתים כשהתחילו אותם של בני החופה
כולם חשבים כאחד לברך ברכת התנים כיון שאוכלין
מסעודה שתקינו לחופה :

כו יש אומרים שאין נישואין נשים לא בע'ש ולא באחד
בשבת נזירה שמה יבא לירי חלול שבת בתיקון הסעוד
יש מהירין וכן פ'ש המנהג לישא נשים בע'ש והוא שימרח
בסעודת הנישואין שלשה ימים קודם הנישואין ומקום
שכיה דין יושבין בכל יום נושאין נשים בתולות בכל יום
ומקום שאין בית דין יושבין אלא בשני ובחמישי בלבד אין
נושאין בתולות אלא ביום רביעי ושעמא שיבעול כלילה
ואם יהיה לו פ'ענות בתולות יטכס לבית דין לקבל עלת
כיון החמישי אבל לא הקנו שתינשא ביום א' ולבעול כליל
ב' ויטכס לבית דין ביום ב' דשקרו חכמים שיהא שדח
בסעודה שלשה ימים ומנהג חכמים שהנשא את הבעולה
ישאנה בחמישי שהרי צריך לשמוח עמה שלשה ימים ואם
ישאנה באמצע השבוע יצרך לבשל מלאכתו ומסאו ושתנו
שלשה ימים מלאים אבל בשטא בחמישי שמח עמה
שלשה ימים חמישי בשבה וע'ש ושבת והרי יתיח חזיה ערב
שבת ושבת דבלאו הכי לא יוסי דמלאכה ניהו ופ'ד כיום
ראשון יצא למלאכתו נהנו שלא לישא נשים אלא בתולות
החדש בעוד שהלכנה במילואה וע'ל בלבוש עפרת זהב סימן
ק'פ'ס סעיף ב' :

יש אומרים האוכלים אחר סעודת נישואין יש אומרים
שאין מברכין טכעה ברכות כיון שכבר ברכו בני
[החופה עם החתן ויא' שאע'פכ מברכין וכן עיקר :

כז אם החתן אינו חוצה לעשות סעודה וקרוכי הכלה
רוצים שיעשה סעודה כופין אותה שיעשה סעודה לפי
כבודו ולפי כבודה ואיזו כבוד מרם הוא יותר צריך לעשות לפי
אותו הכבוד שאפי' כבוד בני שפחתה יותר מכבוד בני
שפחתו צריך לעשות לפי כבודה דקיימא לן היא עולה עמו
ואינה יורדת דכתיב בעולת בעל דה'ל לפיכך והיא עמו
בעולה או בעולת איש מאי בעולת בעל ואמר ז' ספי' לומר
סעולה היא עם הבעל ואינה יורדת עמו מכבודה לכבודו אם
הוא פהות מבנה :

הסעוד בבית חתנים משיתחילו להתעסק בצורכי
סעודת נישואין ולהכניה על שלשים יום אחר
דגישואין מברך נכרך שהסמחה כמענו שאכלנו משלו כו'
זאם הם עשרה מברך נכרך אלקינו שהסמחה כמענו
שאכלנו משלו וכו' והם עונים ברוך אלקינו שהסמחה
כמענו שאכלנו משלו כו' וכן כל סעודה שעושים אותם
אחר הנישואין מחמת דגישואין עד שנים עשרה מברכין
שהסמחה כמענו כו' כן הוא מרינא דגמרא אבל האידנא
ערכה כל סמחה ואין אומרים שהסמחה כמענו אלא בשבעת
ימי המשתה ומכל מקום אף לאלמן שנשא אלמנה אומרים
שהסמחה כמענו כל שלשה ימים שהוא שמח עמה לפי
הקנת חכמים דשקדו על הקנת בנות ישראל שיהא שמח
עמה שלשה ימים נ'ל כשאומרים שהסמחה כמענו
שאכלנו כו' יאמר שאכלנו בלאו ו'ולא יאמר שאכלנו כו' ו'
שאין לו עניין אבל בלאו ו'ולא יאמר שאכלנו כו' ו'
במענו והוא הש' על שאכלנו משלו כו' נ'ל :

כח אין בונסין בתולה לחופה בשבת לפי שעל ידי החופה
זוכה במציאתה כמעשה ידיה וה'ל בקונה קניין בשבת
ואנו ק'ל שאין קנין קניין בשבת וע'ל בלבוש החור סי' של'פ
סעיף ד' ואלמנה אין חיבת חופה קונה בה פ'טו כבהולה אלא
על ידי ייחוד של ביאה זוכה במציאתה ובמעשה ידיה לפיכך
צריך להתייחד עמה קודם שבת כדי שלא יהא בקונה קניין
בשבת מכל מקום אין לכנוס בתולה כיום שישי לבעול
כיום שבת לפי שאין בתו דינין קבועין בשבת ומה שנתנו
האידנא

כט דין בעילת מצוה וברכתה וכו' מעיפים :
א פותר לבעול בתולה לכתחלה בשבת ע'ל בלבוש החור
סימן פ' ועיקר טעמא מבואר בגמרא ריש בתובות ואין
מן הצורך להאריך ע'ש ודין הבעול בתולה כבר כתבתי
בלבוש עפרת זהב סימן קצ'ג ע'ש :
ב ויא' שאחר טעמא בתולות חייב לברך להש' עליה וזו
בטמחה בא' אכ'ה אשר צנ' אנוז בנן ערן שושנה העסקי'

* לבוש הבד וארגמן * חלכות כתובות * לו

גם כן קלה בעיניו להוציאה מתוך הכנסת אם יכעוס עליה ועוד שמה יאכרו או יחולו לפיכך צריך שיכתוב לה ששעל עצמו כרטי כתובה ויהיו כל נכסיו ששעברין לה והכל על הוא כלה נכחה וצריך הוא לתת סכר הסופר והלמדי עוד שעליו בו ביום שהכניסה לחופה אסור לו להחזיר עם הבלה קודם שיכתוב לה כתובה ויש מקילין ומתירין להחזיר עמה בו ביום שאם ב' אונ' ימים בלא כתובה וכלכך שלא יבעול בלא כתובה וי' אדה אפיער עליו עדים ויקנו מ' דו שחתי יריב לה מנה או שמתים ושעבר לה נכסיו על זה סני בלא קטבה דקניין לכתובה עומד עט חולקין ואסורים שאין לפסד אעדים לכתובה רק בשעת הרחקות שיהא לו פנאי לכתוב צריך לכתוב וכן ראוי להורות ואם רוצה להעמיד לה ערב קבלן בער הבהובה והתנה עמה שהוא יהא פסור ממנה והיא לא תתבע אלא הערב זה גם כן אסור דכבה' גם כן הוא קלה בעיניו להוציאה כיון שאין לה שיעבר עליו אלא צריך שיהא שיעברה גם עליו ואין לעדים להתום הכתובה אלא לאחר שקבל החתן קניין לפניהם שהרי שקד הם חותמין ויש מקילין בזה מפני שסתמא מקנה לה וכן לפעמים יש עדים שחותמין על הכתובות שקראות לתת החופה אף על פי שהם לא שמעו הקרואה אף על פי דלאו שפיר עכר אין לסנות מנהגן שלא להוציא לעז על הכתובות הראשונות אם יוכל לשעבר עצמו לכתוב בדבר שלא בא לעולם על כלבוש' ש' ס' :

ב אם אינו יכול לכתוב לה כתובה ב' בכתב או שכתב לכתובה יכול ליתן לה משלשין בנגד כתובה וקבל עליה אחריות אם יאכרו או יחולו מותר לו לבעול עד שיהא לו פנאי לכתוב וכשהיה לו פנאי וכתוב לה מיד :
ג ואם כתב לה כתובה ואבדה או שמחה לו וכתבה לו התקבלתי כתובתי צריך לכתוב לה אחרת בעיקר הכתוב' סאסור לו לשרות עם אשתו אפילו שעה אחת בלא עיקר כתובה שחקנו לה חכמים שמעם שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אבל התוספות במחלה אין צריך לחזור ולכתוב לה אם לא ברצונו שהרי מחלה עיר שכבשוה כרקוס או שגלו מן העיר ואכרו הנשים הכתובות שלהן צריכין לתרש הכתובות לנשיתיהם אף על פי שישלוש סמא ימצאו אחרי כך כתיבתה או יוחזרו להן מכל מקום אחר שהכתובות בחוקת אבותיה צריכין לכתוב כתובות אחרות ואם אין ידוע סך שבתוכן שם בכתובות אם נסארוקצתן אזלינן בתריהו ואם לאו דנין על פי זקני העיר ולפי המנהג העשירי לפי עשרו והעניי לפי ענין ובשנאבדה הכתובה ובא לכתוב לה אחרת צריך לכתוב לה כך גדולה כמו שהיתה הראשונה :

ד אשה שנאבדה כתובתה שצריך לכתוב לה אחרת אי ידעי שהרי זימנא קמא כתבי ההיא זימנא ואי לא ידעי כתבי מהשתא אבל במחלה כתיבתה הראשונה ורוצה לכתוב לה אחרת אין כותבין לה אלא ממנו של עכשיו שלא תשתף מוסינא קמא שכבר מחלה עליו ותשרוף שלא כדון שאין השעבר מתחיל אלא מהשתא :

ה אם סברה כתיבתה לבעלה צריך לכתוב לה כתובה אחרת כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אבל אם סברה כתיבתה לאחיה צריך לכתוב לה כתובה אחרת שמעני זה לא תהא קלה בעיניו להוציאה סאם יוציאנ צריך לפתע הכתובה ליוקח כמו שהיה נוהג לה :

ו וכזה שיעור כתיבה אמרו חכמים ז"ל לכתוב לה כתוב' נישואיה מ' כונה יכתוב מ' אהים ז"ל אלמנה שאין חתנה כל כך וכתוב מנה כי שיעה ז"ל דכדי לא תהא קלה בעיניו להוציאה וכתובה זו היא דרבנן שאמרו שיכתוב לה כתובה מן השעם שאמרו ולפיכך אכל קנה דכל אורי כסף סרטה קמא כמו כל שעורו דרבנן נמצאת אחר כתיבתה בחלה

האידנא לכנס ביום' שמו' דאף בכל ימי שבוע אין לנו בתי דינן קבועין ומי שיש לו עסק מקבץ שלשה ומסדר טענותיו לפניהם וזה יכול לעשות אפילו בשבת :
ב אין נשואין נשים בחול המועד לא בחולות ולא אלמנות ולא מייבמין אבל מחזור גרושתו מן הנישואין אבל לא מן האירוסין ומעטא משום דאין מעריבין סמחה בשמחה ועל כלבוש החור סימן הקמ' ומותר לישא בערב המועד דינ סי שהבין צרכי סעודה ואירעו אבל על כלבוש עז סימן ס' ס' :

סדר מצוה לשמח חתן וכלה ודין מת וכלת ובוד' סעיפים :

א אמרו חז"ל מצוה גדולה לשמח חתן וכלה ולרדק בפניה ולומר שהיא נאה וחסודה ואפילו אינה נאה כדי לחבבה על בעלה שכן מצונו בכל אנשים ששאלו לאברהם איה שרה עומר כדי לחבבה על בעלה והרואימיה לנביאז הוה כמו יום נישואין הואיל ונהבטרו בכנים וחזרה שרה להיות לה ארח כנשים לפיכך מצוה גם כן לחבב הבלה על בעלה ביום נישואיה ואמרו על רבי יהודה בר אילעי שהיה נושיל בר של הדס ומרקד לפני הבלה ואמר כלה נאה וחסודה וכל הנהגה מסעודה חתן וצינו משמחו עובר בה' קולות כלומר לא זכה לאילו ה' קולות כנחשת ירושלים דתהיב בה קיל ששון וקול סמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הורו אתה' וגו' ושכתיין אפי' הלמוד תורה להבנסת כלה לחופה :
ב ואף על גב שמצוה לרדק בפניה אסור להסתכל בה חתן על גב שעל יד ההסתכלות בה יוכל לשכתה ביותר ולחבבה על בעלה יותר אפי' הבי אפוד כדי שלא יבא לירי דדורו כמו שאסור בשאר נשים מכל מקום מותר להסתכל בחכשטין שעליה וכפרעת ראש סזה אינו מביא כל כך לירי דדורו לפיכך משום כדי לשכתה ולחבבה בה מותר אף על גב דבשאר נשים אסורים גם בזה :

ג כבר כתבנו כלבוש החור סימן הקמ' שבכל סמחה צריכין לעשות שום דבר זכר לאכילת ירושלים כדכתיב אם לא אעלה את ירושלים על ראש סמחתי ונסר ואכרו ז"ל זה אפר ומקלה שכראס חתנים שגהנין בשעת ברכת החופה שהוא עיקר הסמחה לתת אפר כראס חתנים וכניחין האפר במקום הפילין דכתיב לשאם לאכילי ציון לתת להם פאר תחת אפר ופאר היינו תפילין אלא במקום תפילין מנחלה' ויש מקומות שנהנו לשכר הנוס אחר שכרנו השכעה ברכות תחת החופה ואנו נוהגין במדינות אילו שחתהן כשבר הבלי שכרנו עליו ברכת אירוסין וכל מקום ומקום עושה זכר לאכילת לפי מנהגו נהרא נהרא ופשמיה דין זריקות אוכלין לפני החתן והכלה עיין כלבוש החבלת סימן קע"א :
ד מה וכלה' שפנעוזה בזה מעבדין את הבת מלפני הבלה ליתן לה את הדך דכבוד חיים עדיף :

סדר כמה דיני כתובה וכו' סעיפים :

א אחול אפיר לאדם לשהות עם אשתו בלא כתובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וצריכו חוקק שיכתוב לה שטר כתובה ככתב וישעבר לה נכסיו כדי שיהיה כל נכסיו ששעברין לה כשטר בער כתיבתה ואו אף אם לפעמים יכעוס עליה עד שיעלה בדעתו לנרסה מתוך כעסו יהיה קשה בעיניו לשכר נכסיו וזמן כתיבתה יבין ויבין כך וחסיים ולא ינשנה אבל אם ירצה לירדה לה כתיבתה במעוה או בכאר כשלישין אין שוכעין לו שכיין שהיא כתיבתה ככתבת לפניו ליתן לה הסעית או הסלשלין היתה

* לבוש הבין וארגמן הלכות בתובות *

כתבתי שכתנו זה כדו שלא תהא קלה כולו לא מבעיא אם כתב לה הכל והיא כתבה לו אחר כך התקבלתי כסך הכתובה או מקצת דאו מדינה אין לה עליו אלא מה שנשאר חייב לה ופסור מהשאר לדעת קצת פוסקים דפשיטא שבעילתה בעילה זנות שהרי אין לה האצלו שיעור כתובה אלא אפילו התנה בשעת הקידושין שלא יהא לה כתובה כמנו או שפחת לה משיעורה אע"פ דבזה תנאו בסל ויש לה עליו כתובתה משלם כתנאי בית דין שעשאו חיזוק לדבריהם ובסל התנאי אפ"ח בעילתה בעילת זנות כיון שהיא סבורה שאין לה ולא שפחה דעתה :

א אם יש משפח' שנוהגין לכתוב בכחובתן יותר משיעור חכמים אין לפחות בידם ולא עוד אלא אפילו שחר מבני המשפחה הריא שנשא אשה ולא כתב לה כתובה לאשהו מנבינן לה כתנאי בית דין כפי מה שרגילין בני משפחתו לכתוב לפיכך אשה שאברה כתובתה ודקדקי בכתובות קרובותיה כפי מה שנהגו לכתוב בני המשפחה כותבין לה ואפילו כתב לה דחזו ליכוי אפילו הכי נביא כמנהג בני משפחתה דהכי קאמר לה דחזו ליכוי לפי מנהג בני משפחתה ואם כתובות נשי משפחתו יתירות מכתובות נשי משפחתה כולל לה לפי מנהג בני משפחתו דבעולת בעל קרייה חסנה מלמד שעולה עמו ואינה יודעת :

ב הנושא אשה שהם כותב לה לפי המנהג וכן היא שפסקה להבנים נחמת כפי מנהג הפרדנה והיא לך קצת מנהגו מדינה זו. ממה שהאשה מכנסת לבעלה דא מעות הן בנדים והוא מקבלן עליו והן באחריותו נקרא נדוניה בכל מקום ואינה נגביה אלא עם הכתובה אבל לשאר דברים אין דינו ככתובה כמו שנתבאר לקמן ויש מקומות שהחתן מוסיף לה כנדוניא וכותב לה יותר ממה שקבל והולכין בזה אחר המנהג. וסן הסהם אחריות הנדוניה עלי כנכסי צאן בחול ואם ירצה להגיח לה הנדוניה וכרשותה ושלא לקבל עליו אחריות עליה הרשות בידו ועל

ג ריש סימן צ"ג וק' עוד מדינן אילו נוהגין כשהאב קיים משיא את בתו כותבין בכחובה וכן נדוניה והנעלת ליה מבי אביו וכשאין האב קיים כותבין הנעלת ליה מבי מיהו אם שינה לית ליה דרטי השונות עניין אחד הם ואין חילוק ביניהם. בכחובה נלושה מתבין מתרבתה כדי שירעו שהיא נרושוא וסורה לכהנים וכשכאה לנבות כתובתה מנבין לה מה שככותה לפי מנהג הכרינה ואם היא אופרת שדסיף לה יותר סן המנהג הפרדנה צריכה להביא ראיה לדבריה או כתובה שקיימת אבל אם יש בידה שטר כתובתה ואינו מקיים או אחד סן הערים החתומים עליה הוא פסול אף על פי שמראה נם התנאים שהיו ביניהם שקבל עליו בקנס גדול לכתוב לה כך וכך אינו גובה אלא לפי המנהג דאף על גב שכתוב כך כתנאים ששיעבד עצמו לכתוב לה שטאל כתב לה והכתובה אינה ראיה להוציא סן הירושין שהיא אין הכתובה מקיימת ואין בה אלא עד אחד כשר ובמה קנתה השוחר שאין מוציאין על פי עד אחד ועל סימן ק' ובכל אילו הרברים וכיוצא בהן מנהג הפרדנה הוא עיקר ועל פיו אנו דנין והוא שיהיה אותו המנהג פשוט בכל המדינה: פיהו אם רוצה להתנית ולפחת לאשמוסן המנהג הרשות בידו ובלבד שלא יפחות ממה שהקני רבנן. וזווקא שהתנה כן בשעה שעשו השידוכים אבל אם עשו שידוכין סתם ושעבדו עצמן בקנסות צריך לכתוב לפי המנהג ולא יוכל לשנות ויש נוהגין לכתוב כל הכתובות כשזה אפי' לא הכניסה לו כלום כדי שלא לבייש אותה ואם ירצה להוסיף לה מוסיף לה בשטר בפני עצמו ואם ירצה לפחת

בתולה הם שלשים ושבעה דרה"ח וצ"ל כסף צרוף וכתובת אלמנה מחציתם שהם י"ח דרה"ח ושלושה דביעי כסף צרוף ועל בלוש על סימן רצ"ד ופי' שה' ערך השטבע שנקראת דרה"ח וכל זה לדעת קצת פוסקים דסל שכתובות בחולה אינה רק חזי דרבנן שמתאים של בחולה עולין ששה פלעים ורביע סלע ויש פוסקים שכתובת בחולה עשרה זהובים ואלמנה חמשה זהובים אבל לדעת קצת פוסקים מאתים של בחולה ושנה של אלמנה משערי בזווי דאורייתא והוא סמנה פעמים יותר וזהו לכתוב דחזו ליכוי מדאורייתא וכן אנו נוהגין ולא משום דסל וכתובת אשה היא דאורייתא שלא פצינו בהורה שצריכין לכתוב לאשה כתובה אלא קל שאין כתובת אשה אלא מדרבנן ומשום דקל' דשעמא דתקנו רבנן כתובה לאשה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה נר' לנו רפאתים ומנה זווי מדינה דבר מעט הוא שעריין תהא קלה בעיניו להוציאה לכך מפרשינן הא דתקנו רבנן מאתים לבתולה ולא למנה מנה בודאי לא אמרו אלא כמטבע כסף היתר ככרה הכתובה בתורה והוא כסף צרוף ולפי שמצינו בתורה בקנס בתולה חמישים שקלים וכתוב כרה כסוהר הכתולות אסמכו רבנן אהאי קרא להת כתובה לבתולה חמישים שקלים כסף צרוף שהם מאתים דיתים ומה שנהגו לכתוב דחזו ליכוי מדאורייתא לא מדאורייתא חייבין לכתוב אלא כדי שלא ישעה אדם לומר כיון שהיא דרבנן לא תנבה אלא סלעים דרבנן לכך מפרשינן דהל' סלעים דאורייתא אבל רבנן תקנוה והכי פירש' ויתבנה ליכוי פהר בחולייכוי כסף חזי פאתן דחזו ליכוי מתיקון דרבנן שתיקנו לתת מטבע דאורייתא כו' ויא' שכותבין דחזו ליכוי סתם ומנהג לכתוב לבתולה דחזו ליכוי מדאורייתא אבל לא לאלמנה משום דידוע לכל דכתובת אלמנה היא חציה של בתולה ולא אתי למטעני וכל זה במקום שאין מנהג אבל במקום שיט מנהג הולכין בגביית הכתובה אחר המנהג וכמו שיתבאר לקמן בע"ה :

ד אם ירצה החתן להוסיף על שיעור כתובה שכתבו יכול להוסיף ולא אמרינן האויל ועבדי רבנן קצתה לכתובה הרי הוא מבייש מי שאין לו שלא אמרו רבנן קצתה זו אלא שלא לפחות כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציא אבל אם בא להוסיף מוסיף ותוספות זה שמוסיף יש דברים שדינו בהם בעיקר הכתובה ויש דברים שחולקים הם מעיקר הכתובה כמו שיתבאר לקמן בע"ה וכשמוסיף אין צריך לפרש עיקר הכתובה בפני עצמה והתוספות בפני עצמה אלא כולל הכל ביחד אם ירצה ויש חולקי' וסל שצריך לכתוב הכתובה של מנהג המדינה בפני עצמה והתוספות בפני עצמ' וכן נוהגו דכ"ה אין כאן משום כדי שלא לבייש את מי שאין לו דלויא כיסופא כהכי כיון שעיקר הכתובה היא שוה לשאר כתובות וכי אילו בעי למיתב לה מדיליה מי לא מצי ירוב לה דכי איכא למיתב לכיסופא כשבוללין עיקר הכתובה יחד עם התוספת וכותבין לזו מוהר אחד ולזו מוהר אחר יותר או פחות אז איכא כיסופא אבל כ"ה לא כתובה שכתוב בה ודן נדוניה והנעלת ליה כך וכך דינרים כו' והוסיף לה סן דלילה כך וכך אין עיקר כתובה בכלל שלא הוסיף לה זה אלא כנגד מה שהכניסה לו וצריך לשלם לה עיקר כתובה בפני עצמה עד שיהא כתוב בה ויהבינא ליכוי מוהר בחולייכוי כסף חזוי אלף כו' דבלשון זה כולל עיקר הכתובה עם התוספות :

ה יש מי שאומר שמה שנותן לה כשעת נישואין אין צריך קניין דהן גם כן בכלל הרברים הנקנין באמירת משום חבת נישואין ויש חולקין :

ו כל הפוחח משיעור כתובת בתולה מאתים ואלמנה שנהרי זה בעילתו בעילת זנות שעובר על דברי

ב להרא בתולתא עם היא אלמנא כותבין ארמלתא לומר שכתובתה מנה ואם היא גרושה כותבין מתרכתא ואם היא חלוצה כותבין חלוצתה כדי לפרסומי ולגלויה שהיא אסורה לכהן ואם היא אנוסה או כפותה יש כותבין סהם אמר לה להרא פלגית ואין כותבין בעולה בי גמאי הוא לה להובד זה יש אומרים שצריכין לכתוב בעולה וכן עיקר כדי לפרסם שנבעלה ושמא אסורה לכהן דנבעלת לפסול לה דעכשיו רחב פסולי אצלה שררי יש גוים הרבה הקסולי אנת' לכתובת ואם היא שתוקית או אסופית ולא ידעו למיכתב סם אבות כותבין בת פלגית כדי להודיע גב שהיא פנוטה ואסורה לכהן ואין כותבין בת אברהם אבינו ולא ליתן למטעי לומר דניורת היא דהיא עדיפא משתוקית ואסופית להבסיר זרעה אפלו לכתובה כמו שנהבאר לעיל סימן ז :

ג פלגית בת פלגית באין אין כותבין מרהה ביה שעדיין לא הוזכר שנתרצית להיות לו לאשה כי מרת הוא לשון שרה ובעלה ואין לאשה מעלה וכבוד כל זמן שלא נישאת ויוצאת מרשות אביה אף על גב דכשנשאת גם היא ברשות הבעל מכל מקום עולה עמו שהיא עקרת הבית אשת חבר כחבר :

ד ואנא אפלה ואוקור כו' אף על גב שיצאה יותר תנאי כתובת כגון אם לקה חייב ברפואתה ואם נסכית חייב לפדותה תקנו חכמים דברים ההווים המיד והשאר אף על גב דלא נכתבו כאילו נכתבו דמו מכת תנאי ב' ד' א' אפשר דכוליהם הם בכלל אפרנס דהכל נקרא פרנסה :

ה מהר בתוליכי כו' ואם אינה בתולה כותבין ארסולותיכי או מתרכתיכי או חלוצתיכי :

ו וכן כסף זוזים מאתן עם אינ' בתולה כותבין כסף זוזי מאה דחוו ליכי מדרבנן גם יש שאין כותבין לשאינה בתולה מהר אלא כותבין ויהיבנא ליכי בכתובתיך כסף ארסולותיכי או מתרכתיכי או חלוצתיכי זוזי מא' דחוו ליכי מדרבנן ולא מציעו מהר אלא בכתולה דכתוב כמהר הכולו' ומוזניכי היינו שאר וככותיכי וספקיכי היינו כפות ושאר צרכיה' ויסעיל לותיכי היינו עונה :

ז וצביאת מרת פלגית בתולתא דא כו' כגון כותבין בתולתא אחר פלגית ואין כותבין וצביאת בתולתא דא מ' פלגית שכיון שכתבין מרת פלגית מרקוקין להודיע שנעשית מרת שהיא לשון של נשואה כלומר עקרת הבית בעוד שהיא בתולה ומשום שכותבין גב בתולה כותבין גם כן כשאינה בתולה כגון באלמנה כותבין מרת פלגית ארמלתא דא ואין כותבין וצביאת ארמלתא דא מרת פלגית כו' כדי שלא לשנות מן הכתובות והוא ליה לאנתו בו' והוא כותבין בלא יוד אחד הרי' מפני דמות כבוד הוא תרגום של הייתי והוא בלא יוד הוא תרגום של והיתה אשר לא היתה לאיש תרגום ולא הוה לגבר :

ח והנעלת לית' כי אבותה כותבין כשהוא קיים ואם אינו קיים כותבין מבי נשא אע"ג שאין הפרש בניהם נהנין כן ואסופי' ושתוקי' ולא ידעין מי הם אבותיה מן האב יכתוב סתם דהנעלת ליה בין בכסף כו' :

ט בין בכסף בין כהב כו' מה שכותבין כל אהדאריכות ולא כותבין סתם דהנעלת ליה שיה כסף במאה זקוקים כו' היינו משום כבודה לומר שנתנה לו כתובה גדולה כסף זהב ותבשימין ולכן אפילו לא הכניסה לו כלום כותבין הכי מש' כבודה ולא פחזי כשיקרא ביה שהוא מודה בכך דהודאות בעל דין במאה עדים דמי' ועוד משום דצריכין לכתוב שהכניסה לו מאני ולבושא ושפרשי דערסא כו' להודיע שהכניסה לו אהם ולא יהא לו רשות לפוכין בלא רשותה משום שכתב כי אביה' ובטעם זה שיישכין קצת נופח הכתובת שכותבין בין בכסף בין כהב בין כחכשיין

לאחות לה כותבת היא לובש אה' כ' וכך קבלתי על כתובתי ובלבד שישאיר לה מאתים לכתולה וסנה לאלמנה וכן אנו נוהגין במדינת אילו :

יב נשא אשה ממקום אחר על דעת שהדוד עמו במקומו תולכת אחר מנהג מקומו דהא על דעת כן נשאה :

יג יש מקומות שרגילין לחתום בכתובה הרבה עדים אפילו פסולים לכבוד ושני עדים כשרים התתוסים כראש ועל פיהם מקיימין הכתובה אבל מקומות שאין רגילין לחתום בכתובה אלא פשרים הראויים להעיד לא יחתום מי שאינו יודע לקרות דהיאך יעיד וחתום והוא לא קרא מה שכתוב בה ולכן עם הארץ שבא לגרש ואמר שלא הבין מה שהיה כתוב בתנאים או בכתובה אינו נאמן דמסתם העדים לא חתמו אא"כ קראו בפניו תחילה על פה בלשון שרדין ואחר כך חתמה :

טו דין נוסח הכתובות בתולות ואלמנות וכתובה דאירכסא וכו' י' א' סעיפים :

א נוסח כתובת בתולה בשני כשכתב ביום שלשים יחדש כסלו שהיא ראש חדש שכתב סנה חספ' אלפים ושלש מאות וחמשים וחמשה לבריתא עולם לכתיב שאנו מגין כגון עיר פזגן אף רבי פלוני בר פלוני אמר לה להרא בתולתה פלגית בת פלוני הו' לי לאנתו כרת משה וישראל ואנא אפלה ואוקיר ואזון ואפרנס יתיבי כהלכת גוברין יחדאין דפלחין ומיקרין חנין ומפרנסין לנשהוין בקייסא ויהיבנא ליכי מהר בתוליכי כסף זוזי מאתן דחוו ליכי ארסולותיכי ומוזניכי וספקיכי ומיעל לותיכי כאודח כל ארעא תצביאת מרת פלגית בתולתא דא בת פלגית והוה ליה לאנתו דין נחניא דהנעלת ליה מבי אבותה בין בכסף בין כהב בין בתבשימין במאני ולבושא בטימשי דידה ובטימשי דערסא דהכל קבל עליו רבי פלוני חתן דגן בר פלוני במאה זקוקים כסף צרוף וצבי רבי פלוני חתן דגן בר פלוני והוסיף לה מן דליה עוד פאה זקוקים כסף צרוף אחרים כגנרן סך הכל סאתים זקוקים כסף צרוף וכך אמר רבי פלוני חתן דגן בר פלוני אחריות שטר כתובתא דא ונדוניא דן וחוספאה דא קבלתי עלי ועל ירתי כתרמי להחפרע מן כל שפר ארנ גכסין וקנינין דאית לי חתח כל שמיא דקנאי דעתיד אנא למקני נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כולהן יהון אחראין וערבעין לפרוע מנהון שטר כתובתא דא נדוניא דן וחוספאה דא מאני ואפילו כן גלימא דעל בהאי בחיי ובמתי מן יומא דגן ולעלם ואחריות שטר כתובתא דא ונדוניא דן וחוספאה דא קבל' עליו רבי פלוני חתן דגן בר פלוני כחומר כל שמרי כתובות דנהנין בכנת ישראל העשויין כתיקון חכמים ולא כאסכתא ודלא כשופטי דשמרי וקנינא מן רבי פלוני חתן דגן בר פלוני למרת פלגית בתולתא דא בת פלגית ככל מה דכתוב ומפרש לעיל במנא דכשר למקניא ביה :

הכל שרד וקיס' :

ב משש פשי ענייניה ולטונה ופירשה משפשי הימים כשבעה יומי מספרים בכמה בחדש וסמת החדשים בתכאוד הכל הולכת נישין סימן קכו' יש לכתוב לחדש ולא לירח ולא ליפתח פה לשמן דגבי ירח כתי' נידושך דכתי' ברס ירחים' ועוד גבי נישוין כתיב ל' חדש דכתיב כתיבא אים אשה חדשה' למגין כתיב יוד איד ר' פ' כ' כגון אין כותבין החתן עד אחר וצביאת כו' כיון דעדיין לא החבר שנתרצית לו דאשה להחית לו לאשה' וגם אין כותבין פלגית בר פלוני דגן אף פלגית דא כיון דלא החברו כבר דגן דא לא שיד אלא כשהחברו כבר תחלה :

הלכות כתובות

לבוש הבוץ וארזמן

נשאה ואין לה אלא מנה ולפיכך אין לו עליה גם כן מענת בתולים :

ג נזירה ושבביה ושפח' שנתניירו ושנפרו ושנשהחררו פחות מבת נ' שנים ויום אחד כתובה ממתים דאפי' אם תמצא לומר נבעלו בעוד נזירות ושבביות ושפחות בתולותיהן חזרות דכשנבעלה פחות מנ' שנים בתולותיה חזרות ויש לה מענת בתולים נתניירו או נפרו ונשתחררו מבת שלש שנים ויום א' ומעלה כתובת מנה ואין לה מענת בתולים דמסתמ' בחזקת בעולות הן :

ד קטנה פחות מבת נ' שנים ויום א' שנבעלה אפי' כא עליה גדול עדיין בתולה נחשבת דהא בתוליה חזרה וכתובת' מאתים וקטן פחות מכן ש' שנים ויום א' שבא על הנדול ונישאת כתובת' מאתים שאין ביאתו ברא' עד שיהא בן ש' שנים ויום א' ודוקא שלא השיר בתוליה אבל אם השיר בתוליה אינן חזרות ואין לה אלא מנה שהרי מ' מ' אינה בתולה ולא עדיפא ממוכת עין דכתובת' מנה :

ה הכונס אשה ע' מה שהיא בתולה ונמצאת בעולה אף ע' דלענין קידושין מקודש' לענין כתוב' אם רוצה לנרשה אין לה כתובה כלל אפילו מנה אין לה דה' לה מקח טעות אבל אם כנסה ע' מה שהיא בתולה ונמצאת מוכת עין אין זה מקח טעות כ' דרוב בני אדם אינם מקפידין על זה לפיכך כתובת' מנה כמו בהכר בה שהיא מוכת עין שאין לה אלא מנה דהא מ' לאו בתולה היא :

ו בתול' שהיא בוגרת אע"ג דסתם בוגרת כלו בתוליה כמר שיתכאר בטי' שאחר זה אפי' כתובת' מאתים דמ' בתול' היא סתם סומא כתובת' מאתים דבחזקת בתולה היא ולא אמרי' מסתמא לא היתה זכולה לשמור בתוליה דמשום סמיות' נחבט' לפעמים בקרקע ונשרו בתוליה אלא מ' ל' דיכול' להשמר והיא בחזקת' כשאר בתולות ואם לא ימצא לה בתולים יש לה מענת בתולים ואילונו' אם הכיר בה שהיא איילונית ואע"פ נשאה הרי היא כשאר בתולות וכתובתה מאתים ואם לא הכיר בה הרי היא מקח טעות ואין לה כתובה כלל :

ז השוטה לא תקנו לה נישואין כלל שהרי לא תוכל לשמור עצמה ולא תהקיים התקנה שיתקנו לה וכ' שאין לה כתובה ממי שכנסה שאין אדם דר עם נחש בכפיפה :

ח והחרשית תקנו לה נישואין מדבריהם שהרי יכול לשמור עצמה ותהקיים תקנתה אבל לא תקנו לה לא כתובה ולא מזונות ולא שום הנאי מהנאי כתוב' דחש חז'ל אם יתקנה לה כתובה או תנאי כתובה יסנעו מלישא אותה לפיכך ל' נשאת לפקח אולחרש ושוטה אין לה כתובה ואם כנס החרשית ונתפקחה ורוצה לקיימה יש לה כתובה ותנאי כתובה מכתוב' והלאה ואין כתובת' אלא מנה שהרי עכשיו אינה בתולה שהרי כבר נבעלה ואם כנס שוטה ונשהפית ורוצה לקיימה צריך לקרשה שקידושין דראשונים אינם כלום וצריך לכתוב לה כתובה ותנאי כתובה וכתובתה מנה :

ט ואם נשא חרשית או שוטה וכתב לה כתובה אפילו מאה מנה כתובתה קיימת שהרי זה רצה כרצונו להזיק נכסיו ואיהו דאפסיד אנפשיה :

י חרש או שוטה שנשא נשים אף על פי שנתפקח החרש ונשתפה השוטה אין לשניהם כלום ולא תקינו להם חז'ל כלום אפי' לחרש בד' כשאין רוצי' לקיים אבל אם רוצין לקיימן אחר שהבריוא לא עדיפי משאר אנשים שאסורים לשהות עם נשותיהם בלא כתובה וצריכין לכתוב לה כתובת' וכתובתן מנה דהא בעולות הן ואם הכ' השיאו את החרש לפקחית וכתבו לה כתובה על נכסיו נשלת כל מה שכחבו לה ב' דלא נרע מאילו תקנו לו שפחה לשמשו אבל השוטה אין ב' ד' משיאו אותו שלא תיקנו דבגן נישואין לשוטה כלל בגן זכר בין נקיבה שהרי לא התקיים תקנתם : וא לקטן

כתבשיטין במאני דלבושא ובשימושי דערסא שיש לדרקק למה כותבין מלת בין בכסף וכוזה ובכתבשיטין ואין כותבין בין במאני דלבושא ובשימושא דערסא ומיישבין דלכך אין כותבין בין במאני כ' משום דבין משמע קצת ספיקא אם הכניסה לו זה כלומר אפילו אם תמצא לומר שהכניסה לו זהב וכסף כ' סך הכל כך וכך כ' ואף על גב דיכול להיות שלא הכניסה לו זה אלא דברים אחרים כסך זה אבל על מאני דלבושא כ' לא רצו לכתוב בין לומר שמודה הוא שהכניסה לו ודאי מאני דלבושא ושימושי דערסא ונ' שלא יהא לו רשאי למכור :

מן הדין היה ראוי לזוהר שלא לכתוב הכתובה עד אשר שקבל החתן הקניין דמיהו כשיקרא ונס היה סך הראוי שלא לתתום הכתוב' עד אחר החופה דאיך יחתמו על וצביאת מרת פלונית וקחתי ליה לאינתו קודם שתיכנס לחופה והוא שקר נמור ומה שהעולם אין נזהרין כזה משום דלפעמים כשעושים החופה בע' שיש הנירא ביניהם ומשהין החופה עד סמוך לחשיכה ואם היו מאחרין החרמה עד אחר החופה לא היו יכולין לתתום מחמת שהיא שבת לכך חותמין קודם לכן בכל הכתובות וסומכין כיון שעסקין באותו ענין לא מחוי כשיקרא אבל יש מקומות שנהגו שאין חותמין הכתובה עד אחר החופה ונעשה הקניין כפניהם כשהבלה עושדת תחת החופה :

יא נוסח כתובה דאירכסא מה דהות קדמא בכך וכך בשבת בכך וכך בחדש פלוני שנת כך וכך כ' שאנו מנין כאן בעיר פלוני איך רבי פלוני בר פלוני אתא לקדמא ואמר לנא הך מרת פלונית בת פלוני הוה נסיבת לי בתולתא או ארמלתא או מתרכתא לאנתו מן קדמת דנא כהלכת' בנת ישראל דמתנסכין לנזבריהון בקידושין וכתובתה וכו' ו א אירכס שפר כתובה דהות כתיבה לה שהיה וימא דאתניסכת לו ואמר דבגן דאסור ליה לבר ישראל לשהוי עם אנתתיה בלא כתובה אפילו שעתה חדא ובעין בעינא למיכתב לה כתובה אחריתא כחריקא דהוא כתובתא קמיתא ונרניא ותוספתא דילה דאורכסא בכך אנתנא שהדי דחתמין לחת לא ידע לן זמן כתיבה קמיתא דאירכסא וקנינא מיני' השתא וכתובתא לה כתובה דא ונרניא דן ותוספתא דילה חלופי ההיא כתובה קמיתא דאירכסא מן יומא דגן וכלישנא דאמר לנא דהות כתיבא כתובתא קמיתא דאירכסא איך רבי פלוני בר פלוני דגן אמר לה להדא מרת פלונית בת פלוני אנתתיה נסיבת לי בתולתא או ארמלתא או מתרכתא מן קדמת דנא חי לי לאנתו כדת משה וישראל ואנא אפלה כ' עד וצביאת מרת פלונית דא דהות בתולתא או ארמלתא או מתרכתא מן קדמת דנא והווי ליה לאנתו כהלכת' דאתנסיבת ליה בקדמיתא ורן נרניא דהנעלת ליה כ' עד סוף כל הכתובה כ' הכל שריר וקים :

סז דין כתובת אלמנה וחרש ושוטה וקטן היא או הך שנתניד וכו' וא סעיפים :

א בתולה שנתאלמנה או נתגרשה או נחלצה מן האירושין ונישאת לאחר כתובתה מאתים דהא בחזקת בתולה נישאת ויש לה מענת בתולים :

ב נתאלמנה או נתגרשה או נחלצה מן הנישואין כגון שנכנסה עם הראשון לחופה אין כתובתה אלא מנה דמישנכנסה לחופה הרי היא בחזקת בעולה אפילו יש לה עדים שלא נסתרה עם הראשון אנו אומרים שבחזקת בעולה

לבוש הבוץ ואדגמך - הדבחה בתופות - לח

אסור בבני עדים שאין בו שני דמים ומתיחד עמה בפניהם ובעל אס יראה דם הרי הוא בתולה ואם לאו הרי טענה אסתית . אבל לבעול ממש בפניהם פשיטה שאסור דפריצותא רבה הוא :

ח טען ואמר בעלתי ולא מצאתי דם בתולים וגם היא מור' שבעלה אלא שאומרת בנות משפחתי אין להם דם נדוי ולא דם בתולים כודקין אחר בנות משפחתה אם נמצא כדברית הרי היה בחזקתה ואם לא נמצא כדבריה רואים אם יש בה צד חולי או רעבון כגון שהתענית הרבה שאיפשר להלותו כו' שמחמתו יבש לחלוחית שבה סכניסין אותה למרחץ ומרסיכי' אותה וסאכילין אותה ומסקין אותה עד שהכריא וחיבעל פעם שנית ונראה אם יוציא דם אם לאו ואם אין עוד טמא דב' לתלותו הרי זה טענה בתולים אפילו לא מצא פתח פתוח כיון שלא מצא דם שכל במולה ישלה דם בין קטן בין גדולה לפיכך יש לה טענת בתולים אפילו סומא או אילנות ועל ס' ס' ס' ס' ס' ס' :

ו ואם לא טען טענת דמים אלא שבא ואמר לא בדקתי בדמים אבל פתח פתוח מצאתי אם היא בוגרת אין טענתו טענה שמתוך שהיא גדולה נתרפו אבריה ואם אינה בוגרת שואלין אותו שמה הסי' ומתוך כך נראה לך כפתוח או שמה לא בעלה בנחת אלא בכח ומתוך כך לא הרגשת בדוחק ונראה לך כפתוח ואם אומר לא כי ודאי פתוח מצאתי הרי זה טענה בתולים לכל בתולה שלא בוגרה בין בריאה בין חולה שכל נערה פתחה סתום . ואף על פי שמוצי' דם טענת פתח פתוח טענה היא שאף על פי שמוציא דם שמה נבעלה ולא נשדו כל בתוליה כבר ויש אומרים אם מצא דם אפילו לא בוגרה אינו יכול לטעון טענה פתח פתוח דהרס פוכיה שבתולה היא . ויש אומרים דטענת פתח פתוח לא צמי לטעון אלא מי שהיה גשוי כבר שהוא בקי בבעילה ויודע שפתח פתוח מצא כאן אבל בחור לא צמי לטעון פתח פתוח ואדרבה מלקין אותו כשטוען כך דמאחר שלא היה נשדו כבר אינו בקי בכך ושקר הוא טוען וכוונתו להוציא דבה עליה לכך מלקין אותו חרשת ושטה ומוכת עץ אין להן טענת בתולים כלל עיין לעיל בס' הקודם ס' ס' :

ז ומענת בתולים שאמרנו מיורי בכתולה שנתארסה זמן מה קודם שהכניסה לחופה ואחר שהכניסה לחופה ובע' עליה הוא טוען שלא מצא לה בתולים וטוען שזינתה בין אירוסין לנשואין ודבחי מיורי קרא ולא מצאתי לה בת' בתולים לפיכך אם הוא כהן שאשתו שזינתה תחתיו אפילו כאונס אסורה עליו והוא טוען שזינתה וודאי אף על גב דאיכא ספק דשמה קודם שנתארסה זינתה תואול ואין כאן אלא ספק אחר שמה קודם אירוסין זינתה ומותרת לו או שמה אחר . אסורה זינתה ואפילו זינתה כאונס אסורה עליו סו' התורה הכא בפענת בתולים נמי אסורה עליו דבשל תורה החלין להחמיר כהדא ספיקא ואפילו נתייחדה עמו תחלה אסורה לו כיון שהוא אומר כרי לי שלא באתי עליה הרי שות' לנפשיה התיבא דאיסורא והוא נאמן על עצמו ששהא אסורה לו וכן הדין אם הוא ישראל וקבל בה אביה קידושין כשהיתה פחות משלשה שנים ויום אחד ועכשיו כשכנסה טוען כרי טענת בתולים הבי נמי אין כאן אלא ספק אחר דהא וודאי אחר שנתארסה זינתה דאי קודם שנתארסה היו בתוליה חוזרין ואין כאן אלא דהא ספיקא שמה כאונס שמה ברצון טמא כאונס מותרת לו ואם ברצון אסורה לו והואיל ואין כאן אלא דהא ספיקא אסורה עליו אבל בישראל וקבל בה אביה קידושין יתירה מבת שלשה שנים ומעלה אינה אסורה עליו דהוא ליה ספק ספיקא שמה לא היתה החתו כשזינתה ואם חיסצא לומר היתה החתו שמה אנוסה היתה ומותרת לו יש אומרים הא דאמרין :

א לקמן לא תיקנו ליה רבנן נישואין וכי תימא מ' ש' הרס דתיקנו ליה נישואין ומ' ש' קטן דלא תיקנו ליה הרס דלא אתו כלל לידי נישואין תיקנו ליה רבנן נישואין קטן ראתי לידי נישואין לא תיקנו ליה רבנן נישואין ואף על גב דקטנה דאתי לידי נישואין ותיקנו לה רבנן נישואין וכתובה היינו משום שלא ינהנו בה מנהג הפקר קודם שהגדיל אבל בקטן ליכא למית' למידי לפיכך קטן אפילו מכן תשעה שנים ולמעלה שביארה ביאה והשיאו אביו אין לה כתובה ואם הגדיל וקיימה ובה עליה אחר שהגדיל יש לה כתובה מאתם לכתולה אם היתה בתולה כשנשאה ומנה לא למנה דמסתמא על דעת כן בא עליה כשהגדיל כשהא כתובה קיימת משעת ראשונה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ודווקא עיקר כתובה מנה ומאתים יש לה אבל התוספות שהוסיף לה בקטנותו אין לה ואפי' השיארה בית דין ואפילו העיקר אינה נוכח מכן שטר הכתובה שכת' לה בקטנותה כי השטר חספא בעלמא הוא אלא מהנאי בית דין היא נוכח לפיכך אינה נוכח אלא סכני חורי ולא ממשעבדי שנשכרו בקטנותו על ידי אפוסטרופיו וכך הדין כבר שנחנייר ואשתו עמו ובה עליה אחר שנחניירו יש לה כתובה כתולה נישואיה כחולה מאתים ואלמנ' מנה ולהרמב"ם לא עדיפא זו פנידות שנתגירה יתירה על שלש שנים שאין לה אלא מנה הכי נמי אפילו כשאתה לה בחזקת בתולה כשנשאה בניוחו אין לה אלא מנה :

סח כיצד טענת בתולי' ומתי נאסרת ומפסדת כתובתה וכו' סעיפים :

א כל בתולה שאמרנו שכתובה מאתים יש לה טענת בתולים וכל שכתובה מנה וכל שכך שלא תקנו לה כתובה כלל אין לה טענת בתולים דהא לא על מנת ששהא בתולה נשאה וכל המתייחד עם ארוסתו קודם נישואין אין לו טענת בתולים :

ב אם מנהג המקום להעמיד עדים באותה הלילה שיממשו ויראו שלא יעדים ויקלקל מעשו בחרמית שלא יראה דם בחולי' שיאבר אותו וזו לא תוכל להביא המפח שיש עליה סיפי' דמים ואירע הרבר שלא העמידו עדים אף על פי שנכבד מצדה אינו יכול לטעון שוכ טענת בתולים שהרי האמין לה לבעולת בלא עדים ואמרין שהיה לה דם בתולים ונאכר .

ג ומה היא טענת בתולים שנושא אשה בחזקת בתולה ואחר כך אומר לא מצאתיה בתולה וסני סימנים יש לה לכתולה האחד שהרס שותת ממנה כמון ביאה ראשונה בשעת השמיש ע' השרת בתולים והוא טוען ואומר בדקתי אחר דם בתולים ולא מצאתי לה ואם כן לא היתה בתולה והשנית שימצא דוחק כביאה ראשונה וזה נקרא פתח פתוח טוען ואומר לא בדקתי אם נמצא לה דם אם לא אבל פתח פתוח מצאתי טבעתיה בלא דוחק ואם כן לא היתה בתולה וטענת דמים ישנה בין בקטנה בין בגדולה שכל בתולה יש לה דמי' בין קטנה בין נערה בין גדולה אבל טענת פתח פתוח אינו אלא בקטנה או נערה אבל בבוגרת שכבר נתרפו אבריה ונתרווחתמה אף על פי שלא נבעלה דומה לו כאילו פתחה פתוח :

ד טען ואמר בעלתי ולא מצאתיה בתולה והיא אומרת לא בא עלי ועדיין בתולה אני כודקין אות' שמושיבין אותה על פי חכית של יין אם היא בתולה אין ריחה נודף ואם היא בעולה ריחה נודף פירש מפיה פריחין ריח היין שנקנס לה דרך פתח הפתוח או חודר ובעל על פי עדים פני' שמכניסין

* לביש הבין וארגמן הלכות בתובות *

זאת שארסתך נבעלת ברצונך ואבדתה כתובתך הרי זה מהרים סתם על מי שטוען כדי לחייבו ממון וסי שטוען טענה בתולים כמענה מעלייתה שטאמן עליה והוא באופן שלא נאסרה עליו ורוצה לקיימה אח"כ לאשה כתובת לה כתובה מנה פבאן ואילך שהרי אסור לשהות עם אשתו בלא כתובה :

אין טענת בתולים מהני להפסדה כתובה אלא כשטוען מיד אחר שנסתרה ונתייחדה עמו בפעם ראשון אבל אם אינו מעורר מיד אינו נאמן דלא מוקי איניש אנפשיה שלא יערער מיד כשיבעל ולא ימצא בתולים ושקורו משקר אלא בעל ומוצא בתולים ועתה נהפך לבו לשנאת ואפילו אם טוען לא בעלתו עד עתה ולא מצאתו עתה בתולים אינו נאמן דמתוך שנהפך לבו לשנאה הוא אומר כן כדי שיאמינו לו :

סט בכה מתחייב האדם לאשתו ובניו ובנותיו וכו' וסעיפים :

א כל איש הנושא אשה בין בתולה בין בעולה בין קטנה בין גולה אחר בתישראל או גיורת או משוחררת יחייב לה מיד כשנושאה כעשרה דברים ויזכה ממנה בד' דברים אפ"ל לא נכתבו ככתובה או אפ"ל לא כתב כתובה כלל אלא נשא סתם :

ב ואילו הן העשרה דברים שמתחייב בהן שלשה מן התורה דכתיב שארה כסותה ועונתה לא יגרע :

שארה זו מזונותיה כסותה כשפסעה עונתה לבא עליה כדרך כל הארץ והשבעה הם מדברי סופרים וכולם מתנאי בית דין אפילו לא נכתבו האחד מהם הוא עיקר כתובה והשאר נקראים תנאי כתובה ואילו הן חייב להפאותה אם הלחה ולפרותה אם נשכית וקוקרה אם סתה יושבת בביתו ולהיות ניונות מנכסיו אחרי כוונה כל זמן אלכנותה ולהיות בנותיה ממנו ניונות מנכסיו אחרי מותו עד שיתארסו ולהיות בניה הזכרים ממנו וירשין כתובתה יתר על חלקם בירושה טעם אחיהם :

ג ואילו הן הארבעה שהוא זוכה בהן ממנה מעשה ידיה ומציאותה ואוכל כל פירו' נכסיה בחייה ואם סתה בחי' ירשנה וכולן מדברי סופרים יחבארו כולן לפנינו אחד לאחד כסימנים הבאים בע"ה :

ד עוד תקנו חכמים ז"ל שיהיו מעשה ידי האשה לבעל כנגד מזונותיה שהוא נותן לה וכל זה עשו משום שלום בית שכיון שהוא חייב במזונותיה מן התורה אם יתן לה הוא מזונותיה והיא תרויב הרבה במעש' ידיה ותחזיק לעצמה ולא תתן לו יהיה לו איבה עליה ולא יהיה לו שלום עמה כב"ד רק ריב וקמט לכך תקנו ז"ל שתתן לו מעשה ידיה כנגד המזונות שהוא נותן לה כדי שיהא לה שלום בבית לפיכך אם אמרה איני ניונות ואיני עושה שומעין לה דכל שאמר איני אפשי בתקנת חכמים שתקנו לשוכחי שומעין לו ועיין לקמן סיפן פ"א יש אומרים דכל אשה האומרת פעם אחת איני ניונות ואיני עושה מחלה על התקנה ונחבסלה התקנה אצלה ושוב לא תוכל לחזור ולומר אני ניונות ואני עושה לו שאין זה פברא שיהא הרשות בידה לשנות הדבר בכל פעם שתרצה שאם כן כשלא חמצא מלאכה תרצה להיות ניונות וכשתמצא תאמר איני ניונות ולקחה מרת הוי' לפיכך מיד שאמרה איני עושה שומעין בתקנת חכמים הפסידה ושוב אין לה מזונות ויש חולקים וכל שאינה ניונות אין לה גם כן כסות דבלישנא בני אדם כסות בכלל פרנסת מיונה הן הבעל שאמר איני זנך ואיני נוטל מעשה ידך אין שומעין לו דלאו כל כמינה לסיפר

וכשהוא ישראל וקבל בה אביה קידושין בעוד היתה פחותה מבת ג' שנים שהיא נאסרת משום דהוי ספק אחד שהיא ספק אונס ספק רצון היינו דוקא שהיא עכשו בשעת טענה גדולה שיש להסתפק בה שמא זינתה כרצון אחר שגשגת גדולה ואסורה על בעלה אבל אם עכשו בשעת טענה עדיין היא קטנה אינה נאסרת כלל על בעלה דאפילו אהל' סתפתות זינתה כרצון קל פירו' קטנה אינם הוא ואונס בישראל משרי שרי וע"ל סימן קע"ח סעיף ג' ויש אומרים עוד דהא נאמן לאוסרה על עצמו בין כשהוא כהן בין כשהוא ישראל דוקא בפכחישתו ואומרת שזרחה בתולה או שותקת דכיון שהיא טוען כרי שויתא אנפשא התיבא דאיסורא ואכל אם אומרת אמת הדבר שלא מצאתי בתולה אכל נאנסתי תחתך אם הוא ישראל מהרת לו וכן אם הוא כהן ושוענת נבעלתי קודם שאידסתני מותרת לו מפני שהיא שוענת מיד והוא טוען שסא שהרי הוא אינו יודע אם קודם שאירסה או אחר שאירסה או אם באונס אם ברצון וכרי ושסא כרי דידה עדיף :

ה ולענין להפסדה כתובת' אין חילוק בין אשת כהן לאשת ישראל וכן בין אם קיבל בה אביה קידושין בעודה קטנה או גדולה אלא בכל ענין האמינותו חכמים דחזקה אין אדם שורה בפעודה ומפסידה כלומר אין לחוש שיטעון אדם כך אלא אם כן טוען האמת שאם היה שונא אותה פתחלה לא היה שורה בפעודה וכנסה ומפסיד פעודתו חנם אלא היה פגרה תחילת הדוקא שהיא מכחישתו ואומרת שמצאה בתולה או שותקת אבל אם היא אומרת החתיני נאנסתי ולא אבדתי כתובתי בשביל זה כמו שיתבאר בסעיף הסמוך והוא אומר שסא קדם לכך נאנסת והיה מקחי מקח טעות ואין לה כתובה ככתולה או אחר כן נבעלה במזיד ואבדה כתובתה היא נאמנת דהוי ליה שסא וכרי עדיף אפילו לפי השרא הראשונה דבסעיף הקודם דלית ליה כרי דידה עדיף הני מילי לענין איסורא אבל לענין סמוך מודה דכרי דידה עדיף ולא הפסידה כתובת' בשעתו מכל מקום הוא מהרים סתם על מי שטוען שקר לחייבו ממון אבל שבועה אין לו עליה כיון שהוא אינו טוען ברי אלא מהרים מתקנת הנאוני ואין לומר כשמתחישתו ואומרה בתולה מצאתי תהא נמי נאמנת כמנו דאי בעי אמרה נאנסתי תחתך או מוכת עץ אני דמגו להוציא לא אמרין ועוד פנו נרוע הוא שאינה רוצה לפגום עצמה ושובט עץ לא שכיח וכל היכא דאפרינן דהפסידה כראבתה בשעתו אינו נאמן להפסידה אלא מנה ומאיתים שתקנו לה חכמים שהם תקנו לתת לה והם חזרו והאמינותו להפסידה בשעתו אבל תוספות שכתב לה מדעתו הוה ליה כשאר שטר חוב שיש עליו עדים שאינו נאמן להפסידה אלא אם כן נדעלו בדאייה ברורה שחיתתה בעולה קודם שחתאם או שהידיה לו שהיא בעולה קוד' שנאמר ארסה והשעתו לפיכך יש לו להשביעה בנקיפת חפץ כדון' יל' הנשבעין ונטולין ואחר כך הגבה התוספות אבל היא אין לה להשביעו שלא מצאה בתולה ויפטר דחזקה שאין אדם שורח בפעודה ומפסידה מסייעה לו ומדגי ליה שלא תוכל היא להשביעו כדי ליפטר אלא ט תחרים סתם על מי שטוען עליה שקר כדי להשביע' ונשבעת ונוטלת :

ו אם כשהוא טוען שלא מצאה בתולה טענה היא ואמרה מוכת עץ אני נאמנת ותרצה כתובתה מנה כדלעיל בסימן הקודם סעיף ה' ויש לו להחזיר סתם שלא בא עליה איש שאם בא עליה הוה ליה מקח טעות ואפילו מנה אין לה כדלעיל בסעיף הנזכר ואם אמרה שארסתני נאנסתי הרי זו נאמנת וכתובה מאתים כמו שהיתה דנסתחפה שדה ואם טוען שסא עד שלא ארסתך נאנסת או שסא

* לבוש הבית וארמון * הלכות בתובות * לט

א כיצד חייב כמזונותיה אוכלת עמו ממה שהיא אוכל וטובה ממה שהיא שותה ואם משפחה וכל אביו מנהגם בנחלות יח' צ' ט' שנהגו בעל עם כל בני משפחתו בין אותם שהם עשירים בין אותם שאינם עשירים מבקשים אותם הנדול' אז צריך להנהיגם כדרך שנהגים בני משפחת דקיימא לן מקרא עולה עמו ואינה יודדת עמו ואם אין כל משפחתה מבקשים אותם הנדולות אז אינו חייב לה בזה כל זמן שאוכלת עמו שאינו חייב להקלן לה שולחן בפני עצמה אבל אם אינה אוכלת עמו אלא נוהג לה מזונותיה לברה דדיני הכי הוא שיש כרשותו ליתן לה מזונות והיא תאכל לברה כמו שיתבאר בפעם הסמוך בע"ה אז צריך להנהיגם כדרך שהתנה נהגת כבית אביה!

ב יש אומרים בעל שרוצה ליתן לאשתו מזונותיה הראוין לה וחרדה אוכלת וכותה לברה הרשות בידו ובלבד שתאכל על שולחן בליל שבת שהיא ליל העונה וראוי ש לקרבה לחככה ויש חולקים ואומרים שלא יוכל האיש לומר לאשתו שיתן לה מזונות והיא תאכל לברה משום דשמעי מה אינשי ודילא בה מילתא שיאמרו הבריו' ראתה זו להתרחק משולחן בעלה לפיכך אינו יכול לבושה אלא א"כ קבלה עליה מרצונה וכן עיקר!

ג כמה מזונות פוסקין לאשה לחם שתי סעודות ככל יום ופרפרת לאכול בה את הפת כנה קטנית או יקות ושמן לאכילה והדלקת הנר ופירות ומעט יין לשתות אם היה מנהג המקום שישתו הנשים יין ואם היחה מניקה נותן לה יין בכל מקום מה שנהגין לשתות ליום שבין שהיא מניקה צדיקה יותר להחזיק עצמה להרכות החלב ובשבת נותן לה שלשה סעודות ובשר ודגים כמנהג המקום ונותן לה בכל שבת מעה כסף לצרכיה כגון למרחץ ולכבש וכיוצא בזה ונותן לה עין לבשל מאכלה ברא בניו שבישראל אבל אם היה עשירי הכל לפי עושרו ואם צמצמה והותירה סאילו המזונות שפסקו לה הוא של בעל דהא לא היתה צריכה יותר ואם היה הכעל עני ביותר ואינו יכול ליתן לה אפי' הלחם שהיא צריכה כופין אותה להוציא ותרחה כתובתה עליו בחוב עד שתמצא ידו ר"ל שאין כופין אותה להוציא דכיון שאין לו למה יבטו אותו לא נרע מסאר ב"ח שמועך שאין לו לשלם ומה יעשו לו מהו לא דמי לנמרוד לב"ח דב"ח שיש לו מעט ממנו לא מחייבינן למיפרע מיניה אלא לבתר דשימינן ליה מזון שלשים יום ושאר מיליו דסידוד בעל חוב ונבי מזונות אשתו כיון דלאו זוזי אסק' ביה אלא נשתעבר לה לזונה חייב לזונה לפי כבוד אפילו אי ליה ליה אלא מזוני דהדד ויטא חייב למיזנה מנייה או למיכל בהדיה מפי דאכל איהו ויש אומרים עוד דמספר כתובה נלמד שחייב אדם להשכיר עצמו כפועל לפתנס את אשתו דכתיב ביה אנה אפלה ואוקוד ואזון ואפרנס נו' ופירשו מלת אפלה סר' להשכיר עצמו ולזון נו' וי"א דמשם אין ראיה דאסא אפלה אין פירושו שישכיר עצמו אלא עבודה שדרך האדם לעשות בביתו כמו לחרוש ולזרוע היו לו קרקעות הרשו ביד האשה ליקח מזונותיה מפירות הקרקע או בנהף הקרקעות או צריך למכור לצורך מזונותיה!

ד הנושא אשה כשדיתה פקחה ואחד כך נשתמית חייב לזונה ולרפאותה ואף על גב דלקמן סימן ע"ב סעיף ג' אפרין בחלי ארוד' שיכול לומר לה הרי כתובתך מנחת או רפאי עצמך מכתובתך או מפני מגרשך ונותן כתוב' דגי מילי בפקחת שיכולה לקבל נשה בחלייתה אבל זו שנשתמית ואינו יכול לגרשה בגש נשתמיה שדהו וסולו גרמה וחייב לזונה כל ימי חולייה ולרפאותה!

ה פירשהלך למינות חים וכאם אשתו לבית דין וחובעת מזונת שלשה חדשים הראשונים מיום הליכתו אין

לעקר דבר שהו' מן התורה ושטא לא יספיקו לה מעשה ידיה נהרי עוקר דבר מן התורה אבל יכול לומר הואיל ותיקנו לי חכמים ז' מעשה ידיו כנגד המזונות צאי וסלי לך מעש' דריך במזונותיך ומה שלא יספיק לך אטלים אני לך!

ו ומה שתיקנו לו חכמים שיאכל פירות נכסיה בחייה עשו גם כן לטובתה דילמא אישתבעי ולא יפיוק לה ריניחה המסומע בין הגוים לפיכך אמרו שהיא יאכל פירות נכסיה כל ימיו באם יבא שתהא נשכית ידא חייב לפרותה בכל מה שיש לו מחמת אכילת פירות ולא יכול הוא לומר אינו אוכל ואינו פודה בין יהיה לה פירות הרבה בין לא יהיה לה פירות כלל כדי שלא תהא מסומעת בין הגוים דמי יפוגה אם לא יפדה הוא לפיכך גם היא אם תאמר איני נותן לך פירות נכסיו וגם איני חפץ שתפרני אם אשבה אף על פי שלטובתה תקנו אין שימעיין לה כדי שלא תתערב בין הגוים וככונן דא רשכא לה עבדינן לה אפילו בעל כרחא וכן ירושת כתובת דנונייתה תקנו לו בין תהיה מעט בין תהיה הרבה כדי שאם תמות יקרנה ולא יניחה מושל באשפה כדומן על פני השדה ואין א' מהם יכול לומר איני קובר ואינו יורש אלא קובר ויורש רשכא לה כזו עבדינן לה בעל כרחא!

ז התנה הבעל בשעת נישואין שלא יתחייב כאחר מן הדברים שהוא חייב בהם או שהתנית האשה שלא יזכה הבעל ממנה כאחר מן הדברים שיש לו לזכות בהם התנאי קיים ואפילו התנה על הדברים שהם מן התורה כגון שהתנה עמה על מנת שאין לה שאר וכסות כיון שהתנה כן בשעת נישואין שעל מנת כן הוא נושא תנאו קיים חוץ משלשה דברים שאין התנאי מועיל בהם ואילו ה' עונתה ועיקר כתובתה וירשתה כיצד התנה על מנת שלא יתחייב בעונתה חייב בעונתה כיון שאינו נגיש של מסון דקיימא לן כל דבר שבמסון אפילו במסון שהוא מן התורה תנאו קיים דמסון ניהו למחילה אבל עונתה שהוא צערא דגופא לא ניתו למחילה והרי מהנהג על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל וכן אם התנה לפחות מעיקר כתובתה או שכתב לה מנה או סמאיתם ומחלה לו עליה אף על גב דדבר שבמסון הוא ואף על גב דדבר דמדרבנן הוא דקיימא לן כתובה מדרבנן אפילו הכי תנאו בטל רש כתובתה משים אלמנה מנה ובהוליה מאתים דאלימורבנן תקנתם כדי שלא תרא קלה בעיניו להוציאם שלא תוכל למחול לו ולא יפחת לה ממנה אפילו שוח פרוטה ואם פחתה היא בעילתו בעלת זנות וע' ל סימן ט"ה!

ח וזה שאמרנו שאין תנאו מועיל להסתלק מירשתה היינו דווקא במתנה עמה אחר שנשאה או קוד' שאירסה דקודם שישדסה לא שייך לומר שסתלק ממנה כיון שעדיין אין לו בה שום שייכות מה שייך לומר שסתלק ממנה כיון שיש לו שייך ראובן שיאמר על נכסי שמעון אני מסתלק מהם שלא לירדסם ולאחר שנשאה כבר זכה בירשתה ולשון הסתלקות אינו מועיל כמו שאינו מועיל לאדם שיאמר אני מסתלק מירשת אבי אלא צריך להקנות אותה או למכור אותה באופן שנתבאר באופ' מה שאירס מאבא אני מכיר לך על בלוש עיר שישן פימן ר"ל אבל אם התנה עמה בעודה ארוסה שאו יש לה בזה קצת שייכות תנאו קיים דכיון שיש לו בה קצת שייכות תנאו אינו ראוי לירדסו עד שיאנה שייך לומר שיסתלק מהם כמו שכתבאר בפ' צ"ב בע"ה אמר ח"ל פיין לך בשרה בגשם אלא אשה סעושה רצון בעלה!

ט דין חייב מזונות אשתו ואם חייב לחשבון עצמו וכו' בסעיפים:

* לְבוּשׁ הַבַּיִת וְאֲרָגָמִן הַלְבוּשׁ כְּתוּבָה * * * *

ניזונות ואיני עושה דשומעין לה :

ט ואם בשע' שהלך ממנ' אמר לה שלו מעש' יודך לפזונותך ושתקה שתיקה בהודאה דמי וכאלו קבלה עליה בפיר' לישול מעשה יודך בזמנותיה ואם לא שפיקו מוחלת לו ואין לה מזונות ומעשה ידיה טלה :

י הרי שהבעה מזונות בבית דין ופסקו לה מזונות ומכר בית דין ונתנו לה או שמכרה היא בעצמה ובא הבעל ואמר הנחתי לה מזונות הרי זו נשבעת בנקיטת חפץ שלא הניח לה ואם לא תבעה ולא מכרה אלא לוחה או כהתה עד שבא הוא ואמר הנחתי לך מזונות והיא אושרת לא הנחת אלא ליתתי מזה ונתפרנסתי נשבע הוא שבעת היסת שהניח לה ונפטר וישאר החוב עליה ומה שאמרנו שנשבעה היא בנקיטת חפץ והוא נשבע שבעת היסת משום דשבועה היא דומה לנשבע ונטול הנזכרת במטנה וכל שבועת המטנ' היא בנקיטת חפץ ושבועה היא שבעת היסת כדון כופר בכל ונתבאר זה בלבוש ע"ש בהלכות שבועה ע"ש :

ודוקא על מה שעבר יכול לטעון כן הנחתי לך ונשבע ונפטר אבל להבא אינו נאמן לומר כבר נתתי כך וכך על העתיד דאין אדם פורע חוב זמנו ואם ממה שס' לשליל' ואמרה למזונות מכרתיו והוא טוען ואומר הרי הנחתי לך למזונותך נשבעת היא שבעת היסת שלא הניח לה * טען ואמר היה לה להוציא מעשה ידיה למזונותיה אם לוחה בלא בית דין והיא בעלת מלאכה שמעשה ידיה מספיקין לה לרכרים גדולים שצריכה אף על פי שאינם מספיקים לדברים קטנים טענתו טענה ואין משלם מה שלוחה שיכול לומר כיון שהיו מעשה ידיה מספיקין לדברים גדולים לא היה לך להלות לה שהייתה דוחקת עצמה ומצמצמה קודם שהייתה מתקיימת עצמה לבא לבית דין על עסק מזונותיה בשביל הדברים קטנים אבל אם נתביישה וכאה לבית דין הרי גלתה דעתה שאינה רוצה להתפרנס בדוחק ואין לו עוד טענה על מעשה ידיה לומר שהייתה דוחקת עצמה כול' לפיכך פוסקין לה בית דין כל מה שתצטרך לה בין גדולים בין קטנים וצריך לשלם כל מה שלוחה הן לצורך גדולים הן לצורך קטנים כמו שפסק לה בית דין :

יא ואם לא חכעה מזונות בבית דין וגם לא לוחה ולא מכרה כלום אלא דחקה עצמה ביום ובלילה ועשתה ואכלה הואיל ושתקה ולא עשתה כלום סתמא סחלה על המזונות ואם אח' תבעה מן הבע' אין לה כל' אבל מה שעשתה והיתירה הכל הוא שלה שכל שאינו נתון לה מזונות זכרה היא במעש' ידיה שתקנו כנגד המזונות ואפי' דרך שתיקה ולא אמר' איני ניזונת ואיני עושה אלא מסתמא זכרה בהן :

יב האשה שיצא מכית בעלה והלכה לבית אחר ונתנה אמ' ללא לומר באמרה שהיא בשכונה שחוששת שייצאו עליה שם רע ויבוצא בזה ותבעה סבעלה לתת לה מזונות לכית אשר היא שם אם נראיה כמסות באמהלא חייב לזונה שם אבל אם שהתה ולא הבעה מזונות אין פוסקין לה על מה שעבר דודאי סחלה כיון ששתקה והיא הדין אם היה לה קטש עם בעלה ולא סתדר לה עמו אם המניעה היתה ממנו ולוחה למזונות צריך לשלם אבל אם היתה המניעה מצדה אין צריך לשלם שאין איש חייב במאנ' אשתו אלא כשהיא עמו בבית ודוקא כשבעלה בעיר אבל אם אין בעלה בעיר והיא הלכה מבית חסיה לבית אביה או כי היא גונגא אין נפקוחא בזה וצריך לזונה בבית אביה אי משום מלאכות שצריכה לעשות בבית אם היא חולה ופשיטא שהיו בעלה לתת לה מזונות כבית אביה דחולה לאו בת מלאכ' היא ואם אינה חולה מנכה לה ממזונותיה כפי מה שאין לשכור מי שעושה לו מלאכות הקטנות שבבית אבל אינה מפקדת משום זה מזונותיה רק סחפת מעשה ידיה

פוסקין לה בהם מזונות שחזקה אין אדם מניח ביתו ריק ולפחות מסתמא הניח לה לשלשה חדשים מכאן ואילך אפילו לא שמעו בו סמך ואפילו אין שטר כתובתה כידה פוסקין לה דחזקה שיש לה כתובה שאין אדם דרעם אשתו בלא כתובה ובשפוסקין לה אין פוסקין לה אלא סכאן ולהבא מיום החתימה ואילך אפילו הדמורה הרבה מלכבוע אחר שליטה חדשים אין פוסקין לה לשעבר דהא אילו היה הבעל הכא הו' מצי טעין ואמר פרעתי ולא הוה מחייבין ליה יש אומרים דדוקא שהלך ממנה ושלום ביניהם אבל אם נפרד ממנה מתוך ריבוקטש זכונתו לענגה פוסקין לה לאלתר דודאי הניח ביתו ריקן כדי להקניטה * אין פוסקין לה אלא מזונות אבל במה שתחקטש אין פוסקין לה שכיון שאין בעלה ככאן אינה צריכה להתקטש * היו לנו נכסים בית דין יודין לנכסיו ומזכירין למזונותיה אפילו לא שמעו בו טמט ואין מחשבין עמה על מעשה ידיה עד שיבא בעלה ואם יצא טעשהה הרי אילו שלו וכן אם לא באה לבית דין אלא מכרה לעצמה למזונותיה מכרה קיים זאינה צריכה הכרזה ולא שבעה שלא מחלה על כתובתה או שלא תפשה צרי זכי היא נוני' עד שיבא בעלה ויטעון אף עד שתבא לנבות כתובתה אחר מותו ואז מנגל' עליה שלא מכרה אלא למזונ' שהייתה צריכה להם :

יג מי שנשתמה או נהרש מפרנסין אשתו מנכסיו ופוסקין לה גם הכשטין שאף על פי שהיא טומה או חרש צריכה להתקטש בפניו מפני שהוא מרניש :

יד מי שהלך למדינת הים והפקיד מטל' ליד אחר מוציאין מיד הנפקד למזונות אשתו מדר' נה' אפילו אם צוה הבעל שלא ליתן ואם החזיר הנפקד לבעל אחר שתבעתו האשה לדין חייב לשלם לה דאם לא כן מה הואיל דרכינתן אבל אם השאילם ליד אחר לזמן אין מוציאין מיד השואל כל זמן שאלתו ולפי שדין משועבדים יש להם כל זמן שאלתם ואין מוציאין למזון האשה מנכסים משועבדים * וכשמוציאין מן הנפקד או מן השואל אחר זמן שאלתו אין מוציאין רק לששה חדשים אפילו אם ירצה הנפקד או השואל אין מעבדין ממונו של בעל יותר ואין מוציאין מנכסים ביד אחרים כל זמן שיש כאן בני חורין :

טו הלך הבעל למדינת הים ועשרה היא ולוחה בעדים ואכלה חייב הבעל לשלם אלא כשהיא בפניו יכול הבעל לטעון לאו בעל דברים ידיר את לפיכך הובעו הוא את האשה והיא תובעת את בעלה מכל מקום אם אין האשה פאן יכול לתבוע את הבעל וחייב לשלם מדרבי נתן לפיכך אם סחלה האשה לבעלה אין הבעל חייב לשלם שהרי אין כאן דרבי נתן ויכול לומר לו לאו בעל דברים דיגי את פסקו לה הבית דין מזונות וצונו לאחר לפרנסה ולנכות חובו מנכסיו בעלה אם מת הבעל אין לו עליה כלום שלא הלוחה לא אלא על מנת להשתלם מנכסיו בעלה ולא ממנה אבל אם אמרו לו בית דין שילוחה לה אם מת הבעל או אין לו לשלם ונפל לה ירוסה ממקום אחר צריכה היא לשלם שאז היא נשתעבר' לו שעל שניהם הלוחה אצל מי שימצא לשלם ושלם לו אבל אם לא לוחה אלא עמד אחר ופרנס מדעתו אין הבעל חייב לשלם כיוון שלא צויה לפרנסתה הוה ליה כפורע חובו של חבירו שהוא פטור ואין חילוק בין אביה שפרנסה או איש אחר שפיונסה מיהו מי שהיה חייב לבעל ועמד ופרנס את אשתו יכול לנכות לו מחובו שאין זה פורע חובו של חבירו אלא בתורת פרעון חוב בעלה נתן לה שהרי דה משועבד לה מדר' נתן * אב שעמד ופרנס את בתו עם חותנו אפילו הבי אין צריך לשלם לו רק מזונות שלו ולא של בתו * היו לנו נכסים ולא לוחה אלא מכרה נכסיה ופרנסה את עצמה מהם אין לה עליו כלום אבל מעשה ידיה שלה דהוה ליה כאילו אמרה איני

* לַיִשׁ הַבֵּיץ וְאֶגְמוֹן הַלְבֵיטָה בַתִּיבּוֹת * מ

א כסותה כיצד צריך להלביטה לפי כבודו ובנמרא נתנו שיעור דברים כמה יתנו שמים הבגדים שהוא צריך ליתן לה אבל כוסן הזה אין הדמים עיקר כי יש מקומות שהבגדים ביוקר ויש מקומות שהם בזול לפי העיקר. סומכין עליו הוא שמחייבין ליתן בגדים הראויין ליתן לה לימות הנשמים בימות הנשמים ולימות החמה בימות החמה לפחות כסות שלובטת כל אשה בעלת בית כאותה מדינה ובמקום שאין הרך לצאת האשה לשוק עד שיהיה לה רדיד התופה את כל נפשה כמו שלית נתן לה בכלל הכסות רדיד הפחות שבכל הרדידן אם הוא עשיר נתן לה לפי עושרו מיהו לא הרגיל האשה להיות יצאנית לצאת הרבה בשוק שאין יצפי לאשת אלא ליטב בזויות ביתה וכל כבודה בת מלך להיות פנימה בבית אישה ככתיב ואם בית אישה וגו' שכן מצינו בכתיב כשרוצה להזכיר ננותן של נשים אומר שהיא יצאנית שנאמר ותצא דינה אבל יש לה רשות לצאת לבת-האבל או לפעמים לבית המסחה לגמול חסד עם רעותיה וקרובותיה כדי שיבא גם הם לה וכן יוצאת לפעמים לבית אביה לבקרו שאין כנות ושראל כשכחות ליטב כמו בבית הסהר שלא תצא ולא תבא בלל אלא שנצא הוא לאשה שהיא יוצאה המיר לחוץ פעם בחוץ פעם ברחובות ויש לבעל למנוע לאשתו מזה ואסמכה אקרא וכתוב וכבשה מלמד שהאיש כובט את האשה שלא תהא יצאנית אלא כמו פעם או פעמים כחולט כפי הצורך ובכלל הכסות שהוא חייב לה חייב לה ליתן כלי בית ופדור שיושבבת בו ומה הן כלי בית משה מוצעת ומפץ או מחצלת ליטב עליה וכלי אכילה ושתיה כגון קירור וקערה וכוס ובקבוק וכיוצא בהן :

ב והמדיר שהוא נותן לה צריך להיות נקרא בית דתיוב בית אישה לפיכך אמרו שצריך להיות לפחות ארבע אמות על ארבע אמות רפחות מזה אינו נקרא בית והיה לו רחבה חוצה לו כדי להשתמש בו ויהיה לו בית הבסא חוץ ממנו דבלא זה אינו נקרא דירה :

ג וצריך ליתן לה תכשיטה כגון בגדי צבעונין להקיף על ראשה ופדחתה ופוך ושרק וכיוצא בהן כדי שלא תתגנה עליו :

ד כמה דברים אמורים בעני שבשראל אבל בעשיר הכל לפי כבודו ועושרו :

ה קצרה ידו ליתן לה אפילו בעני שבשראל כופין אותו להוציא ותהיה הכחובה חוב עליו עד שיעשיר ועל פי' ע' סעיף ג' :

ו גם לבני ובנותיו חייב ליתן להם כסות וכלי תשמיש ומחר עם המזונות עד שיהיו בני שש ולהם אינו צריך ליתן כפי עשרו אלא כפי צרכן כלבד :

ז זה הכלל כל מי שיש לו עליו מזונ' בין בחייו בין לאחר מותו יש לו עליו גם כן כסות וכלי בית ומדור וכל שבת דין מוכרים למזונותיו מוכרים גם כן לכפותו וכלי בית ומדורו :

ח ודין הבעל עם אשתו כשענת הכסות והכלים אם הוא אומר נתיי והיא אומרת לא נתן כדברים בשענת המזונות :

ט איש שהשכין כסות אשתו אפילו נודע אחר כך שבעל כרחה לקחו ממנו ואכר המעות בקוביא וכה' אקראשה יכולה להוציא מיד המלוה בולא כלום משום תקנת הסוק רכיוב הוא פססכנו כרצונה ומאן ליכא למלה בכל פעם אם הוא כרצונה או שלא כרצונה ועל פי' צ' :

ידהאם כת מלאכה היא וכמקום שחייב לה מזונות אע"פ שהכרוז בעלה שלא ליה לה שום אדם והוא בעיר ולא חבעתו ברין ולוחה מאחרים חייב לשלם דלאו כל כמיניה להפקיע מזונותיה והוא תלם ספקא כמעשה ידיה דאי ספקא תול לומר לא היה לך ללוח לה שתיחה מצמצמת ומסתפק כמעשה ידיה :

עא שחייב לזון כניצ ובנותיו כשהם קטנים וכו' ד' סעיפים :

א אע"פ שלא מצינו בחורה שחייבה את האדם לפרנס את בניו ובנותיו אפילו כשהם קטנים חכמים חייבוהו לפרנס אותם עד שיהיו בני שש אפילו יש להם נכסים שנפלו להם סבת אבי אדם חייב לזונם וכופין אותם כיון דתקנת חכמים היא זכו במזונותיהם אפילו אם יש להם משלהם ומשש ואילך מצוה לזונם נכח תקנת חכמים עד שיהיו גדולים ואמרו שעל זה אמר ר' ע"ה עושה צדקה בכל עת זה המפרנס בניו ובנותיו כשהם קטני' עד שיגדלו אבל אם אינו רוצה אין כופין אותו אלא מפצירין בו בדבריא אם אינו מתרצה בדבריא מכלימין אותו ומכריזין עליו פלתי אכרוי הוא ואינו רוצה לפרנס בניו והרי הוא נרוע מפיף שסא שמרחם על בניו והוא אינו מרחם אבל אין קופין אותו בכפיות ועונשין כ"א שאינו אמור לנו למסן ליתן לצדקה אבל אם הוא אמור שיש לו מסון ליתן לצדקה המספיק להם לוקחין ממנו בעל כרחו משום צדקה דאקל שכיפין על הצדקה וזנין אותה עד שיגדלו והוקא לענין מזונות כופין על הדרך שאמרנו בין לבנים בין לבנות אבל אין כופין אותו להשיא בנותיו ואע"פ שמצוה ליתן לבתו עזובותה הראוייה לה לא כפיפין ליה אלא מה שירצה יתן רק שישיאן :

ב מי שהלך לפרנסת היס והגיה בניו כאן מוכרין מנכסיו לפרנסם עד שיהיו בני שש אבל מבני שש ומעלה אין צדק אותן מנכסיו ויש אומרים דהיינו הוקא שלא התחיל לזונן אחר ששרשם אם היה כאן לא היה מפרנסן אפילו הכרוז עליו שהוא אכרוי כ' אבל אם התחיל לזונן אחר שש הרי נלה דעתו שדעתו לפרנסן עד שיגדלו זנין אותן מנכסיו ודאי נהא ליה כהכי ואם הוא אמור זנין אותו בכל ענין כשום צדקה :

ג מי שנשחטה מפרנסין בניו ובנותיו מנכסיו אפילו הן יתירין על שש עד שיגדלו דפסמטא ניהא ליה ולא דמו לש שהלך לפרנסת היס שאין מפרנסין ההתם כיון שיצא לדעת אם היה רוצה שיתפרנסו מנכסיו היה לו לצוות אבל נשחטה יצא מן העולם שלא לדעת ומסתמא ניהא לישקינן בניו ובנותיו משלו :

ד הא על הפנויה וילדה ממנו אם הוא מודה ששמנו נתעברה ולד זה חייב לזונן אבל אם אינו מודה בכך אפילו נודע שא עליה והיא מוענת ברי שהיא מעוברת ממנו כיון שישנו מודה לה בזה הרי איפשר שנתעברה מאחר דכי היכי דהיא נפשה לגביה אפקרה נפשה גבי אחריני ואינו חייב לזונן :

עב דין המרד אשתו מליהנות לו וכו' סעיף א' המרד את אשתו מליהנות ממנו או שלא השעוים א' מכל הסינים או שגורה היא וקיים לה אז עיין בלבוש ע"ז סי' ר"ה סעיף ב' ו' :

עד המרד את אשתו ממנה דברים וכו' ו' סעיפים :

עג שחייב בכסות ומדור וכלי בית לאשתו וכו' סעיפים :

לבוש חבוץ וארגמן הלכות כתובות

בעיר אחרת ימתין ז' ימים ואז יוציא ויתן בחובה דאם אביה דר בעיר והוא אומר יותר מחדש משהמא לא מוקמה אנפשה כל כך וכך אם אביה דר בעיר אחרת והוא אומר יותר מרגל אי אפשר לה למוקמה אנפשה כל כך וכיון דאי אפשר לה לקיימו והוא מחוץ רוגז אמר כן כיון שהוא התחיל לפיכך ממתינין שבעה ימים אולי יתחרש ויתירנו ואחר כך יוציא ויתן בחובה וכן הדין אם אמר שהם קונם תשמישך עלי אם הלכי לבית איכך שימתין ז' ימים ואז יוציא ויתן בחובה מן המעם שכתבת אבל אם פי' ואמר פחות מחדש ואביה דר בעיר או פחות מרגל והוא דר בעיר אחרת יקיים דמציא מוקמה אנפשה :

ה נדרה היא ואמרה קונם תשמישך עלי אם אלך לבית האבל או לבית המשתה ושמע ולא היפר ודברים אילו ישנן בידו להפר אפילו בלא קונם תשמישך מפני שהם נדרים עניני נפש כמו שנתבאר בלבוש ע' סימן רל"ד סעיף ס"ב ונקטו הפוסקים שאמרה קונם משום חילופו דהדירה הוה דסעיף ו' דבלא קונם לא יוכל הבעל לאסור דבר על אשתו וכיון שלא הפר יוציא מיד ויתן בחובה כדכתובנא מעמא לעיל סעיף ב' :

ו ואם הדירה היא שאומר קונם הנאת תשמישך עלי אם הלכי לבית האבל או לבית המשתה הרי זה אומרה בבית הסוהר ונעל בפניה ואין זה נכון לעשו' לאשה ומסתמא מחוק בעם עשה לפיכך יוציא לאחר ז' ימים אם לא יתיר נדרו ויתן בחובה ואם טוען הדרתיה בשביל בני אדם פרוצי המצווה שם אם הוחזקו שם נאמן ואם לאו אימ נאמן :

ז נדרה היא שלא תלך למרחץ של כרכים שבת אחת ובכפרים שתי שבתות או נדרה שלא תגעל אנעל בכפרים שלש ימים ובכרכים כעת לעת יקיים יתר על כן יוציא ויתן בחובה כפני שריה לול להפר :

ח הדירה הוא ואמר לה קונם תשמישך עלי אם תלכי לבית המרחץ בכרכים יותר משבת אחת ובכפרים יותר מב' שבתות או אם תגעל אנעל בכפרים יותר מב' ימים ובכרכים יותר מעת לעת ימתין ז' ימים ואח"כ יוציא ויתן בחובה :

ט האומר לאשתו אג' רצוני שיכאן לביתי איכך ואמך ואחיותיך שומעין לו שאין כופין את האדם שיכנסו אחרים ברשותו והיה היא הולכת להם כשאיירע להם דבר ותלך היא לבית אביה פעם אחת בחדש ובכל רגל ורגל ולא יכנסו הם לה אלא אם איירע לה דבר כגון חולי או לידה :

י וכן היא שאמרה אין רצוני שיכנסו אצלי איכך ואמך ואחיותיך ואיני שוכנת עמהם כחצר אחר מפני שמרעין ליומציורין לוי וגורמין קטטה ביני ובין בעלי שומעין לה והוקא שנראה לבית דין שיש משם בדבריה ואם הואין בית דין שאין כמס בדבריה לאוכל הימנה ואין שומעין לה דבזה ופה כח הנעל מכה לפי שהמדרור הוא של הבעל ואינה שלה לפיכך אינה יכולה למחות על דין אלא כמענה ונהגין להושיב עמהם איש או אשה נאמנים שתדור עמהם עד שיתבאר בשל מי נתחנלל הריב והקטש :

יא האיש שאמר איני דר במדור זה מפני שכני אדם רעים או פריצים או נויים כשכונתי ואני מתיירא מהם שמעין לו ואפילו לא הוחזקו כל כך בפריצות סגך צווחכמים ז"ל הרחק משכן רע ואפילו היה המדור שלה מוציאין אותה ממנו ושוכן בין בני אדם כשרים :

יב וכן היא שאמרה כן אף על פי שהוא אומר איני מקפיד עליהם שומעין לה מפני ש"כולה לומר אינו הוציא שיצא עלי שם רע כשכונת אילו איש המכה את אשתו או היא מקללתו עיין דינא לקמן סימן קל"ד סעיף ג' :

א הדירה שלא התקטש ותלו בתשמיש שאמר קונם הנאת תשמישך עלי אם התקטשתי דרי היא התקטש מיד ותיאסר בתשמיש הואיל והוא התחיל כנדר לאושרה מ"ב אין כופין אותו להוציא מיד אלא כותבין לו זמן ז' ימים **ב** דאכרינן היא עצמה מתרצת בכך לתת לו זמן ז' ימים דקוששת הואיל והוא התחיל להדיר לא התחיל אלא מחוק רוגז שיש לו עכשו' עליה בלבו ובחוק ז' ימים תתישב דעתו ויתחרש וימצא פתח לנדרו ויתירנו ואם לא ימצא או לא יתחרש תוך ה' ימים אז יוציא ויתן לה בחובה ויש אומרים בעניות שאין דרכן להתקטש המיד אם הדירה שלא התקטש נותנין לו זמן שנה הסימה אולי יתחרש ויתיר נדרו יותר מכאן יתיר נדרו או יוציא ויתן בחובה ובעשות שרגלין להתקטש חסיד נותנין לו זמן ל' יום יותר מכאן יתיר נדרו או יוציא ויתן בחובה **ב** ואם נדרה היא שלא התקטש או שאמר קונם תשמישך עלי אם אהקטש ושמע הוא וקיים לה יוציא מיד ויתן בחובה דכיון שהיא התחילה להדיר לא שייך למימר מחוק רוגז של עכשו' הוא קיים לה ובזמן קצ' תתישב דעתו אלא אמרינן שנאה ישנה היתה נשורה לו עליה בלבו ומיד שהוא שומע נדרה הוא מגלה שאחתו ומקיים לה וכיון דשנאה ישנה יש כאן איטה מצפה עוד להתיישבות דעתו ולפיכך יוציא מיד ויתן בחובה ועל בע' ז' סי' רל"ה עוד מדינים אילו :

ג אסר הבעל כלי שכניו על עצמו שלא יהנה מהם או שאסר כליו על שכניו שלא ירגזו מהם עד שמתוך כך לא תוכל היא להשאיל כליה לאחרים שהרי הם שלו והוא יקבל לאסור אותה על הכל או לא תוכל לשאול כלים מהם להשתמש בהם בביתה שהרי בעלה לא יהנה מהם יוציא מיד ויתן בחובה מפני ששאינה שרע בשכנותיה וכן היא שאסרה כלים של אחרים עליה או שאסרה כליה על אחרים ותלאה נדרה זה בתשמיש כגון שאמרה קונם תשמישך עלי אם אשאל משכני כלים או אם אשאילם מכלי ושמע ה' וקיים לה עד שמתוך כך לא יוכל להשאיל מכליו לאחרים כדי שלא תיאסר תשמישה עליו וזק דבר קשה לקיים מכל מקום הואיל וקיים לה הוא נתן אצבע בין שניה ויוציא מיד ויתן בחובה כדכתובנא מעמא לעיל דהואיל והיא התחילה לנדרו והוא קיים לה נתנלה דעתו דשנאה ישנה יש לו עליה ולא הצפה להתיישבות דעתו ולפיכך אין נותנין לו זמן אלא יוציא מיד ויתן בחובה אבל אם הוא אמר קונם תשמישך עלי אם השאל כלום משכני או תשאילם וזה דודאי אי אפשר לה לקיים שלא השאל היא משכניה או שלא תשאילם והרי היא נאסרה עליו מיד לתשמיש מ"ב כיון שהוא התחיל בנדר ותלאו בתשמיש אמרינן דמהך רוגז וכעס שיש לו עכשו' עליה עשה לפיכך נותנין לו זמן ז' ימים אולי יתחרש עליה ויתיר נדרו כדלעיל ואם לא יתירנו מיד אחר ז' ימים יוציא ויתן בחובה ואם היא אסרה כליה שכניה עליה ולא תלאה בתשמיש אלא שלא תשאל מהם כדי שלא תחזיק להם טובה או אסרה על עצמה כלי בעלה שלא תוכל להשאילם לאחרים כדי שלא יחזיקו להם טובה או שנדרה שלא לארזו כנדים נאים ל'כנו דברים אילו אינם תלויים לא בקיומו ולא בהפרתו מפני שאין דברים שבינו לבניה והוא צריכה לקי' נדרה ואסורה לארזו ולשאול ולהשאיל כלים לפי' הצא בלא כתובה מפני שמשאנתו שם רע בשכניו :

ד נדרה שלא תלך לבית אביה ותלאו בתשמיש שאמרה קונם תשמישך עלי אם אלך לבית אבי שאם לא תלאו בתשמיש אלא אמרה קונם בית אבי עלי איני יכול להפר שאין זה דבר שבינו לבניה אבל כיון שתלאו בתשמיש יכול להפר וכיון שטעם ולא הפר הדי נתן אצבעו בין שניה ויוציא מיד ויתן בחובה ואם הו' אומר קונם תשמישך עלי אם תלכי לבית איכך יתיר מחדש אם הוא דר בעיר או יותר מרגל אם הוא דר

עה חילוק הארצות לענין נישואין ודיני ארץ ישראל וכו' ה' סעיפים :

אפילו סגולה היפה ורובן ישראל לנוה הרע ורובן נשים ופא' לח'ל און מוציאין אפילו סגולה הרע ורובן נשים לנוה היפה ורובן ישראל ;

ד אמר האיש לעלות והיא אינה רוצה תצא כלא כתובה אבל נכסי מלוג הם טלה ונכסי צאן ברזל הקייפין נוסלת ונא אינן קיימין אם הוא הפסידן אין צריך לשלם ואם נגנבו או נאבדו חייב באתריותן וצריך לשלם ונכסי מלוג אינו חייב באתריותן לפיכך אם נגנבו או נאבדו אינו חייב לשלם ואם הוא חפסידן חייב לשלם והא דכתובה אין לה דווקא כל זמן שהיא נשאר בארץ ישראל אבל אם חזרה אפילו לסיף כפה שני' החייב כחוצה לארץ צריך לשלם לה או לחרשיה אף כותבת דאל' כל איש שירצה להכריח כתובה מאשתו ילך לארץ ישראל ויחזור אמרה היא לעלות והוא אינו רוצה יוציא ונתן כתובה והוא הדין לכל מקו' ארץ ישראל לירושל' שהכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין משם הקל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין משם ;

ח וס'מי שאומר הא דכופין לעלות לארץ ישראל היינו בדאיפשר בלא סכנה אבל במקום סכנה כגון סכנת ליכסמים או סכנת יפ' אסור לסקן עצמו ;

עו דין חיוב עונה וכו' סעי' :

א מקרא דנבי מנחה יעקב לעשו ששלח עזים מאתים וחיישים עשירים וכו' אסמכו דחיוב עונה האמורא בתורה אינה נוה לכל אדם אלא כל איש ואיש לפי כחו וכפי' מלאכתו ושיערו חז'ל' לכל אחד כפי' מלאכתו ואמרו הש"ס וזהם אנשים הבטלים שאין להם מלאכה והם כריאי' ומעוננים שאין להם מלאכה המכילה כחם אלא אוכלין ושותין ויושבין בכתייהו עונגין בכל לילה ;

ב ומי שיש לו מלאכה כגון חיי' או אורג או כנאי וכו' וצא' בנועוטה מלאכה כעירו עונתו שני פעמים בשבת ואם עושה מלאכה בעיר אחרת וכו' ולן בכל לילה בביתו כולן בעונה אהת בשבת מפני שז"ר הדרך והתקולים שאין להם בתיים יוצאים שבעה ימים וביום השמיני שבים לביהם וכן לעולם מסמנה ימים לשמונה ימים שבים פעם אחת לביתם והחמרים פעם אחת בשבת והנמלים פעם אחת לשלשים יום' והספנים פעם א' לששה חרשים וחלמירי חכמים פעם אחת בשבת מפני שמורתו אומנתו ומהשת כחו ודרך ה'ח' לבחור אותו פעם לשמס' מסתו מליל שבת לליל שבת משום עונג שבת ;

ג כמה דבר' אמורים כמי שנפנו ברו ויכול לקיים העונה הקצובה לו אבל מי שאינו ברי אינו חייב אלא לפי מה שאוסדין אותו שיכול לקיים ;

ד חייב כל אדם לפקוד את אשתו בליל טבילתו ובשעה שהוא יוצא לדרך מפני שכאילו הזמנים היא משתקקה אליו בזהר ועל' בלבוש ע'ז' ס' קצ' סעי' ;

ה אין האיש רשאי לצאת לסחורה או לצורך דבר אחר לדרך רחוקה בענין שבת בטל מעונתו הכושלת עליו אלא ברשות אשתו וצפילו אם נתן לו רשות אין ראוי לו להצטרף אלא חרש בחוף וחדש בביתו כי אף על פי שנתנת לו רשות ע' פזם או על ידו שמתכיישה' למנועו היא מצטערת בלבה לפיכך לא נתנו לו ז' יותר מחדש ואם מכזו אקרא דדברי הימ' דכתיב לכל דבר המחלוקת הנאה והיוצאת חרש בחדש לכל חרש השנה וזמר אבל מי שמורתו אומנתו יכול לילך ללמוד הן ברשות אשתו הן בלא רשות לב' או לג' שנים וכן פיר' שנעשה ת'ח' אין אשתו יכולה לעכב שישנה עונתה מר'ן טייל לר'ן הלמירי חכם אבל כשאר בעלי מלאכה יכולה היא למנועו ל צאת ממלאכה שעונתה קרובה למלאכה שעונתה רחוקה

ה' הלכות אשה שפקדו אחר סתם מסתמא היא כישאת ע'מ' שדוד עמו במקו' שהוא הפץ ואם שניהם במקום אחד מסתמא היא נישאת לו על שנת שדוד עשה במקום שנישאת וקרה לפעמי' לא מסתמא איהם עם ורצה ללכת לעיר אחרת לפיכך חלקו חז' הארצות לפי' חכמהם ז'ל באוסר דעת הגשמי' טייה עירא ומיה' ארץ יכול להוציאה לעיר או לארץ אחר' ואמרו מ'ש' ארצות הן בארץ ישראל הלוקות זו כזו לענין נישואין והיה ועבר הירדן והגליל וכן רדין בכל מדינות השבט שהם הלוקות לארצות כגון ארץ קנען הארץ מצרים וארץ תימן וה'ה שאר כל הארצות החלוקים בשמות ללשונותם ואמרו ז'ל ס'מי שהוא מארץ הארצות ונשא אשה בארץ אחרת כתיב אותה ורמזה עמו לארצו אפילו מעיר לכפר או מכפר לעיר או תצא כלא בתוכו וכלא תוספות דמסתמא ע'מ'נ' נשאה אע"פ שלא נדש' דאמרינן מסתמ' גם היא ידעה ע'מ' כן נשאת לו מיה' אע"פ שיוכל להוציאה מארץ זו לארץ אחרת אחרת או אפילו התנה עמה שיוציאה מארץ זו לארץ אחרת כגון מגליל ליהודה מ'מ' אינו יוכל להוציאה אפי' כמותה ארץ קצרה שנישאת שם מעיר למפר או מכפר לעיר כמו שיתבאר טעמא אסמך ע'ה כשהיא היא כמותה הארץ אבל הנושא אשה כמותה לארצות הוא גם הדין שאנשי אותה הארץ אינו יכול להוציאה לארץ אחרת אפילו היא סאתת ארץ האחרת שיכולה לומר אדעת' דהכי נתקדשתי לך לחור כאן כי יש לי נחה רוח כגון כיון שהרגלתי כאן אבל מוציאה מעיר לעיר ומכפר לכפר באותה הארץ ואינו יכול להוציאה מעיר לכפר ומכפר לעיר שישי' דברים ששיבת העיריות מוכה להם יש דברים שישי' בהם הכפרים טובה להם וניהא לה יחד לומר בעיר מכפר או מכפר מבכיר יש אוכרים שאם היו שניהם מארץ אחת נשאה כיון אחרת ח' יכולה לכופ' אותו לילך עמה לארצה אפילו מכפר לעיר או מעיר לכפר כיון שיחע שם הוא מבני ארצה יכולה לומר ע'מ' כן נשאתי אותו שילך עמי לארצי ולמקומי אבל הוא אינו יכול לסיף אותה שיכולה לומר האל והרגלתי פה יש לי יותר נחה רוח ככאן ובעל האבירה חזר על אבירתו אבל אם שניהם מארץ אחת ונישאה באחת ארץ אין אחד מהם כופה לשני להוציאו מעיר לכפר או מכפר לעיר אבל מעיר לעיר או מכפר לכפר האשה יכולה לכופו שילך עמה למקומה החלל והם טרם אבל הוא אינו יכול לבזופה שתלך עמו למקומו דהבעל האבירה חזר על אבירתו וה'ה דר עמה כעירו ולא מתיר ליה עם וחך עמה לעירה דרך מקרה ולא אחרד ליה גם שם יוכל לחזור ולהוציא לעיר אחרת יש אומרים אם לא יכול החיות ולפרנס עצמו כיון אה אשהו שחלך עמו לכל מקום שרצה' ויש חלקין מי שהוא ממדינה אחת ויש לו עם אשה ונשא אחרת במדינה אחרת צריכ' לילך עמו לעיר ודאי ע'מ' כן נשאת זה שישוב לביתו ועל' ס' קצ' סעי' ;

ז וכתוציאה מעיר לעיר ומכפר לכפר באותה הארץ לא יוכל להוציאה מנהיפה לנוה רע וגם לא סרע ליפה מפני שנתה היפה בהן פי' שנטה היפה צריכה היא להיטפל ולברוק עמה כדי שלא תהיה קלה ובעורה יש לה שורח רב ביותר וכן לא יוציאה ממקום שרובה ישראל למקום שרובו גוי' ובכל מקו' שישן שפוקו שרובו גוי' למקו' שרובו ישראל ואינו יכול להוציאה ממקום שהמושל שוכ' למקום שהמושל רע וכל מקו' שיכול להוציאה ממקומה היינו לאחר שנשאה אבל קודם נישואין לא יוכל להוציאה לשום מקום וצריך לכונס' במקומה אם לא שרחתה בפירוש עם האשה עצמה אבל אם התנה עם אמה לאו כלום הוא שאין הבה ברשות אמה מידו אם יש אסתחלות ופעמים ולבריו צריכה האשה לילך אחריו ;

ח בר'א' כחוצה לארץ לתוצה לארץ או מארץ ישראל לארץ וישראל אבל סחוצה לארץ לארץ ישראל כופין לעלות

לבוש הבדן וארנמן הלכות בתובות

דחוקה כגון חצר שבקש לעשות נמל או נמל שבקש לעשות ספן אע"פ שיש בה ריוח יותר ויכולה היא למחות בו :
אשה שהרשות לבעלה אחר הנישואין שיסגע עונתה הרי זה מותר ברא שקיים פריה ורביה אבל אם לא קיים פריה ורביה חייב לבעול בכל עונה עד שיהיו לו בנים מפני שהוא מצות עשה של תורה שנ' פרו ורבו :

פדיון תורה נמשא אדם כמה נשים אפילו מאה בין בבת אחת בין בזו אחר זו ואין אשתו יכולה לעכב עליו והוא שיהיה יכול ליתן שאר כסות ועונה כראוי לכל אחת ואחת ואינו יכול לכופ אותן לדור עמו כולן כחצר אחד דכל אשה מתקנאות בירך חברתה וירכה המחלוקות ביניהן אלא צריך לדור עם כל אחת לעצמה וכמה היא עונתן לפי מניין ביצד פועל שעונתו שהי פעמים בשבת והדיו לו שתי נשים יש לו עונה אחת בשבת ולזו עונה אחת בשבת היו לו ד' נשים נמצא עונה כל אחת מהן פעם אחת כשתי שבתות וכן אם היה ספן שעונתו פעם אחת לששה חדשים והיו לו ארבע נשים תהיה עונת כל אחת מהן פעם אחת לשתי שנים לפיכך צדו חכמים לתלמידי חכמים שעונתו פעם אחת לשבת לא יסאו יותר מארבע נשים אפילו יש לו מסוף הרכה כדי שיגיע לכל אחת עונה פעם אחת בחדש :

בדא במקומות שנוהגין ליטא שתיים או שלשה נשים אבל במקום שנהגו שלא ליטא אלא אשה אחת אינו רשאי ליטא על אשה שלא ברשות דאומינא דמוכח הוא דאדעתא דהכי אינסיבת ליה דלא לנסוב אחריתו וה"ל כחמר שאינו רשאי ליעשות נמל כו' וכל שכן אם התנה בכתובה שלא יטא אשה אחרת עליה ועיין לעיל סימן א' :

המדיר את אשתו מתשמיש המטה בין שהדירה סתם או שפירש ז' ימים או יותר וקיימה ז' ימים אולי יתחרש ויתיר נדרו ולאחר שבעה מדי יוציא ויתן כתובה אפי' הוא ספן שעונתו לששה חדשים שאינו דומה למי שיש לו פת בסלול למי שאין לו פת בסלול כלומר כשהיא יושבת עמו בלא נדר אף על פי שאין עכשו זמן עונתה רעתה נוחה שהיא מצפה שמא יבא בהוך הזמן אבל לזו משהדירה הרי היא כמי שאינה מצפה לבעול ומצערת :

וכיצד הוא מדירה מתשמיש שהיא הגדר חל כשאומר לה בלשון זה הנאת תשמישך אסור עלי סאז הוא נאמר שאין מאכלין את האדם דבר האסור לו אבל אם אמר הנאת תשמישי אסור עליך או נשבע שלא לשמשו אין נדרו חל שכבר הוא משועבד לה לתשמיש ולא כל כמינה דמפקע לה לשיעבודה ואם נדר ברושה הגדר חל ואסורה לו מיהו מותר לו להתייחד עמה מקו מגדה שהיא ככרת ועל בעז ש' רל"ד סעיף ס"ז :

אסור לאדם למנוע מאשתו עונתה ואם מנעה כדי לצערה עוכר בלא העשה שנ' שארה כסותה ועונתה לא יגרע ואם חלה אותה שחזו ואינו יכול לבעול ימתן ששה חדשים עד ש'כריא שאין לך עונה גדולה מזו ואח"כ או ישול מסנה רשות או יוציא ויתן כתובה :

האשה שגדרה נדר שיכול הבעל להפך כגון נדר של עיניו נפש או כדברים שבינו לבניה ואמר לה אני מפירו לך על מנת שתאמר לפלוני מה שדברנו יחד בדברים של שחוק וקלו' שאדם שדבר על עסקי תשמיש הרי זה יוציא מיד ויתן כתובה כריון הפקיים לה דאמרה מסני אני לך כראסריון לעיל סימן ע"ד סעיף ב' ה"נ כיון שאומר לה כן מסתמא היא אינה יכולה להעזי פניה ולומר אילו הדברים הנמצא שלא הופר הנדר והיו כאלו קיים לה וכן הדין אם אמר לה אני מפירו לך ע"מ שתהפך מיד אחר התשמיש כדי שתתן המזל ולא תהעבר הרי זה אסור ולא תעשוהו נ"כ אינו מותר ליוצא אלא על מנת שתעטו מעשה שומים כגון

שחמלא עטר כדים מים ותצרה לאשפה וכיוצא באילו שום היתה עושה כן היתה נחשבת לשומה ומסתמא לא תעשה והרי אינו מותר לפיכך יוציא מיד ויתן כתובה :
האומר איני פושא אלא אני בכנר והיא בכנר יציא ויתן כתובתה וכל שכן בשאינו נזקק לה כלל שיוציא ויתן כתובה וה"ה היא כשאומרת אי אפשי אלא אני בכנר ודוא בכנר שתצא בלא כתובה :

עז הגימורד ומורדת או אומרת מאים על זכו ה סעיפים :

א איש המורד על אשתו ואמר הריני זן והריני ספרתם אבל איני בא עליה מפני ששנאתיה אמרו חכמים ז"ל מוסיפין לה על כתובתה משקל לו שעוים של כסף בבל שכוע ויושב כן ולא יושם של זמן שתרצה היא לישב והיא על פי שכתובתה הולכה ונוספת הרי הוא בלא העשה שכאמר עונתה לא יגרע ואם היא רוצה כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה ואם הוא שתרצה לגרס מיד וליתן כתובה יש אומרים דשוכאין מוסיפין לה על כתובתה אם היא אינה רוצה להתגרס ונס שוכ אינו עוכר בלאו דלא יגרע שרדי סן התורת וכול לגרשת בעל כרחו ולא אמרה תורה לא יגרע אלא כשאינו רוצה לגרשה :

ב ואשה שמנעה בעלה מתשמיש המטה היא נקראת מורדת ותקנו בה חז"ל נכתנת כמו טאבאר בע"ה אז"ל בתהלה שואלין אות' מפני מה מרדה אם אמר' מאסתיה ושנאתיה ולא אוכל להבעל לו מדעתי אם רצה הבעל לגרשה אין לה כתובה כלל מיהו כיון שמונעה מאים עלי אם האמת עמה מה לה לעשות הלא קצת אנוסה היא ואינה כשוכיה שחבעל לשמי לה והא"פ שאין זה פועיל לה לכופו לנס דא"ל לא הגחת בה לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה שחזנו עינותו באחר וימרדו בכעליהן בטענת מאים ס"מ נושלת בלאומיה הקיימין בין מנכסים שהבניסה לבעלה ותתחייב באחריותן בין נכסי מלוג שלא נתחייב באחריותן שאינה מפורדת בזה את טלה שמא אמת שרענת אבל משל בעלה אינה נושלת כלום ואפילו פגעל שברגלה ומספחת שכראשת שלקחם לה פויטשת ונחנת וכן כל מה שנתן לה מתנה מחזרת אותו דאדעתא דמישקל ולמפק לא יחייב לה וכל דת דחוקא שפסקשת נס ואינה מזכרת כתובה אבל אם אומרת ויתן לי נס ובעינא כתובתי ורישין שמא נתנה עיניה באחר' ויש לה דין מורדת דבעינא ליה ומצערתי ליה שיהא בספק ויאם מרדה סתחת בעלה כוילצערו ואמרה הריני מצערת אותו בכך מפני שעשה לי כך וכך או מפני שקללני

או מפני שעשה עמדי מריבה וכיוצא בדברים אילו שולחין לה מכל דין ואמרינן ליה הוי יודעת שאם את עומדת במרדך אפי' כתובתך מאה מנה הפסדתה איתה ואחר כך מכריזין עליה בכתי נכסיות וכבתי מקדשות בכל יום ארבע שבתות * אחד זו ואומרים פלוגית מרדה על בעלה ויש אומרים שאין צריך להכריז בכל יום אלא ד' שבתות מששוכן עיקר ביום ומכריזין רבים בכה ומה שתקנו הכרזה במורדת כלי לצערו ולא תקנו הכרזה במורדת משום פיאוס היינו שעמא משום דזו האומרת בעינא ליה ומצערנה ליה ואינו מיאוס עליה איפשר שתתכייש ותחזור למוטב על ידי הכרזה אבל כמאוס עלי סן הסתם לא תחזור בה בכמה הכרזות ולא יועיל הכרזה ואחר הכרזה שולחין לה בית דין פעם שנית אם את עומדת במרדך הפסדת כתובתך אם עמדה במרדה ולא חזרה בה נשלחין כת עוד פעם אחרת ותאבד כתובתה ולא יהיה לה כתובה כלל ויש מפרשים דנמלכים בה פירש דלא סני כששולחין לה מבית דין לומר הוי יודעת כו' אלא הכית דין בעצמם שולחין אחרת

לבוש הכויץ וארגמן

הלכות בתובות

אז אפילו מה שנשלה מנכסים גשולין מידה וסחריין לבעל ואין חילוק בין אם תפסה אולא אלא בסוענת מאיס עלי ואינה טתנת אמטלא מבוררת לדכריה אבל מכל מקום נותנת קצת אמטלא וקראין שאין כזה רמאות ואף הבית דין ירוננו בזה לפי ראות עיניהם ויכולים להשביע אותה על כך אם ענת כאמת מאיס עלי אם לא וכן ראוי להורות וכל זמן שלא נתן נס אין לו כפייה ונגישה עליה שנחבטל האישות שכנייהם מכל מקום אין לה רשות ליתן משלה לאתרים ויוכל למחות בה שהרי אם מתה ירשנה ואפילו במקום שכופין אותה לגרש אם מתה קודם שגרשה הוא יורש אותה דמכל מקום אשתו היא ואין ירושתה נפקעת ממנו אלא בנידושין ובמקו דתליא בתפיסה אם תפש אביה נדונייתא שהכניסה לו מהני כאילו תפשה היא בעצמה דמסתמא הוא הכניסה לה על מנת שתמרוד לא הכניס והיא נס היא סומכת על אביה בכל מה שהיא עושה שהיא ירו כידה אין נקראין צאן ברזל אלא מה שהכניסה לו כטומא אבל בגדיה אין דרך לשום אותה ואין להן דין נכפי צאן ברזל :

ד איש ואשתו שבאו לבית דין הוא אומר היא מורדת בתשמיש והיא אומרת לא כי אלא כדרך כל הארץ אני עמו וכן אם טענה היא ואמרה שהיא מורדת בתשמיש והוא אומר לא כי אלא כדרך כל הארץ אני עמה מתירסין תחלה על מי שמורד ואינו מודה ככז ואם לא הודו אומר להם התייהדנן כפני עדים נתייהדו ועדיין הם סוענין מבקשין סז הנשעלן ועושיין פשרה בפניה הרדין אכל פני עדים או אפסק שהרי אפשר לבעול בפני כל בריה :

ה ארוכה שאינה רוצה לינשא לאדם בסוענת מאיס עלי אין אביה חייב ליתן לו מה טפסק ליתן לה בגדונייתא שהרי לא פסק אלא על רעת שתנישא לו :

עח חיוב פדיונה וכוונת פנימים :

א פדיונה כיצד נשבידחייב לפדותה ואינו יכול לימר לה הרי נישך וכתובתך ופדי את עצמך ואפילו אם יאמר איני פודך ולא אשול פירוהך אעפ"י שתקנו פרקונה ההת פרות שאוכל משלה אפ"ה אין שומעין לו אלא צריך לפדותה מתיקון חכמים ועל פי ס"ט :

ב יש אומרים שלא חיובו חכמים ז"ל את הבעל לפדות את אשתו יותר מפיסה אלא כמה שהיא שוה למכור כמו בטאר שבויים שאמרו כן מפני תיקון העולם שלא יסרו הגוים נפשם לסכות כדי להעלות על דמיהן כשרואין שיפדו אותו יותר מכדי שויין ועל בעז סימן רנ"ב סעיף ד' ויש אומרים כיון ראשיתו כגופו דמיא ויכול לפדות אותה אפילו בכל אשר לו כמו שיוכל לפדות אדם את עצמו אפילו בכל מה שיש לו :

ג היו דמיה יותר על כדי כתובתה ואמר הריני מגרשה ואתן לה כתובתה ותלך היא וחפדה את עצמה אין סומעין לו אלא כפיין אמת ופודה אותה אפילו היו דמיה עד עשרה בכתובתה ואפילו אין לו אלא כדי פדיונה צריך לקחת כל מה שיש לו ולפדותה בד"א כפעם ראשונה אבל אם פראה פעם אחת ונשכית פעם שנייה אינו חייב לפדותה שנית אלא אם ירצה לגרשה מגרשה ונותן לה כתובתה והיא חפדה את עצמה :

ד נשכית אשתו והוא למדינת הים בית דין מרדין לנכסיו ומוכרין בהבדלה ופודין אותה כדרך שהבעל פודה אם נשכח הלאו אשתו עיין בעמדת זה סימן רנ"ב סעיף י' **ה** המדיר את אשתו נדר שהוא חייב בגללו לגרשה וליתן לה כתובתה כמבואר לעיל סימן ע"ד ונשכית אחת שהדירה אינה חייב לפדותה שפשה שהדירה מתחיל לגרשה ואין לה עליו עוד אלא כתובתה :

החלה ונמלכין בה קודם שיפסקו הדין להפסידה כתובתה דכפני הבית דין תחבייש יותר ושמה התרצה ותשמע להם וכן עיקר ואין נותנין לה נס עד י"ב חדש אולי תתפייס בתוך י"ב חדש וכפי שכתבתי ששמה כהכרזה אבל אין לה מונות ג"כ כל אותן ה"ב חדש והוא אוכל פירות ואפ"י היא מעוכרת אך מעשה ידיה שלה ואם מתה קודם הגם בעלה יורש וחייב צדיונה ובקבורתה ולאחר י"ב חדש הואיל ואגדה כתובת' אין לבעל עליה כלום ולא היא על בעלה ואין לה כל תנאי כתובת והואיל ויכול לגרשה בלא כתובה והוא מעכבה מצינו ואם חזרה בה לאחר י"ב חדש לא מהני חזרה אלא אגדה כתובתה ואם רוצה לקיימה צריך לכתוב לה כתובה אחרת אבל הוד' י"ב חדש יכולה לחזור בה ויש לה כתובה ואם מת הוד' י"ב חדש יש לה כתובה מן היורשים ואם רוצה לגרשה תוך י"ב חדש נוח לה צאן ברזל שלה וכתובתה מנה ומאתים אבל לא מת שכח לה שלא כתב לה ע"ד שתצא ממנו י"א דבזמן הזה באילו הארצות שאין נושאין שתי נשים לא משהינן לה שנים עשר חדש אם רוצה לגרשה ואם אינה רוצה מתדיין לו לישא אחרת ויש חולקין ואומרים שאין להתיר לו לישא אחרת וכן עיקר ודוקא בנשואה אבל בארוסה המורדת על בעלה ואינה רוצה ליכנס לו יגרשה בעל כרחה או מתירין לו לישא אחרת וכתב מורי ז"ל וכל זה דוקא תוך י"ב חדש אבל לאחר י"ב חדש אפילו נשואה אם הוא רוצה לגרש צריכה לקבל ממנו בעל כרחה או מתירין לו לישא אחרת שאין כח ביד האשה לענו לעולם עד כאן לשונו ויש אומרים דאפ"י תוך שנים עשר חדש אם עבר ונשא אחרת מחמת מרדותה אין כופין לגרש כסדר הזה עושיין לה אם מירה בו כדי לצערו ואפילו היה נדה או חלה שאינ' ראויה לתשמיש דין מורדת יש לה וא"ל חילוק בין התחילה למרוד קודם חליה או מרדה בתוך חליה שאינ' רוצה לשכול ואמרה מצערנא ליה ובעינא ליה ואפילו היה בעלה ספן סעונתו לששה חדשים ואפילו יש לו אשה אחרת וכן ארוסה שהגיע זמנה לינשא ומרדה כדי לצערו ולא נשאת הרי זו נקראת מורדת מתשמיש ויש אומרים שגם יבמה שלא רצתה להתייבם כדי לצערו מורדתה היא ועושיין לה ג"כ כסדר הזה :

ג המורדת הזאת כשהיא יוצאת אחר י"ב חדש בלא כתובה התזיר כל דבר שהוא של בעל אלא נכסים שהכניסה לו ובלאמריהם קיימים אם תפשה אין מוציאין מידה ואם לא תפשה אין נותנין לה וכן כל מה שאבד מנכסיה סקבל הבעל עליו אחריותו אינו משלם לה כלום ואם יש קרקעות ש בין של נכסי צאן ברזל בין של נכסי מלוג ברשיתה הם והיא נישלתן כל מה שאמרו בפעף כ' כמורדת מחמת פ"אוס י"א דהיינו דוקא כשאינה נותנת אמטלא ושעם לדכריה לימר היא אומרת דמאיס עליה אבל בניהנה אמטלא לדכריה כגון שאומר שאינו הולך כדרך ישרה ומכילה פמנו וכיוצא בזה אם נראין דכריה אמת ומכורדין או דיינין ליה בדינה שתקנו הגאונים ונקרא דינא דמתיבתא והוא זה שהבעל צריך להחזיר לה כל מה שהכניס לו בגדוניית' דהיינו צאן ברזל אם הם בעין וראויים למלאכתן הראשונה נשלת הכל נשואה ואם אינן ראויין למלאכתן הראשונה וכל שכן אם נגנב צאן נאכרו צריך הבעל לשלם הכל ונכסי מלוג שלה אם הם בעין או דבר הבא סכחן נושלתן אבל אם כלו לגמרי אין הבעל צריך לשלם אבל כל מה שנתן לה או כתב לה אינה נושלת כלום דארעתא למסקל ולמיפק לא יהיב לה ואפילו אם תפשה צריכה להחזיר ואין כופין אותה לגרש ולא אותה להיחזר אצלה כיון שנותנת אמטלא לדכריה אינה בשבוייה להיות תחת השכונ' לה ואם עשה שלא כהוגן שקדשה ברמאות ובתחבולות כופין אותה אפילו לגרש וי"א עוד שמשליון חרם אם בני אדם למרוד או שהיא עושה פך משום כעס וקשט שביניהם או כוונת' להוציא ממנו סמנו

* לְבוֹשׁ חַבֵּץ וְאַרְגָּמָן הַלְבוּשׁ בַּתּוֹבוֹת * * לְבוֹשׁ חַבֵּץ וְאַרְגָּמָן הַלְבוּשׁ בַּתּוֹבוֹת *

א מעשה ידיה לבעלה כיצד הכל לפי מנהג המדינה מקום שדרכן לאחזן ארנת לוקום וקוסט לשווח צמר או פשהים שוה ואם לא היה דרך נשי העיר לעשות כל המלאכה האילו אינו כופה לעשות אלא לשווח בצמר בלבד שהפסחן מדיק הפה והשפת' השווי היא מלאכה המיוחדת לנשים שנאמר וכל אשה חכמת לבביר שוה דחקה עצמה ועשתה יתר מהראוי לה כגון שעשתה מלאכה בלילות בשעה שבני אדם ישנים המתיר לבעל ורוקא בשנותן לה מעה כסף בכל שבוע כמו שנתבאר לעיל סימן ע' שאותו המעה כסף תקנו לה מחמת המתיר שאמר סיהא לבעלה לפיכך אם הוא נותן לה המעה נושלת המתיר ויכולה ראשה לומר איני נושלת המעה כסף ואיני נותן המתיר לדחקה תקנו אותה המעה כנגד המתיר ואפילו לא העשה המתיר צריך ליתנו לה לפיכך הוא יכולה לומר איני נושלת המעה ואיני נותן המתיר אבל הבעל לא יוכל לומר כך :

ב היה לו ממון הרבה אפילו היו לו כמה שפחות אינה יושבת במלה בלא מלאכה שהבשילה מביאה לידו זימה אבל אין כופין אותה לעשות מלאכה כל היום כולו אלא לפי רוב הממון ממעטת במלאכה :

ג הסריר את אשתו שלא תעשה מלאכה יוציא ויתן בתוספת שהבשילה מביאה לידו זימה :

ד כל אשה רוחצת לבעלה פניו ידיו ורגליה ומצות לו את המטה ועומדת ומסמסת בפני בעלה כגון שתתן לו מים או בלי או שתשול מלפניו וכיוצא בדברים אלו אבל אינו עומדת ומסמסת בפני אביו או בנו ו'א דהיינו רווקא באינין סמוכל על שלחן בעלה אבל סמוכין על שלחן בעלה מסמסת' על לה כדברים אילו :

ה וכל המלאכה שאמרנו בסעיף הקודם שאשה עושה לבעלה צריכה לעשות רווקא היא בעצמה ואפילו יש לה כמה שפחות אין עושה מלאכה אילו לבעל אלא אשתו מפני שאין בהן טורח כל כך וגם הם דברים של חיבה ורחם ראויין ליעשות על ידי אחרת ובהצעות הממהים מחלוקת ועל סעיף ה' :

ו ואם הם עניים יש עוד מלאכות שהיא צריכה לעשות לבעלה והם אילו משחנת ואופה ומכבסת ומבשלת ומניקה את בנה ואם פה בנה אינה מחוייבת להציק כשכר וליהן לו השכר וכן בנו מאשה אחרת אינה מחוייבת להציק וצריכה ליתן תכן בפני בהמתו שהוא דוכס עליה ולא לפני בקרו מפני שטרות מרובה :

ז הבניסה לו שפחה אחת או נכסיו שראוי לקנו' מהן שפחה אחת או שהיה לו לעצמו שפחה או ממון כדילקנות ממנו שפחה אחת לא חיובה רבנן להפסחן ולא לאפות ולא לכבס ולא ליהן תכן לפני בהמתו דע' מן הבניסה לו או נשאת לו כשראתה שהיה לו כדילקנות שפחה אחת שקנה שפחה שתעשה אילו המלאכות ולא הוא או יסכר לה :

ח הבניסה לו שתי שפחות או נכסים הראויים לקנות מהם שתי שפחות או שבו לו לעצמו שתי שפחות או ממון שראוי לקנות מהם שתי שפחות וגם אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה הבניסה לו שלטה שפחות או ממון או שיש לו ממון שיכול לקנות שלשה שפחות לא דאף משתו אינה מצעת רק בפחסת סדין ומסדרת לו משתו שהוא רך חיבה וכל אשה תעשה זאת אפילו יש לה כמה שפחות :

ט היא אומרת שיש לו כמה לקנות שפחה או לשכור אותה והוא אומר שאין לו עליה להביא ראיה וכל זמן שאינה מביאה ראיה מן הסתם היא שסועכת לו מתקנת חכמים אבל אין כאן מקום לשבועה להשביע הבעל שאין לב לפי שהיא אינה חובכת ממנו דבר מה שהוא חייב לתת לתן שפחה

י כהן שנסבת אשתו אע"פ שנאסרה עליו חייב לפרותה עליו הואיל שמתחלה היתה מותרת לו ואיסור שביתה נדס לה לאסר הרי חל עליו חיוב פרוצנה מיד שנשבת וטוב אע"פ שנאסרה עליו מחמת חשש אינם שפא נשפא' נסתחפה שדהו ופודה אותה ומחזירה לבית אביה ואפילו הוא בעיר אחרת חייב להטפל לה עד שמחזירה לעירה ומגרסה ונתן לה כל כתובתה והוצאות ואם היה בעלה ישראל שהשביתה מותרת לו מחזירה לו לאסרה כמות שהיתה ואם רצה אח"כ פגרה ונותן לה כתובת' ושביתה שנאסר אף לבעלה ישראל כגון כמקום שיש לחוש שפא נבעלה ברצון כדרך שנתבאר לעיל סימן ז' אין בעלה חייב לפרותה והואיל והיא אסרה את עצמה עליו כרצונה לפה לו לפרותה :

יא אשה שנשאת לבעלה באיסור מחמת שהיא כחייבי לאיין דקדושין תופשין לה בה כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה לחלוצה לכהן הדיוט וממזרח ונתינה לישראל ונשבת לא חיקנו לה חכמים לפרותה הואיל ונשאת לו באיסור אלא נותן לה כתובה ושולם לה הפירות שאכל מנכסיה והיא חפרה את עצמה ועל ס' ק'ו סעיף א' :

יב לא תקנו חול לפרות האשה אלא הבעל בחייו אבל אלמנה אינה נפרית מנכסיה בעלה לא מבעיא אם נשבת אחר מוחו שאין הירושין חייבים לפרותה מנכסיו אלא אפילו אם נשבת בחייו ולא הספיק לפרותה עד שמת אין הירושין חייבין לפרותה שאין אני קורא בה מה שכתוב בתנאי כתובה ואוחביןך לי לאנתו לפיכך אפילו אם היא זקוקה ליבם אינה נפרית משל בעלה דנ"כ לא קרינן בה ואוחביןך לי לאנתו אלא נפרית משל עצמה או תסול כתובה והפדה את עצמה :

ע"ט חיוב רפואתה וכו' ג סעיפים

א רפואתה כיצד לקתה חייב לרפאותה בין רפואה שיש לה קצבה שאינה חולה תדיר בין רפואה שאין לה קצבה שהיא חולה תדיר וצריכה רפואה בכל יום ודווק' מבעל עצמו תקנו לה בחייו אבל אלמנה אינה נתרפאות מנכסיו ברפואה שיש לה קצבה אבל רפואה שאין לה קצבה דמיא למונות שצריכה להן בכל יום וכל זמן שנחוני' מנכסיה בעלה וימי מיגר ארמלתא במגסיחבאר בע"ה ס' ז' ג' נתרפא' גם כן מנכסיה בעלה :

ב אם היה לה חולי תדיר שצריכה רפואה בכל יום ודיו הירושים לקצוצ' עם הרופא שיקבל עליו רפואה עולמית בכך וכך כדו שהיה לה קצבה ופטר פסגה דרשות בירם וכלכר שיקבל עליו הרופא לרפאות כל ימיה והיא תשלם לו :

ג אע"ג דנבי פדיון אין הבעל יכול לומר הרי נשדך וכתובתך ופרוית את עצמך כדנתיבא במ' הקודם סעיף א' ונ' גבי רפואתה אם ראה הבעל שהחולי ארוך יכול לומר לה הרי כתובתך מנחת לפנדך או רפאי עצמך מכתובתך או תריני מנרשך ונותן אני לך כתובתך ושעמא משום דפדיונה תקנו הית פירות שאכל מנכסיה וחיא לא קבלה חסלוס פירות שאכל כבר עד עכשיו ועכשיו שיבא הפדיון חייב לפרותה לא חלקין בין אכל פירות הרבה או מעט אבל רפואתה בכלל מוזנות היא וכבר ידעת בסי' ש' שתקנו לו מעשה ידיה כנגד פגרותיה והרי היא קבלה כבר מוזנו' חתח מעשה ידיה שכבר עשתה לו אלא עכשיו שהוא רואה שהחולי שלה ארוך והיא לא התן לו מעשה ידיה שהרי אינה יכולה לעשות בחוליה הקילו עליו שיכול לומר כן אבל מ'ט אין ראוי לעשות כן מפני דרך ארץ ועל סימן ע' סעיף ד' :

ד מעשה ידיה שהיא חייבת ודינו מניקה ושאינה רוצה לעשות מלאכה וכו' ח סעיפים

לבוש הפוץ וארגמן

הלכות פתובות *

שהלכה מבית בעלה מחמת קטש ואינה רוצה לטוב לביתו עד שיקרא לה בעלה אין זו נקראת מורדת לא פתשמיש ולא ממלאכה ולא הפסידה מחמת זה מונותיה דאמרינן שהיא בושא סמנו לשוב אליו בלא קריאה האילו יצתה ממנו בלא רשותו והוא אינו מראה לה פנים בקריאה ואם היה הוא בא אליה לא היתה מונעתו מכלום אבל אם היא אינה רוצה לבא אליו עד שיפרע מה שלותה הרי זו אכרה מונותיה שזה אחד מדרכי המורדת שכל מורדת אית לה טענה כגון כשאומרת בעינא ליה ומצערנה ליה מסתמא אומרת טענה על הצער שהיא רוצה לצערו וגם זו עולה מצאה לצערו ותולה בפרעון מה שלותה יכל אשה הבאה לבית דין וחובקה מונות מבעלה אינה צריכה להראות כתובהה שהריוסכת החת בעלת וחוקה שיש לה כתובה ומונות ואין הבעל נאמן לומר שמחלה או מברה לו עד שיביא ראיה ברורה ואפילו במונות טעברת אם לא טען אין פוענין לו ואם טוען פירעתי מונות טעברו חייב שבעת היסת דלא גרע ממלוה על פה ובתפר בכל דמחייב היסת :

לה שנאמר ישבע היסת ופטר אלא שהיא באה ליפטר מן השיעבוד שהטילו עליה חכמים ואינה יכולה להפטר אלא בראייה :

כל אילו המלאכות אין מחייבין אותה לא בכולן ולא במקצתן אלא אם כן יהיה דרך משפחתו ומשפחתה לעשותן שאם הדק משפחתו לעשותן ומשפחתה אין דרך לעשותן גם היא אינה צריכה לעשותן שאינה יורדת עמו ואם דרך משפחתה לעשותן ומשפחתו אין דרכה לעשותן נכ אין מחייבין אותה לעשותה דהא קיימא לן עולה עמו :

כל זמן שהיא מניקה את בנה פוחתין לה ממעשה ידיה שאינה יכולה לעשות כל כך כשהיא מניקה ומסיפין לה על מונותיה דברי היף' להלב כגון יין וכיוצא בו ואם לא הוסיפה לה על מונותיה אם יש לה מטלה צריכה לאכול מטלה כדי שיהיה לה חלב הרבה ולא חמיהנו :

פסקו לה מונות הראויים לה והרי היא מתאוה לאכול יותר או מתאוה לאכול מאכלות אחרות יש מי שאומר שאין הבעל יכול לעצור שום סכנת הולד מפני שצער גופה קודם דיש מי שאומר שיכול לעצור :

ילדה תאומים אין כופין אותה להניק שניהם אלא מניקה אחד ושכר הבעל מינקה לשני ויא אם יכולה להניק שניהם צריכה להניק שניהם :

הרי שרצה להניק בן חבירתה עם בנה הבעל מעכב ואפילו בנה שיש לה משיש אחר וכה היכי משכחת לה דהא אמר ליטא מינקה חבירו כדאית' לעיל סימן יג' סעיף א' מסכתת לה כגון שגירסה בעלה הראשון קודם שיכרנה דולד שאינה חייבת להניקו ואינה נקראת מינקה חבירו ונשאת בהיהר ונתעברה וילדה ואח' רצתה לחזור ולהניק בנה מבעלה הראשון יכול הבעל הטצי לעכב עליה :

כל אשה שחמנע מלעשות מלאכה רבעלה ממלאכות שהיא חייבת לעשותן ואמרה יזון אותי בעלי ואני עושה לו מלאכות אחרות וזו איני עושה כופין אותה לעשותה שיכול הבעל לומר לא אזון עותך אם לא העשה עמך מלאכה ואם ירצה בית דין משמתין אותה עד שחעשה או מוכרין כתובה לשכר עליה עברא שפחה ויש אומרים שכופין אותה בשושים אם ירצה הבעל וכל זה באומרת ניוזנית אני ואיני עושה אבל אם אומרת איני ניוזנית ואיני עושה הרשות בידה כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ט ויש אומרים דאפי' באומרת איני ניוזנית ואיני עושה צריכה לעשות צרכי ביה ולה כופין אותה אע"פ שאינה ניוזנית משל בעלה :

טען הוא שאינה עושה והיא אומרת שעושה ואינה נמנעת מלעשות מושבין אשה או שכניו ביניהם שיוסמכו עליהם מה שיעידו הנהגתה :

אשה ששכרה כלים בעה שעשתה מלאכותיה בהוד ביתה פטורה ולא מן הדין אלא תקנה שאם אי ארה אשר כן אין שלום בבית לעולם שע"כ כך תהיה נזהרת ונמנעת מוכר המלאכות שמא השבר כלים ונמצאת קטשה בבית לעולם :

איש שהתנה עם אשתו שלא יתחייב במונותיה וכן דלא לתחייב לו במעשה ידיה ואחר כך נתרצה היא ונתחייבה לה ברצונה במונותיה אין מעשה ידיה שלו דהא לא חקנו לו מעשה ידיה מחמת מונותיה אלא מסום איכה זה לא שייך אלא במתם נשים דאובלת מחמת נישואין סהם אבל זו שאובלת מחמת שנתן לה המונות כמתנה ברצונה הטוב בלא חיוב נישואין ליכא למימר שהיה לו איבה עליה אם לא נתן לו מעשה ידיה אשה ששתקה ולא תבעה מונות לא המעה כסף מן הסתם מעשה ידיה ונס המותר שלה ולא אמרינן שמחלה מעשה ידיה אבל מה שאינו מספיק לה אין הבעל צריך לשלם לה דכיון ששתקה ודאי פחלה לו אשה

פ"א המקדיש מעשה ידי אשתו וכו' ב' סעיפים :

א כתיב איש כי יקדיש את ביתו קדש ונומר ואזל מת ביתו הוא בעולם וברשותו אף כל מה שיש לאדם בעולם והוא ברשותו יכול להקדיש אבל מה שאינו ברשותו וכל שבין מה שאינו בעולם שאינו יכול להקדיש לפיכך אמרו המקדיש מעשה ידי אשתו אפילו מעלה לה מונות ומעלה לה המעה כסף לצרכיה אין הקדישו חל לא במעשה ידיה ולא במותר דהל' מקדיש רבר שלא בא לעולם ואם אמר רה יקדישו ידיך לעושהו הרי כל מעשה ידיה קדש דהא ידיה משועבדים לו והם ברשותו וגם הם בעולם והא למה זה דומה לאומר אילן זה קדש שהאילן וכל הפירות הוצאים ממנו קדש הכא נמי הידים הן כאילן ומעשה ידיה הם כפירות וכולו קדש ויש אומרים אפילו אם אמר לה יקדישו ידך לעושהו אין מעשה ידיה הקדש שאין הידים נקראו ברשותו כיון דקימא לן שהיא יכולה להפקיעם משיעבודו ולומר איני ניוזנית ואיני עושה חסיבי הם ברשות עצמה ולא ברשותו :

ב אשה שאמרה מעשה ידיה על בעלה כגון שאמרה קונם מה שאני עושה לפך וכה הא הוי דבר שלא בא לעולם ולא תוכל לאוסרו עליו לא אמרן אלא כגון שאמרה ויקדשו ידי לעושהו דהסתא לא הוי הדבר שלא בא לעולם שהרי ידיה הם בעולם אם אינו מפר לה הרי נדרה קיים לפיכך יפר שהרי הוא מדברים סבינו לכינה ואף על פי שכבר הוא משועבדת לו ואין נדרר חל שלא תוכל לאוסרה כיון שהיא משועבדת לו וליכא למיסר הכא כיון שתוכל לומר איני עושה ואיני ניוזנית תוכל להפקיע עצמה ולא אמרינן הכי נבי דידה אלא כשאמרה בפירוש איני ניוזנית ואיני עושה וכל מה שאני עושה לפך קתם עליך אבל כל זמן שלא האמר כן מן הסתם היא משועבדת לו מחמת חכמים ולועל כרחק מעשה ידיה ואפילו המותר הוא של הבעל והיא נוחן לה המעה כסף מכל מקום יפר לה דאף על נכ דעכשו כל זמן שהיא התתו לא תוכל לאסר עליו יש לחוש שמא יגרסנה ואז יחל הנדר ושוב תהיה אסורה לחזור לו וזה הוא חשיב דבר שביט לבי' לפיכך יפר :

פ"ב נדרה שלא להניק את בנה הדין מניקה שמתגרשת וכו' סעיפים :

לבוש הבוץ וארגמן

הלכות בתובות

א נדרה שלא להניק את בנו אין הנדר חל מפני שהיא משועבדת לו לפיכך כופה אותה ומניקתו עד שיהיה בן כ"ד חדש אחד הזכר ואחד הנקבה ודרכי קים להו לחלוז שזו שיעור קיום הגדול :

ב ואם היא אומרת אני מניק את בני והוא אינו רוצה שתניק בדי שלא תחננול שומעין לה שהחלב מעצר אותה ואם הוא אומר שהניק והיא אינה רוצה אם אין בני משפחתו רגילין להניק אע"פ ששני משפחתה רגילין להניק או שאין בני משפחתה רגילין להניק אף על פי שכני משפחתו רגילין להניק שומעין לה דעולה עמו ואינה יורדת וצריך לשכור מניקה :

ד היא אומרת ראו לי שכור מניקה והוא אומר אני ראווי עליה להביא ראיה שהרי היא משועבדת לו וכדכתיבנא מעמא לעיל במסין פ' סעיף ט' גבי שפחה :

ה אשה שנחנשה אפ"י היא מאותן שרגילין להניק בניהם אין כופין אותה להניק את בנה אלא אם רצתה נותן לה שכרה ומניקתו ואם לא רצתה נוהגת לואת בנו והוא מיטפל בו כמה דברים אמורים שלא הניקה אותו עד שמכירה אבל אם הכירה עד שאינו רוצה להניק מאהרת אפילו הוא טומא שאינו רואה מי מניק אותו אין מפרישין אותו ממנה מפני שיש בו סכנה לולד שהוא מרגיש ברחמה ושעמא החלב שהורגל אף על פי שאינו רוצה אלא כופין אותה ומניקתו עד כ"ד חדש והוא נותן לה שכר הנקה יש אומרים דאפילו אשה אחרת שהניקה בן חכירה עד שמכירה כופין אותה ומניקתו בשכר עד כ"ד חדש מפני סכנת הולד וי"א הא דגרושה אינה מחויבת להניק אינו מכירה היינו כשמוצא הבעל מינקת אחרת ויש לו לשלם שכר המניקה אבל אם אינו מוצא מינקת אף על פי שיש לו או שמוצא ואין לו שכר המניקה כופה ומניקתו אפילו אינו מכירה וכשיש לו נותן לה שכרה בעל ושכר מניקה לבנו ואשתו השכירה עצמה ברצונו לאחר שהניק בנו והניקה אותו הבן האחר עד שמכירה ואינו רוצה לינק מאחרת ואחר כך רוצה הבעל שתחזור ותניק בנו פשיטא שאין שומעין לו וכופין אותה שתניק אותו הבן האחר כיון שכבר הכירה ויש בו סכנה אם מפרישה ממנה ובנה הא יונק מאחרים ואין בו סכנה ולא עוד אלא אפילו אם הלך הבעל לעיר אחרת ומניקת בנה אינו רוצה להניק עוד מפני שאין מי שיפרע לה דהשתא יש גם כן סכנה לבנה אם לא תניקו אפ"י צריכה להניק הבן האחר שאין דוחין נפש מפני נפש דמאי חיות אלא הכ"ד שוכרין מניקה לבנה :

ו הנדרשה אע"פ שהיא מניקה את בנה אין לה סוננות אבל הוא נותן לה חתך על שכרה דברים שהקטן צריך להם מכפות ומאכל ומשקה ופיכת הולד וכיוצא בזה שהרי בנה הקטן אצלו ועליו מוטל לפרנסו אבל גרושה מעוברת אין לה כלום שהרי אינה משפלת עם ולד :

ז שלמו חרשיו ונמלתו אם רצתה המגורשת שיהיה בנה אצלה אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן ששה שנים נמורות ולא משום נתיח רוח דידה אלא משום נחת רוח הולד דצות דאמו ניחא ליה לפיכך כופין את האב ונותן לו סוננות והוא אצל אמו עד ששת שנים רעד ששה שנים אין האב חייב להבניסו למלמד ללמדו תורה אבל אחר שש שנים שחייב האב להכניסו ללמדו תורה יכול האב לומר אם אינו אצלי לא אתן לו סוננות אבל הבת אצל אמה לעולם ואפילו לאחר ששת דצותה דאמה ניחא לה לעולם לפיכך אם היה האב ראווי לכופו שיתן צדקה מוציאין מכנו את הראוי לו לתת בעל כרחו וזנין אותה והיא אצל אמה ואפ"י נשאה האם לאחר בתה אצלה ואביה זון אותה משום צדקה עד שימות האב והזיון אחר כך מנכסין בתנאי כתובתה והיא אצל אמה ודווקא שנראה לבית דין ששוב לבת להזות עם אמה אבל

אבל אם נראה להם ששוב לה יותר לישב עם בית אביה אין האם יכולה לכופו שתהיה הבת עמה ממה האם אין אם אמה יכולה לכופו שיהיה הבנים בני ביהא עמה :

ח אם לא רצתה האם שיהיו בניה עמה אחר שנמלתן אחר זכרים ואחד נקבות הרשות בידה שאינה חייבת לגדל בניו בעל כרחא אם אינה אצלו אלא נותנת אותם לאביהם או משלבת אותם על הקהל אם אין להם אב והם משפלים בהם אחד זכרים ואחד נקבות :

בבב חבלת אשת איש למי הוא וכו' ב' סעיפים :

א אשת איש שחכלוכה השבת לבעלה כיון שמעשה ידיה שלו והרי הוא כתבשלת שמעשה ידיה ולא כל מה שמתבשלת כמלאכהה הראשונה נקרא שבת דנימא כיה שינתה לו אלא שאם היה שיה מהחלה וחתך ידיה והרי אינה ראויה אלא לשמור קישואין זה הוא נקרא שבת והמותר הוא בכלל פנים שהוא נוק ודין אחרים לו כמו שיתבאר בסמוך לפיכך נותן לו כל ימי חוליה שכר כישול של שמירת קישואין וכן אם חבלו בה ולא אפחיהה מכספה כגון שצטתה ידה וסופה לחזור נהרי אין באן אלא שבת לחוד ואותו כלול של הבעל וכן הרפוי נותן לבעלה דהא איהו חייב לרפואתי והצער הוא שלה דצעה דנפא לא תקינו ליה רבנן לבעל והכסת והנזק אם בגלוי הוא כגון שחבל בפניה או בצוארת או בידיה או בזרועותיה באילו המקומות הבעל שייך בבושתה ונזקה מפני שגם הוא מחבייש בנושה ומצטער בפנמח שנמאסת עליו והוא צריך לסבול לפיכך אמרו שיהיו שני שלישים לבעל ושליש שלה ואם הוא בפקוס סתר השליש הוא של הבעל ושני שלישים של האשה ומה שהוא שלו נוהגים לו מיד ומה שהוא של האשה הפירות הם שלו לפיכך ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות והיא אינה יכולה למחול לא על חלקו לא על חלקה ואם מחלה אינה מחילת דלא בידה לבדה הוא ואינה יכולה למחול של אחרים מכל מקום אין הבעל יכול לחבוט חלקה אלא בהרשאתה דהא הנוף שלה הוא ועל סיפון פ'ד סעיף ד' וכן הדין אם חירף אותה שום אדם בדברים אף על פי דקיימא לן דמכייש ברברים פטור כדאיתא בלבוש ע' ש' סימן ת"כ בכל מקום אם פייסוה במסון אם חרפוה בגלוי לו שני חלקים ולה חלק אחד ואם בסתר לה שני חלקים ולו חלק אחד כמה דברים אמורים שחכלוכה אחרים אבל אם הבעל בעצמו חבל באשתו חייב לשלם לה מיד כל הנזק והצער והכסת והכל שלה ואין לבעל בהספירות שקנסוהו חכמים שלא יהא לו כלום כשהוא עצמו חובל אותה ואפילו אם רצתה ליתן הדמים לאחרים נותנת ואין הבעל יכול לפחות והוא צריך גם כן לרפא אותה כדרך שמרפא כל חוליה :

ב המזיק את אשתו בתסמיט המטה חייב כנוקיה :

בבב דין מציאות האשה וכו' סעיף אחד :

א מציאות האשה לבעלה שתקנו לו חכמים משום שלא ישול עליה איבה אם לא התן לו ודווקא אשת איש ודאי אבל ספק מגורשת כגון שזרק לה נש פסק קרוב לו ספק קרוב לה אף על פי שחייב כמזונותיה מציאותה לעצמה דמריה הוא מעמא שהיא לבעלה משום איבה והכא דאי איבה ואיבה :

בבב דיני נכסי מלוג וצאן ברזל וכו' י"ט סעיפים

א פירותיה כיצד תקנו חכמים שיאכל הבעל פירות של נכסי אשתו החת פדיונה שחייבוהו לפדותה אם נשכית ואם אמר הבעל אינו חפץ בפירותיה ולא אפרנה אין שומעין לו דשמאל לא יספיקו דמי פירותיה לפדיונה וכן היא שאמרה אני חפצה בתקנה זו אף על פי שהוא לשוכתה אין שומעין לה כדי שלא תתערב בין הגוים אלא לעולם הוא אוכל מכל נכסיה ופודה אותה :

ב ושני מיני נכסים יש לה האחד נקרא נכסי מלוג והשני נכסי צאן ברזל ונכסי צאן ברזל הם הנכסים שמכנסת לו לנדונייא ושמן אותן ומסבין לה בכתובה ודא נדוניא דהנעלת ליה בגדים ותכשיטים כו' ומקבל הוא עליו אחריותה שאם הם עבדים ובהמה ומחו לחו' ואם הותירו הותירו לו ואם הם פטולין ופחתו או הותירו או נגנבו או נאבדו ואפילו נאנס הכל הוא כאחריותו שלכך נקראו צאן ברזל שהם לה כברזל שאינו מוסף לה ואינו פותח לה ונכסים שיש לה והוא אינו מקבל עליו אחריותו אלא שאם הותירו הותירו לה ואם פחתו ופחתו לה וכן אם מתו או נגנבו או נאבדו הכל הוא באחריותה הם הנקראים נכסי מלוג ופי' מלוג כענין סלינת הראש שתולטין השער ועוזבין הראש כך הם הנכסים הללו הבעל נזוז הפירות ומניח הקרן ואין לורשות בהן ואינו עליה אלא כשומר כעלמא לפיכך אפילו אם פשע בהם ונאבדו בפשיעהו פטור מפני שהיא עמו במלאכתו שהרי משועבדת לו וק"ל פשיעה בבעלים פטור כמו שנבאר בלבוש עיר שושן סימן שמו' :

ג יש מי שאומר דנכסי צאן ברזל אינו חייב באחריותו אלא אם כן שמו אותן עליו ברמים קצובים או שקבל אחריותו כפירוש אף על גב דלא שימיניהו ויש מי שאומר ששאמר שכתבה בכתובה נתחייב באחריותו אף על פי שלא שמו אותה ולא קבל אחריותו כפירוש והראשון עיקר :

ד ק"ל קניין הפירות לאו כקניין הנוף דמי לפיכך הבעל אף על גב דנכסי אשתו קניין לו לפירותיהם אין הנוף קנין לו דילכך אם אדם אחד מחזיק בשל' וכא הבעל להוציא פי' ואחר צריך הרשאה מאשתו דאי ליכא הרשאה יכול האחד לומר לאו בעל דברים דידי את ברא שאין פירות באותו דבר שרצה להוציא אבל בדבר שיש בו פירות כגון קרקע סג' שצריך האחר לרזן עמו על הפירות שהרי הם שלו צריך גם כן לרזן עמו על הנוף אפילו בלא הרשאה מאשתו שאם אין נוף אין פירות ודוקא לרזן עמו ביד אכל לפשרה לעולם צריך הרש' שחאו אינו יכול ליתר משלה בלא רשותה ומעות. מומנסים הרי הם כקרקע שיש בה פירות לפיכך אם בא לרזן על מעות של אשתו אין צריך הרשאה מסנה וע"ל ע"ש סימן קכ"ב סעיף ח' :

ה וכיון דק"ל דקניין הפירות לאו כקניין הנוף רמי אמי יש להאשה פרה של נכסי מלוג לא נחשב הבעל לבעל הפרה לענין שאלה בבעלים שאם השאלה לאחר ונשאל הוא עמה לא חשיב שאלה בבעלים שאין הבעל בעל הפרה שהרי אין לו בה אלא הפירות ועל בלבוש ע"ש סימן שמו' :

ו ק"ל עוד דבעל נכסי אשתו לוקח הוי לפיכך אשה ששאלה פרה מאחר ונישאת ומתה הפרה או אפי' פשע בה הבעל אע"פ שהוא משתמש כפרה כלימי שאלתה פטור הוא מלשלם הפרה לבעלה מפני שהוא כלוקח מן האשה והאשה חייבת לשלם כשהיה לו מסוג ברא כשלא הודיעה לאעלה שהיא שאלה אבל אם הודיעת לו שחיא שאלה הרי זה נכנס תחתיה :

ז בא ליד נכסים אחר שנשאה בין שכאן לידה כירושה או שניתנו לה במתנה או שתכלו בה ונתנו לה חלקה בכושחה ונמנה נקראין נכסי מלוג והרי הם באותם נכסים

שהכניסה לו ולא קבלם עליו באחריות אבל אם מכרה כתובת' ונדונייתא בשובה הנאה פי' שמכרתם בדבר מועט שאם התאלמן או התגרש שיקחם הלוקח אותם הרמים אין הבעל אוכל פירותיהם דפירא תקינו ליה דכנז פירא דפירא לא תקינו ליה וכן אם נתנה היא מתנה לאחר קודם שנשאת כדי להבריתה מבעלה אף על פי שאין המתנה מתנה שלא קנאו המקבל שלא הקנתה לו אלא להבריתה מבעלה אפ"ה מקבל אוכל פירות ולא אמרינן הואיל והמקבל לא קנאו הרי זה צדיק וקנאם הבעל לפירות אלא אמרינן הוא הרי זה פטור ואינם שלה שהרי נתנתם לאחר על מנת נשאה שלא יהיו לו פירות מנכסים אילו וכן הבעל שנתנה לאשתו בין קרקע בין מטלטלין קנתה ואין הבעל פירות ומשפחה בעיניה נתן שאפי' הפירות יהיו עליו אינה יכולה למכור פירות שנתן לה ולא ליתנו לא שנתן לה בעין יפה שאפילו הפירות יהיו שלה מ"מ אלא שנתנה היא מן המתנה ופירותיהם כמותה מתחת ידיה ליד אחרים אלא כמותה מתחת ידיה ורשעה ותחזור המתנה לרשותו וכן הדין שהבעל נתן מתנה והיא היא דינו כשאר נכסי מלוג שימכר וילקח בין קרקע והיא אוכל פירות דמתנ' עם הפירות נתן לה ופירא דפירא לא נתן לה :

ח ברא שאין הבעל אוכל פירות במתנה שנתן לה דוקא כשנתן לה אחר שנשאת אבל אם נתן לה בעודה ארוסת כשמכניסה אחר כך הוא זוכה במתנה זו כמו שזכר בשאר נכסי מלוג שלה ואכל גם פירות של המתנה שנתן לה ואם נתאלמנה או נגרשה אחר כך מן הנישואין נושלת מתנה זו חוץ מכתובתה והוא שנתאלמנה או שנתגרשה שלא מתוך מרדה אבל אם נתאלמנה או נתגרשה מתוך המרדה שכתבו עליה אגרת מרד שהפסידה בכתובתה הפסידה גם המנה שנתן לה הבעל שלא נתן לה על מנת שתמרוד בו :

ט המוכר קרקע לאשתו אם היו המעות שלקחה בהם את הקרקע מהבעל גלויים וידועים לבעל שיש לה מעות שהם שלה מנכסי מלוג קנתה הקרקע והנוף שלה והבעל אוכל הפירות של אותה הקרקע ואם לא היו המעות גלויים לבעל קודם שקנתה הקרקע ממנו לא קנתה הקרקע שיכול הבעל לומר לא מכרתי לה אלא כדי לראות אם יש לה מעות מלוג סמונים ממני ועכשיו שנתנלו אותם המעות תשאר הקרקע שלו ובעד אות' המעות ולקח בהם קרקע אחרת והבעל אוכל הפירות ואין הבעל יכול לומר שלי הן ונניבחן משלי שנאמ' האשה לומר על מעות שנתנא בידו שאילו המעות שלה הם ובמתנ' ניתנו לה ולא נכנסה משל בעלה ויכול הבעל להחרי' עליה אם שוענת שקר ואע"פ שכן עכשיו ביד הבעל שנתנה לו בעד הקרקע כיון שהיא לא נתנם לו אלא ע"ד המכור לא הורע כחה בכך שהרי כשהוציאתן מרשותה היתה סבורה שיהיה לה שדה תחתיה י"א ברא כשהיא שוענת כרי שלי הם והבעל שועז שמה שלי היו והוא נכנסה אבל אם הוא שועז כרי שהם שלו ישבע והרי הם שלו לנמרי' :

י והיכא דלא ידעינן אי סמונין הוו המעות או אינם סמונים הוא אומר סמונים הוו ממני והיא אומרת לאו סמוני' הוו עליה להביא ראיה דהא הקרקע בחזקת בעליה עומדת אע"פ שיש לה שטר עליה כלזמן שלא נתברר דלאו סמונים הוו כמי שלא נחקרים הסטר דמי :

יא אחד שנתן מתנה לאשה אפילו אמר לה ע"מ שלא היא לבעלה רשות בה אני נתן לה אפ"ה קנה הבעל שחאה מתנה זו אצלו כשאר נכסי מלוג שלה שהוא אוכל הפירות אלא אם כן שיאמר לה הנותן לצורך מה הוא נותן לה נוף מתנה זו כגון שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים לך במתנה ע"מ שתלבישי בהן או ע"מ שתאכלי ותשתי בהן או ע"מ שחשטי מה שתרצי בלא רשות הבעל ואז לא קנה בהן הבעל כלום

לבוש המזן וארגמן הלכות בתובות

כלום אם עושים כדי שיפולץ לא ימכור אותה מפני שהם שבה בית אביה ואם לאו הרי אילו ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות :

מן נפלולה פירות הלויים דינם בכספים ומכרו וילקח בהם קרקע נפלול לה פירות מהיכרין לקרקע הרי אלו של הבעל לגמרי אפי' הגיע זמנו ליקצר דכיון שהם מחוברין לקרקע והקרקע שלה הריא נוף הקרקע נכסי מלוג ואילו הן פירותיה ואכלן הבעל :

מן עבדים ושפחות ובהמות של נכסי מלוג כיון שהפירות של הבעל חייב גם כן הבעל במזונותיה ובכל צרכיה והם עושים לו והוא אוכל פירותיהם לפיכך ולר שפחת מלוג או יולד בהמות מלוג הם רבעל שהם בכלל פירי מיהוואם גירסה ורצתה האשה להם לו דמים וליפול לר הסמנה מפני שבה בית אביה שומעין לה • על סיסן פ"ח סעיף ג' :

אם רצה הבעל למכור קרקע של נכסי מלוג לאחר לשנים מרובות שיקח הפירות בכל שנה ושנה ומקיים לו המעות לכל השנים אין שומעין לו אפילו אם הקרקע קרוב לעיר ויכול הבעל לעיין בו בכל יום שיפטרנו הלוקח אפי' אין שומעין לו מטום היח ביהה פ"י ס"טוב הוא לה יחזר שיאמר הקרקע בידו וברשותו לקחת ממנו קצת פירות בכל שנה כדי שיהיה הוצאת הבית מרווחת שאם מוכר הפירות לשנים מרובות ונטול הדמים כיוחד לכמה שנים ליכא רווח ביתה אבל יכול למכור הפירות בכל שנה ושנה אחר שליך שך דהא איכא רווח ביתה בכל שנה ושנה ובין אם ימכור פירותיה אפי' לשנים מרובות ועושה שוורה במעות איכא ג' ב' ר"ח ורפ"ר דמי / אם בעל חוב של הבעל נוכה חובו מגדונייתא הא"ש או פנכסי מלוג שלה עיין בלבוש ע"ש פ"ז סעיף ב' י"ח י"ט שאומר שאם הקרקע רחוק הרבה מן העיר שאין דרך להביא משם הפירות לבית ומכר הפירות לשנים מרובות סבורין אע"פ שאם היה מוכר הפירות בכל שנה ושנה היה לו רווח ביתה ברמים כיון שהוא רחוק עד שאין יכול להביא הפירות לבית וצריך להוציא וציאות לשרוח בכל שנה ושנה טוב יותר למכרו לפירות לשנים רבה ככתב אה"ח • י"ט אשה שהכניסה לבעלה שני עבדים או שתי ספחות או יחזר ויש לבעל עוד אשה אחרת יכול הבעל לכונן מקצת העבדים או הספחות שיהיה משמשים אותו גם בבית האשה האחרת מפני שיש בזה רווח ביתה של בעלה העבדים שכל זמן שהעבדים או השפחה משמשים בעלה היא צריכה לשמשו לפיכך דווקא שימטרוו אצל האשה האחרת יכול לכופו אבל לשמש את האשה האחרת לבדה אינו יכול לכופו ואין חלוק בין שדו עבדי מלוג בין שהיו עבדי צדק ברזל אבל אינו יכול להלוכנם לעיר אחרת שלא מדעת אשתו אפי' לשמש אוהו שכשהם בעיר אחת אע"פ שמשמשו אותה בבית אחר אחר שימטרוו סיפוטו איפשר להם לכא אצלה לשמשה לסייע השפחות האחרות מה שאין כן כשיהיה בעיר אחרת יאמרו לאשה גם הנכסין או מלבישים ראויים להכנון שהיא זקנה והם הנכסין ילדה או איפכא וכו' וכול הוא ליתנם לאחרת או להוציאם דאדעתא שתינוחם בקופסא עד שיכולו ויאכלם סס לא הכניסה לו :

מן נכר אמרנו שהבעל אוכל פירות של נכסי מלוג שלה ואם יש לה נכסי מלוג שלה דבר שאינו עושה פירות ימכר וילקח בו דבר שעושה פירות ואם הוא אומר שילקח בהם דבר כך וכך והיא אומרת איני לוקחת בהם אלא כך וכך לוקחין דבר שפירותיו מרובים ויצאותיו מועטין בין שהיה הדבר ברצונה או ברצונה ואין קונין דבר שאין גזעו מתלף דמכליא קרנא מיהו אם נפל לה בירושה דבר שאין גזעו מחליף אף על פי שלא ישאר קצת מהקדן אין צריך למכרה כגון שהכניסה לו עז להלב או רחל לניחה תרנגולת לביצתה דקל לפירותיו אף על פי שאין לה אלא פירות אלו בלבד הרי זה אוכל והולך עד שתכלה אפילו הקדן • וכן אף הכניסה לו כלים וכנדים בחורת נכסי מלוג הרי זה משתמש בהן ולובש ומכסה ומציע בהן עד שיכלה הקדן ובקנינה אינו חייב לטלם לה הכליות של נכסי מלוג שהרי לא קבל עליה אחריותה :

מן נפלו לה עבדים ושפחות אף על פי שהם זקנים ואינה ראויה כל כך למלאכה שהיא פירותיה לא ימכור אותם אלא ישתמש בהם כמו שהם מפני שהם שבה בית אביה ונפלו לה זהים וגפנים ולא היו לה בנין הקרקע שהיא נטתה בהמה

א צו חז"ל שלא לקבל פקדונות מגשים עבדים וקטני גבו ב' סעיפים :

א צו חז"ל שלא לקבל פקדון מאשה שיש לה בעל סמא נכחה משל בעלה והרי הוא מחזיקידי עובדי עבירה שכשתראה שאין מקבלין הימנה תחזירנו לרשות בעלה ש"מ וים עבר אחר וקבל ממנה פקדון תחזירנו לה ולא לבעלה אפי' אם הבעל עומד וצווח ואומר שלי הוא רמסחמא אף למ להחזיקה

ושעמא דמילתא משום דק"ל יד אשה כיר בעלה לפיכך אם נתן לה אחר מתנה סחם פירי שזכתה בה אשה קנאה בעלה דידה כידו וכשמוסיף לומר ע"ם שאין לבעלך רשות בה מוציא הנוף מרשות הבעל אבל הפירות הם שלו כשאר נכסי מלוג שלה אבל כשמוסיף עוד להתנות הנשי בגוף המתנה לומר לצורך כך וכך אני נוחנה לך או ע"ם שתעשו בה כל מה שתרצי בלא רשות בעלך הרי מוציאה כולה מרשות הבעל שלא יהא לו בה כלום שאפי' הפירות לא יהיו לו בהי הגוף המתנה לבתו נשואה ואמר לה ע"ם שאין לבעלך רשות בה לא מה שאחא נותנת לחוך פ"ד והיא בת • ורש"ת אף על גב אמר לצורך כך אני נותן לך מחנה זו • לא מהני שלא יהא בה רשות לבעל אלא כתיי האב אבל לאחר פיתת האב לא מהני ע"ם לבעל רשות בה לפירות לאחר פיתתה דעכשויו זוכה לבעל מטום ירושה והרי הן לפניה כנכסי מלוג :

מצאו כיד אשה פעות או מטלמלין ואומרת היא שנתתני לי וכו' אוקר ממעשי יודך ושלי הם היא רשותה בהם קרקע • והוא אוכל פירות ויכול הבעל לתקן עליו שימטרוו • אבל שכוחה אינה צריכה כיון שהיא אינו שומעין כרי אלא שפ"א ואם אמרה על מנת כן נתנו לי שלא יהא לבעלי רשות בהן אלא שאעשה בהם מה שארצה ואפילו הפירות אין לבעלי בהם עליות להביא ראייה שכיון שטוענת טענה שאין הבעל יכול להכחשה חוששין משקרת היא ואינה נאמנת אפי' בשכוחה שכל ממון שנמצא ביד האשה בחזקת הבעל הוא לפחות שיאכל פירותיו עד שתביא היא ראייה שאין לבעלה אפילו פירות באילו הנכסים ואם אמרה אתה נתתם לי במתנה נשבעת שבעת היסת שנתתם לה הבעל ואינו אוכל פירותיהם כיון שמעוזה בפניו לומר כן חזקה שהאמת עמה שאין אשה מעוזה פניה בפני בעלה בדבר שהוא יודע האמת כמוה ונאמנת בשבעת היסת ויש אומרים הא דאמרינן בטוענת שאפילו הפירות אינה לפעל שאינה נאמנת ועליה להביא ראייה דווקא במעות שמונים דכיון שהרמסיתתה בפניו עד עכשוו הרי זו בחזקת משקרת אבל במעות שאינם שמונים נאמנת לומר שלי הם על מנה שאין לבעלי רשות בהם אפילו הפירות • ודווקא כשאינה נושאת נותנת תוך גבית שאז ודאי ניתנו לה כמו שאמרה אבל נושאת ונותנת בבית אינה נאמנת רחוקה משל בעלתה וע"ל סימן פ"ו י"א שאם לא ראו המעות עכשוו בידה ויש לה מנו לומר שאין לה או שהחזירנה לו נאמנת בכל ענין • וע"ל בלבוש עיר שושן סימן ס"ב :

א נכר אמרנו שהבעל אוכל פירות של נכסי מלוג שלה ואם יש לה נכסי מלוג שלה דבר שאינו עושה פירות ימכר וילקח בו דבר שעושה פירות ואם הוא אומר שילקח בהם דבר כך וכך והיא אומרת איני לוקחת בהם אלא כך וכך לוקחין דבר שפירותיו מרובים ויצאותיו מועטין בין שהיה הדבר ברצונה או ברצונה ואין קונין דבר שאין גזעו מתלף דמכליא קרנא מיהו אם נפל לה בירושה דבר שאין גזעו מחליף אף על פי שלא ישאר קצת מהקדן אין צריך למכרה כגון שהכניסה לו עז להלב או רחל לניחה תרנגולת לביצתה דקל לפירותיו אף על פי שאין לה אלא פירות אלו בלבד הרי זה אוכל והולך עד שתכלה אפילו הקדן • וכן אף הכניסה לו כלים וכנדים בחורת נכסי מלוג הרי זה משתמש בהן ולובש ומכסה ומציע בהן עד שיכלה הקדן ובקנינה אינו חייב לטלם לה הכליות של נכסי מלוג שהרי לא קבל עליה אחריותה :

א נפלו לה עבדים ושפחות אף על פי שהם זקנים ואינה ראויה כל כך למלאכה שהיא פירותיה לא ימכור אותם אלא ישתמש בהם כמו שהם מפני שהם שבה בית אביה ונפלו לה זהים וגפנים ולא היו לה בנין הקרקע שהיא נטתה בהמה

לבוש הבדוק וארומך הלכות בתוכות בוח

דין ודברים אין לי בנכסיך שזה מהני כמו שיתבאר לקמן אפילו הני אינה חזקה דאף על גב שכתב לה בן אין האשה ספקות אם יאכל פירותיה שלא כדון ולכך לא פוחדת בו לפיכך גם חזקה אינה חזקה ומטעם זה גם האשה אין לה חזקה בנכסי בעלה כשענתה שאכלה שני חזק שנים האיש אינו מקפיד נגדה שהיו דווקא חזקה אכילת פירות לא מהני להם אבל חזקה נזיקין כגון פתיחת חלונות וכדומה לזה דרכן לחקפיד זה על זה לפיכך יש לאיש חזקה בנכסי אשתו בעניין נזיקין וכן לאשה על נכסי בעלה ועל לבוש ע"ש סימן קס"ט פ"ק :

ב ואפילו אחר שהחזיק בנכסיה כחיה בעלה והיא לא עשתה מחאה מחאה אינה חזקה דהא דלא מיתתה מפני שסמכה על בעלה שימחה שהבעליס לו כת למחות כיון שאוכל הפירות ואפילו אם כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך מחמתו מחאה כיון שאם תמחית הוא יורשה ומפני שלא מיתה הבעל לא הפסידה היא אבל אם החזיק בהן האחד שלשה שנים אחריות בעלה אפילו אם התחיל להחזיק בהן בחיי הבעל ושען המחזיק בפני מכתת את לבעליך והוא מכרס לי היא חזקה כמנו שהיה יכול לומר שקנאן ממנה אחרות בעלה ודבר זה שבואר עוד בלבוש עיר שושן סימן קס"ט ע"ש :

ב"ח כל היוצאת מתחת בעלה במיתה או בגט או בטיאין נוטלת נכסים וכו' ב' סעיפים :

א אשה שיוצאת מתחת ידי בעלה בין במיתה בין בנידושין נוטלת כל נכסיה עמה בלא שבועה בין נכסי מלוג בין נכסי צאן ברזל אף על פי דכשנתאלמנה אינה נוטלת כתובתה אלא כשבועה כמו שיתבאר לפנינו בע"ה נכסיה נוטלת בלא שבועה שהרי שלה הן לעולם ונכסי מלוג שלא קבל עליו הבעל אחריות כמו שנתבאר לעיל סי' פ"ה נוטלתן כמו שהם אפילו כלו הרבה ואין דמיו לעשות בהן מעין מלאכתם הראשונה ואפילו אם אבדו לנפריאני מטלם לה כלום ואם הוקרו והוקרו לה :

ב נכסי צאן ברזל שהם הנקראים נדונייה והם כאחריות של בעל מן הדין אם פחתו הן נוטלתן והבעל או היורשים צריכין לשלם לה כל הפחת אף על פי שראויין למלאכתן הראשונה אבל בהג שכל זמן שראויין לעשות מעין מסלאכתן ראשונה אפילו הם כלויין הרבה נוטלתן כמו שהן ואינו משלם הפחת ואם לא היו עושין מעין מלאכתן הראשונה חייב לשלם דמיהן שטמו עליו בשעת הנישואין ואם הוקרו והקרו לו ואינה נוטלתן אלא בשומא הראשונה של עת הנישואין ב"ד במקום שנתנו לכהוב בכתובה שהיא הנניסה לוכלי פלוני כסך כך וכך וכלי פלוני כסך כך וכך אבל במקום שאין כותבין בכתובה ע"ש כלי בפרשות אלא כולין הכל וכתבין הנניסה לו בנדום והכשישין וסך מעות כך וכך הרי כל אותו הסך חוב עליו וכשמגיע הזמן לנכותו אפילו היו הנכסים חדשים חזרים לשום אחם כמו שהם שוין בשויו ואם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לו ואין חוששין לשומא ראשונה כלל :

ג אפילו במקום שאין כותבין בכתובה שום כלי בפרשות אם היא אומרת כלי אני נוטלת בשופת כחובתי והוא אומר דמי אני נוהן שומשין לה משום שכח בית אביה והוא שיהיו עושין מעין מלאכתן הראשונה דבטיאין עושין מעין מלאכתן הראשונה הרי הם כמי שאינם ולא שייך כרו לומר שכח בית אביה אלא הם כשאר משלמין שלו וכן ולדוח של שפת'של כרחה שהם של נכסי פלוני אע"פ שהם של הבעל אם

להחזיק' בגניבתה להוציא מידה וכיון שמידה בא לו עדיין הוא בחזקה ונאמנת היא לומר שלי הוא שניתן לי במתנה כמו שנתבאר בסימן הקודם סעיף י' כואם אמרה של פלוני הם נאמנת בפני סאם הית' רצה הית' אומר' שלי הם ואם הלכה האשה למדינת הים ובא הבעל ותבע מן הנפקד ואומר שאשתו נגבה לו לא יתנם לו עד שתבא האשה שפא היא תטעון שלה הוא ואם טעם שמתה ויתנהו לבעל שהרי הוא יורשה ואם אמרה האשה בשעת מיתה של פלוני הם אם היא נאמנת בעיני הנפקד יעשה כרביה ויתנהו לאותו פלוני אפי' אם הבעל פוחד בידו ואם לאו יתנהו לבעל וכן אם פתה ולא אמרה כלום יתנהו לבעל שהוא יורשה אבל כל זמן שהיא חיה לא יחזיר אלא לאשה מיהו אם יחזיר לבעל פשור הנפקד ואין האשה יכולה להחובעו כיון שבא ליד הבעל והוא אומר דשלו הוא והיא נגבתו ממנו שפא האמת עמו ולא תוכל להוציא כלום מן הנפקד אפילו אינה נושאת ונותנת בתוך הבית והיה דינא עם הבעל יש מי שאומר שאם היא נושאת ונותנת בתוך הבית או אפי' אינה נושאת ונותנת אלא שדרך הבעל שמפקד לה כל אשר לו הטעות הנמצאות בידה אינה נאמנת לומר שלה הם או של פלוני הם דחזקה גדולה יש דמשל בעלה הם כיון שנושאת ונותנת תוך הבית אורניל להיות מסון של בעלה תחת ידה :

ב בעל שלוח מן האשה אין לה עליו כלום בין גירשה אחר כך בין לא גירשה שכיון שהמעות הן בידו לא תוכל להוציאן מפניו כשע"ה דשל' הן ובמתנה ניתנו לה אף על גב דלעיל בסימן הקודם סעיף ט' גבי קנה' ממנו קרקע אסרינן אע"ג שבאומהעות ליד הבעל היא נאמנת לוס' שלה הם כ' היינו כדכתיבנה מעמא לעיל כיון שהיא לא נתנם לו אלא ע"ד הסבר לא הורע כחה בכך אבל כשלותן לו סתם הריצו מחזקה דהלאה להוצאת ניתנה והרי הן ביד הבעל וחוששים שפא משלו הן שאל"כ לא היה לה להלוותן לו אלא ליקח ממנו קרקע וי' דה"ל דווקא אם היו המעות שטוני' כשלוה ממנה שיכול לומר לא ליתים אלא כדי להאות אם יש לה מעות שאינו יודע פהם אבל אם לא היו המעות שטוני' ממנו ולוה ממנה צריך לשלם לה ולא מהני ליה חזקה אפי' לאחר שגירשה שכיון שידע הוא מן המעות הללו לא היה לו לוותן ממנה אלא היה לו לרזן עמה כשענה שיאמר שליוהן לפיכך נשארו המעות בחזקה וה' אם תקם מידה כיון שלא היו המעות שטוניים ממנו נאמנת לומר שלי הן או של פלוני הם מיהו אם נושא' ונותנת בתוך הבית או שהבעל שאמניה על שלו אינה נאמנת ועל' סימן פ"ב סעיף י' לזה שפנה בשמר היא אומרת לא היו המעות שטוניים והוא אומר שטוניים היו עליה להביא ראיה ופסור מלשלם עד שתביא ראיה אשה שהיו יוצאת שמרות על שמה על בלוש ע"ש סימן ס"ב מה דינא אשה שכנידה או משכנה משלשין אם תקנה או הפלוה אינו יודע שהם של בעל אין הבעל יכול לכוש שיחזירם אליו אפילו אם רצה להחזיר לו דמי' ושוען שיהיה נגבתו לו כרבתבנו לעיל בסעיף א"ב נפקד וי' שאם היא נושאת ונותנת בתוך הבית נאמן וצריך להחזיר לו בלא דמים ועל זה כתב שארי ז' ח"ל דווקא בשאין דרכה להשכ' או לשכור בלא רשות בעלה אבל אם דרכה ככך מה שעשתה עשוי עכ"ל וכן נראה ועל' סי' צ"ז :

ב"ד שאין חזקה בנכסי אשת איש וכו' ב' סעיפים

א איש שמועז על נכסי מלוג של אשתו שהיא מכתת לו שיהא גם הנוף שלו ואין לו עדים ולא שטר אלא שבא בטענת חזקה ואומר שהרי אכלתי הפירות שלשה שנים אין טענתו כלום ואפילו סילק עצמו כבר מפירותיה שכתב לה

* לבוש הכבוד והארגמן * חלכות בתוכות

אם הם בעין בעת נביית הכתובה יכולה לומר שיטאולה
בכתובה משום שכתב בית אביה ועל פימך פה סעף לו
ולא עוד אלא אפילו הכניסה לו שני כלישא שני שפחה
בתורה נכסי צאן ברזל ושמו אותם כהרבניסהם לובאלף
זה והקרו ועמרו באלפים נוסלת אחד כאלף זה שלה
שהכניסה לו והשני אם רצתה לתת דמיו ליטלו משום שכתב
בית אביה שסעף לו :

ד ואם האשה אינה רוצה כליה והבעל רוצה לסלקה בהן
אף על פי שיש לו שפחה יכול לסלק בכליה המיוחדים
לה שכינן שהם מיוחדים לה להשתמש בהן ואין הבעל רשאי
לסוכם בלא אישורה וגם היא נושלתה בלא שכתבה הרי הם
כאילו הם משכון בידה ואפוחקי שלה עליהם ויכול לסלקה
בהם אף על פי שיש לו מעות והיא שיהיו עושים מעין פלאכתו
הראשונה אף על פי שכלו קצת אבל אם אין ראויין לסלקנה
הראשונה אין כאן משום שכתב בית אביה והרי הם כשאר
פלטלין שלו שאם אין לו מעות ויכול להגבותן כשנאם דכל
שילי מיטב הוא ואם יש לו מעות בעין צינ' ויכול לכושה ליטול
אותם כשנאם במכתובה :

ה אם הקדשו הארשיים נכסי צאן ברזל שלה אחרי פות
בעלה או שהיה כדך ופירשו אותו על המת בענין
שנאסר בהגאה אף על פי שהוא משועבד לה הרי זה הקדש
ונאסר בהנאת ונותנין לה דמיו בקל' הקדש וחסן ושיחורו
מפקיע' מדי שיעבוד :

ו תקנת חכמי' בנכסי מלוג כן הוא כל פירות של נכסי מלוג
הנלקטין בעודה תחתיו דבעל הם שלו ושלא נלקטו
בעודה תחתיו הם של האשה אפילו הגיע זמנן ליקצר לפיכך
אם הכניסה לו קרקע וכשיצאה יש בו פירו' מחובבים נושלהו
עם פירתהו אפי' הגיע זמנן ליקצר אף על נכ דבעל מא קל' כל
העומד ליקצר בקצור דמי הבא תקנת חכמים הרי הוא ואם
תלטן הבעל קודם הגירושין אע"פ שלא הגיע זמנן ליקצר הרי
הם שלו כיון שנלקטו בעודה תחתיו :

ז חוצי' הוצאת על נכסי מלוג של אשתו ואכל מפירותיהם
וגירסה בין שהוציא מעט ואכל פירות הרבה בין שהוציא
הרבה ואכל פירות מעט אפילו לא אכל אלא גרונות אחת מה
שהוציא הוציא ומה שאכל אכל והוא שאכל דתך כבוד כדרך
האיש בביתו אבל אם לא אכל מהם דרך כבוד צריך שיאכל
בדינך ולאן דווקא שיאכל תא בעצמו פירות גרונה אלא אפילו
לא לקח בפירות מה שהוציא אלא חבילה אחת של פירות
שהיא שיה דינך ונתנה לה בהמתו חשיב כאכל פירות בעצמו
בדינך ואפרינן מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל אבל אם
הוציא ולא אכל כלום או שאכל פחות מכשיעור שאמרנו סמין
כמה השביתו הנכסים ונצאלין אותו כמה הוציא אם הסכת
יותר על ההוציא יטבע בנקיטת חפץ כמה הוציא ונושל ההוציא
ואם ההוצאה יתירה על חשבת אין לו מההוצאה אלא בשיעור
שבה ובשבועה שהוציא כשיעור שכתב והוא דנוטל בשבועה
דווקא כשאין האשה מבחשתו אבל פכחשתו לא דהא
הנכסים כחזקה וזו חמ' עה :

ח נפלו לה נכסים במקום אחר והלך אחיהם והוציא
הוצאות מרכות וחציון גרונ' ואפי' לקח מהן אחר
סמכיאן והוצאו ואכלו אין זה פאכל מן חשבת שנתן לו
מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל שהרי סחוקין לקח סוף
שהוציא והל' בהוציא ולא אכל כלום אלא ישבע כמה הוציא
ויטול עד כדי הסכת ששפחו הנקטים והיינו ששסין אילו
המעות כמה שווין לה כאן יותר כמה שהיו שווין לה במקום
שהיו תלה :

ט כמה דברים אמרו' בפגוש מרעתו אבל אם היא מודת
ספרדה בו ותוכחה נש ומקניטה' עד שמגרש' בין אכל
בין לא אכל אם הסכת יותר על הוצאה יטבע כמה הוציא

ויטול ואם ההוצאה יתירה על הסכת אינו נוטל יציאה אל
בשיעור הסכת ובשבועה שהוציא עד כדי הסכת :
יתומה קטנה שהשיאה אמה ואחיה שיכולה למאן אחר
כך ויש לה נכסי מלוג חשו חכמים זל' שסא תוצל ויכלדה
למאן בו יפסיד נכסיה ויקלקל אותה ולא יוציא עליהם חציונות
מה שצדוקין מפני שחושש שמא המאן בו ונצא ותמול נפסידה
עמה ויאמרו לו אפילו הוציא הרבה ואכל מעט מה שהוציא
הוציא ומה שאכל אכל כמו שכתבנו בסעף ז' לפיכך תקט' לר'
חכמים דין אחר כדי שלא יפסיד נכסיה ואמרו רמזי' הוציא
על נכסי מלוג של אשתו יתומה קטנה שהשיאה אמה ואחיה
ומיאנה בו ולא אכל מעט או אפילו אכל מעט רוצין כמה
הוציא וכמה השפחה וכמה אכל ושסין לו כארס שהרי
ברשות ירד ואם היא רוצה ליטול הוצאה שיעור שכתב חכמי'
שהוא יותר ממה שנותנין לארס שומעין לו ואם הוציא מעט
ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל שהרי ברשות
אכל דווקא כקטנה שהשיאה אמה ואחיה ומיאנה בו אפילו כן
אבל קטנה שהשיאה אביה ויוצאה בנפסידה כשאר נוציא
הוצאות על נכסי אשוח :

י הוציא הוצאות על נכסי מלוג של אשתו ומה אם נחברד
בעלים שחוציא ולא אכל ונחברד גם כן מה שהוציא
ונבו היותם מה שנתברר שהוציא אביהם ואם לא נחברד
שהוציא או תצ' ולא נחברד כמה הוציא לא יקחו שיעור
בלום מין וליתיה לכלל דלישתבע דלבעל תיקנו רמנ'
דליהימניה בשבועה ולא ליהושין ומל' ז' אלא נכסי
מלוג אבל נכסי צאן ברזל כל שכתב ששיכחו בין מוצאת חציונות
בין שלא פחתה הוצאה הכל לבעל מדינא דמטרא ואפתיאם
פתו פתו לו ואם תודרו תודרו לו :

יא קל' חסור' אם הפועל לעשות בשלו וחי' אחריו כשיל
חבירו וזמן לו שכרו משלם כמו שכתבנו בליש' ע' ע'
שיסן יל' לפיכך בעל שהוריד ארס בנכסי מלוג של אשתו
ומה שיה אחר שיעבד אותה אם לא היה יודע הארס ונחשד'
הוא של האשה הרי כמו חראו כשל חבירו ונוטל ועלמ' פ'
משלם ואם יודע הארס כראו של האשה יש בו חילוק והוא
זה שראוין אם הבעל אינו יודע כשיב חסודה לעוכר אחר פת
השר' על כרח' עומר לעמוד בה ארס ונוטל הארס ארסיתו
פטלם אבל אם יודע הבעל כשיב חסודה יכולה היא לומר'
לארס אף אם לא חיתיתו ד' מתת כסותה חיה בעלי יח' ד' בית
ועובדה ואין לך בארסותך צלי אלא מה שהורית נתת ל בעלי
דינך עמדי כדון בעלי שהוציא ולא אכל סתבאמת יעל
סעיק' ו' ונט' הבעל לא יתן לו בלום שכין שיעד ח' ד' י'
שהיה חסדה של האשה חיה לו להתנות שאם יגרסנה יצדע
להם הוא והואיל ולא התנה אם כן אדעתא דהכי נכנס ל' ז' ד'
סיסתלק בשיסתלק הבעל :

* חוב קבורת אשתו וכו' סעיפים *

א מתה האשה בחייה הבעל חייב לקבורה שכן תקנה ליה
חכמים החת שיעור אותה כחובתה ונדניתא ז' ז'
מה שיש לה כמו שכתבנו בסעיף ז' בעה לפיכך חייבתה
לקבורה וליטפל בכל צרכי קבורתה לפי כבודה ובמלל פת
לתת נס האבן שנותנין על הקבר וכן חייב לעשות לה מספר
וקנים כדרך כל המדינה ו' ואם דרכם להספיד בחלילים
לא יפחות משני חלילים ומקוננות אחת אפילו עני שובי' שאל
ואם היה עשיר הכל לפי כבודו ואם היה כבודה יותר מכבודו
קובים אותה לפי כבודה דאסמכו אקרא שעולה עמו ואינה
יורדת אפילו לאחר מיתה :

ב לא רצה הבעל לקבורה וצמד אחר וקברה ב' מוציא
מבעלה ונותנין לזה :

לבוש הפרך והתמין הלכות בתפוסת מו

נהלה לו קצת מלשנה וכתבה וכתב שפיר במתים בין נחלת
 והלמד של להקבואו כדל ודיחיהו ליתמה ונתחם את נחלתו
 והלמד שני קפיסות דחיינו פניס אהד כחזש אהד כחבב
 ונתחם את נחלתו להקבואו אילו גוסר לאשמועתי דקדו
 קיבד קודם ודיחיהו כד נחוד ונודחט אילו השליש תיבות עם
 הלפ' לתיפת שאר השתר ונתחם את נחלת שאר לו דיש
 אהד וגומר ולסמוך על פדה גורעץ ומוסיפין ודורשי
 לאשמועתינן שהבעל יורש את אשתו והריות במסכה על
 אילו המדות לקצר כלשכח שלא לכתוב עוד יג אותיות והם
 נתחם את נחלת לו כזנ' לפרס ספיהו ובפריש
 נוחלים לרברי האמסי ירושת הבעל דאורייתא ולפרנו מבפן
 שהבעל יורש את אשתו ורוא קודם לכל הקרובים אפילו יש
 לה בן שהר הבעל אינו קיבד לה בשאר קרובים שקרובים
 לה מחמת משפחה ואמרה חרזה שהיא ירושתה ואם היו
 הקרובים קודם לו אימתי ירשנה הוא דהא לעולם יהיו לוח
 קרובים עד יעקב אבינו אלא על כרחך כמות השדה להקדימו
 בירושה לכל קרוביה אפילו לבניה לפיכך אמר חז"ל
 יורש את אשתו שמתה בחייו משנסמה לו או ליד טלווח
 כדפירש לעיל בסימן ג' וזו יורש כל נכסיה בין בכשי מלוג בין
 בכשי צאן ברזל כשה דברים אמורים במוחזק לה בעת
 מיתתה אבל בדאוי לבא לה אחר מיתתה כגון ירושה שהיא
 ראוייה לירש ממורישת שמתה היא בחי מורישת אינו עומד
 במקומו לירש דהכי לפינן גם כן מקרא וכתוב ואלעזר בן
 אהרן מת ויקברו אותו בנבעת פניהם בני ומקשינן ובי מניין
 היה קרקע לפנחס שלא היתה בטר מפל אלעזר ופנחס ירשת
 ממנו ואם כן כנבעתו היה לושר לפה יחסה אחר פנחס וכתיב
 לעולם לא היתה של אלעזר ולא ירשה מאלעזר אלא פנחס
 קנאה בעד פעותיו מאחרים וקבר בה את אביו לא מציה
 אפרה הכי דאם כן הרי שדה שחזר בוובל ונפסא חזיק
 אלעזר אביו קבור בקבר טאינו שלו אלא מלמד שיש אלעזר
 אשה וילדה לו את פנחס ומתה בחי מורישת ומת מורישת
 וירשה פנחס מרס מחמת אמנו ולא אלעזר מפני שהיתה ראויה
 ולא מוחזק בשעת מיתת אשתו אם פנחס וגב' טמא פנחס
 נשוא אשה ומתה וירשה ולא ירשה מאלעזר אביו ולכך היתה
 נקראת על שמו של פנחס ולא על שמו של אלעזר וקבר בו
 אביו שזו אינה יצאה ממנו בחייו כי נסי טמא שדה חרמין
 היתה שהיא לבהנים ומה יצאה בוובל ונפלה זו לחלקו של
 פנחס וקבר בו אביו לכך אמר הכתוב כנבעות פנחס בנו וג'
 פי' דהאי בנו מיוחד הוא בפסוק זה רכי לא ידעו עד עכשיו
 טפחם בנו שלא אלעזר היה ועני מה כתב בנו למד סז
 הגב' היה סבור אלעזר שהיה שלולא של בנו פנחס מפני
 שנפלה ממורישי אשתו אם פנחס היה מיתתה היתה סבור
 אלעזר שהבעל יורש את אשתו גם כן והוא קודם לפנחס ככתב
 ובא לרץ עם פנחס בנו ופסקו לו חזין שהיא של פנחס בנו
 ולא שלו שאין הבעל יורש את אשתו כדאיר לך ס' כאן בנו
 ללמד שהבעל והתנה קרן של בנו לא יורש אלא שישאשכ הוא
 מתחלה דבנו פיעוס הוא נבעת בנו ורש שלו שלא זכה בה
 כדן ופי' שאין הבעל יורש את אשתו כדאיר וג'
 השות דין דקדוק דין זה ג' טרכו בירוש אהד השמע אהד
 יורש ולא מורישת כלו' במוחזק לא ולא בראוי לה ממורישיה
 דאל' כי מצא לרוץ לפסוק כן ולא ביעת אלעזר אלא שהנפרא
 סביא ראייה מפסוק זה שיש להקבא כן מוריש אהד שהרי
 אהד בית דין דקדוק כן שהשפיקא יורש אינו צ' וזכה
 שמשכיוהן נכסיה אחר מיתתה אינו נקרא ראוי שהיה שלו הן
 וברשותו השכיוהן יפלו אצל פלו' ומהו כדן שמטו מוריש
 מורישת ופי' אהד שישא' והיתה להם מלוג בין אהד ומתה
 ולא קודם לנפלה אהד אינו יורש אהד והפלות דאחראו
 לנפלה שהמורישי כנפלה אהד ישלוח היתה ודקא מלות

היה בעלל כפרינה אהד בית דין יורדין לנכסיה
 ופוכרין בלא הגרחה בדי שלא לעכב הקבורה וקוברין
 אוהד לפי מנהג הבעל ולפי כבודו או לפי כבודת :
 כשה דברים אמורים בחייו אבל אלמנתו אינה נקברת
 פנכשי בעלה אלא יורש כתיבת חיבתו בקבורת האם
 שמה קודם שנשבעה על כתיבתה יש מי שאומר כיון שלא
 יכלה לנכות כתיבתה כל זמן שלא נשבעה ונשאה הנתוכת
 יורשי הבעל גם חיובים הם בקבורה החגל ויורשים
 בתורה ויש חולקין ואמרים שמה שירש הבעל נופלין
 כתיבתה כל זמן שלא נשבעה לא מסוים יורשה היא לה אלא
 משם ושפיר כבר נתפרעה כתובתה או החזיקה צדי ואם כן
 לפה יתחייבו לקבורה אלא לעולם יורשית קרוביה חיובו
 בקבורות שהם נקראו יורשיה שתי יורשיה נדוניתה ונכסי
 שלה שלה שנופלות האלמנה בלא שבועה כמו שנכתבו
 לעיל בריס סיסף פ' וכן עיקר :

דין הבעל יורש את אשתו ומה שהוא אינו יורש זבונן סעיפים :

א' אדיושת הבעל את אשתו דבר תורה הוא וילפינן לה
 שקרייהובי ולפי לה כתיב ונתתם את נחלתו לסאר
 הקרוב אילו משפחתו וירש את ואפרו חזל אין שאיר אלא
 אשתו דפי' שאיר בשדו והיא פשו בשדו ככתוב והיו לבשר
 אחד ולא אדכתיב לעיל סיניה ואם אין אחים לאביו קאי
 אלא פלגא באנפי נפשי הוא ודאוי דכתיב הקרוב אילו
 ומסקנא דהוא קרא הוא רכתיב ואם אין אחים לאביו וגומר
 זקאי עליה ונתתם את נחלתו להקרוב אילו משפחתו לושר
 לקרוב הקרוב קודם וכס שאר בנתים להסמכו למלח
 נחלתו והמשך עצמו ואחר עמו כלומר גאלוי כתיב שני
 פעמים ונתתם את נחלתו לשאר ונתתם את נחלתו להקרוב
 אילו משפחתו ומכתיב אחר כך בסוף הפסוק וירש אותה
 שהוא שיתר על כל פנים בין הוא חוזר על שאר בין הוא
 חוזר על הקרוב אילו ומכתיב ונתתם את נחלתו לשאר ואז
 לקרוב אילו יורש אותה למה לי לכך דרשו דירש אותה קאי
 על שאר וכו' לפרש דנתתם את נחלתו לשאר לא נדרשנו
 כמשמעו פשוט ומשמע שישנו נחלתו לאשתו ומה שירש
 בעלה אלא ארובה הוא יורש אותה ולא היא אהו כמו
 שכתבאר בסוף ומה שכתוב בהתלה נחלתו לשאר דמס' א
 איפכא ספק על אחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן והוא
 שמת גורעין ומוסיפין ודורסין והכא הכי פירשו גרעין
 שנחלתו ולמד מלשאר ומוסיפין שתי אותיות הללו זו על נכ
 זו לעשות מהם תיבה אחת והיא לו הרוש הכי ונתתם את
 נחלת שארו לו וירש הבעל אותה והרני לו לאשמועתינן
 שהבעל יורש את אשתו ואתני אותה למעושי אשה טאינה
 ירשת את בעלה ולא כישא דהא כמו שהבעל יורש את
 אשת קודם כל דאירשים מפני שהיא נכסיה וקרוב יותר
 לכל היתריות כן האשה חירשנו שהיא ג' כ' כ' בשדו ולכך כ
 אותה למעושי וכו' מאי דחקה דקרא למעורב כן ולסמך על
 מות גרעין ומוסיפין ודורסין כיון דסוף סוף מצד צדק
 למיכתב שיהיו לו פלגא ומהו כמו שאמרתו ולמה לא כתב
 בפרש דיש ונתתם את נחלתו שארו לו וירש אותה לאו קרשיא
 דאירכיל דהא על כיהך הוצרך לכתוב עם אחת ונתתם את
 נחלתו להקרוב אילו משפחתו לאשמועתינן שהקרוב קרוב
 קודם ורצה הכתוב לבלאשמוע דין וירשת בעל את אשתו
 קודם צדק לחזור ולכתוב ונתתם את נחלתו שארו לו וירש
 אותה ובכידעת כתיב אתנינו הקדושה שדרכה לקצר
 על אשה ככל מקסומו עשהה בכאן כדי לקצר שלא לחזור
 על אשה מיתת אהד שאר ארכעתיבת דהס' ונתתם את

מורישת

* לבוש הבד וארגמן הלכות בתובת * * * *

אינה יורשה שהרי הוא בעצמו אומר שמקחו פקח פעות הקטן ולא היתה אשתו :

נפל הבית עליו ועל אשתו ואין ידוע איזה מה החלה ואין לו בנים ממנה יורשי הבעל ואומרים היא מתה חללה ויורשה הבעל ואנו נירשנו ויורשי האשה אומרים הבעל מת חללה חזקה היא בכתובה ואנו נירש אותה כל מה שיש לה נכסי צאן ברזל שלהם ונכסי מלא וכתובתה דהיינו מנה ומאתים ותוספות וכגון שיחיד להנכסים לכתובה שאינה צריכה לישבע דאם לא כן אפילו מת הבעל חללה אין יורשים בכתובה כל זמן שלא נשבעה וחרי כולם באים במענה ספק שמא זה מת חללה שמא זה מת חללה לפיכך הנכסים שיחיד לה הבעל בכתובה שהיא מנה ומאתים ותוספות שהם גוף זפירו' הבל בחזק' הבעל ואין לאשה עליה אלא שיעבר כתוב' יורשי הבעל יורשי' אותם שהירשם בחזקתן ועל יורשי האשה להביא ראיה שהבעל מת חללה ונכסי מלוג שהגוף הוא בחזקת האשה ואין לבעל חלק בהן אלא שאוכל הפירות הם נשארו בחזקתן ויורשי האשה נוטלין אותה ונכסי צאן ברזל אע"פ שהגוף הם של האשה והבעל אין לו בהן אלא פירות מכל מקום כיון שקבל הבעל אחריות איפשר לוטר שגם הגוף ברשות הבעל ואין כאן חכרע אם הם בחזקת האשה או בחזק' הבעל לפיכך יחולקו ביניהם יורשי האשה עם יורשי הבעל דמטון המוטל בספק חולקין :

אשה שיש לה נכסי' ורצה לינשא ורצה להבירח הנכסי' כרי שלא זכה בהן בעלת לא לאכול הפירות ולא ליורשה ועמדה וכתבה כל נכסיה לאחר בחורה מתנה קודם שתינשא ונישאת אין הבעל זוכה בהם לאכול מהם הפירות ואפילו אם מתה אינו יורשה וגם הסקכל לא קנאם לא שנא נהגם לרחוק או לקרוב שהרי לא כוונה להקנותם אלא להבירחם מבעלה אפי' לא הודיע לעדים שמכוון להבירחם רק שידוע שעומדת לינשא או שנישאת מיד אחר המתנה אינו אומרים דעתה מלהבירח כוונ' ולא אמרי' כיון שהמקבל לא קנאם א"כ הנכסי' הם שלה ויקנם הבעל לאכול הפירות ולירשה דכיון שנישאת פתח אחר נתני' זאת המתנה לאחר אמרינן ודאי מחל לה ועל מנת כן נשא' שלא זכה בהן כד' שנתנה לו כל נכסיה ולא שיירה לעצמה כדי פרנסתה שאו אמרינן דעתה שלהבירח מבעלה נתמונה דלא שביק איניש נפשה לתת כל אשר לו לאהרים ואפי' הם קרוביה ואפילו בנה וכתה אבל אם שיירה לעצמה כדי פרנסת' מתנה ושיעור כדי פרנסת' הוא פרנסה ל"ב חדשים כמו שנתבאר בלבוש עיר שוטן סימן ר"ב סעיף ז' וגם אם שיירה כדי פרנסת' דמתנת' מתנה הם שכתב' לו מתנה פתח אבל אם כתבה לו מהיום ולשארצה טפירו' מהיום חתול מתנה זו וחזרה חלויה ועומדת ער' שארצה לקיימא אבל בכל פעם שארצה ירשות כידילבסלה אף על פי שהמתנה חלויה עד שתיצה ועדיין לא ננסתה אין הבעל אוכל פירות אלא המקבל ואם תרצה ליתנם או למכרם לאחר דרשות בידה אבל כל זמן שלא תמכרם או תתנם לאחר אוכל המקבל הפירות ואם פתח בחיי הבעל אין הבעל יורש' ותישארו המתנה לקבל שקנאה למפרע שהרי לא חזר בה ואם מת הבעל בחי' האונירשה תחזור לידה ואפילו אם מתה היא מיד אחר הנירושין או אחר מיתת בעלה קודם שחזר' בה תחזור לירשית דאוליגן כתר אופרנ' שהרי לא נהנתם לו אלא כדי להבירחם מבעלה ומיד שמת בעלה בשלה המתנה מהם' האומרו' וחתם הנכסים ממילא לרשותה :

יש מי שאמר דינא דמברחת דוקא כשלא כתבה לה מתנה נפודה מתנה חלושה מתנה עלמין אבל אם כתבה לו כן קנה לגמרי דרשינן יהוירי לשונות :
וכיון שהבעל יורש את אשתו וגם אוכל פירות מנכסיה תקנו חז"ל שיה' ג"כ אצלה לגבי נכסי מלוג שלה כלוקח בעליו

אינו יורש דראוי הוא אבל אם הניחו מורישה נכסי אע"פ שלא פתחה אותם בחייה נקראו מוחזקים ויורש אותם הבעל ואפי' אם היו משועבדי' לאלמנת המדינה לכתובתה נקראו מוחזקים דלכיון האלמנה הו' מחוסר גובינא ולא נבי דידה שהיא יורשת מכן אם היתה לה מלה ביד אהרים כשנישאה ופתחה האשה קודם שנכתבה אותה אינו יורש אותה דהא ברשות הלוותה אותה קודם שנישאה ועכשיו ראויה היא אבל אם הלוותה לאחרים מנכסי מלוג שלה אחר שנישאה ופתחה קוד' שנכתבה בא הבעל יורש' שהרי שלא כדף הלוותה קרן נכסי מלוג שלה שהקרן ברשותו הוא ליפול הימנו פירות ואין הלוואה זו ראויה לגביה אלא היא שלו משעת הלוואתה ונפולה אפי' לאחר מיתתה :
וגל נכסים שהיו לאשה שאין לבעלה רשות בהן והלוותה אותה לאהרים אין הבעל יורש אותם דהא בחיית הלוותה אותה בלא בעלה והו' ראוי לגביה כהנו לה מורישה קודם מחיים ופירות לאחר מיתתם הרי גוף הקרקע שלה מיד והבעל יורש אותם אפי' מתה היא קוד' מת מורישה' כתב מורי מהרמ"א ו'ל שטר חצי זכר שנהוגין הדינא כו' שכתב האב לבתו ליפול היא ביוחסנה כחלק חצי זכר באם יהיה לה זרע קיימא בפיתתו ואם תלך הבת בלא זרע קיימא ותבטל החוב ומתה הבת בחיי אביה והניחה זרע קיימא והרי אף על גב שהבעל אינו יורש כח אותו השטר דהל' ראוי לגבות מכל מקום בניו שהם זרעה ירשו כח אותו השטר ואם מת אותו דארע הרי הוא יורש כח אותו השטר מהם שהוא אביהם וכשמת אח' כחמיה אבי אשתו נוטל הוא בעזבון חמיו אותו השטר חצי זכר אע"פ שאשתו ובניו מתו כבר : עכ"ל

כ' מי שאמר נכסי' לפלוני ואחריו ליורשיו דקל' דהוא הדין ליורשי יורשי קאמר ואם היתה לו בת לאותו פלוני ומתה בחיי אותו פלוני והיה לבת בן הבן עומד במקום אמו לירש לאותו פלוני אבל אם אין לבת יורש אלא הבעל אינו יורש אותו פלוני דהוא ליה ראיל לגביה ואחרי מיתת הפלוני ינתנו הנכסים לשאר יורשי אבי הבת' ואם אמר נכסים לפלוני ואחריו מעכשיו ליורשיהוה ליה פטוחק לגבי האשת' מיד והבעל יורש אותה :

ג' הנושא אשה מחייבו לאוין אף על פי שכאסור נשאה האיל וקידושין חופשין לו בה הרי היא אשתו נמורה ואם מתה תחתיו יירשנה וכן אשה שנישאתה בעלה יורשה דאף על פי שחשאה ישראלית היא ושאריו נקראת וכן הנושא את הקטנה שצריכה מיאון אף על פי שאין קידושיה קידושין גמורין אם פתח תחתיו כל זמן שלא סיאנה אשתו ושאריו היא יורשה אבל פקח שנישא חרשת אפילו נחפקה אחר שנישאה ופתח אינה יורשה דהאיל ואין לה כתובה ממנו שהרי לא תקנו לה כתובה בשעת נישואין כדאיתא לעיל סימן ס"ז סעיף ח' כך אינו יורשה ואף על פי שנתפקה אחר כך אינה בת דעת כל כך שתוכל לזכות לו נכסיה שירשנה והחרש שנישא נקחת ופתח ירשנה האיל והיה בת דעת בעת נישואיה ולרעתה ניסת לו זינתה לו גם כן ממנה :

ד' קסנה שנתקדשה לדעת אביה ונשאת שלא לדעתו בין שלא בפניו בין בפניו אפילו ראה האב ושחק אם מתה אין הבעל יורשה אלא אם כן נתרצה האב בפירוש לנישואיה דאף על גב דנתקדשה לדעתו להזכה לו החורה שירשנה אלא כשנעשית שאר בשרו דהיינו שהיתה נשואה לו בקירוב בשר אבל לא בעודה אירסה :

ה' אשה שהיא נשואה עמו אפילו היא עמו בקטנה ונתן עיניו לגרשה ומתה הוא יורשה שעדיין סאר בשרו מקרית ואפילו נתגרשה בספק גירושין כגון שזקק לה נש ספק קרוב לו ספק קרוב לה יורשה ואין הירושב נפקעת ממנו אלא בגירושין גמורין : השוען על אשתו שהינה בה פטוחין ופקוחו מקח פעות כמו שנתבאר לעיל סימן ל' וסמנה

באילו קנאם ממנה מיד בשעת נישואין משום שלום בית לפיכך אינה יכולה למכור שום דבר מנכסיה ואם מכרה מנכסי מלוג אחר שנישאת בין אם נפלו לה קודם אירוסין או אחר אירוסין הבעל מוציא מיד הלקוחות שהרי הוא לוקח ראשון ומכרה בשל לאחרי והוא מוציא מיד הלקוחות הגוף והפריז אלא לענין זה הם מכורים שאם התאלמן או התגרש יחזרו ללוקח ואם המות היא בחייו ישארו בידו ויא' שאין מוציא מיד הלקוחות אלא הפירות ולא הגוף ונ"מ שכל ימי חיי האשה אם ירצה הבעל לבנות או לסתור בקרקע יכול הלוקח למחות בו שהגוף עדיין שלו ואם ימות הבעל בחייו אשתו תישאר הקרקע ביד הלוקח ואם תמות היא בחייו בעלה יורש גם הגוף לעשות בו מה שירצה ואין צריך ליתן ללוקח הרמים שקבלה אף על גב דחילופיהו הם בידה והוא יורשה אינו חייב לשלם מיניהו ללוקח דמכי שלחה כהו"ד קמו וזו עלה בהלואה ומימר אמר להו אנא מסלולי סקקה ליו וזו דיכנו קמו עלה בהלווא' ואינו צריך לשלם הלוואתה שהלויתם לה בלא רשותי ומיהו אם הרפס' שלקחה מהלקוחות קיימים בעצמם והם בעין או אפילו איז ידוע שהם ממש אותן הרפס' שקבלה אלא שנוכל לחלות שהם אילו צריך להחזירה ללוקח ואינו יכול לומר מציאה מצאה :

ואם הבעל מורה שברשותו מכר' או שיש ער' שברשותו מכרה אין הבעל מוציא מיד הלקוחות דכשלוחו רטיא ואם אינו מודאמין ערים יכול הלוקח להחרים סתם אם לא מכרה פרעתו ראה הבעל ושחק לה לא אכר משום זה זכותו שלא היה לו ללוקח לקנות' עד שישאלנו : אשה שצוות בעת חוליה לתת לפלוגי כך וכך ממלכוסיה ונתרצה הבעל אם נחטו לעניים אינו יכול לחזור בו דהוה כמו נדר 4 לצדקה ואם לעשירים יכול לחזור בו דלא נתרצה דעתו אלא להפסיד דעתה :

בד"א שאם מכרה משנישאת שהבעל מוציאם מיד הלקוחות בנכסים הידועים לבעל אבל בנכסי שאינן ידועים לבעל אפילו נפלו לה משנישאת אם מכרה או נתנה קיים אלא שלכחחילה לא תמכרה :

וכל נכסים שלא היו ידועים לבעל מיד שיוודעו לבעל נעשו לו נכסי מלוג וכן פיר' שנמצאו בידה נעשו נכסי מלוג וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אשה שיש לה בעל והיא בת זרשת שאין לאבי' בנים ומוז' אביה ונפלו הנכסים לידה והודת לאחל שאביה צוה לתת לו מנכסיו מנה אם פשהודית לאחרי כבר היה נודע לבעלה שנפלו לה אילו הצבאים לאו כל כמינה הוציא נכסים מיד בעלה לתת לאחריים מכל מקום אם מת הבעל בחייה צריכה היא לקיים הודאת' לתת המנה לאותו פלוגי ואם לא היה נודע לבעלה שנפלו לה הנכסים כשהודית הרי זו נאמנת דהא אם מכרה ונתנה בנכסים שאינם ידועים קיים והודאהו בבית דין כנתנה דמי ארוסה שיש לה נכסים בין ידועים לבעל בין אישידידי לנתחלה לא חמכור אותם ואם מכרה או נתנה קיים :

בד"א בנכסי מלוג סתם הגוף באחריות האשה אפילו בחי' בעלה דהא אם הותירו והתירו לה ואם פחתו פחתו לה אבל נכסי צאן ברזל שהם באחריות הבעל אין לאשה מה בהן כלום לפיכך אם מכרה האשה בנכסי צאן ברזל בין מכירת' לבעלה בין מכירת' לאחריים לא עשת כלום כי המקח אין בו ממש וכשל מיד ויאדמ' כשתתאלם או התגרש צריכה לקיים מכרה . וכשם שהאשה אינה יכולה למכור כך הבעל אינו יכול למכור ולא מבעי' נכסי מלוג שהן באחריות' שאינו יכול למכור אלא אפי' נכסי צאן ברזל שהן באחריותו אם מכרן לכו מוכרן בשל יש פי' שאומר הא' ומכרו בשל רווקא כשם' הוא בחי' אשתו יכולה האשה לבטלו

אבל כל זמן שהאשה קיים' המקח קיים ואם מתה אינה בחייו קנה המקח דאינלאי מילתא שהשכר קיים מתחילתו ויש מי שאומר שאפילו הוא עצמו יכול לערער על המכר מיד וכ"ש שהאשה יכולה לבטלו מיד משום שכח בית אביה להקנות רכנן שלא יתקיים המקח בדבר זה כלל שלא תהא האשה צריכה לטרוח ולהוציא מן הלקוחות לאחרי מיתת בעלה ודמי לנכסי בעלה שהוא מוכר והמכר קיים עד שתפס' כתובתה מהם דהתם לא חטו חכמים על טורח האשה ויש מי' לה כתובתה ולא תצטרך לטרוף אבל בנכסים שאפילו הם ימצא לבעל נכסים יכולה היא לומר איש' אלא אלו לעיב' חטו חכמי' לטרוח האשה ונטלו המקח ויחזרו ואפילו אם שיה' היא בחייו ושחקו שניהם עף עברו וקבעו יחזק את כחה ויכול לבטל

וכמו שאין אפילו יכול למכור קרקע שנתנה בן במשלתין של נכסי צאן ברזל שהם בנכסי חב' ובסוף ובגדים אינו יכול למכורם למשלתין ולמכורם לז' שאר נכסים כנגד נדוניתה לפי שהאשה חתונה בבית אביה וכ"ש שאין הכ"ח יכול לישלן בחובו ולד' בלבוש ע"ש סימן צ"ז סעיף כ"ו ואם מכרן הבעל או מסכנן' לא מה שעשה עשוי ויא' דפכרו בשל כמו נגבי קרקע דגם במשלתין יש בהן משום שכח בית אביה ובגדי האשה שהנכסיה לו בלא שום' בת' מורי ז'ל שאין להן דין נכסי צאן ברזל רק נכסי מלוג כמו שכתב לעיל סימן ע"ד וכן מסתבר דהא ודאי אם פחתו מחמת שלבשתן פחתו לה לפיכך אם מכרן או מסכנן בעלה בשל לב' ע' וכל היכי' דאמרינן בבעל לא ימכור אם עבר ומכר ואמר שברשותה עשה כה שעשה או שאמר שנתן לה מעות המכר או ההלוואה נאמן' בשבועות היסט ונפטר והמכר קיים ישראל שגבה קרקע בחובו אם יש רשות לאותו הכ"ח לפדותה אין לקרקע זו נבי האשה רק דין משלתין שהרי הגוף לא היה קנוי לבעל ואין לאשה כח למחות ביד בעלה שלא למכורן שאין שיעבוד כתובתה עליה אבל אם החזיק בה הבעל עד שאין הבעל חוביכול לפדותה יש להדיק קרקע ושיעבוד כתובת האשה עליה כמו שאר קרקעות של הבעל :

מן משלתין שנתן לה הבעל משלו דינם שוה לנכסי צאן ברזל אינו רשאי למכורם לנתחלה והה' למשלתין סקנה לה אפי' לא באו לידה ואפי' אין לו במה להחפרנס ואין חילוק בין בגדי שכת' ויש לבגדי חול אבל כלי זהב וברזל יכול למכורם אם הוצרך להחפרנס מהם ואם קרוכים נהנו לה יכול הבעל למכור לפרנס את עצמו אפי' הבשטי' ובגדים ומסתמא ע"מ כן נתחלה :

מן מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח משניהם ביחד שקבלו לו קניין בבית אחת בין שלקח מן האשה תחלה וחזרו ולקח מן האיש בין שלקח מן האיש תחלה וחזרו ולקח מן האשה כלומר שנתן לה אחר כך דבר מועט כדי להתרצה גם היא למקח שעשה עמו בעלה מכרם קיים ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי כלומר שהאמר גרותי שיהיה לבעלה איבה עליה אם לא חמכור שהרי הם שלה ומטעם זה נכ' אשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג שלה לבעלה מכרה ומתנתה קיימים ואינה יכול לומר נחת רוח לבעלי עשיתי . והווקא בנכסי מלוג אבל לשאר נכסי בין שמכרו שניהם בבית אחת בין שלקח מן האיש ותורולקח מן האשה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שלא היה לו עלי' איבה והמקח בשל וכשבאה לנכות כתובתה שורפת' מסנו אלא אם כן קנה מן האשה תחלה ואחר כך חזר וקנת' מן האיש אז המקח קיים ואינה שורפתה מסנו שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שהרי היא התחילה במקח זה ולנבי בעלה לעולם יכולה למעוך כן' כיצד האשה שמכרת או נתנה לבעלה מנכסי צאן ברזל בין קרקע בין משלתין

עשיתי לבעלי דמשים נחת רוח בעלה לא היתה עושה כל כך כרכתכנא לעיל סעיף י' יש אומרים שאם האשה בעצמה קבלה המעות גם כן נסרה והקנתה ולא הוכל לומר שוב נחת רוח עשיתי לבעלי דאנב זוזי נסרה ומקנה / אשה שהודית לבעל חוב שהיא חייבת חוב זה שלוחה המעות עם בעלה צריכה לשלם ואינה יכולה לומר בזה נחת רוח עשיתי לבעלי שכיון שהודית לבעל חוב בעצמו שהיא חייבת לו והרי היא וכל נכסיה משועבדים לו מעתה ומה לו ולטענת' שהיא אנמנה נחת רוח עשיתי לבעלי והוא על דבריה סומך ועל פיה הלוי לו ולא שייך טענת נחת רוח עשיתי לבעלי אלא כשהוא רוצה למכור והיא שותקת ואינה מעכבת דלא ספק המלוח או הלווקח אלא אדיבורו של בעל ואישיקוהו שאז יכולה לומר כשתיקוהי עשיתי נחת רוח לבעלי ולא הייתי מחוייבת למחואו כידוך את הוא דאפסדת אנפשיך וסמכת על שתיקוהי אבל כשהיא משעבדת עצמה בהודאת המלוה על דבריה סומך וחייבת לשלם :

יז בעל שאמר נכסי צאן ברזל של אשתו או נגנבו ממנו ומחלה אותם האשה לבעלה וקנו ממנה בעדים אינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי דלא שייך לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אלא כשהיא נוהגת לו או מכרת לו דבר שהוא בעין שאז יכולה לומר נחת רוח עשיתי כדי שלא יאמר עיניך נתת בניחושיך והוציא לנכות ממני ושיד איבה אבל ברבר שאינו בעין לא שייך לומר כן / אשה שסלקה כחה מנכסיה בעלה אף על פי שמנכסים שיש לו עכשיו אינם מסולקת ויכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי מסולקת היא מן הנכס' שיקנה הוא אחר כך ואם קנה אחר כך נכסים וחזר ומכר אינה טורפת בהן דלא שייך בהן גם כן לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שלא יהיה לו עלי איבה שהרי אין הבעל יכול לומר בהן בשעה שסילקה עצמה מנכסיו עיניך נתת במיתה או בניחושיך והוציא לנכות כתובתך מהן שהרי אינם ברשותו שצנבה בהן :

יח בעל שאמר לאשתו שתעשה כנדרה והכסיה סח בית-צה ועמרה היא ומוכרת או נתמחה לאחר כמהנה אין במעשיה כלום שאין תמכור או ההגן בנדיה וחכשיטיה לאחרים והרי יתחייב הבעל ליקח לה אחרים ואפילו הבגדים והכשויים שהכניסה לו מכית אביה אם היא המכרם או תחנם לאחרים הרי יצטרך הבעל לקנות לה אחרים לפיכך אין במעשיה כלום ומה שאמר לה הבעל שתעשה היא כהם מה שתמצה לא היתה הבונו' אלא שהיכול לפעמים להשאילם לאחרים או שמוכל להפקידם ביד אחרים כדי שהוא לא יהחם ממנה אבל לתוציאם לגמרי מרשותיה או לתתם לא היתה בונתה .

יט ראובן שהיה לאשתו קרקע של נכסיו מלוג ומתה בחייו בעלה ואחר כך הוציא שמעון שסר חוב שראובן חייב לו ובאחר שסר לא נתחייבה עמו אשתו ואחר כך בא לה והוציא שסר חוב על ראובן שחייב לו ונתחייבה אשתו עמו לוי גובה חובו מאותן נכס' מלוג ולא שמעון ואפילו שסר חוב של לוי הוא מאוחר לשמעון שכיון שבסר של שמעון לוי נתחבה עמו אשתו אין כח ביד ראובן לשעבר נכס' מלוג שלה בחייה ואף על גב דראובן כתב לשמעון ושעבוד לך כל הנכסים שעתיד לקנות והרי היה עתיד לקנות גם נכס' אשתו ועכשיו בשעת תביעה כבר מתה וירשה סכל מקום הואיל והוא בעצמו נשתעבד עם אשתו ללוי נתחיה הרי הקרקע משועבדת ללוי מיד בחייה ואף על פי שמתה אחר כך וירשה בעלה לא פקע שיעכוהו של לוי מקרקע זו שנשתלק ראובן ממנה קודם שבא לכלל ירושה והרי לא חל השיעבוד של שמעון פעולם על קרקע זו דשיעבוד דאקנה אינה חל עד שיבאו הנכסים לידו :

או שדה שייוחד לה ככתובתה שכתב לה כתובה פתח ואחר כך יחרה לו או שדה שכתב לה ככתובתה בפירוש או שדה שהכניסה לו שום משלה לא קנה בעלה ואף על פי שקנו מיד האשה ברצונה חזרת בכל עת שתרצה שיכולה לומר שלא מכרה ולא נתנה אלא משום שלום ביתה שלא יהיה לה איבה מבעלה שיאמר עיניך נתת במיתה ובניחושיך והיו נכסים שילו כולו שלך ולכך אינה רוצה למכור לפיכך אין לבעל אייה כלל בנכסי אשתו חוץ מנכסי מלוג אלא אם כן קבלה ליה אחריות בפירוש שאם יטרפה ממנה שיחזור עליה ויבין כוליה האי לא היתה עושה משום שלום ביתה אם היתה מקנה לו בקניין גמור / ואשה שמחלה עיקר הדיניו מנה ומאמיה וחופפות לבעלה מחילתה מלא שייך לה איבה מבעלה אם לא המחול נתתה בניחושיך שהרי כל הגשים יש להן כ' ומה' ול' תיגרע ודורבה היא תאמר הוא נתן ש' שהיא קלה בעיניו להוציאה כיון שמבקש ס' המחול כתובתה ועיקר כתובתה נכתבה משום זה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה / וכנכסי צאן ברזל אם מעיל בהם מחילה שתמחול לבעלה כל זכות טיש לה על בעלה מחם נצ'ב שלה אם לא בזה יש מחלוקת בין הפוסקים יש אומרים דרוקא מוכרת אי הנהנתה הנצ'ב לבעלה שאינה אלא כמסלקת שיעבורה הראשון מאותן קרקעות שלא הפרוף אותם מן הלקוחות אבל ישאר שיעבור אחריותא הראשונים על הבעל אם יש לו נכסים אחרים כהא שייך איבה לומר עיניך נתת בניחושיך וכמיתה ולכך אינה רוצה למכור וליתן כדי לנכות מנכסים אילו אבל מוחלת עוקרת שיעבורה הראשון מעיקרו והויא כמו מוחלת עיקר ככתובתה דלא שייך איבה דאדרבה כל זמן שכתובתה מרובה לא תהא קלה בעיניו להוציאה ואדרבה היא תאמר לו עיניך נתת בניחושיך ולכך אתה מבקש ממני שאמחול לך קרי שהיא קלה בעיניך לגרשני לפיכך אם המחול היא גם כן מחילתה מחילה כמו בעיקר כתובתה ויש חולקין ופ' דאפילו מחילה לא מהני בנכסי צאן ברזל דלא דמי לעיקר כתובה דנכתבה עיקרה משום טעם זה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ואין כן בנצ'ב שאף אם תמחול עדיין ישאר עליו שיעבוד עיקר ככתובתה ולא תהא קלה בעיניו להוציאה לפיכך יכולה גם כן לפעון נחת רוח כ' בנכסי צאן ברזל :

ס' בעל שמכר נכסיו ואחר כך כתבה אשתו ללווקח דין ודברים אין לי עמד והכניסה למעשה בעלה אף על פי שקנו ממנה הרי זו טורפת קרקע זו מזה הלווקח ככתובתה שלא כתבה לו אלא כדי שלא תהא קשמה בינה ובין בעלה ויכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ואפילו כתבה לו שלא תוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אינו כלום שגם על זה תאמר זה עשיתי גם כן משום נחת רוח לבעלי אבל אם קנו מיד האשה תחלה שלא יהא לה שום שיעבוד על מקום זה ואחר כך מכר אותו הבעל אינה טורפת אותו שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שהרי היא התחילה במקח בעצמה בלא דעת בעלה וכן אם מכר הבעל ואמר לאשתו לכתוב ללווקח דין ודברים אין לי עמד והיא לא רצתה ולא דסכימה למעשיו ואחר כך חזר הבעל ומכר לאיש אחר בין אותה שדה בין שדה אחרת ואחר שכתב הבעל המכר השני הסכימה היא למעשיו וכתבה ללווקח שני דין ודברים אין לי עמד וקנו מידה שאין לה שיעבוד על שדה זו שוב אינה יכולה לפחות ולא תוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי משום איבה שאם היתה מורא איבתו עליה לראשון היתה עושה אלא ודאי גמרה והקנת' לשני וכן אם קבלה עליה אחריות בפירוש שאם יבא בעל חוב של בעלה ויטרוף מן הלווקח שהיא השלם לו אפילו אם עשתה כן לראשון אינה יכולה לומר נחת רוח

אשה שהכניסה מלוח לבעלה ומחלה וכו' סעיפים :

הלאה בשטר לפיכך נובה המשלח הסבלונות מנכסי מלוח שרכנים' לסני : וכן הדין באשה שהיתה חייבת מס לקהל הוי כדן משלח סבלונות דכל אלו קלא אית להו ואין דרך לעשות בהן שטר לכן הוה כמלוה בשטר אבל נזיקין ומקח וכיוצא בהן שאין להם קול אין הבעל חייב לשלם אפי' מנכסי' שהכניסה לו . קהל שעשו תקנות כיניהם בקנסות ועברה האשה על התקנה בעלה חייב לשלם שהרי יש בידו למחות ולא מיהא : אלמנה ששירכה את בתה לאיש ונתחייבה בנזוניא והיא ערוין לא נשבעה על כתובתה ואחר כך נשבעה ונשאת היא עצמה לאיש אחר והכניסה לו כל אשר לה אותו המשוך לכהן מוציא כל מה שנתחייבת לו בנזוניא מבעלה . מנכסים שהכניסה לו דהוי כמלוה בשטר ואף על פי שכתבת שיעטתה השדוכין דבתה ערוין לא נשבעה על כתובתה ולא הוי הנכסים ערוין שלה ולא נשבעה למשוך בתה שהרי לא כתב לו דאקנה מכל מקום מאחר דלכסוף נשבעה והנבנה כתובתה אינלאו מילתא למפרע שאלו הנכסים שלה . הוי מהחלה אלא שלא נתנו לה מחמת שהיתה חשודה בעיני יורשי בעלה דילמא צדדי איתפסה או נגבה מנכסי וכה' ועכשיו נודע שלא עשתה וממילא הוי הנכסים שלה ממת בעלה : יא הא דמלוה בשטר נובה מן הבעל מנכסים שהכניסה לו היינו דווקא שהכניסה לו קרקע או משלשין וכתבה לבעל חובה המשלשין אנב קרקע אבל אם לא כתבה לבעל חובה אנב ולא הכניסה לבעלה רק משלשין אפילו מלוה בשטר אינו נובה מבעלה דאין ב' נובה ממשלשין הפשוטעברים וכן הלכה מ' אם הכניסה לבעלה דבר שאינה שלה כגון שלקחה משל בעלה הראשון יהר מכתובת פשיטא שהבעל השני חייב להחזיר טוה גזילה הוא בידה ולא קנאה בעלה . ועל בלבוס ע' סוף סימן צ' :

צב האיש שסילק עצמו מפירות נכסי אשתו ומירושתה וכו' סעיפים :

א אף על פי שהבעל אוכל פירות נכסי אשתו אם ההנהגה עכה קידם שכנסה לחופה שלא יאכלם מהני חנאן כיצור הכותב או אפילו האומר באמירה בעלמא לאשה בעודה ארוסה דין ודברים אין לו כנכסין מהני לה ההנאי לזת שאם מצרה או נהנה נכסיה לאהר קיים ואין לו במעות המקח כלום דלא נשאת לו אלא ע' מן כן לפיכך אפילו אמירה בעלמא מהני לה בלא שום קניין שאינו צריך להקנות לה שום דבר שהרי אין לו כלום על נכסיה כל זמן שלא קנסת אלא אדרכת היא אהנאי דההיא אמירה נשאת לו ולא הקנתה לו נכסיה כנכסיה מיהו לטון דין דברים אין לו כנכסין אין מסמעו אלא כנכסין דהיינו כגוף הקרקע שהיא שלך לא יהיה לך דין ודברים בחיך רק הוכל למכרה או ליתנה למי שתרצה אבל כל זמן שלא תכרם אינני מסלק כחי ממה שיש לי זכות בהם דהיינו מן הפירות ופן הירושה אינני מסהלק לפיכך כל זמן שלא מצרה או נהנה הוא אוכל הפירות ואם עתה היא יורשה דמות לא נסתלק כד' בכותב או אומר לה בעודה ארוסה שלא באי הנכסים ערוין לרשותו אבל אם כתב לה כן אחר הנשואין לא מהני בלא קניין שהרי כבר קנה נכסיה לרשותו בעת הנשואין ואם הארוצה להסתלק מהם צריך להקנות לה בקניין כדרך מתנה ואז יהיו הנכסים שלה לבדה ומכרה ומתנת קיימים וקודם שכנסה שאמרנו נמי היינו דווקא שסילק עצמו אחר איחוס דהואיל דשיך הוא קצת כנכסים מהני פילוק אבל קודם לכן שאין לו שייכות כלל כנכסים גם פילוקו לאוכלוס הוא דמסאי מסהלק :

א אשה שהכניסה שטר חוב לבעלה וחזרה ומחלה אותו לבעל חובה אינו מחול אף על גב דק' שהמוכר שטר חוב לחבירו ומחלו מהול וכבר אמרנו למעלה שהבעל כנכסי אשתו לוקח הוי אפילו הכי אינו מחול מפני שידו בידה והיא אינה יכולה לעשות שום דבר בלא רשות בעלה לפיכך אפילו מלוה על פה גם כן אינה יכולה למחול . ונס אינה נאמנת לוס' על שום חוב טלה שהוא פרוע כל זמן שהיא חחת בעלה : ב וכיון דחשבינן הבעל כלוקח כנכסי אשתו מי שאמר לאשתו נכסי לך ואחר כך לפלוני יסתה הרי הבעל כלוקח ואין לאחר כך במקום בעל כלום דקיימא לן נכסי לך ואחר כך לפלוני ומכר הראשון אין לסני אלא מה ששייר ראשון ועל בלבוס ע' סימן רמ' סוף א' במה דברים אמורים . באומר בן לפנויה אבל האומר בן לנשואה נכסי לך ואחר כך לפלוני ומתה אחר כך קונה ולא הבעל דכיון שהוא אומר בן כשהיתה נשואה הרי פילוק את הבעל בהריא לפיכך האומר לנשואה נכסי לך ואחר כך לפלוני ומכרה ומתה מן הדין היה הבעל יכול להוציא מיד הלוקחות שהרי לגבי הלוקח הוא לוקח ראשון ואחר כך היה יכול להוציא מיד הבעל שהרי הנותן פילוק חכעל לגבי אחר כך והלוקח מן הדין היה יכול להוציא מיד האחר כך דקיימא לן דאין לסני אלא מה ששייר הראשון וכן היה הדבר חוזר חלילה ואין לרבר סוף לפיכך אמרו חכמי' ז' ל שישאנו הנכסים מתחילה ביד הלוקח שהם בידו בשעת פיתת האשה ואין נזקקין לעשות מעשה להוציא מיד הלוקחות ולתת' לבעל ומן הבעל לאחר כך ומן האחר כך להחזירם ללוקח דאפוכי מפרתא למה לי ואף על פי שהיה נפקותא בהוצאה במעשה שאפשר כשהיו מוציאין מן הלוקח ליד הבעל שסא היה האחר כך מוחלם לבעל ולא היה מבקש להוציא ממנו והיו נשארם ביד הבעל ולא היו אז תחזירם ליד הלוקח לא רצו חכמי' ליכנס בדבר זה שהיה יכול לבא לידי ערמות ועירעורים ומחלוקת וכתוב דרכיה דרכי נועם כל' :

ג עור יש נפקותא במה שאמר שהבעל יהא כלוקח ולא הניתוחו להיות כירוש שאם נבי לאשה קרקע מבעל חובה ונישאת ומתה וירשה הבעל אם הוה חשבינן ליה כירוש היה צריך להחזירו למי שהיתה מתחלה בעד המעות ששמה לאשתו דהא ק'ל סימא דהרא לעולם כמו שנחבאר בלבוס ע' סימן ק' סוף ט' ו' אבל עכשיו שעשאוהו כלוקח אינה תוצר דהוי כאלו מכרתה האשה לאחרים דק'ל שומא שנסכרה כינה חוזרת וכן אם גבו מסנה לבעל חוב ונישא' ומרה וירשה הבעל כיון דהוא כלוקח אין הבעל חוב צריך להחזירה לו ואם היה יורש הוי צריכין להחזירה לו :

ד היה עליה מלוה על פה קודם שנישאת ונישאת אינה נגבית מן הבעל שיכול הבעל לשעון שסא פרוע הוא והמלוה הוא דאפסיד אנפטיה דלא איבעי ליה לאוזיפי בלא שטר' לאיתת דקיימא לאינכוכי ואפילו האשה מודה שאינה פרוע לאוכל כמינה לחייב בעלה כהודאתה ואין הבעל חייב לשלם מיד אם המעות שהלוו לה ערוין הם בעין חייב הבעל לשלם מהם דהוה כנאלי בידה . ואם בא המלוה קודם שנישאת ורצה למחות נישואיה עד שחפרעהו שלא יפסיד שלו הדין עמו ואף על פי שערוין לא הניע זמן הפרעון . אבל אם היה עליה מלוה בשטר נובה מנכסים שהכניסה לבעלה :

ה איתה משדכת לאחד ושלה לה סבלונות והלכה היא ונישאת לאחר והלה תובע סבלונותיו דינה כמלוה בשטר דליכא לפימ' איהו דאפסיד אנפטיה ששלח בלא קדים שדרך לשלוח הסבלונות בפומבי וידוע לכל כמו

התנה עמה קודם שנהארסה שעדיין אין לו שייכות בה לאמר כלום וכן אחר שנשאה שכבר זכה בירושתה הנאו במל דהוי כמתנה על מה שכתוב בתורה כאומר לא אירש מאמע שלא אמר כלום אפילו קנו מיד ואף על פי שלדברי קצת יורשת הבעל מדברי סופרים עש חיזוק לדבריהם כשל תורה והא דאמרינן דלא מהני הנאו לאחר שנשאת היינו שאמר בלשון זה שלא ירשנה דמבטל הירושה וזה אין בידו אבל אם כוחב ומשעבר עצמו שכל מה שירש ממנה יחזיר לירושיה צריך לקיים חנאו דבזה לא כפל הירושה אלא חייב עצמו בהחזרה :

והם התנה עמה אחר נישואיה שלא יהיה לו דין הכלים כנכסיה ולא בפירי פירותיה עד עולם כחיה ובמתה הרי זה סילק עצמן מן הפירות ואינו אוכל מן הפירות כלל כל ימי חייה אבל אם מה יורשנה כיון שהיה התנאי אחר הנישואין כמו שאמרנו לעיל המסלק עצמו מנכסי אשתו וזהו כך ירשה חזר ונשאה סתם מסתמא על הנאי הראשון הוא מחזירה והסילוק במקומו עומד :

צג דיני מוונות האלמנה וכו' לב סעיפים :

א אף על פי שכתובה היא על הבעל כחוב מסתמא אין זמנה לגפות כל זמן שהיא החתויה אלא לאחר מיתת הבעל או אחר שגרשה והיא כל מה שקבל כנדוניאה ועל סימן ס' סעיף י"א ודוקא הכתובה ונדוניא ושאר נכסיה אינה נכבית בעודה החתויה אבל אם כתב לה הבעל שכתוב הם נכסים ועודה תחתיו פירו אם דרך המקום לכתוב כן לכבוד בעלמא ושלא לגבותן מחיים הולכין אחר המטה ולא יוכל האב להתנות על בחו בשום דבר אחר שנשאת אבל בשעה שהוא משיאה יוכל להתנות על מתנותיה לסנת המנהג כפי רצונו קודם שנכסה ועל בלוש עיר שושן סימן צ"ז סעיף כ"ד :

ב אם נתגרשה האשה נירושין גמורין אין לה עוד עסק עם בעלה אלא נושלת כתובתה הולכת ואם זרק לה גט כרשות הרבים פסק קרוב לו פסק קרוב לה אף על פי שכבר פיע לה כתובתה חייב במונותיה עד שגרשה נירושיו ודאי הואיל והיא מעובבת מלינשא כשבילו דדוקא הוא כחיו אבל אם מת אין הירושין חייבים לאנה שנכסיו אפילו לא נתפרעה עדיין כתיבתה שאין מוציאין מיד הירושין מספק :

ג נתאלמנה האשה חייבים הירושין לזונה בלימי משך אלמנותיה אפילו בלא שבועה שכן הוא חנאי כתובה שתקינה לה הנכסים דכל ימי מוגר אלמנותה תרא ויתבה בביתו ומיתונא מנכסיו ואפילו אי לא נכתב בכתובה ואפילו אם צוה בשעת מיתה אל תזון אלמנותי מנכסי אין שומעין לו דלא כל כמיניה להפקיע חוב שנשבעו בכפיו ואין הירושין יכולים לפרוע לה כתובתה בעל כרחא כיון שלקה מהמונות אלא היא נזונת על כרחם כל זמן שלא התבע כתובתה אלא אם כן דתנו כן בפירוש בשעת נישואין שלא תזון אלמנות מנכסיו או שהיה מנהג המקום כן ובדין זה איכא פלוגתא בגמרא אלא שפסקו הפוסקים כמו שכתבתי לפיכך יש רשות לכל בית דין לתקן במקום שכולין הירושין לסלק האלמנה בכל עת שירצו :

ד ובראלמנה הנזונת מנכסי בעלה אין חילוק בין אם הנכסים מרובים למועטים אף על גב דגבי בת הנזונת יש חילוק בין מרובים למועטים כמו שכתבתי לפנינו בעה הכא אין חילוק בכל ענין אם יש אלמנה וכו' או אלמנה ובת תזון היא עם הכן או עם הבת עד שיאכלו הנכסים שלא רצו הנכסים לתקן דין נכסים מועטים אצל

ב כמה דברים אמורים בכתב או אומר לה בעודה ארסה ונס הנכסים הן בידה בעודה ארסה אבל אם כתב או אומר לה כן בעודה ארסה על נכסי שפילו לה אחר שתינשא יש מי שאמר שאינו מועיל דמיד שפילו לה אחר הנישואין הוא זוכה בהן מיד ויש מי שאומר דמועיל שהסילוק מבטל הזכיה שלא יבנה בהן כלל ויש מי שאומר המסלק עצמו מנכסי אשתו סתם אין הנכסים הכתובים לה ככתובתה בכלל הסילוק :

ג הא דאמרינן בסעיף א' שהכתוב בעודה ארסה או אומר דין ודברי כו' שכל זמן שלא פרה או נחנה הבעל אוכל הפירות וירשה ה'ט כשלא קנו מידו אבל אם קנו מידו י'א דהקניין לספויי אתא ונסתלק אפילו בנגוף הקרקע ואין לו כנכסיה לא נוף ולא פירות לעולם אפי' יורשה אין לו בה ואפי' ערער על קנינו ואפר לא היה בדעתו שלא יהיה לי פירות וירשה בשביל הקנין אלא דעתי היה לענין זה שאם המכור ותנן שיהא קיים אין שומעין לו אלא כיון שהקנה לה בקיבול קניין גם מנגוף הקרקע נסתלק ויש חולקין ואומרים כיון שאין במשמעות לשון זה סילוק אלא לענין שאם מכרה ונתנה קיים אין הקניין נורם יתרון בלשון מה שאינו במשמעותו :

ד הוסיף להתנות גם על הפירות שאמר לה דין ודברים אין לי כנכסייך ובפירותיהן אינו אוכל פירות כחיה ואם מכרה או נתנה קיים דאם לא בן למה כתב כנכסייך לא היה לו לומר אלא דין ודברים אין לי בפירות נכסייך אלא הכי קאמ' אין לי כנכסייך ותוכל לטובה אבל אם לא מכרתה אם המות יורשה וגם בפירות עצמן אינו אוכל שהרי סילק עצמו מהן אבל אוכל פירי פירותיהן דהיינו שמכרין הפירות וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אותה הקרקע ויש אומרים שאין בית דין כופין אותה לשירי הפירות ולמכרן כדי ליקח בהן קרקע אלא שאם שיריה מעצמה ימכרם הבעל ויקח קרקע והוא אוכל פירות :

ה הוסיף להתנות עמה שלא יאכל גם פירי פירות נכסיה שאמ' כנכסייך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן אינו אוכל לא פירותיה ולא פירי פירות אבל אוכל פירי פירות כצד לזקחין הפירות הראשונים וקונים בהן קרקע ואחר כך לוקחים גם פירות של קרקע זו וקונים בהם עוד קרקע שנייה והוא אוכל פירות של הקרקע השנייה שהן פירי פירות וכן ילך הדבר חסיד עד שיתנה עמה שלא יהיה לו לא פירות ולא פירי פירות עד לעולם ואז לא יהיו לו שום צד פירות בחייה :

ו כתב לה דין ודברים אין לי כנכסייך ובפירי פירותיהן ולא הזכיר הפירות יש אומרים שאוכל הפירות ולא פירי פירות שלא סילק עצמו אלא סתם ויש אומרים דבלשון זה סילק עצמו גם מן הפירות ואינו אוכל גם הפירות אבל עדיין אם מתה ירשנה :

ז ואם כתב לה דין ודברים אין לי כנכסייך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן עד עולם כחייך ובמותך אינו אוכל לא פירות ולא פירי פירות עד עולם וגם אם מתה אינו יורשה ואם לא הזכיר פירות אלא דין ודברים אין לי כנכסייך כחייך ובמותך הרי לא סילק עצמן מן הפירות אלא מנגוף הקרקע לפיכך אוכל פירות כל ימי חייה אבל אם מכרה או נתנה קיים ואם מתה אינו יורשה שחיי סילק עצמו מנגוף הקרקע לגמרי ולא מן הפירות כל זמן שלא מכרת וכן אם התנה עמה אם חסות בלא בנין שיחזרו נכסיה לבית אביה הכל קיים לפי חנאו וכן אם התנה עמה שירש פקעת נכסיה ומקצת לא יירש קיים דקיימא לן כל תנאי שבממון קיים בכל מקום אפילו במתנה על מה שכתוב בתורה כמה דברים אמורים שהתנה עמה אחר שנתארסה ובעודה ארסה וקודם שתנשא או בכותב לה בכתובתה בשעת כניסתה דעל מנת כן נשאה אבל אם

* לְבוֹשׁ חַבּוּץ וְאַרְזֵמָן * הַלְבוּשׁ בַּתּוֹבוֹת * מִט

אין לה מונות שהרי מיד התקיעה מעליה שם כבוד בעלת הראשון וימי מינר ארסלוות משמע כל זמן ששם בעלת הראשון נקרא עליו שאמרם זו אלמנתו של פלוני אבל מאדבת לאחר אין בעלה הראשון נקרא עליה שגינה נקראת אלא משוכת של פלוני :

ה סברה כתובת כולם או משכנת או שעשה כתובת לאחר בין שעשה דברים אלו בפני כ"ד מוסחה בין בפני שלשת נאמני' בין שעשה בחיי בעלה בין שעשת לאחר מיתת בעלה אין לה מונות מהירשים ;

ט מחלה כתובתה לבעלה הפסידה מונות לאחר מותו אבל בחייו יש לה מונות כלי' חייו שהרי מעשה ידיו שלו ומונות בחייו תקנו לה תחת מעשה ידיו ויש מי שאוכל ששן בחייו הפסידה מונות וכן אם מחלה כתובתה לירשים אברה גם מונותיה אפילו למצא דאמר סחלה לבעלת לא הפסידה מונות דלא דמי למחלת כתובת' לבעלה דהתם פוסקת היא עליו שלא ימנע לה מונותיה ולא מחלה לה אבל מחלת ליתומים כיון שאין לה עליהם כתובה היא איסחלקא מכייתיהו למפרי ואין לה עליהם מונות ;

י במה דברים אמורים כשמכרה או משכנה או מחלק כל ה' ה' כתוב' עיקר ותוספת אבל אם שיירה מקצת אפילו לא שיירה אלא התוספות ומכרה או מחלק כל העיקר או מקצת אפילו גם מקצת התוספות ושיירה מקצת התוספות ניונית בשביל אותו המקצת ושיירה אם ירצו הירשים יפרעו לה מה ששיירה בעל כרחא ויפטר ממנויותיה דאל"כ כל אשה הנכנה כתובתה עד תשלום דינה ותפרנס כלי' ישיה בשביל אותה הדינה החסר וכל המוכרת או מחלת כתובתה סתם מכרת או מחלה כולה התוספות עם העיקר והכל בכלל שם כתובת. סתם ואין לה מונות ;

יא לא תקנו חכמים וזכרם לברכה מונות לאלמנה ש' היתומין אלא כדי שהיא נפרעת עיקר כתובתה ותוספת כל זמן שלא נפרעת עיקר כתובתה הדינו מנה או פאיתים ונס תוספת כתובתה או אפילו מקצת של העיקר או התוספות יש לה מונות לפיכך אם תבעה נדונייתה ונפרעת מסנה ושיירה עיקר ה' כתוב' או התוספות או מקצ' של א' בהן לא הפסידה המונות ;

יב אבל אם תבעה עיקר או תוספו' בלבד ולא תבע' נדונייתה אפילו נדונייתה מאה מנה הפסידה מונות לפיכך אם תבעה כתובת' סתם הפסידה נ"כ מונות רסתם כתוב' אין משבעותא אלא עיקר ותוספות ;

יג יש מי שאומר שאם אין בפירו' נכסי המת כגון בשכירות בתים ובפירות קרקעו וכדו שהתפרנס מן הרינוח אלא שאריכו'ן למכור מן הנכסים כדי לפרנסה אז אינה ניונית אלא כדי כתובתה דלא תקנו לה חכמים ז"ל מונות ושהיא מכליא קרנא אמ' כ' יש בפירות ובשכירות הכתים כדי שתיוון ניונית לעולם ראו' לא סכליא קרנא לעול' לפיכך אוכלה הרינוח וישאר הקרן לכתובת' לעולם ויש מי שהולק עליו וס' דלעולם ג' ויג' והולכת עד שישיאיו בנכסים כדי כתובתה ואז נוטלת' כול' בכתובתה ;

יד אלמנה עניית ששרת' שתי שנים ולא תבעה מונות אג' עשירה ששהתה שלש שנים ולא תבעה מנאו' אמרינו' ה' ה' ה' ושהקד' כל כך ולא תבעה וזאת מחלה על המונות שעברו עד עכשו שהיא תוכנת' ונתנה'ן לה כמנא' ואילך אבל אם היתה פחות מזה אפילו יום לא ויתרה' לא מחלה אלא מחוד כושה' לא תבעה ונתנה'ן לה כל מונותיה אפילו למפרע וכן אפילו אם שרת' הרב והיה בידה משכח בתוך אותן השנים או שולחה לא ויתרה ;

טו אלמנה שתבעה מונות מהורשי' והוצ' עדיין תוך השנים י' השלשה שנים והיא תובעת מונות א' א' א' א' למפרע

אצל האלמנה ולמד שתיסול האלמנה הכל והכנים או הבנות ושאלו על הפתחים כמו שתקנו נבי בנים וכנות ונכסים מעשים דתקנו התם שהבנות ישלו כל הנכסים והבנים ושאלו על הפתחים דלא דמי דהתם הבנות נס הם ויוצא ירכיבו וראוי לירש אם אין בנים לפיכך גם אצל הכנים בנכסי' מעשים תיקנו להם שישלו הכל והבנים ושאלו על הפתחים אבל האלמנה אינה ראוייה לירש לפיכך גם אצל הבנים או הבנות שהם יורשים דאורייתא אפילו בנכסים מעשים לא רצו לעקור דין ירושה דאורייתא מן הכנים או הבנות אצל האלמנה אלא אמרו יהיו שניהם ניוונין יחד האלמנה והבן או האלמנה והבת עד שיאכלו הנכסים ואפילו אם הינשא הבת והכניסה הנכסים לבעל גם האלמנה תיוון מהם אפילו אחר מיתת הבת אף על גב דבעל בנכסי אשתו לוקח דוא ואין מוציאין לסוון האשה בנכסים משועבדים חכא שויות רבנן כיוור' מסום פסידא דאלמנה אבל אם יש אלמנה וכן גם בה והנכסים מעשים שאין בהן אפילו כח' שיונו הבת והבן לברן עד שתבגר הבת אז ידחו שניהם הבן והבת ותיוון האלמנה לבדה עד שתגבה כתובתה והבן והבת ושאלו על הפתחים ה' ה' ה' ה' לא היתה האלמנה היתה נדחית ירושה דאורייתא מן הבנים לנבי הבת בנכסים מעשים עכשו שיש באן גם אלמנ' שאוכלת מתקנת חכמים והואיל ושתיוון אינן אוכלת אלא מתקנת חכמים בתנאי כתובה אלימו רבנן תקנת האלמנה יותר מתקנת הבן ותיוון האלמנה לברה עד שתגבה כתובתה והבן והבת ישאלו על הפתחים ובמקום שהאלמנה דוחה את הירשים אם יש כאן נכסים מרובין מוציאין לאלמנ' סוון עד שאומדין בית דין שראויה לחיות עם זקנת ואם ילדה ונתנה'ן ביד שליט' וחוצ' מפרנסה אחד לשלשים חס' והמתירנתן לבנים ולמנות כפי דיכס' ל' ל' ;

ה אלמנה מיד שתבעה כתובתה בכית דין לא תקנו לה עוד מונות אפילו לא נפרעה עדיין אבל אם תבעה שלא בכית דין לא הפסידה מונותיה ואפילו אם תבעה בכית דין לא הפסידה אלא אם כן תבעה מעצמה אבל אם תבעה מדוחק שלא נתנו לה מונות או סלמה ואמרו לה הפלגאי דוצת' לישא' אותך ומחמת זה תבעה כתובתה או כיוצא בזה לא הפסידה כזה מונותיה אלמנה שבאה לבית דין לישבע על כתובתה ונשבעה בפני בית דין לא הפסידה כזה מונותיה דשבעות לא היו תבעה אלא שרצה להוציא עצמה מן החסר שלא יאמרו צרי' אחפס' או מחלת או נפרעה או כי האי נוונא ;

ז שכיב טרע שצויה שהתא אלמנות ניונית מנכסין כל מינר אלמנותיה יתר על כתובתה יש מי שאומר שאין אלמנות מפרסת מונותיה בתביעת כתובתה בכית דין ולא כשאר דרכים הפסדיים מונותיה דהתם אינה אוכלת אלא מתקנת חכמים בתנאי כתובה וחכמים זכרונם לברכה לא תקנו לה אלא על דעת כן אבל באן הבעל נותן לה מתנה מחסרשכת מתנתה היא אוכלת וזלמה תפסיד מונות' איל' מחמת תביעת כתובתה או מחמת שאר הדברים הפסדיים אותה וסעסע זה גם כן אין מעשה ידיו ליתומים שלא תקנו חכמים ז"ל מעשה ידיו ליתומים אלא כמנר מונותיה ונמשום אלא יהיו לחס איבה עליה והכא מה ליתומים עליות אפיהם נתנו לה מתנה יותר על כתובתה ;

ח תבעו לינישא' אפילו נתפייסות לא הפסידה מונותיה וכן אם כלה או פרקסה או דנתנה לא הפסידה מונותיה מונותיה דאף ע"פ שעשתה כל אילו שם אלמנה פלוני עליה ובכלל תנאי כתוב' דימי מינר ארסלוותה היא אבל אם נתארסת הפסידה מונותיה שהרי תנאי כתובה אינו אלא משד' מי אלמנותה וכיון שנתארסה לאו אלמנה היא אלא אשת איש דמי' ו' והיא מבינים מיד שנתכת לה שטר שירוכין עם אחר

* לְבוּשׁ הַבּוּץ וְהָרִמָּז * הַלְבוּשׁ פְּתוּבוֹת *

למפרע והיורשים אומרים נתננו להויה שוענת, סלא קבלה כל זמן שלא נישאת כל נכסי בעלה הן בחזקתה להתפרנס מהם לפיכך על היתומים להביא ראיה ואם אין להם ראיה נשבעת האלמנה היסת ונושלת מזונותיה מן הנכסיה בכל מקום שהן מפני שהן בחזקתה ואם נשאת כבר יצאו הנכסים מחזקתה ועליה להביא ראיה ואי ששע הורש היסת שנתן לה זנוש כדון כל כופר בכל :

טז מי שיחזר קרקע לאשתו בשעת מיתה שתרא נזונות ממנה בימי מנהג אלמנותה אם אמר תהא קרקע זו לה למזונות הרי ריבה לה מזונות דלמזונת בלמ"ט משמע אם לא יתנו לך היורשים מזונות מרווחים אלא מצומצמים שלי קרקע זו לה העדפה לפיכך אם היה שבר של קרקע זו פחות מזונותיה הראויים לה נושלת שאר מזונותיה משאר הנכסים ואם היה יותר מהראוי לה נושלת הכל שהרי ריבה לה אבל אם אמר תהא קרקע זו לה במזונותיה כבר משמע שלא יחא לה אלא שבר קרקע זו במזונותיה ולא יותר לפיכך אין לה אלא פירות אותה קרקע בלבד והוא שהעתה היא עם בשעת צואה ושמעה ושתקה מפתא הואיל ושחקה קבלה עליה ומחלה השאר אבל אם לא היתה שם או שהיתה שם ומיתה' אם אותו הקרקע שיהיה לה אינו מספיק למזונותיה לאו כל כמיניה של בעל לגרוע מזונותיה בעל כרח :

יז האשה שהלכה היא ובעלה למדינה דים וכאה ואמרה מת בעלי אם אינה מבקשת אלא מזונות פשיטא למזונות ממה נפשך שאם היא משקרת והיא עורנו חי יש לה מזונות מנכסיו ואם הוא מת הרי היא כשאר אלמנה אלא אפילו אם היא רצתה כתובתה נושלת שהרי נאמנת האשה לומר מת בעלי ותינשא כמו שנכתב לעיל סימן י"ז סעיף ט"ז יכשם שנאמנת לינשא כך נאמנת ליטול כתובתה דמספר כתובה נלמד דכתיב בה לבשחנשאי לאחר תשלי מה שכתוב לוכי אבל אם אמרה גרשני בעלה אינה נזונת אלא עד כדי כתובתה שכיון שאינה נאמנת לומר גרשני כדי שחנשא הכי נמי אינה נאמנת לומר גרשני כדי ליטול כתובת' מ"כ כיון שהיא עצמה אומרת שגרשה נאמנת על עצמה שחפסיר מזונ' מנכסי בעלה שגרשה אבל כדי כהוכח נזונות מ"כ שאם לא גרשה הרי חייב כמזונות' ואם גרשה החשוב לה לפרעון כתובתה :

יח יש אומרים דאלמנה שאין שטר כתובתה יוצא מתחת ידה נזונת אף על פי ידה אין לה מזונות שמה מחלה כתובתה או מכה או משכמה אותה :

יט ואם שטר כתובתה יוצא מתחת ידה נזונת אף על פי שעדיין לא נשבעה ויש חולקין ואומרים דאפילו בלא כתובה ובלא שבועה נזונת מתנאי בית דין וכן עיקר :

ך לא תקנו חכמים זכרונם לברכה שתהא אשה נזונת מנכסי בעלה אלא מבני חרי ולא ממשועבדים מפני תיקנהוהולם שאם היתה יכולה לשרוף ממשועבדים אין לך אדם שהיה לוקח קרקע שחבירו שמוזנת אין להם קול כל כך כמה חייב בהן הבעל שיהיה מהן הלקוחות והוא כמו מלוה על פה לפיכך אין אלמנה נזונת אלא מקרקעות שהם בני חורין ולא מהמשועבדים ולא שבעיה אם מפראו נתן הבעל בחייו שאין מוציאין אותן למזון האשה והבנות אלא אפילו מכרו או משכנו או נתנו היורשים לאחר מיתה אביהם אין מוציאין למזון האשה והבנות ולדוקא שנתן האב מתנת בריא אבל נתן מתנת ש"ס נזונות ממנה דהא מתנת ש"ס אינה חלה אלא לאחר מיתה בשעה שמחלת היורשה ליורשים ולא עדיפא כח המתנה מכה היורשה ומן היורשים כבר אמרנו שתקנו לה מזונות הוא הדין ממקבל המתנה ש"ס ואם הקדיש נכסיו ואין כאן נכסים בני חורין אחרים הוי כמתנת ברי ואינה

נזונת מהם ומרינא דגמרא אינה נזונת ממשלתיך אפילו בני חורין דקיימא לן משלתיך אינה משועבדים לבעל חוב ואפילו לכתובה עצמה אינן משועבדים מן התורה כמו שנתבאר בלבוש עיר שושן אלא אם כן היתה תנופת משלתיך אפילו לאחר מיתת הבעל לא הוה מפיקין מנה אבל עכשיו שתקנו הגאונים שתגבה הכתוב' מן המשלתיך ותנאי מתנה הם ככתובתה נזונות האלמנה עכשיו מן המשלתיך אפילו לא תפשה מיהו אם נתן הבעל משלתיך לאחרים אפילו במתנת ש"ס יש אומרים שקנו המקבלים ואינה נזונת מהם :

כא זאף על גב שתקנו הגאונים שתחזק מן המשלתיך לא אלים שיעבדא שעל המשלתיך' כמו שיעבד שעל המקרקעו כיון דמרינא דגמרא אינן משועבדים כיון דהתם משלתיך ולא תפשה האלמנה אהם נשלים אותם היורשים והם מעלין לה מזונות ואינה יכולה לעכב עליהם ולומר הית המשלתיך מונחך ככ' שאזון מהם שמה יאבדו ולא יהיה לי מזונות ואפילו אם התנה בפירוש שתחזק מהמשלתיך אינה מעכבת אבל אם הגיה קרקע יכולה היא לעכב עליהם שלא ימכרוהו אם מכרה פניה מציאה אותן מיד הלקוחות והיא נזונת ממי הקרקע שבדים / ויש מי שחולק ואומר שאינה נזונת מאהם דמים בכין שנמכרו שוב פקעה שיעבדות פעליהם / ואם הקנה לה בקנין בפירוש על המזונות מציאות אפילו למזונות מנכסים משועבדים והוא שפירש בהדיא למחול שאחר מיתה אבל בסתם אע"ג שכתב לה מזונות כתובת' לוקטו פירו אינה מציאה ממשועבדים דלא נתכין זה אלא על סוג' דמחיים :

כב וכיון שאין האשה נזונת מנכסים משועבדים כמו שכתבנו בסעיף ב' לפיכך אם הניח נשד' בדות אפילו נשאך זו אחר זו כולן נזונות בשוה ואין דין קדימה לאחת על אבירתה שהרי אם היה דוצה הבעל היה יכול למכר נכסיו והיה מפקיע שיעבוד המזונות אפילו מן הראשונה לפיכך הוי לגביה כל נכסיו כמשלתיך שאין בהן דין קדימה ועוד שהרי אין חיוב המזונות אלא לאחר מותו ובשעת שמת הניע שעת החיוב לכולן בבת אחת והוא ליה כלה חוזר ולוה ואחר כך קנה סחל שיעבוד כלם בבית אחת וכולם שוין בו הגו נפמי דהא :

כג אלמ' שתפשה משלתיך כדי שתחזק מהם בין שתפשי' מחיים בין שתפשה אחר מותו אפילו תפשה הרבה כדי כבר והב אין מוציאין מידה ושעמא משום דלא ידעינן כמה תהיה וכמה תצטרך למזונות כי שמה ואבר מהם או שמה תחלה ותצטרך לרפיה שאין לה קצבה שהיא בכלל מזונות לפיכך אין מוציאין מידה אלא כתבין עליה ב"רמה שתפשה ופוסקין לה מאזנות ושחבין עליה כמה שחבין עליה לראש או לשנת ודא נזונת ממה שכר' עד שתמות או עד שתיע העת שלא יהיו לה מזונות ויקמו היורשים את השטר תפשה זו צריך שתהיה תפשה נאמנה דהיינו שתפשה מדרבך הקנות עד שהם בריטותה לגמרי אבל אם לא תפשה דין מפתחות החדרים לא מיקרי תפשה דההדרים ברשות היורשים קיימו והכל ברשותם ורם זנוג' אהיה לפי צרכה וגם תפישת דמנהי דוקא שתפשה היא בעצמה אבל ע"י שליח לא מהי תפשה דה' ל כתופש לבעל חוב בטקום שחב לאחרי' הלא קנה ועיין לקמן בלבוש ע"ש סי' ק"ה :

כד ואם תפשה בבת אחת יותר מראוי לתבוא' בבית דין דהיינו כדי מוזג שלשים יום ואחרי שכלה מה שתפשה תבוא' לחסוד עד מאותם לא יחייבין לה שיר' עד שתשבע שלא נשאר בידה ממה שתפשה ושלא תתנה ולא כזכה בלום :

לבוש הבין וארגמן הלבית כתובות

א לתת לה סודר הראוי לה בכית אחר שהיה של בעלה אף על פי שלא דרה בו עמו אבל הסודר שמיידיון לה הורשים בבית בעלה הוא אינה יכולה להשכירה לאחרים ולדור במקום אחר ומשתמשת בכרום ובכסות ובעבדים ושפחות שנשתמשה בהן בחיי בעלה מיהו אינה משתמשת ככולן כמו שהיתה משתמשת בעת שהיה בעלה עמה בביתו אלא כמו שהיתה משתמשת בהן כשהלך בעלה לכריתת הים והיא היתה לבדה בבית :

ב נפל המדור שדרה בו עם בעלה אין הורשים חי בים לחזור ולבנותו ולא עוד אלא אפילו אם תאמר היא אני אבננו משלו אין קומעין לה וכן לא תחזק בדקו ולא תכח אותו אלא תדור בו כמו שהוא כל זמן שהוא קיים או תצא שלא שיעבר לה אלא בית זה שדר בו :

ג ואם נפל ובנאוהו הורשים אחר שנפל אינה זכוח ממנו שאינו עוד משעבר לה ולא חובל עוד לגחות ביד הורשים למוכרו :

ד אבל כל זמן שהוא קיים משעבר לת לידר ואם מכרוהו הורשים לא עשו כלום אלא שיעבודה קיים עליו :

ה ואם נפל הבית או שלא היה לבעל בית שלו לחלוטין אלא היה שוכר בתים לדור בתוכם בחייו חייבים הורשים להשכיר לה פדור לפי כבודה אם היה כבודה גדול משל בעלה שאינה יורדת עמו ואם היה כבוד בעלה גדול מכבודה שוכרין לה לפי כבודו דעולה עמו כמו שנתבאר פעמים :

ו אם היא אומרת איני זזה מבית אביחנו לי מזונות בבית אבי והורשים אומרים תשב עמנו אין צריכין לתת לה מזונות בבית אביה אלא רואין כמה תספיק לה אם תשב עמהן כי ברכת הבית ברוכה נר לאחד נר למאה וכיוצא בזה ולפי אותו הערך יתנו לה ואם יש לה מענה שאינה יכולה לדור עמהם מפנו שהיא ילדה והם ילדים מענה מענה ונתחנן לה מזונותיה משלם מיהו יש אומרים שאין מענת זו מעלת אלא בשאינם כניה כגון כאשר אב או שלא הניח בנים אלא אחיו יורשין אותו אבל אם היא אסם אינה יכולה לשעון כך דבני אסם ליבא למחש להכי :

ז וחיבים לפרוע בשבילה כסף לגלגלה ומס שעליה כדרך שפרע בעלה בשבילה אבל אין חיבים בפריונה וכרואהה שיש לה קצבה ולא בקבורתה כמבואר לעיל סימן ע'ח וע"פ :

צה חיוב מעשה ידיה ליוורשים וכו' סעיפים:

א ולפי שתקנו לה חכמים מזונות ימי מינר ארבע לותא כנו שנתבאר לעיל סימן צ"ג סעיף ג' תקנו כנגדן מעשה ידיה ליוורשים תחת המזונות אבל עיקר תקנת המזונות משום טובה דידה תקנו שמה לא יספיקו לה מעשה ידיה למזונותיה לפיכך אם אמרו הורשים שלי מעשה ידיך במזונותך אין שומעין להם אבל היא יכולה לומר אי אפשר בתקנת חכמים ואיני ניוזנית ואיני עושה לכם :

ב ואם היא מניקה אינה צריכה להניק בנה חנם ליוורשים אלא הם צריכין ליהן לה שבר מניקה ואע"פ שאינה יכולה להגשא עד שהיו לולד כ"ך חדשי יכולה היא להבוע כתובה מיד אפילו תוך כ"ד חדש :

ג וכל מלאכות שהאשה עושה לבעלה צריכה האלמנת לעשות ליוורשים הואיל וניזונית מהם חזק ממזנת הכס והצעת הנשה והרחצת פנים ידים ורגלי שדברי אלו מקרבות חיבה והרגל דבר לפיכך אינה צריכה לעשותה ליוורשים :
ד ומציאותה לעצמה דמ"ס אמרו דהיה מציאותה לבעלה משום דלא תיהי לה איבא הכא תיהי לה איבא וכן פירות נכסיה גם הם לעצמה דמ"ס אמרו

כה הקילו חכמים כאלמנה שבאח לבית דין לתבוע מזונות שתוכל למכור מנכפי בעלה למזונות ואינה צריכה הכרזה ולא בית דין מוסחים ושעמא משום שהיה צריכה שורה וזמן רב לעשות כל אלה וכו' כן המות היא ברעב לכך הקילו לה חכמים מכל מקום צריכה שלסה אנשים נאמנים הבקאים בשומא אפי' הם הרושות ואין בהם אלא אפילו חד דגמיר שזה דבר נקל הוא למצוא והם ימכרו בלא הכרזה ואם מכרה בינה לבין עצמה שיה כטוח ולא מעתה כלום יא' שמברה קיים ויש חולקין :

ב ולא הצריכו בית דין של הרושות אלא כשרוצ' למכור הנכסים אבל למסכנן אפילו בינה לבין עצמה דין שהרי יכולין הורשין לפרותן :

ב ואם לקחה הקרקע לעצמה בסכום ידוע אפילו הוא שורה בשוה ולא מעתה כלום אינו כלום אפי' הכריזח דאמרינן לה מאן שם לך כלומר מי החזיקך בנכסים שהרי אין אדם יכול לזכות במקח אלא מיד המקנה לו לפיכך אם נתייקר אח"כ צריכה להחזירו ליוורשים או אפילו לא נתייקר אם ירצו יבטלו המקח :

ב ואם היו שם בית דין הרושות יש אומרים שמקחה קיים שהם הקנינה לה ויש אומרים כיון שהרושות הם ואינם ראויים לדין הקנאה אינם כלום עד שהיו שם כ"ך מומחים שיקנוה לה :

כ אלמנה שמכרה למזונות האחריות על החומים שאם שפחה מן הלקוחות חוזרים הלקוחות על החומים שהרי עליהם היה החוב ואף על פי כן כשבאה אחר כך לגבות כתובתה אינה יכולה לשרוף מן הלקוחות שמכרה להם לצורך מזונותיה דאמרי לה נתי דאחריות דעלמא לא קבילת עליון אחריות דנפשך מי לא קבילת עליון :

ל וכשמוכרים למזונות אין מוכרין קרקע אלא כרי שתוכל ליוזן מהם ולא יותר אבל אין נותנין כל המעות לידה מיד דשמא תינטא או תתבע כתובתה ולא יהיו לה עוד מזונות אלא ישארו המעות ביד הלוקח או ביד שלישי והוא נותן לה בכח אחת מה שצריכה לשלשים יום וכן מל יום לל' יום ואם כלו המעות חוזרים ומוכרים עוד לששה חדשים וכן שוכרת והולכת לעולם עד שישאר מהנכסים כרי כתובתה ואז נובה כתובתה מהשאר והולכת לה יש אומרי' הא דמוכרת לששה חדשים בבית אחת היינו דווקא כשמוכרת קרקע מפני שאין קונים מצויין לקנות קרקע קטנה מזו אבל בזמן הזה דניזונית ממסלסלין אין למכור אלא חפץ אחד בבית אחת אפילו אינו שוה אלא לחדש או לבל' וכשכלו המעות מוכרים עוד חפץ אחד לעולם :

לא ואם אין מוצאים מי שיקנה קרקע קטנה כל כך כרי מזונות של ששה חדשים מוכרים ביותר הכל לפי ראו עיני הדיינים כרי שהיו לה מזונות ולא תמות כרעב :

לב כשפוסקין מזונות לאלמנה שאינה ניזונית עם היתומים אין פוסקין לה פחות מל' יום וכן לאשת איש כרי שלא תצטרך להתבנות בבית דין על המזונותיה בכל יום :

צד חיוב דירת אלמנה וכמות וכו' סעיפים :

א כדרך שחיבין במזונות אלמנה שתקנת חכמים כמו שנתבאר כד חייבין ליתן לה כמות וכלי תשמיש ומדור לידור בו לפי כבודה או יושבה במדור שהיתה בו בחי בעלה ואינה צריכה להשתמש עם הורשין ככל הבית מעורב עמהם שאין זה כבודה אלא סיחדין לה מדור מיוחד לפי כבודה בבית שדרה בו עם בעלה ואין יכולין לדחות מן המדור ולהשכיר לה אחר שלא היה של בעלה מיהו יכולין הורשים

* לבוש הבוץ וארגמן הלבוש בתובות *

שאר נכסיה כגון נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל או נכסים שיהיה לה בכתובתה אם אותם הנכסים הם בעצמ' קיימים או דברים שידוע שבאו מכחם נוסלת אותם בלא שבועה ואם נכסי צאן ברזל אינם קיימים ולא דברים הבאים מכחם ובאה ליפרע מנכסיו אינה נפרעת אלא בשבוע' דטמא נפרעת הואיל ואינם בפנינו והוא הדין אם ייחד לה משלסלין בכתובתה שיש לחלק בהם כמו שהילקנו בנכסי צאן ברזל ואם ייחד לה לקרקע בכתובתה נוטלה בלא שבועה דסתמא לא סילקה במעות וכל היכא שצריכה לישבע אם מנה קודם שנסבע' אין יורשיה יורשין בכתובתה שאין אדם מוריש לבכור פמון שאין יכול לגבותו אלא בשבועה ועל בלבו' ע' ס' ק' ה' יש אומרים הא דאין יורשיה יורשין בכתובתה היינו בולא תפסה דמספק אין מוציאין מן היורשים שסא נתפרעה אבל אם תופשיה יורשיה יורשין בכתובתה הואיל והן מוחזקין גם כן אין מוציאין מידם מספק ויש חולקין ועל בלבוש ע' ש' ס' ק' ה' אשה שנשטתית ונתאלמנה אין יורשיה נוטלין בכתובתה הואיל ואינה יכולה לישבע ועל סיסן ק' ה' סעיף ג' האלמנה שנשחתקה ובדקה ברמיוז וחרמה קודם מית' שלא נפלה כלום מכתובתה ורומזה שחקבל עליה חומרי שבועה על זה סני וגובין היורשין בכתובת' רכיון דשבוע' זו דרבנן הקילו בה לסמוך אל המיתה כאילו נשבעה :

יורשיה אומרים נשבעה יורשיה הבעל אומרים לא נשבע' על יורשיה להביא ראיה שנשבעה פרעו לה מקצת בכתובתה חקפו לה שטר חוב על הנשאר יכולים יורשיה לומר ליורשי הבעל כיון שזקפתה עליה המתיר מלוה סתמא דמילת' שכבר נשבעה לכם או מתלת' לה השבועה שכל זקיפה כפרעון דמי . וכל זה לא מיידי אלא באלמנה אבל אם נתגרשה ופחה ובכתובתה בידה יורשיה נשבעין שלא פקדתי שהיא פרוע ונוטלין אפילו מורשי בעלה אם מת אחריה דטמא פאי אמר רבנן שאין אשה גובה בכתובתה בלא שבועה משום דאימור צררי אהפשה או מחלה וכי האי גוונא ובנתגרשה פתמא ליכ' למיחש לכל זה כיון שהיה ריב וקטש ביניהם וא' כ' גם הוא בחייה היתה גוב' בלא שבוע' ואין כאן משום איך אדם מוריש שבועה לבניו וכיון דשטר בכתובתה בידה גובין היורשים אותם כשאר חוב שגובין דאמרין דא' ל' שטרך בידך פאי בעי ומכל מקום צריכין לישבע שלא פקדתי שהיא פרוע ושלא מצינו שטר בין שטרותיה שהיא פרוע כמו שנתבאר בלבוש ע' ש' ס' ק' ה' וכן הדין באלמנה שכתבה בכתובתה בכ' ותשבעה ולא הספיקו להגבותה בכתובתה עד שמתה יורשי הבעל מוענין כבר נכתה בכתובתה בכ' אחר מיר אחת שנשבעה אין מענה ענה שהרי שטר בכתובתה ביד יורשיה ומצי' למיפר שטרך פאי בעי ונשבעין שלא פקדתי כו' ונוטלין :

ב ושה שבועה משבעין אותה שלא תפסה הבעל צררי ושלא תפסה היא בעצמה משלום כלום ויש מי שאומר שצריכה גם כן לישבע שלא פחלה לו בכתובתה ושלא מכרה לו ואע"פ ששטר בכתובת' בידה לא אמרי' אם מחלה או מכרה היות הבעל נוטל השטר ממנה ולא היה מניחו ביד' דאפשר שכתב' לו שטר מכ' או שטר מחלה ולפיכ' לא חטש לוקח מידה שטר בכתובתה ואם נשבעה סתם שלא נהנית מכתובתה סני בכך ונהנו גם כן להשביעה שלא בזכזה כלום שלא ברשות בעלה ואם בעלה אינו בר דעת אומרים לה סתם שלא בזכזה משל בעלה יותר מן הראוי :

ג ואם היתומים קטנים והאפוטרופסים רוצים להשביעה היא אומרת שאיך רוצה לישבע עד שיגרלו בניה סתמא יטחלו לה השבועה או התפשר עמהם אין שומעין לה ואין צריכין ליחז' לה כלום עד שתשבע :

ד אלמנה שאומרת בעלי נתן לי מנה קודם מותו במתנה

רבנן שהם לבעל משום פרקונה שיפרה אותה אם נשנית והיורשים כיון שאין חיובין לפדותה אינו ברין שיאכלו חס פירות נכסיה :

ה וכיון שניזונית משל היורשים וגם היורשים חייבים בכסות כמו שנתבאר בסימן הקודם אם צמצמה והותרה ממה שפסקו לה הן במזונות הן בכסות הכל הוא של היורשים :

ו בשבאה האלמנה לב' לתבוע מזונותיה אין מחשבינן עמה על מעשה ידיה עד שיבאו היורשים ויתבעוה אם ימצאו לה מעשה ידיה נוטלים אותו ואם לאו ילכו לדרסם במה דברים אמורים ביורשים גדולים אבל אם היורשים קטנים הלא הב' אביהם על יתומים והיא כאילו היו היורשים בפנינו ומה שביין עמה על מעשה ידיה ופוסקין לה על מעשה ידיה כדרך שפוסקין לח מזונות :

ז אלמנה שניזונית מן היתומים והניח בעלה קרקע והשביחתה היא יש מי שאומר שכל השבח שלהם שכיון שמעשה ידיה שלהן גם זה בכלל מעשה ידיה יחשב אף ע"פ שאין זה מלאכת' שאין דרך מעשה ידי הנשים אלא בפלך מה שעשתה עשתה ואפילו שכר טרחה היתירה אינה נוטלת . ויש מי שאומר שלא אמרו מעשה ידיה ליתורשים אלא במעשה ידיה הקבועים לה כגון מויה או ארינה אבל במלאכ' אחרת שאין דרכה בכך לא וכיון שאינה יכולין לסנות' לעשות פלאכ' אחרת אם עשתה היה הוא לעצמה וצריכים היורשים לשלם לה שכר טרחה אם הם מעות ואם הם קרקע ידה על התחוננה שאם הוא שדה שאינה עסויה ליטע אם השבח יתר על היציאה נותנים לה היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותנין לה השבח שהרי יורה שלא ברשות . ואם אינה ניזונית משל היורשים כגון שתבעה בכתובתה בכ' דרוב אינה ניזונית והניח בעלה נכסים פועלים שאין בהן כרי בכתובתה יש מי שאומר שאם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי והרי אין בו כדי כתובתי ואקחנו בכתובתי ואשביחנו לעצמי ונתעצרו היתומים או בית דין להשביעה ולהגבות לה ככתובתה אינה דאפסידו אנפשייהו שלא השביעוה וכל מה שהשביחה אפילו השביחו הנכסים אף זה הכל הוא לעצמה כיון שאמרה שתחילה ראו מה שהניח לי בעלי כו' הוי ליה כאילו שמוהו לה והחליטוהו לה אבל אם לא אמרה שתחילה ראו כו' אלא השביחה סתם אינה נוטלת אלא בכתובת' והמתיר הוא ליורשין ויש אומרים כיון שלא החליטוהו לה בית דין כן לא אמרה ראו בין אמרה ראו הכל הוא ליתומים ואפילו בכתובתה אינה גובה ממנה דמה שהשביחו הנכסים הוא של היתומים ולא היה של בעלה מעולם ונכסי היתומים אינם משועבדים לכתובה אלא נוטלת שכר טרחה וידה על התחוננה וכתב מורי ז"ל וז"ל וכן עיקר שהשבח כולו הוא של היתומים ואינה גובה מאותו שבח לא כתוב' ולא מזונות וכחב עור ח' ולכן אלמנה שישבה זמן ארוך בבית בעלה וניזונית מהם עד שבודאי כלה הקרן שהניח בעלה אף על גב שיש כאן הרבה מן השבח ששבתה אינה גובאת בכתובתה משום ויש חולקין ואומרים כל מה שהוציאה מנכין לה מן השבח וגובאת בכתובתה מן הקרן ולא מן השבח ועיין לקמן סימן ק' עכ"ל :

צד שבועת אלמנה וגרושה על כתובתה וכו' כ"א סעי' :

א אין האלמנה גובה בכתובת' עיקר ותוספות אלא השבועה דאמר' שסא כבר נפרעה או תפסה מידו דבעל או הבעל בעצמו צררי אהפשה או מחלה לו שכל דברים אלו וכיוצא בהן מצויין הן לפיכך משבעין אותה אפילו מספק ואין מנכין לה בכתובתה בלא שבועה ודוקא עיקר בכתובתה או תוספות אבל

בפניו אינה גובה אלא בשבועה והוא שיהיה הבעל במקום רחוק שיש שורה להודיעו אבל אם הוא במקום קרוב להודיע מודיעין אותו וכמה קרוב כדי שילך השליח ויחזור ה' שלשים יום מודיעין אותו ואם לא יבא ישיבועיה ותסול כתובתהאשה נהנת שכר השליח ומוספת על כתובתה וכן אם היו לו שתי נשים ונירש אחת צריכה לישבע לשנייה וכמו שתבאר לקמן סעיף טז :

יא כל אילו השבועות הם דרבנן ואפילו שבועה דעד אחד מעידה שהיא פרועה אף על פי שהיא נשבעת להכחיש הער אין זה שבועה דאורייתא רכל הנשבעין שבתורה כנגד עד אחד נשבעין ונפטרין והיא נשבעת ונשולח לפיכך אינה חשובה שבועה דאורייתא מיהו אף על גב דשבועות דרבנן גינהו ושבועה דרבנן אינה צריכה בנקיטת חפץ הכא החמירי עליה שתשבע בנקיטת חפץ כמו בשבועה דאורייתא להפיס דעוהו של בעל ומכל מקום יש חילוק בין שבועה זו לשבועה דאורייתא דשבועה דאורייתא אי תפשו ולא רצה לישבע מפקינן מיני' והכא לא הקנו שבועה אלא כשעדיין לא תפשה ובאה לבית דין לגבות אבל אי קרסה ותפשה ואמרה לא משתבענא ולא מהרנא דידיו שקלי לא מפקינן מינה כיון שהיא דרבנן (ועל בע"ש סי' פ"ז) מיהו דוקא כשתפשה מעות לא מפקינן מינה כיון דגם כשתישבע על כרחם יניחום בידה להנכותה בכתובתה לפיכך לא מפקינן מינה ונראה לי שמחרימין עליה כיון הבא להוציא מספק אבל אם תפשה מטלמין כיון דנפיהו לא מקנו לה שהרי יכולין לסלקה במעות מפקינן מינה והדר הויא כאילו לא תפשה ולא גביא אלא בשבועה ושבועה זו גם אפוכי לא לא מפקינן אף על גב דקיימא לן דשבועה דרבנן מפכינן הני מילי כשהתבע יש לו לישבע ולפטר אז יוכל להפכה ולומר לחובע אין לך אצלי כלום או השבע ושול או חלך לך אבל הבא האשה היא התובע ויש לה לישבע ולישול וגם תרצה להפכה על הנתבע ולומר השבע והפטר יוכל לומר לה אחא יש לך לימנע או השבע ושול או חלך לך :

יב ואם היא חשודה על השבועה אם שכננה אינו חשוד וישבע ויפטר ואם גם הוא חשוד אין כאן לא שבועה ולא השלומין :

יג ובעד אחר מעידה שהיא פרועה יכול להביאה ליד שבועה דאורייתא כיצד יפרע לה כתובת הפעם שנית בפני העד הראשון ועד אחר עמו והרי יש כאן שני עדים על פרעון השני ואחר כך יתבענה בעד מה שנתן לח מתחילה ויאמר בהלואה נתתיו לך שהרי נתקבלת כתובתך פעם שנית והיא כשהכפור ותאמר לא קבלתי אלא פעם אחת הרי העד הראשון מבטיחה וצריכה לישבע שבועה דאורייתא וצריך שיאמר לעד הראשון שמכונן לך שאתם לא יאמר לו כן תאמר היא באמת שקבלתי שתייהן אבל הו' לו עליך שתי כתובות והרי העד הראשון מסייע אבל כשמודיע לעד תחלת שאין כוונתו אלא להביא לידו שמעה דאורייתא אין הראשון מסייעה וכיון שאינו מסייעה אינה יכולה לומר שתי כתובות היו לי דמילתא דלא שכיחא היא :

יד הפוחחת כתובתה אינה צריכה שבועה היכי דמי פוחחת כגון שהוציאה כתובתה וכתוב בה שהיא אלף וזו ושוען הבעל שהיא נפרעת והיא אומרת לא נפרעתי כלום אבל אין לי עליך אלא המאות וזו כי אמנת הית' ביני ובינך שנתחייבת לי בקניין אלף וזו ואמנת בי שלא תחבע ממך אלא ה' מאות וזו נושלת בלא שבועה דלא דמיא לפיגמת כתובתה דסעיף ז' דצריכה לישבע דהתם היא עצמה מודה דשיעבוד שטר זה הוחלש ממה שהיה מתחלה שהאמת הוא שהיתה כתובתך אלף וזו מתחלה אלא שהיא

נמורה ע"ם שלא יחשב לי בכתובתי ועדים אין לה אם היא מוחזקה כמנה כגון שיש לה ממון בעלה תחת ידה והוא באופן שיוכלה לפעון על אותו ממון אין בידו משל בעלי בל' נאמנת גם כן על מנה זה' שנתנו לה במתנה כמנו דאי בעי אמרה אין בידו משל בעלי כלום ושבועה ואם אינה מוחזקת בממון בעלה אינה נאמנת :

ה אלמנה שמכרה או נתנה מנכסיה יתומים קודם שנשבעה שהיא שמכרה או נתנה קיים ומנכין אותו מכתובתה ודוקא משלמלי אבל מקרקעי אפילו נשבעה לסוף אין מכרה ומתנתה קיימים אלא אם כן שמו לו בית דין אפילו של הרישיות ויש מי שאומר שצריך שגבו לה בית דין מומחין ויש אומרים דאף במטלמין מכירתה ומתנת' אגם קיימים שהרי אין לה עליהם אלא שיעבוד בעלמא ואין הגוף שלה ואפילו נשבעה לאחר שמכרה או נתנה אינה קיימים דמכל מקום נשעת שנחנה לא היה לה כח בהן למכרה ולנתנה אם לא שנשמעה כבר ויש אומרים שיש לדרן בזה לפי ראות עיני הדיין כי במקום שנראה לדיין שלא תפשה צררי כגון טפה פתאום או כדומה לזה יש לדרן שמכירת' ומתנתה קעמים וכן אם מוחזקים המקבל או הקונה אין מוציאין מידה מספק ותכב מורי זל חל' וכן נל' לדרן ע"כ וכל זה מידיו פשהאשה חזרה בה לאחר שנשבע אבל אם לא חזרה מכירת' ומתנתה קיימים מעכשיו ולכן אלמנה שלא נשבעה על כ' כתובתה ונישאת לבעל והבניסה לו הרב' ממון בעלה הראשון השבע עדיין ואם מתה הבעל השני יורשה הואיל והוא מוחזק בה ועל סימן ק"א :

ו אלמנה שמחלה לבעלי חובות של בעלה חובותם אין מחילתה כלום שכל זמן שלא חנכה חובות בעלה אין לה בהן כלום ואין בידה לא ליתן ולא למחול :

ז פעמים שמסביעין אפי' גרושה אפילו לא יטעון הבעל כגון פוגמת כתובתה או עד מעידה שהיא פרועה וכן בשנובה מנכסים משועבדים והנפרעת שלא בפניו פוגמת קתובתה כיצד כגון שהיתה כתובתה אלף וזו והיא אומר קבלת גל כתובתיך והיא אומרת לא קבלתי אלא כך וכך אפ"י' לה עדים כמה קבלה דאיכא למימר דאם איחא דקבלה שפי היה פרע לה בעדים כמו שפרע זה לבעדים אפי' דקדקה מה שנשלה אפי' בחצי פרוטה דאיכא למימר כיון דקדקה בוודאי אומרת אמת אפי' לא תיפרע אלא בשבועה :

ח אי עד אחר מעיד שהיא פרועה כגון שכונפת ככל ט' ואומרת לא נפרעתי כלום ועד אחר מעיד שהיא פרועה לא תפרע אלא שבועה נגד העד :

ט וכן הדין אם היא שורפת כתובתה מלקוחות אינ' שורפות מהם אלא בשבועה והוא הדין כל מלוה הטורף ס' ו' הלקוחות אינו גובה בלא שבועה ושעמא מטום דאי הוה גובה מן המלוה נופי' והוה טעין ליה אשתבע לי דלא פרעתך דינה דה' דמסביעין ליה ואי לא טעין לא טענינן ליה הואיל ונקט שטר' כמבואר בלבוש ע"ש אבל בשביל לקוחות אגן טענינן דילמא אי הוית גבה מן הלוח הוה טעין לך אשתבע לי דלא פרעתך ובעית אישתבעי אם אין לך נאמנות בשטר השטא אגן טענינן דפתח פיך לאלם הוא וכן הדין הבא ליפרע מנכסיה יתומים והנפרעת שלא בפניו שתבאר בסעיף דהסמך בלוחו משום האי טעמא מיהו אפילו אם יש לו לפלוה נגד הלוח נאמנות בשטר שאין הלוח יכול לטעון אשתבע לי דלא פרעתך יכולין הלקוחות להשיבועו דילמא פרע לך הלוח ואין נאמנות שנתן לו הלוח מהנו ליה נגד הלקוחות דלאו כל במיניה להאמינו אפילו הלקוחות ועל לבוש ע"ש סימן ע"א סעיף ט' :

וכן אם היא נפרע' שלא בפניו כגון שנירש והלך לו ובאת לבית דין לגבות כתובתה מנכסיו דמנכין אותה אפי' שלא

* לבוש הבדן וארומן חלכות בתובת * * * *

המותר בין הנותחת על הדרך הראשון ושעמא עיין בלבוש עיר שושן סימן ק"ד סעיף ו' :

ב בזמן התנאים והאמוראים היו נמנעין מלהשביע את האלמנה בבית דין מטום מעשה שהיה כאשר אחת שנשבעה והיתה סבורה שנשבעה באמת וטעה ועונשה בעת שמת בנה ואמרו חכמים ז"ל מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה לכך היו נמנעים מלהשביעה בכ"ד שהיא שבועה חמורה מאד וחששו שמא לא תוקדק עצמה ותטעה בשבועתה ותיו משביעין אותה ח"ו לבית דין להקל עונשה שהיא אינה חמורה ככ"שאינה חסרת ולא בנקיטת חפץ אלא בקללת ארור ותקנו עוד שאם לא רצו הדתומים להשביעה ח"ו לבית דין מפני שנרא' להם ששכחה זו קל בעיניה ורוצים להדירה שהוא חמור בעיניהם שנתה נורת להם על כל מה שירצו הרשות ביום ומרדיון אותה אפילו בכ"ד ואחר כך נושלת כתובתה ויכולין להדירה בכלל שיתחרו להם דרוהמים שהוא דבר קשה להדירה עליו נגזר בדבר שיש בו עינוי נפש ותהיה כאסור כל ימים כגון שתאמר יאסר עלי דבר זה אם נהנתי שום דבר מכתובתי אם לא כך זכך בו והוא שיהא דבר שיש בו עינוי נפש אבל אם איך בו עינוי נפש או אפילו יש בו עינוי נפש ואינה באיסור כל יפיה כגון שאמרים לה משביעין אנו עליך שלא תאכל דבר זה אם נכית שום דבר מכתובתיך אפילו היא אוכלת אותו בפנינו לא מהני שאינה חוששת על העונש אלא בכ"ד של עינוי נפש שעומדת בו כל ימיה ואין מרדיון אותה מכל פירות שבעולם שהוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו וה' לאומר שבועה שלא אישן שלשה ימים רמלקין אותו וישן לאלתר אלא צריכה שתשיר דבר שתוכל לחיות בו וכשמרדיון אותה ונוכה כתובתה אם נתקבלה דבר תחילה היא נאסרת באותו פון כל ימיה ולא חשידה לעבור על נדרה ואפילו אם העבדה אין עונשן של נדרים כל כך כעונשן של שבועות שנפרעין ממנו ומכל העולם ועוד שאימת נדרים עליהם ויהיה מאימת השבועה ולא מהני להדירה אלא כל זמן שלא נישאת אבל אם נשאת אינו נוכח בהדרה שהבעלה יפר לה אפי' נדרת על דעת רבי' ואפי' אם נתן לה רשות שחר' על דעת הב"ד וכול לחזור משה שחרשה לה ויפר לה לפיכך אם נישאת אינו נוכח אלא ל שבועה :

ד ודווקא אלמנה אין משביעין אותה בכ"ד אבל גרושה כשמשביעין אותה כמו שנתבאר לעיל משביעין אותה אפי' בכ"ד ושעמא מטום שלא נמנעו הראשונים מלהשביע אלא באלמנה מטום דאלמנה שרתה קמייתמי וכהיא הנאה דשרחה קמי יתמי אתיא לאורווי לה התירה לעצמה ברב' מעש וחטלנו בשכר שרחה אבל גרושה דליכא מימר הכי משביעין אותה אפי' בכ"ד :

כא והאירנא משביעין אפילו אלמנה בבית דין ושעמא מטום דבאותו ענין שאנו רגילין להשביע' שנתרם ע"ה בחרם ובשבועה התורה שחודח על מה שקבלה בהובתה אין עונש מרובה כל כך כמו היכא שהשבועות היוצאה מפי' לשקר דהו בעין שבועת שוא דכתיב בה לא ינקה וכתב מורי ז"ל וז"ל וצריכה לישבע בפני שלשה כשרים שהם בית דין ואם נשבעה בפני שלשה שהם קרובים צריכה לחזור ולישבע ולכתחילה צריכה לישבע בפני היתומים אבל אם נשבעה שלא בפניהם או שאין היתומים רוצים להיות אצל השבועה משביעין אותה שלא בפניהם ויכולין היתומים להחרים אפילו אחר השבועה על כל מי שיוע' אם הפקידה האלמנה נכסים שלו נוסח שטר השבעת כתובה בפנינו ח"ט אהא קדכנא מרת פלונית בת ר'פ אלמנת ר'בב לישבע על כתובתה ושטר כתובתה בידה וכנן איימנו עליה ודקדקנו אחריה והשבעתה

שהיא מודה שקבלה קצת הרי זה רומה קצת למדה מקצת לכך הטילו עליה שבועה אכל הבא שהיא אומרת דכח השטר בחזקו הראשונה ככחו אז כחה עתה אלא שאומרת שהיא אומנה בידה ומודה שאין הכתובה כל כך כמו שכתוב בה הע"כ ונאמנת בלא שבועה ח"שכי אבידה היא ודווקא באומרת אמנה היתה כו' אבל אם אינה אומרת אמנה היתה ביני לבינך אלא שאומרת כתובתי לא היתה אלא חמש מאות ושטר זה שלא כרין נכהב או בסעות או מזויף וכי האי נונא הרי שפירזה על פי הדמא עצמה חספא בעלמא הוא ואפילו חמס מאות אינה נישלת דבמאי תנבה שהרי אין לה שטר כתובה ונשבע הבעל היסט ונפטר ועל בלבוש ע"ש סי' פ, ד סעיף א' וד' :

טו היא אומרת כתולה נשאתני וכתובתי מאתים והבעל כשגרשה או הורשים כשנתאלמנה אומרים אלמנה גישאת ואין לך אלא מנה והכתובה נאכרה או כמקום שאין מתבין כתובה אם יש עדים שעשו לה בעת גישואיה כמנהג הבהלות וכמלבוש שרגילין לה לביש כתולות או כשאר דבר ידוע לעשות לכתולות לפי מנהג העיר כתובתה מאתים ואין זה צריך עדות נמור דגילוי מילתא בעלמא הוא ועבד לגלויו לפיכך אפילו אם אחד מן העדים היה קטן כשראה העדות קיין שהוא עתה גדול ויש עוד עד אחר שהיה גדול כשראה כן עמי סני ונושלת מאתים ואם אין עדות כזה אינה נושלת אלא מנה והבעל צריך לישבע יש מי שאומר שנשבע הבעל שבועה דאורייתא שהרי הוא מודה מקצת ויש אומרים במקום שאין בותבין כתובה דבאותן המקומות אינו נאמן לומר פרעתי בעיקר הכתובה אלא אם כן הביא ראיה דהוי ליה טוען אחר מעשה בית דין זה טוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום חילכך האי מנהג דמודה ביה הוי ליה הילך כיון שאין לו מענה ליפטר מפנה ואיך מנה הוי ליה כופר בכל ופטר משבועה דאורייתא ואינו נשבע אלא שבועה היסט ונפטר אבל במקו' שכותבין כתובה ונאבדה כיון שהבעל יכול לשעון ולומר פרעתי כשהוא מודה ואומר לא פרעתי אלא אלמנה נשאתיה וכתובתה מנה והיא אומרת כתולה נשאתני וכתובתי מאתים הרי הוא מודה מקצת ונשבע שבועת התורה וכי תימא שהרי הוא כפירת שיעבור קרקעות ואין נשבעין ל שבועה דאורייתא על כפירת שיעבור קרקעות אין זה קושיא סמין שהטובנים תקנו שתנבה כתובה ממסלפלין חזרה נחמלה להיות אינה כפירה שיעבור קרקעות בלבד אלא גם כפיר' מסלפלין ותויב שבועה דאורייתא כמודה מקצת :

זן מי שהיה נשוי ארבע נשים שנשאן זו אחר זו ומת ובאין לנכו' כתובתן אם שיענה השני' הואיל ואה באה לישראל תחלה הסכימו לי נכסים כשיעור כתובתי וכן השלישי' תוכל לשעון על השנייה והרביעית על השלישית לפיכך הראשונה נשבעת לשנייה שאין לה משל בעלה כל' והשנייה לשלישי' והשלישי' לרביעי' והרביעי' לנשבע ליתומים ואפי' הם גדולים אין נפרעת מהם אלא בטבעה :

זי ואם היו כל הכתובות חתומות ביום אחד במקו' שכותבין שעו' הראשונה תקרים ואם אין כותבין טעות אז שיעבור כולן חל כצדד :

קח ואם כתובתה של זו מנה ושל זו פאתים ושל זו פאות ושל זו ארבע מאות וכולן נחתמו ביום אחד ששיעבורם חל בכת אחת ואין לאחת דין קדימה על האחרת ומת ואין כאן נכסי' כדי כל הכתובות ביצר חולקות ואין אם כשיחלק הממון על מביין הנשים שיגיע לפחותה שבהן כתי כתובתה או פחות חולקין בשוה ואם היה הכסף יותר על זה חולקין ממנו כדי שיגיע לפחותה שבהן כשיעור כתובתה וחוזרת וחולקות את

לביש חברי האגמוז הדנות בתובות נב

השתא היתך צריכה לשלם דמי שטרא מעליא אבל עם נפרעה קודם לכן אינה חייבת לשלם אלא הדמים שקברה מן המכר ואף לרכיבי המפרשים שכל שחל ששד טוב אינו חייב לשלם אלא דמי המכר מ' לא כ' עדיני נסירי והיא יראה למחול שמא התחייב לשלם כל דמי השטר אבל מה שאמרה שנפרעה קודם המכר דבר הידוע הוא כיון שהמקח בטעות היה אינה מחזרת אלא הדמים ועל מ' ק"ה :

ב וכשמטביעין את הירשנים ואת הבאים ברשותה שלא פקדנו מטביעין אותם ג' כאם פנמו הם הכתובה כלומר אם לא קבלו מקצת סאע' פ שאינו יכול להטביעם שלא נפרעו כל הכתובה דאם כן שטרך בירי סאי בעי מ' יכול להטביע' אם לא נפרעו מקצתה וכן יכול להטביעם אם נעשו אפוסטרופוסים לחבוע לה כתובתה ואפילו אם נתן לה רשות למנות אפוסטרופוסים תחתיה לחבוע כתובתה אין מעויל להם ליפטר בפסור שפטר אותה בעל פסור את אשתו בשעת מיתתו מן השבועה נוסלת כתובתה בלא שבועה כראמון אבל אם רואין אחר כך מפסרת הנכסים צריכה ליטבע שעל זה לא פטר אותה שהפסיד הנכסים ואם יש עדים שהפסידה או נתנה לאחרים או שהיא מודה צריכה לשלם ואינה נאמנת לומר שבועה ציוה לה כך אבל אם עסאה בפירוש נאמנת על כל דבר בשני עדים נאמנת על הכל :

ג כתב לה נדר ושכוע' אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאי' ברשותך אינו יכול להטביעה לא אותה ולא היורשים ולא הבאים ברשותה שום שבועה אבל יורשיו והבאי' ברשותו כנון לקוחות שקנו ממנו מטביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה כנון אם נהרשה ומחה אבל אם נתאלמנה ומטה קודם שנטבעה אין יורשיה ולא הבאים ברשותה נוכין כותבחה כמו שכתבאר לעיל סי' צ"ו :

ד כתב לה נדר ושכוע' אין לי וליוורטי ולא להבאי' ברשותי לא עליך ולא על יורשיך ולא על הבאים ברשותך אינו יכול להטביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה ואפילו אם פנמה היא או היורשים כתיבחה או אפילו יורשים מן היורש' פטרופוסים שטבעה וכן אם עשאה הבעל אפוסטרופא על סמונו בחייו מעיל הפסור שאפילו על ידי גילגול בשעת נביית כתובתה אין היורשים יכולין להטביע אבל אם נעשית אפוסטרופא לאחר מיתת הבעל לזה אינו מעיל הפיסור אלא מטביעין אותה על אותו אפוסטרופוס דאע"ג שפסרה ממנו ומיורשיו לא פסרה אלא מאפוסטרופוסות של ממנו שאף היורשים לא יטביעוה על שנעשית אפוסטרופוס על ממנו אבל כשמת יצא הממון מרשותו ונכנס לרשות היתומים ומאפוסטרופוסות של ממון יורשים לא פסרה אע"ג דלענין פנימת כתובתה אמרנון דמעיל הפסור אפילו לנכי יורשין היינו משום דמסהמא מסקא אדעת' דלמא לא יוכלו יורשיו לפרוע כתובתה בכת אהת ומצטרך לפנמה על כן בקשה ממנו שיפטרנה מן השבועה גם מיורשיו אבל לא מסקא אדעתא בלל שירשיו יסנהו אפוסטרופא לאחר מותו ואם כן ממילא לא פסרה מטבעתה ויש מי שאומר שעל אפוסטרופוסות שנעשית בחיי בעלה אפי' לא פסרה מטבעה אין היורשים יכולים להטביעה אפילו על ידי גילגול הואיל ולא הטביעה הוא בחייו :

ה ועל מה שמכרה בין מיחה לקבורה לצורך הקבורה אין מטביעין אות' אפי' עי' גילגול אפי' לא פסרה מטבעו' זה משום תקנת המת שאם היו מטביעין אותה על זה שמא חתה מטעצלת במכירה ויבא המת לירי ניוול :

ו כתב דלא נדר דלא שבועה אפילו אמר מנכסי אילין הוי כאילו כתב לה שבועה אין לי עליך והוא אינו יכול להטביע אבל היורשים יכולים להטביעה אלא אם בן פסרה בפירוש מהחדשים :

והשכענה בנקיטת חפץ בעין ש' ע'ד המקום ועל דעתנו שלא מכרה כתובתה לא לבעלה ולא לאחרים ושלא מחלה ושלא נבנה לא בחייו ולא אחרי מותו כלום מנכסי בעלה ולא אחפסה בעלי צדדי כסף או סוה כסף וישלא הברחה מנכסי בעלה לא בחייו ולא במותו וישלא בזכזה מנכסי בעלה ויהר מן הראוי לאש' איש לא בחייו ולא כמותו ונס נשכעה בפנינו שכל הנכסים שהניח בעלה הנ' אינם מניעים לסך כתובת' וכל הא דלעיל נטבעה בפנינו מרת' פלונית הנ' בנקיטת חפץ על דעת המקום ועל דעתנו בלא ערמה ובלא מרמה כביסול כל פדעו' בלא שוש' הוראת היתר לעצמה על כל הג' ומעתה כל מה שכירה וכרשאה החלשנו להיות הכל שלה כי החפסנה הכל בכתובתה ואין ליורטי בעלה הנ' עליה מהו' והלאה שום דין ודברים מחמת נכסי בעלה הנ' וכל הא דלעיל עשינו ברשו' וכציווי מה'ר פלוני האב' ד' ומת' שנעשת געשה בפנינו ח' מהיום יום פלוני בכך וכך לחרש שנת פלוני לאלף פלוני לזכות ולראייה כתבנו וחתמנו :

פכ"פ פכ"פ פכ"פ

צד שאין הבעל יכול להטביע אשתו בטענת סמקובו ב' סעיפים :

א הבעל כשטביע את אשתו על כתובתה דחינו אחר שנירשה יכול להטביעה גם כן על ידי גילגול על כל מה שנתעסק בו כל ימי היותה תחתיו שלא לקחה משלו אבל קודם לכן אינו יכול להטביעה בטענת שמא אמ' הוסיבה חנונית או מינה אותה אפוסטרופוס על ביתו להכניס ולהוציא פירותיו ולהטביע פועלים וכי האי גוונא או יכול להטביעה כל זמן שרצה אפילו בטענת שמא של סחי' כסף כדון שכיעת השותפין שכתבאר כלבוש ע' שפי' צ"ג אבל אם אינה נוסאה ומתנה בבית אלא שמתעסקה בצרכי הבית בפלכה וכעיסה כדרך כל הנשים אינו יכול להטביע בטענת שמא אם לא בטענת ברי אף עי' גילגול בשטביעה על כתובתה :

ב יש אומרים אפילו הוסיבה חנונית או מינה אותה אפוסטרופוס אינו יכול להטביעה בטענת שמא אלא על ידי גילגול בשמטביעה על כתובתה ולפי זה אם ייחד לה קרקע בכתובתה אין צריך להטביעה לפיכך אע"פ שבאת לנבות כתובת' לא מקרי תובעה כתיבת' ואינו יכול להטביעה כלל כיון שאינו יכול להטביע על כתובתה :

צח פטרה משבועה או ייחד לה מטלסלין גובה בלא שבועה ובז' סעיפים :

א אם פטרה הבעל משבועה נכה כתיבתה בלא שבועה וכפי מטענות לסוף הפסור היא נפטרת כיצד כתב לה נדר ושכועה אין לי עליך אינו יכול להטביע' שום שבועה אבל אם נרשה ומתה ויורשיה תובעין הישנו את כתובתה מטביעה את יורשיה דהא לא פטר אלא אות' ויורשיה נטביעין טבעת היורשים שלא פקדנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מצינו בין שפירותיה שטטר זה פרוע וכן יכול להטביע את הבאי' ברשותה כנון אם מכרה כתובתה לאחרים ונתרשה ושת' והלקוחות תובעים כתובתה נטבעים שבועה שלא פקדנו ודוקא שמתה אבל אם היא קיימת לא יגבו הלקוחות אלא אם כן תישבע דהא שלא נפרעה אע"ג שפסרה הבעל לא פסרה אלא לצורך עצמה אבל לא להגבו' הלקוחות סמא עטו קנוניא כיניהם ואם אינה רוצה לישבע יפסידו הלקוחות ואם היא אומרת שנפרעה אחר שמכרה נאמנת במינו שיכולה לפחול אבל אם עסאה שנפרעה קודם המכר לא מהיסנ' במה דמי בעי מחלה דאין זה מגו שוב דאי מחלה

אף על פי שפסדה משבועה והאמינה על יורשיו ועל הבאים מכחו אין הפסור מועיל לנכות מהלקוחות בלא שבועה דלאו כל כמיניה להאמינה על הלקוחות ואפילו קדמה נאמנות למכר שמכר אחר כך כשמוכר פקע נאמנותה ואינה נובה מן הלקוחות אלא בשבועה וטעמא משום דנפישו רמאי ויש לחוש לקנוני' שמא פרעה והחזיר לה השטר לטרופי קן הלקוחות שלא כדון וכן יש להורות בכל שטר שיש בו נאמנות שאין מועיל הנאמנות לגבי משועבדין על כל מה שכתבנו בסו'ם זה דפסור ונאמנות מועיל לגבי יורשין יש חולקין ואומרים שאין שום פסור ונאמנות מועיל לגבי יורשים אפילו פסרה בפירוש מירשיו כדי שלא יעקר תקנת חכמים שאמת דלעולם אין גובין מנכסי יורשים אלא בשבועה מיהו דווקא כל זמן שהיא קיימת הואיל והיא ההנה לעקור תקנת חכמים עשו חכמים חיזוק לדבריהם שלא לעקור תקנתם בתנאי אבל לגבי יורשים אם מתה או אם אינה יכולה ליטבע כגון שהיא חשודה על השבועה לא חשו לעקירת תקנת חכמים כיון דדינא הוא יורשיה או היא נושלים כתובתה בלא שבועה וכתב מורי ז"ל וז"ל דכן ראוי להורות 'על :

צט שמין לאשה אלמנה בגדיה וכו' ב' סעיפים

אלמנה שבאה לנכות כתובתה שמין כל בגדיה בין של חול ובין של שבת ומכין אותם מכתובתה דאע"ג שהוא עשאו לה והקנס לה אותם כי הקנס לה אדעתא למיקם קמיה דאדעתא דמישקול ולמפיק לא אקני לה דווקא שמין אותה ומכין להוסיף לה הבגד' בשוכה אבל אינן יכולין לסלקה כמעט מן הבגדים שזה אינו בדין שיפשיטוה ערומה ותלך לה כמה דברים אמורים כאלמנה וחלוצה דינה כאלמנה א אבל גרושה שמגרשה בעלה מדעתה ובעל כרחיה בלא טענה אלא שמצא אחת נאה הימנה אין שמין לה בגדי חול שהרי הוא לקחם לה וזכתה בהן הוא והוא מוציא אותה ולא היא אותו ולמה יקחו לה בגדיה שזכתה בהן מיהו בגדי רגל ושבת שמין לה דפשיט' שלא תקנ' לה אדעתא זה שהטלם כשמגרש' אבל אם מגרשה משום שמצא בה ערות דבר שמין לה כל מה שעליה בין בגדי חול בין בגדי שבת :

ב וכל זה דווקא במלבושים וכיצא בהן אבל מתנה שנתן לה אע"פ שהוא מגרשה מחמת ערות דבר מתנה שלה שנכר וזכתה בה וכל שכן אלמנה שנושלת מתנתה כל שאינו מלבושים או תבשילין העשויין להתנאות בהם אבל מלבושי' ותבשילים שמין לה כמו שכתבאר טעמא כפעף הקודם מיהו דווקא כשעשאו לה הבעל אבל אם אחרים נתנו לה בשעת נישואין אפילו מלבושים ותבשילין הם שלה וכנכסי מלוג שלה חשיבי דמסתבא למתנה גמורה נתנום לה ולא לו :

ק כתובה ממה נגבית וכל יתר דיני כתובה וכו' ב' סעיפים :

א מדינא דגמרא עיקר כתובה ותוספות דהיינו מנה מאתיו ותוספות אינן נכסים אלא מן הקרקע ומשלטלי דיהמי לא משהעבדו מדינא דגמרא אבל הגאונים תקנו שיהו נגבין אף משלטלין והוא הדין לכל תנאי הכותב חוץ מכתובת כנין דכרין כמו שהבאר בע"ה כסימן ק"א לפיכך אם נבו היורשים מעות כתובת אביהם לא נרע ממשלטלי ונוכה מהם מיהו אם רוצים היורש' לסלקה בקרקע הרשו בירם דווקא ממשלטלי בני חרי' אבל אם מכרם הבעל או נתנם במתנת ברי אינ' נובה מהם ומשלטלי לית בהם דין קדימה כמו שכתבאר בלבוש ע"ש אם לא שעבדם לה כאנג קרקע ואם מכרם היורשים אחר מות בעלה גיבה מהם אפילו לא שעבדם לה כאנג דמיד

שמת שיעבודה עליהם מהקנת הגאונים ולא כל כמיניה דיוורש להפקיע שיעבודה והא דאמרינן אם נתנת במתנת מדי אינה נובה מהם י"א דווקא כשנתן הבעל לאחרים אבל אם נותנין ליורשיו אפילו במתנת בריא אשה נובה מהם כחובתה שכל מה שנתון ליורשיו אינה אלא כירושה ואשה נובה כתובתה מהם כי שצוה לתת מנכסיו לאחר מותו כך וכך אע"פ שצוה כך כשהיה בריא אינה אלא במתנת שכיב מרע ואשה נובה כתובתה מהם ועל בלבוש ע"ש סי' רנ"א ורנ"ב ורנ"ג יש נותנין לכתוב בכל הכתובות ששיעבד לה כל נכסיו פקדקעי ומשלטלי ומשלטלי אגב פקדקעי דקנשו ודאקני ומ"א לא נהגו לנכות לה משלטלי שמכר הוא בחייו או נתן במתנת בריא ולא אפי' ממשלטלין שמכרו היורשין ועיין לקמן בלבוש ע"ש סימן ק"ג אם אשה חייבת לקבור בעלה קודם שתגבה כתובתה על סימן ק"ה :

ב אין עיקר כתובה ותוספות נגבין אלא מן הדברות שבנכסיו אע"ג דשא' בעל חוב בבינוני היינו משו' שלא תנעול דלת כל' אבל הכא יותר מטקאישי רוצה לישא אשה רוצה לינשא זכר מהא' טעמא אע"ג דשא' כל' נובה את הסכת האשה אינה נובה מן השבח שהשביחו נכסים לאחר מות בעלה לא שנא השביחו יורשין לא שנא השביחו לקוחות וכתה לטרופי בהם ואינה נגבית אלא מן המוחזק ולא מן הראוי ומלוה שחייבין לבעל נקרא מוחזק ונגבין ממנה אפילו היא על הגוי דכיון שהיה משועבד לבעל בחייו משועבד נמי לאשה בחייו מדרכי נתן ואין זה נקרא ראוי אב שצוה לתת מתנ' לבנו לאחר שחיים או שלש שנים שצוה שלא לתת לו חלק יורשהו עד אחר שחיים או ג' שנים הרי זה נקרא ראוי לגבי הבן ואין אשת הבן נובאת כתובת' מזה שאם מת יעקב בחייו ראובן בנו והניח אלמנה הניזאית מנכסיו ומת ראובן ג' כז' אחר כך אין אלמנתו נובאת כתובתה מאותן נכסים הואיל והיו משועבדים לאלמנת אביו כשמת ראובן ה"ל ראוי דווקא במקום שאין רשות ליורשיו לסלק האלמנה ממזנותיה אבל במקום שיכולין לסלק האלמנה אלמנת ראובן נגבית מהם דהוה ליה מוחזק הואיל ויכולין לסלק אלמנת יעקב ממזנותיה : היה לבעל פעולה אצל אחרים שלא היה בירו מעולם מיקרי ראוי ואינו רשאי להלוואה כיון שמעות אלו לא היו בירו מעולם היתה לו נגיבה ביד גב כשמת ואחר כך החזרה הנגיבה הרי זה כמוחזק שהרי גם בשעת מיתה היתה שלו וכל זה לא מירי אלא בעיקר הכתובה ותוספות אבל נזוניה ושאר צאן כרוז דינו כשאר בעל חוב ויש אומרים דאפילו הכי אינן נגבין אלא מן הדברות דאף על גב דשא' בעל חוב בבינוני היינו משו' נעילה דלת כדכתבנו אבל הכא מטעמא דיותר משהאיש רוצה לישא כל' אוקמה לה אדינא דבעל חוב שהוא מן התורה מן הזיבורית כמו שכתבאר בלבוש עיר שושן :

ג אם נמצא לו קרקע כן חורין גובין ונותנין לה ככתובת' ואם לאו שורפת מקרקע שמכר או שנתן הבעל בין במתנת בריא בין במתנת שכיב מרע טרידי כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובתה ואפילו נתרצית היא למה שמכר או נתן וקנומיה אינו מועיל אלא אם כזקנו ממנה תחלה כמו שכתבאר לעיל סימן צ' מכר קרקע לאחד ולא נתרצילו ואחר כך מכר לאחר לא שנא אותו קרקע לא שנא קרקע אחר ונתרצית והתמה קנה ואינה נובה ממנה כתובתה שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שאם היתה רוצה לעשות לו נחת רוח לראשון היתה עושה ולעניין אם יכולה לנכות מן הראשון איכא פלוגתא יש אומרים שנוכה ויש אומרים שאינה נובה ועל סימן צ' פיעף י"ז :

לבוש הבוץ וארגמן

הלכות בתובות

נג

דהך גרע שפי הואיל ונתחבכה חתוכה מוכיח עליה שנפרעה אף על פי שאינו אלא חתך אחד ואינו קרע שתי ועוב אירוע לה ואינה גובה בה :

ז אשה שבאה לבית דין ואמרה מת בעלי התירוני לינשא ולא הזכירה שם כתובה בעולם פתירין אותה לינשא ומשביעין אותה ונותנין לה כתובתה ואם באה ואמרה מת בעלי תנו לי כתובתי אף לינשא אין פתירין אותה ושעטא עייך לעיל סימן יז סעיף ט"ג :

ח באה ואמרה מת בעלי התירוני לינשא ותנו לי כתובתי פתירין אותה לינשא ונותנין לה כתובתה אבל אם באה ואמרה מת בעלי תנו לי כתובתי והתירוני לינשא פתירין אותה ואין נותנין לה כתובה ואם חפשה אין מוציאין אותה מידה ויש מי שאומר דם זו ובין זו אין פתירין אותה כיון שהזכירה כתובה ועל סימן יז סעיף ט"ד :

ט במקום שאין כתובין כתובה והביא עדים שכתב לה כתובה יש מי שאומר שדינו כמקום שכתובין ואינו גובה בלא כתובה ויש אומרים שגובה בלא כתובה כיון שבאותו מקום לא נהגו לכתוב איהו דאפסדי אנפשיה שכתב ולא ישתנה הדין בכל אותו המקום כשבילו לפיכך לא מהימן לומר פרתעי אע"ג שכתב ואין הכתובה בידה :

י אשה שאמרה לבעלה גרשתי ואבר גישי נאמנת דחוקה שאינה מעוזה פניה בפני בעלה אם לא היה האמת אהז לפיכך אם הוציאה שטר כתובה ואין עמה גט ואמרה לבעלה גרשתי ואבר גישי תן לי כתובתי והוא אומר לא גרשתיך חייב ליתן לה עיקר כתובה דכיון דאוקמה אחזקה להאמינ' שהיא מגורשת ולינשא ממילא חייב גם בכתובתה הנהוגה בכל אדם אבל על התוספות לא העמינה ואינה גובה את התוספות עד שתביא ראיה שגרשה או שיצא הנש עם הכתובה מתחת ידה ויש אומרים שאם אינה מביאה ראיה על הגירושין אפי' עיקר כתובתה אינה גובה דמאחר שתובעת כתובתה אינה נאמנת על הגירושין לנכות כתובתה כמו שנתבאר לעיל סי' יז סעיף ב' וכתב מורי ז"ל וז"ל וכן עיקר :

יא ואם אפשר לה הבעל אמת הוא כי גרשתיה אבל נתתי לה כל הכתובה עיקר ותוספות ונתנה לי שובר על הכל ואבר שאברי איש יש לה עדי גירושין אינו נאמן דשוען אחר פעשה בית דין הוא ואם אין לה עדי גירושין מתוך שיפול לומר לא גרשתי ולא יהיחייב לה בתוספות נשבע היסת ונאמן על התוספות אבל על העיקר ליה לה מה דכיון שהיא נאמנת באומרת גרשתי לינשא לאתר גלפד מתוך הספר כתובה שחייב גם בכתובה שכתוב בה לכשתנשא לאתר תשלי מה שכתוב ליכי אבל על התוספות לא דרשנין הכתובה וכל זה לפי סברא הראשונה שכסעין הסמוך ולא לדעת היש אומרים ב' הוציאה גט ואין עמה שטר כתובה דינה כמו אלמנה דהיינו אם דרך אותו המקום שלא יכתבו כתובה גובה עיקר כתובתה בגט שבידה דשוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום אבל נדוניא ותוספות אינה גובה ואם דרבן לכתוב כתובה אפילו עיקר אין לה דודאי פרועה היא והחזרתה לה השטר כתובה ונשבע הבעל שבעת היסת על מענתה ונפטר :

יב הוציאה שני גישים ושתי כתובות וזמן כהובת ראשונה קודם לגט הראשון וזמן השנייה קודם לגט השני גובה שתיהן שהרי גרשה והחזירה וכתב לה כתובה שנייה אבל אם קדמו שתי הכתובות לגט הראשון גובה אחת שהרי כשהחזירה לא נתב לה כתובה ועל מנת כתובה הראשונה החזירה ואינה גובה אלא אחת כמו שיתבאר בסעיף הסמוך : יד הוציאה שתי כתובות שכתב לה זו אחר זו וגט אחר אינה גובה אלא כתובה אחת ואיזה מהן גובה אם שתיהן שוות בשלה האחרונה את הראשונה דמסתמא מחלה על

ד מי שהיה נטוי שתי נשים זו אחר זו ומכר שדרו וכתבה הראשונה ללוקח שדין ודברים אין לה עמה על שדה זו באופן שמעיל כגון שקנתה באשה והרהר בעלה וכת העל הסני' שלא הקנתה כלל ללוקח מוציא מיד הלוקח והראשונה מוציאה מן השנייה שהרי היא קדמה לה ולא הוסר שיעבודה רק מן הלוקח וכת הלוקח וחוזר ומוציא מיד הראשונה שהרי הסירה שיעבודה ממנו וכן חוזר חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם :

ה אם כתב בכתובה עיקר בתובתו ותוספות מעות סתם אינה גובה אלא בפחות שבמסכתות כיצד אם נשא אשה במקום אחד וגירשה במק' אחר והאשה שם עמו במקום שמגרשה שם אם מעות של מקום הגירושין הם טובים ממעו' מקום הנישואין נותן לה ממעות מקום הנישואין ואם מעות של מקום הנישואין הם טובים ממעות של מקום הגירושין נותן לה ממעות מקום הגירושין אע"ג שבשאר חוב נותן לעולם ממעות של המקום שנשתעבר שם בכתובה הקילו מן העם שכתבנו שיותר משיש רוצה לינשא כו' וכל זה דוקא כשיש בשיווי המסבע שהוא מנהג לה שיעור מאתיים ומנה שתקנו לו חכמים אבל פחות מכאן אי אפשר ההא קיימא לן כל הפוחת לכתולה ממאתים ולא מנה ממנה הרי בעלתו בעלת זנות וכל זה דוקא שהיא עמו שם במקום שמגרשה אבל אם אינה שם והוא שולח לה הגט למקום הנישואין הולכין אחר מקום הנישואין ואם פירש בכתובה מטבע ידוע בין בעיקר בין בתוספות לעולם גובה ממנו כמו שכתוב בכתובה דמה שכתוב בה הוא כאלו חלוה לו כך והוא שלא יפחות פסאתים ובכספי צאן ברזל הולכין תמיד אחר מקום שנשתעבר שם כמו בשאר כעל חוב ובמקום שמוסיפין שליט על מה שנותנת לו כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ז יש לו דין צאן ברזל ולא דין תוספות שאין נקרא תוספות אלא מה שנוסף לה מדלילה מחמת חובת נישואין ותוספו אותו השליש אינו משום חיבת הנישואין אלא מחמת זול השומא :

ו במקום שכתובין כתובה אין אשה גובה אפילו עיקר כתובתה אם אין שטר כתובתה בידה בין אלמנה בין גרושה דמא נפרעה ונשבע הנתבע חיסת ונפטר אבל במקום שאין דרכם לכתוב כתובה אלא סומכים על תנאי בית דין הרי זו גובה עיקר כתובתה אף על פי שאין שטר כתובתה בידה בין נתאלמנה בין נתגרשה והוא צריך להביא ראיה שפרע ובמקום שכתובין גטי אם יש עדים שגאבדה כתובתה או נשרפה הוי דינא כמו במקום שאין כתובין ויש אומרים דאפי' במקום שכתובין גובה את כתובתה בלא שטר כתובה בידה ואין נאמנין לומר פרוע הוא וצריכי להביא ראיה שפרעו הואיל ושעטה בית דין הוא דשוען אחר מעשה בית דין לא אמ' כלום ולא מבעיא עיקר כתובה אלא אפילו התוספו שנהגו להוסיף בכל המדינות הוינמי פעשה בית דין וגובה בלא שטר כתובה בידה וכן הוא סברת הגאונים ובמקום שאין הזמנה פשוט לנבות בלא שטר כתובה יש אומרים אפי' שטר כתובתה בידה ואינה מקוימת אינה גובאת בה ואין נהנין כן אלא גובין לכל אשה שכתובה בידה אפילו אינה מקוימת ולא חיישינן לכתובה מזויפת ואם תפשה האלמנה ויש לה מינו שתוכל לכפור בנכסי נאמנת לכ' אפי' על מה שאומרת שהוסיף לה במנו כו' ועל סימן ס"ו יש אומרים דאם כבר נשאה לאחר אינה נאמנת עוד לנבות בלא שטר כתוב' דכיון דנשאת מסתמא כבר נתקבלה כתיבתה וכל מקום דאמרינן נאמנת צריכה ליטבע שלא נפרעה ובמקום דאמרינן שאינה נאמנת אם הבעל חי צריך ליטבע היסת שפרעה ואם אינו חי היתומים פטורין בלא שבועה אלא מהריבין סתם על מי שידוע אם לא נפרעה היתה שטר כתובתה בידה ונתחכה כסכין אינה גובה כלום אפי' במקום שגובין בלא שטר כתובה

על הראשונה ואינה טורפת אלא מזמן האחרונה ואם היתה באחת משתיהן תוספות על חבירתה ולא כתב לה ואוספת לך כך וכך על הראשונה אין באן בשול לפיכך אם היא רוצה לגבות הראשונה טורפת לקוחות מזמן ראשון ואם רוצה שנייה טורפת מזמן שני ותרווייהו מיהא לא נביא מדלא כתב לה צביתו ואוספות ליה פדילי הקדקמיותא אלא שטר כתובה יתירה כתב לה ולא הכיר בה את הראשונה הכי קאמר לה אם תרצו למחול שיעבוד של ראשונה נבי כתובה זו המרובה ואם לאו נבי הראשונה המועטת הלכך הי מנייהו דבעי נביא אבל אם כתב לה ואוספת ליה כך וכך על הראשונה גובה שתיהן הראשונה מזמן הראשון והתוספות מזמן שני כמה דברים אמורים ששתיהן מן הארוסין או שתיהן מן הנישואין כו' אבל אם אחת מן הארוסין והשנייה מן הנישואין בכל ענין אינה גובה אלא אותה שזמן הנישואין דאף על גב דאיכא תוספות בשנייה אמרינן ביטל שנייה את הראשונה וטעמא משום שמהנה הוא לכלול יחד בכתובת הנישואין המנה ומאיים ותוספות אופרנא דרעתא הוא שזהו עיקר תחלת שיעבוד זמן הראשון וכתב הארוסין לא נכתב אלא שאם תחלמן או תחגרש מן מארוסין אבל כשבא לכלל הנישואין ונכתב הכל בשטר אחד נתבטל הראשון לגמרי :

ב הוציאה כתובה אחת ושני גיטין הרי גידשה והחזירה ולא כתב לת כתובה וחזר ונירשה אין לה אלא כתובה אחת שהמגרש אשתו והחזירה על דעת כתובתה הראשונה החזירה :

ג מת בעלה והוציאה נט וכתובה אם הנש קודם הכתובה רואין אם אין דרך לכתוב כתובה גובה כנס עיקר כתובה מחמת הנישואין הראשונים ובכתובה גובה כל מה שכתוב בה שהרי החזירה וכתב לה כתובה וזכתה בה כשיתאבעל ואם הכתובה קודמת לנט אין לה אלא כתובה אחת שעל דעת כתובה הראשונה החזירה :

ק"א עד כמה גובה כתובתה וכו' ד' סעיפים :

א אלמנה כל זמן ששטר כתובתה בידה גובה כתובתה לעולם בין אם נותנין לה מזונות בבית אביה או בכית בעלה ואפילו נשאת נשבעת אחר שנשאת וגובה כתובתה ואפילו עברה עליה שמישה אינה נשמת מפני שהוא סעשה ב'ד ואם פגמה כתובתה שנבחה מקצת או אפילו שלא פגמה אלא שזקפה עליו כמלוה יצאה סכלל מעשה כ'ד ונעשית שטאר שטר חוב ושביעית משכמה / ואם אין כתובתה בידה ובאה לגבות בחנאי כ'ד כגון במקום שאין כותבין כתובה אם נותנין לה מזונות בבית אביה או שנשאת לאחר אינה גובה אלא עד כ'ה שנים אבל אם שחקה כ'ה שנים ולא תבעה משהמ' מחלה ואם תבעה תוך כ'ה שנים פונין לה כ'ה שנים מיום שכתבה וכן אם נשבעה וכתה יורשה צריכין להכובע כתובתה תוך כ'ה שנים למיתת ואם שתקו יותר מכ'ה שנים מחלו וכל שזכרה ואמרה שמה ששוחקת לאו משום מחילה הוא הוי כתבעה ואם לא נשבעה וכתה על סיפן צ'ו סעיף א' :

ב ואם ניוזנית בבית בעלה אפילו שתקה יותר מכ'ה שנים אינה מחילה דמשום מזונותיה היא נושה להובעה ושתקה ואפילו אם ניוזנת בבית אביה אם הורשים מכבדין אותה שמוליביין לה מזונותיה בעצמם אין שתיקה מחילה שמפני הכושה היא שוחקת ולא מפני שמחלה לה :

ג ואין הובח' השתיקה מחילה אלא לעיקר כתובה ותוספות אבל הגרניא שנתנה לו אינה מחלת לעולם וגובה

אות אפי' שה' כמה שנים אם יש לה עדים שנתב' לו כדחתה שאינה אלא כשאר חוב בעלמא ואין אדם מחיל על חובו אפי' בכמה שנים :

ד ודווקא באלמנה הוי שתיקה מחילה כשאין כתובתה בידה אבל גרושה גובה לעולם כשאר בעל חוב דגרוש' סתמא אינה מחלת :

ק"ב דין גבית חוב וכתובת אלמנה וכו' ט' סעיפים :

א מי שמת ואלמנתו או גרושתו באה לגבות כתובת' ועליו בעל חוב אם זמנו של אחד מהם קודם ולא הניח אלא קרקע כדי לפרוע לאחר מהם מי שזמנו קודם יגבה והאחר ידחיק בין האלמנה בין בעל חוב ואפילו הניח המאחר מוציאין מידו ואם היתה הכתובה קודמת והגיה יותר מכדי כתובתה לא הוכל האלמנה לומר לא גבנה כתובתי ענשו רק אהא ניוזנית בבית בעלי עד מה שגבתי יותר מכתובתי ואחר כך אנכה כתובתי דהא אין מוציאין לזמנא האשה מנכס' משועבדים אלא נותנין כתובתה מיד החמירת על כתובתה נוהגין לבעל חוב ועל בלבוש עיר שושן סיפן צ'ו סעיף כ'ד :

ב לא הניח אלא כספלין שאין בהן דין קדימה כגון דלא אקני לה משלטי אגב סקרקעי יתכנו לבעל חוב אפילו הוא מאוחר משום שלא הנעול דלת כו' ותדחה האשה מלנכות עיקר והוספות ולא חייסין משום חי'צ כו' דיותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא ומיהו אם הפשה אפילו שלא בבית דין אין מוציאין מידה ויש אמריים דאפילו אם הפשה מוציאין מידה וכן הורו האחרונים ש מהר"ל ומהר"י ז"ל ואין חילוק בזה בין מלוה כשטר בין מלוה על פה שהיא יודע שאינה יכולה לעון שהיא פרועה אבל אם אינה יודעה יכולה לומר שפא פרועה הוא או שפא אינו חייב לך כלום ולכולי עלמא אם הפשה פקדון שהיה ביד בעלה משל אחרים צריכה להחזירו שהרי אין שיעבודה חל על הפקדון / אין אנו נוהגין לכתוב במדינות אלו אנכ בכתובה מיהו אפי' כתב בזמן הזה אין לחוש כמו שנתבאר לעיל סיפן ק' סעיף א' :

ג ואם זמן שניהם שוים / או שנשא וזה ואחר כך קנה או שולה ונשא ואחר כך קנה טחל שיעבודה כאחר בשעה שקנה בין הניח מקרקעי בין הניח משלטי יתננו לבעל חוב ותדחה האשה מנכית עיקר והוספות מטעמא שכתבנו יותר משהאיש רוצה לישא כו' ואם קרשה האשה ותפשה קרקע אם קרמה ונכתה בכי' דין כגון שהגבירהו ב'ד קודם שידעו שהיה סם בעל חוב אין מוציאין מידה אבל אם גבתה מעצמה אפילו על ידי שומת בקיאיין דליכא למימר מאן סם לך מפקינן מינה ודווקא סקרקע דלא שיד בה לומר מחזקת' היא בידיה דכל מקום שהיא בחזקת בעלה עומדת אבל אם תפשה משלטיאן אפילו שלא בבית דין הואיל והם בידה וכרשותה לא מפקינן מינה / אלמנה שכאת לגבות כתובתה והיותמים שוענין שתהן עיכות שאם ימצא אחר כך בעל חוב מוקדמים שתחזיר מה שנבחה אין שוכעין להם ונכונות כך בלא ערבות ופשוט הוא :

ד ואם יש בעזבוך הבעל כדי לפרוע לשניהם ויש כאן קרקע ומעות אם זכנם טוהנוהנים לבעל חוב מה שירצה הן קרקע הן מעות דלעולם יד הבעל חוב על העלויות משום נעילת דלת כפני לוי' ויד האשה על התחנתה משום דיותר משהאיש רוצה לישא כו' ואפילו אם יש לה גרוניא עם הכתובה תציל וצירפת' וכללחן עם הכתובה יש ל

שלא בכ"ד ושלא בהכרזה כדכתיבנ' מעמא לעיל סי' צ"ג סעיף כ"ה לא שנה אם מוכרת לגבות כל כתובתה ביחד ל"ט אם מוכרת נ' אד' פעמים לגבות מעט מעט בכל פעם מוכרת בלא הכרזה ובלא כ"ד מומחין אבל צריכה כ"ד הדיינות והיינו שלשה אנשים בקיאים בשומת קרקע ודווקא עיקר הכתובה והתוספות אבל אינה מוכרת שלא בכ"ד מומחין לנב' נדונייתא שאינה רק כחוב בעלמא ואם סברה לגבות עיקר הכתובה ותוספות בינה לבין עצמה שזה כשורה מברה קיים ויש חולקין :

ב ואחריות המכר על היתומים בין אם תמכור היא או כ"ד ולכן אף אם מכרו כ"ד בצעות כגון שפחלה האשה הבתובה ליתומים בסתר והכ"ד לא ידועאין היתומים יכולין לפרוק מן הלוקח שהרי האחריות עליהם :

ג ודווקא כאלמנה אמרו שתוכל למכור שלא בבית דין וחד מעמא איכס בנמרא משום דמסתמא אין אדם רוצה שתמכור אשמו בכ"ד אבל בגרושה לא איכפת ליה שתמכור בבית דין לפיכך גרושה לא תמכור אלא בבית דין מומחין וכן אלמנה נמי אם נשאת לאחר לא תמכור אלא בכ"ד מומחין ומעמא משום דבהא דאמרינן אלמנה מוכרת שלא בכ"ד איכס נמי מעמא בנמרא משום חינא ופי' ר"ח כרי שחזא נדוניא לנשים שבשבילה ימצאו חן בעיני האנשים ולשוא אומס וכשנשאת כבר בטל האי מעמא לפיכך אמרו בה גמ כן שלא תמכור אלא בכ"ד מומחין :

ד אלמנה שמברה שלא בפני כ"ד מומחין צריכה לישבע שלא התפיסה בעלה צררו ושלא גבתה יותר ושלא זולזה בנכסים ואף על פי שהיו שם כ"ד הדיימו' בשומא שמא לא רקדקו כולי האי אבל אם בית דין מוכרים ונחננין לה אינה נשבעת אלא שלא מתפשטה צררי ושלא הפשה משלו ואינה צריכה לישבע שלא זולזה בנכסים שהרי לא מברה הא אלא הכ"ד :

ה אלמנה ששפחה בעצמה ולקחה לעצמה לא עטתה כלום אפילו הכרזיה עליו וצריכה להחזיר ליתומים כשירצן דאמרינן קאן עמלך כלומר מי התחזק באלו הנכסים שאין אדם יכול לגבות במקח אלא מיד המקנה לו אלא אם כן היו שם בית דין של שלשה והם נקראו אבי היתומי' ועומדי' במקום אביהם ומקנים לה ויש אומרי' דמג' בבית דין הדיינות הבקיאים בשומא ויש אומרים שאינו כלום עד שיהיו שם בית דין מומחין :

ו אלמנה המוכרת נכסי יתומים לגבות כתובתה יד על היתומים העליונת' לפעמים חשבינן לה לשלוחי' ולפעמים חשבינן היא עצמה ללוקח כיצד אם היתה כתובתה מאתים ומכרה קרקע שזה מצתים במנה והוזל שעבשו אינו שזה אלא מנה ורוצה האלמנה שישלמי לה כתובתה לא אמרינן כיון שהיה הפקח במעות לנמי לוקח לא יצא הקרקע מעולם מחזקת היתומים וכרשיתה הוזל וישלמי לה היתומי' כתובתה והם יהיו דינים עם הלוקח אלא כיון שבשעת שקבלה הקרקע להכניסו לרשות הלוקח היה שנה מאתי' הרי הוא כאלו כוונה היא בעצמה באותן הפעם שמפרת הקרקע לקנותה בעד שזויה שריתה שנת מאתים ונתקבלה כתובתה וזויה והוזהר לה לגבי לוקח ואם טענה נגדו תדון עמנו אבל אם מברה שזה מנה במאתי' והוקר ועמד עבשו על מאתים אמרינן היא לא היתה אלא שליח של היתומים והרי היא נתקבלה כתובתה שהרי קבלה מאתים והדיימי' ליתומים ואם רוצה הלוקח לחזור בו ידון עם היתומים :

ז כמה זכרים אמורים שאף על פי שמעטה מקנה קנין ועתקבלה בחובתה כשהיתה כתובה מאתים ומכרה שזה מאתים כמנה שכיון שהיה לה רשות למכור כל מה שמכרה אמרינן דהוי כאלו כוונה היא בעצמה לקנותה כו' אבל אם לא

בזה הדין כתובה דלא אלום שיעבור הנדוניא יותר משיעבור הכתובה כיון דכללתן יחד כשיעבור אחד ואפי' קדמה האשה ונכתה הן קרקע הן מעו' יש מי שאומר שמוציאין מיד' ונותנין לבעל חוב מה שהוא חפץ ואם אין זמנם שזה נותנין למוקדם מה שרצה ירדו על העליונה ואפילו המוקדם היא האשה לא חייסנין למעמא דנעילת דלת להקדים הב"ח דאיהו הוא דאפסיד אנפשיה ואפי' אם קדם המאחר והפסד המעות יש מי שאומר שאם ירצה המוקדם מוציאין ממנו :

ח כל מה שאמרנו בסיומן זה שהורע כח כתובה נגד בעל חוב ה"ס בעיקר כתובה ותוספות שלא חסרה כלום אבל בגדונוא שהיא נכסי צאן ברזל היא שזה לשאר בעל חוב בכל דיניה לפיכך אם היו כתובין נכסי צאן ברזל וטענה שאברו או שלקחן הבעל הרי היא נכסי צאן ברזל כשאר בעלי חובות ונשבעת שלא לקחה אותה ולא נתנה ולא מחלה וחולקת עם שאר בעלי חובים :

ט הערב לאשה בעיקר כתובה ותוספות אינו מחייב אפילו בקניין ואפילו אם יש נכסים לבעל שנוכל לומר ודאי קמד על אלו הנכסים ושיעבור נפשיה אפילו הכי לא משתעבד דאמרינן הואיל ולא מירי חסרה לאשה אינה מכיין אלא לשובתה דשב למתב' מן דו הרי מצוה קעבד שעל ידי ערבותו הם מתרצים לזיווג ולא היה דעתו לפרוע אלא כדי לזווג' ולא שיעבור נפשיה במה דברים אמורים כאשה דעלמא אבל הערב לבלותו כשביל כתובתה מחייב בקניין אפילו אין נכסים לבני שהאכ לבני הבן שיעבור משעבד נפשיה והני מילי בערב בעלמא אבל בקבלן שאמר לה הנשאי' לזה ואני קבלן או אני אתן לך משתעבד אפילו בלא קניין ואפי' לאשה דעלמא דהוי כמו ערב בשעת מתן מעות דמשתעבד לכל אפי' בלא קניין י"א דבקניין כל ערב משתעבד אפילו אינו קבלן וכלתו משתעבד אפי' בלא קניין י"א דערב לחתן בעד הנדוניא הוי כמו ערב לאשה בעד הכתובה רמזוה קעבד ולא מירי חסריה לחתן כמו באשה ויש חולקין ואמרים דערב נדוניא משתעבד כשאר ערב מיהו כל זמן שלא נשאה יכול לחזור בו אפי' לאחר הקניין :

י הערב לאשה בכתובתה בעניין שהיא משתעבד ונירשה בעלה ואין לו נכסים לבעלה לפורעה והוכיח כתובהה מן הערב לאיפרע לה א"כ ידירנה בעלה הגאה על רשע זכים שאין לה התרה שלא יחזירנה שלא יעשו קנוניא עליון שיגרשנה כדי שתגבה כתובהה מהערב ויחזירנה אח"כ ואפי' לא היררה בשעת הנירושין ידירנו אח"כ כשתבענו הכתובה ואסור לאדם שישיאנו עצה שיגרשנה כדי שתגבה הפתיחה מהערב רשע לא ידירנה הגאה ויחזירנה מיהו אם ראב ערב לבלותו כנגד בנו והבן ת"ח והשעה דחוקה לו ואין האב מהנהו מנכסיו מתר לה שיא עצה לגרש כדי לגבות הכתוב' מהאב הערב לאשה בגדונויתא וכתב בשטר שכל זמן שיבעשהו שניהם חייב לשלם להם ופת הבעל אפילו חגי היא נבאת מה שכתב לה שהרי הנדוניא שלה היא כשמת הבעל :

יא וכן אם הקדיש כל נכסיו ומגרשה לא תגבה מן ההקדש א"כ ידירנה שלא יעשו קנוניא על ההקדש :

יב אבל מן הלוקחות טובה אפילו בלא הדינה ואם יצאק להחזירה אח"כ יחזירנה שכיון שידעו הלוקחות שיש עליה כתובה אשה אינה דאפסידו אנפשיהו שקנו ממנו :

יג אלמנה שמוכרת נכסיה לכתובתה אם צריפה למכור על פי כ"ד ח מעיפים :

יד אלמנה בין מן הארושין וכתב לה כתובתה בין מן הנישואין אפילו לא כתב לה מוכרת עכסי בעלה לנבון כתובתה

האונאה אפילו לא הכריזה דפוחת משחת מסתמא דהוי מחילה ואיזה הא שמינים צריכים הכרזה בעת שימכרו קרקע לצורך קבורה או למוזן האשה והכנות או ליתן סנת המלך כל אילו אינם צריכים הכרזה לפי שהדבר נחוץ ולא יוכלו להסתכן ובן אפילו לבי שמלוה לצורך אחר מדברים אלו בשמוכרין לפרוע מוכרין בלא הכרזה ואינן משהן אותה עד שיכרזו שלשים יום כדי שלא חנעל דלה בפני גומלי חסדים הפלויס לכך :

ד וכן בית דין שמוכרין דברים שאין מוכרין עליהם מטעמא שיתבאר ושעו בשחת סכום בטל פחות משחת סכום קיים ואלו הם הרברים שאין מוכרין עליהם עבדים ושטרות ומטלסלין עבדים שמא ישמעו ויברחו ושטרות ומטלסלין שמא כשיכרזו עליהם ויאספו הרבה קונים לקנותם יגנבו לפיכך שמיין אותן בכית דין ומוכרים אותם מיד ואם השוק קרוב למדינה מליכין אותם לשוק וכן במקו' שאין נוהגין להכרזו אפילו קרקעות מאיזה טעם כגון במקום שיש שם קצה בני אדם שאינם רוצין לקנות קרקע שמכרזין עליה שלא יקראו אותם אוכלי נכסי דאכרזתא כלומר מבזין אתם כזה שהם קונים קרקע שאחרים צריכין למכור מפני הרחק נהוא מרת אכרזיות וכה' ה' הוי רינן כרברים שאין מוכרין עליהם דבשחת מוכן בטל כו' :

ה והיכא דשעו בית דין ואירע אינאה במקח בשטות דאמרינן המקח בטל יש אומרים שאם ירצו בית דין לקיים המקח ולהחזיר האונאה ררשות בידם שלא ידא כח הדין חמור מהם שהרי בהדין הדין כן שקנה וסחזיר אונאי ויש חולקין בזה וסביר' להו שאין שומעין להם דכיון שהרשות ביד הבית דין לבטל המקח אם ירצו אין מייפין כח הדין ויש מוכח הלוקח יש רשות גם כן ביד הלוקח לבטלו ואם ירצו הבית דין להכריז הלוקח שיתקיים המקח ויחזירו לו האונאה אין שומעין להם דאי מייפין כח היתומים שפי מלוקח הוי ריעא ליתמי ולא פוזבני מיניהו לפיכך משוין כח הבית דין וכח הלוקח :

ו שלוח בין שרוא שליח כח דין או שליח כל אדם שמכר ושעה ונתאנה אפילו בכל שהוא המכר בטל שיכול המסלח לוטר לתקוני שדרתיו ולא לעותו אבל אם השעה הוא את הלוקח עד שחת המקח קיים וזכה המסלח ביתרון ולא נרע הוא מהמסלח בעצמו אם היה מוכר היה זוכה עד שחת ה' שלוחו :

קח דין המוכרת או מוחלת כתובתה וכו' ו'סעיפים':

א יכולה האשה למכור כתובת' שלוקחת דברי מועט עכשיו מאדם אחד ומיכרה לו כתובתה שאם ימות בעלה תחלה יגבה הוא כתובתה ואם תמות היא תחילה הבעל יורש אותה והלוקח יפסיד מעותיו וכן יכולה ליתנה לאחרים בין כולה בין מקצתה והלוקח והמקבל עומדים במקומה שאם התאלמן או התגר יקחו הם כתובתה ואם תמות בחיי הבעל אין להם כלה ואם מכרה לבעלה המכר מבר אבל אסור להשנות עמ' בלא בלא כתובה כדאיתא לעיל פ'ט"ו ולפיכך צריך לכתוב לה כתובה אחרת בעיקר הכתובה בלא תוספת :

ב מכרה כתובתה לאחרים ומת הבעל בחייה ואח' כך מתה היא אם מתה קודם שנטבעה על כתובתה אין ללוקח ולמקבל פלוס-מן הירשים דשמי' נפרעת או אחפפה בעלה צריי כמה דברים אמורים כשנאלמנה ומתה שיהא לה היתה יכולה לפרוע מן היתומים אלא בשבועה אבל אם נתגרשה ומתה לקוחות נשבעין שלא פקדתי ונשאלתי וע' סימן צ"ו שכל מקום גם גרושה דחיקא שמתה אבל אם היא חת

לא היתה כתובתה אלא מנה ושעתה ומכרה בפחות משווייה כגון שמכרה שוה מנה ודינר במנה אפילו לא שעה אלא בכל שהוא שמכרה בפחות ממה שהיה שוה ואחרו כל שהוא לא היה רשות בידה למכרו מכרה בטל אפילו אם היא רוצה ליתן ליתומים מה ששעתה ומעמא כיון שאותו דינר שהיה הקרקע שוה יותר מכתובתה לא היה לה השות למכור נמצא שכל המכר טעות וה' יחזיר מכולו כיון שהיה כולו בכח אחת :

ה היתה כתובתה ארבע מא' ומכרה לזה במנה שוה בשוה וכן לשני וכן לשלישי ומכרה לרביעי שוה מנה ודינר במנה ל"ש מכרתן להן לכל אחד ואחד כשטר בפני עצמו ל"ש מכרתן לכלול בשטר אחד להראשונים מכר קיים ולהאחרון מכר בטל כיון שמכרה לו יותר ממה שהיה לה רשות למכור מכרו הכל בטל אבל לא אמרינן כיון דחד בטל בטל לגבי כולו :

קד בית דין שמכרו ומעו וכן שאר שלוחי וכו' ו'סעיפים':

א בית דין שמוכרין להנבות לאלמנה כתובתה אין מוכרין אלא בהכרזה כדי להודיע הדבר לרבים ויבאו לקנות ולהעלות על דמי המכר ומכרזין שלשים יום רצופים זה אחר זה ואם אינם רוצים להכרזו רצופים אלא בכל יום ב' וה' שהם ימי דין ויכרזו ' זום בכל ב' וה' ואע"ד שהש"כ חשבינן להו ליומי ההכרזה לא הוה אלא י' יום דהא נ"ו זום שהם ח' שבועות מיום ב' הראשון שבו התחיל ההכרזה בכל שבוע ב' וה' הוה להו י' ימי הכרזה ועוד ד' ימים ב' ו' ו' וה' הרי שש' יום משהתחילה ההכרזה ואין בהן אלא י' ימי הכרזה מכל מקום כיון דמשכח מילתא שמעו אינשי כיצד מוכרין הכרזת יוצא פעם אחת בבוקר בשעת הכנסת פועלי' למלאכתן ופעם אחת בערב בשעת הוצאת הפועלי' ממלאכתו דבערב כשישמעו ההכרזה שיש באן שרה למכור מי שרצה לקנות שרה יאמר מיד לפועליו שנפטרים ממלאכתן לכו ויראו את הקרקע המוכרת מה היא הסוכה היא אם רעה ולמחר כשיבאו אליו בבקר לחזור למלאכתם ויעשו עוד הכרזה וזכור הבעל הבית וישאל לפועליו ענין הקרקע מה היא וידע לקנותה ומכרזין שרה פלוגי טימטיה כך וכך ומצריה כך וכך עומדת לימכר כל הרוצה ליקח יבא ויקח ויפרש הכרזת שמוכרין אותה כדי לפרוע לאשה כתובתה שלא יסבור הלוקח שנמכרת כדי לפרוע לב' חובו שיש מי שרצה ליתן יותר כשהמעות שייכי' לכתובה אשה מפני שאינה מקפדת ולוקחת המעות לעש מעש מה שאין כן לבעל חוב שצריך ליתן בכח אחת :

ב והא דאמרינן שאין מוכרין להנכות כתובה אלא בהכרזה משנה שלימה היא כפרק שום היתומים לפיכך אמרו ג' גמרא בית דין שמכרו שלא בהכרזה אפילו מכרו שוה בשוה נעשה כמי שטעה ברבר משנה וחזורים ומוכרים בהכרזה :

ג ואם הכרזו כדאירובדקו יפה ודקדקו בשומא אף על פי שטעו ומכרו שוה מנה בפאתים או מאתים במנה הרי מכרין קיים כיון שהם בית דין החזקה שבדקו יפה ודקדקו בשומא אבל אם לא בדקו יפה ולא דקדקו בשומא ולא כתבו אגרת בקורת שהוא דקדוק השומא וההכרזה ישעו אם התירו שחת או פוחדו שחת מכם בטל פחות משחת מכם קיים ואם מכרו קרקע בעת שאינם צריכים להכרזו עליה כמו שיבאר בסמוך והם הכריזה ומכרו ושעו 'א כיון שהכרזו אף עלאפי שלא היו צריכים אפילו אם טעו בכפל המקח קיים יום אמרום אף על פי שהכרזו כיון שלא היו צריכים להכרזו כמאן דליה' ואם טעו ופוחתו שחת או הוצירו שחת מכרין בטל פחות משחת מכרין קיים ואינו צריך להחזיר

לבוש הברוך וארומז

הלכות בתובות

נח

מירפת בכתובתה מנכסים אלו כלום מחמת כלאוה והוספית דקולי שהקילו בכתובה אבל נדונייתא לא מחלה ולא נרע נדונייתא מסאר כ'ח ומחמת נדונייתא שורפת מירו לא אמרינן שמחלה עיקר כתובה ותוספות לבעלה לגמרי אלא מחלה לבנים השיעבוד שהיה לה על אלו הנכסים אבל אם בא לבעלה נכסים אחרים מפקום אחר חל שיעבודה עליהם ונזכה מהם ואפי' אם חזר ובאו לירו אותם הנכסים עצמם כגון שמת אחד מהם ובעלה יורשו טעה היא בכתובה שהם דלבעלה לא מחלה כלום :

ב דווקא שחלק לה קרקע וחלק כל נכסיו דכיון שחלק לה קרקע חשיב לה ומחלה השאר וכן כיון שחלק כל נכסיו וידעת שאין לה עוד מטה לנזות כחוכרה ושוחקת ודאי מחלה אבל אם בחב לה משלולי עמהם אף על גב שהחלק כל נכסיו לא חשיב לה ולא מחלה וכן אם לא חלק כל נכסיו אלא שיר לעצמו קרקע כל כוונתה קיימת דכיון שחזר שמישי לעצמו קרקע כל שראו ושאר שיעבוד כתובת עליה לאחד פתו לא מחלה כל שיעבודה שאומרת מטה ששיר אני גובה וכשתרד לאחר מותולגבית אותה קרקע כל שהוש בכתובתה מנזונות מקצת טובה כולה אבל אם לא שיר לעצמו קרקע אלא משלולי הרי אין לה עוד דבר לשיעבוד כתובתה שאין המשלולים משועבדין לכתובתה והיא שוחקת ודאי מחלה זהו לדין ההלמוד אבל לפי מה שתקנו הגאונים עכשיו שכתובה ננכית גם מן המשלולין אפי' שיר משלולין כל שהוא כתובתה קיימת שהרי היא אומרת מטה ששיר אני גובה ומתוך שחרד למה ששיר תרד לשאר נכסים וחשף מי שצוה לחת לבניו או לאחריו כך וכך וצוה כך לפני אשתו ושחקה לא הואיל ושחקה מתלה וצריכה לקיים ויש חולקין דיכולה לומר הא דשחקה כרי שלא תשרוף דעתו עשית ולכולי עלמא אם אמר למקצת דבריו אין ולמקצת דבריו שהקה דלא הוי מחילה במה ששחקה דכיון דעל קצת דבריו אמרה אין למה ששחקה אמרינן משום דלא נתרצית שהקה כדי שלא תשרוף דעתו אבל למה שאמרה אין מחלה וצריכה לקיים ואינה יכולה לומר בזה שלא תשרוף דעתו עשית דהוה לה למישהק כמו ששחקה לשאר ואם קבלה קניין לקיים כתנותיו ואח"כ אושרת שלא משום מחילה בכתובת עשהת הקניין אלא משום שהנכסים היו ביד וברשות והיתה סוכרת שהנכס' יהיו יותר מכתובת' הדין עמה וגובאת בכתובה :

קז הכותב כל נכסיו לאשתו ויצא עליו שטר חוב וכו' סעיפים :

א הכותב כל נכסיו לאשתו בין כריא בין ש"מ אף על פי שקנו מירו לא עשאא אלא אפטרופא על יורשיו בין שהיו יורשיו בניו ממנה בין היו מן האשה אחרת או אחדו או שאר יורשין וטעמא משום דאומד הדעת הוא דאין אדם מניח את יורשיו כלן ונוהג את הכל לאשתו לפיכך אמרינן דעתו דלא נחבוינן אלא לעשותה אפטרופא כדי שיהלך לה יורשיו כבוד משום דאוקי אבהו נכסי ברשותה לפרנסת פהם כפי אומד דעה והיה כפופים לה ואם שיר כל שר' בין קרקע בין משלולין הרי זה השויר הוא מניח ליורשיו וקנתה כל מה שכתב לה והם טלה בפתנה נמורה וכן כך ובין כך לא איברה בכתובה פאלו הנכסים שאם כתב לה כלום הרי לא נתן לה כלום ולמה תמחול דברהיא הנאה שעשה לה הכבוד לעשותה אפטרופא על כל יורשיו אינה מחלת בכתובה וכשנתן לה הכל כמתנה חזק משויר כל שראו אף על גב שהיתה לה הנאה במתנה אינה מחלת שיעבד בכתובה מן השאר דאומרת מטה ששיר אני גובה ומתוך שחרד לשיר תרד לכוליה שאם יצא ש"ח על בעלה שהוא

חיה צריכה לישבע שלא נפרעה ואם אינה רוצה לישבע ופסיוו הלקוחות ודינא עמה ואם אמרה שנפרעה אחר שמכרה נאמנת כמנו שאם היתה רוצה היתה מחלת עכשיו אבל אם אמרה שנפרעה קודם המכר אינה נאמנת ועל בלושע' ס' סימן כ"ו סעיף טו' :

ג כל זמן שלא נשבעה האלמנה על כתיבתה הנכסים בחזקת היורשים מאכירם הן ולא זכתה הארמנה בהן כלום לפיכך מי שמת והניח בנים ואלמנה ויש כבוד בין הבנים ומתה האלמנה קודם שנשבעה על כתיבתה הבכור נוטל פי שנים שהרי היו מחזקים לאב :

ד המוכרת בכתובה בין לבעלה בין לאחרים לא הפסידה שום דבר מתנאי כתובה דמוכר בעין רעה מוכר ומסתמא לא מכרה תנאי כתובה שלה עד שתפרש אבל המחלת בכתובה לבעלה אף על פי שאסורה לישב תחתיו מחילתה מחילה נמורה ומחלת בעין יפה מחלת ואיברה כל תנאי בכתובה ואפילו נדונייתא הפסיד' אם אינה בעין יש אחרים שלא איברה נדונייתא אלא אם כן אמרה כל מה שבשטר מחוללך :

ה המחלת עיקר בכתובה לבעלה אינה יכולה לשעון נחת חזק עשיתו לבעלי משום איבה שהרי כל הנשים יש להן בכתובה ולא תהיה לה איבה אם לא תמחול ואורכה היא יכולה לומר לו שהוא נתן עיניו לגרשה כשמבקט שתמחול בכתובה מירו דווקא כמחלת שלא באונס אבל אם אונסה למחול ויש לה עדים על האונס כגון שהיה שהקוסט עמה חסיד כדי שתמחול לו והוציאה מביתו ונתפייסה ומחלה לו כדי שתשבע עמו בשלוח מחילתה בשלה אף על פי שלא פסרה מודעה דאנן שהרי באונסה ואם לא נאנסה ומחלה וד מחילה ואינה צריכה קניין דמחילה אינה צריכה קניין כמו שכתבאר בלבוש ע"ש סימן רמ"א ובין אין צריך להיות בפני עדים שאם מחלה אפילו שלא בעדים והיא מודה בה וצוה מחילה דלא איברו שהרי אלא לטיקרא ודא שיהיו דברים שהדעת פומכת עליהם ולא יהיו דברי שחוק והיתול או דברי תימא אלא ברעה נכונה :

ו כבר נתבאר בלבוש ע"ש סימן ס' סעיף כ"ו דהמכיר ששר חוב לחביו וחזר ופחלו מחול ואפילו יורש מחול לפיכך האשה שמכרה בכתובה לאחרים ומת הבעל ואחר כך מתה היא בנה יכול לפחול והמכר כשל ואפילו אין לה יורש אחר אלא זה הבן ונמצא פרעון הכתוב' עליו יכול למחול לעצמו כדי לבטל המקח וה' יורש הכתובה מכה אביו :
ז בין שסבר כחיי אביו כתובת אמו שאם יסוף אביו ואחר כך חמות אמו ויירש הוא את הכתובה שיהיה הלוך עומד במקומו לנזותה והתנה שאם תערער אמו על המכר שהוא לא צריך לסלקו מערעורה ומתה ולא ערערה אינו יכול לומר אני במקום אמי עומד וקמו שהיא יכולה לערער ולבטל המקח גם מע' מערער ואכשילנו דנהי דאחריות דאמיה לא קביל עליו אחריות של עצמו ודאי קבל עליו :

קח הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא וכו' סעיפים :

א המחלק כל נכסיו לבניו בין לזכרים בין לנקיבות בין הח' כרי ובין הוא ש"פ וחלק לאשתו ג' עמהם קרקע כל שהוא או דקל לפיחיתו ואפירות מחיברים והם צריכים ערין לקרקע דהוון כקרקע החזק ועשה אותה שוחף בין הבני' אפילו לא עשה זה בפניה אלא שלא בפניה ובשטמעת שתקה ולא סיחחה הרי זו איברה עיקר בכתובה ותוספות דהואיל ושחקה אמרינן דיתא לה שעשה לה כבוד שהשעה אותה לבניו ולבנותיו ומתוך כך מחלה ולכך שתקה ואינה

קודם למתנו זו ויטרפוס ממנה מכה המתנה הטרופ גם אילו הנכסים מחמת כתובתה :

ב כרא באשתו נשואה רכיון דגיים בה חש לכבודה ולכבודה איכוון ולא למתנה אבל אם כתב כל נכסיו לאשתו ארוסה או לגרושה דלא גייס בה אינו חושש לכבודה על כרחך למתנה איכוון וקנתה הכל אף על פי שלא שיר כלום ואיבדה כתובתה דמסתמה מחלה בהנאת המתנה אא"כ שיר מקצת הנכסים דאומרת מן השיר אנכה כתובתי ואיעך מוחלת כל שיעבודה ולא איבד כתובתה גם מן המתנה אם יטרפה ממנה :

ג ובכתב כל נכסיו לאשתו ארוסה או גרושה דאמרינן שקנתה הכל במתנתה ואיבדה כתובתה אם יצא עליו שטר חוב שהוא מוקדם למתנה זו והלכו כל הנכסים בפריעת הדוב תישאר היא בלא כלום ולא תחזור וטרופ מחמת כתובתה שקדמה לחוב דאמרין דעת הוא שבהנאה שבאה לה בשמועה זו שכתב לה כל נכסיו מחלה ואיבדה כל זכות שהיה לה בנכסיו מצד כתובתה בין מאותם שהיו לו כבר ומכרם או נהגם קודם לכן בין מנכסים אלו שהוא נתן לה עכשיו והיא לו נתנה אל לכה שמשא"ב ב"ח ויטרפם בחובו הולך היו כאלו נקדעה כתובתה לגבי הני נכסים ולא תטרופ בה וכשיבא הב"ח ויטרפם ממנה נמצאת קרחת מכתובת' ומסתמת וכת' א"כ מחילת בשעות היא הא לית' דההיא שעתה מהנה גמורה היתה דהא אי בעי בעל הוי מסיק לבעל חוב כותו לפיכך מסתמא מחלה כתובתה בהנאת מתנה מיהו לא מחלה כתובתה אלא מהני נכסים אבל אם יקנה נכסים אחר כך נזכה מהם כתובתה דהא כתיב בכתובה דקאי ודעתך אנא למקני :

ד יש מי שאמר דהא דאמרינן בגרושה וארוסה דכסיו לא הפסדה כתובתה מפני שהיתה דעתה לנכות מן השיר ולא מחלה היינו שלא הזכיר במתנה לשון כל נכסיו אלא כתב לה סך כך וכך אני נוהן לך מנכסיו ואפי' הסכום הוא גדול ממה שיש לו כגון שכתב לה מחציתם או שני חלקי' מהם שלא הוצרך להזכיר כמתנה' הוצ' מן השיר אלא שכך וכך הוא נוהן לה ולא יותר אבל אם כתב לה שהוא נתן לה כל נכסיו ופירש השיר לומר שמשיר לעצמו כך וכך אפילו היה השיר הרכה איבדה כתובתה מנכסים שיש לו עכשיו מפני שכבוד הוא לה ביותר בשכותב לה בלשון זה שהוא נתן לה כל נכסיו אף על פי שכותב אח"כ שמשיר לעצמו דבר ואינו חבוב גרם המחילה וכ"ש באשתו נשואה כשהוא כותב לה כן שאיבד כתובתה שדרי במה שמשיר לעצמו הוא עושה לה יותר טובה שאם היה כותב לה סתם כל נכסיו לא היתה קונה כלום דהוה אמרינן שלא עשא' אלא אפטרופא כדאמרינן בסעיף א' :

ה יש מי שאמר שאם הזכיר הרבר שהערים במתנתו במתכוון להשעותה כדי להפסיד כתובתה לא איבדה כתובתה דאנן סהרי אלו ידעה שדרך שנאה הוא עושה לה הפסידה כתובתה שלא מחלה :

ו הווי לך שתי נשים וכתב כל נכסיו לשתיהן לא קנתה שום אחת מהן אלא שתייהן אפטרופסת עשאן אבל אם כתב חצי נכסיו לאשתו פלונית וחצי נכסיו לאשתו פלוני הראשונה קנתה שהרי שיר והשניה לא קנתה :

ז כתב כל נכסיו לאשתו ולבנו ויש לו בנים אחרים אין הדעת נוהן שיעשה האשה אפטרופא לכבודה עם הבן אלא אשתו קנתה החצי לשם מתנה וכנו עשאו אפטרופא לאחיו על השאר ויש מי שחולק ואומר דשניהם אפטרופאי' לא היה לו אלא בן אחד ואשה ואמר כך וכך נכסיו לבני והשאר לאשתי ודאי נתכוין לה למתנה גמורה שאם היתה רצה לעשותה לאפטרופים על הבן לא היה נוהן המקצת לבן שהרי הכל שלו :

ח כתבם לאשתו ולאחר האחרונה החצי ואשתו היא אפטרופא בשאר החצי דבהא כ' עמודה שלא עשה האחר שאינו יורשו אפטרופ' לכבודו עם אשתו וכל היכא שיש להוכיח כהוך השטר דלא נתכוין אפילו באשתו לאפטרופא אלא למתנה גמורה כגון שכתוב בשטר שהוא מקנה לה במתנה גמורה ולא בהוראת אפטרופא אלא שפירש בשטר שתהא רשאה למכור ולהת כמתנה לאחרים הוי מתנת גמורה וקנתה :

ט אם אמר אשתי חסול ככל הנכסים אינו לשון מתנה אלא לשון אפטרופסות ואם כתב כל נכסיו לאשתו ואחריה ליורשיו הוי כתבה ולא אפטרופסו' דאי לאפטרופסות דדי' עכשיו הוא של יורשיו ולמה אמר אחריה ליורשיו :

י הוילוג' בנות ואשה אחת ואמר חמישים זהובים לבתי פלונית וחמישים זהובים לבתי פלונית ולשלישית לא נתן כלום ואמר לו ואשחך מה תהא עליה ואמר להם השאר שלה דבריו קיימין וכל שאר נכסיו הם של אשתו ולא אמרינן דלא עשאה אלא אפטרופא כיון שחלק לשתי בנותיו שהן יורשות חמישים חכסו' אין נקרא זה כותב כל נכסיו לאשתו ומצי' יורשיו דודאי אלו לאדם נכרי נחן עם אשתו מקצת נכסיו לא היתה אשתו אלא אפטרופוס אבל עכשיו של יורשיו כהב עם אשתו אף על גב שלא כתב לכל יורשיו דרי העמיד יורשת התורה בקצת יורשיו ואין צריך יותר שהתורה נהנה רשות לאב להנחיל נכסיו למי שירצה והשאר שנתן במתנה קיים כן כתוב בחשובת הנאונים ונל' דלא פליגי אמה שכתבנו בסעיף ז' כשכתב כל נכסיו לאשתו ולבנו כו' דהיינו עשאו אפטרופא דלעיל מיידי שנתן לאשתו ולבנו הכל בסת' אחת בלא שיר לכך הוי הבן אפטרופא וליא' סנידה אפטרופסית אבל הבא כתב לכל אחת בפני עצמה חמישים והיה שיר בין כל אחת ואחת לפי' קנו שתייהן לגבי השלישית והאשה גם היא קנתה מסעפא שכתבנו והשלישית תצא חנם נקי מנכסיו אביה נל' :

קח דין ש"מ שאמר תטול אשתי כאחד מן הבנים וכו' ג' סעיפים :

א ש"מ שאמ' או ברי שקנו ממנו שתטול אשתו חלק כאחד מן הבנים נוטלת כאחד מכניו יתר על כחובתה אף על גב דאמרינן לעיל סיפוק' סעיף א' דהואיל ועשה לה כבוד שהשוה אותה לבניו מחלה כחובת' החם מיידי במחלק נכסיו אבל זה מצוה ואינו מחלק ולטפוי' על כחובת' קאתי לפיכך נוטלת חלק זה יתיר על כחובתה ואם נולדו לזבנים אחר הצואה מצטרפין עם אילו שהיו בשעת הצואה ונוטלת חלק עם כולם דהא שחטול קאמר משמע חלק שניע עליה בשעת חלוקה קאמר כיצד היו לו שלשה בנים בשעת הצואה ולאחר זמן נולדו לו עוד שנים נוטלת יתיר על כחובתה כאחד מן החמישה שהוא שתות כל הסמון הנשאר על כתובתה ואינה נוטלת עמהם אלא בנכסים שהיו לו בשעת הצואה אבל נכסים שבאו לו לאחר זמן הצואה אין לה חלק בהם שאין אדם פקדה דבר שלא בא לרשותו ואם היה ספק בנכסים אם היו לו בשעת הצואה אם לא על האשה להביא ראיה ואם לא הביא ראיה לא תיטול חלק מהם דהמוציא מחבתי עליו להביא ראיה :

ב אם היו הבנים מוכבים בשעת הצואה' ונתמעשו בשעת חלוקה יש אומרים דהולכים גם כן בטר שעת חלוקה כיון שתיטול קאמר ונוטלת חלק גדול המגיע עליה בשעת חלוקה לפי חילוק הבנים ויש מסתפקים בזה ואומרים דלשם ידה על ההתנהוה שאם היו מועטין ונרבו נוטלת חלק קטן כמו שהוא כשנרבו ואם היו מוכבים ונתמעשו נוטלת חלק שהיה מגיע עליה בשעת הצואה :

* לביש הבין וארגמן הלכות בתובת * נ

בזמן שהאשה סודה שנתנתו לבעל יחזירנו לו אינה פורת
אלא אומרת מפני נפל לא יתנו לא לביש ולא לאשת :

קיא דינ כתובת בנין דכרין ובנין סעיפים :

א פי שהיו לונשים רבות בין בכת אחת בין בזו אחר זו
תקנו חז"ל שיהיו הבנים הזכרים היורשים ככתובת אמן
ועדונייתא שהבנייה לו בתורת נכסי צאן ברזל ויש אומרים
שאף התוספות בכלל וכל זה הוא מתנאי כתובה וקראה
כתובת בנין דכרין שאפילו לא כתב לה בן חייב בה ואפילו
אם מתה היא בחיי הבעל כשימו' האב נוטלין בניה ככתובת
אמן של בנין דכרין בתחלה ואחר כך חולקין המורע עם
אחיהם כשזה ואפילו לא נכתב בכתובה או אין לה כתובה
והטעם שהקנו בן אמרין בנמרא כרי שיקפון ארס וינהוב
נדוניא יפה לבתו ככנו פ' בעוד שלא היתה תקנה זו והיה
הפעל יורש את אשתו אחר כך כשסת הבעל היו הבנים
האחרים שהיו לו מאשה אחרת חולקים עם בניה של זו
בנדוניא של זו שהיתה זו מכנסת לו והיה זה עגמת נפש
לקרוביה של זו לפיכך היו נמנעין מלתת נדוניא גדולות
לבנותיהן שהיו חוששין שמא תמות וירשנה בעלה ויבא
הנכסים ליורשי בעלה לפיכך תקנו כתובת בנין דכרין
כשידעו שחזרו הנכסים לבני בתו דווקא לא יקפיד הכתוב
נדוניא יפה לבתו כמו שכתב לבנו ופריך בנמרא ומ' איכא
מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא הירות דכתב איש
כי ימת וכן אין לו גומר דמסמע הא יש לו בן בנו יורשו ולא
בתו ואהו רבנן ומתקנן דהימות ברתה כלומר שיהן לה האב
מסונו שהיו בניו ראויין לירש ומשניה הא נמי דאורייתא כלומר
הא נמי הנביא מפי הקדוש ברוך הוא אמר שכן אמר הנביא
ירמיה קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת
בנותיכם תתנו לאנשים ומקשינן על פסוק זה בשלמא בנו
בידו לבקש לו אשה שדרכו של איש לחזור על אשה אלא בתו
מי בידו וכי דרך אשה לחזור על איש ומתצינן הא קסמסע לך
דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי חיכי דקפציעלה
ואהו נסבי לה ועד כמה ער עיסוד נכסים ופריך תו ואימא
דאב לירות דבעל לא לירות פ' כיון דשעמא כרי שיהן לבתו
הוא דתיקון ניכא נדונייתא דיהיב אב לבתו לירות בניס
דילה אבל שאר הכתובה נכסי הבעל כגון מנה ומאריס
ותוספות דבעל לא לירות ומשני אם בן דלא ירתו
שאר הכתובה אב נמי מינע ולא כתב לבתו אחרי שות
מקפד על סילו מהלוריש לבני בתו אף אני אמטוד ידו
מלהרבות לו נדוניא ופריך ואימא היכא דכתב אב לכתוב
בעל היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל פ' כיון דשעמא
משום שיקפון אב לתת נדוניא לבתו הוא היכא דכתב אב
נדוניא לבתו נכתוב בעל תנאי כתובה בנין דכרין והיכא דלא
כתב נדוניא לא נכתוב בעל תנאי כתובה בנין דכרין ומשני
לא פלוג רבנן כלומר לא חילקו בין כתובה לכתוב אחרי שרוב
כתובות יש בהן נדוניא לא חלקו ופריך תו ואימ' בת בין הבני'
נמי תירות פירוש כשיש לו בת מן האשה אחת ובני' מן האחר'
חישול בת היחידה ככתובת אמה לירש נדוניא שנתן אבי אמת
מ' ש דתיקון בנין דכרין ומשני כנחלה שיויה רבנן דיריתו הנן
ואין בת יורשת בין הבנים ופריך בת בין הכנות תירות פירש
כשיש לו בת מאשה אחת ובנות מן האחרות חישול בת היחידה
כתוב' אמה לירש נדוניית אבי אמת דהא אי נמי שיויה כנחלה
יש משמש נחלה לבת בין הבני' ומשני לא פלוג רבנן במשפט
כתובת בנין דכרין דבת בין הבנים לא תישקל וכת בין הבנות
חישקול ופריך תו ותגבי מפלוג פ' כיון דשעמא משום
נדוניית אבי האם הוא אלמא אמרינן שאין הבנים
יורשין כתובת בנין דכרין אלא מן הקרקע לנכונ נמי

ג אם מתו כל הבנים רואים כמה היו בשעת הציואה
ונזירת חלק הראוי לאחד מהם והשא' ליוורשו וכתב שור
הרמאי ז' ח' הכותב לבתו ולחנה שימלו חלק כ' מבניו
היו כאלו כתב כך לאשתו ואינו נוטל אלא בנכסים שהיו לו
בשעת הכתיבה ומה שנוהגין עכשיו בכשר חצי זכר שכתובין
לבנות שנותנין בכל אשר ימצא לו כמו הזכרים משום
דכותבין להם דרך הודאה שחייב להם סך כך וכך ולא יפטר
מסך זה אלא כשנותן להם כמו הזכרים וכדרך זה יכול
להקנות אף מה שאינו ברשותו הן ראוי הן שחוק : הגותן
פתנה לאשתו או לבנותיו אסור להערים אחר כך וליתן
בנכסיו לבניו או לאשתו כרי להפקיע ממקבל פתנה פה
שהיה ראוי לו :

קט"ו ש"מ שאמר תנו מאה זהובים לאשתי ודחון בכתובתה ובוד' סעיפים :

א ש"מ שאמר תנו מאתיסוז לאשתי כדאר לה לבר
מכתובתה משמע כפתנה ונוטלתן לבר מכתובתה ואם
אמר תשול מאתיסוז בכתובתה לא תישול שיהיה א"א ידה
על העלויה אם מאתיסוז זהו יתר מכתובתה נוטלתן כמו
שאמר ואם הם פחות מכתובתה נוטלת-כתובתה דלאו כל
כמיניה לפחות מכתובתה :

ב דא דאמרינן דכי אמר בכתובת' ידה על עליונה כשלא
חלק נכסיו אבל אם חלק נכסיו נתבאר משפטו בס' ק"ו
ג ואם אמר תנו מאתיסוז לאשתי סהם יש מי שאומר
דה"ל כאמר בכתובתה וידוע על העלויה ויש מי שאומר דהוי
דהוי פתנה כאמר בראוי לה ונוטלתן לבר מכתובתה ואם
אמר בפירוש תנו לה מהנה נוטלתן לכ' לבר מכתובתה ועיין
בלבוש ע"ס ס' רנ"ג סעיף ה' :

ד ש"מ שצוה סיהנו לאשתו בגדיה נוטלת כל בגדיה בין
של חול בין של שבת ואם אמר מלבושים גם הסרבל
ואנקליו ומשפח' וסודר בכלל דכל דבר שאדם לובש ומתעטף
בו נקרא מלבוש לא שאם נתן לה בן כמתנה בשעת מוהו אף
צמידים שבבגדים בכלל אבל אם כתב לה בן בשעת שנשא
אין צמידים בכלל :

קד סכיתבין שובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה וכו' ב' סעיפים :

א אשה שבאה ליפרע מכתובתה ואין כתובתה בירה נגון
שהוא במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין
זהביא העדים שנאכדו ככתובתה דהוי דינא ספורעין לה
זכותבין שובר לבעלה שנהפרעה מכתובתה וכאה לסופר
שיכתוב לה שובר כותב לה אע"פ שאין בעלה עמה דהא זכות
ה' לבעל וזכין לאדם שלא בפניו ובלבר סידה מכירין שניהם
עם האשה ושם הבעל שלא תערים והכתוב השובר על שם
איש אחר ששם אשתו כשמה או על שם אשה אחרת ששם
בעלה כשם בעלה אבל כשמצירין שם שניהם כוליהו לא
חיישינן דשרטו שמות האישה והאשה ות' סחתם על שובר
של כתובה אשה שנהפרעה ובאת האשה שכתובה בו ואומרת
הרי לא צויה לכתובו אלא אחרת ששמי כשמה צותה לכותבו
והודה לרבריה ואמר שעיהי כי אמת הוא זו לא צוותה לכתובו
גאמן דיכול לחזור בו מדבריו הראשונים ואין כאן משום דחוד
ומניד שדרך הת' הוא שאין רכנו לרקדק בנשים אבל אם
אמר בתחלה כרי לי שהיא זאת אינו יכול לחזור בו דאף על גב
דלאו אורחיה למידק כיון שאמר שרק דק :
ב המוציא שובר כתוב על שם האשה שנהפרעה ככתובתה

הלכות בתובות

לבוש הבוץ וארגמן

אם לא מהו כולן בחייו כגון שהיה נשוי שתי נשים ופתה אחת מהם בחייו ואחת אחר מותו ולו בני משתיהן אף על פי שלא הניח יותר על שתי התובות אם נשבעה השנייה על כתובתה קודם שפנה בני כל אחת נטילין כתובת אמן ואינם חולקין בשוה שכיון שנשבעה השנייה דריי כשה קודמים לקנות כתובת אכס שאינם באים לנכות מנכ התקנה אלא מנכ ירושה דאורייתא שירדו אף את כתובת אמן מן הדין ואורה שפחה בחייו אף על פי שלא נשבעה בניה נטילין כתובת בנין דכרין מפני התקנה שהרי לא היה עליה שבעה שלא נהנה כתובה לנכות מתו ואף על פי שלא היה מתה דבר על שתי התובות הא נחקים בנכסים אלו נחלה דאורייתא במה שהזכירו לפרוע חוב כתובתה של השנייה על השבעה שנשבעה וכיון שנתקיים בנכסים אלו נחלה דאורייתא אין צריכין מותר ואם יש כאן מותר נטילין בני כל אחת כתובת אמן בני הראשונה ספני התקנה וכני השנייה מדק חורה והמותר יחלקו בשוה וכל שכן אם מתו שתי אחרי מותו ושבעו שתי על כתובת סגני כל אחת נטילין כתובת אמן אף אם אין שם מותר שהרי באים בתורת חוב וכן אם נרש אותה ומתה אחת בחייו ואחר כך מת והניח בנים משהיה בני המתה נטילין כתובת בנין דכרין אפילו אם יש שם מותר דינר לכתובה הגרושה שהיא חוב נעשית מותר לחבירתה לפיכך בני הגרושה נטילין החילה ונתקיים נחלה דאורייתא ואח"כ נטילין דמותר בני הכחה :

מה היה אחת בחייו ואחת אחרי מותו ושבעו על כתובתה אורה שפחה אחרי מותו ואין שם נכסים אלא כדי כתובה הראשונה לא אמרינן בני הראשונה יפיעו לבני השניי שכאין בהורה חוב יחשב להם פירעון זה לקיים נחלת דאורייתא והמותר יקחו בני הראשונים בתורת כתובה בנין דכרין אלא אין כאן כתובת בנין דכרין וכיון דכשעת מיתה אביהם לא היה שם מותר על כתיבת אמה לא היו יכולין לקיים נחלה דאורייתא כשעת מיתה כשלה תקנת כתובת בנין דכרין וחזו מיד בני השנייה שיש לה כתובה הקשנת לחלוק שיה בשוה וכשנשבעת אחר כך אכס על כתובת וכאורה לנכותה הוא דבר שנהדרש אחר כך בין היורשים דהא ק"ל ב"ח מכאן ולהבא הוא נובה ואינו מבטל הזכות שזמר כבר בני הכתובה הקשנה מידי דהוי אמועטין ונחרכו דאמרינן לעיל סעיף ה' דאוליגן בחר שעה מיתה לפיכך בני השנייה יטלו כתובת אמן והמותר יחלקו שיה בשוה אבל אם יש מותר על כתובת הראשונה אפילו דינר יפיעו לבני השנייה כתובת אמן ונתקיים נחלה דאורייתא והמותר יקחו בני הראשונה בתורת כתובת בנין דכרין :

מה היה אחת בחייו והשנייה קיימת דינם כדן פחה אחת בחייו ואחת לאחר מותו שדין בני הראשונה עם השנייה כדינם עם בניה שאם יש שם בני שתי התובות בני הראשונים נטילין כתובת אמן והשנייה נטילת כתובתה ואם יש מעט יותר על כתובה הראשונה השנייה נטילת כתובתה והמותר לבני הראשונה אע"פ שכני השנייה אינם נטילין כלום ואם אין שם אלא כדי כתובת הראשונה השנייה נטילת כתובתה והמותר יחלקו בני הראשונה וכני השנייה :

א היה נשוי ב' נשים והיו לו בנים מהן ומתו ואחר כך מתו הנשים אם נשבעו ואחר כך מהו כל אחד ואחד יורש כתובת אמן בירושה של חורה ולא בתנאי זה לפיכך אין מסניחין אם יש שם מותר או אין שם ויורשי הראשונה קדימין ליורשי השנייה וקרקעות ואם לא נשבעו אין שם שום הקנה שאין להם כתובה כל זמן שלא נשבעו כמו שנתבאר לעיל סימן צ"ו לפיכך חולקין כל הבנים בשוה ואין שם ירושת כתובה :

אם אחת נשבעה ואחת לא נשבעה זו שנשבעה בנית יורשים

ממטילין שררי נדונייא נמי יהיבין מטילין ומשני ככחוב' שויה רבנן פ' ומטילין דיתמי לא משתעבדי לשטרצא וצריך והשטרף כמשתעבדי פ' אי כתובה שויה רבנן להוי ככתובה לשטרף כמשתעבדי ומשני ירוחן תנן כלומר בירושה שויה רבנן וירושה אינה כמשתעבדי ופרקי' ואימא אף על גב דלכא מותר דינר פ' דאמרינן במשנה שלא תקנו כתובת בנין דכרין אלא כשיש מותר דינר יור על כתובות כל הנשים שהיו לו אבל אם אין שם מותר דינר לא תקנו כתובת בנין דכרין ופ' ומשני כמקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקנו פירש לא מביגנו כתובת בנין דכרין אלא כשכולו לקיים ביניהם נחלה דאורייתא לפיכך כשיש כאן מותר דינר שיחלקו היורשים ביניהם ויכולו לקיים נחלה דאורייתא תקנו גם כן כתובת בנין דכרין אבל אם אין כאן מותר דינר שיכולו לחלוק ביניהם נחלה דאורייתא ואם כן מיעקרא נחלה דאורייתא פ' שום נחלה רבנן לא תקנו כתובת בנין דכרין דלא מהקני רבנן דבר דמיעק' דאורייתא ע"כ שישה הגמרא ומכל הילין טעמי תקנו ז' כתובת בנין דכרין כיצד נשא אשה וכחבורה ונדונייא אלה ז' וילדה בן ומתה בחייו ואחר כך נשא אשה אחרת וכתובתה ונדונייתה פאתים ז' וילדה בן ומתה בחייו ואחר כך מת הוא והניח אלפים בנו מן הראשונה יורש אלה שכבר נכתב אמן ובנו מן השנייה יורש מאהים שכבר נכתב אמן והשאר יורשין אותה בשוה נמצא ביד בן הראשונה אלה ות' וביד בן השנייה ח' :

ב כמה דבר אם אמורים שהניח יותר על שתי הכתובות דינר אחד או יותר כדי שיחלקו השאר בשוה כחורת נחלה דאורייתא אבל אם לא הניח דינר יותר חולקים הכל בשוה כמו שנתבאר טעמא כסעיף הקודם :

אם אין שם יותר על שתי הכתובות דינר אפילו היה ראוי ליפול להם ירושה מאבי אביהם בנין שיהיה שם מותר לא חשיב שיתר לענין זה ואפילו מת אבי אביהם קודם שיחלקו לא תקנו שם כתובת בנין דכרין כיון שלא היה שם מותר כשעת מיתה :

ד ולא דווקא כשהיו לו שתי נשים אלא היה למי שהיה נשוי נשים רבות בין בזו אחר זו בין בבת אחת ומתו כולן בחייו ולו מהם בנים זכרים אם היה שם יותר על כדי כל הכתובות דינר אחד כל אחד ואחד יורש כתובת אמן והשאר חולקים בשוה :

ה ואם לא הניח על כדי כל הכתובות דינר אחד ואמר היורשים הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יחד דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להם אלא שמיא את הנכסים בכ"ד כמה היו שוין כשעת מיתה אביהן ואף על פי שנתרבו הנכסים או נתמעטו אחר מיתה אביהם קודם שיבאו לחלוק אין שמיא אותם אלא כמו שהיו שוין כשעת מיתה אביהם והוא שהקרו או שהזילו הנכסים או שנתרפו אבל אם נמצא שדה שאינו שלו אינלאי מילת' למפרע שלא היה שם מעולם מותר דינר :

ו דאם יש יותר על כדי הכתובות דינר או יותר אף על פי שיש עליו ש"ח כנגד היותר אינו ממעט אלא כל אחד מהם יורש כתובת אמן והואיל והשטר יוצא על כולם ועל כולם מצוה לפתוע חוב אביה' זו היא נחלה שלהם שמקיימין במותר מצוה פריעת חוב אביהם :

ז ויש אומרים שאפילו החוב יותר מהמותר שעל כל הכתובות וכשישלו החוב יחטר להם פכתובה בנין דכרין שלהם אפילו הבי יפיעו לבעל חוב והשאר יחלקו כפי ערך הכתובות וכל אחד יפסיד מכתובת אמן כפי ערך :

ח והא דבעינן שיהא שם מותר דינר דווקא כשמתו כל הנשים בחייו שאול כל הבנים באים מנכ התקנה לפיכך בעינן דינר מותר שיחלקו ביניהם לקיים בו נחלה דאורייתא אבל

ננענים והתנחלתם אתם לבניכם אתריכם ודרשו זל אחת
מיעוטי הוא כלומר אחת העברי אחס מנחילין לבניכם ואין
אתם מנחילין בנותיכם לבניכם מגיד טאין מדיש זכות
שזכרה לו התורה בכחו לבנו :

ג כבר אמרנו שלא תקנו מזונות לבת אלא עד שתבגר אם
לא התארס ואם התארס אפילו בעודה קטנה טוב אין
לה מזונות מן האחין והארוס חייב במזונותיה ויא שלא
איברה מזונותיה מן האחין אלא אם נתארסה מעצמה אבל
אם נתארסה מדעת אחיה יש לה מזונות דלא כל כמיניהו
דירושם להשיאה עצה שתתארס ותפסיד מזונותיה ואמרים
דלעולם קטנה יש לה מזונות אפי' נתארסה מעצמה דהא מן
התורה אין קידושה קידושין דאין מעשה קטנה כלום אלא
נתארסה כשריה נערה שאירוסיה אירוסין גמורין מן התורה
ואז איברה מזונות אפילו נתארס מדעת אחיה :

ד קטנה יתובה שהשיאה האחים ומיאנה בבעלה וחזרה
אצלם יש לה מזונות עד שתבגר דאמרינן עקתינהו
לנישואי קמאי מעיקרן והל' כמי שלא נשאת נשאת בחיי
אביה ונתגרשה או נתאלמנה אפילו לאחר מיתת אביה וחזרה
לבית אביה ועריין לא בנהר הרי זו גזיזתה מנכסי אביה עד
שתבגר או עד שתתארס ויש אומרים דווקא נתאלמנה או
נתגרשה מן האירוסין אבל משנשאה אינה חוזרת לרשות
האב ואין לה מזונות ויש אומרים עוד דווקא שנתאלמנה או
נתגרשה בחיי אביה דכשמת אביה היה ברשותו ונתחייבו
האחים מיד במזונותיה אבל אם נתאלמנה או נתגרשה לאחר
פיתת אביה האול ונתארסה בחיי אביה אבדה מזונותיה
וכתב מורי זל וכן נראה עיקר :

ה יבם אשת אחיו וילדה לו בת אם לא היו לאחיו המת
נכסים שאז חלה חיוב הברובה וכל הנאיה עליו הבת
ניזונת מנכסיו אחרי מיתו שהרי יש לאמה ממנו כתובה
ותנאיה אבל אם היו לאחיו המת נכסים לא חלה חיוב
הכתוב' על נכסי היבם רק כל שיעבוד הכתובה ותנאיה נשארו
על נכסי המת כמו שיהבאר בע"ה בדניי יבום סימן קס"ז אז
אין להבת מזונות מנכסי המת אינה ניזונת שהרי אינו בחו
ומנכסי אביה נמי אינה ניזונת שהרי לא היתה לאמה ממנו
כתובה ולא תנאי כתובה וכן מי שנשא שנייה והיתה לו בת
עמה וק"ל שאין לשנייה כתובה וה"ה תנאי כתובה וכן אם
אנס נערה שנתחייב לה קנס מן התורה חמישים כסף ונשאה
אחר כך וק"ל שאין לה כתובה ממנו דיצא כסף קנסה
בכתובתה ואין לה עוד כתובה אחרת ממנו וה"ה תנאי כתובה
וכן בת ארוסתו שכא על ארוסתו וילדה לה בת בעודה ארוסת
ואחר כך נשאה ומת אין לבת מזונות דבעודה ארוסתה לא היה
לאמה תנאי כתובה כל אילו אינן ניזונות מנכסי אביהן אחר
מותו דווקא אחרי מותו אבל בחיים הריהן כשאר בניס ובנות
שחייב האב לפרנסם מתקנת חכמים עד ששנים :

ו פוסקין לבת מזונות כמות ופדור מנכסי אביה כדרך
שפוסקין לאלמנה וזוכרין למזון הבנות וכמותן בלא
הכר' כדרך שזוכרין למזון האלמנה וכסותה אלא שראשה
פוסקין לה לפי כבודה וכבוד בעלה ולבת פוסקין לה דבר
המספיק לה כלכד דבי ראשה אמרינן עולה עמו ואינה
יורדת ולא נבי בת ואין הכנות נשבעות שאין כשבעין
אם הקשנים וליכא לסיחשגבי בנות דניזונין מן האחין
למדילה דאין מחילתה כלום בעודה קטנה ולאחפוקי צרי
נמי לא חיישינן נבי אחין דלנבי אחין לפת יחפיש לה צרי
לא ניהי ליה בהרווחה רידה שפי מבהרווחה דבנים :

ז מדינה דמדה אין הבנות ניזונות אלא מסקרקעי אבל
עכשיו שהכתובה נופת נפית אפי' מסלשלי נס הבנות
ניזונות

ירוש' כתובתה ונשלים אותה תחילה והשאר חולקים
אותו בטוה :

ח כל הירש כתובת אמו שמתה בחיי אביו אינו טורף
מנכסים ממטועקדים אלא מכני חורין ככל הירדשים
דירוש' שיוה רבנן כמו שנתבאר בסעיף א' ועל סוף הסימן :
י ישאומרים שאין כתובה בנין דכרין נוהג אלא כשהניח
קרקע כדי שתי הכתובות אבל אם אין שם אלא
מסלשלי לא מיהו אפילו אין המותר על שתי הכתובות אלא
מסלשלי ספיר דמי ויש מי שאמר דהאידנא דכתבינן בכתוב'
דילן מסלשלי אנב מקרקעי נס כתובת בנין דכרין נכבית
מהסלשלים דתנאי בהובה בכתובה :

יא המוכרת כתובתה בין לבעלה בין לאחרים מסתמא לא
סברה כתובת בנין דכרין דמוכר בעין הרעה מוכר
ואם תמות בחייו ואחר כך מת הוא בניה נוטלין כתובת אמן
אלו לא סברה אבל אם מתה כתובתה לבעלה מסתמא
מתה הכל דבעין יפה מתה והפסידו בניה כתובת בנין
דכרין לפיכך אין הבנים יורשין כתובת בנין דכרין עד שיהיה
שטר הכתובה יוצא מתחת ידם אבל אם אין שטר הכובה
יוצא מתחת ידם אין להם כלום שמה מתה אסס ואם הוא
כמקום שאין דרכן לכתוב כתובה יש להם דמסתמא לא
נימא שמחלה :

יב מי שצוה בשעת מיתתו שאירטו בניו כתובת בנין
דכרין אין שומעין לו דלא כל כמיניה לבשל תקנת
חכמים אבל אם התנהבן בשעת נישואין הוי תנאי שבסמון
וקיים יש אומרים שאין כתובת בנין דכרין נחנת האידנא
שעיקר התקנה לא היה אלא כדי שיתן אדם לבתו ככנו
ועכשיו נוהגין ליתן לבת יותר ויותר וכן נוהגין במדינות אלו :
יג נתן כל נכסיו לאחרים במתנת ש"מ הואיל ומתנת ש"מ
אינה קונה אלא לאחר מיתת הרי המתנה וחייב התנאי
כתובה באין באחר אלימא תקנת חכמים ממתנתו וקדמה
שיעבוד כתובת בנין דכרין למתנה לפיכך הבנים יורשים
ממתנת אסס שמתה בחיי בעלה ואם נתנה במתנה בריא
מהיום ולאחר מיתת דינה דרין מתנת בריא לעניין זה :

קרב מזונות הבנות ממה ניזונות ועד כמה וכל
דיניה וכו' יח סעיפים :

א תנאי כתובה שתדינה הבנות ניזונות מנכסי אביהן
אחר מותו עד שיתארסו או עד שיבנת אפי' לא נכתב
בכתובה או אפילו אין לה כתובה במקום שתיבין כתובה ואין שטר
אמרים אפילו במקום שתיבין כתובה ואין שטר כתובתה
בדין יש להן מזונות דאפי' מתה האם כתובתה בפירוש אין
בידה למחול מזונות הבנות דלא דמי לכתובת בנין דכרין
שחובל למחול כדכתבנו בסעיף י"ז סימן הקודם דהתם עיקר
התיקון הוא משום רידה כדי שיתן לה האב נדוניא יפה לכך
יכולה היא למחול אבל התנאי זה לא משום תקנת רידה הוא
אלא משום כבוד הבנות בעצמן שלא יחזרו בנות ישראל על
הפתחים לפיכך לאוכל כמינה דאם למחול עליה מיהו
לא עשו תקנה זו אלא אנב שאר תקנות הכתובה ובמקום שיש
לה כתובה אבל במקום שאין לה כתובה נס תקנה זו לא תקנו
במט שיתבאר כפי' דאמרינן שטמא נמי אפי' אם גירס האם
חייב במזונות הבנות דלאו באם תליא מילתא :

ב בת הניזונת מן האחין ממה שירשו מנכסי אבותיהן
אחרי מותו מעשה ידיה ומצאיותיה לעצמה ולא של
האחין אע"פ שהיא קטנה ואילו היה אביהם חי הוי מעשה
ידיה שלו כמו שנתבאר סימן ל"ז סעיף א' ואפילו אינו מפרנסה
כמו שיתבאר בסימן זה האחין אינן זוכין במעשה ידיה אף
על ג' ספרניסין אותה מנכסי אביהן דכתיב נבי עקדים

לבוש הבדח וארגמן

הלכות בתובות

ניזונית מהם דהנאי כתובה ואתן נזונית אלא מבני חרוי אבל לא ממשעבדי כגון אם סכר האב אונתן האב במתנת בריא מעבדיו או אפילו מברו הכנים אחרי מיתת אביהם או משכנו או נתנו אין נזונית מהן דאין מוציאין למזון כלל דלא אלימין הקנה זו כל כך אבל אם נתן האב מתנת שכיב מרע מצדו הבנות קודמין כמו שנתבאר שעמא דכתובות בנין דכרין בסמין הקודם בסופו :

ח ואפילו קנו מיניה והיו הבנות בשעת קניין כגון שהיו לו בנות ממנה ונירשה והזויה וקנו מיניה לפרנסן אפ"ה אינן ניזונות ממשעבדי כיון דבתנאי ב"ד אכלו וגם נוחא ליה בהרווחה דכתוב יורה ככה הוואה דלקוחות לפיכך חיישינן לצררי לגבי משועבדים ולהשביעה אי אפשר שהרי היא קטנה לפיכך הפסד מזונות לגבי משועבדין ללקוחות או למקבלי מהנה וי"א דלא מהני להו קניין דווקא דקנו מיניה בשעת נישואין בכלל מאי דקנו מיניה כתובה ושאר הנאי נהוכה ולא כתב לבנות שטר באפי' נפשיהו אבל אי כתב להו שטר באפי' נפשיהו אינן קנו ממנו לאחר נישואין בפ"ש למזון הבנות ואפי' לא כתב לה שטר שהם קניין לכתובה עומדת והרי אליהם שיעבדיהו בכתובת שטר בפני עצמן או בקניין אפי' בלא כתיבה ונבי כמשעבדי כשאר ב"ח דמאי דקנו מיניה נמרו משעבד נפשיהו אם איחא דאתפישא צרריא בעי ליה למנקש שטראו מיניהו אולמכתב תברא עליה :

ט מיהו זימנין דמשבחה לה דמתוני בנות ממשעבדי אפי' לא כתב להו שטר בכני עצמו ולא קנו מיניה בפני עצמן כגון שפסק עמה שיתפרנסו בנותי אף לאחר מ שיבגרו וזה אינו בתנאי ב"ד הוה ליה כאלו הקנה להו בפני עצמן וגבו ממשעבדו ולצררי נפילא חיישינן בדכתבינן שעמא בסוף סעיף הקודם לזה :

י מי שצוה בביעת סתו או לזונו בנתי מנכסי אין שומעין לו ולא כל כמיניה לעקר הקנת חכמים אבל אם בשעת נישואין התנה בן שלא יזונו הבנות מנכסיהו בכלל תנאי שכסמון וקיים :

יא מי שחמ והניח בנים ובנות אם הנכסים הם מרובים דהיינו שיש בהם בכדי שיוזנו הבנים והבנות עד שיבגרו הבנות ירשו הבנים כל הנכסים שישארו הנכסים בחזקתן והם יפרנסו אחייתיהן עד שיבגרו או עד שיתארסו ואין מחייבין הבנים להפריש חלק הבנות עד שיבגרו וגם אין מחייבין אותם לצמצם במזונות אלא אם ירצו יותירו במזונות ומכל מקום אם בית דין רואין שבכלין המסין ואין משגיחין ביטוב העולם חייבין בית דין להשניה בתיוקן הבנות ולהפריש להן חלקן הואיל והן מרובין אבל אם אין בנכסים כדי שיוזנו אלו ואילו עד שיבגרו הבנות או נקראים מועטים ומפרישין מהן חלק הבנות עד שיבגרו והשאר נותנים לבנים ואם אין שם אלא כדי מזון עד שיבגרו הבנות בלבד נותנים לבנות לזון אותן עד שיבגרו או עד שיתארסו והכנים ישאלו על הפתחים יש אומרים שאפילו בנכסים מרובין אסור לבנים למכור נחלתן שסא יצרכו הבנות יותר אם לא לפדיון שכויים וכיוצא בזה אבל בנכסים מועטים אפילו בכה"ג אסור ואם עכתי יתבאר בסמוך סעיף י"ד :

יב במה דברים אמורים במקרקעי והבי תקנו להן אבל במשלתלי הם הנכסים מועטים יזונו אילו ואילו יחד עד שיכלו הנכסים דהוה שאינן ניזונות משלתלין אלא בתקנת הגאונים די להן שתהינה כנכסים ולא שיפה כחן יותר מן הבנים ליקח הכל ואם יש משלתלי ומקרקעי והמקרקעי הם מעטים ועל ידי המשלתלין יהיו מרובין וירשו הבנים ואין הבנות יכולות לומר כיון ששיעבדינו על הקרקע והרי הן מועטין יפרישו לנו מזונותינו אלא המשלתלים מצטרפין עם

הקרקע לעשות מרובים מיהו השתא שנוהגין שכתבין בכתובות שמשעבדין משלתלי אנב מקרקע איכא למיסר דמשלתלין הוו כמו קרקע וכמו שנתבאר לעיל סמ"ק י"א סעיף י"ד :

יג היו מרובים בשעת מיתה ונתמטו ואח"כ כגון שהקריד המזונות או נחלקלו הנכסים ואין בהן כדי מזונות אלף ואילו עד שיבגרו כבר זכו בהן הבנים ויש להן דין מרובין לזונו יחד עד שיכלו הנכסים :

יד לעולם יש לבנים הפישה יד בנכסים שהרי הם הידשי מן התורה לפיכך אם היו הנכסים מועטין בשעת מיתה ונתרכו אחר כך יש להן דין מרובין ואפילו העמידום כבר כדין ופסקו להם בית דין לבנות דין נכסים מועטין כדן שנתרכו חזרו לדין מרובין ויעמידים לחזקת הבנים והם יזונו הבנות מדי יום יום ואפילו חזרו אחר כך ונתמטו יש להם דין נכסים מרובין ונתמטו יזונו אילו עם אילו ולפי שיש לבנים תפישה יד בנכסים והרי הם כמו חזקתן כמו שאמרנו לפיכך אפילו אפ"ה לא נתרכו הנכסים וקדמו הבנים ומכרו אפי' בנכסים מועטים מרובין קיים ונדרו הבנות אפילו מן המעות שקבלו מן המקח ויש אומרים דווקא קודם שהחזיקו הכ"ד הבנות בנכסים אבל אם החזיקו הבית דין הבנות בנכסים כבר זכו בהן הבנות ואין לאחר מעשה ב"ד כלום :

טו היו הנכסים מרובים ויש עליו בעל חוב או חיוב מזונות בת אשתו או חיוב עישור נכסים לפרנסת בתו וכיוצא אחר מאילו ישארו מועטים יש דין מרובים ויפרעו החוב שעליה וזונו הבנות מתחת יריהם אבל כתובת אלמנה כיון דתנאי בית דין אינה לה עדיפא משאר בעל חוב וכסאן דגבדמי ומעטת ועוטיין אותם נכסים מועטין ומזונות האלמנה י"א שפעטים ויש אומרים שאינם ממעטים :

טז הניח אלמנה וכתב ממנה או מאשה אחרת ואין בנכסים כדי שיוזנו שתיהן האלמנה ניזונית והבת השאל על הפתחים דאשתו נוחא ליה שלא תכתוב ויש חולקין כמו שנתבאר בסמ"ק י"ג :

יז מזונות הבנות קודמין לכתובת כגון דכרין דיפוכת הבת שלא תהבה :

יח מי שכתב והניח בנה גדולה וקטנות ולא הניח בן אין אומרים יזונו הקטנות עד שיבגרו ויחלקו שאר הנכסים בשהו אלא יחלקו בשווה וכל אחת תזון ותתפרנס משלה :

ק"ב דין עישור נכסים כמה נגבים וכו' סעיפים :

א מי שמת והניח בת שצריכה להשיא תקנו חז"ל שישיא אותה מנכסיו והוא הנקרא פרנסת הבת ואינו כשאר הנאי כתיבה אלא תקנה תקנו חכמים על היורשים משום כבוד לכתובת שלא התולול בהו סיהנהו בה כנהג הפקר אם לא ושיארה לפיכך אם צוה בשעת מיתה אל יתפרסנו בנותי מנכסי שומעין לו שכיון שאינו משועבד מתנאי כתובה וגם הוא אינו חושש לכבודו מייחוס חזק ממנו וכסתמת סתם ולא צוה כלום כמה נוהג לפרנסתה רואין אם השיא שם בית בחייו נוהגין לה כמו שנהג לאותה שהשיא אותה בחייו אפילו לא הניח אלא שיעור מה שנתן לראשונה יש אומרים שבינת דין אוכדין דעתו מה שהיה נוהג לשניה וצ"ע אומרים שהיה נוהג לה כל מה שהניח והוא היה שורח לחזור אחר נכסים אחרים כופין גם היורשים לתת לה כולן ואם לא השיא שום אחת אומרים דעורכמה היה נוהג אלו היה חולפי עטרולפי כבודו ולפי והרנתו וכך יתנו לזאת ואם היה עשיר והעניאו ותרין ותשתנה דעתו אפילו הייתה אחת

אחת כבר אומרים אותו כפי מאונו ודעתו האחרת / ואם אין יודעין לשער דעתו כגון שלא היה דר בינינו ולא עמדנו על סוף דעתו אם היה וחרן או קמצן שיערו חז"ל שיתנו לה לפחו עישור נכסיו שכן שיעורו חז"ל לדעת כל היותר קמצן שבישראל שאינו פוחת לה מעישור נכסיו יש אומרים דכשכ שנותנין לבת פרנסת נדוניה מנכסי האב כך נותנין לה פרנסה מנכסי האם ויש חולקין :

ב זכשורעין אומר דעתו ונותנין לה לפי אומד דעתו כמו שאמרנו אין חילוק בין מקרקעי למטלטלי אלא אם השיא כבר בת אחת כל מה שנתן לה בין מטלטלי בין מקרקעי כך יתנו לוואת ואם לא השיא ואומרים דעתו שכך היה נותן מטלטלי ומקרקעי כך יתנו לה אבל כשאין יודעין לשער דעתו ונתנין לה עישור נכסים אין נותנין לה אלא ממקרקעי אפילו לפי תקנת הגאונים שתקנו דבתובה והנאיה יהוננבין אף ממטלטלי כבר אמרנו דפרנסה אינה מתנאי כחובה לפיכך בפרנסה לא הקנו כלום ואינה נגבית אלא ממקרקעי כדון כל שיעבודין מרין הנמרא ושכירות בתים חשיב מקרקעי ואפילו מה שעבר כגון אם השכיר בית לשנה ודר בו הסוכר הצי שנה מנבין אותה פרנסתה אפילו משכירות החצי שנה שעברה ואפילו עלה השכירות בחייה האב דכיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף חשיב כמקרקעי אבל אם כבר נבו אותו היהומים הוי כשאר מטלטלי ודוקא לגבות אינן נגבית אלא מקרקע אבל שכשטין לידע העישור מנכסין שטין העישור שבכל נכסיו שהניח הן מטלטלי הן מקרקע כמה הוא ומנבין לה הכל ממקרקעי כיון בעל חוב ואם לצו האחים לסלקה במעות הרשות בידם ונותנין לה מעות שאינה אלא כבעל חוב עליהם שתקנת חכמים : היו כאן בעל חוב והכנים אומרים לסלק את הבעל חוב בקלקעות והבנות אומרות שישלכו אותן במטלטלים כדי שיסארו הקרקעות בידם וישלו מהן עישור נכסים הדיון עם הכנים וכתב מורי מהרמ"א ז"ל וז"ל וכל דה"ה לענין שטר חצי זכר דהגון בינינו ונתחנן שאין הבנות נוטלות בחלקם כחצי זכר חלק מן הקרקעות אם היו כאן בעלי חובות הרשות ביד הבנים לסלק את הב"ח במטלטלי כדי שיסארו להם הקרקעות ולא יהא לבנות חלק בהם עכ"ל . ואם כשאומרים דעת האב מה שהיה נותן אומרים סתם מה שהיה נותן האב לבתו בין למעט מעישור נכסים בין להרבות לה על עישור נכסים ו"א שאין אומרים אלא למעושי מעישור נכסים אבל לא להרבות וכזמן הזה שכל בני אדם גרילין להשא בנותיהם במטלטלים חשיב כמו אמורה למטלטלין ונבנה מהם :

ג הבת בעישור זה כבעל חוב של אחין היא לפיכך נוטלת אותו מהן מן הבינונית ובלא שכועה כיון שהם עצמם בעל חוב שלה ויכולין ליחן לה אחת קרקע בינונית שירצו לסלקה כזו ואם מתו האחים קודם שנמלה עישור נכסים אינה נובה בינונית אלא גובה אותו מכניקם מן הזכויות וכשכועה כדון הבא לפרע מנכסי יהומים :

ד אין חייב הפרנסה חל על האחין אלא כשיגיע זמן נישואיה שהפרנסה היא לצורך נדונייתה לפיכך אם הניח בנות רבות להשיא כל אחת שתכא להנשא ראשונה נותנין לה עישור נכסים הראשון ולשנייה נותנים נכס כן בעת נישואיה עישור ממה שטייר הראשונה וכן לסלישית נותנין לה עישור ממה שטייר השנייה וכן כולן זו אחר זו ואם באו ליגש"ל כולן בבת אחת ראשונה נוטלת עישור נכסיה והשנייה עישור ממה שטייר ראשונה והשלישי ממה שטייר השנייה וכן כולן יחזרו ויחלקות כל העישורים בשוה ולא אמרינן שכל אחת זכתה בעישור שלה כיון שאין החיוב לתת לה פרנסתה חל עד שחינשא ועכשיו כולן באין לינשא כאחת אין כאן לאחת דין קדימה על חבריה לפיכך חולקין העישורים

בשוה המותר נוטלין הכנים / אף על פי שעישור נכסים אינו נובה עד שתכא הבת להנשא מ"מ אין מטערים אלא לפי מה שהניח בעת מתו וכן אם אומרים דעתו אומרים אותו מיד שמת ואינה נוטלת עד שתנשא וממה שמשביחין הנכסים בשעת מיתה עד שתנשא אינה נוטלת עישור מן השבח אבל נוטלת היא מן הראוי כיצד כגון אם מת אביה בחייה זקנה ולא היו נכסים לאביה ואחר כך מת זקנה וירשנה אחיה נוטלת מהם עישור נכסים :

ה זכיון דהבת היא בעל חוב של האחין אם מכרו ואחים או משכנו קרקע אביהם הבת שורפת מהלקוחות פרנסת נדונייתה וכשכועה כדון כל ב"ח הטרף מהלקוחות :

ו מי שמת והניח אלמנה ובת אין הבת נוטלת עישור נכסים מפני מזונות האלמנה דאלמנה קודמת מפני שהיא בעלת חוב של האב והבנת היא בעלת חוב של האחין ואפילו אין שם אלא מטלטלי דלא שייך בהו דין קדימה כי הוי כהיא קודמת כי איכא מקרקעי קודמת במטלטלי דבי הקנו הגאונים לנבות בתובה ומזונות ממטלטלי כעין דינא תיקון ולענין דינא הויכא דאיכא מקרקעי אלמנה קודמת הכי נמי במטלטלי ואפילו מתה הבת אחרי שנשא ולא נתנו לה פרנסתה עדיין אין הבעל יורש פרנסתה הראויה להנחן לה שהרי הגכמים כולן בחזקת האלמנה הן שתהא ניונית מהן ופרנסתה כמות קודמת לכתובת בנין דכרין דבנין וכרין כיורש שווה רבנן ופרנסה הוא בעל חוב ובעל חוב נובה מן הירושם :

ז קטנה יתומה שהשיאה אמה או אחיה לדעתה ולא נתנו לה לנדונייתה כלום או נהנו לה מאה או חסדים זח אינן זה מגיע לעישור נכסים יכולה היא משהגדל להוציא מידם מותר פרנסת נדונייתה הראויה לה לפי אומדן דעת האב או לפי עישור נכסים ואפילו שתקדמו רב משתגדל יכולה אחר כך לחבוע פרנסתה ולא אמרינן שמחלה שאין מחילה קטנה כלום ואפילו לא היה האחים זנים אותה ואף על פי שלא מחלה בשעת נישואין לומר דאי שאיני מוחלת על פרנסתו מפני שהקטנה אינה בת מחאה במה דברים אמורים כשנשא ועודה קטנה אבל אם נשאת אחר שנדלה קודם שבגרה אלא היא נערה ולא חבעה פרנסתה איברה פרנסתה דמסתמא מחלה הואיל ולא חבעה פרנסתה אלא אם כן פסקו לה האחים לתת לה עוד מזונות אפילו אחר נישואיה והיא ידעה כן בשעת נישואין או לא איברה פרנסתה אפילו היא עכשיו בוגרת דאמרינן משום דידעה דפסקו לה דקמיתזנא מינייהו הוא דסתקה ולא מיחתה בשעת נישואין ולא משו"ה מחלה / ואם מחית בשעת נישואיה הרי זו מוציאה את הראוי לה בין על ידו אומר דעת האב בין העישור כל זמן שהרצת אף על פי שסתקה אחר כך ימים רבים ואם כגרה ועודה בכית אביה בין שבגרה אחרי מותו כיון שהלניחה כגרת אם פסקו האחין מלהת לה עוד מזונות שררי מדינה אין לה מזונות וסתקה ולא חבעה פרנסתה נדונייתה מסתמא מחלה ואיברה פרנסתה אפילו לא נישאת ואם מיחתה לא איברה ואם לא פסקו האחין מלזונה אלא זנו אותה אפילו בכגד אף על פי שלא מיחתה לא איברה פרנסתה נדונייתה כל זמן שהם זנין אותה שישלה לשעון כפני שהם זנין אותה אף על פי שאינם

ח הייבין לא חבעה פרנסתה והוא שעדיין לא נשאת אבל אם בגרה ואחר כך נשאת וסתקה אף על פי שפסקו לה אחיה ליחן לה עוד מזונות איברה פרנסתה אלא אם כן מיחתה דכיון שהויה בוגרת בשעת נישואין היה לה למחות אף על פי שיוצאים לזונה עוד ומדלא מיחתה מחלה יש אומרים אב שמת והניח בת שהוא בוגרת אין לה פרנסתה כלל שלא הקנו חכמים עישור נכסים אלא במי שמת והניח בנות קטנות

חלבות בתובות

לבוש הברוך וארגמן

א אין שומעין לה שכבר זכתה בהן הבת משעת פטיקה ולא כל כמיניה דאם להפסיד בתה :

ד מת הבעל הבת מציאה מזונותיה מנכסים ששועבדים כשאר בעל חוב ורוקא שקנו מידו או שחיוב עצמו במזונותיה בשטר בלו' שצוה לכת' השטר אפי' בלא קניין הרי כמו קניין אבל אם פסקו בשעת קידושין ולא היה שם קניין הרי הן הרברים. שלא ניתנו לכתוב כלומר לא נדברו הדברים הללו אלא משום חיבת החיתון ולא עלה על דעתם לנכותם מששועבדים אלא מבני חורין לפיכך אפילו נכתבו בשטר אינו כלום ואינה ניוונת ממשועבדים :

ה מתה הבת אין יורשיה יורסין מזונות' שלא חייב עצמו אלא לה כל זמן שהיא קיימת לפיכך אפילו חלתה צריך ליתן לה מזונות כאלו דורה בריאה :

ו נתגרסה האם בתוך הזמן שקבל לזון את הבת לא יוכל לומר כשתנא הבת אצלי אתן לה מזונות אלא נותן לה מזונותיה כמקום שהיא אצל אמה דלעולם אין נוטלין הבת בין גדולה בין קטנ' מלהיות אצל אמה שזהו כבודה ולפיכך צריך ג' ליתן לה מזונותיה משלם ולא לפי ברכת הבית אלא דינת כמי שזן את אשתו ע"י שלי' אבל אינו חייב ליתן לה לא לפי כבודו ולא לפי כבודה אלא לפי צרכה כפחות שבסיפוקו ויש חולקים וסובלים הואיל וקבלו עליו לפרנסה מסתמא דעתיה היתה שחיה מתפרנסה כאחד מבני ביתו ולא שיטנה אותה לרע מכל בני הבית שיאכלו הם כשר וישנו יין והיא תאכל זרעונין וחשמה מים ואם מאכילה על סולחני נזונת עמו כאחד מאוכלי סולחני וכן כן וכן כן אינו חייב ברפואתה שלא קבל עליו אלא לזונה ואין רפואה בכלל אף ע"ג דנבי מזון האשה אמרינן דרפואה שפין לה קצכה היא במזונות ה"ש כשאוכלת בתנאי בית דין שהוא חייב להספיק כל צרכה אבל המקבל עליו לפרנס אין רפואה בכלל :

ז ובזן הדין כמי שנהחייב מפרנסת אדם אחר כמו בת אשתו ועל כלבוש ע"ש סי' ס' :

ח נשאה לאחר ופסקה גם עליו שיוזן את בתה אחר זנה ואחד נותן לה דמי מזונות כמלם :

ט ואם גרשה גם השני ושניהם חייבים במזונותיה וכל אחד וא' אומר אני אוזן אותה ולא אתן דמי הדבר הלוי בה שהבחר איזה מהם שחרצה שיוזן אותה ואם היא חרשת שאין בה דעת לקבוח זנין אותה לפרקים זה שבת זה שבת נשאה הבת רוח הזמן הרי היא אצל בעלה ובעלה חייב במזונותיה והשני' כל אחד ואחד נותן לה דמי מזונות משלם :

יא כתב לה אני אוזן את בתך כל זמן שאה עמך ומהרה האם אינה חייב עוד לזונה וכן הדין אם נתגרש ואפי' חזר ונשאה אינו חייב עוד לזון בתה דכל זמן שאת עמי טכתב לה מצילו הנישואין מטמע :

יב כל המחייב עצמו מדעתו לזון שלא בתנאי כד אינו כמלבוש א"כ פירש אוזן ואפרנס ליכי ואם כה' לצאת אם ישא בת פלוני ליתן לו סך מה לצורך פרנסת מזונות חייב ליתן לו אע"פ שמתה הבת שהרי לא קצב לו זמן המזונות חייב קצב לו סך למזונות ואלו היה רוצה ליקח ממנה סך ביחד הריהו חייב ליתן לו אך אם כתב לו ולאשתו אינו יורש חלק אשתו שהוא ראוי :

קטו דיני היוצא בלא כתובה והמפסדת כתובה ובו' סעיפים :

א אילו יוצאת בלא כתובה העוברת על דפי' המעברת את בעלה על דת משה והודיה ואינו היא דת משה מאכילתו דברים שאינן סעודתי' וכ"ש אחד מכל שאר האיסורי' כגון דם או חלב שהכשילתו ואכלו על פיה או שסמנתו נהגתו

מפני שעמדו חבמים דעתו טל אדם שאינו כניח ברוח שותיכר אבל זאת שנגדה בחיי האב כיון דאשתו אשתו מי שצוה לתת לבתו שלישי נכסיו או פחות אד' יתיר הישארה אחיה ולא נחננו לה צריכין ליתן לה אחר כך :

ב מי שמת והניח שתי בנות זכו וקדמה ראשונה ונסלה עישור נכסים שלה ולא הספיקה השנייה לנכות ער שמת הבן ונפלו כל הנכסים לשתייהן אין השנייה מטלת עישור אלא חולקת בשוה דכבר זכתה הראשונה בעישור שלה ויש חולקין וס'ל שגם השנייה נוטלת עישור שלה החלה ואחר כך חולקין :

ג לא תקנו פרנסת נדוניא לבת אלא במקום בן אבל אם לא הניח אלא בנות יחלוקו הכל בשוה ואפילו נשא הגדולה כחיה אביהן ואמרות הקטנות גם אנו נישא בהם סוף קודם חלוקה אין שומעין להם שמה שנתן להן אביהן הוא מה' להן ועכ"ז הן באות לירש אבל אם נשא הגדולה אחר מיתה אביהן ולקחו נדונייתן מן העזובן מה שלקחו מהמכסן לא לקחו אלא במורת ויחשה לפיכך ישאנו גם הקטנ' החלה ואחר כך יחלוקו :

ד מי שצוה בשעת מיתה אל הפרנסו לבנותי פרנסת נדוניא מנכסי שומעין לו כמו שנהבאר שעמא לעיל סעיף א' אבל אם התנ' בשעת נישואין שלא יתפרנסו בנותיו מנכסיו אין שומעין לו ושעמא דביון דפרנסה לאו ש' מנח כתובה קא אתי' אלא מתקנת הכמים כי אנתו בשעת נישואין עם האשה מאי הייאף על גב דסכל מקום גילוי דעת הוא שאינו רוצה שינשא בנותיו מנכסיו וכבר אמרנו דהכל תלוי באומדן דעת האב ה"ס כי גלי דעתו כהר נישואין כשהשיא בנותיו או שראינו ותרנותו או קצמניהו או שצוה בשעת מיתה אבל גילוי דעת בשעת נישואין לאו גילוי דעת הוא שאיפשר אחר כך כשהיה רואה בנותיו ו' שהגיעו לפרקן הוה משתנה דעהו ומרחם עליהן ופסיאן לכך אין אומדן אלא הדעת שהיה לו' בשעת מיתה וכ"ש כשצוה בפירוש בשעת מיתה :

קיד דין מי שקבל עליו לזון בת אשתו ונחביו ו' ובו' סעיפים :

א כל אלו הדברים אינו חייב אלא בבתי שילדה לו אשתו אכל אפי' יש להבת מאי' אחר אינו חייב כלום אלא מה שהתנה עמו בפירוש כגון הנושא אשה ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים חייב לזונה במאכל ובמסקה הפ"ש שנים הראשונים שאחר הנישואין מיד בין אם המזונות ביוקר או בזול ואם לא זנה בה' שנים הראשונים והזול המזונות אם הוא עכב לזונה צריך לפרוע לה בדמים כוסין היוקר שהרי כך נתחייב לה והוא עכב ואם היא עכב' אינו נותן לה אלא כדמי הזול דאע"ג דכבר נתחייב לה לפי הויקר אידי היא דאפסידה אנפשה שעוכבה עד עכשיו ולו היה נקל לתת לה מזונות כוסין היוקר אחת משהן לה עכשיו בבת אחת אפילו לפי הזול רגו בזול והוקירו בין שעכבה היא בין שעכב הוא אין נותן לה אלא כדמי הזול דאף על גב דעכשיו דוקרו ועכב הוא עד עכשיו ק"ל כל הנזכרין אינן משלמין אלא כשעת הנזילה הרינו הכא שעת הנזילה הם אותם השנים שהיו בזול :

ב ואף על פי שהוא זנה מעשה ידיה הם שלה ואינם שלו דלא דמי לאשתו דמעשה ידיה שלו משום המזונות דהתם תקנו לו מעשה ידיה בעד המזונות משום איבה כיון שעל כרחו צריך ליתן לה מזונות אבל הכא הוא מרצונו הטוב שיעבד נפשיה ולא שייך איבה :

ג ואם האם פוסרת אותה מלזונה אחר שפסקה עמו לזונה

לבוש הבוץ וארנומן * הלכות בתוכות * גט

וזוהי לו אה"כ כגון שאמרה פלוני חכם תקן לי הכרי הזה או
 התיר לי חתיכה זו או שיהר לי הדם הזה ונמצאת שקרנית
 זרוקא שהוכחשה בעדים כגון שהעידו שכמות' טעה שאמרה
 שפלוני תקן לה לא היה אותו פלוני בעיר ונס' יש עדי' שאמרה
 לו שהוא מתוקן ושהוא אכלו על פיה אבל אם אין עדים וכו'
 כופרת שלא האכילתו או שמכחשת החכם שאומר ש...
 לה והיא אומרת שתיקן לה נאמנת דוקא שהכשילת' וכו'
 על פיה אבל אם רצתה להאכילו דבר איסור ונודע להפירש
 ולא אכל או שהוא בעצמו אכלה דבר איסור לא איבר' כתובה'
 דלא מפסידנה כתובה אלא היכא דעבדה חציפות בכעלה או
 שיש חשד זנות אבל באכילתה בעצמה דבר איסור למה
 נפסידנה כתובה' נוכח' אותה על פניה בעונשים אחרים ;
ב הוחזקה נדה בשכנותיה שראוה לוכסת בגדי נדה
 ואמרה לו שהורה אני וכא' עליה ויצאת כלא כתובה
 ואפילו אמת שהיא טהורה מפני שמיאמרו יש רע שיאמרו
 עליו שמעל נדה ;
ג הנודרת ואינה מקיימת הצא כלא כתובה שממית' את
 בניו דבעון נדרים כנים מתים וכן אם עברה על
 השבועה או על החרם אבל אם היא מכיאה עדים שנס' הוא
 עובר על נדרים ושבועה והרס לא איכרה כתובה אפילו אם
 נס' היא עוברת והיאך ויצאנה משום דבעון נדרים בני' מתים
 ביון דהוא נברא לא בעי בני' שהרי הוא עצמו עובר אשה
 שהפירה דההחזרה בה אינה אלא כהיא עצמה עוברת על
 דתולא הפסידה כתובהה אלא אחר התראה ;
ד איזה היא דת יהודית הוא מנהג צניעות שנהגו בו
 בנות ישראל ואם עברה על אחת מהן עברה על דת
 יהודית ויצאה כלא כתובה ואילו הן היוצאת לשוק או למבוי
 מפולש או בחצר שרכים בוקעים בו והאשה פרוע ואין עליה
 לדיד ככל הנשים ואף על פי ששערה מכוסה במספתת או
 שהיתה שוה בשוק ווד וכיוצא בו נגד פניה על פרחתה או על
 לחייה כדרך שעושות הנזיות הפרוצות או טהור בשוק ומראה
 צעזעויה לבני אדם והוא שרגילה בכך או שהיתה משחקת
 עם חכחורים או שהיתה חובעת בתשמיש בקל רס מכעלה
 עד ששכנתיה שוכעות אותה סברת על עסקי תשמיש שכל
 אלו דברי פר צות הן והבעל בוש ממנה לכך הצא כלא כתוב'
 וכן המקללת אבי בעלה בפני בעלה ויש אומרים דה' אם
 קיללה אבי בעלה בפני עצמו שלא בפני הבעל . וי' מה' ה'
 המקללת בעלה בפניו ככל אחת מאילו הצא כלא כתובה
 ומכל מקום לא איכרה כתובהה אלא אם כן התרה בה תחלה
 יש עדים שהתרה בה ולא השגיחה בדבריו ועברה על
 התראתו ואם אין עדים חשב' שהוא כדבריה ונוכה ככתובהה ;
 ואם הוא רוצה לקיים אחר כך אפילו יש עדים שעברה אין
 כופין אותה להוציאה ומכל מקום מצוה הוא שיוציאנה כיון
 שהיא מעיבה באחמ מכל אילו פריצו' רב הוא ונקראת עוברת
 על דת ויכול לגרש אותה בעל כרחא אפילו בזמן הזה ואין זוה
 משם תקנת רבינו גרשם אשה שנזמה לבעלה שרוצ' לשכור
 גיים להרעו אם יעשה לה דבר הרי זו נקראת עוברת על דת
 וכן אשה שרגילה להתיחד עם נזים נקראת עוברת על דת
 ויש לה דיני עוברת שאמרנו ;
ה כל אילו אין להן לא עיקר כתובה דהיינו מנה ומאתים
 ולא הנאי כתובה ולא תוספות אבל תשול מה שהכניס'
 לו והוא בעין בין מנכסי צאן ברזל בין מנכסי מלוג ואם
 בלה או ננכב או נאכר אין מוציאין ממנו וכן הדין במי
 שזינתה או שיצאה משום שם רע שאיכרה עיקר כתובהה
 ותוספת ונשלת מה שהוא בעין מכל מה שהכניסה וכן הדין
 בכל אותן ששגיגו בהן הצא מהו ומה כיון שמסדר זנות היא
 מפסדת כתובהה ;
ו אם אין עדים שזינתה אלא שהיא אומרת שזינתה אין

ויששין להכריזה לאוסרה דשמו ענייה נתנה כאחר אכל
 נאמנת היא על עצמה דהודאת בעל דין כסאה עדים דמי
 נאמרה כתובהה עיקר ותוספות ומה שאינו בעין פמה .
 הכנישה לו דווקא שאין רגלים לרבר אז אינו נאמנת
 אלא אכל אם יש רגלים לרבר נאמנת והושש אף
 וכן אם רגלים לרבר וחזרה בה ונתנה אמרה
 לרבר למה אמרת שזינתה נאמנת ולא איכרה אפילו
 כתובהה ותוספות' . וכן אם הרבנישה ואם היה מאמינה
 ודעתו שמתכ על דבר' צריך להוציאה לצאת ידי
 שמים אבל אין כופין' וכו' ואם נאנס' לא הפסיד
 כתובהה לא אשה ישראלית אשה כח' . ומעמא דאשת
 ישראל הא לא נאסרה על בעלה בשנאנסה
 על פי שנאסרה על בעלה יכלה לפסיד ליה
 נברא הוא הנסתחפה שגרו כלומר שקדושתו
 שתהא אסורה לו דהא אונס בישראל מסי' .
 גרם ולא הפסידה כתובהה . ועל סימן ק' .
 יש עד אחר שזינתה אינו חייב להוציאה כדני' .
 שמים וכל שאם הוא סומך עליו ומחזין ליה בסוד' .
 לו לעסוד עמה וצריך ליתן לה כתובהה ואם סוד' .
 אשה אחת שזנתה עמו נאמן עליה כעד' . דפליגי דכתובה
 ואם היא יהודית לפני אחר שנשטא עמו מצטרף הנחש' עם
 האחד לאוסרה על בעלה יהודית בפני אחד שזינתה ואחר כך
 אומרת ששקר הוא ומכחשת העד המעיד עליה מותרת
 לבעלה אף אם מאמין הבעל לעד המעיד שכן יהודית בפני
 דאמרינן אמת הוא טהורית אלא כשעה שהודית נתנה
 עיניה כאחר ועכשיו חוזרת מה' . אשה שאמרה לבעל
 שזינתה אך על פי שאינה נאמנת לו אם עמד ונרשה אסור לו
 להתחזרה שיאמרו הכריות הנדרושי' מוכיחין שודאי לזינתה
 ולכך נרשה והרי נאסרה לו והיאך מחזירה ואפילו אם עקר
 והחזירה יש לחוש לאוסרה עליו ;
ז מי שראה אשתו שזינתה או שאמר לו אחד מקרוביו
 או מקרובה שהוא מאמינס' וסוכת דעתו עליהם
 שזינתה אשתו בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה הואיל
 וסמפה דעתו לרבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוציאה
 ואסור לו לבא עליה ויוציאה ויתן כתובהה ויש אומרים שלא יוכל
 לומר שהוא מאמין לעד אלא אם כן ידוע שהוא מאמין לו גם
 בדברים אחרים אבל אם אינו מאמין לו בשאר דברים רק
 בדבר זה משום דנחשת לו קצת בלאו הכי לא נאסרה עליו
 משום זה ואם יהודית לו שזינתה הצא כלא כתובהה כדרכיבנא
 לעיל שהודאות בעל דין כסאה עדים דמי לפיכך אם ראת
 בעצמו שזינתה והיא כופרת מסביעה בנקיטת חפץ שלא
 זינתה תחתיו ואחר כך חנכה כתובהה דכיון שהוא טוען
 שבעצמו ראה שזינתה הוה ליה כטוען פרעתין הכתובה
 והמוציא שטר חוב על חבירו והלא טוען פרעתין בעל השטר
 צריך לישבע ואחר כך נוכה הכי נמי הכא אבל אם הוא עצמו
 לא ראה שזנתה אלא עד אחר אמר לו שזינתה אינו יכול
 להשביעה והוי ליה כטוען שטא פרעתין דלאו כלום הוא .
 ואם יש הרבה עדים וכולם הם קרובים כולם אינם נחשבים
 אלא כעד אחד ועל סימן צ' ;
ח האומר לאשחו בפני עדים אל תסחרו עם איש פלוני
 יש עדים שנכנס' עמו בסתר ושהתח עמו כרי' שומאת
 ואף על גב דקיימא לו דאין אוסרין על הייחוד הואיל וקנא
 לה ילפינן לה מקראי יתירא גבי טוטה דאוסרין בסחירה
 בעלמא לפיכך אסורה לבעלה ותצא כלא כתובהה ואסור לו
 להתיחד עמה שטא יכא עליה וכופין אותו להוציאה מכיתו
 דווקא שאמר לה בלשון קינוי וכדרך שיחבאר לקמן סימן
 קע"ח בע"ה ;

לבוש חביב ואהבה

וחיב לשלם לה :

ב וחיבי עשה לא קנסו כלל ואמרו בין חכיר בה בין לה חכיר בה דעם בחיבי לאוין שהכיר בה ושעמא בהכיר בה כעסם חיבי לאוין שהכיר בה ובלא הכיר בה לא להחמיר כמו שהחמיר בחיבי לאוין שלא הכיר בה כיון שאיסורין קל :

ג החילוניות יסג' איסור גדול בנישואי לכתחלה דהא לא מקיים בה פריה ורביה ומשחית זרעו לפי אמרו אסור הכיר בה ונשאה דינם כדון חיבי לאוין שהכיר בה אבל זו אפי' סונויט לה ואפי' בחייו ולא חמיר לנמרי בחיבי לאוין דלאו בעמור והוצא קאי דלא חיוביהו חכמים להוציא ואם לא הכיר בה דינה ג' כדון חיבו לאוין שלא הכיר בה :

ד והנשוא באיסור דרכנן כגון שנייה לעריות אף ע"ג שנס' אלו איסורין קל החמירו בהן לעשות חיזוק לדבריהם בעינן אחר ואמרו בין הכיר בין לא הכיר בה דינם כדון חיבי לאוין שלא הכיר בה אבל בנכסי צאן ברזל ונכסי שלוש בתיא בהן דינה כדון כל הנשים דכולי האי לא רצו להחמיר בהן משא נשים כיון שאיסורין קל :

ה הכמאנת היוצאת במזון אין לה כנה ומצתים שלה תקנו לה חכמים כתובה אבל תוספות שכתב לה הוא חיוב בו דמסום חיבת ביאה כתב לה וזכתה בו וחייב לזונה ולפרותה כל זמן שהיא חתונה ואוכל פירותיה אבל אם הלך למדינת הים ולתה לפזונותיה או לפדיונה ואח"כ מיאנה אינו חיוב לשלם וגם הפירות שאכל מנכסיה אפי' הם עדיין בעין שלקטן ומנחין ברשותו אין צריך ליתן לה דמה טובה בו זכה כיון דברשות זכה בהן :

ו וקטנה היוצאת בנס דינה כנרולה היוצא' בנס ככל דיניה

קידן כתובה באשה שאין לה ווסת או שאין מוסין ודין קטלנית ובניא סעיפים :

א אשה שאין לה ווסת לא חשפ' אלא ע"י כדוק כמו שנתבאר בלבוש ע"ז סימן קפ"ו סעיף ב' ויאם נשאה ובדק עצם ונבעלה ובעת שקנתה עצמה היא והוא נמצא דם על ער שלה או על ער שלו אם אירעה פעם אח' פעם ג' סמוכות זו לזו הרינו החוקק לראות דם מחמת חשמים ואסור לישב עם בעלה ותצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספות ולא שום הנאי מהנאי הכתובה שהרי לא כתב לה אלא על סנת שחיה אשתו הראויה לחשמים וזו אינה ראויה לחשמים ויוצא ולא יחזור לעולם אפילו אם התרפא שאם היה רשאי להחזירה כשהתרפא יש לחוש שמא היא תלך ותינשא לאחר והתרפא הנת השני ויאמר זה אלו הייתי יודע שכן היה אפילו הייתם נותנים לי פאה מנה לא הייתי פגוש' ונמצא נס כשל יבנית מן השני ממזרים הלכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו משום ווסת לא יחזור עולמית ואפי' היא חוזרת וקובעת ותו לא מצי למיגר אלו הייתי יודע בו דהא חתני כגוף ע"כ נגר ונר' לפיכך לא יחזור עולמית בלא שחיתה כך ס' חרות נישואי' שמיר שבבעלה ראשונה דאם אכל אם לא ראיה דם מבעלה ראשונה ואירע לה חוליה זה אחר שנסאת ס' אמתה ג' פעמים זה אחר זה בשעת השמים נס' חפה כדה ויוצא ויחן לה כל כתובהה ותוספות והנאיה ולא יחזור עולמית ר'א שאם אינו רוצה לישא אשה אחר ורוצה להשתותו ולשר' אות' ע"י שליש שנה אחת ולא ילך אצלה אלא בעד' אין צריך לנרשה וכ"ש אשה שזינת' חתניה דשריה ליה להשתות' ככה ג' דליכא לפיחש כל כך שיכא עליה דכיון שזינת' סתמא שנתה ליה ומאסה ליה :

ב הסוען על אשתו שאינה ראויה לאיש וה' אומר שהיא ככל הנשים דבר זה יבדק ע"י נשים הגונות וכשרות א

א אמר לה בינו לבניה אל חסרתי עם איש פלו' וראח אות' שנסתרה ושהת' עמו כדי שומאה אפוקה לו וחיבי להוציאה אבל יחן כתובה הואיל ואין לו עדים ואם הודית שנסתרה אחר שרתרה בה נאסרה עליהן התורה ותצא בלא כתובה לפיכך הואיל והוא עצמו ראה שנסתרה משיבועה על זה נאסרה כך נחן לה כתובה :

ב אם השביע את אשתו שלא תדבר עם איש פלו' ותעבה זדברה עמו הרי זו בכלל עוברת על דת בהואיל ינשבעה שלא לדבר עמו ומדבר עמו הרי זו עוברת על שכועת' בדבר של פריצות כשאר עוברת על דת דסעיף א' והפסדה כתובהה הוא שהחיה בה החלה אם תעברי על שכועתך הפסדי כתובהה יפ' ונחבאר לעיל סעיף ב' דעוברת על דת צריכה ע"ס לא לא הרוו בה לא הפסדה כתובהה :

דין כתובה ותנאיה ודין הנושא אשה באיסור ובין סעיפים :

א הנושא אשה בעבירה כגון חיבי לאוין דהפשי בהו קידושין כמו אלסנה לכהן גדול גרושה וחליצה לכהן הדיוס מסורת ונתינה לישראל כת ישראל לנתיק ולמזוראו פצוע רבא שנשא ישראלית אף על גב שהכיר בה שהיא אסור' עליו והיה מן הראוי לקנוס שניהם לא מצאו חכמים מקום לקנוס אחד מהם בענייני תקנת הנישואין שאם יקנוס אותו שלא יזכה בנכסים שלה כמו שזכרה בנכסי אשה כשרת היתה היא חייבת ונשכרה וכן אם יקנוס אותה שלא יהא חיוב לתת לה מה שחיובוהו לתת לאשה כשרה היה הוא חושא ונשכר לפיכך אמרו שיש לה עיקר ותוספת וכל הנאי כתובה כמו אשה כשרה ויקבלם עונשם ממקום אחר מיהו מזונות לא חיובוהו לתת לה אלא לאחר מיתתו כגון שלא הספיק להוציאה עד שמת חיבין הירוש' לזונה מנכסיו אבל בחייו לא חיובוהו במזונות ולא משום קנס אלא כיון דבעמור והוציא קאי אי חיוב לה מזונות חייבין שמה תתעב אצלו אבל אי לא יחיב לה פזונות היא עצמה שתתל שיוציאנה לפיכך אפילו הלך למדינת הים ולתה ואכלה אף ע"ג נב' דודאי לא בא עליה ולא עביר איסורא אינו חיוב לשלם כיום ואם זן אותה מעש' ידית שלו דלא תהא עדיפא מאשה כשרה שזן אותה בעלה זממסה ודיה שלו דר'ל חוסאתה ונשכרת ואם לא הכיר בה שהיא אסור' עליו נס' כן אין כגון מקום לקנוס דאנוס הוא מכל מקום אמרו שאין לה עיקר כתובה דהיינו מנה ומאמנים אבל תוספת יש לה ושעמא משום דמנה ומאמנים בכשרה לא תקנו חז' לאלא שלא תהא קלה בעיניו להוציא' והך תרא קלה בעיניו להוציא' אבל תוספות מתנה הוא ומשום חיבת ביאה כתב לה ולא רצו חכמים לקח' את שלה וליתנו לבעלה אבל אמרו שלא יהא לה שום תנאי כתובה שאם עיקר כתובה און לה כל שכן דתנאיה אין לה דחד שעמא הוא ואפילו מזונות אחר פורת אין לה ואינו חיוב כפרקינה ואפי' אינו חיוב לשלם פירות שאכל מנכסיה אף על גב דתקנו פירות תחת פרקינה הואיל וכבר זכה בהם אף על פי שהם עריין בעין אצלו לא חיובוהו לשלם לה אף על פי שנסכית ושעמא נ'ל כדי שהיא עצמה תשתלל שיוציאנה כרעיל ונכסים שהכניסה לו אם הן בעין בין נכסי שלוש כיון שהן בעין ואם אינן בעין שאבדו או נגנבו בין שנשחמש בהן וכלו או נשחמו בין שאין כגון איסור' גמור עשו דניי הפך מכל הנשים ואמרו נכסי צאן ברזל כיון דלאו ברשותה קיימי אלא שהבעל היה חיוב באחריותן שאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו אוקמה בחזקת מי שהן עכשיו ואין צריך לשלם לה אבל נכסי ללוג דברשתה קיימי ולא לבעל בהן אלא פירות אוקמה גם כן בחזקת שהם שלה

לבוש הבוץ וארגמן חלכות בתובות

ק"ח תקנת נישואין של קהל טוליטלה דיני נדוניא וכו' סעיפים :

א עיקר תקנת טוליטלה עיין בפנים כי לא רציתי להאריך בהן מחמת שאין הנהוגות כינינו כאלו הארצות אלמנה שיש לה לחלוק עם יורשי בעלה מכת התקנה של טוליטלה סמין בגדי שבת שעליה אכל לא נגד חול :

ב מי שנידש את אשתו סמוך למיתתו אע"פ שלא נירשה אלא כרי שלא חזקה ליבם דינה לענין כתובהה בתקנת טוליטלה כד"ל נירשה אבל אם לא נירשה מסתמך כגון שלא יצא עליה קול נירשה מחייב וכשמת היתה בחזקת אלמנה רק אחר מותו הוציאה נט ואומרת נהרשתי איני נאמנת וצריכה ראיה על הנורשין ודאי לא נכחב הנש"ק להברח בעלמא להכריח הנכסים מן האשה :

ג אם שהת מלחוק עם החומים כפי התקנה קצת זמן לא איברה מזוני אוהו הזמן שתקן הקהל אינה יכולה להפסיד לאלמנה מזונותיה שהם הנאי כתובה מחכמים הראשונים חכמי המשנה והתלמוד ז"ל :

ד אלמנה שפרעה שלא ע"פ ב"ד תובת הגויס מנכסי בעלה כרי שלא יזלזלו בכזרות קרקעותיו יפה עשהה :

ה אלמנה שהורירוה בית דין כתצי נכסי המכת בכח התקנה ויש למת קרקעות ממוסבני' כד אחר אע"פ שיש לו נכסי' בני חורין נוטלת חצי קרקעות הממוסבנים לפי מה שנהגו ע"פ התקנה לחלוק ככל דבר ודבר חציו :

ו דבר שאינו מפורסם כתקנה נעמידנו על דין תורה וכן כל ספק שיש בתקנה על יורשי האשה להביא ראיה דאין מוציאין ירושת הבעל מספקא :

ז כל דין שיש לה בגיבית בתובהה כפי דין תורה יש לה בחצי נכסים שנוטלת מכת התקנה :

ח אשה שנחנה לבעלה או לאחר שינכה אחר פיתר בחצי נדוניאתא שהיו ראויים לירש יורשה על פי ההקנה שעשו בטוליטלה אינו כלום דלאו כל בנינה להפקיע התקנה שנעשית שם שיורשה יטלו חצי נדוניאתא אחר מותה אבל אם מתלה או נהנה לבעלה מעכשיו כל שטר חוב שיש לה עליו באופן שאינה יכולה לשעון נחתרוה עשיתי לבעלי האויל ואין דבר זה ננוע בהקנה כלום ואינה מפקעת בזה התקנה הויא מחילה כחילה ויש לירך בזה אחר לטין התקנה דאם משמע שם דאינה יכולה למחול בלא הזרשים או שעל פנת כן נתן הנהוג אין בידה לשנות ואם היא בעצמה נהנת הנדוניא יכולה למחול לבעיה או להתנות ליהן לאחר כפי מה שחפצו ובלבד שתעשה בפני עדים וכלא זה הזכיר הירשים מכת הסנהג' במקום שיש תקנה שירשי האשה יחלוקו עם הבעל כשמה האשה תחלה וכשבאין לחלוק אחר מיתה האשה על פי התקנה יפרעו תחלה כל החובות שהבעל חייב ונאמן הבעל לומר כמה חייב וכשביעה כמנו דאי בעי הית כופר ואומר שלא הניחה כל כך :

ט הנחב לאשתו כשעת נישואין ש' ומחייב עצמו בסכ' ידוע ומפרש שהוכל לנבותו בכל עת שתדעה הרי חוב זה יש לו כל דין נכסי מלוג. והיינו כל זמן שטרצ' הית להניחו בידו וכשתרצ' הנגבנו וילקח כו' קרקע והוא אוכל פירות שכל נכסים הבאים ליד אשה היאך שכאו לידהן כירושה הן במתנה כלין זכה בהן הבעל לפירות ולא דמי דהא דאמרינן הנהוג שהנה לאש קנת' ואין הבעל אוכל פירות דהתם טידי שנתן לה אחד שנישאת שכעין יפה נותנו לה ואינו משייר לעצמו כלום אבל מנהג שבחוב ליה קודם שישאנה היא כאח' מנ' שדות שרבנים לה שם משלו אלא סאלתן נקרא' קיעכוד כתוב' ואינן נגבין בחייו ובחוב זה יש לה יפוי כח יותר שחוב' לנבותו בכל עת שתדעה אבל כשתגבנו יקונו להית נכסי מלוג

הז אומרת שאינה ראוייה לאיש אין לה עליו לא כתובה ולא הנאי כתובה ואם הם אומרות שהיא ראוייה לאיש הרי היא ככל הנשים וכל זמן שלא נברקה אינו חייב במזונותיה :

י הנושא אשה ונמצאו עליה נדרים שנתכארו כסימן ל'ט תצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספות :

יא וכן הכינם אשה סתם ונמצא בה מוס מסומי נשים שנתכארו כסי' ל'ט ולא ידע הבעל כמסו זה תצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספות :

יב ואם יש מרחץ בעיר והיו לו קרובים סם אינו יכול לומר לא ידעתי מומין אילו ואפילו מומין שבסתר מפני שהוא בודק על ידי קרובותיו וחזקתו ששמע ונתרצה ואם אין שם מרחץ או שלא היו לו סם קרובי' יכול לשעון כמסומין שבסתר ונכפה לעתים ידועי' הרי הוא כמסומין שבסתר אבל כמסומין שבגלוי אינו יכול לשעון שחזקתו ששמע ונתפיים רמשתנת במטה חסיד' יא דלא הוי פוס ויא דהוי מוס וכתוב מורי' ז' וכן נל עיקר ע' כולי נראה שאין מוס גדול מזה שאין הרעת סובלתו שישכב עמה במטה אחת והפרישה' מנהג אחר וחשמים ברעת קצת קשה ממנו נל השוען על אשתו שהיא מצודע הרי זה מוס :

יג כמה דברים אמורים ובסומין שבגלוי אינו יכול לשעון במקום שמנהג הנשים להלך בשקופניהן גלויות אבל במקום שאין דרך הבנות לצאת לטוק כלל ואם תצא תצא מתנכרה הרי זה שוען אפי' מומין שבגלוי ואם יש שם מרחץ אם יש לה קרובה אינו יכול לשעון שבדאי הכל רואין אותה עומת במרחץ ואם דרכן להתחבא במרחץ יכול לשעון אף מוסין שבגלוי ויא דאפילו אין לו קרובות בעיר יש לו רעים ובודק ע' נשותיהם :

יד כיצד היא טענת המומין אם היו המומין שנמצאו בת מוסין שרואי היה בה קודם שתתארס כגון אצבע יתירה וכיוצא בו על האב להביא ראיה שידע הבעל ונתרצה או שחזקתו שידע ואם לא הביא ראיה תצא בלא כתובה כלל :

יז הו' כה מוסין שאיפטר טולדו כה אחר האירוסין אם נמצאו כה אחר שנכנס לבית הבעל על הבעל להביא ראיה שער שלא נתארסה הו' כה והיה מקחו מקח טעות ואם נמצאו כה והיא בבית אביה על האב להביא ראיה שאחר האירוסין טולדו ונתסתתפה שדהו' ויא דאם האב שוען ורואי על רבעל להביא ראיה ויש אומרים דאם הניע זמן ליכנס אע"פ שלא נכסה הו' כאלו היתה ברשת הבעל :

יח הביא הבעל ראיה שער שלא נתארסה הו' כה או שהודית לו ככך והביא האב ראיה שרא' ושהקונה פיים או שחזקתו שידע בהן ונהפיים הרי זה חייב בכתובה :

יט בא על אשתו ושהה כמה ימים ושען שמוס זה לא נראה לו עד עתה אפילו היה בתוך הקמטים או ככף הרגל אין שומעין לו חזקה אין אדם שוחה בכוס אלא אם כן כורקו ידע ונתפיים ואם סהה עמה שלשים יום אינו נאמן לומר שלא בעל :

כ מי שנדע לו שאשתו נכפת ורוצה לנרשה ואינו משיג כד כתובתה כופין אותה לקבל נשה ואין בזה משום תקנת ר"ג :

כא ויתן הנמצא בידו לכתובה והמותר כשהשיג ידו ואם תמאן לקבל נטימנע ממנה שאר כסות ועונה :
ודווקא כמסו גדול כזה שאלו היה באיש היו כופין אותו לנרש מדיון התלמוד ולא תקנ' ל' סתרה האשה עדיפא מאיש אבל משום שאר מוסין אינו יכול לנרשה כעל כרחה אבל בכל מקום אין כופין אותו להיות עמה מאחז דמאשה עליו רוצה לנרשה ולתת לה כתובתה :

לבוש הפוך וארגמן הלכות בתובות

אחרת דאם ישיש עליה אשה אחרת ויצאנה לוו יתן לה כתובה לא אמרינן דהוי כמתנה על מה שכתוב בתורה דנימא היאך יכול להתנות שמה חטהא עמי עשרה שנים ולא חלר ואז התם מחייב לישא אחרת והוא כבר התנה שלא לישא אחרת והרר התנה על מה שכתוב בתורה דקיימא לן שאינה תנאי ויכול לישא אחרת ולא מחייבין בכתובת הראשונה לא אמרינן דהכי שאין תנאי זה לא מעלה ולא מוריד דאף אם שהתה עמר עשר שנים ולא ילדה שצריך לישא אשה אחרת ורוצה לנרשת ולישא אשה אחרת קיימא לן שצריך ליתן לזו כתובה דדילמא האדלא ילדה מיניה הוא ואם כן אפילו בלא תנאי צריך ליתן לה כתובה לפיכך תנאי זה אינו נקרא מתנה על מה שכתוב בתורה וצריך ליתן לה כתובה כשימא אחרת ועוד שהדין לה התנה שלא ישא אשה אחרת לעולם אלא שלא ישא אחרת שלא מרצונה הא אם התרצה יכול לישא אחרת ויכול לפיכך כמעט או לפרוע לה כתובה ואין זה מתנה על מה שכתוב שכתורה ועוד אפילו בלא כל מעמים אילו אינו נקרא מתנה על מה שכתוב בתורה ולא מקרי מתנה על מה שכתוב בתורה אלא היכא דבשעת תנאו ידוע שהוא עוקר דבר מן התורה כגון על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה ועל מנת שלא תשמטנה שביעות וכי האי גוונא אבל כנחון זה אינו ודאי עוקר דשמה חלר ואף אם לא חלר יכול לנרשה ולישא אחרת ולא יעקור דבר מן התורה :

כז הנימא אשה שפסקה מלדת והוא ידע ואף על פי כן נשאה ונסבע לה שלא ישא אשה אחרת עליה שלא מרצונה אין יכולין להתיר לו שבועתו שלא מדעתה שעל דעתה נשבע :

ק ראוכל שנסבע לשמעון ליתן לו חצי מה שיהיה ועתה אין מספיק לראובן לפרנס את אשתו בחצי ריוח האחרת ואשתו הובעת מזונות או שיטופו לנרשה אף עפ"כ צריך לקיים שבועתו דהא אפילו אם היה מוכר נכסיו ק"ל שאין שצריך למוח האשת והבנות מנכסים משועבדי אע"פ שאין השיעבוד חל על גופו שאין כוס שיעבוד חל על גופו של אדם בשום ממון כל שכן זה ששיעבוד גופו בשבועה דשבועה חלה על הנפש של אדם דהא אם לא נשבע לא היתה המתנה כלום כי נתן דבר שלא בא לעולם אלא כשיביל השבועה שנשבע שחלה על גופו צריך לקיימה :

קז אשה שפחלה כתובתה ונדונייתה לבעלה במחילת נמורה ועכשיו היא שוענת שעשתה המחילה מפני שהיה מגנם לה לנרשה או לישא אחרת מפני שאינה יולדת אין זה שענת אונס לבטל המחילה כי בדין היה עושה לישא אחרת כדי לקיים מצות פריה ורביה והוא שיחדתו במסונה שלא ישא אחרת ועוד שאין האונס ידוע שהרי לא מוכרת מדעה מעיקרא :

קח אלמנה שנכתה כל הנכסים של בעלה בכתובתה אין על פי כן אינה חייבת בקבורתו שאין שיעבוד מנהגו מושלת עליה יותר מעל כל ישראל היא חובתה נבחה הנפיל אין כאן רק כדי קבורה היא נובאת בחובתה והוא נקבר סקית של צדקה ולא דמי לאומר אל תקברוני מנכסי שאין סומך לן דהתם היוורשים זוכים מכח המת שהרי מורש לקרוב קרוב קודם ולא כל היכנסו שיעשיר את בניו ויפול עצמו על הצדקה אבל היא אינה דכה מכתו אלא את שלה היא נושלת ואינה מחייבת יותר משאר כל ישראל מיהו אם תפשו היוורשים משלמלין וקבת אותה כדמיהם אין צריכין לשלם לה שעריך לא זכחה בהן :

קט המתנה עם בעלה בשעת נישואין שאם המוח החתין בלא ולר קיימא והא שליש נדונייתה ליוורשה תירשת והחזירה סתם אמרינן על דעת חנאים הראשונים החזירה תקנת קהלות ש"ס שאנו נוהגין בזמן הזה כדוניית חנאים

שילוג לפיכך אם יש עליה חוב שלתה קודם שנשא נוב' מפני שדר' נתן דבי היכי דמסועבד לה להגנותה מחזם משועבד גמי' לבעל חוב דירה וכמו שהיא חובל לגבותו מבעלה ככל עת שתרצה גם כ"ח דירה ויכול לגבותו ממנו ככל עת שירצה אבל חוב שלותה אחר שנישאת אין בעל חוב נובה ממנו דאף ע"נ שתוכל לגבותו בכל עת שתרצה מכל מקום חוזר להיות נכסי מלוג שהבעל יוכל פירות והרי זכות הבעל בפירו' קודם לבעל חוב לפיכך אינו נובה ממנו ואם אינה יכולה לגבותו בכל עת שתרצה אלא כהב לה לכשתתאלמן או לכשתגרש אפילו יש עליה בעל חוב שלותה ממנו קודם שנישאת אינו נובה ממנו ולא אמרינן שתמכור הספר חוב בשוכת הנאה שצ"ס תתאלמן או תגרש שינבנו הלוך וסוכת הנאה זו ישל הבעל חוב כתובו או הכית דין ימכרו הספר חוב לבעל חוב הזה כעצמו בשוכת הנאה ויעכב המעות כתובו ואחר פיתחה או גירושה ינכה החוב וכל לגבי בעלה ודאי המחול הספר חוב ואם נצריכנה לטוביו ודאי תמתול אותו לבעלה ואסרחי כי דינא ככרי לא מערחינן :

ק כמה דברים אמורים במחייב עצמו לאשתו בתורת חוב כמו שאמרנו אבל אם נתן לה הבעל פתח וכתב לה ששר כהלכתו זכתה בה האשה ואפילו בעל חוב שהלוה לה אחר שנשאת נובה ממנו דכיון שאין לבעל זכות באותם נכסים אפילו לפירות הריהן משועבדין לבעל חוב והייתך לפרוע מהם :

קא וישאר מהנה שלא נכתב כהלכתו כגון שכתב בו כזה הלסון הווי עלי עדים וכתבו וחתמו עלי ככל לשון של זכות וחננו לפלוגית אשתו כך וכך בתים בפתנה נמורה כ' אינו כלום שהרי לא כתב בו שהוא ניתן לה מידי אלא צוה לעדים שהם יחננו ושקאר רצה לום משלהם מיהו דוקא בקרקע שייך לומר כן וכך במשלמלין ולא נתנן ליר הערים אבל אם היו משלמלין ונתנן ליר הערים ואמר להם הנו מסין זה לאשרו זכתה האשה דהן כזכי דמי לפיכך אם נתן לה קרקע יכתבו בו בשטר הווי עלי עדים וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ונתנו לפלוגית אשתו להיות בידה לזכו ולאיייה פחם' שרצייתו כרצון נפשי ונתתי לך כך וכך כ' ודוקא בקרקע מהני זה הלשון ונתתי לה כך וכך כ' שהרי דא מסיים במצרים שנתן לה אילו הקרקעות ואין חילוק אם הוא נתן לה עכשיו או אם נתן לה כבר מכמה ימים מ"ס מורה שאילו הקרקעות הם שלה שנתנן לה וכן במשלמלי' אם הוא פורש המשלמלין ומסיימן לה בשטר ובשכתב לה כך חובל היא להוציא ממנו וכן בעל חוב דירה מדרבי נתן אבל אם כתב לה סתם הווי עלי עדים שנתתי לה אלף זרובים או כך וכך משלמלין אינה פוציאה בו כלום מן הבעל לא היא ולא בעל חוב דירה שאינו מחייב עצמו ליתן לה אלא שהוא כותב לו ומורה שנתן לה כבר והם כבר בידה ולא היא ולא כ"ח דירה יכולין להוציא בו ממנו כלום :

קב הנוהגין כשאשה מנסת קרקע לבעלה היא כותבת לו ששר מתנה עליה והוא כותב לה כנגדן ששר חוב על עצמו ואין מזכירין באותו שטר הקרקע שנתנה לו אין כמותה קרקע דין נכסי צאן ברזל אלא היא כשאר נכסיו שהן שלו שהרי היא יכולה לנכו' השטר חוב בכל עת שתרצה והוא דמי הקרקע והיאך היתה הקרקע בחזקתה :

קג אשה שהיה לה שטר חוב על בעלה כפי חזקתה שלא היה בעלה יכול ליוורשה אלא יורשה והיה לה כן ומתו היא ונכה הבעל צומר היא פחה תחלה וירשה בנה ואחר כך מת הבן ואני יורש ארתו וירשי האשה אומר' לא כי אלא הכן מת תחלה ואח"כ היא ואנחנו יורשים אותה על יורשים להביא ראיה שהנכסים הם בחזקת הבעל :

קד המתנה עם אשתו בכתובה שלא ישא עליה אשה

בעל כרחא אבל אם מגרשה מדעת' מתור זכעל בדידה נמי לא אמרן שלא יגרסנה אלא בשמגרשה מחמת פשיעת דבר אבל אם מגרשה מחמת צרות דבר מצוה לגרשה אפילו בעל כרחא זאפילו אשתו ראשונה :

ב ואם לא מצא בה ערות דבר אלא שהיא אשה רחוקה ברעותיה ואינה צנועה כבנות ישראל הבשרות מצות סדרי הקבלה לגרשה שאמר גרש לך ויצא מרח סיהיבין בדיווג ראשון בין כיוונ שני בכל ענין טענר וגירש אפי' בלא ערוה ובלא דבר פשיעה . ואפילו על כרחא אין כופין אותו להחזיר ולפינן לה מקרא דכתיב גבי אונס לא יוכל לשלחה כל ימי חייה ויהי כליסין קרא יחידה הוא וצבא ללמדך לא יוכל לשלחה ואם שלח לא תהא בשילוחה כליסין אלא שכ"ד כופין אותו להחזירה ואינו לוקח על שילוחו שנתקו הבחוב לעשה של עמוד והחזיר ומגדלי קרא באונס דקאי בעמוד והחזיר מכלל דכל המגרשים אפילו שלא כיון אינם בעמד והחזיר דאי כל המגרשים נשתיהם שלא כיון בעמד והחזיר למח לי לנלויה כהאי :

ג לא ישא אדם אשה ודעתו לגרשה שהיא טמעה אורת' שהיא סבורה שתעמוד חתויה כל ימיה ואם הית' יודעת לא היתה נשאת אלא לפיכ' אם הודיעה מתחלה שיהא נשוא אורת' לימים ידועים מתור :

ד ואם נשאה סתם והיה משמטתו ויחבת עמו כשה הוא יש בדעתו לגרשה עובר על לאו דשלמה ע"ה שאמר לא תחרוש על רעך רעה רעה והוא יושב לבטח אתך :

ה דבר תורה יוכל אדם לגרש את אשתו בלא דעת' ואפילו בעל כרחא אבל האיש אינו מציא אלא לרצונו דבדידה' חלייה רחמנא שכן כתיב וכהב לה ונחן בידה ושלחה מביתו אפי' בעל כרחא ומציאין לו לשלם לה הכתוב ונרנוניא אינה יכולה לעכב פסום זה את הגרוסין אלא תהגרש ותחבע אותה כמה שחייב לה לפיכך קטנה מהגרשת אף ע"פ שאין בה דעת נטורה אפילו אם קבל בה אביה קידושה שאין דאורייתא ובלכר שיהא בה קצת דעת שיהא מבחנת בין נשה לרב' אחל כל' שחדע לשמור את נשה שלא תחזור לכעלה שכן כתיב ושלחה וצאה מביטו לאפוקי זו שאינה יוצאת מביטו אפי' אחד שילוחיה :

ו חרשית שנתקדשה כשהיתה פקחה ותחרשה מתגרשת אפילו בחרשית דלא גרע' מבעל כרחא אבל אם נשתפית עד שאינה יודעת לשמור את עצמה אע"פ שידעת לשמור את גישה לא יוציאנה עד שתבריא שעשו בה חכמים הקנה כוי שלא ינהגו בה מגרשה הפקר לפי שאינה יודעת לשמור את עצמה לפיכך מניחה ונושא אחרת ומאכילה ומסקה משלה ואין מחייבין אותו בשאר כסות ועונה שאין כח בן דע' לדור עם השומה ואין חייב לרפאותה ולפרותה ואם נרשה חידא מגורשת אם יודעת לשמור את נשה ומוציאה מביתו ואינו חיי' לחזור ולישפל בה ויש מחייבין אותו בסונוותי וברפאותה וכל הנאי כתיבה בין גרסה בין לא גרשה על סיסע' ע' כעוף ד' ויא' עוד דאינה מגורשת אפי' בדעתך כיון שאין בה דעת לשמור את עצמ' אינה זוכה בגט אבל אש' שהיא עתים שוסת ועמים חלומת וגירשה בעת חלומת מפני שהיו חושבין שחישאר כך לא מהררין עוברא ועל סיסע' קב' א' כעוף ג' : בזמן הזה תיקון ר' ג' והחרים שלא לגרש אשה שלא מדעת אם לא טענר על דת וכמו שנתבאר לעיל פי' קט' . ואפי' אם רוצה ליתן לה הבתובה אין לגרשה בזמן הזה שלא מדעתה עבר וגירשה בזמן הזה בעל כרחא ונישאת טוב אין האיש נקרא עכרין גרשה מדעתה ונמצא אחר כך פסול בגט יכול אחר' לגרשה בעל כרחא יא' דבמקום מצוה יוכל אדם לגרש את אשתו בעל כרחא אפילו בזמן הזה או מתורין לו לישאב' נשים

חצנים כמו שנתבאר לעיל סוף סימן ג' יא' שהתקנה לא נחקנה רק בגדוניה אבל לא בירושה שנפלה לאשה אחר שנשאה וכן במתנות שנתנו להתן ושעמא משום דבגדונייא יש ענמת נפש אם לא יחזור דאדעתה דהכי לא נחן לה האב או קרוביה ואסמכוה אקרא דוחם לרין כחכם אבל בירושה שנפלה לה וכן במתנות שנתנו לו לא שייך האי שעמא לפיכך לא חקנו בהן רבנן והבו דלא לוסף עליה . כשמשיאין בתולה או אלמנה ואין האב נותן הגדונייא אלא שאר קרוביה וכשיבא לכל זה שצריבין להחזיר הגדונייא מבח התקנה יא' החזירין לנותני גדוניה דבהם שייך שעמא דוחם לרין כחכם ויש אומרים שמחזירין לירושה וכתב מורי זל שכן מנהג הקהלות ולא ברירא לי סילתא כי ראיתי בכמה קהלות מחולקין בה ואולי במקומו היו נזהרין כן . ואין חילוק בחקנת החזרה בין אם האב נותן הגדונייא או אחרים נותנים אותה אבל בשיש לאיש או לאשה עצמה מעות והם עצמם הכניסו הגדונייא ומתו לא הקנו דין חזרה . וכל מקום שיש מנהג הלכין אחר המנהג ואפילו לא החנו בשעת נישואין כאלו החנו שכל הנושא על דעת המנהג הוא נושא ואפילו אם נשאה במקום שיש מנהג להחזיר והלך למקום שאין נהגין החזרה אחר המנהג המקום שנשאה שם לא חקנו תקנת החזרה הוך שנה או שנתיים כמבואר לעיל סוף סימן ג' אלא כשמת אחד מן הזוג אבל אם לא מת אלא נהרג או נשחט יש אומרים דלא שייך בזה תקנת החזרה ואפילו לא נתן האב מה שפס' צריך עדיין ליתן דמילתא דלא שכיחא לא חקנו ביה דגם האב לא מסיק אדעתיה שיחזיר לו כמאורע כזה דלא שכיחא שיבא כך בחוד שנה או שנתיים אבל במקום שיש תקנה להחזיר אם לא היה לו זרע קיימא אפילו לאחר כמה שנים אין חילוק בין נהרגו למתו . אבל בנשתמדו יש להחיישב אם מסיק על דעתו אם לא :

חלבות גיטיץ

ק"ט מה דבה ימצא באשה שתתגרש וכו' יא' כעפיים :

א כתיב כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריחות ונתן בידה ושלחה מביתו ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר וררשינן ליה לקרא הכי אם לא תמצא חן בעיניו מחמת שמצא בה ערוה או שמצא בה פשיעת דבר אחר שפשיעה נגדו אפילו לא עשתה אלא הקדיח' תבשילו וכחב לה ספר כריתות דאם לא כן דבר למה לי כי מצא בה ערוה היה לו לומר אלא לרבות כל דבר של פשיעה וכי תימא אם כן ערוה למה לי לומר לך מחמת מציאות דבר ערוה מצוה לגרשה c ומחמת פשיעה דבר אחר אינה מצו' אלא מתור לגרשה לפיכך מתור לו לאדם לגרש את אשתו אם פשעה כנגדו באיזה דבר שיהיה אבל אם לא פשעה כנגדו אלא שלא מצאה חן בעיניו מחמת שאינה נאה או ליקח נאה היסנה לא יגרסנה הוא כתיב בתורה וטנאה האשה אתרין משמע שלא יגרסנה אלא מחמת טנאה דהיינו שפשיעה כנגדו ולא משום נשיאות חן של ופוי או כדי ליקח נאה היסנה לפיכך לא יגרשה אלא משום פשיעת דבר מיהו אפילו פשעה אלא הקדיחו תבשילו פשיעת דבר מקרי כ"א כיוונ שני אבל כיוונ ראשון לא ימהר לגרשה שבך אחז' כל המגרש אשתו ראשונה כזכב מוריד עליו דפעות דכתיב במלאכי וזאת שני' תעשו כסות דמעה את מוכבי' ונ' ואמרתם על מה ונ' אשת נעוריק אשר כנד' לבה ואשת נעוריק היינו זוג ראשון וכתי' בתרי' ונסמרתם קרוחכם ובאשת נעוריק אל יבגדו ודוק' כיסיהם שהיו מגרשין

לבוש הבוץ וארגמן הלכות גיטין

לבעל וניהן הנט ליד האשה יש לפוסלו והוא לא נירש' ברכו שהוא שלו כד'א בסופר שלא ציווה אלא לכתובו אבל האומר לעדים כתבו נט ותנו לאשתי אין צריכין לזכות לו את הניד קודם כתיבה אלא אף על גב דכתבו מידו והבי לה כיון דבשליחותיה קא עבדי סבי והבו לה בשליחותיה דבעל כמאן דיהבו ליה לבעל ואקנהו ליה והד'בעל יודע לאחת דמי דכיון דמזכה לה לאחתה בשליחות' אקנוי אקנוי ליה לבעל לנדשי ביה ונמצא זכויה הבעל ונדושי האשה באין כאחד וכשר וגם בסופר לא אמרן אלא שלא נתנו לבעל כלל אבל אם לא נתנו לו קודם הכתיבה אלא כתבו חולה ואח' נתנו לבעל במתנת ליהנו ליד האשה כשר אלא שיתר טוב ליהנו לבעל החולה כדי שלא ישכח הסופר ליתנו אח'כ לבעל וכיון צריך שיהא הגט משל הבעל צריך הבעל ליתן שכר הסופר מיהו משום חקת ענוניה הקנו חכמי' שאם אין האישה רוצה ליתן מהאש' תהן השכר על הסופר והקנו חכמים שכר זה דהפקר כד הפק' ומתקיים בזה ונתן:

ב גזל נייר וכתב בו נט ונתנו לה כשר אפילו קודם ירוש' שררו אינ' חייבת להחזיר לבעלי' אם יתבעוה דקנייה בשינוי שנשגבה ככתיבה שיש כאן שינוי שם שעכשיו נקרא נט וכשר היה נקרא נייר ויש בו נט כן שינוי מעשה דכתיבה בגופו של נייר אבל אם כתב לו הסופר נט בציורו ולא פרש' ונזרו ממנו ונירש בו פסול דבעינן ונתן משלו וליכא דדאי לאו דדייה דלאו מידיו היב לה משלו:

ג איש שבא לעדים ואמר להם כתבו נט לאשתי שאנו נקרא כך וכך ואשרי נקראת כך וכך כותבין לו ונתנן לו אף על פי שאין האשה עכו בפנינו ובלבד שידעו העדים שזה האיש שמו נקרא כן כמו שאומר להם ויש לו אש' שנקראת כך בשמה ושם אביה כמו שאמר להם ואפילו אינם יודעים בעצמן שנקראו כך אלא על פי אחרים ואפילו על פי עד אחד ואפ' ע' אשה וקרו סגי וכותבין לו. והואיל דמילתא דעבידה לגלויי הוא סוכין על פי עד אחד ואשה וקרוב שאינו מסקר והואיל ועבי' לגלויי מהות ומקרק בעדותו ויא' שגם הסופר צריך להכיר כדי שיכתוב אוהו לשמם וכן עיקר אבל אם אין הערי' יודע' את שמותם אלא על פיו א' ע' פ' שמכירים אוה' אלא שאין יודעין אם שםם לא יכתבו לו ואפילו אשתו עמו דשמה יחליף שמו או שם אשתו ויכתוב נט לאשת הכירו ויתנו לו כאלו הוא שלוח סכעלה ויבטלה שהינשא לאחר ותאמר על בעלה וכל שהחזקו ל' יום בעיר אין חוששין להן יותר ואם היו שני' בעיר ששמותיהן שוין ושמות נשותיהם נ' שוין לא יגרש האחד את אשהו אלא במעמד הכירו כמו שיהב' לקמן ס' ק' וכו' שלא יכתבו לו העדים את הנט ואפי' אשתו עמו ואפילו יודעין ומכירין את שמותם דשמה יכתוב נט ויוליכנו לאשת חברו שנקרא כשם אשתו ויגרסה בו שהנט' ותאמר עליו אבל אם אין שנים ששמותם ושמות נשותיהם שוין בעדי אחת כותבין ולא חיישינן שטא בא ממקום אחר והחזיק שכל בכאן בשם אחר שאינו שמו כרי' שיגרש שם במקום אחר את אשת חברו שנקרא כן כולי האי לא חיישינן שכתב שהחזיק כאן בעיר האת' ל' יום אין חוששין יותר שאם אחת אומר כן אין לדבר סוף מיהו שם אביו אין צריך שיהא מוחזק בעי' אלא על פיו סגי דאם כן אין לרבר סוף שאין הדבר מצוי שיהו שם האב והבן מוחזקין בעיר אם אינן דרין כאן וכ' ש' שאם הוא מוחזק לנו ודר כאן מנעוריו ואנו יודעין ששמו ושם אביו כן שאין חוששין שמי' לך למק' אחר ויגרש אשת אחר ששמו ושם אשתו כשמו ושם אשתו דכולי האי לא חיישינן דאם כן אין לדבר סוף ובשעת הסכנה כגון שהוא מושלך בגדר וקרוב הוא למות או שהוא חולה מסוכן ונושה למות ואומר כתבו נט לאשתי ששמי' נקרא כך וכך ויש עירי כך וכך כן' מתבין ונתנין אף ע'פ' שאין מבידין אותו ולא חיישינן שמה כוונתו לקלקל

נשים דבמקום מצוה לא חיקן ולא חריו' ר'נ' כלום ועל סימן א' ואשה שגולדו בו מומים אם יוכל לגרשה בעל כרחיה על סימן קר' אשה שנתגרשה משום פריצות אין דאזיל ארס' כשר שישאנ' שלא יכניס לביתו הרשעת' שהוצי' זה מביתו ואסמכו' אקרא דכתי' והיתה לאיש אחר ולא כתיב לאיש מהם או לאיש שני אלא ל' אח' הוא זה לגבי הראשון שהראשון הוצי' רשעה מביתו וזה הכניסה:

ד מי שנירש את אשתו מן הנישואין לא תדור עמו בחצר שמה יבאו ליד' זנות ואם נשא' לאחר או היה כהן שהיא עליו בלאו לא תדור עמו כמבוי וכפ' קטן נידון כמבוי' ומבוי מפולש שרכים. בוקעים בה' לויכא למיחס כיון שר' המפסיק ביניהם ודרך רבים עובר ביניהם ואפילו אין בכל העי' שום יהודי רק הם לבד לא חיישינן' גירשה משום שהיתה אסורה עליו אפילו לא נישאת אסור לדור עמה כמבוי כאלו נישאת לאחר' בד'א' בשהם דרין בעיר אחת אבל אם אינם דרין בעיר אחת ואירע לפעמים שהוא בא לעיר שהיא דרה שם מותר לו ליכנס אפי' לביתה ואפי' נישאת הואיל ואינו דר שם ואינו נישא ונתן עמה ויש מהמירין:

ה היה להם מלוה זה אצל זה קודם גירושין לא יתבעו זה את זה בעצמם שלא יבאו לידו הרגל עכיר' אלא עושין שליח לתבוע:

ו אם באה הנרושה עם המגרש בעצמו לרין מנדין אותם או מכין אותם מכת מרדות: כד'א שנירש' מן הנישואין שהיה להם נסי' יחד ומכדין כרמיזות אהריו ויש לחוש שמה יבאו לידו הרגל אבל אם נתגרשה מן הארוסין שאין להם נסי' יחד מותרין לתבוע זה את זה ולדודי יחד ואם היה לבו נט בה אף מן הארוסין אסד הכל:

ז מי נדחה מפני מי היא נדחית מפניו שאם היה באין לידו זנות היה לה נגמא יות' לכך תדחה היא מפניו ואפי' החצר הוא של שניהם ואם היה החצר שלה הוא ירחה מפניה' על ס' ו' וס' י' מותר לאדם לזון גרושתו ופוצה היא יותר מבטאר עני הואיל והיה כבר תלויה בו אין מי שירחם עליה וכלב' שלא יהא לו עסק עמה רק יזונה ע' שליח י'א' דכנשא' לאחר ועודה תחתיו דאח' שהיא על הראשון כאשר איש שהיא אסורה לדור עמו אפי' בשכונתו שהיא גדולה כמבוי ויא' אדרבה כיון שהיא עליו בחומרת אשת איש לא חיישי' לזנות כלל ומותר לדור עמו אפי' כמבוי ואם נתגרשה מן הכני' טאז' אינה אסורה עליו אלא בלאו דלא יסו' בעלה הראשון לקחת' הוי דינא כמו נבי כהן שלא תדור עמו כמבוי כדלעיל:

קב שאין לכתו' הגט אם לאם אסמפי' המגרש ובני' א' סעיפים:

א אין האשה מתגרשת אלא בכתיב דכתיב וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה כלומר שיכתבו בכתיב שהוא פשוט אותה וכורתה ממנו ומתירה לכל אדם כשנתנו בידה וצריך שיכתבו הבעל בעצמו סכן מסמ' לטון וכתב לה הוא בעצמו וצריך שיהא הגט משלו ועל דבר שהוא שלו סכן משמע לטון ונתן בידה שנתן לה משלו' מיהו פ'ב דקידושין ילפי' במקרא דבכל התורה כולה שלוחו של אדם כמרו' הילכך יכול הבעל לעשות שליח שיכתוב נט בציורו ואף אם יכתבו השליח צריך שיהא הכל משל הבעל דלא שייך לטון שליחו אלא לכתובה ולא שיצוה לתת לה השלי' דבר משלו לכך צריך שיתן הסופר הקלף והדיו שלו לבעל במתנה קודם כתיבה ויש מצריכין ליתן לו אף הקולמוס ומנביה הבעל לקנותם וחוזר ומסורס לו לסופ' ומצווהו שיכתבו כמו שיתבאר לפנינו בע'ה' זאפי' ביעבר' אם כתבו הסופר במצות הבעל ולא נתנו במתנה

לקלקל ולהבטי' ביון שהוא ססוכן שאין אדם מכשיל ומקלקל כאותו זמן שאינם מיהתו עליו :

ד לא יכתבו הסופר ולא יחרטו בו העדים עד שיאמ' להם הבעל בעצמו לכתוב ולחתום ונס כשיעמר להם הבעל בעצמו וכתבוהו הם בעצמ' ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום שלא אמ' הבעל לכתוב אלא להם ואין להם כח לעשו' שלוחים אחריו ואפי' אמר לב' דתנא' נש לאשתי לא יאמרו לסופ' לכתוב ולערי' לחתום שאין הב' עומרים במקומו לעשות סופ' ועדי' אף ע'פ' שעשאם שלוחי במקומו וק'ל' שלוח עושה שליח אם צוהו המשלח ה' כשנותן דבר מה שיש בו ממש כיר השליח הראשון שיכול אותו השליח להגיד לשליח אחר ומהו במקומו אבל כאן לא מסר לראשונ' שום דבר שיש בו ממש אלא דברי' בעלמא דברי' בעלמא לא מימסרין לשליח שיעשה הוא שליח אחר על אותו העניין ולא עוד אלא אפי' אמר להם אמרו לסופר שיכתוב לעדים ויחתמו לא יכתוב הסופר ולא יחתמו העדים עד שישמעו מפיו בדבריה תליא רחמנא וכתב משמע הוא בעצמו או שלוחו ששמעו מפיו ושלוחו של אדם כמיהו ולא שיצוה לאחרים שיעשו שליח דמילי לא מימסרין לשליח אפילו פ' להן כפירו' שימנו אותו שליח והם מיניהו הנש פסול מנזיר' הכתוב ויא' שהיא ספק פגורש' דמספקי להו במילי אי מימסרו לשליח אם לא :

ה ומהי טעמא נמי אפי' כתב בכתיב ידו לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו לא יכתבו ולא יחתמו עד שישמעו מפיו בין שהוא פיקח ששומע ויכול לדבר בין שהוא פקח ששומע ואינו יכול לדבר אלא שנסתחק בין שהוא חרט שמדבר ואינו שומע בין שאינו שומע ולא מדבר שאין שליח נעשה שליח אלא כששומע מפי עצמו וכתב כששומע מפי אחרים דמי ויש מכשירין כמי שנסתחק לכתוב ולחתום ע'פ' כהב' ידו שיכתוב לסופר כתיב ולעדים חתמו והוא שתהא דעתו פיושבת עליו סאז הוא בפק' לכל דבריו כיון ששומע אלא שאינו מדב' והוא' זאי אפ'שר בעניין אחר סני בכתיב ידו דאקילו ביה רבנן משום תקנת ענינות אבל בפקח נמור שאיפשר בדבור לא סני ל' בכתיבת דיווכ' שבמדבר ואינו שמע דלא סני בכתיבת ידו אלא בדבור מעליית' אבל חרט שאינו שומע ואינו מדבר שנשא כשהו פקח דהו קדושין קדושי דאוריית' ואח' כ' נתחרט אינו מוציא לעולם עד שיבריא ואין סוסכין על רמיו והו' א' ולא על כתובהו אע'פי שרעהו נכונה ומיושבת עליו דחשבינן ליה לחרט שאינו שומע ואינו מדבר כשומע נמור לכל דבריו וע'ל בסימ' קצ' א :

ו אמר לעשרה כתבו נש לאשתי אין רצונו לומר שכולם יכתבו שאין הדרך שעשרה יכתבו נש אחד אלא הק' א' מכס יכתוב נש לאשתי הליכך אחד כוהב כשכיל כולם ואם אמר כולכם כתובו רצונו לומר שאח' לכתוב כמעט' כולם הליכך א' כתוב כמעט' כולם ואם לא עמדו כולם בכתיבת הנש פסול שהרי שינו מטריחות :

ז ואם אמר לעשרה כתבו וחתמו אח' כותב ושני' חותמין וכן אם אמר כתבו וחתמו וחתמו נש לאשתי אין רצונו ל' אלא נמור שהוא דרך העולם שאחר יכתוב ושנים יחתמו ואחד יתנו לה בשי' וחתו :

ח ואם אמר כתבו וכולכם חתימו אחד מהם כותב וכולם צריכין לחתמו ואפי' אותו הסופר שכתבו אלא שהשני' הראשונ' שחתמו כן החלה הם משום ערי' וצריך שלא יהיה אחר מהם קדום או פסול ושיחתמו בו בימיה כדון העדים ל' והאחרים ששם תנאי לפיכך אם היו השאר פסולים או שחתמו זה היום חת' סחר או אפילו בעשרה ימים אחריו כן הנש כשר שהרי נתקיים התנאי וכלבד שיחתמו כולם כל אחד בפני מולם שאם תאמ' יחתמו זה שלא בפני זה יש לח' ששם יעידו שנים וחישול הנש כיהו נחשוכ' בין שנים חתומי' כן חרי

הנש כשר חתומא ועריין התנאי לא נתקיים ומהאי טעמא אמרו חכמי' אפי' בנש שאין בו אלא ב' עדים שלא יחתמו אלא זה בפני זה נזירה משום כולכם בעשר' מיהו אם כשא' קודם שחתמו כולם וחתמוהו אחר שנשאה נתקיים התנאי והנש כשר למפרע ודוקא ברעובך אבל לכתחלה כל זמן שלא חתמו כולם הנש פסול ולא תינשא ולפי' שאי' דבעינן למכתב לקמך בסימ' ק'ל דכת' סופר ועד פסול צריכין לחדר נ'ב שלא יחתום הסופר חתלה מן השני' הראשונים שהרי השני' הרצונוים הם משום עדים ואין הסופר נעשה עד בנשין כמו שיתבאר לקמן בע'ה ואם מה אחד מהם קודם שחתם הרי הנש בטל שהרי אי אפשר לקיים התנאי :

ט היה א' מן השנים הראשונ' פסול הרי הנש פסול ודוקא סחת' הפסול חתלה קוד' שחתמו האחר' סאז הוי תתימותו משום עדות אבל אם חתמו האחרים למטה החילה ושבקו רוחא למע'ל למאן דקשיש' מיניהו ואח' כ' חתם הפסול למעלה הנש כשר בעדים כשרים התחתונים שחתמו החילה למטה אדרבה כן יש להם לעשו' לכתחלה וחתמו הכשרים החותמים ומשום עדות למטה חתלה ויניחו חלק למעלה שיחתמו שם הפסולים למעלה אבל אם חתמו הפסולים למטה אע'פ' שחתמו הכשרים חתלה למעלה פסול וכ' אם חתמו הפסולים חתלה למטה והניח חלק למעלה ואחר כך חתמו הכשרים למעלה שפסול שיעקר קיום העדו' הללו בחתומי' דהחזוני' אלא שאם חתמו הפסולי' למעלה קודם חתימה התחתונים פסלינן ליה משו' שנראה כאילו חתמו משום עדות ולא משום הגא' ויבא להכשיר פסולים לעדות בנשין ובכל השטרות :

י ואם אמר כולכם משום עדות לא מהכשר הנש עד דהו כולם כשרים ושיחתמו כולם בימיה זה בפני זה כמו שכתבנו טעמא למעלה ועוד חומר בכאן ויהר' משל מעלת שבכאן כיון שאמר כולכם משום עדים אם בא הנש לידת ונשאת קודם שחתמו כולם הנש פסול אפילו ברעובך שהרי לא רצה הבעל שיהיה נש עד שהיו כולם עדים ויש מחמירין עוד וואמרים שאפילו אמר סתם כולכם חתמו ולא אמר עדים דינו כמפ'רש ואומ' כלכם חתמו משום עדים ופסול אפי' ברעובך אם נשאת קוד' שחתמו כולם וכן אם מנאם שאמר אח' שני' ג' ד' או יותר יחתמו נש לאשתי בין שהיו שם יותר בין לא היו שם יותר הוי כאילו אומר כולכם חתמו :

יא וכיון שיש בלשונ' הללו לפנים לכאן ולכאן מאד מאד צריכין לדקדק בלישנא דנישין כדי שלא להרכו ממזרי' ה' כישראל לכך תקנו חכמי' שהאומר לרבי לכתוב נש לאשתי או לחתום או להוליד אפ' לכתובה יאמר להם כפי' כל א' מכס יכתוב נש לאשתי ואם להולכה יאמר כל אחד מכס יוליד ואם להתיפה יאמר להם כל שנים מכס יחתמו בנש זה דאז הוי משמעות לשונו איזה מכס שרצה יכתוב ואיזה מכס שרצה יוליד ואיזה שנים מכס שרצו יחתמו ואין כאן מיחוס' ולפי' שמאוד מאוד צריכין לדקדק בלשון נשין הסכימו קדמונינו ונזרו שלא יהיה לו עסק עמהן מי שאינו בקי כשיב נישין ולא יתעסקו בנתינתו אלא הבקאיין כהן מאז' שרא' ירכו חס' ושלי' ממזרי' כישראל שאם ישנה דבר א' מצוי רבעל או מלשון הנש הרי הנש בטל מעקרו ואינו נש והיא הנשא לאחר על פיו והרי בניה מן השני' ממזרי' מאשת איש :

קבא צריך להיות בדעתו מכתובה עהנתנית וכו' ח' סעיפים :

א צריך שיהא בדעתו בשעה שמצוה לכתוב את הנש ובשעה שנותנו סכך משמע לשון וכחב ונתן שיכתבו ויחתמו מצונו חשוב לפיכך אם אחא חז רעה בשעה שמצוה יא ב ב ג ד לכתוב

* * * לבוש הבוץ וארממן הלכות גיטין * * *

וכוזאיי בדעת נכונה ומיושבת אומרך / והבדיקה תהיה
 בכל דבר שירצהו כדברים אחרים הזבענייני הנש כנה
 ששואלין אותו נכתוב נש לאשתך ואומר הז וחורין לומר לו כז
 ואמר הז ואחר כך שואלין אוהו נכתוב נש לאמך או לאחוחך
 או לבתך וכי האי גוונא ואומר לא וחורין לומר לו נכתוב נש
 לאשתך ואמר הז ואחר כך חורין לומר לו נכתוב נש לאמך כז
 ואומר לאו וכן עוד פעם א' אומרים כן ואמר לאו ואמר רוצים
 לבדוק בפירו' לא יבדקוהו בדברים הנמצאים באותו זמן אלא
 בקיץ שואלין אוהו בפירות של חורף וכחורף שואלין אוהו
 בפירות הנמצאים בקיץ כגון ששואלין אוהו אם רוצה שילקטם
 לו עכשיו מן האילן וכח' נאם ישיב הז ודאי שוטה הוא אם
 אין דרך למצא אוהו המין כך ואם ישיב לאו פקח הוא סירג
 נס בזה צריכין לבדוקו כתיב לאו וחד הז חד הז חזי לאו
 בד' בפירות אבל אם שאלוהו בקיץ אם רוצה ללבוש בגדים
 חמים הראוין לחורף ואומר הז אינו בחזקת שוטה דשמה אחז
 קור וכן אם בחורף משיב הז עלבגדי קיץ יש לתלו' שמה אחז
 חוס ואז הי הדבר ספק הילכך לכתחילה אין כותבין הגט על
 חשובות כאלה דשמה שוטה הוא אבל אם כתבוהו ונתנהו
 דרי ופסקה פגורשת דשמה פקח הוא ולא אמר כן אלא משום
 דאחזו קרי או חוס :

ז ודוקא בנשתתקאו אלם טנולר כן שומע ואינו מדבר
 סופכין על רמיותו להוציא מפני שהוא כפקח לכל
 דבריו אבל חרש שאינו שומע ואינו מדבר הרי הוא כשומע
 לכל דבריו ואינו מוציא את אשתו ברמיה בד' כנשואה
 בשהוא פקח שאז היו קירושיו קירושין דאורייתא ואחר כך
 נשתטה או נחרטשוכן אם נפלה לו ובמה מאתיו פקח שיש לו
 עליה זיקא דאורייתא אבל אם נשאה כשהוא חרש אפילו היא
 פקחית אין קידושיו קידושי דאורייתא אלא דרבנן ומצוייה
 ברמיה שכשם שהכניסה ברמיה כך מוציאה ברמיה ועל
 בלבוט ע"ש סימ' ר' לה סעיף י"ט מי שהוא חרש טאינו שומע
 ואינו מדבר וכשמדברים עמו בקול רם שומע ומכין וגם מסמו
 וכתנו יפה עם הבריות אלא שדעתו אינה מיושבת עליו כז
 כשאר הבריא' אינו כחרש נמור אלא שכברו אגניו משמע
 ודינו כאלם וכשנשתתק ששומע ואינו מדבר :

ז גוסס הרי הוא כחי ויכול לנרש את אשתו אף ע"ג שהוא
 מצטער ומתעלף בצער מיתה ס' דעתו צלולה ומיושבת
 עליו ז' דוקא במדבר אבל אם אינו יכול לדבר אינו פגורש
 ברמיה דשמה נשתטה ונטרף דעהו ויא' אפי' אינו יכול לדבר
 אלא שבדוקין אותו ברמיותו כמו בנשתתק אפ' נשו נש
 ויש להחמיר בדעת הראשון :

ח וכן אם שחטו בו שנים או רוב שנים או ראהו מנייד או
 צלוב והוחיה אופלת בו וכן סנפל מן הגז ודמ' ואמר
 כתבו נש לאשתי כותבין ונתנין כל עוד שנשמחו בו ששואלין
 אותו נכתוב נש לאשתך והרכין בראשו דאף על פי שנחלש
 מלהוציא דבור מפיו פ' דעת צלולה איתליה מיה צריכין
 לבדוקו כמו בנשתתק דלעיל :

קבב אמר לכתוב הגט וטעה או נאמר וכו' ב' סעיפים :

א אמר לשופר לכתוב ולעדים לחתום וליתן גט לאשתו
 וכתבו ונתנו לה ונמצא מפסול שהוא פסול וראו אפי'
 מרבכך או שכתבוהו ונאמר ולא נתנהו לה יכולין לכתוב נש
 אחר שהרי עדיין לא עשו שליחות' שהוא צוח לכתוב נש בסר
 בכל תקן חכמים ונתנו לה חז' אינו כשר אלא כחפסא בעלמ'
 והוא לא צוה ליתן לה חפסא אבל אם לא נאמר ונמצא פסול
 שאינו פסול דאי אפי' מדרבנן אלא פסול מס' שאנו מנסין
 בו סתת כפה חומ' שנתנו לתמיר בגיטין אד' :

לכתוב אין כותבין אותו אפילו לכשיבואו עד שיחזור ויצוה
 לכתבו כשיבואו וכן השיכו' כשהגיע לשכרותו של לוש ואמר
 כתבו אין כותבין ואם לא הגיע לשכרותו של לוש הרי זה ספק
 שמה אינו יודע מה שיצוה :

ב היה כריא בשעה שצוה לכתוב וראו צחו החולה אין
 כותבין אוהו בער' ואם כתבוהו ונתנהו כעורו
 בחליו אם הוא חולה אצחו בדינו הרי זה פסול מדרבנן
 אבל ס' נש מיד' כיון דקרו' הוא להברי' שמ' בריא הוא
 ודעה הנש יש בה' פסולה על בעל' אם כהן הוא וכן אם קבלה
 ק' אפי' אחר תפסין בה מספק ואם אין רפואתו בדינו אינו
 כלום ובשל' לנמרי כאילו לא נכתב ואפי' ריח הגט אין בו ל' ש'
 מת מתוך החולי ל' ש' נתרפא אבל לכשיתרפא כותבין אותו
 ממש ציווי הראשון שצוה כשהיה בריא ואין צריך שיחזור
 ויצוה לכתובו אלא מן הסתם כותבין אותו מכה ציווי הראשון
 ואפי' מיחה בחוליו לכתובו אין באותו מתא' כלום כיון שלא
 היה ברעתו בשעת הפח' אלא כותבין ונתנין אותו לכשיתרפ'
 ואין צדיכין לימלך בו פעם שנית :

ג לפיכך ש' ש מצוה לכתוב נש לאשתו צריכין לדקדק בו
 שיהא שפוי בדעתו בשעת כתיבה מתחילתה עד סופה
 וכל שכך בשעת נתינה שתהא הנתנה כשהו בדעתו מ' דכתיב
 ונתן אבל אם היה שפוי בשע' כתיבה ונתקלקל וחזר ונשחפה
 ונתנו לה בשע' שפוי אע"פ שהיה מקולקל בנתיים ולא בסל
 הקלקול את הגט כיון שהיה שפוי בשעת כתיבה מתחלתה עד
 סוף הנתימה וגם בשעת נתינה ואין צריכין לימלך בו פעם
 שנית אלא נותנין אותו מן הסתם כיון שרואין שחזר לטפוי
 ואם התחילו לכתובו כשה' שפוי ונתקלקל והניחו מלכתוב עד
 שיטתפה ואח"כ חזר ונשחפה ונמרו הבתיבה בשעת שפוי
 פשר שהרי מ' בולו נכתב בזמן שפוי אף ע"פ שהיה מקלקל
 בנתיים אין קלקולו מבטל הנתיבה הראשונה :

ד מי שהוא עתים חלום עתי' שוטח כשהוא חלום הרי הוא
 כפקח לכל דבריו ואם נירש באותה טעה גישו נש ואפי'
 חלום בעלמא שערין סימני חוליו נכרי' בנופו שלא נהרפא
 לגמרי אלא כאדם המהחזק מחוליו אפ' בשעת חלימתו
 הרי הוא כפקח לשעתו ונשו נש דבר דעת הוא באותה טעה
 טיה צרי' לדקדק בו ויפה ד' דספק שוטה הוא שאין אנו יודעין
 כביורו זמן בריאותו :

ה אף על פי שאמרנו שאין כותבין גט לאחד עד שישמעו
 קולו הפיו שאמר לשופר כתוב כז' כמו שכתבנו למעלה
 ה' כמי שיכול לדבר או בחרש טאינו שומע ואינו מדבר
 שהוא כשומע לכל דבריו אבל כנשתתק שאינו יכול לדבר
 ושומע וכן אלם שגולד כך מתחלה יצירתו היו הרבנת דאשו
 כמו שמיעת הקיל שהוא פקח לכל דבריו דכיון שעושה בנופו
 מעש' המוכיח שמצוה להם שיכתבו ויחתמו ויתנו נש לאשתו
 חשיב כאילו מצוה כן בפיו הילכך מי שנשתתק ושאלוהו אם
 ירצה שיכתבו נש לאשתו והרכין בראשו לומר הז בודקין אותו
 בדברים אחרים והוא ששואלין אוהו דברים שראוין להשי'
 עליהם הז או לאו אם רואין שדעתו מיושבת עליו שרומז על
 תשובת לאו הרבנה כדרך שמרכיני בני אדם לומר לאו ועל
 הז עושה הרבנת הז ועושה כז שלשה פעמים בכל אחת מהן
 ג' פ' בהז ג' פ' בלאו שהם ששה שאלות אז כותבין ונתנין נש
 לאשתו וכשמרכין אח' כהן על שאלת נתינת הגט מיהו לא
 יקבלו הג' שאלות שראוי לומר עליהם הז וכן השלשה שראוי
 לומר עליהן לאו זה אחר זה דחיישינן שמה שיחת שניעון
 אחזתו ומלמרהו לומר הז הז או לאו ואינו אומר כן בדעת
 וכן אין בודקין אותו בסירונין בחד לאו וחד הז ג' זה אחר זה
 דחיישינן שמה שינעון דשיחת סירונין נקטיה אלא חד הז
 ותריז לאו וחורין הז וחד לאו שואלין אוהו דלוי' למיחש למידי
 בני דאי גוונא דשינעון כי דאי אין דרך להיות בבני אדם

אבל כשהוא עצם כותבתו לא תקנו רבנן מידי דמילתא דלא שכיחה לא תקנו רבנן ולכך צריכה להקנותו לו קודם שנתנו לה ואף ע"ג דמחוסר הקנאה בין כתיבה לכתובה ואנן בעינן שלא ידבר מחוסר בין כתיבה לכתובה וכתב ונתן שמה הכתיבה מיד אחר הכתיבה ולא ידבר דבר כמו שכתב לקמן סימן קכ"ד בע"ה ה"ט פסקו סעשה בין כתובה לכתובה כמו קציצה וכיוצא בו אבל הקנאה לא הוי כתיבה מעשה ואם לא הקנתה לו אינו כלום ואפילו ריח הנש לא שררי לא נתן לה שום דבר משלו הכתוב אומר ונתן לשון כתיבה משלו מיהו אע"ג דק"ל שהבעל עצמו כשר לכתוב גטו נהנין שלא להניח לבעל עצמו לכתובו מפני שיכול אחר כך לקלקלו ולומר שלא כתבו לשמה וכה"ג כמו שיכתב לקמן סימן קכ"ו. ונס לא יאם הבעל לסתור שיכתוב כך או לא יכתוב כך שמה יכוין לשנות ולקלקלה אלא יאם לו סהם כחוב גט כשר לאשתי ויא עוד שיש להחמי"ג שאפי' קרוב דאי יכתול לכתול הויכא דאפשר באחר שלא יאפרו שמה קלקל :

ב צריך שיהא הסופר בר דעת ובר תורין ובר מצות וכן חזו"ק בישראל סתמ' כשר לאפקוי חרש שוטה וקטן שאינן בני דעת ולא ידעי למכת' לסמה ולאפקוי עבד שאינו בן חורין ואינו בתורת נשין וקידושין ולא בר שליחות הוא וכן לאפקוי נכרי וישראל משומד לע"ז או לחלל שבתות בפרהסי' והרי הוא כגוי לכל דבריו שכל אילו כיון שאינם ממקיימי המצוה אינם ממכשירי המצוה ואינם נעשים שלוחים ברבר דמה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית בעינן :

ג ובחר שוטה וקטן כיון שאין פסוליהו איא משום שאינן בני דעת מותר להביא אות' לכחלה לכתוב שופס הנש אם ישראל גר' פקח עומד על גבם ומלמדן ומזהירן שיכתבנו לשמו ולשם כו' שלא יקלקלו שכל מה שהם עושין אינן עושין אלא על דעת הגדול העומד על גבן שמהירין ומלמדן ואם אין פקח גדול עומד על גבן או אפילו עומד על גבן ושהק רואה ואינו מזהיר ומלמדן חסיד שיכתבו לשמו ולשמה כו' וכתבו השופס מדעת' ע"י ציווי הבעל יש שכשירק ויא שכיון שאינן בני דעה ודאי קלקלו ולא כתבוהו לשמה ופסול אפי' בדיעבד. כיון שלא הזהירום תמי' שיכתבוהו לשמה דגורנין שופס אשו תורף אבל עבד ונכרי ומסוכד לא יכתבו לכתחילה אפי' השופס ואפי' ישראל עומד על גבן כיון שהם בני דעת כל מה שעושין עושין על דעת עצמן ולא על דעת ישראל א' העומד על גבן וחיישי' שמא יקלקלו להכעיס ולא יכתבוהו לשמו ולשמה וכדיעבד כשר ואפי' אין ישראל עומד על גביהו כשכתבו השופס והניחו מקום התורף שהוא מקום שם האישה והאשה והזמן ומקום והרי את מותר' לכל אדם שהוא עיקר הגט וכא ישראל אחר כשר פקח וגדול וכת' התורף ונמרו לשמו ולשמה הרי זה גט כשר ופי' מלת התורף ענינו גילוי סאלו העניינים הם גילויי של שטר ועיקרו ואע"ג דזמן גט אינו מן התורה אלא מדרבנן כמו שיכתבאר לפנינו בע"ה מ"מ דין תורף יש לו דאלמה רבנן שעשא של כתיבת הזמן כפי שיכתבאר כאלו היה של תורה :

ד אבל אם כתב א' סאלו השטה את התורף אפי' בדיעבד ואפילו ישראל עומד על גבן ואפי' חמהוהו עדים כשרים ונמסר לה בפני כשרים אינו גט :

ה הכותב או חותם גט בשבת או ב"כ כשונן ונתנו לה הרי זו מגורש' כיון דבשונן כתבו לא הוי משומד לחלל שבתות וכ"ש בשאר י"ש ואם כתב בודוק בין בשבת בין ב"כ בין ביום טוב אפי' בצנעה אינה מגורשת שהרי העדים פפולין מן התורה שעברו על לאו דשבת וי"ש ואם כתבו ב"ש בודוק אפי' בפרהסי' ונמסר לה בפני עדים כשרים הרי זה גט פסול שהרי כתבו בפסול אבל כתבו בודוק בפרהסיא בשבת וי"כ אף על פי שנמסר בפני עדים כשרים הרי זה גט פסול מעיקרו ואינו גט יא 1 3 11 כלל

הרי לפי חיקוק חכמים הגט כשר הוא אלא שאנו מפקפקין להחמיר ובכר עשו הסופר והעדים שליחותן לפיכך לא ידעו וכתבו גט אחר עד שיחזור ויצוה להם הבעל לחזור ולכתוב ולחתום גט אחר שהשליחות הראשון כבר נעשה הלכך נהגו כשיצוה הבעל לכתוב ולחתום גט לאשתי ולכתוב לה צריך שאם הבעל מתחלה שהוא נותן להם רשות שיכתבו ויתתמו גמא' אפי' עד ק' נשין עד שיהא אחרי מהן כשר בין בכתיבה בין בחתימ' שאם יאמר בכתיב' לחוד אולי יהיה טום ספק בחתימה ואז עשה הסופר שליחותו לפיכך יאמר שיהא אחר מהן כשר בין בכתיבה בין בחתימה בין בחתימה לדעת הרב שבעיר המסור הגט בלי טום פקפוק ולכל מי שמיאה אותו הרב יא שיהא הבעל גט כן שאם יתפוז הרב לעשות הרבה נשין מחמת ספק ולתנם כולם תוכלו לעשותם אבל דברי מותר הם שאין צריכין להם שכיון שכתב צוה לכתוב גט כשר ודאי אינו מקפיד אם יתנו לה הרבה נשין והכשר ביניהם ואפילו לא יאמר בן הרשות בידם לתת לה הרבה והיא חתנה בכשר שכניהם יש אומרים אף על פי שאמר הבעל כתבו כו' עד שיהא א' מהן גט כו' לדעת הרב שבעי' כו' מ"מ אם הבעל בעיר אין לספוק על זה אלא יש לבעל לחזור ולצוות כל פעם לערו ולספור כמו בראשונה ואם לא נטאר לסופר ממה שתקנה לו בראשונה ודאי שצריך להקנות הקרף והדין מחדש ויא הא ראמרי' עשו עדים וסופר שליחתן וצריך לחזור ולצוות היינו דווקא אם כבר גחתם ונפסל אחר כך אבל אם עדיין לא נחתם יכולין לכתוב אחר ואין הבעל צריך ללות מחד אבל יש לדחמיר בכל עניין :

ב אם לסופר ולעדים כתבו וחתמו ותנו לשליח וכתבו וחתמו ונתנו גט כשר לשליח ונאכד ביד השליח בהא ודאי לא עשו שליח' אלא להגיעו ליד השליח והם עשו כן ואיני' יכולין לכתוב גט אחר ואפי' אמר כתבוהו ותנוהו ליד שליח ויוליד לא אמרי' הרי עשאו שלוחין עד שיולי לה אלא מיד כשנתנוהו ליד השליח שמה עשו שליחותן ואין כותבין גט אחר עד שיטאלוהו ואם כתבו אחר ונתגרש' כו' אזלינן לחומרא והרי זו ספק מגורשת דשמה דעתו היתה לכתוב כמ' נישין עד שיגיע אחר לידה אף ע"פ שלא אמ' כן בפירוש ואם כתבו וחתמו גט פסול ונתנוהו ליד השליח בזה כתב' הסופר שוראי יכולין לכתוב גט אחר שהרי לא צוה ליתן חספ' בעלמא ליד השליח ואם כן עדיין לא עשו שליחותן ושעמא דמסכת' הוא אלא שהר"ם בס' כתב' שגם בזה לא יכתבו גט אחר דלא דמי שליח לא ש' דווקא נבי האשה אם אמר ככתבוהו ותנוהו לה אמרי' מי אמר כתיבו לה חספא ותנו לה ולכך כיון שאמר תנוהו לה דעתו היה שתתגר באותה נתינה ולגט כשר נתכוין אבל כשצוה ליתן ביד השליח כיון שאפילו אם היה כשר אינה מתגרשת באותה נתינה עד שיגיע לידה הילכך כיון שנתנו גט לידו אפילו היה גט פסול וכמל' שמה כבר עשו שליחותן ולא יכתבו גט אחר עד שיטאלוהו ואם לא שאלוהו וכתבו גט אחר כשר ונתנוהו לשליח ונתנה לה הרי זו ספק מגורשת דלא ידעינן דעת הבעל איך היתה :

קב"ה כי ראוי לכתוב הגט ואם נכתב וניתן בשבת ויב"ט וכו' הם :

א הכל כשרין לכתו את הגט בין הבעל בעצמו בין שלוחו מי שיהיה ואפילו ראשה בעצמ' כותבת את גטה והוא שיאמר לה הבעל החילה שהכתבנו שפעשית היא שלוחו בכתיבה זו דמה ליה היא מה ליה שליח אחר דכבר אמרנו דשלוחו של אדם כמותו מ"מ כיון שהיא עצמה כותבתו צריכה שתקט' אותו לבעלה אחר שכתב' ואח' כחוזר ונתנו לה אף ע"ג דכשהסופר מתכו והיא נותנ' השכר ק"ל אין צריכין להקנותו לו דאמרינן אקטווי אקנו רבנן שבר הסופר לבעל ה"מ כשהסופר כתבו

* לבוש הברוך וארגמן הלכות גיטין *

אחר לא יש פוסלין אפילו בדבר אחר הילכך יש לחדד
 להנייר תחלה למרת הנט שלא יצטרך לחתוך ממנו
 אחר שגם כיום ואם לא חתכו תחילה קודם כתיבה וחתכו
 אחר כך זה פסול דחשיב מחוסר קציעה בין כתיבה לנתיבה
 שיהו דוחף בשלקח מתחילה קלף גדול וכתבו עליו ואחר כך
 חתבו ממנו אבל אם לא חתך ממנו אחר הכתיב אלא דב' ממש
 כדי לייפותו לא יצטרך מחוסר קציעה וכשר מכל מקום לכתחילה
 יש לזוזה גם בזה שיתחבט תחילה כדי שלא יצטרך לחתוך
 ממנו כלום אחר הכתיבה וכל מה שצריך לחתוך יחתוך קודם
 שיתחיל לשרשט דשרשט צורך כתיבה הוא ואחר השרשט
 יחתוך הנקבים שטעה כדי לשרשט קודם שיתחיל לכתוב
 ע"פ שאינו חותכו אלא כדי לייפותו זה הכלל אם יחתוך ממנו
 חתיכה גדולה עד שיכולין לכתוב עליו על אותו החתיכה גם
 אחר זהו נקרא מחוסר קציעה ופסול וכל מה שהוא פחות מזה
 השיעור מיקרי כרי לייפותו וכשר כדעבד ולכתחילה יש לזוזה
 לפי' אם טעה הסופר בגט לאחר שכתב קצתו ורוצה להתחיל
 באותו קלף גט אחר יחתוך תחילה המטעם שכתב בפסול קוד'
 שיתחיל לכתוב את השני כדי שלא יצטרך אחר כך לחתוך ממנו
 כלום יש אומרים שאין כותבין אותו על דבר שאינו יכול
 להתקיים דכמי שאינו דמי ואינו נוהג לה כלום לפי' אמרו אם
 כתבו על עלה של בצלים או ירקות וכדומה לזה פסול אבל אם
 כתבו על נייר שקודים פפ"ר בלשון אשכנזי כשר שרבר
 שמהקיים ה' אבל לכתחילה יש לכתובו על קלף שהוא מחוקק
 לספר תורה תפילין ומזוזות אבל מעובד לסמו לא בעינן אפי'
 לכתחילה אם כתבו על ספר שלם אף על פי שכתובים בו
 עניינים אחרים ונתן לה הכל כשר דהא נתנו לה בכלל חסאר
 ובכלל מאהים מנה / כמה דברים אמורים בתלוש אבל
 אם כתבו על דבר מחובר אף על פי שנתן לה הנשט עם כל
 המחבר אינו גט דבעינן ונתן בידה דבר הניתן מיד ליד
 וליכא :

ד ולכתחילה אין כותבין אפילו הסופס על המחבר נזדה
 שמא יכתוב גם התורף אבל בדעבד אם כתב הסופס על
 המחבר וחלשו והשלים א"כ התורף בתלוש וחתמוהו ונתנו
 לה כשר שעיקר הגט הוא התורף ועליה קאי קרא שאמר וכתב
 לה ספר כריתות שפירושו סיפור דברים של כריתות ונתן בידה
 ולא הסופס הגט ונס לא אהתימת העדים ולא נזרינן הכא
 לפסול כתב הסופס במחבר אפי' דעבד אטו תורף דכיון דלא
 שכיח כולי האי לכתוב גט על המחבר לא נזרינן בה בדעבד
 פופס אטו תורף אבל אם כתב גם התורף במחבר פסול אפילו
 בדעבד ואפי' לא חתמוהו העדים עד אחר שהלשוהו וחתמוהו
 אחר שתלשוהו ונתנוהו לה אינו גט שאין החתימה עיקר אלא
 כתיבת הגט עיקר דכתיב וכתב לה וגו' והרי היה מחוסר קציע'
 בין כתיבה לנתיבה :

ה ואם כתבו בתלוש ולכסוף חכר נטי יש פוסלין דהא
 מחוסר עקירה בין כתיבה לנתיבה היה ואפילו כתבו
 וחתמו בתלוש ואחר חתימתו חכרו ואחר כך תלשו ונתנו לה
 פסול / ולא כבעיא אם אשרוש אחר כתיבה וחתמה שפסול
 שכיון דאשרו' ה' מחוסר קציעה נמורה אלא אפי' לא אשרו'
 נמי שאין צריך קציעה נמורה אלא נטילה או עקירה בעלמא
 אפי' פסול דכיון דמחוסר מעשה היה בין כתיבה לנתיבה
 ואנן וכתב ונתן בעינן שלא יהא מחוסר מעשה כלל משעת
 כתיבה עד שעת נתיבה ואם כתבו על העלה האיות בעצמן
 בין נקוב בין שאינו נקוב אף ע"פ שנתן לה העצמן כ' והעצמן
 חשיבה תלוש אפי' פסול נזירה שמא יקטום קוד' שיתכנו לה
 ולא דמי לקרן של פרה וליד של עבד דכשר ולא נזרינן שמא
 יקצוץ דהתם אין דרך לקצוץ אבל הכא דרך לקוטש הילכך
 נזרי' לא קטמו אטו קטמו ו' דוקא כנקו' נזרי' דההו' כמחבר
 אבל אינו נקוב לא נזרינן דהא אפי' קטמו לא רהא אלא דרבכ' ד
 אינו

כלל דמחלל שבתות בפרהסיא הרי הוא כנוי / דין נתינתו
 בלילה יתבאר לקמן סימן קנ"ד בע"ה מעיקר פ"ה פ"ט :

קבר * על מה נכתב בלבוש מעיפים :

דקדקו חז"ל וכתב לה ספר כריתות ונתם ספר
 הנאמר בכל ספרים וישו הקלף שכחבין עליו ואם היה פי'
 ספר שכתבין עליו היה לו לומר וכתב לה על ספר
 או כ' וזהו שפירושו שיכתוב לה על הספר או בספר
 דברים הברורים בינו לבינה אבל מדכתב וכתב לה ספר אין
 פירושו ספר שבבאז קלף אלא פירושו סיפור דברי' כמו שיתבא'
 בסימן קכ"ו בע"ה אבל הכתיבה יכולה להיות על כל דבר
 שיכולין לכתוב עליו ואחז' לובלבר שיחא דבר התלוש ולא
 יהא דבר המחובר לקרקע דכתיב ונתן בידה דבר הניתן מיד
 ליד והיינו תלוש לפיכך אמרנאן נותנינן גט ליד האשה עד
 שיחא תלוש מן הקרקע וכיון שצרי' שיחא תלוש כשע' נתינה
 גם בשעת כתיבה אין כותבין אותו אלא על דבר התלוש ולא
 על דבר שהוא מחובר לקרקע דכתיב וכתב ונתן משמ' שההא
 הנתינה מיד אחר הכתיבה ולא יהא מחוסר מעשה ביניהם /
 ואם היו כותבין אותו על המחבר היה מחוסר קציעה בין ל
 כתיבה לנתיבה לכך אין כותבין אותו נ"כ אלא על דבר התלוש
 הילכך על כל דבר שהוא תלוש כותבין אותו ואפילו הוא דבר
 שהוא אסור בהנאה דהא מכל מקום דבר הניתן מיד ליד הוא
 ובלבד שיחא דבר שמותר לקיימו אבל אם הוא מן הדברים
 שאסורים לקיימן שצריכין לבערן מן העולם י' אין
 כותבין עליו דהואיל ועומר לשרוף כשרוף דמי וכמאן דליתיה
 דמי ולא מידי יהיב לה :

ב וכותבין אותו אפילו על דבר שיכול להזדיף ולא חיישינן
 שמא היה בו תנאי ונמחק והוא שיהננו לה בעידי מסירה
 דק"ל עדי מסירה כתיב וכיון שנתנו לה בפניהם והם רואים
 שכתוב בהלכתו בשעת נתינה הריזה גט כשר אף ע"ג שיכול
 להזדיף אחר כך ואפילו לא הביאחו לבי' דין כדי שחנשא עד
 אחר זמן מרובה שנמסר לה כשר ולא חיישינן שמא היה כתוב
 בו תנאי ומחקתו ואינה ניכר שהרי היא צריכה להביא עדי
 מסירה לפנינו אם הוא כתוב על דבר שיכול להזדיף וכיון
 שצריכה להביא עדי מסירה לפנינו אם איתא דהוי בה תנאי
 מדכיר הו' דכריו להו' אבל בעידי חתימה אפילו הם לפנינו
 פסול כיון שיכול להזדיף דחיישי' שמא זיפתו אף ע"ג דמדיכר
 דכירי דלא הוה ביה תנאי נזרינן בעידי חתימה כשהם /
 בפנינו אטו כשאינם בפנינו ורוצים לקיימו ע"י עדים אחרים
 המכירים חתימתוהם לא ידעו אם היה שם תנאי אם לא ויש
 לחוש דילמא תנאי הוי ביה וזיפתיה ויבאו להכשירו על פיהם
 או אפילו לא היה שם תנאי יש לחוש שמא זיפה חתימתה
 נ"כ ואין מרניסין בו וכיון שהורע חזקת כשרתו חיישינן שמא
 פסול הוא ואין מרניסין בו כד' כשהוא כתוב על דבר שיכול
 להזדיף אבל אם הוא כתוב על דבר שאינו יכול להזדיף
 משיסין אותם על פי קיום עדי חתימה שאין עדים חותמין על
 השם' שלא מפני תיקון זה שיכירו חתימתן אפילו לזמן מרובה
 אחר החתימה הם עצמם או אחרים / ואילו הן הדברים
 שיצטרך להזדיף נייר מחוק דפתרא ותרס ועלין ויד העבד
 וקרן של פרה וכשכותבין עליהן גט צריך למוסרו לה בפני
 עיני מסירה וכשכותב אותה על יד של עבד או קרן של פרה
 צריך ליתן ולמסור לה בפירושו העבד כולו או הפרה כולה ולא
 יתחייב יד של עבד או קרנה של פרה אחר הכתיבה ויחננו לה
 זהו המחוסר קציעה בין כתיב' לנתיב' שהוא פסול מן התורה
 כדלפינן לעיל מנהג בידה :

והדוקא שכתב על בעלי חיים או דבר המחובר לקרקע
 שעוקר דבר מגדולו זהו הנקרא מחוסר קציעה אבל

ב ואבר ושחור ושיחור רשומן ניכר ועומר קצת אבל אינו ניכר יפה הילכך לכתחלה לא יכתוב בהן אבל בדיועבר כשר י"א הא דכאבר כשר בדיועבר היינו שעירב חזיבו אמר בסוף וכתב בהן עגל אם כתב באבר עצמו פסול ויש לחוש לה :

ג וכחכין אותו כמי עפצין והוא שלא יהא הקלף מלא אבל אם הוא מעופץ לו סאין סי עפצים ניכר על מעופץ שהרי הקלף הוא כמראה הכתב ואם כתבנו אינו נש וכן כל כיוצא בו :

ד עוד ילפינן משמעות מלא וכתב וכתב ולא זחקק כלומר שצריך שיכתוב יריכי האותיות עצמן שזהו נקרא בתיבה ולא שיחקק חוכי האותיות וציריהן סביב עד שיהיו נופי יריכי האותיות נעשין מעצמן שזהו נקרא חקיקה ולא כתיבה הילכך חקק את הנש על הטבלא או על האבן או על טמס של מחכות אם חפר יריכי האותיות שנמצא הכתב שיוקע כשר וכן אם חקק יריכי אותיו מאחורי הטמס עד שכלשו האותיות על פני טמס כשר אע"ג שאינו כתיבה כמטבדיו כיון שעיקר מעשיו היו בנופי יריכי האותיות חסוב הכתב אבל אם חפר תוך האור וסביבותיו עד שראו הרריה נבוהות סאין וסבאין או שהכה על פני הטמס בחותם עד שנמצאו האותיות בולטות כדרך שעוטיין דינרו זהב אינו נש שהרי לא עשה מעשה בנופי האותיות אלא סביבותיהן והם נעשו מאיליהן ואין זה וכתב וכן אם מילא הנייר בדיו סביב מקום יריכי האותיות ומקום יריכי האותיות הניח חלק ולבן עד שיוכלו לקרותן הרי לא עשה מעשה בנופי האותיות ואינו נש ולא נקרא חק הכותב או יריכות אלא בשכל האות נעשה כך אבל אם צריך עדיין לתקן שיהיה אות הרי זה כשר :

ה הקורע על העור תבנית כתב כשר שהרי יכול להקיים אבל הרשם על העור תבנית כתב פסול שאינו יכול להתקיים י"א בהפך ויש פ"י שמכשיר בשניהם ויש להחמיר :

ו אע"ג שהגש נקרא ספר דכתיב ספר כריתות אין דינו כספר תורה להיות צריכין האותיות שוקפן גויל דהאי ספר אין פירושו ספר ממש אלא סיפור דברים דהכי קאמר קרא וכתב לה סיפור דברים שמשמעותן לשון כריתות הכורתן זה מזה כמו שיתבאר סי' קכ"ו סעיף א' הילכך אין צריך מן התורה שיהיו האותיות מוקפת גויל מכל רוחותיהן אבל מ"מ נהגו להחמיר לעשותן מוקף גויל כדי שיהא נקרא יפה אבל זיינין דאותיות של שעטנ"ז ג"ץ נחגו אפילו לכתחלה שלא לעשותן הואיל ואינו ספר ממש ולא רצו להחמיר מפני שרוב הסופרים אין בקיאים בהן לעשותן כהוגן והיו מתייראין שמא על ידי כן יקלקלו הכתב עד שלא יהא נקרא יפה :

ז הילכך אם יבא אחר שירצה לייין אותן יש לחזוק בידו שלא להוציא לעז על גיטיין הראשונים ואם יש בו אותיות דבוקות יכול לטור הדיו שכיניהם להבדילם שאין זה מיקרי חק הוכות אלא תיקון נוח האותיות סידור גל דהיינו דווקא קודם שיתמטוהו העדים ודוקא הסופר עצמו שציווהו הבעל לכותבן הוא יגדרנו ויתקננו ולא אחר שכיון שעל ידי גרידה זו חשוב נש כשר לינתן לכתחלה יעשהו הסופר עצמו אבל אח' חתימת העדים לא יגדרנו אפי' הסופר עצמו אע"ג דעדי מסירה כתיב ס"מ כיון שכבר חתמוהו העדים הסופר נסתלק ממנו כי נגמר שליחותו של הבעל ולא יתקננו עוד בד"א שיכולין לכתוב אחר ואין כאן חשש עיגון אבל במקום שיש חשש עיגון כגון שבא מארץ רחוקה ואין שיינו מצויות להביא אהר אין לפוסלו כשביל כך יגדרוהו קודם הנתינה במקום שהיבא לשם ויתנהו להדהא אפילו בלא גרידה היה הגש כשר כמו שכתבנו למעלה שאינו צריך הקף גויל אלא שנהגו כך לפיכך הך גרידה אינו מעלה ואינו מורדת כך נ"ל מהו"ס מחסרין שלא להפריד נגיעת האותיות בלל אלא שאם נגעו כותבין

דאינו מחובר ממש ויש להחמיר אבל כותב הוא על חמסו של עציץ ונותן לה כל העציץ שזה דומה ליד של עבר וקרן של פרה שגם כן אין דרך לקוצצו ולא הפסיד ליה לעציץ הילכך לא חיישינן שמא יקטום שבר ממנה ויתן לה והוא שיהיו עדי מסירה לפנינו שחרם דבר המזדיף הוא ודבר המזדיף צריך עדי מסירה כמו שאמרנו למעלה :

ח היה הגש חקוק על ירו של עבר בכתוב קעקע והיה יוצא מתחת ידה וגם חתימת ידי העדים חקוקי על ירו בכתובת קעקע הריזו מגורשת אע"פ שאין שם עדי מסירה שהרי כותבת קעקע הוא כתב שאינו יכול להזדיף וכתב שאינו יכול להזדיף אמרנו למעלה דסני בעדי חתימה ואין צריך עדי מסירה שאין לחוש שמא תנאי היה שם וזיפתיה כיון שאינו יכול להזדיף ואם היו מוחזקין בעבד זה שהגש חקוק על ירו שהוא של הבעל ועכשיו יוצא מתחת ידה והיא אומרת שכעדים נמסר לה ואין עדי מסירה לפנינו הרי זו ספק מגרש' דשמא מעצמו נכנס לרשותה כיון שיכול לילך מעצמו ומעולם לא נמסר לה דק"ל הגדרות אין להם חזקה מטעם זה שמא מעצמו נכנסו לרשות של זה שמחזיק בהם ואף על פי דהם מפקינן להו מן המחזיק ויהבינן להו לבעליהם הראשונים שהם וודאי שלו ואם כן הכא נמי נימא ודאי הוא של הבעל ואפילו ספק מגורשת לא תיהו שאני התם דכיון שהם בחזקת הראשון השני היה ליה המוציא ועליו הראייה אבל לעניינן הגש על כל פנים מידי ספיקא לא נפקא דע"כ צריכי לחוש שמא האמת עמה ולכך היא ספק מגורשת :

ט היה הגש חקוק על טבלא שהיא ידוע שהיא שלה ויוציא מתחת ידה ואומרת שהיא נתנתלו קודם לכן בסתנה מגורה כדי שיהא הטבלא שלו וחזר ונתנהו לה והרי נתן לה הגש מדירה ומכאיה עדי מסירה הרי זו מגורשת דדאי אקנויי אקניהא ליה כהלכתו ואם נש העדים חקוקים עליו בעניין שאינו יכול להזדיף אפילו אין עדי מסירה לפנינו מגורשת דמסתמא לא חתמו העדים אם לא ידעו שהוא כשר כהלכתו :

י חקקו על טמס של זהב ואמר לה הרי זה גיטיך וכוזה שבו תחפרע את כתובתך אע"ג דהוה ליה הגש כפורח באויר ולא יהיב לה מידי בחורת נש ואנן ונתן בעינן דבר שיש בו מתנה מיד ליד מ"מ כיון שאמר בפירוש כזה שבו תחפרע כתובתך הוי כאילו אמר התקבלי גיטיך ויהא השם נחשב בחורת נתינת הגש ומחלי ליה כתובתך בכדי שזווי השם והרי היא סברה וקבלה ע"פ זה ומחלה בד"א בשאמר כן בפירוש אבל אם נתן לה השם סתם ואמר לה התקבלי גיטיך אפילו הנליון הוא שלה ואינו נכנס בפירעון כהכתבה מטום דאזייר דמנולתא הוא וכטל לגבי הגש המנהג הוא לכותבו על קלף לכתחלה בכל דינו ולצד הכשר ואם כתבו שלא לצד הכשר כשר שהרי יכול לכתוב לו על כל דבר :

יא נש שהוא כתוב וחתימה פהלכתו לא יתננו לה עד שתתייבש הכתיבה וחתימה יפה שלא יהא קרוי בשעת גתינה כתב שיכול להזדיף ועל סיסן ק"ל סעיף ב"א :

קבה במה נכתב הגט ותיקון הכתיבה והקלף וכו' כ"ג סעיפים :

א כתיב וכתב לה ספר כריתות הרי דכתיבה תלוי רחמנא ואינו נקרא כתיבה אלא דבר שריטמו קיים ועומר זמן רב וכיני יפה הילכך אין כותבין נש אלא בדבר שריטמו ניכר ועומר כגון דיו וסיקרא וקומס וקנקנתים וכיוצא בהם אבל אם כתבו בדבר שאינו קיים ועומר כגון משקין ומי פירות וכיוצא בהם אינו נש שאין זה נקרא כתיבה :

לבוש הבוץ וארגמן ודלות גיטין

אחר זמן נהגין לכתולה אם לא על ידי דחק גדול :
 אבל אם נפלה ספת דיו בתוך האות ואינו ניכר אינו
 יכול להעביר הדיו לתקן האות וראה לית חק תוכות :
 וכן אם רוצה לעשות מים נקיים ידו ונסחמת
 אינו יכול לנרר ~~התורה דרתי חק תוכות ויש~~
 אומרים אפי' ~~הוא~~ בעוד הספה עליו ואין גורדין
 אותו אלא כדי ~~לשטוף~~ חק תוכות ופסול
 ואפילו ~~הוא~~ אחר שכבר נגמר האות ונעשה
 כתיב ~~הוא~~ האות וכבר נגמר האות קודם נפילת
 הספה ~~הוא~~ חק תוכות אפילו הכי נהגין להחשיר
 לפסולו מיהו ~~הוא~~ לא מפלגין חק תוכות הללו שע' גרידא
 אלא בשע' הגרידה לבריה נעשית האות בתיקונו ואינו צריך
 היקון אחר אבל היבא שעדיין צריך לכתוב ולחקן האות
 ולהוסיף על הגרידה לשווייה אות נמור ככה ג' לא נפסל משו'
 חק תוכות שהכתיבה נעשית אחר גרירת הספה חשיב
 כתיבה מעליהא להכשיר כל האות ונל' דכל זה לא מייירי
 אלא כשנפל הספה בשעת הכתיבה בעוד דיו אות הכתיבה
 לחה ונפל הספה עליו שאז נתערכה דיו של הנפילה עם דיו
 של הכתיבה ואם יגרוד שם יגרוד דיו של הכתיבה ותישאר
 דיו הנפילה באות והל' חק תוכות במקצת האות אבל אם
 הגט כבר נתייבש ונחתם כראוי ואח"כ זמן נפל עליו ספת
 דיו אונתלכלך הגט כדיו ורויסם האותיות ניכרים כע' צדו
 שיכול לגרוד הספה או הליכוד דיו שנפל עליו מלמעלה
 וישאר הכתב הראשון מלמטה כמו שהיה כבר דמאי דנפול
 הוא דסקליה מלמעלה וכתב הסופר שכתבו מתחלה בכתיבה
 כשרה נשאר למטה אלא שהיה מביטה ונתגלה ואין זה חק
 תוכות כלל מיהויש להחמיל לכתולה אלא ע' קצת דחק מותר
 ועל בלוש התכלת סימן לב' סעיף ג' ברין אם זרק עפרות
 וזכב' שהוא דומה לזה נל' וגרירת ההי' וקופי' שנוגעין
 בגניהן עיין לקמן סימן קכ"ו ועיין בלוש התכלת סימן לב'
 סעיף י' :

ונהגו לשרטטו כדי שיהא כתב מיושר וטוה לקרותו מיהו
 'אם לא שרטטו לא מ'פסל בכך הוא דאמרין בכ"ס
 שצריך שידטוש היינו היבא דכהוב וכתבתם שרשו בו כתיב'
 חמה ואם אינו פ'טורטט אין הכתב נקרא כתיבה חמה ביון
 ט'אין מיושר וטוה וכתב אין צריך כתיבה חמה דלא כתיב
 וכתבתם אלא וכתב לה ונ'טורטט מכל מקום נהגו כך ויש לזהר
 מל'שרטט באבר מפני שהוא צובע והוי ככתב על גבי כתב
 שפסול דוכתב כתב אחר מ'טעם ואף על גב שנהגין ל'שרטט
 מבחין שלא במקום הכתב מכל מקום אין מ'שרטטין באבר
 ש'לפעמים נראה צבע האבר מפניו אם הקלף הוא דק והוי
 ככתב על גבי כתב :

וא ונהגין לעשותו ר"ב שיטין כמנין גט חוין כחתימת
 העדים מיהו אם עשו שורות יורה אין לפסולו בכך
 כמקום שיש חשש עינין כגון שבא מארץ רחוקה ואין שירות
 מצויות וכה' ג' מפני שאינו אלא מנהג בעלמא שסמכיהו על
 מספר גט שהוא תרגום של ספר זה ואין לו עיקר ולא זכר
 כחוק הנמרא 'יא טעם הוא לשון ספר כראמרינן בירושלמי
 הני עבברו רשיעה לא דין דאכלי אלא דניישי פ' לא די' להני
 עכבריים שאובלין אלא שנס סוכרים לכך קראו ספר זה גט
 מפני שהוא כורת וסוכר בין האיש והאשה ולזכר זה נהגין
 לכתוב י"ב שורות כמספרו ויש סומכין לכתוב י"ב שורות
 סוכתיב ספר כירותות דרל וכתבלה מה שהוא כורת ומפסיק
 בין הסכרים שבארבע חומטי התורה והם ה"ב השורות
 שמשאירין חלק בין הד' הס'רים הראשונים דהיינו ד' שורות
 בין ספר בראשית לשמות וד' שורות בין שמות לויקרא וד'
 שורה שכיין ויקרא לחומש הפקודי והם י"ב בין הכל שמשאירין
 חלק אותם צויתה התורה לכתוב לה בגט וד' שורות שכיין

נקודים לאלא הדברים לא צות למלאה מפני שזה
 פסול עדה שחזור ושונה כל הראשונות ואולי יש כזה סדר
 שהתורה נהוא זה כיון שזה בא להפריד האשה מן האיש
 וכבר ידע' שכלי ספק גורם פירוד ופגם למעלה לכך צויתה
 התורה לייחודה עם ד' רגלי המרכבה הידועה וזה הוא כמילוד
 החלק שכיין ד' הספרים הראשנים שהם כנגדם כידוע ליועד'
 חן ולהניח משנה תורה מפורד כי כבר ידענה דמסנה תורת
 היא ה' אתרונה ובא לרמז שאע"פ כ זה המגדש גורם קצת
 פירוד באשה העליונה וזה הוא כוונת מאמרו ז"ל המגדש
 אשתו ראשונה מוכח מוריד עליו דמעות וירוע דמוכח ג' כותף
 ההא אתרונה והמשכיל יבין נל' :

וב ונהגין לעשות שיטה ג' וחולקין אותה לשתיים סת
 תוחמין העדים זה תחת זה ומשרטטין אותה שתי שורות
 קטנות עד רוחב חצי הגט וישרטט הכל קודם שיתחיל לכתוב
 הגט וגם ישרטט מן הצדדים כדי שיהו השורות שוות שלא
 יהיו אחת ארוכה ואחת קצרה שזה גם כן בכלל כתיבה חמה
 הוא ויזהר הסופר שלא יגע הכתב בשרטוט לא למעלה ולא
 מן הצדדי' ויניח גליון מן הצדדים כרוחב חצי אצבע ולמעלה
 כאצבע ולמטה כדי תפיסת יד ויותר וגם משרטטין מבחין
 ולא במקום הכתב וכותבין כצד הכשר ולא כצד שיער וכל זה
 הוא בכלל כתיבה חמה וישרה שיש לזהר בהן לכתולה אכל
 בדועבר במקום עינין אין לפסולו בשביל כך : ולקמן בסדר
 הגט כתבתי פעמים אחרים ע"ס דנל' כלהו אליבא דהלכתא
 נל' :

וב ונהגין לחתוך הקלף שיהא הכל הגליון שלמטה עם
 הכתב ארכו יתר על רחבו טאם אינו כן אינו נקרא ספר
 ויש מדקרקין עוד לעשות הכתב של ה"ב שיטין ארכו יתר על
 רחבו בלא הגליון :

יד וגם צריך לכתולה לכיון השורות מכאן ומכאן שלא
 יהיו האותיות עוכרות מהשיטין ולהחין ביטוין או בשמאל
 לתוך הגליון ואפילו אות אחת ויש מחמירין ואומרים שיש
 לפסולו בכך ואפשר שטעמם הוא משום שדרך לדקוק כזה
 בכיון השורות אפילו ביפוי כתיבה אגרות סלוס' לכך פסלוהו
 בגט דהא כתוב ביה אגרת אכל חומרא ילדא היא זו ויראה
 שכלל אילולא מ'פסל הגט בדועבר ואפילו לכתולה במקום
 שיש חשש עינין שהרי כבר אמרנו דספר דהכא לאו ספר מ'טעם
 הוא אלא לספירה דברים הוא דארא כולעיל ועיין בסדר הגט
 ברין זה בטעם שכתבתי שם דלפי אותו טעם הוא פסול גמור
 ויש להחמיר :

טו וצריך שלא בו שום שיטטוש ושלא יכתבו על
 המחוק מפני שנראה כמזויף וצריך שיהא הגט
 ככתב היטב באותו כתב שיכתבו עד סידעו לקרותו הקטני'
 שיוודעים אותו הכתב שאינם לא נכונים ולא סכלים בין
 הקטנים אלא כינונים :

טז ולא יהא הכתב מעוקם או ככולל שםא תרמא אתה
 לאות אחר ונמצא העניין מסתנה שמסמעתה :

יז היה בו משמעות שני עניינים או שהיה ככתבו עקום או
 בלבלו עד שאפשר שיטמע ממנו עניין אחר הר' ז"ל
 פסול ועיין בס' שאחר זה :

יח יש אותיות שהן ששהגט כמדינות כגון נו' פשוטה
 כוהבין במקומו כמו זיין שלנו וכן ה' שכותבין בקצת
 מקומות ג' שלה קצר עד שנראה כמין יוד שלנו . וכה' ג'
 צריך שיהא הגט נקרא לתניוק דלא חכים ולא טעם במקום
 נתינתו שטם כמקו' שנותנין אותו ליד האשה היא העיקר
 שצריכין להכין ולירע שם שהיא כנורשת ואם אינו נקרא
 לשם במקום נתינתו לתניוק דלא חכים ולא טעם דהי' הגט
 פסול ואפילו אם נשאת תצא והולך מסוד שהרי אינם יודעים
 ומבינים שם שהיא מנורשת ויש מי שאומר שצריך שהיא ק'
 לתניוק

* לבוש הבוץ וארזמן הלכות גיטין סה *

כמו שכתבנו לעיל סעיף ד' ואחר כך חכא הרין שבקולמוס למלאכה כתב חקוקת הקולמוס והיו כתב שעל גבי כתב דקל שהוא פסול כדלעיל סעיף י' נ"ל מיהו בקולמוס של כנף אין הסופרים נזהרות מפני שאינה קשה כל כך שיהא חקוקת ולא כותבת אבל בקולמוס של כרזל שהיא קשה מאד ודאי להקפיד מפני שהיא חקוקת נ"ל :

כג אם רקס אחזיות הנש או עשאים מעשה מחש או ארזמן י"א שאינו נקרא כתב ופסול :

קכד נוסח לשון הגט ודקדוק לשונו ואותיותיו וכו' מה סעיפים :

א כבר כתבנו בסימן קכ"ד דספר דכתיב נמש אין פירושו אלא שיכתוב לה סיפור דברים שיט במשמעותו דברי דבורתים בינו לבינה ולא הקפידה התורה באיזה לשון ובאיזה כתב וספר לה אוהן הדברים לפיכך אחז' לטורא כשר בכל כתב ובכל לשון שיכתבנו ובלבד שיהא משמעו ועניינו שמגרשה לפיטרה ממנו ולהתירה לכל אדם כגון וז"ל את מתרת לכל אדם כו' או ודן דיהיו ליכי מנאי נש פטורין וכו' וכה"ג שכן כתיב מיד אחריו והלכה והיתה לאיש אחר ויהיה בלשון מכואר שלא יהא בו לשון מגונגש המתפרש לשני ענינים עד סאדם ויכל לומר עליו לא לכך נכתבין ויבא הדבר לדי עירעור אחרי כן ולספק ממזרות , לכך צריך שיאמר הדברי' באופן שאין בהם ספק באותו לשון אלא שיה' משמעתג אחר בלא ספק שפלוני מגרש את אשהו פלונית יש מי שאומר שגם משמע שצריך שהיא הבתובה או הסיפור דברים כתב אחר ולשון אחד אבל אם הוא מקצתו כתב אחד ומקצתו כתב אחר וכן אם הוא מקצתו בלשון אחד ומקצתו בלשון אחר הרי זה פסול ויש חולקין סיהו אפילו למאן דפוסל מודה שאם הוא מקצתו בלשון הקדש ומקצתו בלשון ארמי שכשר דסניחם נהנו כסניי והם קרובים בלשון וכלשון אחד דמיין ועל זה אנו סומכין בנישין שלנו שאנו כותבין קצת מלותיו בלשון הקדש ורובו בלשון ארמי ומה שאנו כותבין אותו כאילו הלשונות ולא בלשון אחר הוא מפני שנוכל לדרקק בו בכמה ענינים שתקנו ודקדקו בהן חכמי התלמוד שהיו בכל מה שלא היינו יכולין לעשות כן אם היינו בוחרין לנו לשון אחר כי הם דקדקו בו בעומק עיונם בלשונם שהבינהו שלשונם היה לשון ארמי בבבל ואנן נרירינן בתייהו לכותבי כלשונם ונש אנו כותבין אותו בכתב אשורית לפי שה' הכתב המאושר והמיוחד לנו מסיני לכל דבר שבקדושה ס"מ אפי' בזמן הזה נש שהובא מארץ מרחקי' ולא נכתב ככתב אשורית אין לפוסלו בשביל זה אם הוא במקום שאין שירות מצויית ויש לחוש לעינון ולא בענין אחר ועל' סימן קכ"ה סעיף י' :

והא לך נוסח גיטין שלמו ואחר כך אכתוב לך דקדוקו ופועמו

- א** בשלושי בשכת בשבעה עשר יום לירח כסלו שנת חמשת אלפים ושלש מאות
- ב** וחמשים וחמש לבריאת עולם למנין שאנו מנין כאן בפנחן דמתקריא פונני מתא
- ג** דיהבא על נהר דרשא ועל נהר גלובנא ועל נהר ציבינא ועל מי מעינות אנא פלוני מן
- ד** פלוני העומד היום בפנחן דמתקריא פונני מתא דיהבא על נהר דרשא
- ה** ועל נהר גלובנא ועל נהר ציבינא ועל מי מעינות צבתי ברעזא נפשי
- ו** בדלא אניסנא ושבקתא ופסדית וחרוכין יתיכי ליכי אנתמי פלונית כה פלוני

לתניק דלא חכים וכו' אף במקום כתיבתו וכשנותן אותו לקרות לתניק דלא חכים ולא שפט אין צריך לכסות האותיות שלפני האות שיש בו ספק והאותיות שלאחריו אלא מראין לו כך ואם יוכל לקרותו כשר ויש ליהזר שלא ימשך ראש אות שלמטה לתוך הלל אות שלמעלה או איפכא ואם עשה כך ונשתנה צורת האות כגון שמשך ראש למ"ך לחלל דלת למעלה סאז נראית הדלית כה"א או שמשך זנב נו"ן פשוטה או כ"ף פשוטה לתוך סית' למטה סאז נראית הסית' כמו שי"ן הרי זה פסול :

ט נש שנמחק בו אות אותיבה או שחלאו בין השישין אם הוא משפוס הנש הרי זה כשר ואם הוא סן התורף אינו נש שמא זייפוהו ונתנוהו לה ואם קיימו בסוף שחזר ופיר' בסוף הנש סאות פלוני תלויה או הוא על המחק אפי' הוא מן התורף כשר בשאר שטרות והקיום יכתבו קודם כדת משה וישראל שהיא שיטה אחרונה כמו בשאר שטרות שצריך לכתוב הקיום קודם שיטה אחרונה שהוא הכל שריר וקים משום שאין למרין משיטה אחרונה אבל עכשיו נוהגין להחמיר שלא לעשות שום קיום נש :

כ וכן נש שנמצא קרוע שתי וערב שהוא קרע של כ"ד הרי זה נש כשל כמו בשאר שטרות שכיון שקרעוהו כ"ד ודאי לא נעשה כהלכתו ומשום כך קרעוהו וי"א כד"א בשאינו מקויים אבל אם הוא מקויים למה יפסל מהותה מגרשת שלא אמרו חז"ל קרע בית דין פסול אלא לענין טלא תגבה כתובה שאנו אומרים הואיל ונקרע קרע בית דין ודאי כבר גבתה כחותה וקרעוהו כ"ד טלא תגבה פעם אחרת אבל לענין נירושין אדרבה כיון שיש בו הנפק ערף טפי שזהו וכתה ששלם בא ליד אשה והיא נחנתו לקיימו כדי שתגבה בו בתיבתה שאין דרך הבעל לקיימו דמה מועיל לו קיומו אבל אם נתקרע קרע שאינו של כ"ד כשר לב"ע נימוק או שהרקיב או שנעשה ככברה כשר נמחק או נששטס ובכואה טלו קיימת אם יכולין לקרותו כשר ואם לאו אינו נש :

כא בד"א כשהנש יוצא מתחת ידה בעדי חתימה ואין כאן עדי מסירה אבל אם יש שם עדים שנמסר לה בפניהם והיה כשר בשעת מסירה הרי זה כשר ואפילו היה תורף הנ' על המחק או בין השישין או שהיה קרוע שתי וערב כשהנהו לה בפניהם אפי' כשר דהא ק"ל דעדי מסירה כרתו ויש מי שאומר שאם היה קרוע שתי וערב קודם שבא ליד האשה ודאי הוא פסול הכיון שהוא קרוע קרע כ"ד קודם שבא לידה הרי הוא כשרם בעלמא ואינו נש וכן אם נששטס עד שאינו יוכל ליקרות קודם שבא לידה אף על פי שסמרו לה בעדי מסירה ועדי מסירה בפנינו אינו נש שאין אשה מתגרשת אלא בכתב והא לאור כתב הוא :

כב יש מי שאומר שיש להקפיד מלכתוב הנש בקולמוס של כנף אלא בטל קנה עכ"ל הש"ע נש מורי סרמאי' ז"ל כתב בהגהה לעיל סעיף ד' וז"ל י"א דלכתחלה יש להחמיר שלא לכתוב בקולמוס של כרזל שלא לבא לירי חקיקה עכ"ל ומשמע מתוך דבריו וכן מדברי רבינו יוסף כמה שכתב כאן על זה כפנים ששעם ה"א הנזהרים מלכתוב בקולמוסין אילו משום דכתיב וכתב ומשמע ולא חקק ופירשו החקיקה האסורה מפסוק זה שלא יחקק יריכי האותיות וזו דקלף רק יכתוב אותם על גבי הקלף ותמיהני על שעם זה דהא בהדיא מסקינן פ"ב דגטין בכתביה לעיל סעיף ד' שאפילו אם חקק וחקר יריכי האותיות שנמצא הנתב שוקע כשרה דלא ממעשינן מוכתב ולא חקק אלא חק תוכות ולא חק יריכו' לבך נ"ל שאין שעם הנזהרין מלכתוב בקולמוסין חללו משמעה שכתבו אלא נ"ל ששעמא הוא משום חכתב כתב אחד משמע ולא כתב על גבי כתב והכא אם יכתוב כאחת בקולמוסין חללו בקולמוס חקוקת וחקיקת הכתב תוך הקלף שהוא כשר לכתוב

* לבוש הכוזב וארגמן הלכות גיטין * * * *

לפני צריכי להזכיר בימי השבת יום רק סתם בשלישי
ברביעי דמסילא משמע שהיא יום שלישי יום רביעי וכן כולם
ואין לשנות ולומר שמא יאמרו שעות הם שעה שלישית שעה
רביעית וכו' לטוב לטוב נקיבה היא ואם היתה הכוונה לשעות
היו כותבין בשלישית ברביעית כו' אלא על ברחק שלישי
ורביעי בימים מירד ומה שכותבין בשלישי ברביעי ולא
בשלישה בארבעה מפני שלישי רביעי דבוקים למלת בשבת
ומה שכותבין בשבת ואין כותבין בשבוע סמום דשבות
משמעו נ"ל לטוב שסמיה ועוד מכתבה התורה ל' שבוע נבי
נישואין מלא שבוע זאת לא רצו לכותבו נבי נטומה שכותבין
בשלישי בשבת ורביעי בשב' ואין כותבין לשבת כמו שכותבין
לירח כמים דלירח נ"ל דמשמע מה שעבר כך וכך זמן מיום
התחלת חידו' הירח ויום החידוש בכלל ואם היה כותבין
לשכ' היה נ"כ מעת התחל' השבת ויום השב' שעבר הוא בכלל
ואין זה כוונתנו אלא כוונתנו שזה היום הוא יום כך וכך
בשבוע זה שהוא שידך לטב' הבא לפיכך אין כותבין לשבת
ואם דילג מלת בשבת על סעיף ל' לא יכתוב ראשי תיבות
כגון ר"ב כו' ואם כתב כשר מפני שהכל בקאים בפנינים
אילו ומבינים אותם !

ה כחשבון השנים כותבין לטוב נקבה שהשנים בלשון
הקדש מצינו כולם בלשון נקבה לכך כותבין חסמת
אלפים וטלט מאות בלא הא' ואחח ושתי' ושלש וארבע וחמש
ושש ושבע ושמונה ותשע ועשר כולם בלא הא' שהוא לשון
נקיבת חוץ בשמנה שיש הא' בסוף בשניהם בין בלשון זכר
בין בלשון נקבה וההפרש בין זכר לנקבה הלויים בניקוד
שלאין זכר הוא במקום תחת הגון שמנה ולטוב נקבה ה' בסגול
תחת הגון שמנה ושעשר ואילך וכתוב הא' אחת עשרה שתי'
עשרה שלש עשרה ארבע עשרה חמש עשרה שש עשר' שבע
עשרה שמונה עשר' תשע עשרה עשרים ומשם ואילך עשרים
ואחת עשרים ושתיים עשרים ושלוש עשר' וארבע עשרים וחמש
עשרים ושש עשרים ושבע עשרים ושמונה עשרים ותשע
בכולם המניין המועט לטוב נקבה ולעניין קרימת המניין
הגדול או הקטן הגנה הוא בין בימים בין בשנים כמו
שכתבתי בימים מניין המועט קודם אחד ועשרים שני ועשרים
כו' ובשנים מניין המרובה קודם עשרים ואחת עשרים ושתיים
כו' וכן בשלשים וכן בארבעים וכן בכולם מיהו אם
החליף כגון שכתב בימים המספר המרובה קודם כגון עשרים
ואחת עשרים ושנים כו' או בשנים כתב המניין הכי מעט קודם
כגון שכתב אחת ועשרים שתיים ועשרים כו' אין קפידה בדבר
נ"ל דהיינו דווקא מעשרים ולמעלה אבל מעשרים ולמטה עד
עשרה כגון שכתב עשרה ואחת במקום אחד עשר או עשרה
ושנים במקום שנים עשר נ"ל שיש קפידה שאין זה צחות
לשון וצ"ע ואם כתב לטוב זכר במקום שיש לו לכתוב לשון
נקבה או אפכא כשר הנש' ודין המניין לבריאת עולם יתכאר
בס' קכ"ז כע"ה !

ו הכותב נש' כיום ר"ח שר"ח שלו שני ימים אם הוא כיום
ראשון של ר"ח יכתוב ביום שלשים של ירח שעבר שהוא
יום ראשון של ירח הבא וכיום שני יכתוב באחד לירח פלוני
שהרי מיום שני אנו חושבין מניין החדש כגון אם הוא יום
ראשון דר"ח אייר יכתוב ביום שלשים לירח ניסן שהוא ראש
ירח אייר וכיום שני יכתוב באחד לירח אייר וכיו' שלישי יכתוב
בשני ימים לירח אייר כו' וכן כל ר"ח שהוא שני ימים ר"ח
וש' אומרים שיש להחמיר שלא להזכיר שם החדש הראשון
שעבר בתוך הנש' ואם עשה כן הוי נש' פסול דנראה שהנש'
מוקדם הוא שהרי נעשה בהדש השני ויאמרו שנעשה בחדש
בראשון מפני שאין יום ראשון של ר"ח השני נקרא בלשון
הכריות על שם החדש העבר לפיכך יש למנוע שלא לכתוב
שום ביום שהוא ר"ח בין ר"ח הוא יום אחד בין שהוא שני ימים
ודתרה

העומדת היום בפחמן דמתקריא פחמני ממא דיתבא על
נהר ורשא ועל נהר
גלובנא ועל נהר ציכונא ועל מי
הנה
מענות דהיות אנתו מן קדמת
הנה
דנא וכדו פשרת
בזמנין מן
ושבקות ותרוכות
העומדת היום פד
היה חייזן רשאה
השעה בנפשיכי
למהך להקטין
לבל
גבר די חיצביון ואנש' לא ימחא בדיכוי מן עמא דנן
לילעם ודריאת מתרת לכל אדם
וא ודן דיהויה לוי' מנאי ספר תרוכין ואגדה שבוקין ונש'
פפורין
וב ברת אשה וישראל
ראובן בן יעקב עד
שמעון בן אברהם עד

ב ביום ראשון בשבוע יכתוב באחד בשבת כו' בשני בלא
יוד בין שר' לנז' בשלישי ברביעי בחמישי מלאים יוד
אמצעיה כשתי בלא יוד אמצעי' ומה שמתחילין באחד בשבת
כו' ואין מתחילין זכרון עדות כו' או בפנינו עדים ח"מ כו' מפני
של' הגש אין העדים מגידין אלא הכעל עצמו מספר דברים
אילו כמו שיכתוב בסעיף י"ג כע"ה :

ג ביום ר"ח יכתוב ביום אחד לירח פלוני וכותבין לירח ולא
לחדש כרי לטובו מכתובה ושאר שטרות וכתרו כנש'
ירח מס' דאסמכוה אקרא דכתיב גרש ירחים ובכתובה יכתוב
חדש רכת' כי ירח איש אשה חדשה כלומר גבי ליקוחין יכתבו
חדש וי"א שאין לכתוב בר"ח ביום אחד לירח כו' רק באחד לירח
כו' כיכן כותב בתורה בחומש הפקודים ובנביאים כתבו כתיב
ביום אחד לחדש כו' ומהוך זה נמנע' מלתת גש בר"ח לאפקוי
נפשי' מספק וכ"ש כשר"ח הוא שני ימים' שאין כותבין גש ביום
ראשון של ר"ח כמו שיכתוב בסעיף י"ג :

ד בשני בהרש' יכתוב בשני ימים לירח כו' בשלשה חסל וי' ו
בארבעה בחמשה בששה בשבעה בשמנה חסר וי' ו
בתשעה בעשרה ימים בכולם הא' לבסוף שהוא לשון זכר שכן
הוא דקדוק לשון הקדש שהמים נקראים בלשון זכר ובכולם
יכתוב ימים בשני ימים בשלשה ימים כו' עד עשרה ימים
וששם ואילך אין כותבין עשרה כה"א רק בלא הא' ואין כותבין
ימים רק יום באחד עשר יום בשנים עשר יום בשלשה עשר
יום בארבעה עשר יום בתשעה עשר יום בששה עשר יום
בשבעה עשר יום באחת בעשרים יום בשנים ועשרים יום
בשלשה ועשרים יום בארבעה ועשרים יום בחמשה ועשרים
יום בששה ועשרים יום בשבעה ועשרים יום בשמונה
ועשרים יום בתשעה ועשרים יום כל הימים כולם כותבין
בלשון זכר שכולם בה"א אחרונה שלטה ארבעה כו' וסיפנד
מימים יסימה כלו' בימים יכתוב ימימה בה"א בסופו מיהו אם
כתוב יום במקום שיש לכתוב ימים או ימים במקו' שיש לכתוב
יום או שכתב שלוש או שמונה כו' או שכתב שני ימים לירח
שלשה ימים לירח ולא כתב בשני בשלשה כו' אין הגש פיפסל
בכך בדיעבר כשניתן כבר או בשעת הדחק שיש לחוש לעיגון
אפילו שערין לא ניתן אלא שנכתבו גושלח במקום

ה אחר ומה שכותבין בשלישי בשבת או ברביעי בשבת ואין
זוכרין מלת יום לכתוב ביום שלישי בשבת ביום רביעי בשבת
כו' כמו שכותבין במספר הימים שכתבין שבותבין ימים בשני
ומים לירח בשלשה ימים לירח כו' לפי שכחדש אם לא יכתבו
ימים אלא סתם בשלשה לירח בארבעה לירח כו' יש לשעות
גלומר שר"ל בשלשה שבועות לירח או בארבעה שבועות לירח
פ' דשבוע נ"ל לטוב זכר הוא מח שאין לשעות בן בימי השבת

וידעוהו עד למחרתו שהוא שני ימים להדש שלא להכניס ואשבו בשום ספק ונדנדו ועל בסעף ג' :

שמות החדשים ניסן , אייר , סיון , תמוז , אב , אלול , תשרי , מרחשון , כסלו , טבת , שבט , אדר . אייר יש לכתוב ולכתחלה בשני יודין , ואם כתב בחד יוד יושפסולין ויש מכשירין בדעבד כמה דברים אמורים שנודע השעות זמן אורך אחד נתינת הנש כגון שני או שלשה ימים דהוי זילתא דבי דינא אם היתיר מצריכין לכתוב נש אחר הואיל ויצא עליה שם שהיא מגורשת אבל אם נודע בו כיום ליכא זילתא דבי דינא כל כך ויש לכתוב אחד אם אפשר יש נכנעין לכתוב וליתן נש באייר אך במקום הדחק כותבין בשני יודין ונתנין :

ח סיון מלא יוד , תמוז מלא יוד , תשרי בחד יוד בסוף , מרחשון בל' אחת , כסלו אין כותבין בו שום יוד לא כיון ל' ולא בין למ' לוי' :

ט בשנה מעוברת יכתוב באדר ראשון בכך וכך לירח אדר הראשון ובשני יכתוב בכך וכך לירח אדר השני ואם כתב סתם אם הוא באדר הראשון הנש כשר דאדר ראשון סתם אדר מיקרי בלשון בני אדם ואם הוא באדר שני הנש פסול דסתם אדר אדר ראשון משמע והל' נש מוקדם ומלת ראשון יכתוב כהא בתחלה הראשון ומלא בוי' :

י לסנין כותבין בחד יוד בין הנתין , שאנו מניין כלא וי' שאם הוא בוי' יש במשמעתו לשון אונאה מיהואין לפוסלו בכך בשעת הדוקמה שאנו כותבין שאנו מנין כאן דמשמע אחרים אין מנין כן היינו משום דכזמניהם לא הוי שנין בולם לבריאת עולם אלא קצתם למלכות יון וקצתם לכניין הבית וקצתם לחורבנו וקצתם למלכו שהיו דרין ההרני משום כפודו לפי שהיו המלכים מקפדין על זה ועכשיו אין המלכות מקפדין דרוב העולם מנין לבריאת עולם לכך כותבין שאנו מנין כו' מה שלא היה כן בזמנים הראשונים : א בפלוניה סתא דמתקריא פלוניה דיהבא על גדה כו' דמתקריא כותבין בא' בסוף שמורה בחרנום לשון נקבה אין יכולין לכתוב דמתקריא כתי' בסוף שהסקו לעולם לשון נקיבה והמנהג הוא לכתוב דמתקריא בא' ומה שכותבין מתא כו' בלשון חרנום ולא בלשון הקדש עיר או כרך משום דעיר בלשון הקדש משמע עיר קטנה וכרך משמע עיר גדולה או מוקפת חומה ואפילו היא קטנה ואין ברור לכל אדם איזה נקראת גדולה או קטנה לכך כותבין מתא שהוא כולל בלשון ארמי בין גדולה בין קטנה בין מוקפת חומה כן אינה מוקפת חומה :

יב דיתבא כותבין בחד יוד שפירושו היסבת ואין כותבין דייתבא דדי פירושו אשר והוי פירוש אשר ויסבת ואין זה לשון צה מ' אם כתב דייתבא אין לפוסלו בכך . על גדה כו' הא דכותבין דיתבא על גדה ואין כותבין מתא דעל גדה כו' משו דיתבא משמע סמוך אצל הגדה כו' ודק הגהרות על סיון קכ' זקבא :

יג אנה פכ' כו' יש נוסחי גיטין שכתוב בהן איך אנה פכ' ואינו מכוון שאין לכתוב חיבתא איך שאינו נופל על הלשון דודאי בשאר שפוחת שכותבין וסתחילין זכרון ערות או בפגני עדים ח' כו' דמשמע שכל דברי השטר הם לשון העדים נופל עליו לומר איך פכ' כו' כלומר העדים מעידים איך עשה דבר זה בפניהם כו' אבל לשון נוסח הנש אין העדים מגידים אלא הבעל עצמו כספר בפני העדי שכוסן זהו הוא מגרש את אשתו כו' שכן משמע לשון וכתב לה ספר כריתות וגמר שיספר לה דברים הבורחים וגם יכתוב לה אותה הסיפור דברים שיאמר לה והיינו כל דברי הנש לפיכך לא שייך לומר אלא ביום זה שהוא כך וכך בטבת וכך וכך לידם פלוני כו' אני פלוני בן פלוני מגרש את אשתי כו' הילכך

לא יכתוב חיבתא איך ודין השמות וכתיב יתבאר בסיון קכ' כע' :

יד נהנין לכתוב פלוני בן פלוני ולא בר פלתי שהוא בלשון חרנום כן מפני שיש בו מקום לשעות דברגם כן הוא לשון כחתה שהוא לשון חץ ויכולין להבין חץ מפלוני מ' אם כתב בר כשר שהוא בחרנום ג' לשון בן העומר היום כו' כותבין היום ולא עכשיו משום דעכשיו משמע עכשיו בשעת כתיבת מלה זו הוא עומד כאן וקודם לכן או אחרי כן לא היה כאן א' לא היה בשעת התחלה עסק הנש ויש מקום לשעות ולומר א' כי צוהו לכתוב לכך כותבין היום לומר שאותו היום קודם כתיבת הנש גם כן היה כאן מתחלה ההעסקות בנש עד סופו , צבית ברעות נפשי כ' שלא יקראו אותו ברעות נפשי במלאפוס בוי' אלא יקראו אותו ברעות כפתח תחת הרי' ושא' תחת העין ופתח תחת הוי' שאז ודאי הוא לשון רצון ויהיו פירוש צביתו ברעות נפשי רציתי ברצון נפשי אבל ברעות נפשי במלאפוס אע"ג שגם הוא לשון רצון שהדי לעשות ברצון איש ואיש במגילה תרגם התרגום למעבד ברעות נברא כו' במלאפוס מ' כיון שיש בו מקום לשעות במשמעו שהוא לשון שברון כמו רעות רות דקהלת וזהו משמע שהוא נוהג הנש באונס ובשברון הלב זה הפך הכוונה לכך יש לקרוא רעות כפתח תחת הרי' והוי' ושא' תחת העין שאין בו מקום לשעות לשנותו מלשון רצון דשם דבר של לשון רצון בחרנום הוא רעוא הריש כפתח והעין בשב' והוי' כקפץ כמו סחרנום ההרנו כפרישת ויצא דפסוק וירא ויאמר וגומר אתר דרעוא ביה מן קדם ה' וכאן שהוא רבוק לנפשי יקראו אותו רעות נפשי שהוא כמו רצון נפשי כ' :

טו יש לומר לכתוב ברלא אניסנא בבית וילא ככ' דברלא ככף משמע כאילו אינו אנוס אבל האמת שהוא אנוס והדי מבשל הנש לכך יכתוב ברלא אניסנא שפירושו שאין אנוס אני ואם כתוב ברלא אנוס ולא כתב אניסנא אין לפוסלו בכך וכותבין אניסנא בוי' :

טז ושבקית ופטרית ותרובית . נהנין לכתוב בתחלה שלשה לשונות של גירושין שכוין ופטרין ותרובין וכולם ענין לשונות של גירושין הן וכותבין אותו לשופרא דשטרא ונוהגין לכתוב בתחלה ושבקית ואחר כך ופטר' ואח"כ ותרובית מפני דשבקית הוא תרגום של עזבתי ולשון עזיבה הוא הפחות שבלשונות הגירושין כלומר עזיבה כעלמא עזבתיא אבל עריין אגדה ביה מעט ואח"כ מסיף והולך זאומר ופטרית שהוא תרגום של סליח דחרנום של ושלחה ופטרית שהוא בלשון בני אדם יותר מעזיבה כלומר שהוא פוטרית ממנו לגמרי ואינה אנרה ביה עוד ככלום אבל עריין משמע סעדיין האי יכולה להיות עמו לכך מסיף אח"כ זאומר ותרובית שהוא תרגום של גירושין והוא יותר משליח שגמרש אות' מכירה לכך כותבין בתחלה על זה הסדר שמוסיף והולך להחזיק הגירושין בל' משמעו כל בני אדם בלא זו אף זו :

יז וכסוף הגם מהפכי הסדר וכותבין ספר תרובין ואגרה שכוין וגם פטרין ומעמא לפי שבסוף הגם ראוי לסדרם כן מפני שהוא חוזר על הראשונות זאומר שעיקר כל כוונת הנש יהיה לך סיפור דברים של גירושין לכך צריך להתחיל בו דספר תרובין אין פירושו קלף אלא סיפור דברים כמו שכתבתי כבר דספר לספירות דברים הכורחים הוא דאחא לכך צריך לכתוב בראשונה ואח"כ אימר מ'ד ואגרת שכוין לומר שנכתב בייני אפי' אינו קלף דכל דבר שכותבין עליו נקרא אגרת וכותבין שכוין שהוא בחרנום נש כן לשון גירושין יותר מפטרין שכל מקום מוסיפין אחריו גם פטרין מפני שהוא כתוב ג' בחרנום בפסוק של ספר כריתות אבל מכל מקום האי גם אינו פירושו של ספר שהרי ספר פירוש ספר דברים וזה אינו

לבוש הבית וארגמן חלבות גיטין

פקדה מכחית יחידה וגוהגן לבותכה בחמש' ויהי די תדעתי
 די תיצביין אחר הדלית יוד אחת ואותה אחר החו ברזי שיהא
 כשמע אשר תהי אשר תרצי ודי תרגמו של אשר תהיה
 השנייה של אחר תהי' היא כזי שלא יקרא דית התיק דית
 צביין ואין כאן מלה אבל אם יכתוב הדין' אחר תרצין על
 כדחו יקרא תהייין תיצבין מהו אם לא כתב אילו תהייין
 אינו נפסל בכך שהכל משמעו אחת הוא והדלית היא במקום
 ש'ן שתהי שתרצי כזי ויש לכתוב די תהייין בשמה אחת
 וכן די תיצביין אבל אם כתב די בשמה אחת ותהייין או
 תיצבין בשמה אחת יש פוסלין ואפילו בשמה אחת לא
 ירחיק די הרב'ן הכ' חביות רק מעט מפני שיש בוקצת שינה
 לשון בשמחלקין מלת די ממש מאילו השתי חביות ס'ט ירחיק
 מעט רק לא בהדקת שאר חביות :

כא בנפשיכי נוהגין קצת מקומות לכתבו בשני יודין
 ואם כתבו בלא יוד בין ש'ן לב'ף כשר מקומות
 מקומות יש בפרגא ואגפיה כחבין בחד יוד ובפולין כשר
 ירחין :

כב למהך על שם הולכה היהיה וגומר תרגום של חלכות
 תהך ויכתבו חסרי יוד שאם היה ב'וד לימהך היה
 משמעויה שלי תהא מהזם ואילך דומך ל' מהך מהזם
 ואילך אי נמי יהיה פירושו אלו תלך רמהך תרגום של חלכות
 והרי הוא הפך הכוונה :

כג יחדר יפה כרגל פנימי של הא דלמהך שיהייקנה
 מננה שלא תגע בנג ואף על פי שבכל ההי'ן צריך
 להחר כן שלא יגע הרגל למעלה מ'ס כזו צריך להחרי ויתר לפי
 שבוה היה משתנה כל המשמעות אם היה נראית כחית
 שהיה פירושו למתך מלשון חוסא ואויסלולא כל' שחוק בגל'כ'
 הוא ששחוק בה בגט זה מהו נראה שגם כזו אינה צריך
 להרחיק יותר ששאר ההי'ן רק שצריך לדקוק בה ביותר שלא
 תגע / ולא שצריך להרחיקה ממש מנגו יותר משאר ההי'ן
 שהיא ניכר בשבט שהוא ה' ולא ח'ית וכן נוהגין מה צם
 לא הרחיק יותר אין לפוסלו בכך וכנגיעה הוי דינא כמו בשאר
 ההי'ן שנועין שיכתבו לפנינו בע'ה :

כד להתנסבא יכתוב בה'א בחחלה ולא בא' שאם יכתוב
 בא' כראשונה לאתנסבא יש לחוש שמא ירחיק ל'א
 מן התנסבא והיה משמעותיה לא תנסבא כלומר לא תינסבא
 והרי אינו מתירה לשום אדם ובשל הגם מעיקרו מהו אם
 לא כתב לא א' ולא הא אלא כתב לתנסבא כשר בדיעבד
 ומהו לבותבו בלא שום יוד ואם כתב יוד אחר הה'א כשר
כה ואנש יכתוב חסרי יוד בין א' לנ'ן לא ימחא יכתוב בא'
 באחרונה שרוא לשון מחאה כארמי ולא בה'א אע"פ
 שגם כה'א הוא לשון מחאה כי כן הוא פסוק בדניאל כה'א
 בלשון מחאה מכל מקום כיון שכשרוא בה'א נוכל לפרשו נ'כ'
 בענין אחר כגון מלשון מחייה כגון מחמה את זכר עמלק
 או יוסף כל היקום לכדנהו לבותבו בא' מהו בדיעבד שנכתב
 בה'א וניהו הגם ליד האש'אין לפוסלו בכך ודוקא שניהן הגם
 לידה אבל כל זמן שלא הגיע עדיין לידה אפילו נכתב ונתחם
 אם אפשר להכתיב אחר וצין כאן חשש עיגו' יש לכתוב אחר
 להוציאה מן הלעז בדיבין' ויהי' ופירושו בכחך וברשותך
 כמו ויקח ארצו מידו שפירושו מרשותו :

כו נוהגין לכתוב מן יומא דנן ולעלם לומר שהגירושין
 מתחילין מהיום ועד עולם שאם לא כתב עד עולם
 היה משמע שהגם יהיה גם היום כלומר שתהיה מגורשת
 פמנו חיים אבל לסתי החזור להיות אשתו לכך כותבין
 ולעולם :

כז וצריך לכתוב והרי את מתרת לכל אדם שהל'ו עמי של
 נש שמתירה לכל אדם שכבר היהיה אשתו לחם
 מחמתו ואע"פ דכבר כתב לה אתהא רשאה כז' להתנסבא לכל
 נג

מתרגם בלשון נש' דתחם נש' פירושו שפירוש פשוטן איש
 פירושו של כריתות דכריתות הוא יותר מפורין אלא התרגום
 פירושו הענין ולא הלשון והאי נש' רצא' לומר שכבר מלשון ה'י
 עכברי דשיעי דנישא כז' וה'ק' התרגם מה דה' הפיפור דברי'
 שיכתוב להדברים הסוכרים והפוסרים אחת סמנו וכיון
 שבסוף הגם על בדיחיו אנו צריכין להפך הסדר של לא זו אף
 זו משעם שכתבנו לפיכך במציעו' הגם שכתבין זכרו פשרית
 ר'סב'ק'ת הדוכות מסבין גם כן הסדר להקדים פשוטין גם כן
 פעם אחת באשונה אף על גב דהאי לישנא דפפורין לאו
 לישנא מקליית' של גירושין הוא מקריסין אותו גם כן
 פעם אחת להראות שהוא גם כן לשון טל הכוללת איש ואשתו
 אף ע'פ' שאינו לשון גירושין ממש ולפיכך בדיעבד אם שינה
 אילו הסדרים אין קפידא בכך ותרחית ל'ו אחר הרי' שצריכה
 להיות ארוכה כמו שתבאר :

כח יתכי ליכי יתכינ' ורחיק ליכי ב' יודין תרגום של אותך
 ירחיק וה'פ' ותרחית יתכי גרמתי אותך ממני ליכי פי'
 להיות את שלך לעצמך ולא כמו שהיית מקוד' לכן שהיית שלי
 או פד' ליכי לעצמך אני מגרש אותך לכדך ולא אחרת עמך
 ברודשינן לה ולא לה ולהכרתה כגון ששמותיהן שוות :
כט אנת אנתני בלא יוד אחר האלף ופירש אנתני אשתני
 כמו אנתני בתרגום אלא שכותבין אנתני לשלמות
 הלשון דדגש שכתב' ראשונה דאנתני מורה על חסרון הגו'ן
 לכך כותבין עיקר הלשון ולא ליתו למשעי ויוציאו לעו'
 פלונית בה פלוני כז' עד ועל מי מעינות כל זה אין כותבין
 אלא כשמגרשה בפנינו שהיא בבאן אבל בגט הולכה שהיא
 אינה בבאן אין כותבין כל זה שהרי אינה עומדת היום כאן כז'
 גם דין שמת האשה וכנויה ע'ל ס' ק'פ' בע'ה

ל דהוות אנתני מן קדמת דנא וכזו כז' והיית פירושו
 שהיית אשתני יצריך להיות תיבה אחת שכן ה' לשון
 צח בהתרגום ולא די היה ופירשו שאמר לה לנוכה אנה כז'
 שהיית אשתני כבר ועכשיו אני פושר אותך כז' ודיכדו פירושו
 ועכשיו ולא יקרא דהיית בחיריק תחת הוי'ן שאז הוי'
 פירושו שהיית הפך הכוונה שהרי הבעל אומר כל זה בספור
 דברים לאשה ואין נופל לומר שהיית אשתני כז' אלא יקרא
 דהיית בצדי תחת הוי'ן טען היא בתרגום חת בפסוק אשר
 היית עם נערותיו וצריך להיות יוד אחר הוי'ן שאם היה בלא
 יוד הוי'ן יכולין לקרות אותו דהוה בפחה תחת הוי'ן והיה לשון
 נסתר לנקבה כלומר שהיית אשתני והיה פירושו כאילו מדבר
 עם אדם אחר ואומר לו זאת הייתה כבר אשתני ואין זה כונת
 הגם שהרי הוא מדבר עמה ואומר לה כל לשון הגם לנוכה
 אנת אנתני כז' / ואם לא כתב מן קדמת דנא רק כתב דהיית
 אנתני כשר שהרי משמעות דהיית הוא לשון עבר כמו
 שפירשתי ואין צריך מן קדמת דנא אלא לכתחלה לבאר הישב
 שלא נשעה וכן אם לא כתב דהיית כשר שהרי כתב מן
 קדמת דנא ואם דילג מלת אנתני גם כן כשר דסני בשיאמר
 אני מגרש אותך את פלונית כז' דפשישא שמגרש את אשתו
 שהיא נוכחית ולא אחרת וכח צריך להאריך הוי'ן אחרונה
 כמו שיכתב בע'ה :

מ די תהוויין ודי תיצביין צריך לכתוב ג' יודין רצופין
 דבהד יוד אין לכותבו שלא יהא נקרא תהוין בחיריק
 תחת הוי'ן וכן תיצבין בחיריק תחת הבית עם גון לבסוף ואין
 זה שום מלה כתרנו' ובחרי יודין לא מני דהו'ן מיקרי דתהוויין
 דתיצביין בפחה תחת היודין והיה משמעותיהו לשון נקבות
 רבות נסתרות כאילו מדבר עם אחרים על נשים אחרות
 שחיהנה אותן הנש' רשאות ושלשאות כז' לכל גבר שחצנה
 ונמצא שאינו מגרש את זו אלא שתיים אחרות לכך כותבין ג'
 ויודין תהוויין תיצביין ונקראת הוי'ן והבית' בשו'א וחיריק
 תחת הוי'ן עם הכת' לבסוף ואז משמעותיה בלשון ארסי לשון

לחבוש ולא לשם גירושין והוא כמבולו :

לד אם לא האריך הווי' שאמרנו או שכתב הווי' שאמרנו שלא יכתבו או שלא כת' הווי' הימים שיש לו לכתוב כמו שאמרנו הרי זה נס' פסול חוץ משתי יודין' הגוספות בדי חיה' וידי' וכדי תל' וכו' אלא מנהג' יוש' אומרים שאם לא כתב' הווי' וכו' רק כתב' ואת תהא רשאות עריך שפי' יש אומרים שכל אילנה' פסולין בחסירות ויתירות ובקצת שינוי לשונות אינן פסולין אלא אם בא הבעל ועדער אבל אם הבעל לא ערער כשר' יוש' מי שאמר שנים בעירעור הבעל אינו פסול' אלא בשכתבו הבעל בעצמו וכתבנו הסופר מפיו שיוכל הבעל לומר נכתבתי לך לקלה וללשון האחר דמשהמע מינה פיסול הנש' נכתבתי ואל אם אמר סהם לסופר לכתוב ולעדים לחתום ושעו כמחור פאלו הנש' כשר שודאי לא נכתבנו לקלה ואפילו ערער הבעל אינו מועיל לפסולו והנשא לכתחילה אם הגיע הנש' לידה ואם נודע הדבר כאלו השעותין ועדיין לא הגיע הנש' לידה אם יש בו חשש עינן בגון שהובא מקום רחוק וכי האי גונא יכולין הבית דין שבאותו המקום שראובא לשם לתקנו במת שיוכלו כגון אם הסופר לא האריך הווי' כדאוי והיו נקראין על ידי הרחק יכולין הבית דין שבבאן להאריך הווי' כראוי צה' כרי שיהנוהו לה כיון שהוא שעת הרחק טאין יכולין לכתוב אחד דאנו הולין לומר ודאי גיחא ליה לבעל שיתקנהו כרי שיפשו ממנה אבל שלא בסעת הרחק לא יתננה אפילו נכתב ונחתם וכתבו אחר' יוש' אומרים אפילו כשעת הרחק אין לכד' לתקן כלום משהגפוך אם האותיות הדם נקראים לחיבוק דלא חכים כו' עלידי הרחק למה יתקנה ואם אינם נקראים איך יתקנו הכד' מה שלא נעשו עליו שלוחי מעולם מהבעל ואין תקנה לתקן טוס דבר בגש אלא הסופר עצמו שכתבו שהוא שליח של הבעל שעשאו שליח ולא טוס ארס אחר' אשה שהביאה כתב בידה בעניס כשרים שכתבו לה שנתגרשה כגש כשר ואחר כך נתגלה שהיה כו' טעות באותו הנש' בדבר שנפסל בו דדבר פשוט שאין עזות העדים מועיל להבשיר הגש לומר כגש כשר נתגרשה שראוי הוא פסול לפנינו ולא כל כמינייהו אלא חיישינן שמא לא דקדקו העדים יפה ולא הרגישו בטעות או שלא היו יודעין במטיב גיטין ולא ידעו שהוא טעות' כסמראין לחינוק דלא חכים ולא שפשו לקרות איזה דבר בגש' יוש' אומרים שיכולין להראות לו כל הסודרה ואין צריכין לכסות ממנה טוס דבר אפ' שעל ידי מת שיראה שלפניו ולאחריו ויכן יותר לקרותו לית לן בה' ולא טאין להראות לו אלא אותו תיבה בלבד ואם לא יוכל לקרות אותה תיבה לבדה פסול :

לד צריך לזהר שלא יהא בשטה אחרונה לא ספר תרוכין ולא גש פטורין ולא אגרת שבוקין ולא שום דבר אחר אלא אילו שלשה תיבות ברת משה וישראל לפי שכל מה שכתוב בשיטה אחרונה אין למדין ממנה מפני שבקל יכולין לזייף השטה אחרונה לפי שאין כל העדים בקיין וסומחין בחתימתן כמו הסופ' והחוששין שמא מתוך שאינם יכולין לאמץ ידם כל כך בחתימה הרחיקו חתימתן מן הכתב בכמה שיפת ארת ואח' הוסיפה חאטמה מה שרצתה לכך אמרו חכמי' טאין למדין משטה אחרונה לא כגש' ולא בשאר שטרות הילכך לא יכתוב בשטה אחרונה אלא כדה משה וישראל טזה אינו מעיקר הנש' וגם אילו השלש תיבות יכתוב באותיות ארפות כרי שהמלא כל חטטה ולא יסיים באמצע השטה שאם יסיים באמצע השטה יש לחוש שמא יחתמו העדים בחצי שטח הגשארות וזה אין ראוי לעשות לפי שאם יחתמו העדים באותה שטה אז אין למדים כלום מאותה שטה דאמרינן שטח הניח הסופ' חלק כולה והעדים חתמו באמצעה ואח' מלאה השטח במה שרצתו וגם מן השטה יב' א' ש' עליה

גבר דיתצויין כ'אין במשמעו אלא שניתן לה רשות שהיא היא אם מי שרצה אבל לא משמע מינה שהוא סתרי גם לאחרים שיסאו אותה לכך צריך לכתוב בפירוש שהוא סתרי גם לאחריות האיסור שהיה להם עליה מחמתו לכריט לזהר לכתחלה לכתוב והרי את מותרת לכל אדם כשורה אחת כרי שיהא נקרא ככת אחת ולא יפסיקו ביניהם להשמיע לכל שמתירה לכל אדם שאם יפסיקו ביניה שמה ישמעו הסמעי' מקצתו ויאמרו לא ההייה לכל אדם מיהו אם לא כתבו בשט' אחת כשר אע' פ' עדי' לא ניתן :

בח מותרת כותבין כיון שכתב הוא כלא ו' משמעוהו היא שהיא מותרת אדם אחר לכל אדם או שהיא מותרת את כל אדם ואין זה כוונת הנש' ואיפשר שהוא פסול אפילו ברעבר ל' :

כט וזן לא יכתוב ודין מלא ביד אלא וזן חסר יוד' שאם הוא ביד משמעוהו הוא דין כלומר דין הוא שאנרשך אבל אם לא היה דין עלי שאנרשך לא הייתי מנרשך ואם כן היה מטיל הנאי כנסו לזון עמה אם מנרשה כדון אם לא ואין זה כוונת משמעות וזן שתקנו ז' אלא פירושו זה יהיה לך ממני ספר גירושין כו' לכך יכתוב בלא יוד' שלא יכתבל משמעוהו :

ל די ידעו נודעין לכתוב ג' ודין ושתי תיבות שכן הוא לשון עתיד ר' ל טזה הוא אטר יהיה לך ממני לנש' גירושין כו' אבל דיהו כיווד אחת באמצ' ל' לשון זה מיהו אם כתב דיהו תיבה אחת כשר דלשון הוה נ' כמשמעוהו כדנה ובעתד ואפ' אם לא כתב יוד' כלל רק כתב דיהו בשעת הרחק במקום עינן' מנאי יכתוב בלא יוד' אחר המ' ס' דביו' משמעו לשון מינות ואין זה הכוונה מיהו אם כתב יוד' לא מ'פסל בכך דנטי משמעוהו ממנה :

לא תרוכין שבוקין וכתוב חסרי יוד' ראשונה סאחר התי' או הש' דמטהן כיו' בין ת' או ש' אין משמעותן כלום טאינם מלה בלשון ארמ' אבל פשוטין יש כותבין אותו ב' יודין' ויש אומרים דכותבין אותו גם כן חסר יוד' ראשונה וכן אנו נוהגין כאלו הסרינות ולכן צריך להאריך גם כן ויו' של פטורין שלא יהא נראה פטורין שהוא תרגום של טעות :

לב וצריך להאריך ו' ותרוכין ו' דשבוקין ער שלא יהו נראין כיו' ד שאם לא היה מאריך אותן והיו נראין כ' פיו' הית משמעוהו ספר תריכין שפירושו גרושה דעלמא וכן ואגרת שבוקין שפירושו גם כן עוזבים דעלמא ולא ספר גירושין או עוזבין דילה הוא' א' כ' כאלו אומ' לה שהיה גירושין ושנקה אותו ולא הוא אותה' וכן צריך להאריך ד' שנייה וכתבו שלא יהא נקרא וכדי בחדיק שהיה משמעוהו בלשון ארמי מלא כלום כמו כרי נסכא כלומר באין ספר הוא מנרשה א' באין סיפור דבר פ' וכה' א' א' היה נקרא וכדי בצירי' ז' מה משמעות' כתנאי זה אפשר אוחך כרי שתעשה כך וכך וזה אינו שהרי הוא מנרשה בלא תנאי ולא דווקא שיאריך אלו הווי' יותר משאר ווי' רק שצריך לדקדק בהן שלא יקצר אותן עד שיהו נראים כיו' מיהו נתנו להאריך אוחן ממש וכשר הרב לע' כן כרי שלא יבאו ליד קיצור אבל יזהר שלא יאריך אוחן יותר מדי עד שיהו נראין כג' נין פטורין יהיה שינו' לשון סכל וכל :

לג ואגרת לא יכתוב מלא ביד בין הא' לף והגימ' אלא יכתוב חסר יוד' ואגרת דאגרת כיו' משמעוהו בתרגום נג כמו מאגרת דמא כו' אי נכיל לשון זנות פצינו בתרגו' איגרא והי' כאלו אומר לה הרני מנרשך אם זינת ואין כוונת היקון הלשון שבגש' וצריך לכתוב ואגרת ו' בראש התיב' שיוכח על וזן דיהו ליבי כ' שאם היה בלא ו' היה כמו מלתא שפ' גפשה ומשמעותיה הוא יהא כאגרת בעלמ' שארס סולת

לבוש הבדוץ וארגמן הלכות גיטין

שעליה אין למדן מאחר שהיא שוכנה לעדים הרי היא שטח
אחרונה לחתימת העדים ועלולה להדויף כדלעיל ונמצא
בשלת השטה העליון סכתוב בה ודן יהיו ליכני כו' שה' מעיקר
דגם וגם אין הקנ' להחתיים העדים תחת הכתב של חצי שטה
האחרונה שיש לחוש שמהם המס' המס' כחלק ממה
שחצרה ותוסף עוד ש' המס' העדים ולכתוב להיות
היא השטה האחרונה למדן ממנה ואז ילמדמן החצי
השטה שהוסף עליה עכשיו קודם השטה האחרונה
ההוספה על המס' ונכלל להוסיף שטה שלימה בין
החתימת העדים ובר אמרנו שמתוך שאין העדים
האחרונים לכתוב לפעמים ירחיקו ורכבה חתימתן מן הכתב
שהיה ללדוק טורה שלימה בעיניהם מיהו לדין כדת
משה ישראל כגם הוא במקום הכל שריר וקים כשאר ששהות
השאר שטרות אם כתב והכל שריר וקים למדן מאותה
שיטה שודאי הסופר כתב מתחילה שכן הוא תיקונו של שטר
הוא הדין הכא בגם אם כתב כדת משה וישראל ליכא למיחש
לזייף אחריו שכן הוא תיקונו של ג' חילוכך אם כתב בטטה
אחרונה ויחר משה וישראל בדיעבד לא פסלינן ליה
לגם בכך :

ל' וכמו שאנו מדקדקין בלשונו הגם כנוסח שלנו כן יש
לדקדק בכל כתב ובכל לשון שיכתוב שלא יהא בהם
משמעות שני ענינים :

ל' ג' שכתוב אלף למ' ה' של ישראל כאחד כאילו הם אות
אחת לא נפסל בכך דכיון שרמזין הסופרים הרב' פעמים
לכתוב כן יכול חינוק דלא חכים ולא טפש לקרותו וכל דבר
שיכול חינוק דלא חכים כו' לקרותו כשר ויא' דזוקא בדיעבד
או במקום שיש חשש עינן :

ל' ולא עוד אלא אפילו אם דילג אות אחת או חיכה אותה
לגמרי ואנו מכירין סגנון הדבר ועניינו כמו שהיה אין
לפסלו בכך כגון ג' שכתוב בו למנין שאנו מכין כו' ודולג
הש' של שאנו :

ל' וכן אם היה לולכתוב בכטי ודולג ש' אחת או ברביעי
ודולג הרי' או כה' או אפילו תיכב אחת כגון שכתב
ברביעי עשרים לירה פלוני ולא כתב בשבת אין לפסלו בכך
שקריאנו מכירין סגנון הדבר כלא אילו האזהרות וכיוצא בהם
וכן בדילוג תיבת שבת הכל יודעין שפירושו ברביעי בשבת
כיון שכתוב אחריו בעשרים בחדש והכל יודעים שדברים אלו
נעשה סופר הם : ג' שכתוב בו ברביעי בעשרים יום
לירה פלוני והוא יום כ' לאורו חדש ונמצא שהקדים זמן
דג' יום אחד אפילו הבגבשר ואין זה ג' מוקדם שבין שירדע
שאוהו ראש חדש היה ביום חמיש' רביעי בשבת אי אפטר
להיות עשרים בחדש אלא כ' בחדש ותלינן בטעות סופר
שלא היה זכור קביעת החדש ולא היה מוקדם אף על גב דק"ל
דזוק' ע' רובו של חדש טעו אינשי בקיבוע דירחא אבל משעבר
חזי לא טעו אינשי בו הכא אין חילוק דע' בטעה הסופר
היה שהרי דבריו סותרין זה את זה שאם הוא רביעי בשבת
הוא כ' בחדש ואם היה כ' בחדש כמו שכתוב אינו יום רביעי
אלא יו' שלישי וע"כ טעה או בקביעת החדש הנכון או ביום יום
שלישי רביעי ובימי הסבוע לא שכיחה אינשי הטעו הילכך
תלינן הטעות בקביעת החדש ואין כאן מוקדם והגם כשר ויש
פוסלינן ועיין סי' קכ"ז :

דריש פר' כל הגם ואין נראה לי דאין מטעם ראיה כלל ע"ש
ונ"ל להחמיר בזה שאין זה מורגל כפי הכריות לקחת לא שיהא
ארוסה נ"ל :

כב' ש' עינן שבגם שלא היו היודין הנועזין בה וכן הודו
שעל נבי האלף ושאוהו הצד'ק שאינם נועזין באות
אע"פ שסמכין כל כך עד שתינוק דלא חכים ולא טפש קורא
אוהו יפה יש פוסלינן משום דקל ה'לם כל האזהרות צריכין
להיות נוף אחד חוץ מן הה' ודוקף שיש בהם טעם על פי
המדרש : ודוקא בה' פוסל' אבל לא כחופס דלא גרע
מחסרה כל האות לשם דכשר ג'ט מכשרין אפי' כהורף במקום
ש'ט חשש עינן ותא' שתינוק כו' יכול לקרותו :

כג' וכן אם נדבקו רגלי הה' וקופין' לנגין אם תינוק דלא
חכים ולא טפש קורא אותם יפה יש להכשיר במקום
עינן אפי' אם הוא בהורף אבל טוב הוא שיפרידו כסמכין קודם
שימננו לה ואופן ההפרד' היאך היתה עינן בלבוש החכלת סי'
ל' : ודוקא במקום עינן אבל שלא במקום עינן לא יפרידו
אלא יכתוב אחר ואם הפריד ונתן כשר בדיעבד אבל אם אף
תינוק יכול לקרותו פסול אפילו בדיעבד וכל התיקונם שצריך
לחקק כגון אילו וכגון אזהרות שראויים ליגע ואינם נועזין או
אזהרות קצרות וצריך להאריכין יהקן קודם שיכתוב כרת משה
וישראל או לכל הפחות קודם החתימה שיהא עדות החתימה
על ג'ט מוכרח אם קוצו של יוד בש' עינן ואלף נוגע נמלפניו
כשר נחפשו האזהרות מכה ליהות הדיו שקורין ג'פלאסן
בל'א עד שראין כ'בוקין וכשעיניו בהן הישב רואין שאינן
נועזין כשר :

כד' כללא נקוט בידך כל שאינו מעיקר הגם כגון בטופס
לא מיפסל שם הגם לא בחסרון אות ולא בהסת'ק
תיבת דחסד'ק עדיף הוא מאילו כתבו ושונה בתיקונו
עד שנשתנה משמעות הלשון שמשמעותו מהפך הגם אז
משנה כחנת הגם בחילוף האותיות כגון יוד בוו' וכה' ג' שכתב
לעיל : והמשל שאם חסר ויו שנייה של וברו וכתב ובר אין
הענין משתנה בחסרון זה וכשר ואם כתב יוד כמקומה היתה
שינוי לשון ופסול : וה'ה אם היו האזהרות יתירות ואין הענין
משתנה שהגם כשר אבל אם נשתנה הענין פסול כגון שכתב'
לברית עלמה כה'ה הגם פסול דעלמה לשון נערה הוא ויש
מכשרין בשעת הדחק :

כה' אין כותבין כגם שום הנאי ולא כיושל מדעת כדי
שלא יבא הדבר לידי ספק אם נתקיים הנאי אם
לא : או אם הוא הסודעו' מדעי או לא ויבא לידי ספק אשת
איש : ג'ט שהובא ממרחק ממקום שאזהרותיהם משתנות
משלנו ויש בזה אזהרות משונות שאין אנו יכולין לקרות פה
אף על פי שבא אחד לכאן מאותו המקום שהובא ממס' וקורא
אותו יפה אין להכשירו בכך אפילו הם שנים שיוכלו לקרותו
אין להכשירו בכך כיון שאין יכולין לקרותו כאן במקו' שנשתנה
הגם לידה הרי אין יודעין ככאן שזה ג'ט הוא ופסול אפילו
בדיעבד :

קכז שצריך להזכיר הזמן בגם ודין קרימה ואיהור וכו' ג'ט עיפיים :

א' מה שכתבנו למעלה שצריכין לכתוב זמן כגם בכך וכך
בשבת בכך וכך לירה פלוני בכך וכך לחשבון למנין
ברואת עולם כו' לא שצריכין לכתוב כן מן התורה שזה אינו
מפורש בתורה אלא שחז' חקנו לכתוב בו הזמן ולא תצרכו
לכתוב תיקון זה משום פירות ברעת קצת כרי שהרע הזמן
מאיסתו תחזור היא ליכול הפירות מנכסיה שהיו כבר ביד
בעלה דהא קיימא לן שיש לבעל פירות עד שיחז' הגם לידה
וכשיגיע הגם לידה אפילו אין בו זמן תוכל לילך לכ'ד ותראת
להם

זהם נשחזכתנו לה בד' הזמן פנים שנתגדש...
שתראה להם הגט ויגנו לה פירותיה משם ואילך...
אז יאמרו ב' זמן השרף הפירות שיום שנכתבה...
בו זמן הזקק שביום הכתוב בו נמסר לידה אלא...
שתיקנו בזמן משום שלפעמים שאדם נשיר...
אחת משאר קרובותיו וזונה החתן ותיאמר על...
פיתו והוא אהב אותה ויבדק לה תכונת...
עליו או כרי שלא חתן ויבדק לה תכונת...
בניו שלגא צאו פירותיהם על שהם סמורים וכתוב לה נש...
צעננה ולא יכתוב בזמן ויתנו לידה וכסיעדו עליה ככר...
שזינתה וצויא אח נמה ותיאמר גרושה הייתי ופנייה באוהה...
שעה הייתי ונהיה מיכרות לפסור אותה שכיה שהיה הנש...
כשר בפנינו לא נוקמא אחזקה אשה אים כי אדרבה נוקמא...
אחזקת שהיא צדקה ולא זינתה הרה בעלה ופסורה בלא עדי...
ראייה שהרי הנש כשר בפנינו לכך תיקנו ב' חכמים זל הזמן...
שמן התקנה ואילך אשה שזינתה ומוציאה נש ואמרת גטי...
קודם הזנות היה אם מוציאה נש שאין בזמן כלל נצריכת...
להביא ראיה מתי בא הנש לידה ואם תביא ראיה שנשנה קוד...
לזנות אף על פי שנפסל הנש מן התקנה ואילך מכל מקום...
אין פסולו מן התורה אלא מדרבנן שלא הנשא בו לכתחילה...
אבל אינה חייבת מיתה ובניה כשרים ולא תיאסר על בעלה...
ואם נשאת בו לא תצא אפילו אין לה בנים כמו שיכתאר בע"ה...
הוא שחברר בן בעדים כשרים שקבלת הנש קודם לזנותה...
היה אבל אם לא תביא ראיה איתרע לה חזקת צדקה והלוי...
היא בחזקת אשת איש דמוכחא מילתא דאיערובי קא מערמא...
דאם לא בן למה עבר בעלה על הקין דרבנן לכתוב לה נש...
בלא זמן ונחזיקנה באש' איש עד היום הזה ועכשיו הוא שכא...
הנש לידה ונמיתנה אחזקה זו או לפחו נאסר אותה על בעלה...
שהרי זינתה קודם לכן ואם מוציאה נש שיש בזמן של אחר...
הזנות אלא שמוענת ואמרת שנכתבה מאוחר ונתנהו לה...
קודם הזנות חזר הרין כמו בנש שאין בזמן כמו שיכתאר...
לקמן בע"ה דהיינו שאם הביא ראיה שנשנה קדם ודאי שלא...
נמיתנה ולא נאסר אותה כו' שאף על פי שנאמר לקמן...
שאין הנש שתחיל אלא חזם שכתבו היינו מן התקנה ואילך...
מן המעס הזה בעצמו שמה יחפת על בת אחורו כו' אבל...
ודאי לענין מיתתה מחמת זנות אם נחט לה סתם וכל שכן...
אם אמר בפירוש שיתחיל מיום הנתינה הרי מן התורה וודאי...
הוא מתחיל מאותו היום ואפילו נתנו לה פתם שמה אדעתו...
היה מהיום וספק נפשות להקל ואם כן למה נמיתנה כו' מיהו...
אם אמר בפירוש שלא יתחיל אלא עד יום שכתוב בו וודאי אין...
הנתישין מתחילין עד אותו היום וכת חיל מיתה היא ואם...
מוציאה נש שיש בו זמן שקדם הזנות הרי זה נש כשר בפנינו...
ולמאי ניתוס לה ואין צריכה ראיה מתי הניע לידה דאוקמינן...
לה אחזקת צדקה כו' זה אין לחוש שמה הקדים לה הבעל...
חזמן בנש כדי לחפות עליה כו' שלזה לא ימצא עדי החימה...
ולא עדי מסירה שכל ישראל בחזקת כשרות הן ולא יתחמו...
על שיק ואם יבא מעשה כזה שזינתה והיא מוציאה נש שזמנו...
קודם זינתה וודאי פסור היא ואינה צריכה ראיה מתי בא לידה...
שחזקה הוא שכיום שנכתב נמסר לידה ונש היא בחזקת צ...
צדקה שלא זינתה תחת בעלה הילכך מן התקנה ואילך כל...
אשה שמתגרשה בנש שאין כתוב בזמן אפילו לא יצא עליה...
שם זנות לא הנשא בו ואם נשאת בו לא תצא אפילו אין לה...
בנים לא סבעלה ראשון ולא סבעלה שני כיון שתנש כשר הוא...
מן התורה לא קנסיה חכמים שחצא :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

זמן ונכתב ביום ולא הספיקו העדים לזחמו עדה לילת...
אם קודם שחרמו העדים על הנש כתבו על הנש הכי...
נישא דנן איכתי' ביום פ'ין ולא אספיקו למחמה סהדי עד...
לילא וזאת כך חרמה העדים כשר לכולו עלמא דליכא חשש...
לא לפירות ולא לזנות ולא לפייס כיון שכתוב כן על הנש...
אבל אם לא כתבו כן עד לאחר שחרמו העדים לא מכסינן...
ליה דהא מכל מקום בשעת חרמתו העדים פסול היה והוא...
יחזור להבשירו אחר כך על ידי מה שיכתבו עליו זה שאינו...
לא מן הנש ולא מן העדות :

לבוש הבוץ והדומדומי הלבוש גיטיין

הבעל לא משום כח צדקה שאם התכו לשם רמאות לחתום
 הפסיד פירות הנה ליה רמאות גלוי וזכר ומפורסם
 הנה ליה שמו ומור שהכל מרגישין בו ולרמאות גלוי
 כזה שמו יגזור עליו לפסולו שוודאי לא היתה
 פונתו כיון שהכל מרגישין בו כי נמילא חשו חכמים
 לתקן רמאות של שמת כזה שהוא מילת דלא שכיח
 ולכן פסקו כזה שהרי בכלל גמ שאין בו זמן הנה
 הפסול :

א כימי חמשה עשר ימים לפני פסח מענין הלבוש
 דמאנים שבמנוס יאמר זהה משנה וסנה ליה
 אחר ה' פסחין הנש מש' סהמלכו' היו מקפדין על כך
 צריכין לכתוב כן בכל שקרויהו משום כבודו אבל
 הנה נהגין בכל המקומות למנוח לבריאת עולם ואם שיבת
 ומנה למספר אחריש בו חשש פסול וצ"ע . אם כתב הנהגת
 לבריאת עולם וכתב האלפים והמאות והעשירות והאחרים
 ודילג מל' לבריאת עולם כשרמסתמא אמר לבריאת עולם
 היה מספר שהרי החשבון הוא מכויז וכן אם דילג האלפים
 וכתב המאו' עם הפרש קטון כגון שכתב שלש מאות וחמשים
 וחשע ואפי' אם דלג גם האלפים והמאות ולא כתב רק הפרש
 קטן כגון שכתב שנת חמשים וחשע למניין שאנו מניין
 ואפי' לא כתיב ג' לבריאת עולם כשר .

ב וכן אם כתב הכל אלא שרלג מלת חמשה וכתב סהמ
 אלפים בש"ר דבכולם אמרינן דמסתמא לבריאת עולם
 ידחה כונתו ואלפים סהם פירושו כל האלפים שעברו וזה
 כמה שיהיו אבל אם כתב הכל גדול והפרש קטן ודילג הפרש
 וקאמצינו כגון שכתב חמשה אלפים וחמשה עשר ודילג שלש
 מאות או שכתב חמשה אלפי ושלש מאות חשע ודילג וחמשים
 והוא דרין אם דילג שנהם שלש מאות וחמשים ותתם
 חמשה אלפים וחשע פסול ולא הנשא בו לכתחלה דבשלמא
 כדילוג האלפים ונס המאות קמאי אמרינן אורחא דמפריכי
 הוא דמבקי בללי קמאי ובתיבילי או פרשי בתראי וליכא
 למיפשי ולומר מוקדם הוא אמל לכתוב כלא קמא ופרשי
 בתראי ולמשבק פרשי אמצינו זה און דגילת הספרים שיעשה
 בן ואם כן יאמרו גם מוקדם הוא וכי תימא והא על כרחך יש
 לנו לומר שעות סופר יש כאן לפי רוב הטנים שברב ידע
 לנו שהספר הזה והערי' הללו לא כתבו גם לאיש זה ולא שיהיה
 לפני שלש מאות טנים שעדיין לא גולרו וכשהדבר ידוע
 שהוא שעות הא אמרינן לעיל סימן קכ"ו דתלמי' בשעות סופר
 וכשר נבי גמ שכתוב ברביעי בשבת בעשרים יום לירח פולטי
 ב' והוא ב' א' יום לאחת ודאי יש לומר דשאני התם שרשי
 חנש סותרים זה את זה וכמו שכתבנו למעלה וכיון שכתב
 סותרים אהרדי טוכה מיניה וכי' מתוכו ששעות סופר הוא וכתב
 אבל הכא אף על גב שידוע לנו מבחן ששעות הוא מתוכו
 ידעתינו הפרש ושאינו מכירים האיש הזה והאשה הזאת
 שהם בומיניו זה איך דבר ספורס לכל בל פך הילכך לא ידע
 למיכת מיניה וביה דגמ ופסול הוא מיהגם בזה לא פליגי
 ליה אלא שלא הנשא כן אבל אם נשאה לא הנשא ויש אומרים
 דאפילו נשאת צריכה גם כשר סעלה הראשון לרווח' דמלתא
 ואפילו ישרה גנים מבעלה השני לא תישנין ללעו ותשיב
 ליטב חחה בעלה השני אבל ג' שזה הנש דומה מש' לנו
 דלעיל שכתוב ברביעי בשבת בעשרים יום לירח ב' והוא כ' א'
 יום דמח שאמר דהא לעיל לא מכשרינן אלא משום שהכל
 יודעים שראש חדש היה בימים זה וה' גם כן אינו מוכח מתוך
 הנש שרדי יכול לומר שראש חדש היה כיום אחר אלא על
 ידי שאנו יודעין כן מבחן' אנו יודעין ששעות הוא והרי מסיח
 הוא דומה לזה שנס' אנו יודעים מבחן' שזה האיש' וזאת
 האשה הם בימינו אלה ואינו מוכח מתוך הנש ולפני דמבקי
 ההם משיד הכא נראה ל' ואם כתב כל הכללים ודילג הפרש
 האחרון כגון שכתב חמשה אלפים ושלש מאות

הבעל שאמר לשנים לכתוב ולחתום גם ולהנהיג לשנות
 אם עמד כיום זה ואמר לחם בפינקס נכתבו היום או
 פיוס פלוגי כגון שספר בתשרי ואמר לחם כתבו גם לא
 היום או למחר או כראש מרד' מר' וכן כתבו וכו' וכו'
 אחר ודאי שכתבו מר' מר' וכן כתבו וכו' וכו' אמר
 להם שהם יודעים שכתבו מר' מר' וכן כתבו וכו' וכו'
 דבר יסודי וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

ג פתח גמ' הכא לפנינו אנו חולים לומר שכינים שכתב
 נמסר ואינה צריכה להכא ראייה או עדים מתי בא
 לידת שהרי הנש כשר לפנינו אבל אם יש בו ריעותא בנן
 שנמצא מושק' גהזחזחלה צריכה להכא ראייה מתיבא
 לידה :

ד גם שהם מאחר מיום התיבה כשר לנרש בו דליבא
 למיחש למדיד וכמ' שיתבאר מיהו אין הירושי' .
 שיתחילו אלא עד הזמן הכתוב בו ואפילו אם נתנו לה שהיא
 גם מיד ואם נהנו לה סהם ה' כל כאלויאמר הרי זה נסך ולא
 תהרשי בו עד אחוז' המוטב בו ויש לבעל פירוש עד הזמן
 שכתוב בו אבל א"א לומר שיתחילו הירושי' מיד בשניע
 הנש יידח אפיקורס חזון שכתוב בו ונהי דמסאמ פירות ליכא
 למיחש וודאי הבית דין שיראו את הנש לא יתנו לה פירות
 עד הזמן שכתוב בו שאיפשר לומר היאידע באיתור הזמן
 ושחלתה לו עד הזמן שכתוב בו מ' משום חפיו כת' אהונו
 אכמ' למיחש שזונה והקעל יתן לה גם מאחר ותוציא גפה
 מיד קודם הזמן ותאמר קודם זנות נתרשה ואין זמנו של נש
 מוכיח שהרי על כרחי' אנו רואים שהיא מאחר ודרי הוא
 ביד והוא ליה גמ שאין בו זמן כלל ותיב שיתחילו חכמים
 בתקנת' הילכך ל' שגם מאחר אינו כשר אלא אם כן נתנו
 לה סהם או שאמר לה בפירוש שלא יתחילו הירושי' אלא עד
 זמן הכתוב בו אבל אם נתנו לה ואמר לה בפירוש שרעהו הוא
 שיתגרש בו מיד קודם הזמן הכתוב בו שהוא פסול מן
 הטעם שאמרתי והוא ליה כגם שאין בו זמן כלל . יש פוסלין
 כל גמ מאחר ומעמא אם נתנו לה סהם או אפי' אמר בפירוש
 לא יתחילו הירושי' עד הזמן הכתוב בו שמא רעהו היה
 מעכשיו ומשום פירות אומר כן ותפסי' הפירות שלא ברין
 עד הזמן :

ה גם שלא כתב בו שם היום גם' הוא בשבוע אלא כתב
 סהם בשבת ראשון או שנייה בחדש פלו' או שלא כתב
 בשבת פלוגי ומתח סהם בחדש פלו' או שלא כתב בחדש פלוגי
 וכתב סהם בשג' פלוגי או שלא כתב אפילו בשנת פלוגי וכתב
 בשבוע פלוגי של יוכל כשר אף על גב שיש כאן חשש זנות
 ופירות של השבוע או הטנה או החדש או השבת שתאמר
 קודם הזנות נתרשה בשבת' או בחדש זה בו' וכן פירות
 תפסיה שלא ברין אלו בא דמאן דאמר פעמא מטוס פירות
 מכל מקום האיל ומרתי הזמן שכתב גמ' לשבוע שלפניה
 שאם זינתה בה תירגן ולא תוכל לומר קודם הזנות נתרשה
 שהרי הנש נכתב בשבוע זו וכן לפירות שתוכל לטרוף גמ'
 זה הפירות שישכחי הבעל בשבוע של אחריתו וכן בחדש בשנה
 בשבת ה' גם שכתוב בו זמן מעלי ובשר' . וכן אם לא כתב בו
 זמן כלל אלא כתב בו היום גרשהו כשר שום שמעונו היום
 שיצא בו הנש ודרי היום הזה הוא זמנו :

ו גם שהיה כתוב בו זמן והתק' ממנו הזמן ואח' כ נתנו לה
 י' שהוא כשר והטעם משום שזה ודאי לית בו חשש לא משום

לבוש חבוץ וארומן חלבות גיטין

הנה כה שנתבארו למעלה סימן י' בין כתב וכו' לא כתבו דכס מקום הכתיבה לגבי שם מקום

הוא שפי ששם הספל כשיש לו שניה כמקו' אה' הנתינה אינם מברין שם מקום הכתיבה כל שמו כמט ואין פירסום הנש במקום שהיא העיקר שידעו הכל שם שזאת היתה כיון שהיא עומדת שם וכו' וכן כפי שיש לו שם אחד במקום הכתיבה הוא כדל' בוכר' שם חתימה כן. אבל אם לא החזיק בשני המקומ' בשני שמות שאין יודעין במקום הכתיבה שיש לו שם אחר במקום הנתינה ואע"פ ששם במקום הנתינה אין יודעין שיש לו שם אחר במקום הכתיבה אלא השם של מקום הכתיבה ולא כל שום וחתימה ואפילו אם יודע אח"כ שיש לו שם אחר במקום אחר הנש כשר שאין לנו אלא שם שהחזיק עצמו כאן בפנינו והחזיק בו :

ד שינה שמו או שמה או שם עירו או שם עיריה אף על גב שכתב וגם כל שום וחתימה כו' אינו נש כיון ששינה השם יאמרו אחר הוא המגרש או המגורשת :

ה מסומד דיני ה' כישראל לגירושין ויכול הוא לגרש את אשתו אפילו קדשה בעוורו היה בקרשות ישראל שאף על פי שחמא ישראל הוא דברי' חמא ישראל וגו' וצריך לגרש בשמו המפורסם ומכירין בו בין היהודים שהוא עיקר שידעו שהוא המגרש אבל לא כשם של גיזת שלו שבו אין מכירין אצלו בין היהודים ואם כתבו לבדו פסול מ"מ צריך לכתוב שם של יהודי והכלול שם של גיזת בוכל שום וחתימה כן דלא גרע פ"ס כינוי מהו אפי' לא כתב וכל שום וחתימה כו' יש מכסירין אבל אין לכתובו כפירושה שאין להזכיר שם של גיזת בתורה משה וישראל וסיהו אפילו כתב שם של גיזת בעיקר ושם של ישראל דמתקרי כשר ששם של גיזת עכשוו הוא עיקר אצלו ואין צ"ל אם כתב שם דיהדות עיקר ושם דגיזת המכונה פליגי דכשר אבל אם כתב שם דגיזת וכלל שם דיהדות כוכל שום וחתימה כו' יש פוסלין ויש מכסירין מהו במקום שהמלכות מקפדת שלא לקרות המשומר רק בשמו של גיזת ויש בו סכנה שיעלילו ויאמרו שאנו רוצים להחזירו לדהינו ולטמו הראשון יאובולין לכתוב לכתחלה שמו של גיזת לבדו ונ"ל דפעמא דמסתבר הוא דמשום עיגונה מותר דהא ככה עניינים חששו כנשין לכבוד המלכות כגון למספר פנין הומון שיש מינין למלכותיון ולשאר מלכויות כמו שהוא בפ"י בנסיא ה"ג ל"ש נ"ל : וכמו שה"ה במגרש עצמו אם הוא משומד כן ה"ה לכתחלה באכי המגרש או אכי האשה שגשתמו וכו' דיעבר ישרו חילוק אפילו נבי ישראל כמו שיתבאר בע"ה בספד :

ו ונר בחוב שם של יהדות לבדו ואם כתב שמו של גיזתו אפילו לבדו כשר דלא גרע מחתימה וי"א אפי' נשתקע פ"ט שם של גיזת אפי' כשר בדיעבר כיון שהוא היה שמו הראשון :

ז אין כותבין נפש פלוגי הרב או החכם או הנשיא או בן הרב או בן החכם כן הנשיא או בן הקדוש נ"כ אין כותבין שיהו הגי' ספרי דפ"ג יקרא לבעלי זדועות או שטעה וכתב פלוגי החכם או בנסיא אע"פ דלא קרו ליה אינשו הבי ואיהו נמי לאו כר הכי הוא אפי' אין זה שינה שמו והנשם כשר כיון שהזכיר שמו בפירוש :

ח נהגין למצב שם אכי הבעל פ"ב ושם אכי האשה פלוגי בת פלוגי גנש מיהו אם לא הזכירם אלא בכינויחם או לא הזכירם כלל לא שחא כשר ויש פוסלין :

ט מיד לדברי הכל גראו שתוקי או אסופי אין צריך לכתוב אלא שמתם בלבד אבל נהגין לכתוב בן אברהם ור"ל בנו של אברהם אבינו שתר"ל האמות יבולין העברי

לחתימה אליו שכן קראו הכ"ה בשהוסיף לו ה"ה אב המן נויס נהתיך :

ואם שינה שם ראב אפי' שהיה אביו משומד ושתי' שמו נהגין לכתוב שמו של אביו משומד אפי' שחזר בע"ה חתימה ד"ס ראובן בן יעקב וכו' ואפילו החזיק עצמו כן בעיר שלשים יום ויום כמיני' לשנות שם אביו ואפ"ה החליף שם אביו ל"ס ואיפשר שייחס עצמו לו שהרי בני בניו הדי הם ככני' זה נראה שנינו כל כך אפי' פסול ויש מי שאומר דמ"ס נשאת לא תצא אפילו בשנינו נמור של שם אביו כיון דאפילו אם לא הזכירו כלל היה כשר :

יא אין כותבין נש לשום אדם אלא היה בעיר שלשים יום והחזיק בשם שקורין לו דחישוי' שם שינה שמו בכונה כדי לגרש בנש זה אשת חבירו שנקרא בשם זה אבל אם החזיק בעיר ל' יום ליכא למישה ליה דוראי כל כך זמן מרובה אינו כחלו' שמו שמתיר' פ"ן יודע הרב' ואם לא החזיק בעיר ל' יום והבי' אפילו עד אחר ואפילו אשה ואפילו קרוב שידעין את שמו סגי בכך וכותבין הנש על פיהם דכיון דמלתא דעכיד' לגלוי הוא סומבין עליהו דלא משקרי :

יב מי שיש לו שם אחד בגליל ושם אחד ביהודה וכו' ואשתו במדי' אחרת כמקום שאין מכירין בו אלא שם א' בן שהוא א' מהשני שמות בין שהוא שם אחר לכתחלה יש לכת' כל שמו' שיש לו או שיכתוב שם שיש לו כאן ויכתוב וכל שום וחתימה כו' לבלול שמות דשאר מקומות ואם כתב אלא שם שיש לו במקום שהוא ואשתו שם כשר ולא חיישי' ללעז דשאר מקומות כיון שהוא והיא שם במקום הכתיבה הכל רואין שם שזו היא המגורשת הנה הוא המגרש ואנו אין לנו אלא לפרסם המגרש והמגורשת במקום הנתינה שהוא עיקר :

יג ואם כתב פה שם שיש לו במקום אחר וכתב וכל שום וחתימה כו' כשביל מקום כתיבה ונתינת הנש כמל' :

יד מי שיש לו שני שמות ככה אמרנו למעלה שכותבין ראובן דמתקרי שמעון ואם כתב ראובן שמעון יש מי שאומר שהוא פסול שממע שנים חס המגרש י"ש מכסירין ; ואם יש לו שני שמו והשם השני יוצא מן השם הראשון אלא שהוא קיצור לסוף בשם דנעדרת כגון יצחק חקן אהרן ארון יעקב יעקל בגימ' בננסי אברהם עברל וכיוצא בזה אין צריך לכתוב שם דנעדרת כלל שאין זה שם אחר אלא תקצרי לשונו אלא אם כן יש אחר בעיר ששמו ושם אביו כשמו ושם אביו של זה ואותו האחר אינה נקרא בחתימה כזה או יש לכתוב גם השני הזה לסימן להכירו לבני אדם בבירור יותר שזה הוא המגרש ולא האחר :

טו ואם השם הקצר גם הוא שם בפני עצמו כגון אלחנן חנן כו' כותבין שניהם אלחנן דכתקרי חנן ואם השם השני בלשון לעז והכל אחד כגון שטמו חיים וקורין אותו בלא לעבן או שמחה וקורין אותו בלא ורדימאן י"א שכותבין חיים דמתקרי לעבן או שמחה דמתקרי ורדימאן ולא המכונה שאין זה שם כינוי אלא עיקר שמו הוא כן בזה הלשון ואפי' אינם ששם שם אחר בשתי הלשונות אלא שהשם השני יוצא ממשמעו שם העברי כגון יהודה שקורין אותו לייב וקורין אותו כך על סמ' יהוד' נור אריה כותבין גם כן יהודה דמתקרי לייב ולא המכונה לייב ששם זה שם כינוי אלא עיקר שמו הוא כן על שם הכתוב נור אריה יהודה ואין כותבין המכונה אלא בשם שאינו דומה כלל לשם העברי שאותו שם הוא הנקרא כינוי לשם העיקר וכל חתימה כותבין המכונה בין שהוא לשון עברי בין שהוא לשון לעז אבל י"א הכל ששני השמות הם בלשון הקדש כותבין דמתקרי ואם האחד בלשון לעז כותבין המכונה ואין חילוק בין אם הוא יוצא מן השם העברי

נהגין למצב שם אכי הבעל פ"ב ושם אכי האשה פלוגי בת פלוגי גנש מיהו אם לא הזכירם אלא בכינויחם או לא הזכירם כלל לא שחא כשר ויש פוסלין :

ט מיד לדברי הכל גראו שתוקי או אסופי אין צריך לכתוב אלא שמתם בלבד אבל נהגין לכתוב בן אברהם ור"ל בנו של אברהם אבינו שתר"ל האמות יבולין העברי

וכן שכותב האנשים שהם בלשון הקודש וסוף התיבה הוא קטן
 כותבין בה"א וה"ה לכתיב שם הם בלשון הקודש כותבין
 וצום אינם בלשון הקודש כותבין בא' סיהו אם שנה
 מקום א' או א' פכא כסר :

בלשון החירק כותבין אותם בלשון חזק
 בכל השמות הללו כותבין אותם בלשון חזק
 נמצא כן בכתבים יקרים ויש ענין בן או שעולה לתורת
 בשם זה כך כותבין בנישין וכל הספקות לעיל לא כותבין
 חיקוקם אלא באי המגרש או באי האשה שאינם כותבין
 לשואלם היאך חותמין או היאך קדיין אותם לתורה או אפילו
 במגרש והוא עצמו אינו יודע או מסופק והוא עצמו לפעמים
 כך ולפעמי' כך אכל כל שם שאנו מסופקין בו אם שמו נרשן או
 נרשום וכך יש לכתוב שני גיטין באחד נרשן ובאחד נרשום
 ונתנים שניהם ליד האשה כדי לצאת ידו כל הספקות
 ואופן הנתינה לא דמי בשנותנין אותם ליד האשה ככתב אמת
 ויהא דעת הבעל שתהא מגורש' באחרונה שהוא כשר שכתב
 בו שמו האמת והאחר יהא בחספא בעלמא ו'א שצריך
 ליתנם ליד האשה כזה אחר זה ולא כפת אחת וכן נהנהנין ויהן
 אותו נש שנראה לו לרב יותר כשר בתחלה עם כל טאלותיו
 וקריאתו בסדר הנש ואח' יתן השני גם כן בסדר הנש ויאמר
 לעומדים שם בשעת הנתינה שעם לפה נותנין שני גיטין
 ויאמר לבעל שיכרין לנרטה בכל אחד מן הגיטין ואם נהן
 שניהם כזה אחר זה בסדר אחד כשר רק שלא יתנם ככתב אמת
 שאם יתנם ככתב אמת תיישינן שמה יהא דעת הבעל אהרוא
 דלא נימא הוא ואם בן לא יהא מגורשת ולא דמי לקידושין
 דאמרינן המקדש כמליה ובפרשה דדעתיה אפרוש ומקודשת
 שריא הכא גמי דעתו על אותו שהוא בשרומתא מגורשת לא
 דמי דתתם הכל עדען שאין מקדישין במליה ושמי' דדעתיה
 אפרושה ומליה מסתב בעלמא הוא שנותנה לה אבל הכש הוא
 עצמו אינו יודע איה מהם כשר וחיישינן שמה ימעה ויהן
 דעתו על אותו שהוא פסול והאחר יחשוב לחספא ולא תהא
 מגורשת לכך טוב להחמיר ליתנם כזה אחר זה ולא יתן שני
 גיטין אם לא סדוק גדול וכל שם או בנינו שהוא בלשון לעז
 כגון בלשון אשכנזי ויש באותו שם או בנינו אות שיכיל לכתוב
 באחת משתי אותיות שמוצאן מסקים אחד כגון ה' ג' או ש' י' ת
 כגון שרייטל כותבין שיתן ב' הגיטין יכולין לקרות רפיה
 ויש כאן שינוי שם מה שאין בן בשי' וכל כיוצא בזה וכן
 אם יש תיבה שיש להסתפק בה אם כותבין ח' או ב' דפרא
 סיכל או איכל וכתבין ב' פ' שיש מריבות שקרין ח'י כמו
 ה'א כגון כן האשכנזים אבל הכ' לרוב קורין אותה רפיה
 שאם היתה קריאתה ב'ג' ש' היו כותבין קוף כגון דוקל אמנם
 שם אשה ששמה רעכל אין כותבין רק רחל שהיא עיקר השם
 וכל כיוצא בזה ואם שינה בשר בדיעבר בן כתב מורי מהרמזי
 ל' ותמני בזה כי אין אנו נותנין כן דאשה הנקרא רעכל
 כותבין לכתחלה רעכל ולא רחל ולא ראינו שאם מורה מהנה
 בזה נל :

והאלף קצת דיני שמות על פי סדר האלף בית
 לכותבין בגיטין ומהם תוכל לדמות שאר שמות
 הדומין לאלו :

א אהרן ארון אין צריך לכתוב המנונה ארון שאינו אל
 קיצור שם וכן אברהם עבר על עין סעיף מ'ו אלחנן
 חנן סעיף י' איכל סעיף ל'א אליה ואליה סעיף כ'כ אורי
 אליקים איזק יש כותבין יצחק המכונה איזק ועל באות :

ב בנימן סעיף פ' וסעיף ל' בילא סעיף ל'ב :
 ג גרשון גרשום סעיף כ'א וסעיף ל'א גדליה סעיף כ'ה
 גמפיעכט סעיף ל'ד :

ד דוד כסעיף כ'ז דבורה כותבין ב' זכין הב' והי' שכן
 כתיב שם דבורה הנביאה בכל 'סקום ואל'ג דבורה
 מינקת רבקה כתיב בתורה חסר ו' מסתמא הקורא שם כתב
 דבורה קורא אותה על שם הנביאה ולא על שם מינקת רבקה
 ד'קה עילויא מצינו בה' סיהו בדיעבר אם כתבו חסר אין
 גראה לפוסלו דדבורה מלא ורורה חסר הלא במבטא שם
 אחד הוא שאפי' קריאה אחר הנביאה לא נשתנה שם קריאתה
 מחמת חסרון תו' ולא דמי לשם אליה ואליהו והתם יש שינוי
 במבטא בין אליה ואליהו דוק נל :

ה הלל סעיף צ' :

ו ואלף סעיף ל' ויב' שגם בסעיף הל' וירידא ורומש בתי
 רק פניל כותבין ב' ה' בתחלה וטעמא כל משום שאנו
 קורין בלשון אשכנזי פניל הפא דפה וחולס וזה א'א לכתוב
 ב'יו שא"ב היינו צריכין עוד ו'ו שנייה מחמת החולס והיה
 משתנה ה'ל שהיא קורין אותו כמו שקורין שאר שני' וי' ב'א
 שקורין אותו כמו ו'ו אחת בלשון הקודש לפי צריכין לכתוב
 פ'ה דפה ולפי שכותבין בן כששנה פניל שהיא עף גדול
 מששמה פנילא שהיא עף קטן כותבין ג'כ פתלא ב'ה דפה
 ולא ב'יו וינלא :

ז זנוויל סעיף ל' ד' זלמן אפי' שקרין אותו לס'ת שלמה
 שהם כמעט שמו דומין זה לזה צריך לכתוב שלמה
 המכונה זלמן מפני ששם זלמן מכנים לכמה שמות יש
 שקרין משולם ריש שניצוראיש יקראוהו תעוד הרבה לפיכך
 צריך בכלם המכונה זלמן אפילו בשלמה : חיים

זהנה כנים הלל שהיא קאירה כמו שאמרה משה לעונו
 כל ישראל :

כט וסם שכתבי' יש לכתוב בלא אלף בין ת' וי' וסם
 וסם בנימין יש לכתובו חסר לוד פתרא וסם ירחמיאל אע"פ
 שלא נמצא בכתובים כלא יוד' ס'מ אס' החזק ויש
 בלשון החירק כותבין אותם בלשון חזק כדך
 בכל השמות הללו כותבין אותם בלשון חזק
 נמצא כן בכתבים יקרים ויש ענין בן או שעולה לתורת
 בשם זה כך כותבין בנישין וכל הספקות לעיל לא כותבין
 חיקוקם אלא באי המגרש או באי האשה שאינם כותבין
 לשואלם היאך חותמין או היאך קדיין אותם לתורה או אפילו
 במגרש והוא עצמו אינו יודע או מסופק והוא עצמו לפעמים
 כך ולפעמי' כך אכל כל שם שאנו מסופקין בו אם שמו נרשן או
 נרשום וכך יש לכתוב שני גיטין באחד נרשן ובאחד נרשום
 ונתנים שניהם ליד האשה כדי לצאת ידו כל הספקות
 ואופן הנתינה לא דמי בשנותנין אותם ליד האשה ככתב אמת
 ויהא דעת הבעל שתהא מגורש' באחרונה שהוא כשר שכתב
 בו שמו האמת והאחר יהא בחספא בעלמא ו'א שצריך
 ליתנם ליד האשה כזה אחר זה ולא כפת אחת וכן נהנהנין ויהן
 אותו נש שנראה לו לרב יותר כשר בתחלה עם כל טאלותיו
 וקריאתו בסדר הנש ואח' יתן השני גם כן בסדר הנש ויאמר
 לעומדים שם בשעת הנתינה שעם לפה נותנין שני גיטין
 ויאמר לבעל שיכרין לנרטה בכל אחד מן הגיטין ואם נהן
 שניהם כזה אחר זה בסדר אחד כשר רק שלא יתנם ככתב אמת
 שאם יתנם ככתב אמת תיישינן שמה יהא דעת הבעל אהרוא
 דלא נימא הוא ואם בן לא יהא מגורשת ולא דמי לקידושין
 דאמרינן המקדש כמליה ובפרשה דדעתיה אפרוש ומקודשת
 שריא הכא גמי דעתו על אותו שהוא בשרומתא מגורשת לא
 דמי דתתם הכל עדען שאין מקדישין במליה ושמי' דדעתיה
 אפרושה ומליה מסתב בעלמא הוא שנותנה לה אבל הכש הוא
 עצמו אינו יודע איה מהם כשר וחיישינן שמה ימעה ויהן
 דעתו על אותו שהוא פסול והאחר יחשוב לחספא ולא תהא
 מגורשת לכך טוב להחמיר ליתנם כזה אחר זה ולא יתן שני
 גיטין אם לא סדוק גדול וכל שם או בנינו שהוא בלשון לעז
 כגון בלשון אשכנזי ויש באותו שם או בנינו אות שיכיל לכתוב
 באחת משתי אותיות שמוצאן מסקים אחד כגון ה' ג' או ש' י' ת
 כגון שרייטל כותבין שיתן ב' הגיטין יכולין לקרות רפיה
 ויש כאן שינוי שם מה שאין בן בשי' וכל כיוצא בזה וכן
 אם יש תיבה שיש להסתפק בה אם כותבין ח' או ב' דפרא
 סיכל או איכל וכתבין ב' פ' שיש מריבות שקרין ח'י כמו
 ה'א כגון כן האשכנזים אבל הכ' לרוב קורין אותה רפיה
 שאם היתה קריאתה ב'ג' ש' היו כותבין קוף כגון דוקל אמנם
 שם אשה ששמה רעכל אין כותבין רק רחל שהיא עיקר השם
 וכל כיוצא בזה ואם שינה בשר בדיעבר בן כתב מורי מהרמזי
 ל' ותמני בזה כי אין אנו נותנין כן דאשה הנקרא רעכל
 כותבין לכתחלה רעכל ולא רחל ולא ראינו שאם מורה מהנה
 בזה נל :

לב שמות שחן נראים בשתי התיבות והם שם אחד כגון שם
 יודיה או פנהצור ועמ' נר'ב ועמ' נר'ל יכול לכותבין
 בתיבה אחת ואם ירצה הסופר לחלוק אותם זלכוהכס בשתי
 התיבות הרשום כדו וכל' שיכתוב אותם בששה אחת אבל
 אם מספקו בתבין כשתי שימות פסול :

לג המנהג בשמות הגשים שאינם בלשון הקודש כגון
 בילא עלי' וכיוצא בהן כותבין א' בסופן וה'ה שמות
 האנשים שאינם בלשון הקודש כותבין כאלף ואם הם בלשון
 הקודש כגון חומה יתירו דרבי אברהם חובה דביתו דאבי

לבוש הכוזב וארומן הלכות גטין

חיים וקורין אותו לעבן סעיף ל"ג חזקה סעיף כ"ז חומה חובה סעיף ל"ג הנה שהר"ן הנ"ל אינו כותב דק חנה ולא המכונה הנ"ל יודע ששם חנה

סעיף ט"ו וכתב יעקב חזקה סעיף ל"ג יונה ל"א יורה ד"ק כ"ב יצחק אייזק ק"מ שיש קצת יצחק שאין קורין אותו לס' היצחק ויש שאין מקפידין שיהיה שם אלא קיצור שם של יצחק כמו יצחק חקן ירמיהו או ירמיה בלא י"ו יש מסתפקין בו משום שמצינו שני אנשים בפסוק אחד היה שמו ירמיהו והוא הנביא ונעזא מצינו ירמיהו והוא איש אחר וכך מסתפקין בו וכתבין שני גיטין וכל יודעין שהשם הו' יוסף ואין צריך לכתוב המכונה יוזל וכל שכן יוצא שאין צריך לכתוב המכתה יוצא שהוא יותר קרוי לט"ס יוסף :

כ"כ כהנא ל"ב סעיף ל' דלחר מצאה כל מי ששם בניו שלו יחיד כותבין שמו בנש' אלעזר ושמו לאזר או לזן כותב אלעזר ויבקא שם אשה בלשון רומיא ויצו קצת לכתוב ולפקא בפ"א אמרתי זה לא יוכל להיות כי לובק' בב"ח בלשון רומיא הוא לטח' אהובה כמו שאומרים ברוסא לוב'ט' מי שפירש אהת אהבא אהת ולופקא בפ"א הוא לשון גולה כמו שאומרים לופ"ט' מי שהוא כמו שאומרי' אהת גוזל אחי לכך אמרתי לכותבו בכ' והודו לו וכתבתי זה להזהיר שצריכין לדקדק בכל לשון בכתובות השמות כי כל לשון יש לו דקדוקו כמלוח :

מ' פתתיה מתתיהו סעיף כ"ד מיכל סעיף ל"א מיכל סלמו קורין אותו לס' יחיאל לפיכך יש אומרים בשכתובין גט למיכל שני בשכתובין יחיאל ואין צריך לכתוב המכונה מיכל ואין ג' לדאע"ג שחם מיכל יחיאל אין פתח יחיאל מיכל שהרי יש שקראוהו בשמה יחיאל ויש שקורין אותה איכל לפי צורך לכתוב כשמיכל יחיאל המכונה מיכל אבל בשתגרש שמו איכל יש אומרים שאין צריך לכתוב רק יחיאל ולא המכונה איכל שאיכל אינו אלא קיצור לשון של יחיאל כמו יצחק חקן שכן דרך למשוך הודו בראש התיבה בחזיק' כאלו היה מתחיל בא' וחזיק היינו יחיאל ומכל מקום כותבין איכל וסיכל בכ"ף ולא בחית' מפני שאפילו בארצות שקורין החות' כמו ה'א וקורין ליהואל כמו יהואל כשקורין בכינוי מיכל או איכל הם קורין אותו בכ"ף רפיה ואין קורין אותו מיהל או איהל בה"א משלם חסר ר"ו וכן הוא בפסוקים אם לא שיש בידו קבלה מכני משפחתו לכותבו מלא מעטל סעיף ל"ד סתם מענכין צריך לכתוב המכונה מענכין :

נ' נחמן נחום נחמה ס' סילקא סאיה ואין צריך לכתוב שה המכונה או דמתקרא סאיה :

ע' עמינדב עמנאל סעיף ל"ב עלא סעיף ל"ג עקיבא יש אומרים שצריך שני גיטין באחד ה' בסוף ובאחד א' בסוף מפני שיש ספק בפסוקים לשניהם אור' זרוע לצדיק' ולישרי' ל"ב שמחה סופי תיבות רבי עקיבא בה' ובפסוק אחר כתיב ונאלך אביר יעקב שהוא אותיות ר' עקיבא באלף טל אביר ובמדרס' ל' שהמהנה הוא שאין כותבין אלא גט אחד וה'א בסוף ענייאל בלא י"ו

פ' פרה צור סעיף ל"ב פייכש סעיף ל"ד צ' צארש צימל צמול ק' קלמן אין צריכין לכתוב רק קלנימוס ואין צריך לכתוב

למן דכל קלנימוס מכנין קלמן ואין לו כינוי אחר חנה היתה שמה קושי ויצו קצת מכני הישבה פת ק"ק לכה' בנש' כושי בכ' על שם אומת בני טרישין ואמרי' לאפשר בשום פנים שניתן לאשה זו שם זה על שם בני כושי הנאמר בתורה שא"כ היתה לקרית' וכו' שנאמר כי אשה כושת ל' לקח אפילו ל' שם העצם אלא ל' היחס לשחיה' או למעשה' וכו' על ד' ישראל אהוסי' מצרי שככלס' הודו מדה על שם היחס ולא לסתתת' וכו' זכר שהיה שמו כושי על כו' צייתי לכתוב קושי בקו"ף שאני אומר שלא נקרא זה השם אלא בלשון של לעז' מע' מע' כנה'ג' זכר ידוע שכל שמות של לעז' כותבים בקו"ף כגון קרעס' ל' קריג'ל קילא וכו' וצא בהן ג'ל' ריקל סעיף ל"א רעכל ג'כ סעיף ל"א :

ש' איש שנקרא שמחה וקורין אותו ורידמאן סעיף ל"א ואשה שנקראת שמחה וקורין אותה ורידא סעיף ל"א שמריה שמריהו סעיף כ"ג שבת' סעיף כ"ח :

ח' תמנעתמר תרצה / כשיש לאדם שני שמות ושניהם לשון הקודש ולא באו לו השני שמות ע"י שני השמות דחולי כגון ששמו עזר וקורין לו עזריה או שמו יחזקאל וקורין אותו נתן וכה'ג' כתיב עזר דמתקרא עזריה יחזקאל דמתקרי' נתן וכה'ג' אבל כשיש לו שני שמות פתח' חולי כגון אברהם משה או שילה אהרן וכה'ג' אין כותבין דמתקרא רק עמו שקורין אותו בשני השמות לספר תורה :

קל דיני עדים הגט וחתומתו ואם אינם יודעים לקרות או לחתום וכו' כ"ב סעיף י"א

א' אף על גב דקל עדי מסירה כתיב ומון חתומה אין צריך לחתום על הגט אבל מקום משום תיקון העולם התקינו חז"ל שיחתמו העדים על הגט כמו שיכתבו לקמן סימן קל"ג בעה' וצריך שיהיו העדים החתומים כשרים כדון כל שאר עדיהם המבוארים בהלכות עדות בלבוש ע"ש וכשחתמו העדים על הגט צריך שחתמו למטה משטה' התחתונה של גט זה תחת זה כרי שיהיה ערוה' על כל מה שנכתב בגט ולא ירחיקו תחתון מן השטה התחתונה שאם ירחיקו ויניחו אביר בין החתומה ולשטה התחתונה כבדי שני שפין הגט פתח' דחיישינן שמה ראשה חמלא את השפין וכתוב על אהרן השפין איה תנאי ותוציא נשה ותאמר נשה על תנאי הנה נמצא הגט מווייף מתוכו אע"ג שהיו שם עדי מסירה ויודעים שלא היה שם תנאי אבל מקום חיישינן שפלא יחקת אחרי עדי מסידאו שפאלקי להם לדפנית הים ואתו לססמק על עדי החתומה ויאמרו הגט היה על תנאי ולא נתקיים התנאי והרי הגט אינו נש' שהו' שלא כדון שהרי לא היה שם תנאי מעולם ואם חסם העד האחרון החלה למטה ואחר כך חתם העד הראשון למעלה מכנו כשר אע"ג דמתחלה היה השני חתום שני שפין הגט את ככתבשר בחתימת השני למעלה מפני מ' לכתחלה לא יעשו כן ויא' דבריעכ"ז אם ורחיקו העדים ב' שפין מבשריון על ידי מסירת' והחתימה צריכה להיות פלוגין כן פלוגי עד אע"ג דכתבתי ושאר משוחות אין צריכין לחתום עד לא דש' נש' לשאר שטר' רשאר שטרות הם' כולם דברי העדים שיעידו ויגידו המעשה שהיה בפניהם והתחילו דבריהם כראש השטר בלשון עדות זכרון עדות כו' או בפניהם עדים כו' והם הם המדברים ל' לכך אין צריכין לחזור ולכתוב עד בחתימתן אבל הגט היה כולו דברי הבעל כמו שנהבאר לעיל סי' קכ"ז סעיף י"ג לפיכך צריך לחתום עד לומר שהוא מעיד שכך סיפר הבעל לאשתו וכחמו לה ואם לא חתום עד היה כש' שהוא היה חתום המספר

לבוש הברוך וארומן חלוצה גיטין עב

ישכר בן יעקב עד
זבולן בן בנימן עד

אם תהיה נקראים עמו דהיינו אותה חתמה בלפי
הכתב הנשן בשל פסול שהיה העדים מהפוכין :

וככל אילו שאמרנו שהוא פסול אם יש כאן עדי מסירת
כשר ולא גרע מאלו לא היו שם עדים כלל חתומים
דסמכין אעדי מסירה וקל עדי מסירה כרתי וליכא למימר
כאן מזויף מהובו שהרי העדי נחתמו שלא כדון ואת למיסמך
עלייהו דכל שפסולו ניכר מתוכו בעדי חתימה אין לחוש בו
דירוע מלתא לכל מי דמסי האי ניטא לידו שאין החתימה הזאת
כשירה ולא יסמך עליה עד שחקור אחר עדי מסירה :
כתב הנשן בשני עמודים חציו בעמוד אחד וחציו השני
בעמוד שני והעדים חתומים תחת חצי השני כזה
ברביעי בשבת אלפים ושלש מאות וחמשים
בחסה עשר ותשע למנין סגנו מנן כאן
יום לירח שכש שנת חמשת
ראובן בן יעקב עד
שמעון בן לוי עד

כשר והוא שיהא ניכר במגלה שלא נחתך סגנו כלום ושלכך
נהגוין הסיפר מתחלה טיטלים בעמוד השני כגון שמכירין
מתיחת הקלף סביב כל הנשן שלא היה בו קלף אחר אלא זה
לא למעלה ולא למטה אבל אם אינו ניכר פסול דשמן שני
ניטין היו כחוכין זה אצל זה השמאלי היה נכתב בנוכה
המגלה יותר מהימני והיה שם טוס תנאי בימני למטה
וחתך תחתון מהימני והעליון מהשמאלי וכיון אותם ביחד
וגתנו לה הילכך אפילו מסרו לזה בפני עדים פסול דשמן
משני ניטין היה ונמצא מנרשה בשני חצאי ניטין ואם יש
עדים שגש אחד היה ונמסר לה בעדים כשר ואם דבק שני
עורות ביחד ע"י דבק וככתב עליהם גט פסול מספק דשמן
שני חצאי ניטין היו וחכרם יחד וכזה אפשר אפילו יש עדים
שנכתב מתחלה ונמסר לה בעדים יש לפוסלו דספר אחד
אמר רחמנא ולא שני ספרים אע"ג דספר דהכא סיפור דברים
בעלמא משמע כמו שנכתב למעלה מ"ס יש להחמיר בזה
לפוסלו דהג' נימא סיפור רביים אחד אמר רחמנא ולא שני
סיפורים :

כתב שני ניטין בשני עמודים במגלה אחת זה אצל זה
והעדים יוצאים מתחת זה לזה כזה

ברביעי בשבת בחמשה עשר יום לירח ששנת חמשת
אלפים ושלש אלפים ושלש

ראובן בן יעקב עד
ישכר בן שמעון עד
אם שהעדים נקראים עמו כשר כגון אם שם החת הימני
ושם אביהם תחת השמאלי כמו שציירתי לפניך או הימני
בשר והשני פסול שכיון שכתוב ראובן בן חת הימני ויעקב
עד תחת השמאלי וכן חתימת ישכר הרי משוך תיבות
יעקב עד ושמעון עד לראשון והשני אין בו עד כלל שהרי
אין יעקב ושמעון עדים אבל אם כתוב ראובן ויששכר תחת
הימני וכן יעקב עד וכן בן שמעון עד תחת השני שניהם
בשרים הראשון שתכשר מסום שנמסך בן יעקב עד למעלה
באילו כתוב הכל תחת הראשון וכן בישכר והשני שתכשר
בתיבות בן יעקב עד וכן שמעון עד שכתובים תחתיו
שכל הנשין בשרים בתחיתם כן פלוני עד לכדו אפילו אינו
מפרש שמו ואם שם העדים תחת השמאלי ושם אביהם
תחת

המספרות הדברים כמו שדרך שחוממן כשטרו של אני
דח"ט והא אין שייך בכאן לפיכך צריך לחתום עד ואם לא כתב
עד על סעיף י"א ו"ב י"א שאין לחתום בגט לכתחלה אפי'
קרב ונתרחק או מחותנים בעלמא אף על גב דבשאר שטרות
אין מוקדקין בזה וכן יש להדר לכתחלה אחר סופר שלא היה
קרב לאיש ולאשה אבל היכא דלא אפשר אין קפידה בדיבר
ולא יהא אחר מן הערים חשוב כגון מחמירין שלא
יהיו עדים בעלי מומין ושלא יקדוים קדוים לסופר
ונולם לא יהיו קדוים לרב ה"ה וכולם חומרו בעלמא
הזוטיב לחוש הן לכתחלה גם נהגין ליקח עדי חתימה
עצמן להיות עדי מסירה ואם יראו ושמעו שהבעל יצוה
לסופר לכתוב כדי שיהיה הכל נעשה בפני כת אחת של עדים
זלא יהא נראה ערותן כחצי דבר ואין חותמין העדים רק בדון
וקולמוס של הבעל כמו הסופר וכמו שנתבאר לעיל ס' ק"ך וכל
זה לכתחלה לחומרא בעלמא ואם שנה אין קפידה ואין
העדים צריכין לחתום כנוייהם אע"פ שיש להם שמוא כינויים
שאין כותבין הכנויים נבי האיש והאשה אלא לפרסם היטב מי
דזא המנרש והמנדרש ונבי העדים אין צריכין לפרסם דמאי
נפקא מינה מי הם דהא ישראלים הם וסתמא כשרי הם דכל
ישראל בחזקת כשרים לערות הם מ"ס עיקר שמותיים
צריכין לחתום שםא נצטרך לחקור אחריהם לשואלם דבר מה
שיצטרך באיזה ספק שיחולר גם שהיו מצויין לקיימם ועל
סעיף י"א ו"ב :

ויהחילו לחתום בראש השטה שלא ישאר חלק בגליון
הגט לפני חתימתו מפני שיבולין לזיף שם כמבואר
בלבוש ע"ש סימן מה ע"ש :

ולא יהיה בין הגט לחתימת העדים כתוב דבר שאינו
מעניין הגט ואם כתב כגון שכתב סאלו בשלמה פסול
שמן לא חתמו העדים אלא על שאלת הטיולס אבל אם כתב
ושאלו בו"ו כשר שהרי הוא מוזכר עם של מעלה על הכל
חותמו וכן כל כיוצא בזה :

תתמנבראש הגט או מצידו בימני או בשמאלו או
מאתרו פסול אלא צריכין שיחתמו דווקא למטה וכל
סוף שחוממן וזין מלמטה אין העדות קאי על כל מה שכתוב
בגט אלא חתימה בעלמא הוא :

ואף כשחוממן למטה צריך שיהא גב החתימה בלפי
הגט ולא תהיה הנליחתמה כלפי הגט ואם היו
דגלי החתימה כלפי הגט פסול שאנו קאי על הגט לפיכך
אם כתב שני ניטין באורך הדרך ראשו של זה בצד ראשו של
זה וחתמו העדים באמצע כזה

אם תהיה נקראים עמו דהיינו אותה חתמה בלפי
הכתב הנשן בשל פסול שהיה העדים מהפוכין :

ברביעי בשבת בחמשה עשר יום לירח ששנת חמשת
אלפים ושלש מאות וחמשים
ראובן בן יעקב עד
שמעון בן לוי עד
ישכר בן יעקב עד
יששכר בן שמעון עד

העליון כשר והתחתון פסול שהרי אין עליו עדים :
ואם כתב סופו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע כזה
ברביעי בשבת בחמשה עשר יום לירח ששנת חמשת
אלפים ושלש מאות וחמשים ותשע

תחת הימני כגון שחמהו כל אחד בשני שטיח כזה :

ברביעי בשבת בחמשה עשר
אם לירח שבט שנת חמשת
יום לירח שבט שנת חמשת
אלפים
אלפים
ראובן כן
ישטכר כן

יעקב
שמעון
אז היו רביעי בשבת בחמשה עשר
החת הירח שבט שנת חמשת
דעקב בני צמטך לראובן וכן שמעון עד נמטך לישטכר
והראשון פסול שהרי אין עליו עדי ואם כתב ראובן וישטכר
החת השני ובן יעקב עד ובן שמעון עד תחת הראשון

כזה
ברביעי בשבת
בחמשה עשר יום
לירח שבט שנת
חמשת אלפים
ראובן
ישטכר

בן יעקב עד
בן שמעון עד
שניהם כשרים השני כשר משום שכל החתימה נמשכים
חתימיו והראשון מתכשר בחתימתו בן יעקב עד וכן
שמעון עד ובלבד שלא ירחיק בן יעקב עד מתחת הנט
הראשון שני שטיחין הכתב כגון ששורותיו רחוקות זו מזמן
השני ואם אותו הנט טאין העדים החתומים תחתיו כדון נמסר
ליד האשה כפני עדי מסירה הרי זה נש דרוה ליה כאילו אין
עדים תחתיו כלל כיון שפסולו ניכר מחוכו שהוא כשר בעדי
מסירה לכלוילי עלמא כדכתיבנא לעיל סעיף ו' ולא אתג
למסמך אערי דתימא :

אין האשה מתגרשת אלא אם כן בנט שיתחדוהו לטמה
וכתובהו לה לכדהאבל אין שתי נשים מתגרשות כנט
אחר אפי' נכתב לטם שתיהן יחד שנ' וכתב לה ודרשינן לה
ולא לה ולחברה הילכך חמשה שכתבו נש אחד לחמשה
נשותיהם אם כתובהו מתחלה ככלל כגון שכתבו אנן פלוני
ופלוני ופלוני מנרשים נשותינו פלוני ופלוני ופלוני ואחר
כך השלים כל שופס הנש אף על פי שנמסר לכל אחת מהן
כפני עצמו בעירוי מסירה אינו נש שאין זה אלא נש אחד
לכלל והרי מבר למדנו שאין שתי נשים מתגרשות בנט אחד
מדכתיב לה ולא לה לחברה :

אבל אם חזר ופרטן אח' ככתוב הנש וכתב פלוני גירש
פלונית ופלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית בזמן
פלוני או שכתבן מתחלה כולן ככלל אחד אלא פרטן מתחלה
וכתב ככך וכך לשבט גירש פלוני לפלונית ופלוני לפלונית
ובן אמר כל אחד מהם לאשתו כו' ליכי דיחהויין רשאה כו'
וכל שופס הנש והשני עדים חותמים מלמטה הרי זה נש כשר
שכל לשון הכתוב בשופס קאי על כל אחת ואחת כפני עצמה
וכן חתימת העדים גם כן יצטנן לכל אחת ואחת כפני עצמה
בעדי מסירה ויוקא שכתוב ופלוני בוי' שהוא מחבר הנשין
אבל אם כתב פלוני האחרון או אחד מן האמצעים בלא וי' או
אין הנש מח' ווי' נש אלא האחרון שכתוב בו פלוני או
מאותו שכתוב בו פלוני ואילך שכתובים בוי' ואם אין שם
עדי מסירה אפילו ככתובין כולן בוי' כל מי שחצא מגילה זו
מתחת ודה מגורשת שהרי יס בידה נש חתום ולא האחרון
דאמרינן לא נמסר אלא לזו בלבד וכן אם כתב בכך
וכך בשבת גירש פלוני לפלונית וחשלים כל הנש עד ורן די
זהו ליכי מנאי כו' ואחר כך התחיל החתין נש אחר באותה
שגילה וכתב בוי' וזכום זה אובכך וכך לשבת כו' גב' בוי'

גירש פלוני לפלונית והשלים גם כן כל הנש השני וכן עד
שהשלים כל הנשין וחממו העדי מלמטה אם ניתנה מגילה
זו לכל אחת מהן בעדי מסירה הרי כולן מגורשת שכל אחת
נט כפני עצמו הוא וק'ל עדי מסירה ברהי ודוקא שזמן כולן
שוהכיום אחד אפילו בשכתב ככל אחת בכך וכך לשבת כו'
דאל' כ הראשונים אינם כשרי אפילו על ידי ערנסירה משום
דיילמא העדים כתיב וימו נמי אמינן ראשונים והווי לה
כולהו מוקמינן להו לא חתמו העדים עד אחר
שנכתב האחרון וזרי כו' וסוליס קמייפס מחוכם וכל
שכזויין מתוכו פסול אף על פי שנמסר בעדי מסירה ונתן
כשזמן כלם שוה כיום אחד אם אין שם עד מסירה ונתן
מגילה זו ויצאה מתחת יד אחת מהן אם היתה זו שנתנה
באחרונה שהעדים נקראין עמו הרי זו לברה מגורשת שהרי
גיטה נש כשר בעדים הוא ואם היתה המגילה ויצאת
מתחת יד אחת מן הראשונות הרי זו ספק מגורשת ומפקדין
ביה שמה העדים לא חתמו אלא על נש התחתון ולא על
העליונים כלל :

א התקינו חכמים ז"ל שכשיחתום העד יחתום עצמו
בפירוש שמו וסם אביו כגון יוסף בן יעקב עד משום
הקון העולם שידעו הכל בכיורו מי הוא העד ואם יחתום
עליו עירעור שהוא מזויף וכה' יוכלו לחקור אחריו
או אחרי מכיריו ויודעין לקיים כתיבת ידו מיהו כדעבד
אם כתב יוסף עד או בן יעקב עד או יוסף בן יעקב ולא
כתב עד כשר :

ב אבל אם כתב יוסף לבדו ולא כתב עד או בן יעקב לבדו
ולא כתב עד פסול לפי שנראה שלא חתם לטם עתה
ולא כתב שמו כמחמסק בעלמא אבל כשחתום שמו ושם
אביו אפילו לא כתב עד מ' אמרינן דלהכי טרח לכתוב שמו
ושם אביו לפי שמכויין לעדות יש אומרים מאחר דפני אדם
כתב יוסף עד ובן יעקב אין צריך לכתוב לפיכך אם טעה או
שינה בו אין לפסול בכך וכמו שנהבאר לעיל סימן קכ"א
בכיוצא בזה ע"ס ואין לפסוק על זה רמז' ליכנס בשעות
החכרון מבשעות השינוי אם לא בשעת הדחק ובמקום ענין
ועד שיש לו שני שמות של לשון חקדש כגון משה יצחק וכח'ם
כיצד יחתום על סימן קכ"ב קב' : ואין העד צריך
לחתום עצמו בחתימתו אפילו לכתחלה גם לא יחתום עצמו
או אביו בשם רב או חכם רק פלוני בן פלוני עד וכל דבר שיש
בוקצת ספק האך כוחל'ן אין ראוי לכתחלה להתחייב בו
להכניס עצמו לספק בלא צורך לכתחלה ולכן אין
להתחייב עד שאביו משומר כמו שנבאר לעיל סימן קכ"ב
פה שיש להסתפק במסוד וה' לכל כיוצא בזה ולכתחלה
נהרין בחתימת העדים בכל מה שנהרין בכתבת הנש
רבעינן כתיבה המה ומוקף גייל וכל כיוצא בזה :

ג עוד תקנו חז"ל שלא יחתמו עדי הנש אלא זה כפני זה
ואם חתמו זה שלא כפני זה פסול ושעמא הוא שנתן
חכמים לעשות כן נזירה משום כולכם פי' שאם אמר אחר
לעדי רב' כולכם כתבו נש לאשתו הרי הקפיד שכולם יתעסקו
בנשו ואם לא יתעסקו כולם בו לא יחא נש והוי דינא שאין
סהם בותב וכולם חותמין ואם לא חתמו כולם פסול שהרי
גילה דעתו שאין רצונו שהתגרשה אלא עד שיחתמו כולם
ואז על כרחך צריכים שיחתמו זה בפני זה שאם יחתמו כל
אחד לבדו וילך לו יש לחוש שמא כשיהיו שנים מהם חתומים
עצבתו לה להתגרש בו והרי הגשעדיין לא נעשה כמצו' רב' על
ופסול הוא ותצא המכילה מתחת ידי שנים העדים החתומים
לפיכך צריך כל אחד לעמוד ולראו' עד שיחתמו כולכם לפיכך
תקנו אפי' היכא דלא אכר כולכם טיהו כל העדי נקבצו לשבת
בשעת חתימה וי'א אם לא אמר כולכם עם חתמו שנים זה
כפני זה והאחרים זה שלא בפני זה שהגש כשר שהרי ככר
הוכשר בחתימה שנים הראשונים

לבוש הפוך וארומז הלבות ציטו

עג

הראשונים והיאך יחזור ויפסל אם יתמהוהו אחר כך העדים
 אחרים החתימה אין זה סכרע טעמא דמסתבר הוא :
יד גט שנכתב בכתב אה' מן הלשונות ועדים חתומי' בכתב
 אחר כנון שנכתב הגט ככה עברו ועדיו חתמו בכתב
 זונת או איפכא כשר : והוא שיהיו העדים מכירין לשני
 מהגט והכתיבה עצמה גם כן שידע על מה חתמו
טז וכזאם חתם אחר מן העדים בכתב ולשון אחר
 השני חתם בכתב ולשון אחר וכן עכ"ל
 חסדינו כי שר שיהיה עסקי' ע"י עדים הם וכך כל
 חתימה בפני עצמה ענין' וכן בפני עצמו הוא ולכן לא
 פסולין אם הם גם מחולקים בכתבם ולשונם אבל כל לשון
 דגם ענין אחד הוא לפיכך אם חלק הגט עצמו לשני' שכתב
 קצתו בלשון אחד ומקצתו בלשון אחר פסול והוא הדין אם
 חתם כל אחד חתימתו לשנים שחתם קצת חתימתו בלשון
 אחד וקצתו בלשון אחר פסול .

יז העדים שחוזמין על הגט צריכין להיות יודעין לחתום
 ולקרות כדו שירעו ויבינו על מה הם חותמין ומעידין
 ואם אינם יודעין לקרות ואין שם אחרים שהם כשרים או
 שזרעין לחתום קורא אחד בפניהם את הגט והם חותמין
 והוא שיכיר העדים לשון הגט אלא שאינם מכירין כהב
 הגט לקרותו לכך כיון שמכירין את הלשון סומכין על אוהו
 שקראו והם חותמין והה' אם יודעים לקרות אלא שאינם
 פכתיים מה שכחבו בו שאחד מהרגומי להם והם סומכין
 עליו וחותמין אותו ואף על פי טעם מפי עד פסול אין זה
 נקרא עד מפי עד שאינו סומך על הקורא בעיקר העדות
 אלא במה שכך כתוב בטעם וזו אינו עדות אלא גלווי מילתא
 בעלמא הוא דהא מלהא דעביר לגלווי הוא מה שכתוב
 כשטר ואין זה נקרא עדות כיון שגם הוא מכיר ויודע מה
 שכתוב בשטר אחר שקראוהו בפניו ואין צריכין להרגומי לו
 או איפכא ומהאי טעמא נמי מכשירין אפילו באחד שקורא
 לפניהם שסומכין עליו וחותמין כיון שאינו אלא גלווי מילתא
 בעלמא ודוקא בנימי נשים הקילו בכי האי גוונא משום
 עיגונא אבל כשאר שטרות לא יסמכו על אחד שקרא או
 יתרגם לפניהם עד שיהיו שנים הקוראים או המתורגמין או
 כההיא דרב נחמן שרצה דין ואב"ד וסוף הבית דין שלו קרא
 לפניו וסמך עליו משום שידע בו שאינו כשקר שיש לו אימה
 לפניו כיון שהיה סופר שלו אבל הדין וסופר אחד שאינו
 סופר בית או סופר בית דין ואדם אחד שאינו דין לא יסמך
 עליו לבדו עד שיהיו שנים מידו גם כן יש מחסורין שלא
 לסמך על המתרגם או הקורא כשהוא אחד עד שיהיו שנים
 ואם אינם יודעים לחתום רשמיין להם שמתם על הגייר
 בדבר שאין רשום ניכר הרבה כנון ברוק וכיוצא בו בדבר
 שאין רשום מתקיים הרב והם כותבין עליו אבל אין רשמיין
 להם בדבר שרשום ניכר ואפילו בדבר שאין כשר לכתוב בו
 את הגט נזירה שמא ירשמו להם בדבר שכשר לכתוב בו את
 הגט ואז לא היו חתימתן חתימה שהיו כהב ההחתן הוא
 עיקר והוא אינו כתיבת ידם אלא העליון והעליון אינו כלום
 אע"פ שהוא ניכר יותר שאינו אלא העברת קולמוס בעלמא
 על ההחתן ואם כן הוי הגט כאילו לא נחתם ואינו גט ויש
 פוסלין אפילו ברוק כיון שרשום ניכר לפי שעה אלא כיצד
 יעשו וחתמו להם צורות האותיות של שמותם בנייר חלק בפני
 עצמו ונתנין אוהו על גב הגט במקום שיש להם לחתום והם
 ממלאים את הקרעים דיו והוא עובר דרך הקרעים והרי הוי
 גב הכתב כתיבת יד העדים וזה הוא טוב יותר מרשימת הרוק
 וכיוצא בו מידו בדעבד אם רשמו להם ברוק או באבר או
 בפי סילין והם פים ששרח כהן עפצים שחוקי' וכיוצא בהן
 דברים שאין כתיבת הגט כשר בהם והם חתמו עליו כדיו או
 בדבר שכשר לכתוב בו את הגט כשר שאז הוי חתימתו עיקר

הכתב והא דמכשירין בדעבד כשרשמו כמי מילין הם
 בשגם הקלף נעבד בעפצי' שאז הוא מראה הקלף כמראה
 רוסס ואינו ניכר אבל אם אין הקלף נעבד בעפצי' ורשום
 פולין פסול אפי' בדעבד שאז הו' הרשימו כתב בעל' ואין
 חתימה שעליה חתמו עליה וכן ספק מגורשת וה' בכל
 כה' ג' שרשום כה' ג' שרשום כה' ג' שרשום כה' ג' שרשום
 מגורשת דהא אין שנו יבולין לעמוד על איהו' דהא עיקר
 אם הרשימו או כתיבת העדים

יח גט שחתמו בו עדים פסולי' או אפילו אחד פסול ואחת
 כשר הרי זה פסול אפי' יש כאן עדי מסירה כשר שרשום
 הוא מזויף מחובו ובמזויף מחובו אמרינן לעול דלא מהני
 עידי מסירה כי הוי דלא ליתו למסמך על עידי חתימ' לבדן
 והם פסולין :

יח נהגין שלא להחתים הסופ' לעד על הגט אלא צריכין
 להיות שני עדי כשרי' אחר' חוץ מן הסופר מפני שקצת
 מן הפוסקי' פוסלים את הסופר להיות עד וטעמא הוא משום
 דנפיק מיניה חרובה שאם היינו מבשירין הסופר להיות עד
 לפעמים יאמר הבעל לשנים ויעשם שלוחים שילכו ויאמר
 לסופר שיכתב ולפלוני ולפלוני שיחתמו גט לאשתו וחישינן
 סמ' יהיה דעת הבעל דוקא שפלוני ופלוני יחתמו והסופר
 יכתוב ולא יחתום והשלוחים ילכו ויאמרו לסופר עם העדים
 שהבעל צוה לכתוב ולחתום גט לאשתו ומשום כיסופא שלא
 לבייש את הסופר לומר לו שלא קבלו הבעל לעד אלא לסופר
 יאמרו להם סתם שיכתבו ויחתמו ויחתמו גם הסופר לעד
 ונמצא אותו הגט יהיה בטל שהרי שינה מרעת הבעל שלא
 להחתי' את הסופר לכך אמרו חכמים סתם בכל הנשין שלא
 להחתי' את הסופר נזירה משום זה ואף על גב דבעיקר' דיניא
 לא קיימ' לן הכי דק'ל שאין הבעל יכול לעשות שלוחים שילכו
 ויאמרו לסופר ולעדי' שיכתבו ויחתמו ששליחות זה אינו אלא
 שליחות דברים בעלמ' ומילי לא ממסרו לשליח כמבואר לעיל
 סימן ק"ך אלא הבעל בעצמו צריך לומר לסופר לכתוב ולעדים
 חתמו ולא ע"י שליח מכל מקום נהגין בן לחומר' שלא להחתי'
 את הסופר משום שהרבה דעות יש שיכול לעשות שלוחים
 ולדידהו' דש לחוש להורב' זו ועוד אפ"ש לומר דחישינן אפילו
 לפי מנהגינו שלפעמים הבעל עצמו יתבייש לומר לסופר
 שאינו מקבלו לעד ויאמר לו סתם כתבו והרמז ואין ציונו
 להחתים אלא העדים שיהיה ולא הסופר לכך יש לזהר שלא
 להחתים את הסופר בעד כלל ואם החם הסופר הגט פסול
 אפי' בדעבד' שניתן לה כבר שאם לא נשא' לא הנשא לכתחלת
 מיהו אם נשאת לא תצא :

יט גט שנעשה בערכאות של גוים ועדי גוים חתומי' עליו
 אפי' כתבו ישראל לשמה ונמסר בעידי מסירה ישראל' ושמות
 עידי הגוים החתומים בו הם שמות מובהקים לגיות
 וניכרים לכל שהם גוים ואית לן למימר דליכא למיחש דלמא
 אתו למיסמך עלייהו אפילו הכי פסול דנזרו ביה רבנן שמ'
 ובאו לרדי טעות בשמות ויבאו למסמך עלייהו אבל אשה
 שמביאה לפנינו גט שנתגרשה בו ורוצה לינשא כוושמות
 ערויב שמות גוים אפילו הם שמות שאין דרך ישראל לקרות
 בהם כלל אפ"ה הינשא בו שדאי ישראלים הם דלא חשדינן
 לבעל או לאותו ב"ד שניתן לפניהם לביה דין טועים שיהיו
 פתחמינן עדים בשמות כאלו על הגט אם לא שידעו בודאי
 שישראל' הם ואם הם שמות שהם דומין קצת לשמות ישראל
 חיישינן סמ' טעו מחתימי הגט שהיו סבירי' שהם ישראלים
 ושמה גוים היו ולא תנשא בו :

ך אין דבר שהוא מן התורה מתקיים אלא על פי שני' עדי'
 כענין שנאמר על פי שני עדים יקום דבר ונומר לפיכך
 גט שנתנו בינו לבינה ואפילו בעד אחד אינו גט ואפילו אם
 נשאת תצא והולך מסור בלא כשהיה הגט ככתב יד סופר
 ק א 13 ואפילו

בגש בעודה ארוסה בשעה שצוה לכתבו כדא שכתוב בו זמן
הנתינה ולא היו נש יטן אבל אם כתוב בו זמן הכתיבה והי
זה נש יטן ופסול אפילו בדיעבד שלא יאמרו נשה קודם לבנה
טהורי ננשה אחר כך ואע"ג דשאר נש יטן כשר בדיעבד ה"מ
היכא דליכא אלא יחוד בעלמא אבל הכא דכנסה איכא האי
ביאה לפיכך פסולוהו אפילו בדיעבד :

ב צוה לכתוב נש לגרש בו אשה בעלמא לכשיכניסנ' אפי'
כתב בו זמן שלאחר נישואין אינו נש כיון שאין בידו
לגרשה בשעה שעשאו שליח ואם היא יבסתו ואמר לסופר
כתוב לה נש לכשאבימנה אגרשנה ויבשה וגרשה בו הרי זן
ספק מגרשת דמסקא לן אי נימא הואיל ואגידה ביה ב
כארוסתו דמיא או נימא הואיל ועחה אין בידו לגרשה פנס
אלא כחליצה כאשה דעלמא דמיא ונשאהר בספק ולא
הבריעו בה :

ג שנים ששמותיהן שוין ושמות נשותיהן שוין ושלחו שני
נישין לנשותיהן וכתעברו הנשין זה בזה נותנין שניהם
לזו ושניהם לזו בערי מסירה דמסה נפשיך יגיע לכל אחת
נשה בידה ואם נאכד אחר מהן לא ינתן הנש הנשאר
לכתלה לא לזו ולא לזו טהרי אין יודעים של איזו הוא ואם
נתן לאחת מהן או אפי' לשתיהן הרי אלו ספק גירושין דאף
ע"ג דודאי לסם אחת מהן נכתב והרי ניתן לה כיון שבטעת
נתינ' לא היינו יודעין כודאי שזה נכתב לשם אין זה נתינה
ודאי מה שאין כן כנסותנים שניהם לשתיהן דודאי יש בהם
אחד מהם שנכתב לשמה :

ד המביא נש ונפל ממנו במקום שהשיר' מצויות ואפילו
לא הוחזקו שנים ששמותיהן ושמות נשותיהן שוין או
אפילו במקום שאין השירות מצויות ובעיר שנכתב בה הנש
הוחזקו שנים ששמותיהן ושמות נשותיהם שוין אם מצאו
לאלתר דהיינו שראה שלא עבר שום אדם שם משעה שנפל
עד שמצאו או אפילו לא מצאו לאלתר ויש ל' סימן מובהק
או טביעת עין בגש או אפילו אין לו סימ' וטביעת עין בגש
אלא שמצאו בכלי טהרה בו הנש ויש לו סימ' וטביעת עין
בכלי יודע שלא השאילו לאחר שאם השאילו חיישינן שמא
מהאחר נפל ושל איש אחר דהא או שמצא קטור בכיס או
בארנקי או בטביעת שלו אף על פי שאינו יודע בכירור שלא
השאילום לאחר שהזקת כל' אילו שאינו משאילום לאחרים
או שמצאו בכיתו בין כליו הרי זה כשר ולא חייש' שמא אחר
הוא ששמו ושם אשתו כשם זה האיש ושתו ולא נכתב לשם
זה האיש אבל אם לא מצאו לאלתר כנון שאינו יודע אם
עבר אדם שם אם לא ואין לו טביעת עין וסימן בכלי ולא
בגש פסול דחיישינן שמא לא זה הוא הגש שנאמר מזה ואפי'
אם עדי' מעיד' שהאחר שהחזק שמותיו בשמותיו של זה לא
זה בעיר כשנכתב הנש פסול דחיישינן לנמל פרה' או שמא
צוה לעדים כאן לכתוב ולהנ' כדת והוא הלך לרכו וכן אם
ראה שעבר אדם שם פסול אפי' לא שכחו שירות ולא הוחזקו
שנים ששמותיהן ושמות נשותיהם שוין ואפילו היה גוי אותו
שעבר שם אלא א"כ עדי הנש אומרים מעולם לא חתמנו על
נש אחר ששמו כשם האיש הזה ואפילו אין מעידין כפירוש
שהו חתימת ידם כנון שאין הנש עתה בפנינו אפי' כשר
וכנון דלא אתחזקו כאן אנשי' אחרי' ששם כשם העדי' הללו
אבל אם יש שם אנשים אחרים ששםם בשם אלו אינו כשר
עד שיעידו שזהו חתימ' ידם או שיאמרו העדים אנו מכירין
את הנש שיש לנו בו סימ' מובהק כנון שיש בו נקב ביד אות
פלוגית וכה'ג' ואפילו אינן אומרינן הסימ' עד אחר שיראו אותו
דכשנים לא חיישינן שטועין בסימני' אבל אם התובעין אומר
הסימ' אינו מועיל א"כ יאכר אותו קודם שיראה הנש אבל
לאחר שיראו אינו נאמן לתת בו סימ' שמא ראה הסימ' עכשיו
פרח' עין ואמרו וולא דחשידינן ליה שישקר במזד לומר

שהיו שלג' ואינו שלו שאין יקראל השאנו בנה להבטיל
ולקלקל' אשת ישראל כמזיד אלא דחיישינן שמא הוא פבור
בסברה חזקה שהיא שלו מפני שאינו יודע שיש כאן אחר
ששמותיו בשמה שבגש זהו יודע ואין גראה לו לחוש בזה
לושר שכוזמן שנאכד נש כזה ממש מאיש אחר שזה דכל
שאינו מצוי ולכ' אומר על הסימ' הזה שרואהו שראתה כבר
וסמסם זה נ"כ אם יאמ' הרוכזו הראוהו לו כי אני מבי' אמת
בטביעות עין שלו אין סומכין עליו שצוה מועיל טביעת עין
להכשירו אלא כשמצאו בעצמו אותו האיש שאכד ממנו דהו'
סמכין אהכרתו בטביעות עינו אף ע"ג שאינו צורכ' מדרבנן
במנו דאי בעי אמ' מעולם לא נאכד ממני אבל כשמצאוהו
אחרי' אין סומכין בדורות הללו על טביעת עין של התובעין
אפי' הוא צורכ' מדרבנן שאין צורכ' להיות צורכ' מדרבנן
ויבא הדבר לכלל מחלוק' מי הוא הראוי להיות צורכ' מדרבנן
כזה או לא ובמקו' שיש איסור ערוה יש להחמי' ואם לא שכחי
שיירותונם לא הוחזקו שנים ששמותיהן ושמות נשותיהם
שוין מחזירין אותו כלא סימ' אפילו שיהיה כרו' שיעבור אדם
שם ויש מקילין ופוסקי' שאם אכד ממנו במקו' שאין השירות
מצוין אפילו מצאו לאחר זמן מרובה לא חיישינן שמא אחר
הוא אפילו הוחזקו באותו מקום שנים ששמותיהן ושמות
נשותיהן שוין ואם אכד במקום שהשיר' מצוין והוא במקום
שלא הוחזקו שנים ששמותיהן ושמות נשותיהן שוין אז האיל
ולא הוחזקו שנים כו' מקילין בשיעור' של מיד לושר כל זמן
שלא שהו העובר' שם אע"פ שעברו שם בני אדם הרבה אם
מצאוה שם או שמצאו בבלי' שהניחו בו ויש לו טביעת עין
כארכו ורחבו של נש שהיה בריכו הרי הוא בחזקתו והחגרש
בו אם הוחזקו באותו המקום שאכד שנים בו והוא במקום
שהשירות מצויות אם עבר אדם שם חוששינן שמא נש זה
הנמצא של אותו האיש האחר הוא דהואיל ואיכא חרתי
לריעהא שיירי מצויות והוחזקו' כחמרינן בשיעור' של מיד
ואמרינן הואיל ועבר אדם שם אע"פ שלא שחה חיישינן שמ'
סאחר נפל אבל אם לא עבר אדם שם הרי הוא בחזקתו לא
שאם הוזכר שם העיר בגש אין לחוש בו לשירות מצויות
דלשני עירות ששםם שוה אין חוששינן :

קלג למסור הגט בפני שני עדים כשרים וכו' ג' סעיפים :

א כתיב בפרש' גירושין והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי
מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות וילפינן
דבר דבר מעדים דכתיב על פי שנים עדים או על פי ג' עדים
יקום דבר שצריך להיות נ"כ נתינת הגש ע"שני עדים אלא
שנחלקו בה ר"ל אם צרכים להיות העדים חתומים דוקא על
הנש דהאי וכתב אחריויהו קאי אכתיבת הגש ואחתימת ידו
העדים והא הוזכרו העדים בקרא כ"ג שדדבר דבר או לא קאי
אחתימת העדים אלא סני אף כשכתב הגש בלא חתימת
העדים ומכרנו בפני שני עדים ואסיקנ' טכן הלכתא דסני
שיכתבו ומסור אותו בפני שני עדים אף ע"פ שאינן חתומים
בתוכו דהכי משמעות לישנא דקרא ספויבלבר שיהיו שני
העדים שימסור אותו בפניהם יחד כמעמד אחר כשימסור
אותו לה ולא שימסורו לה בפני זה ואחר כך בפני זה שאז הוי
עדות כל אחד תצי' דבר העדות ואנן עדות שלם בעינן
וכ"ש כשהעדים חתומים בו שהוא כשר כשימסרו נש כן בפני
שני עדים לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים גשרים
בשעת מסירה הגש וצריך שיהיו יחד בעת המסירה לא
שימסרנו לה בתחלה לפני עד אחד ואחר כך לפני השני
מסרו לה שלא בעדים או אפילו בעד אחד או שנמסר בפני
שנים ונמצאו שהם פסולים לעדות על פי הדינים המבוארים
י' ב' ג' 3 בלבוס

* **לבוש הבדח וארגמן** הלכות גיטין *
 * * *

מחמת אותם מודעה או פחמת אותו דבור כל זה יאמר כפני
 שני עדים כשהו ביה או אפילו בזה אחר זה ואפילו היה של
 בפני זה רק שהיו כשרים ובשיאמר בן אפילו כשר מודעה
 ואמר בפני אותן העדים שכפר בפניהם המודעה **אף**
 אבטלנה לא תיכפל אפ"ה כדכרו אלה ביטול הכל ואין כאן
 מודעה כלל שאפילו אם יבאו עדים ויאמרו ששם מודעה **גם**
 על הביטול הרי פסל כל העדים כמה שהעיד על עצמו שלא
 מסר ואדם נאמן על עצמו יותר פסאה עדים והרי אמר שלא
 מסר ואע"פ שאנו יודעין שהאמת הוא שספר המודעה כדברי
 העדים וכלפי שמיא גלוי יודוע הוא וא"כ מה יועיל זה לעצירת
 איסור להריר אסח איש לעלמא על פי דיבוח דהו על
 העדים אנו יודעין האמת מספר וביטול את הנס מ"מ אמרין
 כיון דכידו אדם לא יוכל לקלקלה בכד מפני שאנו מאמינין לו
 ויהרמן העדים אלא שכירי שמים הוא מקלקלה אמרין **הוא**
 נוסר בלבו וכבשל את המודעה בלב שלם שאין זה מצוי
 שיקלקל אותה כדו שמים כמה שאין לו שום תועלה מסנו
 כיון שלא יוכל לקלקלה בכד * י"א דפני אם אומר סתם
 שמכשל מודעה ומודעה דמודעה עד סוף כל מודעה וכן נהגין
 אבל טוב יותר הוא שיאמר בזה הלטון אשר כתבנו **הוא**
 שדבר הדברים האלה לא ינחורו לילך עד שיגיע הנמל ליד
 כיו שלא יבא לבטלו אחר דכרו דברים אלה :

ג ונהנין להצריך ביטול כל מודעה אפי' למי שמגר **פרצתו**
 מפני קלקול הדוד והרמאין סמרא' את עצמה שלא
 ביטלוהו ושסגרטי' ביצונו וכסתר נטלוהו לסכה מה מיה
 אם שכח מלכשל כשר מאחר שכנש מרצונו ונהג עדי
 לבשל מודעי קודם שיצוה לכתוב וקודם הנחיתה ואף על גב
 שיש אומרים שאם בשל הגם בין כתבה לנחיתה לא היה
 מעיל א"כ כביטול מודעי לנרש באומר הגם ולכן אין מניית
 אותו לילך עד שיהן הגם אפ"ה מחסירין גם לבשל **מודעי**
 בסעת נחיתה :

ד ואם נשבע הבעל ליהן גם צריך שתהיו לו קדש לבג
 שלא יהא דומה לאונס אך מקבלים ממנו ערבות אם
 ירצו שאין זה דומה לאונס כיון שחתויו לו השכועה ואבן
 נהנין להליר ג"כ לכל אפילו למי שלא נשבע מפני הרמאי
 כדלעיל ואם קבל קנין לנרש הו' דינו כמו בשכועה אבל אם
 קבל עליו קנסות אם לא יגרם לא מקרי אונס מאחר דחלו נישין
 בדבר אחר ויוכל ליתן הקנסות ולא לנרש ויש מחסירין אפילו
 בכראי נונא ושוכ לחוש לכתחלה ולפוטרו מן הקנס אבל אם
 כבר גירט מפני זה ואפילו גירש מכה שכועה שעשה מעצמו
 לנרש הגם כשר האויל ופתחלה לא אנסות על כן **י"א** ולא
 מקרי אונס אלא מה שאונסין לאדם עצמו אבל אם אנסת
 לאחר עד שיגרש חבריו אפילו אם על בנו או להיפך לא מקרי
 אונס ויש מחסירין באב על בנו ועייזן לקסן פסין קנ"ד :

ה והא דאמרינן דאינו נש כשהוא אונס הם כשספר מודעה
 ואף על פי שאנסוהו כיון כנן שהוא מאוחן שחייבין
 להוציא ולא רצה ואנסוהו כ"ד והוא מסר מודעה **נתן הגם**
 בלא בשול מודעות אז אינו נש וכן אם אנסוהו שלא כיון
 וספר מודעה ואחר כך אנסוהו לבשל את המודעות עד שיש
 רוצה אני ובטלה אז ג"כ אינו נש אע"פ שאמר רוצה אני כיון
 שמחלה שלא כיון אנסוהו ודאי גם הבטול לא גמר כדעת
 לכן אם אנסוהו שלא כיון ולא מסר מודעה אלא נתנו מתוך
 האונס ואפי' אמר רוצה אני הרי זה נש פסול אבל אם אנסוהו
 כיון שהיה מן הסחוייבים להוציא ולא רצה ואנסוהו כ"ד עד
 שהוציא מתוך האונס ואומר רוצה אני ולא מסר מודעה אז
 אפילו מסר מודעה וכפאוהו בית דין לבשל המודעות ובשל
 המודעות ואמר רוצה אני הרי זה נש כיון דכיון כופין אותו
 סתמא גמר הביטול כדעתו ומצוה על כל בית דין שככל
 מקום וככל זמן ואפילו בזמן האהאם הוא מאוחן שחייבין
 להוציא

בלבוש ע"ש כהלכה ערות אינו נש שהרי לא נספר בעדים
 גם אין עדים חתומים בו ומכל מקום יתיר טוב להחזיקם
 בו שני עדים שאם לא יתרום בו עדים ויסמרו בפני עדים
 יש לחוש שמא ימותי עדי הסמירה או ילכו להם לפדינת הים
 ואחר כך יבא הבעל ויערערו לומר לא נתתיו לה ויקלקלה
 מה שאין יכול לעשות כן כשהם חתומים כתיבו שאם יבא
 ויערערו תקיים את החתומין והוא כשר שאנו אומרים כיון
 שחאו בידו סתם והתם בעדים ודאי נתנו לה כראוי וכדת
 שם לא כן לא היה מורה להתתים עליו העדים אם לא היה
 נתנו לה מיד * אבל מכל מקום אחזל שלכתחלה צריך
 להיות שניהם העדים חתומים בו ונס יסמרו לה בפני צנים
 וטוב הוא שיהיה עדי התמימה גם הם עדי הסמירה כרי שיהיה
 ערוהן ערות שלימה דבר שלם נסור ולא חצי דבר מהו אם
 היה שתי בתות עדי החתימה ועדי הסמירה שפיר דמי ולא
 עוד אלא אפילו אם פסרו לה בפני עדים ולא היו בו עדי
 החתימה או שהיו בו עדי החתימה ומסרו לה בינו לבניה בלא עדי
 מסירה כשר * הסכל מקום כל אחד דבר שלם מיקרי ד"א
 דדוקא צריך שיהיו עדי מסירה בסעת נתינה ואם חתמו עדי'
 בתוכו ולא מסרו לה בפני עדים אינו נש כלל דהאי וכתב לה
 ונתן וטמר דוקא אכתיבת הגם קאי והעדות דילפינן מרבר
 דברי צריך להיות על ידי עדים מסירה לפיכך אם ניתנה בלא
 עדי מסירה אע"פ שחתומים עדים בתוכו הרי זה פסול ומיהו
 גם לרעה אלו אם יוצא הגם מתחת ידי האשה ורואין אותו
 חתום בידה ומסכירי ידי העדים תולין לומר שכודאי נסמר לה
 בעדי מסירה והרי הוא בחזקת נש כשר עד שיחברר סנתן
 לה בלא עדי מסירה :

ו נהנין להג הנש בפני מניין עשרה כרי שיהא הדבר
 מפורסם וידע לכל שאשה זו מנורשה היא וכותרת
 לכל אדם ואז לא יוכל הבעל לערער ולקלקל :
ז צריך שיהא הגם תם חתימת ידי העדים יבשי בשעה
 שנתנין הגם לידה שכל זמן שהגם לח הוה ליה כחב
 שיכול להודיף ואין מנרשין בכתב שיכול להודיף כמו שנת'
 לעיל סיפן קכ"ד *

קלד צריך שיבטל הבעל כל מודעות וכו'
 י"ס ע"פ :

א צריך שיהא הגם מרעהו ומרצונו של הבעל דכתיב
 והיה אם לא תמצא חן בעיניו ונומר וכתב לה ספר
 וגמר בדידיה תלייה דרמנא לפיכך אם מסר הבעל מודעה
 בפני סנים ואמר נש שאני רוצה ליתן לאשהו דעו שאני אונס
 לתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בשל הרי הוא בשל שהרי
 אינה נהנה מרעהו ואף על פי שלא לקח בקניין דנימא אונס
 הוא מחמת הקניין ואף על פי שאין מבייזין את אונסו ואפילו
 ידעו שאינו אונס וסאמר שקר מ"מ בשל הוא שהרי דכרו
 אלה גלויה מלתא ננה שאינו נחנה מרצונו ואף על פי שאמר
 אחר כך לספור לכתוב ולעדים לחתום הרי הוא כאלו אמר
 נתנו מרעתכם ולא מרעתי והרי הוא כאלו נכתב שלא
 לשמה ואע"פ שנתנו אחר כך נש פסול הוא שררי נכתב שלא
 לשכו עד שיאמר בפירוש שמבשל המודעה ואז היא בטלה
 ואינו צריך קניין על ביטולה :

ב לכן צריך שיבטל קודם כתיבת הגם כל מודעה שספר
 ויאמר כן הריני מבטל כל מודעה שמסרתה על נש זה
 וכן אני מבטל כל דבר שכשתיקיים אותו הדבר נורם ניטול
 לנש זה הרי הוא בשל וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי
 דבר על הגם שיבטל הגם הזה מחמתו ואף אם יעירו עדים
 הריני פוסל כל עד או עדים שיעירו שמסרתה או שצמרתי
 שום דבר שיבטל מחמתו גם זה או שיערערו כתי של נש זה

* לבוש הפוך וארגמן * הלכות גיטין עח

דומה לפי שנשבע לנרש ואם היה מנרש על ידי קנס זה ויש
 אומרים שהיה נש פטול שררי אנוס היה לנרש שאם לא היה
 מנרש היה צריך ליתן קנס ועל כרחו הוא מנרש כדי להפטר
 מן הקנס והרי זה מעשה ופטול אף ע"פ שלא היה
 מנרש שדעת קודם היה מנרש באונסו שאנוס היה
 והוא שלא ביד שיש קודם הנתנה אונסו אמר ביד
 נתנה שברצונו הטוב הוא נותנו הרי זה ביד שיש
 ויש אימרים שאפילו גם כזה אינו אונס שנכתבו כי
 פעוט ביד שלישי שיש והוא רוצה לחזור בו ואין חסד
 רוצה לחזור לו הפעות עד שיש לא מיקרי אונס דלא שיקל
 אונס אלא אונס הבא לאדם מחמת אחרים ולא כשהביא הוא
 האונס על עצמו ועיין במהר"ק שורש פ"ג ואצל"ל מהשלישי
 לו אחרים מעות ואמר לו לכשתן נש לאשתו יקחלו אלו
 המעות בשכרו או במתנה ואם לא יתן נש לא יתנו לו המעות
 והוא נתן נש סתם שודא הרי זה נש כשר שמחמת הנאת
 קבלת הממון שיקבל ודאינתן ברצונו הטוב ואין כאן בית
 שיש כלל לכ"ע נ"ל אם אנסו לאחר ליתן נש והיה משותף
 שאין כופץ להוציא ואחר כך נתפיים ליתן נש אם מחמת ממון
 אם מחמת יראה ומכירים אנו שאף ע"פ כן הוא מנרש לאונסו
 הרי זה נש מעושה ופטול דמעמיון ליה אחוקהו ואומרים על
 ידי אונסו הראשון הוא מנרש עד שיחבר לו שנשתכח העניין
 כלומר שאין ביד האנס לאונסו כבתחלה דאין לתלות
 ולומר דמהמת אונס ראשון עושה שנירש שכיון שנשתכח
 העניין שנחלט בח האנס בקצת חשיב כדברים שכלב אם
 באנו לתלות ולומר שעוד הוא ירא פן יאנסנו פעם אחרת בין
 שסיבה ראשון נתבטלה והלכה לה כבר ואף על גב שאיפשר
 לומר שעדיין יש כח ביד האנס לאנסו מכל מקום כיון שהשט
 כחו בקצת אין לכרות סלכנו אונס אחר כדי לבטל המעשה
 הנעשה בפנינו דחשיב דברים שכלב ואינן דברים דאף על פי
 שאין כופץ עכשיו שום איש לנרש את אשתו היינו שאין
 משליח עליו חרם שיש אכל אם רואי ב"ד לפי ראות עיניהם
 שיש הקנת האשה בדבר כנון שטוענת מאיס עלי וכה"ג
 שראה להם שאין זיוונם עולה יפה ואע"פ שאין האיש מאוהם
 שכופץ להוציא מכל מקום יכולין הב"ד להשיל חרם בנידם
 על כל איש ואשה לנזור באלה חמורה שלא יהיו רשאים לרבר
 עמו ולישא וליתן עמו להרויחו ולהאכילו ולהסקותו וללויתו
 ולבקרן בחוליו וחומרות אחרות כפי רצונה על כל אדם אם לא
 ינרש אותו האיש ויתיר את אשתו כגם כשר טובה אין כפיה
 עליו שאם ירצה לא ינרש וילך למקום אחר נמקים אשר לא
 יבדלו ממנו והוא לא ילקה בגופו מתוך נדו זה ואין עליו שום
 עונ' כי אין החרם חל עליו אלא עליו אם לא נתפר מעליו
 ואין כאן נש מעושה גם זה עיין ברי"ק שורש ק"ב :

להוציא לכופו לנרש ולבטל המודעות :
 פי שמסר מודעה על הנש אע"פ שאנסוהו אלא שאנסוהו
 בדיון מכין אותו מכת מרדות וכ"ט אם נתנו מרצונו ומסר
 מודע מפני טגורם להיות ממזרים בישראל שהרי הניע הנש
 לידה והיא תישא בו שלא ידעה מהמודעה ואח"כ יבאו עדים
 שכתב בפניהם או שמסר מודעה בפניהם קודם הנתנה מכין
 זממא הולד ממזר ואפילו בטל המודעות קודם הנתנה מכין
 אותו משום דאיכא דשמע במודעו ולא שמע בכיסול ויוצא
 לעז על בניה :

אף על פי שאמרנו שמי שאנסוהו שלא בדיון ומסר מודעה
 ואנסוהו לבטל המודעות עד שאם רוצה אני או שאנסוהו
 אלא מסר מודעה אלא נתנו ואמר רוצה אני מחוך אונסו
 שאמרנו שאינו נש כשר ה"מ להינשא בו אבל ריח הגש פיהא
 הוי בו לפוסלה מן הכהונה :

גוים לאו בני עיטוי נש ניהו כלל דכתיב אשר תשים
 לפניהם ולא לפני נרש לפיכך אם אנסוהו גוים מדעתם
 לנרש ונרש על פי אונסם בכל דינינש וכביכול מודעות
 אפילו הכא אינו נש כלל ואפילו ריח הגש לפוסלה מן הכהונה
 אין בו ואפילו אנסוהו בדיון כנון שהיה מאותם שמחייבין
 אותם להוציא אינו נש מן התורה ואפילו אם קבל מעות על
 נתנת הגש שנחנהו לו שיש אין אומרים שנתרצה בזה
 דמה היה לו לעשות ואינו נש אבל אמרו חכמים ז"ל שאם
 אנסוהו גוים בדיון עד שאמר רוצה אני אף על פי שאינו מתיירא
 להנשא בו כלל מכל מקור ריח הגש יש בו לפוסלה מן הכהונה
 מדרבנן נזירה טמא ואנסוהו ישראל בדיון גם כן
 אינו פסול :

ואם דחקו אותו בית דין של ישראל ע"י גוים והצוה גוים
 להכותו ולרדותו לומר עשה מה שישראל אומרים לך הוי
 נש ודינו כמו שנכתב לעיל באנסוהו ישראל בדיון שזה גם כן
 עיטוי על ידי ישראל הוא אלא שנעשו הגוים שלוחן לייפות
 ולרדותו מפני שד' תקיפה עלינו ויש כח בידם לעשותו :

גם שמסר הכעל מודעת על נתנתו ונתנו לה ואחר
 שנחטו לה בשל המודע מרצונו ואמר לה התנרשי בגש
 שנתתי לך כבר זורי זה נש ואין צריך לחזור ולישלו ממנה
 ולחטו לה פעם אחרת כיון שמתחלה כתורת גיהושין נתנו
 לה והמודעת כולה למפרע והרי היא מגורשת משעת נתנה
 ראשונה ועיין לקמן סי' קל"ה : מי שברחה אשתו חוץ לביתו
 פחת קטש שהיה ביניהם וקבל הכעל על עצמו בקנס לאדון
 העיר פאה זהובים אם יחזירנה ולא ינרשנה ואחר כך נרשה
 בכיסול כל מדעי הרי זה נש כשר ואין זה נש מעושה דלא
 שייך מעושה אלא כשכפאמו לעשות דבר שלא מרעתו ולא
 היה כדעתו ורוצה לעשותו וכפיהו עד שעשאהו או שהפחידוהו
 להפסידו אם לא ינרש אכל כבדו זה הרי חייב עצמו מרצונו
 לנרש והקנס לא היה אלא אם יחזירנה ופירו היה שלא לנרש
 וגם שלא להחזירה אלא חשב ענונה ואף על פי שאין בידו
 להחזירה אם לא יפסיד הקנס אין זה לאונס נש שזה היה
 רצונו מתחלה לנרש והקנס שעשה לא עשה אלא לחזק דבריו
 וב"ת מכל מקום בנתנה הגש היה אונס שאם לא היה הקנס
 היה חוזר בו והחזירה ומחמת הקנס לא היה יכול לחזור בו
 להחזירה ויתכרח לנרשה אין זה אונס לנרש לא יחזירנה
 ולא ינרשנה אלא ישב ענון והיא ענונה ויפטר מן הקנס או
 יחזן הקנס יחזירנה ואין נתינת הגש הזה באונס לפיכך נש
 כשר הוא ולא דמי לפי ששכב להת נש שנוהגין להחיר לו
 לו שבועתו כדו שלא יהא נראה כאנוס דשאני התם
 שנשבע לחת הגש ואנוס הוא לנרש כדי לקיים שבועתו שאם
 לא ינרש יעבור על שבועתו ואפשר לומר ה"ה נמי אם היה
 מקבל עליו בקנס שיש בזה קבוע ואם לא ינרש חוץ
 חוסן וחייב לחת לקרובה אלא דאזון העיר כך וכך שזה היה

קלח שצריך לקרות הגש קודם הנתנה ולאחר הנתנה וכו' סעיפים :

א העדים שנחנן נש לפניהם צריכין לקרותו קודם הנתנה
 כדי שידעו ששטר זה שהוא נותן לידה הוא נש ולא שטר
 אחר ומיד אחר הקריאה נחנהו הבעל לידה ויראו העדים שלא
 יחליפנו הבעל מ"ס א"ג שקראוהו קודם הנתנה טוב לחזור
 ולקרותו גם מיד אחר הנתנה שאז יהיה ערוהם ברור שזאת
 האשה נתנרשה בפניהם ושלא החליפו הבעל בשטר אחר ולא
 אדעתייהו ומ"ס א"ע שרצו לקרותו אחר הנתנה לא יסמכו
 על זה ושלא לקרותו קודם הנתנה על דעת שיקראוהו אחר
 הנתנה דשמא יבא לידי שכתה ולא יקראוהו אחר הנתנה
 אלא יקראוהו גם כן קודם הנתנה מיהו אם לא קראוהו
 אלא לאחר הנתנה כלכד הרי זה מנרש חמשה לכתחלה
 וה"ה אם קראוהו קודם הנתנה תבטלה מיד ולא קראוהו

לבוש חבוץ וארומן חלבה גיטין

אחר הנתינה הרי זו מגורשת מכל מקום אם הגם עדינו בידה
 יקראוהו אפי' אחר כמה ימי'אם נאכר כגון שנשפך או זרקתו
 לים הרי זו תינשא :
ב ואם לא קראוהו כלל ונאכר ביום שזרקתו לים או לאור
 אפילו אומר הבעל ~~הוא אפי' לא נאכר ועודנו~~
 וצריכה נש' אחר ~~הוא אפי' לא נאכר ועודנו~~
 וצא מפתח ~~הוא אפי' לא נאכר ועודנו~~
 הנתן ~~הוא אפי' לא נאכר ועודנו~~
 מהו אם נשאת לא הנצא :

ואם קראוהו ונתנהו לבעל והכניסו לבין ידיו ושהה
 מעט עד שנתנו לה לבתולה צריכה לקרותו פעם שנית
 קודם שיננהו לה לא קראוהו ונתנו לה ונאכר אפילו הוא
 אומר שהחליפו ונתן לה שטר אחר הרי זו מגורשת ותינשא
 לבתולה דלאו כל כמיניה לאוסרה כיון שקראוהו פעם אחת
 ולא ראינו שטר אחר בידו ואם יש נש' בידו ומראה אותו נאמן
 למי ששטר אחר נתן לה וזהו הגם שנשאר בידו ואם לא
 נישאת לא תינשא ואם נישאת לא תצא לפיכך נוהגין אנו
 עכשו שהחכם המסדר את הגם קורא אותו תולה וסוף עם
 עם העדים ואחר כך שואל ליפר אם זהו הגם שכתב לשמו
 ולשמה ולשם גירושין ואחר כך שואל לכל אחד מהעדים אם
 מכיר חתימתו וחתימת חבריו ואם תתמו זה בפני זה כדו שלא
 יבא הדבר לידי סתרה :

ד נתן לה נייך חלק ואמר לה הרי זה נשך חיישינן שמא
 כתבו כמי מילין ונבלעו בו האותיות ולא נראו והרי זו
 ספק מגורשת עד שיבדקו את הנייך כמי גירין ואז אם היה בו
 שום כהב יפלוט האותיות ויהיו ניכרים מה שכתוב בו ואם
 יבדקוהו והפלוט הכתיבה ויראו שכתוב בו נש' עריין נשאתה
 בחזקת ספק מגורשת דמספקא לן שמא ביון שלא היו נראין
 האותיות בשעת נתינה אף על פי שהיה בלועים בתיכוי'אני
 נש' שהחורה אמרה וכתב לה ונתן בידה מסמע שהיה
 הכתיבה ניכרת בשעת נתינה או שמא כתיבה בעלמ' הקפידה
 התולה והרי הוא כתוב ועומר אף ע"פ שאינו ניכר והרי זו ספק
 מגורשת אלא שאם יבדקוהו ולא הפלוט הכתיבה אין כאן
 חשש גירושין כלל ואפילו ריח הגם אין בו :

ה זרק לה שטר בחצר בפני עדים ונפל בין החביות ואמר
 הרי זה נשך ובקשורו ומצאו מזוזה או שטר אחר אין
 חוששין לגירושין שודאי זה שנמצא הו' שזרק ולא היה מעולם
 נש' לבעל זה דמזוזה או שטר בין החביות לא שכיח כמה
 דברים אמרים שלא קראוהו תולה אכל אם קראוהו שהיה
 נש' והבעל לקחו מידם וזרקו לה ונמצא מזוזה הרי זו ספק
 מגורשת שהרי ידעין בודאי שהיה נש' לבעל ושמה זרקתו
 ונדרתו או אכלוהו עכברים והמזוזה או השטר כבר היו סם
 וכן אם נמצאו ב' או ג' מזוזות או שטרות אע"פ שלא קראוהו
 תולה הרי זו ספק מגורשת דהא על כרחך כבר היו שם מזוזות
 או שטרות וחיישינן שמא כולן היו שם תולה חו' שזרק לה
 היה נש' ועכברים אכלוהו או נדרתו :

נוהגו לה ואנו נוהגין לומר הרי זה נשך והריאת מגורשת
 סמנ' והריאת מותרת לכל אדם מעכשו וצריך הבעל לידע
 ולהכין מה שיאמר לה ואם אינו מכין מפרשין אותו לו בלשון
 שמכין ואם נהנו בידה ולא אמר כלו' הרי זה נש' פסולן **דסמנ'**
 לא נתגלו לשם גירושין אלא לפקדון בעלמא :

ב כדא בשלא היה מרבר עמה על עסקי נש'ה אכל אם היה
 מדבר עמה על עסקי נש'ה ונשל הגם ונתן בידה ולא אמר
 כלום הרי זה נש' ודאי לשם גירושין נתגלה שהרי הרי
 עסקין באיתו עניין :

ג ובשודע הבעל בשעה נתינה שהוא נש' אף על פי שאין
 האשה יודע בשעת נתינה שהוא נש' כגון שאמר לנת
 כנסי שטר חוב זה ואמר לה אחר כך הרי זה נשך ותהי' נש' צו
 או שהודיע לעדים כחלה שנתנו לה לשם גירושין הרי זה
 מגורשת וגידי לה העדים אחר כך שהוא נש'ה שתודיעת הפרוש
 ממנו והצא :

ד צריך שיאמר לה בלשון דמסממע שהוא מגורשת אותה
 מעמו שלא תהא עוד אשתו דכתיב ושלחה מביתו ולא
 שילחה הוא את עצמו לפיכך כשנתן לה הגם יאמר לה הרי
 את מגורשת ממני כו' ואם שלוחו נותנו לה אומר לה הרי את
 מגורשת מפלוני בעדך כגון זה ומותרת לכל אדם ואם אמר
 לה בלשון שהוא מגורש את עצמו ממנו כגון שאמר איני אישך
 איני בערך אינו נש' ויש אומרים דאינו נש' אפילו הו' מרבר
 עמה קודם לכן על עסקי נש'ה והואיל ומיעשו הכתו' משלחה
 ויש אומרים דאם היה מרבר עמה על עסקי נש'ה הוא ספק
 מגורשת דשמא לא דק בלשונו משום שהיה סופך על דבריו
 ולשונותיו הראשונים שהיו ביניהם על עסקי נש'ה שהיה
 משמעוהם שגירש אותה מעמו :

ה אמר לה הרי את לעצמך הרי זה נש' אכל אם אמר לה
 הרי את בת חורין לא אמר כלום שאין שייך לסו'ן זה
 אלא להוציאה משפתח לחירות שאשה תחת בעלה היא
 כבר בת חורין ושיעבודה לבעלה אין זה שפתח ועבדות כפי
 כבודה היא ככך :

ו אם יש אחר בעיר שסמו כשמו וסם אשתו כשם אשתו
 אינו יכול לגרש אלא בפני האחר דחיישינן שמא אחר
 מהם יכתוב נש' לשמו ויחננו לאשת האחר ששמו כשמו בשם
 בעלה שיאמר לה בעלה שלחו לה ויאמרנה על בעלה ולפיכך
 אפי' יוצא נש' מפתח יד אשה של אחד מהם אינה מגורשת עד
 שתביא ראיה שגורשה בפני האחר או תביא עדי מסירה שיהו
 שגירש את אשתו ויש אומרים שצם שמות האנשים שנים
 אע"פ שאין שמות הנשים שונים אפילו הכי יכתוב סי' במגרש
 או מצד כינוי שלו או שהאחד כהן והשני אינו כהן וע"כ נהגו
 לתת הגם ברבים שאם באולי היה שנים בעיר ששמותיהם
 שונים אמרינן ודאי היה אצל הגם :

ז אין מגרשין בשבת משום דחומה לקנין שפקנה
 אותה לעצמה וגם מקנה לה הגם וקיימא לן אין קנין
 קניין בשבת כמבואר במקומו גזירה שמא יכתוב ואם
 השעה צריכה לכך כגון שכיב מרע שחקף ליה החולה וירצא
 לגר' כדו שלא תזקק ליבום אם הגם ברשותו יתן לה הרשות
 והחזיק היא בו על ידי שהנעול דלת הרשות והזכה בו ובנש'
 שכתבי' ואף על נב' שאין קנין קניין בשבת הבא לא מיכר'
 מילתא דמיחיו כנועל ביתו לשומרו ואף על נב' דקיימא לן
 מה שקנתה אשה קנה בעלה שאני הבא דנשה חצרה כשי'ן
 כאהר אבל לא יולטל הגם ליהנו בידה מפני שהוא מוקצ'
 שהרי הקצוה בעיולי שבת שהיה מצפה שמא לא יצטרך להנו
 לה ואם אי אפשר בלא טיטול הגם כגון שאין הגם מנת
 ברשותו יולטל בידו ויתגנו' לה דלא העמידו חכמים דכריה
 במקום ש'ם שמא חטרף דעתו מהכת טיטול על שחזק הוא
 ליבום

קלו דין איזה לשון צריך שיאמר בשעת נתינה ודין המגרש בשבת וכו' ו' סעיפים

א המגרש צריך שידע בשעת נתינה שהוא נש' ויהנו לה
 בשעת נתינה בחזרת גירושין דכתיב ספר כריתות
 ונתן בידו משמע שתהא הנתינה בחזרת ספר כריתות לפיכך
 כשיתן לה הבעל הגם צריך שיאמר לה בשעה שנתנו לה הרי
 את מגורשת ממני כגון זה ומותרת לכל אדם אהרי את
 משולחת ממני וכה' ל' ל' שישמעו העדים שבתורת גירושין

* לביש הבוץ וארגמן חלבת גיטין * עו

שפתח בו או נימא שמא לא התיר אלא לראובן לברו וטייר שמעון את' לא דוקא היתה כוונתו אם היה אומר בשעת המסירה לשמעון יש להסתפק אם ל' לשמעון וזה לראובן הוא שלא הזכיר אלא שמעון משום דסיי' מיניה או נימא שמא ל' דוקא שמעון וטייר ראובן את' דוקא לשמעון קאמכוין וטייר ראובן אם היה אומר אף לשמעון עדיין יש להסתפק כיון דאמר אף ודאי לסניהם התירה והאי אף אראובן קאי תע' שלא הזכיר שמו או נימא דוקא לשמעון ולא לראובן היתה כוונתו והאי אף אעלמא קאי בכל אלו הלשונות כיון שיש פני' לכאן ולכאן הויא ספק מגורשת :

ה אמר לה הרי זה ניסך והרי את מגורשת ממני היום ולמחר את אשתי הרי זו ספק מגורשת דשמא כיון שאמר לה ולמחר את אשתי לא התירה אפי' היום לכל העולם והרי טייר בנס ואע"פ שאמר לה ג' הרי את מותרת לכל אדם שמא כשאמר ולמחר את אשתי חזר בו ולא התיר ליגש היום לכל אדם שהרי תחזור לו למחר בלא קידושין או שמא ל' כוונתו שיהא מותרת לכל אדם היום ופסק מינה אישותו כלל והווי גירושין נמורה אלא טרצה למחר לחזור ולקדש אם לא יסאנה אחר ואם כן כוונתו היתה מגורשת שהרי היה נש כריתות נמור לפיכך נשאר בספק מגורשת כיון שאין יכולין לידע היאך היתה דעתו ואפי' הוא אינו נאמן לומר כך וכך היתה דעתו אלא אם ירצה יחזור ויטלנה מידה ויתנע לה כדת גירושין :

קלח דין נתנית הגט מידו וכו' ד' סעיפים :

א אע"פ דכתיב וכתב לה ספר כריתות ותתן בידה אינו דומה נתנית הבעל לקבלת האש' דנתניתו צריך שיהא מידו או מכה גופו או מיד שלוחו כדלפנין מקראי דשלוחו כמותו אבל קבלתה אינה צריכה שתקבלו בידה ממה אלא כשבא הגט לרשותה סני' מדלא כתיב ונתת לה דהוי משמע ביד שלה ס' דלה בידה דוקא משמע ולא ברשותה זכיון שכתב בידה בא לרבות כל שהוא ברשותה כדכתיב ויקח את כל ארצו מידו שפירשו מרבותו שזה פשיט' טרא' היה כל ארצו כידו אלא ברשותו מ' כיון שכתב רחמנא רשות' בלשון ידה ש' מ' דרשות דומיא דידה בעינן והיינו שיהא הגט באותו מקום שהוא מונח שם משתמר לדעתו כאלו הוא בידה ממש לפיכך אמר לה שול גיטך מעל גבי קרקע אינו כלום שהרי לא בא ליה מכה גופו ואפילו היה מונח על גבי ידו והיא קרבה אליו ונסלה אותו משם אינו נש כיון שלא סייעי כנסילתו או אפילו היתה ידו סגורה והגט בתוכה ופתח הוא ידו ונסלתו היא מתוכה שסייע הוא קצת כנסילתו אפי' הכי אינו נש שאין זה קרוי נתן כיון שלא קרב הגט אליה אבל אם הגט החוב לו תחת חגורתו על מהגיו וצמצם את מתניו תתחלחלו והטה עצמו לצדו ונסלתו הוי נש דקרינן בית שפיר ונתן אבל אם צמצם מתניו ולא הסה עצמו אליה או שהטה עצמו ולא צמצם מתניו אלא היא שלפתו משם בכת לא הוי נתניה ויש מי שאומר שאם היה הגט קשור על ידו או על ירכו והרכין לה בגופו או הטה ידו ער ששלפה הגט מעליו ואמר לה הרי זה ניסך הרי זה נש :

ב נתן הגט לידה ונשאר החוש שהוא קשור בו עדיין כידו אם הקשר אטיין עד שיוכל הוא לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת טריד עדיין הגט בכחו וכידו וואין זה כריתות ואם לאו דרי' זו מגורשת ואם הקשר אטיין שיהי יכול לנתקו ולהביאו אצלו אילו לא קפצה היא ידה אלא שסחמת שקפצה היא ידה אינו יכול לנתקו עוד ולהביאו אצלו לא הוי נתניה ואינה מגורשת כיון שנמר הנתניה היתה מכתה שקפצה ידה ויש מי שאומר שהיא מגורשת ויש להחמיר וכל זה לא מייירי אלא

ליבם וכה"ג שרואה שאין עושין רצונו ויא' שבזמן הזה שכותבין וחזרה שבעלפה משום עת לעשות כו' אין הגט נקרא מוקצה שהרי קורין בלאו הכי כל הספרים הנכתבים ומותר לשלול את הגט בשבת ויכול לתנו לה בכל ענין ויא' שאין נתנן נש בלילה אפי' ביום אחר שהתפללו הציבור תפלה ערבית משום דנתיב' נש הוי כמדוך ואין דנין בלילה וחבית יוסף חולק וחיסא דמאי חלית דין איכא כנתינת הגט ועיין בתרומת הדרשן סימן רפ"ח :

קלז צריך שיתירנה היתר גמור וכו' ה' סעיפים

א צריך שיתירנה היתר גמור שיהא מותרת לכל אדם ולא יטייר בה כלום שבן משמע לטון הכתוב ויצא מביטו והיתה לאיש אחר לאיזה שהרצה היא אבל אם אמר לה הרי את מגורשת ממני והיא מותרת לכל אדם חוץ מפלו' שתהיה אסורה לו או שאמר אלא לפלוני אינו נש דהיינו שזר כנס אבל הגט לא נפסל בכך אלא יטלנה מידה ויחזור ויתנתו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם אבל אם אמר לה הרי זה ניסך כו' והרי את מותרת לכל אדם ע"מ שלא תינשאי לפלוני או ע"מ שלא תיבעלי או ע"מ שלא תהיי לו הרי הוא כשא' תנאי הגט שהגט נש ויתקיים התנאי שהרי לא שירי בנש כלום והתירה לכל אדם אלא שהתנה עמה הנאי בעלמא ע"מ שלא תעשה כך וכך יש מחמירין נש בע"מ ואמרים דהוי שירי ויש להחמיר לכתחלה ואם חושרה מאדם יאמר לכו' והם ימחו בידם שלא ינסאו זה לזו :

ב ואפילו כשאמר חוץ מפלוני או אלא לפלוני דאמרינן דהוי שירי לכו' ואינו נש לא אמרן אלא שהיה אותו פלוני ששירי' מאותן שקידושין תופסין לו כה וצ"ל הוא מחייבני לאוין אינו נש כיון שקידושין תופשי' לו כה והו' שייירו אבל אם היה אותו פלוני כטייר מאותן שאין קידושין תופסין לו כה כגון אביה או אחיה לא הוי שירי והגט נש כשדבלאו הכי לא תפשי' לו כה קידושין ואם היה אותו ששירי בחוץ או כאלא קסן יא' שהוא נש שהרי ג' קידושין קסן אינן כלום והוי כאותן שאין קידושין תופסין לו כה ויא' שאינו נש כיון שיוכל לבא בהן לירי הפיש' קידושין לכשיגדלו והוי שירי והרי זו ספק מגורשת ג' שירי בעל אשות מיבעי' בנש' אי הוי שירי כיון שראוי' לו אחרי מות אחותה או שירי מי שעתיד עדיין להולד ולא איפשטיא ולא דמי לקסן רטאני התם דממילא יגדיל ויבא לירי תפיש' קידושין מצד עצמו מה שצוין כן באילו שתפישת קידושין תלויין בדבר אחר לכך הויא ספק מגורשת לכו' וכן אם אמר לה חוץ מזנותך כלי' שתהיי מגורשת ומותרת לכל להינשא אבל לזנו' תהיי נשאת כאיסור אשת איש או שתהיי מותרת לכל מי שיבא עליך בדרך כל הארץ אבל לפי' שלא כדרכ' תהיי נשאר כאיסור אשת איש או שאמר לה תהיי מותר' לכל אלא שיהיה לירשות עליך להפך נדריך ולירושך כבולהו מבעי' אי הוי שירי אי לא ולא איפשט' והויא ספק מגורשת :

ד אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר לה מיד בעת נתנית הגט הרי את מותרת לכל אד' לראובן ושמעון הרי יש כמשמעות לשונות שני פני' שאיפשר שרצונו ל' שהתירה לכל אדם וגם לראובן ושמעון ואיפשר ג' לפרשם איפכא והו' שיהא מותרת לכל אדם וצ"ל כך פירש ואמר לאיזה כל אדם אמרתי לראובן ושמעון ואסרה על כל העולם והרי זו ממה חייך מדבריו הראשונים שהרי שירי עכשיו כל העולם והרי זו ספק מגורשת וכן חזר ואמר בשעת מסיר לראובן את' כשחזר ואמר לראובן ושמעון התירה לכל העולם אם אמר לראובן יש להסתפק ס' ל' לראובן וזה לשמעון הא דלא הזכיר אלא לראובן משום

לבוש הבין זארגמן הלכות גיטין

אלא שקפצה ידה בלא רצון הבעל אבל אם הבעל מצות לה לקפוץ ידה אפילו הושיט לה הגט והיא לקחה אותו בגד השני הוה גט כן נראה למורי מהרמ"א ז"ל :

ג לא יתן הגט בידה כשהיא ישינה שהרי בעו שהיא יטנה אין הגט משהמר לדעתה ואין לה די לקבלו שאין בה דעת לשומרה מ"ג אם אמת לה כשהיא ישינה ונעדרה הוא בידה אין צריך לחול ליטול ממנה ולחזור וליתנו לה אלא אמר לה כשהיא בעורה חרי זה גיטך ודיו ובלבד שיהא הגט בידה כשהוא לה בן אבל אם לא אמר לה כן הרי זה גיטך אפי' אמר לעדים בעת הנהיגה ראו גט זה שאני נותן לה אינו כלום בין שהיתה ישינה ולא היה בה דעת לשומר. וכן אם נפל הגט מידה בין בעודה ישינה בין לאחר שנערה אף על פי שתורה היא ולקחה ואמר לה הוא הרי זה גיטך אינו גט עד שיהזור ויתנו לה ויאמר לה הרי זה גיטך והצירה דומיא דיהא לפיכך אם נתן גטה בחצרה בשעה שהיא ישינה יש אומרים דלא הוי גט דלא עדיף חצרה מידה ויא' דהוי גט דהא חצרה קונה לה בעל כרתה אבל אם נתנו ביד שלוחה בשעה שהיא ישינה לכולי עלמא הוה גט דהא שלוח' בן דעת הוא לשומר במקושה ושלוחה כמותה :

ד אף ע"פ דבעיני נתינה הגט כחורת גירושין כמו שנאמר ספר בריהות ונתן בידה ושלחה שההא התינה כחורת ספר בריהות ובהרות שלוחים אפ"ה אם אמר לעדים ראו גט שאני נותן לה ואמר לה בשעת שמסרו לה כנסי שטר חוב זה הרי זה גט אפי' שלא אמר לה הרי זה גיטך ולא אמרין שכפלו אחר כך שהרי הודיע לעדים שנתנו לה בתור גירושין והא היה דעתו לבטלו היה מודיע הדבר לעדים אלא והיא לא כפלו ולא אמר לה כן אלא מפני הכוונה או שהיה ירא שלא תקבלנו ואע"פ שיכול לנרש בעל כרתה היה ירא שמה היא תשחמט הימנו ויבא הדבר לירי עיכוב וכה"ג אמתלאות אחרות שלא רצה לנלות לה י"ש מי שאומר ב"א שאמר כן בפני עדים ושא"ל בפניה שהיא לא שמעה שאמר להם כן אבל אם אמר להם בפניה ראו גט שאני נותן לה ובשעה שמסרו לה חזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה אזיבא למימר דמשום בושא או ירצה שתשחמט אמר כן שהיה ירא שמעה כבר כשאמר לעדים שזה גיטו וא"כ למה אמר לה כנסי שטר חוב זה ש"מ בטלית בשלה והרי זו ספק מגורשת ואוליגן לחומרא דשטא חזר בו וצריכה גט שני ואם קבלה קידושים סאתר צריכה גט מזה ומזה ואם מת אע"פ שלא נתן לה גט אחר פסול מן הכרתה דשטא לא חזר בו והוי גרושה נמרה אבל אם לא אמר מתחלה לעדים ראו גט זה שאני נותן לה ואמר לה כנסי שטר חוב זה אע"פ שחזר עסקין באותו ענין צריך שיאמר לה בעוד הגט בידה הרי זה גיטך אבל אין צורך לטלו ממנו ולחזור ולתנולו ויש מי שאומר ב"א דוקא שאמר לה כזה הלשון כנסי שטר חוב זה שאין משמעות לשונו אלא לשון פיקרות בעלמא וכשאומר לה א"כ הרי זה גיטך אז הוא מוכנה לה כחורת גט וכשר אבל אם אמר לה מעיקרא זכי בשטר חוב זה הרי זכתה לצור בעל פי צלוחתה אע"פ שחזר ואמר לה א"כ הרי זה גיטך אינו כלום שאינו נותן לה כלום שבכר הוא שלה וזכרה בו לפיכך לית ליה חקנת' אלא שישלנו ממנו ויחזור ויתנו לה ויאמר לה הרי זה גיטך :

קלט דין קבלה מידו ואם זרקו לה ולחצרה וכו' י"ח סעיפים :

א קבלתה כיצד כבר אמרנו למעלה דחצירה אחרת מידה לפיכך זרק לה גט בחצרה בין שהיא קנייה בין שהיא שטר או שאול לה חצרה מהקרי דשכירות עו שאלה ליומי מסבר הוא והרי הוא באלו נתנו בידה ומגורשת ב"א כשהיא

עומדה בחצרה ומשתמר סם לדעתה והיכירי משהמר לדעתה כגון חצר קטן והיא עומדת בתוכו או בצידו אבל חצרו גדול אע"פ שהיא עומדת בתוכו כשהיא עומדת במדרגו אין מערכו משחמר לדעתה ואם זרק גט למערכו אינה מגורשת דומיא דיהא שהיא סמוך לה כענין כאשר נתבאר בסיון שקורס זה אבל אם אינה עומדת שם אע"פ שהיא משחמר לדעתה אין זה דומיא דיהא ואינה מתגרשת ועוד דגט חב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו לפי' אין חצרה קונה לה הגט שלא בפניה ויא' שהיא ספק מגורשת :

ב יש מי שאומר שאם נתן הגט בחצרה ולא היתה היא שם באותו פעם שכתנו שם וא"כ באה שם ואמר לה הרי זה גיטך אע"פ שהגט עדיין שם אינה מגורשת כיון שלא היתה שם בשעת נתינו ואינו גט שיטלנו הוא משם ויחזיר ויתנו לה להחגרש דבעיני שמהא סמוכה לחצר בשעת נתינת הגט לתוכו דומיא דנתינה ליריה סתיו אם נשלחה היא משם והיא אומרת לה בשעה נפילת' הרי זה גיטך הרי זו מגורשת דכיון שזרקו מתחלה לחצרה לשם נמשין וא"כ בשעת אמירתה הרי זה גיטך עורנו כחצרו והיא נושלת אותו משם בעת האמירה הוי כאילו נתנה לה עכשיו ואמר לה :

ג וכן כשגיטה וחצרה באין לה כאחד כגון שנחזר הגט לחצרו והקנה לה חצרו עם גטו בעיני שמהא עומדת שם בחצר או בצדו בשעת נתינו אע"פ דמהנת החצר זכות הוא לה נתינת הגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו ויש חולקין ואוליגן לחומרא :

ד היתה היא עומדת על על גנה חרק לה הבעל גטה לראש הגט אם יש לו מעקה לגנה מיד כשגיט הגט לאמר הגט הודך מחיצות המעקה או אפי' אין לו מעקה לגט והגיע להודך טפחים סמוך לקרקעית הגט וכל ג' טפחים סמוך לגט הוא כנגד דאמרין לבד והרי זו מגורשת אפי' נשרף הגט או נמחה קודם שנח על גבי קרקע הגט והוא שנמחק או נשרף לאחר שהחזיר לירד שהרי כשזרקו מידו כדי להעבירו המעק צריך לוורקו כלפי מעלה ואם נמחק או נשרף כעוד עולה דרך עלייתו אפי' כנגס הודך מחיצות הגט לא הוי גט דדרך עלייתו לא סיקרי נתינה דעדין מכוה הוא עולה א"כ הוא נשרף או נמחק דרך ירידה לאחר שהחזיר לירד דכיון שהוא בארץ גנה וחצר' דרך ירידה פסק כחו וסופו לנוח הרי הוא כמנוח דמי ונתינה כעלי' הוא והוא שקדם הגט הודך האויר קודם הדליקה שהיה ראוי לנוח וכל העם' לנוח כמנוח דמי אלמלא שבא האש לשם אחר שזרקו אבל אם האש קדם לגט לא שמעולם לא היה ראוי לנוח ברשותה שהרי האש יושפנו ח' ויא' שאם נשרף או נמחק קודם שנח אפי' אחר שהגיע דרך ירידה הודך מחיצות הגט או אחר שהגיעה בירידה הודך ג' טפחים סמוך לגט אינה מגורשת אפי' קדם הגט לדליקה ושעמא הוא משום דכיון שהיה הבעל צריך להעלה הגט לגג כדריק' דרך עלייה שלא כד' תנועתו הסבכית שהיא פלמעה לפשה אם כן מעיקרא לאולמנח מכח הבעל קאי שאין כח הבעל כדריקתו למעלה אלא בעודו בעלייה וכשרד לנוח על קרקע הגט כבר פסק כח הבעל וא"כ כשפסק כח הבעל הגט מעצמו הוא יורד בשכעו לפיכך לא אמרין בית עישר לנוח כמנוח דמי עד שינוח משם ברשותה :

ז אבל אם היה הוא כנגד למעלה והיא בחצרה למטה וירק לה מלמעלה למטה הודך חצרה אם מחיצות החצר גבוהות ומניעות עד הגג כסוה לו או עורפות מעט בענין שמיד כשזרק הגט באויר הגג נכנס ויורד לאויר מחיצות החצר והרי הוא בא דרך ירידה מכח הבעל מגורשת לבגלי עלמא א"כ נמחק או נשרף קודם שהגיע לארץ ובלבד שנמחק או נשרף לאחר שהחזיר לירד הודך מחיצות החצר :

ח דהיה קנה נעוץ בחצר והיא עולה למעלה מחיצות החצר

לבוש חבוץ וארנמן הלכות גיטיק

א השאל לה הכעל מקום בחצרו ולא יחד לה המקום חק להגוש לתוכו מגורשת ככל מקום שיפול שם לתוכו דאמרינן זה המקום הוא שהשאל לתוכו וזה חזק באחרונה מקום חלק לעצמו כגון קילה או סלע שיפול ארבע אמות על ארבע אמות או אפי' אין בו ארבע אמות על ארבע אמות והוא נבוח עשרה ספחים או אפילו אין בו אמות על ארבע אמות וגם אין נבוח עשרה ספחים אלא שאל חלק בשם בפני עצמו כל אילו חסוכים מקום לעצמן והוא ששאל לה בכלל החצר שהשאל לה סתם שלא השאל לה אלא לחצר האם נפל הגוש שם אינה מגורשת אלא השאל לה בפירוש החצר וגם המקומות הללו ו' אפילו השאל לה הכל בפירוש או שאין שם כל הדברים הללו א"כ אינה מגורשת עד שיהיה הנפס סמוך לה כחך ארבע אמותיה כחן שאינה חצרה ממש אלא הוא שאל לה כד' א' שהשאל לה החצר כל מקום שיפול שם הגוש הוא מושאל לה לא יחד לה מקום סמוך אפילו מלתא למפרע במקום שיפול שם הגוש רוא לבדו מוטאל לה וכשהיא עומדת רחוק מן אותו המקום ארבע אמות היא אינה עומדת כד חצרה וחצרה אינו קונה לה אם אינה עומדת בצדו אבל אם השאל לה כל החצר בפירוש שיהא בלוי שאל לה וראי שהיא מגורשת אפי' יפול הגוש רחוק משנה הרבה והוא שלא יפול על אחד מן המקומות שנבחר ואם גם אותם פי' כחך דבריו שהשאלים לה אפי' נפל הגוש עליהם מגורשת :

ב אם השאל לה ונופל הגוש על גג אחר שיפול אצלו מגורשת כיון שאין דיווח קבועין בגג שאצלו אינו מקפיד על מקום הגוש ויש אומרים שאפילו נפל הגוש על גגה של כל אדם והיא יכולה לפסוק ידה וליטלו ופסוקהו מגורשת מפני שאין בני אדם מקפידין על מקום זה :

ג היתה עומדת ברשות הרבים והוקו לה לחוך ארבע אמותיה הרי זו מגורשת דארבע אמותיו של אדם קונה לו ככל מקום במה דברים אמורים שאין הכעל עושה שם עמה כחך ארבע אמותיה וגם לא כחך ארבע אמות כמקל שהגוש מונח שם אבל אם עמד הכעל כחך ארבע אמות של הגוש או כחך ארבע אמותיה אפילו קדמה היא לטם והכחה בתן קורפ' שבה הוא לטם אינה מגורשת עד שיגיע הגוש לידה שחיה הוא מכסל רשותה וזכותה אשר היה לה שם תן אם זרקו לה ברשות הרבים והוא רחוק משנה וסמנו אפילו אם היא יכולה לשמור ולא הוא כגון שיש הפסקת נהר או גבשושית כינו לגוש שאם היה בא ככלב ונטלו לא היה הוא יכול לשמור והיא היתה יכולה לשמרו אינה מגורשת עד שיגיע לידה :

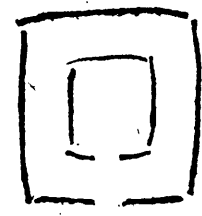
ד שנים אומרים הניע לחוך ד' אמותיה ושנים אומרים לא הניע הרי זו ספק מגורשת :

ה היתה דהקספרים זרק הגוש על ידה ונפל לארץ אם נפל לתוך ארבע אמות שלה ונח שם הרי זו מגורשת ואם לא נח כחוכן אלא נתגלגל מיד סמוכן לחוצה לתן הרי זו ספק מגורשת שאע"פ שהיה הגוש חוך איד של ארבע אמות שלה לא כיריה לן כלבך שיהא איד ארבע אמות קונה כמו אוד' חצירה דלא דמי ארבע אמות שאינו קונות אלא מהקנת אפ"ה לחצר שקונה מן התורה ואם נפל מקספרים ידה לתוך הים או לתוך האם אינה מגורשת כלל והוא שעמדה בשעת זריקה על שפת הים או סמוך לאש שמתחלת נפילתו לאיבוד היה עומד אבל אם אינה עומדת סמוך לאש או על שפת הים אלא שנתגלגל ונפל לתוכן הרי זו ספק מגורשת וכל זה מיידי שאינה עומדת ברשותה אבל אם עומד ברשותה אע"פ שנטל מידה ונתגלגל חוץ לארבע אמות מגורשת דהא לא נתגלגל רק לרשותה שיהא לידן שאין אנו מפרטין על ידי רשות אלא דוקא על ידי נתינת הגוש לידה כמו שנתבאר לפעלה אם נפל

החצר וזרק הגוש ונח על אוהו קנה אינה מגורשת שאינו משתמר שם לדעתה שלא תוכל לטוסו כשיבא רוח מצויה וינטבנו חין לחצרה :

ז זרקו לה לרשותה ועבר כל רשותה ויצא חוץ לרשותה אינה מגורשת אע"פ שהיה כחך ג' ספחים סמוך לקרקע כחך רשות כיון שלא היה סופו לנוח ברשותה לא אמרו' ביה כיון שהגיע סמוך לקרקע הוי לבדו וכמונה רסי' דהא אינלאו שילת' דמעיקרא לאו ברשותה היה קאי ו' א' שד' ספק מגורשת שתי חצירות זו לפניו מזה הפנימי שלה והחיצונה שלו

וכתלו החיצונה נבוחת על של פנימי שה' שלה וזרקו לה לפנימי כיון שהג' הגוש כנגד אוד' הפנימי אפי' הוא עדיין למעלה מכחיצות' והוא עדיין כחך אוד' מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת שגם הפנימית ככתלו חצר החיצונה ששתמרה מה שאין כן בקפות

כיצד ב' קפות זו לפניו מזה הפנימית שלה והחיצונה שלו חק לה גיטה לחוכ' אפי' הגיע לאחד הפנימות אינה מגורשת עד שיגיע וינח בשולי הקופה הפנימית דגבי כלי אין האוד' בשל אצלו שיקנה כמו הכלי עצמו מפני שאין מחיצה הכלי עשוי לאוד' לשמור דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו ו' א' דגם בזה היא מגורשת כשיגיעה לאוד' אלא שכבוד שלא הגיע לאוד' מחיצותיה ועדיין היא למעלה ממחיצותיה אע"פ שהחך כחך מחיצות החיצון אינה מגורשת עד שיגיע לחוך אוד' מחיצות הפנימים מפני שאין מחיצות החיצונה קבועות כ' כמו בחצר ומיהו כשיגיע לאוד' הפנימי מגורשת אע"פ שעדיין לא נח בשוליה כיון שסופו לנוח שם בד' א' שאין לחיצונה שוליים ונמצא שעומדת הפנימי על גבי קרקע ומידי שגם הקרקע אינה כל בעלה אכל אם היה לחיצונה שוליים או שלא היה לה שוליי' ועומדת על גבי קרקע שהיא של הכעל הריא לה בליה של אשה ברשות בעלה וכלי האשה ברשות הכעל אינו קונה לה גוש ואינה מגורשת אפי' נח על גבי שוליי' של הפנימי אלא הוא מרכיב' שאין הכעל מקפיד על מקומו כמו שנתבאר בסמך ו' א' שהיא ספק מגורשת :

היתה היא בחצת וזרק לה שם גיטה אינה מגורשת אפי' היא יושבת במטה ונפל הגוש במטה אינה מגורשת עד שיגיע הגוש לידה או לחיקה או לכלי מהכלים שלה שאין הכעל מקפיד על מקומו כגון צלחית או כפיה קשנה וכיוצא בהן שאין דרך הכעל להקפיד על מקומו וכן אם נפל הגוש למטה שלה שזאת נבוחה עשרה ספחים מגורשת שבין שה' נבוחה' חלקה מקום לעצמה ורשות בפני' עצמה היא והיא שלה ואין הכעל מקפיד על מקום רגלי בעי' המטה שלה ואם לא היתה נבוחה' הרי זו ספק מגורשת לפיכך נזהגין שלא לרגש שום אשה ע'י נתינת הגוש אפי' תוך ביתה וחצירה ואפי' לחוך קלחה שזוא של שלה או תוך מלבושית והסע' דחיישינן שלפעמים הם שאולים אצלה ואולי הכעלים מקפידין על כך וא' כל שהי גיטה כיון ולא להבי' או שיליה לך שכליתן הגוש חוך ידה ממש ולא יהא שום דבר חוץ אפי' טבעת וכיוצ' בזה והוא ידה פתחה מתחלת הנתינה עד גמר הנתינה כמו שנתבאר לעיל סימן ק"ה ולא תקפין ידה קודם גמר הנתינה מפני שגראה באלו נוסלת היא הגוש מיד בעלה ואין זה נתינה מן הכעל ואינו נתן הוא בעיניו כמו שנתבאר למעלה ואחר גמר הנתינה תקפו ידה והכניסנה תחת כנגריה שחיה קבלה פעליותה והיודר שלא יסייע לה שום אדם כקבלתו וגם לא כהכניסה תחת כנגריה ואפילו כיועבד אין להתירה לעלפא עד שכמה גוש לידה ממש :

לביש הבוץ וארומן הלכה גיטין

בגם זה בשבילה אינה כלום דלעולם חוב הוא לה ויש מי
 באומר בזה שהיא ספק מגורשת ואם הבעל הוא משומר
 וירעינן שהיא מהדרת אחר גיטין אובדים סכין שהוא
 משומר יכול לזכות לה נט דנבי דידה ודאי כה גזנות היא לה
 וזכין לאדם שלא בפניו ויש מחמירין גם כזה ואומרים **ג**
 זה חוב הוא לה שהיא מצפה היום או למחר יחזור בתשובה
 ויחזירנה לו וכן אם היה היבם פסומר והבעל מזכה לה **ה**
 כדי שלא יפול לפני היבם המסומר גם כן זכות הוא לה ויש
 האשה היא משומרת וזכה לה נט ע"י אחר זכות הוא לה **ו**
 הלא עליה איסור אשת איש ומגורשת ואפי' אם חזרה **ז**
 אחר כך אינה צריכה נט אחר והוא הדין לאשה הנאסרת על
 בעלה ע"י שזינתה מזכה לה נט ע"י אחר שהרי זה זכות הוא
 לה שכתירה לעלמא כיון שהיא אסורה לו ויש מחמירין **ח**
 בזה דניח לה להענין כך ותשכ תחת בעלה אף על פי
 שהפרט ממנה מסתגרו ויאמרו עליה שנתגרשה **ט**
 שנאסרה על בעלה בזנותה ואם כן גם זה חוב לה
י האשה שעשת שליח לקבלה ואמר לו הבעל אין רצוני
 שתהא שליחה לקבל לה גיטה אלא הרי זה גיטה **יא**
 וזהו לה הרשות כדי הבעל בדבריה תלייא עיקר נתינתה
 ונעשה זה שליח של הבעל להולכה אבל אם אמר לו הבעל
 לה גיטה אהיא לך או זכה לה לא עקר שליחות הקבלה
 שיאמר לו הולך לה שאז עוקר שליחות הקבלה ונעשה שליח
 להולך וכן אם אמר לו הולך ותן לה עקר שליחות הקבלה
 נתגרשה ע"י שיגיע הגט לידה ויא דבהן לה הלא **יב**
 מגורשת דמספקא לן בלשון תן היא לשון הולכה או לשון
 קבלה
יג לא עשאתו שליח לקבל לה גיטה אלא הבעל אמר
 לשליח התקבל לה לכשיגיע הגט לידה מגורשת שאדם
 יודע שאין בידו לעשות שליח לקבלה בלי רצון האשה שהיא
 חוב הוא לה וכדאי התקבל והולך לה קאמר
יד עשאתו שליח להביא לה גיטה וזכא לבעל אמר אשתך
 עשאתי שליח לקבל לה גיטה והבעל אמר הילך הגט
 כמו שאמרתי אפילו הגיע הגט לידה אינה מגורשת שהרי
 השליח עקר שליחותו ממה שנתרצה להיות לה שליח להובינה
 מפני שיש בו טורח יותר שהרי צריך להגיע הגט לידה מה
 שאין כן בשליח לקבלה והבעל גם כן לא עשאו אלא שליח
 להולכה כיון שאמר לו הילך כמו שאמרתי והוא לא קבל
 אלא בתורת שליח לקבלה כמו שאמר נמצא שאין כוונת
 שליחותו כלל ואפילו נמלך אחר שבא הגט לידו להוליכו לה
 אינו כלום כיון שלא בא לידו בהוראת שליחות להולכה הולך
 שאמר לו הבעל הילך כמו שאמרתי אבל אם לא אמר כמו
 שאמרתי היא אלא אמר לו הולך או זכה לתודאי עתה עשאו
 שליח להולכה והשליח גם אדעתה דהכי קבלו ובשינועיהם
 לידה מתגרשת
טו עשאתו שליח לקבלה וזכא לבעל ואמר אשתך עשאתי
 שליח להובינא ואמר לו הבעל הילך כמו שאמרתי
 כיון שהגיל הגט לידה מגורשת ולא אמרין הכי **טז**
 השליח שליחותו אלא אדרבה נתראה אפילו בשרה יתיר
 להיות שליח אפילו להובינה וכל שכן שקיים שליחותה
 שעשאתו שליח לקבלה דהא אי אפשר הילכה בלא קבלה
 מיהו לא אמרין שתהא מגורשת מיד בקבלתו משום דמספקא
 לן בכוננת הבעל מה היתה דעתו כמה שאמר כמו שאמרתי
 היא אם היה רצונו לומר כמו שאמרתי היא כלומר הילך הגט
 כמו שאמרתי ואפילו אמרה היא התקבל יהא נט מפני
 שלא האמין לדבריו השליח שאמר להובינא עשאתו **יז**
 דעתו גם הוא שיהא שליח לקבלה או נאמר שמא הבעל
 האמין לשליח שאמר שהאשת אמרה לו להובינה **יח**
 דע

אכל הגט מידה צריך לחזור ולישלנו הבעל לטו ולגרשה **ב**
 שאית ועל כן תגביה האשה וידה בשעה שמקבלת נטה שלא
 יפול מטה וגם יהיו ידיה נבותרת מהאין שלשה שפחים
 שהם אינן נבותרת מן האין שלשה שפחים **ג**
 גם כרע ויבא ללך ויהיה רמי
ד נתנו ביד עבדו והוא משומר ועומדת בצדו אע"פ שהו'
 נגזר משומר לדעת קרינן ביה ומגורשת דעכרת
 נבותרת ובלבד שהיא כפופת שלא יוכל לילך דומיה דחציו
 אכל אם אינו כפופת אינו גט
ה ויש אומרים דכשהוא ניעור אע"פ שהיא כפופת אינו גט
 שאין זה מקרי משומר לדעתה דהא העבד בן דעת הוא
 ומשומר לדעת העבד הוא ואינו גט עד שיהו תרתי יושן וכפי'
 שאז משומר לדעתה הוא וגם חצר שאינה מהלכת הוא אבל
 ניעור אפילו כפופת אינו גט כלל וישן ולא כפופת הרי זה גט
 פסול מדרבנן דאע"פ שהיא יושן ומשומר לדעתה מכל מקום
 חצר מהלכת היא שהרי יכול לילך אלא שתוא יושן ואינו דומה
 משם לחצרה וגם פסול מדרבנן הוא
ו כתב הבעל נט לאשה ונתנו ביד עכדו וכתב לה שטר
 פתנה עליו כיון שזכתה בעבד זכתה בגט דחצרה
 תישה באין כאחד והוא שיהא העבד כפופת וישן בשעה שזכר'
 בו ואם אינו כפופת או שהיה ניעור קנתה העבד והגט אינו גט
 עד שיגיע לידה וכן אם נתן הגט בחצרו ומכר לה החצר או
 נתנו לה במתנה כיון שזכתה בחצר ככפף או בשטר או בחזקה
 זכתה גם כן בגט ומגורשת הגטה וחצרה באין כאחד אבל אם
 נתנו בחצרו של אדם אחר והאחר נתן לה החצר או שקנאנו
 ממנו אינה מגורשת דהבא מאן מגרש לה דהא בשעה שנתן
 הבעל הגט חצר לא שלה היחה דהיקני לה חצירה וכי אתא
 החצר לידה אחר כך לא מכח הבעל אתא לידה אלא מכח
 האחר ואין כאן נתינת הבעל ואינה מגורשת
ז קבר דין שליח להולכה וקבלה וכו' א סעיפים
א כבר ידעת דלפינן ממנה קראי דשלוהו של אדם
 כמותו לפיכך קל גב לענין גיטין שהאיש עושה שליח
 לחולק גט לאשה והוא נקרא שליח להולכה ואינה מגורשת
 עד שיגיע הגט לידה והשליח הזה במקום הבעל הוא עומד
 לפיכך יכול הבעל לחזור לו משליחותו זה כלשון שלא הגיע
 הגט לידה
ב וכל דין שיש לאיש עם האשה בענין נתינת הגט
 ופקייתא דויברו כן הוא דין השליח עמה
ג וכשם שהבעל עושה שליח להולכה כן האשה עושה
 שליח לקבלה שהרי שליח כמותה שתהא היא מגורשת
 בקבלתו מיד כשיגיע הגט לידו ויניעו עם הבעל כדן האשה
 עם הבעל לכל דבר לענין אם זרק הבעל הגט לחצרו או
 לתוך ארבע אמותיו של שליח שהרי הוא עומד במקומו
 והוא שאמרתי לו בזה הלשון התקבל לי גיטי או שול לי או
 והאלי לידך כולן לשון קבלה הרי זה ה"ה שא לי או
 קחולי לשון קבלה הו"מ אע"פ שנתן הגט ליד השליח
 כותב בגט כמו נוסח הגט שנתן לידה אלא כשנתנו ליד
 השליח ואמר לו התקבל נט זה לאשתינו
ד ויכולה האשה גב לעשות שליח להובינה שהאמר לו
 הבא לי גיטי מפעלי והבעל נתנו לו סתם בכח שליחות
 ודין שליח זה כדון שליח להולכה של הבעל שאינו גט עד שיגיע
 לידה אבל האיש אינו יכול לעשות שליח לקבלה שאינו יכול
 לעשות שליח לחובתו שלא מדעתה שהגט טוב הוא לאשה
 שעינה מתגרשת בראון שוב דשכ למיתב טון נט של מיתב
 ארמלתה ואפי' היה בעלה מוכה שח"ו או שהיה ריב וקטטה
 ביניהם והיא תובעת להתגרש ואמר הוא אח"כ לאחר זכה

ידע מה שאמרה היא ולא נתנו לשליח אלא על ש
 שליח להולכה ואף על פי שאמר כמו שאמרה ה
 כמו שאמרה היא לפי דברך קאמר ולהלכה
 מגורשת עד שיגיע הנש לידה וכל זמן שהיא
 הוא ספק בשלש ואלו ג' נשים ואלו ג' לידה
 ואילו לא היה כן היה אמר סתם
 התקבל אפי' היה נש לא ידע עד שיגיע הנש לידה
 ושלא התקבל והולך קאמר עשהו ז"ל שליח לקבלה ואמר
 בן השליח לבצע אשתך עשיתו שליח לקבלה והבעל נתן
 לשליח שטר שליוחות קבלה אם נתן לו הנש כשנתן לו השטר
 של הולכה הרי ביטל שליוחות של האשה ועשאו הוא שליח
 להולכה ואחר כך כשחזרו ונתן לו לקבלה הרי בשל גם כן
 שליוחותו של הולכה ועשאו הוא שליח לקבלה וכבר ידעתה
 דקיימא לן שאין הבעל יכול לעשות שליח לקבלה והרי אין
 כאן שליוחות כלל ואינה מגורשת בשליוחות זו אלא יחזור
 ויהננו לו לשם קבלת שליוחות האשה אבל אם לא נתן לו הנש
 רק בשעה שמסרו לו שטר השליוחות של הקבלה מגורשת
 מיד שנתן הנש לידו ומאחרי שנתן לו הנש בראשונה לא
 נתכשל שליוחות של האשה משומר השולח גם לאשתו
 יש לחוש להרבה ספיקות הידן יש לנהוג בו אם יעשה שליח
 להולכה יש לחוש שמא יבטל השליוחות ואפילו נשבענו מה
 לנו ולשבענו הרי כבר בעיקר ואם יעשה שליח לקבלה ויזכה
 לה הנש שתתגרש בקבלתו ונאמר ודאי גם זה זכות הוא לה
 וזכין לאדם שלא בפניו יש לחוש שמא אפילו זה אינו זכות
 הוא לה מפני שהיא מצפה היום או למחר שישוב תשוב ואף על
 פי שהמיר מזיד אפילו הכי מצפה אולי יתחרט והיא תלך עמו
 אפילו מעבר לים אם אין מניחין אותו לחזור פה או שמא ניהא
 לה להתענג וכה' שאינה חפצה בנש ואף על פי שתאמר
 אחר כך שתקבלנו מרצונה הטוב ושמחה בו שמא לא היה
 דעתה כן בשעת קבלת השליח הנש מיד הבעל ואפילו היתה
 משתדלת ומבקשת מקודם לכן להרבה בני אדם שישתדלו לה
 נש שמא חזרה בה וכה' לפיכך אמרו חכמים האחרונים ז"ל
 שיעשו תקנה לחקן נתינת הנש זה בהרבה אופנים לצאת
 ידי כל החששות ראשונה יאמרו לו שיעשה שליח לקבלה
 וכשימסור הנש לידו יאמר לו זכה בנש זה לאשתי פלונית
 בת פלוני והרי היא מגורשת בו ממני ומותרת לכל אדם ואחר
 כך יאמרו לו כדי להשעותו שאף על פי שאשתך מגורשת
 פעכשו ומותרת לכל אדם מ' לרווחא דמלתא תקח הנש
 מיד השליח ותאמר לו שיהא שליח להולכה שיוליך הנש
 לידה כי טוב הוא שיגיע הנש לידה ותינשא בו על כן תחזור
 ותסטרנו לו ואמרו לו הולך נש זה לאשתי פלונית בת פלוני
 ותהא ידך כידו ופוך כפיו ועייתך כעשייתו ותהא מגורשת
 ממני ומותרת לכל אדם וגם ישיבעוהו מקודם לכן שלא יבטל
 הנש והשליוחות כמו שיתבאר לקמן בע' גבי כל עושה
 שליח להולכה בסדר הנש ואף על פי שדאי לא יחוש א
 לשבעו מכל מקום כיון שיעשו כל הדרכים הללו יסוה דעתו
 ממנו מלבטלו ולא יעלה על דעתו לבטלו ואפילו הוא מלמד
 ויודע יאמר בעצמו כיון שעשיתו גם שליח לקבלה והיא
 יסמכו ה' על הקבלה לחוד בשעת הדחק ומחוד כך לו
 יבטלנו ואחר כך כשיגיע הנש לידה תהא מגורשת ממה נפשך
 ומיהו לשיעבר איפכא שיסטרנו להולכה תחלה ואחר כך
 לקבלה ודאי לא שפיר דמי' שאם יחזור ויטלנו מן השליח אחר
 שעשאו שליח לתל' הרי הוא מבטל שליוחות ההולכה ואם
 אין הקבלה שאחר כך כלום מטעם החששות שכתבתי
 למעלה גם ההול' לא תהיה כלום שהרי בשלה בפנינו
 במסירת הקבלה לכך יעשה הקבלה תחלה ואחר כך ההולכה
 כמו שכתבנו ואז יצאנו ידי כל החששות' וא' דש' שיש לו

אח שהוא משומד ורוצה לפשוט את אשתו בנש כדי שלא
 לפני המ' ולחליצה ואין אשתו עמו בעירו
 וניש שמחיר נכמה
 נתיקדשו' שיתבאר בהלכות ג' כ
 על גב דלא קיימא לן הני ס' נצרך סברתם
 האומרים ודאי גם כזה שלא תפול לפני המשומר זמ'
 לה ויעשה בעל הש' הזה שליח לקבלה ויזכה לה הנש דכתיב
 קח לה שתהא מגורשת ממנו שתהא מותר' לסוק ולא תזקק
 למשומר לא ליבוש ולא להליצה
 שנשתמר' אשתו ורוצה ליקח אחרת וחוש שתלקנת רבינו
 גרסום מ' שלא לישא שתי נשים וזכה לה נש ע' אחר שיהי'
 שליח לקבלה ותהיה היא מגורשת ממנו שגם זה זכות הוא
 לה שלא חזנה באיסור אשה איש שהרי ודאי מזנה היא
 בשמדותה והוא ישא אחרת ואם תחזור היא כתשובה לאחר
 זמן אם תהא מותרת לינשא אע"נ שעדין לא הגיע הנש לידה
 על סימן קמ' גבי אשה הנאסרת על בעלה :

קמא דין השליוחות והחזרה ממנו וכו' ס' סעיפים :

א כשם שיכולה האשה לעשות שליח לקבל גישה מיד
 בעלה כמו שנתבאר למעלה כדי יכולה לעשות שליח
 לקבל גישה מיד שליח בעלה דשלוחו של אדם כמותו כמה
 דברים אמורים שעשתה שליח אחר לקבלו מיד שלוחו של
 הבעל אבל אם אמרה לשלוחו של הבעל לפני עדים גם אתה
 היתה שלוחו לקבלה הרי ספק מגורשת עד שיגיע הנש
 לידה שכל שליוחות שאין השליח יכול לילך ולהגיד למשלח
 עשיתי שליוחות' מספק לן אי הוה שליוחות או לא וכאן הא'
 לא היה לו לטלי' שהוה לחזור ולהגיד לבעל עשיתי שליוחותך
 עד שקבל עליו שליוחות האשה לקבלה לפיכך הויה ספק
 מגורשת ומשיגיעה לידה הויה ודאי מגורשת ועוד סברא תנא
 שלא היפל לעשות שליח להולכה עצמו להיות שליח קבלה
 שאם הוא המקבל מי הוא הנותן לו בשעה שהוא מקבל עניו
 הקבלה ואם הוא הנותן מי הוא המקבלו ממנו ואנן ונחא
 בידה בעינן דהיינו סני גפ'ים ואם אמרה האשה לשלוחה
 קבל הנש מיד בעלי אינו יכול לקבלו מיד שלוחו והא מיד
 בעלי קאמר' אבל אם אמרה קבל גמי מבעלי יכול לקבלו
 מיד שלוחו בין שלא אמרה מיד בעלי ויש אומרים שלעולם
 אין האשה יכולה לעשות שליח כלל לקבל נש מיד שליח
 בעלה משום בזיון הבעל שסבור הבעל שקל הוא בעיניה
 שאינה רוצה בעצמו לקבלו ומקפיד על כך אבל אם עשת
 שליח לקבל מיד הבעל עצמו והוא נותן לו אין כאן חשש
 בזיון דהא ידע ולא קפיד :

ב נערה המאולסה אף על פי שמתגרשת בקבלה נשה
 בידה כמו בקבלת אביה אפי' אינה יכולה לעשות
 שליח לקבלה כיון שעדיין היא קצת ברשותה אביה לענין
 הפרת נדרים ושאר עניינים המבוארים במקומה אבל אביה
 יכול לעשות שליח לקבלה בדבר אחר כשיש לה אב אבל אין
 לה אב או שנשאט שכבר יציאה לגמרי מרשות אביה יכולה
 לעשות שליח לקבלה שהרי היא גדולה שיש לה שתי
 שערות :

ג אבל קטנה אפילו אין לה אב והיא אנוסת כגון שקבל
 אביה קדושה וסת או שנשאט ויש לה אב שכבר יציאה
 מרשותו מכל וכל גם היא אינה יכולה לעשות שליח לקבלה
 שאין שליוחות קטנה כלום :

ד אבל ס' יש לה יד לקבל גישה היא בעצמה בלא אביה
 כיון שנשאט יציאה מרשותו :

לבוש הבוץ וארצות הלכות גיטין

הוא יושב אבן או אבן ארוכה אבן או שלוחו מקבל גט
 ולא היא שלא מדעתו ויאמר מקבלת
 להחמיר עליה סבבנו אלא על ידיך
 ויהי ענין גיטין לה אבן או שמשאת
מגורשה ע"י עצמה ה"מ שיש בה דעת להבחין בין גטה
 לדבר אחר דהיינו שנתגים לה צדור וזרקתה אגוז ונשלתו
 ויש אמרים דהיינו משהגיע לעונות הפעושות כגון בת' או
 בת' כל אחת לפום חורפה אז מהגרשת על ידי עצמה ואי
 לא בת הכי היא ונירשה ע"י עצמה אינה מגורשת אבל ע"י
 אביה מתגרשת אפילו אינה מבחנת אלא הגיעה לעונות
 הפעושות ויש חולקין ואומרים שכל שאינה מבחנת אינה
 מתגרשת אפילו ע"י אביה משום דכתיב ושלחה מביתו וזאת
 אינה משתלחת מביתו שהרי חזרת אליו כיון שאינה מבחנת
 בין גיטה לדבר אחר :

וכל היכא שיש לקטנה יד לקבל גיטה יש לה הורת חצר
 אותה ד' אמות לקבלו שאם זרק הנט לחצירה או
 לארבע אמות שלה מגורשת דחצר מידה ארבע אמות דומיא דידה
 דה"ד אמות :

כשהאיש עושה שליח להולכה וכן כשהאשה עושה
 שליח לקבל גיטה צריכה לעשותו בפני שני עדי' וצריך
 לקבל הנט בפני שנים כמו היא שאין דבר שכערוה פחות
 משנים שנאמר על פי שנים עדים יקום דבר וכתוב בערוה כי
 מצא בה ערות דבר וילפינן דבר מוכר בג' כמו שנכתב
 למעלה ואפילו אם השנים המעידים על שליחות הם המעיד'
 על קבלת גיטה או אחר מעיד על השליחות ואחד מעיד על
 הקבלה זאת מן השוק מצטרף עם כל אחר ומעיד על זה
 ועל זה דיו ולכתלה לא ימסור הכעל הנט ליד השליח עד
 שיחברו תחלה שנעשה שליח לקבלה בעדים :

ט ומה שצריך שני עדים על הקבלה וה"ה על ההולכה
 היינו כשאין השליח כשר לעד כגון שהוא קרוב אבל
 אם הוא כשר הוא מצטרף עם עד אחר ודיו ויא' שאין השליח
 יכול להיות עד שהוא כמו בעל הדבר עצמו שמע' על עצמו
 וצריך שני עדים וזלתי :

כ"א שצריך שליח הקבלה עדיקבלה כשנאמר הנט או
 נקרקע אבל אם היה הנט יוצא מתחת ידי שליח הקבלה
 נאמן הוא לומר שנמסרו לו כהכתוב בפני שני עדים כמו
 האשה בעצמה ובלבד שיהיו שם שני עדים שעשאתו האשה
 שליח לקבלה ואינו צריך עדי קבלה כיון שהנט יוצא מתחת
 ידו והוא שגם אין הבעל מכחישו אלא שוהק אבל אם הבעל
 מכחישו אין שליח הקבלה נאמן עד שיביא עדי קבלה א' ע"ג
 דאשה ככה' נאמנת כמו שיתבאר לקמן בע"ה ס' ק"כ האשה
 עצמה שאני דחזקה הוא שאינה מעיזה בפני בעלה אבל
 השליח מעיז ומעזי ויש לחוש לדבר הבעל :

ושליח הולכה או הובאה אין צריך עדים שנעשה שליח
 להולכה או להובאה אם הווה השליח והמשלח שאין
 מקום לעדים בשליחות זה שהרי שניהן מודים ואם ירצו יכול
 לעשות עדיין השליחות לפיכך נאמנים גם על שעבר במנו
 אבל אם המשלח כופר הרי זו ספק מגורשת :

ו'א שגם זה צריך למנותו מתחלה בעדים אף על פי
 ששניהם מודים ששא יאמר מתחלה לא נעטה שלוחו
 והרי לא בא הנט מכח שליחות הבעל מיהו כשמביא השליח
 נט נאמן לומר שהמשלח עשאו בעדים ואין צריך עדות על
 כך שהנט מוכיח עליו ולששא זייף וכתב בוליה האי לא חיישינן
 ס' מגורשת להצריך הרשאה בעדים סקי מס על השליחות
 וע"ל סעיף כ"ד :

אבל אם אמר כתבו נט לאשתי ולא אמר תנו יכתבו
 ויהנהו לידו אבל לא יהנהו לידה שלא עשא שליח'
 אלא לכתוב ולא לגרש ואם נתנהו לה אינו נט כ"א בכריא
 שהוא בדעתו ואם היה רוצה שיהנהו לה היה אומר להם ולא
 היה דעתו אלא שיהא מוכן כידו ולכשיצא יגרש בו אבל
 בחוליה לאחר ג' ימים שחלה או אפילו בתוך ג' ימים וראו
 שנתהזק עליו החוליה או היוצא בקולר כיון על עסקי נפשות כיון
 על עסקי מסוין וכן המפרש ליש או היוצא בשירא כל אלו
 שאמרו כתבו נט לאשתי הרי אילו יכתבו ויתנהו לה שהדבר
 ירוע שלא נתכוונו אילו אלא לכתוב וליתן לה אלא שמתוך
 פחד ובהלה לא נמסר דבריהם לומר חנו :

כ"א שצריך לומר לכתוב נט לאשתי וכתבו ונתנו לה ואתר כך
 הרג את עצמו מיד כגון שהשליח עצמו מן הגט או הפיל
 עצמו לים הרי זה נט כשר דסופו מוכיח על תחלתו שמתוך
 בהלתו לא אמר תנו ואם לא כהבוהו כותבין ונותנין לה כל
 זמן שיש בו נשמה אבל לא לאחר מיתה שאין נט לאחר מית'
 עלה לנפ' ודחפתו הרוח ונפל ומת אינו נט כיון שלא אמר חנו
 שהרי לא היה כהול שלא היה יודע שידחפנו הרוח :

ספק אם מעצמו נפל ספק אם הרוח דחפתו אם לאלתר
 נפל הרי זה נט שאנו חולין בכאן להקל לומר שודאי
 מדעתו נפל ובהול היה דאם לא כן איזה רוח טועים עברה
 לפניו לומר כתבו נט לאשתי בלא תנו ולעלות מיד לנפ' וליפיל
 אם לא היה דעתו להפיל עצמו וכתוך הבהלה לא אמר תנו
 כדכרשית ואם לא נפל לאלתר הרי זו ספק מגורשת דששא
 הרוח דחפתו :

וכן מי שהיה מושך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב
 נט לאשתי ופי' שמו ושם אשה ושם עירו ושם עינה
 הרי אילו יכתבו ויתנו לה אף על פי שהעליות ולא הכידהו
 שזהו בשעת הסכנה שכותבין ונותנין אף על פי שלא אמר
 תנו ואף על פי שאין סמורין והוא שאין לו דמית אדם ג'ם
 כבואה דכבואה דליכא למיחש ששא שר הוא ונרסה לאדם הא
 לאו הכי חיישינן ששא שר הוא וידימוי אידמי לאדם וכינה
 שמו כשם אדם ידוע ואין נותנין וה"מ במשולך בבור או כש'
 שדרך להמצא שם שדים אבל בעי לא סכחי שדים לפיכך
 שמעו קול אדם מסוכן בלילה אומר כתבו נט לאשתי לא
 חיישינן

וכן מי שהיה מושך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב
 נט לאשתי ופי' שמו ושם אשה ושם עירו ושם עינה
 הרי אילו יכתבו ויתנו לה אף על פי שהעליות ולא הכידהו
 שזהו בשעת הסכנה שכותבין ונותנין אף על פי שלא אמר
 תנו ואף על פי שאין סמורין והוא שאין לו דמית אדם ג'ם
 כבואה דכבואה דליכא למיחש ששא שר הוא ונרסה לאדם הא
 לאו הכי חיישינן ששא שר הוא וידימוי אידמי לאדם וכינה
 שמו כשם אדם ידוע ואין נותנין וה"מ במשולך בבור או כש'
 שדרך להמצא שם שדים אבל בעי לא סכחי שדים לפיכך
 שמעו קול אדם מסוכן בלילה אומר כתבו נט לאשתי לא
 חיישינן

ואפילו למאן דאית ליה אין שליח הולכה צריך עדים
 ה"מ כשמסר לה נט שחומים בו עדים אבל אם אין

הוא והבעל או השליח רך בשנים טוב להצריך לדקדק
 אחריו ואם כשעושה שליח או נעשה שליח
 שאלוהים יצאנו מעשה קטן
 כלום וכן כשעושה שליח
 יש לדקדק אחריו אם הבאנו סמלים שיהיו
 לדקדק כל כך דהא קיימא לן עדי מסירה כרתה
 להיות אצל נתינת הנש ודוב רבים גדולים הם והם הם
 מסירה אבל לפי מה שנוהגין ליהוד עדי מסירה יש גם כן
 לדקדק בהן ואם יש לו זקן בפניו אין צריך יות' דודאי גדול הו'
 כו יא שנוהגין לקבל ק"ס כשעושה שליח כדי להודיע
 שנמר בלבו בשליחותו זה אבל אין אנו נוהגין כן בק"ס
 אלא כשיאמר כלב שלם אמרתי ונמרתו לעשות שליחות זה
 אין צריך קניין :

כז שליח קבלה אין הוכחה כידו שעשאתו האש שליח
 כמו נבי שליח הולכה שהגש שבירו מוכיח על
 שליחותו לפיכך צריך שליח הקבלה שטר הרשאה כידו מן
 האשה התום כשני עדים כשרים וחת נוסחו וזכרון עדות
 שהתה בפניו ח"ט בכך וכך בשבת בכך וכך לירח פלוני
 בשנת כך וכך לבריאת עולם למניין שאנו מניין כאן כסתא
 פלונית דיתבא על נהר פלונית אין מרת פלונית המכונה
 פלונית בת פלוני העומדת היום כסתא פלונית דיתבא
 על נהר פלונית מיתה בפנינו את פכ"פ להיות שליח לקבל
 גיטה מיד פלוני בעלה המכונה פכ"פ ובפנינו אמרה לזה
 פכ"פ שלוחה ההקבל לי גיטי מיד פכ"פ בעלי ותהא ידד כידו
 וקבלתך בקבלתי ותחיה לי בו ותקבלהו ומיד כשיגיע הנש
 לידך אהיה אני מגורשת ממנו ומותרת לכל אדם ומה
 שנעשה בפנינו ושמענו וראינו כהבנו וחתמנו לראייה על
 מינוי שליחות לקבלה גיטה והכל שריר וקים ויודעים
 שהתה חתימתן ניכרת במקו הנתינה ואף אם יקיימה בהנפק
 צריך שיהיו חתימת הדיינים ניכרת וירועים לבני פקודה הנייה
כח וגם צריך ליודע ולדקדק בתורה האשה שעושה שליח
 לקבלה גדולה בשנים ובסימנים ואם אין הנשי יודעת
 שנתתה כי אם ע"פ האב צריך ריבוי שער' שחורות וגדלות כדי
 לכפר ראשון לעיקר :

כט ובשעת נתינת הנש ליר השליח יש בו כוח דין כשרים
 שאינם קרובים זה לזה ולא לבעל לא לאשה ונהגו גם
 כז שלא היו קרובים לשליח הקבלה ויראו שטר ההרשא' אם
 החתימות ניכרת ואח' שיכירו חתימת ההרשאה יביא הבעל
 את הנש וקראוהו כ"ד לראותו שהו' כשר ויחזירוהו לו ויבטל
 כל מודעות ויפסול כל עדים שיעידו על דבר שגורם כישול
 לגש ויתנוהו ליד השליח ויאמ' לו התקבל נש זה לפלוני אשתי
 המכונה פלונית פ"פ והרי היא מגורשת ממנו ומותרת לכל
 אדם ולא ישיל בו שום תנאי דלא ליפוק מיניה חרבה שמא
 תשכע האשה בקבלת ולא תשמע בתנאי ותינסא ואחר כך
 יקחו הנש מיד השליח ויחזרו ויקראוהו אחר הנתינה לראות
 שלא נחלף הנש והדיינים יכתבו עדותן וימסרוהו ליד השליח
 וזה נוסחו בכך וכך בשב' בכך וכך לירח פלוני בשנת כך וכך
 לבריאת עולם למנין שאנו מניין בו כאן כסתא פלונית דיתבא
 על נהר פלונית אנו ח"ט כמותב תלהא כחדא הוינא וכא פלוני
 המכונה פכ"פ העופר היום בפלוני' מתא דיתבא על נהר פלוני'
 וגירט לאשתו פכ"פ :

(ולא יכתוב שם פקומה כיון שאינה עומדת שם)

ונחן גיטה ליד פכ"פ שעשאתו אשתו שלוחה בעדים לקבל
 גיטה מיד בעלה פכ"פ ואמר לו התקבל נש זה לאשתי פלונית
 המכונה פכ"פ והרי היא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם
 וקודם נתינתו בטל לפנינו כל מדעי דהוה ליה שאם מסר שם
 מודעת שתהא מבושלת ולא נתן שום תנאי בנידושין אלא
 גירטה גירושין גמריין והנש קראנוהו וראינוהו כשר כדת
 וכהלכה ונחתת שראינו גירוש פלונית כ"פ מבי פכ"פ בעלה
 יד א ז 14 טהן

חיישין שמה שר הוא וכותבין ונותנין אף על נכ
 בכואה רבכואה :
ד היו שם שלשה ואמר כל השומע קולי לאשתי
 אחר ג' שנים חותמין ואין צריך לומר שלם דאף
 על נכ רבכואה וכלכ' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 ק"ך שלא כיון שהיה רשות לכול שנים
 ציוו סידור ראשי :

ה היו רבים עושרים ביחד וכא אחד ואמר לחם הוליכו נש
 לאשתי איזה מהם שירצ' יוליך אותה בשביל כולם ועל
 שוף סעיף כ"ג ואם אמר שנים מהם הוליכוהו יוליכו שנים אפי'
 היו בכללם אב וכנו לא אמרין וראי היה דעת הבעל על האפ'
 שהוא עיקר אצל הבן אלא אמר' דעתו היה גם על הבן ונעשה
 הבן שליח במקום האב :

ו וה' לאומר לג' או יותר שנים מהם יכתבו נש לאשתי
 ויחתמו ויתנו לה והיה בהם אב ובנו וכלו לחתו' הבן
 עם האחד או האב עם האחר שהבן נעשה עד בפקו' האב ואין
 הבעל מקפיד לומר דעתי היה על האב :

ז אמר לחבורה כולכם הוליכוהו אינו נש עד שיוליכוהו
 כולם כיון דאמר כולכם ודאי ויקא קאמר וקפיד ואם
 לא יוליכוהו כולם הרי שינו בשליחותו ואינו נש והאידנא תקנו
 חכמים שהאומר לרבים להוליך נש לאשתו יאמר בפירוש כל
 אחד מהם יוליך נש לאשתי ואז איזה שירצה יוליך ועיין לעיל
 סימן ק"ך :

ח מן הדין אין השליח הולכה צריך עדים ולא שטר
 ששלחו הבעל כשהוא מביא את הנש לפנינו אלא
 נאמן הוא לומר ששלחו הבעל כיון שהנש יוצא מתחת ידו
 כמו שנתבאר למעלה סעיף י"א מכל מקום נהגו לכתוב לו
 שטר הרשאה בעדים כדי שיוכל למנות שליח אחר במקומו
 אפילו לא יאנם ולא יחלה וכן שליח אפילו כמה שלוחים כות
 אחר זה לפיכך אם נאמר שטר ההרשא' או נפסל והוא שעת
 הרהק נותנין הנש בלא הרשה והשליח נאמן על השליחות
 ולומר שעשאו שליח בעדים כמו שנאמן לומר בפני נכתב
 ובעני נחתם ועל סימן ק"ב סעיף ג' אבל לכתחלה
 כותבין ההרשאה בדקדוק ונזהרין שלא לשנות בה בדברים
 הכתובים בנש כגון אם כתוב בנש שם זכ"ל ב"ב לא יכתוב
 בהרשאה ביו"ו וכל כיוצא בזה וכן נזהרין שלא לכתוב בה
 ראשי תיבות וערי ההרשאה לא יהיו קרובים זה לזה ולא
 לאיש ולא לאשה ולא לעדי הנש שאם נמצאו עדי ההרשאה
 פשוטים נחבטל כל השליחות שהרי הם מעידים על עיקר
 השליחות ושבפניהם עשאו הבעל שליח לתת נש זה ואם הם
 פסולים הרי זה בטל השליחות ולא דמי לסאר פסולים הרשאו'
 ועדי ההרשאה הם יהיו עדי מסירה כשמוסר הבעל לו את
 הנש שהרי כן כתוב נש בפנינו כו' מסר כו' ונהגו שהרב
 המסדר הנש מקיים ההרשאה ויש מקיימים אותה בשלשה
 דלדין קיום בית דין מיהו אם אינו ניכר במקום שהוכא שם
 רק חתימה אחת סני ויש נוהגין לכתוב כתב אל מקום
 הנתינה להודיע אם יש שינוי באיזה דבר בהרשאה מה הוא
 טעם אותו השינוי נוסח שטר ההרשאה השליח להולכ' כתבת'
 לקמן בסדר הנש סעיף צ"ו ויחתמו עדים ויקיימוהו
 בית דין בהינפק כו' נוהגין לכתוב גם בהרשאה שם
 העדי עם הכהדוח שלה כמו בנש ונס כותבין כל כינויי האיש
 והאשה והשליח וימסור הבעל הנש לשליח בפני העדים
 ויקראוהו לפני מסירה ולאחר מסירה וכן יאמר הבעל
 לשליח הולך נש זה לאשתי פלונית בת פלוני ותהא ידך כידו
 ופיך כפי ועשייתך כעשייתו ותהא מגורשת ממני ותהא
 מותרת לכל אדם וקודם מסירתו לשליח יבטל הבעל כל מדעי
 שמוסר וגם יקבל עליו חרם שלא לעשות בשול בנש זה
 והשליח יאמר לאשה כשנוהגו לה הולך נש זה מפלוני בעלך
 המכונה פכ"פ והתקבלו גיטך והרי את מגורשת ממנו ומותרת
 לכל אדם :

לבוש הבוץ וארגמן הלכות גיטין

שנתן נש ליד שלוחה לקבלה כתבנו לה שטר זה להיות כן
לראייה והכל כן
כ"ב דין :

היה השליח קטן כשנתנו לו הנש והגדי והביאו אז
דש ונתפקח או שושה ונשתפה או עבד ונשתחרר
אכל אם ניתן לו הנש כשהוא פקח ונהחרר
נכרי ונתן השטתה וחזר ונשתפה ונתן סתהלתו
חזר ונתן השטתה וחזר ונשתפה ונתן סתהלתו

לג נשים וקרוכים בענין נשים לשליחותם שאין
מכריז סופרים בענין נשים לשליחותם שאין
שצריך שיאמר בפ"ג וכפ"ג והוה ליה כמו עד שמעיד שנכתב
ונחתם בפניו בכשרות מ"פ משום עיגול הקילו חז"ל בזה כשר
שהקילו בכל שאר עדות אשה אבל המסומים והפסולים
בעבירה מרת פסולים להביא הנש א"כ נתקיים בחותמין
שאו אין אנו צריכין לדבור השליח כלל אלא הנתינה ולתנינה
לא מעלה ולא מוריד פסולתו והא צריך ליהנו בפני עד
מסירה הכשרים ויש פוסליו אף בנתקיים בחותמין וגם אם
אפישר לכהחלה טוב הוא שלא יהא השליח קרוב לא לאיש
ולא לאשה ויא לדיינים שנתהנים הנש לפניהם הסופר
והעדים אינה יכולין להיות אחר מהם שליח שאינם יכולים
לומר בפני נכתב וכפני נחתם שהרי הוא עצמו כתבו או חתם
ואין לסנות מטבע שטבעו חכמים בנשין לומר אני כהבת
או חתמתי *

לנו גרסתא אשת פלונית ב"פ וגירסתיה כפלוניה מתא
דחבא על נהר פלונית ביד פכ"פ שליח בפני בית דין פכ"פ
ופכ"פ וככ"פ החתומים כשטר של מעלה וגירסתיה גירושין
גמורין כביטול כל מודעי ובלא שום תנאי ככל הכתוב למעלה
ושטרם זחתימתם הוא אמת ובעבור שהכל אמת כחתי
גם אני שטר זה להיות לה גם כתב ידי לראייה ולזכות שלא
יהא פתחון פה לערער על דבר זה והכל שריר וקים פלוני בן
פלוני : ע"כ הוא סדרהנש לקבלה ע"פ שיטת הגמרא
בהרבה חומרות מכל מקום הסכמו האחרונים שלא
תעשה שום אשה שליח לקבלה שאין אדם יכול לצאת ירי
חובתו נקי כי ברוב הפעמים אינו מצוי שיהיו שלשה בני אדם
ידועים שחתומים נכרת במקום כתיבתם או שיהיו עדים
שיכירו חתימות כל הנ"ל דיינים וצריך שהשלשה דיינים שהם
בשעת נתינה שיכירו את החתימות שחתמו בשטר שעשתה
אותו האשה שליח לקבלה ולא סגי בחתימות שיקיימנהו
מעיר לעיר ושמה לא יכירו החתימות מכולם וצריך לקיים
כל השלישה בנש אף על גב דבשאר קיום שטרות סגי בקיום
שני בעדים לברם או שני דיינים מתוך השלשה גבי נש יט
להחמיר לקיים כולם כחמת החורבה שאיפשר למיפק מינה
גם יט להוש סמא לפעמים לא החוש לידע אם עשה השליח
שליחתו והינשא קודם שיגיע הנש ליד השליח שתסמוך לומר
ודאי הגיע לידו וכה"ג כמה הרובות יש לחוש ע"כ כן להחמיר
שלא לעשות שום שליח לקבלה רק להולכה שלא תהגרס עד
שיגיע הנש לידו וכן נהוג :

לד היו העדים פסולין כשנתנו שלוחים וחזרו בהשכח
קודם שנתנוהו לאשה כשרים כפני שאין פסולתם אלא
משום דהשריגן להו דמח"ס מ"מ קמסדרי שיקר שררי נחשדי'
בעבירה וכיון שעשו תשובה מהיכני למפרע ולא בעי בזה
תחילתן וסופן בכשרות שאין כאן פסול סעיקרו ונחכשר אה"כ
אלא דאגלאי מילח' שבשריהם ולא מסדרי שיקרא :
לה הטולח נש ביד נוי שיתגנו לפלוני ישראל ומינה הבעל
בכתבו לאותו פלוני שליח להוליך הנש לאשתו כשר
מפני שהנש אינו עושה שום דבר בגוף הנתיב' לפיכך אין צריך
לפוסלו מטעם דלאו בר ברייתו הוא ודאי אם עשה הבעל את
הנוי שליח ואמר לו שימנה הוא את הישראל במקומו אף ע"פ
שאין הנש נותנו ליד האשה אלא מיד הישראל בצ' ליד האשה
היו הנש פסול שררי יד נוי היה מעורב בשליחו' ואין שליחו'
לנוי וגם לא היו בר כריתות אבל כאן שכת' בכתבו לישראל
על ידי הנוי שיהא הוא שליח לא עשה הנוי אלא מעשה קוף
בעלמא והנש כשר מיהו אין נהנין לעשות שום שליחו' הלכה
בנשין ע"י הכתב :

ל שליח הולכה שסביא הרשאה וכתוב בה שהוא שליח
קבלה אם השליח אינו מכחיס ההרשאה רק שאומר
שנעשה שליח לשניהם הולכה וקבלה אז השליחות
כשר ונעשה שליח הולכה ונתן הנש לאשה אבל אם השליח
אומר שלא נעשה שליח קבלה מעולם הרי ההרשאה מכחסת
אותו ונתבטל כל השליחו' וגם הנש עצמו פסול מאחר שסוכה
שמשדרי הנש היו עמי הארץ ולא ידעו שאיך הבעל עושה שליח
קבלה יש לחוש לכמה מיני פסולים שנעשין בנש זה וכן כל
ביוצא בזה שניכר מתוך מעשה הנש שאותן מסדרו הנש היו
הדיוטות יש לפוסלו :

לן השולח נש לאשה ואין השליח מכירה יתנהולת על פי
שנים שיעידו בפניו שזאת היא האש' אמר הבעל לשליח
הולך נש זה לאשתי ואמר ליה השליח אינני מכירה או אני
מתבייש ליחננו לידה וכה"ג ואל' הבעל תנהו לפלוני שהנש
מכירה ויתנהו לה הרי הראשון לא קבל עליו שום שליחות
בנתינת נש זה לפיכך הראשון לא נעשה שליח לגירושין רק
להוליך הנש לאותו פלוני ואתו פלוני הוא השליח לגירושין
ונתנו לה הנש או משלתו ביד אחר אם חלה או נאנס ואם
נתן לה הראשון או שלוחו את הנש הרי זו ספק מגורש' דשטא
דעתו היתה גם כן לשליחות אלא שלא רצה לקבלו בביתו
בתורת שליחו' וגם הבעל הא לא אמר לו תנהו לפלו' שזאנו
לה ולא אתה אלא אמר לו סתם תנהו לפלוני שיתנהו לה אבל
שטא נש דעתו היתה שאם ירצה הוא ליחננו ליה יהיה הוא
שליח לפיכך נשאר בספק שליחותו והרי זו ספק מגורשת :

לא הכל כשרים לשליחות הנש בין לקבלה בין להולכה
אחד האיש ואחד האשה הן כח' שושה וקטן שאינן
בני דעת ולא בני שליחות גמור ועבד ונכרי גם כן פסולין
שכיון שאינן בני נשין וקידושין אינן יכולין להיעשות שלוחים
בעסק נשין וקידושין כדאמרין בעלמא גם אתם דמיניה
ולפינן לרבות שלוחכם דהוקשה השליח למשלח מה המשלח
בן ברית אף השליח צריך להיות בן ברית ה"ג לעניני נשין
וקידושין אף ע"ג שהעבד קצת בן ברית הוא שהרי חייב בכל
המצות שהאשה חייבת בה מ"מ כיון שאינו בנשין וקידושין
שאין קידושין תופסין אינו יכול ליעשות כהן שליח דבזה אינו
דומה למשלחו ואם הביא אהד מאלו הנש אף על פי שנתקיים
הנש בחותמיו אינו כלום דהא לאו בני שליחות נינהו ויש
אומרים שאם העבד הוא שליח הולכה הוא ספק מגורשת
שאף על פ"ן שאינו בתורה נשין קידושין מכל מקום שטא
שליחות הבעל יכול לעשות בנתינת הנש שאינו אלא כאילו
בא מבח דבעל לידה שהרי יד העבד ביד הבעל ואלימא
שליחותיה משליחות דעלמא אבל לקבלה ודאי פסול מטעם
שאינו בתורה נשין וקידושין שאין ידו ביד האש' שהתא האשה
מגורשת בקבלתו ואפי' הוא עבד שלה כיון שאין הנש משחמר
לדעתה ולא דבי להצטרף והוא אינו בר נשין וקידושין שיעמוד
במקומה *

* לבוש הבוץ וארומן הלכות גיטין * פ

א פלוני נתנו לה במקום אחר חריו זה נש שאין זה קפידא אלא
 בנאה מקום הוא לו
ב אמר לו פלוני נתנו לה בחוץ הזמן קוד'
 שיגא ידיו וכו' וכו' נש אבד' וכו' וכו' וכו' וכו'
 היום הרי זה נש שאומדן ר' יוחנן וכו' וכו' וכו'
 אלא לקודם הזמן שיוכל לומר עליו ולחזור ברו'
 אינו מקפיד אבל אם אמר לו אל תתנהו לה אלא ביום
 ונתנו לה בין מלפניו בין מלאחוריו אינו נש שלשון זה משמע
 שהקפיד על עצמו של אחריו :

ג וכן האשה שאמרה לשלוחה קבל לי נש כמקו' פלוני
 וקבלו במקום אחר אינו נש אבל אם אמרה הבא לי
 נשי ממקום פלוני והביאו ממקום אחר הוי נש דמראה מקום
 היא לו :

ד אמרה לו התקבל לי נשי בככל ופעמים תמצאנו בדמשק
 בככל מקום שיקבלנו הוי נש ובכלבד שיגיע לבכל למקום
 שאמרה היא והבי כמסע האי לישנ' מישקל כל הכא
 דמשכת ליה שקול מיניה אכל תהא שלוחי להתגרש אני על
 ידך עד דפסית לההם :

ה אמר הבעל לשליח טול מסנה חפץ פלוני והן לה נש
 זה הרי זה לא ישלחנו ביד אחר שאין אדם רוצה שיהא
 פקדונו ביד אחר / בר' לכהתלה אבל בדיעבד ששליח
 השליח ביד אחר ונתנה האשה לשליח החפץ החלה ואחר כך
 נתן לה את הנש הרי זו מגורשת דאע"ג שאין רצונו של אדם
 שיהא פקדונו ביד אחר שליחות הנש לא בטיל ואם נתן לה
 הנש תחלה ואחר כך נתנה לו החפץ אפי' ליד השליח ראשון
 אינו נש דהא הקפיד הבעל שלא ינתן הנש לידה עד שיטלו
 החפץ כמנה תחלה ואפילו אמר לו הן לה הנש ואחר כך טול
 ממנה החפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא
 פקדונו ביד אחר אכל אם שלחו ביד אחר הרי זה נש כיון שנתנה
 החפץ תחלה בין שלא נתנה אלא לבסוף דהא לא תלה הבעל
 נתינת הנש בנשלות החפץ כיון שאמר ליתנו לה תחלה ויא
 שכשנאמר לו טול מסנה חפץ פלוני והן לה הנש אם שלחו ביד
 אחר אפילו נתנו לו החפץ תחלה ואחר כך נתן לה הנש מאחר
 שלא נתנה החפץ ליד שליח ראשון קודם שתקבל הנש משליח
 שני אינה מגורשת דהא הקפיד רבעל שלא ינתן הנש לידה
 להגרש בו עד שיגיע החפץ ליד שליח ראשון ואין רצונו
 שיהא פקדונו ביד אחר דהיינו שליח שני אלא כיצד יעשה
 ושלחו השליח ראשון מידה רחוקה ונתנו לה בתורת גירושין
 אחר שהגיע לידו החפץ :

ו כל הנאי שהתנה הבעל עם השליח כגון אל תגרשנה
 אלא בבית או בעליה וכיוצא בזה אם לא הרשו
 הבעל כפי' למנות שליח אינו יכול לשלחו ביד אחר לכהתלה
 שאם לא ידקדק השני בשליחותו ולא יקיים ההנאי ויהבטל
 הנש מיהו בדיעבד אם עש' שליח שני אפי' לא הנ' לו הרנאי
 או החליף לו כשהניד לו וקרה מקרה שנחקי' הרנאי כמסע
 הוי הנש נש האיש שהתנה שתמחול לו האשה כל זכות שיש
 לה עליו אע"ג דלענין דינא עדיין צריכין לדון עליו מהו בכלל
 לסוג זה רכל זכות שמיש להחמיר לענין נש שתמחול לו
 כפירוש כל זכות שיש לו עליו כדי שיהא מסמעותו שהא
 נכרתה ממנו מכל וכל ואחר כך הדון עמו מהו ככלל וכן כל
 כיוצא בזה :

ז שליח המביא נש מאי' שאין צ'ל בפ' ובפ' ססהמא
 כשר הוא ונתנו לה בסת' והרי היא מתגרש בו ונשעת
 אף על פי שאין מכירין תרימת העדים ואין מוחין בידה וגיבה
 כחובתה מנכסי בעלה מכני חרזי אבל לא שמשעברי שאנו
 מוענין ללקוחות לומר שמה מזוייף הוא ואין מוציאין ממנו
 מידם בחזקת הנש אע"ג דמכשירינן ליה ומסירין אותו לינשא
 דדוקא לגבי דידה הקילו סטום חומרות שהחמירו עליה
 באחרונה ועל ידי כך ודאי תדרוש ותחקר ופה קודם שהנישא
 ואם נש אחד כך שנים וערערו בפ' לומר אני יודעים שמזוייף

שנאמר לעיל סימן קמ"ד לפיכך צריך להאמינה
 בנשאה חיישין לזה ולא בארומה שאין לכו' וכו' וכו'
 נאמן לומר נתייחדתי עמה ויש מי שאומר שלא יתקן השליח
 הראשון הנש לשליח שני תוך ליום דש' וכו' וכו' וכו'
 בשליחותו ויתקן לה קודם לכן אלא יתקן וכו' וכו' וכו'
 שליחותו לבד והשליח יעשה שלשנו מהלך עד לאחד ליום
ל השליח נש לשלוחו ביום יום או בלילה ולא אחר-כך
 שאל הולך סתם הרי זה לא ישלחנו ביד אחר אלא אם חלה
 או נאנס או שפ' לו הבעל שיוכל למנות שליח ושליח שליח
 עד כמה שלוחים ואם פי' לו שלא ישלחנו ביד אחר לא יוכל
 לשלחו ביד אחר אפי' חלה או נאנס ויש מי שחילק ואו' דבהולך
 פתם יכול לשלחו ע'י אחר אף ע"פ שלא חלה וכאתה הולך לא
 ישלחנו ע'י אחר אלא כחלה או שפ' לו שיוכל לעשו' שליח כו' ;
מ ודון שליח שני כדון שליח ראשון שאינו יכול למנות
 שליח אלא נאנס או שפירשו לו :

נ כשממנה השליח ראשון שליח שני אם הוא צריך לומר
 בפ' ובפ' כגון שהוא בח' צריך למנותו בפני' ב' ד' שהרי
 בפ' ובפ' הוא כמי קבלת עדות וקבלת עדות צריך להיות
 בפני' ב' של שלשה ואם אינו צריך לומר בפ' ובפ' כגון
 שהוא בארץ ישראל או שהוא מקום אין צריך למנותו בפני
 בית דין אבל צריך למנותו בפני שני עדים שאין דבר שבערוח
 פחות משנים ועל סי' קמ"ב סעיף ט' :

ס שליח שעשה שני ושני שלישי אם מת הבעל נתבטלו
 כלם דהא כלום מכחו קאתו אבל אם הבעל קיים אף
 על פי שהמת השליח הראשון לא נתבטל שליחות השאר
 מאחר שהבעל קיים :

פ ואם מת השליח שהגש כידו השני או השלישי חזרה
 שליחותו למשלחו ויכול השליח הראשון לחזור ולישול
 את הנש מיורשו של השני ויוליכנו לידה או ישלחנו ביד אחר
 ולא נע'מ' ככר עשה השליח שליחותו ונסתלק מן השליחו'
 לגמרי כיון שהוציא נש מתחת ידו לפי שלא נגמר' שליחית
 זה עד שיגיע הנש לידה נוסח שטר ההרשאה מן השליח
 ראשון לשליח שני כשממנה אותו בפני הכ' כתבתי לקצן
 בסדר הנש סעיף צ"ז . ופן השליח השני כשממנה שליח
 שלישי כסעיף צ"ח על :

צ שליח קבלה אינה יכול למנות שליח ואפי' נאנס ואפי'
 נתנה לו האשה רשות למנות שליח אחר במקומו שינו
 ויכול לעשות מס' דשליחות אינו אלא פילי בעלמא שהרי אין
 שם דבר של סמכות בידו שיעש' בו שליחותו אלא מילי וכילי
 לא מספרן לשליח ויש מתירין אם נתנה לו רשות למנו' שליח
 שהרי הוא כמקומה דשליחו של אדם כמותו ויוכל לעשו' שליח
 אפי' שלא בפני' ב' רק בפני שני עדים שהרי אין צ'ל כלום
 גפני ב' כמו שליח ההולכה שצ'ל בפ' ובפ' בפני' ב' ;

כ אשה שעשת' שליח לקבלה וחזרה ועשת' שליח אחר'
 אפילו עשה זה אחר זה או שעשת' עשרה ככת אחת
 גוי'ם עומדים במקומה וכל שהגיע הנש ליד א' מהם הרי זו
 מגורשת טמה שעשתה הרבה שלוחים לא משום שחזרה מן
 הראשון הוא אלא דעתה היתה כל מי שיקדים לקבלו הרי זה
 ריזי כי היא חפצה כנש מאד לפיכך אפי' נתן הבעל ביד אחר
 עהם נש פסיל ולטני נש כשר הרי זו מגורשת שהרי בודאי'
 דעת היתה על אוהו שיקבל נש כשר יעמוד במקומה :

כ השליח ששינה בשליחותו ממה שאמר לו הוא או היא
 אין הנש נש כיצד אל תנינהו לה במקום פלוני ונתנו
 לה במקום אחר אל תתנהו לה אלא בעלייה ונתנו לה בבית
 או אפבא אל תתנהו לה אלא ביסין ונתן לה בשמאל או
 אפבא אינו נש :

כ אל תגרשנה אלא בימינך אינו יכול לשלחו ביד אחר
 אפי' אם חלה דהוה ליה כאילו פי' לא יגרשנה אחר
 אלא אתה בימינך ;

כ אבל אם אמר לו הן נש זה לאשתי חזר ודא במקום

הם שאנו רואין דעתו שלפחות הוצח לערער על הנש כדי לפוסלו וצריך לקיימו בחותמו :

סא לפיכך אם נילה דעתו סתחלה שרוצה לבטלו ואמר אחר מן הלשונות הללו אין כוונתו אלא לבטלו ואילו הלשונות אינם מעולים לביטול אבל אם לא נילה דעתו מתחלה שרוצה לבטלו ואמר אחד מן הלשונות הללו נזכר לפרש דעתו שרוצה לערער ולומר שהוא פסול מעיקרו ולא שכוונתו לבטלו לפיכך אם לא נתקיים בחותמו הוא נאמן ואם נתנו השליח אחר כך ליר האשה אינו כלום ואם נתקיים בחותמו כשר :

סב השולח נש לאסתו על ידי שליח וככל הנש הרי זה תנאי ומגרש בו כשרוצה שלא בטלו סתורת נש אלא מהורת השליחות דוא שבטלו אבל אם היה הנש ביד הבעל ובטלו כגון שאמר נש זה בטל הוא הרי ביטול עיקר כתיבת הנש והחיתומו ולא יגרש בו לעולם לתחלה וכן אם הוא גיר השליח ופירש הבעל בעת שבטלו ואמר נש ששלחתי הרי הוא בטל מלהיות נש אינו מגרש בו לעולם ואם יגרש בו הרי זו ספק מגורשת ולא דאי מגורשה מטום דלא ברירה לן אם יש כריבורו שבטלו בו כת לבטל מעשה כתיבת הנש ומעשה חתימת העדים או לא דשמא לא אלים דיכירו לבטל מעשה הסופר והעדים ואזלינן ביה לחומרא :

סג השולח נש לאסתו ומבטלו בפני שנים אחרים שלא בפני השליח או המוסר מודעא על הנש מכין אותו מכת מרדות מפני שמרבה ממזרים בישראל שהיא או השליח לא ידעו שבטלו או שמסך מודעא והגשא בו ונמצאו בנייה ממזרים :

סד שליח שהביא נש אין חוששין שביא בטלו הבעל או שביא מסר כודעא אלא מוקמינן לנש אחזקה וזוכן נחתנו לה בחזקת שהבעל עודנו חי ואפילו הנייה זקן או הויה ולא חייש' שמה מת קודם נתינת הנש ואין נש לאחר מיתה דמוקמי' ליה לבעל אחזקתו שהוא חי ויאל דוקא חולי בדי שמים אבל אם הוכה ונעשה טריפה דינו כנוסס דהוי דינאם הניחו השליח נוסס לא יתננו לה דחיישינן שמה מת דרוכ נוסס' למיתה ואם נחתנו לה הרי זו ספק מגורשת ואסורה לכהן וחולצת ולא מתייבמת ויש מי שאומר דהא דאמרין בזקן דמוקמינן ליה אחזקתו שהוא חי היינו דוקא בפחות מבין ששנים שכן דרך הרבה בני אדם לחיות עד שיהיו בני ששנים וכן אם הוא למעלה מבין מאה נש כן מוקמינן ליה אחזקה חי דאמרין כיון דפלג פלג כלומר כיון שטבעו חזק ובריא כלא כדרך הארץ פלג ויחי' עוד אבל מבין ששנים עד בן מאה דינו כנוסס :

סה עיר שהקיפוה חיל מאוחו מלכות והיו במצור הרי דם בחזקת חיים שבוין שהחיל הוא של אותו מלכות אין כוונתם להרוג ולהשחית אלא לכוף אוהה זלרחס עירי'ם וחסי'ם על חוסותיה שלא להפילה פתאו' עליהם להדינם וכן ספינה המסורפת בי'ם אין רוב' הספינות המסורפות להיות נטבעו וכן היוצא לרוח אפילו בדיני נפשה ולא נמסר דינו עדיין ליהרג הרי כל אלו בחזקת חיים ואם היה נש של אחד מהם ביד שליח נחתנו לאסתו בחזקת שהוא חי והיה בחזקת מגורש' אבל עיר שבבשוה כבר או עיר שהקיפוה חיל ממלכו' אחרת שה' כוונתם להרוג ולהשחית ואינם חסי' על חוסותיה ומפילים אותם עליהם פהאוס וכן ספינה שאבד' בי'ם והיוצא ליהרג בדיני נשים ומי שנורדתו חי' או שטפו נהר או נפל' עליו פפולת כל אילו אינם בחזקת חי' ונש אינ' מה' ודאי ונהני'ם עליהם חומרי חיים וחומרי מתי'ם ואם היה נש של אחד מהם ביד השליח אינו נחתנו לאסתו ואם נהנו לה הרי זו ספק מגורשת ואם נודע שמת הבעל קודם שהגיע הנש לידה לא מתקרי' גרושה כלל ואין לה דין גרושה אלא דין אלמנה :

קמב דין המביא נש בחוצה לארץ וכו' י' מעיפ'ם :

בד' לפי' אלו השנים שמבטל בפניהם השליחות צריכ' להיות ביחד אבל זה שלא בפני זה לא שאינן נקראין כד' אלא כשהם ביחד אבל אם מבטל הנש עצמו אחר שנכתב הוי ביטול אפי' בטלו כזה שלא בפני זה שבטל הנש עצמו הוא מבטל דבר שיש בו ממש סחל עליו הביטול וסגי בעדות ועדות מצטרף אפילו זה שלא בפני זה ואין הבעל נאמן לומר שבטלו אפי' השליח או האשה מודים ברבר או שיש לו עדים שבטלו סא ושלחו ע'י שנים או ע'י עשר' יכול לבטל אפי' לתחלה אפי' זה שלא בפני זה ר' לוי' למהי'ם כאן דתיפוק מיניה חורבא שאין שליחות הנש כולו בטל כבטול מקצת אלא אות' שביטול שליחותם בטל ואינם יכולי' להיות עוד שליחים כנש זה אפי' יתמנו פעם אחרת אבל האחרים שלא ביטל יכולים לעשות שליחותם ולגרש אותה דק'ל שליחות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה בין עשאם שלוחים לכהן' וליתן הנש בין עשאם שלוחים להולכה ויש מי שאומר דבשליחות קיימא לן כ שנכתב בטלה מקצת נכתב בטל כולה ואם בטל א' נתבטלו כול' ולפי זה אסור לבטל שליחי' הולכ' זה שלא בפני זה דלא ליפוק שניה חורבה שילכו אותם האחרים שלא ביטלו בפניהם ויתנו לה הנש ותינשא בו אבל בעדים שעשאם שליחי' לכתוב וליתן ק'ל שליחות עדות שבטלה מקצתה לא נכתב כולה ויכול לבטל העדים זה שלא בפני זה דשליחות עדות כתיבה ונתימנה ונתימנה אלימא היא ולא נכתב האחד כבטול הבריו מה שאין כן בשליחות הולכה לבד :

סב והא דאמרין שהוא בטל ה'ם כבטלו בפירוש אבל אם לא בטלו בפ' אף ע'פ' טיילה דעתו שחפץ בביטולו כגון שאמר לו השליח עדיין לא נתתיו לה ואמר הוא כרוך השוכן והמטיב דמשמע כרוך לשוננו זה שהוא חפץ כמה שלא נתנו לה וכן אמר לשליח החזר לי נש זה ואני נתתן לך נש אחר אינו אלא גילוי דעת ואינו בטל בכל כיוצא בזה ולא עוד אלא אפילו היה פחזר לרוח אחר השליח לבטלו ולא הספיק להגיע אליו עד שהגיע לידה אינו בטל : כתב כתב אחר השליח שלא ליתן הנש הוי ביטול דכתב כריבור דמי השולח נש לאסתו ואמר לשליח את תרצה האשה לכא אלי אקיימו ואם לא תרצה פטור אותה כנש זה והלך הבעל מן העיר הה' וצאחך כך באת האשה עם השליח לאותה העיר יכול השליח ליתן לה הנש דהא לא באתה האשה אל הבעל כיוצא מן העיר קודם כואם ואפילו אם היה הבעל בעיר אם לא יוכל להחפיי' עמה יכול השליח ליתן הנש שמה שאמר החלה את תבא אלי אקיימ' אינו אלא דברים בעלמא ולא הוי אלא כמו גילוי דעת שאינו כל' :

סג וכשרוצה לבטלו צריך לבטלו בלשון שמשמעו להבא כשהוא מבטלו שאם אין משמעו להבא אלא לשעבר וזרי הוא שקר שהרי אינו בטל בשעבר ואם אין כמשמעות לשוננו שהוא מבטלו אלא הנש מעצמו הוא בטל זה נ'כ שקר שאין הנש בטל מעצמו לפיכך לא יבטלנו אלא באחת מן הלשונ' הללו בטל הוא שמשמעו להבא וכ' אם יאמר אי אפשי בו' נש זה לא יועיל לא יתיר לא יעזוב לא ישלח לא יגרש יהא כתרם הרי הוא כתרם כל אחד מן הלשונות הללו וכיוצא בהם משמעותם שהוא מבטלו ולהבא והרי זה בטלו אבל אם אמר נש זה אינו נש הרי משקר שהרי עינינו רואות שהו' נש וכן פסול הוא אינו מעיל איני פעזיב אינו מתיר אינו משלח אינו מגרש הרפ הוא כל הלשונות הללו משמעותם שהנש מעצמי כן הוא כשבכר ולא שהוא עושה אותו כן והוא שקר דהא עינינו רואו' דנש מעולה וכשר הוא ולא אמ' כלום אמר לא חשא לצמיתות הרי זה בטל כאילו אמר היום אי את אשתו ולמחר את אשתו אם אמר נש זה בטל ולא אמר הוא מספק' לן אם הוא לשון בטול להבא או לא זאם נתגרש' כו אחר כך הרי זו ספק מגורשת :

סד כל הנד' לשונות דאמרין שאינם מעילין לבטל הנש מפני שאינם לשון ביטול אבל בכל מקום לשון עירעור

ה • מיהו אותם הג' אין צריכין להיות דווקא יושב בשעת הנתינה אלא אפילו עמדו ואמר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם סגי כמו שנהבאר שפמא בהלכות עדות אבל השליח צריך לעמוד משיאמר בפני ובפני שהרי הוא מקיים הגש באמירה זו והוי עדות קיום וחדו צריך לעמוד בשעת האגדה כדלפינן פקרא בהלכות עדות אבל אנו נוהגין לבחלה להושיב'ג' דייןץ ואפילו אין השליח קרוב או פסול כדי שלא יכאו לשעות כשהוא קרוב אלא האשה והשליח עומדים וניתנו בפניהם ואמר בפני נכתב ובפני נחתם מסיבה מחמירין עוד ליקח שנים אחרים חוץ מן הב'ד לעידו מסיבה ולא יהיו קרובי' לא לאיש ולא לאשה ולא לדיינים נם הג' שיושבים לא יהיו קרובים לעדו הגש ולא לשליח ועל' סימן קמ"א סעיף ל"ג יש מחמירים ואמרו שרוב הנוטל שכר מסדר נתינת הגש לא יהיה אחר מן הג' דיין' שיושבים שלא יראה כאלו נוטל שכר לרוח שרינו כשלין אלא יושב'ג' אחרים והרב שואל כל השאלות ומסדר הנתינה בפני'ג' הושבים כב'ד ולכתלה צריך ליתנה כיום ולא בלילה כיון שצריך להיות בפני כ'ד הוי כמו דין ואין דנין בלילה :

ו • וצריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כשע' שנתנו ליד האשה או כסוך לו מיד חוק כדי דיבור לפיכך אם נהנו לה ולא הספי' לומר בפני ובפני עד שנשתתק פסול עד שיתקיים בחותמו לפיכך אלם אינו נעש' שליח להביא גש אע"פ שיכול לכתוב בפני נכתב ובפני נחתם מפני שצריך לאומר בפני י"א שצריך לאומר בלשון הקדש בפני ובפני ואם הוא עש' הארץ מקרין אותו בפני ובפני מלה במלה ומודיעי' לו הפי' בלעז ובדיעבד שאמרו בלשון לעז כתב מורי מהרמ"א ז"ל דנכשר :

ז • ואם איחור מ'אומריו יתר מתוך כדי דבו'או שלא אמרו כלל בפני האשה או שנהנו לה בינו לבניה ואפי' אמרו אלא שלא אמרו בפני עדים הוי כאילו לא אמרו ולא תינשא בו מיהו אפי' נשאת בויש לו חקנה שיכול לחזור ולשלו הימנו וחזור ונהנו לה בפני שנים ואומר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם ואם לא נטלו ממנו או שאין השלי' כאן י"א שהצ' וי"א הריזה פסול עד שיתקיים בחותמו ואם נשאת לא חצא •

ח • ואם לא אמר השליח בפני ובפני ומת הבעל טוב אין חקנה לישלו ממנ' ולהחזיר וליתנו לה ולומר בפני ובפני שכיון שמת הבעל כבר בלה שליחותו שאין שליחו'נפ' לאהר מיתה ואין לה חקנה אלא שיהקיים בחותמו ויהכשר הגש למפרע משעת נתינה :

ט • שליח הרוצה לעשות שליח אחר במקומו יעשנו בפני ב'ד של ג' ואע"ג שיכול לעשותו בפני שנים וה' כצטרף עמהם להיות השליש אם הוא כשר דרוך כמו שכתבנו ימסרה מ"ם לבחלה יעשנו בפני שלשה כמו נבי האשה עצמ' כמו שנהבאר למעלה ואומר בפני נכתב ובפני נחתם בשעת שנותנו לשליח והאחר יכול ג"כ לעשות אחר עד מאה וכל אחר יאמר בפני ב'ד תוך כדי דיבור שליח ב'ד אני ואין צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם שהרי לא נכתב ולא נחתם בפני ואין שליח ב'ד צרי' הרש"א כמו שליח ראשון כיון שב'ד שולחו אלים שליחותו בלא הרש"א מ"ם נוהגין בהרש"א ועל ס' קמ"ח סעיף כ"ד ואם לא היו חתומים על ההרשאה רק שנים ואפילו כתבו בלשון עדות נאמן השליח לומר שהיו שלשה או שהיה היה עמדם' • וכן יאמר האחרון כשנותנו ליה שליח ב'ד אני ואין צריך יותר שכתביאמר' • כן אנו יודיעין בודאי שהשליח הראשון אמר בפני אותו הביה דין בפני ובפני ולא הייטיגן לבית דין שועין דבית דין בהר כית דין לא דייקי אא"כ אנו מכירין שאותן ספדו הגש אינן בקיאין שאז אפילו כתב בהו חוששין להם :

י • כשבא לעשות שלים אחר אין צריך שיהיה בפניו אלא השליח הרוצה למנות אחר במקומו אומר בפני בית דין הרי אני מטנה את פלוני להיות שליחו ואפילו שלא בפניו וכן יכול

א • שליח המביא גש במקום למקום כהל' או סמ' לחוצה לארץ או מחוץ לארץ לארץ ישראל צריך שיעמוד על מקצת כתיבתו וחתמתו כמו שיהבאר שפמא לקמן בסימן זה בעה' • ובשנוהנו להיאמר בפני שנים ונש' זה בפני נכתב ובפני נחתם ואח' יתנו לה בפניהם וחתמם בו ואע"פ שאין עדי ידועי' אצלנו ואפי' היה שמות ערוי החתומים בו כשמות הגוים אין חוששין להם ואמרינן ודאי ישראלים הם דהימננהו רבנן לשליח כמו שיתבאר שפמא ואם בא הבעל ועם וערער אין משנהיץ בו ושפמא דהימננהו רבנן לשליח משום דבחוצ' לארץ לא שכיחי כ"כ עיברי' ושבים ואין עדים מצויין לקיימו ואם הגש' בו היום או למח'בא הבעל ויערער ולא תוכל למצ' עדים לקיימו ותתענן כלימיה לכך הש' חכמי' לעיננו ותקיננו שיעמוד השליח על הכתיב והחתום ולא תהגרש בו עד שיאמ' לה השליח כן בפני עדים בפני ובפני ואז יהא השליח נאמן כבי חרי כאילו נתקיי' הגש על ידי שני עדים ולא נחוש אח"כ לערער הבעל ואע"ג דלשאר קיום שטר' צריך שני עדים היינו מדרבנן דמנה החרדה עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן כבית דין דמי ובלא קיום היה השטר כשר אא' פשום קיום העול' שלא יעמדו אינשי דלא מעלי וזויופו שטר' על חכריהם הצריכו חכמ'ם לקיים כל השטרות כשישוען הנתבע מזויף הוא ונבי גש משום עינוא אקילו והימנו לשלי' כבי חרי לפיכך אף החמישי' שנים הכבוזרות למעלה סימן י"ז סעיף ד' שאין נאמנות לומר מת בעלה דשט' כוונתם לקלקלה נאמנות להביא גש בחוצה לארץ ולומר בפני נכתב ובפני נחתם דליבא למיחש שמא מכונה לקלקלה שהרי אין הבעל יכול לערער ולא תהלקלקל כי מותרת לינשא ואפילו לבחלה וכן שליח המביא גש במקום למקום באי' אף על פי שמן הדין אין צריך לומר בפני ובפני דההם שכיחי עדים לקיימו מ"ם אם עמר השליח בשעת כתיבה וחתומה ובשנותנו לה אמר בפני נכתב ובפני נחתם ואחר כך בא הבעל ויערער אין משנהיץ בו ק"ו כוסף הזה שכתב הבית יוסף ז"ל דראידנא אפילו באי' צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם דגם שם לא שכיחי שירות ואין עדים מצויים לקיימו : • לא כשיש לו הרשאה לשליח וכתובים בו עדי הגש מהם אין צריך לומר בפני ובפני דהרשעה שויא ליה מקיים אבל אין נוהגין בן דאפילו יש לו הרשאה צריך לומר בפני ובפני : • ואם לא עמד השליח בשעת כתיבה וחתומה לא יתנו לה אלא א"כ נתקיים בחותמו והשליח יש לו להיות מכלל הג' שהם כ"ד דין שקיימו אותו כדי שיוכל לו' שבפניו נתקיים ואם לא נתקיים ונתנו לה הרי זה פסול עד שיתקיים ואם בא הבעל ויערער ולא נתקיים אינה מגורשת אבד הגש הרי זו ספק מגורשת •

ב • במה דברים אמורים שהשליח נאמן דוקא כשבא הבעל ומערער בלא ראייה ואפילו אם מכיא עד אהר נאמן השליח כשנים כננה העד האהר אבל אם מכיא הבעל שני עדים שהוא מזויף הרי הוא כשל לגמרי שלא האמינו לשליח שאמר בפני ובפני אלא לדחות ערעורו של בעל אפילו בעד א' אבל במקום שכתבישין אותו שני עדים לא האמינוהו לשליח כננהם :

ג • וכשם שנאמן לומר בפני ובפני נחתם ואין צריך לקיים עדי הגש כך נאמן לומר שהבעל עשאו שליח ואין צריך לקיים עדי השליחות אלא אף על פי שאין מכירין עדי השליחות נאמן לומר שהבעל עשאו שליח בעדים ואפילו אין לו שום עדות בשליחות אלא שאמר שהבעל עשאו שליח בפני עדים כראוי נאמן כיון שהגש בידו אף על פי שהמינו צריך להיות בפני שני עד'ם אין צריך שפר העדות בידו ואם הוא בידו אינו צריך לקיימו :

ד • והא דאמרינן דמני ליה כשנותנו לה בפני שנים היינו כשאין השליח קרוב או פסול שנהבאר השליח מן השלט' ופצטרף עמהן להיות כ'ד אבל אם השליח הוא קרוב או פסול צריך ליהנו לה בפני בית דין שהם ג' וזולתו :

לבוש הבוץ וארגמן חלכות גיטין פב

שנכתב לשמה מ'ס צריך לכתחלה שידע ג' שנכתב לשמה דעדיף שפי ועוד דלא לותי לאיחלופי לעשות כן בשאר שטרות לקיומה על ידו עד אחד לכך עשו בזה היבר שיאמרו כיון שצריך השליח לידע אם נכתב לשמה אם לא ידעו דרין נש לחוד ודין שאר שטרות לחוד וידעו דדוקא כגש נאמן השליח לומר כן משום עיגונה ולא בשאר שטרות וכן אם יצא הסופר לשיק כשכתוב ספקו וחזר והשלים הגט אינו חושש שמא אחר מצא ואמר לו כתוב לשמו ולשם אשה אחרת כתב ואם בא השליח להחמיר ולעמוד על כל פתיכת הגט אין שומעין לו שלא להוציא לעז על גטין הראשונים וכל זה בכתיבת הגט אבל בחתימתו צריך לעמוד עליהם שיצאה כל החתימות מהחלה ועד סוף :

טז אמר בפני נכתב ולא אמר בפ' או אמר בפני נחתם ולא אמר בפ' או שאמר בפני נכתב חציו האחרון ונחתם כולו בפני או שאמר בפני נכתב כולו ועוד אחד נחתם בפני אבל לא העד השני אינו כלום ואפילו אם היה הוא אגד מערי החתימה ואמר העד האחד חתם בפני וזאת היא חתימתי אינו סועיל וסעמא משום דבעינן או כולו בלשון קיום הגט דהיינו שיאמר בפ' ובפ' על כולו או כולו בקיום שאר שטרות דהיינו שיאמרו העדים זאת היא חתימתנו או שאר ב' עדים יעידו על החתימה וככאן הוי חציו בקיום הגט וחציו בקיום שטרות ואין זה כהקז חכמים בגטין ואינו סועיל אלא יתקיים בחותמיו ואם הוא מעיד על חתימתו והוא ואהר עמו מעידים על חתימת העד השני שלא חתם בפניו שפי' דמי דהו כולו כמו קיום שטרות ואף על גב דבשאר שטרות דמטא אין זה קיום מעילא דהו נפקי תלמא ריבא דכתיב אפומא דחד עד סכל מקום גבי גט כשר דהא אפילו השליח לבדו כשר כשמעיד על כל הב' עדים הקילו ואין צ'ל אם שנים אחרי העירו על חתימת אהו העד שחתם שלא בפניו : וכן ואם היו שלשה עדים חתומים בו והשנים חתמו בפניו אף על פי שהאחד חתם שלא בפניו אין בכך בליס דמתקיים הגט בשנים :

יז עשה הבעל שנים שלוחים להוליד נש לאשתו אף על פי שלא נכתב ונחתם בפניהם מותנים אותו לה האהר במעמד חכיו ותהיה מגורשת והוא יהיה כשרים להעיר שהרי אין הבעל יכול לערער בנש זה אף על פי שאין מקיים שהשלוחים הם הם שלוחיו והם הם עדין ויש אומרים שאפילו אם לא עשה לשליח אלא אחד מהם והשני מעיד שבפניו נתן הבעל לזה השליח זה הגט להוליכו לאשתו אין צריך בפ' ובפני נחתם דלא נרעה משאם יאמרו כפנינו נירשה ויא היה בידם טום גט היו נאמנים ולמ' לא נאמין אותם עכשו ויש מי בזה כיון שאינם צריכין לומר בפני נכתב ובפני נחתם צריך שימסרוהו לה בפני עדי השליחיות עצמם שאז עדהם הוא עדות שלם שאם ימסרוהו לה בפני שני עדים אחרים הוי עדות דכל כתובת חצי דבר ואינו עדות שכה זו מעידה על מסירת הגט ואינה יודעת מה טבעו של גט זה אם הוא כשר או פסול וזו מדעת שהגט כשר ואינה יודעת אם נמסר לה והוי לכל אחת ידיעת חצי דבר מן העדות דודאי כשאין שליח אלא אחד שאומר בפ' ובפ' צריך שימסרוהו לה בפני עדים מסורה מיהו אפילו בפני שנים אחרים שלא היו במעמד כשנמסרו לו השליחות סגי דכל כתובת עדות שלם יסארו על השליחות ואילו על מסירת הגט ואמירת השלו' שכל אחד הוא דבר שלם מה שאין כן כאן :

יח ויש אומרים דלעולם כשאין שליח אלא אחד אפילו יש אחר עמו שמעיד בדבריו צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם כמו שיהבאר סעמא בסמוך לפיכך שנים שמביאים גט ואחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם אם שניהם שלוחים הרי זה ינתן לה דלל אמירה מהבא כמאן דליתיה והרי יש כאן שני שלוחים ואם אין שליח אלא אחד מרוב לא ינתן לה עד שיתקיים בחותמיו שהרי אין השליח

יכול למסור שליחות לבד שהם יעשו שלוחים חריים ויכולין לעשות שליח שלא בפני השליח ראשון : א' דבשליח זה לא מהני שיאמר שליח בית דין אני כיון שלא שמע מן השליח הראשון בפ' ובפ' אלא צריך הרשאה לאלו פי שליחותיה או שיתקיים הגט כחותמו :

יט סומא בשני עיניו אינו יכול להביא גט בחוצה לארץ מפני שאינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם לפיכך אם נכתב ונחתם בפניו בשהוא פתוח ונקחמ' הרי זה אומר בפני שלש' בפני נכתב ובפ' ונתנו לה והוא שטכר האשה בשביעת קול שזאת היא אשת המגרש ואם אינה מכירה בשביעת קול לא סגי מה שאחרים אומרים לו שהיא זאת אף על גב דבפקח כהני דשאני פקח שאיפשר ללמדו ולהכירה לו בסימנים מובהקין עד שיכירה בעצמו ואי אפשר להטעותו כשהראו לו הקילו בה רבנן אבל סומ' שאי אפשר להכיר לו אלא ע'י אחר' שיגידו לו שהיא זאת ואיפשר להטעותו יש לחוש יותר :

כ ואם יש עדים שהבעל מסר לסום זה גט זה לנירושין כשר שהרי הסומא בר שליחות הוא ואינו פסול אלא משום שאינו יכול לומר בפ' ובפ' וכיון שיש עדים אין צ'ל בפ' ובפ' ונתנו לה בפני אותם עדים עצמם שריו אין צריך לקיימו אלא עדי מסירה בעינן ויהיו הם עצמם עדים מסירה שאם לא יתנו לה בפני אותם עדים עצמם אלא בפני עדים אחרים יהיה עדותם חצי דבר שכל כתובת אחת לא תע' אלא על חצי דבר ואין יקום דבר שיש בעינן ואם נתקוף הגט בחותמיו בכל עניין כשר אפי' הוא סומ' מתחלה ועד סוף ואפי' אין כאן עדים שמסרו לה הבעל לסימא זה גט זה בפניהם כשר כשאר שליח דעלמא שאין צ'ל בפ' ובפ' כיון שנתקיים בחותמו : וכן האיש שנתן הגט לאשתו ונכתב ונחתם בפניה ואמר לה הרי את שלוחי להולכת עד כ'ד פלוני והם יעמידו שליח שיהנו ליד גט זה ותתגרשי בו הרי זו נאמנת לומר בפ' ובפ' ונתנו לח'ד ובשעה שהגט יוצא מתחת ידה האמר בפ' ובפ' והם נוטלים אותו ועושים שליח ונותנים אותו לו ליתנו לה במאמר הבעל ואם לא התנה לה הבעל הנאזזה והרי הגט יוצא מתחת ידה אינה צריכה לומר כלום והרי היא בחזקת מגורשת ואע"פ שלא נתקיימה חתימת העדים מותרת להנשא שעדים החתומים על הגט כמי שנחקרה עדותן בכ'ד דמי כל זמן שאין מערער ואפילו אמר לה אל תתגרשי בו אלא בכ'ד פלוני אינה אלא הנאה בעלמא ובשכתב לאחזו כ'ד והגט ברשותה מתגרש בקבלה ראשונה ואינה צריכה לומר בפ' ובפ' :

כא ויש חולקים ואמרו שאין להתירה לנשא ע'י גט שיוצ' מתחת ידה אם לא נתקיים בחותמיו אע"פ שאין עליו עוררין שמעולם לא שמעו מי שנהג קולא כזו כי איך נוציא אשה שהיא בחזקת אשת איש מחזקתה על פיה ועל פי גט שא' נתקיים בחותמיו קולא יתירא היא זו בעל שמביא גט לאשתו שהוא בעצמו מוליכו לה ממקום שנכתב עד מקום דגתונה כשמוסרו לה מוסרו לה כמו שליח שצ'ל בפני נכתב ובפ' כרי שלא יבאו לשעות כשליח שאין אנו עכשו בני תור' ונשעה גם בשליח שלא יאמר אותו :

כב אין צריך שיעמד השליח על כל כתיבתו של הגט אלא אפי' אם מקצת הגט נכתב בפניו הרי זה מקרי בפני נכתב ואומר בפני נכתב ובפני נחתם והוא שיראה מקצתו הראשון שיטבו שם האיש ושם האשה והזמן ואפי' לא נכתב בו אלא ששה אחת בפניו ואפילו לא ראה אלא שמע קול קולמוס כותב וחתמו העדים בפניו הרי זה אומר בפ' ובפ' שכיון שהתחיל לכתוב לשם' סמכין לומר מסתמא סיימו וכתבו לשמה אבל כשראה חציו האחרון שנכתב בפניו לשם' ונחתם כולו בפניו אין זה הוכחה שחציו הראשון ג'כ נכתב לשמה דש' התחילו שלא לשמה וסיימו לשמה ואינו יכול לומר בפ' ובפ' לשמה ואע"פ שאין אומרים בפ' ובפ' אלא מטעם משום שאין עדים מצויין לקיימו ולא מטעם שיאמר

אמר לא הנאמר לבתחלה קודם קיום התנאי על דעת
 שהקיימנו **א** כן דשמה היאנס ולא הוכל לקיימו ולא **היה**
 הנט לעולם והיה באיסור אמת איש ואם נשאת **יפרש**
 בעלה ממנה עד שיהקיים התנאי במה דברים אמורים **בהבגדי**
 שיש בו קים עשה וחיישין שמה לא תקיימנו אבל **בתנאי**
 שהוא בידה והוא יכול להתקיים בשב ואל תעשה לא **חיישינן**
 שמה תקלקל עצמה ותעבור עליו ולפיכך סותרת להנאמר
 מיד בהנאי דעל מנת או מעכשיו ויש אומרים דאפילו לא
 אשר מעכשיו ולא מהיום ולא על מנת אפילו הכי דינו **כאומר**
 שהיום משום דזמנו שלנט שבתוכו מוכיח עליו **הלכת**
 אזלינן ביה לחומרא ויש אומרים דאפילו בתנאי **מעכשיו יש**
 יש לבטלו ויש להחמיר :

ג אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתהני לי מאתים זה
 מכאן ועד שלשים יום ומת בתוך השלשים יום והיא לא
 נתנהם לו שוב אינה יכולה לקיים התנאי כיון **שמת ונת**
 ליורשים לא תתן עדיין בתוך השלשים יום דכיון שאמר לי לי
 ולא ליורשים קאמר ואם תתן ליורשים אינו כלום וכיון **שכך**
 אחר ששלמו השלשים יום הרי עברה התנאי שהרי לא נתנת
 לו וכפלו הגירושין לגמרי כיון שלא נתנה בתוך זמנה **כתנאה**
 וחולצת או מתייבמת אבל אם אמר לה על מנת שתהני לי
 מאתים זה סהם ולא קבע לה זמן ומת קודם שתתן לו **כיון**
 שלא קבע לה זמן ואם היה הוא כחיים היה יכולה לתת לו
 אימתי שחרצה היא אף על פי שמת הוא ולא **תוכל לקיים**
 התנאי אז אפילו הכי לא בשל הנט לגמרי ואף על פי שאמר
 דגמ או נקרקע קודם שמת הרי זו ספק מגורשת וחולצת **לא**
 מתייבמת :

ד אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתהני לי מאתים זה
 מכאן ועד שלשים יום ובאת ליהנם לו תוך שלשים יום
 והוא לא היה רוצה לקבלם והיא נתנהם לו בעל כרחו **הרי זו**
 ספק מגורשת עד שתתן מדעתה או שיתרצה כמתנה **דכיון**
 דאמר לה ע'ם שחתננו לי כ' י' שלנו לחוש ולומר **שמה** עד
 שרתננו לי מדעתה קאמר והיא רשעה בידי לקבלה או **שלא**
 לקבלה :

ה אמר לה על מנת שתהני לי מאתים זה מכאן ועד
 שלשים יום וחזר בתוך השלשים יום ואמר לה הרי **הם**
 מחולין לך אינה מגורשת דהא לא נתקיים התנאי **דמתלה**
 לא הוה כנתניה ויש אומרים דה'ם כשלא אמר לה **אלא הרי**
 הם מחולין לך לכך אבל אם בשל התנאי ואמר לה ליהני **הנט**
 גישה בלא שום תנאי הרי זו מגורשה באמירה זו **והרי הנט**
 בידה וזוכה בו באמירה זו ואינו צריך לישלו **מסנה ולחזור**
 וליתנו לה :

ו אמר לה ע'ם שחתננו לי כלי פלוגי או כנד פלוגי ואמר
 אותו כלי או אורו כנד או ננכ אע"פ שנחנה לו **אלף**
 זה ברמיזו אינו נט שהרי לא נתקיים התנאי עד **שהתן אותו**
 כלי או ארתו כנד עצמו או שיבטל תנאו שיאם' לה **ליהר גיט'**
 בלא שום תנאי ויש מי שאומר שאם הוא שחרצה **בקבל הדמי'**
 הרי נט ואע"ג שאם היה מחול לה לגמרי לא הוה **גיט' כלעיל**
 שאני התם דהא היתה כוונתה לצערה שתתן לו **והא לא ציערה**
 ולא נתקיים התנאי אבל היכא שנוטל דמי התלת **דעהו לא היה**
 אלא לצערה שהתן לו הכלי ועכשיו אע"ג שמחל **לה הכלי**
 מ"ם לא ציערה בנטילת הדמים והוי קיים **תנאו :**

ז אמר לה ע'ם שרתני לי מאתים זה מכאן ועד שלשים
 יום אפילו לא נתנה לו עד יום שלשים בסופו **הרי זה**
 מגורשת דעד שלשים יום שלשים קאמר ואם **אמר לה כן**
 בתחלה יום ראשון לחדש זה ונתנה לו בכ"ף ליל **ראשון**
 לחדש השני אע"ג שזה היא ג' סוף שלשים מעת **לעת אינת**
 אלא ספק מגורשת דמספקא לן איר'ל ליום **מעת לעת או**
 שלשים יום כדאמרי אביי דלא קפרא בהדא ליליא **דעכר לה**
 פיוט' קמ' ואע"ג דקאמר שלשים יום לא חיתה **בחדתה אלא**
 עד סוף החדש הזה קודם שיתחיל חדש השני **התנה**

אומר אלא חצי דבר נכתב או נחתם וכל זמן שלא **אמר שניהם**
 אינו כלום זמן אם שנים אומרים בפנינו בכתב ואמר **שלישי**
 אומר בפני נחתם ואין שליח אלא אחד מהם לא **יתן לה עד**
 שיהקיים בחותמו בשני עדים ואפי' השליח אומר **כפני נחתם**
 אף על פי הדימוי לשליח בשני עדים ה'ם כשסעוד **נס על**
 הכתיבה אבל כשסעיד על החתימה לכדוה לא **הימנורו כתרי**
 דלא ליתו לקיים שאר שטרות בעד אחד כדפי' **לעיל ואם**
 שנים מהם שלוחים יתן לה רדל אמירתה **שהכא כרלעיל ואם**
 האחד אומר בפני נכתב והשנים אומרים **כפנינו נחתם אם**
 האומר בפני נכתב הוה השליח אפילו אם הוא **לכדו שליח**
 הרי זה יתן דכיון דשנים סעידים על החתימה **הרי מתקיים**
 בחותמו והשליח הסעיד על הכתיבה הוא **נאמן על הכתיבה**
 כשנים אבל אם אחד מהאומרים כפנינו **נחתם הוא לכדו**
 שליח לא יתן עד שיהא אחר עמו שאין **כאן אלא עד אחד על**
 הכתיבה אף על פי שעל החתימה יש שנים **ונתקיים בחותמו**
 וכבר אמדנו לעיל כשיש שנים על החתימה **אין צריך יותר**
 ה'ם כששניהם שלוחים או שניהם אינם **שלוחים אבל**
 כשאחד מהם שליח צריך השליח להעיד **על שניהם על**
 הכתיבה ועל החתימה דלא פלוג רבנן **שאם הכשיר בזה**
 בשהאחד האומר בפני נחתם לכדו הוא **השליח מפני שיש**
 אחר עמו יבאו גם כן להכשיר אפילו אין **אחר עמו אבל**
 כששניהם שלוחים אף על פי שאינם **אומרים אלא כפנינו**
 נחתם ואינם אומרים בפנינו נכתב **מוכח שילתא ולא שכוח**
 ולא אחר כה רבנן ויש אומרים שאם זה **נקרא נתקיים**
 בחותמו והנט כשר אפילו אין שליח **אלא אחד מהאומרים**
 בפני נחתם רדל אמירה מהבא ונתקיים **יא שאם מכיא**
 השליח הנט מקיים בחותמו אף על פי **שאין מכירין חתימת**
 דיני הקיום מכל מקום בשעת הדחק **ועי'נן יש להקל ולכמוד**
 עליו אף על פי שלא אומר השליח בפני **נכתב וכפני נחתם**
 הואיל ואי אפשר להחזיר ולאמר יש **לסמוך על החתימה**
 כיון שג' התורה עדים החתומים על **הספר כמי שחקרה**
 עדותן ככ' דהו' :

קמ"ג דין המגרש על התנאי וכו' ג' סעיפים :

א המגרש את אשתו על התנאי הרי זה כשאר כל מעשה
 שנעשה על התנאי שאין המעשה מתקיים **אלא אם כן**
 יתקיים התנאי ואם נתקיים התנאי הרי **זו מגורשת ואם לא**
 נתקיים התנאי הרי אין כאן נט כלל ואפילו **אם הוא כהן מותר'**
 לו וכלכך שיהא התנאי בכל הלכותיו **המבוארים למעלה סימן**
 ל"ח אבל אם לא נעשה כהלכותיו **התנאי בשל נתייחושין**
 קיימין :

ב ואם היה התנאי כהלכותיו אלא שהתנה **סחם בלא**
 מהיום או מעכשיו כמו שיכתב אלא **אמר לה הרי זה**
 גיטך ותגרש בו אם העשה לי כך וכך **או פשנתקיים ה**
 התנאי והיה מגורשת מטעם שהתקיים **לא משעת נתינת**
 הנט לידה לפיכך יכול הבעל לבטל **הנט' או להוסיף על התנאו**
 או להתנת התנאי אחר כל זמן **שלא נתקיים התנאי הראשון אף**
 על פי שהגיע הנט לידה שהרי עדיין **לא התחיל הנט ועודנו**
 בידו לעשות מה שירצה עד שיהקיים **התנאי ואם מת הבעל**
 או אבד הנט או נשרף קודם שיהקיים **התנאי אינה מגורשת**
 ואם נשאת תנאי אבל אם אמר לה **הרי את מגורשת מעכשיו**
 או מהיום על תנאי כדוכך או שאמר **לה הרי את מגורשת**
 על מנת כך וכך וק'ל מקצת רבוותא **דכל האומר על מנת**
 כאומר מעכשיו דמי ועל סימן קמ' **סעיף ד' לפיכך כשיחיי'**
 התנאי והיה מגורשת משעה **נתינת הנט לידה לפיכך אינו**
 יכול לבטל הנט ולא להוסיף על **תנאי' משתגיע הנט לידה**
 ואם מת הבעל או אבד או נשרף **הנט קודם שיהקיים התנאי**
 הרי זו מתקיימת את התנאי אחר **מותו או אחר שריפת או**
 אבידת הנט ותהיה מגורשת **למפרע משעת נתינת הנט לידה**

לבוש הבוץ וארגמן הדכות גיטין

ח התנה עמה שהעשה דבר אחד סתם ולא עשהו הרי זה כמפר' שהעשהו יום השבת הלשון בסתם לומר אם להרי זה גיטין שהעשה עמו מלאכה סתם שתשמיש את אשתו שהניקי את כפי' יום עמו מלאכה יום אחר יום אחר יום אחר או שהניקי את אשתו ביום אחר יום אחר או שהניקי את הבן כחוד הזמן שהוא יונק בו דהיינו חוד כ"ד חדש ואם שצריכ' ל' לשמש האב כל ימי חייו ולהניק התינוק עד סוף כ"ד חדש ואם מתו אחר שהתח' ל' לקיים התנאי אפי' יום אחד הרי גט' מת הבן קודם שתניק אותו או מת האב קודם שהשמשו אינו גט' שהרי לא נתקיים התנאי אמר לה ע' שתניקי את בני או שתשמישי את אבי שתי שנים הרי זו משלמת כל הזמן שפי' מת הבן או תאב כחוד הזמן שפירש או שאמר האב אין רצוני שחששני אע"פ שהיא לא הקשתו אינו גט' שהרי לא נתקיים התנאי וכן כל כיוצא בזה וי' דכל שאין העיכוב ממנה הרי גט' ויש להחמיר בכל זה :

ט והוא דאמרנו דבסתם כי הניקה יום אחד הרי גט' לאו דוקא שצריכ' יום שלם אלא אפי' שעה אחת מן היום שני יומי שאומר יום אחד שלם דווקא והוא שהיום ילך אחר הלילה כילל שבת ויומו אבל יום שלם מעת לעת כגון מחצית היום לחצי היום לא מהני דיום אחד לילה ויום סתמע דכהוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד :

י הניח גט' לאשתו בפני עדים על הנאי שתחן לו מאתיס וזו יאחז' התנה עלית הנאי אחר' שהשכס את אביו שתי שנים וכו' נ' שהתנאי השני אינו מעניין התנאי הראשון כיון שלא אמר כהנאי השני מיסיף על הנאי הראשון לא אמרנו שכונתו שתקיים שניהם וגם כיון דגט' עניינים הם לא אמרנו בשל דבריו האחרונים את הראשונים אלא הרי זה כאומר לה עשי אחר שסני הננאים הללו לפיכך איזה מהם שתמצה הקיים ויהיה הגט' גט' רצחה ששמיטת רצחה נוחת לו מאתיס וזו אבל אם היו שני הננאים מעניין אחד כגון שכתלה ההנה עמה שתחן לו פאתים וזו וחזר והנהנה עמה שתחן לו שלש מאות וזו או איכנא כיון שהתנאים מעניין אחד כבר ביטל בתנאי השני את הראשון וצריכה לקיים את התנאי השני וי' שכל זה לא מירי אלא כשלא מסר לה הגט' לא בתנאי ראשון ולא בתנאי שני אלא אחר שני התנאי מסר לה הגט' בפני עדים הראשונים והאחרונים שחלו שני התנאי ככת אחת אבל אם מסר לה הגט' בשעת אחד מהתנאי או הראשון או השני אז אותו התנאי הוא דווקא :

יא אמר לה הרי זה גיטין והניד שיהי איה מנורשת שכיון שלא נתן לה הניד לא נתן לה כלים אלא האוחזות פריחת באור והתורה אמרה ונתן לה ונימר דבר שיטכו נתנה שמיט' ל' אמר כן על עיקר הגט' ל' אמ' כן על הניד שכיון השיטות והאוחזות ככזו איה מנורשת אבל אם אמר לה הרי זה גיטין ע"פ מנת שחזרו לי את הניד הרי זו מנורשת' דמתנה ע"פ להחזיר שמה שתנהו' תקיים התנאי והחזיר לן את הניד ותהא מנורשת כקיום התנאי :

יב התנה עמה על דבר שאי אפשר לקיימו כגון על מנת שתעלי לרקיע או שתירי לתהום או שתכלעי קנה של אר"ב אמות אינו תנאי והגט' גט' אע"פ שלא תוכל לקיימו שכיון שידוע שלא תוכל לקיימו ודאי לא כיוון אלא להפלינה בדברים כמה דברים אמורים בדברים שאי אפשר לה לקיים כלל וכמו שאמרנו אבל דבר שאיפשר לה לקיימו אפילו באיסור כגון על מנת שתאכלי בשר חזיר הוי תנאי שאיפשר לה שתאכלי ותלקה ואין זה מתנה על מה שכתוב בתורה שאינו מתנה שתאכלי על כל פנים אלא שאם לא תאכלי לא תתגרש כמה דברים אמורים כשהאיסור תלוי בה ובדידה לעכוה עליו אם תרצה אבל אם תלוי באיסור כאחרים כגון שאמר לה על מנת שתבעלי לאבא או לאביך לא הוי תנאי

והגט' גט' שאביו לא יכמע לה לעשות איסור ; אמר לה ע' שאלא הבעלי לאבא או לאביך ונבעלה לן בעל' וכו' ונתקיים התנאי אב' כל זמן שאין עדים שנבעלה לן אע"פ שנתהוודה עמו או נבעלה לו דאחזקי אינטי ברשע ולא מחזקי ולא חיישינן שמא הובעל לו עוד ותבטל' חזק' וכו' אמר לה ע' שלא הנאי לאבא וניסת לו הוי גט' שדדי אין לו גיטואין בה שאין קידושו תופסין לו בר שהיה כדמו ; מן אמר לה ע' שנתנאי לפלוני ונסאת לו הרי זה גט' כשאר הנאים אבל אמרו חכמי' לא הנסא לא לאותו פלוני ולא לאחר לאותו פלוני לא שמת' יאמרנו מחליפין נשותיהן זה לזה במתנה ואפי' לא התנה עמה בפירוש שהנסא לו אלא שניכר שגרשה משום זה כגון שאותו פלוני נתן לו ממנו כדון לגרשה והוא מעיה לה מזונות כדו שקנהה וכל כיוצא בזה מיהו אם נשאת לו לא הצא ואם נשא' לאוהו פלוני ומת או גירשה מתו' להנשא לכל אדם כשאר גטי' שנתקיימו התנאי' אבל לאחר לא הנשא קודם אותו פלוני שהרי הגט' אינו גט' כל זמן שלא נתקיי' התנאי בנישואי אותו פלוני ואם גיטאה לאחר קודם אותו פלוני הצא ממנו וצריכה ממנו גט' ולא החזיר לו עולמי' ובניה ממנו ממזרים כל זמן שלא תינסא לאותו פלוני לפיכך כשהצא מזה האחר צריכה ממנו גט' כגור דשמת הקיי' הנאה אח' כ' ותינסא לאותו פלוני שהנהנה עמה בעיה ונמצא הגט' גט' למפרע וקידושו של זה האחר יחזרו להיות קידושו נמורין למפרע וגם בנה מזה האחר יתבשרו למפרע מיהו אפי' אם ימות אותו פלוני או יגרשנה לא תחזיר לזה האחר עולמית שהרי כשכא עליה בהחלה באיסור אשת איש בא עליה ויאסרה עליו איסור עולמית כסושה שאסורה לבעולה אפילו לאחר מיתת הבע' הראשון ואע"פ שנתקיי' התנאי של הגט' וחזרו הקידושו הראשונים של אותו האחר להיות קידושו נמורין מ' כיון דלא משכחת להיות קידושו אחר קידושו נמורין אלא ע' שהנסא לאותו פלוני איד החזיר לו דהא הוה ליה כחזיר גרושתו מן הנישואין ואפי' יתן לה בעלה הראשון גט' שני בלא תנאי אחר שנשאה זה האחר לא כהני דהא מ' באיסור צטת א"ט בא עליה כשנשאה לפיכך נשאה' עייני באיסור עולמית ממה נפשך שאם לא הנשא לאותו פלוני הרי היא על האחר באיסור' סוס' לבעולה אפי' מה בעלה הראשון ואם תינסא לאותו פלוני לקיים הנאה הריה עליו באיסור פחזיר גרושתו מן הנישואין ויהי שנשאה אותה האחר אבל נהקדשה לו ולא נשאה הצא כל זמן שכעלה הראשון קיים אבל לאחר מיתת הבעל הראשון או שיהן לה הבעל הראשון גט' שני בלא תנאי מותרה לחזור לזה האחר אבל אם נתקיים התנאי מהגט' הראשון שנשאה אותה פלוני לא יכול זה האחר לחזרה דהוה ליה מחזור גרושת מן הארוסין :

יג אמר לה ע' שלא הנשאי לפלוני עד זמן פלוני הרי זה גט' ומותרת לינשא לאחר מיד שכיון שבדיקוימו שהרי אי אפשר לינשא לאוהו פלוני אלא מדעה לא חיישינן שמא אחר נירושי או מיתת זה האחר תינסא לאותו פלוני ויתבטל הגט' למפרע' ואין הקנה להתיר' לאותו פלוני הוד הזמן אב' יחזור המגרש ויקדס' ויחזור ויגרשנה סתם או שימות' דבעל קודם שתנסא לשום אדם אבל אין הקנה להתיר' לן במת שיטלנו מידה ויחזור ויהננו לה סתם כי כבר אינה ברשותו שהרי גט' נכור נתן לה אלא שהטיל כותנאי ואם נישאת לאחר ויגרשה האחר אפילו סתם לא מיבעי' שלא הותרת עדין לאותו פלוני כי אדרכה אם נישאת לו נהבטל הגט' למפרע וכניה מן אותו האחר ממזרים למפרע אם נשאה לו לאחר מיתת בעלה הראשון המגרש ואם נישאת לו בחיי בעלה כניה משניהם ממזרים מן האחר ומן האותו פלגי שהרי נהבטל הגט' ועדין היא אשת הראשון וי' שאם נשאת לאותו פלוני אחר מיתת בעלה אפי' הוא עדין חוד הזמן שקבע לא

הן תנאי ואם יש טענת אונס בנת וכו' ע"פ:

א כשם שהתנאי תנאי כנאסה כמו שנתבאר בסוף שקודם זה כן הדין בשעתה על עצמו שאם יתקיים הדין תנאי לא יתקיים כיצד אמר לה הרי זה נשוא אם לא אבא בתוך שלשים יום או שאמר על מנת שלא אבא בתוך שלשים יום אם באת בתוך שלשים יום נכשל הנשוא לא בא נהקיים הנשוא למפרע אע"פ שהיה בהדין לבא ונאנס ולא היה יכול לבא בנזק שחלה או שעכבו נהר ולא בא עד לאחר שלשים יום הרי זה נשואין שיטעין לשענת אונס שלו אפי' עומ' וצווח רצו שאני אנטם אפ"ה הרי נשואי על נכ דטענת אונס ככל ההורה כולה היא טענת מעלייתא ומועילה כר"י פ"ג מולנערה לא תעשה דבר פ"מ נבי נשואמר חול' שלא הועיל טענת אונס והרי נשואין ושטמא משום תקנות צנועות והקנת פרוצות הקנת צנועות דאי אמרת לא ליהו נשואין דלא אנוס וסברה דאנוס והדאנן להינשא ותשב ענונה ומסוס פרוצות דאי אמרת לא ליהו נשואין זמנין דאנוס והיא האמר לא אנוס וחולך ותנשא ונמצא הנשוא בשל וכו' כמורים ואל ההמת לומר כיון שהנשוא בשל מזן התורה בכת טענת האונס האך יתירו חכמים אשת איש לעלמא מסיס הקנת נשים פרוצה או צנועת טוה יש כח ביד חכמים בלעקור הקידושין דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש והכא אפקעינהו רבנן לקידושין סיניא כשיבא נשוא כזה אחרי כן כיון שלא התנה בפ"י לומר חוץ מאם יקראני אונס כמה דברים אמורים אונסים כמו אלו חולי ועכבו נהר וכה"ג שהם סכחי קצת והוה ליה לאסוקי אדעתיה ולהתנות וכיון שלא התנה אין טענתו אנוס אני טענה אבל אנוס דלא שכיח כלל כנון אבלי ארי או הכיסו נחשו או נפל הבית עליו הרי זה לא אסיק אדעתיה להתנות עליו ומכיל הנשוא והדא זקקה ליבם :

ב ואם לא אמר לה בלשון אם לא נשוא כו' על מנת כולה שהם משטעו מעכשיו אלא אמר סהם אם באתי בתוך שלשים יום יהא נשוא ואם לא באתי בתוך שלשים יום לא יחא נשוא אמר לא מעכשיו ולא על מנת כספקא לן בנשואין אם הזמן הכתוב בנשואין עליו והוה כיוונו אומר מעכשיו או סהם לא היה דעתו שיחול הנשוא אלא עד השלום שלשים לפיכך אם מת בתוך השלשים יום ולא בא הרי זה ספק מנורש החולצת ודא כתיבבסת :

ג וכיצא בזה נהג לה נשוא כליה ואמר לה הרי זה נשואך על מנת שהזרה השמש ומה בלילה כשזורה השמש הרי נשוא למפרע דעל כנת כאמר מעכשיו ודמי אבל אמר לה הן נשואין אם חזרת הסמס או לכשתזרה השמש מספקא לן אם הוי כאומר מעכשיו והוי נשוא למפרע כשהזרח או לא לפיכך אם מת בלילה הויא ספק מנורש ואזרינן לחומרא וחולצת ולא מתיבבמ' וי' אדאפי' כ"ע נקיינן לחומרא והויא ספק מנורש' אלא אם כן אמר לה מעכשיו בפירוש :

ד ובפעכשיו בפ"י או בעל מנת למד כמעכשיו דמי ואם אמר אם לא אבא מכאן עד י"ב חדש יהא נשוא אפי' על נכ דחל למפרע מטעם נתינת הנשוא בשלא יבא אם מת בתוך י"ב חדש ויש לה יבם לא הינשא לכוכו לבהחילה עד סוף שנים עשר חדש ואם באה לינשא תוך י"ב חדש צריכה חליצה ולא מדינא שהרי היא מנורשת ודאי שכיון שמת הרי ודאי לא יבא מכל מקום נזרינן שלא תינשא בה אשולא מת מידא אם נשאת לא הצא :

ה אמר לעדים אם לא באתי עד י"ב חדש כרמי נשואין לאשתו או שאמר להם כחכו נשואין לאשתי אם לא באתי עד י"ב חדש אין כותבין תוך י"ב חדש אפילו אם דמי ירצו

נתבשל הנשוא דכל תנאי שאינה עוברת עליו בחיי בעלה אלא הקיימנו באילו נהקיים התנאי וכיון דתנאי בעלה כשילדה הנתני ולא בשל הנשוא וכו' ומה שכתבנו על זה שיש לה נשואין עם אותו פלוני כשר והנשוא כשר שהרי לא נשואין על פלוני :

ז אמר לה ע"מ שתבעלי לפלוני אם נהקיים התנאי שנבעלה לזכין בנישואין בין בזנות הרי זה נשואין לכהנלה לא תבעל לו דהא אינה מנורשת עד שתבעל לו נמצאת החלת ביאה באיסור א"א :

ח ואם אמר לה על מנת שלא תבעלי לפלוני הרי נשואין אבל לא הנשוא עד שימו' אותו פלוני דהיינו שסמא היבעל לו באונס וכן אם אמר לה על מנת שהתנני לו מאתים זוז לא תינשא עד שתתן סמא יארע לה אונס ותפסי' כל אשר לה ולא הוכל ליתן :

ט צריך שלא יתנה עליה תנאי שעומדת בוכל ימיה כנון ע"מ שלא תלכי לבית אביך או שלא תאכלי בשר או שלא תהייני לעולם או כל ימי חייבי שאם התנך אין זה כריתו שהרי אגדה ביה כל ימי חייה והתורה אמרה וכתב לה ספר כריתו וספר הכותר ממנו ומהיר' לכל אדם אבל אם אמר לה כל ימי חיי או כל ימי חיי פלו' הרי זה נשואין שלא תלה התנאי בה אלא בראו בפלוני אחר אינה אגדה ביה כל ימיה שאיפ"ש שימות הוא או אותו פלוני כחיה והדא מותרת לינשא והרי זה נשואין ודא דמי לעל מנת שלא תלכי לבית אביך דהתם אפי' אחר מיתת אביה אסורה ליכנס לביתו שהבית נקרא על שם אביה לעולם אפי' לאחר מיתתו ויש מחמירין ואוסרין נשואין כזה כד'א שאמר לה סהם בחיי או בחיי פלוני ולא קצב זמן מוגבל אין זה כריתות אבל אם קצב לה זמן מוגבל כנון חסמים או ששים שנה הרי זה נשואין וי' עוד אפי' הרחיב הזמן הרבה יותר מכדי חיי האדם כיון שהוא דבר פסוק וקבוע הרי זה נשואין כריתות :

י דאם אמר לה על מנת שלא תאכלי בשר ולא תשתייני לזמן קצוב הרי זה נשואין ומה שכתבנו לינשא מיד שהרי בידה לקדשו שלא תאכל בשר ולא תשתייני כל אותו הזמן ואפילו אם הרחיב לה הזמן הרבה כמו שכתבנו אבל אם אמר לה ע"מ שלא תלכי לבית אביך עד הזמן פלוני אע"פ שהנשוא כשר אין לשו' אדם להשתדל בנשואין זה שינתן סעודתו זה כי אי אפשר לאשה לעמוד על נפשה מלכת לבית אביה ונמצא הנשוא בשל וכו' מה שזכרנו ואם המנורש הוא פאוותם שכתבין להוציא ולא ירצה לנרש אלא כהנשוא זה כופין אותו לנרש בלא תנאי זה :

כ י'א שאם אמר לה סהם ע"מ שלא תנשואי לפלוני ולא קבע זמן אינו נשואין ששיק שהתנה סהם שלא תנשואי לפלוני לעולם הרי אגדה ביה כל ימיה ואין זה נשואין כריתות כמו שכתבנו בסמוך ואסורה לינשא אלא אם כן יאמר שלא תנשוא לפלוני עד זמן פלוני טוה הוי נשואין כיון שחלוא בזמן מוגבל ואפי' האריך הזמן הרבה כנון חסמים או ששים שנה לית לן כה דהא מ"מ כיון שקבעלה זמן שאיפשר לה לחיות כך הרי ככלות הזמן תהא מותרת לו והוי נשואין כריתות ויש אומרים כיון שאין התנאי נמשך אלא כל ימי חיי אותו פלוני ה"ל כמו שאמר ע"מ שלא תשתייני כל ימי חיי פלוני שהיא מנורשת ונקטינן לחומרא :

כ אמר לה ע"מ שלא תשתייני זה לעולם או שלא תעלה באילן זה או כמותל זה לעולם ונשפך היין ונקצין האילן ונפל הכותל אע"פ שמעכשיו אי אפשר לה עוד לעכור על התנאי הנשוא אפ"ה אין זה נשואין כריתות מאחר שלא התורה לזרם כמה שנאסרה ע"י תנאי והרי עדיין אגידא ביה וי'א מבינן שאין התנאי נמשך אלא כל זמן שהיין קיים או האילן או הכותל קיימים הרי זה כריתות וכל אלו התנאים נקיינן בדבריהם מחמירין :

לבוש הבן וארמון הלכות גיטין

א שכיב מרע שאמר לאשתו הרי זה ניטך לאחר
כדי לפטוחה מן היבם אינו לומר כי
נפלת לפני היבם וכו' אמר
הרי זה ניטך לאחר שיהא מסמע
ואינו כלום והרי זה ספק מגורשת דמספקא לן אם אמרין
גבי גמין זמנרשל גמ טוביה עליו כמו שנתבאר לעיל סימן
קס"ב והרי כתוב זמן בגמ ועוד הרי כתוב בפירוש בגמ מן יומא
דגן כו' והוא כמו מן היום לפי חולצת ולא מתייבמת :

ב ואם אמר מהיום אם מתי או מעכשיו אם מתי הרי זה
גמ שהרי בשימו' חל הגמ למפרע מעכשיו ושוב לעשר'
שיצטרע מעכשיו אם מתי משיאמר מהיום שאם אמר מהיום
שמה אין דעתו אלא מסוף היום ואילך ואם ימות קוד' שיעבור
היום אין גמ לאחר מיתה :

ג ואם לא אמר אם מתי אלא אמר הרי זה ניטך מעכשיו
או מהיום ולאחר מיתה היא ספק מגורשת דשמה אחר
שאמר מעכשיו חזר בו מלשון מעכשיו ור"ל לאחר מית' ודוקא
זסמכא רעתו אלאחד מיתה שאמר :

ד גמ שכיב מרע אינו דומה לסתת שכיב מרע דגבי
סתת שכיב מדע קל אם עכר חוזר אפילו אם נהן
סתת אפרינן סתמא בפירושו דאמרין דעתו שלא נמרוהקנה
הסתתה אלא על דעת שימו' אבל אם יעמוד יחזור בו אפילו
אמר מעכשיו אבל גבי גמ אינו כן דלא אזלינן בתר אומר
דעתו אלא מה שיאמר בפירושו לפיכך שכיב מרע שנחנן גמ
סתת ואמר לה ה' ניטך אפילו אמר מעכשיו ולא אמר אם
מתי הרי זה גמ מעכשיו ואפילו לא מת מחוליו הוי גמ ואם
עמד אינו חוזר ושעמא דאי אמרה אם עמד חוזר אתי למימר
לא הוי גמ עד דמיית וכי הו' דלכי מיית הוי גמ יאמרו יש גמ
לאחר מיתה ואתי להכשיר גמ ה' ניטך לאחר מיתה בפירוש
דכיון דלא פריש מדי' לא ידעי שנתן שכשימות יהא גמ
מעכשיו לכך צריך לפרש בהדיא אם מתי כו' ואם לא פירש
לא אזלינן בתר אומדנא משום גזירה שמא יאמרו גמ לאחר
מיתה :

ה לפיכך שכיב מרע שרוצה לנרשע על תנאי אם ימות כרי
שלא תפול לפני יבם ואם עמד לא תהיה מגורשת צריך
שיאמר לה בשנתן לה הגמ בזה הלשון אם לא מתי לא יהא
גמ ואם מתי יהא גמ מעכשיו ואם לא מתי לא יהא גמ ואז הו'
בשל מיד כשעמוד אפי' לא אמר חוזרני בני ותקטו לומר בזה
הלשון ב' פלגים אם לא מתי אע"ג דכתנאי כפול. סגי ועוד
דבכל התנאים צריך שיהיה ההן קודם ללאו גבי גמ התחילו
בלאו אם לא מתי לא יהא גמ ולא רצו להתחיל באם מתי יהא
גמ דאתחילו בפדענות' לא מתחילו דלא יפתח אדם פיו לרשטן
ולפי שכל התנאי צריכין תנאי כפול והן קוד' ללאו כמו כתנאי
נד ובני ראונו הצריכו שיהיו ויאמר אחריו כן אם מתי יהא
גמ ואם לא מתי לא יהא גמ דה"ל תנאי כפול והן קודם ללאו
ואם לא מתי הראשון אינו אלא משום דלא יפתח אדם פיו
לרשטן ואם ירצה שלא יתבטל מיד כשיעמוד אלא עד זמן
פלוני יאמר אם לא מתי עד זמן פלוני לא יהא גמ ואם מתי עד
פלוני יהא גמ מעכשיו ואם לא מתי עד זמן פלוני לא יהא גמ :
כתב טורי מהרמ"א ז"ל וצריך שיאמר כן בזה הלשון אם מתי
אם לא מתי כמו שהוא לשון חכמים ולא יאמר אם אמות אם
לא אמות :

ו אמר אם מתי מחולו זה ונתרפא ועמד מחולו והלך
בשוק כלא משענת כר' הבריא' אע"פ שחזר וחלה ומת
מהחולי הראשון בשל הגמ כיון שנתרפא בנהיים לא הלך
בשוק אפילו הלך בביתו בלא משענת ואפילו שניהק מ
מחולי הרי זה גמ ואין צריך אומר שודאי מחולו זה מת ואם
הלך ועמד בשוק על משענת אם לא נתקף מחולו לחולו אלא

חוליו ומת אפילו היקל בנהיים הרי זה גמ ואפי'
אמר דהרי מחולי הראשון מה ואם ניתק מחולו
לחולו על משענת' אמרין אחרית מחולי הראשון
מה הרי מחולי הראשון ויש א"ל שמת מחולי
הראשון אעפ"י שמת מחולי הראשון עמד א"ל שמת
אם מתי מחולו זה אעפ"י שמת מחולי הראשון עמד א"ל שמת
משום גזירה שמא יאמרו יש גמ לאחר מיתה דאי אמרת דהרי
יאמר כיון שכול עכשיו לחזור בו ואם היה מת היה גמ אם
כניש גמ לאחר מיתה רבאו להתיר אפילו להריא גמ לאחר
מיתה וכדפי' לעיל שעמא גבי סתת :

ז אמר הרי זה ניטך מהיום אם מתי מחולו זה ולבסוף לא
מת מאותו מחולו וגם לא עמד מחולו אלא נשכו נחש צר
שרפו ארי או נפל עליו הכית ומת כיוצא בו סילתא דלא שכית
אינו גמ שהרי לא מת מאותו מחולו ופיהה זו דלא שכיתה לא
אסיק אדעהיה אבל אם אמר לה אם לא יעמד מחולו זה ונפל
עליו בית או נשכו נחש או שרפו ארי יש להסתפק כיון שאמר
כי הוי ליטנא שמא אסיק אדעוניה כשלא יעמוד אפילו ימות
מיתה דלא שכית כי הך אפי' יהא גמ או שמא אשגרת ליטנא
כך הוא וסילתא דלא שכיתה לא אסיק אדעוניה לפיכך הויא
ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת :

ח ש"מ שנתן גמ ואמר סתם מהיום אם מתי
והבריה בשל גישו ולא אמרין כיון שאמר
סתם מהיום אם מתי ולא אמר מחולו זה
לעולם קודם שימות קאמר שהא גמ ואפילו אם ימות
לאחר כמה שנים אלא אמרין ודאי אם מתי מחולו זה קאמר
אבל בריא שאמר לאחר הרי זה ניטך מהיום אם מתי ודאי
כל שבת כחיה קאמר וכל אימא דכמיה אפילו לאחר כמה
שנים הרי זו מגורשת מהיום :

ט שכיב מרע שנתן גמ לאחר ואמר לו זכה בגמ זה
לאשתי כדי שלא תפול לפני יבם ומת קודם שיגיע
הגמ לידה הרי זו ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת דמספקא
לן אם נאמר זכתי הוא לה ובודאי נחא לה כדי שלא תפול
לפני בס' וכו' לאדם שלא כפניו או ש"מ חוב הוא לה דלא
נחא לה לפסור מן היבם שמיכמה ואין חבין לאדם שלא
כפניו לכך הוא ספק וחולצת ולא מתייבמת :

י עצה טובה על פי גדולי עולם לחוש לרמאי כגמ
שכיב מרע שיאמר סתם אם מתי מעכשיו ועד יום
פלוני ואותו היום בכלל יהא גמ ויש א"ל שאמר אם אמות מחולי
זה שיהא התנאי חלוי בחולו שפ' יבא אדם שאינו נתנן
וישהדל עם הרופא שיאמר שלא מת מצוחו חולו אלא מחולי
אחר כשעק אליו ויצא לעז על הגמ ולפי הדעת שכתבת
למעלה שאם לא הלך בשוק אפילו הלך בביתו בלא משענת
ואפילו ניתק מחולו לחולו הרי זה גמ כו' אין כאן לעז כ"כ
מכל מקום כיון שדרכה חילוקים יש בכל גמ שניתן על תנאי
והרבה צריכין לרקוק בו דיותר בגמ שכיב מרע בכל החילוק'
והדיעות שנתבארו בס"מ זה וכל שכן שאין אנו בקיאי
באומדנות הרופאים נתנן אנו בארצות האילו שלא ליתן
סום גמ על תנאי ואפילו בשכיב מרע אנו נותנין גמ סתם
כלא שאם תנאי שכיב מרע שרוצה ליתן גמ כדינו כדי שלא
תיזקק ליבם ומתירא שמע' לא חתור אליו אחר כך וכן הויא
משבעינן אם שניהם קודם הגמ בשכועה חסרה או נתנו
משכונות זה לזה שכשיעמוד מחולו יחזר זה לזה רעשו
נישואין חדשים ואם המגרש הוא כיון שתיאמר עליו בגמ
וחיה אסרה לחזור אליו אם יעשה כן או במקום שיש חשש
לפירוף דעת החולה יש לגרש בתנאי כדרך שנתבאר :
כתב טורי מהרמ"א ז"ל אשה שנתגרשה על תנאי ומת הבעל
אינה צריכה להתאבל עליו שהרי אינה אשתו אבל אין
יאמר

לבוש חבוץ וארגמן חלבות גיטיץ פח

איסוד בדבר אם הרצה להחמיר על עצמה לכבוש
אחר כשתו :

קברו
מגרש לאחר זמן נגיש על
תנאי וכו' סעיפים

ה כדא שאם קרשה ארולא נחקיים התנאי שהתקיים
כשנתגרשה על תנאי שהוא בלאו כגון שאמר לה
זה ניסך אם לא תעשה כך וכך והוא עשתה אוהו מעשה
זה בטלחו לגמרי ע"י המעשה שעשתה וכן אם תלה התנאי
במעשה חוץ זמן קצוב ועבר הזמן ולא נעשה המעשה או
באיזה דרך שהיה התנאי מבטל בפועל שאז הנש בשל לגמרי
אבל כתנאי שכידה לקיימו עוד הרי הדבר תלוי ואם יתקיים
התנאי הרי זו סגורשת למפרע חיישינן שסא תקיים התנאי
וחלון קידושי טני :

קמ"א אין כותבין תנאי בגט ואם כתבוהו דינו כגט סעיפים :

א ככרידעת שהנש קראו החור ספר כריתות כלומר שצריך
לכתוב סיפור הדברים שהוא הנש באופן שכרות בין
הבעל לאשה שלא תרא עוד אגודה ביה בשום דבר לפיכך
הרוצה לגרש את אשתו על תנאי לא יאמר לכתחילה לסופר
או לעדים כתבו וחתמו גט לאשתי על הנאי זה או אפילו כהבו
סתם והנו לה על תנאי זה ואין צריך לומר שלא יכתוב בהוד
הנש על תנאי זה גירש פלוני את פלונית אשתו שכל שהוא
זכר שום תנאי קודם כתיבת הנש וכל שכן חוץ הנש קודם
כתיבת התורף הנש שהוא את מתרת לכל אדם אין זה נש
כריתות שהרי לא נכתב זה והנש לכרותה שכל וכל אלא על
תנאי כך וכך ואף על פי שנתקיים התנאי אחר כך אין זה ספר
כריתות בשעת הכתיבה והמורה אמרה וכתב לה ספר כריתות
שיהא ספר כריתות בשעת כתיבה אלא הרוצה לגרש על תנאי
כיצדיעשה אותו אומר לסופר לכתוב סתם ולעדים לחתום
סתם וכותבין גט כשר בלא שום תנאי בעולם ואח"כ כשנתן
לה את הנש אמר לה הרי זה גיטך או הרי זה סגורשת ממני
ע"פ כך וכך דגבי הגתונה לא כתיב כריתות אלא ונתן
כידה וכן מותר לומר לעדים אחר החתימה או לשליח תנו לה
גט זה לאשתי ע"פ כך וכך :

ב אבל אם זכר התנאי לסופר או לעדים קודם כתיבת
הנש ואין צריך לומר אם כתבו כחוד הנש קודם
כתיבת התורף אף על פי שלאחר הכתיבת חזר וכתלו ושיקנו
פסול כיון שלא היה גט כריתות בשעת כתיבה בטה דברים
אמורים שזכר התנאי על פה או כתבו חוץ הנש קודם כתיבת
התורף אבל כתבו ואין צריך לומר זכרו אחר שנבר לכתוב
חוץ הנש הרי זה גט כשר בין שכתבו או זכרו קודם הכתיבת
העדי בין שכתבו או זכרו אחר החתימה העדים מיהו כל הדרוש
הזה תלוי גם כן בפלוגתא אחרת והוא אם נאמר יש כריתות
או אין כריתות דאי קיימא לן יש כריתות הוה ליה נשכזה כשר
אפילו נכתב התנאי בחובו קודם התורף והא כשנתקיים
התנאי אחר כך או אפילו בשלום ומחקו נתברר דדבר למפרע
שנש זה היה כריתות מעליא בשעת כתיבה ואי קיימא לן
אין כריתות נשאר הנש בפיתולו ורבו בזה הדיעות הילכך
נקטינן שאפילו כתוב התנאי קודם התורף הוה ספק גירושין
וכן אם התנה על פה קודם כתיבת התורף הרי זה גם כן ספק
גירושין :

ג לפיכך כל המגרש את אשתו על תנאי שמבטל הנש
המבוארים לעיל סימן קס"ג והם כגון שהתנה לח
טו א ז יג יד יט

א יש דבר שדומה להנאי ואינו תנאי כיצד האומר לאשתו
הרי זה גיטך ולא התגרסי בו אלא לאחר שלשים יום
הרי זה דומה לתנאי ואינו תנאי רומה לתנאי לענין שאין הנש
סתחיל עד לאחר שלשים יום ואם מת הבעל תוך ל' יום אינה
סגורשת שהרי אין הנש מהוויל אלא לאחר שלשים יום והוא
מת קודם לכן ואין נש לאחר מיתה ואם מת בלא בניס הרי זו
זקוקה ליבם וכן אם נסרף הנש או נאכר תוך השלשים יום
אינה סגורשת שהרי בשעה שסתחיל הנש אין הנש בעולם
ובמה התגרש ואינו תנאי שהמגרש על תנאי מגרש מיד אלא
שמשיל תנאי בנשו ולכשתקיים אותו התנאי יסתחיל הנש
מעכשיו וזה אינו מגרש עד שיגיע אותו הזמן לפיכך המגרש
על תנאי צריך לכפוף הנאו ולדקדק בלשון התנאי בכל הדברים
המבוארים במשפטי התנאי זה אין צריך לכפול תנאו ולדקדק
בשאר משפטי התנאי :

ב הניחה הנש בצידו ר"ה בתוך הל' יום ונגנב משם לאחר
הל' יום הרי זו סגורשת הואיל והיה הנש קיים כיום
שהיתה מתגרשת בו והיה פנוט במקום שייחדה אותו
בו שאינו ר"ה טעמו ר"ה אינו כהר"ר וכן אם תלה הגירושין
במעשה דינו כדיון המגרש לאחר זמן כיצד כגון שאמ' לאשת
הרי זה גיטך ולא תתגרשי בו עד שתתני לי מאתים זוז אחר
שהתן המאתים זוז הרי זו מתגרשת אחר שתתן ואין צריך
לכפול תנאו ולא לדקדק בסא' משפטי התנאי שהרי לא גירש
על תנאו אלא שתלה הגירושין בעשי' המעשה אחר המעשה
תתגרש ומה יש בין המגר' על תנאי לזה שקובע זמן לגירושין
או שתלואו בעשיית המעשה שהמגרש על תנאי יש שם גירושין
מיד ואינם נומרים עד שיתקיים התנאי לפיכך כשיתקיים
התנאי והנש עודנו קיים בעולם הרי זו סגורשת למפרע
אפילו אין הנש ברשות כשיגיע התנאי ויתקיים ואינה צריכה
לחזור ולטלו או להיחזר ברשותה אחר שנתקיים התנאי שהרי
גבר הגיע לידה מתחלה בתורת גירושין ואם ניסת קודם
שיתקיים התנאי לא תצא אלא כשיתקיים התנאי תהיה
סגורשת למפרע וקידושי השני קדושין נמרוץ אבל החולה
גירושין בומן או בעשיית מעשה הרי לא הגיע הגט לידה
מתחלה בתורת גירושין אלא בתורת פקדן עד הזמן שקבע
או שנעשה המעשה ולכשיגיע הזמן שקבע או שעשה המעשה
יתחיל הנש לפיכך צריך שיהא הנש באותה הפעם ברשות
או שתחזור ותטלו או שיהיה הנש במקו' שייחדה אותו בו אף
ע"פ שאינו ברשות כגון צידו ר"ה כמו שבארנו ואז תתגרש בו
ואם ניסת קודם הזמן שקבע או קודם שנעשה המעשה שתלה
בו הגירושין תצא והולד ממזר שעדיין היא אשת איש גמורה
ואין כאן שם גירושין כלל :

ג הנותן גט ביד אשתו ואמר לה אם לא תתני לי מאתים זוז
אין זה גט או אין את סגורשת הרי זה לא גירש כלל ואין כאן
גט לא נש על תנאי ולא נש תלוי במעשה וכן כל כיוצא בזה
כיון שלא אמר לה מתחלה הרי את סגורשת ואם אמר לה הרי
את סגורשת ואם לא התנאי לי מאתים זוז לא תהיה סגורשת
הרי זו סגורשת אע"פ שלש נתנה שאין זה נקד' תנאי כיון שלא
כפל הנאו כמבואר לעיל סימן קמ"ה :

ד מי שנתגרשה על תנאי וקדשה אחר קודם שיתקיים
התנאי אם נתקיים התנאי אחר כך הרי זו מקודשת
ואם לא נתקיים התנאי ונתכשל הנש אינה צריכה גט משני
שאין קידושין תופסין בה ומותרת לחזור לראשון אבל אם

שלא תאכל בשר ולא תשת יין כל ימי חייה או שתהיה מותרת לכל אדם חוץ מפלוני או שהתנה עליה דברים מנאים וכתובים בנסח קדש התורף וחזור וכו' וכו' על שם הדין שכתבנו במה שכתבנו על התורף חוץ משאם כתב לה או זכרו או זכרו אחר חוץ מפלוני שבוה החסיו שפ' שאפילו כתבו או זכרו אחר בחיבת התורף הוי ספק מגורשת אף על פי שהזר ומחוק או בשלוי מפני שבוה נשאר לו בשעה כתיבה יותר זכות כניפו של נס מבטאר הנאי שהרי נשארה אסורה לאותו פלוני מכחו מפני שהיתה אשתו כבר יתרי האיסור עליה מפני שהיא עורנה אנידא ביה ואין זה נט כתיבות כלל אבל אם כתב והתם הנש בהלכתו ובשעה נתינה הזכיר בעל פה הנאים הללו המבטלים את הנש אפילו אמר בעל פה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני הרי זה נוטל הנש משנה וחוזר ונוהגו לה כילא הנאי כלל או בהנאי בשר וכל מה שאמרנו בחוץ מפלוני או על מנת שפוסלים בנש דווקא כשאומר חוץ מן הבשרים לה או שיש להם קידושין בה אבל חוץ מאבא ואביך וכל מי שאין עליה קידושין אינו שייך ואף על פי שלא מחקו דהא בלאו הנאו אסורין לה וכן אם התנה עליה בין בכתב בין בעל פה ופילו לפני התורף בתנאי שאי אפשר לקיימו כגון על מנת שהעלי לקיים וכיוצא בו אינו פוסל דהנאי זה הוא כמי שאינו ואפילו לפני התורף כשר דלאו תנאי הוא כלל כיון שאין בידה לקיימו :

קמ"ט דיין המגרש את אשתו ואח"כ בא עליה או נתייחד עמה וכו' סעיפים :

א המגרש את אשתו בין מן האירוסין בין מן הנישואין וחזר ובעלה בפני עדים או שידוע וגלוי לכל שבא עליה פתק שנמצא קודם שהנשא לאחר וידוע מהם שהעדים רואין הרי זה בחזקת שהחזירה והואיל והיתה אשתו כבר אמרי' וודאי לשם קידושין בעל ולא לשם זנות ואפי' ראו שננה לה מעו' באתנה שמזקה היא שישין אדם עושה בפני עדים בעלה בעלת זנות כיון שיש בידו לעשות בעילת מצוה אע"פ דבני פנייה בעלמא אמרינן אדם עושה ככ"ז לא חישי' לזה וזו שהיתה כבר אשתו שאני והרי זו פקודת קידושי ודאי וצריך מסנה נש שני והוא שהיו ב' עדים שאם לא ה' האלע ער אפיי' ידוע מהם שרא' אינו כל' שאפי' את' ל כיון לשם קידושין אינו כלום שאינו קידושין אלא בפני שני עדים שאין דבר שבעה פחות משנים דלפינן דבר דבר מספיק :

ב ואם לא ראוה עדים שבא עליה אלא שנתייחד עמה הוי ב' העדים כיוון וראו היא והוא את העדים ויודעי' שראין שנתייחדו יחד אם היה פגורשת מן הנישואין כיון דנייסי אהרדי חוששין לה שמ' נבעלה ולשם קידושין בעל והן הן עדי ייח' והן הן עדי ביא' מירו ודאי מקודש' לא הוי שאם קדש' אחר אח"כ שלא תהא מקודשת דשטמא בא עליה אלא חוששין לה לפי' היא ספק מקודשת וצריך' נס מספק ואם היתה פגורשת מן האירוסין אין חוששין לה שהרי אין לבונס בה מירו נס באירוסין היכא דחוינן לה דנייסי אהרדי חוששין לה וצריכה נש שני וכתב טורי פהרמצי' ז"ל אבל אם נתייחד עם משוכת שלו אף על גב דנס בה לא חיישינן אא"כ בא עליה בפני עדים ושטמא מפני דלא שכיח שיבא אדם על משוכתו :

ג מי ששלח נש לאשתו ואח"כ בשלוי והלך ונתייחד עמ' אחר שבשלוי ואחר כך נודע ונתברר שכבר הגיע הנש לידה קודם כישולו והוא לא ידע אינה צריכה ממנו נש שני ואפילו ראוה שנבעלה שזה וודאי לא לשם קידושין בעל כי

שלא תאכל בשר ולא תשת יין כל ימי חייה או שתהיה מותרת לכל אדם חוץ מפלוני או שהתנה עליה דברים מנאים וכתובים בנסח קדש התורף וחזור וכו' וכו' על שם הדין שכתבנו במה שכתבנו על התורף חוץ משאם כתב לה או זכרו או זכרו אחר חוץ מפלוני שבוה החסיו שפ' שאפילו כתבו או זכרו אחר בחיבת התורף הוי ספק מגורשת אף על פי שהזר ומחוק או בשלוי מפני שבוה נשאר לו בשעה כתיבה יותר זכות כניפו של נס מבטאר הנאי שהרי נשארה אסורה לאותו פלוני מכחו מפני שהיתה אשתו כבר יתרי האיסור עליה מפני שהיא עורנה אנידא ביה ואין זה נט כתיבות כלל אבל אם כתב והתם הנש בהלכתו ובשעה נתינה הזכיר בעל פה הנאים הללו המבטלים את הנש אפילו אמר בעל פה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני הרי זה נוטל הנש משנה וחוזר ונוהגו לה כילא הנאי כלל או בהנאי בשר וכל מה שאמרנו בחוץ מפלוני או על מנת שפוסלים בנש דווקא כשאומר חוץ מן הבשרים לה או שיש להם קידושין בה אבל חוץ מאבא ואביך וכל מי שאין עליה קידושין אינו שייך ואף על פי שלא מחקו דהא בלאו הנאו אסורין לה וכן אם התנה עליה בין בכתב בין בעל פה ופילו לפני התורף בתנאי שאי אפשר לקיימו כגון על מנת שהעלי לקיים וכיוצא בו אינו פוסל דהנאי זה הוא כמי שאינו ואפילו לפני התורף כשר דלאו תנאי הוא כלל כיון שאין בידה לקיימו :

קמ"ח דיין המגרש בנש יתן והמגרש בתנאי שלא יתייחד עמה וכו' ב' סעיפים :

א לא יפסור אדם את אשתו בנש יתן כיצד מי שכתב נש לנרש בו את אשתו ונמלך ולא נירשה ונתייחד עמה אחר שכתבו לא נירש אותה באותו נש בשליחה לנרשה אחר כך ושטמא שמוס נזירה שטמא יאמר נשה קודם לבנה פירש שטמא ישורה הנש שנתים או שלש שנים בין C בתיבה לנתינה ויהיו לה בנינים ממנו תוך אותו הזמן אחר שנכתב הנש ואם יגרשנה בו אחר כך לימים כשישתכח הדבר ויראה זמן הנש קודם לידת הבן והיו סבורים שניהן לה הנש משע' כתיבה ויאמרו זה הבן מן הפנייה נולד משגרש' ויהיה לו פנס לכך לא יגרשו בו לכתחילה אבל בדיעבד אם יגרשה בו הרי זו פגורשת ומותרת ליגשא לכתחלה שהרי הנש נכתב לשמה בכל דינו וגם נתנו לה ערה בכל הלכותיו ויש אומרים במה דברים אמורים כשהיה הנש ביד הבעל כשנתייחד עמה ומסרו לה אחר כך מידו לידה או שנתנו לסליח אחר שנתייחד עמה אבל אם שלחו לה על ידי שליח ונתייחד עמה אחר שנתנה ליד השליח ואחר כך נתנו לה השליח לא תבטא בו לכתחילה ושטמא שמוס שכשנתנו לה הבעל בעצמו אחר הייחוד אמרינן ואם איתא דבא עליה הוה חי' ש לפנסה דבריה והוי כתב לה נשה אחרנא ומדיהביה לה אמרינן וודאי לא בא עליה ומטיס הכי תנשא לכתחלה אבל היכא דיצא הנש מתחת ידו קודם ייחוד ונתייחד עמה חיישינן שמא בא עליה והיה בדעתו לצוות לשליח שלא להנלו לה ולכתוב לה נש אחר וקידם השליח קודם שראוה הבעל ונתנו לה אחר הייחוד לפיכך לא הנשא בו לכתחלה אבל אם נשאת לא הצא ועל' סימן קמ"א :

ב לפיכך כל המגרש את אשתו על הנאי בין שאמ' מעכשיו בין שלא אמר מעכשיו אלא אם יהיה אם לא יהיה הרי את לא יתייחד עמה כל זמן שלא נהקיים התנאי אלא בעד אהר שהתבייש היא ממנו לשמש בפניו ואפילו עבר ואפילו

זה סבור שהנש היה כשל שרדי הוא כסלו ול

דעה קידושין הראשונים :
ד מי שניקח אשתו ונתייחד עמה וקוץ שניה
נשא לאחריה כסאין פסס או לטם פסס שור לטניהם
נריכה נש משפס שרדי נש בא עלה הרשון בהתייחדו
עמה היא מקורשת להשן קידושין כיום והיי ככל נבעלת
לשני כיון שנשאח לו ונאסר לכוועל הסני ונש לכוועל הראשון
וצריכה נש סן הראשון ואס לא בא בעליה הראשון בהתייחדו
עמה הי קידושי שני קידושין לכך צריך נכ נש סן השני :
ה לא אסנו חזקה זו סאינ אדם עושה בעילתו בעיל זנות
אלא באשתו שנירשה או במקדש אטה על הנאי ואחכ
בעל סתם אמרי בעל את התנאי ובעל לשם קידושין הדואיל
וכבר הורה אשתו איני עושה בעילתו זנות לפיכך כאלו אמרי
לעולם לשם קידושין בעל ולא עשה בעילתו בעילת זנות עד
שיפרס שעושה אותם לשם זנות או בוועלה על הנאי הראשון
אבל בשאר כל הנשים שבא עליהם הרי הוא בחזקה שבעל
לשם זנות עד שיפרס טבעל לשם קידושין :

ז וכן איש ואטה שנשחמדו באונס הגזירות ונשא זה לזו
בחזק הנאי אל פ שמתייחדו זה עם זה בכל יום לעיני הכל
אינ חוששין להם ושם קידושין דארובה שהרי לא היה כוננת
לשם קידושין כדת משה וישראל אלא לקידושי חוקת הגויים
ואין כאן חשש קידושי דת פשה וישראל ועל סימן כיו מי
שאמר לכתוב ולחחום נש לאשתו וליהנו לה ואחר כך נתייחד
עמה הרי אלו לא יפחכו ואס נחכו ונתנו אחר שנתייחד עמה
דרי זו ספק מגורשת דחייטלסמא בעל ובשל שלימותם שאמר
לכתוב ולחחום :

קז דין פסולי נש אם נשאת בהן וכו' סעי' :

א כל נש שרוא פסול מברית תורה אם נתגרשה כו עדיין
אסת איש נמורה היא ואס נישאה כו הצא סן הסני
שהרי אין קידושין הופסין לוכה והולד ממנו כמור מיהו צריך
נש סן הסני מבריהם כדי שלא יאמרו נשוא יוצאה בלא נש
סן הראשון צריכה נש שני כשר סן החורה להתירה לעלמא
אבל לאלו השנים אסור לעולם שרדי נבעלה סן הסני בעילת
איסור אסת איש ואסור לבעל ולכוועל וכל הינ הרבי שניהנים
באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ואחר כך בא בעלה
שנתבאר לעיל בפל יז נהגין בה אבל אס לא נשאת עדיין
אלא נתקדשה מתרת לבעלה הראשון ואינה צריכה נש משני
שהרי לא תפסו בה קידושין :

ב ואפי' אם היה בעלה הראשון כהן לא נאסרה עליו משום
גרוש סאינ כאן אפי' רוח הנש כלל כיון שהנש פסול סן
דמורה חוין מהמגר' את אשתו ואל הרי את מגורשה מסני ואי
את מתר לכל אדם טאע פ שסן התור אין קאן נש כלל להתיר
לעלמ' ואס היה הבעל ישראל או לוי היתה מחזרת לו מ' אם
בעלה כהן פסולה לו שגם כזה פוסל לכהונ' שנ' ואשה גרושה
מאיסה ונ' ודרסו חז' ל' אפי' אינה גרושה אלא מאיס' לכדו ולא
ניתר לעלמ' אפי' לא יקחו אות' הכהנים והוריות הנש שהזכיר
חז' ל' פוסל בכהונה וכל נש שאינו פסול אלא מבריה להנש'
בו לא הנשא בו לכתחלה ואס נשא' אל פ שעדיין לא נבעלה
לא הצא והולד כשר וכהובין לה נש אחר סן הבעל הראשון
נהיא יושבת חחת בעלה השני ואס א' לכתוב לה נש אחר סן
הראשון והיה הבעל בעל הסני והיק נירשה מעצמו הרי זה
פסובכ שתי' פמנו לזות שפתי' כ' א סאינ לבעל השני בניס
ממנה אבל אס יש לו בניס ממנה לא יוציא סמוציא לעז על
בניו ופונס אות' שהכל אומרים עליהם ממורים הם שהרי נדס
את אמס מחמת שלא חיה לה נש כשר מבעלה הראשון אבל
אס אטה מגרש' יאמרו הכל אס לא שהיה גודע לחכמי הדור

חנש כשר לא היה פניול אותה לקיימה אלא ינמו את הנשי
נש שיכתב' סן הראשון ידעו הכל דס' חומרה
והוא רבנן כנסין ה
ז וכל שרוא ספק מגורשת
מצדה או מצד התנאי לא תנשא ואס כ' נש
ספק מסוד :

ד מי שנירשאת אשתו כנס כשר ורוצה להתזוזה
לחדש הנישואין לקדס אותה בקדושין גמורין ולסדך
טבעה ברכות ולכתוב לה כתוב' חדשה כמו שהיה נושא אשה
אחרת אבל אס נירש' כנס שיש בו פסול מדכריהם או שיש בו
צד ספק ורוצה להתזוזה צריך לקדשה מחדש מספק דשסא
הנש נש כשר ונעקרו הקידושין הראשונים ולא יבא עליה בלא
קידושין אחרים אבל אין צורך לכתוב לה כתובה אתנה ולא
לברך שבע ברכות מספק דשס' אין הנש כשר והגו להו הברכו'
לבטלה דהא לא נתגרשה :

קנח סופר שטעה כגס ובמאמר וכו' סעיף אחד :

א כתב הסופר שובר לאשה לתחו לאישה על הכתובה
ונש לאיש לתחו לה שנו ונתן א' לאישה ויהי לאשה
ולא דקדק איזה מהם נתן לאש' ואיזה נתן לאיש והיו סבורים
שהנש ביד האיש והשובר ביד האשה ונתן האיש את שלו
בהורת גירושין לאשה ונעשית בחזקת גרושה לכל והאשה
נתנה את שלה להיות לו לשובר על הכתובה לאיש ואחר כך
נמצא הנש ביד האיש והשובר ביד האשה וסתוך כך בא
לערער ולומר ססתחילה יצא הסכשלה פתחת יד הסופר
סנתן את הנש ליד האשה והשובר ליד האיש והם הדליופוס
ונתנם זה לזה דהא נתן לה השובר בחורת גירושין והיא נתנה
לה הנש בחורת שובר ואין כאן לא שובר ולא גירושין שהרי
לא נתן לה אלא השובר והיא נתנה לו תש שהרי הנש עדיין
בידו היא פוענת נפל פמני והוא מצאן וכן בשובר נפל פמני
ואני מצאתיו אס לא נישאת עדיין הוא נאסן וירשנה כנש
אחר ותהא מותרת מעתה ואס לא נירשה ועסרה ונשאת הצא
וכל השלשה עסר דרכים בה לא ערער הבעל עד אחר
סניסת לאחר לאו כל כמיניה ולא פהיננין ליה לאסרה על
השני והרי הוא בחזקת גרושה סאינ תולין לומר שנפל ממנה
הוא מצאן :

קנב דין שני עדים אומרים שנתגרשה והאומרת אשת איש הייתי ונתגרשתי וכו' י"ב סעי' :

א תבעל שאומר גרשתי את אשה אינו נאמן אפילו היא
מודה לו אינה נאמנים לא סבעיא אס אומר גרשתי
כבר זה כסה ימים כנול' או מ' יום סאינן נאמנים להתזיקה
כמגורשת לפרע ולאו כל כמיניה דטמא כשום מהפ' עליה
הוא אומר כן ואס יבאו עדים את' כויעידו טזינתה אחר הזמן
שהוא אומר שנירשה ודאי תידון כחנק אלא אפילו אס אומר
גרשתי את אשתי סתם אי נמי עכשו גרשתי סאינן נפקותא
בדרכיו אלא סכאן וליכא והוה לן לפיהיכניה מנו דאי בעי
היה מגרשה עכשו אפי' אינו נאמן מן הטעם שיכתב' בסמך
מיהו חוסטין לדבריו והדא ספק מגורשת ואפילו הורת' היא
שנירשה אינו נאמן דחייש' שסא דוא פכנין לקלקלה או טמא
גירשה כנס פסול וחייא אינה יודעת ושכא היא העיז פניה
להודות לו להחזיק עצמה לגרושה כיון שרוא' שהיא מאמינת
לפיכך אומרים לה אס אמת הדבר הרי אתם שיכנס קייסים
קיס וגרשה עתה בפנינו :

לבוש הבוץ וארומן

הלכות גיטין

ב ואם היא אומרת לו גירשתני והוא מבחישה נאמנו ומותרת לינשא חזקה שאין גירושין עושה פניה לו
 לבעלה בפניו גירשתני וכו' עושה פניה לו
 גירשתני וכו' עושה פניה לו
 חזקה
 כותיה האומרת לו גירשתני וכו' עושה פניה לו
 אומרת כן ואינה צריכה גירושין ועיין לעיל סימן יז ואפילו
 אם היא בפניו אם היה קטשה ביניהם או שהובעת כתובהה
 דאיכא למימר שאומרת כן כדי לגבות כתובתה אינה
 נאכפת :

ג שנים אומרים שנתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה
 הרי היא בחזקת אשת איש על פיה שהרי שתי הבהות
 מעידים שהיתה אשת איש ומכה נפשך יש כאן שנים
 עדים כמרים שהיתה אשה איש ואין הבת הישניה מבחישה
 בזה וק' יבא לן בלבוש עיר שישן סימן לא שכל אחת מעדה
 לבד לא שאלה אומרת נתגרשה ובזו הבת השני מבחישה
 והנו להו בנדושין תדי ותר די עדים מהכא ונשארה היא כ
 בהזקתה ואפילו אם הבעל עומד בפנינו והוא אומר לו בפניו
 גירשתני אינה נאכפת דכיון שעדים מסייעין לה חיישין סמא
 מעוזה לפיכך אם נשאת תצא והולך כמזר כמה דברים אמורים
 כשאטרו העדים המעידים שנתגרשה היום נתגרשה שכיון
 שאמרו היום נתגרשה אומרים לה אחיו לנישך ואם האמר
 היא נאכף הנש לא מהכנינן לה דכיון קצר כי האילא נאמין
 לה לומר שנאכף הנש אבל אם אמרו העדים הרי זה כמה
 ימים שנתגרשה והיא אומרת נאכף הנש יש לנו להאמינה
 כיון שהיא אומרת בפני בעלה שנתגרשה וחזקה אין האשה
 מעוזה פניה כו' וגם שני עדים מסייעין ליה מיהו כיון ששני
 עדים מבחישים אותם לא תינשא לבהחילה ואם נשאת לא
 תצא כמה דברים אמורים כשנשאת לאחד מעדה שאמר
 שנתגרשה שכיון שהוא יודע שנתגרשה וגם היא אומרת
 בפניו שיודעת בבירור שנתגרשה מצופינן התעמים ואמרו
 חזקה שאין מקלקלין את עצמן ולא תצא ממנו אבל אם נשאת
 לאחר הרי הרב ספק אצלו שהרי העדים מבחישים זה את זה
 וכן אם היא יודעת בבירור שנתגרשה בנש כשר אלא
 ססמכה על העדים שאמרו שנתגרשה אף על פי שנשאת לא
 מעדים והוא יודע האמת בבירור שנתגרשה אבל אצלה הרב
 נשאר בספק כיון שהעדים מבחישים לפיכך הצא והולך ספק
 כמזר והא דאמרינן שכשאמרו העדים נתגרשה היום אינה
 נאכפת לומר שנאכף הנש כמה דברים אמורים כשיש עדים
 מוכחשים וכדאמרן אבל אם אין כאן הכחשה אלא שנים
 אומרים נתגרשה היום ואמרינן לה אחיו לנישך ואמרה היא
 נאכף או נקרה לא חייש' לה אלא סופינן על העדים ומותרת
 להנשא :

ד ואם השנים אומרים ראינו שנתגרשה ושנים אחרים
 שהגלין להיות סמך אצלה אומרים לא ראינו
 שנתגרשה אף על פי שאנן מבחישים אותם בפירוש לומר
 לא נתגרשה הרי זו לא תנשא לכתלה ואם נשאת לא תצא
 והולך כשר אפילו אם אותם השנים שאומרים לא ראינו
 דרין עמה בהצר ואיפשר לומר אם היה אמת שנתגרשה
 מסתמא היו יודעין ברבב אפילו הכי לא תצא והולך כשר
 שאיפשר שגרשה בצנעה שכני אדם עשוין לנרש בצנעה
 ויש אומרים שאם אמרו שהגובלים במדורא' ושנים אומרים
 ראינו ושנים אומרי' לא ראינו היו הכחשה רבולו האי לא עברי
 בצנעה :

ה אחד אומר נתגרשה ואחד אומר לא נתגרשה לא
 תנשא לבהחילה ואם נשאת אם היה בחזקת אשת
 איש הצא בכל ענין שהרי הכל יודעין ומתקין בה שהיא
 אשת איש ואין דבריו של האחר האומר נתגרשה בלום במקום
 עדים רבים שאין דבר שבעוזה פחות משנים ואם לא היתה

איש אלא על פיהם שניה' אכרו לטון דמשתמ'
 מיניה שניה' ונעושה אשת איש אלא שיש הכחשה
 בעדותן שומר נתגרשה והאחד אומר לא נתגרשה כלל
 מעולם הרי העדים מוכחים ואם הבעל כפול הוא
 ולא נשאר כאן אלא אחד בעל שנתחית' דאין דבר שבערה'
 פחות משנים ונשארה אשת איש אלא פניה' ומותרת
 לינשא לכתלה ואם אין הכחשה בעדותן שניהם אומרים
 נתקרשה ומעידים שאחר כך ורק לה הבעל ניסה אלא שצד
 אומר הנש היה קרוב לו והאחר אומר היה קרוב לה אפילו אם
 נשאת הצא שהרי סמוך רכרי עדות שניהם היא אשת איש
 ועדותם הוא עדות מעליא שהרי אינם מוכחשין ומה שזה
 אומר קרוב לו וזה אומר קרוב לה אין זה הכחשה נמורה שכל
 אחד מעיד לפי אומד דעתו לפיכך כיון שהיתה ודאי אשת איש
 על פיהם הלינן לומר שמה האחד מהם האומר קרוב לה טעה
 באומד דעתו ושמה הנש היה קרוב לו לפיכך אפילו אם נשאת
 הצא :

ו לא היתה בחזקת אשת איש וכאה היו בעצמה לפנינו
 ואוכרת אשת איש הייתי ונרושה אני נאמנת שהפה
 שאסור הוא הפה שהתיר ו'א דוקא שאמרה ונרושה אני כהך
 כדי דיבור הראשון ואם לא אמרה כן הוך כדי דיבור אינה
 נאמנת אלא כ' נהנה אמהלא לדכויה למה לא אמרה כיד'
 אשה שבאה לעיר וייעוזה שהאמר שהיא א'א כדי שלא
 יחעלו בה ואחר כך באו עדים מכירים אותה ואמרו שכמען
 שהיתה מגורשה וגם היא אומרת כן עיין בהשוכת הריב'ש
 סימן קמ"ה ועיין לעיל סימן כו' :

ז יש עדים שהיתה אשת איש אינה נאכפת לומר גירוש'אני
 ואם נשאת הצא אפי' נשאת קודם שכאו העדים שהעיד
 שהיא אשת איש הצא דלאו כל כמינה לומר גרושה אני כיון
 שיש עדים שאין כאן הפה שאכר כו' אף על פי שכאו העדים
 אהריה דכיון שלא היתה בפני בעלה מעוזה לומר גרושה אני
 אף על פי שאינה גרושה אבל מ'מ חוששין לדבריה לחומר
 להצריכה נש'ן השני ופסולה לכהונה כלימיה אפילו לא נשאת
 דהא שאין נפשה חתיכה דאיסורא לכהונ' לעולם שהרי אסרה
 גרושה אני וכן אם מת בעלה חולצ' ולא מהייבמה דהא לפי
 דבריה אסורה היא ליכס כיון שבעלה אחיו גירשה
 בחייו :

ח יש לה שני עדים שנתגרשה מחירין אצלה לינשא על
 פיהם אפילו אינה מוציאה הנש בפנינו :

ט וכן אם מוציאה הנש ואמרה גירשני בעלי כו' מחירין
 אותה להנשא על ידו אפילו אינו מקויים ואפילו אם
 בא הבעל וערער ואמר סמני נפל והיא מצאה אותו אינו נאכף
 כיון שהוא מודה שהוא כתבו לה והרי הוא יוצא מתחת ידה
 לנפילה לא חייש' דצינו שכיה :

י אבל אם ערער'אם שנתנו לה על הנאי ועדיין לא נתקיי'
 הננאי או בתורת פקדון נחנו לה או שטען שהוא מזויף
 ומעולם לא בתבוייתקיים בערי חתימה או בעדי מסורה כמנ'
 שנהכאר בס' קמ"א וקמ"ב :

יא ואם לא יתקיים אינה מגורשת להיות מותרת לאחרים
 אבל אם פסלה עצמה סן התבונה דשוית'נפש' חתיכה
 דאיסורה לכהונה :

יב אשה שיש בידה מעטה כ' אינה יכולה לינשא בו עד
 שפכרו התימת ידיה הב' :

קנב

דין הבוציא נט בשוק למי יחזיר אותו
 ובוסעוף אחד :

א המוציא נט אשה בשוק אם האשה נחמת בו סימן
 בגון שאומרת נקי יט בו בצד אות פריעות ואומרת
 שכבר

שכבר נהגתה בו וכמנה נפל וחזירוהו לה אפילו
 מכרשה ואומר שממנו נפל ולא נירשה מעולם
 לכתבו ועדיין לא נתנו לה ואפילו גם הוא
 הכינותנין שהוא נתן בו סימן שהרי הוא
 צדקתו וקודם שנתנו לה האם לא
 אלהו לה כבר שיהיה שנתנו בו סימן
 הבעל מכרשה לא יתנו לה אף על גב דקיימא לן
 אשה שאמרה לבעלה נירשתני נאמנת דחוקה אף האשה
 מעוזה פניה בפני בעלה הגימילי בסאיץ בעולם שום
 דבר המסייע אז וודאי אינה מעוזה אבל בשודעה טיש נש
 בעולם המסייעה מעוזה ומעוזה וסומכת על הנש המסייע
 ובין שאינה יודעת בו סימן יש לחוש שמא נש זה של אשה
 אחרת הוא שטמה ושם בעלה טוין לשמה וסם בעלה

ואם הבעל מודה שכתבו ואומר שיהנהו לה
 להתגרש בו מעתה אם נמצא במקום ובשעה שראוי להחזיר
 זליכא לפיחש שמאחר נפל על הדרך שנתבאר לעיל כסימן
 ק"ב יתנוהו לה והתגרש בו מעתה ואם לא יתנוהו לה
 ואם הבעל מודה שנתגרשה בו והיא טאלת אורו מן המצוא
 כדי לנכות בו כהוב'כה היא דהנן הוציאה נש ואין עכו כהוב'כה
 גובה כהוב'כה והבעל אומר שכבר פרעה והחזירו לו וכמנ'
 נפל וחזרו המוציא לה והוא שנתנת בו גם כן סימן
 טאם אינה יודעת בו סימן יש לנו לומר שכא אין זה הנש
 שנתגרשה בו רק מאשה אחרת נפל והבעל אומר אמת שכבר
 פרעה כתובתה ואבר הנש ואין מחזירין איהו לה אבל אם
 נתנת בו סימן אכרינן ודאי זה היא ניטה שכא לידה
 ונתגרשה בו ועליו להביא ראיה שפרעה וממנו נפל מיהו
 לענין זה שאינה שואלת אורו אלא לגובה כתובתה אינה
 צריכה סימן כדורוכהק כגון נקב יש בו בצד אות פלונית
 אלא כני בשאר סימנין מיבהקין כגון שאומרת כך וכך אצבעו'
 יש באורך הנש או ברחבו או שאומרת מרת החוש הקשור בו
 אבל אם אומרת סחם הנש היה ארוך או קצר אינה סכונת
 מדתו ובן אם אומרת החוש שכיו הוא שחזר או לבן יש לנו לומר
 שראתה אורו כן ביד בעלה ועדיין לא נחננו לה וכן אם אמרה
 שהוא סוגח בחפיסה או ברלוסקא אינו סימן להחזירו לה על
 דיו שכיון שהיתה אשתו כבר היא יודעת שכל מה שיש לו הוא
 מצניע בחפיסה או ברלוסקא' לכך אומרת כן ולא היה בידת
 מעולם :

ב אשה שהיב'כעלה אחד מכל אילו ומת ונפלה לפני אחי
 ליכום ויש בו נש כן אחרו מוס שהיה בבעלה יכולה היא
 לומר לאחיה הייתי יכולה לקבל ולק' איני יכולה לקבל ויחלוק
 יתן לה כתובתה *

ג האומר איני זן ואיני מפרנס כופין אותו לזון ואם אין
 בית דין ימלין לכופו לזון כגון שאין לו במה לפרנס
 ויש כידו להשתגר ולהרויח ולזון והוא אינו רוצה להשתכר
 ולהרויח כדי לפרנסה אם תרצה היא כופין אותו להוציא מיד
 כדי שלא תמית אצלו ברעך וליתן לה שטר חוב על כתובתה
 שיפרע לה לכשיחיה לזון הרין למי שאינו רוצה לשמש עם
 אשתו כופין אותו להוציא אם תרצה היא וכן איש שרגיל
 לבעוס המיד ולהוציא אשתו מכיתו כופין אותו להוציא כי על
 ידי זה אינה גנה תמיד ופורש ממנה בתשמיש יותר מעונתה
 והוי כמורד ממונות ותשמיש ועל סימן ע'וע' איש הסכה
 אשתו עבירה היא כיוון כמכה חבירו דמ' היא לא נמסרה לו
 להכותה ואם רגיל הוא בכך יש בת ביד בע' דין ליסרו
 ולהחרימו ולהלקותו בכל מיני ירודי וכפייה ולהשביעו שלא
 יעשה עוד ואם אינו ציית לדבריו הבית דין יש אומרים
 שכופין אותו להוציא ובלבד שיתרו בו תחילה פעם או שתים
 כי אין דרך מבני ישראל להכות נשותיהם ובעשה נים הוא
 וכל זה דוקא כשהוא מתחיל אבל אם היא מקללתו כחנם
 מזלזלה אביו ואמו הוי כותה כדברים ואינו משנחת עליו יש
 אומרים שמתר לו להכותה ויש אומרים שאפילו אשה
 רעה אסור להכותה והסברא ראשונה היא עיקר ואם אין
 ידוע מי הגורם אין הבעל נאמן לומר שהיא מתחלת שכל
 דגשים כחוקת בשרותה ומושיבין ביניהן אחרות לראות
 בשל מי הרעה הוא ואם היא מקללתו חנם יוצאת בלא כתובה
 וכתב מורי מהרמ"א ז"ל וזה לשונו ונראה לי דוקא כרגילת
 בכך ואחר התראה כמו שנתבאר לעיל סימן קט"ו ואם
 הלכה מביתו לוותה ואכלה אם היתה הוציאה ממנו משום
 שהגה אותו תמיד חייב לשלם וכמו שנתבאר לעיל סימן ע'
 ע"כ לשונו :

ד אבל מפני מומין שכו' אין כופין אותו להוציא למהוין בו
 קודם שנשאה וידעה דסברה וקיבלה אלא אפי' נולדו
 בו אחר שנשאה לא שנת מומין קטנים לא שנת מומין גדולים
 כגון נסמיה עינו או נקטעה ידו או רגלו ולא רצתה אשתו
 לישב עמו אין כופין להוציא ולא ליתן כתובה הנסחח' שרת
 ומזלה נרמה ואין באילו משום מיאוס ולא משום שמא תמות
 ברעב לפיכך אם הרעה תשכ החתני ואם לא

קנר למי שכופין להוציא בנש כין איש בין
 אשה וסדר כתיבת הנשונותיה וכו'
 כהסעיפים *

וסעיף ה"ה נחלק לקי'ה סעיפים קטנים

א הרבו חסו חכמים להתקנת בנות ישראל שלא יהיו ושותת
 תחת בעליהן וליבעל לשנוי לה בעל כרחם כשכניה
 ועוד לפעמים היופי' מיניה חורבה שתצא לתרבות
 רעה כשחראה שלא הוכל לפטר מעלה לפיכך אמרו אילו
 הן שכופין אותם בשושים להוציא וליהן כתובה מוכה שחין
 ומי שנוולד לו ריח הפה או ריח החושם או שחזר להיות מקכץ
 צואת כלבים או כורסקי או להיות מחתך נחושט מעיקרו
 במה דברים אמורים שנוולד בו אחד מכל אילו אחר שנשאה
 וכל אם הו' בו קודם שנשאה והיא ידעה בהן ונישאת לו סחם
 אין כופין אותו להוציא דסברה וקבלה הי'ן כמוכה שחין
 שאפילו החנה עשה תחלה בפירוש ונהרצית ונישאת לו ע"מ
 בו אפילו הכי כופין אותו להוציא שיכולה לומר סבורה הייתי
 לקבל ולא אכל ולא ע'ד אלא שכחולס אם היא רוצה לשכת
 ההנהו הרשות בידה חין כמוכה שחין שאפילו רוצה לישכ

לא רצתה דינה כדון מודדת ויש אומרי' ברא' בעין אחת או ית
אחת או רגל אחת אבל נסמו שתי עיניו אונקטעו שתי ידי
שהנבבל' כופין אותו להוציא ולית' **ב' ד' ו' ח' ט' י' י"ב**
כ' ד' ו' ח' ט' י' י"ב **כ' ד' ו' ח' ט' י' י"ב**
דספקא לן שם אית' **מסמ' ד' כ' ד' ו' ח' ט' י' י"ב**
להומכל מקום גם לא נכופ' אותה להיו' עמו כיון שהיא טוענת
שלא חובל לסובלו לא מסוינן לה כשבנו' ויא' שהו' מום וכופין
אותו לגרש :

ה איש המשחטה מירי יום יום ואשתו טוענת אבי עני היה
ומחמת דחקה השיאנו לו וסכורה הייתי לקבל עבשיו אי
איפשי לקבל כי הוא משותף ויראה אני פן יהרגנו כעסו לא
אמרנו הכמ' שכופין אותו לגרש אלא הפייסנו לגרש או חקבלנו
והיוזן מנכסיו •

ו האשה שתובעת נש בטענה שאינה ראוייה ליבנות ממנו
אין שומעין לה שהרי היא אינה מצווה על פריה ורכיה
ואם טענה שחפצה לילד כדי שיהא לה בן שתטען עליו
בזקנה כי אין לה בן ככר ואומרת שהו' גורם שאינו יורה כחץ
אם שהרה עמו עשר שני' ולא נה' עברה ואינה תובעת כתובהה
כדי שנחוש שתובעת נש כדי לנכות כתובה ונש הוא בעניין
שאין לתלות הביעה הנש בטום דבר אחר כגון שנתנה עיניה
באחר וכי האי גוונא שומעין לה אפ' יש לו בנים מאשה אחרת
שהיתה לו קודם לה דשםא נתקלקל אח' וכופין אותו להוציא
ויתן מנה ומסאהים אבל לא הוספות שלא כחכ' לה הרוספות
על דעה זה שתצא ממנו אבל הנדוינא מה שהכניסה לו היה
ויש לו להחריים סמם על מי שטוענת דבר שאינו יודעת בו
בוודאי ואחר כך יתן כתובה ואם אמר היא אשם אמה אחרת
עליה ואבדוק עצמי שומעין לו ואם תלד השנייה הרי נודע
שהראשונה בטענה עלילה באה עליו והצא בלא כתובה
ואם שהה גם עם השנייה עשר שנים ולא ידעה יוציא שתיהן
ויתן כתובה או ישא שלישיה ונש' צפ' ליה למיקום •

ז בספק יורה ויש כי שאמר שאם אמרה נש השנייה אפילו חוד
עשר שנים שאינו יורה כחץ יוציא שתיהן ויתן כתוב' לשתייהן
ואין נוהגין לו זמן לבדוק עצמו בשלישית ובכל עניין אם ידוע
שהוא עקור והיא כאה מחמת טענת שחפצה בולד להישען
עליו יוציא מיד מיהו אם יש לה לר' אפילו כאיש אחר יא'
שאין שומעין לה כחכ' מורי מהרמב"א ז"ל וז"ל וה' אם שהה
עשר שנים ולא ילדה וכאה מחמת טענה שכופין אותו להוציא'
יתן לה כתובה והתם לא מהני מה שאמר אבדוק עצמי
ואשא אחרת דמכל מקום לא אכד' הראשונה כתובהה הואיל
ולא הוחזק בנ' נשים והא דצריכה לטעון שאינו יורה כחץ
היינו שידוע שהיו לו כבר בנים אז תלינן כדירה אם לא •
שטיענה שאינו יורה כחץ או כבעל השלישית שכבר הוחזק
כך נראה סברת המור והוא מסקנת התוספות והאשירי' עכל
מורי ז"ל :

ח אשה שטוענת על בעלה שאין לו נכירת אנשים לבא
עליה וטואלת נש והוא מכת' יש אומרים שהיא
נאמנת וכופין אותו להוציא מיד אפ' כהוך עשר שנים דכיון
שטוענת טענה שהבעל יודע אם הוא אמת אם לאו לא היה
מעוזה בפניו אם אינו אמת שהכל יודעין כלה למה נכנסה
להופה ועל דעת כן נשאת לו לפיכך אפילו טוענת סהם בלא
טענת חפיצה לילד כו' שומעין לה אבל לא יתן כתובה כיון
שהוא מבטיחה לא נאמנן לה להוציא ממנו דלאו כל כמינה
ויא' שלא נאמנן לה על זה אלא אם כן האמר כן בפני בעלה
ובפני עדים שכיון שהיא מעוזה כל כך בפניו אמרינן וודאי
האמ' אהה אבל אם אמרה כן שלא בפניו אף על פי שאמרה
בפרטים ודברה בפני בני אדם כדי שיעד הדברים לאזני אינה
נאמנת דכל שלא בפניו מעוזה ומעוזה ואפילו בפניו לא אמרן

כשאינה תובעת כתובה אבל אם תובעת כתובה
לשכיר הכתובה היא מעוזה לפיכך אפ' להוציא
אין כופין • אמר ס דבזמן הזה דמצינן נשים חצונות
אפ' אינה תובעת' אינה נאמנת ואי' נאותו להוציא
מכל מקום במקום שיש אמחליות ואי' נאמנת אהה
נאמנת ואם יש לה נאמנת' **ה' ז' ח' ט' י' י"ב**

והיא כחולה או שלא יוכל' לל' מחמת חולשתו תלינן
בזה ואין כופין אותו להוציא עד שיבירא יא' דאפילו במקום
שאין כופין להוציא מ' מ' אין כופין אותו נ' כ' שהשב עמו ונש
אין רגין אותה כדון מירדת אלא מסשיבין ומאריכין הדכר עד
שהפשרו או עד שהשה' עמה י' שנים ולא תלד ואם הוא מודה
שלא יוכל לבא עליה ומגרטה מעצמו בלא כפייה יתן לה
כתובה יש אומרים אף על פי שיכול לבעול אחרת צריך ליתן
לזאת כתובהה כיון שלא יוכל לבא עליה יכולה היא לומר לו
והיא מכרתני עצמי לך ומה אעשה לך ויהו' אשה שטוענת
לבעלה אינו שוכב עמה ואינו בא עליה דינה כדון טוענת שאין
לו נכירת אנשים ואם קדשה אשה שאסורה להנשא לו כופין
אותו להוציא שהרי היא אסורה לו ונש לאחרים כל זמן שאינה
מגרשה :

ח אשה שיראה מבעלה שילך לארץ אחרת ויניחה עונתה
ותובעת שיגרשנה או שיסבע שלא ילך אם ידוע •
ומפורסם שדעתו לילך יטביעוהו שלא ילך או יוכפתו שקודם
שילך יגרשנה לזמן שאם לא יחזו' הוך אותו הזמן מוגבל תהא
כגורשת מעכשיו :

ט אשה שטוענת שיכפו לבעלה שיגרשנה מפני שהו'
סוכתב למלכות וצריך לברוח ממקום למקום ואינו
רשאי לעמוד במקום אחר מפני הסכנה אם ידוע
שהדכר כן הוא כדבריה אין לך טענה גדולה מזו שהיא אינה
צריכה ללכת אחריו מעיר לעיר שלא על דעה כן נשאתו והוא
אצו רשאי לעמיד במקום אחר מפני אימת המלכות לפיכך
כופין אותו לגרשה אבל אם הוא רשאי לעמוד בעיר אחת אף
על פי שהוא מוכתב למלכות בעיר אחרת אין כופין אורג
להוציא •

י נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה לו יוציא
ויהן כהובה וישא אחרת שכיון ששהה עמה עשר שנים
ולא ילדה ישלנו לומר ששא החסרון הוא ממנה והוא מצווה
על פריה ורכיה חייב הוא להוציא ולישא אחרת אולי יבנה
ממנה וזכה עם השנייה לפריה ורכיה ומ' צריך ליהן כל
הכתובה והוספת לראשונה דשםא החסרון הוא ממנו ואם
ירצה לישא אשה אחרת עליה הראויה לילד במקום שנוהגין
לישא שתי נשים ישא ואם לא רצה כופין אותו להוציא ולישא
אשה אחרת ואם אמר איני בועלה והריני שוכן עמה בפני עד'
שריו' שלא אתיחד עמה כן שאמרה היא כן בין שאמר הוא
כן אין שומעין להם אלא יוציא או ישא אחרת הראויה לילך
שהרי צריך לקיים מצוה פריה ורכיה יא' שכל זה מירי בשלא
הוליד כלל אבל אם הוליד זרע קיימא אף על פי טעריין לא
קיים פריה ורכיה אין כופין להוציא וכבר נחבנו בס' א' שכומן
הזה אין נוהגין לכופ' כלל וכפייה זה שאמרנו להוציא אינה
כפייה כשומים אלא כדברים ואם כפהו בשומים יש לחוש
שהו' נש מעושה שפסול ונאמנן כל איש לומר על עצמו שהו'
יודע בעצמו שאינו מוליד ואין כופין אותו לישא אשה דכל
אדם בחזקת כשרות הוא ולא חשדינן ליה שעובר על העשט
דפריה ורכיה כמזיד :

יא ואם כהוך העשר שנים הלך הוא כמה ימים בסחורה
או שהיה הוא חולה או היא חולה אף על פי שמשמש'
יחד או שהיו חכושים בבית האסורים אוהו הזמן אינו
עולה להם למניין העשר שנים שאנו תולין לומר אותו העון
שגורם להם להיות חולים או חכושים גם הוא מנעם מלהל'
ומכאן

לבוש הבוץ וארגמן הלבנות גיטין

ומכאן והלאה כי החיוב ה' להם יפרו בארץ לפי
 שהחלי או החבישה אינו עולה למניין החלי
 שמנעם מלשמש ולהוליד אידי וכן בחביון זה מן
 איורו אלא אפי' שהוא או היא חלול ופסותיהן
 והארץ והאדם שאינן בכריאות בני אדם וכן
 אפי' חביון של אדם ופסותיהן כבית
 האסורין אפילו הכי אפי' עתה הם מן המנין שאנו הולין
 להם כאותו העין הגורם להם החוליו או החבישה כמו שאמרנו
 יש אומרים דישבת ח'ל אינו עולה למניין העשר שנים ואין
 דין זה נהג אלא באי' אבל הושב' בחוצה לארץ תלינן לומר
 שעון דירתו בח'ל גורם כרחוקו באברהם שישבת ח'ל לא
 עלתה לו מן המניין ואין ראוי להורות בן שיבטל אדם מפריה
 ודביה מטעם חלוש כזה דהא חזינן רובה דאינשי שפירין ורכין
 בח'ל ומה שלא עלה לאברהם ישבת ח'ל היינו לפי שצוהו
 הקב"ה לך לך מארצך וגו' והוא נתעצל ולא הלך לפיכך נענש
 וה"ה כל כיוצא בו שיש להלות הרבר בשים עונש כמו בחוליו
 או בחבושים בבית האסורים כמו שאמרנו אבל כשאין שום
 דבר לתלות בו אין חילוק בין בארץ בין בח'ל ויא' עוד שכך
 אנו לומדים מאברהם שאם שהה אדם י' שנים בח'ל ואח"כ
 נכנס לארץ אין ישבת ח'ל עולה לזמן המנין ונתנין לו י'
 שנים מעת ביאתו לארץ אולי בזכות הארץ יכנה אבל מי
 שלא נכנס לארץ כלל ושהה עם אשתו עשר שנים בחוצה
 לארץ ודיאנס הוא יוציא אחר עשר שנים !

יב הפילה הוך עשר שנים מנין לו הי' שנים מיום שהפילה
 הפילה וחזרה והפילה ג' הוחזקה לנפלים ויוצא מיד
 ואין לו להמתין עד י' שנים שבין שהפילה ג' הוחזקה
 לכל הבנים שיהיו לה מבעל זה שהפילים והרי היא
 כאילו אינה יולדת בחזקת י' שנים לפיכך יוציא ויהן כתיבה
 ומ"מ היא מותרת להנשא לאחר דרוק מבעל זה אמרי' שמפלת
 והוא בעונש הבעל אבל מאיש אחר תוליד בני קיימ' :

יג הוא אומר הפילה הוך עשרה שנים ורוצה למנות עשר
 שנים מיום שהפילה והיא אומרת שלא הפילה ותרצה
 למנות מזמן הנישואין היא נאמנת ששענתה היא בריותר
 ששענתה שהיא יודעת בבירור :

יד וכן הוא אומר הפילה כ"פ ועדיין אינו צריך לגרשה
 והיא אומרת הפלתינ' פעמים וחייב לגרשה היא
 נאמנת וצריך לגרשה :

טו מיהו בכל זה הבעל מטיעיה שביעת היסת שלא
 הפילה הוך יאו שהפילה נ' שבין שבשענה זו החיוב
 לה כתובה אינה גובה אותה אלא בשכונת היסת
 על זה :

טז שהתה י' שני' עם הראשון ולא ילדה ונירשה מותרת
 לינט' לשני דשמה היה החסרון מצד הבעל הראשון :

יז נשאת לשני ושהה גם עמו י' שני' ולא ילדה דינה עמו
 בדינה עם הראשון גרשה גם השני לא תנשא לשלישי
 אם לא קיים פריה ורכיה שהרי הוחזקה זאת שאינה ראויה
 לכניואם נשאת לנ' ולא הכיר בה הצא בלא כתובה
 ואם הכיר בה ונשאה יש לה כתובה אפילו לא קיים פריה
 ורכיה וכן אם קיים מצות פריה ורכיה אפילו לא הכיר בה יש
 לה כתובה :

יח שהתה עם השלישי י' שנים ולא ילדה יוציא בלא
 כתובה שהרי הוחזקה שהיא עקרה מיהו לא אמרינן
 ביין שהוחזקה עקרה תחזיר לשנים הראשונים מה שנשלה
 פהם ככתובתה שהרי נודע למפרע שעקרה היא וסלא כדון
 נשלה כתובתה מן הראשונים דאמרינן שכא עתה היתה
 ובהשנים הראשונים לא היתה עקרה ומספקא לא מספקין
 מאנא ממנה מיהו אם עדיין לא נבטה מהם אינו מוציאה
 מהם שעליה להביא ראיה דלאו עקרה היא :

ואם נשאת לרביעי וילדה אחד שרוציאה השליש
 בלא כתובה אינה יכולה הנכות כתובהה משריש
 עקרה היא וסלא כדון היצא
 היא נהרפאה

כ כל הנשא בעבירה בין באיסור דאורי' בין באיסור
 לכ"ג נרשעה וחלוצ' לכהן הדיו' ממדת ונתנית' לשיאל
 בת ישראל לנתין ולמסור בין באיסור ורבנן כגון שנית' שפין
 אותו להוציא

כא יא דכפייה זו אפילו בשושים ויא' שכל מי שנאמר בו
 בפירוש בתלמוד כופין פירושו אפילו בשושים אבל
 בכל מקום שלא נאמ' בפירוש כופין אלא יוציא בלבד אין כופין
 בשושים אלא אמרי' לו חכמים חייבוך להוציא ואם לא הוציא
 מות לקותך עברייך אבל אין מנדין אותו רחמיה נדיו ממלק'
 ואם בשושים אין כופין קו' שאין מנדין וכתבו גדולי האחרונים
 שלא ראו מימיהם ולא שמעו מכמה דורות כ"ד שנוקק לכוף
 להוציא אשה ששהה עם בעלה עשר שנים ולא ילדה וכן לא
 ראו כ"ד שנוקקו לכוף ולמחות לאיש שאין לו בנים שנושא
 זקנה שאינם בת בנים או שנושא קטנה שאינה ראויה לילד
 אע"פ שזה אסור אפי' לאיש שיש לו בנים כדאמרינן בפ"ב היר
 הני דנכבי קטנות מעכבים את המשיח וכן בבית כהן וכתב ח"ח
 לע"ה וכה"ג לא ראינו כ"ד שנוקקין להם למחות מפני שראו שאם
 היו נזקקין לכונן זה היו מרכיבים מריבות ומשטות בישראל ולכך
 הוצרכו חכמי הדורות הראשונים להעלים עיניהם קו' אינו
 יתמי דתמי שנעצים עיניהם למען לא ירבו המחלוקת בישראל
 ולא יאמרו נש מעישה הוא זה ויוצא לעז על הנשין ועל הבנים
 כידו יא' שנוכל בעת הצורך לעשות זה שנקבל נזרה וחרם
 בנינו שלא לישא ולייתן עם אותה האיש וסלא לעשותה לו שום
 טובה או שלא למול בניו וסלא לקיבורו ולהחמיר עליו בכל
 המינות שירצו עד שקבל ליתן נש' ובלבד שלא ינדהו כמו
 שנחבנו ובלבד שלא יהא באותן הנישואין לא מטיס עוזה
 ולא מטום איסור מצוה ולא מטום קרושה שכל מי שיש לו
 אשה בעביר' כופין אותו אפילו בשושים עד שיוצא מי שאינו
 מקיים עוניה וכולין בית דין לנדהו ולהחריכו עד שיקיים
 העונה או שיגרש כי אין זה כפייה לגרש אלא לקיים עוניה
 וכן כל כיוצא בזה וכן מי שגרש את אשתו בנש כשר יוצא
 קצה לעז על הנש מותר לכופו לתת נש' אחר וכבר מקום דאיב'
 פלוגתא אם כופין אם לא אף על גב שאין כופין לגרש מכל
 מקום כופין אותו ליתן כתובהה מיד וכן הנדוניא דהנעלת
 ליה :

כב הנשבע לגרש את אשתו טוב שיתירו לו שביעתו
 קודם שיגרש שלא יהא דומה לאונס ונש מעוש' מיהו
 אם נירש קודם שיתירו לו ובא אחר כך הבעל לפוסלו כשכיל
 שהיה אנוס מחמת שבועתו אין הגש מפסל בכך כמ"ס טענת
 אונס שאין חשוב אונס בנש אלא אונס שבא לו מעצמו אבל
 אונס מחמ' שבועה אינו אונס שזה האונס הוא הביאו על עצמו
 שהרי מרצון עצמו נשבע לגרש וכוודאי כשכיל שגמר בדעתו
 לגרש נשבע כדי לזרוזיה נפשיה ואם נהרש אחר שישבע
 ואינו מגרש אלא מחמת שבועה הוה ליה לבקש צד להיות נקי
 משבועתו או לגלות דעתו למסור מודעא ככך ואם נתן הגש
 ולא נילה דעתו או לא מסר מודעא איהו דאפסיד אנפשיה ולא
 כפסיל בכך מ"מ טוב הוא להחמיר ולהתיר לו שביעתו קודם
 שיגר' ויקחו ממנו ערבון אם ירצה לגרש כי אין נתינת הערבון
 דומה לאונס כי אדרבה הוא ראיה לרצונו הנסור ובנש משומד
 אין צריכין לשאול אם נשבע או נדר כיון שמדינ' הוא מגרש
 אין שיק' טענת אונס מ"מ שואלין אותו אם מגרש ברצון וכן
 שואלין לאשתו ועל סי' קלד סעיף ד' :

כג ואפי' מי שנדר וקיבל עליו נזירות גדול כנזירות שמשון
 אם

אם לא מנרש את אשתו וגירש מחמת זה נדרר אינו חשוב אלא
זמורה לנרש מיהו'א מצריך שני גישות בראשית כרו' לה
לא נזכר אונס כדו שלא יהא נרש
ענין בלוי
בד' חזק' סוף' חזק' לישל' חיס על כל
העומדים בשעת נדניה הנש' שלא להוציא לעז על
הגט וכל מי שיט' לו עליו נסמוס יאמר אותו מיד כרו שיטאו
יתגו בו מיד :

בח סדר הגט וכו' דיני העדים והבעל והאישה
והסופר וכל פרטיו ובוק'ח סעיפי' קטנים

זרע שבכל מקום שצריך המסדר לשאול
שאלה להמנרש או להמגורשת או להקרו'
או להסופר חרפסתי באותיות גרולות יותר
משאר אותיות כרו' שבקל יוכל למצא
השאלה ולא יצטרך בכל פעם לחפש אחר
ענין השאלה שצריכה לו :

לשון מורי ז"ל בימי חכמי התלמוד היו נוהגין למנות חכם
בקי על הנשין וכן נמצא בדבריו הקדמונים שהיו נוהגין שלא
ליתן גט רק בפני גדולי הדור על כן לא ישראל אדם כנחנתו
רק הבקי בהם וכל מי שאינו בקי בסיב' גישין וקידושין לא
יהא לו עסק עמהם ואם אחד עבר ונתן גישין או חליצות בלא
נשילת רשות עיין בלבוש עשרת זהב סימן רס"ב סעיף י"ד
גט מסדרו אותו הדיוטות יש לפוסלו כמו שכתבתי לעיל
סימן קמ"א סעיף ל' וסי' קמ"ב סעיף ט' עכ"ל :

והא לך סידור בקיצור
א יש נוהגין מלסדר גט בערב שבת

מפני כמו שכבר ידעת שרובה צייבין ישב הדעת בסדר הגט
ובערב שבת שרודין הכל להכין צריכי שבת ואם היו מסדרין
הגט בערב שבת יש לחוש שבא מתוך חשכת השירד לצרכי
שבת יעשהו בחפזן ויבאו לידי טעות בענייני הגט :

ב בתהלה ישהרל הבעל שיהיו לו עדים
שהם זר' לכה' ח' זקן או בשנים ושאינם
קדושים לא לו ולא לאשה ולא זה לזה

ועל סימן קמ"א סעיף כ"ה : ולכתחילה נזהרים שלא ליקח
עדים שיש בהם צד קורבה אפילו רביעי רביעי או מצד
הזנונים גם שלא יצא עליהם קול שהטורים על עריות או
שאי' דברים המוסלים לערות גם אין לוקחין עד שהוא בעל
מ"ס שחסרה אינה נוחתה שבעל מוס יתיר אשת איש לעלמא
גם מדקדקי' שלא יהיו העדי' והסופר קרובי' אילו לאלו ולא אל
הרב המסדר הגט / ובשעת הרחק אם הסופר הוא סופר מהיר
והגה' אין לדקדק בסופר אבל בעדים יש לדקדק דה"ל ערות
שאי' אתה יכול להטיטו שלא יקבל עליהם הרב הזמם :

יש אומרים שיאמר הרב לקרי' שיהרהרו
בתשובה בלבם על עבירות שעשו

שלא יהיו פסולין לערות מחמת עבירה ואפילו הם מחזוקין
לצדיקים נטורים שמא עברו עבירה בפתר ועיין לעיל סימן
ק"ל סעיף א' ויקח עדים המבינים את הגט ואם אינם יודעים
לקרות מלמדים אותם ומפרישין להם ולסופר ולבעל מהו הגט
(ומהו לשמו ולשמה) :

סופר הגון ושריר ולא יהיה הסופר אחד מן העדים
ל' ס' ק"ל סעיף י"ח ולקמן בס' זה סעיף י"ב :
ד אסור להחכם המסדר הגט נוטלין שכר הרבה
יחד מ' ה"א שצריך שלא יר' עם קרוביהם
להם ש' : בעדות מחמת קרוביהם
הרר עובדיה בפירות' : בעדות קרא הגט
על הרבנים מסדרי הגט המלין י"ח סכרי שכר בשלה ולא
נהנו כמותו כי ראייתו אינם כלום שהוא מדמה דבר זה למת
שאמרו הנוטל שכר לדון דיניו בשלין ואין זה ראייה כי סודר
הגט אינו דין אלא ליסוד בעלמא ועל ס' ק"ל סעיף כ"א
הטעם שלוקח' שכר :

ודש לבקל להשוות עצמו עם הסופר
והרב והעדים קודם שמתחיל לכתוב

והטעם הוא שאם לא ישוו עמו תחילה יש לחוש שמא
כשישכע אח"כ טרודים ממנו שכר הרבה יחרש ויחזור
בדעתו מלכת גט וההבטל שליחות הסופר והעדים ואח"כ
כשיחפשו עמו היה סן הדיון שצריך לחזור ולחדש שליחות
בכתחלה והם לא יעשו כן רק יסמכו על דברו הראשונים והם
כבר נתבטלו :

ה צריך שיכירו העדים טוה הוא פלוני חו' היא אשתו
פלונית אלא אם כן הוא טעת הסכנה ועיין לעיל סימן
ק"ב סעיף ג' :

ו אם יש בעיר אחר ששמו כשמו ושם
אשתו בשם אשתו

אינו יכול לנרש אלא בפני חבריו שידעו הכל כהוא הוא
המנרש ולא חבריו ועל סימן ק"ב :

ז אם המנרש הוא שכיב מרע צריך לדקדק בו שיהיה שמו
בשעת כתיבה ובשעת נתינה ועל ס' קנ"א :

ח אם רוצה לנרש על תנאי לא יזכיר שם תנאי אלא אומר
לסופר לכתוב גט ולעדים לחתום בו :

ט ולא יזכיר שום תנאי עד שעת נתינה ועל ס' קמ"ז וס' קמ"ח
קכ"ג :

י הבעל עצמו לא יכתוב הגט חיבא דאפשר טעמא
עיין לעיל ס' קכ"ג :

יא וכן מטעם זה לא יאמר הבעל לסופר כתוב כן או לא
הבתוב כן ועל ג' כן בסימן הג"ל :

יב לא יהיה הסופר קרוב לא לאיש ולא
לאשה היבא דאפשר

ועיין לקמן סימן ק"ל סעיף ח' ועיקר טעמא כשם שנים
בדברים יש בהם קצת עדות שנוטלין אותו אם הבנו לכמו
ולשמה אבל רוב מורי הוראה אין נוהגין בכך שאין זה
עדות כיון שאמרו בפיו וכמחמת שבות כן דלמה יקלקלה :

יג יזיבא הסופר הקלה והריו והקולמוס
וכל שאר כלי הכתיבה

יד וישאל הרב לסופר בפני העדים אם הכל
שלך ובשאר ה' יניחם לפניו וקודם שתן הסופר
דברים אילו לבעל

ישאל הרב את הבעל אם רצונו ליתן גט
מרצונו לאשתו פלונית בת פלוני וככה
יאמר לו אם רצונך ליתן גט לאשתך
פלונית ב' מ' מרצונך הטוב וכשיאמרו
הבעל

לבוש הבוץ וארגמן * **הלכות גיטין** * **פט**

הבעל הזן יאמר לו הרב שיבטל **הזנות**
 זכר יאמר לו נדרתי או נשבעתי שם נדר
 או שבועתי וזהו הרבא הקויעתא אז קנין
 או שום רב כהאי גוונא שמכריח ליהן
 גט לאשתך פלונית פלוני ותאמר אחר
 כך שאנוס היית מחמת זה :

ויאמר הבעל לא נדרתי ולא נשבעתי וכן לא נדרתי זכר
 הככריתני ליהן גט אלא ברצון טוב אתנודי בלב שלום בלי
 שום אונס והנאי ואם אומר אמת הו' שנדרתי או נשבעתי כו'
צריך הרב והבר' להתיר לו קודם כל דבר
 בכו שיתבאר שלא יהא חומה לגט מעושה ואם ירצה יכולין
 לומר לו שיהן ערבון שאין זה אונס כמו שנתבאר וכן אם
 יאמר נדרתי או נשבעתי שלא לנרש צריכין ג' להתיר לו
 קודם כל דבר דאם לא כן מיקר אין כידו לנרש ודומה לאוכר
 לסופר לכתוב גט לאשה בעלמא שאין כידו לנרש ולרווחא
 דמילתא כין יאמר לא נשבעתי לנרש או יאמר נשבעתי
 שלא לנרש אומרים לו שגא נשבעת ושכחת ולכן נתיר לך
 ויתירו לו נדריו הנל :

ואחר כך יאמר לו הרב רבית מעולה דבר
שיזיק ויגרם ביטול הגט כגון שמסרת
מודעא על הגט או שאמרת שלא התן הגט
ברצון או בהג'

יאמר הבעל לא מסרתי מודעא ולא אכרתי שום דבר מעולם
 שיזיק לגט לגרם לו איוה ביטול :

וזהו ויאמר הרב אבל אם באולי אמרת
מעולם שום ריבוד המבטל הגט או אם
מסרת מודעא או אם עשית שום פעולה
או דבר המבטל את הגט או מזיק לזבל זה
אתה מבטל בכאן בפני העדים האילו שלא
יהא כח באותן הדברים ובאותן מורעות
אלא יהיו בסילין ומבטלין :

ויאמר הבעל הזן כל המעשים שקשיתי
 ודברתי שרברתי שיזבלו לבטל את הגט או
 להזיק לו הבליהא בטל ומבטל וברצון
 טוב ובכפוש הפיצה אצוה לכתוב הגט
 ולהתמו וברצון טוב ובכפוש הפיצה אתן
 אותו לגרש בו את אשתי פ ב פ וכן אני
 מפידי עימי שלא מסרתי מודעא ולא
 שום דבר על הגט שיפסל מחמתו והרובי
 פוסל כל העידים שיעידו שמסרתי או
 שאמרתי שום דבר שיבטל זה הגט או
שיזרק כוחו מחמתו :

ואז יאמר הרב להסופר שיתן הכל במתנת
גמורה לבעל הריו והקסת והקלה ל
הקולמוס וכל בליו של כתיבה שיהיו של

ובן יעשה הסופר יתנהו ליר הבעל ויאמר
 לך הנה הקסת והקלה וכל
 וכל בלי הכתיבה שיהיו של
 ויקחם הבעל ויניחם כרו לזכות כהם שכן צריך
 כדכתבנו לעיל סי' ק"ד סעיף א'

יר ואחר ינטיט הבעל הקלה ושאר בלי
הכתיבה לסופר בפני העדים ויאמר
לעדים שמעו מה שאצוה לסופר פ ב פ
וככה יאמר להסופר אתה הסופר פ ב פ
המכונה פלוני הילך הריו והקסת והקלה
והקולמוס וכתוב גט לשמי פ ב פ המכונה
פ ב פ לגרש בו את אשתי פלונית בת פלוני
המכונה פלוני לשמי ולשמה לשם גרושין
וכתוב כל כך הרבה גיטין עד שתכתוב אחר
המקובל להרב פ ב פ ולכל מי שיראה לך
הגט ושיהא מקובל להם הכתיבה מ
והחתימה בלי שום פקסוק ותכתוב כולם
לשמי ולשמה לשם גירושין ויאמר
הסופר הזן בן אעשה

יש אומרים שאעפ"י שאמר הבעל כן אסכתב הסופר פסול
 בגט לא יחזור ויכתוב אחר עד שיחזור ויקנה הכל לבעל
 והבעל יחזור ויאמר בכל הכל ועל סי' קכ"ב סעיף א' ולקמן
 בס"ד זה סעיף פ"ב בסנתן הבעל לסופר כל הנל יהגס לו על
 ידי עצמו ולא על ידי שליח דכל זה מילוי גינתו שהרי לא
 מקנה לו כלום אלא מצוהו שיכתוב ומילוי לא מיחסין לשליח
 ועיין לעיל :

טו וקודם שימסרם הבעל ליר הסופר
לכתוב יאמר הבעל לעדים ואתה
פלוני כן פלוני המכונה פלוני ואתה
פ ב פ המכונה פלוני חתמו הגט שיכתוב
הסופר יוסף בן שלמה הלוי לשמי פ ב פ
לגרש בו את אשתי פלונית בת פלוני המכונה
פלוני וחתמו כל כך הרבה גיטין עד
שהתמו אחד המקובל להרב פ ב פ
ולמי שיראה לו הגט ושיהא מקובל להם
החתימות בלי שום פקסוק וכולם החתמו
לשמי ולשמה לשם גירושין ויאמר כן
בקשה ואחר כך ימסור הבעל הקלה
והקסת והקולמוס וכל בלי הכתיבה ליר
הסופר ויאמר הסופר בן אעשה

יכולין לומר כל הדברים הללו בכל לסוף שרצו ושיבינו
 ואחר כך יצוה הרב לבעל שלא ידבר מאומה מעניני הגט
 עד אחר נתינת הגט פן ירבה דברים וירב דברים המבטלין
 את הגט :

אם צריכין לכתוב שני גיטין מפני ספק שיש בשמות
 כגון גרש גרשם וכיוצא בזה צריך שאמר הבעל
 המגרש

* * * לבוש חבדן וארגמן * * *

כח טעה הסופר לאחד שכתב קצתו וסתחיל בארבע
 לכתוב גם אחר יחוד המעט שכתב קודם
 וסתחיל לכתוב השני :

כט צריך להיות הקלף ארכו יתר על רוחבו וטעם עיין
 לעיל סימן קכ"ד סעיף י"ג ונקראו ארכו ורך קריאתו
 שלמלה למטה ויניח למטה ויחבר תפישת יד או יתגר
 וכדיעבר אין לחוש :

ל וישרש י"ב שיסין ועוד שורה י"ג ישרש כ' שורות
 קצרות שבנה יהתמו העדים זה תחת זה כמו שנתבאר
 בס' ק"ה סעיף י' וסעיף י"א וי"ב וגם לא ישרשם רחוק מן
 הכתב כרוחב שאר השורות כדי שתהא חתימת העדים סמוך
 לנוף הנש ולא יובללו לזיוף בנתיים כמו שהבאר בדין חתימת
 העדים בשאר שטרות שלא ירחיקו העדים חתימתן רחוק מן
 סוף השטר שתי שורות וישרשם לחוץ לצד השער כדי שיהא
 מבפנים חלק ונוח לכתוב עליו :

לא יש כ"י שאומר שיכתוב כמקום כשר ולא במקו' שיעד
 משום שקראו הכתוב ספר ואע"ן דכבר אמרו סימן
 קכ"ד סעיף א' דספר לפירות דברים הוא דהא מכל מקום
 לכתחילה מקפידין לכתובו כמו שרוא הדיון גמא סנקרא ספר
 פמ"ש שכותבין על קלף שהוא במקום כשר וכדיעבר אם
 נכתב שלא במקום כשר אין מקפידין אפילו עדיין לא נחתן
 וסימן שהכיר איהו הוא מקום כשר קח התיבה של אותו קלף
 ותלה"ה אותו וחרטב במים או ברוק שבפ"ד ואז מכתין כוויץ
 הקלף מחסת הלחמ"ו ונוסה לעולם הכוויצה / לצד הבשר
 שגורו סכנו לכוויץ לזה הצד משום שהיה בן בחיו כפוף
 וכויץ סביב הבשר :

לב לא ישרשם כאבר מפני שהאבר צובע והא נראה
 ככתב על גבי כתב אף על פי שמשמשין מכתבין
 ולא מבפנים לפעמים הקרף הוא דק ונראה שרשום האבר
 גם מבפנים וע"ל סימן קכ"ד סעיף י' וישרשם שני שרששין
 בצדו הנש אחד מיסין ואחד משמאל כדי ליישר הכתב שלא
 יעכור האותיות חוץ לשטה ולא יניח חלק מן הצדדים אלא
 כמו חצי הציפורן וכן למעלה לא יהא חלק ית' מחצי הציפורן
 דהיינו כמלא אסכא דספרי הנזכר בגמרא ולמטה לפת' א
 כמלא תפישת יש כמו גבי ס"ת וע"ל שלא מן הטעם שנאמר
 בס"ת שהוא משום גוי אפרו בן ג' דלא שייך כאן גוי אלא
 חכא טעמא אחרינא הוא והוא והדשעם דבולדו הוא כדי שלא
 יבא לקצץ מפניו אחר הכתיבה ויהא נראה דהוה מחוסר
 קציצה בין כתיבה לנתינת ג"ל לכיוון שיהא הכתב בצד
 השרשוש ולא על השרשושין עצמן כגון דהא ניכר ביורה :

לג יש מי שאומר שאין כותבין גמ' בקולכוס על כנף
 וטעמא כתיבה לעיל ס' ק"ה סעיף כ"ב :

לד לא יהא הכתב מעוקם ולא סבולבל שמא הרמח אתה
 לצות ונמצה הענין משתנה וע"ל ס' ק"ה סעי' י"ג

לה אנהו להחטיר לעשות האותיות מוקפת ט"ל ואם יש
 בו אותיות דבוקות יכול לנרד הדיו שכנייהם להבדילם
 וע"ל ס' קכ"ו סעיף י' :

לו צריך לערוך הגם דהיינו שמשך צואר הלמד משיטה
 ההחמונה אל תוך הקלוונה וכן כרעיה דנ"ן פשוטה
 וכף ז' ופ' פשוטה ימשוך אל תוך שיטה התחמונה י"א
 הטעם משום דספר אחד אמר רחמנא ולא שניסאן שלשה
 ספרים וכשאינו מעורה נראה כל שורה חלוקה מחברה
 והוה להו' ב' פתרים ולפי זה אם לא עירה היו פסול דאורייתא
 ופסול אפילו כדיעבר אבל אין הטעם כן דהא כבר אמרנו
 דספר לספירת דברים הוא דהא אלא הטעם הוא כדי שלא
 יוכלו לכתוב שום דבר בין שיטה לשיטה ולפי זה אם לא
 עירה לא יפסול בכך וכתחילה צריך לערוהו ס"ס צריך
 לרקק שלא יכנסו האותיות זו בזו כגון ראשה של למד
 שבשטה

המגרש לסופר שאם יחפוך הרב פלוני לפד' ניסין הרב
 פחמס הפך כדי שיתנס כולם בידו ויניח נות' לו
 ויחמם :

ק לא יכתוב הש"ס אלא העדים עד שיטעמו מפי
 הבעל שצוה לספר ולעדים לתתם ולא מפי
 שליח אפילו אמר לשלשה אמר לפלוני שיכתוב ולפלוני
 ופלוני שיהתמו לא יכתו' ויחמכו הואיל ולא טעמו מפי
 וע"ל ס' ק"ד סעיף ד' :

יש הבעל נותן שבר הסופר

ואם נתנה ראשה כשר ועיין לעיל סימן ק"ך סעיף א'
ד שיבשל הבעל המורעות כמו שכתבתי לעיל סעיף
 י"ד וע"ל ס' ק"ד סעיף ב'

כא שהעדים שאמר הבעל לפניהם לסופר שיכתוב
 גם לאשתו שלהם עצמם צוה הבעל לחותמו ולא
 לעדים אחרים כדי שיעידו על דבר טלם ולא על חצי דבר :

וצריך שימזרו העדים אצל הסופר בשעת כתיבה

השי"ט סכה דאיש והא ש' והזמן וישמעו שכותבו לשמו ולש"ט'
ויש אומרים דסוגי כשימזרו בשעת כתיבת שיטה ראשונה וכן בזה"ע
 וישמעו שיאמר הסופר מתחילה שכותב לשמו ולשמה לשם
 גיהושין וכיון שכתב השיטה הראשונה לשמו ולשמה כו'
 סומכין דודאי יסיימוהו כן וכן נוהגין :

כב וצריך שיכידו הערים שוהו הגם
 שכתב הסופר לשמו ולשמה לשם
גידושין לפיכך אם רוצים לצאת לחוץ אחר שכתב השיטה הראשונה צריכין לקחת להם שום סימן

בגט כדי שיכירוהו איהו או שתחיה להם טביעת עין בו ;
כג וטוב שהיה הבעל אצל הסופר והעדים עד שכתוב
 הגט ויהתם ויניחן כדי שלא יסור מדעת ;

כד וכשיבא הסופר לכתוב הגט קודם שתחיל לכתוב
 יש לו לשאול למגרש מה שמו ומה שם אביו ואם יש
 לו או לאביו כיני או שום חניכא או אם הם כהנים או לויים ;

כה וכן יש לשאול לאשה ולאברה וכיצד נוהגין לכתוב
 השמות על ס' קכ"ו ס' קכ"ה בדיני שמות המקום
 ושאל כל זה בפני העדים שירעו גם הם הכינויים להעיד
 עליהם ;

כו צריך שהסופר והעדים יעמדו במקום אחד שהו' הכתוב
 בגט והוא פשוט ;

כז יתהוך הקלף למדת הנש שלא יצטרך לחתוך ממנו
 שום דבר אחר כתיבת הגט וע"ל ס' קכ"ד סעיף ג'
 לא שקודם שיחתוך הסופר הקלף ידבר בפני העדים שחוקך
 אותו כדי לכתוב אותו לשמם כמו שיתבאר בסימן ס"ג וכחב
 מורי ז"ל שכן נוהגין במדינת אלו ויא עוד מיד כשיחילוק
 הסופ' את הקלף וגם כשישרשט וגם כשינבק הקלף לשרשט
 השורח וגם כשיחוקן הקולמס יעשה הכל לשמו ולשמה כו'
 וידבר כן מקודם ויחתוך כל מה שדעתו לחתוך אחר הכתיבה
 ואפילו המקבי שניקב כדי לשרשט יחתוך הכל קודם שיחיל
 לכתוב כדי שלא יחרי כלום אחר הכתיבה בין הכתיבה
 והנתיבה וכולן חומרות הן לעשותן לכתחילה וכדיעבר אין
 קפידה שלא הקפיה התורה אלא קציצה גמורה בין כתיבה
 לנתיבה ועיין לעיל ס' קכ"ד סעיף ג' ;

לבוש הבוץ וארגמן חלבות גיטין

על סימן ק סעיף ח' וס' ק' סעיף ג' :

יאמר כל אחר מן הערים קודם
לשם פלוני בן פלוני
זה לשם פלוני בן פלוני
שיגרש בו את אשתו פלונית ב פ
פלונת זאבי חותם אותו לשמו ולשמה לשם
גידושיך וקודם שיהתום יאמר להבירו
דהיינו לעד השני שיהתום עמו אהה פ
ראה שאבי חותם וזאבי חותם גטוה לשם
פ ב פ המכונה פלוני שיגרש בו את אשתו
פלונת ב פ המכונה פלוני ואני חותם
אותו לשמו ולשמה לשם גידושיך

וידאה פל אחר החתם חבירו שכירנה ויכול להעיד עליה
כשישאלוהו אחר כך . ועל ס' ק' לא סעיף ו' :
מח ויהחילו לחתום בראש השיטה שלא יניח חלק בגליון
ביטין לפני החתימה ועל סימן ק' סעיף ב' :
ממ ולא יניח אור כדי שני שטיין בין החתמתן לשיטת
אחרונה ועיין לעיל ג' כס' ק' סעיף ג' ויחטמום
כן בקולמוס וכדורו של הבעל :
פ וצריך כל אחד מן העדים לפרש שמו ושם אביו שיהתום
פלונת בן פלוני עד ואין צריכות לחתום בניניהם ואם הם
כהנים או לויים חותמים פ' ב' פ' הכהן או הלוי ואפילו אם
אביו רב או חכם אינו חותם בן מהר"ר אי כן חתם רק סתם
בן פלוני עד ועל ס' ק' סעיף ג' וי"ב :
נא כתיבת העדים חודה ג' תמה וניכרת שלא יהיו
האותיות רבוקין זה לזה כמו כנס עצמו :
נב ולא יחתום הסופר בנט ועיין לעיל סימן ק' סעיף י"ח
ננ וצריך לייבש החתימות :

בר ואתר שתייבשו יביאו הגט צצל הרב ויעיין בו הרב

אם לא רלנ בו אתה או היכה ואח"כ יודקק בחסירות ויתחית
 ואח"כ בתיקן האותיות כתיבה חמה ובהקף גיול ואם אין
 שם נקב בנט או שום חק או שששש ואם אין אות עובר
 חזק לשטה סימין או שמשאל ואם לא הרחקו מן הכתב :

ושבו להחתמו בגר גט אחר

שאז אם יש בו סעודת יניש בו פיד גם לשולחו אל שאר
 החסוכים שכעיר לרקק בו אם נכתב כהוגן ויהרו שלא
 ישמשו אותו בשליחות . ויהקרו אם יש בעיר עוד אחר
 ששמו כשם המגר' ושם אשתו כשם המתגרש' שיתנוהו בפניו

ואז יביץ הרב שנים לחיות ערי מסירת ונחגג ליקח ערי החתימה גם כן להיות ערי המסירה

ואח"כ יקרא השט"ס בני הקהל שיהיו לפחות י' בני ארם
 בנתינת הנט לפרסומי פילתא שהותרה זו לעלפא ושנאסרת
 לכהנים מפני שחיא גרשה מ' מ' אפילו יש שם קרובים יכולין
 לחיות מן העשרה שנים בזה יש פרסומי פילת' ויש סמיהודין
 מחשוכי הקהל לחיות ערי מסירה לתתיר אשת איש לעלפא
 על פי החסוכים ולא על פי ערי החתימה לברם :

ויהא הגט ביד הסופר

שכססה תחתונה לא תכנס בהוך חללה של ג' אצו
 ג' י"ח של שיטה העליונה אורגל הנון פשוטה אחר כתיב
 ט' או ש"ן של שיטה תחתונה דמהו כמותי הדיות :
 לו לא יהיה ג' אות עוכרות מהשטין בימי החלול להוך
 הגליון ויש להמיר אפילו מאות אחר ג' החלול שעמא
 פסום דנראה כאילו עינו מעוקר נט' והיה ג' חסר מזה האות :
 לה נפל שפת דין לתוך האות ע' שעינו ניכר אינו יכול
 להעביר הריו מתוכו לתקן האות דה"ל תקנוכות על
 סימן קכו סעיף ח' וס' קכ"ה סעיף י"ד :

פ ואף אם רוצה לעשות מ"ס פתוח' ונמשכה ידו
ונסתמה אינו יכול לרר הרביקות לפותחה דה"ל חק
תוכות על ס' קכ"ה סעיף ט' :
פ לא יהא בו שששש ולא מתק ולא נקב בקלף שטא
יודם לכתוב עליו אות ויהא האות חלוק ועל סימן
קכ"ה סעיף ט' :

פ לזוהר כפופם הגט שיכתבו כמשפטו כגון די תיהויין
בשיטה אחת וירחק קצת די מן תיהויין צ
וכן די תיצביין והרו אתמותרת לכל אדם ה' תיבות
אילו יהיו ג' כשיטה אחת וכרת מטה וישראל בשיטה אחת
והיא שיטה תחתונה ולא יכתוב ויהר באוהה שיטה ויאריך
הויין של שבוקין ותרוכין ופסורין די יתי ורחיק די מן יורי
ורחיק רגל ההא דלכהך מננה שלא יהא שסמע למתך שהוט
לשין צחוק וכדור' ו' אחרונה ארוכה ועל סימן קכ"ה :

פכ אם נמצא פסול כנס וצריך לכתוב נס אחר אם הבעל
בפנינו יחזור ויצוה לסופר ולעדים ככתחילה שיכתוב
ויהתמו לשמו ולשמה לשם גידושיך ואם אינו בפנינו לא
יתחיל הסופר לכתוב נס אחר כי אם ברשות הרב שהרי הבעל
תלאו מתולה בדע' הרב ועל ס' קכ"ג סעיף א' וס' קכ"ד סעיף ו'

מה כשיבא הסופר לכתוב הגט יאמר לקדים שמעו אלי אתם קדים פ ב פ ו פ ב פ הבני כותב גט לשם פלוני בן פ שיגרש בו את אשתו פלונית בת פלוני המכונה פ ואני כותב אותו לשמו ולשמה לשם גידושיך

ויכתוב אותו מיד ויכתבנו בקביעות ולא בסירוגין שלא ישיח
 דעחו מכוונת לשמו ולשמה ויתחיל לכתוב בראש השורה ולא
 יגע האות בשששש שלפניו וכן בסוף השטה לא יגע בשששש
 שלאחריו ויצוה הבעל לעדי החתימה שיעמדו אצל החתימה
 עד שיכתוב הסופר לפחות השטה הראשונה וכשילכו יקחו
 כל אחד ס' מובהק בנט שיכירונו אח"כ ויתחיל הסופר לכתוב
 לצד הכשר ויכוין לכותבו לשמו ולשמה לשם גידושיך ויכתוב
 עתיבה תפה ניכרת בהקף גיול יש אומיים שצריך לכתוב
 כל התוך דהיינו הזמן ושם האיש והאשה כשם שורות
 הראשונות וגם הסופר יתחלו סימן מובהק בנט קודם
 שיצאונו מתחת ידו כדי שיכירונו להעיד עליו אחר כך שזה
 הוא הגט שכתב הוא לשמו ולשמה לשם גידושיך ועיין לעיל
 סימן ק' לא סעיף א' :

פד צריך שתייבש הגט קודם שיהתמו העדים שלא יהא
בשעת חתימה ראו להודיף :

מה ואתר שתייבש יחתמו הקדים זה תחת זה וקודם שיהתמוהו יראו תחילה אתר הסימן שלקחו ויקראוהו קודם חתימה כרי שירקו על מת יחתמו על ס' ק' סעיף א'

פז וצריכים העדים לחתום זה בפני זה

גה יא שהרב יעמוד עם העדים הרב באמצע ושני ע

המסירה הגדול ביטנו והקטן כששאלו והקטן לפני

וכן יעשו יקראו עמו את הנש בקול רם וכו' הלשון ולא משתמע מיניה עליו אחר אם לא יקראנו בדיקת הלשון :

ויזהר וכו' הבט העדים והסופר שבשישאל אותם דברים מכאן ואילך לא

בח ואז יאמר הרב אל העדים לכל אחד בפני עצמו וזהו החתימתו הן צוה

לשם גירושין ויאמר הן אתה מכירה הן שמעת מפי המגרש פ ב פ לחתום זה הגט הן

אמר לך המגרש פ ב פ לחתום זה הגט לשמו ולשמה לשם גירושין הן חתמת לשמו ולשמה לשם גירושין הן אמרת

דשני פעמי' הן כמו שכועה והוי שכועה שאינה צריכה :

בפיר בשעת החתימה שאתה חותם גט זה לשמו ולשמה לשם גירושין הן וזהו

ויאמר הרב אל הבעל אתה פ ב פ תרצה ליתן גט לאשתך פלונית כ פ המבונה פלו

חתימת חבירך הן אתה מכירה הן שמעת מפי המגרש פ ב ב שצוה גם כן

ויאמר הן צוה לך הבעל פ ב פ לכתוב גט זה לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן

לחבירך פ ב פ שיחתום גט זה לשמה ולשמה לשם גירושין הן ראות

הבעל אותן ודברים בפני העדים ויאמר הן נתן לך הקלה וזהו והקולמוס בפני

שחבירך פ ב פ חתם בפניך הן שמעת שאמר חבירך פ ב פ גם כן

העדים ויאמר הן כתבת גט זה לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן

בשעה שחתם שיחתום זה הגט לשמו ולשמה לשם גירושין הן היה חבירך

אמר הן ויאמר הן אמרת הן אמרת פלונית כ פ המבונה פלונית לשמו ולשמה לשם גירושין

אצלך כשחתמת הן ואחר כך ישאל הרב לעד השני כל השאלות ששאל את

ויאמר הן אמרת כן בפני העדים ויאמר הן היו העדים אצלך כשכתבת

הער הראשון שהם בסעיה זה גט ויגלו פני האשה מעט ואחר כך

לכל הפחות חססה הראשונה ויאמר הן וזו היא שאל את העדים מכירים

יאמר הרב להאשה את מקבלת גט זה ברצון ותאמר הן

אתם זה הגט ויאמרו הן ראותם שזה פ ב פ המגרש מסר הקלה וזהו

ואעפ"י שיכול הבעל לגרש את אשתו בעל כרחו עכשיו האיל והקולמוס שלא לגרש בעל כרחו תקנו חסאלו נכ גבי דירה

והקולמוס וכל כלי הכתיבה לסופר פ ב פ לכתוב לו הגט הן הייתם יחד ושמעתם

ויש אומרים שצריכין גם כן לשאול אותה אם שידה או ששבעה ולהתיר לה במזבז בעל

מפי פ ב פ המגרש שצוה לסופר פ ב פ לכתוב זה הגט על זה הקלה ובריו פ

וגם שתבטל מורעות כמזוזה אבל אין מקפידין כל כך על זה :

אשה פלונית בת פלוני המבונה פלונית לשמו ולשמה לשם גירושין הן

אחר כך יבפול הרב את הגט וישים הקצוות זו בתוך זו כמו אגרת רחבה

שמעתם מפי הסופר פ ב פ שאמר הנני בותב הגט זה לשמו ולשמה לשם גירושין

ליד הבעל ויאמר לו תחזיקו הגט בידך עד אומר לך ליתנהו לה ואז ישוב לשאול

פ ב פ על אותו הקלה ובריו ובקולמוס של הבעל פ ב פ הן הייתם אצל הסופר

לז אם נותן גט זה מדעתו ורצונו וככה יאמר לו הרב תתנהו ברצון ובנפש

פ ב פ לכתוב גט זה לשמו ולשמה לשם גירושין הן חתמת אתה שזה הוא הגט שכתב

הפיצה ויאמר הבעל הן אחר כך יאמר הרב אם קבלת עליך שום דבר או שבעה

ליתן גט נתייר לך ויאמר הבעל לא אחר כך יאמר הרב אם עשית שום מעשה או

פעולה או אם מסרת שום מודעא על הגט

ראשונה הן

לבוש חפץ וארגמן * **הלכות גיטין** * **צא**

ויהא נראה שלא תתן ברצון ואם מסרת תוצה לבטלם בפני העדים האלו :

ויאמר הנעל לא מסרתי ואם מסרתי שאלו יודעו או אם דברתי דבר או אם עשיתי מעשה או פעולתי למזק לגט הכל יהא בטל : ובסדורי גיטין שלנו כחוב בישול מדועות אילו קוד' שהחכם קורא הגט דהיינו ק' דם ששואל את העדים מה שכתוב בסעיף ג' חוכן נוהגין במדינת אילו אבל ג' ל' שיתר נכת' הוא שיבטל המדועות עכשיו סמך לנתינה שיתנו כד' אחר כך שלא יוכל לבטל את הגט עוד בין בישול מדועות לנתינתו דלפי כהנהגה שלנו יש לחוש שמא יבטל הגט בשעת שצלת העד' קורם שבא לידי נתינה :

וב' ואם יצא הבעל מלפני החכם בין נתינה לנתינה וישבענו החכם המסדר בשבועה חסורה שלא בשל את הגט בטו' ענין ושלא מסר דבר שיגרום כישל הגט :

סג' ויאמר החכם לכל העומדים סדם ינתן הגט אם יש שום אדם שיודע שום פסול בנגר הגט וירצה לערער בו ברב' מה יאמר אותו קודם שינתן כל מי שיודע רב' צריך לאמרו כי אחר הנתינה יושם חרב שלא להוציא לעז על הגט

סד' ויאמר החכם שמעו כל הנשדים להעיר כרי שיהיו ערי מסירה דיפרסמו שנתגרשה אשה זו

מכל מקום טוב הוא שיהיו שם העדים התושבים על הגט להיזהרם גב' ערי מסירה כמו שכתבתי שעמא לעיל

סה' יצוה לאשה שתסיר טבעת מידה כזו שלא יהא חוצץ בין הגט וידה דונתן בידה כתיב וכן לא יגע סרבלה ולא שם דבר בידה בשעת שמקבלת הגט שלא יחצץ בין ידה ובין הגט :

נהגו לבטל פני האשה משום צניעות ער' שעה שהחכם מרבר עמה שישאל אותה אם היא מקבל הגט ברצונה ואז יגלו פניה כרי שיכיר אותה הבעל שזו היא אשתו שמתרש אותה ויאמר לה החכם המסדר הגט רע שבגט זה תהא מגורשת מבערך וישאל הרב אחר הכתובה שתחזירנה לבעלה או תמחול לו בפני הרב והעדים

כז' לא יבואו אהל' לירי קטש מחמת הבתומה שיאמר הבעל ע'ס כן לא גרשהיה :

כח' ואחר כך תוציא יריה ותפתחם ותקפה אותם יחד ותרחיבם למעלה כרי לקבל הגט

לא יהו כבודין שיכול ליפול הנס מהם רק הנביה האצבעות ולא תשפיל ידה פחות מנ' שפחים לקרקע שלא יהא כלבוך וכפונת הגט ע'ג קרקע שאינה מגורשת :

סז' ויזהיר הרב שלא תסידע לה חבירתה ולא שני אדם בשעה שתקבל הגט שהיא עומדת בידה לקבל וכן שום אדם אחר

סח' ויזהיר אותה הרב שלא תקפוץ ידית ער שיאמר לה לקופצים

סט' ויאמר הרב לעדים תראו שהבעל ימסור הגט לידה ושמעו שיתנו לה לשם גירושין

ע' ואז יאמר הרב אל הבעל רע שבגט זה תהא היא מגורשת ממך וההא מותרת לכל אדם ויאמר לו אמור כך כפז שאומר לך מלה במלה הרי זה גטך זה התקבלי גטך זה ובזו תהא מגורשת ממני מעכשיו והרי את מותרת לפל אדם

כל זה יאמר הבעל אל האשה מפי הרב מלה במלה ויודיע הרב לבעל פירוש המלות ושיכוין לגרשה' ואז יניח הבעל הגט ביד האשה כמו שהוא כפול כאגרת ויש שכתבו שלא לכפלו כאגרת רק יתנולוה כך כמו שהוש' פתוח כרי שיהא הבתב ניכר בחתן ויראוהו הכל שהוא גט' ואז אין נוהגין כן אלא כמו שכתבתי :

עא' ואחר שהניח הבעל הגט בידה ויסלק ידו ממנו מכל וכל אז יאמר לה הרב קמוץ ידריך והחזיקי את הגט ותגביה שתי יריה למעלה ותכניסנו תחת הסרבל שתקנה קניין נסור

עב' ואחר כך יאמר הרב השאילי לי גיטך זה לקרותו שנית

ויקרא הרב עם העדים את הגט פעם שנית כמשפט הראשון : עג' ואחר שקראוהו שנית :

יחזור הרב לשאל קצת שאלות לסופר ולעדים ישאל את הסופר מכיר אתה זה הגט שכתבת לפ' פ' לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן

ואחר כך ישאל לער אחר זהו חתימתך ויאמר הן

ויאמר הן וכז' ישאל לער השני

אחר כך ישאל לבי העורים יחד מכדיין אתם שזהו הגט אשר חתמתם לפלוני בר פלוני לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן

תראה לי שאנו עושין כל זה מפני שאנו נוהגין שימסרנו לה הבעל כפול וסגור הקצוות כאגרת יש לחוש שבא יאמרו החזאים הבעל החליפו ונתן לה אגרת אחר ולא נתן לה הגט לכך תחרין ולוקחין אותו מסנה וקוראין אותו בפני כל ושואלן

בכתיבה שהיא שלך במתנה נמורה ויקחם הבעל זמניהם
 כדי לזכות מהם כד ישיש הבעל הכל להסופר בפני
 העדים ויבטל ליה שמה שאצו להסופר פכ"פ וככה
 יאמר להסופר אהיה הסופר ויכתוב גש לשמי פכ"פ לנרש בו את
 והקלף והקולמוס וכתוב גש לשמי פכ"פ לנרש בו את
 פלונית כ"פ המכונה פלוני לשמי ולשמה לשם גירושין וכתוב
 כל כך הרכה גיטין עד שתכתוב אחד המקובל להרב פכ"פ ולמי
 שיראה לו הנש ושיה' מקובל להם הכתיבה והחתימה בלי
 שום פקפוק ותכתוב כולם לשמי ולשמה לשם גירושין

ויאמר הסופר הן בן אעשה וקודם שימסרם הבעל
 ליד הסופר לכתוב יאמר הבעל לעדים ואתה פכ"פ
 המכונה פלו' ואתה פכ"פ המכונה פלו' החמו הנש שיכתוב
 הסופר פכ"פ לשמי פלוני פ"פ המכונה פל' לנרש בו את אשתי
 פלונית כ"פ המכונה פלונית ותחתמו כל כך הרכה גיטין עד
 שתחתמו אחד המקובל להרב פכ"פ ולמי שיראה לו הנש
 ושיהא מקובל להם החתימה בלי שום פקפוק וכולם תחתמו
 לשמי ולשמה לשם גירושין ויאמרו בן נעשו ואחר
 כך ימסור הבעל הקלף והקסת והדיו וכל בלי הכתיבה ליד
 הסופר ויאמר הסופר בן אעשה ואח"כ יצוה הרב
 לבעל שלא ידבר מאומה מענייני הנש עד אחר כתיבת הנש
 והעדים יעמד אצל הסופר כשעת כתיבה שישה ראשונה
 העדים יכירו אה"כ שזהו הנש שכתב הסופר לשמו ולשמה
 לפיכך אם רוצים לצאת לחוץ יקחו שום סימן בנש ושוב
 שיהיה הבעל אצל הסופר והעדים עד שיכתוב הנש ויתחם
 וינתן כדי שלא ימסור מרע'

כשיבא הסופר לכתוב הנש יאמר לעדים
 שמעו אלי אהם עדים פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני
 הנני כותב גש זה לשם פכ"פ שירש בו את אשתו פלונית בת
 פלוני המכונה פלונית ואני כותב אותו לשמו ולשמה לשם
 גירושין והשלוח יהיה אצל כתיבת השורה הראשונה כדי
 שיוכל לומר בפני נכתב ואז יקח סימן מוכתב בנש ויכול לילך
 לחוץ וצריך שישמע השליח דברי הסופר קודם שיחזיל לכתוב
 אני פכ"פ אכתוב גש זה לשם פכ"פ כו' לשמי ולשמה
 לשם גירושין השליח יהיה גם כן אצל החתימות כדי
 שיכול לומר בפני נחתם וכן צריך שישמע דברי העדים שכל
 אחד חותם לשם פכ"פ כ' לשמו ולשמה לשם גירושין
 ויחתמו העדים בפני זה תחת זה וקודם שיחתמוהו
 יראו תהילה אחר הסימן שלקחו ויקראוהו קודם החתימה
 יאמר כל אחד מן העדים קודם שיחתמו

הנני חותם נש זה לשם
 פלו' כ"פ המכונה פלוני ינרש בו את אשתו פלונית כ"פ המכונה
 פלונית ואני חותם אותה לשמו ולשמה לשם גירושין
 וקודם שיחתמו יאמר לחבירו לעד השני אתה פכ"פ ראת
 שאני חותם והנני חותם וכן יאמר עד השני

ויהיה הנש ביד הסופר :
 ואז ידבר הרב אל עדי מסירה שהם מוכנים בתהלה וישאל
 אותם שמעתם מפי פכ"פ המכונה פלוני שמינה את זה
 פכ"פ ה' להיות שלוחו להוליך נש זה לאשתו פלונית כ"פ ה'
 ויאמרו הן שמעתם שפכ"פ נהרצה להבעל פכ"פ
 להיות שלוחו ויאמרו הן ואילו עדי מסירה יחתמו
 ג' ההרשאה הרב יעמוד עם העדים הרב באמצע וב'
 עדים החתימה הגדול בימינו והקטן בסמאלו והסופר לפניו
 גם האשה והבעל והשליח לפניו עומדים כולם ולא יושבים
 ויהיה הרב את הבעל והאשה והעדים והסופר והשליח
 כשישאל אותם דברים מכאן ואילך לא ישיבנו לו על דבריו
 הן הן או לאו לאו פעמים רק ישיבו לו פעם אחת הן או לאו
 ויאמר הרב אל הבעל אתה פכ"פ תרצה ליתן נש לאשתך פכ"פ
 ויאמר הבעל הן ויהיה הרב ויאמר לו התנהו ברצון

פלוני ואלו שלוחי אשתך מלה שלוחי ואפילו בלא אונס עד שגיש
 כנע ליה מיד פלוני שלוחי או מיד שלוחו או מיד שלי שלוחו כאומר
 שהא היא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם ושאר דיני שלוחות
 להרשאה ע"ל סימן קמ"א

צ וכבר כתבנו בסימן קמ"ז סעיף ה' שלא להזכיר שום תנאי
 קודם כתיבת הנש וא"כ כל מי שיטע לנרש בעניין זה אינו
 יכול לנרש על תנאי

צא ואם אינו רוצה לנרש אלא לזמן והוא נחפו ללכת ואי אפשר
 לכתבו קוד' שילך יאמר לשליח שיתן הנע לאשתו ולא תתגרש
 בו אלא לאחר זמן פלוני

צב אין נרדף שהשליח הוא עומד בכפי המגרש אלא אפילו שלא
 בפניו ויכול למנותו והעדים כותבים שמינה לפלוני שליח
 וע"ל סימן קמ"א סעיף ד' וכל זה כשהבעל נחפו ללכת
 לנרש ואינו מוסר הנש לשליח מחמת החסרון שהו' שעת הדחק ביוון
 דפלוני' זה מן התורה שליח משליח הוא אבל בלאו הכי אין עושין
 שליח ככה' אלא מוסרו ליד השליח ועיין לעיל סימן זה סעיף פ"ג
 וסעיף נ"ד וכבר כתבתי בסימן קמ"א מן הס' הפסולים להיות
 שלוחים ננט וגם כבר כתבנו בסימן פ"ד שצריך השליח לעמוד
 גשעת כתיב' התורף הנע וחתמת ב' השדים ושמש שכת' וכתתם
 לשמו ולשמה :

ויאמר הרב לעדים שיהרהרו בחשובה בלבם על עבירות
 שעשו ויש לבעל להשוות עצמו עם הסופר
 והרב והעדים קודם שבהחיל לכתוב / אם יש בעיר אחד
 שצמח כשם המגרש ושם אשתו כשם המגרשת /
 אינו יכול לנרש אלא בפני חבירו שידעו הכל שהוא הוא המגרש
 וע"ל סימן ק"כ

לא יהיה הסופר קרוב לא לאיש ולא לאשה היבא דאיפשר /
 ויבא הסופר הקלף והדיו והקולמוס וכל שאר כלי הכתיבה /
 וישאל הרב לסופר בפני העדים אם הכל שלו ;
 וכשיאמר הן יניחם לפניו וקודם שיתן הסופר דבריו אלנו לבעל /
 ישאל הרב את הבעל אם רצונו ליתן נש מרצונו לאשתו פלוני'
 כ"פ וככה יאמר לו אם רצונך ליתן נש לאשתך פלונית בר פלו'
 מרצונך הטוב וכשיאמר הבעל הן יאמר לו שביטל
 המידעות וכך יאמר לו נדרת או נשבעת שום נדר או שבועה
 צו חרם או תקיעת כף או קנין או שום דבר ככה הא' גוונא
 שמכריזין ליתן נש לאשתך ותאמר אחר כך שאנוס היית
 מחמת זה :

ויאמר הבעל לא נדרתי ולא נשבעתי וכן לא נדרתי הנר המכריזת
 ליתן נש אלא ברצון עונ אכתבו בלב שלם בלי שום אונס ותנאי /

צריך הרב וב' להתיר לו קודם כל דבר / ואחר כך יאמר
 לו הרב דברת מעולם דבר שזיק ויגרום ביטול הנש כגון
 שספרת מודעה על הנש או שאמר שלא תהן הנש
 ברצון או כה"ג :

ויאמר הבעל לא מסרתיו מודעה ולא אמרתיו שום דבר מעולם
 שזיק לנש /

ויחזור ויאמר הרב אבל אם באולי אמרת מעולם שום דיבור
 המכשל הנש או אם מסרת מודעה או אם עשית שום פעולה
 המכשלת את הנש או מזיק לה כל זה אהיה מכשל ככאן
 בפני העדים האילו שלא יהא כח באותן הדברים ובאותן
 מודעות אלא יהיו בשליון ומכושליו : ויאמר הבעל הן
 כל המעשים שעשיתי ודברתי שדברתי שיוכלו לבטל את הנש
 או להזיק לו הכל היא מכושל וברצון טוב ובנפש חפיה אצוה
 לכתוב ולהחתימו גם ברצון טוב ובנפש חפיה אתן אותו
 לנרש בו את אשתו פכ"פ / ואז יאמר הרב לסופר שיתן
 אבל במתנה נמורה לבעל הדיו והקסת והקלף והקולמוס וכל
 בליו של כתיבה שיהיו שלו וכן יעש' הסופר יתנחו ליד הבעל
 ויאמר לו לילך הרח והקסת והקלף והקולמוס וכל בלי

* לבוש הפוך וארגמן * הלכות גיטין

הנמינה ליד השליח ויאמר הרב לבעל שינבה ידו עם הנש למערה מיד השליח ויאמר לשליח אתה פכ"פ המכונה פלוני הולך נש זה לאשתי פכ"פ המכונה פלוני ותהא ירך נירוופך בפני כבודך כדבורי ועשייתך פעשייתו ואני כותן לך רשות לעשות כו' ושלוח שליח אפילו עד מאה שלוחים ואפילו בלא אונס חזן נש זה לידה בכל מקום שהמצאנה אתה או שלוחך או שליח שלוחך אפילו עד מאה שלוחים וכו' תהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם ואזינח הנש ליד השליח ויצוה הרב לשליח לסגור ידו ולהשיב רתת בנדיו כמו באשה ונסחזור הרב ויקח הנש מיד השליח ויקרא אותה שנית עם ערי ההתיבה וישאל הסופר אם זה הוא הנש שכתב ואם יש לו בו שיפן מובהק וכן ישאל לעדים החתומים בו כמו בשאר גיטין ואז ימסור הרב הנש לשליח בפני ערי מסירה והבעל יקבל עליו כחרם ובשבועה שלא לבטל לא את הנש ולא את השליח כי כן כתוב בקראתה שהשנינו ואז יצוה לכתוב הדייטא ולא קודם לכן דמחוי כשיקרא ויגזור הרב שלא להוציא לעז על הנש ונהינהו ויחרים על כל מי שיצויה לעז על זה הנש ואמר כי בן ההרים ר"ת ושאר גדולים בכנפיה וכן אנכי גזור בחרם שלא להוציא לעז על זה הנש והיה הרב את השליח כאר על נשכתו שלא לעשות מודעה על הסייחה לבטלו ולא יוציא הנש מידו ומרשאהו אך אם יתנו מידו בבלון ובניקח סיפן מובהק בהבלי שהנש מונח בו וכן יזהירו על הסיפן מובהק שיש לו בנש :

נוסח ההרשאה מן הבעל לשלוחו :

צו בפנינו עדים חתומי משה כך וכך נשנת כך וכך לירח כלוני נשנת כך וכך לנדיאת עולם למנין שאכלו מנין כאן בפלונית מתא דיתנא על נהר כלוני כו' מחר כלוני נן פלוני המכונה פלוני נע כדיתות ניד כנ"פ להולכו לאשה פלונית בת כלוני וליתן אותה נדה וכך אמר בפנינו כנ"פ הבעל לפלונו כנ"פ הולך נע זה לאשתי פכ"פ ותן אותה נדה בכל הקר' שתמצא ותהא ירך כדור וכו' כפי ודבורך כדבורי ועשייתך כעשייתו וכו' וכן אני לך רשות לעשות כדוריקך ושלוח שליח ושלוחי אחר שליח אכילו עד מאה שלוחים אכילו כלל אכילת נדה וקרבן שניגים נע זה ניר אשתי כנזכרת מידך או מיד שלוחך או מיד שליח שלוחך עד מאה שלוחים תהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם והנש שכתב פלוני כנ"פ שליח להולכו ככל הכתוב למעלה נכתב וכתת בפלונית שהא כך וכך נשנת כך וכך לירח כלוני נשנת כך וכך לנדיאת עולם ועדיו החתומים כו' כנ"פ וכנ"פ בפל' כנ"פ הבעל כל מודעות שמחר על נע זה וגם בפנינו קבל עליך כנ"פ הבעל בחרם וכפונות התורה שלא לנטל את הנש ולא את השליח ומה שראינו וכעשה בפנינו כתבנו וחתמנו והכל עריר וקיים

צו נוסח ההרשאה מן השליח ראשון כשפנתה שליח שני בפני בית דין :

כך וכך נשנת כך וכך ימים לירח פלוני נשנת כך וכך לנדיאת עולם למנין שאכלו מנין כאן בפלונית מתא דיתנא על נהר כלוני דמתקריא פלונית ועל מי מינינות נשכת מתא בני דינא כחדא הוינא ואתא לנדיאת כנ"פ המכונה כלוני וכידו נע ששלא כנ"פ נגדנו כי אתאשמו כנ"פ המכונה פלונית והניא לפנינו הרשאה מקויימת מתוקב' כתקון חסמו נשכתה שליח בפני עדי ששאלו הבעל כנ"פ כנ"פ שליח כדפידם להליך נע זה לאשתי פכ"פ המכונה פלוני הכל' וכתן לו רשות לעשות שליח במקומו אפילו בלא אונס ושלוח שליח אכילו עד מאה שלוחים ועל כי אותה ההרשאה מנה על מינו ובפנינו את כנ"פ להיות שליח במקומו ובפנינו מחר הנע

ובנפס חפיצה ויאמר הנפל' הן ואחר כך יקח כנ"פ הנש מיד הסופר ויאמר להסופר אחר' כנ"פ הסופר כנ"פ זה הנש ויאמר הן אחר' כנ"פ הסופר כנ"פ צוה לך הבעל לשלוח שליח הנש לכתוב לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן אמר לך הבעל אותם הרברים בפני העדים ויאמר הן נהן לך הקלף והדיו והקולמוס בפני העדים ויאמר הן נכתב נש זה לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן אמרת בפני קודם שהחלת לכתוב שאתה רוצה לכתוב זה הנש לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן אמרת בן בפני העדים ויאמר הן היו העדים אצלך בשכבת לכל הפחות השטה הראשונה ויאמר הן ואחר כך ישאל לעדים מכירים אתם זה הנש ויאמרו הן ואתם שזה פכ"פ המגרש מסר הקלף והדיו והקולמוס וכל בלי הכתיבה לסופר פכ"פ לכתוב לו הנש הן היתה יחד ושמעתי מפי זה פכ"פ המגרש שצוה לסופר פכ"פ לכתוב זה הנש על זה הקלף וכדיו ובקולמוס של הבעל פכ"פ לנרשבו אה אשתו לשמו ולשמה לשם גירושין הן שמעתי מפי הסופר פכ"פ שאמר הגני כותב' הנש זה לשמו ולשמה לשם גירושין הן מכירים אתם שזה הוא הנש שכתב פכ"פ על אותו הקלף וברדיו ובקולמוס של הבעל פכ"פ הן היתה אצל הסופר פכ"פ עד שכתב לכל הפחות שיטה ראשונה הן אחר כך יאמר הרב אל העדים תקראו עמי את הנש ואז יאמר הרב אל העדים לכל אחד בפני עצמו זהו חתימתך הן צוה לך המגרש פכ"פ לחתום זה הנש הן אמר לך המגרש פכ"פ לחתום זה הנש לשמו ולשמה לשם גירושין הן החסת לשמו ולשמה לשם גירושין הן אמרת בפני בשעת ההתיבה שאתה היתה נש זה לשמו ולשמה לשם גירושין הן זהו חתימת חבירך הן אתה נכירה הן שמעתי מפי המגרש שצוה נש כן לחבירך פכ"פ שיהיה נש זה לשמו ולשמה לשם גירושין הן ראית לחבירך פכ"פ חתם בפניך הן שמעתי שאמר חבירך פכ"פ נש כן בשעה שחתם שיהיה נש זה הנש לשמו ולשמה לשם גירושין הן היה חבירך אצלך כשהכתב הן ואח"כ ישאל הרב לעד השני כל השאלות ששאל את העד הראשון שהם בסעף זה : ואצל כל זה יעמדו השליח וערי המסירה שיהיו לחתום על ההרשאה שיראו ויעידו על מינו השליחות ועל מסירת הנש ליד השליח וישאל לשליח אם היה בשעת כתיבת הנש לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן ישאל לשליח אם היה בשעת חתימת הנש לשמו ולשמה לשם גירושין ויאמר הן ואז יכפול חרב את הנש וישים הקצוות זו בתוך זו כמו אגרת ויתנה ליד הבעל ויאמר לו תחזיק הנש בידך עד אומר לך ליהנהו ליד השליח ואז ישוב לשאול להבעל אם נוהן נש זה מדעתו ורצונו ויאמר הן וישוב לשאל נדרת או נשבעת שום נדר או שבעה או חרם או הקיעת כף או קנין או מסרה מודעה על הנש או אם עשית שום פעולה המבטלת הנש כל זה אתה מכיל בכאן לפני העדים האילו שלא יהא כח באותן הדברי ובאותן מודעות אלא יהיו בשליח ובמבטל ויאמר הנפל' הן אחר כך יאמר הרב אם קבלת עליך שום חרם או שבעה לירח נש נחיר לך ויאמר הנפל' לא וכשמבטל הבעל המודעות כאמור יחזור ויאמר הבעל יכן אני מקבל עלי בחרם ובשבעות התורה על דעתכם שלא אבטל את הנש ולא את השליח וכן יבטל השליח המודעות אם באולי עשה מודעה על השליחות שחיהו בשליח ואז יאמר הרב לשליח שישים שתי ידיו זלוזו כאשר העשה אצטת המקבלת נשה ויאמר הרב לערי מסירה ראי

לבוש הברוך זארגמן הלכות ציטץ ❁ ❁

צט וכשיבא השליח הגמ למקום שהאמה שם יתנו לה נפני שלשה שיניך אל הרב המסדר שם :

ויקח הרב אצלו שנים השוכים מן הקהל שיהא בר חשב וישבו הבר' ויבא השליח ויאמר השליח אני פכ"פ שרות פכ"פ ששולח נש לאשתו פכ"פ שהיא פה ויש בידי הגט והרשאה מקיימת :

ק בתחלת ידלו הכ"ד שלא יהא השליח קטן וינדקו אותו ואם יש לו חתימת זקן איך נרדף יותר גס יש לנדקק שלא יהא השליח חרט או שוטה :

קא יאמרו לו הבר' לשליח שיראה להם ההרשאה ויקח הרב ההרשאה ויקרא אותה עם השנים האחרים היושבים אצלו ואם יש עליה הנפק יקראו גם ההנפק ושוב הוא שהדיינים יכירו העדים של ההרשאה :

מיהו אם יש הנפק דיו זימכו על ההנפק ויראו הדיינים אם השליח איט כוסט בשתי עיניו שיכול לומר בפני נכתב ובפני נדחס ונס יחקרו אחר השליח שרא ידא פסול לעדות מדאדריהא :

בגון גז'ן ומלוה נרינית קנוה וכן כל מי שצובר פנייה סחיב עליה מלקות מן התורה ואל' למחינו מיתות כ"ד שכולין אנ'ל כפול שאינו אלא מדנדיהם לא כפלוהו לטלויותו הגט מסוס תקנת כענין דאם לא כן לא יוכלו למנוא שליח כזה שלא יפסל מדרכנן דאינו שכיח :

קב וחקרו הבית דין אם לא היו ראיש והאשה יחד במקום אחד כשנכתב ונחה הגט :

שלא היו בעיר אחת כשנכתב ונחתם הגט לא היה השליח נאחין פ"ל סימן קח"א סעיף כ"ב :

קב וישאלו לשליח אם לא שמע שמח הבעל עד היו זהוה שאם מח הבעל קודם פניח הגט ליד האשה הגט נטל :

וישאלו לשליח אם לא בא אליו הבעל קודם שיהן הגט או אם לא שלח שליח אחריו לבטל את הגט או את השליחות בכל לשון שיכול לכוא לידי כישול . ואם רא שמע שבטל הבעל את הגט או את השליחות . ויאמר השליח לא בשלוי בפני לא הוא ולא שליחו וגם לא שמעתי שבטל לא את הגט ולא את השליחות :

קג גם ישאלו את האשה אם לא בא אליה בעלה או אם לא שלח אליה שליח מ לבטל את הגט או את השליחות ואם לא שמעה שבטל הבעל את הגט או את השליחות שלא בפניה ותאמר האשה לא בטל הוא עצמו ולא שלח אלי שליח וגם לא שמעתי שבטל את הגט ולא את השליח :

קד וישאלו את השליח אם הוא לא בטל את שליחותו כנח שאמר בפני עדים איני רוצה ליהיות עוד שליח של בעל בין בפניו בין שלא בפניו ויאמר השליח לא בטלתי את שליחותי בכוס צד :

קה וישאל את השליח אם הוא לא עשה שליח אחר ואותו שליח האחר חזר ועשאו שליח ויאמר השליח אני לא עשיתי שליח אחר אלא הבעל פכ"פ שלחני ולא אחר

וישאל לשליח אם לא עשה שום מרעא על השליחות כלומר שלא אמר לשום אדם איני עושה שליחותי להביא הגט בשליחותי לאשרו וכו' כל מה שסייד לומר מהוא מרעא כמנעל את השליחות ואם מרעא הרי הוא מנעלה ככנינו . ויאמר השליח לא עשיתי שום מרעא ואם באוי עשיתי . ושכחתי הרי אני מבטלה בפניהם . ויאמר הרב אל

השליח אם נשבעת או נדרת להביא את הגט נתייר לך נרדף ויאמר השליח לא נשבעתי ולא נדרתי אלא איני עומת הסליחות כדגון טוב . וישאל את השליח אם היה שום הנאי בנש שהבעל מסד לו הגט ע"כ איזה הנאי אני עושה אותך שליח להולך את הגט . ויאמר השליח לא שמעתי שום תנאי קל'ל

הנפ'לפכ"פ הכל' ונתוך כרו דיבור אמר וגט זה בפני נכתב בפני נחתם לטם פכ"פ לגרשנו אשתו פכ"פ לשמו ולשמה לטם גיונוטין וכך אמר בפנינו פכ"פ הכל' לפכ"פ הכל' הולך גט זה לפלונית כ"פ אשת פכ"פ הכל' ותהא ירך כיד' ופיך כפי ודבורך כדבורי ועשייתך כעשייתו ונותן ח'ו לך רשות לעשות שליח אפילו בלא אונס שליח שליח אפילו בלא אונס ואפילו עד תשעים ותשעה שלוחים אפילו בלא אונס (הנה)

לכולך גט זה אותו לפלוני אשת כותבי גט שלוחים מפני שכתוב פכ"פ בכל מקום שתמצאה אתה בהרשאה הראשונה עד ק' שלוחים או שלוחך או שליח שלוחך עד ומא היתה רעת הנפל עד ולא תשעים ותשעה שלוחים ומיר עד ככלל והרי לא נשאר רק כ"ט כשיגיע גט זה ליד פלונית נת

פלוני המכונה פלוניאשת פלוני כ"פ המכונה פלוני תהא מגורשת זו מפלה פכ"פ הכל' ומותרת לכל אדם וגט זה פכ"פ ובפני נחתם ובפניו הדיינים קבל כ"פ הכל' את הגט וכשעה שליח להולכה כ"ל . והגט שבעשה עליו פכ"פ שליח נפדים להולכה ככל הכתוב למעלה נכתב וכחתם במתא פלונית דמתקריא פלונית דיתבא פל בהר פלונית ועל מי משיבות דכך וכך בשנת ככך וכך לירח פלוגי בשנת כך וכך לבריאת עולם ועדיו החתומים זו פכ"פ ובפני ובפניו קבל עליו פלוני נר פ' השליח נפדים הכל' נאדם וכשנענת בתורה שלא לנטל את השליח הכל' ומה שראינו ושמענו וכשעה על שיינו ובפנינו כתננו וחתמנו . הכל שריר וקיים ! פכ"פ דיון . פכ"פ דיון . פכ"פ דיון :

צח והט לך נסח הרשאה כשליח שני כשממנה שליח שלישי וכן שלישי רביעי ורביעי חמישי וכן לעולם אלא שפוחתו במספר השלוחים :

נכ וכך בשנת ככך וכך לירח פלוני שנת חמשת אלפים ושלש מאות וששים ותשע לבריאת עולם למנין שאינו מנין כאן בפוזון דמתקריא כוזני מתא דיתנא על כהר ורעא ועל כהר גלובכא ועל כהר ליבוכא ועל מי משיבות במותב תלתא בי דינא כהרא הוינא ואתא לקמחא פכ"פ וצירוגט שטלה פכ"פ פכ"פ לגרשנו את אשתו פכ"פ והניא לפנינו בהרשאה מתוקנת כתיקון חמיש שכתשנה שליח פ"פ כ"ד ובפני כ"ד ששאלו פכ"פ השליח הראשון של הבעל ככ"פ הכל' בפני הכ"ד שני' במקומו להולך גט זה לפלונית אשת פלוני הכל' ובפני השליח השני הכל' ומה על פיו ובפניו להיות שליח במקומו את פכ"פ ובפניו מסר הגט לפלוני בן פלוני להולך אותו לפלונית כ"פ אשתו של פכ"פ הכל' ונתוך כרו דיבור אמר שליח כ"ד איני וכך אמר בפנינו ככ"פ השליח כ"ד הכל' לפלוני הכל' כ"פ הולך גט זה לפכ"פ המכונה

פלוני כ"פ ונותן איני לך רשות לעשות שליח ושליח אחר שליח אפילו עד ששעים ומכה שלוחים אפ"ו בלי אונס כ"ו עד ומותרת לכל אדם פס .

שליח כ"ד ובפניו הדיונים כ"ו והגט שבעשה עליו פכ"פ השליח הראשון שליח בעד' להולכה ככל כן נרדף לכתוב כ"פ שהרי השליח הכתוב למעלה נכתב נחתם השני לא נתן לו כהרשאה גט במתא פלונית כ"ו עד ועדיו ומא עד ולא עד בכלל ונשאר החתומים כ"ו ובפניו קבל ג' כדלעיל . עליו פכ"פ השליח השני הכל' נאדם וכשנענת התורה .

פכ"פ דיון . פכ"פ דיון . פכ"פ דיון :

עד כאן סוד מסירת הגט ליד שליח :

פכ"פ ואלך סוד נתינת הגט סוד השליח ליד האשה :

לבוש הבוץ וארגמן הלכות גיטין

אמר לי סתם הולך את הנע הזה למעתי פכ"פ :

קן ואז ישאל הרב את האשה אם לא עשתה שום מודעה שאינה מקבל את הנש הזה ברצון או אם עשתה מודעה ושכחה הנך מבטלה בפנינו . ותאמר האשה אני מקבלת את הנע ברצון ולא עשיתי שום מודעה ולא עשיתי שום מודעה ושכחתי הריני מנסה בפניכם . וישאל את האשה אם נדרה לקבל את נשה רוצים אנו להתיר לך . ותאמר האשה לא נדרתי .

ואעפ"כ אם באולי נדרה ושכחה מתירין לה שלא תהא אנוסה מחמת קיום נדרה :

קן ואז יאמר הרב לשליח ויקרא אותו בשמו פכ"פ המכונה פלוני כאת הנה לנרש את האשה הזאת פלונית בת פלוני המכונה פלוני בשליחות פלוני פכ"פ המכונה פלוני וישאל השליח הן נלתו הנה נעלנו זה וישאל לשליח אם הוא מכיר את הבעל שהוא בעל האשה הזאת והאשה הזאת שהיא אשתו ויאמר הן .

קח ואז יקח הרב את הנש ויקראו אותו והדיינים אחר ואת העדים החתומים עליו כמו שעומים לנע כשהנעל נתן אותו כגמלו לשמו ויקראוהו נדקדוק רב ונדקדוק הלפון : ואז ישאל הרב לשליח אהה פכ"פ המכונה פלוני ראית שהבער פכ"פ מסר את הדיוואת הקולטוס וכל כלי הכתיבה הסופר ואמר לו בפני כבוד נש זה לשמי פכ"פ לנרש בו את אשתו פכ"פ עם הכינויין וכן שאמר הבעל לעדים חתמו זה הנש לשמו ורשמה לשם גירושין ויענה השליח וימר הן ואח"כ ישאל את השליח אם ראית את הסופר שכחב זה הנש לפחות שורה ראשונה לשמו ולשמה . ושמעתי שאמר הסופר הנני פכ"פ כותב זה הנש לשם פכ"פ עם הכינויין שינרש בו את אשתו פלונית בת פלוני לשמו ולשמה לשם גירושין ויענה השליח ויאמר הן .

וישאל לשליח אם ראית שהן שני העדים יחד כשחתמו זה הנש . ונס ראית ושעשה ששני העדים החתומים על הנש שכל אחר ואחר אמר שחתם הנני הוה את הנש הזה לשם פכ"פ לנרש בו את אשתו פכ"פ ואני הוה את אשתו לשמו ולשמה לשם גירושין .

אותם שני העדים חותמים מתחלה ועד סוף והיית אצלם בשעה שהיו חותמים זה בפני זה . ויענה השליח ויאמר הן וישאל את השליח אם הוא מכיר בכי"מ שובק שזהו הנש שמסר לו הבעל פכ"פ ומסרו לו להיות שלוחו עליו לנרש בו את אשתו ואת פכ"פ עם הכינויין . ויענה השליח ויאמר הן ואז יכפול הרב את הנש ויתן הקצוות זו כחוד זכמו אגרת ויתן את הנש כיר השליח . ויאמר הרב לשליח תחזיק נש זה כירך עד שאומר לך ליתן אל האשה . ואז יאמר הרב אל האשה תסיי השבעה שבידך מעל ירך ולא יבא טוס דבר נידה מחולין בין הנע ובין ידיו והכל כמו מעושה כשהנעל מוכר לה הנע ועל כסף פ"ה ופ"ה ופ"ה ופ"ה רק במקום הנעל יאמר השליח .

קח ואז יאמר הרב אל השליח האמר אחרי כאשר אני מקרא אור : החול הרב להקות לשלוח והשליח עונה אחריו ככה . הרי זה נשך והחקלני נשך זה ששלח לך בעלך פכ"פ המכונה פלוני ובו תהא כמורשת ממנו מעכשיו והרי את מותרת לכל אדם ונש זה כפני נכתב בפניי בחתם

וישים השליח את הנש בידיו . ואחפ שנתן השליח את הנש בידיו . יאמר הרב אל האשה חתמי והקפוני ירך וכן תעשה ומסנוד שתי ידיו והנש נתן ותכתובו חתם הסרל ואח"כ יאמר הרב אל האשה השאל לי נשך לקרא אהה פעם שנית . ויקרא הרב את הנש עם הדיינים השנים היושבים אצלו כמספח הראשון . ואחר כך ישאל הרב את השליח אם הוא מכיר שזהו הנש שנתן לו

בעלה ושעשאוהו עליו שליח להולכה . וכמו ששאל הרב את השליח קודם הכתיבה כמו שכתוב בספרי ק"ח לעיל נדף זה כן ישאלנו פתה בכל דבר הסידך לשחול ואחר כך יכפול הרב את הנש ויחתוך אות שתי וערב קרע כ"ד וגם חס"ס לה כתונה ותוכפול ויתוך יתום . ולא חכרה כתוכתה תכתוב סוכר לנעלה .

והרב יאמר ר"ת וטאר גדולים גזרו חרם ככנופיא שלא להוציא לעז על שום נש נש זה הנש יהיה כאותו החרם וגם אכי נחר עמהם שלא להוציא לעז על זה הנש . ויצוה הרב לאשה שלא תנשא לאיש עד אחר ג' חדשים שלמים מהיום והיינו צ' יום לבד מזה היום שנתגרשה בו ולברך מהיום שתחתום בו :

ע"כ סדר הנש ט"ו שליח ליר האשה :

קני ובשהשליח ראשון עושה שליח שני כת' מורי מהרמ"א ז"ל ל"ל שיש לשואלו כל השאלות ששואלים אהו כשנחננו הוא כעצמו מיר האש' שהרי השליח שני אינו אומר אה"כ כל' רק שאומר שליח כד' אני לכניש לבית דין הראשון להקדור הדברים הישבו כדרך שנהאמר לעיל בסעיף ג' וק' וק' א"ב וק' וק' דוק וק' וק' ס' וק' ס' וכשהשליח השני את הנש ליר האשה יאמר לה בבני הבית דין הרי זה נשך וכ' הדי את מותרת לכל אדם . ושליח בית דין אני וכל הסדר הסידך לזה :

קניא אם הבעל רוצה ליתן לאשה נש על הנאי יאמר לה בשעת נהיבה הרי זה נשך והרי את מגורשת בו ממני ומותרת לכל אדם על פנת טאם לא באתי מהיום עד שנים עשר חדש והנש עכשיו ואם אכא בחוד הזמן הנזכר ואראה בפני פלוני ופלוני לא יהא נש וההא היא נאמלה עלי לומר שלא באתי ושלא פייסתיה ואם הוא נש על ידי שליח ויש פו הנאי יאמר השליח בשעת נהיבה על הנאיך וכך שלחו לך ועל סימך קמ"ב :

קניב אם המגרש שוכב כרע אומר לה בשעת נהיבה הרי זה נשך והרי את מגורשת בו ממני מעכשיו ומותרת לכל אדם על מנה טאם לא אמות עדי יום פלוני והוא בכלל לא יהא נש ואם אמר קודם יום פלוני יהא נש מעכשיו ואם לא אמות עדי יום פלוני והוא בכלל לא יהא נש . ועל סימך קמ"ה סעיף ה' ואח"כ לא תתייחד עמו אה"כ יש אחד עמהם אפילו עבר אפילו שפחה חוץ משפחה ובנה קשו :

קניג אם המתגרש היא נערה בין ארוסה בין נשואה מחגרשת בקבלה הנש היא עצמה ואם קברה אביה אם היתה ארוסה מאחר שעדיין לא נברה עידנה ברש' אביה היא והרי היא מתגרשת בקבלת אביה אבל אם נברה אע"פ שאינה אלא ארוסה או אם נשאח אף ע"פ שהיא נערה אינה מתגרשת בקבלת אביה . ואם היא ארוסה נשלת לה הארוס נש ע"שליח יאמר לה השליח הרי זה נשך ששלח לך בעלך . וכן כותבין בהרסאה שם בעל שהארוס נש בעל הוא אבל בשאלות ששואל הרב לשליח לא יכיר בעל אלא שם ארוס כגון שישאל אם זהו הנש ששלח פלוני הארוס שבינך שהשאלה היא בפני רבים הרוב קורין אותו ארוס ולא בעל ומיכר טפי כשם ארוס וכל שכן אם נש כהוב אה"כ ארוסה .

קניד ואם היא קטנה ותשא נש אינה מתגרשת בקבלת אביה שכבר יצאה מרשותו ע"י שליח .

קניז ואם היא קטנה וארוסה לכתבי הכל מתגרשת על ידי אביה שעדיין היא בנשיותה אלא דאיכא פלוגתא דרבוותא אם היא מתגרשת ע"י עצמה דטמא אין לה ליד לקבל גיטה לפיכך לאוי להחמיר שלא הקבלנו אלא ע"י אביה רכ"ג מודה בזה שהיא מתגרשת בה :

לבוש הבדן וארומוץ הלכות מייאן

צד

ד וממאנת בין מן האירוסין בין מן הנישואין אפילו שלא בפני הבעל ושלא בפני ב"ד רק שיהיה בפני שנים שיעידו על הרבר שמיאנה וישמי טאמיר שלכהחילה בעיני בית דין של שלשה :

ה וכשם שמאמנה כבעל כך שמאנה ביבם אם לא מייאנה כבעל :

ו מיאנה כבעל ונישאת לאחר יכולה למאן גם בשני וכן בשליש וכן בד' ואפי' כמה פעמים כל זמן שהיא קטנה :

ז השנים שמיאנה בפניהם בותבין לה נש מייאן וחותרין בו ונוהגים לה לראייה בעלמא אבל אינו כנש גירושין להיוה נתינתו מנרשה לפיכך אינו צריך לא כתיב' לשמה ולא מסירה בפני עדים ולא שום דבר כמשפטו נש הגירושין :

וגם אין כותבין בו לשון של שופס הנש כרי שלא יראה כנש נמרו ואתו לאיחלופי כנש לכתוב לשון דגש גם כן כלשון הזח ויבאו לנרש בו אשה ועוד כשראו בו לשון נש ממש יאמרו שהיתה כאשה ממש ויבאו לאוסרו בקרובותי או היא בקרובותי ויאמרו אין קידושין חופשין בהן לפיכך לא יעשו בו שום מעשה ממעשה הנש שאינו אלא כמעשה בית דין . וזה הניסוח :

ככך וכך בשבת . בכך וכך לירח פלוני שנת כך וכך למנין טאנו סנין לברואת עולם מיאנה פלונית בה פלוני בפנינו ואמרה אמי או אחי השעוני וקדשוני (אם היא מקדשת) או השיאוני (אם היא נשואה) ואנו קטנה לפלוני בן לפלוני והשגא גליתי דעתי קרמיכון דלא צכינא ביה ולא קאיכנא עמיה והשגא ברקנו פלונית ואתבריר לנא דעדיין קטנה היא וכתבנא וההמנא והיהכנא לה להיות לזכות ולראייה בידה עכ' :

ח אילו שמאמנת בפניהם צריכין שיכירו אותה ואת בעלה ודווקא לכתחלה אבל ריעבר אפילו אינן מכירים הבעל רק האשה סני דמסתמ' לא מיאנה אלא כבעלה וצריך שיהכיר להם שהיא קטנה לפיכך כל מי שיראה שמיאנה בפני שנים ויכול לכתוב לה נש מייאן להחירה אע"פ שהיא אינה מכירה טודאי הכירוה אותם שמיאנה בפניהם :

ט לפיכך קטנה שכאה למאן ועדים שידעין שהיא קטנה אינן מצויין כאן ואמה או קרוביה אוסרים לבית דין המאן עכשיו בפניכם והכתבו לה באיזה יום מיאנה והתנו לה ואם תביא אה' עדים שביזם שמיאנה היתה קטנה התייזה לינשא למי שתצצה ואם לא הביא עדים הנזכרים תישאר בחזקת נשואה לזה אין ב"ד רשאין לעשות כן ואפילו להעיד שמיאנה בפניהם ואפילו לא יכתבו לה אינן רשאין דבין דקל' שכל מי שיראה שמיאנ' בפני שנים יכול לכתוב לה נש מייאן להחירה אף על פי שחיא אינה מכירה יט לחוש ככנון זת טמא יראו אחרים שמיאנה בפני אילו השנ' ולא ידעו שעדיין לא הועד בפניהם שהיא קטנה וכתבו לה שמיאנה בפני אינו השנים ויתירוה כלא קבלה עווה שהיא קטנה כי יאמרו ודאי ידעו אלו שקטנה היתה :

י קטנה הממאנת אין לה כתובה מנה ומאתים שלא הקנו לה חכמים כחוכה שתצא . אבל יש לה הוספות כון שנשאה ולא התנה דהוה ליה ליהנות וכל זמן שלא מיאנ' הוי היא כאשהו שבעלה זכאי כמעשה ידיה ובמציאותה וחיב במזונות' ובפריונה כל זמן שהיא תהיו אכל אם הלך למדינת היס ולוהה ואכלה או לוהה לצורך פריונה ועמדה ומיאנה אינו חייב לשלם אע"פ שאכל פירותיה ואפילו הם בעין עדין שליקטין ומינחין ברשותה קנאן ואינו צריך להחזיר ונכסיה שהכניסה לו בין של מלוג בין של צאן כדול אם הם בעין נושלתן ואם אינן בעין שאכרם נכסי צאן גרזל חייב לשלם ב' אכרם הוא בין נאפראו נתקלקלו מעצמן ונכסי מלת אם אכרם הוא חייב לשלם ואם נאכרו או נתקלקלו מעצמן פטור' והוא שחר בקרובותיה והיא שחרת בקרובי שחרי לא חז קידושין

קטן והיא קטנה מתגרשת דווקא שמכתנת בין נשה לרכר אחר דהיינו שנהגים לה צרור וזורקה אנו ונושלהו או שהגיע לעונות הפעושות דהיינו ככת שיה וכתב שכע כל הדא לפום תורפ' אבל פחה מכאן אינה מתגרשת לדעת רש"י ולא אפי' ע"י אביה כיון שאינה יכולה לשכור נשה ולדעת ר"ה דווקא ע"י עצמה אינה מתגרשת אבל ע"י אביה מתגרשת ולוה החכמים הרא"ש ז"ל :

ק קטנה המתגרשת ע"י אביה יש להחמיר לכהוב כ' גיטין וליתנם לה הא' כניסח שאר גיטין והא' יכתוב בו בהך פלוגית דהוה אנתהיה כו' שהיא מתגרשת בו לרכי הכל . והמוסר נש לקטנה מדעה אביה אין צריך רק נש אחד שנוסחו כשאר גיטין ועל סימן קמ"א וסימן ל"ז :

ק קיח מאר יש לאדם לזחר שלא להשתדל בעניין גיטין אם לא שיהא בקי בהרכות גיטין כי רבו בהם הרקדוקים ובנקל יכול אדם לשעות בהם ויבא לכלל פיסול ממזרות . וצור ישראל יצי' לנו משניאות : אמן

הלכות מייאן

קנה עד איזה זמן הקטנה טמאנת ויתר דיני מייאן ובוכ' ב' סעיפים :

א כבר אמרנו דתקנו חז"ל נישואין לקטנה ושעמא על ס' לפיכך אמרו גם כן קטנה שאין לה אב והשיאו' אחיה או אמה לדעתה בעודה קטנה או שיש לה אב והשיאה אביה כשהיא קטנה ונהאלימנה או נתגרשה בעודה קטנה והרי היא כיתומה כתיי האב שאין לאב עוה רשות בה שאין כח לאב ככתו קטנה להשיאה אלא פעם אחת ולא לאישות אחר אישות בדילפינן מרכיב לעם נכרי לא ימשול למוכר' בכנרו בה כיון שכנר בה האב והשיאה פעם אחת שוב לא ימשול למכרה אפי' לאישות כדאיחא פר' האינש מקדש והשיאו' האב אה"כ דדעתה פעם שנית בעודה קטנ' כאילו אין הקידושין קידושים דאורייתא שהרי אין מעשה קטנה כלום ולאחרים אין רשות עליה ואין קדושה חופשין בה אלא מדרכנן לפיכך אם אחר כך אינה חפצה כבעלה אינה צריכה ממנו גט ס"ס אהז"ל כיון שהיתה מוחזקת לבריות לאשת איש שהרי היקנו לה נישואין לא תצא ממנו כולא כלום שלא יאמרו אשת איש קצאת כולא כלום אלא צריכה מייאן ויוצאה ממנו כמייאן שמאן כבעלה אבל אם השיאוהו שלא לדעתה או אפילו לדעתה ואינה יודעת לשמור קידושה אפי' מייאן אינה צריכה לפיכך יש לבית דין לזוהר לכתחלה שלא להשיא יתומה קטנה במקום שנראה להם שיבא ליריביאין ואין לדיין בזה אלא מה שעיניו רואות :

ב איזה היא קטנה שצריכה למאן שיערו חז"ל מכה שש שנים עד כת עשר שנים בודקין אותה לפי דעה אם יודעת לשמור קידושה וטהה קידושין לא שתשמור אותן כדרך שמשמרת האנו' וחמרה וכיוצא בהן אלא שתשמור אישותה שנראית כאשת איש הרינו צריכה מייאן ואם אינה יודעת לשמור קידושה אלא הולכת לבית אמה כאילו לא נהקדשה מעולם אינה צריכה למאן ופחית' מכת שש אפילו איצ חכמה ונכונת לחש ביותר ודעה לשמו קידושה אינה צריכה מייאן ויתירה על כת עשר אפי' בכלה ביותר ואינה יודעת לשמור קידושה צריכה מייאן :

ג והמייאן הוא שתאמר בפני שנים אי אפשר בפלוני בעלי זה או אי אפשר בקידושין שקדשני אמי ואחי ואפילו לא עמדה כלום אלא הלכה ונתקדשה לאחר כשהיא קטנה אע"פ שהיתה נשואה לראשון קידושה לשני הם הם מייאנים :

לבוש הפוך וארומז הלכות מראש

אילנות חשכה כגדולה נאילו היא בת עשרים שלימים
דשליש יום כשנה חטובים כשנה ויא שאינה חשוכה בת
עשרים עד שהיא בת כ' שנה פחות ל' יום דס' ל' יום
האחרונים בשנה חטובים כשנה *

ג ואם היא בת עשרים שנה ולא נולדה בה סימני אילנות
לא הביאה שתי שערות חשוכה בקטנה עד שהביא שתי
שערות או עד שתגיע לרוב שנותיה שהם ל' שנה ויום אחד
ביימי שנותינו בהם שכעי' שנה וחציה הם ל' שנה ויום אחד
יום אחד ויהר על ל' הם רוב שנותיה והרי היא אילנות אף
ע"פ שלא הביאה שתי שערות ולא נראה בה סימני אילנות
והטובה כגדולה לכל דבר ואינה יכולה למאן וסימני אילנות
יתכארו לקמן בהלכות יבום בסימן קע"ב :

ד אין עתי שערות סימן גדלות א"כ באו מ"כ שנה ואילך
אכלאם באו קודם לכן אפ"ה הוד' שנת י"ב חשיבו כשומא
ואינה נחשבת גדולה על ידה עה שהביא אחרות אחר י"ב
שנה ויא שאם הביאה שערות ביו' אחרון של שנת י"ב חשוכה
גדולה ומיהו כספוצאין לה שערות אחר הזמן ולא בדקות
קודם הזמן מחזיקין אותה כגדולה אפי' לחליצה ולא היישינן
שמא באו קודם הזמן ויא שאם נראו בה שתי שערות קודם
י"ב שנה ועודם עליה אחר י"ב שנה אע"פ שלא הביא שערות
אחרות אחר י"ב שנה חשוכה כגדולה למיאון ואע"פ חשוכה
כקטנה לחליצה דאזלינן הכא לחומרא כמו שיתבאר מעט
בסמוך וכן אם ספק אם הגיעה לי"ב שנה או לא אזלינן נס
כן לחומרא :

טו כשבודקין אותה בודקין אותו על ידי נשים כשהת
תאמנות ואפילו אשה אחת בודקות ושומעין לה אם
הביאה או אם לא הביאה ואפילו היא קרובה דכיון דהימנו
רבנן נשים לא משום עיוה הכסירה אלא משום נילוי מילתא
דמילתא דעביר לגלוי הוא ובמילתא דעכירא לגלוי לא
חיישינן דמשקרי וכיון שהוא כן אפילו נשים שאין נאמנות
לומר מה בעלה דחיישינן שמא כונתן לקלקלה נבי בריקה
נאמנות דלא שייך קילקול דהא היא עצמ' יודעת שהיא כן *
ען השתי שערות אילו צריך שיהיו בעיקרן גומות ואפילו
שתיהן בנמא אחת הרי אלו סימני גדלות נמצאו שתי
גומות זו בצד זו ואין בהן שער הרי אלו סימני שאין גומ' בלא
שיער אלא שערות היה בהן ונשור :

עז ודתי שערות אלו צריכות שיהיו במקום הערה וכת
הערה כולו ממקום סימני' הוא בין למעלה בין למטה
בין על אברי הזרע והם כוונר על הכזי' ויש מי שאומר שאפי'
אחת בנבה ואחת בכריסה או אחת בקטרי אצבעותיה של יד
ואחת בקטרי אצבעותיה של רגל חשיבה גדולה למיאון אבל
לא לחליצה משום שיש כזה פלוגתא דרבוותא וזולתין הכל
לחומרא והכא לחומרא כדלעיל דנבי מיאון אמרינן שהיא
גדולה כדי שלא המאן ונבי חליצה אמרינן שהיא קטנה כדי
שלא תחלין :

קז שיעור אורך השתי שערותיהו סימני גדול' שישמחו
ויהיו ראויין לינטל בפי הזוג או לקרוץ בצפורין והוא
אפילו קטנות מאוד אפ"ה חשוכה כגדולה לחומרא לענין
מיאון שלא הוכל למאן עוד אבל לענין חליצה אינה חשוכה
גדולה עד שיהא בהן כדי לכופ' ראשון לעיקר ועל סימן צ"ט
בפירוש סדר חליצה :

קח והא דאמרינן למעלה שיכולה למאן אפילו אחר י"ב
שנה היינו כשבודקו אותה ולא הביאה שתי שערות
אבל סתמה משיש לה י"ב שנה אינה יכולה למאן דחוקה
שהביאה שערות דרובן מביאת לי"ב שנה ואע"פ שלא נבעלה
אחר היות לה י"ב שנה ואינה מקורשת לזה אלא מקודשין
שקדשה אחיה ואמה שאינם אלא ריבנן אפ"ה אינה יכולה
למאן דלא תקנו רבנן מיאון כגדולה ולכא אחו למאן הנבעלת
לאחר

קידושיו קידושין מעולם שבמיאונה עקרתן וכן היא כשרה
לכהונה שאין כאן אפילו טום רוח הגם ואינה צריכה להמתין
אחר המיאון ג' חדשים מלהנשא מטום הכתנה שהרי היא
עזרה קטנה וכו' ואינה מעוברת אף על גב דנבי גירושין
צריכה להמתין אפילו קטנה שאני גירושין דשייבי ג' כגדולה
ולא פלוג רבנן אבל מיאון אין שייך אלא בקטנה ואין שייך
הכתנה ולא גזרו מיאון משום גירושין * ואם נשאת לאחר
אח' שמיאנה בראשון גירשה השני או מה מותרת לחזור
לראשון שהרי היא כאילו לא היתה אשתו מעולם ולא עוד
אלא אפילו גירשה הראשון בעודה קטנה והחזירה ואחר כך
מיאנה בו ונשאת לאחר אחר שמיאנה בו וגירשה האחר
מותרת לחזור לראשון שכל היוצאות במיאון אף ע"פ שקדמו
גם למיאון הרי זו כמו שלא נהגש' ממנו בנש מעולם ומותרת
לחזור לו אפילו אחר שנשאה לשני אבל חגורש' את הקטנה
בנש אף על פי שהיתה יהומה כשנתקדשה לו סאמה ואחיה
קדשה או השיאה לו כיון שיצאת ממנו בנש הרי היא מדרבנן
כשאר גרושה ויולה כתובה והוא אסור בקרובותיה והיא
אסורה בקרוביו ואסור לכהונה וצריכה להמתין שלשה חדשי'
ואם נשאת לאחר ומיאנה בו אסורה לחזור לראשון מפני
שיצאה ממנו בנש אע"פ שיצאת מן האחרון במיאון ואין צ"ל
אם גירשה האחרון או מה דהא מ"מ נשואה מדרבנן היתה לו
גבן אסורה לאבי הראשון ולבנו ולאחיו כשאר הגרושות אע"פ
שיצאת מן האחרון במיאון וכן אם מיאנה כראשון והחזירה
גירשה ונשאת לאחר ונתאלמנה או נתגרשה או מיאנה בו
אסורה לחזור לראשון ולקרוביו שכל שיצאת ממנו במיאון
לכסוף דינה כמכאנת וכל שיצאת ממנו בנש לכסוף דינה
מדרבנן כמגורשת דלא ליהו לאיהלופי כשאר גרושה שנתגרש'
מקידושיו אמיניו דאורייתא :

קכ אף ע"פ שהממאנת כבעלה מותרת בקרוביו הממאנת
ביבם אסורה באבי אף על פי שבמיאון זה היא עוקרת
קידושיו או נישואי בעיה הראשין שמת כאלו לא היתה אשתו
מעולם מ"מ היתה נראיה ככלאו בשעה שמת בנו שהיה בעלה
הראשון ולא מיאנה בו ונפלה לפני יבמה ליבום ואינה ממאנ'
אלא ביבום לפיכ' אסורה באביו שהיה חמיה מיהו לא החמיר
לאסרו גם בשאר קרובים כגון אחי אביו או אחי אמו מותרת
ו"א כיון שאסורה לאביו אסורה ג"כ לכל קרוביו שהם אפורים
מן התורה כגון אחי אביו ואחי אמו ואפי' לבן אחותו של בעלה
שהיא לו בשע' מיתתו כאשר אמו אמו שהיא שנייה כדאוריית'
יש אפסורין גם כן בנש כשמיאנה ביבם ככל מקום אם מיאנה
כאחד מן היבמין מותרת להתייבם לשאר היבמה דאף על גב
דלחי נפשה מיקתו של זה לא דחיא נפשה מכלא כישא ואף
ע"ג דנבי ג' א"כ נתי' לה אחד מן היבמין ג' אמרינן דפסלה
על כל האחין שאני ההם דהיא קעביר בה ולא רצה לבנות
קרינן ככולהו כיון שלא כנה שוב לא ויגנה אכל הכא היא
קעברה ואמרה לא רענא כך ולא צכי' כך משמעוניה כך
הוא כך הוא ולא רענא אבל כאחיק רענא :

קכב עד שתי הבת ממאנת עד שהביא שתי שערות אחר י"ב
שנה או עד שתלד ר"ל מיד שנתעבר' שראויה לילד
שיכיון שנתעברה אפי' לא הביאה שתי שערות הרי היא גדולה :
אבל כל זמן שלא נתעברה ולא הביאה שתי שערות יכולה
למאן עד שתהא בת עשרים שנה שכל זמן שאינה בת עשרים
לא הביאה שתי שערות חשוכה בקטנה אפי' נולדה לה סימני
אילנות אבל אם היא בת עשר' שנה ונולדה בה סימני אילנות'
חשוכה כגדולה למפרע מיום שהיתה בת י"ב אף על גב ש
שהביא אח' שתי שערות ואינה יכולה למאן והא דאמרינן
שאינה חשוכה כגדולה עד שתהא בת עשרים ונולדה בה
סימני אילנות לא שהיא בת עשרים מלאים אלא מיד
כשנכנסה שלשים יום לתוך שנת העשרים גולדה בה סימני

לאחר שנדלה דהיא היא אשת איש דאורייתא וצריכה נט
כמו שיתבאר בסמוך בע"ה לפיכך כיון שהגענו לשנוחה
אניה יכולה למאן מסתמא כלא כדקא דשמא הביאה שערות
ומ'לא תחלוץ ללב שנה עד שיבדקו אותה וימצאו שתי
שערות דאזלינן לחוסרא שמא לא הביאה :

ד וכשבודקין אותה אחר י"ב שנה ולא הביאה שתי שערות
נמי לא אסרן שיכולה למאן אלא כשלא בעל אחר היות
לה י"ב שנים ויום אחד דאזלא הוי המיאון אלא מיטום קידושי
הראשונים שקדושהאמה ואחיהוהם אינם אלא מרבנן
לפיכך אזלינן לקולא ולא חיישינן שמא היו לה שערות ונשרו
אבל אם בא עליה אחר היות לה י"ב שנים ויום אחד אניה
יכולה למאן שאנ'פי שאין מצויין לה סימנים חוששין שמא
נשרו שהוא ספק דאורייתא שתי אם היה ידוע כודאי שהיו
לה שערות קודם שמא עליה אחר היות לה י"ב הוי קדושתן
גמורים דאמרינן וראו אותה בעילה עשה לטם קדושתן
דאורייתא דאין אדם עושה בעילתו בעילת זונה דהא בשכר
לא היתה אצלו אלא בקדושת דרבנן ובאותה בעילת גדולה
היתה ונתרצית לטם קדושתן גמורין ואפילו אם קדשה אחר
לא היתה צריכה ממנו נש' זעכשו ביון שהוא ספק אם היו לה
שערות קודם שנבעלה אם לא הוה ליה ספק דאורייתא
וחיישינן שמא הביאה סימנים קודם שנבעלה אלא שנינו
ולא שני במיאון וצריכה ממנו נש' מספק ואם מיאנה בו לאחר
שנבעלה לאחר י"ב ונבדקה ולא נמצאו להן שערות ונתקדשו
לאחר צריכה ממנו נש' מספק דשמא היו לה שערות ונשרו
קודם שנבעלה ונתקדשה לו כבעילה קדושתן גמורים ואין
קדושי שני בלוס וגם מן השני אפשר לומר שדא צריכה נש'
דשמא לא היו לה שערות קודם כעילת ראשון ואין בעילת
הראשון קדושתן דעדין קשנה היתה ובאו לה שערות בין
ביאת ראשון לקידושי שנינו עשויים גדולה תשרו לפיכך
צריכה ג' נש' מן השני ואסורה לחזור לראשון משום דנראה
כמחזיר גרושתו מן האירוסין שנתארסה לשני ואף על פי
שכשנסתפק לומר שמא נתקדשה לראשון כביאהו אין קדושי
שני בלוס ואין כאן מחזיר גרושתו מן האירוסין ואם קדושי
שני קדושתן על כרחק משא' שלא היו קדושי ראשון בלו' ואין
זה מחזיר גרושתו מ' אסורה מדרבנן דאחי לא הלו' מחזיר
גרושה דאוריית' מן האירוסין ואם נשאת לטני קודם שגירשה
הראשון תצא מזה ומזה והולד ספק ממזר משינחם :

ויכול לכוון כל הגוף לעמוד על אמתה דבר זה ועוד דהא קל
דאפילו נמיה בלא שערות הם סימני גדולה ומי יוכל לעמוד
ולדקדק בכל נופה אם אין בה נומה לפיכך נזהרין שלא למאן
בלא אחר י"ב שנה כתב מורי סקרמלי דל וול ולכ'ע אם
היא פתוחה מכת שנים עשר שנה אין כאן ספק ומאמנה אפי'
בזמן הזה וכן עשה מהר"ר יעקב פולק ז"ל מעשה בימיו ודלא
כיש כחמירין ואמרו שאין דנה במאנת בזמן הזה כלל
עד כאן לשונו *

הלכות יבום וחליצה

קנה איזו נקרא זרע קיימה לפטור מן היבום ומי
י"ג סעיפים :

א מי שמת לו אחיו מאביו כלא זרע לא שנה אם לא היה לו
לאחיו זרע מעולם או היה לו זרע ומה בחיי אחיו מצות
עשה הוא מן התורה לייבם את אשתו או לחלוץ לה דכתיב
בי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תהיה אשת
המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבם'
וגמיר ואם לא יתפרק לקחתה וגמיר וחליצה געלו מעל רגליו וגו'
ולפנינו יתבאר בע"ה איזה דפן האחים הוא קודם לייבום או
לחליצה ואין חילוק אם היתה אשת אח ומ' הנישואין או מן
האירוסין דלעולם היא נקראת אשת המת אף על נכ דכתיב
בית אחיו ובימת נשואה משמע אר"ל שחזר הכתוב ויביא את
הארוסה ליבום וחליצה כמו נשואה מדרבתיכ לא תהיה אשת
המה החיצה דמותר הוא צלבד שהיה להם ישיבה אכעולם
דכתיב כי ישבו אחים יחדיו משמע שהיתה להם ישיבה אהת
בעולם לאפוקי אם נולד זה אחר סיחת אחיו שמת בלא זרע
אין צורך לייבם את אשתו ואדרבה היא נשואת עליו באיסור
אשה אח ומת' לזר ועוד דרשו ר"ל ובלבד שלא תהיה היבמה
אחת מן הערות על היבום כגון בתו או בת בתו וכו' נאם
היתה ערוה עליו אסור לו ליבמה ואניה צריכה נש' מן חליצה
ולמרו זה מנזרח שיה דכתיב כאן עליו יבמה יבא עליה וכתיב
דחם באחות אשה עליה אשה על אחותה לא תקח לצרור
לנלות ערוה עליה בחיה מה עליה דכאן ביבמה הוא מקום
מצוה אף עליה דהתם דאחות אשה שאסרה עליו התורה אפילו
במקום מצוה אסרת' עליו דהיינו כגון שנפלה לפניו מצחו
שמת בלא זרע ואפילו הכי ה' בלא תקח וכיון שאסרה עליו
התורה אחות אשתו אפילו במקום מצוה הוא הדין לאחיה מכל
הערות שבתורה שהם דומות לאחות אשה דהוקשו להדדיו כל
שהיא עליו בברת אם נפלה לפניו מאחיו אסורה לו להתייבם
ופטורה מן החליצה ומהרה לזר ועוד פכרא הוא דאין עשה
דיבום דוחה לא תעשה ועשה דעירות שיש בהם כרת ומסולא
מותרת לזר :

ב ומה שאמר הכתוב וכן אין לו לאו דייקא אלא כל שרנית
אחיו זרע לא שנה בן או בת או זרע הכן או זרע הבת עד
סוף כל הרורות בין מאשה זו בין מאשה אחרת אשתו פטורה
מן החליצה ומן היבום ואפי' הניח זרע עובר עבירה או עובר
עבוד' זרה או מסור פוסר נשיו מן החליצה ומן היבום וגמרינן
לה מרקאמר קרא וכן אין לו ביו"ד והיה יכול לכתובו כלא יז'ר
כמו שכתוב מאן יבמי בלא יז'ר אלא רצה לומר עיין עליו שאם
יש לו זרע דכל דהוא אנית צריכה יבום וחליצה חוץ מן הזרע
שיש לו מן השפחה ומן הנכרית שאינו נקרא זרע ואינו פוסר
כי זרע הבא מן השפחה הוא עכר כמו דכתיב האשה וילדיה
תהיה לאדוניה הוי ולדה כמותה ואין מתייחס אחר אכיו שרוא'
עכר עבדו ובנויה כתיב כי יסיר את בנך מאחרי מסיר אהיה
מליחטב בקהל ואפי' נשתחרר בנו מן השפחה או נתנייד בנך
מן הגויה דהיה כשאר גרים ומשחרדים ואינו פוסרים את
אשרו

כא ואם הביאה שערות אחר י"ב ולא בעל אח' כ' שוב לא
תצאן אלא צריכה נש' מרבנן דלא תיקנו רבנן מיאנו בגדולה
דלא אחי לאחילופי למאן כו' כמו שנכתב למעלה בסמוך
ואח' לא גירש ועמדה ונתקדשה צריכה נש' משניהם מן הראשון
נש' מרבנן ומן השני נש' דאורייתא שהרי קדושי שני הפטו
מן התורה שקדושי ראשון לא היו אלא מרבנן לפיכך אם
ירצו מנרש ראשון ונש' שני אבל אם גירש שני לא יקיימה
הראשון שמיאמרו החז' גרושתו אחר שנתארסה כמו שנכתב'
למעלה ואם בא עליה שני קודם שיגירש ראשון הצא מרבנן
פזה ומזה הואיל וכו' עליה השני בעורה אסורה מרבנן אבל
אין הולד מן השני אפי' ספק ממזר שאין קדושי ראשון כלום
מן התורה אלא דרבנן ואם בא עליה הראשון קודם שגירש השני
הרא' הולד ממזר דאורייתא דהא קדושי שני הוו קדושי ל
דאורייתא והוה ליה אשת איש דאורייתא לגבי הראשון כמו
לגבי אחר :

כב יש אומרים דבזמן הזה יש להחמיר שלא תצאן אחר
י"ב שנה אף על פי שכודאי לא נבעלה אחר י"ב נש'
בדקה ולא נמצאו לה שערות רכיון דקל לגבי מיאון אפי' אחת
בנכה ואחת בכריסה או אפי' אחת על קשר אצבעותיה של יד
ואחת על של רגל השכה גדולה ואינה יכולה למאן עוד ומי

הא עינינו רואות שממנינו זה נשתנו הרווחת לפי חוב השנים שהרי בזמן הזה רוב הנשים יולדת בני קיימא כשנכנסו לתשיעי אפילו יום אחד חוץ מן היום שנהעברה בו זמן הוא מורגל בפי כל הנשים שמיד טיבאו מחדש השמיני קיים להם ולדותיהן הן בני קיימא ויש לסמוך על זה שהרי אפילו בכהמות אנו רואים דאישתנו הרי שלפי דין התלמוד אין פרת וחמרה יולדות אלא לשלשה שנים ועכשו רובן הם יולדת לשתי שנים :

ה יבמה שנשאת לשוק בחזקה שחיה ולהוליד של קיימא וכאו עדים והעירו שהולד שילדה אחר מית בעלה חיה שלשים יום ועדים אחרים מכהשים אותם ואומרים שלא חיה שלשים יום הרי זה עדות מוכהשת ודל ערים מהכא וזיל בטר רוב הנולדים שהם של קיימא והאשה הזאת מתרת לבעלה ואינה צריכה חליצה מיבמה ואפילו אין עדים מעידים בכיור שחיה שלשים יום אלא שנס אין שם עדות ברורה שלא חיה שלשים יום אלא קול של לעז יצא עליה שלא היה ולדה ולד של קיימא ולא חיה שלשים יום לא אמרינן לה על בעלה כיון שהוא קול של אחר נישאין ואולינן בטר רוב הנולדים שהם בני קיימא ובנה בן קיימא היה :

ו החורה האמינתו לאב לומר זה בני שנאמר כי את הבכור כן השנואה יכיר ופירשו בו יכירנו לאחרים כלומר שאם אין אחרים מכירין שזהו בני יכירנו להם והוא נאמן עליו הולכך האומר זה בני או שיש לי בנים נאמן לפטור את אשתו מן החליצה ואפילו הוחזק שיש לו אחים דמה לו לסקר אי בעי לפוטרה מיבמה מצי אמר מפטורה לה בנישא ונאמן במנו יא כמה דברים אמורים שאין כאן אלא חזקה בעלמא שיש לו אחים ואין כאן עדות ברורה דמתי מנו ועקר חזקה אבל אם יש כאן עדות ברורה שיש לו אחים אינו נאמן לומר אחר כך שיש לו בנים כדי לפטור את אשתו והמעט דכיון שקדמ עדים שיש לו אחים ולא היה מחזק שיש לו בנים הרי היתה אשתו בחזקת אסור ולא כל במיניה להוציא מאיסורה על פי דהוי הסנו כמנו במקום עדים ומנו במקום עדים לא אמרינן אבל כשאין כאן אלא חזקה בעלמא שיהיו לו אחים לא באזה אשתו לכלל חזקת איסור ודאי אלא בחזקה בעלמא וכיון שאומר זה בני או יש לו בנים הרי התירה ופטרה מן החליצה וכן היבום ואפי' אם באו אחר כך עדים ברורים שיש לו אחים לא מפקינן לה מהתירה שהרי התורה השמינתו לאב על בני שהיא בנו ומטילא נפטרה והותרה וכיון שהתירה הותרה : אמר בשעת קידושין או אחר כך יש לי בנים וזכר ואמר בשעת מיתה אין לי בנים לדבריו הראשונים אנו מאמינים שיש לו בנים דמה היה לו לסקר וררי התירה מתלוצה וזכין שהתירה שוב לאו כל במיניה לאוסרה ויש אומרים דחיישינן שמא לא אמר כן בשעת קידושין שיש לו בנים אלא כדי שתתירנה היא בקידושין ואחר כך חזר בו בשעת מיתה ואמר חאמת שאין לו בנים הולכך כספק צריכי' חליצה אבל אינה מתייבמת דשמא יש לו בנים ודבריו הראשונים אמתיית הם ואם כן לפי זה נראה לי אם לא אמר בשעת קידושין כלום ואחר הקידושין אמר באמירה אמתיית במסיה לפי תוס' שיש לו בנים וזכר בו בשעת מיתה ואמר אין לי בנים לכע אינו נאמן לאוסרה אלא לדבריו הראשונים אנו מאמינים דמה היה לו לסקר כל :

ח יא שעד אח'נאמן לומר שנוולד בן לבעלה מאשה אחרת כדי לפטור זו מחליצה ויא שאינו נאמן להוציאה מחזקת זקוקה ליבום :

ט מי שזינה עם אשה בין פנויה בין אשת איש ונתעברה ואמרה זה העובר ממנו הוא ואפילו הוא מודה לה הרי זו ספק דאמרינן כיון שהחזקה זו לזונה כשם שזינה עמו כך זינה עם אחרים ומאחרים נתעברה ודנין בו להסמיר ודרי' זו חלצת

אשתו ובשעה שנשתחרר או נחנייר נקטן שגורל דמי ואינו מתייח' אחריו ויא כרא' דווקא זרע שיש לו מספח' שאינה שלו אלא של אחר אבל זרע שיש לו משפחתו פוסר חזקה שאין אדם עושה בעלתו בעלת זנות ובדאי שחררה קודם שכא עליה זהרי הוא זרעו כשר הולכך מספק דלא ידעינן כמאן ה'לבה' אולי' לחומרא שאם אין לו זרע אחר אלא משפחתו ויש לו צעשה ומת בלא בנים אשתו חולצת ולא מתייבמת חליצת ואסורה לזר בלא חליצ' דשמא לא שחרר' ואין זה זרעו והרי אשתו זקוקה ליבום ולא מתייבמת דשמא שחררה קודם שכא עליה וררי זה זרעו נמור ואין אשתו זקוקה ליבום ואם יבמה יפגע באיסור אשה אח שיש לו בנים :

י ואם היה לו זרע בשעה שמת אשתו פטורה מן החליצה וזמן הייבום ואפי' לא היה הזרע אחריו זמן רב ואפילו היה הזרע גוסס או פצוע מכות שבדאי אי אפשר לו לחיות פוסר מן החליצה ומן הייבום כיון שהיו בו חיות בשעה שמתו ואפילו זרע שיוולד אחר מותו כנון שמת והניח אשתו מעוברת פוסר ודווקא לאחר שיוולד אבל כל זמן שהיא מעוברת הרי היא זקוק' מספק והיא שיהיה בר קיימא לאחר שיוולד כנון שירע שגולד לט' חדשים אף על פי שלא נמרו לו שער' וציפורניו והוא טיבא לאויר העולם כשהוא חי אפילו מת בשעה שנוולד הרי זה פוסר את נשיו מן החליצה ומן הייבום אבל אם הפילתו אפי' ידוע לנו שעברתו ט' חדש' אינו פוסר דלא מיקרי זרע והתייבם והכי' ידעינן ליה שנוולד לט' כנון שכא עליה אחר שכיילתה ופירוש מסכה מיד ולא קרב אליה אחר כך ואם ידוע בודאי שלא כולו ח' חדשים ונולד בחדש השמיני אפילו נמרו שער' וציפורניו ואפילו חיה ל' יום ומת ודאי נפל הוא שאינו בן קיימא ואינו פוסר ואפילו מתייבמת כמה דברים אמורים שהוא ודאי בן ח' כנון שבעל פעם א' ופיר' ממנה ולא כא עליה כמה ימים קודם לכן ונס לא אחרי כן אבל אם שכלה ובעל ולא פירוש אע"פ שהוא לח' חדשים מיום השכילה חיישינן שמא לא נתעברה בלידה הראשונה אלא שחתה כמה לילות אחרי כן עד שנתעבר והרי זה נולד ל' יולדת ל' הולד בן קיימא הוא זהרי זה ספק בן קיימא וכן אם לא פירש ממנה קודם לכן אע"פ שמליל שכיילתו אינו אלא תוך ח' חדשים חיישינן שם' כבר נתעברה קודם שראתה והרי הוא בן ט' הלכך מספק חולצת ולא מתייבמת ואם בעל ולא פירש לא קודם לכן ויא אחרי כן ואין ידוע אם כלו לט' חדשים או לאו אם חיה ל' יום אחר שנוולד נמרו לו ציפורניו ושער' ומת הרי זה בר קיימא ופוסר אפילו מחליצה ודאי חיה ל' יום אחר שנוולד אפילו מת ביום שלשים ואפי' נמרו לו צפורניו ושער' או חיה ל' יום ולא נמרו ציפורניו ושער' הרי זה ספק נפל ספק בן קיימא וחולצ' מספק ולא מתייבמת דשם' בן קיימא הוא ויפגע באשה אח שלא במקום מצוה לא שנא מחמת חולי ל' ש נפל מן הגג או אכלו ארו ומת לעולם נשאר כספקו וחולצת ולא מתייבמת ויא אפילו אם נולד מת והפילתו אסויס להסתפק שכלו לו חדשיו חולצת ולא מתייבמ' ואם אין ידוע לנו שכלו לו חדשיו אלא על פיה שהיא אומרת שהיא יודעת שכלו לו חדשיו ומת תוך שלשים אין מתירין אותה על פיה להיות מתר לזר בלא חליצה דלאו כל במיניה שהיא התיר את עצמה וצריכה חליצה ויא שכומן הזה אם ידוע לנו שכלו לו ח' חדשים שלמים כנון שבעל ופירוש ואפי' ידוע לנו שלא נכנס לחדש התשיעי אלא יום אחד מלכד יום שנתעברה בו ונולד רצא חי לאויר העולם ונמרו לו שער' וציפורניו הרי זה בן קיימא ופוסר את אמו מן החליצה ומן הייבום אפילו לא חיה ל' יום אע"ג דבדק' גמ' צריך שכלו לו ט' חדשים שלי' וקיימא לן להכמי התלמוד דיוולדת להשעת אינה גולדת למקומים אלא עד גמר חדש התשיעי סכל מק'

* לביש הבין וארגמן הלכות יבום וחליצה * צו

חליצ' דק"ל חליצ' מעוברת לאו שמה חליצ' כמו שהבא' בע"ה לקמן כס' לכך לא תחלוץ עד אחר ש' אבל צרתה שהיא עם בעלה בשמת אינה צריכה להמתין רק צ' יום כשאר היבמות ותחלוץ אותה יבום ולא תחוש לצרתה שבמדינ' אחרת הואיל ולא היה בעלה עמה כמה דברים אמורים שידוע שלא הניחה צרתה מעוברת כשהלכה ממנה או שטרע שלא ילדה אחר ש' חדשים שהיך בעלה ממנה אבל אם אין ידוע אם הניחת צרתה מעוברת או לא או סילדה או לא דרי דינה כדון צרתה : דין אשה שהיך בעלה למדינת הים ומת סם ונשאר זקוק ליבום ויצא הקול שהיה לבעלה אשה אחרת כו' עיין כר"ב בש"ס ס"מ הק"ט : אשה שמת בעלה והיה לו בן נמדת היום הרי זו מותרת לזרואין חוששין שמא מת הבן דהרי חזקת להחיר ים כאן העמר הבן על חזקה שהוא חי והעם האשה על חזקה שאינה זקוקה :

חולצת ולא מתייבמת ואם היו חבושים * כד בבית האסורים שודאי הוא מסנה ופוסר ו"ל שאפילו בזונה שאינה חבושה אלא שהיא מיוחדת לו פוסר :
האשה שהיך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך מותרת לינשא לשיק שנעמדה הבן על חזקתו שהוא קיים :

הלכה היא ובעלה ובנה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי וא"כ מת בני נאמנת ומותר לשיק שהפה שאם ה' הפת שהתי' שאע"פ שנגרע' חזקה כמה שאמרת מת בני ומזקקת עצמה ליבום מ"מ כיון שבשעה שהלכה היתה בחזקת היתר לטוק אם ימות בעלה וכי אמרה מת בעלי הימנה דבנן כמו שיתבאר לקמן סימן קנ"ח בע"ה ובמה שאמרה שאחר כך מת בנה הרי היא ג"כ מעמד עצמה על חזקה ונאמנת ומותרת לטוק אבל אם אמרה מת בני ואחר כך מת בעלי נאמנת במיתה בעלה ואינה נאמנת להתייבם אלא חולצת ולא מתייבמת שביון שאמרה מת בני קודם הרי הוציא עצמה מחזקה שהייתה בחזקת היתר לטוק והיא אוסרת עצמה הלכך נאמנת להחמיר על עצמה סתיאם לטוק דשית' נפשה חתיכה דאיסור עד שתחלוץ ואינה נאמנת להקל על עצמה שהיא מותרת ליבמה שיש בו איסור אשת אח ואינה מתייבמת על פיה דטמ' מטום דמרחם' ליה ליבמה אינה חושש' לאיסור אשת אח ושם' מת בעלה קודם :

קנז דיני גרים ומומר ואיזה נקרא אח ליבום וכו' סעיפים :

א מי שיש לו אח מאביו מכל מקום אפילו הוא ממזר או עובר ע"ז הרי זה זוקק את אשתו לחליצה ויבום ואפילו הוא גוסס כשעת מיתת אחיו או שהיה פצוע מכות שאינו יכול לחיות מהן לא הנשא כל זמן שהוא חי ובלבד שיהא נולד בחיי אחיו ואפילו הוא קטן כשעת מיתת אחיו ואפילו לא נולד כולו בחיי אחיו אלא שיצא ראשו ורובו לאויר העולם קודם שימות אחיו הרי זה זוקק את אשתו ליבום וחליצה אבל אם לא נולד רובו בחיי אחיו אלא אחרי מות אחיו אינו זוקק את אשתו לחליצה ויבום דכתיב וכי יטבו אחים יחדיו ודרשו ר"ל שאי יחדיו שהיה להם יטיבה אחת יחד בעולם אבל לא היה להם יטיב' אחת לא ודוקא שיהא אחיו מאביו אבל אחיו מאמו אינו זוקק אשתו ליבום דילפ' נג' ג"ש אחי' אחים כתיב הכא כי יטבו אחים יחדיו וכתיב גבי בני יעקב שנים עשר עבדיך אחים ונומר מה התם בני אב אחד ולא היו בני אב אחת אף כאן אחים בני אב אחד אף על פי שאינם בני אב אחת אבל בני אב אחת ולא בני אב אחד לא ודוקא שיר' א לו לאחיו יחס אחר אביו כגון שהוא מישראלית ואפילו הוא ממזר מכל מקום כגון הוא אבל אם יש לאביו בן סן השפח' או סן הנכרית אינו זוקק את אשתו שאינו מתייחס אחר אביו אלא אחר אמו כמו שהיא מכואר למעלה בסמ"א ואם בן אינו אחיו ואפילו היתה ליהוה בקדושה כיון שלא היתה הורגת בקדושה אינו אחיו אלא אחר הוא חשיב לגביה כמכואר למעלה סימן קנז :

ואם הלכה היא ובעלה לנר וכאה ואמרה ניתן ליבן במדינת הים ומת בני וא"כ מת בעלי נאמנת ומתייבמת שהרי מעמדת עצמה על חזקה הראשון מת בעלי וא"כ מת בני סילדת' שם אינ' נאמנת להקל להחיר עצמ' לטוק וצריכת חליצה אבל נאמנת להחמיר ואינה מתייבמת דהא שווייה נפש' חתיכה דאיסורא ליבם כאמרה שהיה לה בן אחר מיתה בעלה בד' א' כשהייתה פסולה מתחלה לכהונה כגון שהייתה גרושה כבר מאיש אחר או שהייתה חללה ולא תיפסל בחליצה זו יותר ממה שנפסלה בכראו שאמר' כמערה היינו כשמתו ולא היה שם שום אדם אצלנו דליבא למה שש' שמה יבאו עדים ויעידו שהוא כדבריה אבל אם אין כאן אחד מן הדברים הללו אינה חולצת דחיישינן שמא אחר שתחלוץ יבאו עדים ויעידו שהרכר כן כמו שאמרה שהבעל מת חללה ונמצאה חליצה זו אינה כלום ותנינא לכהן ויראה היראה אותה שחליצה ונשאח לכהן ותיפיק מיניה חרובה שידמ' שכל חלוצה מותרת לכהונה כי לא ידע שבאו עדים והעידו כדבריה לפיכך לא תחלוץ ולא תתייבם אלא תשאר בחזקת זקוקה כמו שיצאת עד שיבאו עדים ויעידו שמתו חללה בעלה או בנה :

ב י"א אפילו קרוב או אשה או עבר או שפחה או קטן שהוא מכיר וכגון שארר למסוך על דבריו כולם נאמנים להעיד זה פלוני הוא אחי פלוני מאביו וחולצין ומייבמין על פיהם מסוס שאין זה צריך עדות נמורי' אלא גילוי מילתא בעלמא דמילתא דעבד' לגדלו הוא וסני בגילוי מילתא בעלמא כזה ואפילו לא אמרו כן אלא בשעת מעשה וכונת' להע' סומכ' עליהם וכ' ש' אם הסיחו כן קודם מעשה לפי תומם שלא כוונו אז להעיד שסומכ' עליהם :

ג האשה שהיך בעלה וצרת' למדינת הים ואין לה כנים ובאו עדים ואם השמת בעלה הרי זו לא תתייבם ולא תנשא לטוק לעולם עד שהרע אם ילדה צרתה או לא ילדה לא תתייבם שמא ילדה צרה ולא תינשא לטוק סמ' לא ילדה ו"ל אמרינן שתחלוץ אחר ש' חדשים למיתת בעלה ותנינא לטוק כמה נפטך שאם ילדה צרה בחיי הבעל הרי היא מותרת לטוק ואם לא ילדה בחיי הבעל והניחה מעוברת הרי כיון שכלו' ש' חדשים ודאי כבר ילדה ואם הולד בן קיים' הרי היא גם כן מותרת לטוק ואם אינו בן קיימא או שלא ילדה כלל הרי החליצה פושרת אותה ומותרת לטוק לא אמרינן כן דחיישינן שמא ילדה צרתה ולד של קיימא ואחר כך יבאו עדים ויעידו כן שהולד של צרתה הוא בן קיימא והחליצה אינה כלום והיא שמא תינשא לכהן ויראה היראה ויאמר חלוצה מותרת לכהן כמו שאמרנו למעלה לפיכך אם היא גרושה כבר מאיש אחר או חללה שכבר היא פסולה לכהן תחלוץ אחר ש' חדשים והנשא לטוק אבל לא תחלוץ בתוך ש' ותנשא אפילו אחר ש' דטמא מעוברת היתה צרה והפילה גבין שהייתה צרתה מעוברת בשעה שחלצה לא הית' חליצ' זו

ג' גרים שנתגירו ועבדים שנשחררו כקטנים שגולדו בשעת גירותם או שחרורם הם שאין להם יחס זה עם זה לא מן האב ולא מן האם והרי האם הם כורים זה לזה ואין להם אחרת כלל זה עם זה ואפילו אחר מהם הורגה שלא בקדושת הלידתו בקדושה והשני הורגה ולידתו בקדושה או אפילו הם תאומי' ונולדו יחד בקדושה אלא שהורה לא היתה בקדושה דיי אילו אין להם יחס אחר אביהם שהזיעם בניהו אלא אחר אמם שילדתם בקדושה ואין להם אחרת לענין יבום אע"פ שיש להם אחרת לענין אשת אח דלא נרעי משני אחים

לבוש הבוץ וארנובת הלכות ימים וחליצה

בן האם האמרינו דלענין ימים אינם זקוקים אלא אחים מן האב הלכך גרים ועבדים משוחררים לא חולצין ולא מיבמין עד שיהיו טהורים הורחם ולידתם בקדושה :

ד נפלה לפני משומר ביון שהורתו ולידתו היתה בקדושה הרי זה אחיו גמור חקוקה ליבום ומתענה עד דחלוץ לא שנא אם נשאתם אחר שנשאה אחיו לא שנא היה משומר בשעת נישואין אף ע"פ שהשאת ישראל הוא מהו כהיה משומר בשע' שנשאה רוקא לבתחלה צריכה חליצה אבל אם עברה עניינות לשוק בלא חליצה ספני שלא ידעה שהיה לה יבם ואח"כ נודע שיש לה יבם משומר לא תצא דלא אלים זיתא לאוסר' על בעיה כיון שיצא מכלל ישראל קודם שנשאה לא קדשה אדעת' שתזקק לו ויא' שצריך לחלוץ לבסוף והמקדש אשה ויש לו אח משומר יכול להתנית בשעת קידושין בחנאי כפול שאם חפול לפני המשומר ליבום שלא יהיו קידושו קידושין מעכשיו ואז פטורה היא מן היבום ומן החליצה :

ה ובן אם היה בעלה משומר ומת בשמות בלא בניס הרי היא זקוקה לאחיו דאחיו גמור הוא ותמיבם או החלוץ ואפילו קדשה בשמותו זקוקים אותה לחליצה ויבם כמו בישראל גמור ואפי' בניו של המשומר שיש לו עם אשה הישראלית ואפילו היא נ"כ משימדה אפילו לקח אותה בנוחה ובלא קידושי דתישראל הרי הם כתישראל גמור אלא שהשוא נקדושה קידושין וזקוקים זה על זה ליבום ולחליצה ובן בנו עד כמה דהיה כולם אף על פי שהשוא נודע פסולין הם כל זמן שהם בני ישראל או משימדות ישראל הם וזקוקים נשותיהם ישראליות או משימדות לחליצה ליבום מהו אשה שנפלה לפני שני יבמין והאחד הוא הגדול הוא משימר והשני הוא ישראל כשר לא החלוץ מן המשמ' אלא מן הכשר ואפילו היה המשומר כאן והישראל ה"ך למדינת חס לא נפטרה כחליצת המשומר דלא אלים חליצת המשומר לאפקועי זיקה הכשר שכיון שהוא משימ' אין בנותו כוונה להתיר לשיק הואיל ואינו מאמין בה אלא צריכה חליצה מן הכשר לבדו נדא חליצה אלים ומפקעת זיקת המשומר אלא שאם אין כאן אלא אח אחד והוא משומר צריכה חליצה ממנו ואינה מתיר לשיק בלא חליצה דמ' היא זקוקה לו ואם המשומר אנוס הוא על סי' קס"א סעיף ט' :

ו מי שלא היה מוחזק כאחים זמין לו בניס ואמריש לי אחים לחיובה בחליצה ויבום אינו נאמין כן באחד מן השוק ואמר אני אחיו של זה אינו נאמן ואפילו עד אחד פוער כדבריו שהוא אחיו אינו נאמן דכיון שראשונה הזאת גבר היא מוחזקת וקיימת בחזקת היתר לעלמא שאינה זקוקה ליבם שהרי לא היה בעלה מוחזק באחין לאוכל כמיניהו להוציאה מחזקתה לאוסרה על פי עד אחד עד שיהיו כאן שני עדים בשרם שיש לו אחים ולא דמי להיבא מוחזק באחין ולא מוחזק בבנים שהיא בחזקת זקוקה ואמר הוא שיש לו בנים דאמרינן לעיל שנאמן להוציאה מחזקתה רחמס מה לו לשקר אי בעי לטיפש' מיבם' שצי' למהיב לה נישא הלכך נאמין ליה במנו מה שאין כן כאן שאין כירו מנו לאוסרה :

ז ברא שנאמן להוציאה מחזקתה ואפילו להתיר במנו דמה לו לשקר ה"ם היבא דמחזק באחים ואמר שיש לו בנים שבוה אינו פותר את החזקה למרי ויכול להיות שניהם אמת החזקה שיש לו אחים ודבריו שיש לו בנים ואין כאן עקדת חזקה לגמרי אבל אם היה מוחזק באחין ובשע' מיתנו אמר אין לי אחין או שאמר על פי שהא מוחזק שהוא אחיו שאינו אחיו אף על גב שבוה נ"כ יש לנו להאמינו במנו דמה לו לשקר דאי לפושרה מיבום הוא רוצה היה יכול לפושרה כנס פ"מ אינו נאמן כזה דלא אלים מנו דמה לו לשקר לסתור לעקור החזקה למרי להוציאה מחזקת איסור להתיר וכן אם היה מוחזק שאין לו בנים ויש לו אחים ואמריש לי בנים

הרי פותר גם כן החזקה למרי ואינו נאמן אף ע"נ דיש לחלק ולומר דשאני בניס דסילתא דחליא כדירי' הוא ואיהו ידע אמיהות דבנים שיש לו בניס וזיה לנו להאמינו יותר סכת שאמר אין לי אחים דמ' אינו יודע בירור הדברים דלא כדיריה תליא מילתא מ' יש להחמיר וסלא להאמין לו לא כזה ולא כזה לסתור ולעקור החזקה למרי :

ח לא היה מוחזק באחין ויצא הקול שיש עדי' שעודו שיש לו אחים אלא שהעדים הם במדינה אחרת אפילו אמר הוא בשעת מיתהו שאין לו אחים הרי זו חושבת לקול אע"פ שיש כאן גם כן מנו דמה לו לשקר לא אלים המנו לבטל את הקול הואיל ויכול להתברר על ידי עדים והסתין עד שיבא העדים טאמרו וישאלום :

ט אשה שאין לבעלה יא כן ולא אחותה והמיה הם ככרית דים ומה בעלה מהרה לינשא לשיק ולא חיישין שם נהעברה חמותה וילדה זכר והיא זקוקה לו דדאי ספק ספיקא הוא שמה לא נהעברה חמותה ואח"ל נהעברה שמה ילדה בת ואינה זקוקה ליבם כלל אכל אם יצתה המיהה מכאן והיתה מעוברת שאין כאן אלא חדא ספקא שמה בה שמה זכר חוששים שמה זכר ילדה והיא זקוקה לו ואסורה לינשא לשוק :

י יבם משומר לזר עם חיוצתו אם לבונס בה כמו שז"ס וארוסלו ודוקא לאחר שהרץ שיש איכר לכא עליה חיישין שם יעבור ויבא לידאיסור אבל קודם שהלך שרי :

קנה באיזה אופן אשה נאמנת להתייבם ואם עד אחד נאמן וכו' כע"פ :

א כשם שהאשה נאמנת לז' כת בעלה שהנשא דהיכנה וכנן טורא לא חשקר דהמיר עלה איסור אשה איש שהיא בברת כ' ה"ש נאמנת לומר שמת בעלה והתייבם וכ"ס הוא שנאמינה שהרי י"ס כאן הרהי איסור אשת איש ואיסור אשה אח' בחייו וכדאי אתה מכירת ואפילו היבם נכנס לנחלה על פיה דהואיל והיבנותו כאיסור היבמו בכסות אבל אינה נאמנת לומר כת יבמה כהינשא לשוק דהואיל ואין כאן אלא איסור לאו דלא תהיה אשת דתנוצ' חיישי' שמה הוא ק"ל בעיניה ולא הימנה דכמה שמים דלא מרחמי ליה ליבמה אמרה כן וכן אין האיש נאמן לומר כת אחי ואיבם את אשתו אף על פי שיש כאן איסור אשה גסילא הימנותרו רבנן דחיישין שמה עיניו נח' בה ויצרו אחקניה ולא האמינו חכמים עד אחד ואפילו קרוב אלא מ' כיוס הקנת עיניו להתירה לשוק אבל כאן להנאה עצמו הוא מעיד אף על גב דאשה עצמה הימנה על עצמה מסעס חומרות אשת איש שאני החם שיש בה עד טעמא שאם חשקר האכיר עצמה על בעלה הראשון והצא כזה ומהלכך היא נופה דיקא ומינסבה מה שאין סייך בכאן שהיא אינו מוכיר כלום בשקר ואינו מרייק ואימר בדדפי לפיכך אשה כהלכה היא ובעלה ויבמה לכדינת הים וכאה ואמרה כה בעלי ואחד כך פת יבמי או מה יבמי ואחר כך פת בעלי אינה נאמנת לינשא לשוק דנהיא דעל מיתת בעלה מאמיני' לה שהוא איסור' חמור בעיניה ודייקא על מיתה יבמה אין מאמיני' לה שהיא קל בעיניה :

ב הלמה היא ובעלה לכר ובאה ואמרה כס ניהן לי יבם ומת בין שאמרת מה בעלה ואחר כך מה יבמה או יבמ' ואח"כ מה בעלה נאמנת דהפה שאמר הוא השה שהתיר :

ג כמו שהאמינו חכמים לעד אחד להעיד ראשה שמת בעלה והנשא לשוק כך האמינו לעד אח' להעיד ליבמ' שמת בעלה והתייבם עליו או שמת יבמה והנשא לשוק על

לבוש הבוץ וארגמן

הלבנות יבום וחליצה

א ויב לא תהיה אשת חמת החוצה לאיש זר וקיים להו
 לרבנים דבכח... שנאמר בתורה לשון יהיה נכח
 אשה על ד... לא תהיה דהכא נכספנו חזל
 בפירושו אם רצה לומר לא תהיה לאיש זר וקיים להו
 כיומר קידושי לאיש זר ואם כן אם קיים לאיש זר וקיים להו
 שנתייבמה או שנהחלצה לא היו קידושין הופסין לו בה כגון
 שאין קידושין הופסין באשת איש או אם פירושו לא תהיה
 לאיש זר אפילו כשהיה בה הויה כלומר אף על פי שנהקדשה
 לזר וקידושיו הופסין בה אפילו הבי לא תהיה לו לאשה לאותו
 איש זר אלא הוא יגרש אותה והיבם יבם אותה אחר כך אי
 יחלוץ לה ואם כן לפי זה משמע אם נהקדשה היבם לאיש
 זר קודם שחלונן או שהתייבם קידושין הופסין לו בה הילכך
 אף על פי שהיבמה אסורה לזר קודם שהתייבם או שחלונן
 אם קדשה זר הפסיד בה קידושין ספק ואסור לו לבא עליה
 וצריכה היפנו גט ואם ירצה היבם יבם אותה כיצד את
 המקדש לנרש אותה ואם לא ירצה היבם ליבם אותה אלא
 להחליץ לה חולץ לה ועידה ארוסה שאין צריך המקדש לנרש
 אותה קודם החליצה ומותרת אחר כך למקדש אבל צריך לקדשה
 אחר כך פעם אחרת וקידושין הראשונים אינן אלא קידושין
 ספק רכך צריך לקדשה קידושי ודאי ואי לא דמסתפינא אפינא
 ששוב יותר הוא שיגרש אותה נס כן המקדש קודם שיחלוץ
 לה יבמה דאי לא יגרשנה קודם החליצה היאך יחלוץ לה יבמה
 הא כתיב אם לא יחפון לקחתה וחלצה וגומר דמשמע הא אם
 היה חפץ לקחתה עכשיו לא היה חולץ אלא היה מייבם ואם
 היא עודה מקודשת היאך היה מייבם לכך יותר טוב שיגרשה
 המקדש ויחלוץ לה יבמה ואחר כך יחזור ויקדשה קידושי ודאי
 נראה לי אלא שהפוסקים לא כתבו כן אבל נראה לי להחמיר
 לעשות כן במה דברים אמורים שקדשה בשוגג שלא ידע
 שהיתה זקוק ליבם אבל אם קדשה במזיד שידע שהיתה זקוקה
 ליבם קנסינן ליה לאוסרה עליו עולמית אף אם ירצה היבם
 להחליץ לה אלא יגרשנא ואם היבם הוא ישראל אם רוצה ליבם
 מיבם אותה ואם הוא כהן אסורה לו וחולץ לה ומתירה לשוק
 ולא למקדש ואפילו אם חזר וקדשה המקדש אחר שחלץ לה
 היבם מוציאין אותה ממנו כיון שקדשה כבר באיסור במזיד
 קנסינן ליה :

ב ואם נשאת לזר בין במזיד בין בשוגג בין שיש לו בנים
 ממנה בין שאין לו בנים ממנה תצא מזה ומה ואפילו
 מת היבם תצא מן הבעל ואפילו חזר הבעל ונשאה
 אחר שחלץ לה היבם תצא שנוצרה חכמי משום אשה שהלך
 בעלה למדינת הים וניסת ואחר כך בא בעלה שרינה היא
 שהצא מזה ומה שהרי אסורה לבעל ולבעל מן היתר וכל
 ה' דרכים הכתובים למעלה סימן י' הם בה הכי נמי גזר
 ביבמה שנשאת לשוק להחמיר עליה ככל הדרכים הללו דלא
 ליתו לפיחוף אלא שכאן אין הולד ממזר ויא' שנס ככאן
 הולד ממזר דרכנן ויבמה חולץ לה ואם בתיה שותר לאחריה
 ועל סימן קנ' סעיף ד' והוא דאמרינן שאפילו נשאת תצא
 היינו דוקא ביבמה שנפלה לפני יבם כשר ונשא לזר דאמרינן
 לה בין בשוגג בין במזיד ואפילו השיאה ב' ע' שני עדים
 ואחר כך בא יבמה שהוה אונס נמור אפ' גזרינן בה משום
 אשה שהלך בעלה למדינת הים כו' וכמו שכתבנו אבל אשת
 שנפלה לפני יבם משומד והשיאה בית דין על פי עדים או
 אפילו על פי עד אחד שאמר שמת ואחר כך נודע ששומד
 חי הסכימו האחרונים הלכה למעשה כיון שנשאת לא הצא
 אף על גב שכבר אסיקנא למעלה סימן קנ' שהיא זקוקה
 ליבם משומד כמו לישראל מכל מקום אין זיקא אלימא כמו
 בישראל דהא לדברי כמה נאונים ראשונים ואחרונים דסבירא
 להו שאינה זקוקה לו כלל דכיון שהוה משומד ואינו אחי
 במצות אין לו אחוה עם אחיו הישראל כלל שמה ואפילו

פיו או לומר מה בעלך החלה ואחר כך מתבונן והנהיג
 זקוקה ליבם ואפילו עבד או שפחה או אשה או נוי כו' לפי
 תומו או עד מפי עד נאמן להעיד במיתה ה' וכן נאמן
 במיתה הבעל דהיינו עולה דעבדא לנ' ודאי הקינו רבנן
 משום הקנה עוננה להימין להם מ' דהואיל דעבדא
 לגוי לא מסקר ורין עדותה' וכן הכנהיטין זה את
 זה במיתה היבם כדון עד' מכהיטין ו' א' זה כמיתה הבעל
 (ועיין בתשובת הרשב"א סימן אלף ורנ"ג ט"ס בתובים הרבה
 דינים השייכים לכאן')

ד וכמו שפסקו חז"ל חמשנים להעיד על מיתה הבעל
 ואילו הן חמיתה ובת חמותה ויבמתה וצרתה וכת
 בעלה אף על גב דבשאר כל אדם כשרים אפילו קרובים וקרובות
 אילו החמשה פסולות משום חזקה ששונאת אותה ושמה
 כוננהם לקלקלה ולאוסרה על הבעלה ואינו נאמנות כמו
 שהוא מבואר למעלה סי' ר' כך אינו נאמנות ג' להעיד שמת
 יבמה מטעם זה עצמו :

ה לפיכך נשי שני אחים שנאות ממדינות הים וכל אחת
 ואחת אומרת מה בעלי ואין להן בנים כל אחת אסורה
 לינסא לשיק אף על פי שכל אחת נאמנת על מיתה
 בעלה כמו שאמרינו למעלה בהחליט סימן זה מכל מקום על
 מיתה יבמה שהיא בעלה של הסנייה שהיא זקוקה לו אין לה
 עדות והיא עצמה אינה נאמנת על מיתה יבמה כמו שאמרינו
 למעלה נס כן כסימן זה מאי אית לך למימר הסמוך על
 יבמתה אשת יבמה שהיא העיד ואומרת שמת בעלה אף על גב
 שהיא נאמנת על עצמה אינה נאמנת עליה שהרי היא מן
 החמש נשים שאין נאמנות לנבי דורה שהיא יבמתה הילכך
 תהיהן אסורות לינסא לשיק ואם יש לאחת עדים שמת בעלה
 ואפילו עד אחד ולהאחר אין עדים כלל את שיש לה העד
 אסורה משום יבמה שאין לה עדות על מיתה ושאין לה עדים
 מותרת שעל בעלה היא עצמה נאמנת ועל מיתה יבמה יש
 עד אחד ונאמן יש לאחת בנים ולאחת אין בנים ולשהיהן אין
 עדים כלל את שיש לה בנים מותרת שהיא נאמנת על מיתה
 בעלה ושאין לה בנים אסורה שאין לה עדות על מיתה יבמה :
 ו לא חיו להם לא עדים ויא' בנים והיו להם כאן שני יבמין
 ונתייבמו להם דלענין יבום לא הוצרכו זו לעדות זו
 חו לעדות זו שהרי כל אחת נאמנת לומר מה בעלי שאתייבם
 ומהו היבמין האלו נס הם בלא בנים אם יש להם אחים
 אחרים יתייבמו להם ואם אין להם אחים אחרים אסורות
 לינסא לשוק זו כפני בעלה הראשון של זו שאין לה עדות על
 מיתה וזו מפני בעלה הראשון של זו שאין לה עדות על
 מיתה ושמא עדוין הם חיים והרי הן זקוקות ליבם אף על פי
 שכבר נתייבמו כל אחת בחזקה שמת בעלה נאמנות היו
 הואצל עצמן אבל אם באנו להתירה לזר אי אפשר להתירה
 לה אלא על ידי עדות יבמתה שמעידה לה שמת יבמה ואין
 יבמות מעידות זו לזו במה דברים אמורים כשמתו היבמין נס
 הם בלא בנים אבל אם היו להם בנים מהם כל אחת מותרת
 לגשא לעלמא שהרי עכשיו אין שום אחת מהן זקוקה לעדות
 הברתה שאפילו אם היה בעל חברתה קיים אינה זקוקה לו
 להתייבם משום בעלה הראשון כיון שיש לה בנים מאחיו ש
 שהיה בעלה השני הרי היא לו עכשיו אשת אחיו שיש לו
 בנים ואסורה לו וכן אם נתגרשו מן היבמין אחר שנתייבמו
 להם דטוב אין שום אחת מהם צריכה לעדות חברתה שאפ'
 היה בעל חברתה קיים היהיה אסורה לו מפני שהיא נחשת
 אחיו ומותר לזר :

קנט יבמה שנתקדשה לזר אם יש
 זיקה לאסור בקרובותיה וכו' ו'
 סעיפים :

לבוש הבין וארגמן הלכות ימים וחריצת

לכתחלה יכולה להנשא לזר שאין זה יבמה לפיכך בלתי נכחי
דאי סמכינו עליהו כדעבד ולא ידענו עלה ליה למבעל
אלא היא נשארת חתונה ומותר ליה למבעל וכן הדין אם היבם
לא נשארה חתונה ויחזר לה עתה הדין הדין הדין הדין הדין
ואולי כינם בחזרה ויהיה כזו שלא להוציא לעז על
בנות דאשתו וצ"ע

ג סומרת יבם שיש לה מותרת ליבם שלא כצינו שאסרה
עליו התורה על הבעל אשה שזונה אלא נבי אשת איש
כד"א כשהיבם הוא ישראל אבל אם הוא כהן אסורה לו מאחר
שנבעלה לפסול לה פנמה לכהונה וי"א שאסורה לבעול
משום קנסא :

ד נתייבמה בשעות נגזר ששפעה שמת בעלה ונתייבמה
ואחר כך בא בעלה אם הית' נשואת אחיו אינה צריכה
גם מן היבם ומותרת לחזור לבעלה אם הוא ישראל שהרי היא
אנוסה בביאהה שהיתה סבורה שמת בעלה ואם הית' ארוסה
צריכה גם מן היבם שנזדו חכמים שמא יאמרו תנאי היה
לאחיו בקדושים ולא נתקיים התנאי ואם כן לא היה אשת
אחיו מעולם וכדין נשאה זה בתורת נישואין ולא בתורת יבום
ולכך צריכה גם שלא יאמרובשואת יוצאה בלא גט וכיון
דאצרכוה נישא אסור לחזור לבעלה שלא יאמרו גרושת אחיו
היא נושא אבל בנשואה ליבא למיחש שמא יאמרו תנאי היה
לאחיו בנישואין ולא נתקיים דהכל ידעין שיצא אדם בתנה
בנישואין שלא ישם בעלתו בעלת זנות :

ה אשה שמת בעלה בלא בנים הרי היא נזקקת לאחיו חו
היא שנקראת שומרת יבם ומחמת אותה הזיקה חסובת
בארוסתו ליאסר בקרובותיה אפי' סתה קודם שייבם או יחלוץ
ואפי' נפלה לפני מני אהים הרי היא זקוקה לשניהם ושניהם
אסורים בקרובותיה אפי' שצ"ע ידוע איזה מהם ייבם או יחלוץ
אותה לפיכך אם קידשה א' מהם אחות זקוקתו אסור לו לכונסה
שהיא כאחות ארוסתו עד שיבם אחיו או יחלוץ לזקוקתו ואז
תפקע הזיקה ממנו ויהא הוא מותר באחיה כד"א
כשקרשה אחות זקוקתו ועדין לא נשאה אז אסור לו לכונסה
משום שכשעת נישואין הוי בנישוא אחות זקוקתו אבל אם גם
כנסה לחופה אין צורך להמתין מלבעול דכיון שכנסה אשתו
גמורה היא ופקעה לה זיקה לגמרי דהוות עכשיו יבמתו אחות
אשתו :

ו ובקדש נמי לא אסרן שאסור לו לכונס אלצ שקדש לאחר
מיתת אחיו שכבר היא זקוקה לו וקדש את זו כאיפו' אבל
אם קדשה קודם מיתת אחיו מותר לו לכונסה אחר מיתת אחיו
דכיון שקדשה בהיתר קודם מיתת אחיו לא הית' זו זקוקתו
מעולם שהי' היתה אמות אשתו מיר כשנפלה לפניו ולא גזור
בחדבגן :

ז אשה שנפלה לפני שני יבמין והי' היא זקוקה לשניהם
וקידשה אחר את אחיה באיסור ואחר כך מת גם אחיו
השני והרי לא נשארה היבמה זקוקה אלא לו סוגיא תחילה
את ארוסתו שהיא אחות זקוקתו בנש וכוון שקדשה באיסור
קנסוהו לגרשה ואת היבמה אחר כך כתלצה אבל ייבומי לא
שוררי היא אחות גרושתו ומה ארוסתו חזרה היבמה להיתר
הראשון רצה חלוץ רצה מיבם וי"א דעכשיו בושן הוה דאיכא
חיים ר"ג שלא לישא שתי נשים אם נפלה יבמה לפני אחר
מוחזין בידו לישא אחרת עד שיחלוץ ליבמתו ודוקא שלא
היתה משוכנת לו כבר אבל אם היתה משוכנת לו כבר מותר
לו לבגוסה :

קס חיוב מונות היבמה זקומרתה חי' נכסיה
וירשת' ובזח' סעי' :

א היבמה ג' הורשים הראשונים שהיא עדין בספק מעוברת

ואם היה לחלוץ ולא ליבם עד שיוודע שאינה מעוברת כמ
שיתב' בס"ד הרי היא ניוזנית משל בעלה שהרי היא יושבת
אלמנות' וכוונכר כהב לה בהנאי סובכתה את תהא יתבה
בכתי ומתונא כפי כל ימי סיגר אלמנות' וכוונת ג' חדשים
כיון שהיא ניוזנית מ' ימים אולם אלא צריכה לתת
ליבמה שהוא במקום ב' ימים שחתיח בין במלאכה בין
בפרסרות וכל דבר הוי סלי יבמה כמו שהיה כבר של בעלה
מכאן ואילך אינה ניוזנית לא משל בעל ולא משל יבם משל
בעל לא דהא אנדה יבם ולא דמיא לשאר אלמנה שהיא
ניוזנית משל בעל עד שהנש' דהתם כל זמן שלא נשאת לאחר
בדידה חליא מילתא ואומרה מחמת פליגי בעלי שכבודו גדול
עלי אני יושבת אלמנות לכך יש לה מונות מנכסיו שבג' התכ'
עמו אבל הך אנדה יבם ולא משוט כבוד בעלה היא יושבת
דלאו כדידה תליא מילתא אין לה על נכמי בעל כלום ומשל
יבם נמי לא דמיא אלא כארוסתו ואין לה מונות ממנו עד
שתכנס עמו לחופה או עד שתתבענו כמו שיתבאר עמדה עמו
בדין לאחר ג' חדשי' וכתבתו ליבם או לחלוץ בפני ב' ד ונמצאה
לייבם ואירעו אונס שחלה או שהוצרך לכדוח מחמת מסון או
מחמת מרדין חייב כמוזנותיה דכיון שעמד עמה בדין ונתרצה
לייבם היה לו לכונס' לאלתר קודם שאירע לו האונס דדוקא
שברח או חלה הוא דתקנו לה כזופת אבל אם לא ברח או
חלה אלא שאירע הרבר כך במקרה מחמת עצלו' שנתאחר זמן
מועט מלייבם לא תיקנו לה מונות דלא שכיח שיתאחר מלייב'
כיון דאיתיה קסן ונתרצה לייבם ובמילתא דלא שכיח לא
תיקנו ביה רבנן כלו' ואין לה מונות מיהו אם הבא לפני ב' ד
ותובעת ממנו שייבם או שיתן לה מונות חייב ליתן לה אפי' לא
ברח דאסוב בטביל עצלותו תפסיד היא מונותה :

ב הניחה בעלה מעוברת הרי זו ניוזנית משל בעלה עד
שתלד שהרי כל ימי עיבורה היא מחעננה מחם בעלה
שלא תוכל להתייבם ולא לחלוץ כל ימי עיבורה שהרי חליצת
מעוברת חליצ' פסולה היא כמו שיתבאר בע"ה וכ"ש שלא תוכל
להנשא רשמי' לא יהיה הולד בן קיים' לפי' ניוזנית משל בעלה
ילדה ולד של קיים' הרי היא ניוזנית כל ימי אלמנות' כשארבל
הנסי' ילדה ספק נפל שדונה לחלוץ ולא להתיבם כמו שנתבאר
לעיל סי' קנ"ו גושלת כתובת' מיר דכיון שלא תוכל להתייבם
יש לה כתובה מבעלה ואין ליבמה כלום עליה :

ג נפלה לפני יבם קטן אין לה מונות עד שיגדיל רמז שמיא
הוא וקנסוה ומזלה גרמה לה שצריכה להמתין עד שיגדיל :
ד (יא הא דאינה ניוזנית משל יבם קטן היינו מנכסיו ואפי'
נדוניא שהנכסים לבעלה והזיקה בה אבל אם לא החזיר
בנדוניא שלה כגון שעדין היא סגורה ביר' שליש ניוזנית
מנדוניא כ"ש במקום שהיא אומרת שיתנו הנכסים ליה
והיא רוצה לקיים דהקן עד שיגדיל הנער וליזון מן הריית
מנותנין המעות ליה :) אף על נכ דכתוך הנ' הדשים
הראשונים שהיא ניוזנית משל בעלה מעש' ידיה סליבם אחר
הנ' חדשים אפי' שלפעמים ניוזנית משל בעל כמו שאמרנו
אפי' המעשה ידיה שלה דלא תקינו רבנן מעש' ידיה ליבם עד
שיבגוס יבמה שתפס כל הנכסים ככתובה ואומר שאי' רוצה
לחלו' מוציאין אות' מידה :

ה נפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם מוכרת ונוהגה וקיים
שאין ליבם בה כלום עד שיבגוס ואפי' עשה בה מאמר
שאין מאמר קונ' ביבמה כלום אלא ב'א' יבום וה' שאם גסא'
אלמנה מן האירוסין ונפלו לה גבסים בעודה ארוסה שמוכרת
ונתנה וקיים דלא עדיף יבם סבעל :

ו אין ליבם פירוח בנכסיו מלג של סומרת יבם מפני שהם
שלה ואין שטח אורה לבעלה ואינה רשא' להציאין אלא
שנבסין עמה לרשות הבעל כשהיא נכנסת תחת פרקונה
שחיי' בה הבעל ויוצא' עמה בשאר יוצא' ממנו ועכשיו שמת
בעלה

ז אין ליבם פירוח בנכסיו מלג של סומרת יבם מפני שהם
שלה ואין שטח אורה לבעלה ואינה רשא' להציאין אלא
שנבסין עמה לרשות הבעל כשהיא נכנסת תחת פרקונה
שחיי' בה הבעל ויוצא' עמה בשאר יוצא' ממנו ועכשיו שמת
בעלה

ח אין ליבם פירוח בנכסיו מלג של סומרת יבם מפני שהם
שלה ואין שטח אורה לבעלה ואינה רשא' להציאין אלא
שנבסין עמה לרשות הבעל כשהיא נכנסת תחת פרקונה
שחיי' בה הבעל ויוצא' עמה בשאר יוצא' ממנו ועכשיו שמת
בעלה

פוסלת או חלוק או יבם ואם אינו רצו' לא לחלוק ולא לייבם כופין אותו לחלוק ולא יעני' אותה אבל אין כופין אותו לייבם שאין אדם דר עם נחש בכפליה אחת ואמר' שלא לייבם ולא לחלוק כופין אתהו' ויהי' קטן וזמ' חלוק השכוע לגדול משום מראית עין סתרי לא חלה' ז' אמ' הגדול המתינו עד שיגדל אחי הקטן או שהיה אחר' חרש או חולה ואמר המתינו עד שיכריא אין סומעין לו דשהתי מצוה לא משחינן אלא אומרים לו עליך המצוה או חלוק או יבם וכן אמ' הית' אחיו הגדול כמדינה אחת אין הצעיר ממנו בשנים שהוא כאן וכול' לומר על אחיו הגדול המצוה המתינו לו עד שיבא אלא אומרים לזה שכנאן או חלוק או ייבם ולא תענן אותה עד בא אחי' :

א' לא רצה הגדול לייבם אלא לחלוק והצעיר ממנו בשנים רוצה לייבם ביאת הצעיר עדיפה פחליצה הגדול אבל אם סניחה אין רוצים לייבם אלא לחלוק חליצת הגדול עדיף פחליצת הצעיר ממנו אע"פ שהוא גדול באנשים ועל ס' קס"ה דבזמן הזה מצות חליצה קודמת ואפי' לט' ד יבום קודם אמ' היא אינה חפיצה ביבום רק בחליצה חליצת הגדול קודם :

ב' אע"פ שמצוה בגדול לייבם אם קדם הצעיר יבם אותה זכה בח' וקנאה לאשה היה אם חלץ לה הקטן מהני כריעכד אבל לכתחלה צריכה להדר' אחר הגדול ולתת לו חלקו כממון כמו שיתבאר לקמן סימן קס"ה :

ג' היו לו הרבה אחים ומתו כלא כנים ונפלו גשויהן לפניו אם איפשר לו לייבם את כולן שהוא עשיר ויכול לזונן מייבם את כולן ואם לאו חולץ לפי שרצה מהן ומייבם לפי שרצה מהן אחת מכל בית וביה' :

ד' יבמה שנפלה לפני שני אחיו והגדול הוא משום מאנופי חזק והשני הוא יהודי היהודי הוא קודם לחלוק וחליצתו חליצה מעולה יותר מיהו אם קדם הגדול וחלץ הותרה לשוק ואינה צריכה חליצה מן השני שררי אין כאן חליצה פסולה שאע"פ שחטא ישראל הוא לענין גטין וחליצ' וקידושין ודווקא פשוט אנוס מאנופי חזק דאמר' כפחשבתו יהודי כס' הוא אבל מ'סומר גמור כבר כתבנו לעיל ס' קל"ז סעיף ד' שאינו מתירה אפי' כריעכד נפלה לפני ג' אחיו והגדול הוא אסור בה מפני שהוא נשוי אותה ה' כמאן דליתיה והשני נכנס התנו כי הוא הגדול אחריו :

קס"ב דיני צרת היבמה וקרובותיה וכו' ה' סעיף

א' כבר אמרנו לפעלה שחכונס את יבמתו נאסרת צורה' עליו ועל שאר האחין וקיים עליהו באיסור אשת אח מיתו אין איסורן איסור אשת אח שיש בה כרה נאשה אח שיש לו בנים שבין שכבר פקע מעליהם איסור אשת אח החמור והיו כל אחת מהן שותרת לכל אחד מן האחין ליבום לאו מילרא דבסתכ' הוא שאחר שנתייבם' אח' מהן שיחזרו כולן ליסורן החמור אלא אין איסורן אלא איסור עשה מדכתוב בית אהיו בית אחד הוא בונה ואינה בונה סתי בתים א"נ כרכא יבמה יבא עליה פשטע על אחד מהן ולא על ציתיה' ולא הבא מכלל עשה עשה לפיכך אם חזר הוא או אחד מן האחין וקדשוה חפסי בה קידושין ואין הולך ממנה פסור :

ב' וכן החולץ ליבמתו נאסרה החלוצה עליו ועל האחין היא וצותיה אבל אינם באיסור כרת אלא באיסור לאו דכתיב אשר לא יבנה והקטן ז' אשר לא בנה היה לו לו' כלשון עבר שהי' אשעת חליצה קאי שחולץ ולא בנה אלא ה' קרא כיון שלא בנה אלא חלץ שוב לא יבנה והרי אינו קיים עליהו אלא באיסור' לאו דלא יבנה לפיכך אם חזר וקדשה ה' או אחיו מן האחין חפסי בה קידושין ואין הולך ממנה פסור :

ג' וכשם שהחולץ אסור בחליצתו כך אסור פד' ככל קרובותיה כאלו היתה אשה נגמרה כגון באמה משום

בעלה ועריון לא נכנסה לרשות יבם הרי הן שלה ואין ליבם בהן כלום שהרי אינו חייב לפדותה אבל כנכסי צאן גדול שהניסה לאחיו כגדוני' לא שייכ' להם בפירותיה המחצה ו'א' שנים בתם אין לו פירות כל' עד שיכנס לפיכך אין היבם חייב לא בפרקונה ולא בנשות' ולא בקבורתה עד שיכנס :

ד' שומרת יבם שמחה יודשה יורשים נכסי מילוג מפני שהם שלה וחצי נכסי צאן גדול נותנים לה ג' ויורשיה בעל יורשים עיקר כחובתה ותוספות וחצי נכסי צאן גדול האחד דמיים דמספקא להו לרבנן של פי הם חלוקת בנייהם יורשיה בעל חייב בקבורתה תחת ירושת' ו'א' דנכסי צאן גדול הם כולם בחזקת יורשיה בעל כמו הכתובה ומספיק' לא מפיק' פנייהו בידם ובחזקתם כמו עיקר הכתובה ומספיק' לא מפיק' פנייהו וכל זה במקום ובזמן שאין כופין לחלוק אבל במקום ובזמן שכופין לחלוק א"כ לא היתה ראוייה להתייבם לפי' לא שאין הנכסים בחזקת יבם ולכך אמ' מתה אינה יורשה :

ה' ראובן סמח ולו שהי' נשים ונשאת זקוקת ליבם ומתח' א' מהן אין ליבם שום צענה נכנס' לפי שהשני' עודנו מפניו ספק שאמרת יבם שמתה אין יורשיה בעל יורשין אותה שהם ספק ויורשי' ודאי ואין ספק מוציא מירי ודאי כדלקמן סימן קס"ג :

קס"ג מי שהיה לו אחים רבים ונשים רבות או שמתו אחיו ונפלו נשותיהם לפניו ובוט' סעיפים :

א' מי שהיו לו נשים רבות ומתו בלא בנים ולואה אינו צריך לייבם או לחלוק אלא לאחת מהם אינו מהם שירצ' רבני יבום בחיב אשר לא יבנה את בית אחיו ודרשו' ז' בית מה' משמע בלומר בית אחד הוא בונה ואינה בונה שני בתים וכן חליצה כתיב בית חלוק הנעל משמע ג' בית אחד הוא חלוק ואינו חולץ כ' בתים ואחר שחלץ או ייבם לאחת מהם תנו לה הנשואות עליו באיסור אשת אח שלא במקום מצות וסותר' ל שוק וכן אמ' היו האחיים רבים אמרם חולץ או מייבם לאחת מן היבמו' משמע דבית א' הוא בונה כו' הצר' האחרות התרנו לשוק וקיימו' על האח' באיסור אשת אח שלא במקום מצו' :

ב' היו בהן ביבמות הללו שנפלו לפניו ליבום קעה מהן כשרות לכהונה וקצתן פסולות לכהונה כמו גרושה או חלה כאלו ליבם מיבם לא יזו מהן שירצה בא' לחלוק והחירו חז' שלא יחלוק אלא לפסולה ולא לכשרה כדי שלא לפסולת לכהונה בחליצה שהרי חלוצ' אסורה לכהן וכיון שיכול לפוסל' באופן שלא יפסול אות' לכהונה לפה יפסול אות' שלא לצורך שהרי כשיחלוק לשנייה שהיא כבר פסולה לכהונ' יפסוד גם את זו משל אחז' לא ישפוך אדם פי בורו ואחרים צריכין לו כלומר אע"פ שפי' בורו עכורים הם והוא אינו צריך להם לא יספכם שפא יצטרכו להם אחרים ה' אע"פ שהוא אינו רוצה לייבם את זו לא יחלוק לה שפא ישא אות' כהן ועשה לו חיזוק ליה שכל העובר על זה מגדיל' אותו ואם התרו בו לפלוקת פלקת שותו' :

ג' חס האחיים הם רבים ונס היבמות רבות אחד מייבם או חולץ והותרת כל הצרות כמו שנתבאר פעם בסעיף א' ד' ומצוה על הגדול שבאחים לחלוק או לייבם שכן דרשו רז"ל מספקא והיה הכבוד אשר תלך וגו' ופירשוהו דה' קרא יבמה יבא עליה ואינה מן היבמין והיה הכבוד שבאחים דלפינן מן' שד' קום על שם אחיו והוא קרא כוליה לדראא והוא ולא לפשט כלל דאפקיה נ' שפשמיה לא רצה או שא' לייבם כגון שהיה נשוי אחות' מחזיין על כל האחין זה אחר זה דרך גיולתן דבכו' לאו זקא אלא הגדול גדול קקם אם נתרצו לייבם טוב ואם לא רצו חזרו וצ' גדול ואחרי' עליך המצוה

* * * **לביש הבוץ וארצות חלוצה** * * *

ד אסור לייבם תוך ג' חדשים למיחת אחיו דשטא היא מעושרת ועדין לא ניכר העובר כמו שיהבאר לפנינו כע' הוואס יבם הדין בתוך שלשה חדשים וילגה היבמה לסוף ש' חדשים למיחת בעלה הרי הוור הוא ספק בן ז' ראשון או בן שבע' לאחרון וכשגורד הוא בא וסערער עס' היבם ואומר אני הוא בן ז' ובני' של הראשון אנכי וכל הנכסים נכסי המת הם שלי כי אני יורשו והיבם אומר אתה בן ז' הוא ובני' אתה ואני יורש אחי המת כי קמתי במקומו לנחלה שייבמתי את אשתו אז אם אין אני המת קיים שנפל הנחלה מהחלה על האח' אם לא היה מייבם אז ישול היבם הכל ודל יבום מהבא בלוטר שאפילו לא היה זוכה בנכסים הללו בכת הייבום ס' לפחות היה לו חלק בנכסים הללו עם אחיו או כולם שלו אם אין לו אחים בכת ירושה והרי היבם הוא ודאי יורש והספק הוא ספק יורש הכל ספק אינו יורש כלום והוא בא להוציא הנכסים מחזקת היבם לחזקת שעל כל פנים חזקת היבם היא יותר כרוה מחזקת הספק שכבר היו הנכסים או קצת' או כולם בחזקתו משע' מיהת אחיו ואין ספק מוציא מיד ודאי ואם הסבא אבי המת קיים אז לא נפלו הנכסי' מתחלה בשע' מיהת בנו אלא לחזקתו שהרי הוא קודם לכל יוצא יריב והיבם עדין לא יבם ושטא יחולק ולא ייבם וא"כ אין ליבם חזקה בהם יותר מן הספק כי שניה' בא' להוציא הנכסים מיד הזקן זה ביבמו וזה כשענתו שהוא בן ז' לראשון אף על פי ס' לרברי שניהם נסתלק הזקן ואין לזקן בהן כלום ס' גם רהם אין לאחד בהן חזקה יותר מחבירו והווי להו הנכסים הללו כסמ' המוטל בספק וחולקין ביניהן היבם והספק ואפילו היה אחר מהם מוחזק בנכסים הללו שהיו בידי אין חזקתו מועלת ואפי' לס' במקום אחר כסמ' המוטל בספק אין חולקין אלא דולכין אחר החזקה והמוציא מהבידו עליו הראייה מדה הכא וחולקין שאין שיד' כאן הסע'ה כיון דנכסים מתחלה באו מחזקתה מיהנה לחזקת הזקן והם באים כל אחד בשענת ספק להוציאם מחזקתו של הזקן ואם הוא דכבר האחד מהם אין לשני חלק בהם הלכך היו ספק וחולקין לכ'ע' ואם מת הספק קודם החלוקה והזקן אומר זהו בן המת היה ואני יורשו והנכסים שלי והיבם אומר בני היה והנכסים שלי חולק הזקן עם היבם שהוא בא בכת הספק דשטא הוא בן בנו המת :

ה מת היבם ובאו הספק ובני היבם לחלוק בנכסי המת הספק אומר אני בן המת ואשול הכל והם אומרים אחינו בן אבינו אתה ואין לך בהן אלא חלק אחד כאחד מאחני החלק שהם מודים ישול הכל והשאר יחולק ביניהם וישול הוא החצי ובין כולם החצי וכל דמירי נמי דוקא שהיה הזקן אבי המת קיים בשעת מיהת המת שנפלו הנכסים מתחלה לחזקת הזקן ואין לבני היבם זכות יותר בהן בנכסים שמה שהיה לאביהם אבל אם לא היה הזקן קיים הרינפלו הנכסים מתחלה לחזקת היבם וכל זכות שהיה לו בהן הוריש לבניו והיו הספק ספק והם ודאי ואין ספק מוציא מיד ודאי ולא ישול אלא חלק כאחד מהם ס' ל' ואין שיד' פען לומר דהל' הוא כמו ודאי והם כמו ספק והוא מס' ישבו חלק בנכסים שאם הוא בן המת כולם שלו ואם הוא בן היבם יש לו חלק בהן והם עומדים בספק שטא אין להם בהם כלום דשטא בן המת הוא והואיל והוא על כל פנים מוחזק במקצת הנכסים והאנשי כמחזק בכל הנכסים והא מכל מקום בשענת ספק הוא בא עליהם ולא היה בו בהן בנכסים הללו פעולם חזקה כרוה יותר מהם מה שאין כן למעלה בשענת היבם עצמו עם הספק ויש אומרים שנשם בכאן הכל בשוה ומוטלים הם מחצה והוא מחצה ואין כותבין לו חלקו מקודם :

ו מת היבם לאחד שחלק נכסי המת עם הספק והניח נכסים

חמותו ובנתה משום בת אשתו וה' במאר קרובות : וכן היא אסרה רבנו ובאחיו ואפי' באיור שנתה בכת אס' ממה ובת בן בנו כמו כנרש' משה ואמר לא חלק' אלא ספק אפילו והבי אסור בכל קרובות : לית' לחלופי' להתיר בגרושה פחה יבמתו מותר בשענתו כמו באשתו שאין אחותה אסורה עליו אלא כחייה ונחיתין מותרין בכל קרובות החלוצה אף על גב שאחיהם החולץ שליחותיהו קעביר וכאלו הם חלוצה ס' לא החמירו בהם יותר מאילו היתה גרושת אחיהם החולץ שהם מותרים בקרובותיה ה' ל' ששריהם לא חלוצה ואינה נראית כנרושהם :

ז החולץ מותר כאחות צרת החלוצה ובשאר קרובותיה כגון ראובן שחולץ ליבמתו לאה מותר כאחות שרת שהיתה צרת לאה נ'כ' אשח אחיו המת אע' דשרה היתה נ'כ' זקוקהו ס' כיון שחולץ ללאה ולא לשר' לא דמיא שר' לנרושתו ולא אסרו עליו קרופתיה כמו קרובת החלוצה לאה :

ח אבל אסור בצרת אחות החלוצה כגון ראובן שחולץ ליבמתו לאה אשת אחיו שמעון ואחוריה רחל נשואה ללוי אחיו השני ולו נשים אחרות ואח' כ' מת לוי ונפלו נשיו לפניו ליבום כשם שאסור ראובן כרחל שהיא אחות חלוצתו לאה ודמיא לאחות נרושתו כך הוא אסור בצרתה ספני שנרא' בצרת קרוה :

ט המייבם זוכה בנכסי המת וטענת בני הייבם ובו ח' סעיפים :

א המייבם את יבמתו זוכה בנכסי אחיו המת ואין אחיו חולקין עמו ועימד במקומו ליטול חלקו נ'כ' בנכסי אביהן מיד שגשאה ואפי' גרשה אח' כ' ובלבד שהיתה ראויה לייבם דכתוב יקום על שם אחיו ודרשו ר' ל' יקום במקומו לנחלה ולמדוהו בנ' כתיב כאן יקום על שם אחיו וכתוב החם נבי בני יוסף על שם אחיהם יקראו בנחלתם מה החם לנחלה אף כאן לנחלה ובכת ג' זו הוציאו כל הפסוק הזה שפשיטו דדכי הוה נסירי להו לרבנן מסיני איש ספי איש ע'ש' ודוקא בשה שבמוחזק כגון שמת אביהם ואחר כך מת אחיו קודם שחילקו ועדין החלוקה בפניו זהו נקרא מוחזק אז נוטל חלק אחיו בנכסי אביהם אבל לא כראוי לבא אחר זמן כגון אם מת אחיו ואח' אביהם שזה לא נקרא מוחזק שלא היה בעין בשעת מיתת אחיו אלא ראוי לבא בזה לא ישול היבם חלק אחיו בנכסי אביו דכבוד קרייה רחמנא דכתיב והיה הכבוד וגו' וכבר אסרנו דביבם משתעי קרא וכיון שקראו כבוד הרי הוא כבוד מה כבוד' לפינן מקראי שאינו נוטל בראוי כממוחזק אף יבם אינו נוטל כראוי כממוחזק וכל שנקרא ראוי נבי כבוד מקרי נ'כ' ראוי אצל יבם ואפי' במוחזק לא ישול אלא בנזף הנכסים שהם בעין אבל אם השביתו הנכסים אחר מיתת אביהם זהו נ'כ' נקרא ראוי ואינו נוטל חלק אחיו בעוהו שבח אפילו אם שכחו אחר היבום קודם החלוקה הכל נקרא ראוי כיון שלא היה בעין בשעת מיתת אחיו :

ב ודוקא האח המייבם קם במקומו לנחלה דנביה דכתיב יקום על שם אחיו לנחלה אבל אם אינו מייבם אלא חולץ אינו קם במקומו לנחלה שהרי לא קם לייבום אלא אם דאב קיים הוא יורש הכל שהאב קודם לנחלה לכל היוצאי ירכו ואם אין האב קיים החולץ עם האחין כולן חולקין ביניהם נחלת אחיהם המת ואפילו רצה לייבם אלא שהיא לא רצתה וחולץ לה אין לו בנכסי רק כשאר יורש ואפילו קודם שחולץ עם תפשי האב ואמר קים ליבמ' מצות חליצה קודם על כרחן של אחיו יצטרכו לחולץ אין מוציאין הנכסים מידו וכל זה כריבא אבל כברייתא חקנה שהחולץ יורש לו חצי הנכסים ועל סימן קפ'ה :

חדשים עדיין אחר החליצה ואפי' מיד אחר החליצה מותרת לינשא שדאי לא בא עולה יבמה שהרי חליצה אבל אם לא חליצה ומת היבום נ' בתוך ג' חדשים או אפי' חליצה נ' חדשים למיתת בעלה צריכה להחליץ יבמה מעוכרת היה לה חליצה מיתה יבמה דשמא בא עליה יבמה מעוכרת היה לה חליצה היה לה אלא יבם א' שהיה זקוקה לו לבדו והיה כנסתו ויש לחוש שמא בא עליה אבל אם היו לה שני יבמים מותר אחר מהם מותרת להתייבם לשני הו' צ' יום למיתתו של זה דמאי חזית דתחשב' לנשואה לזה שמת שמא נחטבה לנכוא' לזה שעדיין חי שהרי לשניהם היתה זקוקה ועוד נ' אם נבא לחוש לזה נס בחייה נאסור אותה ליבם לא' מהם שמה בא עליה השני והיא אשת השני אלא ודאי בכנון זה לא נוו' כל' ואם רוצה השני הזה ליבמה הו' ג' חדשים למיתת אחיו היבם הרשות בידו ואם רוצה לחלוץ לה מותרת להינשא לסיק מיד אחר החליצה אפי' הו' ג' חדשים למיתת יבמה דחליצת השני מוכחת שלא בא עליה ולביאת הראשון הרי כבר לצ' חשטנו לה שהתרנו לה לשני :

ב חליצה תוך ג' חדשים ונמצאת מעוכרת וילדה אם הולד של קיימא אין החליצה כלום מותרת לכהו' והוא מותר בקרובותיה ואם הפילה או ילדה ולא היה הולד ל' יום צריכה חליצה אחרת שחליצת מעוכרת לא שמה חליצה דשם' יהיה הולד בן קיימא הילכך חולץ לה הוא או אחר משאר האחין ויא' שהוא לא יחליץ לה דאע"ג דחליצת קטינא לאו כלום היא מ' הורעה זיקתו לכך טוב שיחלוץ לה א' משאר האחין אם ישנו ואם אין לו אחים חולץ לה הוא פעם אחרת :

ג וכן ביאה מעוכרת נמי לא שמה ביאה לפיכך הכונס או החולץ ליבמה הו' ג' חדשים ולה צרה לא הנשא עד שחלדו דשמא הפיל ולא היתה הביאה או החליצה כלום והולד אינו פוסד עד שיצא לאור העולם :

ד יבמה בעת נידות לא תהייבם שהרי הבא על הנדה חיוב כרה והיבום אינו אלא עשה ואין עשה דוחה אפילו לא תעשה נידה במקום שיזיל לקיים שניהם כנון הבא אחר שהסתר אבל מ' חליצת היא אפי' בעת נידות ולא דמיל' לישאר עריות שפטרות מן החליצה ומן הייבום משום שיש בהן כרת דשאר עריות אינן אסור' אלא ליבם לבדו ומותר' לישאר העולם אבל נדה אסורה לכל ואחד שחשחר מותרת לכל ואין אסור' לנבי יבם יותר משאר כל אדם לכך אין אסורא דוחה מצות יבום לנמרי ומותרת לחלוץ אפי' בעת נידותה אף ע"ג דאינה עולה ליבום ואינה דופה לחליצת מעוכרת ראמרין משום דאינה עולה ליבום אין חליצתה חליצה דשאני נדה שהיא עומדת לשבול ולשהר כדרך כל הנשים ואז תעלה ליב' אבל מעוכרת שמה תלד ולא תעלה ליבום כלל ומסתעם זה אפי' בא ערית כדועבד אפילו בעת נידותה קנאה :

ה הכנסת את יבמתו ונמצאת מעוכרת מפרשין אותה ממנו דשכח תלד ולד של קיימא והו' ליה אשת אח שלא במקום מצוה ואם הפילה ולד שלא נגמרו סימניו ולא כלו לו חדשיו והוא נפל ולא ולד ויחזור ויקיים ויבעול אותה שנית אחר שהפילה לשם מצות יבום דביאה ראשונה בעוד היתה מעוכרת לא שמה ביאה ואם אינה רוצה בקיומה אלא רוצה לחלוץ לה אה"כ אינר' לה בחליצה אלא צריכה נס וחליצה נס כד' שלא יאסרו יבמה ויצאת נכס וכן אם ילדה ולד שנמנו סימניו ואין ידוע אם כללוו חדשיו אם לא אפילו מה ביום שנולד הרי זה ספק בן קיימא ואסור לקיימה וצריכה נס וחליצה מספק ואחר כך תהיה מותרת לאחרים ואם נתקיים הולד שלשים יום אחר שנולד הרי זה ולד של קיימא ויצאת ויבמה צריכה ממנו לא חליצה ולא נס מפני שהיא עליה בער' אשת את שיש לה בנים :

נכסים הרבה וכאובני היבום והספ' לחלוק כנכסי היבם ואומר הספק מטה נפסק אם אחיבם אני הנו לי חלק עמכם ומח' שלקחתי כנכסי המת עם אביכם מועד' ולא יגיעו לחלקו אחזיר לכם ונחלו הכל חלק כחלק ואם אינני אחיבם תחדרו לי נכסי אבי שלקח אביכם מנכסי המת כזה נפל מחלוקת בין הפוסק י' א' שהדין עמו ויא' שהדין עם בני היבם ובין דאיכא פלוגתא דרבנות' לא ספקין כלום מכני היבם ואם הוא רוצה להיות לו חלק עמהם יביא ראיה שהוא אחיהם והואיל ואין לו ראיה אינו נוטל כלום ומחזיק בשלו שחלק עם היבם ואינו יכול לחזור בו ואם מת היבם קודם שחלק עם הספק כנכסי המת ולו נכסים הרבה וראיה הוא שיכול הספ' לומר לבני היבם ממ' אם אחיבם אני תנו לי חלק בכל הנכסים כחלק אחר מכם ואם לאו אחיבם אני תנו לי כל נכסי המת שאני בנו :

ו ספק יבם שבאו לחלוק כנכסי הזקן ואומר הספק אני בן המת ויש לי לישול החצי אין שוכעין לו נוטל היבם הכל דהל היבם וראי' והספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי דשמא בן היבם הוא ואין לו כלום :

ז ספק ובני יבם שבאו לחלוק כנכסי הזקן ובני היבם הם שנים הספק אומר אני בן המת ויש לי לישול החצי נ' והם אומר' לא כי אלא אחינו אתה ואין לך אלא השליש כא' מאתנו כחצי שהוא מודה להם ישלו הם והשליש שהם מודים לו וישול הוא והשתית הנשאר שהם חלוקים עליו יחלקו ביניה' וישול הוא חציו והם חציו :

ח זקן יבם כנכסי ספק או ספק וזקן כנכסי יבם חולקין דהל' סמון המוטל כספק וחולקין סאין לא' מהם חזקה בחז' יותר כחכירו שהרי היו שניהם בעולם בעת שנפלה לפניהם הירושה ואין לאחד חזקה בה יותר מחכירו :

קסד שהיבמה לא תתייבם ולא תחלוץ תוך ג' חדשים ודין אסנתייבמה ונמצאת מעוכרת ובו' סעיפים :

א היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו השעים יום ממינת הבעל חזן מיום המיתה ויום היבום או החליצה והטעם משום שבתוך הצ' יום הללו טאח' מיחה בעלה יש לנו לחוש שכא בא עליה בעלה סמך למ' תהונה עברה ממנו ואין עוכרה ניכר עד כלות ג' חדשים שלמים שהם צ' יום וא"כ לא תצטרך לחליצה ויבום שהרי אשת אח שיש לה כנ' היא ואררבה תהיה אסורה על יבמה באיסור כרת לכך לא תתייבם ולא תחלוץ עד כלות כל הצ' יום ואם נתיבמה או חליצה תוך הצ' יום לא נמצאת אחר כך מעוכרת יא' החליצה עשילה היא וצריכה חליצה אחרת מכל האחין כדון כל חליצה פסולה שחזרת על האחין כיון שבטעה חליצה לא ידענו בודאי שהיתה בת חליצה ועל סימן ק'ע סעף ה' ויא' הרי זו פטורה למפרע ואינה צריכה כלום אבל לא חנישא לאחר אף על פי שחליצה עד שישלימו ג' חדשים שלמים למיתה הבעל ולא תימה הנישא לאחר ממ' אם היא מעוכרת הרי אינה זקוקה ליבם ואם אינה מעוכרת כבר נפטרה בחליצ' שכבר נזדו חלמים על כל הנשים שלא חנישאו תוך ג' חדשים למיתת בעליה משום הבחנה דשפא תלד ולד לו' חדשים לנישואי בע' השני ולא נדע הכן זה של מי הוא אם הוא בן ט' חדשים ומבעיה הראשון הוא או אם בן ז' חדשים ומבעיה השני הוא ולא נדע ונכחין א"כ מאיזה מספתה או שבט יהיה זה הבן ויש לחוש להרכות ממזרות בישראל שלא נביר ונדע קרובותיו האסורות עליו לכך נדרחזל שלא לינשא טום אשה תוך ג' חדשים למיתת בעלה ופיהו כשישלימו לה ג' חדשים למיתת הבעל יכולה להנשא אע"פ שאין לה שלשת

לבוש הבד וארגמן העבות יבום וחליצה

ואמרו לספק הולדה של קיימא בעלה הרשע
בגנב שוכנה הודג' חדשים ויהיה לסוף ז' ליבום הדי
הז' ספק אם היה בן לראשון או בן לשני ויצא כנס והולד
כשר מס' וחליצה אינה ירכיב' נ' דאם הוא בן לראשון
ודא לא אשת אח שיש' ואפילו נס' לא היתה צריכה
ואם הוא בן ל' לאתרוף הדי היתה זוקקתו וכנס' וסני' לה כנס
אבל מ' מסור לריימה רשמה הולד של ראשון הוא ואם חזר
ונס' עליה אח' כותמת עברה וילדה היא הולד השני ספק מסור
מספק אשת אח שיש' לה בניס' :

כל יבמה שהיא ספק מדבריהם אם יש עליה זיקת יבם אם
לאו כגון יבמה שילדה ולד' אחר מיתת הבעל ולא נודע
אם בלו לו הדין ומת בהדג' שלשים יום או ביום שלשים
שרינה שתחלוץ מספק מדבריהם כמו שנתבאר למעלה ד'
דהא' אליבא דרבנן דרשב"ג הוי הולד ולד מעליא ואפי' חליצה
לא היתה צריכה אלא משום שר' שבג' דמספק ליה לכר קיימא
סדרינן לה חליצה לפיכך אם עמד היבם ויבמה מציאינן
אותה ממנו דהא' אליבא דרבנן הוי בר קיימא והוא אשת אחיו
שלא כמקום מצוה ואפי' רשב"ג דרפ"ז עליוהו לא הטיב
ליה ולדאי שאינו בר קיימא אלא הרי ספק בר קיימא וחולצת
נלא מתייבמת ואם הלכה ונתקדשה לשוק או נשאת קודם
חליצת חלוץ לה יבכה כדי להוציא מספק מבאן והלאה והיא
חשבת תחת בעלה אם הוא ישראל שמותר בחליצה ולית ליה
פסול בחליצה ואם נתקדשה לכהן שאסור בחלוצה וכ' אם
נשא' לו אינו חולץ לה שאין אוסרין אשה על זה משום ספק
דדבריהם אלא סמכינן אדרבנן דחשבו ליה לולד מעליא ואף
על גב' דהשתא נשאת החת בעלה בספק דדבריהם באיסור
יבמה לשוק שהוא איסור דאורייתא ואם היתה חולצת ונשאר'
החת בעלה היתה עומדת בספק חלוצה שהוא איסור דרבנן
דאפי' ודאי חלוצה אינה אסורה לכהן מן התורה אלא מדרבנן
משום דמי' לנרשט' מ' הא' עדיפא טפי דאי חלוצה יאמרו
קמו רבנן בולד' דנפל הואי ולהי' הצריכות חליצה וכשידאווה
יושב' הח' בעלה אחו' למשרי חליצה ודאי לכהן אבל כילא
שצרכת לה חליצה אמרו קמו רבנן בולד' דולד מעליא הואי
ולחכי לא אצרכיה רבנן חליצה ולא אחו' למשרי יבמה לשוק :
ק' ואם גירשה הכהן אח' כ' או מת הדי' ז' לא תינשא לאחר
לכתחילה עד שתחלוץ ואח' כ' תהיה מותרת לאתרום :

קסה איזה מהם קודם חליצה או יבום וכו' ה' סעיפים :

א' נחלק ר"ל איזה מצוה מהם קודמת מצות יבום או מצו'
חליצה יש מהם אומרים מצות יבום קודם שכן כתוב
בפי' יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה הרי שכתבו התורה
בלשון מצות עשה כשאר כל מצות עשיים שבתורה אלא
שבכאן נחננה לו רשות ליבום שאם לא יחפוץ לקחתה וחליצה
נעלו ונ' ובעלי הסבר' הזאת אומרים שאפי' אין כוונתו לשום
מצות יבום אלא לשם נוי או לשם אישות או לקס' ד' א' מ' מ'
התודתה לו התורה מדכתיב יבמה יבא עליה משמע מ' אפי'
שלא לשם מצוה ולא הוי כפוגע בערות אשת אח שלא במקום
מצוה אלא כך הוא נזירת הכתוב שכל מי שמת אחיו בלא
בנים הוא זוכה באשרו וקונה אותה בעל ברחה אפילו אין
כוונתו להקי' זרע לאחיו אלא שצוהה התורה שיותר טוב הוא
שתהא כוונתו להקי' זרע לאחיו כדי שלא יפחה שמו מישראל
ומשום מעם זה התיירחה לוצע' בלא כוונה זו אע"פ שהיא
ערוה שמהוך שלא לסמה יבא לשמה כך צריך לפרש הפרשה
לפי דעת בעלי הסברה הזאת ויש מהם אומרים ודאי אם
היתה כוונתו כבירור לשם מצות יבום כדי להקים
זרע לאחיו ולא כשום כוונה אחרת ודאי דעת נכונה היא זו וכו'

היא מצות עשה מן התורה ולדעת זו חליצה כמקום יבום
אינה מצוה אבל אם לא היתה דעתו לשם מצות יבום אלא
לשם נוי או לשם אישות או לשם דבר אחר הוי כאילו פוגע
בערות אשת אח שלא במקום מצוה וקורב בעיניהם להיות
הולד מסור ומפני השטש' זו שמא אחר' סני' אף שלא יטוץ
לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת ואפי' אם שניהם רוצים
ליבם אין שומעין להם אלא אם כן ידוע שכוונתו לשם
מצוה כגון שכא' לכ' לחלוץ ואמרו לו אי צבית לייבומי יבם
שאו ודאי אי מייבמין מכוונין לשם מצו' כך שכא' לחלוץ
תחלה וכיוצא בזה שנדע כבירור שכוונתו לשם מצוה שומעין
להם ואם היא ממאנת אם יש לה טענה שהיתה מעולת לה
אפי' כנגד בעלה כגון שהיא מאותן שכופין אותו להוציא שיש'
בו אותן מטימין שנתבארו בסיפין קנ"ד כופין אוהונס' בן לחלוץ
דלא יפה כחה לגבי דורה מנח בעלה שהוא בא מכתו ולא
מכעיא היבא דלגבי בעלה לא היתה לה טענה זו שהוא לא
היה מאותן שכופין להוציא ונבייבמה יש לה טענה זו שכופין
אותו לחלוץ אלא אפי' היבא דלגבי בעלה היתה לה נס' בן
טענה זו שחיו בו מטימין הללו ולא טענה ולא מרדה בו בחיי
ולגבי יבמה היא שוענת טענה זו אפילו הכי כופין אותו
לחלוץ דיכולה למיסר לאחיק הייתי יכולה לקבל ולך איני
יכולה לקבל כמו שיתבאר טעמא בסמך בסוף סימן זה ואם
אינו מאותן שכופין אותו להוציא והיא ממאנת בו אם יכולין
להטעותו שיחלוץ לה הרי טוב ואם אין יכולין להטעותו אין
כופין לחלוץ כן הוא הדין לפי דעת בעלי הסברה הזאת אבל
כבר נתפשט המנהג בכל אילוי הארצות שחולצין ולא מייבמין
ומעולם לא ראינו אחד שייבם את יבמתו אלא מנהג כל הבתי
דינין במדינות הללו להרחיק אותן במילי ובהשעאות ומנועים
אותן מלייבם ומפתין אותן לחלוץ ואם אין יכולין לפתור
מטעין אותו שאומרים לו חלוץ לה על מנת שתתן לך פאת
זו ואם הוא מאמין על דבריהם הללו וחולץ סתם כלא תנאי
אחר כך אין נוחנין לו כליס' ואם אין יכולין להטעותו
כופין אותו לחלוץ בחנם וכפייה זו היא במילי ולא בשושים
דהיאך נכופ' אותו בשושים שלא לייבם והתורה השילתה
עליו למצות עשה ואם יש לו אשה אחרת יב' שכופין אותו
ומנדין אותו שלא ירבה קטטה בכיוונו ועוד שמא לא יוכל
לפרנס שהיה וכ' ב' בזמן הזה שפסטה בינינו נזירה הנאמן
ד' ס' שהיא מבדלת ביניהם שכופין אותו לחלוץ שהדי'
אסורה לו ליטאנה משום חקנת ר' שהחקין שלא ליטא'
שתי נשים והמנהג במדינות אלו שאין כופין לחליצה כלל
אפילו יודעין בו שנתן עיניו במסון אלא מפשרין ביניהם כפי
חקנת הקהילות כמו שיתבאר עוד בע' ה' וכל זה כשהוא אוסר
שירצה לייבם ואיפשר לו לייבם שאין השש איסור בינינו
אבל אם אמר שאינו רוצה לייבם ולא לחלוץ כופין אותו מית'
אם איפשר להטעותו ולומר לו שיקח מסון הרבה על החליצה
מטעין ליה כדי שלא נצטרך לכופו ויזדו' שלא ישליש
המסון כדי שליש כי אז צריך השליש לקיים שלישותו ולש'
נוכל לומר לו משהה היינו כך ועל' סי' קס"ט סעיף ג' :
ב' יבמה שנדרה הנאה מיבמה בחיי בעלה שיש הוכחת
שלא כיוונה לאסור עצמה על היבם דלא מסקא ארעיות
דמיית בעלה ונפלה קטיבם אלא מחמת שהיה לה שום
כעס עמו נדרה כן וכן אם נדרה הנאה מכל היהודים בחיי
בעלה ואחר כך פת בעלה כופין אותו לחלוץ שלא כוונת
לאסור עצמה ונתן לה כתובה נדרה שהיבם אחר מיתת
הבעל אף על פי שהיה לה שום כעס עמו ומחמת הכעס
נדרה חייטינן שמא כיוונה לאסור עצמה על היבם ואין
כופין אותו לחלוץ אלא מבקשן שפנו לחלוץ ולא יענן אותה
וכן אפילו נדרה בחיי בעלה ונתכוונה בנדרה כדי לאסור
עצמה על היבם מבקשן ממנו לחלוץ ואם אינורוצה א'
אין

לבוש הכהן וארגמן הלכות יבום וחליצה

וחולץ לה חנם :

ה גלדו בה מומין בשהיא שומריכם מזלו נרמ' ונסכהחה שדחיא איתו רתחיליבם אלא לתלע' רתחובה

קסו מצות יבום שתלך היבמה אחר היבם ויקדשנה ואם כינס בביאה באיזה ביאה היא נקנית וכו' ט' סעיפים :

א מצות יבום וחליצה כך הוא שתלך היבמה אחר היבם למקום שהוא דר שם ואפילו מבית דין גדול לבד קסז מלנו דכתיב וקראו לזקני עירו ולא זקני עירה ובאה לדיינים והם קוראין לו ונותנין לו עצה ההוננת לשניהם דכתיב ודברו אליו אליו משמע שידברו מה שטוב והגון אליו ושטובתו בכך כלומר אם הוא רצה לייבם והוא הגונה לו שייבם אם הוא רוצה לחלוץ כגון שהוא זקן והיא ילדה או איפכא שיחלוץ שלא ישים קשמה בכיתו ודוקא שהוא דר שם ויש שם ב' די' שיכולין לחלוץ במקום דירחאו צריכי' לילך אחריו אבל אם אינו דר שם אלא הלך לשם במקרה אין כופין היבמה לילך אחריו וכן אם הוא דר בין הגוי או בין א' הדיוטות שאין יודעין סדר חליצה אינה צריכה להביא לשם הדיינים אלא כופין אותו לילך למקו' ועוד הדיינים ופשוטו אותה

ב בא לייבם דבר תורה אין צריך לקדשה שם השמים הקגוה לו דכתיב יבמה יבא עליה ביאה בערסא בלא שם ליקוחים אחרים אלא בא עליה וכתובה על נכסיו בעלה הראשון ואין לה שיעבוד כתובה על נכסיו ויכול הוא למוכרם בכל עת שירצה שלא מצינו שהשיל עליו הכתוב על היבם ליתן לה סודר ומתן מיהו אם לא הניח בעלה הראשון נכסים תקנו חכמים שחאה לה שיעבוד כתובה על נכסיו כדי שלא תחא קלה בעיניו להוציאה אף על פי שאין יבמה נקנית מן התורה אלא בביאה הקנו חכמים שלא לעשות כן מפני שנראה כפריצות אלא יבא עליה היב' עד שיקדשה קידושי שטר או כסף בשהו פרוטה וכפני עדים כמו שמקדשין שצד נשים וצריכה ג' חופה אחת קידושין כמו שאר אשה ויכול לעשות הקידושין ע"י שליח כמו בשאר נשים וכל זה נקרא גבי יבמה מאמר ואינו קונה קניין גמור אלא מרובנן דמדאורייתא אין לה קניין אחר אלא ביאה דכתיב יבמה יבא עליה :

ג ואין עושין בה מאמר אלא מדעתה כמו בשאר נשים שאינן מתקדשות אלא מדעתה וכן שנתאלמנה מן הארוסה אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה דכיון שנתאלמנה מן הארוסין ערין רשות אביה עליה כל זמן שלא השיאה ואם בא עליה בלא מאמר קונה קניין גמור ואין צריך לחזור ולקדש אלא שמכין אותה מכות מרדות משום הפריצות שעשת כדון כל מקדש אשה דעלמא בכיאה :

ד וכותב לה כתובה כדון נושא אלמנה דעלמא
ה ואם נולדו לו בן ממנה אין צריך לקרותו בשם אחיו ומת אלא כמו שירצה שמה שאמר הכתוב יקום על שם אחיו אין פירושו שיקרא אותו הבן בשם אחיו דילפינן מ"ש דעל שם אביהם יקראו בנחלתו דלנחלה קאמר קרא ולא לקריאת שם ונמירי להו לרבנן דג' ש' זו מפקת את כל הכתוב הזה של והיה הבכור אשר תלד וגו' מפשוטו מ' ואין בו אפילו תיבה אחת שפירושו כפשוטו :

ו שופם כתובת יבמ' כך היא ביום פלוני כך וכך לשנת פלוני כו' איך פכ' פאת' קדמנא וכך אמר לנא אחי דמן אבא שכיב וחיי לרבנן ולכל ישראל שבק ושבק הדא איתחא דשמה פלונית בת פלוני דרות נסיבה ליה וחיי לוי מן דאורייתא לייבומי כדכתיב בספר דאורייתא דמשה יבמה בא עליה ונאנא אפלה ואזן ואפרנס יתיבי כהלכות גוברין יהודאין

אין כופין אותו וכל אפילו לרדן דקיימא לן מצות חליצה קודמת אם נראית כיוונה שנהכונה לאסור עצמה על יבמה שחשת שהיתה מפורדה שמיבם אותה בעל כרחו וכלא רשו' בית דין קונסים אותה ואין כופין אותה לחלוץ דהא מכל מקום מצוה יש ביבום ואין כופין אלא לא בטילי ולא סמעיין אותו אלא מבקשין ממנו שלא יבן אותה ואם נדרה בחיי בעלה שלא כיוונה לאסור עצמה על יבמה כופין אותו לא לבד בטילי אלא אפי' בנדויו וחדשות וכל מיני כפיות :

ג היה יבמה כהן והלכה ונתקדשה לאחר כדו' שלא יוכל לייבמה אפי' אם יגרשנה המקדש דינה כאילו נדרה הנאה ממנו לאחר מיתת הבעל ואין כופין אותו לחלוץ הואיל והיא גרמה שאסור' לו י' אם רקקה לפני האחים או כדומה לזה וגרמה שאסורה לייבם אין לה דין מורדת שאיפשר שלא ידעה שאם תרוק בפניה אסורה לייבם וכבר נחבאר שכל חילוקי דינים אילו לא צריכי' לרדן דק'ל חליצה קודמת דאפי' אם אינה רוצה להתביים כלל אין לה דין מורדת עכשו יבמה שתבעה היבם לחליצה והיא אומרת איני חולצת ולא נשלת כתוב' אלא אשב ענונה בכית בעלי כשאר כל האלמנ' אין שומעין לה דבשאר אלמנות יש לה הנאי כתובה שכתב לה בן דתהא יתב' בביתו כלימי מיגר אלמנותה וצריכים הירושים לקיים התנאי מורישם אבל יבמה שנפלה לפני היבם והתורה זכתה לו ליבמה או לחלוץ לה ואם רוצה חולץ לה ונותן לה כתובה מנכסיו בעלה הראשון ואין צריך לפרנסה ולא עוד אלא אפילו אומרת אני ניוונית משליו ואשאר ענונה כלימי אין שומעין לה וכופין אותה בנידויו וגם בכפיות אחרות עד שתרצה לחלוץ מפני שהיבם אומר כל זמן שאת זקוק לי אין נותנין לו אחרת ואפי' היה נשוי יכול לשעון כל זמן שאתה זקוקה לי אפילו אשתי מרגלת מריבה עמדי מחמתך ודלמא אמרדה בי לפיכך דין יבמה זו כדון מורדת שנתבאר סימן ע"ז :

ד כל יבמה שדינה שחלוץ ולא תתייבם הרי זו נושלת כתובה אם יש לה כתובה כשאר כל האלמנות וכן אם והיבמה מוכה שחין או שיש בה טאר מומי אנשים שנתבארו בסימן ק"ד חולץ לה ונושלת כתובתה ואין כופין אותה ליבם אפילו ל' מצות יבום קודם דרשינן סמכים דכתי' לא תחסור' שור כדו' וסמך ליה כי ישבו אחי' אחדיו וגו' לו דאע"ג דיבמה יבא עליה בעל כרחו כו' אין חוסמין מענתה אם יש לה מענה הוגנת כו' שלא תתייבם לו אלא חולץ לה ונותן לה כתובה וכן הדין לרדן דק'ל מצות חליצה קודם דאף על פי שאין כופין אותו לחלוץ צריך ליתן לה כתוב' מיד שהרי דינה כחלוצה וכל זה מדינא' אבל הקהלות תקנו תקנות אם יתראו שיהיה היבם והיבמה לחליצה אז יחולקו כל הנכסים שהניח אפי' אין מניע החצי לכדי כתובתה ומנכין לה מחלקה כל מה שכזובה דחיי בעלה וצריכה לישבע כשא' אלמנה אם לא שנתפשוטו שלא תישבע ומה שנתן הבעל לאחרים כתורה נתנת שכיב טרע מנכין הכל מחלק היבם ולא מחלקה כלום ואותו החצי ששניע לחלק יורשים הבעל נוטל החולץ שהרי הוא עומד במקום המת ואין לאב ולא לאחים חלק בו כלל ואפי' הפשוט מוציאין מידם שעיקר התקנה היתה כדי שיתרצו בחליצה ואם לא יתנו הכל לחולץ לא יתרצה לחלוץ וכו' מה תועיל התקנה ואפילו אם רוצים שאר האחים לחלק עם הנזול שבהם ואומרים שהם ש' רוצים לחלוץ אין שומעין להם אם גדול האחים רוצה לחלוץ דמצוה בגדול וכל זה כשאין מניעין חצי הנכס' לכדי כתובת' ואם הם יותר ודאי אינה נושלת יותר מכדי כתובתה ויש דעו' אחרות בענין תקנת הקהלות על כן נוהגין להתפשר ביניהם ואפי' יש לה שטר חליצה מן האחים מפשינן כיניה במסון אם לא שפירש בהריא שיחלוץ לה בחג' אז נושלת כתובתה

בהערה וההערה ביאה היא לכל דבר וקניא נמי בעלמא וקניא הכא דדוקא שונג ואונס דבערכא יא קנר דנא נכי לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשת יבום שריברה בה התורה אבל הערה דבעלמא קינה הנה קונה לכל דבר יא שרנא על יבמתו לקונה צריך לכתוב אקבו על ביאה יבמה ונל לומר לבא על יבמה :

קסז דין יבם קמן וחליצתו וכן קטנה וכן ז' טע' :

א קים להו לרזל דקמן פחות מכן ט' שנים הבא על האש' אין ביאתו נחשבת לביאה כלל אבל ככן ט' שנים ויום אחד ואיך ביאתו נחשבת לביאה וקונה ביבמה מדרבנן ואף ע"פ שאין קניין לקמן הרי קנוייה לו ועומרת בקידושי אחרים המה ודוקא ביבמה דביאה הלה רחמנא דכתיב יבמה יבא עליה עשו כיאה קמן הואיל וביאתו ביאה כמאמר בגדול וקני' מדרבנן אע"ג דעדיון קמן הוא אין שאר מעשיו כלום ביאתו הוי ביאה ביבמה אבל באשה דעלמא לא שלא הקנו נישואין לקמן אע"ג דביאתו ביא' קידושו אינו קידושין לפי' נשא אשה ומס ולוא פטורה מן חליצה ומן היבום שאין קניין קמן כלום עד שיביא שרי טערות ואפי' ביבמה אינו קונה קניין נמו' דהא מ"מ קמן הוא ואין קניין לקמן מן התורה אלא מן שחכמים תקנו לו הקנין הזה כיון שהו' דומה לביאה גדול והיא זקוקה לו ועומרת ככו' שהקנו קניין ביבמה לגדול ע"י מאמר שהוא דומה לקידושין הואיל וזקוקה לו אף על פי שאין קידושין קניין ביבמה :

ב לפיכך בן ט' שנים ויום א' טבא על יבמתו קנאה שהוא אשתו מדרבנן אבל אינו יכול לפטרה בנט שאין ניסו נט ואין חליצתו חליצ' עד שיגדיל ויחזור ויבא עליה כגדלות לשם קניין נמו' דאז הויא אשתו נמורה מן התורה דכתיב יבמ' יבא עליה ולקחתה לו לאשה ואז יכול לפטרה בנט לכדו ואם לא בא עליה אחר שהגדיל ובא להוציא צריכה נט וחליצה נט מדרבנן לביאתו וחליצתו מן התורה לזיקתו ואם בא עליה כשהוא קטן ומה קודם שהגדיל אומת אחר שגדיל אבל לא חזר ובא עליה משהגדיל ולו אח הריזו לו חולצת ולא כתייבמה אינה כתייבמת מפני שיש על יבמה זו זיקת כ' אחים שכביא' זו של קמן לא יצת' מיד זיקת נפילה ראשונה וחלה עליה נ"כ זיקת נפילה שנייה ע"י הביאה הזאת וא"כ היא זקוקה לאחיו זה מכח נפילות כ' אחים והתורה אמרה כיישבנו אחים יחדיו ומה אחד מהם משמע דוקא כשיש עליה זקוקת יבם אחד ולא שיש עליה זיקת שני יבם' ואע"ג דזיקת כ' הקטן אינו אלא מדרבנן מ"מ אסמכתא אהאי קרא ואין הלימוד הזה אלא אסמכת' בעלמא מדרבנן ולא לימוד נמו' דמן התורה לא אסכתו זיקת שני אחין לכך צריכה חליצה ואינה פטורה בולא כלום דמן התורה זקוקה היא כבערה הראשון ואם משהגדיל נשא אשה אחרת ולא חזר ובא על היבמה משהגדיל ומת שתיהן חולצת ולא מתייבמת היבמה אינה מתייבמת משום שיש בה זיקת שני יבם' וכמו שאמרנו והשנייה הויא לה צרת זיקת שני יבמין כהיא אסורה מדרבנן משיש אשת אח שלא במקום מציה והויא ית צריה ערוה שאינה מתייבמת ומ"מ חליצה בעי דהא מן התורה זקוקה היא :

ג כשם שאין ביאתו קונה מן התורה בעור שהוא קטן שאין קניין לקמן מן התורה כך אין חליצתו חליצה דא"ש כתיב בה בחליצה ולא קמן דכתיב ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו ונ"ל ולפי' קמן אינו חולץ עד שיגדיל וזו שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד ויבדקוהו שהביא כ' טערות אחר שהגדיל אבל אם הביא כ' טערות קודם שהגדיל אינו נחשב גדול על ידו מנ"י

דפליחין ומקדין וזנין ומפרינסין ומכסין יח נשיהון מקושטא ויהיבנא ליכי כסף עשרין וחמשה זוזי דחזי ליכי כ"ג זוזייתא כדהו' ברובו בכתובה דתב לך בעיך ק"ג זוזייתא מוליכי ונש"ל וי' וס' וק"ג זוזייתא עליון כאורה כל ארעא וצביאת פלונית בת פלוני ונש"ל עלה לפלוני כר פלוני יבמה כדו לאוקמה שיהי' בישראל וצ"ב והיה הבכור אשר חלד יקום על שם אחיו המת ורא' גדולא דהנעלה ליה מבי אבהה כך וכך וצ"ב הויא ואוסף לה סמיליה כך וכך וקבל עליה פלוני דנא אחריות הוספו כהכחה דנא עלויה ועל יתוהי כהרי מקרקעי ומשלטי ואפי' מן גלימא דעל כהפיו וכו' כדכתיבין בשאר כתובת דעלמא וצריך לשרטט אותה בטכיל הפסוקים שכתבין בה שאסור לכתוב פס' קים בלא שירטוט :

ז הבא על יבמתו בין כשינא כנון שהיה סבור שה' אשתו או אשה אחרת בין כמזיד שהיה יודע שהיא יבמתו ולא היה דעתו לקנותה אלא בא עליה לשם זנות קנאה דהא מ"מ כוונתו היה להשם ביאה וכתיב יבמה יבא עריה מ"מ משמע ואפי' לא נתכוין אלא לביאה כהמה וכא על יבמתו קנאה דהא נתכוין לשם ביאה וכן אם אנסוהו נשים והדביקוהו ביבמתו בעל ברחו אע"ג דק"ל אין קישור אלא לדעת מ"מ כתיב לה כנון שנתקדשה לבא על אשתו ואנסוהו נשים ודביקוהו ביבמתו ובא עליה בין באונס בין ברצון קנאה בין שהוא היה מיד והיא שינתה או אונס' כיון שהיתה היא מודה והוא שונג או אנוס בין בהערה דהערה נמי ביאה היא בין כדרכה בין שלא כדרכה דכתיב רחמנא שלא כדרכה דכתיב ולקחת לו לאשה מ"מ ושיא כדרכה נמי דרך לקחת אשה היא :

ח בלא שהיתה כוונתו לשום ביאה בעלמא וכדאמרן אבל אם לא נתכוין לשם ביאה כלל כנון שהיא ישן או שכור שהגיע לשכרותו של לוח שאינו מכיר כל' או שנתכוון להטות ככותל והטות ביבמתו או שנתקשה לאשתו ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו לא קנה בטכיל אלו לא היתה כוונתו לשם ביאה כלל והתורה אמרה יבמה יבא עליה שיתכוון לשם ביאה ודוקא נבי דידה בעינן שיתכוון לשם ביאה אבל נבי דידה אפי' לא נתכוונה לשם ביאה כלל כנון שהיתה ישנה או שכורה לית לן בה דבכל ענין קנאה דכדרייה הלה רחמנא ואפי' בעל כרחי בא עליה כאבר מת כנון שהדביקוהו בה בלא קישור לא קנאה ואפי' למד הכא על הערוה כאבר מת חייב הוי ביאה הכא נכייבמה לא קנאה דביאה יבמה דרך הקמ' זרע בעינן דכתיב להקים ראתו שם וגו' וליבא דזרע זה משיא כדרכה והערה שאין דרך ביאה בכך :

ט והא דביאת שונג ואונס קנה ביבמתו בכל דרך דוקא שנפלה לו מן הנישואין שריבתה התורה שבביאה זו תהיה אשתו בכל אופן כמו שהיתה אשת אחיו אבל אם נפלה לו מן האירוסין אינו קונ' כביאת שונג ואונס אלא לירש בנכסיו אחיו ולהוציא כנס ולפשוט צרתם שהתורה אמרה יקום על שם אחיו לנחלה והרי קם והיא אשתו כמו שהיתה אשת אחיו אבל לירשה ולישמה לה ולהפרי נדריה לא קנאה כביאת שונג ואונס שנס לאחיו לא הו' לו כח בדברי הללו בעודה ארום' ואם היה אחיו בא עליה ביאת שונג ואונס אחר שאירס' לא היה מכניסה בזה שהיה ברשותו לדברים הללו עד שיעשה נישואין גמורין דהיינו שיכניס' לחופה כמו שנתבאר למעלה סי' ה"ג לא אלים כח היבם לקנות אותה כביאת שונג ואונס לדברים הללו עד שיעשה בה ביאה ככוונה שהיא נישואין שנתנה התורה ליבם דלא יפה כחו לגבי דידה מזה אחיו המת שהרי הוא מכהו בא וכמקומו ה' עומד והערה יא' דלא קנה נ"כ ביבמה שנפלה לו מן האירוסין לענין לירשה ולישמה לה ולהפרי נדריה דמן האירוסין ביאה נמורה בעינן לקנותה לדברי' הללו ויא' דאף מן האירוסין קונה קנין נמו' מנ"י

לבוש הבוץ וארגמן הלכות ימים חליצה קא

כונס בעל יל' דלנבי היבמה עצמה מהימנין לה משו' שהוא יודעת כשקח' אס בעל אס לא בעל ולא היה מן עולם כפי' לא בעל אס בעל דקל חוקה אין אס' כפי' חובו הנ' ר' א"ט א"פ שהוא אומרת בעל אס' דאפס' אפס' ושות' נפשה חתיכה דאיסוריה ולא כל כמינה לכיף איתו' שיה' יה נט אס אינו רוצה אבל לנבי הצרה שאין כאן העזה שרא' אינה יודעת אס בעל צרתה אס לא בעל לאוכל כמינ' הלאסר' אותה כנגד החזקה דחזקה כונס בעל' לאלהר' צל' :

קסח משכנפה הרי היא כאשתו ועל מי חיוב כתובתה ובוט' סעיפים :

א לאחר שיכנס היבם אה היבמה הרי היא כאשתו לכל דבר ש'כול להוציאה בנס אס אינו רוצה לקיים ואינה צריכה מכנו חליצה וגם יכול להחזרה אימה' שרצה ולא אמרנו כיון שכבר קיים מצות יבום חזר איסור אשת אח ריקומו משו' דאשה קרייה רהמנ' דכתי' וילקחה לו ראשה והיא אשה מותר הוא דילקחה לו ויבמה היה לו לומר והו' לא אלא לומר שהוא כאשתו ממש לכל דבר אבל כתובהה היא על נכסי בעלה הראשון והוא אינו צריך דכחוב לה עוד כתובה אחרת אפילו למד' כחובת אשה דאורייתא מ'ט אשת הקנו לו בן השמים בלא שיעבוד נכסיו לכהונה והוא למיכר' בכר' עת שרצה והיא אינה שורפ' טרם כתובהה לכשימות :

ב ואפילו אם נדרשה והחזירה סהם ולא פיע' לה כתובהה כנכסי בעלה הראשון דינה כדון אשה אחרת שנידשה והחזירה שאין לה אלא כתוב' אחת הנ' אין לה אחר שרחזרה אלא כתובהה כנכסי בעלה הראשון שכל המנרש את אשתו והחזירה על דעת כתובהה הראשונה מחזרה ברא' כשרניח בעלה הראשון נכסים כנגד כתובהה ואפילו נשרדפו אחר כך אין לה על נכסי שני כיום אבל אס לא הניח בעלה הראשון נכסים הקינו לה רבנן כתובה מנה מן השני כדון הכונס שאר אלמנה כדי שלא תהא קיה בעיניו להוציאה :

ג וכיון שכתובהה על נכסי בעלה הראשון שמה אין היבם רשאי למכור כיום מנכסי אחיו אלא יהי כולם קיימים לשיעבוד כתובהה ואם מכר או נתן ככתבה' או חלק עם אחיו בנכסי המת בין קידם יבום בין אחר יבום לא עשה כלום והמכר או המהנה או רחיקה בטלים סיד' ואפילו קידם שהכא לידו נבייה רחמי' הוא שרחמיו חכמים ביבמה ויהר' כאשתו לפי שלא כתב לה כל נכסיו אחריו לכתובהה לכך חיקנו חכמים שאינו יכול למכור בלא כדי שלא הצטרך לחזור ולשרוף ולשרוף מן הלכותיה ואפילו ישאר לה כנגד כתובהה אינו רשאי למכור השאר דהיישין שכא' יאכדו או ישדדפו הסדות שיטאר :

ד ואפילו אם הניח אחיו משרטלין כגון פירות או פירות בין מחוברין בין הרושין ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות והגוף יהיה קיים לשיעבוד כתובהה :

ה ואפילו היה הוא חייב לאחיו מנה לא יאמר הואיל ואני יורשו אחזיק כמה שבידי ארא מוציאין אותו מידו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות שהרי עכשו נוסחאות כל רבנות דנהוגין בינינו כתוב' בהן שיעבוד משרטלין אנב מקרקעי ואם כן כל נכסי המת משועבדים לה בין קרקע בין משלמלי בין חובות אליבא דכ'ע וילקח בהן קרקע לשיעבוד כתובהה והוא אוכל פירות מכל מקום כל זמן שלא בנסה אין נוהגין הנכסים לידו אלא מוציאין כל המשלמלין והמעות מידו ונתנין אותו ליד כ'ד או לאפטרופוס ואם יש בהן קרקע' היבם אוכל פירות :

ו וכאן אס חפשה היבמה מנכסי בעלה הראשון מוציאין אותו מידו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות דאין חפשה :

מפני שהם שומא ודרכן לנטר אא'כ יביא אחרו' אח' שהנדול ומ'מ אס מוציאין לו ב' שעות אחר שהנדול לא חייש' ש'מא היו קוד' לכן יוספו לנטר דשום' לא שבוה' (ועיין נכ' ק'כ'ה) :
ד קטנה מבנה' שנים ויום א' קטנה כ'אה לכל דבר ואם בא עליה יבם קטנה קניין גמור והיא אשתו לכל דבר ואם בא להוציא' מוציאה בנס אבל לענין חליצה אינ' חולצת עד שהנדול והוא שהב' כת' יב' שנה ויום אחר ויבדקה אחר הביאה ומציאה שהביא ב' שעות וכל טעמא משום דחליצה כרייה הלה רחסנא וחליצה נעלו ואיפשרה בה את עצמה ואין טעמא קטנה כיום :

ה יבם קטן שכא' על יבמה קטנה יגדלו זה ע' זה ואם בא לנרשה אינה יכול' עד שיגדיל גט קטן אינו גט :

ו יבמה שכנסה היבם וצא להוציא' ואמר שעדין לא בעל וצריכה חליצה והוא אומרת שנבערה ודי' לה כנס אס היא כהוד' ל' יום שכנסה מהימנין ליה שלא בעל דעד ל' יום מוק' איניש אנפשה מלבקול וצריכה חליצה ומ'מ כיון שהיא אומרת שבעל' ופ'י דכרה צריכה גט דשימא נפשה חתיכה דא סורא אין די' לה בחליצה ומקשין ממנו שיתן לה ג' נט אבל אין כופין אותו כיון דרפי' דבריו אינה צריכה גט ואם היא אומרת לא נבעלתי והוא אומ' שבעל' היא נאמנת וכופין אותו לבעול' כיון דרפי' דבריו אשתו היא או יחלוץ יה באשר היא אומרת' שרא' נבערה והיא לאוכל כל כמינ' לאוסר' ולהצריכ' גט ויא' שכיפין אותו ג' ליתן לה גט עם החליצה הואיל והוא אומר שבעל' הרי הוא אשתו וצריכה גט אפילו חוד' ל' ואם גט יצא מחת' ידה שנידשה והוא אומר שבעל' קודם הנס ודיה בנס והיא אומרת' שלא בעל' עדין והשחא א' לו לבעול' כיון שלפי דבריה שויי' נפשה חתיכה דא סורא עליו שכיון שנהן לה גט קידם שבעל' קאי ליה מדרבנן ככיון שרא' בנה שוב לא יבנה וכופין אותו לחלוץ הואיל והיא כהוד' ל' יום דמיק' איניש אנפשה מלבקול היא נאמנת ואם היא לאחר ל' יום והוא אומר' לא בעלתי וצריכה חליצה והיא אומרת נבעלתי נאמנת דאמרנו כולי האי לא מיקם איניש אנפשה מלבקול וודאי בעל' ודיה בנס ואיהו לאוכל כל כמינה לאוסרה על כל אהם עד שתחלוץ הואיל וכבר כנסה ואם היא אומרת לא נבעלתי והוא אומר' שבעל' נאמן ואין כופין אותו לחלוץ ומ'מ היא שויה' נפשה חתיכה איסורא להצטרך חליצה ומקשין אותו שיחלוץ לה ואין כופין אותו ואפילו אס חזר והוד' לרכייה שלא בעל' ודי' לה בחליצה אין שומעין לו דלדבריו הראשונים אנו מאמינים הואיל והוא אחר ל' דלא מוק' איניש אנפשה וצריכה גט וחליצה גט לפי דבריו וחליצה לפי דבריה דשימא נפשה חתיכה דא סורא ואפ' אס יש לה גט ממנו והוא אומר שנחננו לה קודם שבעל' צריכה גט שני לביאתו וחליצה לפי דבריה ואם שניהם מודל' שלא בעל' אפי' לאחר יב' חל' נאמנים ודיה בחליצה א"פ ש' שכנסה וצריכה לעולם מיתה אפילו הוא והיא אומרים שלא בעל' ואפילו בחוד' ל' אף על גב ד'גכ' ירדה נופא היא נאמנת וצריכה חליצה א"פ שהוא אומר' בעל' היינו משום דשויה' נפשה חתיכה דא סורא אבל לנבי צריכה אינם נאמנים ואפ' שניהם דלא כל כמינ' יהו לאסיר' הצרה דהואיל וכנסה הרי היא כחזקת שנבעלה והחזירה צריכה יחזקת כונס אשה בעל' לאלתר וכה' א'כאפי' שניה' אומרת' לא בעלה רמא נאמין להם להתיר היבמ' עצמה לשוק בחליצה בלא נט אפי' בתוך ל' כיון דחזקת כונס אשה בעל' לאלתר יל' כיון שהיא פסייע' לא נאסור' אותו מספק דאיתרע' לה חזקה אבל נבי צריכה אימנין לה אחזקה שבעל' ולאוכל כל כמינה לאוסרה וכת' א'כ' לנבי היבמה עצמה אס היא אימ' חוד' ל' שלא בעל' והיא אומרת שנבעלה דאמ' ילעיל' דמהימנין ליה שלא בעל' מטעמ' דעד ל' יום מוקם איניש אנפשה מלבקול ואין כופין אותו ליתן גט אלא מבקשין ממנו ולמה לא נאמר ג' בחזקת

* לְבוֹשׁ הַבּוּץ וְאַרְצֵי הַלְבוּשׁ חֲלִיצָה *

תסמו כל התנאים הללו וחליצה אפי' בינו לבניה אף ע"ג דלא
 הוי חליצה להתירה לשוק חליצה פסולה מיהו הוי לפוסלה על
 כל האחים י"א שאסור לישול שכר מחליצה דהא ק"ל הנוטל
 שכר לידון דיניו בשליח וחליצה גם כן היא דין שצריכה ב"ד
 ובתכ מורימהרמ"ז ז"ל וז"ל וכן נראה בעינינו ליתגר שלא
 ישב בג' דיינים שיוטכין לחלוץ מי שנוטל שכר שהדי בענין
 ב"ד כשר מן התורה ועיין בע"ט סימן ט' איזה שכר מותר לדין
 לקבל ואפי' כזה ג' להחמיר אם נוטל שכר מן החליצה משום
 מראית העין כמו שפחמירין לענין קרובים וכשאר דברים
 לענין ב"ד של חליצה ויותר מכשאר בית דין וראיתי ושמעתי
 שהרב נוטל שכר הרבה מן החליצה וסומך עצמו כמה שסובר
 לו הסגדל של חליצה וקולא גדולה היא בעיני ושוטר נפשו
 ירחק מזה ולא דמי למ' שעדי הגש נוטלין שכר מטעם שנכתב
 לעיל סי' ק"ל גם הרב המסדר הגש כמו ככתבתי לעיל בסדר
 הגש סעיף ד' כי אוחז השעמים לא שייכים הכא :

ג ולכתחלה מצוה הוא שיוסיפו עוד שנים השלטה דיינים
 לפרסומי מילתא דחליצה היא זאת ולא חנישא לכהן
 א"נ דליתו אינשי וליקפצי עליה אחר שחלצה וכיון שאינם
 אילו השנים אלא לפרסומי מילהא מותר ליקח אפי' עמי הארץ
 אפילו לכהחלה אבל שאר פסולים לא שמיא ישעו הבריות לנ'
 שהם מכלל הדיינים ויבטורו פסולים לחליצה אבל אם הוסיפו
 שנים פסולים או חלצה בשלטה ולא הוסיפו השנים כלל
 החליצה כשרה ומעולה היא :

ד וצריכים הדיינים לקבוע מקום החלה ויאמרו זה לזה
 או החכם שבהם יאמר להם נלך למקום פלוני לחלוץ
 ואסמכוה אקרא שנאמ' ועלתה יבמתו השערה כהא הידועה
 משמע במקו' ידוע שמוכן ומוזמן לכך מיהו אינו אלא אסמכת'
 בעלמא הלכך אם אירע מקרה שחלצה ולא קבעו המקום כבר
 הליצתה חליצה אלא שנהגו כן משום פרסומי מילתא ונהוגין
 לילך שם וליט' שם מעט כרי שיהא ידוע לכל וי"א שגם השני'
 הנוספי הם צריכין להיות בקביעות המקום וי"א שאינן צריכין
 להיות שם :

ה יש קובעי המקו' בו ביום ויש קובעי' אותה ביום שלפניו
 כדי שיהפרס' יותר מיהו אם לא קבעו ביום שלפניו מותר
 לקבוע אפילו בלילה דאין כאן משום תחלת דין אלא כאלו
 בונה מקום להיות כוונת לב' ד' ונ"ל שאם אירע כך ששוב יותר
 הוא לקבוע בשחרית קוד' הוציאה מכות הכנסת שיהיה פרסום
 יותר מבליילה יש מקפידין לקבוע המקו' כגובה של עיר שנאמ'
 ועלתה יבמתו השערה ואין להקפיד שאין הכוונ' אלא לפרסמי
 מלחא ובכל מקום שהוא מפורסם סני ואם קבעו מקום
 ואחר כך אירע עיובוב ולא נעשית החליצה כשל אותו הקביעו'
 וצריך לקבוע פעם שנית וכן שלישית ורביעית עד שתיעשה
 החליצה מיד בו ביום או ביום שאחר הקביעות ואם יארע
 החליצה ביום ראשון י"א שאין קובעי בשבת דמחזי בכונה
 ומתקן בשבת אלא קובעים בע"ט :

ו חליצה הוי כמו דין שהדי היא נוכח כתובת' אחר שחלצה
 ועוד דכתיב בה שער ועלתה יבמתו השערה ונוסד ושער
 תרע כי דינה משמע הלכך אין החליצה כשרה אלא ביום ואם
 חלצה בלילה חליצה פסולה :

ז וכן אין חולצין בשבת' ימים טובים שהרי אין דנין בהם
 ומיהו כחול המועד שפיר דמי שהרי דנין כחול המועד י"א
 שאין חולצין בע"ט ימים טובים ושעמא משום שמיא יעשו
 החליצה בחפזן שלא יהיה להם פנאי משום שיצטרכו להבי'ן
 צרכי שבת ויבואו לידו מכשול שלא תחלוץ בתיקונה :

ח וצריך שיכירו אות' שאומרים שהיא היבם שהו' אח המז'ת
 ושהדי בעולמו ושזאת היא אשה המת ומיהו אפילו אין
 כאן אלא עד אחד שמעיד על אלו הדברים שפיר דמי דלא
 אמילתא דאיסורא ולא אסמכת' קא מסהדי אלא גילוי מילתא
 בעלמא

הפיסתה כלום שאין לה עליהם אלא שיעמד כתובתה שלא
 נתנה כתובה לנכות מחיים וכל זמן שהיבם כיום הוי הוא
 בעלת הדין והעדות שום דבר מכתובתה אפילו מנכסי
 בעלה הראשון אלא שיש לה עיניהם שיעמד כתובה לכך
 מוצאים מידם וילקח בהם שיעמדו לכתובתה והוא
 נאכל פירות :

י ואפילו אם נירשה ובגסה אחר כך סתם אינו יכול למכור
 נכסי אחיו דכיון שבגסה סתם לא נתחייב לה בכתובה
 כמו שאמרנו למעלה שעדין כתובת' על נכסי בעלה הראשון
 אלא כיתנה בשעה שמתזורה שחיה כתובתה על כל נכסיו
 ואז יכתוב לה בתובה באחריות על כל נכסיו שקנה ושקנה
 ואז יכול למכור ולישא וליתן עם נכסי אחיו והוא הדין נמי בלא
 נירושין אם מתרצית לו שימכור על מנת שיתחייב לה באחריו'
 בכתובה שיכתוב לה אחריות על כל נכסיו שקנה ושקנה יכול
 למכור נכסי אחיו :

יא יבמה שלא היתה לה כתובה מבעלה כגון שלא כתבה
 לה או שמחלה כתובתה או שמכרה לו הרי זכה היבם
 בנכסי אחיו ויכול למכור וליתן בחפצו וכשיכנס הוא את
 יבשתו תקינו לה רבנן שיכתוב לה מנה מנכסיו כדון שאר
 אלמנות ויהיו כל נכסיו אחריאין לכתובתה כשאר כל הנשים
 וכן אם לא היה לבעלה הראשון נכסים יש לה כתובה מן
 השני כדון אלמנה :

יב אבל יבמה שלא היתה לה על בעלה כתובה מפני שהיתה
 אסורה עליו והיא מתרת ליבם אם רצה היבם ליבם
 כונס ואין לה כתובה כדרך שלא היה לה על בעלה אם מת
 ולא כתב לה כתובה אבל מכל מקום אסור לשהות עמה בלא
 כתובה : ודינה עם יבמה בהוספות כתובה כמו שהיה לה
 על בעלה :

* הלכות חליצה *

קסט כל דיני חליצה בפרטות ובז' סעי' :

א מצוה חליצה בשלטה דיינים דכתיב ועלתה יבמתו
 השערה אל הזקנים וזקנים הם דיינים ולשון זקנים
 משמע לפחות שנים ואין בית דין שקול' שאם יפול הפרש
 ביניהם מי יכריע ביניהם לפיכך צריך אתה להוסיף עליהם
 עוד אחד וצריך שיהיו כשרים ולא פסולים כמו בשאר דיינים
 וכן צריך שלא יהיו קרובים זה ליה ולא ליבם ולא ליבמה כמו
 בשאר דיינים ואפי' שנים נישואין שתי בנות אחים לא יהיו זה
 עם זה דלגבי איסור' לא מכשרי' חרי בע' באשתו אפי' בדיעבד
 אבל שני בשלישי כשרונם אינה צריכין להיות מומחים אלא
 אפילו הם הדיוטות סני דלשון זקנים אינו אלא לשון שופטים
 ודיינים אפי' אינן מומחין שאין משמעות מומחים אלא היבם
 דכתיב אלקים אז משמעותו מומחים וכאן אין כתיב אלא
 זקנים אפילו הדיוטות במשמע ועוד זקנים יתירה כתיב דכתיב
 וקראו לו זקני עירו לרבווי הדיוטות ובלבד שידעו להקרות
 את היבם ואת היבמה הפסוקים שצריכין לקרות ואם חלצה
 בדיעבד בפני עמי הארץ שאינן יודעין להקרות הפסוקים
 שצריכים לקרות אלא שקראו היבם והיבמה עצמה את
 הפסוקים החליצה כשרה :

ב וצריך שיהיו הדיינים ישראלים ולא גוים ואפילו גוים
 ד' ישראל כתיב בפרשה ואפילו ג' שאביו ישראל ואמו
 מגרים פסול וכ"ש אביו ג' ואמו מישראל שפסול עד שהיא
 אביו ואמו מישראל ד' ישראל דכתיב בפרשה אתי למעושי ג'
 מזרע גוים ובישראל משמע שיהיה בישראל מכל צדדיו
 דדיינו שיהיה בולו מישראל אביו ואמו ומיהו בדיעבד אפילו

* לבוש הבוץ ואר * ז הלכות חליצה * קב

יג וישאלהו אם ירצה ליבס או לחלוץ שהרי אין כופין אותו לחלוץ **הם יאמר** שרצה לחלוץ יאמר לו כן כל מדועות שמסר כמו נבי נש טאם מסר **היה** חליצה פסולה וכן אם כפו אותו לחלוץ אע"פ שלא מסר מדעת חליצה פסולה ועל מי קס'ה אימתי כופין .

יד צריך לכתחלה שיהיה המנעל משל היבס דכתיב וחליצה נעלו משמע שלו הלכך צריך שיתנו לו המנעל ליבס במתנה ויקנהו לו שיהא שלו אע"פ שמתווירו א"כ קרינן ביה שפיר שהוא שלו דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה ויא' שצריך שיהלך בו פעם כדי שיהא נראה כשלו מיהו בדיעבד אם לא נתנהו לו במתנה בשר דנעלו אשגוריו לש' דקרא בעלמא הוא ואינו דרש גמור :

טו קים להו לחז' שסחם לשון נעל הנאמ' בתורה הוא של עוד וכן כתיב ואנעלך תהם משמע מעור של החש לפי' אמרו המנעל שחולצין בו צריך שיהא כולו של עוד ואפילו התפירות צריכו' לכתחלה להופרן בעור מיהו בדיעבד אם לא היה תפור בעור חליצתו כשרה דס'ס נעל איקרי אבל רצועותיו סקושרי' בו אין צריכין להיות של עוד מיהו טהנין לעשות גם הרצועות של עוד :

טז וצריך לכתחלה שיהא העור קשה קצת שיהא דומ' קצת לסנדל משו' דמן הדין לא היה ראוי לחלוץ אלא בסנדל אלא שאינו מצוי בנינינו לכך עושים המנעל בכל אופן שיוצאו שיהא דומה קצת לסנדל וזהו אחד מן ההפרטי' שיש בין מנעל לסנדל שהמנעל הוא עשוי מעור רך והסנדל הוא של עור מבשל וקשה לכך יעשו גם כן המנעל של חליצה מעור קשה וגם לא יהא בו בגד הפוד כפנים ותהיה ההפיד' מבחוץ שבכל זה הוא דומה לסנדל יותר ויא' ג'כ מסע' זה שיהא דומ' לסנדל שצריך לעשותו מחתיכה אחת מה שעל נבי הרגל והאיאל' שתחת הרגל ובאלו הארצות לא חששו לזה ומה שאמרנו שכן הדין לא היה ראוי לחלוץ אלא בסנדל ולא כמנעל אף ע"נ דמן התורה שניהם כשרים רשניהם נעל מיקרו היינו מעמא משום דמנעל הוא מעור רך וסנדל הוא מעור קשה והמנעל הזה שחולצין בו צריך שיכסה רוב רגלו ושיהא מכוון למדת רגלו משם כמו שיתבאר בע"ה לפיכך אסרו חכמים ז"ל מנעל לכתחלה שמפני שהוא מעור רך אפילו הוא קרוע הוא מיישב ספיר על רגלו אף על פי שאינו סוה ומכוין למדת רגלו ואף ע"פ שאינו מסכ' רוב רגלו לכך נזרו שלא לחלוץ כמנעל שלש משום מנעל המרופס שהוא מנעל קרוע מה שאין לחוש לזה בסנדל דסנדל כיון שהוא מעור קשה אין יכול לייטבו על רגלו משנפתח וליבא למינזר מדי מיהו היבא דלא שכיח סנדל חליצין לכתחלה כמנעל אלא שעושים אותו בכל אופן שיוכלו לדמותו לסנדל כמו שאמרנו למעלה אלא שלעשותו מחתיכה אחת לא חששו :

יז יא' שצריך שיעשו המנעל מעור בהמה שיהיה דוקא מדכתיב ואנעלך החש ותחש בהם' שהורה היא ויא' דנעל נעל ריבה אפי' מבהמ' טמאה מותר וכת' אפילו כל טילו נמי אם כן החש מאי אהני ויש להחמי' לעשותו בלו משהור' אפי' הרצועו' והקרטי' והלולאו ורצועו' התפיר' הכל יהא מעור בהמ' שהור' ! **יח** וצריך לעשות לרצועות לקשרו בהן להדקו על הרגל ! **יט** וגם יעשה כפי' קרטי' כמו חומרת' באזנו הא' סיכניסו' בלולאות שיהיו לו באזנו השנים כדי להדקו יפה שכל מה שהוא מרוק יותר כשחולצין אותו תהיה החליצ' יותר חליצת מעולה ונוהנין לעשו' ג' קרטי' ונ' לולאות ולא יהי' החומרות מן המנעל עצמו אלא רצועה אחרת מחוברת בראש המנעל וכן יעשה הלולאו מצד השני ויתפוד אות' מבחוץ ולא מבפני' שלא יחוצו בין המנעל והרגל כל' וכן נוהנין / ושתי הרצועות והמנעל עם הקרטי' והלולאו יהא שחור והרצועות יהיו לבנות' שכן היו כל הפנעלים בזמן נתי' החתיה וכיסי חכמי התלמוד

בעלמא הוא דהאי גברא הוא גברא פלוני והך היא א א פלוני ובמילת' דעכיד לגלווי לא חיישי' שמא משקר ואפילו קחב או אשה ואפילו עבר ואפי' שפחה או קסן שמכיר ונכון נאמן בכפ' .

כ וצריך שירעו הדיינים שיש תשעים יום שמת הבעל חץ מיום שמת כו ויום שחולצת בו דחיישי' שמא מעוברת היא וק'ל חליצת מעוברת לא שמה חליצה מיהו אפילו אשה שאנו יודעין בודאי שאינ' מעוברת כגון שלא היה בעלה עמה כמה ימים אפי' צריכה להמתין צ' יום דלא חילקו חכמים :

כא כבר אמרנו שקסן אינו מיבס שמא ימצא סרים ולא בן יבוס הוא וכן יבמ' קטנה לא תתייבס שם' תהיה איילוני' ולא בתי יבוס היא וק'ל כל העולה ליבוס עולה לחליצה וכל שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחליצה דכתיב אם לא יחפון לקחת וחליצה היא אם חפין יבוס לפיכך צריך שירעו הדיינים שהיבס כן י'ג שנים ויום א' והיבס כת' י'ב שנה ויו'א' ושהביאו שתי שערות אחר שהגיעו לזמנים אלו טאם היו להם שערות קור' שהגיעו לזמנים האילו אע"פ שעמדו עד אח' שהגיעו לזמני' האילו אינם חסוכים גדולים ככך עד שביאו שתי שערות אחרת אחר שהגיעו לזמנים האילו מיהו יבס גדול או יבמה גדולה דלא איפשר לברר אימתי הביאו שערות חולצין אם יש להם שערות ולא חיישי' שמא לפני הפרק כנו ואם יש ליבמה דדים גדולים אין צריך לבדוק יותר שאין דרים כלא שערות וכן אם היבס נתמלא זקנו אין צריך לבדוק אחר השערות ומשפט השערות ובדיקתן נתבאר בס' קנה סעיף ט"ז :

כב היבמה נבדקת על פי נשים אחר שהגיעו למניין השנים דמסום רוב הנשים רגילי להיות להם שערות אחר שהגיעו למנין השנים מסכינן אנשים אבל במנין השנים עצמן אין סומכין על פי קרובים ולא על פי נשים אלא על פי עדים הכשרים להעיר שביז' שהחזוקו עד הנה בחזקה שהם קטנים אין יוצאין מדי' חזקתן אלא על פי עדים כשרים ואפי' האב אינו נאמן להחזיקו בגדול להתיר יבמה לשוק אף על גב דלשאר דברים האב נאמן כגון להקדשות ולהחרימו ולהשלים לעטרה להתיר יבמה שהוא דבר שבערוה אינו נאמן שאין דבר שבערוה פחות משנים ואין סומכין שהוא גדול מחמת שראו אותו עולה לס'ת או שהיה שליח ציבור דהחם אין דרך לדקדק כ'ו יא' טאם החזוק בעיני השבנים שלא ע"פ האב שבט לכלל שנים או שיצא עליו קול שבט לכלל שני' נאמנים להחזיקם בגדולים אם בדקו ומצאו להם שתי שערות ולא חיישינן שמא עדיין אינו גדול והשערות הללו שימא נינהו דמסכינן אחזקה עם השערות להחזיקו כגדול ואפילו כלא חזקת השכני' אם יש להם ריבוי שערות או שהם ארוכות כמו שרגילות להיות באיש גדול ולאשה גדולה חזקה שבאו לכלל שנים וחולצין ועל זה סומכין שאין בודקין אם יש בהן גיבות אף ע"נ דק'ל שצריך שיהיו בעיקר נומות אם יש ריבוי שערות או שהן ארוכות אין צריך לבדוק אחר הנומות ואם הם גדולים בקים' יש לסמוך שהם גדולים אפי' לא הביאו כי אם כ' שערות ובנים לה דרי הם בסימנים ישבו הדיינין כמו שצריכין לישב ברין ויעמדו לפניהם היבס והיבמה דמצות חליצה היא **כג** לכתחלה מעומד שנ' ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה לא עמדו אלא חליצה טושי' או יושבין חליצתה כשרה דהא דרש דועמ' אשכחא בעלמא הוא דלאו לשון ציווי שמש הוא שתהיה העמידה מעכבת מלא כתיב ויעמד ויאמר אבל ועמד ואמר סיפור דברים בעלמא בדרך בני אדם שכאו לבית דין ועומד ואמר דרך סיפור דברים בעלמא אין אני חפץ לעשות דבר זה לכך אין העמיד' מעכב' אלא שלכתחלה צריך לעמוד משום דמטיא לגמר דין הלכך במקום שא' להם לעמוד כגון שהיא חלה ואין בה כח לעמוד ולחלוץ מיהו אפילו לכתחלה לישב ולחלוץ בדריעבד דמי :

לביש הבוץ וארנום חלכות וחליצה

באז רגל הוא פוסע תהל' אם הוא פוסע חמי' תהל' ברנ' ימין של כל אדם אינו אפרואם הוא פוסע חמי' תהל' בתל' שמאל של כל אדם הרי הוא אפר וכן כירקין האשה בידיה באיזה היא עושת מלאכתה אם היא אפרת או לא ואם היא אפרת העשה החליצה בימין ידיה שהיא שמאל של כל אדם

כו יעול המנעל על רגלו לשהוא יחוף ויהא על כתי שוקים שלא יהא מעל דמעל :

כז ואם יש לו כתי שוקים ליכס ברגלו ידחס היטב למעלה משוקו כדי שתהא ראיית הדייני' היטב שלא יהא חציצה בין רגלו ובין המנעל ומטעם זה נ' כי יש להקדק שלא יהא טיט רבוק במנעל מפניסם שלא יחצוץ בין הרגל והמנעל ויהיה מעל דמעל ומטעם זה מרהיץ רגל הימני של היבם יפה יפה שלא יהא טיט עליו וצואה ויהצוץ :

כח כבר אמרנו שכל מה שיהא המנעל מהדוק יפה ברגלו חתיה החליץ' כמנו יותר חליץ' מעולה לפי צרי' שינעול המנעל היטב ברגלו ושיכרוך הרצועות היטב סביב למנעל ברגלו ויקטור שניהם יחד ויעשה כ' קשרים זה על גב זה ועניבה על גביהם כדי שיוכל להלך בו היטב וכלכר שיקשרם באופן שהוכל להתרום בידה אחת כמו שיתבאר וצריך שיהיו הקשרים על בשר שוקו ממש ולא על אזני המנעל כמע' שלא יהא מעל דמעל ויכך צרי' שיחמוך במנע' מלפניו ומלאחריו ככו פנימה כדי שתהא הרצועה החוזרת דבוקה ממש על רגלו ויהי ויסבב הרצועות פעמים ונ' סביב לשוק עד שישבו ראשי הרצועות בין הפנימות שהיו על השוק ערום ויהיה הקשרים מעל לאזני המנעל ערום על השוק ויהיו על פני השוק ולא מאחוריו שכן דרך לקשור כל מנעל שרוצין להלך בו ויכנסו הקשרים שכאזנו האחת בנקבים שכאזנו השנית :

כט מלמדין את היבמה שהוכל לקרות ושיהיה רגל כפיה זה הפסוק מאן יכמי לרקיס לצהו שם בישראל לא אבה יכמי שכן כתוב בתורה כפי' ועלתה יבמתו הטערה אל הזקני' ואמר' מאן יכמי וגו' ומדברתי ואמר' שרוא לשון צווי ממש' שהיא מצוה לו' כן וכוה הלשון דהיינו בלשון הקדש וכן מלמדין את היבם ומרגלין אותה שיהא יכול לקרות פסוק לא הפצתי לקחהה ובלשון הקד' שכן כת' ועמד ואמ' לא הפצתי לקחה' ומדברתי נבי דיריה ועמד ואמר' שם שצריך לאמרנו בעמידה ה' נבי דידה כשחקרין אותה צריכה לקרות בעמידה ואפילו אם היא מאוהז היבמות שהולצות ולא מהייבמות שלא התירוה חכמים להתייבם אפ' צריכה קריאה אף ע' דמקרא אהו לא הפצתי לקחהה דמטבע אס' ה' חפץ היה כיבס וכן היא אומרת לא אבה יכמי דמטבע אס' יאכה היה סייבם וכאן אף אס' יאבה א'ז מנחין לו מ' מ' כיון דסדאורייתא היתה עולה ליבום ארא שחכמים גזרו ולא הניחוהו ליבם משום חומרא או משום ביאה ראשונה אסור כיא' שני' הוי שפיר הא אס' חפץ מיב' וכטבקרין אותה מקרין אותה מלה במלה זו אחר זו בלשון הקדש רק מלות לא אבה צריכין להקרות' בנשים' אחת כלי הפסק שלא תחלק מלה לא ממלה אבה ויהיה משמע דבריה אבה יכמי שהוא הפך הכוונה וכן היבם מקרין אותה לא חפצתי בנשימות אחת שלא יחלוק מלה לא ממלה חפצתי ויהיה משמע דבריה חפצתי לקחהה שהוא נ'כ' הפך הכוונה שהרי אינו חפץ לקחתה אלא לחלוק לה מיהו בדיעבד אס' חלץ' ולא קראו כלל חליצתו כשרה כמו שיתבאר עוד' וי'א שכל ה' מלות צריכין לקרות בנשימה א' היא לא אבה יכמי והוא לא חפצתי לקחתה שאם יחלקו מלה יכמי ממלה אבה וכן מלה לקחתה ממלה חפצתי היה נמי משמע הפך הכוונה שאם החליק מלה לא אבה ממלה יכמי היה משמע לא אבה כמו שאמרתי מאן יכמי כ' אלא רוצה ליבמי וכן הוא אס' יחלק לא חפצתי ממלה לקחתה היה משמע לא חפצתי כמו שאמרתי מאן כ' אלא אבה רוצה לקחתה :

ואנו צריכים לעשות מעל החליצה כמו שהם היו חלכים רבית בזמניהם שזהו נעל הנאמה כפי' ולא יעשו ד' חפצתי לקחהה הקרם' או בין האזני' במו שרגלין לעשות במנעלים כמנס' שצריך להיות הגעל עצמו על רגלו שתחלוץ אותו ממנו כפי' חליץ' נעלו מעל רגליו ואם היה בו לשון היה החליצה מעל דמעל ומטעם זה צריך נ'כ' שיהיו אזניו קצרות שלא יעשו זה בזה כדי שיהיו הקרם' והלולאות שבהם תחובי' על שוקו ממש ולא על האזנים משו' דהל' מעל דמעל וכ' שיהיו האזנים ממש על שוקו ולא על הקרם' או על הלולאות דאז' הוא ממש מעל דמעל :

כא ביון שאמרתי התורה וחליצה נעלו מעל רגליו משמע שצריך שיהיה המנעל עשוי לצורת רגלו ויהיה עשוי למדת רגלו שזהו נ'כ' שמשמעות רגלו שלא יהיה נזיל מרגלו עד שאין ראוי להלך בו ולא קטן עד שאין מסכ' רוב רגלו וגם לא יהא קרוע עד שאינו יכול להלך בו ואם היה גדול ממדת רגלו אבל יכול להלך בו או שהוא קטן ממדת רגלו ומכסה רוב הרגל ויכול להלך בו ותלץ בו חליצתו כשרה :

כב כבר אמרנו שצריך שיהיה המנעל כולו של עור שנאמ' ואנעלך חתם כר'א לכתחלה אבל בדיעבד אס' היה של עץ או של טעם ומחופה עור בכל סביבותיו חליצתו כשרה וכלכר שיהא להם צור' סנדל וכן מה שאמרנו שצריך שיהיה שלו שכן כתיב נעלוה' לכתחילה אבל דיעבד אס' לא היה המנעל שלו חליצתו כשרה דמהי חיתי לעכב אבל אס' חליצה במנעל גדול עד שאינו יכול להלך בו או קטן שאינו מכסה רוב רגלו או קרוע שאינו יכול להלך בו או שחליץ' בשל עץ או של סיב או של טעם שאינו מחופה בעור או שחליצה כסנדל שאין לו עקב או כאנפוליא של כנד חליצתו פסולה :

כג מנעל של ע'ז סמית' אותה ברגלי הצור' ומהלכין אות' כואעל' שעשוי להילוך ואפ' בשללו הגוי לא תחליבו לכתחלה דביון שהיה עליו שם ע'ז מאיס הוא למצות חליצה ואם חליצה בו חליצת' כשר' אבל סנדל של חקרוכ' ע'ז שהקריבוהו לפניו לשם דרוק כמו קיבן או של עיר הנידח' או שנעש' למת שנקב' בו אפ' חליץ' בו חליצתו פסולה ולא משום שאסור בהנא' שהרי מצות לאו ליהנות נתנו אלא ממש' שאינן עשוין להילוך ואינן נקראין נעל סת' נעל עשוי להילוך וכח' א'כ' אילו המנעלים של חליץ' שדרכין להיות מנח' בכ'ד' נמי אינן עשוין להליכה ולמה חולצין בהן כבר הקטור כזה בנמרא ותירצו אסור אילו מסגי ביה שליחה דבי דינא מי קפדי עלייהו ואם כן הרי נמי עשוין להליכה וכשרים :

כד צריך שתהיה החליצה ברגל ימין ואם חלץ ברגל שמאל חליצתו פסולה שכן למדורו ל' מנ' דכתי' כאן רגלו וכתי' נבי מצורע רגלו הימני מה החס ימין אף כאן ימין ולפי' אמרו שצרי' שהיה צורת המנעל עשויה לצור' רגל ימין כר'א לכתחלה אבל בדיעבד אס' היה עשוי המנעל בצורת רגל שמאל אלא שחלץ בימין חליצתה כשרה אבל אס' חלץ בשמאל לעולם חליצתו פסולה אפילו במנעל של צורת ימין אפ' בדיעבד וכן צריכ' היא לחלוץ ביד ימינה ואם הוא שולש בשני רגליו וכן אס' הוא שולש' כ' ידיה יעשו החליצה בשל ימין :

כה ואם הוא אפר ברגלו י'א שחולץ בשניהם במנעל של ימין בימין ובמנעל של שמאל בשמאל ויש מי שנסתפק לומר שאין לו תקנה שכיון שהקפידה תורה אימין דהאי ג' ש' מופג' היא וזה אין לו ימין צריכין אנו לחוש שמא דוק' ימין אמר' תורה לכך אין לה תקנה ולא דמי להפילין שמי שהוא אפר מניח ההפילין בשמאלו שהוא ימין כל אדם דהתם ביד כהה תלת רחמנא והרינו היא יד כהה שלו אבל הכא ימין אמרה תורה בנ' ש' שמא ימין דוקא בעינן ונתנו כסברה הראשונה לחלוץ בשניהם ומנא ידעי' אף הוא אפר ברגלו אס' לא מעכרין אותו לפי תומנו לפי הדיינין ג' אוד' פעמים סרוח לרוח ויראו

לבוש הברון וארצות הלכות הריצה

א ונש הקטורה הם למטה מן הארכובה כמה שנשאר משוקו שהיו אין לו רגל ולא קרנין ביה נעלו מעל רגליו דבנקט רגלו מיירי שאם נקטעה רגלו עד למטה מן הארכובה אינו חולץ אבל אם נקטעה רגלו למטה מן הארכובה כשיש בו שטוקו שיכול להכניס בו המנעל ולקשרו למטה מן הארכובה חולץ שמה שנשא' הוא רגלו שהולך ונשען עליו כמו על רגלו אף על גב דנבי היה רגלו הפוכה או עקומה על צדה אמרינן דחליצה פסול' אע"פ שהולך עליו שאני החם דיש לו רגל ממש ואינו הולך עליו מפני שאינו ככרייה; ולא הוי החליצה מעל רגלו ונרע מהכ' שנחמד רגלו וקם ל' שוקו במקו רגל ורחמנ' אמ' מעל רגלו שכולל ג' שוקו אבל הרם לא מעל רגלו הו'; קרעה המנעל מעל רגלו או שרפתו מסנה חליצה הוי חליצה פסולה היא מטר' דספק' ל' כגמ' אם הקפידה התורה דוקא על חליצה הכנעל ממש ואם קרעה המנעל מעל רגלו או שרפתו לא הוי כלום או שמ' לא הקפידה התורה אלא שצריכה לגלות רגלו וכשרקע' המנעל או שרפתו הרי גילה רגלו לפיכך אזלינן לחומרא וכשרקע' או שרפתו הוי חליצה פסולה שפסלה עליו ועל האוחז וצריכה חליצ' אחרת :

ב ל' היה לבוש ב' מנעלי' זה על גב זה וחליצה שניה חליצת' כשרה דהא חליצה ונילחה רגלו אבל קרעה העליון וחליצה התחתון בענין שנשאר העליון במקומו אע"פ דחליצה איכא גילוי רגלו ליבא ופסולה וכן חליצ' העליון וקרע התחתון עד שנתגלית רגלו חליצה פסולה דחליצת העליון הוי חליצת מעל דמעל :

ג לח אהר שחליצה הכנעל מעל רגלו העמוד היכפ' נגד היכס ותרוק בצרף כנגד פני היכס שני וירקה בפניו וצריכה לרוק רוק לעיני הדיינים כשיצא מפיה עד שיגיע לפני היכס שנאמר לעיני הזקנים וחליצה ונומר וירקה ומסמעות דפסקו הוא דקא' ג' כן אל עיני מהו דיעבר' אם לא ראו הדיינים כשיצא הרוק מפיה כשרה מדלא כתי' לעיני הזקנים גבי וירקה לא משמע לעיכוב :

ד למ רקקה וק' פתו הרוח קודם שהגיע נגד פניו כגון שהיא ארובה ממני צריכה לרוק פעם אחת דכתיב וירקה בפניו אבל לאחר שהגיע הרוק נגד פניו אפילו לא הגיע לארץ כשר' לפיכך אם הוא ארוך והוא קצר' קרונין ביה שפ' בפניו : יבמה שרקקה הם אינה צריכה לרוק פעם אחת שאי אפשר שתרקק' בלא צחצוח' רוק ויא' כר' כמיצצת אז אי אפשר לה בלא צחצוח' רוק אבל אם שוחתת צריכה לרוק פעם אחת מפני שהרס השוחתת היא כולו דם בלא צחצוח' רוק :

ה מא אכלה שום או ג' ניר וכיוצא בו מרכיבים המרכיב יוק והיה רוק זכ' מפיה אינו כלום עד שיהיה הרוק מעצמו לפיכך נהנו למנועה מלאכול כלום מאותו יום עד שחליצה ורקקה נס' מלשתו' מונע' אות' מטעם זה ונס' המעט דביבור שיבא הרוק מעצמו נס' לא הנק' שיניה כדי שלא תרוק דם :

ו מב ואח' מ' קרנין אוהה מעים ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית לחלוץ הנעל שנאמר וענתה ואמרה ככה ונוס' ומדבר הכתוב ונקרא שמו בישראל שם שצורה הוא על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל ואמרים' אוהו' נ' פעמי' ויש אמרים' שנס' היבמה האמר אותו ג' :

ז מג נמצא סדר החליצה כן הוא כחלתה קוראה מאן יבטי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבטי והוא קורא ואומר לא חפצתי לקחתה וחולצת ורוקקת וקוראה ככה יעשה לאיש ונומר אבל אין הסדר מעכ' שאפילו לא קראו חלתה לא היא ולא הוא או שהקדימה ריקקה לחליצה או שקראוה ויא' ריקקה חליצתה כשרה ולא עוד אלא אפילו לא קראו ולא ריקקה אלא שחליצה בלבד חליצה כשרה וילפינן לה מ' כתיב יעשה

א צריך היכס לדחוק רגלי בקרקע ותנכיה הוי בדידה רגלו מעל הקרקע ותחליץ המנעל ומעמ' יצא ניכר שיש להצורה לחלוץ מנעלו ואז תהיה חליצת' יותר חליצה מעולה שנראה שהיא שרה' בה ולא יצא המנעל ונשמש מאליו מעל רגלו הלכך יעמיד היכס' על חלתה או אצל העמוד וישען עליו כדי שיוכל לדחוק היכס רגלו בקרקע :

ב לא ואם לא רחק רגלו בקרקע' יא' שחליצתו פסולה אפילו בדיעבר' וכיצד היא חליצת המנעל צריכה היא א' שתעמוד ולא תהיה יושבת ולא כורעת על ברכיה אלא תהיה מעומד ותכוף עצמה ותחליץ דילפינן מעשיה מדידה דכתיב גבי דידיה ועמד ואמר לכך היא צריכה ג' לעמוד לבתחלה ותהיר קשירת המנעל ואחר כך הקרסים הכל בידה הימנית ותחפוס רגלו בידה השמאלית ותהיה שומטת המנעל מן העקב בידה הימנית והחלוץ אחר כך כל המנעל גם כן בידה הימנית כדי שתהא החתרה והחליצה בידה הימנית בלי סיוע ידה השמאלית כלל דילפינן כל מעשיה מסעשה היכס א' שהקפידה כוהתורה שיהיה בעמידה ובימין כמו שכתבנו למעלה דילפינן רגלו רגלו נ' ש' מסצורע מה ההם ימין אף כאן ימין וחליצת אוהו ומשילכת המנעל לארץ שירגישו הכל שחליצה אוהו מעל רגלו מיהו אע"ג דגבי דידיה אמרינן דאם חליצה ברנל טמאל פסול אפילו בדיעבר' ה' דוקא גבי דידיה דאית ביה נ' ש' אבל גבי דידיה לא אמרינן שהקפידה תורה דוקא אישינה כיון שלא כתב וחליצה בידה נעלו ונס' לכך לא אמרו גבי דידיה ימין וכן עמידה אלא לבתחלה אבל בדיעבר' אם עשתה כשמאלה או אפילו כשיניה כשירה :

ג לב ונרמזה חולצת לבתחלה כשיניה כיון שאי אפשר לה בענין אחר הוי כמו דיעבר' :

ד לג דתיר הוא הקטר ושכשת' הוא המנעל מעל רגלו או שהתירה היא ושפט' הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמש היא שהכל הוא מן החליצת' וחליצה בדידה חליצת' דחמנא דכתיב וחליצה נעלו ונוס' יא' רוקא שאינו יכול להלך בו בלא קשורה או היא הקשורה בכלל החליצה ופסולה אם לא התירה היא הקטר אבל אם יכול להלך בו בלא קשורה והתיר הוא הקטר והיא חליצה הגעל מעל רגלו היא חליצה כשרה רבין שיכול להלך בו בלא קשורה אין היתר הקשר בכלל החליצה :

ה לד מי שהיתה רגלו הפוכה שרף רגלו למעלה וזרחה על עליונו או אפי' אינה הפוכה ממש אלא שהיה עקומה או הפוכה על צדה או שמהלך על אצבעות רגלו באחד מכל אילו אינו חולץ ואם חליץ חליצתו פסולה דככל אלו אי אפשר לקיים מצות חליצת הנעל מעל רגלו שהתורה אמרה וחליצה נעלו מעל רגלו וכשחולצת הנעל מרגלו' כאילו אינה חולצתו מעל רגלו אלא מלמטה לרגלו דהיינו מעל כף רגלו או מצדו או מאצבעותיו לכך חליצתה פסולה אפילו בדיעבר' ולא הותרה לרוק ולפי היא שכתבנו למעלה שאם לא רחק רגלו בקרקע שחליצתו פסולה אפילו בדיעבר' יש כאן חתיה טעמא לפסול בדיעבר' דהוי הטעם גם כן באילו הרגלים שפסולה בדיעבר' ששום שאי אפשר להם לדחוק רגליהם בקרקע כראוי :

ו לה אין החליצה כשרה אלא ברנל שנא' וחליצה נעלו מעל רגלו דוקא ואם חליצה מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה שזה נקרא רגל מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה דע"כ לא יתיה המנעול ארוך עד שיגיע למעלה מן הארכובה ויא' דבקשירה תליא מלת' והיא מן הארכובה ולמעלה פסולה אקשירה קאי שאם היה הקשר למעלה מן הארכובה פסולה אף על גב שהנעל הוא ברנל ממש ולא נקטע שצריך שיהא הקשירה למטה מן הארכובה והנעל ברנל אבל אם נקטע רגלו אפילו מן הארכובה ולמטה אינו חולץ אף על פי שהנעל

על האחין בחליצה זו אע"פ דנבי קמן אמרו לא עשה ולא כלום ואפילו פסולה לא היו נבי קמן הקילו יותר משום דאיש כהיב בפרט משמע שיהיה אית לא קמן אבל אשה בין קמן בין גדולה משמע אע"פ דהקמה אשה לאיש ט"ס החמירו בקטנה משום דלא כהיב' מיעוטא ג' דורה' ו"ס לבשתגדיל צינת צריכה לחזור על כל האחים אלא לי בחליצת אחר פתח שלח החמירו לכ שחזור על כל האחים :

נ חליצה משיעת כשרת דיבי דמי חליצה משיעת כגון שאסרו לו חלוץ לה ע"כ שרתן לך ר' זון החליצה כשר' ואפילו אינה נזנת לו ואפילו כפל דהבאי כתנאי בני גר ובני דאובן ואמר אם לא תתני לי הר' זון לא תהיה החליצה תלוזה אפי' האיני מועיל ושעמא משום דכל תנאי ולפינן ליה מתנאי בני גר ובני דאובן והתם היה איפשר לעשות המעשה ההוא על ידי שליח דהתם היה הפעשה נתינת הארץ והתנאי היה שיעברו חלוציהם המעשה היה יכל להתקיים על ידי שליח שהדי יהושע נתנה להם בסליחות מטה אבל הכא המעשה הוא החליצה אי אפשר לעשו' ע"י שליח הלכך כל דבר שאי אפשר לעשות על ידי שליח כגון חליצה אין תנאי מועיל בה ואף על פי שלא נתקיים התנאי שהיא נתינת המעות המעשה קיים מיהו אף על פי שהחליצה כשרה אפילו אם לא תתן לך פ"ס היא חייבת ליתן לו מה שהתנה בסאר שוכר שכיר לעשו' מלאכתו שצריך ליתן שכרו' אבל אם יש טענה שאינ' חפיצה בו מפני שאינו הגון לחותמו חייב לחלוץ לה שהרי אין חסמין אותה בעל כרחו לטאני הנן כדלפינן מדסמך לא החסום לכי ישבו אחים כדלעיל סימן אלא שהוא אינו רוצה לחלוץ והטעוהו שחלוץ לה ע"פ שרתן לך זה הוא כעין אנטסה ואינה חייבה ליתן לו כלום שהרי גם הוא לא הפסיד בה כלום כיון שסן ארין היה חייב לחלוץ והוא יכולה לומר לו משעת היותי כך כל זמן שלא נתנה לו ואפילו חייבת עצמה בשאר זכקנין הכל היה דרך הנשאה כל זמן שלא נתנה לו אבל אם הקרימה ונתנת לו אינה יכולה להוציא משט דאין השפעתה אחר נתינת :

נא ואם אסרו לו חלוץ ובכך אתה כונסה או שאמר לך חלוץ שכך צוהה דהוה לחלוץ אבל אינך מפסיד בת כלום תרצה לייבם אחר כך תייבם וכיצא ברברים אלו אינה חליצה להתיר כיון שלא נתמין להתירה אכל מכל מקום נפסלה בכך לו ולאחים מלהתייבם ואחר כך כופין אותה אפילו בשופי לחלוץ להחליצה כשרה שכתן שנפסלה ממנו לא פעננין לה :

נב אמרו לו האסה הזאת אינו רוצה כך דרך ייבום אלא חלוץ לה ועקור זיקתך הישנה והיא נשאת לך דרך נישואין יש מי שאומר והואיל היתה בוגרת לעקור הזיקה הרי זו חליצה כשרה אע"פ שהיתה כוננת לישא אותה אה"כ איהו ראשעי נפשיה שהרי אסורה לו ולא שהיא חליצה פסולה לין חליצה מעושים ע"י ישראל או ע"י גו' דנה כדן גם מעושה שנתבאר בס' קלד ועל ס' זה סעיף יג :

נג מוסר מודע על החליצה אינה חליצה כפולה אלא חליצה פסולה הוא כל מקום שסמך חליצה פסולה ר"ל שפסולה היא ואינה מתרת להנשא לשוק עד שהחזר ותהליך שנית חליצה כשרה אבל מכל מקום חליצה היא לפסולה על האחין וליאסר עליו קרובותיה ולפסולה לכהונה ואם עכרת ונשאת לזר קודם שתחלוץ צינת חליצה כשרה קידושת ונישואיה תופשין בה שהרי אינו אלא מחייבי לאוין וחלוצות חליצה כשרה והיא תחת בעלה ואין פוציאין אותה ממנו אכל מכל מקום מפריטין אותה מבעלה משנדע הדבר עד שתחלוץ לה היבם שנית שהדי היא אפורה על בעלה משום ויבמת לשוק : לאחר שחליצה כותבין לה בית דין שחליצה בפניהם נש חליצת לחיות לה לראייה שהיא מתרת להנשא ואם לא כתבוהו

יעשה לאיש וגו' ככה משמע עיכובא ככה געשה ולא בעניין אחר ומדכתוב יעשה באיש משמע דהוא עיקר חליצתה מה שהאשה עשה בעצמה של איש דהוה החליצה היא מעכב אבל דיקקה וקריאה ולא עשה ככה של איש הם אינן מעכבין כד"א כשחלוץ לדבר שכתב ר"ם ראויים לקרות איהו הקריאה מעכבת גם דכל הראוי לכיזה אין בילה מעכבת בו אבל אלס או אלמת אינן חולצין ואם חלצו חליצתן פסולה ונפסלה על האחים ולהתירה צריכה חליצה שנייה דכל שאין ראוי לבילה בילה מעכב' בו' ולא דמי' לחדש וחדשת או שושה וקטן שחלצו דאמר' לא עשו ולא כלום שלא פסלה אפי' על האחים ואפי' הוא עצמו ויכול לייבמה אה"כ דהתם לאו בני דעת נינהו ואין מעשיהם כלל וי"א דגם חדש וחדשת חליצתן פסולה כמו של אלס ואלפת ונפסלה על האחים כו' :

מד כיון שהקפיד התור כ"כ אעשה דחליצ צריכין שיכונו היבם והיבמה שתהא מותרת לזר בחליצה זו נחזון היא ולא היא או היא ולא הוא לא הותרה ומיהו חליצה היא לפוסלה על האחין לפיכך יבמה שגדלה בין האחין וראינו שחלצ' נעלו של א"ס הם אפי' שלא בפני ב' ד אסורה להתייבם שם' כיוונו לטם חליצה וצריכה חליצה כשרה שני' להתירה לזר אבל כל זמן שלא ראינו שחלצה לאה' מהם מותרת להתייבם ואין חוששין שמה חליצה לאחד מהם דלאו אורחא כהכי ולא שכיח מילת' : **מה** וכן אם רקקה לפני היבם נפסלה מלהתייבם ודוקא בפני ב' ד כמו שיתבאר בסמוך ומיהו י"א דוק כשרקק' דוק אבל אם רקקה דם אינה נפסלה אה"כ יהא חוק מעור בו ואם חוק מעורב בו נפסלה :

מז ושהיא טעמ' א' שיש לזוה' שלא תרוק היבם לפני היב' קוד' חליצה כשעומרים ובאים בפני ב' ד לחלוץ שאם חרוק הרי חליצתה חליצה פסולה ותהא צריכה לחזור על כל האחים :

מכ אבל אם קראה הפסוקים שדרך להקרות אותה ואפילו לפני היבם ובפני ב' ד לא נפסלה בכך מלהתייבם שהרי כבר אמרנו למעלה שאין הקריאה מעכבת בחליצת וכיון שאינה מעכבת אינה פוסלת וכה"ש קריאה שרקקה שהרי גם ברקקה כבר למרנו שאינה מעכבת ולמה אמרו שפוסלת שאני רקקה מקריאה דרקקה כסדר חליצה הכשרה אינה אלא אחד שחלצה לכך אמרו חז"ל אם רקקה בפני היבם שוב אסורה להתייבם דהשו' חכמים שמא יראו אותה הדומים שרקקה ואמרו הך שרקקה ודמי חליצה לה ברש"א ובשיראו אותה שתייבם אה"כ יאמרו חליצה מותרת לאחין ושהיא טעמא גס' כן לא אסרו רקקה להתייבם אלא בשרקקה לפני היבם וכפני ב' ד אבל רקקה חוץ לב' ד לא שייך למיחש לה אכל מקריאה שרובה להיות כסדר החליצ' כשרת בין קודם חליצה בין אחר החליצה קודם חליצה פאן יבמי אחר חליצה ככה יעשה וגו' לפיכך אפי' אם קראה לפני היבם ובפני בית דין אין כאן בית מיהו ראי נמי אמרין התייבם אחר הקריאה לא יבאו להתיר חליצה לאחיו דליכא למימר הך איתתא כתר דחליצה נחייב' שמי' שראה איתח שרקקה ואחר הקריאה שקודם חליצה קראה ולא חליצה וצ"ח כך נסיד' ונחייב' הלכך אין הקריאה פוסלת מלהתייבם אפילו היתה בפני ב' ד :

מח הסומא בשתי עיניו לא יחלוץ שנאמר וירקה בפניו משמע שהיא הוא חמה את הרוק וסומא אינו רואה חרוק מיהו ה"ם לכתחלה אבל אם חלץ חליצתו כשרה דהא אפילו הרקיקה עצמה אינה מעכבת קו' הראייה לפיכך אנו שנוחנין דמצות חליצה קודמתו אין אנו טייבמין כלל בארצות הללו אם אין כאן אלא אחד אחר והוא סומא אפילו בשתי עיניו חולץ לכתחלה כדו' שלא התענו' שאין לך דיעבד גדול מזה : **מט** קטנה שחלצה לגדול חליצתו פסולה שאין מעשה כלום וצריכ' לחלוץ שני' לבשתגדיל אבל מ"מ נפסלת

יא וכן חלוצין כלילה ולא בשבת ולא ביום טוב ולא בערבי
 שבתות ויום טוב אכל בחול הצוער חלוצין :
יב חלוצת חלוצה יבאה חמשה דיינים ויהיו
 והשלישה דיינים הראשונים יושבו משכנתא המפסל
 הגדול באמצע והשנים הנוספים יושבו משכנתא המפסל
 אחד / ויא שרם יושבישמן הצד / וכן נוכחין
 פהינם והיבמה ולכו אל הדיונים ולא הדיונים אלם פבאמר זעלתה
 יביימתו השער'מיהו אם הדיוניכלכו אלם און החלוצה פסול כרך
יג ומכיליס פיר אלכיס פיהו פס בעת החלוצה פסול כרך
 מילתא ולכחוס יהוו עוד חמשה פיהו הס עם הדיונים
 עטרה ולכן נוכחין עכשוו סאלוכין לחלון מיד במקוהת אחר יניאת
 מנית מכנסת דאו איכא רוב עם * והגדול שבהם אומר
 לחביצו הנכרדים עמו ג'ך לחלוץ במקום שקבעטא המבול :

כתבנו לה בית דין כל שנים שראו החלוצה יכולה לבנותו
 מע'פ שאינן מכירים לא היכס ולא היכסו לא היו
 חלוצין לה אם לא שהיו מכירין אותם וצריכין לה שאלו מפני
 מקראות שם * ועל כפירוש חלוצה על שם חלוצה :

סדר חלוצה בקצור ופניו סעיפים :

א פצת חלוצה בנ' דיינים אפילו הם הדיושות זכר
 שיהיו יודעים להקרות ולכתחילה נוהגין שהחכם
 שבעיר עם שני חשובי העיר והם הדיונים גם לוקחים השנים
 ששמיסין מחשובי הקהל ושלא יהיו סומים אפילו נאמת
 מעניהם דיש מחמירין שלא יתה צהם שום סום ושם
 שיהרהרו כל התמשה חשובה בלבם ששא חטאו ופסולין
 לדון :

ב וצריך שיהיו שלשהם אזרחי ישראל בלומר ששים אחד
 מהם לא יהיו אביו או אמו נרים :
ג ושלא יהיו קרובים זה לזה ולא ליבם ויבמה ואפילו
 נשואים שתי בנות אחת או שתי בנות אחיות או אשה
 ובת אחותה יש להקפיד מפני פראיה העין ועל סעיף א' :
ד ושלא יהא שום אחד מהם פסול לדון דיני מסונות ועל
 סעיף ב' :

ה אחר שיתועדו יחד הג' דיינים יוסיפו עליהם שנים
 לפירוש פילתא ואפילו הם עמי דארץ שאינם יודעים
 להקרות או שחם קרובים קורבה שאינה פושלת מן הדון אבל
 כל שאר דברים פוסלים בהם כמו בשלשה הראשונים
 ולבתחילה לא יהיו אילו השנים קרובים לדיינים :

ו ויקבעו מקום לחלוצה שיאמרו השלשה לשנים הנוספים
 ג'ך לסחר וגשם במקום פלוני ברז לחלוק סם ונהגין
 שיהולכים למקום שרצין לישב שם לסחר ויושבים שם מעש
 ונוהגין עם השמים הנאמרים הולכים עם סנה' חלוצה מעכב
 רק שהג' יאמרו אל השנים שלכו ואלים עם אלו בג' וסג' ויא
 שאפילו החלוצה אינה מעכבת רק שיאמרו שחתחילו לכו לחלוק
 במקום פלוני ואין צריך שכל הג' דיינים ידברו כך אלא הגדול שבהם
 אומר ומדבר בעד'ל חכרו מיהו ומזמרים שכל הג' ידברו כך
 ועל כפירוש הסדר בעוף יכ' :

ז קביעות מקום צריך שיהיה בערב יום שלפני החלוצה
 ועל כפירוש הסדר בעוף יכ' ונוהגין לקבוע ב'ך
 סבתה למעריב והחון פותק ואינו מתחיל להתלל ערנית
 עד אחר סקנשו מקום וכל' דעם הוא כרו שיפירם הדבר כקהל
 יודעו הכל סבתחלוצה ומוותרת לנשואים פלאסדה לכאן :

ח אם החלוצה ביום ראשון אין קובעין מקום ביום השבת
 בי אם מערב שבת :

ט המקום שיקבעו לחלוק שם צריך שיהיה בטובה של
 עיר בלומר מקום מפוססם :

י ביום שקובעין מקום שולמין דיינים להזהיר ליבמה
 שכיום החלוצה לא תאכל ולא תשתה שום דבר עד
 שתחלוץ גם שלא תרוק בפני הכ' שתחלוצת בפניהם ושלא
 תדבר הרבה ותתקד שציה קודם החלוצה * וכן תוורין
 וסוהרין אותה על אלו הדברים בשחרית קודם החלוצה ג'ב *
 וכן נוהגין שדחץ היבם רגלו קודם יום החלוצה כרי שיהא
 נקי לרחוץ ביום החלוצה * גם טוב שסיר צפרני רגלו *
 גם יתקרו ביום ההוא אם הם גדולים אזאויים לחלוצין

גם שאר הדברים שצריכין לחקור יותר טוב הוא לחקור
 טלם ביום שקודם החלוצה * גם ילמרו היבמה והיבם
 להקחת הפסוקי דהיינו היבמה

לא אבחיבמי

לא הפצתי לקחתה

בנשימה אחת

יד וכל הנאם סס צריכין לישב בחוק מהדיונים ולא ישב מום
 אדם על המפסלים שיושבים הדיונים מחלוצין נכניהם * גם
 צורכים שני יעדים כשרים ומעמידים אותם אלם ספסלים לחקור
 אותם על היבם והיבמה אם ראוים לחלוק והיבם ישעטף מנע
 כאלל נגד חחיו ונס היבמה תעטף כאללה בעד בעלה :

טו ויהיו כ' את היבמה שלא תרוק בפני היבם עד
 שתחלוץ :

טז צריך שהיבם והיבמה לא יבא סוס אחד מהם קטן ושיכא
 להם מערת * ולא יהיה חרש שאינו שומע ואינו מדבר
 ולא אלם ולא שומע :

יז צריך שלא יבא היבם החולץ במאל אם יש לו אח שאינו שומע
 יריך שלא תהא רגל היבמה עקומה לחחורו או הפוכה על
 גדה וגם שלא יבא מהלך על אנכשו רגליו :

יח אם היבם הוא גר צריך שידעו אם היתה כורתה והורש
 אחיו המת ולדינתם נקדושה :

יט צריך שידעו אם לא הכיח מת ארע וכל החקרות האילו
 פולאים ספרים בשעת חלוצה כדי שיפירם הפנין צרנים
 ואופרים גם בן צרנים שכבר ששאלו בטאמול על סימני
 האיש והאשה שהם גדולים :

כ צריך שידעו כ' אם יבמה זהה הוא אחי המה מן האב
 ואם היתה להם ישיבה אחת באולם :

כא צריך שידעו אם יבם זה הוא גדול האחיס :

כב צריך שידעו אם זאת היא אשת המת אחיו של זה :

כג להעד על דברים אלו גאמן אפילו גד אחר ואפילו אשה
 או ענד או גפחה או קטן שקוא מכיר ונכון :

כד צריך שידעו כ' אם יש צ'ב יום כשמת הבעל
 ועל כפירוש הסדר בעוף יכ' צריך שידעו אם

יש למת בנים או בני בנים / צריך שידעו אם היבם כן יג
 שנה ויום א' ואם היבמה בת יב שנה ויום אחד * ואם יש
 להם סימני שערות :

כה צריך שידעו אם היבם אומר רגל :

כו צריך שידעו אם היבמה אסרתה ימינה :

כז מושכים היבם והיבמה על הספסל היבם ישים בוכע
 שלו בעיניו והיבמה תהא מעוסף ראשהו ואו הרב שואל
 את היבם מה הוא מבקש ואמר היבם שכא לחלוק ליבמהו
 וישאל הרב ליבמה אם רצונה לחלוק * ותאמר קן *
 ואחר כך אומרים להם עמדו * ותעמוד היבמה לימין היבם
כח יעמדו היבם והיבמה כל דגניהם ולא הכר כחפן ניבום
 יאמרו לניבם * אי ניחא לך חלוק אי ניחאלך יבם ואין
 מויק לך חרם דנמ'ה והוא ישיב שאינו חפץ ביבום אלא
 לחלוק * ואם היבם יחפון ניבום והיבמה אינה חפונה או
 סהיא מלומו שחולנת ולא מתייבמת מלמדים אותה תחלה שתיב
 שאינה חפץ ליבם * וכך יאמרו לו אתה חפץ לחלוק ליבמתך או
 יכוא משיב קן ויא עככל עניין שאלין אותו אם רוצה ליבם או
 לחלוק

לבוש הבוץ ואהרן חלבות גיטין

ויראו הדיונים שלא יעלה המנעל למעלה מארכובה
 ויראו איזה לבישו ועל נפירות הסדר כשיף סב
 מה ישיב וישיב אצל כותל או אצל עמוד לישיבו
 ויזהר שלא ישיב כל כך שאם הנכסלים העמוד היה
 נופל שזה אינו נקרא עמוד כלל מניינו החליטה בין נקריאה
 בין נחליטה בין נכקיקה בין נכקיקה וישנה ויבטחה עומדים
 ומעמידים היבמה לפני היבם כדי שיהא ריבורה עמו בפני
 בית דין •

מז ויעמוד היבם אצל הכיתול עומד או נוטה מעט על דף
 אחד • וידחק עקבו בארץ מעט • ויזהרים שנית
 על הכוונה בעניין החליצה שבה הורה פטורה ממנו ופותרת
 לכל אדם ואומרים להם שיכווננו לזה • וכן יפוננו •
 סח ויקרא את היבמה מלה במלה זו ואחר זו •

מֵאֵן יִבְמִי לְחֵזֶם לְאָחִיו שֵׁם

בִּישְׂרָאֵל :

ואמר כך יקרא אותה נכסומה אקט •

לֹא אֲבָהּ יִבְמִי :

ויפרש הרב ליבם מה שאמרה היבמה אם לא הכין היבם •
 פכל הקריאה נריכה שתהיה נלסון הקודם • ולא עשו נאום
 תינה ויחזר לראש המקרא •

מט ואחר כך יקרא ליבם שיאמר בנשומה אחת :

לֹא תִפְצְתִי לְדַחְתָּה :

וקורין לה מלת לקחמה במפיק היא •

נ צריך שיבין היבם דברי היבמה ומה שהוא משיב •

נא וישען היבם לכותל או לעמוד שאחריו • וידחק
 רגלו בקרקע • ויזהירו שלא יסיע ליבמה בעניין
 החליצה •

נב וננשה יבמתו אליו ותשיח ולו השב כלל •

ויוהיר הרב הריינים שיראו ותתיר היבמה קשירת המנעל
 בידה הימנית כלא סיוע השמאלית ואחר כך התיר הקרסם
 תחתון תחתון החלה ותחפוש רגלו בידה השמאלית ותנביהכו
 מן הארץ והסמום המנעל מן העקב ונס החלוק כל המנעל
 בידה הימנית כלא סיוע השמאלית ונס בלי סיוע היבם לא
 בידו ולא ברגלו ומשלכת המנעל בארץ והשליך אוהו למרחק
 • ובכל זה תחיה גם היבמה מעומד כפופה אבל לא וישבת
 ולא על ברכיה • ויאמר לה הרב • שתאסוף
 רוק גדול בפיה ולא עלי ידי פיהוק ועשושגם לא תרוק מים
 בעלמא דקרוק ממש •

נג העמוד היבמה נגד היבם וירקה בארץ כנגד פניו רוק
 גדול • וצריכים הריינים החמשה לראות הרוק
 פשיוצא מפיה עד שיגיע לפני היבם על הארץ •

נד מקריין אותה בלשון הקודש :

ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא שם
 בישראל בית חלוק הנעל בית חלוק הנעל בית חלוק הנעל
 נה וכל העומדים שם עונים ואומרים חלוק הנעל •
 ג' פעמים •

נז יחזיר היבם המנעל לריינים ויאמרו הריינים יהי
 שלא תבענה בנות ישראל עוד לא לירי חליצה ולא לירי
 יבום •

כשיעברו

לחלוק ולפני דק' מנה חליטה קודמת מכל מחוס סולתו • או כדי
 שיאמר סרנוכו לחלוק ויראו שכתב •
 ויאמר ענין בחליטה • וישיב •
 ויש מוסרין אם יש לה • פטורה ליבם אותה זאין •
 משום חרס רגליה ושיען לשיב • פבר החליטה כשיף מ' ומ' •
 ל כריך שידעו היבם • פכחליטה זו היא מותרת לטוק •
 ויזהיר אותה שכשיחליצנו יכווננו לשם כך שהיפטר
 היא ממנו והיא מותרת לעלמא • שעל מנת כן היא חלונת
 אותו ויחזור ויזהירם נשעת חליטה כמו שיתבאר כשיף מ' •

לא כריך שלא יהא חנופ לחלוק

לב אם נשבע לחלוק או שלא לחלוק מתירין לו קודם :

ויזהירו היבם והיבמה שלא ישיבו בתשובתם אל השואל
 אותם הן הן או לאו לאו הרי יבמני אלא הן הן על דבר הן
 וחד לאו על דבר הראוי לומר לאו • נס ויאמרו נלסון לעו
 כדי שיכונו • ועיין לעיל נפ' סדר הנט כשיף ס' •

לג צריך שיבטל כל מודעת שמסר על חליצה זו וכן צריך
 לפסול כל עדים שיעידו שמסר מודעא על חליצה זו •

וכך יאמר לו ההכנס ליבם אמור הריני מבטל כל מודעי
 ומודעי דמודעי עד עולם שמסרתי על חליצה זו וכל דברים
 שפסרתי שהם כשיתקיימו נורמים לבטל חליצה זו הרי הם
 בטורים וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי שום דבר •
 שתפסול חליצה זו מחמתו והריני פוסל כל עדא עדים
 שיעידו שמסרתי או שאמרתי שום דבר שתיבטל חליצה זו או
 יורע כחה מחמתו •

לד כריך לנדר סוהרו שלא תעלה נידם חליטה כסולה שלא
 תנעך אק' לחלוק מכל האחים • ועיין לעיל סימן ק"ע •

לה צריך לשאול ליבמה אם אכלה או שהחה היום :

לו יקח החכם המנעל בידו ויבדקנו שלא יהא שום שיש
 דבוק בו מכפנים ושיהא עשוי בהלכה •

לז ויצה ליבם לרחוץ רגל הימניתה • וינגננו אותו
 יכה ויכרך נגד סניו וינך נה •

לה ויקרי היבם כפף המכנסים למעלה מקונו ויראו
 הריינים שרגלו נקי מכל דבר שנוף •

לט יהן בעל המנעל ליבם המנעל במתנה ויקנס היבם
 בהגברה •

מ יגעלנו היבם ברגלו ימיני כשהוא יחף בלא בתי שוקים
 אלא דבוק לברשו והוא מכין למדת רגלו של יבם ולא
 יגיע למעלה מארכובה •

מא ויהיוק היבם רגלו בארץ כדי שתהא עקבו דבוק
 למנעל וישים החומרותו בלולאות כסדרן • ויש

סדרים שכתוב בהם שהרס המסדר כועל לו המנעל וקושרו לו
 כספוי • אבל אין לחוס אם היבם יוכל לנשמותו בעצמו ספיר דמי
 ט"ב ויכריך הרצועות הארוכות סביב הרגל ג' פעמים
 כששפץ מן הארכובה ולמטה דהיינו בטקו שהמנעל

פחות מן הירי הרגל שתי חורין וכין חורין הוא שלם וכרוך
 הרצועות הארוכות בין הלולאות עד שיגיעו באחורי הרגל
 ויך החור ההחון ויניח שם הרצועות מכוונות זו אצל זו
 ויכרוך סביב הרגל פעם שנית עד שיגיעו באחורי הרגל בחור
 החלוק ויניחם ג' כ שם מכוונת זו אצל זו ואחר כך יכרוך
 הרצועות פעם שלישית סביב הרגל עד שיגיעו למעלה מן
 הלולאות על גב הרגל מלפניו שקרוין בלא שיכביין

דגל היבסין נני מעל רגלו מיקוי סל מה סהוא למטה מן
 ס' היבסין מקונו • רגלו ולמטה מן הארכובה מקוי מעל
 רגלו ועל נפירות הסדר כשיף ס' כ' ט' •

כג ויעשה שני קשרים מהודקים ועיבה עליהם למעלה
 והן המנעל על כשר השיכביין רק הקשר השני •

כד לא יקטור בחזק כדי שתוכל היבמה בקל להתירו •
 כה יבניה בגרו וילך לפני הריינים לכל הפחות ד' אמות •

קורא שאינם פוסלת מן הדיון כן כהוב בתה סי רכו:
 א' אבל צער דברים פסולים בהם אף על גב דכחוב בנמקי
 יוסף בשם הריטבא שאם תומנינו ל'ב' ר' בפי' האחרים
 למילוי בעלמא אפי' גרים ואפי' פסולים כמבשר דיקמ' טון
 הרמב"ם שכתב אפילו הם ע"ה דפסולים וכן כתוב בדין חתונה
 יש לדקדק מלשון השור וכן דעת בעל התרומת הדשן בסימן
 רכ"ו ודחה דברי א"ז שמבשר פסולי' כשאינם זמיהו נ"ל דהיינו
 לכתחלה אכל כדעבד ביון שהשלטה הראשונים מיוחדים
 להדויגים והם במרים לא נפסלה החליצה אם נמצא יסול
 בשנים שהוספו:

ב' זיקבעו מקום לחליצה בפרק מצות חליצה אמר רב
 צריכי דייני למקבע דוכתא דכתיב ועלה יבסח
 השערה ופרש"י השערה מקום מוזמן לכך משמע וקביעות
 מקום אמר כפה שאמרים נחלוץ למקום פלוני וכן כתוב
 השו"ת ויקבעו מקום תחילה לומר נחלוץ במקום פלוני
 ובהגהות מרדכי כתוב ויאמרו דיינים אל השנים נלך ונטב
 במקום פלוני ואע"פ שכתוב בתרומת הדשן סימן רכ"ו דסניס
 הנוספים לא צריכי למקבע דוכתא וכן משמע בקונדריסין
 ביון דהגהות מרדכי מצריכי וכן נראה הרבנו השור והתרומת
 שכתבו תוספת השני קודם קביעות מקום שפיר דמי למעבד
 הכי ובסדר חליצה לנחליי אשכנז כתוב בשם מהר"ר ישראל
 ברונא ראף על גב דכתב אש"ר קבעו דוכתא ויאמר נלך
 במקום פלוני לחלוץ אין צריכים כלם לומר כן אלא החבס
 שבהם וכן משמע בנמרא דאל רב לרב פפא תא לירוצא דקני
 וכו' ולא אשכחן שהם אמרו כלום אף על גב דנקס לשון רבים
 הנ' נקס לקמן מקר' ליבמה אף על פי דלא מקר' להק' אחד
 עכ"ל ופ"מ שהגהות מרדכי שכתבו משמע שכל הג' צריכי
 לומר כן דע שכתוב בקונדריסין ויאמרו זה לזה נלך למקום
 פלוני ונקבע מקום לחליצה של פלוני וילכו וישבו שם לט"ס
 חליצה שנא' ועלה יבסח השערה ויעקרו ממקומם הראשון
 וילכו למקום השני לחלוץ שם עד כאן לשוננו ומהו דבריו
 נראה שכשקובעים ביום שחולצין פיירו והיינו דקאמר ויעקרו
 ממקומם הראשון וילכו למקום השני לחלוץ שם ופסום הכי
 אין ללמוד מרבנו שצריכי לקבוע מקום שילכו לישב בו כדי
 שמשם יקבעו מקום שיחלצו בו כרש"מ כפי הארה מפשטא
 דלישנא דהתם כשהם עומדים ומשום הכי צריך שישובו
 במקום קביעו שמשם יקבעו מקום לחליצה כדי שיעקרו משם
 וילכו למקום שקבעו וזו הייתה היכרא לקביעות שאם היו
 קובעים מקום לחליצה ועודם עומדים וכו' כיום ילכו וישבו שם
 לא מנכרא מלתא אבל אזה"ל שאם היו יושבים כבר שבמקום
 יקבעו מקום פלוני לחלוץ ויעקרו ממקומם וילכו למקום ההוא
 דהא איכא היכרא ומיהו כשקובעים ביום שלפני החליצה
 אפשר שאפי' הם עומדים יכולים לקבוע דטפיר מינכרא מלתא
 דקביעותא כיון שקבעו מיום לחביו ואיפשר שגם כן צריכי
 להיות יושבים בעת שקובעים מקום כי היכי דלתמו כדייני
 בעת הקביעות ואף ע"ג דמשמע עור מלשון זה שצריך שישובו
 במקום א' ויקבעו מקום אחר נראה דהיינו דוקא כשקובעים ביום
 שחולצין כדפרישית כי היכי דתהי' היכרא לקביעותא אבל
 כל שקובעים ביום שלפני החליצה לקבוע לחלוץ במקום
 שיושבים בו שפיר דמי:

ג' אחר שכתבתי זה ימים רבים מ' כנשם הר"ר ישראל
 מברונא וז"ל דלקביעות מקו' אין צריך לישב שם כלל
 אבל ראיתי רבותי שהלכו שם ואפ"ו ככאן נשב לחלוץ למחר
 אמנם בא' פשטע דאפילו הליכה לא צריך רק אמירה בעלמא
 אכן נכון לעשות מעשה שיהא מוכח לשם מצוה:
 ד' ואם לא יקבעו מקום כתב הרמב"ם דבשרה החליצה וכן
 כתב השור:
 ט' שקביעות מקו' צריך שיהיה בערב יום שלפני החליצה

כ' כשיעמוד יאמר הרב באי אמה א' קממזח הקים טל
 יאברהם אבינו והמעט מדאמרין בפרק כסוי הדם כשבר
 שאמר אברהם עד שרוך נעל זכו בניו למנעל של חליצה
 יש לאצורו בלא הזכרת שם ומלכות יש סורים שכתוב
 בהם לגזור ולרם על המיצול לעז על החליצאנו אין בהגיון כן

והוא לך פירוש סדר חליצה

שעשה רבינו יוסף בעל הבי' בלי האספות וכלי שום נרעין:
 א' מצוה חליצ' בשלשה דיינים אפי' הם דיוטות משנה
 בפרק י"ב מסכת יבמות:

ב' ובלבד שיהיו יודעים להקרו' מפורש שם בנמרא ופרט'
 שיודעי' להקרות מאן יבמי כו' לא חפצתי וכו' ככה יעשה
 זכו וכתבו החו' שאפילו אינם בקיאים בשאר דברים שרי
 מאחר שבקיאין בקריאה ופעמא מפני ששאר דברים אם לא
 עשו בשוכי וכלו לשאול לבקיאין ונראה מדבריהם דכי חצן
 אפילו שלטח הדיוטות בהדיוטות מסמקאמר אבל בנישוקי
 יוסף כתוב בשם המפרשים דלא קרו להו הדיוטות אלא משום
 דלא בעינן סמוכים אבל לעולם צריך שידעו הלכות חליצה
 דכי קאמר בנמרא שידעו להקרות בעינן דיינין וכלל זה
 הלכות קריאה וחליצה שידעו חריגים ודברי הרמב"ם
 סתומים כדפריה הנמרא:

ג' וכתב הרמב"ם והוא דבעינן יודעים להקרות חריגין לכתחל'
 אבל כדעבד אפי' חליצת בפני עמי הארץ חליצתה כשיר'
 וכן כתוב השור:

ד' ובסדר חליצ' לנחליי אשכנז כתוב סמה'ר ישראל מברונ'
 תמה על זה וישב דפירי שהיבם והיבמה יודעי לקרות
 בעצמם א"נ אע"פ שאין הדיינים ולא היבמים יודעים מ' כיון
 שאינם חרטים או אלמים חטובי' ראויים לכ' וראויים להקרו'
 ואם חליצה ולא דקקה ולא קריאה כשר:

ה' וצריך שיהיו שלטחן אחרתי ישראל וכו' שם אמר רבא נר
 דן את חבירו דבר תורה ולענין חליצה עד שיהיה אביו
 ואמו מישראל ופירש' שהתוספות דבאמו מישראל לא סגי עד
 שיהיה גם אביו מישראל אבל באביו מישראל לחוד סגי אע"ג
 שאין אמו מישראל וכס"ק וכלבו כתוב דאפי' היתה אמו לכה
 מישראל כשר אבל רש"י פירש בישראל משמע שהיא ישראל
 בכל הצדדים נראה מדבריו דחזוניהו בעינן שיהו מישראל
 והשור הזכיר סכרת התוספות וסברת רש"י אבל סברת ס"ק
 וכלבו נראה שהיא שעות סופר שאין לישבה ע"פ הנ"מ ודברי
 שאר הפוסקים אין בהם הכרע:

ו' ושלא יהיו קרובים וכו' כן כתב השור וספר התרומה וס"ק
 דפשוט הוא כיון דחליצה היא דין כמו שיתבאר בס"ד
 זאפי' נשואין שתי בנות אחים וכו' כן כתב בתרומת הדשן
 סי' רכ"ו ורבותה זו היא לדעת הר"א שדבר דלא אסרינן
 ח"י בעל באשתו אבל להר"ף דבר דאמר' תרי בעל כששתו
 מדינא נמי פסולים:

ז' ושלא יהא שום אחד מהם פסול וכו' פשוט הוא מאחר
 שחליצה היא דין והו' שכתב השור שמצות חליצה בג'
 דיינים ישראלית בשרים:

ח' אחר שיעדו יחד השלטה דיינים יוסיפו עליה' שנים
 בנמרא אמרינן דרב פפא זרב הונא בריה דרב יהושע
 זרב כהנא זרב אשי זרב יהודא עבדו עובדא בחמשה
 מדינא דמדינא בג' סני אלא לפרסומי מילתא ובהרוא
 אומרים בסוף פרקין דלכתחלה נמי חולצ' בג' וסכל מקו' כהבו
 כל הפשוקים לחלוץ בה' לפרסומי מילתא ופרש"י לפרסומי
 מילתא דחליצה היא ולא לינככא כהן אינמי דליתו אינמי
 וליקפצי עליה:

ט' ואפילו הם ע"ה כן כתבו הרמב"ם והשור או שהם קרובים

לבוש הבוץ וארגמן חלכות חליצת

בג מכיאים עוד אנשים וכו' שנמצא עם הדיינים הסו' בהנהגות מיי' כתוב וזה לשונו בפירקי ד'א מפרש שצריך ל' בדאמרין פוק ואיחילו ב' ו' ואימא לך באנפייח וכו' .

בד ובל הבאים צריכין ליטב רחוק מהדיינים בן בתוב בהנהגות מיי' כון :

בה יוחירו כ'ד אה היבמ' שלא תרוק בפני היבם עד שתחלו' כן כתוב בהנהגות מיי' כון ובמרדכי ושעמא משו' דגרסינן בפרק מצות חליצ' שלהו לאבוא דסמואל יבמה שרקקה החלוק סבלל דאיפסלה לה מאחוס וכיון שרדקי' פוסלת לייב' היתה חליצתה חליצה פסולה והצטרך להאר על כל האהל כדאיתא ריש פ' דאחין ואפילו כשאין סם אח אלא הוא אם תרוק כב' ד קודם חליצה נמצאו סהפנין הסדר דמצוה לחלוק ואחר כך לחקה וזו שרקקה כבר אינה דוקקת אחר חליצה פסוס ש דאי אמר' תהדרותי ודוקקת פנייה חורבה דסכרי דקיקה קסייתא לית בה מ'ס' ולא פסלה מאח' ומאן דחזי דכתייבמת סבר דקיקה בתר חליצה היא כי אורחא ושרי חלוצה לייב' הכי איתא בפרק מצות חליצה :

בז צריך שהיבם והיבמת לא יהא שום אחר טרם קסין דתנן בפ' מצות חליצה החלוצה לקסין חליצתה פסולה קסניה שחלצה החלוק משתגדל ואם לא חלצה חליצתה פסולה ואיסיקנה דאינה חולצה עד שתביא ב' שערות וסימנא גדולת האיש והאשה ועל פי מי סומכים במנין שנתייהן נחבאר יפה בדברי הרמב"ם בפ"ב מחלכות אישות וברברי הסור בהלכות מיאון ובהלכו' חליצה ובמרדכי פר' מצות חליצה ובספ"ק וספר התרומה ובתוספות קרושין פרק האופר עלה ס"ג דיבור בנ"ג זה כן י' סנהויות אחר :

בז ולענין שיעור אורך השערות שכתבו הסור והתרומה שסופנין עליהם כתוב בקונטרס שהוא כרוחב אצבע שקורין אמה .

בח וכתוב בהנהגות מרדכי בשם ר' שאם היו לה בניו אין צריך לשאול אחר סימנים אפילו היא ילדה ואפילו לא הביא' אין לחוש דלאו אילוני' היא וכן נרא' דעת הרמב"ם בפ"ב מהלכות אישות דכל שילדה הרי היא גדולה וכמ"ש שם כגיד משנה וברוב ספרא דאמר בניו הרי כסימנים :

כס ולא הרש דהנן כפ' מצות חליצ' החרש שנחלק והחריש שחלצה פסולה ומפרש שעמא הגמרא לפי שאינו באמר ואמרה כלום סאינים יכולים לקרות הפסוקים אמר רבא השת' דאמרת קריאה מעכבה לפיכך אלם ואלפת שחלצו חליצתן פסולה ואף ע"ג דקריאה לא מעכבה אם אינם ראויים לקריאת מעכב דבעינן ראוי לכולה :

ל ולא שומע זה פשוט כיון דלאו בר דעת הוא ובנכ' אמרינן נבי חליצת חרש וחרשת משום דלאו בני דעה נינהו ופ' בתב הרמב"ם דאין חליצת שומע כלום וסימני שומע מבואר' בריש חגיגה ובסור יורה דעה סימן א' :

לא צריך שלא תהא רגל היבם עקומה וכו' בפרק מצות חליצה אמר אסימ' מאן דמסני על לוחת דכרעי ל' חלוק ופרש' שרגלו הפוך ודורס כעיינו של רגל וכתב הר"ף דשעמא רפיסולא מפני שצריך לנעוץ עקבו כקרקע וזה אינו יכול וכן דעת הרמב"ם ומפני כך כתב שהמהלך על אצבעות רגליו אינו חולץ ואף על פי שהר"אש כתב שרדאב' ד חולק ואומר דשעמא רפיסולא אינו אלא מפני שב' הדגל הוא הכקרא רגלו והחזקו כף רגל וזה שרגליו הפיכות וכף רגלו למע' נמצאת נעלו נחלצה מעל כף רגלו ולא מעל רגלו וגם כשהוא חולץ נעלו חולץ לכסה מרגלו והתורה אסרה נעלו מעל רגלו והסכים הוא ז' לרכיו ולפי זה המהלך על אצבעות רגליו שחלץ עלה לו חליצה סכל מקום גם ל' בריות לכהלות לא חלוק מפני שאינו יכול לנעוץ

כן כתבו הסור והמרדכי הנהגות שישמן בשם אב"ה ז"ל רבותי אומרים קביעות מקום בההיא יומא ואני דאיתו אכא פארי שקבע בערב יום שלפניו ומשמע קצת סברת תרומת הדשן מ' ובל' דלא אמרינן דדוקא ע"כ עם שלפניו לאפוקי שחרית יום שלפניו אלא כל שקובעין יום שלפניו ואפילו בשחרית שפיר דמי ומיהו דבר' גמ' דנכח לקבוע כערכ דוקא : (וכן גוהנין לקבוע מקום בת' פנחה למעריב או קודם מנחה) ומצאתי כתוב בשם מהר"י ישראל מברונא אם אירע עיכוב שלא יבול לחלוק באותו יום בשל קביעות חלילה וצ"ל לקבוע פעם שנית וכן שלישיית ורביעי וכן דאיתו רבותי עושין כן ע"כ ל' שונו וכרוב שם עוד דנ"ל דאפילו בלילה יכולין לומן המקום דאין כאן משום החלוק דין אלא כאלו בונה מקום להי' מזמן לב' ד :

מז ואם החליצה כיום ראשון אין קובעין מקום כיו' השבת כי אם מע"ש כן כתוב בעל תרומת הדשן סיפ' רכ"א ושעמא משום דמחוי במתקן ובונה :

נז והמקום שקבעו לחלוק סם צריך שיהיה בנובה של עיר כן כתוב בספר התרומה ובהנהגות מרדכי פירש בגובה של עיר וליף מדכתיב ועלתה ובהנהגות מרדכי פירש בגובה של עיר בלומר מקום מפורסם :

יח ביום שקובעים מקום שלחין וכו' לא תאכל ישום דבר עד שתחלוק בסוף פרק מצות חליצה אמר רבא אכלה הרמא ורקתא אכלא גרישתא ורקתה לא עשתה ולא כלום מ' ש' וירקה מעצם ז' לביא ואע"פ שהר"ף השמיטה כל הפוסקים פסקוה וכתב הרמב"ם ונהגו העם למנעה מכל מאכל קודם חליצה וכן כתב הסור בשם ספר התרומה וכן כתוב בס' פ' וספ' קו' ירוחם ושעם הרבר נחבאר כספר התרומה משום דכפ אף על פי אמר' דמונ' מרבים הרוק ולא הזכירה רבא הבא ושמא יש גם דברים אחרים מרבים רוק ולא ידעינן לת' ומשמע דלא אצטריך חלמודא לומר שלא השתה דמילתא דפשיטא היא שהרי הוא מרבה את הרוק בהדיא וכן מ"כ בסדר אשכנזי ועל בית דין מוטל להזהירה שלא תאכל ומה שכתבתי שכיון ששקבעים שלוחים להזהירה הוא משום דכההיא עידינא דקבעי מקום פתוך שעסוקים כעניני חליצה מרבר דכריי אבל אם לא ישלחו אז להזהירה אולי ישכחו מלשלוח להזהירה :

יט אין חליצין בלילה כמבאר במשנה פ' מצות חליצה חליצה בלילה חליצתה כשירה ור'א פסול וכתבו עובדא דחלץ בשק כיתדו ובליל' כשינוי'א בתרא אמר' דכולהו נשייחדתא קתני והר"ף והר"א פסקו כההיא שניי'א למיטרא דחליצה בלילה פסולה וכן פסק הרמב"ם ושעמא מפרש בנמרא ששום דחליצה היא כחלול דין ואין דנין בלילה ופי' נישוק יוסף דחליצה דיני שמונת היא שגובה כמוכה :

ך ולא כשבת ולא ב"ט משנה בפרק משילין ומידו כחול המוע' שפיר דמי דהא חניא בפרק אלו פלחין דנין דיגי ממנו' וריני נפשות במועד :

כא ולא בערבי שבתות ו"ש בן כתוב בת"ה סימן רכ"ז :
כב כיום החליצה יכאו החמשה דיינים וכו' והג' דיינים הראשונים יושבי על ספסל א' והשנים הנוספים יסבו מכנרם על ספסל אחר וכו' כלשון הזה הנה כתוב בקונט' ז"ל דמה שכתב שהיבם והיבמה עומדים לאו עומדים על רגליהם קאמר דאכתי לא מסא זמן עטירה עד שעת קריאה אלא כלומר יושבים אי נמי עומדים על רגליהם משם קאמר ואשעת קריאה חליצה קאי והא דשליטה דיינים יושבים על ספסל אחר וכו' הוא גם כן בהנהגות מיימי ז"ל ועוד כתב אב"ה זה לשונו דאיתו שהיו השליטה דיינים נמשכים מן השנים המצטרפים להם להיכירא ומצאתי כתוב דשעמ' כי היכי דלא ליה למשעי ולומר דמצות חליצה בחמשה כר' יהודה :

לבוש הבוץ וארומן הלכות חליצה

האומרים שצריך :

לח להעיד על רבנים אילו נאמן עד אחד וכו' בפר' החולץ אתקן רב יהודה בנישא דחליצה איד פליגית כ"פ אקריכות ית פליגי יכמה קדמנא לבי דינא ואשחכורענהו דאחווהו דמיתנא סבבא הוא ואסיקנא דאפילו קרוב ואפילו אשה מהימני משום דלא אמילתא דאסירא ולא אסמנא קא מסדר אלא גלוי מילתא בעלמא היא דהאי ניהו נכרא פלן והא ניהו אהא פלניתא וכמו שכתבנו שם הר"ף והרא"ש וכחכ הר"ם כס' דה"ה רעבד או קטן שהו מכיר ונכון נאמן בנך והשד כתב דשפחה נמי מהימנא ונראה דגם להעיד שהיתה להם ישיבה בעולם סגי כחד מהני דגלוי מילתא בעלמא הוא וכן נרא מדברי הטור והסמ"ק וכן ס"כ בסדר אשכנזי וז"ל ושאלו אם היבם הוא אחיו של המת מאביו ואם היה בעולמו ואם היבמת אשתו של המת ושלשה שאלו אלו סני בקרובים או ע"פ נשים

למ צריך שידעו כד'אם יש צ"ב יום שמת הכעל כ"כ הטור והתרומה וסמ"ק ושעמא משום דהנן בהחולץ היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו לה ג' חדשים כלום דתוך ג' חדשים איב' למיחש שמא מעוברת היא ואסיקנא בריש החולץ הלכה כר"ל דאמר חליצת מעוברת לא שמא חליצה ונרא' דגם בזה פני בערות אשה או קרוב דגלוי מילתא בעלמא הוא וכן מ"כ בסדר אשכנזי :

מ צריך שידעו אם היבם אשר רגל משום דפליגי ביה דבוותא כמ"ש הר"ן כראש פרק גיד הנשא ובמרדכי ונימוקי יוסף בפ' מצות חליצה וז"ל השיר כתב בספר המצות אשר חולץ אפי' בימין כל אדם אף על פי שהיא שמאל ויא' שהוא חולץ בשתייה' בכנעל של ימין בימין ובכנעל של שמאל בשמאל ויא' שחולץ בימין שלו שהוא שמאל כל אדם והבי מסביר דכה"ג אומרים בהפליגי שניה בשמאלו שהיא ימין כל אדם עכ"ל ודעה הרמב"ן שאינו חולץ כלל כמ"ש הר"ן ר"פ גיד הנשה ונימוקי יוסף בפרק מצות חליצה וכתב עוד כנ"ל שהר"סבא גיח הדבר כצריך עיון ושפעתי שנהגין לחלוץ בשתייהם ודלא כהר"סבן והר"סבא וכל שאם יש לו אח אחר צריכה לחלוץ שתי רגליו בכח אהה שנידול האחת תחלוץ רגל זה כעודה חולצת רגל שני בידה אחרת שאם חולצת רגל אחת קודם חבירו איכא למיחש דלמא ק"ל כמ"ד שאינו חולץ אלא ברגל האחר והוא לא חליצה פסולה וצריכ' לחזר על כל האהים ואע"פ שאם חולצת לשתי רגלים בבת אחת נמצא שלא מהם חולצת ביד שמאלה שפי עדיף לחלוץ ביד שמאל מלחלוץ ברגל דחליצה ביד שמאל כשרה וחליצה ברגל שמאל פסולה ואם הוא שולש כשתי רגליו חולץ בימין כל אדם :

מא צריך שידעו אם היבמה אשרת יד ימין מפני שצריכה לחלוץ ביד ימין כמו שיהבאר בס"ד ואם היא אשרת יד ימינה היו שמאל דידה כפיין דעלמא וכמו שכתב המרדכי :

מב מושבים היבם והיבמה ואחר כך אומרים להם עמדתו כן כתוב בקונדריסין וז"ל בתהלה יברחו שלשה דייני' וישיבו החלוץ והחלוצה לפניה ויאמרו להם מה אתם מבקש' ומשיבים אנו רוצים לחלוץ ואחר כך יאמרו השלישה דיינים אם כן עמדתו ויוסיפו עוד שני דיינים • עד כאן לשונו ונראה שמה שמושיבים איתה החילה טעמא כדי שיהיה הויכוח שצריכים להיות מעופר אך מה שכתבו שיושיבו החלוץ ואחר כך יוסיפו השני דיינים לית לפי מה שכתבתי שכיום הקביעות בוררים השני דיינים שמוסיפים אלא אם כן נפרש דהאי וישיבו החלוץ והחלוצה לפנייה וכו' כיום שקובעים בו קאמר :

מג צריך שלא יהא אנוס לחלוץ דחניא בסוף פרק מצות חליצה דחליצ' מעושת פסולה ומשמע דגמא ואפילו היא מעושת כדון צריך שיאמר רוצה ארי :

לנעין עקבו בקרקע וגם כי ראוי לחוש לדבריו הר"ף והרמב"ם :
לב אם היבם הוא נר צריך שידעו וכו' דהנן בפרק נושאין הנירות שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין אפילו הירחו של ראשון שלא בקדושה ולירחו בקדושה והשני הירחו ולירחו בקדושה וכן השפחה שנשאתהו בניה עמה וחניא בגמרא שני אחים האומ' גרים וכן משאחריו לא חולצין ולא מייבמין היתה הורחץ שלא בקדושה ולירחו בקדושה לא חולצין ולא מייבמין היתה הורחץ ולירחו בקדושה הרי הם כישראל לכל דבריהם :

לג צריך שידעו אם הניח המת זרע דהנן בפ"כ דיבמת מי שיש לו בן מ"ם פוטר את אשת אביו מן החליצה ומן הייבום חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן הנכרית ומגמרא מ"ם לאיתוי מאי לאיתוי מסדר ובריש פ' יש נחלוץ אמרינן דכתב נמי פוטר מן הייבום וכחכ הרא"ש בפ"כ דיבמות וז"ל כתב בה"ג דלפינן סבן אין לו עיון עליו וע"ל דנפקא לן שלא ימחה פרט לזה שאין שמו מחוי וז"ל הרמ"בם בפ"א זה שנאמר בתורה וכן אין לו אחר הכן אחר הכת או זרע הבן או זרע הכת הואיל ויש לו זרע מ"ם בין מאשה זו בין מאחרת ה"ז פוטר את אשתו מן החליצ' ומן היבו' אפ"ה לזרע ממזר או עובד ע"א הרי זה פוטר את אשתו מן החליצה ומן הייבום אבל בנו מן השפחה והנכרית אינו פוטר את אשתו וכן היא הסכמת כל הפוסקים :

לד צריך שידעו כ"ד אם יבם זה הוא אחי המת מאב דאין זקוק לייבום וחליצה אלא אחיו מאביו אבל לא אחיו מאמו דלפינן אחיה אחיה סבני יעקב כדאיתא בריש פ"כ דיבמות ובסוף פרק מצות חליצה אסיקנא אין חולצין אלא א"כ מכירין וגם בפרק תחלוץ אמרו ואשחכורעניה דאחיה דמיתנא מאבחה הוא :

לה ואם היתה להם ישיבה אחת בעולם כן כתבו הטור וסמ"ק שצריך שיכירו שהיתה להם ישיבה א' בעולם וטעמא משום דאם נולד היבם אחר מירת אחיו בעלה של זו אינה זקוקה לזה לא לחליצה ולא לייבום ופישרת נם את צרחה כיצר ראובן שמת והניח אשה ונפלה לפני שמעון ואחר שמת ראובן נולד לוי בין שנולד לוי קוד' שיכס לה שמעון בין שנולד אחר שיכמה הרי אשת ראובן ערוה על לוי לעולם לפיכך אם מת שמעון ונפלה זו וצרת' לפני לוי שתייהן פסורות מן החליצה ומן הייבום וכדתנן ר"פ דיבמות ויליף לה מדכתוב כי יושבו אחים יחדיו שהיתה להם ישיבה אחת בעולם פרט מאשת אחיו שלא היתה בעולמו ואם יש להם אח אחר שהיתה לו ולמת ישיבה אחת בעולם היא זקוקה אפי' אחר חליצתו של זה שלא היה בעולמו של מת :

לה וכתב באור זרוע דבשעת הדחק כגון שהיבם רוצ' לילך למדינת הים ואין כאן עדים המכירין אותו וח' לצווא' אף על שאין מכירין ואח"כ תחזור אחר עדים המכירין וצריך עיון דאכלא היה לנו לכתוב שטר חליצה עד שמכירין אותו בדרך שנתבאר סימן זה סעיף נ"ו ואולי שעת הדחק אינה ראיה ע"כ הגה מהרמב"א :

לו צריך שידעו אם יבם זה הוא גדול האחים דגרסינן בהחולץ איתמר חליצת קטן וחליצת גדול פליגי בה ר' יוחנן ור"ב כל חד אמר חליצת גדול עדיפא וחד אמר כי הדדי נינהו ופסק הרמב"ם בפ"א כמ"ד חליצת גדול עדיפא וקטן זה לאו קטן בשנים הוא דהוא חליצתו פסולה אלא בן ג' שנה ויום א' הוא אלא שהוא קטן מאחיו ואפי' חליצת גדול עדיפא :
לז צריך שידעו אם זאת היא אשת המת וכו' זה בכלל מה שכתבתי דאסיקנא בס"פ מצות חליצה אין חולצין אלא א"כ מכירין וכן כתב הרמב"ם וכן כתב הרא"ש בסדר חליצתו וכן נרא' שסובר הר"ף ורבינו ירוחם כתב שהר"א ברה"ט כן אסמעתאל חשיב שאין צריך להכיר שזאת אשת המת והוא הסכים לדעת

* * * לבוש הבוץ וארגמן הלכות חליצה * * *

יהא חציצה בין רגלו ובין המנעל :

נד יחזן בעל המנעל ליכנס המנעל במתנה דתנן בפרק מצות חליצה בסנדל שאינו שלו חליצה כשרה ואסור בנמרא נכיו עובדא דאביו הוה קאים קמיה דרב יוסף וכו' דהיינו דווקא כדעבד אבל לכתחלה בעינן דבעל המנעל יחננו לו בפחנה כלומר שאמר לו בהדיא אני נותנו לך במתנה מיהו כהוב בהנהוח מרדכי בשם רבינו יחיאל דהיינו דווקא במנעל שאינו מיוחד לכך אבל אם הוא מיוחד לכך אין צריך להקנותו אבל שאר פוסקים לא חלקו בכך :

נה (וכתב הפרדכי עוד דאין צריך לתקן המנעל לשם חליצה) ינעלנו היבם ברגלו הימני דתנן בפרק מצות חליצה חליצה כשסמל חליצתה פסולה רבי אליעזר מכשיר ומפורש בגמרא דלית להכתא רבוי אליעזר וכתב הטור שאם הוא שולש בשתי רגליו חולץ בימין כל אדם ואם הוא אשר רגלו הימני כחכתי משפטו לעיל :

נו יחף בלא בתי שוקיים כן כתוב הטור וספר מצות נדל וסמק והתרומה והגהה מייסדן וסעמא כי היכא דלא תהוי חליצה מעל דמעל :

נד יכניס קרסי המנעל בלולאות כי היכי דתהוי חליצה אלימתא :

נה יכרוך הרצועות פעמים סביב שוקו כן כתב בהגהת מרדכי ואף על פי שקודם לכן כתבו שכורכין הרצועות חמשה קשרים סביב לשוק והקונדריסין כתב שכורכין שלשה כרוכות לא נהגו לעשות יותר משתי כרוכות דבהני סגי להדק הסנדל ופה ומה שכתבתי מן הארכוב' למטה מרתנן בפרק מצות חליצה מן הארכובה למטה חליצתה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה ופירש הר"ף דבקושר רצועת המנעל למטה מן הארכובה קתני מהניתין דכשרה מטום דכשהתירחה מעל שוקו מעל רגלו קרינן ביה אבל אם קשרו למעלה מן הארכובה הוי מעל דמעל וכן כתב הרמב"ם :

נט ויכניסם כנקבים שבמנעל בענין שיניעו הרצועות בכשר שוקי מאחריו משום דבעינן דתהוי חליצה מעל רגלו ולא מעל דמעל כתב המרדכי שיחתוך מהמנעל מעט לפניו ולאחריו כדי שיהא הרצועה החוזרת רבוקה משם על רגלו יחף וכן בצדו ולכן נוהגים לחתוך מעט מאחורי המנעל ולחתוך עוד מעט בצדדים נמוך מחיתוך שבאחורי המנעל ופעם ראשונה כורכין הרצועות על חתך שבחורי המנעל ופעם שנית כורכין למטה מחיתוך זה ומכניסים הרצועות בנקבים שבצדדים ויש שעושים מאחורי המנעל חתך רחב בענין שבשתי הכרוכות ינעו הרצועות בכשר שוקי שבאחורי המנעל :

ס יקשרו שתי הרצועות על בשר השוק מלפניו כן כתב הטור בשם ספר מצות וכן כתב המרדכי וכתב בקונדריסין שיחיה הקשרים על פני השוק ולא מאחוריו :

סא שני קשרים זה על גב זה וכו' בר"פ מצות חליצה גבי הא דאמרינן ואף על גב דאיה ביה חוסרתא קשרינת ביה מיתגא כתבו החוספות דגרסינן בירושלמי כיצד עושה הוא קשרו עד שיהא יכל להלך בו מאליו ופי' חנינא בריה דרבי הלל אמר עונכו כדי שהוכל להתירו באחת מידיו ומיתו נהגו לקשרו היטב בקשר נמור ואף על פי שהמרדכי כתב דרבי חנינא עיקר אם כן לא יודק השני אהראש שמכניין שכתב ונהגו האידנא לקשרו בקשר נמור דקיל דעניבה לאו קשר הוא לענין שבת וכתבו הגהות מימין בשם ספר מצות גדול ויש עושיין קשר ועניבה על הקשר לקיים סני' מה שאמרו בירושלמי וכן כתוב בהגהות מרדכי וספר מצות גדול וסמק והתרומה כתבו שיקשרו שני קשרים ולא הזכיר עניבה והטור כתבו ויקשרנו קשר נמור ולא בעניבה

מד יעמדו היבם וכו' אי ניהא לך חלוץ אי ניהא לך יבם בפרק החולץ אמרינן דכי אתו לקמיה דרב יהודה הוה אמר ליה הכי וכתב ספר מצות גדול דלכל הפירושים אין אמרינן אי ניהא לך יבם אלא חפצה כיבום ולא ככו שכתב בספר התחמה שלעולם אזמרים אותו ע"כ ומכאן נחבאר דבגמ' שרינן שהולצת ולא מהייבמת דלא שייך למיטר בהו אי ניהא לך יבם דלא אמרינן ליה :

מה צריך שידעו היבם והיבמה שבחליצה זו היא מותרת לשוק כדאיתא בשלהי פרק מצות חליצה תנורכנן חליצה מיטעית פסולה איזו חליצה מוטעית אמר ריש לקיש כל שאזמרים לו חלוץ ובכך אתה כונסה אל' ר' יוחנן אפי' שונה בין שנתכוין הוא ולא נתכוין ביה שנתכוונ' היא ולא נתכוין הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם מפני כך כתיב בקונדריסין שיאמרו לרם דרייני חליצה זו באה להתיר היבמה לשיק שהיתה זקוקה ליבם :

כו אם נשבע לחלוץ מתירין לו כי היכי דלא להוי אנוס בחליצה זו מפני שכועה זו וכמו שכתב הטור בסוף הלכות גיטין ויש כתב אך ערבום יחזן אם ירצה שאין זה דומה לאנוס ואם נשבע שלא לחלוץ מתירין לו כדי שלא יהא עכורין ודע שאף על פי שכתב המרדכי והנהגות מייסדן ש' אם היה נהג להתיר חרם ליטא שחי נשים כדי שלא יהא חליצה פסולה וצריכה לחזר על כל האחים כלומר הויא פסולה משום דכל שאינה עולה לייבום אינה עולה לחליצה ובזמן הזה אף על גב דליכא חרם דר'ג' שלא גזר אלא עד סוף צ"ף החביטי מכל מקום כל אדם משביעין אותו בעת גיטויין שלא יטא על אשתו ואפ"ה הכי לא נהגו להתיר אותה שכועה משום דנקיטין כשאר רכנן דפליגי אראם כמו שכתבו המרדכי והגהות מייסדן ופעמייהו דכיון דיבמה שרייא ליבומי אלא דאריא דשכועה רביע עליה ראוייה ליבם היא ונדולה מזו כתיב בהנהגות מייסדן גבי חליצה מעושיית שאם יש לו אשה אחרת מגדילן אותה עד שיהלוצין וכתב הר"ש בתשובות כלל י"א על יבם שנשבע להלוצין ליבמהו וטוען שנשבע לבטל המצוה דלא אמר כלום דבדידיה הלה רחמנא אי ניהא ליה ליבם אי ניהא ליה לחלוץ וכיון שבאותה שעה תרצה לחלוץ זהו מצוה ומחוך דבריו משם שאין צרי' להתיר לו שביעתו כדי שחלוץ :

כז צריך שיבטל כל מודעא שמסר וכו' כך כתב הרמב"ם וכן כתב הר"ש בסדר החליצ' ובתורהו הטור ורבינו ירוחם וכן כתב ספר מצות גדול :

מח וכן צריך לפסול כל העדים שיעידו שמסר מודעא זהו כדי לחוש לדברי הר"ש שאם גבי ביטול מודעא דגס שהביא הר"ן בר"פ השילח ומגיד משנה בפ"ו מהלכות גירושין :

מט צריך הבית דין שיהיו שלא חעלה לידם חליצ' פסולה כן כתוב בקונדריסין ופעמא מפני שהיתה צריכה לחזר על כל האחים כמו שכתבתי לעיל גבי צריכה שלא תרוק בפני היבם :

נ צריך לשאול ליבמה אם אפ"ה היום כן כתוב בקונדריסין והטעם משום דבעינן ויקח מחמת עצמה ולא מחמת דבר אחר כמי שכתבתי לעיל :

נא יקח החכם המנעל בידו ויברקנו שלא יהא שום שיש רבוק בו מכפנים כן כתבו המרדכי והטור ושיעמא כי היכי דתהוי חליצה מעל רגלו ולא מעל דמעל :

נב ויצוה ליבם לרחוק רגלו הימני ופה כן כתב המרדכי ופעמא כדי שלא יהא שום שיש רבוק ברגלו והויא חליצה מעל דמעל :

נג ויקשר היבם כנף המכנס' למעלה משוקו כן כתב בהנהג' מרדכי וכתב שהטעם כדי שתהא ראייה דריינים שלא

לבוש חברך וארגומך הלכות הליצה

קד

אביו הצי מאן ומקרי נמי הליצה לא לקרייה לדירה לא להודיה אבה יבמי להודיה דמשמע אבה יבמי אלא לא אבה יבמי כבת אחת ולא ליקרי לדירה לא להודיה הפצה ~~היה~~ להודיה דמשמע הפצתי לקחתה רבא אמר אסקי מלתה דהא ואסקי מילתא ליה לן בה רב אשי אשכחיה לרב פפא דקא מצטער ומקרי לה לצ אבה יבמי אמר ליה לא סבר לה מר להא רבא אמר ליה מודה רבא בלצ אבה יבמי ופירש רש"י מודה רבא בלצ אבה יבמי דבעינן שלא יפסיק דאי מפסיק משמע דהאי לא ארישא קאי דאמר מאן אלא אבה יבמי אבל בלא הפצתי לקחתה לא כלומר לא מאן אלא אבה יבמי וכן בלא הפצתי לקחתה שהיא פתיחת קריאתו ליכא למימר הכילא לעיל קאי ואי כפסיק ליה לן בה והוינן גורס מודה רבא בלא אבה יבמי כרבי זירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבתו וכו' הכי נמי אם ראוייה למקריית ככה אחת קריאתה מעכבתה ואי לא מעכבת ונראה לי ששעות סופר יש בבריו וכך צריך להגיה אם ראוייה למקרייה בכת אחת אין קריאתה מעכבת ואי לא מעכב וכן כתב הרמב"ם וזה לשונו ומלמדין אותה וזה היבס לקרות עד שהוא והוא יהו רגילים והתירה יכולה לקרות לא אבה בנשימת אחת ומאחר שתהיה רגילה לקרות אף על פי שלא קראה בנשימה אחת אין מקפדין על זה אבל אם אינה יכולה מרגילין אותה עד שתדע עד כאן לשונו ומדכתיב דמלמדין את היבס משמ' דלא הפצתי נמי צריך שידע לאומר בכת אחת וכרב הרב הגניד בשם הר"שכא יהא דנקט בלא אבה משום שאין דרכו של נשים לקרות ואינם ראויים עד שילמדות אבל סתמן של אנשים ראויים הם לקרות ומיהו הר"שכא ז"ל חולק על זה וגורס כגירסת רש"י וכן דעת הר"אש וכן דעת כל העוסקים בצריכה לקרות לא אבה בנשימה אחת ולא סני בשודעת לקרות ולא הפצתי אינו צריך לקרותו מ בנשימה אחת וגם לא לידע לקרותו בנשימה אחת כיכא אלא שפיר מצות קטן כתב וזה לשונו והאמר ביהר לא אבה ולא הפסיק בין לא לאבה והאיש כמו כן יאמר שתי היבות יחד לא הפצתי ולכאור משמע שהוא מפרש כדבר רש"י דלא אבה בעינן שהאמר בשעת קריאה בנשימה אחת ולא סני כיוודעת לאומרים בנשימה אחת והוא פסיק דלא כיכא והוא הישא לפיכך צריך לומר שגורס כגירסת הר"ף ומאי והאמר ביהר לא אבה והאיש יאמר יחד לא הפצתי דקאמר שהדע לאומרים בנשימה אחת דאזאפילו מפסיק בין השתי היבות ליה לן בה •

פז וקראה זו ושאר קריאות צריכה להיות בלשון הקודש בפרק ואלו נאמרים הנן ואלו נאמרים בלשון הקודש מקרא בכורים וחליצה ופרש"י וחליצה יבמה היא אימרת מאן יבמי והוא אומר לא הפצתי לקחתה ואחר החליצה היא אומרת ככה יעשה לאיש יכו' :

סח צריך שיבין היבס דברי היבס בקונדריסין כהוב אחד שתאמר מאן יבמי אומרים לו הבנת מה שאמרה וכהוב שם עוד צריך שיטאלו הדיינים ליבס אי ניהא לך יבס וכו' • ובלפדים אותו שיאמ' בלעז איני הפץ ליבס עכ"ל אלמא שצרי' שיבין מה שהוא משיב :

פפ ישען היבס לכותל וכו' כפ"ד מצות חליצה אמר אמיר האוי מאן דחליין צרי' למדפסיה לכרעיה ופרש"י לדהף רגלו בקרקע וכתב הר"אש שהשעם כדי שיהא ניכר ששורחא להלוח מעליו דלפעמים מנעל כ"ד גדול פסרת רגלו ונהיכויצא מאליו אם לא שידחוק רגלו בקרקע מעט וכבר כתבתי לעיל בשם הפוסקים שמעמירין היבס אצל כותל או עמוד כי היבס דמצוי למדפסיה לכרעיה ואי לא דפסיה לכרעיה כרב הר"אש שהר"מכז כתב דלדעת הר"ף פסולה וכחכב רבינו ירוחם שכז דעת הר"מ אכל הר"אש הסכים לדעת הר"אבר שסובר שלא נפסלה החליצה מפני כך :

צט אומרים שצריך שני קשרים זה על גבזה ושעמם משום דעניבה אפי' על גב קשר לא הוי קשר דאורייתא ובקונדריסין כתוב יקשור שני קשרים זה על גב זה מהדוקים ועניבה עליו נראה דסובר דמאן דאמר קושרו היינו שקושר שני קשרים זה על גבזה דקשר אחר לאו כלום הוא ורצה לחיט גם לרברי רבי חנינא דאמר ענבו • וכן מצאתי בסדר חליצה לגדולי אשכנז שקושרים שני קשרים זה על גב זה וגם עניבה עליהם כדי לקיים עליהם דברי הירושלמי וכתוב בסדר הנזכר ואם כן רוצה לומר שתי קשרים ע"כ לקשר קיימא אמנם שניהם אינם קשרים בחווק רק רפויים ועל ירי העניבה קיימם כלם עד כאן לשונו ולי נראה דשפיר עדיף שני קשרים מהדוקים משני קשרים רפויים ועניבה עליהם לכת גראה לעשות שני קשרים מהדוקים ועניבה עליהם כדברי הקונדריסין :

צכ צריך שילך היבס במנעל כרגלו ארבע אמות כן כתוב בהנהיג סודי והסוד כתב יש אומרים שצריך שיהלך בו מעט כדי שיהא נראה כשלו והמרדכי כתב וצריך להלך בו שעה אחת קודם חליצה כדי שיראה שהוא סמוך לרגלו והכל עולה לעניין אחר דשעה אחת לאו דווקא וכד' אמות סני אמת וצריך לילך לפני הדיינים שיראו אם הוא אומר כן כתוב בארחות חיים :

סנ יעמידו היבס אצל כותל וכו' כן כתב הרא"ש בסדר החליצה שראו רבותינו עושי' כן כי היכי דמצוי למדפסיה לכרעיה וכן כתוב בספר מצות גדול וספר מצות קטן וההרומה :

סד ככל עניני החליצה יהיו הדיינים יושבים והיכ' והיכמח עומרים בפרק מצות חליצה תניא כיוציה דרבה חליצה כמנעל הנפרס וכו' וחחולצת מן הגדול בין עומד בין יושב בין מוטה חליצה כשרה וכתבו התוספות והרא"ש ואף ע"ג דכתוב ועמד ואמר ואין עמידה מעכבת מלא כתוב ועמיד ויאמר והא דדרוש בספרי ועמד ואמר אין דברים הללו אמורים אלא בעמידה אסמכתא כעלמא היא ולכתחילה בעינן עמידה משום דמיא למי דין וכן כתב ספר מצות גדול שצרי' שיטבו הדיינים והאיש והאשה לכתחילה צריכים לעמוד כעין דין כי הריא דאניא לקמיה דרבי תייה כו' אבא אמר לה כתי עמוד וכן כתב נמקי יוסף בשם הר"שכא כן כתב בספר ההרומה ואף על פי שהר"ם גם אינו מצריך עמידה בחליצה אלא בקריאה ורקיקה לברוכתב המניד בשם הר"שכא החליצה לכתחילה מיושב ואף ברקיקה הוא מסהפך למה הצריכה דר"סנס מעומד וכן נראה שהוא גם כן דעת הר"ף שכתב בסוף סדר חליצה ואין אומר דבריו אלא בעמידה משמע דחליצה ורקיקה אפילו מיושב טהנו העולם להעמידם אפילו ברקיקה חליצה וכן כתב הרב המניד וס' ס' בסדר חליצה לגדולי אשכנז אם היבס חלש או זקן נוהגים לו מקל בידו לסמוך עליו אבל לא יושב לכתחילה ואם אי אפשר כלל אלא יושב כגון שהיה חולה חשוב דיעבד עכ"ל • וכתב עוד שם חליצת החוילה שלא היה בה כח לעמוד וחליצה פירוש פשיט' דבשרה לכתחילה וראיה מפורשת שהיא דכתי עמוד וכו' להר פרש"י ודא כיון דאינה אלא למצוה ולא לעכב כדחניא בהדיא בין עומד בין יושב וכל דבר שאין לו תקנה חשוב דיעבד כדפרו' אהיה דקדוה' של פסח בפרק כל שעה ע"ש ושלוס אהובך הקטן והצעיר שבישראל עכ"ל :

סח מקרין ליבסת מאן יבמי וכו' מפורש במשנה סוף פרק מצות חליצה דמקרין אותה מאן יבמי והוא משיב לא הפצתי לקחתה ואח"כ חולצת ואח"כ חוקקת ומפורש בנמרא שפצות לעשות בסדר הזה והוא אפוד לית לן בה •

צז ומקרין אותה סלה במלה זו אחר זו רק לא אבה יבמי יקראוה בפעם אחת בסוף פרק מצות חליצה אמר

לבוש חבוץ וארזמן הלכות מייאזק

עח וצריבים הדיינים לראות הרוק כשיוצא מפיה בסוף פרק מצות חליצה אמר רבא צריבו דייני למחזי רוקה כי נפיק מפומיה דרבמה וכתביב לעיני וייקה ומשמע לוי דפשיטא שהיבם צריך לראותה דפשתנן דוירק בפניו איבם קאי וכראמריגן נבי היא ארוכה והוא גזי מלא דאשמועינן רבא שגם הדיינים צריכים לראותה מדכתביב לעיני הזקנים וירקהו מיהו איפשר שאין היבם צריך שיראה כשיוצא הרוק מפיה אבל כשיבץ הרוק לפניו סגי ודוקא כריינים הוא דבעינן שיראה הרוק ויצא מפיה משום דכתביב בהו לעיני וירקה וכתב סמ"ק שצריך שיראו הדיינים הרוק משעה שיצא מפיה עד שיגיע לפני היבם ונראה ששעמו מרגרסינן בהחולץ אחקין רבי יהודא כנישא דחליצה איך פלוני וכו' וירקת באנפיהו רוקא דבהחזיא לבי דינא על ארעא וכסכו ו הוחספת דלא גרסינן על ארעא דלא צריך כדאמרינן בפרק מצות חליצה נבי הוא ארוך והיא גוצה וקלשהו הרוח עכ"ל ומשמע מדבריהם דהא מיהא צריכים לראות עד שיגיע לפני היבם ובסוף פרק מצות חליצה כתבו דהא דאמרינן בהחולץ ירקת קדמא רוקא כבי דינא דאחזי על ארעא ובכל ספרים איתיה וכן בסנהדרין בירושלמי שמאל למצוה מן המצוות דבעינן הכי עד כאן לשונו :

עט מקרינ אותה בלשון הקדש כבר נתבאר דקריאת חליצה בלשון הקדש ודוקא :

פ היבמה וכל העומדין שם עונים ואומרים חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל שלש פעמים בסוף פרק מצות חליצ' תגן ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל מצוה כריינים ולא מצוה בתלמידים רבי יהודא אומר מצוה לכל העומדים שם לומר חלוץ הנעל ואע"ג דתנא קמא פליג ארבי יהודא פסקו הפוסקים כותיה סדחנאי בנמרא אמר ר' יהודא פעם אחת היינו יושבי לפני ר' שרפין ובאת יבמה לחלוץ ואמר לנו ענו כלכם חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל וכיון דר' שרפין עבד עובדא הבי נקטינן ועוד דתנא קמא לא קאמר אלא ואין צריכים לענו' אלא הדיינים אבל אם רצו כולם לענות הרשות בידם וכתוב בהגהות מיימון ובמרדכי בשם רבי יהודאי שהיבמה גם צריכה לומר ג' פעמים חלוץ הנעל :

פא יחזיר היבם הנעל לדיינים כן כתב הרא"ש בספר חליצה ושעמו מפני שנתנה לו במתנה צריך ש יחזירו והננו להם במתנה כדי שיוכלו להקנותו לאחרים לחלוץ בו ולא יהיו חולצים בסנדל שאינו שלהם אי נמי מפני שמעיקרא לא נתנוהו לו אלא על סנת שחזינו להם ואם לא יחזירוהו נמצא שלא זכה במתנה ונמצא שחלוץ במנעל שאינו שלו :

פב כתוב בהלכות גדולות אמר הקדוש ברוך הוא למשה אמור אל הרבם שלא יצוה ליבם רעוע בנפך מאנת לקיי מצוה לפיכך החלוץ מנעלך כאבל ובסנודה שודכן לה' יחיפים ובטפה סרווח שבנפך יכולת לקיים לאחזך דע לכך וירקה לפניו טפה סרווח והדיינים עונין חלוץ הנעל כאבל חלוץ הנעל כסנודה חלוץ הנעל כאשר במצוה סיני ובסם רבי יהואל מפריש מצאתי מקוננות בפני הבית דין שכעלה יהיה כמה בלא זרע והיבם משיב לא חפצתי וכו' ר"ל איני חושש אם יהיה כלי זרע ומאז חולצת נעלו לומר לו שיתאבל על אחיזי כלי מעת' הרי הוא כמת וישכה אחרי שאינו מקים זרע והקקת לפניו כלומר לא סחפת ויפך חמתך וקורא' כך להלבינו על אשר לא ייבמה וגם העומדים שם קוראים ג' פעם' חלוץ הנעל לפרסם כושהו •

(הג"ה)

וכתב מהר"י מרגליות בסוף סדר הנש שילי דאנו אין נוהגין לכתוב נש חליצה מאחר שחולצין בדיים אינית צריכה לשטר ראית' :

וננשה יבמהו אלו ומתרה קשירות המנעל בידה הימנית וכו' והנפשות כתבו בפרק מצות חליצה נבי ואף על גב דאית ביה חומרהא קטרינן ביה מיחנה דאף על גב דלא מצינו שיפסול שמאל ביד נאמרינן נמי בסוף פירקין דגדמת דולצת בשיניה משם ולא יפסלה אם לא חליצה בידה הימנית צריך שתתירנו בידה הימנית לפי הירושלמי שכתב כיצד עושה מתורתו בימין ותופסוהו בשמאל ושוססת עקב בימין ונדרת בשמאל עד שתראה חליצה ודתרה בימין וכן כתב הרא"ש ואף על פי שהרמב"ם לא הזכיר דימין לענין חליצה נראה עלמא כדברי הירושלמי והרב המגיד גורם בירושלמי ונדרת בימין וכן כתב המרדכי בשם אב"ה וסמ"ג וז"ל הסוד וכיצד היא חליצה המנעל שהתיר הוא קשירות המנעל בידה הימנית ומתפוש נלה בידה השמאלית ותחלוץ המנעל בידה הימנית כדי שתראה התרה וחליצה בידה הימנית ור"ה כתב שולפתו בימין ושמאל מסייעתה ובספר המצות כתב שצריך שירא הכל בימין בלא שיוע שמאל וכן כתב סמ"ק והתירושה וגם המרדכי כתב שאין נראה לודברי רבינו חם וכתב עוד הכרדכי ואם היא אשת יד ימינה הוי שמאל וידה בימין דעלמא בדאמרינן במנחות נבי תפילין ואם שולטת בשתי ידיה תעשה בימין :

עא ואחד כך תתיר הקרסים כן כתוב בסמ"ק שקודם תתיר קשר הרצועה ואח"כ תתיר הקרסים :

עב ותגביהנו מן הארץ ותשמש המנעל מן העקב וכו' גם זה בסמ"ק :

עג וגם בלי שיוע היבם וכו' לא בירו ולא ברגלו כן כתב המרדכי בשם אב"ה ושעמא משום דגרסינן בריש פרק מצוה חליצה אמר רבי ינאי בין שהתיר הוא ושמטה היא בין שהתירה היא ושטש הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמיש היא :

עד ומשלכת המנעל בארץ כן כתב הרמב"ם ואף על פי שהשור כתב שאינו יודע למה צריך להשליכו כ' בארץ נהגו לעשות כדברי הרב הרמב"ם ומצאתי כתוב שהר"ר ישראל מברונא נתן שעם לדבר שזאא כדי לפרסם שחליצה רק למצוה כיון שזרקת המנעל מוכחא מילחא שאינו טלה שלא תאמר המנעל היה טלה לכך נטלה' לכך משלית לפני הדיינים הויא דריקתה :

עה ובכל זה תהיה גם היבמה מעומד כבר נתבאר שלדעת כמה פוסקים צריבים לחלוץ מעומד וכשהיא כופה מעומד שפיר דמי וכשהיא על ברכיה חשיבא וישבת כן כתב סמ"ק ופשוט הוא :

עז תעמוד דרבמה נגד היבם וירקה בארץ נגד פניו כבר נתבאר שלדעת כמה פוסקים גם בריקתה בעינן שיהיו עומדים וס"מ כתב ובשעת הריקתה תעמוד היבמה נגד היבם ונראה ששעמו משום דבעינן וירקה בפניו וגרסינן בסוף פרק מצות חליצה אמר אב"ה וירקה וקלשתו הרוח לא עשה ולא כלו' מה שעמא וירקה בפניו בעינן הילבך הוא ארוך והיא גוצה קלשתו הרוח איכ' בפניו היא ארוכה והוא גזי בעינן עד דמשי להרי אפי' והדר אזיל ופרשי' וקלשתו הרוח לרוק שלא בא לפני היבם איכא בפניו כיון שיצא מפיה היה בפניו להדי אפי' לנגד פניו שיראו למול פניו קודם שיקלשוהו הרוח' וכתב רבינו ירוחם בשם הר"ם דהא דאמרינן דקלשתו הרוח אינו כלו' צריך לחזור לרוק בפניו דזוקא לבתחלה אם עומדים שם אבל אם נתפזרו והלכו להם בשרה :

עז רוק גדול כן כתב סמ"ק וירקת רוק גדול הנרא' לחמשה דיינים ואם ריקתה דק דעת הרא"ש והרא"ב דשפיר דמי אבל הרי"ף והרמב"ם כתבו דדוקא אמצעת דאי או איפשר בלא צחצוחי רוק' אבל אם שיתתת צריכה לרוק פעם אחרת :

דין גט אחר גט ומאמר אחר מאמר וכו' כ' סעי'

שגירסה הראשון עירה זקוקה לסנייהם ואינה מותרת לטוק לכך היו גט שני גט גט ראשון וכן סני יבצין וסתי יבמות * כל אחד נתן גט לאחת מהן כל אחד נאמר בקרבנות ~~הן~~ אונת שנתן לה הנש :

ד וכשבאים להוציאה למ' דחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין הנא נמי בשני יבמין ויבמה אחת צריכה חליצה מכל אחד ואחר שבין שנתנו לה גט אירוחיה לה קצת ונתקלשה זיקת שיט להם עליה לפיכך הוי חליצתו חליצה חלושה ואין בה כח לאפקועי ממנה זיקת שניהם בחליצה אחת ויס מי שאומר דה' ביבם אחר וסתי יבמות ונתן גט לשתייהן שצריך לחליץ לשתיהן הואיל ונתקלשה הזיקה בנש הראשון אין חליצת של אחת מהן פוטרת צרתה וכן שצריכה לחזור על כל האחין כששט שם יותר מאחד ה' צריכה לחזור על כל הצרות כשישנן שם יותר מאחת ולמ' חליצה פסולה אינה צריכה לחזור על כל האחין אפילו בשני יבמין ויבמה אחת די בחליצה אחת כ' ששתי יבמות זיבם אחת ודין חליצה פסולה אם צריך לחזור על כל האחין אם לא והבאר בע"ה בסוף סימן זה :

ז וכן יש מאמר אחר מאמר בנין יבם עחד וסתי יבמות ועשה מאמר בוו ואחר כך עשה מאמר בוו או שני יבמין ויבמה אחת וכל אחד עשה מאמר כאחת מהן זה אחר זה או כל אחד עשה מצט' כשתיהן בוו אחר זו כל אחת צריכה גט למאמר וחליצה לאחת מהן לפטור את שתיהן דחליצה מעולה אחת פוטרת זיקת כל הבית ואין הנש אלא למאמר / וכן אם עשה מאמר בוו ואחר כך נתן גט או חליץ לה או לצרתה או שבא על צרתה או שאמר המאמר שלו נתן אחיו גט או חליץ לה או לצרתה או שבא עליה או על צרתה מועיל מה שנעשה אחר ראשון לאסור את בעלת המאמר וליאסר בקרובות המעשה שנעשה אחר המאמר ולהצריך גט למאמר וביאה שנעשה אחריו :

ח וזה תקנתם עשה בה מאמר ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה אבל לכנוס אחר הנש אסורה דכיון דההיל בנידושין קיימא עליה שדרבנן בלא יבנה עשה בה מאמר וחליץ לה צריכה היפנו גט וחליצה לא אפקעהה אלא לזיקה ולא לקידושין ובעי גט לאפקועי קידושין דליה עשה מאמר בוו ונתן גט לזו פסול גט של אחרונ' גם את הראשונה דשניהם מכית אחד וקם ליה על בית זה בלא יבנה שדרבנן וצריכה גט למאמר וחליצתה לזיקתו דחליצה לא מפקעה קידושין ונש לא מפקע זיקה לפיכך נותן גט לבעלת המאמר והוא או אחיו חולצין לאחת מהן לאיזה שרצה דשניהם שוות נינהו לגבייהו ותפאר האחרת ויש מי שאומר ששתיהן צריכ' חליצה דחליצה פסולה היא וצריכה לחזור על כל הצרות :

ט עשה מאמר בוו ובעל הוא או אחיו את השנייה אע"פ שהבעולה קנוייה לו מן התורה אסור לקיימה הואיל וקמייתה אנדא ביה עלידי המאמר דהוה ליה כבת' וצריכות ב' נישין זו גט למאמר וזו גט לכי' וחליצה לאחת מהן ופוסרת צרתה אבל בנש להידיה לא נפקא בעלת כיאה הואיל וזכאה פסולה היא לא אפקעהה זיקה לגמרי וצריכות גם כן חליצה כז' פרש"י וכל דחליצה לאחת מהן דקאמר ל' לבעלת המאמר דחליצת מעולה היא לפוסרת הכיורה אבל חליצה הבעולה היאך הפשור בעלת המאמר שיהי מן התורה אין לה על זיקה עליו נ' ועל סעיף כ' חובסי קע' סעיף א' :

י וכן אם נתן לה גט ואחר כך בא עליה או עשה בה מאמר או בתביותה או שחליץ להכירתה או שאמר הנש שלו עשה בה אחיו מאמר או בא עליה או חליץ לה או להכריחה מועיל מה שנעשה אחר הנש ליאסר בקרובותיה ולהצריך גט למאמר שנעשה אחריו :

א אף על פי שמן התורה אין היבמה ניתנת לשוק אלא על ידי חליצ' שכן כתיב ואם לא יחפון לקחת את האשה וגו' וחליצה נעלו וגו' חליצה מתירה ואין גט התירה מיהו חיקנו חכמי' שיועיל גט ביבמה לענין זה שאם אחר מן האחין נתן לה גט פסל אותה ואת כל צרותיה עליו ועל כל אחיו באילו חליץ לה דקאי להו בלא יבנה כיון שלא בנה ה' שדרבנן קאי להו בלא יבנה ושעמא שתקנו חכמ' ס' גט יפסול ביבמה הוא שחשו חכמים' שאם גט לא מהני לדחות את היבמה ויהיו מותרת ליבם אחר הנש ואמרו הבריות הרי גט דרכו להוציא אשה מבעלה וחליצה גם כן מוציאה יבמה מיבם וכיון שגט לא מהני לדחות היבמה יאמרו ודאי החליצה גם כן אינה דוחה דכאו להחיר לייבם אחר החליצה ועבר על כיון שלא בנה טוב לא יבנה לכך אסרו לייבם אחר הנש כמו אחר החליצה שהוא איסור דאוריית' אבל מכל מקום אין הגט מתירה לשוק לגמרי שתינשא לזר עד שתחליץ אחר כך : וכל גט שפוסל באשתו אפילו אינו מתירה לגמרי אלא שפוסלה מן הכהונה בלבד כנון שנתן לגט לאשתו ואמר לה הרי את מגורשת ממני ויא' את מתרת לכל אדם דבכה' נ' אם היתה אשת כהן שאע"פ שלא היתה מותרת לשוק היתה אסורה עליו משום שנאמר ואטה גרושת פאישה וגו' אפילו אינה גרושה אלא מאישה בלבד והו' ריח הנש ופוסלה לכהנה אפילו גט בזה תקנו אכמים' שידחה גם כן ביבמה דחיישינן דילמא אתי לאיחלופי בנש מעליא ויבאו לחתירי גם כן גט מעליא :

ב וכן מאמר שהוא קידושי כסף אע"פ שמן התורה אינו מועיל ביבמה שכן כתיב ויבמה יבא עליה ויבמה ביאה נוסר בה ואין כסף ושטר נוסרין בה מכל מקום אמרו חכמים' ז' ל' שהוא מאמר מועיל ביבמה לענין זה שאם עשה מאמר ביבמתו פסלה על אחיו ואין אחר מן האחין יכול לייבמה אלא הוא וכן אם נפלו לפניו צרות הרבה מכית אחד ועשה מאמר באחת מהן פסל את האחרות עליו ואינו יכול לייבם עוד אלא זו משום דזו הויא ליה באשתו שייבמה ובית א' הוא בונה ואינו בונה שני בתים מ"מ אין המאמר קינה בה קניין גמור להיות פאשתו לגמרי שאם בא החליצה אחר המאמר אינו יכול להוציאה בנש לבר' שלא נפקעה הזיקה על המאמר אלא צריכה גט למאמר וחליצה לאפקועי הזיקה ומ"מ אמור רבנן מאמר קידושי כסף ביבמה מהני כיון שמן התורה לא מהני שטר' דסהני מעלמא באשה אחרת ואי אמרת לא מהני ביבמה ואמרו הבריות הרי מאמר דרכו לקנות באשה וגיאה דרכה לקנות ומרמזמר לא מהני שהרי אם ירצה לייבם אח' כך אחת מן הצרות האחרות היה יכול לעשותה ואם כן ביאה גם כן לא פטי ויבא לבעול צרתה אחר שקנה את זו בכיאה והוה ליה אישורא דאורייתא דבית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים לכך אמרו חז"ל כיון שעשה מאמר ביבמתו ה' לא יבמה ואסר האחרות עליו ועל אחיו שדרבנן :

ג וכיון שאין מאמר קינה קניין גמור ולא גט דוחה דחיה נמורה לפיכך מועיל המעשה שנעשה אחר כך ה' גט אחר גט ה' מאמר אחר המאמר או גט וחליצה וכיאה אחר מאמר או מאמר וחליצה וכיאה אחר גט כיון ביבם עחד וסתי יבמות בין ביבמה אחת ושני יבמין בין בשתי יבמות ושני יבמין :

ד כיצד יבם שנתן גט ליבמתו וחזר ונתן גט לצרתה נאסר בקרובות שתיהן דהוולו קרובות שתייהן קרובות גרושתו שאמרוין עליו משום קרובות אשתו כאלו נתן גט לנשותיו וכן שני יבמין שנתנו גט ליבמה אחת זה אחר זה יצאתם נאסרו בקרובותיה דהויא דגרושת שניהם שרתי אע"פ

לבוש הבוץ וארנבת חלוצת

וזה תקנת'תן לה נש ואח"כ בא עליה או עשה בה מאמר צריכה נש למאמרו ולביאורו ואסור לקיים דקמה ליה בלא יבנה מחמת הנש וצריכה חלוצ' לזיקתה דהביאה ביאה פסולה היתה משום נש הראשון ולא קנאה לממרי :

א נחן לה נש ואח"כ בא הוא או אחיו על צרתה או שעשו בה מאמר בצרתה זו שכא עליה או שעשו בה מאמר צריכה נש ואסור לקיים דקאי לה בלא יבנה משו'הנש וחלוצ' לאחת מהן לפטור את שתייהן דהא הביאה ביאה פסולה היא נש בכאן על מה שכתבתי לעיל סעיף ח' :

ב במה דברים אמורים בנש או במאמר שהם דרבנן מן המעמי' שאמרו אבל הבעילה והחליצה הם דאוריית' והבעילה קונה קניין נפוד והחליצה דוחה דחיה נמורה לפיכך אין המעשה שנעשה אחרים מועיל לצ' לפסול את זו ולא ליאסר בקרובו כיצד בא על יבמתו וחזר הוא או אחיו וחלץ לת או לצרתה אין אותה חלוצה חלוצה כלום ואינה אוסרת לא את הראשונה על בעלה ולא קרובותיה על החולץ דאין בה כמש כלל וכן אם חזר אחיו ונתן נש לה או לצרת אינו כלום וכן אם חזר אחיו ועשה בה מאמר בזו עצמה או בעל אותה אינו כלום שכבר היא אשתו של אחיו מביאה ראשונה ואין קידושין תופסין באשה איש אבל אם בא הוא או אחיו על צרתה או עשו בה מאמר צריכה נש שהרי אינה אסורה עליהם אלא באיסורא דעשה דכית אחד הוא כונה ואינו כונה שני בתים ולא הבא מבלל עשה עשה וק'ל קידושין תופסין בחייבי עשה ואפי' חייבי לאוויין :

ג וכן אם חלץ ליבמתו וחזר הוא או אחיו וחלצו לצרתה אין אותה חלוצה כלום ליאסר בקרובותיה או שני יבמין שחלצו ליבמה אחת זה אחר זה אין חליצתה האחרונה כלום ומותר בקרובותיה אבל אם אחר שהלץ ליבמה בעל או קרש או אחיו אותה או צרתה הפסי' להו בה קידושין דהא לא קיימו עלייהו אלא בלאו דלא יבנה בין שלא בנה טוב לא יבנה וק'ל קידושין תופסין בחייבי לאוין וצריכה נש בין קרשה לשם איכות בנש שקרשה סתם בין שקרשה לשם יבמות כגון שאמר לת'די את מקודשת לי לזיקת יבמין :

ד הא דאין מעשה מועיל אחר ביאה דוקא כביאה כשרה שלא קרש לה מעשה אחר אבל ביאה פסולה כגון שנחן נש לזו ובעל את זו או עשה מאמר בזו ובעל את זו מועיל מעשה שעשו אחריה סתם וחלץ הוא או אחיו לשלושית יאסרו בקרובותיה ונש הוא לא סגי לה בנש ראשונה נשאר בה זיקה אבל חליצה אפילו היא פסולה מקדש לה מעשה אחר כגון טנתן נש לזו או עשה בה מאמר ואחר כך חלץ לה או לצרתה אפילו הכי אין מועיל אחריה מעשה אחר כגון אם חזר הוא או אחיו וחלץ לה או לצרתה הוי כאילו חלץ לנכרית ואין אותה דחליצה אוסרת עלי קרובות אבל אם בעל אותה או צרתה או קרש אותה או צרתה אחר כך ודאי מהני דהא ק'ל קידושין תופסין בחייבי לאוין והא דאין מעשה מועיל אחר חליצה פסולה ואחר ביאה פסולה מועיל לא משום דחליצת עדיפה מביאה דהא ודאי ביאה עדיפה אלא משום דביאה פסולה שייך בה לגזור שפי' מכליזה פסולה כיצד כגון אם נתן נש ובעל גזרו שירה מעשה שאחר ביאה זו מועיל משום ביאה שאחר החליצה סתם אתה אומר לא ויעיל מעשה אחר ביאה שאחר הנש והוא הביאה ביאה נמורה ותסגי לה בנש לברואתי למימר כדקניא ביאה שאחר הנש קניין גמור אלא מעליות' היא ויבצו לבעול לכתחלה אפילו אחר חליצה והוא ליה איסור דאורייתא כיון שלא בנה שכלא יבנה ואם ביאה אחר מאמר הוא כגון מאמר לא זכעל את זו גזרו ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה דאי אמרת לא ויעיל מעשה אחריה וכן לברואתהני לה אמרי ביאה של זו אחר קניין של זו ביאה מעליות' היא ואהו למיעבד ביאה אחר ביאה כשתי

יבמות יעברו על אינו כונה שני בתים אבל אחר חליצה פסולה ליכא למיזר מידו דמאי לינו'נזנור חליצה אחר הנש משום חליצה אחר חליצה דלא ליתיה לחלוץ שתי יבמות זו אחר זו או שני יבמין ליבמה אחת זה אחר זה כל כי הני החלוצ' והיול ומאי איפכא לן דמאי אוסורא איכא לגזר חליצה אחר מאמר משום חליצה אחר ביאה דלא ליתו למיזר כעשה בנייה יבום יוצאה בחליצה בלא נש לא אחי למיזר הכי דאמרו חלוצה אחר מאמר מלא בעי' נש למאמרו ה'נ יאסרו חליצה אחר ביאה ודאי בעי' נש לביאורו והא דאמרינן אין אזריה כלו' היינו בדבר העשוי אחריה כגון דאי דרר עבי' נש או חליצה כחכרת לא איחם בקרובותיה אבל בעלת המאמר ודאי צריכה נש למאמרו אפי' שחלץ אחריה :

ה עשה מאמר ביבמתו ונתן נש לזיקתו ולא למאמרו פסלה עליו ועל כל האחין וקמה לה בלא יבנה דרבנן וצריכה עזר נש שני למאמרה וחליצה לזיקתה להתירה לשוק נתן הנש למאמרו ולא לזיקתו דרי נשאר זקוקה כמו שהיה קודם המאמר דמאי דעבד בה שקליה אבל אינה מותרת לייבם אלא לשאר האחין ולא למגרש דגזרו ביה דרבנן משום נתן נש קודם המאמר שיאמרו כמו שזו מותר ה'נ בעלת נש קודם מאמר סוהר מכל מקום כיון שבעלת נש אפילו מאמר אינה אסורה אלא דרבנן לא גזרו אלא במגרש עצמו ולא בסאר האחין וי'א שאפילו במגרש עצמו מותר בה ולא גזרו ביה כלל דמאי דעבד שקליה ודרי היא לנכרי כמו שהיה קודם המאמר וכלבר שיאמר בפירוש למאמרו ולא לזיקתו אבל אם נתן לה נש סתם הוי כאילו פירש שנתנה לזיקתה וקיימה בלא יבנה מדרבנן על כל האחין :

ו ביאה קשי' אינו קונה ביבמה מן ההורה כלל דקמן אין קניין מן ההורה מכל מקום כיון דביאה קשי' של בן ש' שנים ויום אחד הויא ביאה בעלמא כגון לענין עריות שהיא נהרג עליו אם היא גדולה ה'נ נבייבמה אף על פי שלא קנשה משום שאין לו קניין מ'ם עשאו דרבנן כמאמר בנדל לפי' אם בא קשי' בן ש' יום א' על יבמה פסלה על כל האחין ואם אחר שכא עליה דהו' אחיו הגדול ובא עליה או על צרתה או עשה מאמר או נתן נש או חלץ לה או לצרתה פסלה על הקטן וצריכה נש משניהם וחליצה כמו שנתבאר לפעלה בדין בי' או חליצה או נש או פאמר אחר מאמר וכן אם חזר הקטן ובא על צרת' או שאחיו שהוא ג' כ' ב' ש' יום א' בא עליה או על צרת' פסלה עליו כדון מאמר אחר מאמר וכן אם עשת הגדול מאמר ביבמה וחזר אחיו בן ש' ובא עליה או על צרתה פסלה עליו כדון מאמר אחר מאמר אבל מאמר של בן ש' אינו חשוב כמאמר הגדול ואינו מועיל אלא בהלה אבל לא בסוף כיצד עשה הקטן מאמר מועיל לפוסלה על האחין דגזרו כמאמר בן ש' משום ביאת בן ש' בפתר דברים אמורים בתחלת אבל אם עשה הגדול מאמר וחזר בן ש' ועשה מאמר בה או בצרתה אינו מועיל לפוסלה על האח הגדול אבל מאמר של בן ש' אחר מאמר של בן ש' איכא למיזר שמועיל שכיף שפאמר הראשון נש הוא מכן ש' הוה כמו מאמר אחר מאמר כשניהם גדולים ונש וחליצה לא גזרו רבנן בקטן כלל לא בתחלה ולא בסוף דליכא לפיגור בהו מיד :

ז שתי יבמות מביה אחד שנפלו לפני יבם א' ועשה היבם מאמר באחד מהן או נתן לה נש אם רוצה אח' כך לחלוץ ולהתירן לשוק אין חליצה בעלת הנש או בעלת המאמר פוסלת הצרה דחליצת בעלת הנש אינו חליצה מעליא דאיתקלשה זיקתה וכיון שהזיקה קלושה נש החליצה אינה מעלי' וחליצת בעלת המאמר אינה פוסלת אפי' אותה לממרי שהרי צריכה נש למאמרו והיאך הפטור צרתה אבל חליצת הצרה הויא חליצה מעליותה ופוסלת לבעלת הנש לממרי ולבעלת המאמר מחליצה וצריכה עוד נש למאמרה ואם עשה מאמר בזו ונתן נש לצ' חלץ

במקום האחר קדם א' מהם לייבם אין מציצין אותה מיד
 מספק עד שידע שייבם אחיו תחלה ואם רצה לחלוץ קודם
 שידע מה שעשה אחיו אין מונעין אותו לומר שמה יבם אחיו
 אחר חליצ'ו ויעבור על רביון שלא בנה שוב לא יבנה ראוקמ'
 אחיו אחזקה שלא יעבור על רביון חכמים ולא ייבם עד שידע
 מה שעשה אחיו ואי משום שמה יבם אחיו כבר מה שזיק
 חליצתו של זה ומאי איכפת לו :

קעא די' שני יבמות קטנות וכו' 'סעי'

א מי שהיה נשוי יתומה קטנה שהשיאה אחיה ואמה
 שאין קידושיה אלא מדרבנן וכן חרשת ומת ונפלו
 לפני אחיו ליבום אין ביאה או חליצת א' מהן פטרה צרתה
 ואע"ג דקידושי תרווייהו מרבנן מ"מ מסקינן בנמרא שאין
 קידושי שתיהן שוות שקידושי יתומים קטנה הם בספק אם
 קונין קניין נמור או אם אין קונין כלל וקידושי החרש קונין
 במקצתה ומשירין במקצתה ושעמא איתא ההם וכיון שאין
 הקידושין שוות אין הזיקו' שוות לפיכך אין חליצת אחת מהן
 או ביאת אחת מהן פוטרת צרתה וכיצד הקטנות ואם יחלוץ או
 ייבם הקטנה לכשתגדיל לא תיפטר החיית דשמה קידושי
 אחיו בקטנה לא קנו כלום ונשאת החרשת עדיין זוקמתו
 והחרשת לאו בת חליצה היא וכמו שנתבאר למעלה ואם ייבם
 אותה אחר שייבם הקטנה הוה ליה בונה ב' בתים ואם חלץ
 לקטנה כבר חיישינן שמה קידושי אחיו בקטנה קנו קניין
 נמור וקאי עליה חרשת בכיון שלא בנה שום לא יבנה ואם
 ייבם החרשת לברה לא תיפטר הקטנה וקידושי החרשת היא
 חצי קידושי וזיקתה חצי זיקת ושמא קידושי הקטנ' הוה להו
 קידושי נמורין וזיקתה זיקת נמירה ואין ביאת החרשת ביאה
 נמירה להפקיע כל הזיקה של הקטנה ונשאר עדיין זיקת
 בקטנה ואם יחלוץ לקטנה לבשגדגדיל היאסר עליו החרשת
 למפרע משעם רביון שלא בנה בקטנה שוב לא יבנה כדלעיל
 דשאר קידושי הקטנה הוי קידושי נמור וחליצתה הו' חליצת
 שעדיין היא זוקמתו וכיצד ועשה מלמדן את הקטנ' שהמאן
 בו ועוקר' קידושי אחיו שעיקרה ונשאר החרשת לברה זוקמתו
 ובכר אמרנו דחרשת אין לה חליצה לפיכ' מייבם את החרשת
 וקנה אותה בביאה לאשה נמורה ואם ירצה אה"כ לנרשת
 כותב לה נשומנרשת ומותרת לזר :

ב היו שתיין חרשות או שתיהן יתומות קטנות חליצה אין
 להן אבל ביאת אחת מהן פוטרת צרתה דהא זיקת
 שתיהן שוות :

ג אחת גדולה ואחת קטנה ביאת גדולה או חליצת פוטרת
 הקטנה דהא הגדולה היא ודאי זוקמת אבל אין ביאת
 הקטנה פוטרת הגדולה דשמה קידושי קטנת לא קנו כלום
 ולא היא זוקמתו כלל והגדולה נשארה זוקמתה לו :

ד אחת פקחת ואחת חרשת ביאת הפקחת או חליצתה
 פוטרת החרשת שהרי היא כולה קנויה וזיקתה זיקת
 נמורה וביאתה או חליצתה פוטרת השנייה אבל אין ביאת
 החרשת פוטרת הפקחת שהרי לא היה קנויה זוקמתה אלא
 לחציה ואין חיפוט הפקחת שהיא זוקמתה לכולה :

ה ואם שתיהן קטנות וכו' יבם על אחת מהן וחזר ונבא
 הוא או אחיו על השנייה לא פסל את הראשונה עליו
 שהרי ביאתם שות אי ראשונה קנויה היא הרי היא אשתו
 וצרתה ביאת זנות ואי לאו קנויה היא הרי שתיהן נכריות
 אצלו שלא היו קנויות לאחיו אבל אסור לקיים את השנייה
 דרילמא קנויות לאחיו ומשכב על הראשונה קנאה וקמה לה
 הך עליה באיסור בונה ב' בתים אלא מלמדן אותה שחמאן
 ומקיים את הראשונה שלא נפסלה עליו מעולם :

ו (וכן אם שתיהן חרשות) אין ביאת השנייה פוסלת את הראשונ'
 ואם ירצה יקיימה והשנייה אסורה לריוציאנו בנט :
 אחת

חולץ לאיזה שירצה ופוטרת את השנייה דתרווייהו כי הדרי
 ניהו כמו שנתבאר *

יח וכן אם היתה אחת מהן אסורה על היבם משום
 שנייה או מחייבי לאווין או מחייבי עשה והשנית
 פותרת לו כשהוא מייבם מייבם למותרת וכשהוא חולץ
 אם חלץ לאסורה לא הותרה צרחה דהויא לה זיקא קלושה
 כיון שאסורה לייבם חלץ לצרה הותרה האסורה דהויא לה
 חליצה מעלייתה :

יט יבמות רבות הבאות מבית אחד כיון שנבעלה אחת
 מהן בעילה כשרה הותרו כל הצרות וכן אם נחלצה
 אחת מהן חליצה מעולה הותרו הכל ונסתלקה זיקת היבם
 מצידיהן בבעילה הותרו מ"ט בית אחיו אמרה חמנא בית א'
 הוא בונה ואינו בונה שני בחי' כחליצה הותרו מ"ט בית חלוץ
 הנעל ככיב בית א' הוא חולץ ואינו חולץ שני בתים אבל אם
 נבעלה אחת מהן ביאה פסולה או ניתן מאמר פסול לאחת
 מהן טוב נאסרו כולן לייבום ואפי' אותה שנבעלה או שנעשה
 בה המאמר הפסולה אותה שנבעלה או שנחן לה מאמר
 צריכה נס לביאתה או למאמרו אבל לזר לא הותרו שום אחת
 מהן אפי' בעלת הביאה או בעלת המאמר וכ' ש הצרות אלא
 כל אחת מהן צריכה חליצה להתירה לזר משום דהויא לה
 דחליצה חליצה פחותה ונס הכיאה היתה ביאה פחותה ואין
 זיקת היבם מסתלקת לא בבעילה פחותה אפילו מן הנבעלת
 עצמה ולא כחליצה פחותה מן הצרות אלא אותה שנחלצה
 חליצה פחותה היא עצמה הותרה לינשא לזר אפילו יש שם
 אהון אחרים דלמפטר נפשה בחליצה פחותה אבל צרתה
 אסורה לזר עד שתחלוץ נס היא אפי' לזה היבם בעצמו ודי או
 עב' שיחלצו כל האהון לראשונה שנחלצה החליצה הפחותה
 וכזה חתיראת כל הצרות ולא בחליצה מאחר היבמים שאין
 חליצה פחותה מסלקת זיקת יבום מבית זה עד שתחזור על
 כל דאחין או עד שתחלוץ כל אחת מהן וכו' ג' אחיות שנפלו
 מנ' אחין לפני שני אחין יבמין אם נפלו בבית אחת כגון שלא
 הספיקה ראשונה לחלוץ עד שנפלה שנייה ושלישית אף על
 נכ דחליצת כל אחת היא חליצה פחותה דהא כל אחת ל
 אסורה לייבם משום דהויא כל אחת אחות זוקמת לנביכל א'
 מן היבמ' מכל מקום כל אחת סגי לה בחליצה אחת מא' מן
 היבמות איזו שירצה ואפי' א' חולץ לכולן דליפטר נפשה סגי
 בחליצה פחותה דואיל וא' בחליצה מעולה וכשרה ואם
 נפלו כזו אחר ז' כגון שנפלה האחת תחלה וחלץ לה אחר מהם
 זא"כ נפלה השנייה אע"ג דלמפטר נפשה סגי בחליצ' פחות'
 מ"מ לכתחלה לא תחלוץ השני' מן החלוץ מן החולץ הראשון שהיא
 עליו באחות תלוצתו אלא תחלוץ מן השני דכל היבם דאיפטר
 חליצה מעולה עברינן לה לכתחלה ולא תחלוץ הפחותה ואם
 אחר כך נפלה השלישית דהויא לנבי תרווייהו אחיות חליצה
 והיא חליצה חליצה פחותה לנבי תרווייהו תחלוץ מאיזה
 מהן שתרצה וסני :

כ שני יבמין שיבמו כ' יבמות הבאות מבית א' ולא נודע מי
 ייבם תחלה שניהם יוציאו בנט ויתרו לזרים כלא חליצ'
 פמ"ג דהא מ"מ אותה שנתיבמו תחלה הרי היא אשת היבם
 לכל דבר ויוצאה בנט לבדו וכשייב' אחר כך אחיו את השנייה
 אין כאן יבום דהא כבר פקע זיקתה בביאה ראשונה ואי משום
 קידושי' בא עליה וקל קידושי' תופסין בחייבי עשה שאין
 כאן אלא עשה דבית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים
 ולא הב' מכלל עשה עשה הרי גם כן יוצאת בנט ואינה
 צריכה חליצה אבל שתיהן אסורות לייבמין מספק שמה
 צרתה נתייבמה תחלה וקאי איהו באיסור בונה ב' בתים
 לפיכך ראובן שהיו לו ב' נשים אחת בעכו ואחת כצור ושמעון
 ולוי אחד בעכו וא' כצור ושמעון שמת ראובן אחרים לא ייבם
 שום אח' מהם יבמתו שבמקומו עד שירע מה עשה אחן

לבוש הכוץ וארגמן הלכות חליצה

קעב דין יבם סרים וחרש שומ' וקטן וטומטום וכן היבכה וכו' וסעיפים

א ישיבם ויבמה שאינן בני חליצה ויבום מפני שנינו שכונפה ומתהם מפני איסור שעליהם וכאזהם שיש שנינו בנופם מהם לא מיבמין ולא חולצין ומהם מיבמין ולא חולצין ומהם חולצין ולא מיבמין ולא חולצין ומהם חולצין ולא מיבמין אבל מיבמין ולא חולצין אין כבערי האיסור שבין שהאיסור עליהם א"א שיבמו ביצד הסרים והאילוני' אינן בני חליצה ויבום הסרים בין שהיה היבם סרים בין שהיה המת סרים אין מיבמין ולא חולצין לאשה ומשום דכהניב וראימה שמו מישראל פרש לסרים ששמו מהו ואילנות משום דכתיב אשר הלך פרש לאילנות שאינה יולדת לפי' אילנות ודאית שחלצה לא נפסלה בכך לכהונה שאין חליצה כיום וכן הסרים שחליץ או שחלצו לא שזו אין חליצה כיום שאינה פוסלת לכהונה היה לאילנות צרה מותרת להיבם ואפי' צרת בתו אילנות ואפילו הכיר בה אחיו וידע שהיא אילנית ואף על פי כן נשא ולא היו מקח טעות דהויה ליה אשה נמורה אפי' לא מהסרה צרתה לא משום צרת אילנות ולא משום צרת הבח דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום שהיה יכול לקיים מצוה יבום אם לא היתה ערוה עליו הוא דאסרה והכא כיון דאילנות היא דבלאו ערוה נמי לא חזייה ליבום הויה צרה צרת ערוה שלא במקום מצוה ומותרת וכ"ש אם אין האילנות ערוה עליו שהצרה מותרת !

ב דוקא אילנות ודאית שיש בה סימני אילוני' שיתבאר בסמוך בע"ה אבל ספק אילנות חולצת מספק דשמא אינה אילנית ולא מתייבמת דשמא היא אילנית והויה לה אשת אח שלא במקום מצוה !

ג וסרים שאמרנו דוקא סרים חמה שלקה ממעי אמו ולא היה לו שעת הכושר מעולם מיום שירחה עליו החמה דהיינו מעת שנולד שכן משמע ליטנא דלא ימחה פרש לזה ששמו מהו מע קר ולא היה לו שעת הכושר מעולם אבל סרים אדם שהיה לו שעה הכושר חולצין או מיבמין לאטו שאין זה שמו מהו מעיקרא אבל אם היבם הוא סרים אדם הרי הוא חולץ לאשת אחיו ואינו מיבם מפני שהוא פסול לבא כקהל משום לאו דברות שפכה ואם עבר ובא עליה קנאה קניין נמור דרוחה עשה דיבום את הלאו אבל אסור לקיימה ולבא עליה עוד משום לא יבא ונמור ומציאה כנס ואם היתה יבמתו גזרת או שאר אשה המותרת לפצוע דכא מותר לו לייבמה !

ד אילו הן סימני אילנות כל שאין לה דדין או שהתשמיש קשה לה ומצער אותה או שקורה כקול איש ואינו ניכרת בין קול איש לקול אשה או שאין לה בשר נבונה ועגול כמין כף למעלה מאותו מקום באחת כאילו חשיבה כאילנות ויא' דאינה חשוכה אילנית עד דאיתגבהו כולהו סימנים :

ה ואלו הן סימני סרים חמה שעירו לקוי ורך או שמחליק בשרו ורך כבשר האשה שדרך בשר האי' להיות שעיר או כשמשיל מים בנומא אינה מעלה קצף או שאינן מחמיצין כשטוהין לעמד בכלי או שאינו עושה כפה פיש' שאין קילוח השתן הולך למרחוק ואינו עושה כפה כשמשיל מים כלפי מעלה אלא יורדין מיד ושכבת זרעו דיהא או שאינן בשרו מעלה הכל בשיוצא מן המרחץ בימיה הגשמי' או שקולג לקוי ואינו ניכר בין איש לאשה או שאין לו שערות בזקנו העליון ואפילו אין בו אלא א' מצלו הסימטם חשוב סרים אבל אם יש לו ב' שערות בזקנו העליון לא חשיב סרים עד שיהיו בו כל הסימנים חשיב סרים אע"פ שיש לו ב' שערות בזקנו אע"פ שאם יש

ז אחת קטנה ואחת חרשת ובה היבם החלה על הקטנה ואח"כ חזר ובה הוא או אחיו על החרשת לא פסל את הקטנה עליו מס' נ' או קנייה הית' לאחיו הרי קנייה היא ליבם בביאה נכ' ואין אחר ביאתה כלום לפוסלה עליו ואי לאו קניו' היתה לאחיו הרי לא היתה אשת אחיו מעולם ולמה תפסל עי' ביאת החרשת אלא יגרש החרשת בנשדשמת הקטנה לאו קנייה היא והוי ביאת חרשת ביאת יבם וקניין לאשה לכך צריכה נש ועי' הגט הותר לשוק מס' נ' אם היתה ביאת הקטנ' יבו' נמור שהיתה קנייה הרי מותרת החרשת לשוק אפי' בלא נש ואם לא היתה הקטנה קנייה הרי ביאת חרשת הויה יבום בה ונותרת לשוק עי' הגט אבל לא יגרש הקטנה ויקיים החרשת דשמא הקטנ' קנייה היתה וקמה עליו החרש' לכונה ב'כתי' אע"פ שיגרש את הקטנה מ"מ החרשת כבר נאסרה עליו עולפית אלא יקיים את הקטנה מס' כ' כמו שאמרנו !

ח בא היבם החלה על החרשת וחזר ובה הוא או אחיו על הקטנה כבר אמרנו פעמים שביאת הקטנה מעלת מביאת החרשת דשמא קנייה נמורה היא לכך פסל ביאת הקטנה את החרשת עליו והיא נכ' אסורה עליו כבר מביאת החרשת משום כונה כ' בתים ואסור לקיי' שתיהם לכך מלפדין את הקטנה שהס'ין כו' ויוציא החרשת בגט ואע"ג שכשתמאן הקטנה תעקור הניקת לגמרי וגם ביאתה אינה כלום ומן הרין היה יכול לקיים החרשת שהרי הקטנה כאלו לא היתה צירה מעולם מ"מ הואיל ונפסלה מחלה בשעת ביאת הקטנ' קודם המיאון יגרשנה ולא יקיימה עי' המיאון * ויא' דאין הכי נמי שיכור לקיים החרשת אחר מיאון הקטנה שעקרה הניקת וכאלו לא היתה ההרשות צרת מעולם !

ט אחת פקחה ואחת חרשת בא היבם על הפקחות יחזר ובה הוא או אחיו על החרשת לא פסל הפקחית ומ"מ החרשת צריכה נש ואע"ג שביאת הפקחית פטרחה מן הניקה מ"מ ק"ל שיש ביאה אחר ביאה יעניין זה שהשנייה צריכה נש אפי' בשהי' פקחית והוא שבה עליה לטם אישית או לטם יבמות ולא לטם זנות כעלמא ואם בא היבם על החרשת החלה וחזר ובה הוא או אחיו על הפקחית פסל את החרשת שהרי ביאת הפקחה מעלה יותר ואסור לקיים שתיהן שביאת החרשה פסל את הפקחה מתחלה משום כ' בתים ואח"כ חזר ופסלה ביאת הפקחה את החרשת לפי' החרשת יוצאת בנש לבדו שהרי ביאתה היתה ביאה כשרה והפקחה צריכה נש וחליצ' שהרי ביאתה היתה ביאה פסולה וכיאה פסולה צריכה נש וחליצה !

י אחת גדולה ואחת קטנה ובה על הגדולה וחזר ובה הוא או אחיו על הקטנה לא פסל את הגדולה שקנעה קניין נמור בביאתה מס' כיון דק"ל שיש ביאה אחר ביאה להצריך גט לשנייה כאן שהשנייה היא קטנה שידרין אותה שהאמן שהרי אסור לקיים שתיהן משום בתים ואם בא החלה על הקטנה וחזר ובה הוא או אחיו על הגדולה אע"פ שבא החלה על הקטנה ופסל עליו את הגדולה מ"מ לא קיים בה מצוה יבום מן התורה וכיאת הגדולה אח"כ היא ביאה נמורה ויבום גמור מן התורה לכך נדרחת הקטנה מפניה ואסור לקיימה לפיכך מירכדין את הקטנה שהס'ין ותעקור קידושין הראשונים ע"מ ביאת היבם כאילו לא היתה צרה של הגדולה מעולם ויקיים את הגדולה ואע"ג דלעיל גבי אהת הרשת ואחת קטנה אמרנו לפי דעת קצת שאפילו לאחר מיאון הקטנה יוציא החרשת בנש לא יקיימה כיון שבשעת ביאת הקטנ' נפסלה עליו שאני ההם שנס' בביאה חרשת לא קיי מצוה יבום גמור מן התורה לכך כשנפסרה עליו פעם אחת שוב לא יקיימה מן התורה אלא יקיימה לפי דעת הסוכרי' כן אבל כאן שקיים אפי' אחר מיאון הקטנה לפי דעת הסוכרי' כן אבל כאן שקיים ביאת גדולה מצוה יבום נמור כיון שקנאה שוב לא יגרשנה אחר שמיאנה הקטנ' ועקר הוי' כאילו לא היתה צרה מעולם

* לבוש הבוץ וארגמן הלכות חליצה * קי

סימני סריס מה שנולד בשחור שמימיו זהו סימן סריסותו
 לכך אזלינן ביה לחומרא דהיינו אם יש לו אחים אחרים יחלצו
 הם או יבטלו ואם חלץ הוא פסלה עוניהם ואם אין לו אחים
 אלא הוא חולץ ולא מייבם :

ז פצוע דכא וכרות טפכה וסריס אדם לאו בני יבום נינהו
 שהרי אינן יכולים להקי'רע לאחיהם אבל מכל מקום
 כיוון שהיתה להם שעת הנושר רשאי היבמה קמיהו לחליצה
 לפיכך מתוהם ולהם אחים נשתייהן מתייבמין או חולצין
 שאחיהם יקיימו להם זרע שאילו אינן מהויים מעיקרה מתו
 אחיהם הם חולצים ולא מייבמים ואם בעלו קנו ראשה נמורה
 כיון דרמיא קמיהו אבל אסור להם לקיימם שעובדים על לאו
 דלא יכאו בקהל שנים הסריס אדם הוא כמו פצוע דכא לפיכך
 אם בעלו יוציאו כגט אבל הזקן ביותר שתשש כחו וכשל
 זירוע שאינו מוליד שכבר פסק דהוליד דיני כסריס אדם לענין
 חליצה וייבום שחולץ ולא מייבם כיון שהיתה לו שעת הנושר
 מהו כיון שאינו מן הנמנע שוליד שהרי איפשר הוא אפילו
 זקן הרב וסופלג שוליד שכן נמצאו לפעמים זקני' שמולידים
 לפי' אם בדיעבד בא על יבמתו ויבמה מתיר לקיימה :

ח החרשת לאו בת חליצה היא מפני שאינה יכולה
 לקרוח וכן קטנה ושוטה מהאי טעמא שאין קריאתן
 קריאה כיון שאינה מבינם מה שקוראין שאינן בני דעת אבל
 מכל פקום בנות ביאה ניתו וכיאתן ביאה לפיכך אחת מאילו
 שנפיה לפני יבום אינו יכול לחלוץ אבל כונס אותה כביאת
 יבום ואם ירצה אה"כ לגרש את החרשת יכול לגרש דבת
 גירושין היא ונשה גט אבל השוטה והקטנה בעודה קטנת
 לאו בנות גירושין הן ואינו יכול לגרשן כמבאר בהלכות
 גירושין :

ט וכן חרש שוטה וקטן לאו בני חליצה הם שאינם יכולין
 לקרוח ולהבין אבל מייבמין וכונסים ואם כנסו רחיש והשוט'
 אינם יכולין להיצי' לעולם וגם הקטן בעודו קטן שאין גירוש'
 גירושין ולא אתי גט דידהו ומפקיע זיקה אחיה הראשון בד"א
 שנפיה לו מאחיו פקח אבל נפלו לו מאחיו חרש שהיה חרש
 בשעה שנשאה כשם שכנס אחיו ברמיזה כך יוציא ברמיזה
 והקטן אם בא עליה יוציא כגט לאחר שהגדיל והוא שבא
 עליה גם לאחר שהגדיל דהל' אותה ביאה שאחר גרלות
 קניין נמור להיות אשתו נמורה לצאת בגט אבל אם לא בא
 עליה לאחר שהגדיל אלא בעודו קטן אין ביאתו קניין נמור
 אלא כמאמר בגדול וצריכה גט לביאתו לחליצה לזיקתו :

י שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין שני נשים
 נכרייה פקחות מה חרש אחיו הפקח רצה חולץ רצה
 מייבם מה פקח אחיו החרש כונס ואינו יכול לחיות ככו
 טנהבאר למעלה כיון שאינו נקריאה וגם אינו מוציא בגט
 לעולם שאין גטו אלים להפקיע זיקת קידושי אחיו כגט
 שנכתבאר :

יא שני אחין פקחים נשואים שתי נשים נכרייה אחת
 פקחה ואחת חרשה פקח בעל חרשה אין התרשת
 בה חליצה אלא אחיו הפקח כונס ואינו יכול לחיות ככו
 קריאה הוא ואם ירצה אה"כ יוציאה כגט מה פקח בעל פקחה
 אחיו רוצה חולץ רצה מייבם :

יב שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואים שני נשים
 נכרייה אחת פקחה אחת חרשה פקח לפקחה וחרש
 לחרשת מה חרש בעל החרשת אחיו הפקח כונס ואינו חולץ
 ואם ירצה אה"כ יוציאה בגט מה פקח בעל הפקחה אחיו
 החרש כונס ואינו מוציא לעולם הסימה מייבם אבל אינו
 חולץ משום שנאמר וירקה בפניו משמע שיהא היא רואה
 דרוק למעושי סוסא שאינו רואה הרוק ברא' לכהחלה אבל
 כדעבד אם חלץ חליצהו כשרה דאין הרקקה מעכבת ואם אין
 כגון אח אלא הוא כתב סודי מרמזי' זל שהוא חולץ לכהחלה
 כיון

שלו' ב' שערות במקום אחד בכל הגוף מוציאן אותו מחזקה
 סריס במקום הזקן אין מוציאין אותו מחזקה סריס לפי
 שבמקום הזקן רגילין להיות שם שער לכל אדם לפי' אם יש לו
 כל סימני סריס נדון כסריס ואף על פי שהכו' ב' שערות בוקן
 חשיב אין לו זקן כיון שלא נהמלא זקנו :

יג במה דברים אמורים שע' הסימנין גידוני' כסריס
 חמה ואילונית כשריהו בהן הסימני' אחר שהם
 בני' כ' שנה אבל קודם לכן אפי' יש בהן כל סימני סריס
 ואילונית ולא הביאו ב' שערות בערוה אין גידוני' כסריס
 ואילונית אלא תולין הרבר כמה שהם קטנים ודינה בקטן כל
 זמן שהם פחות מכני' שבן נמצאים הרבה בני אדם שאינן
 מוגדלין עד כ' שנה אבל מבין כ' ואילך ולא הביאו ב' שער' אם
 יש בהן סימני סריס ואילונית גידוני' כסריס ואילונית אפילו
 אם הביאו אחר כן שערות אין מוציאין אותה מחזקה סריס
 כיון שהיו להם כל הסימנים של סריס ואילוני' קודם השערות
 ויבשהיעו לכני' כ' מיד היו בהם הסימני' או קודם לכן אבל
 אם אין בהם הסימני' מיד כשהם בני עשרים או קודם לכן וגם
 לא הביאו שתי שערות אין גידוני' כסריס ואילונית אפילו
 גידו בהם הסימני' אחר כן אין זה סריס חמה אלא מחמת
 תולין באו שאין זה לקוי ממעי אמו וחשובין כקטנים עד רוב
 שנותיהם שהם עד שהם בני' לו כיושי שנותינו בהם ע' שנה
 וחצי' הם י"ה ובשהם בני' לה' יום א'הרי הגיעו רוב שנותיהם
 וסרוב שנותיהם ואילך גידונית כסריס ואילונית כשלא הביאו
 ב' שערות אפילו אין להם כלום מסימני סריס ואילונית ואפי'
 הביאו ב' שערות לאחר מלאן כיון שנחאחרו כ"כ ודאי סריס
 הוא אפי' בלא סימנים אבל דבר זה הוא קשה וכמעט שאי'
 לנו לעמוד עליו בבירור ואפילו בכריקה שאפילו אם נכרוק
 ולא נמצא בו ב' שערות הא ק"ל בחוששין שמא נשרו ועוד
 אפילו נוסות בלא שערות ק"ל דהו' סימנים ומי' יוכל לברוק
 במקום הבאת שערות שלא יראה שם לא שער ולא נוסא וע"כ
 כשיזדמן דבר זה צריכה חליצה מספק שמא הביא ב' שערות
 ולאן סריס הוא ואינה מתיבמת דרילמא לא הביא ונמצא פינע
 באשה אח שלא במקום מצוה דכיון שנכרוק לאחר רוב שנותיו
 ודא נמצאו לו שערות איתערע רובא ואיבא למיחש לסריס וכ'
 טנה שאמרנו למעלה יש אומרים שאפילו לא שלמו כל הכ'
 אלא כשהגיעו לכ' פחות ל' יום הרי הם כבני' נמורים לכל
 הדינים הסבוארים למעלה ויש אומרים עוד שאפילו ל'
 לא הגיעו אלא לבני' י"ש ול' יום הוד' טנה כ' הרי כאלו נמסרו
 כל הכ' לנהוג בהם כל הדינים הג'ל :

יד גם אמרנו למעלה שלא נאמרו כל הדינים הללו אלא
 כסריס חמה שהוא לקוי ממעי אמו אבל מ' שנחתכו או
 ניתקו או נמעכו גידו או ביציו שלא ממעי אמו הוא הנקרא
 סריס אדם ואותו ק"ל כשהיה ל' שנה ויום אחד נקרא גדול
 שחלבים אחד רוב בני אדם שמתגדלים ל' שנה ויום אחד
 ג' זה הואיל ונסחרה בילדותו אינו מביא סימנים לעולם לכך
 הולכין בו אחר הרוב :

טו אנדרונינים יש אומרים שהו' כוכר לכל דבריו ואשתו
 מתיבמת וחליצה וגם הוא חולץ ומייבם ורא' כיון
 שאינו ראו' להוליד כלל הרי הוא כסריס חמה ששמי מחוי
 מעיקרה ואינו בר חליצה ויבום כלל וכן נר' מ' יש מצריבם
 לו חליצה לחומרה בעלמא :

טז שומסום חולץ מספק שהרי הוא ספק זכר ספק נקבה
 ושם זכר הוא לכך לא תיפטר בלא חליצה ואם נקיע
 ונמצא זכר רצה חולץ רצה מייבם ויש מי שאומר שאפי' אחר
 שנקרא ונמצא זכר אינו מייבם מפני שהוא כספק סריס
 ומספקא להו לחכמים ולא יכירו לעכו"ד על כוריו של דבר אם
 נמצא מעולם אחר שנולד שומסום אם הוליד כשנקיע ואם כן
 אפילו כשנקיע הרי הוא כספק סריס חמה ואפילו אין לו

כיון שאי אפשר בעניין אחר (ועל סימן קס"ט)

זו אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הזכר כסאר כל הנשים וחולצות ובתייבמות דהא מצינו במ' גשים לקחת וזקנות שנפקדו וראויות לזקים עם לבעליהם אבל אשת השומע והקטן פטורין מן החליצה ומן היבום שהם כאלו לא היו נשואיהן מעולם שאין קירושי קטן ושומע בלום שאין קנינים קטן וכתיב לא תהיה אשת הבת חוצה מי שיש בו אישות פרש לאשת שומע וקטן שאין להן אישות בלל :

קע"ז

היו יבמה האסורה ליבם באיסור ברת זרין ארתה וסוטה וצרתה וקטנה שמיאנה ובז' סעי'

א יבמה שנפלה לפני יבם שהיא עליו מחייבו כדיות ומימח כ"ד אינה זקוקה לו כלל ומותר לזר בלא חליצה שאין מצוה עשה של יבום חזק כ"כ שהיא רוחה לאו שיש בו ברת או מיתה כ"ד כיצד הרי שאחיו מאביו היה נשוי בתו או בתו או חמותו או א' מכל העריות האמורות בחורה ומת אחיו בלא בנין ונפלה הערוה לפניו ליבום פטורין מן החליצה ומן היבום וכסם שהיא פטורה כך צרתה פטורה שבין שאינו יכול לבנות בית אחיו באותה שהיא עליו ערוה בשאריו עליו כולם באיסור אשת אח ופטורות מן החליצה ומן היבום כולה כיצד כגון שאחיו שהיה נשוי בתו או אחת מן העריו עליו היה נשוי עוד אשה אחרת אע"פ שאוהה אינו ערוה על היבם פטורה כמו הערוה וב' צרת צרתה פטורה ג"כ מן החליצה ומן הייבום כיצד כגון שמת ראובן ולו ב' נשים וא' מהן היא ערוה על שמעון אחיו ולו עוד אח שלישי לוי שאין אחת מנשוי ראובן ערוה עליו והיו היבמות פטורים משמעון משים הערוה אבל היא זקוקה ללוי והלך לוי יבם אותה שהיא צרת ערוה של שמעון ויש לו עוד אשה אחרת ואח"כ מת לוי ג"כ בלא בנין ונפלו שתייהן לפני שמעון שתייהן פטורות מן החליצה ומן הייבום האחת אשת ראובן שס' שהיא היתה מהחלה כשהיתה אצל בעלה הראשון צרת ערוה של שמעון והשנייה אשת לוי משום שהיתה צרתה אצל לוי והוא לה צרת צרת ערוה וכן אם נתייבמת אותה הצרה צרה לאח רביעי והורה זלו אשה אחרת ומת ג"כ בלא בנין ונפלו נשוי לפני שמעון אשת לוי אסורה עליו משום צרת צרת ערוה ואשת יהודה אסורה עליו משום שהיתה צרת צרת צרת ערוה וכן עד עולם

ב אבל אם היתה אחת מכל העריות נשואה לגברי שאינו אחיו ומת בעלה מותר הוא ליסא צרתה שלא אסרה המורה צרת ערוה אלא במקום שהיתה מצוה עליו לייבמה ונדהית ממנו ע' הערוה וכו' שנדהית על ידי הערוה נשארה עליו באיסור אשת אח אבל כשהיא צרת ערוה אצל גברי אף על פי שהערוה אסורה עליו היא מותר לו : (וזה כל פרימטא ומתן שבפראשון דיבמות בשנית עליה שלמדנוג מקרא ע"ש כי יאריך הניאה הנה)

ג היבמה שהיא ספק ערוה ליבם כגון שקדש אשה אחת בספק קידושין והרי היא ספק ארוסתו ואחותה גשואה לאחיו מאביו ומת אחיו בלא בנין ונפלה אשתו לפניו והיא עליו ספק אח' ארוסתו חרי שתייהן אסורות עליו יבמתו שמא היא אחות אשתו דשמא הלל הקידושים וארוסתו שמא היא אחות זקוקה דאסורה מדרבנן דשמא לא הלל הקידושין לפיכך יבמתו חולצת מספק ולא מתייבמת וארוסתו מוציא בגט מספק :

ד היתה היבמה באיסור ערוה על בעלה כגון שעבר או טעה ונשא בתו או המות ומת ונפלה לפני אחיו אין זו אשת אחיו כיון שאין קידושין הופסין לו בה ולא שייך בה לא חליצה ולא ייבום וגרי היא לגבי יבם כמו אשה נכרית ואם חליצה ולא ייבום וגרי היא לגבי יבם כמו אשה נכרית ואם חליצה

ירצה וישאנה ואם ירצה וינחנה בלא חליצה אבל אם היה לה צרה אצל אחיו או חולצת או מתייבמת :

ה ואם היתה היבמה ספק ערוה על זב ולא חולצת או מתייבמת ממה נפשך שאם היא ערוה על בעלה הרי לא היו הופסין בה קידושין והרי היא ליבם כאשה נכרית ובמותר בה ואם לא היתה עליו ערוה הרי היא זקוקה ליבם ושפיר מייבם :

ו יבמה שהיא ספק ערוה ליבם ולא לבעל כגון אחות ספק ארוסתו והיו לאחיו כהגם כן ספק קידושין או ספק קידושין כגון שזוקק לה קידושה או נטה ספק קרוב לו ספק קרוב לה או שנירסה כגם שיש בו ספק אם הוא גט בסר או לא כמו שנחבאר בהלכות גטין והיה לאחיו אשה אחרת ומת אורה הצרה חולצת ולא מתייבמת דשמא היא צרת שהרי מספקין בערוה אם היא אשת אחיו אם לא :

ז היה אחיו נשוי אשה שהיא ערוה ליבם ולו עוד אשה אחרת ואח"כ מתה הערוה בחיי בעלה או שנירסה או שהיה קטנה ומיאנה בו ואח"כ מת אחיו הצרה מותרת להתייבם ואע"פ שכנסה הצרה קודם שמת' או שנירסה הערוה ונעשית פעם אחת צרה לערוה בין שלא היתה צרת הערוה בשעה שנפלה ליבום שהוא טעת מיתה אחיו מותרת דקל מיתה אחרת אבל אם לא מיאנה הערוה העמה הקטנה מ בחיי אחיו ומיאנה בו אחר מותו צרה חולצת ולא מתייבמת אע"ג דמיאן עוקר הקידושין מעיקרן והיא כאלו לא היתה אשת אחיו מעולם מ"מ כיון שבשעת מיתה אחיו עדיין לא מיאנה הרי צרתה נראית צרת ערוה ואסור' להתייבם מדרבנן גזירה משום דאחי למשרי צרת ערוה דעלמא :

ח ספק אם אותה שהיא ערוה ליב' מתה בחיי הבע' או אחר מותו כגון שאחיו היה נשוי בתו ונפל הבית על שניהם ואין ידוע איזה מהם מת החלה ולו אשה אחרת חולצת דשמא כתו מתה החלה וכשעה מיתה אחיו לא היתה צרת ערוה אבל לא מתייבמת דשמא אחיו מת החלה וזו בשעת פירה היתת צרת ערוה :

ט היתה הערוה איילונית צרת או חולצת או מתייבמת ולא מבעי אם לא הכיר בה אחיו שהיתה איילונית דהוי ספק שעות שנמצא שלא היתה אשוח מעולם והשנייה אינה צרת ערוה אלא אפילו הכיר בה אחיו וקבלה עליו לאשה צרתה מתייבמת דלא אסרה תורה צרת ערוה אלא במקום שהערוה היא בת בנין שאם לא היתה ערוה היתה זקוקה ליבם אלא שבשכיל שהיא ערוה לו היא פטורה וכו' שהיא פטורה צרת ג"כ פטורה אבל כשהיא איילונית שאפילו אם לא היתה צרת לאו כתיבום היא והרי היא כמו שאינו ולא נפלה הזיקה אלא על הצרה לבד לכך מתייבמת * ואם ייבם הצרה מפני שהיה סבור שהערוה איילונית ואח"כ נמצאת שאינה איילונית הרי היא צרת ערוה וקיימא עליו באיסור אשת אח שלא במקום מצוה ותצא מיבמה בלא גט והולד כמור :

י נשאת הצרה לזר מפני שהיתה סבורה שאין הערוה איילונית ואח"כ נמצאת איילונית והרי הצרה היא זקוקה ליבם תצא מרבעל בגט שאסרה עליו כיון שנבעלה לו קודם שנחלצה בסו אשת איש שזינת' שאסורה על הבעל וגם על היבם נאסרה כמו אשת איש שזינתה שנאסרה על הבעל ומ"מ עדיין היא זקוקה לו וצריכה ממנו חליצה להתירה לזר ואם מתחלה לא נשאת לזר אלא נתקדשה לו בלבד י"א שיותר ליבם בלא גט שאין קידושין הופסין ביבמה כדפי' לעיל סימן קנ"ט סעיף א וע"ס *

יא מי שזינתה אשתו תחתיו בעדים וברצון ומת בלא זרע ונפלה לפני אחיו דינה כדיון ערוה שאסורה על היבם ותצא בלא חליצה ובלא יבום מאי ש' זמא שומאה כתיב נתבטלה והיא נשמצה בעריות וכתיב כהוא אל חסמא בכל אלא

* לבוש הבדן וארגמן * הלכות יבום חליצה * ק"א

טו היה לאחיו בשטחו ספק גירושין ומת ונפלה לפניו ליבום חולצ' ולא מתייבמת דשמא גירושין הוי גירושין והרי הלא גרושת אחיו שהיא בכרת אבל אם היה לאחיו בה ספק קידושין מתייבמת ממנו שאם היה בה קידושין הרי היא זקוקה לו ואם לא הוי בה קידושין הרי היא בכרית ומותרת לו ; מן המגרש את אשתו בין גדולה בין קטנה שהשיאה אחיה והחזירה ומת ונפלה לפניו יבום מותרת לו אע"פ שהיתה פעם אחת אסורה לו בחייו אחיו משום גרושת אחיו כשהחזירה אחיו אח"כ ומת הותרה לו דק"ל מיתת אחיו מפלת ליבום ובאותה שעה לא היה לה שום איסור אבל קטנה שהשיא' אכיה ונתגרשה בקטנותה על ידי ש אביה והחזירה אחיו בעודת קטנה ומת בעודה קטנה אסורה לייבם מפני שגירושיה שקבל בה אביה גירושין נמורין הן והוא לה גרושת אחיו שהיא אסירה דאורייתא ואין חזרה שהחזיר אחיו חזרה נפורה אלא פדרכנן שהרי בנישואי' הראשונים יצאה מרשות אב והרי היא אח"כ כיתום בחייו אביה ואין אביה יכול להשיאה וגם היא עצמה אין לה יד לקבל קידושין שהיא קטנה והרי היא כגרושה ועומרת לפי חולצת ולא מתייבמת וכן הדין כמגרשה הפקחת ונהחרשה והחזירה בחרשות ומת והיא חרשת דהא כיון שגרשה בעודה פקחת הווי גירושיה גירושין נמורין ונישואיה אח"כ אינה אלא דרכנן והרי היא מן ההורה גרושה ועוכר' אסורה להתייבב אבל צריכה חליצה מדרבנן אבל צרחה בין בזו בין בזו מותרת להתייבם ; ין כרא' כשיגרשה על ידי אביה כשהיא קטנה והחזיר' כשהיא קטנה ומת בעוד שהיא קטנה וכן כשיגרש' פקח' והחזיר' והיא חרשת ומת בעוד שהיא חרשת אבל החזירה כשהיא קטנה או חרשת ונתגדלה או נתפקחה אצלו שחזרו נישואי' השניים נישואי' דאוריית' ואח"כ מת סיחרת להתיבם שהרי ק"ל דמיתה מפלת לייבום ובאותה שעה אין כאן איסור ואין צורך לו אם לא החזירה אלא אחר שגדלה או נתפקחה שמותר להתייבם ;

קדד דין האסורה להתייבם באיסור לא ועשה וכו' סעיפים :

א אין היבם האסורה על היבום פטורה היא וצרתה מן החליצה ומן היבום אלא כשהיא על היבום איסור ערוה וזכר דומיא דאחות אשה דולפינן מינה פטור צרות מכתוב בה אשה אל אחותה לא תקח לצרור ונוכר אבל יבמה שאינה אסורה על היבום אלא באיסור לאו או בעשה או באיסור שניות דרבנן היא חולצת ולא מתייבמת אע"ג שמן ההורה היתה מותר' להתייבם שהרי היבום הוא כצות עשה וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה יבא ע"ש וידחה את לא העשה אבל חכמים גזרו שלא יתייבמו גזירה שמא יבא עליה פעם שנייה שאין מצוה עשה אלא ביאה ראשונה בלב' וגזרו ביאה ראשונה' משים ביאה שנייה לכך אינה מתייבמת אבל כ"ס צריכה חליצ' שהרי היא זקוקה לו מן התורה לביא' ראשונה וצרת' או חולצ' או מתייבמת ואין חליצה פוטרת צרחה משום דזיקותה היא זיקה קלושה כיון שהיא אסורה לייבם וזיקת צרת' היא זיקה אלימא ואין חליצת זיקה קלושה מפיקת זיקה אלימא אבל חליצת צרת' פוטרת אותה דהויא חליצה מעולה כדפי' לעיל סימן ק'ע ואם עבר וביא עליה קנאה ונפטרה צרחה דבביאה נעקרה הזיקה לגמרי מכית זה מן התורה כמו שנתבאר ואם רוצה אחר כך להוציאה מוציאה כנס :

ב היתה היבמה אסורה על בעלה באיסור לאו או עשה אין איסור דרבנן ומותר לייבם כגון שהיה אחיו כ"ג וקדש אלמנה ומת או שהיה אחיו ממזר ונשא ישראלית ונפלה הישראלית לפניו הרי היא זקוקה לו דכיון שלא היתה אסורה לבעלה אלא בלאו תפסי קידושין וכ"כ בעש' או שניה וליבם הרי הוא כותר' וכיון שמותר ליבם יכול ליבם איתה חיי משהו גרושתו

אלה ואם היתה לה צרה היא וצרת' פטורה מן החליצה ומן היבום שהיא פוטרת צרתה בערוה אבל אם היא ספק זינתה אם לאו היא חולצת ולא מתייבמת דכ"ס היא בספק איסור לבעלה ואם על בעלה שהיא מותרת לו עכשיו נאסרה על יבמה שהיא אסורה לו עכשיו לא כ"ש אבל צרחה או חולצת או מתייבמת דלא כתיב שומאה אלא בסוטה ודאי ולא בספק סוטה ולא דמי לצרת ערוה משם לאסור ספיקה ויא' שאפילו זינתה ודאי צריכה חליצה אפי' היא וכ"ש צרת' דאע"ג דשומאה כתיב בה לא רמיא לערוה משם דג"ש לא נמירנן בה לפיכך אסירנן לה להתייבם אבל חליצ' מיהא בעיא ראונו שנסתמד' אשתו ונשאת לגוי והלך ראונו ונשא אחתה ולא גירש את המשומרת ומת בלא בניס אע"ג דמסומרת ודאי זינתה צרתה צריכה חליצה ואשה שהלך בעלה למדינ' הים ושמה שמת בעלה והתירה לינשא ואח"כ בא הבעל ומת הרי זו לא רמיא לסוטה אלא כמו אנוס' היא נחשב' וצרתה מותר' אפי' להתייבם יב' אשת אחיו שלא היה בעולמו אינה בת ייבום דכתיב כי ישבו אחים יחדיו והיה להם ישיבה אחת בעולם אז יש להם דין יבום זה על זה וזה כשלא היה זה בעולמו של זה וכיון שאינה בת יבום הרי הוא כאשת אחיו שלא במקום מצוה שהיא ערוה ופוטרת צרתה כיצד ראונו שמת ונפלה אשתו לפני שמעון אחיו ואח"כ נול' לו אחיו מאביו בין שנולד קודם שנס' שמעון אשת ראונו שאז היתה אסורה עליו מחמת שהיתה אשת אחיו הכת' שלא היה בעולמו בין שנולד לו אחר שייבמה שמעון וכשמצאה הוא היתה אשת שמעון אחיו שהיה בעולמו אע"כ כשמת שמעון אחר כך אסורה עליו לעולם מחמת שהיה כבר אשת ראונו אחיו שלא היה בעולמו ופטורה מן החליצה ומן הייבום ואם היה לסמעון אחיו אשה אחרת הריא לה צרת ערוה וגם היא פטורה מן החליצה ומן הייבום ופטרת צרתה וצרת צרתה עד סוף העולם כדון צרת ערוה ואם מה שמעון אחר שנולד לו וקודם שייבא אשת ראונו אחיו ואפי' קודם שעשה בה מאמר אפי' אשת שמעון לא מתייבמה משום דקל יט זיקה וכיון שיש זיקה אפילו לא עשה שמעון מאמר הויא לה אשתו צרת אחיו שלא היה בעולמו הזיקה ואסורה על לוי לייבם אבל מכל מקום צריך לחלוין דלא אלימא זיקת אשת ראונו כשמעון לאפקועי חליצה וייבום מאשת שמעון לגמרי :

ג קטנה שהיתה נשואה לאחיו מאמו או לאחיו אמו שהיא שנייה לו ומת ונשאה אחיו מאביו ומת ונפלה לפניו ליבום ועורנה קטנה אע"ג דק"ל יש מיאון אחר מיתה כזו אין אומרים תמאן לעקור נישואי בעלה הראשון שהוא אחיו מאמו או אחי אמו והוא לה כאילו לא היתה מעולם אשת אחיו מאמי או אשת אחי אמו וישארו עליה נישואי אחיו מאביו והתייבם אלא צרתה חולצת ולא מתייבמת חולצת שהרי לא היתה צרת ערוה משם שאין נישואי אחיו נישואים גמורים אלא דרבנן ולא מתייבמת שנראית בצרת ערוה ואף אם תמאן היא חולצת מן הטעם הזה עצמו שנראית כיבמתו בשעת מיתת אחיו :

ד היה אחיו נשוי קטנה שאינה ערוה עליו ומת וסיאנה הקטנה ייבם אסורה לו שהרי לא מיאנה אלא בו ולא בנישואי אחיו שמת והויא לה אשת אחיו שלא במקום מצוה כיון שמיאנה בו ועקרה זיקתו ומותרת לו בלא חליצה אם אין שם אחיו אחרים ורווק' היא אסורה לו אבל צרתה מותרת לו שאין מיאנה מעיל לצרתה ואם יש שם אחים אחרים אפי' היא מותרת להם שלא מיאנה אלא בה ולא בהם ולא רמיא לבעלת נש' שאם נתן א' מן האחים נש' ליבמה שאסירה על כל האחים דהתם היא ערוה כה מעשה ופסלה על אחיו שיש בידוכה לפסלה שהרי אם היה רוצה היה חולצת ופסלה אבל הכ' היא ערוה כה עש' שייא' בו ובאחיהא לא מיאנה

לבוש הבוץ וארגמן הלכות חליצה

משניסח שאם החזיר אחיו גרושתו מסניסח שעבר על לאו ולא יוכל בעלה הראשון לקחה וסת חולצת ולא מתייבשת שכיון שנאסרה לאחיו ע"י שנשא איש אחר ק"ו שנאסרה גם על היבם דאם במותר לה נאסרה באסור לה לא כל שכן וכיון שנאסר לו שוב לא הותרה אכל חליצ' מיהא בעי בית דקידושין תפסו לאחיו בה וגם לו לא נאסרה משום גרושת אחיו דחוקק עליה באיסור גרושת אחי ולא חליצה בלא חליצה כיון שבמיתת אחיו לא היתה גרושת אחיו אלא היתה אשת אחיו ובאיסור לא זק"ל מיתה ספלת והיא חולצת וצרה או חולצת או מתייבם :

ג יבמה שיש עליה זיקה שני יבמין חולצת אכל אסורה לייבם והרבה זה אסמכה אקרא דכתיב ומת אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבום אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין כיצד נ' אחים אחד מהם נשוי אשה ומת ועשה אח' מן האחים הנשארי' מאמר ביבמתו ומת קודם שכנסה ונפלה לפני השלישי והרי יש לה עליו זיקה שני בעלים הראשונים שמהו שהרי השני לא קנאה קניין נמור במאסרו ועדיין לא פקעה זיקת הראשון ממנה לנשוי ובכתב המאמר שעשה בה השני יש עליה גם כן זיקה מן השני והרי יש עליה זיקת שני יבמין ואסורה לייבם מיהו אין זה לימוד נמור שהרי מן התורה אין מאמר קונה בה כלום אלא אסמכתא בעלמא סורכנן היא לכך אינה פשוטה בלא חליצת ואל תהמה כיון שדבר זה אין לו עיקר מן התורה מי דחוקק לרבנן להסמיכו אקרא כדי לבטל מצות יבמין כי שעמא רבה אית ביה שגורו בזו משום אם היה לה צרה כגון נ' אחין שנים מהן נישואין ב' נשים נכריות ומת א' מהם ועשוי הנשוי השני מאמר ביבמתו ואחר כך מת גם הוא קודם שכנסה ונפלו שתייהן לפני השלישי והרי באשת הראשון יש עליה זיקת ב' יבמין ובאשת השני יש עליה זיקת יבם אחד ואם היה רוצה לייבם היה צריך לייבם שתייהן ואשת הראשון שטס זיקת הראשון ואשת השני משום זיקת השני ובזו כיון שעשה אחיו השני מאמר בה נראית כאילו גם היא אשתו של ב' ואם יבם את שתייהן יאמרו ב' יבמית הבאו מבית א' שתייהן מתייבמת והתורה אמרה בית אחד הוא כונה ואינו כונה שני בתים לפי' אמרו חכמים כלובם' שיש עליה זיקת שני יבמין אפי' אין לה צרה חולצת ולא מתייבם וכשיש לה צרה שתייהן חליצת ולא מתייבמת ואין אחת נפטר בה חליצה חכרתה שכל אחת צריכה חליצה משום זיקת בעלה וכת' בייבם יחדא ונתלוי' להיא גזירה ששא יאמרו בית אחד מקצתו בניו ומקצתו תלוי' וארי' למימר ב' יבמות הבאות מבית אחד חרא מתייבמת והאחרת חולצת וכו' ויאמרו ומה בכך אי דמיבם והדר תלוי' ה"נ שאין כאן איסור אלא גזירה דלמא תלוי' לראשונה והדר מייבם וקס' ליהבאשר לא יבנה כיון שלא בנה שוב לא יבנה :

ה ואם חזר אחיו השני ונתן להגש אחר המאמר ופיר' ואמר שהוא נתן לה הגש למאמרו הרי בשל הגש את המאמר שעשה ואין עליה אלא זיקת יבם א' ומותרת להתייבם לשלישי משום זיקת אחיו הראשון ואם יש לה צרה גם היא מתייבמת משום זיקת אחיו השני ואין כאן שתי יבמות מבית אח' ודוקא שפירש שנתן הגש למאמרו ולא לזיקתו אבל אם נתן הגש סתם קאי הגש גם לזיקתו ואסורה להתייבם שפסלה בגש על כל האחים :

ו קטן שבא על יבמתו וסת חולצ' ולא מתייבם' שאין ביאתו קונה קניין נמור ואינה אלא כמאמר כגדול ויש עליה זיקה שני יבמין :

ז מי שחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ואין קידושה אלא לחציה שהיא בת חורין שהרי לצד

עברות שבה אין קידושין תופסין ואחר כך נשחחררה וקדשה שבעין בחיי אחיו ראובן לחציה השני ומתו שניהם ונפלו לפניו לוי אחיהם מתייבם לו מס' שאין זו אשת ב' מהי' שאם קידושין ראובן קידושין נישא שמיר שנשחחררה נהפסמו הקידושין כגולה שאין אשה מתקדשת לחציה אין קידושי שמעון כלום שאין קידושין תלוי על קידושין ואם קידושי שמעון קידושין דניבא מגו שלא יכלו קידושי ראובן להתפשט כגולה לא חלל כלל וחלו קידושי שמעון כגולה אין קידושי ראובן כלום :

קעה דין יבמה שהיתה אסורה וחותרה ובני יד' סעיפים :

א כל יבמ' שאין אבי קורא בה בשעת נפילה ויבמ' אע"פ עליה כגון שאינה ראויה להתייבם בשעת מיתת אחיו שהיא שעת נפילה משו איסור ערוה אסור עולמות כאשת אח שיש לה בנ' אפילו אם יפקע האיסור אה"כ ועיקר שעמא משום שנ' דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום שא"ת כשיופקע האיסור ממנה החזיר לזיקה אין זה דרכי נועם שלפעמים שתייבם' לזיק מיר אחר מיתת בעלה כיון שאינה זקוקה ליבמה ואם אח' היתה חוזרת לזיקה כשיופקע האיסור והרי' צריב' חליצ' הית' מתנג' על בעלה לפיכך ל' שנישאת ל' שלא נישאת כיון שהיתה אסורה בשעה נפילה נאסרה עולמית כיצד כגון שני אחין נשואין שתי אחיות ומת א' מהם ונפלה לפני השני שנשוי אחות והיא אסור' עליו משום אחות אפי' אם חמות אסרה אח' כ' שפקע איסור' אחות אשה אפי' אסורה לו ואפי' אם נפלה לפניו פעם אחרת אחרי מיתת אשתו כגון שהיה להם את שלישי שלא היתה ערוה עליו ובכנסה ומתה אשתו של זה שהיה נשוי אחותה ואח' מת הא' השלישי שכנסה ונפירה לפני אורו שהיה בעל אחותה מהחלה אסורה לו הואיל ונאסרה עליו כבר שעה אחת ל' ש מתה אשתו אחר שכנס שלישי ולא היתה ליה כל משך ימי נפילה מן הראשון ל' ש מתה אשתו קודם שכנסה שלישי ואחזויא ליה בעוד הזיקה הראשונה עליה ומצאת שלא היתה אסורה עליו מעת שכנסה אחת השלישי עד שנפלה לפניו אפי' אסורה לו היא וצרה כגון שהיתה עשה אחרת לאחר השלישי דכיון שהיתה אסורה לו בשעת נפילה ראשון' משום אשת אח' ה' צרה' צרה ערוה ל' היתה צרה בעת שכנס בעלה את הערוה כגון שהיא נשואה לו כבר ל' ש נעשית צרת' אח' כ' כגון שכנס בעלה את היבמה ואח' כ' נשא אחת ונעשית היא צרתה כיון שהיתה צרה ערוה בעת שנפלה לפני יבמת אסורה לו ואם היתה מותר' לו בשעת נפילה אפי' היאסר אחר כך אם חזר ופקע איסור' חזרת להתירה הראשון כיצד נ' אחין שנים מהן נישואין ב' אחיות ומת אח' מהם ונזקקה אשתו לשלישי שאינו נשוי אחרתה ולא הספיק לכנסה עד שמת גם האה' השני שהיא נש' האחות האחרת והרי נאסרו שתייהן על האה' השלישי שכל אחת היא אחות וזיקתו ואסורה לו מדברנן מתה האחרונה חזרה הראשונה להתירה הראשון כיון שהיתה פותר' בשעת נפילה אע"פ שנאסרה עליו בנתי' אבל אם מתה הראשונה לא התירה להאחרונה כיון שהיתה ערוה בשעת נפילה אע"פ שלא היה האיסור אלא משו' אחות זקוקה סורכנן וכן אם היו שם עוד אחיות וקודם א' מהם וחלץ לאחרונ' הותרה הראשונה מיהו דוקא ריעבד שקדם וחלץ אבל לכתחלה לא מירינן ליה לחלוץ האחרונה כדי שתותר הראשונה דלמא אתי למיעבד אפכא יחלצו לראשונה וייבמו את השנייה צווייבמו את הראשונה החלה ויחלצו לאחרונה אחר כך וכל אחד מן הדרכים הללו יש בו איסור ואם היתה הראשונה אסורה לא' מן האחים משום ערוה ויבם אותו האה' את האחרונה שהרי היא מותרת לו שאינה אחות וזיקתו הותרה הראשונה לשאר אחין שהרי האחרונה שאסר אות' עליהם משום אחות זקוקה נחלצת או נתייבם' למותר לה ופקע זיקת' וחזר להתיר' הראשון אבל אם האחרונה אסורה לאחר מהם משום ערוה הרי אין הראשונה

הראשונה אחת זקוקה ויתר לו ליצם הראשונה ונשארה
 האחרונה אסורה על שאר האחרות וחולצין ולא מייבמין
ב שני אחין נשואין לשתי אחיות ויש להם אח שלישי ושרו
 הנשואים את האחיות ונפלו לפני השלישי ולא נודע איזו
 מהם ראשון הואיל ואי אפשר ליבם שתיהן והרי שתיהן זקוק'
 לו כל אחת מבעלה שתיהן חולצות ולא מתייבמות ואפי' היתה
 אחת מהן אסורה על היבם משום שנייה או מתייבם עשה או
 מתייבם לאיזן הרי אילו חולצת ולא מתייבמת אבל אם היתה
 אחד מהן ערוה עליו כגון שהיתה אם אשתו או בתה הרי
 אחותה פותרת לו וצדקה חולץ רצה מייבם שהרי לא נפלה
 זיקתו על שתיהן שאין זיקה על הערוה :

ג ד' אחים שנים מהם נשואין שתי אחיות ומהו הנשואין
 את האחיות בין בבית אחת בין בזה אחרת קודם
 שהם פיק אחד מן האחיות ליבם את הראשונה שתיהן חולצות
 ולא מתייבמות שאם לשום אחת להתייבם משום איסור אחת
 זקוקתו ואם קדמו כל אחד מן האחיות וכנסה אחת מן האחיות
 מוציאין אותה מהם ויש מי שאומר שאין מוציאין אותה :
ד היתה אחת מהן אסורה לאחד מן היבמין משום איסור
 ערוה מותר בשנייה שהרי אין הערוה זקוקה לו ונמצא
 שאין זקוקה לו אלא אחת והשני אסיר בשתייהן :

ה היתה אחת מהן אסורה לזה משום ערוה והשנייה אסורה
 לשני משום ערוה האסורה לזה מותרת לזה והאסורה
 לזה מותרת לזה ושתיים מתייבמות שכל אחד אין זקוקה לו
 אלא אחת אבל אם אין אסור עליהם אלא באיסור לאו
 או עשה לא נידחת הויקה מהם כיון שמתחורה הם בני
 חליצה ויבום וחולצת ולא מתייבמות :

ו ג' אחין ב' מהם נשואין שתי אחיות ואחד מופנה ומת
 אחי מבעלי האחיות ואח' מת בעלי אחות השנייה
 ונפלה גם האחות השנייה לפני האח השלישי שתיהן אסורות
 עליו שהן צרות זו לזו וחולצות ולא מתייבמות ואם עשה
 המופנה מאמר ביבמתו ואח' כך מת בעל אחות השנייה ונפלה
 גם אחות השנייה לפני המופנה אינה נדחת מפני הראשונה
 שהיא אחותה כיון שלא עשה בה אלא מאמר שאינו קונה
 קניין גמור וגם אינו יכול לכונו הראשונה שהאחרונה אוסרת
 אותה שהרי נעשית צרתה ושתיהן אסורות עליו ויוציא בעלת
 המאמר בנש' למאמר ותליצה לזיקתו והאחרונה בחליצה
 לבר ואם מת זה השלישי אחר שעשה מאמר בעוד בעל אחות
 השנייה חי והיתה לו אשה אחרת ונפלו שתיהן לפני בעל
 האחות השנייה בעלת המאמר פטורה מן החליצה וכן הייבם
 שהרי היא אחות אשתו והאשה האחר אינה מתייבמת שהרי
 זיקתה צרת ערוה כמאמר אבל חליצה צריכה שאין המאמר
 קונה קנין גמור שיפטור צרתה למחרת ולא שאפילו לא עשה
 חטולשי מאמר באחר שנפלה לו חלה אלא אחר שמת אחד
 מן הנשואים את האחיות מת השלישי ונפלה גם אשתו עם
 האחד מן האחיות לפני בעל נשיו האחות השנייה אשתו חולצת
 ולא מתייבמת כיון שהיא צרת אחות אשה בזיקה שהיתה
 באחות זקוקה כבר לשלישי להתייבם וזו היתה צרתה בשעת
 אותה הויקה :

ז ג' אחים שנים מהם נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית
 ומת הנשוי נכרית וכנס א' מבעלי האחיות את אשתו
 ומת ונפלו שתיהן לפני השלישי הראשונה ויוציא משום אחר'
 אשה והשנייה משום צרתה ואם לא כנסה כיון שעשה
 מאמר נכרית כיון שלא עשה בה מאמר וזאת הריזו חולצת
 ולא מתייבמת אע"פ שקודם שמת בעל דאחות היתה מותרת
 להתייבם לזה כמו לזה אפי' אחר שמת גזרו בה משום צרת
 ערוה שהרי היתה צרת ערוה בזיקה בשעה שמת אחיו השני
ח ואם נירש א' מבעלי האחיות את אשתו ואח' מת הנשוי
 נכרית וכנסה המגרש ומת מותרת לזה הנשאר שהרי לא
 היתה צרת ערוה מעולם לא בנישואין ולא בזיקה אבל אם

מת הדין נכרית קודם שנידשה אחר מבעלי האחיות את
 אשתו ויח' נירש א' מבעלי האחיות את אשתו אפי' לא כנס
 את הנכרית ומת אסורה לאח' השלישי מפני שזוהיה פעם
 אחת צרת ערוה בזיקה אע"פ שלא היתה צרת ערוה בשעת
 נפילה נזרו בה משום צרת ערוה בשעת נפילה וכ' אם לא
 נירש האחר' שאסורה זו משום צרת ערוה בזיקה בשעת נפילה
 וה' אם היה נשוי נכרית ויש לו בנינים ומת שאסורה זו לאח'
 השלישי משום שהיתה זקוקה לאחיו שיש לו בנינים והוא ליה
 כאשת אח שיש לו בנים אבל אם כנס בעל האחות את הנכרית
 ונירש הערוה ומת ל' שנידשה הערוה קודם שבינס ל' שנידשה
 אחר כך כותרה הנכרית לאח הנשאר כיון שלא היתה צרת
 הערוה בשעת נפילה הדינו בשעת מתה אחיו השני וכוין
 שכנסה זקק במנה זיקה הראשון למפרי לא נזרו בה כך העל
 הפוסק' אבל הוא המיה בעיני הרבה דמ' שנידשה ולא כנס
 שאסורה הנ' נזרו נירש אפי' לא נירש וצ' ואיפשר שהחוקק
 חכמים דבריהם אחר משל תורה דהת' גזרו נירש הערוה אפי'
 לא נירש דלא ליה לאחלופי ואתו לייבומי צר' ערוה בזיקה
 אפי' בשעת נפילה ושמחן שייבמו צרת ערוה בשעת
 נפילה ויבאו לייבם צרת ערוה פמש בשעת נפילה אבל אחר
 שכנסה אם נירש הערוה וייבם את הנכרית לא יבאו לייבם
 בשב' זה צרת ערוה כשע' נפילה דב' ידעי שיש הפרש
 ביניהם ג' :

ט שני אחים פקחים נשואין שתי אחות קטנות או חרשית
 ומת אחד מהם הצא בלא חליצה ויבום משום אחות אשת
 שהרי נישואין שתיהן שוות *

י היתה אחת פקחה ואחת חרשת מת בעל החרשת תצא
 משום אחות אשה מת בעל הפקחה בעל החרשת מוצי'
 את אשתו בנש' לפי שקידושי הפקחה לפיקח הן דאורייתא ויש
 לו לזה על הפקחה זיקה דאורייתא אסורה את אשתו החרש'
 עליו משום אחות זקוקה שאין בה בקדושי אשתו החרשת
 לדחות זיקת הפקחה משום אחות אשה לפיכך מוציא את
 אשתו בנש' ואת אשת אחיו בחליצה :

יא היתה אחת גדולה ואחת קטנה ואפי' שתיהן פקחות מת
 בעל הקטנה תצא משום אחות אשה כמו בחרש' שקדושי הקטנ'
 כמו קידושי החרש' מת בעל הגדולה היא אוסרת הקטנ' עליו
 בדפ' לעיל נכי פקחה וחרש' ומלמדן את הקטנ' שהמאן מבעל'
 ותעוק' נישואיה כאלו לא היתה אשתו מעול' וצח' כייבם את
 הגדולה ואם לא פיאנ' הקטנ' והגדול' טאו אינה יכולה למאן
 ל' ש בא עליה לאחר שהגדול' ל' ש בא עליה מוציא את אשתו
 בנש' ואת אשת אחיו בחליצה דק' ל' יש זיקה והוא להו כל
 אחת אחות זקוקתו :

יב ב' אחים א' פקח וא' חרש נשואין לשתי אחיות פקחות או
 אח' פקחות ואח' חרש' והפקח' נשואה לפקח והחרשת לחר' מת
 חרש בעל החרשת או חרש בעל הפקחה תצא משום אחות
 אשה שהרי קידושי אחותה הפקחה לפקח קידושין גמורים הם
 והוא ליה היא אחיו אש' מת פקח בעל הפקחה אחיו החרש בעל
 החרש' או בעל הפקח' מוציא את אשתו בנש' שהרי אין קידושי
 קידושין גמורין אלא דרבנן וזיקה אחות הפקחה שה' דאורייתא
 אוסרת עליו וצאת אחיו אסיר' ליבש' לעולם לא לולא לאח'
 לו אסור' שהרי היא אחיו נרושתו ואפי' אם תמות אשתו נשארה
 באיסור אשת אח כיון שנאסרה שעה אחת במיתת בעלה
 ולאחרים אסורה עד שימות הוא שהרי היא זקוקה לו והוא
 צניבויל להלוי' לה כיון שחרש הוא :

יג שני אחין חרשין נשואים לשתי אחיות פקחות או חרשות
 או אחת פקחה ואח' חרשת וכן שתי אחיות חרשונ' ששונות
 לשני אחין פקחין או חרשין או אחד פקח ואחד חרש ומת אחד
 מהם תצא משום אחות אשה רבין דשני האחין חרשין או שתי
 האחיות חרשות קידושיהן שוות וכמו שהן הקידושין כך היא
 הויקה ויוציא משום אחות אשה ואם היו נכריות יבכיסו ואם

הלכות חליצה

לבוש הבית והתבואה

מרבנן דאצרכוה חליצה משום נזירה שמה יאמר נירש זא
ונשא זה ומת יוצאת בלא חליצה שיפכרו בעלה הראשון
גרשה ונשא לה ביהורל וזין ביתה כבר נתבאר לעיל סימן
קע"ג סעיף י"א :

ה האשה שהיה לה בנים ולכלה בנים ואחר כך ילדה היא
וכלה כל אחת בן במחבא אחת ונהערכו הבני ולא נודע
איזה בן הזקנה ואיזה בן הכלה ונדלו ההערוכות ונשאנו נשים
ומנו בני הכלה חולצי לשתיהן חלה ולא מייבמין ככל אהר
מסתויהן ספק אם אשת אחיו שהי' מותרת לו או אם היא אשת
אחיו אביו שהיא ערוה לו ובני הזקנה אחר חליצת בני הכלה
חולצין או מייבמין שמה היא אשת אחיו הרי היא יבמה ואם
היא אשת בן הכלה הרי היא אשת בן אחיו ומותרת לו שכבר
נתלצה .

ו מנו הבנים הודאין של הזקנה והכלה והספקת קייסין
הספקות לגמי בני הזקנה וחליצין ולא מייבמין שהיא
ספק אשת אחיו אביו ולנסי בני הכלה א' הספקות חולץ לה
החלה והשני מייבם ממ' אם זה שחלץ בן הכלה היא הרי חלץ
לאשת אדו ואם בן הספק השני הוא בן הזקנה ומת לו
לישא אשת בן אחיו אחר שנחלצה סיבכה ואם זה שחלץ
החלה הוא בן הזקנה הרי הוא חלץ לאשת בן אחיו ולא עשה
ולא כלום ואם בן הספק השני הוא בן הכלה הרי הוא מייבם
אח אשת אדו :

ז אשה שלא שהי' אחר בעלה נ' חרשי' נישת וילד ואין ידוע
אם הוא בן לראשון או בן ל' אחרון יהיו לה בנים מן הראשון
ומן השני ונדל הספק ונשא אשה ומת בניה מן הראשון ומן
השני חולצין ולא מייבמין שלכל א' מהם הוא כספ' שמה אחר
הוא מן האם ולא מן האב וה' ערוה עליו וכן ר' ספק לנשותיהן
חולץ ולא מייבמין לראשון ולשני לכל א' בן אח מאשה אחת
וסתו זה הספק חולץ או מייב' לנשותיהן שאם הוא אחיו מאביו הרי
הי' יבמתו ואם אינו אחיו נכרית ה' לו ומת בה אם אין לה יבם
אחר שתהא זקוק' לו מת הספק א' פשני הבני' הודאין חולץ לה
חלה והשני מייב' ממ' אם הוא אחיו הרי היא יבמתו ואם אינו
אחיו נכרית היא לו וכבר נתלצה מהאח האחר שהיא יבמה :

ח הנשים שהיה לכל אשה בן ידוע מה אנשים וילדו מלך
במחבוא אחת כל א' זכר ונתערכו ה' לולדות ונדלו ונשאנו
נשים וסתו ונפלו נשותיהן לפני ה' הבנים הודאין שאין א' מהם
ידוע איזו היא אשת אחיו א' היא תקנתן ארבע מהודאין יחלצו
לאחת והחמישי ושאנ' אחר שנחלצה ארבע חליצות שמה היא
אשת אחיו הרי היא יבמתו ואם אינה אשת אחיו נכרית היא לו
וכבר נתלצה סיבכה שא' מאלו ה' שחלצו לה היה יבמה וכן
השני חולצין לה ה' ורחשטי' שאנה וכן מלך נמצ' שחמשין
נושאין כל א' אשה אחר שנחלצה כל אח' ואחת חליצות ה' ה'
נמי שאח' יכול לישא כולן אחר שיחלצו לה הארבע אלא שזה
יות' טוב שמא ידמו לכל א' וא' מייבם את יבמתו ומצו קעביר
וכן אם מת א' מן הבני' הודאין ארבע הספקות וחלצו לה ורחשטי'
ייבם ממ' ה' קצת הודאין כהנים וקצתם אינם כהני' כהנים
חולצין ולא מייבמין שמה יפגעו בחלוצה ושאנה כהנים
מייבמין ה' קצת הודאין שיש להם אחים כאלו הספקות שהם
אחים מן האם שלא מן האב ת' ש' לו כהן אחים מן האב
חולצין ולא מייבמין שמה יפגעו באשה ש' מן האב כיצד כהן
יעקב נשא לאת נזירה לה כבר בן מבועה ולאח אשת יעק' ילדה
ב' ה' ע' אשה אחר' שיש לו לבועה ועם טלס נשים אחרת
ש' ע' עמה במחבוא ונתערכו הבני' נמצא שכן כהן מלאה
ש' ע' ע' אשת יעקב יש לו בתערוכות אלו אח' שמה של
ש' ע' ש' ה' י' א' ש' ע' וכן בועה מאשת האחר' הוא אחיו
האב לפיכ' א' יכול ליב' לטום אחת מהן ס' פ' נ' בא' אחיו
מינו וחולץ ואינו מייב' מקצת כהני' ונספקתן שיש לה אחים מן
האם אלו וחולץ חליצין ולא מייבמין / ס' ל' הלכו' יבום וחליצת
ב' לך ולא א' :

צדקה אחר כך להוציאה בנש' יוצא דכמו שבנש' אחר' ברמיה
כך יוציא גם הוא ברמיה :
ט שני אחין אחד פקח וה' חרש וה' חרש נשוי ב' נשים פקח'
ואחת מהן ערוה על הפקח ושת' ה' ש' פ' מן החליצה
ומן היבום שאם נישואי הערו' נישואין הרי השני צרת ופמורה
ואם אין נישואי הערו' נישואין גם אין הנישואי הצרה נישואין
ואינה זקוקה לו ה' שניהם פקחים וא' מהם נשוי ב' נשים אחת
פקחת ואחת חרשת וה' חרשת היא ערוה על אחיו השני הפקחת
חלצת ולא מ' זיבם' שאין נישואי חרשת שהי' ערוה נישואין
גמור' שחושב זאת צרת ערוה :

קטו דין יבמה שאינ' בת יבום משום ספק זקוק' ודין נשי' התערוכות וכו' ח' סעיפים :

א פי שקדש אחת משתי אדיות ואינו יודע איזה קידש בין
הבכור ולבסוף נתערכו בין לא הוכרו מעולם והוול לה
קידושים שלא נמסרו לבויהא א' ה' ה' קידושים וצריך נש' לכל
אחת וא' אם מת וול' אח' חולץ לשתיהן שאינו יכול לייבם לאח'
ולחלוץ לשנייה שמה ישא אשה שאינה מקודשת והיא לא
אחיה זקוקת ולא לחלוץ לאחת לייבם לשני' שמה ישא אחר'
חלוצתו ה' לו ב' אח' א' חולץ לאחת וא' מייבם לשנייה ממ' נ'
שמה היא זקוקת הרי טוב וספור מייבם אם אינה זקוקת הרי
היא כצאה נכרית ואינה אחת זקוקה שהרי כבר חלץ אחיו
לאחיו ופקעה זקוקה קרבו ב' האחין וכנסו את שתיהן אין מוציאין
אותן מידן שכל אחד ואחד יאמר הזקוקה נודמנה לי ואפילו לא
נודמנה לי הזקוקה כשיבם אחי את האחרת פקע איסור דאחות
זקוקה ודוקא שקדשו וכנסו קוד' שכלכו בכ' אבל אם נמלכו
בכ' ואמרו להם ש' חלוץ האחת וייבם השני והלכו שניהם
רבמו יוצאו כיון שעברו על דבר כ' :

ב ב' א' כספק אחת זקוקה כהן הבא שכל אחד יכול לומר
חזוקה נודמנה לי אבל פי שעבר רבם אחת זקוקת
מדאי אפילו לא נמלך בכ' ולא עבר על דבריה' כיון שכא עליה
כאיסור ודאי צריך להוציא :

ג ב' נכרים שקדשו שתי אחיות זה אינו ידוע איזה קיד' חה
אינו ידוע איזה קידש ומתו וליה את וליה אח כל א' חלץ
לשתיהן ואין טום אחר טום יכול לייבם כדפי' לעיל לזה אחד
ולזה שנים היחיד חולץ לשניהן והשנים אחר חולץ לאחת
תחלה ואחר כך מייבם השני לשניה אבל לא יבם קוד' שיחלוץ
היחיד אפילו אחר חליצת אחיו שמה יפגע ביבמת לשוק קדמו
השנים ונגבם אחר שחלץ היחיד אין מוציאין מידם אפילו שניהם
כהנים ואף על פי ששתיהן חלוצות הן מן היחיד אפילו הכי אין
מוציאין אותן מן הכהנים שכל אחת אינה אלא ספק חלוצה
שוודאי חליצת אחת מהן אינה כלום שלא היתה זקוק' לחייו
וספק חלוצה לא נזרו בה רבנן ה' לזה ב' אחין ולזה ב' אחין אחיו
של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לשנייה ואח' כ' האת
השני של זה ומייבם חלוצתו של זה והאח השני של זה מייבם
חלוצתו של זה ואם קרבו כ' האחים של הא' וחלצו לשתיהן לא
ייבמו ה' הראחין האחרים של השני לשתיהן אלא אח' חולץ ואח'
מייבם לשניה קרבו השנים אחיו' וכנסו אחר שחלצו השנים
הראשונים אין מוציאין מידם :

ד מי שהלך בעלה למדינת הים ושבעו שמה בעלה וביסת
ואח' כ' בא בעל ומתו שני בעליה הראשון והאחרון וליה
זה וליה אח אחיו של זה ושל זה חולצין ולא מייבמין אחיו של
ר' ע' חולץ מדאורייתא שהרי היתה אשת אחיו נמורה ולא
מייב' מדרכנן דקנסיה שהיה לה לדקדק הייבם ולחקור ולדרו'
אם מת בעלה קודם שתיבטא אף על נש' שהתירוה בית דין
ואחיו של שני אינו מייבם מדאורייתא שהרי לא היתה אשת
אחיו מעולם שלא גמפו בה הקדושים באשת איש אבל חולץ

* לכוש חבוץ וצמח * הלכות אונס ומפתח * קיד

קד הלכות אונס ומפתח וכו' סעי' .

ולא מלפני לפיכך אם פתח רשותו קודם שהחזיק או שנתקדשה לאחר מיתהוא כהן שאסור בהרי זה לוקה שהרי עבר על הלאו ואי אפשר ללקים העשה

ג ומיהו אם הוא אסורה לו אפי' יצא מתייב לאין או חיבי עשה או אפילו שנייה דרבנן אין צריך לישא אהיה דכתיב ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו בהיתר שמעו חז"ל דשנייה היא דרבנן מ"ס נהמשה סולו תהיה לאשה אשה הראויה לו דשנייה נמי אינה ראויה לו מן התורה כיון שאסורה חכמים וכתיב לא תסור וגו' וה"ל אם נסאה ומצא בה ערות דבר זסת שיכול לגרסה יצא עליה סם רע כגון שבאו סני' והעידו עליה שהבעתו לזנות אין לה קנס שאין זו נקראת לא אנוסה ולא מפותה שהרי היא מפרה אחרים אבל מטום קול בעלמא על שם רע שיצא עליה לא הפסידה הקנס שהתורה זכתה לה ועל האונס או המפתח להביא ראייה בא עליה באונס ואחר כך פתח אותה הרי זו מיהקריא אנוסה דהא תחלתה באונס היתה אמ"ע שאח"כ נתרצית לו :

ד דין אונס ומפתח דנין אותו בנידיין כמו בכל דיני ממונות דבעינן נ' כמו שיהבאר בלבוש ע' שבעה ובלבד שיהיו סמוכין בא"י דאלקים כתיב כפרשה ואין אלקים אלא כמובים כמו שיהבאר סם כע' ההואידנא שאין סמיכה כדי שלא יהא ישראל פרוצין וכדי שלא יהא חומא נשכר נהגו חכמים : **ה** האתרוגים לנדוהו ער סיפיים את חכיו וכדי יהיב שיעור מאי דחזי למיחב ליה שרינן ליה לאלתר :

ו הנשען על הפנויה יש אומרים שלא לכונס אהיה משום לוח שפת' שרנא' שמחזיקים את הקול ו"א שמצול' לכונס כדאשכחן באונס ומפתח שאמרת תורה ולו תהיה לאשה וה"ל באחרת ומכל מקום אין כופין אותו אלא שמצוה האו כיון שפגמה אפשר שלא המצא מי שישאנ' וחתענן לכך ישאנ' כתב מורי מהרמ"א ז"ל וז"ל והסכרא ראשונה עיקר ובמקל' שיש לחו' שהצא לתרבו' רעה סתמם כושהה פוהר לכונסה ובלו זה בקול בעלמא אבל אם ודאי בא עליה מצוה לכונסה אבל אין כופין על כך ואם נשענת משנים פראשון אינו שלא קול בעלמא והשני הוסיף כפנס' השני מצוה לכונסה ואם נשענת שנייהם בשוה הא' נסוי והשני אינו נסוי מצוה על שאינו נסוי לכתמך ועל סימ' צ"ב אם היא נאמנת עליו : זונה שתבעה לא' שגדף לה דבר באהננה והוא כופר צריך לישבעאו לשלם כמו בשאר תביעות והא' דודיכת התורה לאונס ומפתח' ממון דינו אס' כמר נעשה המעשה במקרה אבל אסור לאב ליתן בחו' לזנות ועל זה נאמר לא תתן את בתך להזנות האוכל המכניה עצמה לזנות בין מדעה' בין מדעת אביה הרי זו כלאו דקדש ואין חילוק בזת בין בתולה לבעולה ורסאין חכ"ד לקנוס הזונות כדי לעשות נדר ושעשה באחת שוינתה עם הגוי וחתכו כ"ד את חושם כ"ד לנולה על המזנים ע"כ :

א המאנס או שמת בתולות ישראל והיא מבט שלש שנים ויום אחר ואילך שבי' בראה ואין בתולותיה חוזרין עד שלא תבגר קנסין אותו חמשים סלעים כסף בין אם היא בת גדול שבישראל בין היא בת קטן שבישראל שכן כתיב נבי אונס כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורסה והפשה וזכב עמה ובמצאו נתן האיש הש"ס עמה לאכי הנערה חמשים כסף ונוסר וגב' היתה כתיב וכיפתה איש בתולה אשר לא אורסה ושכב עמה מהר ימחרה לו לאשה ואם מאן יסאן אביה להרה' לו כסף יסקול' כמותר בהנחיות וכמדר הכתולות פירשו וכמרה האנוסה שהוא חמשים כסף אבל פחותה מנ' שנים או אחר שכנרה אינה בכלל קנס זה דפחותה מנ' שנים אין באהרה ביאה דבתולותיה חוזרין ואחר שכנרה אינה נקרא' בתולה דבתולותיה נוטרין / איזה אונס ואחת פתחה שלא לרצונה נקרא אונס לרצונה נקרא מפתח . דין חמשים סלעים הללו הם קנס על המעשה הרע שעשה אבל מלבד זה צריך ליתן לה במפתח כושט ופנס אבל לא צער שאין למפתח צער אבל לא צוה שיש לה צער צריך ליתן לה גם צער שכן דרשו חז"ל ונתן האיש הטובכ עמה לאכי הנערה חמשים כסף חחת אשר ענה תיטר משמע בפירוש שהחמשים כסף הם הוקא חחת הנצח השכיבה ששכב עמה בעל כרחך וענה אותה וה"ל במפתח ובלו זמן סחיא ברשות אביה הכל לאביה דכתיב ונתן לאביה הנער' ונוסר ומפני שאין שכיחין בנינו דינים אילו אין צורך להאריך בפרטיהן ומכל מקום אם יארע כך אפילו בוסן הזה דנין עליו ונכין אותו אפילו על הקנס ע"ד שיתבאר בסעיף אבל יש לה עוד טענות אחר' ומת' הם בוסת ופנס במפותה ועוד נוסף עליהם האנוסה כסענת צערה ואילו אינן שוין ככל אדם אלא הכל לפי מה שה' כושט הכל לפי מבייש והמהבייש שאינו דומה המבייש נערה השוכ' כמפתח מיוחסת למבייש כזויה ועניה ואינה דומה ל המהבייש מידם חשוב למתכיישת פאדם כזו ונקלה ולפי זה האין כ' ד סעלתו ומעלתה ושמן כמה היה ניתן אבי' ומשפחת' ולא יארע להם דבר זה מאד זה וכמורו יתן לה פנס רואין כמה שויה פחות כמה שהיתה שוה חתלה אילו היתה הנמכרת בשוק להנשא לעכר ושמן אותה באשה הנמכרת בשוק לחשיאה לעכר לפי יפה ולפי משפחה ביצר מי שיש לו עכר שחשבו בעיניו וחביב עליו עד שירצ' להשיאו אשה יפה ומיוחס' בזאת כמה יוסף ליתן לה כשה' בתולה מכשהיא בעולה צער וואין לפי קטנו וקטנות' ולפי כריאותה כמה נצטער ואומדין כמ' אביה היה נוהג ולא הצטער בתו זו מזה וכן יתן הכל מתר על החמשים של קנס :

ב ועוד קנסין את המאנס שצריך לישא אותה אפילו היא תרת או סומא שכן כתיב ולו תהיה לאשה חחת אשר ענה ובלבד שיהיו היא ואביה מרוצין סאל' כ' הוי הוא חומא ונסכר אלא ברצונ' ורצון אביה מירי קרא ואינו רשאי להוציא' לעולם שנ' לא יוכל לשלחה כל ימיו אלא לרצונה לפיכך אין צריך לכתוב לה כתובה דמאי מעמא תקינו כתובה לאשה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והוא לא מצוי שפיק לה אלא לרצונה ואם עכר והוציאה כופין אותו לחזירה דה"ל לאו הניתק לעשה דכתיב ולו תהיה לאש' אמ"ע דכתיב העשה קדים הלאו דהיינו לו תהיה לאשה קוד' לא יוכל לשלחה ה"ל קרא לא יוכל שלחה שילוחים שתרדיה בה כל ימיו אלא יחזירנה לו דא"ל לא יוכל שלחה מבעי' ל' ותו לא פאי כל ימיו אלא ה"ל ואם שלחה לא תהא בשילוחיה כל ימיו אלא יחזירנה לו לפי' אם עכר ויריש כופין אותו לחזיר' היינו לוקה שכן משמעונו של פסוק שיש בו לאו הניתק לעשה שהעשה הוא עונשו של לא וכן כגמן משמע שזה הוא עונשו של לאו זה שיחזירנה לו

קד הלכות מוסח וכו' סעיפים :

א המקנא לאשתו ונסהרה ואינו יודע אם נטמאת בזמן שבי' המקדש קיים נאסרה לבעלה עד שמביאה אל הכהן ומשקה אותה פי דמרים כמו שהוא מביאר הכל בפירוש בפרשת מוסה כפרש' נשא ואם נטמאת שוהה סתרת לבעלה אבל כל זמן שלא השקה אותה אסור' כי אין ההיתר הלוי אלא בהשקאת המים בזמן הבית אבל אסור הסתירה שה' אסורה לבעלה אינו תלוי בזמן הבית שאפילו אי אפשר להשקות' כמנ' בזמן הזה או אפילו בזמן הבית שאינה ראויה להשקות' כי הרבת דברים יש שמנועים הסתייה ויש נשים רבות שאינן ראויות להשקות' כמבאר במקומו ואו כולן אסורות לבעליהן ואי אפשר להם לחזור להתירה ואין אנו צריכין להאריך בדברי' המנועים השתיה או בנשים שאינן ראויות להשקות' כיון שבזמן הזה כולן אסורות

לבוש הבוץ ארומה

אסורות אחד הקינוי והסתירה שהרי אין להם להסקות וכדכך יראה הקינוי והסתירה כראוי ואזהרה כתובתה אפילו מה קודם שגירסה :

ב כיצד הקינוי בעל האומר לו בפני שנים אל הסתרי עם איש פלוני אפילו הוא אכיה או אחיה או גוי או שחוף פי' שאינו מהקטה ואינו מוליד ותוא שיהיה גדול אבל אם אמר לה אל הסתרי עם פלוני קצת או עם בהמה לא הוי קינוי ראוי כהובכפרשה למעוטי קטן ומי שאינו איש רהיני בהמה ארום שקנה לארוסה וכן יבם שקנה לזקוקתו הוי קינוי דמרבין לה מדכתיב דבר אל בני ישראל ואמרת לרבנות ארוסה :

ג קטנה שהיא אכיה חינת לרצונה ויש מי שאומר שנאמר קטנה על בעלה כיון שבמיר זינתה לפיכך מקנאין לה כדי להפסידה כתובתה ויש מי שאומר שאינה נאסרת על בעלה שכל זכות קטנה אונס הוא לגבי דידה ועוד שאין התראה התראה שאין לה דעת לפיכך אינה נאסרת על בעלה ישראל אלא אם כן הוא כהן דאשת כהן אסורה אפילו זנתה באונס ואשת ישראל גדולה שזנתה בשונג שסברה כעלה הוא והוא אחר מיתת בעלה אבל אם זנתה שסברה שמוחר לזנות הוי כבוד ואסורה אפילו לבעלה ישראל אשה שנתייחדה עם אנשים בדרך זבחה ואסרה נתייחדה ונאכתי יש אומרים דנאכתי כמנו דאסרה לא נבעלה ו' דאכד' סגו שלה הואיל והעזרה נתייחדה שלא כדון :

ד וכיצד היא הסתירה שנסתרה בפני עדים עם אותו פלוני שקנא לה כעלה עליו וסתת' עמו כדי שומאה שהוא שיעור כדי לצלות ביצה ולגוסעה :

ה קנא לה משנים שאמר לה אל הסתרי עם פלוני ופלוני זנסתה עם שניהם כאחד וסתת' כדו שומאה אפ' הם שני אחיה או אכיה ואחיה אסורה עד שתשת' שנאמר זאת הורת הקנאות הורה אהת לקינוי הרבה :

ו אמר לה בפני שנים אל הדביו עם איש פלוני אין זה לשתין קינוי שאסרה תורה לפיכך אפי' נסתרה עמו וסתרה עמו כדי שומאה מותרת וכן עם אמר לה אל הסתרי עם איש פלוני ולא נסתרה עמו אלא לדבר עמו בפני עדים ומותרת שאין זה סתירה והאומר בתורה וכן אם נסתרה עם איש אחר בפני עדים וסתתה עמו כדי שומא' ולא קנא לה בעלה קוד לכן בפני עדי' מותר שאין אסורין על החיוד אפי' נסתרה לא על דעת ניאוף אינה אסרה אלא כקנא לה בפני שנים ונסתרה אחר דוקנא לה ונסתרה כתיב מ'ס לא תלייחד אשה עם אנשים כמבואר לעיל באיסור יחוד סימן כ"ב :

ז לא יאמר אדם לאשתי בזמן הזה אפילו בינו לביתה על הסתרי עם פלוני דשמא הלכה דבדיו יומי דאמר קנא לה כינה לבין עצמה שלא בפני עדים הוי קינוי ופלוני אין מי שומה בינינו והיאסר עליו לעלים ואם קנא לא יסתור לה מיד על הקינוי כמו שיכתאר סעיף י"ב :

ח כא עד א' והעיד לו שנסתרה עם אותו שקנא לה וקרתה עמו כדי שומאה אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סובבת ויוציאה ויחן כהובכה שאע"פ שהעד נאמן לו לענין איסור אינו נאמן להפסידה כתובתה ואם לאו מותרת לו ואם הוא בעצמו ראה שנסתרה עמו וסתתה כדי שומאה הוי אסור עליו ויוציא ויחן כהובכה שאינה יכול להסקותה על פי עצמו או על פי עד א' ואין חילוק לענין סתירה שאחר קינוי בין בעלה בעיריפתה פתח לה או לא ועל סי' כ"ב :

ט לא קנא לה ובא עד א' ואמר לו זינתה והיא טוחתת אם הוא נאמן בעצמו ודעתו סובבת עליו כשנש' ויוציאה ויחן כתובה ואם לאו מותרת לו וזה אם היא עצמה אסרה לו שזינתה כמו שנתבל לעיל סי' קס"ו סעיף ו' ו' א' כדומן הזה שיש חרם ר"ג שלא לגרש אשה בעל כחה אינו נאמן לומר שמאמינה או שמאמין לדבריה העד דחיישינן שמא עיניו נחן כאחד ואומר

שמאמיני' אע"פ שאינו מאמין ומכרין אותו על שאום שמאמינים וגרם לבטל חרם ר"ג הה"ל כל מקו' שלא ילגש בלא דעת האשה ויא' דכופין אותו וס' ע"פ שאומר שמאמין לדבריה העד מאהר שהאשה זינה מורה או אפי' אסרה בעצמה שסאה אני לך וחזרה בה ונתנה אמאלה לדבריה הראשונים וכתב מורי מהרמ"א ז"ל שכנסתה זוכן נרא' לו אבל יש חולקי' וסבייא לבו דאף בזמן הזה נאמן ואם היה לו קטש עמה אינו נאמן לומר שמאמין לדבריה העד דודאי כחמת שנאה אומר ועל סימן קמו' סעיף ז' :

י מי שהוציא קול על אשתו שזינתה ואמר שנתברר לך הדבר ואחר כך חזר ואמר אינו אמת מה שאמרתי אלא שמחמת הכעס שהכעיסה אותי הוצאתי עליה קול זה אם נתן אמתלה לרביו מותרת לו ואם לאו אסורה לו ועל סימן י"א דינים אלו השייכים לכאן :

יא לא באו לו עדי' שנסתרה אלא שמע העם מרניים עליה אחר הקינוי והסתירה בלא שני עדי' עד שהנשי' נושאות ונתנתו בה בפירוש ואומרת שזינתה מהאיש שקנא לה עליו אסורה לו ויוציאה ויחן כתובה :

יב בעל שמחל על קינוי קודם סתירה קינויו כחול וכאלו לא קנא לה אבל לאח' סתירה אין קינויו כחול גירשה' הרי זו כאלו מחל לה הקינוי ואם החזירה צריך לקנאות לה פעם אחרת :
יג מי שנסתרה בעלה או נסתתה או היה במדינה אחרת סתירה חכיס כבית האסורים וישמעו כ"ד שהעם מרננין אחריה קוראין לה ה' ד' ואומרים לה אל הסתרי עם איש פלוני ואם באו עדים אחר כך שנסתרה עמו וסתתה עמו כדי שומאה אסורים אותה על בעלה לעולם והפסידה כתובתה וקורעין הבית דין את כתובתה וכשוכא בעלה או יבריא או יצא מכיה האסורים יחן לה נש' :

יד בא עד א' והעיד שנשכא' מאתו שקנא לה אע"פ הלכרי' כח"ר לחוד אין א' נאמן להפסיד כתובת' כשאומר כפידו' שראה שנשכמת נאמן דכתיב ועד אין בה וק'ל כל מקום שנ' עד פירושו ב' עדים עד שיפירוש רבתי' לומר עד א' כמו שכתב גבי עדות לא יקום עד א' באיש ונא' א' הכי משמ' עדים שנים אין בה אלא א' שאמר נשכמת והיא לא נחפשה כלומר לא נאכחה אין ספקין אותה אלא אסור' על בעלה אע"פ שאין כאן אלא עד אחד ונאמן אפילו להפסידה כתובתה כיון שרגלים לדבר שאכתה היא הואיל וקנא לה בעלה כבר עם זה האיש ועיין בבאורי רבינו אליה מרחי' על רשי' כפרשת נשא ואפ' עכד או שפחה או אשה כשר לעדות זו כיון שיש רגלים לדבר :

טו ואפירו אותן המטה נשים ששונאת אותה כגון המורת ונת המורה וצרה ויבמה ובח בעלה מעיחה עליה לומר שנשכמת טרהורה האמינה כל עדות שיש בה וסיהר אינה נאמנות אלא לפוסלה על בעלה דלהכי הפעיתו רחמנא אבל להפסידה כתובתה אינו נאמנות הואיל ושונאות אותה אלא נושלת כתובתה ויוציאה :

טז מוציאין אשה מבעלה על ידי עדי' שימאה אפילו לא ראו כמכתול כשפופרת אלא מאחר שראו איהם דבוקים זה כזה ונהרגין כדרך הקנאים וראי' נשכמו ומציאין אותה :
יז כל אשה שנאסרה על בעלה ע' קינוי וסתירה אסור' נש' לאותו שנאסרה בכילו דכ' פעמים ונשכמה כתיב בפ' א' לבעל וא' לכוהל ואם עבר ונשאה מוציאין אותה מחתני' כגם ואפ' היו לה כמ' כני' ממנו אבל אם לא קדם קינוי וכאו עדי' שנסתרה עם איש זה ובאו וסצאו דבר מכוער כבר נכתאר כסימן י"ג :

יח כל אשה שנשאת לבעל שני ובאו בעדי' והעידו שזינת' עמו בעיון שזינתה וישבת חתת בעלה הראשון הרי זו חצא מבעל שני זה אע"פ שיש לה כמנו כמ' בנים שהיא אסור' לו סן החורה שסעמא לדעיל רב' פעמים כתיב ונשפחה גבל שומה א' לבעל וא' לאותו שנסתרה עמו כ' שנשכמת ממש יש חזן

לבוש הבוץ וארגמן הלכות סניטה קיד

על העריות ראוי לנעור בו כנזיפה ולאוי' עליו שאם לא יתגהג כשרה יברילוהו מביניהם לרעה ויהיה כשתי ידיים כמו שאחזל סלקין על לא שוכה השמועה ועיין עוד מדיני' כיצא כאילו לעיל בס' סני' כ"ב :

כא פצות חכמי' על בני ישראל לקנאת לנשותיהם וכל מי שאינו מקפיד על אשתו ועל בניו יכני ביהו להזריר ולפקוד דרכיהם תמיד עד שידע שהם שלמים מכל חטא ועון הרי זה חוטא שכ' ופקדת' נוד ולא תהא ש"מ אם אינו פוקד הוא חוטא וכל המקנא את אשתו נכנסה בו רוח שהרה ולא יקנא לה מתוך שחוק ולא מתוך שיתה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך מריבה ולא להשיל עליה אימה ואם עבר וקנא לה בפני עדי' אפי' מתוך אחד מכל הדברי' האלו הרי זה קינאו :

כב אכל איך ראוי לקפוץ בזמן הזה ולקנות בה כפני עדים החלה ואפילו בינו לביתה לא יאמר לה אל תסתרי עם איש פלוגי כמו שנתבאר למעלה שמה הלכה מבי יוסי כו' אלא יוכיח אותה בינו לביתה בנחת וכרך שהרה ואזהרה כדי להסיר המכשול ולהדריכה בדרך ישרה ויהיה לו אלקיו לעזרה :

סליק

ע' תוך מאשה איש שזינתה עם הגוי אע"פ שבכ"א את הגוי נאסר' על בעלת דבי אהו הני ביאה מ'מ אם נירש' בעלה אומת ואח"כ נתגייר אהו הגוי שותרת לגר הזה שלא נאסרה לו כמה שזינתה עמו בעוד שהיה החת בעלה הראשון מסעמ' דנטמאה אחד לכוכל הלא אמרי הכי אלא בישראל שלא נאסרה לכוכל אלא ע"י ביאה זו אבל בגוי דבלאו הכי היה אסורה לו משום גיהנום ויהוסף לו איסור בכיאה זו וכיון שנתגייר הגוי ופקע מיניה איסור גיורתו מנו דהותרו לו כל כנ"י ישראל הותרה גם זו כחוכך ויש אוסרין גם כזו מיה' מי שזינתה עם אהות אשתו ונרשה בעלה אסורה לכוכל אחר מיתה אשתו אע"פ דבלאו הכי היה אסורה לו כשזינתה עמו כחמת איסור אהות אשתו מ'ס כיון דחל עליו איסור נטמאה שאסורה לכוכל גבי אשה אחרת חל עליו גמי לבני דידה מ'ס'כ גבי גוי ועוד גם כ' טפקע מיניה איסור אהות דהיינו כמיתה אשתו ליכא הבא איסור אחר דפקע מיניה דנימא מנו דפקע מיניה דהו' איסור' לגבי נשי אחרות פקע נמי מזוכמו גבי גוי :

ד אשת איש שסוענת על איש אחד שהו רודף אחריה והוא מבחישה אינה נאמנת לענין ליסור ולהענישו אבל כדי להפרישם מאיסור יגזרו עליו גידוי שלא ידבר עמה מסוב ועד רע וכן שלא ידורו בשבונה אחת ואם מוחזק בעיניהם לחשוב

תם ונשלם תהלה לאל בודא עולם :

שאלה מעטת היה בניצואה בחור אחד כהן
ככהונה היימ עליו שפר תורה לקרא ראשון ונשא את פלגת וחמפו אנחותיה בסם
בזן ככל מקום שהיו עסרים ששמים הגזר והנה / והנה הכתוב הגזר קדש נחשה זקנה
עשה בנינו / וזרי שהתגד לאביו שהיא גרוש ואינו יכול לקדשה ולישא אותה / ואחר שקדשה
ונאמר לו שאינו יכול לקיים אמו שמינו כהן ורוצה להחזיקה / (ונתן אמר לו ומה תעשה לו כדברי
הראשונים ואומר סרצה ליסול גדולה לעצמו ולהחשיב עצמו כמה סיקרא אחרונה ראשון להורה
ושיניחנה לישא כפיו לברך את ישראל בכרכת כהנים / ע"כ אמרלא שלו / מה היא בדינו
של הכתוב הלז האם יחוייב לנרשה וכופין אותו להוציא כמו שנפיק למקדשי פסולות ומהן נרשה
לכהן / ואם יהיה כח כדו מרין תורה לומר אינו כהן הנם ששם ככהונה כמה שנים .

עד כאן לשון השאלה מודפסת הכתוב אלי מק' קויניציאה העירה !

תשובה הלא כבר פסקו על זה חכמי ונאנו ק' קויניציאה והוכיחו בראיות נכוחות
ובדורות ישרות ואמתיות שמחוייב הוא לנרשה וכופין אותו בכל מיני כפיות להוציא
אוחה כמו שכופין לכל כהן וראי שקידש אחת מהפסולות ומהן נרשה לכהן זאין כח כדו לומר
אינו כהן כדי לחזיק את הנרשה טקירט / ורעתי מסכמת עמהם לכל מה שכתבו ופה נגן
ויפה חיובו כדיו הכתוב פלוני כהן הג' לך לכבוד הנאון מורד' לוב סרוואל ע"ז שלא להשיב פניו
ריקס איס' נופך משלי יהד על פסקם המירפס על בעשה הרע הזה / ואומר אני שכרן זה
אפי' חזר בו ע"כ אמרלאות נכונות אין אנו רשאין להאמין לו חזא שאין לדמותה זה לנדה שאמרה
סמאה אני וכו' וחזרה ואמרה סהור אני וכו' כמאמנים לאסתלאה שנכתב בו רשאני נדה
שמצינו בה שהתורה האפינתה לה על עצמה ככפ רתון דכתב ופירה לה כו' ולכך האמינו לה
חז'ל כמסתלא נכונה וגם לאשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פניו' אני אם נתנה אמרלה
לדבריה ילל כדבריה ממש הר' ז' נאמנת / אינו דומה / דשאני התם משום חומר שהחמיר עליה
לבסוף כו' מה שאין כן כאן ככהן הוח וכפירט שאנו דואין בו שכל כיונתו רק להנאתו שנתן עינו
באשה ובפסו' כו' / שנית שאי אפשר למצוא כאן שום אמרלה נכונה מפני שיש לדמות ענין זה
לקרותי שאמרה הורה כיון שהגיד טוב אינו חוזר ומניד ולעסא חזא כיון שהיא רתה לסתוד ערות
הראשון הוא עושה עצמו רשע שמעיד על עצמו שנרא שונה העיר שקר לכך אמרה תורה שלא
להאמין לו כשהחזר וכדור כדאיתא בלבוש עיר שושן סימן כ"ט ע"כ כנודן רידן הכי נמי בכחן
הוא כשהחזיק עצמו לכהן ועלה לתורה ראשון בלי ספק שהיו שם כהנים אחרים ולפי דבריו של
עכשויו הוא היה ישראל א"כ מעיד על עצמו למפרע שהיה רשע באותו פעם שעלה שהרי עבר
על עשה דוקדשתו סדרשו חכמים ז"ל לקרותו ראשון והוא היה ישראל ועלה ראשון כמעמד שאר
כהנים / והרי ממש ענין לה כעד שהגיד וחוזר ומניד שהתורה פוסלתו ומשום המטה נפשיה
רשיעא / זה פשיט ונכון וברור בעיני / אף ע"ג דלדך מילתא לענין קורא ראשון בתורה אין
וקדשתו אלא אסמכתא מכל מקום הואיל ותקנת הכשנה היא וקבלוהו כל ישראל לקדש את הבהן
בכך הרי בא בתסכמת בכלל וקדשתו מן החורח דהרי מי שעובר עליו הרי הוא עובר ממש על עשה
דוקדשתו וכו' ישראל הנוש' כפיו הרי עובר בלאו הבא מכלל עשה דושמו את שמי וגו' כדאיתא' כנס'
בבתיבות בפרק אשה שנתארמלה / וא"כ כהן הזה הרי הוא עושה עצמו רשע נמור שעובר בלאו
הבא מכלל עשה ועשה נמור / על כן אני אומר דהאי בחוד כהן דיינינן ליה ככהן וראוי
לחומר דהיינו שכופין אותו בכל מיני כפיות להוציא כמו שכופין לכל כהן וראוי המקדש פסולות
ושהן נרשה לכהן ויין מאמינים לו כחזרה / אך הואיל ודבר ה' ביה שאינו רוצה עוד להשתמש
בהנא דמלכא ית' אין לקרותו סכאן ואילך ראשון לס' / וגם לא יעלה כהן מספר השבעה
בשבת / וגם כהול לא יעלה לס' לשלישי / רק הרשעה נחונה לקרותו לס' לפפשיד וגם אז
לא יקראוהו בשם כהן / ולא יניחוהו לישא את כפיו / ואף לא יסמא למתים / סכל הדרכים
האילו בו לחומרא / וכל החומרות שכתבתי למעלה שינהנו בפלוני הבהן הג' ל לא כתבתי
שינהנו מלא בו בעצמו יען כי קודש ה' חילל ופאס קדושת כהונתו ועשה עצמו תריבה דאיסורא /
אכל כדעו שיהיה לו פאשה הכשדה לכהונה כולם הם וישרוב בחזקת כהונ' ויהיה להם דין וספס
כהנים ודאים בכל דיניהם כי ביה העניין אין האב נאמן לפסול בניו מכהונה וזה אין צריך פנתס כי
הכל ברור ונכון / אה הגרעה לעניה דעתי כתבתי וחמתי היום יוס' סמוך
לשבתא סלכתא פרכת דברים הש' סט בק' פוזנא ה' למנחם : מרדכי נקרא ית

ואתם האלאתי בערב לה חס כ' שנת שס"ט לפ"ק

ישראל אינם חשודים על הרביעה ועל הכוזב :
לנהרג נדר ושלם להרכות בתשמיש כיצד יתנת
בשעת תשמיש :

הלכות קדושין

שלא לקדש בכיאה ואיסור כיאה על הפנויה אפי' אם יתרה לו .

כיצד לשון הקידושין ושיאמר הוא וחתן הוא המקדש כנזל או בפקדון או במלוה ובאיסורי הנאת דאורייתא ודרכנן :

שצריך ליתן לה כסף במתנה שלימה ודין המקדש בכסכון או במתנה ונכצא חסר או רע :

לאיזה מקום צריך ליתן הכסף ודין אם קדשה בכנף : שאין מקדשין בקהות כשהן פרוטה ואם צריך שומאן כיצד האשה מתקדשת בספר כיצד האשה מתקדשת בכיאה ברכת האירוסין ואם צריך עשרה דיני שליחות לקידושין כל דיני שליחות לאשה כל דיני קידושין קטנה המקדש על הנאי וכל דיני הנאי המקדש את האשה ע"ם שאין עליה נדרים ומוסין ועל פי להביא ראיה אם נמצאו :

דין המקדש לאחר זמן כנון לאחר שתלך ודמי : דין המקדש שתי אחיות או רבבה נשים והיו בהן אחיות ונכריות :

אין מקדשין אלא לרצון האשה ובפני שני עדים : אין מקדשין לקטן ודיני קטן וקטנה אם הגדילו קידושין חרט שוטה וקטן עריות וחייבי לאוין שהושטין לסבלנות ולכתיבה דיני קלא בקידושין ואם סבלי' הקל עדים המכחי' שין זה את זה בקידושין או היא אומרת נתקדשתי וחזרה :

אמר לה קדשתך והיא אומרת לא או להפך קידש אחת מחמש נשים וכל אחת אומרת אחי קידש סתי חוזרין הקדושין והסבלנות ודיני קנסות דברים שנקטו באמירה אם נתנו ליכתב הפוסק מעת לחתנו ואינו רוצה ליתן לו דין הפוסק לבנו או לבתו ומת דין הארוסה לעניין סוונות וקבורה וירושח ואם יש לה כתובה :

כמה זמן נוהגים לארוסה היה לה חצר בדרך ונכנסה עשו כמה כסות יתן לבתו המשיע בנו גדול בבית קנאו דיני השושבינות חופה לענין מה קונה מתי מברכין ברכת חתנים ואם אוכלים בארבה בהים דין בעילת כצוה וברכתה זמן נישואי כתולה וברכתה ואלמנה ואם אינו רוצה לעשות סעודה פצוה לשמח חתן וכלה ודין מה וכלה כמה דיני בהובה דין נוסח הכתובות כחולות ואלמנו וכתובה דאירכסא דין כתובה אלמנה וחרש ושוטה וקטן דמי או האם שנתנייר : כיצד פענת כתולים ופתי נאמרה ופסרה כתובתה : כס כמה

כי ראיתי רוב התועלת המגיע אל הקורא כי ימצא סבוקטו והקל מעליו טורח משא החפז אמרתי להציע לפניך לוח אשר לא נדפס בדפוסים הראשונים והוא לוח ההלכות ולוח סימני הדינים מספרי לבושי סלכות למען טרן הקורא למצוא כל דין ודין במקומו אשר יחפוץ אחר אשר רעיון בספר נכבד הזה :

זהו לך סימני ספר לבוש הרביעי מספרי לבושי ההלכות והוא לבוש הנקרא לבוש הבוץ והארנבן והוא הכולל כל הדינים הכלולים בטור אבן העזר ומעמיקים :

הלכות פריה ורבייה	דף	ב
הלכות אישות	דף	ז
הלכות קדושין	דף	ך
הלכות גישין	דף	סא
סדר הנש	דף	פח
הלכות מיאון	דף	צה
הלכות יבום	דף	צה
הלכות חליצה	דף	צח
פירוש סדר חליצה	דף	קד
הלכות יבשות	דף	קח
הלכות אונס ומפתח	דף	דף
הלכות שוטה	דף	דף

הלכות פריה ורבייה

דיני פריה ורבייה שלא לעמוד בלא אשה	א
שישתדל כל אדם לישא אשה הנגנה	ב
בן שהוא ספק לכהונה	ג
פי הם האסורים לבא בקהל ואיזה הנקרא ספור	ד
דין פצוע ובלב וברחת שפחה	ה

הלכות אישות

נשים הססורות לכהן ודין אשת כהן	א
דין אשה שנשבת ואיזה נקראת הללה	ב
בכל ספק הולך ואלך אחר הזכר	ג
איזה אשה נקראת קפולנית	ד
איזה נרוטה פותרת לחזור לבעלה	ה
אשה הנחשדת על אשת איש	ו
עדי נטו וכן עדים שהעירו מיתת הבעל אם רשאים לישא האשה והיא :	ז
נרוטה או אלמנה צריכה להמתין צ' יום שרם שתנשא	ח
שלא ישא אשה חוך ימי האבל שלו	ט
איסור ערוה דאורייתא ודרכנן	י
איסור גיה וישפחה	יא
דודר אשת איש שמת בעלה ודיני העדות	יב
דין קידושין חייבי לאוין	יג
סוקלין על חזקה שהיא בחזקה ערוה	יד
כאיזה כיאה חייב הבא על הערוה	טו
להדחיק מי העריות	טז
איסור ייחוד ועם מי אסור להתיר	טז
איסור הצאה זרע לבטלה ודברים המביאים לכך	טז

סימני הספר

מה דכה ימצא באשה שתהגרש
 שאין לכתוב הגט אם לא שמע מפי המגרש
 צריך להמת כדעתו מכתובה עד נתינת
 אמר לכתוב הגט ושעה או נאמר
 כי ראוי לכתוב הגט ואם נכתב נתינת בשבת וי"ב
 ויום טוב :
 על מה נכתב הגט
 במה נכתב הגט ותיקון הכתיבה והקליף
 נוסח לשון הגט ודקדוק לשונו ואותיותיו
 שצריך להזכיר הזמן בגט ודין קריסה ואיתור
 שצריך להזכיר בגט מקום דירה הבעל ואשתו
 דין שמות האיש והאשה והעדים ודין מטומה המגרש
 דיני עדים הגט והתימנו ואם אינם יורעים לקרות
 אולתתום :
 שיהיה כתיבתו וחתימתו לשמה
 שצריך להזכיר שם האיש
 למסור הגט בפני שני עדים כשרים
 צריך שיבטל הבעל כל מודעות
 שצריך לקרות הגט קודם הנתינה ולאחר הנתינה :
 דין איזה לשון צריך שיאמר בשעת נתינת הגט
 המגרש בשבת :
 צריך שיתירנה היתר גמור
 דין נתינת הגט מידו
 דין קבלה מידו ואם זרקו לה ולחצרה
 דין שליח להולכה וקבלה
 דין השליחות והחזרה ממנו
 דין הסביא גט בחוצה לארץ
 המגרש על הנאי
 דין הנאי ואם יש טענת אונס בגט
 דין שכיב מרע ואם עמד ומת מחמת לקחה
 המגרש לאחר זמן ומי שנתגרש על הנאי
 אין כותבין הנאי בגט ואם כתבו מה דינו
 דין המגרש בגט ישן והמגרש בהנאי שלא יתחייב
 עמה :
 דין המגרש את אשתו ואחר כך בא עליה או נתייחד
 עמה :
 דין פסולי גט אם נשאת בהן
 סופר שטעה בגט ובשבר
 דין שני עדים אומרים שנתגרשה והאסרת אשת
 איש הייתי ונתגרסתי :
 דין המוצא גט בשוק למי יחזיר אותו
 למי סכופין להוציא בגט בין איש בין אשה וסוד
 כתיבת הגט ונתינתו :

כס : כמה מהחייב האדם לאשתו ובניו ובנותיו
 ע : דין חיוב מזונות אשתו ואם חייב להשכיר עצמו
 עא : שחייב לזון בניו ובנותיו בשהם קטנים
 עב : דין המריר אשתו מליהנות לו
 עג : שחייב בכסות וסודו וכלי בית לאשתו
 עד : המריר את אשתו מכסה דברים
 עה : חילוק הארצות לענין נישואין ודיני ארץ ישראל
 עו : דיני חיוב עונה
 עז : דיני סודר ומורדת או אומרת מאים עליו
 עח : חיוב פרוינה
 עט : חיוב רפואתה
 פ : מעשה ידיה שהיא חייבת דיני מניקה וסאינה יוצה
 לעשות מלאכה *
 פא : המקריט מעשה ידי אשתו
 פב : נדרה שלא להניק את בנה ולין מניקה שנתגרשה
 פג : הנלה אשת איש לפי הוא
 פד : דין מציאות נאשה
 פה : דיני נכסי מלוג וצאן ברזל
 פו : שלא לקבל פקדונות מנשים עבדים וקטנים
 פז : שאין חזקה בנכסי אשת איש
 פח : כל היוצאת מחתה בעלה במתה או בגט או בסיאון
 נוטלת נכסים :
 פט : חיוב קבורה אשתו
 צ : דין הבעל יורש את אשתו ומה שהיא אינו יורש
 צא : אשה שהכניסה מילה לבעלה וסחרה
 צב : האיש שסילק עצמו מצינות נכסי אשתו וסירושתה
 צג : דיני מזונות האלמנה
 צד : חיוב דירה אלמנה וכסות
 צה : חיוב מעשה ידיה ליוצרים
 צו : שבועת אלמנה ונרושה על כהונתה
 צז : שאין הבעל יכול להשביע אשתו בטענת ספק
 צח : פטרה משבועה או ייתן לה כפולתין גובה בלא
 שבועה :
 צט : סמין לאשת אלמנה כנדיה
 ק : כתובה משה ננבית וכל יתר דיני כתובה
 קא : עד כמה גובה כתובתה
 קב : דין נבית חוב וכתובת אלמנה
 קג : אלמנה שמוכרת נכסיה לכתובתה אם צריכה למבור
 על פי בית דין :
 קד : בית דין שמבטו ושעזו וכן שאר שלוחי
 קה : דין המוכרת או מחלת כחובתה
 קו : הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא
 קז : הכותב כל נכסיו לאשתו ויצא עליו שטר חוב
 קח : דין ש"ס שאמר הטול אשתי כאחד מן הבנים
 קט : ש"ס שאמר הנו מאת זהובים לאשתי והיו בכתובתה
 קי : שבותבין שובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה
 קיא : דין כתובה בנין דכרין
 קיב : מזונות הבנות כמה נזונות ועד כמה זכר דיניה
 קיג : דין עישור נכסים משה נכסים
 קיד : דין מי שקבל עליו לזון בת אשתו וחבירו
 קטו : דין היוצא בלא כתובה
 קטז : דין כתובה והנאיה ודין הגושא אשה באיסור
 קיז : דין כתובה באשה שאין לה ווסת או שאר טמין ודין
 קסלנית :
 קיח : הקנת נישואין של קהל שוליהלה דיני גרוניא

הלכות מיוחד

הלכות יבום וחליצה

עד איזה זמן הקטנה ספאנתו יתר דיני הפאוק
 איזו נקרא זרע קיימא לפסוד מן היבום
 דיני גרים ומטומה ואיזה נקרא אח ליבם
 באיזה אופן אשה באמנות להתייבם ואם עד אחז
 נאמן :
 יבמה שנתקדשה לזר אם יש זיקה
 חיוב מזונות היבמה וקמורתה ודין נכסיה ודורשתה
 מי שהיה לו אהים רבים ונשים רבות או שמתו אחת
 ונפלו נשותיהם לפניו
 קסכ דיני

הלכות גיטין

קטז	כל דיני חליצה בלשית	קטז	דיני צרת היבמה וקרובותיה	קטז	דיני צרת היבמה וקרובותיה
:	דין נש אחר נש ומאמר אחר מאמר	קע	הפייבם זכה כנכסי הסתווענת בני הייבם	קטז	הפייבם זכה כנכסי הסתווענת בני הייבם
:	דין טני יבמות חרשת קטנות	קעא	שהייבמה לא תתייבם ולא תחלוץ תיך נ' יחדשים	קטז	שהייבמה לא תתייבם ולא תחלוץ תיך נ' יחדשים
:	דין יבם סריס והרש שוטה וקטן ושומטום וכן	קעב	ודין אם נתייבמה ונמצאת מעוברת	קטז	ודין אם נתייבמה ונמצאת מעוברת
:	היבמה	קעג	איזה מהם קודם חליצה או יבום	קטז	איזה מהם קודם חליצה או יבום
:	דין יבמה האסורה ליבם באישור כרת ודין צרתה	קעו	מצות ייבום שחלך הייבמה אחר היבם ושיקדשנה	קטז	מצות ייבום שחלך הייבמה אחר היבם ושיקדשנה
:	וסיסה וצרתה וקטנה שטיאנה	קעד	חאם כינס בכיאה באיזה היבמה היא נקנית	קטז	חאם כינס בכיאה באיזה היבמה היא נקנית
:	דין האסורה להתייבם באישור לאו ועשה	קעה	דין יבם קטן וחליצתו ובן קטנה	קטז	דין יבם קטן וחליצתו ובן קטנה
:	דין יבמה שהיתה אסורה והותרה	קעז	שסכנסה דרי היא כאשר ועל פי חייבו כהובתה	קטז	שסכנסה דרי היא כאשר ועל פי חייבו כהובתה
:	דין יבמה שאינה בת יבום משו' ספק זקוקה ודין נשי	קעח			
:	התערוכות				
:	הלכות אונס ומפתח				
:	הלכות כושה				

חלכות חליצה

ברוך רחמנא דסייען

סי מושה בן מוהררי בצלאל בן זצל מחזקת

על ידי השלל כפלאכת הקדוש נאי יקותיאל בן הקדוש ר' דוד דר' ד' זצל הנקרא זלמן זעציר דק' פראג חדר לע' בק' רודניץ

סוף ספר שבת